ALMÁSI TIBOR

A PATKÓ IMRE GYŰJTEMÉNY

75

XÁNTUS JÁNOS MÚZEUM
GYŐR, 2000

TÓTH MENYHÉRT
1904 - 1980

Festő, posztumusz Kossuth-díjas, Érdemes Művész. 1929 és 1935 között tanult a budapesti Képzőművészeti Főiskolán, ahol Vaszary János tanítványa volt, majd ennek befejezése után visszavonult a Kalocsa melletti Miskére.

Keveset kiállító művész volt, első tárlatára 1941-ben, a másodikra csupán 1964-ben került sor. A hetvenes években alkotásai Budapesten, Székesfehérváron, Kecskeméten, Kalocsán, Kiskunfélegyházán, 1977-ben Lengyelországban és Franciaországban kerültek bemutatásra.

Öntörvényű, erősen stilizáló formaképzésével, ökonomikus színhasználatával Tóth Menyhért a kortárs magyar művészet külön fejezetét képviseli.

BOHÓC MASZKKAL
vászon, olaj, 99x79,5 cm.
j.n.
Ltsz.: K. 85.121.1.

LEÁNY
vászon, olaj, 74x63,3 cm.
j.n.
Ltsz.: K. 85.122.1.

"Nem követtem senkinek a stílusát. Magamnak kellett megismernem magamat. Tudnom kellett, hogy miért teszek le egy színt, ha leteszem.

Belső sugallat révén jutottam el a fölismerésig, hogy a fehér a színek színe. Isten, forrás, az értékek értéke. Csak nem tartunk még ott, hogy birtokba vegyük ezt az értéket" -

Tóth Menyhért

IRODALOM

B. Supka Magdolna: Tóth Menyhért. Művészet. 1969. X. évf., 2. sz., 25-27.o.
Tóth Menyhért kiállítása. Budapest - 1976. Katalógus B. Supka Magdolna bevezetőjével.
Kernács Gabriella: Fehér izzásban. Művészet. 1976. XVII. évf., 3. sz., 2-5.o.
Bánszky Pál: Vázlat egy életrajzhoz. Művészet. 1976. XVII. évf., 3. sz., 6-10.o.
B. Supka Magdolna: Tóth Menyhért nyomában. Művészet. 1976. XVII. évf., 3. sz., 11-18.o.
Bánszky Pál: Tóth Menyhért. Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata. Budapest, 1978.
Tóth Menyhért kiállítása. Kecskemét - 1979. Katalógus Sümegi György előszavával.
Tóth Menyhért életmű-kiállítása. Kecskemét - 1984. Katalógus Bánszky Pál bevezetőjével.
Supka Magdolna: Tóth Menyhért. Gondolat Kiadó, Budapest, 1990.
Turai G.Kamill - Pap Gábor: A képíró bölcs Tóth Menyhért. Sztélé Alapítvány Kiadása, Debrecen, 1995.

Tisztelettel meghívjuk
1994. január 14-én 17 órára

„KORAI TÓTH MENYHÉRT MŰVEK A KECSKEMÉTI KÉPTÁRBAN"

című kiállításunk megnyitójára.

A kiállítást
Kernács Gabriella művészettörténész nyitja meg.

A Tóth Menyhért Alapítvány támogatásával létrejött kiállítás anyagát
válogatta és rendezte
Simon Magdolna művészettörténész.

A kiállításhoz kapcsolódva
1994. január 19-én 17 órakor levetítjük a

„Fehér izzásban" című,
a művészről szóló portréfilmet.

Az 1977–78-ban készült film
rendezője B. Farkas Tamás,
az operatőr Sólyom László, szerkesztő Kernács Gabriella.

A tárlat 1994. március 6-áig hétfő kivételével naponta 10–17 óráig
tekinthető meg.

Az első oldalon
Tóth Menyhért: Epreskert, II. 1930. című grafikája látható

KECSKEMÉTI
KÉPTÁR
H-6000 KECSKEMÉT, RÁKÓCZI U. 1.
☎: 76/321-776 ✉ Pf.: 165

F.k.: dr. Bárth János

TÓTH MENYHÉRT

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Tóth Sándor

DÉLMAGYARORSZÁG

Szeged

1969 JUL 1

— **Szegedi siker Debrecenben.** Debrecenben rendezték meg a képzőművészkörök országos tárlatát. A kiállítás megnyitására vasárnap délben a Déry Múzeumban került sor. Az amatőr festők, szobrászok nagyszabású bemutatója szép szegedi sikert hozott: a városi képzőművészkör kiállított anyagáért a harmadik díjat kapta meg. A kis művészközösséget — amely Tóth Sándor szobrászművész vezetésével dolgozik — nyolc kiállító munkája képviseli az országos tárlaton.

sak egy-két
ült első vonalbeli játékos-
al felerősített tartalék
gyüttesüket szerepeltették.
pécsiek ezzel szemben a
gjobb összeállításban vet-
k fel a küzdelmet. Mindkét
lidőben Pécs uralta a me-

Tóth Mihály

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1964 SZEP 12

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

— Somogyi pásztor a főszereplője Lakatos Vince Pásztorművészet című kisfilmjének. A rendező megismerteti a nézőkkel a faragó pásztorok legszebb alkotásait. Tóth Mihály felsősegesd-lászlómajori faragóművészt munka közben is bemutatja a kisfilm.

1250 jorthiert

Tóth Menyhért emlékezete

Új EMBER, 2000. 02. 20. 8.o.

Húsz esztendeje hunyt el *Tóth Menyhért*. *Enzsöl Ellák* búcsúztatta a Farkasréti temetőben. Karácsonykor még reménykedtünk, a MÁV budakeszi szanatóriumában azzal vigasztaltam, hogy tiszta Tóth Menyhért-kép a hóval belepett táj. Tiszta fehérség. Főszíne a fehér, lelkülete volt, akkor is mosolygott, örült annak, amit ágyába mélyedten már nem láthatott —, a mezőkre boruló fehér leplet. Mutatta rajzait. 1979. december 24-én, szentestén tömörített vonalakkal háromkirályokat — utolsó óráiban megdöbbentő nyugalmú méltóságteljes Golgotát rajzolt.

Az a Tóth Menyhért, aki késve-későn posztumusz Kossuth-díjat kapott, az a Tóth Menyhért, aki az idő minden pillanatát kegyelmi órának hitte, a Föld minden pontját a világmindenség központjának.

Gy. Vad Erzsébet festőművész megörökítette Tóth Menyhért behavazott sírját, amelyet be is mutatott Pestszenterzsébeten, a tavaszi tárlaton. Felesége, *Lándori Angéla* hónapokkal később követte Tóth Menyhértet, őt a nagy festő mellé temették. Miske, Tóth Menyhért szülőfaluja a festő óhajának megfelelően sürgette a végső miskei nyughelyet. Két évvel később, 1982-ben kihantolták Tóth Menyhért testi maradványait, felesége hamvait is koporsójába helyezték és most mindketten a miskei temetőben nyugszanak. *Bakallár József* festőművész kőtömb-sírjelet szerkesztett hantjukra, ólombetűk őrzik nevüket.

Losonci Miklós

kedvezmények következnek abból, hogy hivatalosan bejegyzett egyházként működik. A világi, úgyis mondhatjuk „semleges" állam számára az egyházi tevékenység elsősorban a „mellékhatásai" miatt érték, például azért, mert a templomba járó emberek közösséghez tartoznak, általában több esélyük van arra, hogy megőrizzék testi-lelki egészségüket, ezáltal „kevesebbe kerülnek" az államnak. Ebből a szempontból is lényeges különbség lehet egy történelmi egyház és egy új mozgalom között amely még nem bizonyította értékhordozó voltát

Mely főbb pontok vonatkozásában merült fel a törvény módosításának szükségessége? Schanda Balázs formai kérdésekben, valamint az egyház létrehozására vonatkozó

mozgal

egyenjogúságáról szóló rendelkezések tekintetében tar szükségesnek változtatást, illetve pontosítást. A forma módosítások között szerepel az az elgondolás, hogy az egyházak nyilvántartásba vételét a korábbi több lehetőség helyett egy bíróság (a Fővárosi Bíróság) illetékességébe kellene vonni. Elő lehetne írni a hittételek csatolásának követelményét, ez segítené a társadalmi nyilvánosságot is. Fölvetődik, hogy a törvény ne az „egyház" kifejezést használja gyűjtőfogalomként, hiszen ez a szó hagyományosan keresztény közösségeket jelöl, alkalmasabb volna például a vallási közösség vagy a vallásfelekezet kategória. Az elmúlt években többször felmerült az alapítói létszám emelésének gondolata. Az európai gyakorlat a legváltozatosabb megol-

nk...

apítvány

elektronikus kommunikációra, és szállítási kapacitásukat növelhessék. Minderre a belvízkárosultak megsegítésének hatékonyabbá tétele miatt volt szükség, ugyanis regionális szervezeteink segélyszállítmányokkal is segítették az otthontalanná vált családokat.

Az alapítvány támogatta ruszin gyerekek vendéglátását

3999 Ft
(1000 db)
store
érvényes a készlet erejéig. A vásárolt terméket a vásárlás napján el kell szállítani!

Kavargó festéknyomok

Tóth Menyhért festőművész emlékkiállítása a Vigadó Galériában

MUNKATÁRSUNKTÓL

Egyéni stílusú, látomásos erejű képei kavargó festéknyomokból állnak.

A brüsszeli Európália művészeti kiállítás szervezői is felfigyeltek Tóth Menyhért festészetére. Jelentős kiállítást szerveztek 1999-ben a művész hagyatékából. A határainkon túli bemutató képei közül negyvenöt mű a kecskeméti képtár tulajdona, öt pedig a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményének része volt. Ezt az ötven képből álló anyagot mutatja be most nyári tárlatán a Vigadó Galéria.

Tóth Menyhért (1904–1980) szegényparaszti környezetből került a Képzőművészeti Főiskolára, ahol Vaszary János növendéke volt. A hatvanas években sikerült megteremtenie egyéni képi világát.

A Vigadó Galériában látható úgynevezett fehér képeinek általános jellemzője az egészen világos színek használata. Az emberalakok ebből a vakító környezetből körvonalazódnak. A művész, Tóth Menyhért 1990-ben posztumusz Kossuth-díjat kapott.

A festő emlékkiállítása a Vigadó Galériában látható június 15-ig, Budapesten a V. kerület, Vigadó tér 2.-ben.

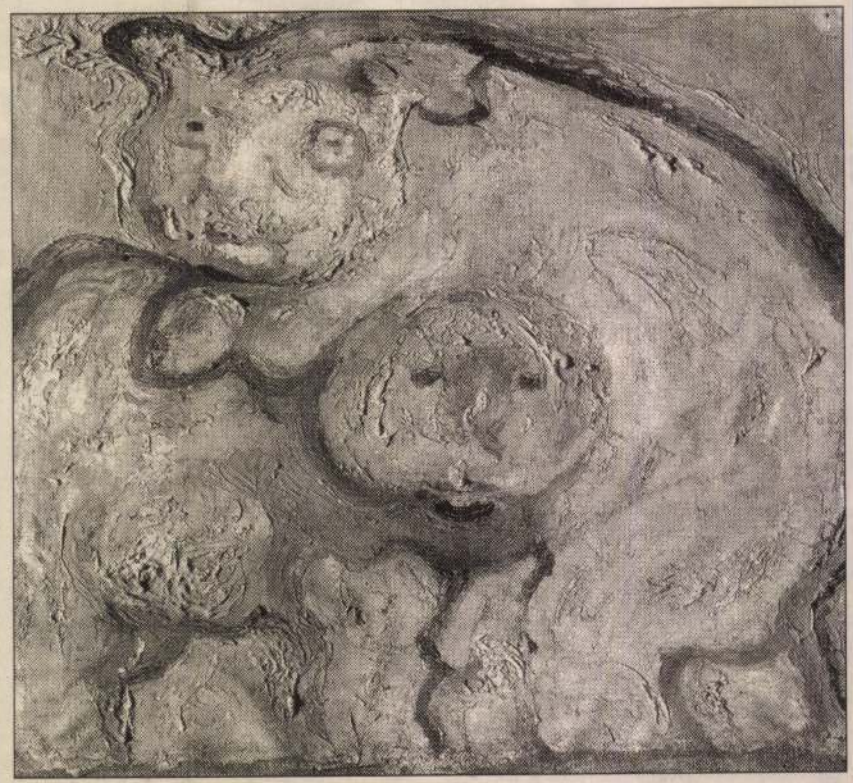

Jó barátság, 1960

NÉPSZABADSÁG, 2000. 06. 03. 35. o.

90 éve született Tóth Menyhért
/ 1904. január 2 - 1980. január 9./

Emlékülés a Kecskeméti Képtárban

1994. március 4.

10.15 Köszöntő

Előadások:

Pap Gábor művészettörténész

- Tóth Menyhért három megkísértése

dr. Supka Magdolna művészettörténész

- Kép és szófejtő / Tóth Menyhért három megkísértése /

Klimó Károly festőművész

- Tóth Menyhért, egy utolsó lehetőség prófétája
/ Az előadást Veres Andor a Magyar Képzőművészeti Főiskola festő szakos halgatója olvassa fel /

Dr. Turai G. Kamil költő

- A sámánfestő emléke

SZÜNET

12.20

Simon Magdolna művészettörténész

- A keleti filozófiák hatása Tóth Menyhért korai korszakára

Sümegi György művészettörténész

- Tóth Menyhért pályakezdése

dr. Bánszky Pál művészettörténész

- Kompozíciós kérdés Tóth Menyhért művészetében

HOZZÁSZÓLÁSOK

13.30 - tól EBÉDSZÜNET

14.30

Kovács László fotoművész

- " Az én Tóth Menyhértem "

Zsellér Jenő

- Szemelvények a hagyaték írott kútfőiből. Adalékok a Tóth Menyhért-i kézirások értelmezéséhez

Alföldi Albert

- Tóth Menyhért és a Hajósi Alkotótábor

HOZZÁSZÓLÁSOK

SZÜNET

16.30

Duranczi Béla

-Tóth Menyussal találkoztam Baján, 1973. október 18-án

Czár János

- Személyes élményeim Menyusról

Bakallár József festőművész

- Tóth Menyhért utolsó órái

ZÁRSZÓ

Az előadások időtartama 20 perc.

Közlekedés:

vonattal Budapest-Nyugati pályaudvarról 8.15-kor
autóbusszal Budapest-Népstadiontól 7.45-kor

F.k.: dr. Bárth János

TÓTH MENYHÉRT

Tóth Menyhért

1904–1980

I. terem

Képvázlatok, dokumentumok

MENYECSKE / TEMETŐBEN 1935.	p.sz.c.	220x150 mm	Ltsz.:78.526.
PÁSZTORGYEREK 1938.	p.c.akv.	315x448 mm	Ltsz.:90.341.
ÉN VAGYOK AZ ÚT AZ IGAZSÁG AZ ÉLET	p.c.akv.	44x29.5 mm	Ltsz.:94.13.
FALURÉSZLET 1938 k.	p.c.akv.	315x418 mm	Ltsz.:TM90.342.
BARNA TÓNUSÚ FALURÉSZ 1940 k.	p.cer.akv.	250x314 mm	Ltsz.:TM94.24.
HÁROM ASSZONY 1940 k.	p.akv.cer.	215x298 mm	Ltsz.:TM94.36.
KALAPOS FÉRFI / CSONTVÁRY 1936 k.	p.sz.c.	154x118 mm	Ltsz.:74.375.
TÁJ VIZIMALOMMAL 1934 k.	p.sz.c.	156x226 mm	Ltsz.:74.376.
TAVASZ 1944.	p.c.akv.	240x310 mm	Ltsz.:94.23.
REGGEL 1946.	p.c.akv.	236x298 mm	Ltsz.:94.22.
CSENDÉLET 1937.	p.akv.cer.	313x240 mm	Ltsz.:TM94.34.
VASZARY 1942.	p.c.	250x172 mm	Ltsz.:TM94.58
FALUSI HÁZAK 1940.	p.akv.cer.	205x296 mm	Ltsz.:TM94.32.
SZÁNTÓFÖLDEKEN 1940.	p.akv.cer.	224x216 mm	Ltsz.:TM94.31.
TANYA 1940.	p.c.akv.	247x300 mm	Ltsz.:94.40.
TÉL 1940 k..	p.c.akv.	488x378 mm	Ltsz.:94.33.
CSACSI ÉS TEHÉN 1937-38 k.	p.c.	418x262 mm	Ltsz.:86.267.
ROHANÓ BIKA I. 1940 k.	p.c.	300x424 mm	Ltsz.:87.8.
VÁZLAT A MAGYAROK BEJÖVETELÉHEZ 1938 k.	p.c.	210x130 mm	Ltsz.:87.25.
FŐZŐ NŐ 1938 k.	p.c.	227x158 mm	Ltsz.:87.26.
NYÁR 1940 k.	p.c.	155x118 mm	Ltsz.:87.83.
KARAKTER 1937 k.	p.c.	165x150 mm	Ltsz.:TM091.107.
ÜLŐ LEÁNY 1943.	p.c.	630x450 mm	Ltsz.:TM90.354.
HANGVERSENYTEREM 1933.	p.diópác	315x227 mm	Ltsz.:84.1
T.PISTA 1943.	p.c.	477x340 mm	Ltsz.:82.895

1. Vitrin:

VÁZLATFÜZETEK 1939-1942-ig /10 db/

2. Vitrin:

Vázlatok /15 db/ kis akvarellek

KETTEN A HÁZ ELŐTT 1938 k.	p.c.	162x250 mm	Ltsz.:94.12.
FÜLES 1937.k.	p.c.	42x30 mm	Ltsz.:82.822.

3. Vitrin

- Születési anyakönyvi kivonat
- Édesapjáról fotó
- Családi fotó / Tóth Menyhért Édesanyjával és Marcsa nővérével /
- Miskéről levelezőlap
- Kerékpár igazolvány fotóval
- A jó Isten körháza, Segély-akció kiskönyv / és nagyítás a belső lapról /
- Hatósági vagyoni bizonyítvány
- Munkás bizonyítvány
- Munkakönyve
- Bizonyítvány /festő tanoncsegéd/ Bp. 1941. márc. 24.
- Kézzel írott levél - mestervizsgára engedély kérelem

/ összesen 11 db dokumentum /

II. terem

Főiskolai grafikák

TANULMÁNYFEJ III. 1933.	p.sz.	900x630 mm	Ltsz.:78.520.
TANULMÁNYFEJ /SZAKÁLLAS FÉRFIFEJ/ 1932 k.	p.sz.	725x520 mm	Ltsz.:TM94.54.
EGY AKT METAMORFÓZISA 1933 k.	p.sz.	880x625 mm	Ltsz.:TM90.625.
FEJ I. 1933 k.	p.sz.	495x475 mm	Ltsz.:74.359.
TANULMÁNYFEJ II. 1933-34 k.	p.sz.	600x470 mm	Ltsz.:78x519.
TANULMÁNY / NŐI FEJ 1933 k.	p.sz.	878x660 mm	Ltsz.:94.56.
ÜLŐ NŐ 1933 k.	p.sz.	900x625 mm	Ltsz.:TM90.118.
RÁGOTT NŐ 1935 k.	p.sz.	880x610 mm	Ltsz.:84.25.
NŐI AKT 1932 k.	p.sz.	880x660 mm	Ltsz.:TM94.57.
IFJÚKORI ÖNARCKÉP 1934.	p.sz.	860x585 mm	Ltsz.:84.21.
ÉDESAPÁM 1943 k.	p.c.	313x236 mm	Ltsz.:86.266.
TANULMÁNYFEJ 1932 k.	p.sz.	635x485 mm	Ltsz.:TM94.55.
NŐ TÉRBEN 1935 k.	p.c.	308x230 mm	Ltsz.:87.41.
FIÚ 1932 k.	p.sz.	615x480 mm	Ltsz.:90.117.
EGY AKT METAMORFÓZISA I. 1933 k. / FEKVŐ AKT /	p.sz.	610x880 mm	Ltsz.:84.24.
LEÁNYARC 1932 k.	p.sz.	430x305 mm	Ltsz.:TM94.37.
FEJ TANULMÁNY 1933.	p.c.	420x315 mm	Ltsz.:87.28.

III.terem

Pasztellek

EPRESKERT III. 1930 k.	p.p.	615x450 mm	Ltsz.:TM94.62.
PIHENŐ ÁLLAT 1930 k.	p.p.	430x440 mm	Ltsz.:90.50.
EPRESKERT II. 1930 k.	p.p.	680x855 mm	Ltsz.:82.893.
EPRESKERT I. 1930 k.	p.p.	54.5x450 mm	Ltsz.:TM90.192.
PARK 1930 k.	p.p.	540x396 mm	Ltsz.:94.48
TÁJ LOVAKKAL 1930 k.	p.p.	300x400 mm	Ltsz.:TM90.190.
DUNA-PARTON 1929.	p.p.	300X400 mm	Ltsz.:92.1
PESTI SZOBÁM 1928 k.	p.p.	340x460 mm	Ltsz.:83.46.
MISKEI VÍZPART 1929 k.	p.p.	630x445 mm	Ltsz.:TM90.191.
SÁRGA KAZAL	p.p.	880x598 mm	Ltsz.:TM94.51.
MUKULI / ŐSÖM II.	bronz	M: 18 cm	Ltsz.:83.48.
RÁKOSCSABAI LÁNY 1932.	p.p.	102x700 mm	Ltsz.:82.876.
FALUVÉG 1930 k.	p.p.	273x440 mm	Ltsz.:94.47.
SZEPTEMBER 1930 k.	p.p.	490x630 mm	Ltsz.:93.155.
UDVARUNK 1929 k.	p.p.	435x635 mm	Ltsz.:83.34.
FACSOPORT 1930 k.	p.p.	314x450 mm	Ltsz.:TM90.356.
MISKEI FALUVÉG	p.p.	640X640 mm	Ltsz.:83.90.
TÁJ 1929 k.	p.p.	295x435 mm	Ltsz.:94.46.

IV. terem

Festmények

A MEGSEBZETT 1938 k.	p.o.	70x50 cm	Ltsz.:83.95.
KRISZTUS I. 1930-as évek	v.o.	67.5x48 cm	Ltsz.:TM90.178.
KRISZTUS II. 1930-as évek	v.o.	70x50 cm	Ltsz.:TM90.179.
KRISZTUS III. 1930-as évek	v.o.	69.5x50 cm	Ltsz.:TM90.180.
KRISZTUS IV. 1930-as évek	v.o.	70x50 cm	Ltsz.:TM90.181.
BOLDOGASSZONY 1940 k.	v.o.	56.5x90 cm	Ltsz.:75.428.
TEMETŐ 1940 k.	v.o.	66x44 cm	Ltsz.:TM90.257.
A GONOSZ 1940 k.	v.o.	80x100 cm	Ltsz.:TM91.263.
KÖLTÖZÉS 1935.	v.o.	52.5x75.5 cm	Ltsz.:78.554.
EGY TESTVÉR 1940 k.	v.o.	63x46 cm	Ltsz.:92.13.

nem beszél. Zárt intézetbe való ! Vaszary így válaszolt: Hagyják békén! Vegyék tudomásul, hogy az igazán veszélyes őrültek manapság kinn járnak az utcán és nem látszik rajtuk...

Rettenetes gyermekkor, a csonttébécé miatt amputált láb gyötrelmei, a kiközösítettként végigkínlódott főiskolai évek után egyre erősebb Tóth Menyhértben a sóvárgás a Fény után. A Fény után ami, világít a titkok kapujából. Bánszky Pál a korai művek idejét a "próféciálás" időszakának nevezte. Ekkor mondja Tóth Menyhért : "Szükség a prófétálás..." 1937-ben, sok évvel fantasztikus fehér képei előtt már ezt írta:

" A fehér szín: Isten. A fehér szín: minden. Mi célja van a festészetnek? Cél: a Tökély..."

Malevics, az orosz avantgarde tragikus sorsú prófétája, amikor létrehozza Vörös négyzetét, ezt írja: " A művel Istenhez kell eljutni. Az abszolutumig. Ahonnan már nincs több lépés..." Malevics eljutott a szuprematizmus véksőkig letisztult jeleiig, amiket, szellemi végrendeletének engedelmeskedve, tanítványai ráfestettek koporsójára. Így szállt le a sztálini évek, az elnémítás, a szellemi megsemmisítés iszonyú évei után fényes jelek alatt pihenni a sötétbe.

Tóth Menyhért itt látható korai munkáin gyújtotta meg azt a fényt, ami élete végéig világít képein. Fények villognak körülöttünk: alig tenyérnyi akvarelleken rózsaszín, halványpiros, furcsa gömbfák villódznak, vörös fény sugárzik a Szegény ember himnuszának izzó gyümölcseiből, vigasztaló kék-fehér sugarak áradnak a tájból, növényekből, állatokból összeszőtt Madonnából, gyöngyszínű fénypászmák lebegnek a csodálatos Vadvizek fölött, ami ennek a korszaknak talán főműve. Fényhullámok, vízhullámok, vagy talán egy titokzatos energia hullámai között úsznak itt a házak, az emberek, a göcsörtös fák, a mítikus, pogány bika és a megváltó fehér pöttyös bárány . Ehhez a képhez - úgy érzem túl hangos minden kiejtett szó. Ha csöndesen elmerülünk benne, egy idő után megtisztult lélekkel léphetünk tovább. Ámuló tisztelettel adózhatunk egy nyomorúságos sorsú, vékonyka, nagyfejű, sugárzó homlokú, gyönyörű emberi jelenségnek: Tóth Menyhértnek, akit ismerhettünk s akiről elmondhatjuk:

" Bizony próféta volt ő, s egykor közöttünk járt..."

Kernács Gabriella

Tóth Menyhért korai képei elé

Sokat és sokan írtak eddig is és fognak ezután is írni a művészet lényegéről, néha kisebb, néha nagyobb távolságokban körözve a megmagyarázhatatlan körül, cikkek, esszék, monográfiák könyvtárnyi sokaságával fejtegetve le róla a külső, látható, megfogható, elemezhető és éppenezért nem is olyan fontos burkokat. De a lehulló héjak után egyre újabbak tűnnek elő, sohasem a titokzatos gyümölcs, mindig egy újabb héj tanítja alázatra az elemzőket, akik - úgy hiszem - mind eljutnak, eljutunk odáig, hogy csöndesen lesütjük a szemünket a Lényeg vakító világossága előtt, mely sugárzik, árad, mint Kaffka fénye a Titkok Kapujából. De mivel az ember csökönyös, újra és újra nekirugaszkodik, hogy belépjen a kapun.

Szép történetet halottam a minap egy nemrég meghalt szobrásztól, egy tiszta embertől. Elmondta, hogy mikor került legközelebb a Fényhez. Egy tanítványának munkáját korrigálta. A munka jó volt , szinte az első pillanattól kezdve. A tanítvány csiszolta, tökéletesítette, a mester figyelte, biztatta és mindketten vártak valamire. Végül elkészült és amint előre látható volt: jó lett. Ott álltak ketten: a mester és a tanítvány, s elhangzott a kérdés: mi a véleménye, Mester ? A mester azt mondta a munka szép, de ... majd elhallgatott, hiszen csak jót tudott volna mondani : a műnek stílusa volt, lendülete, figurális részei tökéletesek voltak anatómiailag, nonfiguratív elemei merészek és szabálytalanok és mégis... Vergődtek mind a ketten, s a tanítvány egyre kérdezett: mi a baj vele, mester ? S a mester nem tudott felelni . Míg végül ebben a kínlódásban elhangzott egy utolsó kérdés: Dehát mi hiányzik belőle? S ekkor az idősebb szobrász végre megtalálta a választ: A varázslat !

Tóth Menyhért korai képei között - azt hiszem, ennek a történetnek a fordítottja működik. Néhány munka technikai, anatómiai, mesterségbeli és egyéb szempontokból nézve távolról sem tökéletes, sőt hibás. Viszont mindegyikből olyan erővel süt a varázslat, valami egészen erős mágia, hogy mozdulatlanná bűvölik a szemlélőt. A képek a 20-as évektől a 40-esévek végéig tartó időszakban születtek, ez magába foglalja a főiskolai éveket. Tóth Menyhért 1929 és 1935 között járt a Képzőművészeti Főiskolára, Vaszary János növendékeként. S valószínűleg a poklok kínját szenvedte ott : ő volt a nagyon más, az elütő az oda nem illő. Egy nyomorult, furcsa féllábú parasztgyerek, aki más nyelven beszél. Ha egyáltalán beszél. Egy időre teljesen elhallgatott ott, ahol finomabb és durvább nyilakkal állandóan lőttek rá a többiek. Évfolyamtársai panaszra mentek Vaszaryhoz: Mester, a Tóth megőrült! Bejár, dolgozik, de megnémult. Napok óta

MUNKA KÖZBEN GONDOLATOK 1940 k.	v.o.	29.5x41 cm	Ltsz.:90.175.
HIMNUSZ /SZEGÉNY EMBER HIMNUSZA/ 1938-39 k.	k.o.	72x104 cm	Ltsz.:84.26.
ISTEN ÁLLD MEG A MAGYART 1940 k.	v.o.	50x70 cm	Ltsz.:92.12.
MAGYAR ÉLET 1940 k.	v.o.	100x70 cm	Ltsz.:84.29.
KORPUSZ 1939 k.	v.o.	62.5x47.5 cm	Ltsz.:84.31.
GONDOS PÁSZTOR 1940 k.	v.o.	100x74 cm	Ltsz.:75.427.
MADONNA 1942.	v.o.	50x70 cm	Ltsz.:90.90.
VERÉB DRÓTOS CÉGÉRE 1939 k.	vaslemez	97x62 cm	Ltsz.:83.28.
KRAUSZ PÉK CÉGÉRE 1939 k.	vaslemez	61.5x42 cm	Ltsz.:83.27.
ÉDESAPÁM PORTRÉJA 1940 k.	v.o.	50x35 cm	Ltsz.:92.5.

V. terem

Festmények

GONOSZ LÁNY 1942 k.	falemez o.	77x64 cm	Ltsz.:83.93.
GYÖTRELEM 1942 k.	v.o.	60x50 cm	Ltsz.:83.41.
ÖNARCKÉP 1944 k.	falemez o.	54.5x53.5 cm	Ltsz.:74.364.
KALOCSAI PÁRKA 1943 k.	k.o.	98.5x69.5 cm	Ltsz.:TM90.1291.
VADVIZEK 1942 k.	falemez o.	126x201 cm	Ltsz.:74.365.
KETTŐS ARCKÉP 1941 k.	p.o.	33x61 cm	Ltsz.:88.23.
NŐI ARCKÉP 1943 k.	v.o.	75x65.5 cm	Ltsz.:83.97.
VADVIZEK ELŐZMÉNY 1942.	v.o.	64x73.5 cm	Ltsz.:82.820.
BALATON 1940 k.	v.o.	64.5x74.5 cm	Ltsz.:85.6
LOVAS 1937.	v.o.	44x34 cm	Ltsz.:TM90.194.
TÁJ 1935 k.	p.o.	31x20.5 cm	Ltsz.:TM91.185.
TAVASZ 1935 k.	p.o.	24x38.5 cm	Ltsz.:91.186.
GYERMEKTAVASZ 1940 k.	v.o.	39x48 cm	Ltsz.:84.30
TÁJ 1936 k.	v.o.	25x23.5 cm	Ltsz.:TM90.284.

Rövidítések :

akv.: akvarell	p.: papír
c.: ceruza	sz.: szén
o.: olaj	k.: körö̈l

90 éve született Tóth Menyhért
/1904 január 2 - 1980 január 9./

KORAI TÓTH MENYHÉRT MŰVEK A KECSKEMÉTI KÉPTÁRBAN

c. kiállítás

1994. január 14 - március 6.

A kiállítás a Tóth Menyhért Alapítvány
és a Sztélé Alapítvány
támogatásával jött létre.

Válogatta és rendezte Simon Magdolna művészettörténész.

F.k.: dr. Bárth János

TÓTH MENYHÉRT

Tóth Menyhért
1904–1980

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Tóth Mihály

MAGYAR HÍRLAP
Budapest

1969 JUL 28

Az idei Kapoli-díjas: Tóth Mihály

A balatonfelleki művelődési házban vasárnap ünnepélyesen megnyitották a hagyományos népművészeti kiállítást, amelynek keretében átadták a Kapoli-díjat. A legjobb, legtermékenyebb népművésznek kijáró emlékérmet és pénzjutalmat ez évben *Tóth Mihály* Somogy megyei, segesdi faragó, a népművészet mestere érdemelte ki. Ezenkívül hárman kaptak első, négyen második, öten pedig harmadik díjat. A kiállítás megnyitása után a faragó népművészek szakmai tanácskozáson beszélték meg tapasztalataikat s a további feladatokat.

közlekedésrendészet [illegible]
tett szolgálatot láttak el és *terelessel*
igyekeztek elősegíteni a forgalom zavar-
talanságát. Minden nagyobb üdülőtele-
pen, az útkereszteződéseknél rendőrök
irányították a forgalmat. Fokozták a
légi ellenőrzést is.

A nagy hétvégi forgalom a Balaton
központi nyaralóhelyein idézett elő zsú-

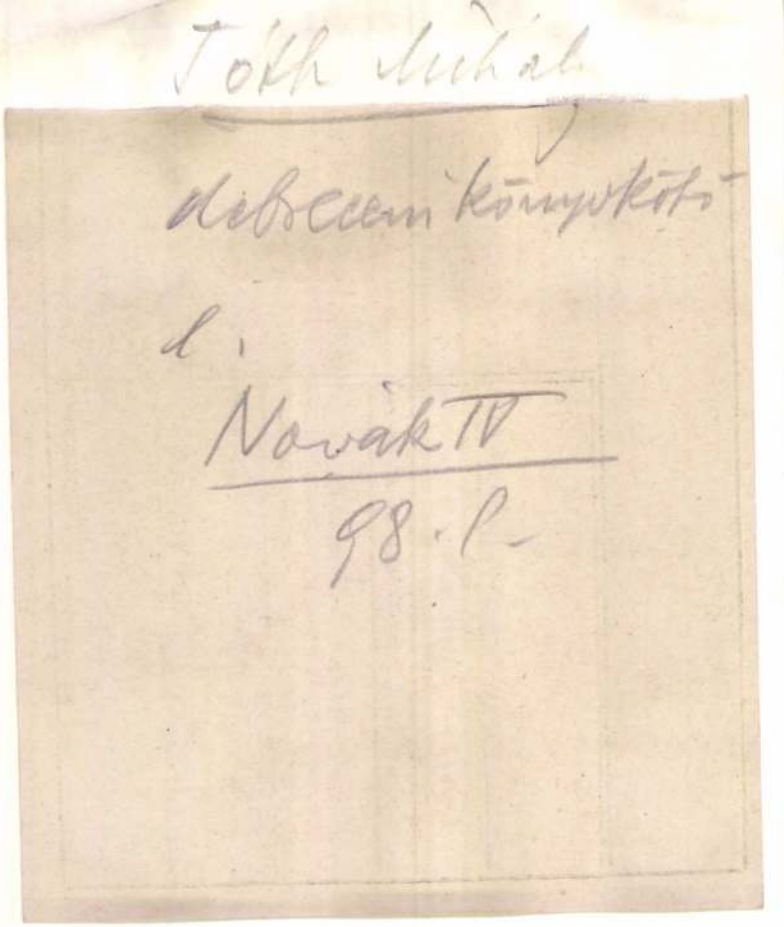
Tóth Mihály
debreceni könyvkötő
d.
Novák IV
98. l.

Pippo Rizzo : « *Foot-Ball* ».

A szívesen hordott ruha titka:

a jól megválasztott szín és a jó szabás harmóniája

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

FEJÉR MEGYEI HIRLAP
1964 JUN 2 8.

Az idei típusú fürdőruhákhoz végképp nem stílusos a románosan kötött kendő. Nem szépek a vízben az átlátszó sapkák sem, s bár a hagyományos úszósapkák eléggé ormótlanok, még mindig csinosabbak és praktikusabbak.

Tanácsunk az, hogy választás előtt alaposan fontoljuk meg, mi illik legjobban élet-

1021

M. Tóth: Lányok a kertészetben

copo Gavazzi.

VI. században.

k Jézussal.

g látható, balra fordult és jobb-
mek Jézust fogja, ki jobb kezét
baljában keresztes kristálygolyó
vállán sötét szalagot visel, testét
téken át. Mária fehér kendőt, sárga
át hord, melyet derekán zsinór

vezi. Jobbról az asztalon könyv

. — Lelt. sz. 1030. — Vétetett az
sz. leirat alapján, a belépti dijakból
számoltatott 1890 deczember 31-én
elfogadta az 1891 február 16-án
).

ozó adatok a Szépművészeti Mú-
sőolaszországi festő: Madonna. —
talienne septentrionale: La Vierge

III

20 (1030).

613 (173).

20

Tóth Mihály

varvoi főmérnök

1892-ben tervezte

a szegedi vágóhidat

Kul Szeged

546 l.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1971 NOV 17

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Tóth B. Miklós festőművész

KIÁLLÍTÁS A SZŐNYI-TEREMBEN

Pénteken, november 19-én, délután öt órakor Tok Miklós, Miskolc város Tanácsának elnökhelyettese nyitja meg Tóth B. Miklós festőművész kiállítását a Szőnyi-teremben.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Tóth Miklósné, pedagógus, Gyula

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1983 AUG 25

021

Művésztelep Debrecenben, Kőszegen és Gyulán

Főként a vidéki napilapok június végétől folyvást közöltek egy-egy hírt vagy hosszabb-rövidebb tudósítást a képzőművészeti alkotóműhelyekről. A gondozóikról, a „mecénásokról" is szó esett, így a különféle szintű tanácsokról, a továbbképzési fórumokról és nem utolsósorban szakszervezetünkről, amely immár évtizedek óta folytatja — a pihenést és alkotást egyaránt szolgáló — nyári művésztelepek szervezését.

A mi műhelyeinknek közvetlen gazdája,a központ *kulturális, agitációs és propagandaosztálya* — élén *dr. Salamon Zoltánnéval* — az idei nyáron három, rendre hagyományos helyen teremtett lehetőséget arra, hogy a képzőművész képesítésű vagy érdeklődésű kollégák elmélyíthessék szakmai ismereteiket, és élményeiket vonalakkal, színekkel vagy a megformált anyaggal kifejezhessék.

Tóth Miklósné: Öreg tölgy

A legfiatalabb, de máris országosan vonzó telep *Debrecenben*, a szakmunkástanulók Klaipeda utcai diákotthonában működött. A résztvevők a festés, a rajzolás és a plasztika hagyományos területei mellett a népi és az alkalmazott művészeti ágakkal (a zománctechnikával, a batikkal, valamint a fafaragással) ismerkedtek és szereztek gyakorlatot ezekben — *Marton László* Szolnok megyei szakfelügyelő hozzáértő, okos és gazdag tapasztalatait kamatoztató vezetésével. Munkáját egy-egy jeles szakember is segítette.

Túlnan, az ország nyugati szögletében, *Kőszegen*, már esztendők óta „bérelt" hely várta a festésre, rajzolásra kiéhezett pedagógusokat a kisegítő iskola tágas nevelőotthonában. Idén a teleppel esztendők során összeforrott *Barlay László* budapesti kolléga helyett — akit betegsége akadályozott korábbi feladatának vállalásában — *Somodi László* Pest megyei szakfelügyelő vette át a műhely gondozását. Neki is „szép múltja" van az efféle munkában, így zökkenéstelen ritmusban és a résztvevők teljes megelégedésére folytatta a kőszegi „hagyományt".

És végül *Gyuláról* szóljunk, amely a legidősebb, de esztendei ellenére mindig az újdonság ingerével ható telep. Korábban a virágos, fás, múltat és jelent oly varázslatosan egyesítő város szívében, a patinás Pálffy kollégiumban talált otthonra, de immár harmadik éve a Munkácsy Mihály szakmunkásképző intézet tágas udvarral körülvett diákotthonában működik. Vezetője, mint az előző évek hosszú során, most is *Marsovszky Endre*, a rajzpedagógusok elnyűhetetlenül fiatal nesztora. Amikor ott jártam, július utolsó vasárnapján, nem találkozhattam vele, mert sürgős családi ügyben Pestre kellett utaznia, de derűs egyénisége, alkotói színessége, pedagógiai gazdagsága érzékelhető erőtérként volt jelen. Akivel csak beszéltem, mindegyikük szavából sugárzott ihlető, baráti légkört teremtő jelenléte.

Hadd szólaltassak meg néhány telepest, hogy miért éppen Gyulát választották ismételten, még azok is, akik belekóstoltak Kőszeg és egyéb telepek másnemű szépségeibe. *Tarcsy B. Katalin* budapesti kolléga, akinek nem egy lényegre törő grafikája látott napvilágot lapunkban is, lelkesen dicsérte a városszéli kollégium nyugalmát, csendjét és az előző esztendőkben megismert témák visszahívó vonzását. Ennek árnyalásaként igyekezett megragadni idén a családi házak tetőinek piros, tiszta ragyogását. A kislányos külsejű csurgói *Hirka Mónika*, aki immár tizenhét éve tanít, és Borsodból került a Dunántúlra, megejtő lelkesedéssel ecsetelte a napnyugta előtti táj lírai hangulatát. Mint mondja, kimeríthetetlen itt az „anyag". Gyulai tartózkodását meg is nyújtja még egy fotótáborozással. *Gerő András*, a budapesti orvostudományi egyetem dolgozója és a Fáklya stúdió tagja, először van Gyulán, de máris rabul ejtette a naprafordók arany ragyogása, az állatok méla dérűje és a széles utcák nyugalma. Természetesen elképzelhetetlen a gyulai műhely *Borsos István* nélkül: mint korábban, most is lenyűgözte kollégáit szebbnél szebb szobraival. Ő is meg a többiek örömmel újságolták, hogy milyen jól sikerült az idei munkabemutató. Ennek méltatását hadd bízzam *dr. Maksay Lászlóra*, a neves esztétikusra és gyakorló művészre. Gyulán járva színes előadást tartott Firenzéről, és megtekintette a műhely termését „betakarító" *tárlatot*. Így szól benyomásairól:

— A kiállításon magas színvonalú művekben gyönyörködhettünk. Ez érthető is, hiszen a művésztelep résztvevői között több olyan neves művészegyéniség van, akinek a fővárosban vagy másutt nagy sikerű önálló kiállítása volt. A sok jeles művész között csak néhánynak a nevét emeljük ki annak bizonyítására, hogy a tárlaton a modern stílustörekvésekben milyen gazdag sokfélesége található meg. *Gál Dezső* olajfestményei a dekoratív konstruktivizmus jegyében fogantak, *Tarcsy B. Katalin* városképei a szigorúbb szerkezeti felépítésű konstruktivista stílust képviselik, *Tapodi Ilona* újabb munkái oldottabbak, színköltemények. A szürrealistákkal rokon, egészen egyéni világot jelenít meg *Szücs Árpádné* sok szép festménye. *Korkos Jenő* az alföldi festőiskolák hagyományainak tehetséges folytatója. Sajátos expresszionista jelleget mutatnak *Vékeyné Erdélyi Lenke* és *Tóth Miklósné* olajfestményei. Az akvarelltechnika legavatottabb képviselőjének, *Felcsúti Jánosnak* a képei szemléletes bizonyságai annak, hogy az atmoszférikus szépségek,illetve az ezekhez kapcsolódó hangulatok megörökítésére a vízfestés nyújtja a leggazdagabb lehetőséget.

— A grafika különféle ágainak az idei művésztelep résztvevői között különösen sok és tehetséges képviselője volt. Elsősorban *Litkeiné Fábián Rózsa* kompozícióit kell kiemelnem, neki — férjével együtt —, Budapesten, a Pataki Művelődési Központban nemrég volt nagysikerű kiállítása. *Krizmanics Ágnes* gazdag fantáziájú tusrajzai is megérdemelnének egy külön kiállítást. A sok szép munka közül még *Andrássy Gabriella*, *Jávoriné Virányi Éva* és *Bakos Tamás* érzékeny grafikáit említjük meg. A művésztelep szobrász egyéniségének, *Borsos Istvánnak* a munkái letisztult formai szépségükkel gyönyörködtettek bennünket. *Szücs Szabó Sándor* fafaragásaival tűnt ki.

— A sokágú, változatos alkotások magas művészi színvonalról tanúskodtak. Egyben arról is, hogy a művésztelepi közös munka jótékony, ihlető hatással volt a résztvevőkre, ha szabad így mondanunk, akkumulálódtak a képességek, a kartársak a téli hónapokra is mintegy „föltöltődtek" e nyári élményektől.

(Kényi)

tásról

Kerekasztal
— az Őrség „fővárosában”

Kerekasztal-beszélgetésre hívta szakszervezetünk Vas megyei bizottsága az Őrség szívében, *Őriszentpéteren* élő, tanító nevelőket. A téma a pedagógusok élete, közérzete volt. *Lőrinczné Dolgos Ilona*, a nagyközség szakszervezeti főbizalmija vezette be az eszmecserét — az első ilyent Vas megyében —, amelyen ott voltak a község vezetői, a pedagógus-szakszervezet megyei és járási vezetői, képviselői.

Őriszentpéter hatvan pedagógusa, ill. tanügyi dolgozója — negyvenketten az iskolához, tizennyolcan az óvodához tartoznak —, kiegyensúlyozott légkörben, kulturált körülmények között él, munkálkodik. Nemcsak a katedrán állnak helyt, *jelen vannak a nagyközség közéletében is.* Egyebek között segítik a cipőgyárat a szakmunkásképzésben, a művelődési házban szakköröket vezetnek, ismeretterjesztő előadásokat tartanak, részt vesznek a tömegsport-mozgalomban, a lakossággal közös énekkaruk van. Minden szervvel és intézménnyel jó a kapcsolatuk, a szakszervezet pedig *a demokratizmus egyre fontosabb fóruma;* az intézményvezetők építhetnek és építenek is a bizalmiak véleményére. S ami nagy szó itt: *nincs lakásgond.* A tanács szívügyének tekinti a pedagógusok helyzetnek javítását, még a kezdők is kedvezményes, szolgálati helyen laknak, amelyet a régi óvodából alakítottak ki.

Mindez természetesen nem jelenti azt, hogy gondtalan lenne az életük. A beszélgetésen *számos észrevétel* hangzott el például a *bérszínvonallal*, illetve a bérfejlesztéssel, a gyéren csordogáló állami kitüntetéssel és az üdültetéssel kapcsolatban. Elmondták a kollégák, hogy a soros béremelés miatt nem tudják megnyugtatóan rendezni a nyugdíj előtt álló pedagógusok jövedelmét. Sok gondot okoz az utazás, az utaztatás, főleg a megnövekedett tarifa miatt. Mert bármennyire is „főváros” ez a nagyközség az Őrség szívében, *megközelíteni nehéz.* A buszváratok menetrendje kötött, a saját személygépkocsi használata viszont a benzinárak miatt rendkívül drága „mulatság”. Elhangzott: ugyanakkor egy-egy kötelező szombathelyi utazáskor a továbbképző kabinet csak menetjegy ellenében fizet (holott más értelmiséginek, például az orvosnak, bíléta nélkül is kifizeti szolgálati útját a nagyközségi tanács). A Kondorfáról bejáró pedagógusnak ha dél körül kezdődnek az órái, s a buszt venné igénybe, akkor már kora reggel el kellene indulnia hazulról. Marad a saját gépkocsi és a megtérítetlen drága benzin. A testnevelő tanár, ha versenyre viszi az iskolásokat, hajnalban kel a gyermekekkel együtt, és este saját kocsiján szállítja házhoz, haza a fáradt kicsiket — ezért sem kap juttatást, semmiféle kedvezményt. Szó esett még a *területi pótlékról*, ami nem jár. Csak azért, mert nagyközségben laknak? — kérdezték az őriszentpéteriek. Órakedvezmények, túlóraszámok körüli tisztázatlan kérdések, közösséget és egyéneket érintő gondok jöttek még szóba.

Dr. Vlasits Mihályné, a körmendi járási, városi pedagógus-szakszervezeti titkár gyakran megfordul az őriszentpéteri pedagógusok körében: a kisebb panaszok orvoslására — mint adott esetben máskor — most is ígéretet tett. *Németh Antal*, a pedagógus-szakszervezet megyei bizottságának bérfelelőse is konkrétan válaszolt minden problémára. Felhívta például a figyelmet arra, hogy a bérfejlesztést az intézményvezetőknek a tanáccsal kell majd egyeztetniük (bérarányos, vagy létszámarányos legyen-e). Ami a bejáró nevelők gondját illeti, előírás, hogy az útiköltségtérítéshez csatolni kell a buszbérletet: a kitüntetésre pedig a helyi vezetésnek kellene sűrűbben javaslatot tennie. A területi pótlékkal kapcsolatos kérdésre nem tudott megnyugtató választ adni. Az 1957-ben bevezetett és 1971-ben módosított területi pótlék sajnos nem jár a nagyközségben lakóknak, póthitel nincsen, más, kisebb településen élő pedagógustársak terhére viszont az őriszentpéteriek sem kívánhatják ezt a juttatást.

Prém Jenő, a nagyközség tanácselnöke és *Ábrahám Tibor*, a nagyközség párttitkára ígérték, hogy mérlegelik a bérgazdálkodással kapcsolatos panaszokat, lehetőségeket.

Török Lászlóné, a pedagógus-szakszervezet megyei titkára az őriszentpéteri első, s a minden nagyközségi és nagy létszámú iskolában a későbbiekben megtartandó *eszmecsere céljáról* szólt. Az a törekvés — mondotta —, hogy élőbb legyen a nevelők és a szakszervezet, valamint a helyi vezetők közötti kapcsolat, és a pedagógusok gondjaikra, kérdéseikre élőszóban, közvetlen módon választ kapjanak. Nagy jelentősége van ennek, ugyanis Vas megyében hétezren dolgoznak az oktatásügyben.

S ha ezen a szakszervezeti napon nem volt is minden válasz mindenki számára kedvező, az őrségi pedagógusok közül senki sem hagyta el keserű szájízzel a kerekasztalt.

Szakály Éva

SOPRONBAN, a volt evangélikus tanítóképző alapításának 125. évfordulója alkalmából augusztus 20-án és 21-én találkozón vettek részt az egykori tanítványok. Az ünnepi program során leplezték le az iskola hajdani növendékeinek, Bakó József és Kónya Lajos költőnek az emléktábláját.

---

dig jött valami, ami érdekelt, ami
a pályához kötött. Így érzem azt,
hogy család nélkül ugyan, de
mégis egy nagy család tagjaként
élek teljes életet.

Elég gyakran publikálok szakfolyóiratokban, az idegenyelvi munkaközösség vezetője vagyok, oroszból nyári szemináriumot vezetek. Alkalmanként szovjet és német tanárok összekötője vagyok a Debrecenben és a Miskolcon rendezett nyári tanfolyamokon. Amikor iskolám bekapcsolódott az osztályfőnöki órák kísérletébe, akkor osztályfőnöki munkaközösségvezető voltam.

Gyakorló tanárokat évente készítek fel. Szinte mindegyikük tanítványom volt. Szeretném átadni nekik azt a tapasztalatomat, hogy ez ember nem az oklevél megszerzésétől számít tanárnak. Tanár akkor lesz valaki, ha *meg tudja szerezni tanítványai bizalmát*, és azt nem is veszíti el. Mernek hozzá őszinték lenni kritikus esetekben is. És a tanár is őszinte, s nemcsak négyszemközt, hanem az osztályközösség előtt is. Szeretném felkészíteni őket arra, hogy a kudarcot is el tudják viselni.

rögtön elvigyük a kerületi orvosi rendelésre, de Robinak meghagyta, hogy este feltétlenül szóljon anyukájának, és menjenek el a szakorvoshoz.

Valami nincs rendben Robi körül — állapítottuk meg. Megnéztük, honnan került ide, és kiderült, hogy nevelőintézetből. Ott

madik gyerek lett, feleslegessé vált, nem tudták tovább nevelni, maguknál tartani, hiába hívta őket anyunak és apunak.

Azt a kedvezményt azért megkapja, hogy a szünetekben kivehetik az intézetből és velük nyaralhat. Robi szeretettel beszélt róluk, és nagyon sajnálta, hogy

Tóth Mihály fafaragó mesterműve

BIZSÓK

Először is: mi az a bizsók? Régebben, igen ritkán, csak vezetéknévként találkoztam ezzel a szóval. Kérdezvén tulajdonosát, mit jelenthet a neve, csak a vállát vonta. Örökölte, viseli — többet nem tudott róla.

Ne sértődjenek meg a Bizsókok, úgy igaz, hogy ősrégi felmenőjük vágó természetű ember lehetett, mert a családi név modellje, a valódi bizsók nem más, mint élesre fent szerszám. A somogyi pásztorok faragókészsége. Ők maguk ügyeskedték össze kaszagerincből, de jobban örültek a hivatásából kikopott borotva acéljának.

Hát ilyen bizsókkal faragja rá a diófa dobozokra kincses virágait, folyondárjait, erdő-mező vadjait, a táj madarait *Tóth Mihály* pásztorember. S azért illik rá feszesen ez a laza szó, hogy pásztorember, mert volt ő juhász, kanász, csordás, volt csikós is. Tehát minden, ami pásztorféle lehet a mérsékelt égövön. Ama füveltető, makkoltató időben bizony naphosszat, vagy akár napokat kutyagolhattunk volna, amíg rátalálunk az erdők, mezők mélyein. Most aszfaltúton lehet eljutni hozzá, pedig nem lakik sem városon, sem falun, hanem a somogyi Lászlómajorban.

Mulatság és pénzecske

Jó dolog olyan házban lakni, amely előtt köves a járda, aszfaltozott az utca. Remek dolog híres embernek lenni, megélni a tehetségből. Még a gyűjtők hízelkedő könyörgése se mindig kellemetlen, végtére is jólesik tudni, hogy a népművészet megszállottjai dicsekedve mutogatják faragványait. Persze, persze... De azért az erdő, a mező sem volt éppen büntetés. A jószág, akár disznó, akár juh, akár marha, akár ló, egyformán szeretett rá vigyázni Tóth Mihály. Elmúlt. Nagy kár ez, mert az élet nagy része múlott el vele. Szép a dicsőség, de beárnyékolja a közeli vénség. Szebb a fiatalság, amúgy pőrén, mindenféle dicsőség nélkül, ha egyébként tisztességes.

De beszéljünk inkább a faragásról. A bizsókról még annyit, ha végképp elkopik a fenéstől, maradék csonkjával karcolják, csipkézik a legfinomabb, legértékesebb díszeket. Az utolján, a legvégén. Ekkor már cifrázó bizsók a neve. Nos, Tóth Mihálynak esze ágában sem volt ezzel a cifrázó bizsókkal művészkedni vagy éppen népművészkedni. Csak nézett, s bólogatott, amikor azok a tudós emberek így kezdték emlegetni. Amúgy pedig pásztornak tartotta magát, semmi másnak. Őrzés közben sokat faragott, az igaz, de hiszen volt rá elég ideje. Így látta a többiektől, főképp a saját apjától aki bojtárnak állította maga mellé. Soha nem faragott nagyobb darabot, mint amekkora belefért a tarisznyájába. Haszontalan csecsebecsék miatt nem koptatta a bizsók élét. Csakis olyasmit fabrikált, aminek értelmes használat vehette az ember. Ha a remeklés megfelel a célszerűségnek, akkor illik rá a dísz, mert süketnéma és vak az a lélek, amelyik nem törekszik egyszersmind széppé tenni a használhatót.

Meg aztán, őszintén szólva, nem csupán a romantikus pásztorlegény-képzelettel enyelgő mulatsága volt ez a faragcsálás. Némi pénzecskét adott: az urasági kommenció, a cselédi járandóság kiegészítéseként. Megrendelték nála a holmit, ő pedig egyezség szerint elkészítette. Szipkáért, pipaszárért, gyufatartóért 50 fillért kapott. Igényesebb darabokért, mint amilyen a mángorlófa, a képráma meg a fűszertartó dobozok, néhány pengőt. Nagyon sok tükörfát kértek tőle a férfiak, a legények. Ez amolyan hordható pusztai toalettszerszám: helyet kapott benne a bajuszkenő meg a borotválkozótükör. A borotva — nem a zsilettes, hanem az a régi, késes borotva — lévén kényesveszélyes jószág, külön tokot érdemelt. Méghozzá csavaros ésszel kifundáltat, nehogy hozzáférhessen a gyerek. Az ilyen borotvatok egész életre szólt, aki tehát igényt tartott rá, nem sajnálhatta érte a pásztortól a tizenöt pengőt.

Apa, fiú, unoka

Egyszer, akaratlanul, alaposan megtréfálta a pécsi tanár urakat Tóth Mihály. A csákszögi erdész a pécsi tanárképzőbe küldte tanulni a fiát, s a pelyhedző legénynek borotvát is vásárolt. Tokot meg Tóth Mihállyal faragtatott. De arra már nem ügyeltek, hogy a tok nyitját is megjegyezzék. Kerek két hétig vesződött az ördöngös tokkal az egész tanári kar, de bizony kevés volt a tudományuk ekkora feladathoz. Miután végképp meggyötörte őket a kudarc és elepesztette a kíváncsiság, hazaküldték Somogyba az erdész fiát, meghagyván neki, addig vissza ne merészkedjen az igazolt hiányzásból, amíg meg nem mutatja neki a pásztor, miként engedelmeskedik az a konok doboz.

Történt mindez 1936-ban, amikor Tóth Mihály a Széchenyi grófok segesdi birtokán, Nádasakoltanyán negyven csikót gondozott. Esztendős fizetsége: húsz pengő készpénz, 16 métermázsa kenyérgabona, egy hold kukoricaföld, húsz kilogramm kősó, és némi kaszáló.

S ha már említődik a megélhetés, idekívánkozik a szó magáról az életről, a családról. Tóth Mihálynak minden egyenes őse pásztorember volt. Felesége, Kósi Mária szintúgy pásztorfamília leánya. Valamennyi mai külső jel szerint hasonlóképp élnek, mint a többi falusi ember. Házuk, ruházkodásuk, berendezésük a civilizált falu szabványai szerint való. Bévül azonban mások. Pásztorok. A régi életmód nélkül is átsugárzik a jelenbe egyfajta sajátos érzelmi magatartás. S ennek egyik kézzelfogható megnyilatkozása épp a faragás. Tóth Mihály fia már agrármérnök a bárdibükki állami gazdaságban, de éppoly szenvedéllyel ragaszkodik a bizsókhoz, mint az apa.

A hagyományőrzés másik szembeötlő módja a nevek ismétlődése. Mint ahogy Tóth Mihály összes ősei pásztorok voltak és faragók, éppúgy valamennyit Tóth Mihálynak hívták. Tóth Mihály a fia, az agrármérnök. Tóth Mihály az unokája, a hathónapos csecsemő. Már most bizonyosra veszi a család, hogy a legifjabb Tóth Mihály is tegező viszonyba kerül a bizsókkal, ha majd itt lesz az ideje.

Valótlanság lenne állítani, hogy az öreg Tóth Mihálynak nem hiányzik a pásztorélet. Mint ahogy valótlanság lenne úgy beszélni erről a hiányérzetéről, hogy boldogtalan miatta. Derű van az emlékezésében, s ez annyit jelent, hogy nem szépítget visszafelé, nem öregen húzza mosolyra a szemét. Mert aki visszasír, az sohasem jókedvű.

Hátán a háza, keblén a kenyere

Tóth Mihály nyájai, csordái, kondái, ménesei soha nem múlnak el. Fénylő réteken követik őt látótávolból mindaddig, amíg emlékezni tud. Ahogyan fordul az idő, úgy számolja pásztorként a legeltetés örök rendjét. Iharosberény, Nagyrinya, Somogyszob erdőiben felelt a kondáért. Kezdték az évet a tavaszi füveléssel, folytatódott a tengernyi gombával. Mire elmúlt a gomba, már beérett a vadgyümölcs. Ennek fogytával hullani kezdett a férges makk. Először a tölgy termése potyog, majd a cserfáé, harmadiknak a bükk magja pereg: finomabb a mogyorónál, csak hát nagyon apró. Legutoljára, dérre, korai fagyra beérik a gyertyán magja is.

Amíg mindez lezajlik, mennyi virág, mennyi madár, mennyi vad szövi tele színeivel, röptével, hangjával, osonásával az esztendőt! A pásztorember — akár kanász, akár csikós, akár juhász —, a leggazdagabb ember, mert mindez az övé, ámbár mégis ő a legszegényebb, mert hátán a háza, keblén a kenyere.

Kérdés, sikerül-e úgy megszabadulnia ettől a szegénységtől, hogy egyszersmind ne kényszerüljön lemondani arról a gazdagságról. Mert ha ez sikerül, akkor nyáj nélkül, konda nélkül, ménes nélkül is pásztor marad a pásztor, amiként Tóth Mihály ott a somogyi Lászlómajorban.

Kávét iszik, amit maga főz, villamos masinán. Pásztor korából való Bogár, a tépett szőrű fekete kutya. Ott hasal mellette, s ő tűnődve az eb felé fordítja a tekintetét.

— Igen jó kutya. Ragaszkodik hozzám — mondja eltűnődve.

Hallgat egy sort, aztán a cifrán faragott szerszámosládájába nyúl. A bizsók máris ott van a kezében.

Gerencsér Miklós

VÁLASZ

Pécs

MÁR AZ BÁLY beve
rényesült a
a lakosság
os társada
súlyuk szer
káskiutalás
a megyei vár
yettese. — A fizikai munkás és a
ermelést közvetlenül irányító dol-
gozó átlagosnál rosszabb lakáskö-
rülményeit is figyelembe véve a
városi tanács végrehajtó bizottsá-
ga elhatározta, hogy a kiutalt la-
kásoknak minimálisan 50 százalé-
kát a munkások között kell el-
osztani. *A város jellegzetesen munkáslakta kerületeiben ennél magasabb arányban részesedtek a fizikai munkások lakáskiuta-lásban.* Lakáshelyzetüket azon-ban így sem tudtuk kielégítően javítani. *Ezért váltott ki kedvező visszhangot a központi kezdemé-nyezésre bevezetett munkáslakás-építési akció.*

EZ AZ AKCIÓ PÉCSETT eddig sikeres volt. Általa nagyon sok olyan családot lehetett lakáshoz juttatni, amely a szűk lakáskeret miatt a tanácsi lakáselosztás fo-lyamán sokáig nem juthatott vol-na saját új otthonhoz. A gyakor-latban ez úgy történt, hogy a múlt év februárjában a városi tanács és az OTP Baranya me-gyei Igazgatósága megállapodást kötött. Ebben *a tanács vállalta, hogy a munkáslakás-építéshez te-rületet ad, vállalja a közművesí-tést, a kommunális ellátás meg-szervezését.*

Már 1974-ben 210 munkáslakás épült a Pécs-Kertváros lakótele-pen. Az épületek ötszintesek, bennük egyharmad-egyharmad arányban épültek 1,5 szobás, 2 szobás és 2,5 szobás lakások. A kerületi hivatalok részére a vég-rehajtó bizottság lakossági igény kielégítésére OTP-öröklakásokat építtetett. Az igényjogosultak kö-zül azonban többen nem vállal-ták a viszonylag magas előtör-lesztést és egyéb terheket. Ily módon 44 OTP-öröklakás szaba-dult fel, amellyel a munkáslakás-akciót lehetett bővíteni. *Így a pé-csi vállalatok dolgozói 1974-ben* bizottsága a lakáselosztási terv-ben azonban csak 150 lakást tu-dott biztosítani a munkáslakás-építési akcióra. A 150 lakás közül 90 panelépületben épül a Kertvá-rosban. Jelenleg tárgyalások foly-nak az OTP-vel, amelynek ered-ményeként az idén további 80—90 munkáslakás elosztása várha-tó.

Az akció pénzügyi feltételeinek kialakításánál arra törekedtünk, hogy a munkások által befizeten-dő készpénz-előtörlesztés ösz-szege körülbelül *azonos* legyen a tanácsi értékesítésű lakásokéval, a havi kölcsöntörlesztés összege pedig egy átlagos nagyságú és felszereltségű kétszobás lakásnál (két eltartott gyermek mellett) 500 forint körül alakuljon. A tényleges törlesztőrészlet összege azonban különböző okok miatt — lakástípusonként eltérő mérték-ben — csaknem 20 százalékkal *meghaladta* ezt az előirányzatot, és az országos átlaghoz hason-lóan alakult.

AMI A JÖVŐT ILLETI: az ötö-dik ötéves tervidőszak első három évében az előirányzatok szerint kevesebb tanácsi célcsoportos la-kásberuházás és viszonylag több magánerős, telepszerű több szin-tes lakásépítés fog megvalósulni. *A tanácsi vb javaslata az, hogy Pécsett az ötödik ötéves tervidő-szakban a telepszerű több szintes magánerős lakásépítés keretében felépülő lakások 60 százaléka a munkáslakás-építési akcióban ke-rüljön elosztásra.* Egyéb tenni-valók mellett *indokoltnak látjuk a munkások havi törlesztési ter-heinek csökkentését.* Ezért a vb állásfoglalása szerint kívánatos, hogy a vállalatok — a lehetősé-geken belül — *az eddiginél hosz-szabb visszafizetési időre nyújt-s*

jük dolgozóink családiház-épít-kezéseit.

Teherautójavító: Startnál a szövetkezet

A TEHERAUTÓJAVÍTÓ VÁL-LALATNÁL 1971-ben kezdtük el az első vállalati lakásépítési ak-ció szervezését a XVI. kerületi ta-nács segítségével — írja *Szatmári Mihály* üzemegységvezető. — A Fővárosi Csatornázási Vállalattal és a Gázművekkel együttműködve megalakítottuk a Kinizsi Lakás-építő Szövetkezetet, összesen 18 taggal. Vállalatunk az akkori ren-deleteknek megfelelően 20—20 ezer forint kamatmentes kölcsönt adott a lakásszövetkezetben rész-vevő dolgozóinak, háromévi visz-szafizetésre. Ezenkívül fuvaresz-közökkel, selejtes anyagokkal, ter-vezéssel, munkagépekkel segítet-tük a kivitelezést. A szövetkezet tagjai a vállalat támogatásával *mintegy másfél millió forint érték-ű munkát végeztek el a 18 lakás-os épület házilagos kivitelezésé-ben. Így sikerült a szövetkezeti lakóépületet hagyományos módon viszonylag olcsón, összesen négy és fél millió forintból felépíte-nünk.*

Az eredményeken felbuzdulva, elhatároztuk, hogy az időközben kedvezőbbé vált pénzügyi és hi-telfeltételek lehetőségeivel élve, 1975-ben újabb lakásépítési akciót szervezünk a vállalat dolgozói ré-szére. A XVI. kerületi tanács ve-zetőivel folytatott előzetes tárgya-lások eredményeként találtunk olyan területet, ahol 72 lakás épít-hető fel, több szintes, telepszerű formában. *Miután vállalatunk ennyi lakás felépítéséhez nem tudja a rendeletekben előírt köl-csönt biztosítani, felvettük a kap-csolatot két másik vállalattal, a Danuvia és a Beagal Finot*

Péti Nitrog
Amíg egy új h

KISGERGELY LAJOS, a Péti Nitrogénművek igazgatója a töb-bi között az alábbiakat írja: Vál-lalatunknál kezdettől fogva arra törekedtünk, hogy a város párt- és tanácsi vezetőivel egyetértés-ben keressük és megtaláljuk azo-kat a formákat, amelyekkel az érvényben levő jogszabályokkal összhangban eredményesen tá-mogathatjuk dolgozóink lakás-építkezéseit. Elsősorban a *telep-szerű több szintes lakóházak* szer-vezését és építését kezdeményez-tük. A város párt- és tanácsi ve-zetőivel közösen jártunk el az Építésügyi és Városfejlesztési Mi-nisztériumban, hogy megszerez-zük a szükséges engedélyt a Pét-fürdőn létesítendő több szintes új lakótelep építéséhez. Miután ez megtörtént, az építési területet részben kisajátítással, részben külön-böző egyezségek útján tu-lajdonjogilag megszereztük és az építtetőknek átadtuk.

A kezdeményezés keretében vállalatunkkal 60 család között szerződést építési kölcsön felvé-telére. Így épült fel Pétfürdőn egy új házsor, 16. kétszintes, négy-

~~-xSokxxxkérdeztákxxhogyxeddig~~

- Sokat dolgoztam eddig. A fiam katona volt, én jártam a kocsival is, szántani is én jártam, ez bizony elég munka. ~~Éjjelxtáplálkoztamx~~ .... megtaroltam a kezemet...

- Tóth bácsi nem bánta néha már, hogy olyan sokat foglakozik a varrással.

- Dehogynem. Már haragudott akkor, amikor nekifogtam csinálni a trukkolót, tudja, mert akkor jószágaink voltak. - Dobjam ki a tüzbe, mindig pörült velem.

- Ugy féltem, ha már jött be az istállóból tüle.

- Nemhogy bedobtam a tüzbe, hanem pakoltam el, hogy ne is lássa. És most nem haragszik érte. És most belenyugszik ha nem is csinálok mást és ha hozzáfogok is.

- Annyira kedveltem ezt a kézimunkát, hogy nem is tudtam annélkül meglenni, mindig varrtam. Nem unom most se, inkább azt mondom olyankor már le kell tenni. Mert ugy szeretném, hogyha már fölveszem a kezembe, azt le se tenni.... annyira szeretek vele foglalkozni.

Pásztor Magdolna riportja hangzott el.

- Nincs hozzá szaki türelme. Addig míg kisebb volt nagyon szeretett vele foglalkozni, ha én kimentem , megtalált egy ruját, vette fel, aztán trukkolta. De most már ez ninesen, mindig vaur éjjel-nappal.

- Varráshoz nem kell türelem ?

- Dehogyis nem kell, csak azt már megszoktam, nagyon szeretem. Mert 14 éve tagja vagyok a Háziipari Szövetkezetnek és nagyon szeretem csinálni. Amikor készen vannak nagyon szép mind.

- Mi is lett ebből?

- Ha egy étkészlethez tányéralévelé - ilyen csöppnek mondják. Ilyen nagy rozmaring van benne, alul ilyen csokkoszilaggal.

- Annagy rozmaringnak a virágja mind mésszinül, illetve piros, rózsaszín, sárga.

- A lukak pedig kékből vannak kivarva. Majd ki lesz mosva kitukkalva és akkor az szép lesz.

Olyan gyorsan vagja ki ll.....

- Elenkre néni no tessék panaszkodni, olyan gyorsan, fürgén mozogt itt, hogy hozta a mintákat, mutatta a terítéket alig győste.mutogatni.

- Nem voltam ilyen lusta mindig. 75 éves vagyok a csuda vigye , hogy ennyire is tudom csinálni.

- Habár egy kicsit már meghajlott a kosépsé.....

- Nincs hozzá neki türelme. Addig mig kisebb volt nagyon szeretett vele foglalkozni, ha én kimentem , megtalált egy ruhát, vette föl, aztán trukkolta. De most már ez nincsen, mindig varr éjjel-nappal.

- Varráshoz nem kell türelem ?

- Dehogyis nem kell, csak azt már megszoktam, nagyon szeretem. Mert 14 éve tagja vagyok a Háziipari Szövetkezetnek és nagyon szeretem csinálni. Amikor készen vannak nagyon szép mind.

- Mi is lett ebből?

- Ez egy étkészlethez tányéralávaló - ilyen csöppnek mondják. Ilyen nagy rozmaring van benne, alul ilyen cakkcsillaggal.

- A nagy rozmaringnak a virágja mind másszinül, illetve piros, rózsaszin, sárga.

- A lukak pedig kékből vannak kivarva. Majd ki lesz mosva kitukkalva és akkor az szép lesz.

Olyan gyorsan varja ki !!.....

- Ilonka néni ne tessék pansszkodni, olyan gyorsan, fürgén mozogt itt, hozta a mintákat, mutatta a teritőket alig győzte.mutogatni.

- Nem voltam ilyen lusta mindig. 73 éves vagyok a csuda vigye , hogy ennyire is tudom csinálni.

- Habár egy kicsit már meghajlott a kozépső.....

- Igy is odadom, csak vegye meg.

- Igy tudtam azután csinálni. Másképp nem volna ilyen sok trukkolvan, ha nem tudtam volna attól a fiatalembertől megvanni.

- Van vagy három nagy dobozravaló, ugy hogy Minssen két egyforma, Ötletekat, vagy gondolatokat könyvekből is tetszik kinémni.

- Nem azoktan, könyvekből nem csak ugy magentól kigondoltam. Régi fajta, ami voltak, az nagyon régi már. Ideasnyémnak a fajravaló kendője azokat csináltam azokból a .... kigondolok mindent, azután csinálom is. Az ország minden résséről jönnek küldenek anyagot, azt elküldöm nekik, kidrukkolom nekik.

- Iskola, Törökszentmiklósról az egész csatállyal volt itt a tarimnéje.

- Igen meg aztán a hinzést is.

- Igen tanittottam. Biskolcon is voltam tanitani. Budán is a Tanitaképzőbe. Amajira Ösze tudom passzitani a szinoket, hogy ők nem tudják ugy összepasszitani.

- Nincs olyan nap, hogy valaki ne jöjjön. A szomszédok is ugye itt van ez a szomszédnő is, ez is itt van legtöbbet. Hozéné, Banke Terka.

- Jöjjön kicsit maga is közelebb.

- Terike, maga a dukkolást hogyhogy nem tanulta még meg ? Klonka némitől ?

- Hát nagyjából én is csinálom, csak nincs hozzá türelmem. Inkább a hinzést azeretem jobban csinálni.

- Mindig mondom nekem is olyan sok a trukkonjáró, parcsa mondom trukkoljon. - Ő nem trukkol inkább vág.

- Igy is odadom, csak vegye meg.

- Igy tudtam azután csinálni. Máskép nem volna ilyen sok trukkolvan, ha nem tudtam volna attól a fistalembertől megvenni.

- Van vagy három nagy dobozravaló, ugy hogy Nincsen két egyforma, Ötleteket, vagy gondolatokat könyvekből is tetszik kinézni.

- Nem szoktam,könyvekből nem csak ugy magamtól kigondoltam. Régi fajta, ami voltak, az nagyon régi már. Édesanyámnak a fejrevaló kendője azokat csináltam ezekből a .... kigondolok mindent, azután csinálom is. Az ország minden részéről jönnek küldenek anyagot, azt elküldöm nekik, kidrukkolom nekik.

- Iskola, Törökszentmiklósról az egész osztállyal volt itt a tanárnője.

- Igen meg aztán a himzést is.

- Igen tanitottam. Miskolcon is voltam tanitani. Budán is a Tanitóképzőbe. Annyira össze tudom passzitani a szineket, hogy ők nem tudják ugy összepasszitani.

- Nincs olyan nap, hogy valaki ne jöjjön. A szomszédok is ugye itt van ez a szomszédnő is, ez is itt van legtöbbet.Bozóné, Benke Terka.

- Jöjjön kicsit maga is közelebb.

-Terike, maga a dukkolást hogyhogy nem tanulta még meg ? Klonka nénitől ?

- Hát nagyjából én is csinálom, csak nincs hozzá türelmem. Inkább a himzést szeretem jobban csinálni.

- Mindig mondom máma is olyan sok a trukkonjáró, persze mondom trukkoljon. - ő nem trukkol inkább vág.

Tóth G. Nihályné

1021

1970.III.4. 13.15 /B/ Rk. /Kossuth/

Felusi perek.

Tóth G. Nihályné Ilon néni Turán a népművészet mestere azok közé az idős asszonyok közé tartozik, aki valóban örömét találja a hímzésben, és emellett, hogy tegja a helyi Hánipari Szövetkezetnek mindent megmintáz maga körül, ami megtetszik. De emellett azinte egyedül az erszégben maga tervezi és készíti otthon a mintaalőkivó fákat, a trakkolókat.

Emlékszik még rá Ilon néni, hogy mikor volt ilyen a kezében legelőször ?

- Csövet vettem Pesten ..... akkor elvittem volt itt egy bádogothoz, megmutattam mennyit vagy hova tegyen bele, azt mondta, ő nem tudja megcsinálni. Ő nem tudja, pedig három csövet vettem, de egyet se csinált meg. Úgy ahogy kellett volna, elyan pontosra. Ahogy mentem hazafelé bementem egy ismerőshöz.... ott azétszedtem, náluk megcsináltan, ahogy hazamentem nekifogtam itthon is csinálgattam az ötöfákat. Már 24.-ben elkezdtem. Azóta mindig csinálom.

- Hogy jutott rézhez, hogy folytatta ?

- Hát akkor lehetett tudja mindent ünletben kapni. A rézgyan vasutassal kezettek Pestről, mert még bizony akkor még azokatlan volt a pesti ut, tudja még ott nem jártam, hanem ismerőssel kezettem azt így nekifogtam, az csináltam. De mostan bál darabot nem lehet kapni, és nem tudok semmit se szerzeni, Mondom, hogy 6 éve kb. Pesten veltam az uton vitte egy fiatalember rudhosszat.

- Hondom, fiatalember nem dna ide egy darabot ?

Tóth G. Mihályné

1021

1970.III.4. 13.15 /8/ Kk. /Kossuth/

Falusi percek.

Tóth G. Mihályné Ilon néni Turán a népművészet mestere azok közé az idős asszonyok közé tartozik, aki valóban örömét találja a himzésben, és amellett, hogy tagja a helyi Háziipari Szövetkezetnek mindent megmintáz maga körül, ami megtetszik. De emellett szinte egyedül az országban maga tervezi és készíti otthon a mintaelőhívó fákat, a trakkolókat.

Emlékszik még rá Ilon néni, hogy mikor volt ilyen a kezében legelőször ?

- Csövet vettem Pesten ..... akkor elvittem volt itt egy bádogoshoz, megmutattam mennyit vagy hova tegyen bele, azt mondta, ő nem tudja megcsinálni. Ő nem tudja, pedig három csövet vettem, de egyet se csinált meg. Ugy ahogy kellett volna, olyan pontosra. Ahogy mentem hazafelé bementem eg. ismerőshöz.... ott szétszedtem, náluk megcsináltam, ahogy hazamentem nekifogtam itthon is csinálgattam.az ütőfákat. Már 24.-ben elkezdtem. Azóta mindig csinálom.

- Hogy jutott rézhez, hogy folytatta ?

- Hát akkor lehetett tudja mindent üzletben kapni. A fát jmx vasutassal hozattam Pestről, mert még bizony akkor még szokatlan volt a pesti ut, tudja még ott nem jártam, hanem ismerőssel hozattam azt igy nekifogtam, az csináltam. De mostan bál darabot nem lehet kapni, és nem tudok semmit se szerzeni, Mondom, hogy 6 éve kb. Pesten voltam az uton vitte egy fiatalember rudhosszat.

- Mondom, fiatalember nem sina ide egy darabot ?

(MTI Fotó — Vigovszki Ferenc felvétele)

vel hivatalos, baráti látogatáson tartózkodik hazánkban.

A Szovjetunió Legfelső Tanácsának küldöttségét a Parlamentben fogadta *Losonczi Pál*, az Elnöki Tanács elnöke és *Fock Jenő*, a kormány elnöke, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja.

A szívélyes hangulatú megbeszéléseken, amelyeken elsősorban a két ország és a két nép testvéri kapcsolatai további elmélyítésének kérdéseit érintették, részt vett *Kállai Gyula*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, az országgyűlés elnöke, *Pap János*, az országgyűlés honvédelmi bizottságának elnöke. Jelen volt *F. J. Tyitov*, a Szovjetunió budapesti nagykövete.

Munkásgyűlés
i Gyógyszerárugyárban

nökségében foglal helyet *Kállai Gyula*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, az országgyűlés elnöke, *Kisházi Ödön*, az Elnöki Tanács helyettes elnöke, valamint *F. J. Tyitov*, a Szovjetunió budapesti nagykövete.

A szovjet és a magyar himnusz hangjai után *dr. Varga Edit*, a gyár igazgatója nyitotta meg a gyűlést, majd Kállai Gyula lépett a mikrofonhoz.

ai Gyula beszéde

mányos és kulturális együttműködése.

Kállai Gyula ezután

— Ezek a problémák foglalkoztatják a párt és a kormány vezetőit. *De*

Az áruellátá
intézkedése

Bővülnek a ker
szankciói

A Belkereskedelmi M nisztérium szerdán o országos értekezletet ta tott a Gellért-szállóba *Keserű Jánosné* miniszterhelyettes tájékoztatta a megyei tanácsok vb-elnökhelyetteseit, kereskedelmi osztályvezetőit az országos áruellátás helyzetéről, az első félév során tapasztalt hiányosságok megszüntetésére hozott intézkedésekről. Elmondotta, hogy a kereskedelem összességében eleget tett feladatainak, a megnövekedett vásárlóerőt jelentős árufedezettel lekötötte. Egyes cikkcsoportokat vizsgálva azonban mind a vásárlási lehetőségek, mind pedig a minőség és a választék tekintetében jócskán akadtak hiányosságok. Bár még a tervkészítés során számoltak az-

mértékeivel.

A k reskedelem a következő félévre változatlanul élénk kereslettel, a forgalom további 9 százalékos növekedésével számol. Ehhez a vállalatok második félévi felkészülését kedvezőbbnek ítéli meg a minisztérium. A minisztérium is többféle intézkedést hozott az áruellátási hiányok csökkentésére.

A lehetőségek bővítésén túl a minisztérium anyagi szankciókat — például prémiumátalányelvonást, nyereségrészesedés-csökkentést — kíván alkalmazni azokkal a vállalati vezetőkkel szemben, akik helytelen üz-

cikk kere lemben már 1970-ben korrigálják a részesedési alap képzésének jelenlegi gyakorlatát, vagyis hogy mérsékelik a készletcsökkentésben való jelenlegi érdekeltséget.

A Gazdasági Bizottság határozatára az MNB tovább liberalizálta a kiskereskedelmi hitelezési rendszert. *Ez lehetővé teszi, hogy a kiskereskedelem bátrabban készüljön*

Kádár János
Khaled

NÉPSZAVA
Budapest
1969 JUL 3 1
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ULLŐI ÚT 61
Telefon: 136-068, 337-748, 340-726

Népi faragókiállítás Balatonlellén

A remeket faragó kisbicska

Balatonlelle központjában lelassítottunk gépkocsinkkal, és az ablakon kihajolva egy út mentén ácsorgó társaságtól érdeklődtem: — Meg tudnák-e mondani, merre találjuk a Kapoli népi faragó kiállítást? — Sajnos, nem tudjuk, nyaralók vagyunk.

Végül egy bennszülött lellei igazított útba, bár az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy magamnak sem lett volna nehéz rátalálnom a kastélyépületben működő művelődési házra, amelyben július 27-én, vasárnap megnyitották a kiállítást. Igaz, az útról nem látszik, mert a park fái eltakarják.

Csak a külföldieket érdekli?

Nem akarom azonban elhamarkodottan azt állítani, hogy egyetlen üdülőt sem érdekel, mi látható ezen a szép bemutatón, bizonyára közülük is nagyon sokan megnézik majd, hiszen nagyszerű program, ha például a rossz idő miatt fürödni nem lehet, de még nagy kánikulában is kellemes egy-egy félórát eltölteni a hűvös kiállítóteremben. És főleg érdemes, hiszen ritkán láthatóak így együtt az ország legjobb faragó népművészeinek a munkái. Az általánosítás annál inkább jogtalan lenne, mert az előcsarnokban találkoztam néhány üdülővel, igaz, nem magyarok voltak, és elsősorban vásárolni akartak (a művelődési házban nagyon szép dunántúli korsókat, tálakat lehet kapni), de utána végignézték a kiállítást is. Sőt, ha eladók lettek volna, jó néhány kiállított tárgy gazdára is talál az osztrák hölgyek között.

Mit teremt a „somogyi makk"

A balatonlellei kiállítás pedig még azok számára is tartogat kellemes meglepetéseket, akik úgy vélik: nagyon jól ismerik a magyar népművészetet. Egy olyan képzeletgazdag, színes világ tárul itt a látogató elé, amelyről talán azt hitte, hogy már csak a régmúltat idéző múzeumi vitrinekben létezik.

Valóban ősi művészet a népi fafaragás. Téli estéken az ügyes kezű parasztemberek, a nyájukat terelgető magányos pásztorok a mindent tudó, szalonnaevő, tilinkót faragó kisbicskával csodálatos díszítéseket róttak a karikás ostor, a pásztorbot nyelére, a szuszék, a fali téka lapjára, vagy éppen a mángorló fán élték ki művészi fantáziájukat. Az sem véletlen, hogy a Dunántúlon Somogyország volt mindig a faragók központja, hiszen Csokonai szavaival élve egy időben valóban csak disznót etetett „a somogyi makk s haraszt", de hogy a „kanásznak termett somogysági paraszt" képességeiből, tehetségéből másra is futotta, azt éppen a remekbe készült faragások bizonyítják. Még ma is Somogy megye fafaragói a leghíresebbek, az országos pályázatot is éppen somogyi faragó népművész, a Kossuth-díjas id. Kapoli Antal emlékére rendezik meg, és az idén a Népi Iparművészeti Tanács szintén somogyi, segesdi faragót, *Tóth Mihályt* jutalmazta a Kapoli-emlékdíjjal.

Régi művészet — új formákon

A kiállításon a gazdag faragással díszített régi használati tárgyak, eszközök (mángorlófa, karikás ostor, kanásztülök, borotvatartó stb.) mellett azonban már ott láthatjuk a modern lakás berendezési tárgyaira, a kor igényeihez igazított használati tárgyakra átmentett ősi motívumokat is. A szeszélyesen kanyargó indákkal, finoman faragott virágokkal vagy megkapó, primitív bájjal megjelenített vadászjelenetekkel díszített kazettákban talán majd füstszűrős cigarettákat őriznek, és a rafinált ügyességgel, egyetlen szög nélkül összeállított, szépen faragott fogason nem pörge pásztorkalap, hanem orkánkabát lóg, ha használatba veszik, a tálas pedig esetleg a könyvszekrény mellett kap helyet. Szinte lehetetlen betelni az itt látható művek legapróbb részleteinek finom művű szépségeivel is. Én csupán szemlélője és nem alkotója voltam a faragásoknak, mégis jól esett hallanom azokat az áradozó tetszésnyilvánításokat, amelyekkel osztrák vendégeink az egyes munkákat nyugtázták. Azt hiszem, legszívesebben valamennyit hazavitték volna magukkal.

És ha ez a kis írás netán a bevezetőben említett, Lellén üdülő magyar társaság valamelyik tagjának a kezébe kerül, remélem, ő sem amiatt fog sajnálkozni, hogy nyaralása alatt elmulasztott egy szép programot, hanem abban ad igazat, hogy érdemes volt megnéznie e népi fafaragók kiállítását.

Rideg Gábor

méter vastag kő. Egyelőre csupán üvegen keresztül, vákuumkamrában szemlélik a tudósok, de azt már megállapították, hogy úgynevezett tűzi-eredetű kőzetről, vagyis kihűlt lávaanyagról, vulkánikus tevékenység eredményéről van szó.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1969 JUL 29
SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP
Szolnok

Népművészeti kiállítás

Vasárnap a balatonlellei művelődési házban ünnepélyesen megnyitották a hagyományos népművészeti kiállítást. Dr. Pillis Pálné, a népi iparművészeti tanács elnöke itt adta át a Kapoli-díjat és az országos faragópályázat díjait; a beküldött pályázatok alapján az elmúlt év legjobb, legtermékenyebb művészének, Tóth Mihály Somogy megyei, segesdi faragó, a népművészet mestere bizonyult, így ő nyerte a Kapoli-díjat.

méter hosszú, négy centiméter széles és két és fél centiméter vastag kő. Egyelőre csupán üvegen keresztül, vákuumkamrában szemlélik a tudósok, de azt már megállapították, hogy úgynevezett tűzi-eredetű kőzetről, vagyis kihűlt lávaanyagról, vulkánikus tevékenység eredményéről van szó.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 JUL 29

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP
Szolnok

Tóth Mihály

Népművészeti kiállítás

Vasárnap a balatonlellei művelődési házban ünnepélyesen megnyitották a hagyományos népművészeti kiállítást. Dr. Pillis Pálné, a népi iparművészeti tanács elnöke itt adta át a Kapoli-díjat és az országos faragópályázat díjait; a beküldött pályázatok alapján az elmúlt év legjobb, legtermékenyebb művészének, Tóth Mihály Somogy megyei, segesdi faragó, a népművészet mestere bizonyult, így ő nyerte a Kapoli-díjat.

irat januári számában több magyar parasztdal francia fordítását
közölte. Több ismertetést és kritikai cikket írt a szegedi Cselekvés
ésére
egéd,
apon
jában
villon
ának
rts et
ezdet-
orma,
airól.
Inter-
d'Ur-
nányi
tesen
m és
yutat.

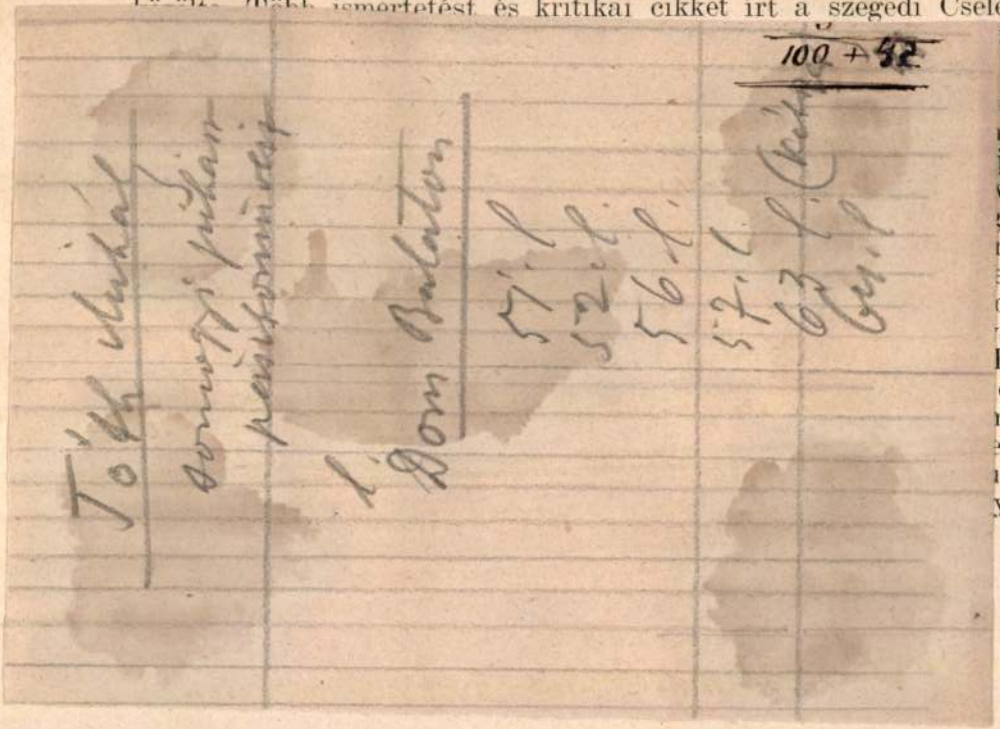

Sagnac, Pages, Camille Bloch, Eisenmann, Halbwachs, Halphen, Renouvin és Lefebvre, a Collège de Franceon pedig Paul Hazard előadásait. Figyelemmel kísérte az egyetemen kívüli értékesebb történeti előadás-sorozatokat is (Revue des Questions Historiques). A francia történetirodalom közelebbről való elméleti és gyakorlati megismerése a magyar történetírásban is használható újabb szempontokat szolgáltatott számára. A magyar történeti eredmények franciaországi ismertetése érdekében „Les idées françaises et la Hongrie au XVIIIe siècle" címen összefoglalást írt, melyet a Tanulmányi Központ előadássorozatában felolvasott, s a Revue des Etudes Hongroisesban jelentet meg. A Revue Historiqueban hosszabb ismertetést közölt „Etienne Báthori" címen, a Századokban pedig Perczel Mórról cikket „Egy radikális vezér önarcképe" címen. Az 1848-as magyar szabadságharc újjáalakított históriai képéről a Revue d'Histoire Moderne részére készít tanulmányt. A francia külügyminisztérium levéltárában a XIX. századi magyar történetre vonatkozóan végzett kutatásokat, egy forráskiadvány előkészítése érdekében. Résztvett a Tanulmányi Központ francia gyakorlatain és megbeszélésein. Több előadással szolgálta a párizsi magyarság összetartozásának ügyét, s a

Dr. Zajta
gyakornok, E
A párizsi eg
előadásokat.
gyakorlatain
gálatot tett a
paré" s a „t
terminologie
jogot nyert a
tésére. A tan
felelősség" cí
lanság a bün
ban, s a „Csa
ban jelent me
tion de la fem
megírta a ma
címen összefo
paré előadáss
et délictuelle
könyvtári kut
zésre vár. Ig
séhez is hozzájárulni, s ezért Niboyet professzor ajánlására belépett

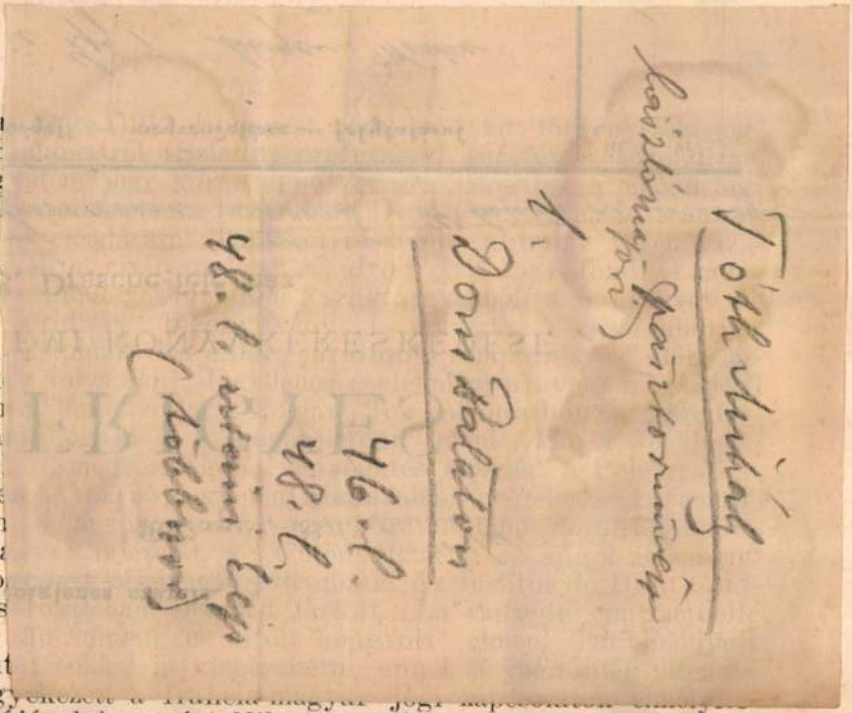

néma vagy halk fertőzés mibenlétét. A megkezdett kutatások továbbfolytatása érdekében Debré professzor Magyarországra utazott, a magyar egyetemeken több előadást tartott, s a kísérletekhez szükséges szérumok megküldését is felajánlotta. Előadásai az Académie de Médecine és a Société de Biologie kiadványaiban jelentek meg.

A francia állam ösztöndíjasai:

Bacsa Mária (1904, Budapest, róm. kat.), az állami Erzsébet nőiskola leánygimnázium kinevezett tanára, Budapestről (Eckhardt Sándor professzor), első félévben ösztöndíjas. Dr. Genthon Mária tanárnővel befejezte Prohászka Ottokár „Elmélkedések az Evangéliumról" című műve első kötetének fordítását, mely 1936 végén Sertillanges atyának, az Institut de France tagjának előszavával a Casterman-cég kiadásában (Paris—Tournai) meg is jelent. Pedagógiai tanulmányokat végzett a Lycée Fénelon, a Lycée Camille Sée és a Lycée de Sceaux középiskolákban. Tapasztalatairól a budapesti Erzsébet nőiskola leánygimnáziumban előadásban is beszámolt. Hazatérőben tanulmányutat tett Dél-Franciaországban.

Dr. Genthon Mária (1902, Budapest, róm. kat.), a Sophianum rendes tanára, Budapestről (Eckhardt Sándor professzor), első félévben ösztöndíjas. „Méditations pour l'Année Liturgique" címen

érkezett hazánkba

A Magyar Nők Országos Tanácsának meghívására hétfőn négytagú román és háromtagú lengyel nőküldöttség érkezett Budapestre mintegy kéthetes tapasztalatcserére. A román küldöttség vezetője *Elena Livezeanu* képviselő, a a Román Nőtanács titkára, tagjai: *Elena Oproiu*, a ploesti, *Rozalia Savu*, az Oradea területi nőbizottság elnöke, *Fábián Magda*, a Santeanca című román nőlap felelős titkára.

A lengyel küldöttség vezetője *Lidia Lubowska*, a Lengyel Női Liga elnökségének tagja, tagjai: *Alfreda Jasinska* és *Felicija Jarkowa*, a Lengyel Női Liga vezetőségének tagjai.

lálkozóra, s tanúi lesznek ifjúság háza felavatásának névadó ünnepségének is. Sz fokon augusztus 20-án nyitja meg a *balatoni heteket* s ünnep fényét emeli majd repülőnap is. Balatonföldv ron *borhét* kezdődik. *A győ soproni és mosonmagyaróvá* üzemekben kedd délután nag lesz a vendégjárás. A megy dolgozó parasztjainak küldö tei mennek az üzemekbe, má nap pedig a gyári munkásc harminc községben adjá vissza a látogatást.

A nógrádi bányák és üze mek is ünnepi díszben várjá augusztus 20-át. A Salgótar jáni Acélárugyár kilencve éves évfordulójára *gyártörté neti kiállítás* nyílik. Mogyo róska községben a Hazafia Népfront megyei bizottsága

Miért *sikkadnak el a kutatási er*

A minisztériumi kollégiumok negyedév foglalkozzanak a tudományos eredmény

A kutató intézetek tudományos munkatársai gyakran panaszolják: *a kutatási eredmények közül sok nem realizálódik, az ipar nem alkalmazza a gyakorlatban.* A kutató intézeti kísérletek, technológiai eljárások befejezése után elkészül a jelentés az új módszerről, a tudományos tanács behatóan megtárgyalja, majd a tudományos jelentést kinyomtatják vagy sokszorosítják és elküldik a minisztériumok főosztályainak, a tervezőintézeteknek, Tervhivatalnak, egyéb felső szerveknek.

— *Mi a folytatás* — kérdeztük *Király Jenőtől, az Építő anyagipari Központi Kutató Intézet* helyettes igazg

Béla tanulmányát egyébként »Zement, Kalk, Gips« című né met lap egyik közeli szám fogja ismertetni.

Vita a profil körül

Véleményünk: szakértőkke kellene megvizsgáltatni a *Tervhivatalnak, az Építésügyi Minisztériumnak és a Nehézipari Minisztériumnak* a kutatómérnök új módszerét ab-

Népművészek kitüntetése az Országházban

az Alkotmány ünnepe alkalmából

Nyolc népművész ül az Országház Munkácsy-termében, a *Honfoglalás* nagy vászna alatt. Mintha testvérek lennének ugyanolyan arcok, típusok néznek le a honfoglalók közül a csendes beszélgetésbe merült, kitüntetésre várakozó hímző- és szövőasszonyokra, fazekasokra s a többi népművészre. Nem egy közülük már országos hírnévre tett szert, *Tóth Mihály* dunántúli faragóról már könyvet is írtak, *Dér Józsefné*, sárközi hímzőasszony nevét hímes tojásairól már a brüsszeli világkiállításon is megtanulták. Népünk hagyományos ízlésének, szín- és formavilágának, eleven képzeletének, játékos kedvének őrzői ők. *András Lajosné* negyven éve hímez Kalocsán és munkájával irányítólag hat a fiatal nemzedékre. Üknagynénjétől Miska-Boris nénitől tanulta a hímzés művészetét. *Sára Józsefné* turai hímzőasszony hét éves kora óta művészkedik. Kapott is érte eleget annak idején. Most velük együtt a többiek, összesen nyolcan részesültek a *Népművészet mestere* kitüntetésben.

Az ünnepségen megjelent *Nagy Dániel*, az Elnöki Tanács elnökhelyettese, *Nagy Józsefné* könnyűipari miniszter és *Gyáros László*, a kormány tájékoztatási hivatalának elnöke.

A forradalmi munkás-paraszt kormány megbízásából *Ilku Pál* művelődésügyi miniszterhelyettes rövid beszéd kíséretében átadta a kitüntetéseket.

— A Népművészet Mestere kitüntetés — mondotta többek között — kifejezi népi államunk megbecsülését azok iránt a csendben dolgozó népművészek iránt, akik hivatásszeretettel és nagy hozzáértéssel művelik népünk művészetének különböző ágait. A népművészek a dolgozó nép körében élnek, annak művészetét őrzik, fejlesztik és terjesztik. Munkásságuk azt is bizonyítja, hogy a magyar nép szereti a maga művészetét, s ez a művészet ezer szállal összefonódott a nép életével, annak szerves része, kiegészítője. Biztosak vagyunk abban, hogy népi alkotóink mindent megtesznek annak érdekében — helyesen felhasználva az állam nyújtotta támogatást —, hogy a megkezdett és helyesnek bizonyult úton előrehaladva mind magasabb színvonalra emeljék a népünk gazdag hagyományaiból újjászületett népi művészetet.

Ilku Pál művelődésügyi miniszterhelyettes ezután átnyújtotta a Népművészet Mestere oklevelet, jelvényt. A kitüntetést az idén nyolc népművész nyerte el: *Herczeg Mihály* faragó, *Dér Józsefné* szövő, *Kádár Ferenc* hangszeres, *Sára Józsefné* hímző, *András Lajosné* hímző, *Tamás József* fazekas, *Tóth Mihály* faragó és *Döller József* kosárfonó.

A kitüntetésért Tóth Mihály faragó, népművész mondott köszönetet.

...ovábbra is fennálljon a ...ennmaradás lehetősége, ahhoz a dombóváriaknak le kellene győzniük Kaposváron a Kinizsit. Ennek azonban elég kevés a valószínűsége. Inkább hazai győzelmet várunk.

...versenyfutás ...i NB III-ban

...dült. Nehéz ellenfelet kapnak a lábodiak is, akik a Szekszárdi Dózsa csapatát fogadják Lábodon. Csak a legjobb formáját nyújtó MEDOSZ győzheti le a szekszárdi csapatot, amely ugyan már kiesett az elsőségért folyó versenyből.

A marcali csapatok közül e alkalommal a Vörös Meteor játszik hazai pályán. A marcaliak a Sárvári Kinizsit fogadják. Az NB III-ból már kiesett M. Latinka ez alkalommal idegenben, Kőszegen játszik. A Latinkának nem sok esélye van a pontszerzésre. A Vörös Meteor is csak nehezen szerezheti meg a két bajnok pontot.

...bajnokság — csapatbajnokság

Mint arról már hírt adtunk ... három napon át Budapesten ... Sportcsarnokban folyik a magyar nemzetközi asztalitenisz bajnokság. Erre a versenyre két kaposvári versenyzőt hívott meg a szövetség, Nagy Tibort és Bódizs Esztit. A nemzetközi bajnokság mellett a héten a csapatbajnokság is szólítja a mieinket. A női csapat Kaposváron a Bp. Petőfi csapatát fogadja — győzelmi eséllyel. A férfi gárda Egerbe utazik. Itt is győzni kell a papírforma szerint.

K. Epitok, ...

II. osztály: Buzsák—Ordacsehi (Tóth Gy.). Balatonkiliti—Öreglak (Nagy K.). Balatonkeresztúr—Balatonfenyves (Karádi). Balatonlelle—Böhönye (Darázsi). Fonyód—Somogyjád (Radnai). Balatonszárszó—Gölle (Tiszagáti), Nagyberki—Nagyberény (Bakonyi). Barcsi Vasas—Csokonyavisonta (Horváth I. L.). Berzence—Gyékényes (Baranyából). Felsőbogát—Iharosberény (Hardi). Kutas—Toponár (Gelencsér). Somogyszob—Kadarkút (Bognár). Vése—Homokszentgyörgy (Horváth Gy.).

...avítást ...összecsuk...öt is javi...llért Imréné ...itő, Kapos...ef Attila u. ...házzal szem... (117510)

...), kerékpár ...erékpárdina...ása, festése, ...rékpár-kere...rálása ga... ha... József, Ka... Berzsenyi u. ...n: 13-206.

...vítást, -tisz...kabát-, eső...tást röv... vállalok. ...ics János...svá Május ... (118092)

...házaspár ...edülálló sze...tartanék la... Ajánlatoka ...ámra a hir... (1485...1)

Az AUTÓKER keszthelyi fiókja november 1-től 10-i leltár miatt zárva tart. (103806)

Bútorozott albérlet szoba fiatal, gyermektelen házaspárnak kiadó. Kaposvár, Béke utca 48. (148561)

HÁZASSÁG

65 éves egyedülálló özvegyasszony szép nyugdíjjal keresi becsületes józan életű férfi ismeretszerzasság céljából. Leveleket 1138 számra a kiadóba kérek. (1138)

68 éves nyugdíjas férfi 1260 Ft keresettel, házasság céljából megismerkedne lakással rendelkező gazdálkodó asszonnyal. Leveleket: 148601 számra a hirdetőbe. (148601)

Állócszköz

leltárcímkék

sorszámozva

megrendelhetők

a VASÉRT Vállalatnál Budapest, VIII., Üllői út 32.

(5050)

FELHÍVÁS!

A KAPOSVÁRI CUKORGYÁR értesíti mindazokat a helybeli és vidéki férfi dolgozókat, akik az őszi cukorgyártási idényben munkát kívánnak vállalni, felvételük miatt jelentkezzenek a gyár munkaügyi osztályán.

Vidéki dolgozóknak szállást és napi háromszori étkezést térítés ellenében biztosít a gyár.

Kereseti lehetőség munkahelytől függően:

2000—2600 Ft-ig.

Korlátozott számban női munkavállalókat is alkalmazunk.

MAGYAR CUKORIPAR
Kaposvári Cukorgyára

(6463)

TERMELŐSZÖVETKEZETEK, FOGYASZTÁSI SZÖVETKEZETEK, FIGYELEM!

Az üzemeinkben kikeltetett **NAPOSBAROMFI ÉRTÉKESÍTÉSÉT** 1968. január 1-től az eddigi gyakorlattól eltérően nem a Baromfiipari Vállalat útján, hanem saját magunk végezzük.

A január—február havi megrendeléseket szíveskedjenek sürgősen megküldeni. Megrendeléseket későbbi időpontra is már most elfogadunk. Kapható: Hampshire vegyes ivarú naposcsibe

G 33-as barna héjú tojást tojó hibrid jérce naposcsibe

G 33-as hibrid kakas naposcsibe.

A fenti naposállatokat **FELNEVELÉSI SZERZŐDÉS NÉLKÜL** szállítjuk. Tekintettel a korlátozott mennyiségre, a megrendeléseket beérkezés sorrendjében teljesítjük.

Somogy megyei Tanács V. B.
BAROMFIKELTETŐ ÁLLOMÁSOK KÖZPONTJA
KAPOSVÁR, Kanizsai u. 7
Tel.: 13-971.

(6476)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
SOMOGY MEGYEI
NÉPLAP
1967 OKT

Fából faragott álmok

TÓTH MIHÁLY FARAGÓMŰVÉSZ MŰHELYÉBEN

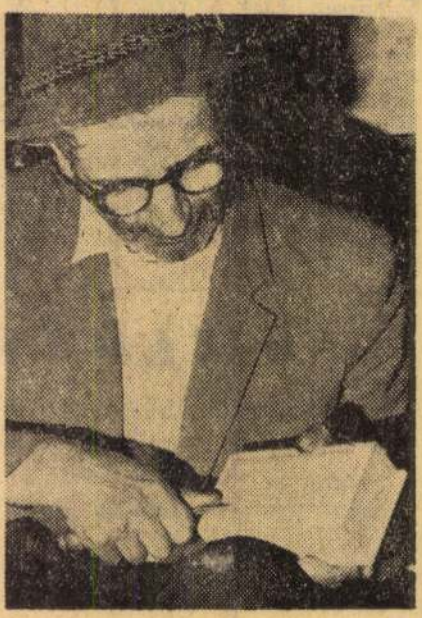

Nagy, szürke felhők nehezedtek a házakra, a tájra, esett az eső, mikor Lászlómajorba igyekeztem a segesdi úton.

Alacsony, vékony ember lépett ki az ajtón.

— Hát megjöttek az esős napok. Tegnap még egy fodor sem volt az égen. Fene tudja, lesz-e még jó idő — mondta mosolyogva, s úgy nézett rám, mintha én hoztam volna a negyvennyolc család lakta major fölé az esőtől dagadó felhőket. Aztán szippantott még egyet a cigarettájából, eloltotta és betessékelt a műhelyébe.

Hosszúra és rövidebbre fűrészelt hasábfák a gyalupadon és a földön. A műhely közepén kis szalagfűrész, a fal mellett a faesztergapad. De a faragáshoz szükséges dolgokból bőven jut a falra is. A díszes tartóban csaknem száz szerszám. Tóth Mihály a népművészet mestere; keze alatt virágok, fák, madarak formálódnak.

Az ablak elől egy nagy széket emel föl. Aprólékos, gondos művészi munkáról árulkodik ez is. »Patkó Bandi a nevem, Zala, Somogy nem bánt engem« — olvashatjuk a szék támláján.

— Öt éve készítettem tölgyfából. Két betyár, madarak, virágok, amit a magamfajta juhászok legszívesebben faragtak mindig. Gyerekkoromban egyszer kiszedtem egy sasfészket. Akkor láttam, hogy tele van siklódarabokkal. Hát itt van az is: a sas meg a siklo.

A múltat idézi:

— Már hétéves koromban fogott a bicskám. Pásztor voltam én is, faragtam a többiekkel. A mesterség csínjátbinját apámtól lestem el. A jó öreg, mint akármelyik béres vagy paraszt akkoriban, tükrösöket, gyújtótartókat, sótartókat faragott.

Közelebb hozza a birkabőrből és gyapjúból készített székét. Fél kézzel a térdére támaszkodik, tekintete fiatalossá, sejtelmessé válik.

— Képzelje, mivel álmodok. A pásztorkodással meg a juhokkal. Egy vagyok én már a faragásaimmal. Reggel ötkor fölkelek, a négy birkámmal kiülök az árokmenti fák alá, azok eszegetnek, én meg forgatom a bicskát. Kezembe veszem a fát, ráfaragom álmaimat. Botokat kedvelek leginkább faragni. Itt van ni — ölébe fektet egy őrzőkampót, s míg beszél róla, végig-végigsimítja ujjaival a fényesre tisztított ágat.

— Kökényfából van. A végén levélminta és juhászfej. Valamikor igen szerették ezt csinálni, kosfejjel, makkal díszítették. Az emberfejet nehezebb kifaragni.

Halkan beszél.

— Furulyázni is szoktam. A furulyaszótól szemem előtt táncol az erdő minden lakója. Feketerigó, örvös galamb, fakopács, harkály — ma már csak hírmondóban akad egy-egy belőlük. Kipusztulnak. Az erdei virágok családja is más, mint fiatal éveimben.

Négy évtizede farag. Négy évtizede állít emléket az erőben rőzsét gyűjtögető azegénynek, az egyszerű emberi gazdag világának. Tóth Mihály, a népművészet mestere a kisipari szövetkezetek Kiváló dolgozója.

1940-et írtak, mikor első ízben kiállították munkáit Budapesten, a mezőgazdasági kiállításon berendezett somogyi házban. Ekkor kapta első oklevelét is, huszonnyolc évesen. Töretlen lelkesedéssel, odaadással a népművészet tisztelőjeként, és szolgájaként dolgozik ma is.

— Négy alkalommal kaptam első díjat, többször másodikat, harmadik helyre sohasem értékelték faragványaimat. Kaposváron nyertem először első díjat egy faragott kürttel.

Hozza is gondosan, féltve őrzött kitüntetéseit, okleveleit.

— Sokszor ki kellett már rukkolni velük — szólt, miközben leoldotta a kötést a papírokról. Legfelül az idei oklevél. Balatonlellén állították ki 1967. augusztus 6-án Tóth Mihály faragóművésznek, mint a nyolcadik Idős Kapoli Antal Országos Faragó Pályázat első helyezettjének. Budapesten, a népművészeti kiállítás mintatermében évről évre megtekinthetik értékes faragványait, itt Kaposváron pedig a múzeumban őrzik a természetet hűen és művészien megörökítő mester legszebb munkáit. Tárlatokra, kiállításokra utazik, sohasem felejtik ki a meghívottak közül.

— Londonba és Párizsba is mehettem volna, de tudja — a repülőgép. Elég idős vagyok már. Bratislavába még elutaztam. Itthon pedig Pécsen, Komlón jártam. Messzebb talán majd a kisebbik fiam eljut. Már ő is tagja a Népművészeti Alapnak.

Tóth Mihály első házasságát a faragással kötötte. Élete értelmét, kedvét ez adja meg. Könyvet írtak élményekkel, ötletekkel teli, szerényen eltöltött napjairól, munkásságáról. Csodálatra méltó kifinomult kézügyességét filmszalag őrzi. De ő maradt Lászlómajorban mint az árokparti fák barátja, erdők, mezők vándora.

Bán Zsuzsa

Első és egyetlen gyár Ausztriában és Magyarországon.

VÉD- JEGY. KRONEN LINOLEUM TRIEST

Legjobb minőség.

TRIESZTI
LINOLEUM
LINKRUSTA

Nélkülözhetetlen lakásokban, irodákban, boltihelyiségekben, szállodákban, fürdőkben, kórházakban, iskolákban, natermekben, színházakban, kaszárnyákban, templomokban, wagonokban, hajókban stb., legtisztább és egészségügyi szempontból legalkalmasabb és legolcsóbb padlóburkolat, por- és hezagmentes, Egyszinü barna, oliv- és teracottában. Azonkivül „Granit“ (keresztül mintázott). Továbbá a legkülönfélébb és legelegánsabb mintákban nyomatott áru. Előtétek, szőnyegek, stb.

Magyarországi telep: BIRÓ HENRIK V., Vécsey-utca 4. sz. Telefon 12—32.

december 28-ára hirdetett árlejtés kedvező eredményre nem vezetett. Ajánlatok munkanemenként külön is tehetők. Pályázati határidő f. é. január 23-ának déli 12 órája. Az épület Reitzner Gyula budapesti műépitész tervei szerint épül.

A győri vármegye székház épitése annyira előrehaladt, hogy az épület tető alá került. Az épités most tavaszig szünetel, mikor is a külső munkákra kerül majd a sor.

Társulati székház épitése Temesvárott. A Temes-Bégavölgyi vizszabályozó társulat igazgatósága lapunk mai számában árlejtést irt ki székházának átalakitásanál és a II. emelet ráépitésénél előforduló munkákra. Ajánlat ugy az összes munkákra, valamint egyes munkacsoportokra esetleg munkanemenként külön is tehető. Pályázati határidő f. é. február 3-ának d. e. fél 10 órája. Az épület Baumhorn Lipót budapesti épitész tervei szerint készül.

Fürdőépités Szegeden. Szeged városa még tizenkét esztendő előtt 10,000 koronát szavazott meg egy Szatymazon létesitendő liget számára. Most, hogy a szatymazi érdekeltség 60.000 kor. költséggel uszodát és mulatót állit a szatymazi templom közelében, aktuális lett a liget tervének megvalósitása is. A liget részére négy hold földet vásárolnak a fürdő környékén. A fürdő tervezetét Tóth Mihály városi főmérnök készitette. Ugy a női, mint a férfi uszoda ötven-ötven kabinra lesz berendezve. Az uszoda két méter mélységü, tizenhét méter hosszu és tiz méter széles. A fürdő homlokzata ötven méter hosszu. A fürdő közelében táncterem és kaszinó épül. A telepet julius elsején nyitják meg.

Utcák burkolása Aradon. Arad város legutóbbi közgyülésén Virágh Lajos főmérnök előterjesztést tett a város utcáinak a folyó évben leendő burkolására vonatkozólag. A mérnöki hivatal tervezete szerint az uj járdaburkolatok költségei összesen 5922 kor. rugnak, amivel szemben az 1906. évben 9950 korona áll a város rendelkezésére. A fennálló 4028 kor. fölöslegből 3000 koronát a külvárosi utak kavicsolására és 1028 koronát pedig kövezetjavitásra forditanának.

Csatornázás Vágujhelyen. Vágujhely község képviselőtestülete elhatározta a főtér, az alsó és felső utca csatornázását, valamint a Lukacsatorna befödését és a Luka-tér vizmentesitését.

Hidépités a Tiszán. A m. kir. államvasutak üzemében levő kisterene-kisujszállási vonalon, Taksony és Kiskőre állomások között fekvő Tiszahid parti és mederpillérjeinek épitését az államvasutak épitési és pályafentartási főosztályában megtartott árlejtés alapján, Gregersen G. és fiai budapesti cég nyerte el 353.879 kor. 49 fillér vállalati összeg mellett.

Templom épités Szempcen. A szempci izr. hitközség (Pozsony m.) uj templomot épittet, melynek kivitelével Halzl József szempci épitőmestert bizta meg 32500 korona vállalati összeg mellett.

Kórház épités Diósgyőrött. A diósgyőri m. kir. vas- és acélgyár telepén egy 3 körteremmel 16 ágyra és a szükséges mellékhelyiségekkel felszerelt fertőző kórház épitését tervezik. Borsodvármegye már megadta az engedélyt és most csak a belügyministerium jóváhagyására van szükség, hogy az épitkezést megkezdhessék.

Aszfaltozás Sárváron. Sárvár város közgyülése elhatározta, hogy a várost a tavaszszal aszfalt burkolattal láttatja el, és a munkálatokra legközelebb kiirják az árlejtést.

Templom kibővités Nagyváradon. A nagyváradi orth. izr. hitközség elhatározta, hogy templomát a nyár folyamán kibővitteti és e célból bizottságot küldött ki azzal, hogy tegye tanulmány tárgyává miképen volna a kibővités végrehajtható és tegyen részletes javaslatot.

Ipartelepek épitése Szegeden. A szegedi uj közvágóhid létesitése maga után fogja vonni az ipartelepek szaporodását. Kivált lendületet vett az épitési, vállalkozási és alapitási kedv mióta a villamos vasut kiépitése is az aktulitás stádiumába lépett. Már eddig is, amikor a közvágóhid még el nem készült, három uj ipartelep létesitése iránt tették meg a kezdeményező lépéseket. Adrezdai vérértékesitő vállalat festékgyárat, a Malczer-cég gőzmalmot, az Aranyosi szabadkai cég pedig gőzfürész telepet óhajt létesiteni a közvágóhid közelében, a Petőfisugárut és a szabadkai müut találkozásánál. Az uj telepek épitését már a tavaszszal megkezdik.

A fiumei hajógyár épitése. A fiumei hajógyár sokat vitatott ügye végre-valahára kezd a megvalósulás stádiumába lépni. A gyár épitésének jogát tudvalevően a Danubius hajógyár kapta meg, mely az épitést a napokban már megkezdi. A Danubius gyár az államtól hosszu időre bérbe kapta a Fioppi és Cantrida között fekvő területet s a tengerpart kizárólagos használatának a jogát, ahol eddig az állami dokk volt. Több pavillonból fog a gyártelep állani, melynek központja egy 90 méter hosszu és 20 méter széles gépmühely lesz. A hajógyár ezernél több munkást fog foglalkoztatni.

Fővárosi hirek.

Épitőmesteri képesités. Az épitőmesteri képzettség megvizsgálására szervezett bizottság Berta Jozsef-nek (Orosháza), az 1906. január 9-én letett szakvizsgálat alapján, a képesitő bizonyitványt kiadta.

Halálozás. Hauszmann Sándor épitőmester Hauszmann Alajos müegyetemi tanár öcscse mult héten elhunyt 58 éves korában. Az elhunyt több fővárosi és vidéki középület megalkotása által tette nevét ismertté és többek között résztvett az uj parlament, a királyi palota, a kuria és a Ferenc József laktanya épitésében.

A középitő-bizottság. Rózsavölgyi Gyula alpolgármester elnöklésével mult héten tartott ülésén több kisebb jelentőségü ügyet intézett csak el. Ezen az ülésen kellett volna a bizottságnak javaslatot tennie, hogyan intézzék a jövőben a kisajátitó-ügyeket, de a kérdés tárgyalását Szabó József inditványára a jövő ülésre elhalasztották. Devecis Ferenc müszaki tanácsos inditványára elhatározták, hogy a Virányos-dülőben uj utat nyitnak, ha a telektulajdonosok ingyen adják a szükséges területeket.

A piaristák rendháza. A belvárosi szabályozást nem tudják befejezni, mert nem tudnak megállapodni abban, hogy hol helyezzék el a piaristák rendházát. A piaristák nem akarnak elmenni a mostani helyükről s legutóbb azt tervezték, hogy a rendházat a váci-utca, eskü-ut, galamb-utca és kötő-utca között épitsék meg s a belvárosi plebánia-templomot a rendház és a Duna között épitik. A középitő-bizottság azonban nem akarta föláldozni a volt városház-teret. A tanács mult heti ülésén hozzájárult ahhoz a megoldáshoz, hogy a templomot épitsék a városház-térre, a piaristák pedig a mostani telkükön épitsenek. Utasitotta a tanács a mérnöki hivatalt, hogy dolgozza ki erre a megoldásra a tervet, s ha azt nem lehetne végrehajtani, tárgyaljon ujra a piaristákkal, hogy rendházukat vagy a papnövelde-utca és himző-utca sarkán levő Zichy-féle területen, vagy a szerb-utcai zálogház telkén épitsék.

Fogatok szolgáltatása. Budapest székesfőváros I—X. kerületeiben a makadamszerü bel- és kültelki utak kiépitésénél és fentartásánál, valamint a kertészeti munkálatoknál szükséges fogatok szolgáltatásával a tanács a f. é. január 5-én megtartott árlejtés alapján a következő cégeket bizta meg, és pedig az I-ső kerületre Szicher és Ligeti II. kerületre és a jobbparti kertészeti munkálatokra Freisinger Bélát, a III. kerületre Ecker Györgyöt, a VI. kerületre Reittinger Ferencet a VIII. IX. és X. kerületre Schleisz Mihályt, a balparti kertészeti munkálatra pedig Sztachó Károlyt. Az V. és VII. kerületre nézve uj árlejtést irt ki a tanács január 30. napjára.

Villamos vasut a Szabadság téren. A tanács mult héten tartott ülésén elfogadta a városi villamos vasuttársaságnak és a közuti vasuttársaságnak is a Szabadság-térre tervezett vasutját. Mind a két társulatnak hajlandó megadni a koncessziót.

Nyomdai munka. A m. kir. szabadalmi hivatal kiadásaban megjelenő hivatalos lapok nyomdai előállitását a mult évi november 8-án megtartott árlejtés alapján a Pallas irodalmi r. t. kapta meg és pedig a „Szabadalmi Közlöny“ előállitását 14 koronáért, a „Povlastieni Viestnik“ előállitását 17 koronáért, a „Szabadalmi Leirások“ előállitását 4 kor. 70 fillérért, és a „Központi Védjegy Értesitő“ előállitását 41 koronáért 100 példányonként.

Ajánlható cégek:

GUTTMANN BENEDEK
papir áruháza
Budapest, IV., Muzeum-körut 13.
— a „Királyi József Müegyetem“ átellenében. —
Speciális üzlet épitészeti-, mérnöki-, müszaki- és vasutépitészet nyomtatványokban.
Állandó nagy raktár rajz-, kender- és vászonra huzott rajzpapirokban, ugyszintén másoló-, fénymásoló-papir és másoló-vásznakban. Rajzeszközök gyári főraktára, valódi swájci, valamint eredeti Richter és Riefler leghiresebb gyártmányokbar.
Árjegyzéket és rajzpapirmintakönyvecskét kivánatra ingyen és bérmentve

LYONS EDE
BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT 53.
Mindenféle ablakredőnyök, fagörredőnyök és jalousredőnyök gyára

H e u f f e l Adolf és D e v e c i s Ferenc.

Az óbudai uj temető. A tanács mult heti ülésén elhatározta, hogy az óbudai uj temető számára a Törökkődülőben hasit ki megfelelő területet. Ötvenhárom holdat sajátit ki a főváros A legtöbb területet egyezség utján meg is szerezték négyszögölenkint öt koronáért.

Iparos munka. A m. kir. államvasutak budapest-terézvárosi osztálymérnöksége ujabbi árlejtést hirdet szakaszán és annak állomásain a pálya és tartozékainak fentartása és javitása keretében teljesitendő üveges, kovező és ut épitő munkákra. Pályázati határidő f. é. j a n u á r 18-ának déli 12 órája.

Kőanyag szállitás. Budapest székesfőváros tanácsa árlejtést hirdet a 20 millió koronás kölcsön terhére az 1906—1909. években végrehajtandó burkolási munkálatokhoz szükséges bazalt szegélykövek szállitására. Az ajánlatok f. é. j a n u á r 30-án d. e. 11 óráig a tan. II. ügyosztályban nyujtandók be

A vidéken.

Az eperjesi vizvezeték épitésére beérkezett ajánlatok felsorolását lapunk megfelelő rovatában ismertetjük. A legolcsóbb ajánlatot B e c s e y Antal és T ó t h Jenő és másodsorban K n u t h Károly budapesti mérnökök tették. A vállalat értesülésünk szerint valószinüleg K n u t h Károly budapesti mérnök és gyárosnak fog odaitéltetni.

Gazdasági épitkezések a bátaszéki alapitványi uradalomban. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi ministerium lapunk mai számában árlejtést irt ki a m. kir. teresianumi alapitvány tulajdonát képező bátaszéki uradalomban, a sárbátai birtokrészletben épitendő uj marha istálló és cselédlak, a Nyék határában fekvő birtokrészletben épitendő uj borjuistálló és cselédlak, a leperdi birtokrészletben épitendő uj növendék marhaistálló és cselédlak továbbá két kukoricagóréra és hat uj trágyatelep felép tése alkalmával teljesitendő és összesen 122735 kor. 41 fillérrel előirányzott munkák elkészitése, illetőleg szállitása iránt. Pályázati határidő f. é. f e b r u á r 26-ának déli 1 órája. Ajánlat az összes munkákra, az összes munkákra a vasmunka nélkül és a vasmunkára külön is tehető.

A nagymihályi villamos telep, melyet Landesmann Vilmos gőzmalomtulajdonos megbizásából a M a g y a r S i e m e n s - S c h u c k e r t M ü v e k épitettek, már elkészült és üzemben van. Az átvétellel és felülvizsgálattal M a r t o s Viktor magánmérnök volt megbizva.

Templom épités Désett A dési aut. orth. izr. hitközség templomának épitésére kiküldött bizottság mult évi d e c e m b e r 31-ére árlejtést hirdetett a Désen tervezett uj izr. templom épitésére. Miután az árlejtés kedvező eredményre nem vezetett, lapunk mai számában f. é. j a n u á r 21-ének d. u. 2 órájára ujabbi árlejtést hirdetnek, mire az érdeklődők figyelmét e helyen is felhivjuk. Az épitő költség 78749 kor. 04 fillérrel van előirányozva.

A debreceni villamostelep épitése tárgyában mult héten döntött a város tanácsa. A tanács tudvalevőleg pótajánlattételre szólitotta fel a G a n z gyárat, valamint a S i e m e n s - S c h u c k e r t céget, minek folytán a két cég ajánlatát be is nyujtotta. Ezek szerint a S i e m e n s-Schuckert cég 395,147 koronáért hajlandó felépiteni a villamos telepet. A Ganz-gyár 421 ezer koronáért hajlandó a telepet létesiteni. A tanács a M a g y a r S i e m e n s-S c h u c k e r t, m ű v e k ajánlatát fogadta el.

Utépités Sopron vármegyében. A félszerfalvi cukorgyár Hartig és Rothermann cég lapunk mai számában árlejtést hirdet a kisboldogasszony- félszerfalvi utnak 2 km. hosszban való kiépitésére. Pályázati határidő f. é. f e b r u á r 15-ike.

A vilmányi (Abauj-Torna m.) ev. ref. templom javitása. A vilmanyi ev. ref. egyház régi templomát javittatni szándékozik és felhivja a vallalkozókat, hogy terv és költségvetéssel felszerelt ajánlataikat mielőbb nyujtsák be. A templom uj tetőzettel és betonburkolattal latandó el.

Vizvezeték épitése Kecskeméten. Kecskemét város közgyülése tudvalevőleg elhatározta, hogy a vizvezeték létesitésére vonatkozó előmunkálatokat megteszi. A földmivelésügyi ministerium vizügyi osztálya már megkezdte ezeknek a teendőknek elvégzését és F a r k a s műszaki tanácsos e célból Kecskemétre érkezett és Kerekes v. főmérnök és Szegedi v tanácsossal elhatározta, hogy a kőrösi és urréti nyomásokon próbafurasokat fognak tenni.

Uj vasuti állomás Vésztő községben. Az a l f ö l d i e l s ő g a z d a s á g i v a s u t Vésztő községben, ahol a kisvasut kapcsolást nyer a mátra-kőrösvidéki helyiérdekü vasut vonalával, állomást szándékozik épiteni. A közigazgatási bejárást a napokban tartották meg.

Pályaaluljárók épitése az államvasutak állomásain. A m. kir. államvasutak nehány év óta épitési programmjába fölvette a sűrűbb forgalmú pályaszinben fekvő utatjáróknak kiküszöbölését. Ez természetesen csak fokozatosan, a sürgősség sorrendjében történhetik. Az elmult 1905. évben két ily utátjáró helyébe épitettek aluljárót. Az egyik a V á c állomás melletti kosdi ut keresztezése, a másik a N a g y m a r o s állomás előtti törvényhatósági ut pályakeresztezésénél épült. Ezeket a pálya aluljárókat, melyekkel egyrészt a közuti forgalom zavartalansága biztositttatott, másrészt pedig a vasuti forgalom biztossága is növeltetett, 1905. november végén adták át a forgalomnak. Ezeken kivül a legközelebbi időre B á n h i d a állomáson felüljáró épitése, K i s ú j f a l u megállohely mellett levő három utátjárónak egy közös felüljáróval való kiküszöbölése, N a g y v á r a d állomáson felüljáró épitése es C s a b a állomáson ugyancsak ily felüljáró épitése van kilátásba véve.

Terrendezés és aszfaltozás Kolozsvárott. Kolozsvár város tanácsa elhatározta az uj szinház épitésével kapcsolatban a Hunyadi-tér rendezését és annak aszfaltburkolattal való ellátását. A tervezet szerint a park mindjárt a szinház alapjainál kezdődik s az Emke parktól a kocsiut és a gyalogjáró fogják elválasztani. A parkot, mely a Tanitók Házáig fog nyulni, aszfaltjáró fogja körülvenni. A Hunyadi-térnek az igazságügyi palota és a kaszárnya közötti részét is fogják rendezni. Az egész park rendezése és burkolása 50.000 koronával van előirányozva. A munkálatokat a tavaszszal kezdik meg.

A máriapócsi állomás bővitése. A nyiregyháza—mátészalkai vasutvonalon harmadik vonalpárt vezettek be és a megfelelő vonatcsatlakozás szükségessé tette, hogy a máriapócsi állomáson még egy vágányt fektessenek. A kereskedelemügyi minister a jelzett állomás bővitést engedélyezte.

Uj vasbeton-rendszerü viztorony Temesváron. A magyar kir. államvasutak mind sűrűbben kezdik alkalmazni a vasbetonszerkezeteket, melyeknek szerkezeti előnyeiről, gazdaságos előallitásáról és olcsó fentartásáról a külföldi tanulmányok révén meggyőződtek. Temesvár állomáson, az állomásnak nagyobbmérvű bővitésével kapcsolatosan létesitendő uj viztorony-épületre kiirt pályázat alapján, az épitmény megalkotásával F r e u n d Henrik és fiai céget bizták meg, mely a Zielinski Szilárd dr. által készitett vasbetonrendszerü szerkezettel pályázott. A viztorony épitését a napokban fejezték be és ezzel az államvasut első ily szerkezetü épületét adják át az üzemnek. Az ugyancsak Zielinski terve alapján Szeged város részére készült viztartány oly jól bevált, hogy nem volt kétség az iránt, hogy hasonló szerkezet a vasut, céljaira is meg fog felelni. Az uj viztorony magassága 16 méter és két 250—250 m_3 ürtartalmu viztartánynyal van ellátva. Az épületnek nemcsak fal-alkatrészei, hanem igen sok egyéb részlete is vasbetonból készült. Igy a medencét alátámasztó 12 darab oszlop és az ezeket kimerevitő gerendák, a födémszerkezet, a belső lépcsők és pihenők, a medence tetőzete, a párkányok és az erkélykorlát. A medence oldalfalát és fenekét hő és fagy ellen szigetelő $6^1/_2$ cm. vastag emulgittal (parafakő) burkolták és ezt kivülről vasvázas betonköpenynyel látták el. A viztorony költsége mintegy 43.000 korona.

Középitkezések Győrött. Győrött ez évben nagyobb közmunkák lesznek. Ilyen a győri Dunaág rendezésének folytatása és a téli kikötő épitése. Az idén kezdik meg a város árvédelmi munkáit, amelyeknek bevezető sorozatához tartozik a Rábca elvezetése. Az idei munka-programmban foglalt helyet az uj vizmü kiépitése. Most már sorra kerül az uj temető megnyitásának első tényleges kiviteli munkája. Befejezik a villamostelep kibővitését. A munka-tervek közt szerepel az állatvasártér athelyezése, miáltal a város közepén tervezett park is nagy lépéssel előre jut. Ha a pénzpiac megjavul, a nagy konverzió feladata lép előtérbe, a mi fontos, mert annak sikerétől függ az uj szinház épitő költségének fedezete. Ebben az esztendőben kell letárgyalni az uj laktanya épitési ügyét, a melylyel meg a Teleky-utcában levő nagykaszárnya és a kalvária-utcai laktanya épületeinek átadása van összekötve. Ha a megegyezés sikerül, a nagykaszárnyát az uj laktanya megnyitása után lebontják és a város ismét egy teret nyer.

Egyesületi székház épitése Szegeden. A Délmagyarországi közmüvelődési Egyesület nagyszabásu székházat épittet Szegeden és az épület elhelyezése céljából a várostól 49.000 koronáért telket vásárolt.

Tisztviselőtelep épitése Szabadkán A Szabadkán létesitendő tisztviselőtelep ügye közeledik a megvalósulás felé, amennyiben eddig 120 tisztviselő jelentkezett, akik családi házat szándékoznak épiteni. Vállalkozók, akik a financirozást és az épités kivitelét elvállalni szándékoznak forduljanak a szabadkai tisztviselőtelep előkészitő bizottságához, mely kivánatra bővebb felvilágositással is szolgál

A nagydisznódi szövőiskola berendezése. A m. kir. technologiai iparmuzeum igazgatósága pályázatot hirdet a nagydisznódi szövő-ipari szakiskola berendezése céljából szükséges gépek, eszközök és tárgyak szállitására. Pályázati határidő f. é. f e b r u á r 6-ának déli 12 órája.

Bérház épités Veszprémben. A veszprémi takarékpénztár igazgatósága ujabbi árlejtést irt ki bérháza épitésére, miután a mult évi

cselédszoba, éléskamra, fürdőszoba, closet, pince és padlásból. Az igazgatói lakással összeköttetésben levő *igazgatói iroda*, mely áll: 1 drb 2 ablakos szoba, 1 drb előszoba, 1 drb egy ablakos raktárból. (Folyt. köv.)

VEGYESEK.

Kitüntetések. A király *Petényi* Vendel vasúti és hajózási főfelügyelőnek — nyugalomba vonúlása alkalmából — a miniszteri osztálytanácsosi címet, — *Maurer* Vilmos m. á. v. főfelügyelőnek nyugalmaztatása alkalmával sok évi buzgó szolgálata elismeréseül a m. kir. udvari tanácsosi címet adományozta.

Tóth Mihálynak, Szeged szab. kir. város főmérnökének, szép ünneplésben volt része f. hó 7-én abból az alkalomból, hogy Szeged városi szolgálatának 25-ik évét betöltötte. Oly ünnepség volt ez, melyen a műszaki karnak egy szerény munkása fogadta a kartársak s a közönség üdvözlését, aki azonban 25 esztendőn át a város érdekében kifejtett fáradhatatlan t vékenységével és széleskörű műszaki tudásával, nem különben a társadalmi életben mindenki irányában tanúsított önzetlenségével, szerénységével és előzékenységével méltán kiérdemelte a szeretetnek, tiszteletnek és becsülésnek azt a megnyilvánulását, melylyel ma a kartársak és a nagy közönség körülvették. A délelőtt folyamán a hivatalának a személyzete tisztelgett, melynek élén *Bíró* Benő főnök-helyettes üdvözölte a szeretett főnököt, rámutatva a közügyek terén kifejtett sikeres munkálkodására s a műszaki alkotásokban elért sikereire. Azután üdvözölte a jubilánst az *ipartestület* építő szakosztályának küldöttsége, a Szegeden lévő műszaki hivatalok, majd a hatóság képviseletében Dr. *Lázár* György polgármester és számosan a közönség köréből. Sokan keresték föl üdvözlő levelekkel, s sürgönyökkel a fővárosból és a vidékről is. Este díszes társasvacsora vol az ünnepelt tiszteletére a Kass-vigadóban. A nagyszámban jelen voltak között ott láttuk *Kállay* Albert v. b. t. t. ny. főispánt, Dr. *Lázár* György kir. tan. polgármestert, *Reök* Iván műszaki tanácsost, *Homor* István főreáliskolai igazgatót stb. Az első felköszöntőt Dr. *Lázár* György mondotta s éltette a jubilánst, a kinek nagy érdemei vannak Szeged ujjáépítése körül s a ki mint a lelkiismeretes tisztviselők példaképe teljes mértékben kiérdemelte a mai ünneplést. Utána *Homor* István mint embert s igazi jó barátot éltette az ünnepe tet; *Bíró* Benő a mérnöki hivatal, *Reök* Iván a folyammérnöki hivatal főnöke a kartársak nevében mondott áldomást. Azután még egész sereg köszöntő hangzott el s a legvidámabb hangulatban lefolyt estélynek csak a késő hajnali órák vetettek véget. — *Tóth* Mihály 1845 szeptember 13-án született Szegeden, középiskoláit Szegeden és Budán végezte. Oklevelet a budai műegyetemen szerzett 1869-ben. 1869-től 1873-ig a keleti és az északkeleti vasút építésén működött, majd 1870—1878-ig Szabadkán volt városi mérnök. 1878-ban ment Szegedre s a nagy árvíz alkalmával mint a vízvédelmi bizottság tagja az alföldi vasútvonal védelmében fejtett ki nagy tevékeenységet. 1880 szeptemberben lett városi mérnök s tiszteletbeli főmérnök, majd 1884-ben hivatalvezető-főmérnök. — *d* —

A kir. József-műegyetemet holnap d. e. 11 órakor nyitják meg; *Hauszmann* Alajos lelépő rektor búcsúzik, — K. *Jónás* Ödön új rektor pedig székfoglalót mond.

Ipari kongresszus Szabadkán. A kongresszust, mely három napot vett igénybe, f. hó 8-án reggel 8 órakor nyitotta meg nagy érdeklődés mellett *Thék* Endre, mint az Országos Iparegyesület elnöke. Az ülésre küldöttség hívta meg Kossuth Ferencet, Apponyi Albertet és Zichy Jenőt, a kiket az elnök üdvözölt. Megválasztották ezután díszelnökül: Kossuth Ferencet, Zichy Jenő grófot, Barabás Bélát és Apponyi Albertet. A kongresszus elnöke *Thék* Endre lett, ügyvezető elnök *Gelléri* Mór. A napirend első tárgya *Zichy* Jenő gróf inditványa volt *az önnálló vám területről*, a melynek keresztülvite ét sürgette. *Deil* Jenő társelőadó felszólalása után az indítványt egyhangulag elfogadták. Az *ipartörvény* revíziójához *Achim* János és *Dóczy* Ferenc előadói javaslatot terjesztettek elő, a melyhez hozzászóltak *Soltész* dr. főjegyző, *Horváth* János dr., *Gelléri* Mór, *Foth* Kálmán. *Tóth* Imre (Félegyháza) a kereskedelmi és iparkamarák szétválasztását javasolta. *Sarkadi* Lajos nagyváradi kamarai titkár szükségtelennek tartja a kamarák szétválasztását, a mihez *Thék* is hozzájárult. *Krazsof* János az országgyűlés iparügyi bizottságának megalakítását sürgeti. *Bertsei* György (Nagyvárad) a békéltető bizottság, mint demokratikus hasznos intézmény mellett foglalt állást. Végül az előadói javastatokat fogadták el. A második napon az ipartestületi *országos szövetség* kérdése került szóba. *Gelléri* Mór előadó terjesztette elő az inditványt, mely élénk eszmecserére adott alkalmat. Végül elfogadták *Horváth* János dr. inditványát, hogy az ipartestületi országos szövetséget mint önálló és különálló intézményt alakítják meg s az alapszabályok kidolgozására és életbeléptetésére tizenkéttagú bizottságott alakítottak. Az után tárgyalták a *vásárügyre*, a *fegyenciparra*, az *építőipar* szabályozására, (a VII-ik országos ipartestületi gyülés fentartja az 1899. évben Kolozsvártt tartott V-ik országos gyűlés ama határozatát, melylyel az építőiparnak törvény útján való szabályozását kívánja oly szellemben, hogy a *képesítés* követelménye az építőiparban az egész vonalon szigoríttassék s hogy a hivatlan elemek ez iparág gyakorlása teréről a lehetőségig les oríttassanak) az *iparoktatásra* és *iparpártolásra* vonatkozó indítványokat. Ugyszintén elfogadták a közszállításokra és az iparosok választójogára vonatkozó indítványoka', továbbá Hevesi József határozati javaslatát a kolozsvári ipartestület nevében az iparosérdekek hatályosabb képviseletéről a törvényhozásban. Az iparos nyugdíj-intézmény országossá tétele tárgyában kimondta a kongresszus, hogy az in ézmény országossá tételét, Budapest székhelylyel, elodázhatatlanul szükségesnek tartja. E határozatból kifolyóag szervezőbizottságot alakított. A harmadik nap elfogadták *Hevesi* Józsefnek a kolozsvári ipartestület nevében tett azt az indítványát, hogy felírnak a képviselőházhoz, hogy az iparos érdekeket ezentúl hatályosabban támogassa. *Thék* Endre és *Kunfalvy* Nándor határozati javaslatot nyújtottak be, melyben hangoztatják, hogy a munkásmozgalmakkal szemben a *munkaadók országos szervezkedése* vált szükségessé; ezt a kongresszus szintén elfogadta. (Elismerve a munkások érdekeinek megvédésére irányúló és a fennálló törvények keretében mozgó, jogos munkás-törekvéseket, de tudatában annak, hogy a munkás-szervezetek e törekvések örve alatt leggyakrabban megokolatlan, erőszakos munkásmozgalmakat szítanak a hazai ipar kárára, kimondja a VII-ik országos ipartestületi gyűlés: 1. hogy az ipari munkások igaztalan és jogosulatlan követeléseiből származó munkásmozgalmak a hazai ipar fejlődésére káros hatással vannak, az idegen iparcikkek beözönlését elősegítik és ezzel a hazai ipar érdekeit alapjában veszélyeztetik; 2. hogy az ilyen, gazdasági életünk épsége ellen irányuló munkásmozgalmakat elítéli, azok ellen a harcot és ellenállást hazafias küzdésnek tekinti; 3. hogy e sikeres ellenállás elérése céljából szükségesnek tartja az összes hazai iparos, gyáros és vállalkozó munkaadókat egy országos szervezetbe tömöríteni, a mely hivatva lesz a munkások jogosulatlan, tulzott követelései ellen gátat vetni és úgy a munkaadók, mint a hazai ipar érdekeit a jogosság és méltányosság korlá'ai között megvédeni; 4. kimondja végre azt, hogy a munkaadók országos szervezkedését sürgős szükségnek tartja s a szervezett felállítását célzó munkálat eszközlésére az Országos Iparegyesületet kéri fel.) *Bozsó* János szegedi ipartársulati tag inditványára kimondották, hogy a *munkásközvetítő intézmények* kamaránkint való szervezése sürgős. Elfogadták *Sugár* Ignác, a miskolci kereskedelmi és iparkamara titkárának abbeli javaslatát, hogy a *kézműipar* emelésére mozgalom indíttassék, *Horváth* János indítványát az *ipari szövetkezetek* reformjáról, végül *Achim* András országgyűlési képviselőnek azt az indítványát, hogy az iparosok a 3 százalékos pótadókötelezettség alól mentessenek föl.

volt és a kályhás nyáron készítette, őszkor pedig felállította a kályhát. Valószinű, hogy ezt a munkabeosztást és a kályhások eddigi keresetét meg fogja változtatni a *csempesajtóknak* térfoglalása. Eddig a kályhás hetenkint átlag két kályhát, vagyis a párkányokat is csempékké átszámítva 300—400, a velteni gyakorlott munkás pedig állítólag 600 csempét tudott előállítani: az új présekkel két munkás némi segédlettel egy nap alatt 600—800 csempét készíthet, természetesen megfelelően előkészített agyagból. A kályhásság ezért a kisiparos kezéből egészen a gyáros kezébe fog siklani, ha a technika az eddig még mutatkozó hibákat ki tudja küszöbölni. A kiállításon három gyár mutatott be csempepréseket, mindhárom ugyanazon rendszer szerint működött, de a szerkezetben némileg eltért.

A csempesajtolás mindössze csak néhány éve képezi kisérletezés tárgyát. Annál feltünőbb és a német ipar gyakorlati érzékére vall, hogy máris három gépgyár foglalkozik ily sajtók construálásával, előállításával és fokozatos javításával.

E sajtókon kívül még csak néhány mázőrlő dobot és egy csempecsiszoló gépet állított ki néhány gépgyáros.

A budapesti Sáros- és Rudas-fürdő tervei szükebb pályázatának részletes épitő programmja.

II. (Folytatás.)

b) Szalon-fürdők: 2 drb. Mindegyik két helyiségből álljon, egy szalonból, illetőleg vetkezőből mosdóval (külön szellő tethető fülkében closettel) és egy fürdőszobából. A vetkező minimális alapterülete: 10 m^2, a fürdőkabiné: 10 m^2. A fürdőkád mélyítve majolikalapokkal burkolandó és 2·00 köbméter víztartalommal birjon. A falak a medencehelyiségben félmagasságban sima majolika, a padló recés majolikalapokkal (vagy hasonló más anyaggal) burkolandó. A falak félmagasságfeletti része simított fehér cementtel borítandó. Egy szabályozható zuhany helyezendő el. Az ajtók cinklemezből készítendők.

c) I. oszt. kádfürdők: 12 drb. Kettő ezek közül mint szénsavas fürdő rendezendő be. Egy fürdőszobából álljanak, mely egyúttal vetkező is. Legkisebb alapterület: 12 m^2. A fürdőkád mélyítve majolika-lapokkal borítandó. Víztartalma 1 m^3 legyen. A falak félmagasságban körös-körül, vagy legalább a kád és zuhany körül majolikával burkolandók, a többi rész simított fehér cémentvakolattal borítandó. A padló recés majolikalapokkal (vagy hasonló más anyaggal) burkolandó. Egy szabályozható zuhany helyezendő el. Az ajtók horganylemezből készítendők.

d) II. oszt. kádfürdők: 12 drb. Egy fürdőszobából álljanak, mely egyúttal vetkező is. Min. alapterület: 8 m^2. A fürdőkád mélyítve egyszerűbb majolika- vagy keramitlapokkal burkolandó, 0·60 m^3 víztartalommal birjon. A padozat recés keramittal (vagy hasonló más anyaggal) burkolandó. A falak simított fehér cementvakolattal borítandók. Az ajtók horganylemezből készítendők.

e) I. oszt. kőfürdők: 6 drb. Földszinten tervezendők olyképpen, hogy az öltöző világos legyen. Két helyiségből álljanak, u. m. vetkező és fürdőszobából. Mindkettő min. alapterülete külön-külön 8 m^2. A fürdőfülkében a falak félmagasságban sima majolika-, a padozat recés majolikalapokkal (vagy hasonló más anyaggal), a falak félmagasságfeletti részei, az öltözőben pedig a falak teljesen simított fehér cementtel burkolandók. A 2·00 m^3 víztartalmú mélyített medence — mely körül egy járható padka legyen — majolikalapokkal borítandó. Egy szabályozható zuhany helyezendő el. Az ajtók horganylemezből készítendők.

f) II. oszt. kőfürdők: 6 drb. Szintén földszinten tervezendők olyképpen, hogy az öltöző világos legyen. Egy előszoba, illetőleg vetkező és egy fürdő szobából álljanak. Mindkettő min. alapterülete külön-külön 6 m^2. Úgy az előszoba, mint a fürdőszoba falai és menyezete simított fehér cémentvakolattal, a padlózat recés keramitlapokkal vagy ehhez hasonló anyaggal borítandó. Az 1·8 m^3 víztartalommal biró mélyített medence, — mely körül egy járható padka hagyandó — márvány-, vagy keramitlapokkal burkolandó. Az ajtók vastag horganylemezből készítendők. Egy szabályozható zuhany helyezendő el.

Megjegyzések az összes külön fürdőkre vonatkozólag: Úgy a meleg, mint a hidegvízvezető csövek a falon kívül szabadon vezetendők. Minden egyes fürdőhelyiség (kivéve a kőfürdők medencehelyiségeit) külön fütőtesttel bírjon, mely részben fürdőruhamelegítésre is használható legyen.

A villamos világítás oly módon szerelendő, hogy az mindenütt kívülről legyen szabályozható, a fürdővendégek zavarása nékül. Az összes külön fürdők közvetetlen közelében 1 *m* magas, mászható fürdővízlevezető főcsatorna — megfelelő tisztító aknákkal ellátva — készítendő, oly módon, hogy ebbe a kádak tágas levezető csatornái minél közvetetenebbül torkoljanak.

g) Népfürdők. Úgy a férfi, valamint a női népfürdő álljon:

1. egy előtérből (előcsarnok);
2. egy vetkező teremből, melyben a férfiosztályban 150, a nőiben 100 drb ruhaszekrény a megfelelő mennyiségű vetkező padokkal legyen elhelyezhető. A ruhaszekrények zárai és kulcsai a thermál-fürdők kabinzáraihoz hasonló anyagból legyenek. A ruhaszekrények 45×45 *cm* alapfelülettel és 140 *cm* magassággal tervezendők;
3. egy kényszer-előfürdőből;
4. melegmedence-teremből 2 szabályozható zuhanynyal. A melegmedence szabadon elhelyezve, körösközül lépcsővel tervezendő. A férfiakra a medence víztükre 60 m^2, a nőkre 40 m^2. Ezen teremben a padlózat recés keramitlapokkal burkolandó, a falak simított fehér cément-vakolattal borítandók. A medence portland-cémenttel burkolandó.
5. langyosmedence-teremből, egy szabályozható zuhanynyal;
6. hidegmedence-teremből, egy hideg-zuhanynyal;
7. gőzkamrából, egy szabályozható zuhanynyal;
8. dörzsölő-kamrából, — melyben legalább 5 dörzsölő pad legyen — két szabályozható zuhanynyal:
9. letörlő helyiségből;
10. tyúkszemvágó helyiségből;
11. borbélyszobából;
12. a szolgák vetkező helyiségéből;
13. két closet és pissoirból.

Megjegyzések. 1. A meleg, langyos, hideg medence, gőzkamra és dörzsölő kamra helyiségeiben a falak simított fehér cémentvakolattal, az egyes medencék portland-cémenttel boritandók, a padozat pedig recés keramitlapokkal, vagy ehhez hasonló más anyaggal burkolandó. 2. Úgy a külső, valamint a belső helyiségek külön egy-egy ugyanolyan, de egyszerűbb closet és pissoirral látandók el, mint a thermál-fürdőkben. 3. Az összes csővezetékek falon kívül szabadon vezetendők. 4. A meleg medence terem kivételével az összes fürdőhelyiségek füthetők legyenek.

II. Orvosi és egyéb gyógyhelyiségek. Igazgatói lakás és iroda.

Egymás mellett elhelyezve, a főbejárat közelében, de a fürdőkkel kapcsolatban tervezendők:

a) egy városszoba 30 m^2 alapterülettel;
b) egy orvosi rendelőszoba 35 m^2 alapterülettel;
c) egy szoba a massage céljára 30 m^2 alapterülettel;
d) egy szoba a villamozás céljára 30 m^2 alapterülettel;
e) egy gyógytorna 30—35 m^2 alapterülettel;
f) egy szolgaszoba (körülbelül 15 m^2) az orvosi rendelő szobához;
g) az orvosi és egyéb gyógyhelyiségekhez elég közel az *igazgatói lakás*, mely áll: 3 drb 2 ablakos szoba, 1 drb 1 ablakos szoba, 1 drb előszoba, 1 drb konyha, 1 drb

Ma:

Hétfő, 1993. április 19. A Nap kél: 5.48 órakor, nyugszik: 19.39 órakor.
Emma napja

VÖRÖSMARTY SZÍNHÁZ

19 órakor, bérletszünet, **Zoltán Erika** új show műsora, **Vendégek:** Kiki, Roby-D táncosok, Mitax-Organ Pop-rock fesztivál szereplői, /Vörösmarty Színház/

KIÁLLÍTÁSOK

Csók István Képtár
Bartók Béla tér 1.
Mi, „kelet-franciák"
Magyar művészet 1981-89.
A XX. század magyar művészete 14./
Nyitva: 10 órától 19 óráig
Árgus Könyvesbolt és Galéria
Kossuth u. 15.
Nyitva: 10 órától 15 óráig
Mészöly Géza Terem
Kossuth u. 15.
Nyitva: 9 órától 18 óráig

KÖNYVTÁRAK

Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár
Felnőtteknek kölcsönzés és zenei részleg
Nyitva: 10 órától 19 óráig
Olvasóterem
Nyitva: 10 órától 19 óráig
Gyermekkönyvtár
Nyitva: 12 órától 18 óráig
Kisfalud
Malomhegyi út 23.
Nyitva: 16 órától 18 óráig
Ikarus Gárdonyi Géza Művelődési Ház Könyvtára
Nyitva: 13 órától 18 óráig
Szakszervezetek Fejér Megyei Könyvtára
Szekfű Gyula utca 3.
Nyitva: 10 órától 16 óráig
VOK Könyvtár
Nyitva: 11 órától 18 óráig
Farkasvermi úti Általános Iskola
Nyitva: 16 órától 17 óráig

ORSZÁGOS MENTŐSZOLGÁLAT TELEFONSZÁMAI

Mentés: 04, Mór: 352, Sárbogárd: 86. Betegszállítás: (22) 311-324.

TELEFONOS LELKISEGÉLY-SZOLGÁLAT

Naponta 19 órától reggel 6 óráig: (22) 311-127 * Ifjúsági vonal 16 órától 18.30 óráig (22)328-700 hívhatóNévtelenséget és titoktartást biztosítunk. A hívások ingyenesek!

SZEMÉLYES LELKISEGÉLY-SZOLGÁLAT

Felkereshető a Szent György Kórház Psichyatriai Pavilonjában hétköznapokon 8 órától 15 óráig

ÚTKERESŐ IFJÚSÁGI PSZICHOLÓGIAI TANÁCSADÓ

14 órától 16 óráig. Szfvár, Várkörút 6.

ORVOSI ÜGYELET

Felnőtteknek és gyermekeknek **Szfváron,** a Víziváros lakónegyedi orvosi rendelőben19 órától reggel 7óráig. Tel.: felnőtt: 311-456, gyermek: 311-021.
Móron, a rendelőintézetben, 19 órától reggel 7 óráig. Telefon: Mór 41.

ÜGYELETES GYÓGYSZERTÁR

Székesfehérvár, a József Attila utca 2. sz. alatt.

ÁLLANDÓ AUTÓMENTŐ ÜGYELET

* **Intercar** segélyszolgálat éjjel-nappal Telefon: **323-462 CB AM 33**
* **Szurok Emil** autómentő szolgálat éjjel-nappal, Székesfehérvár Zobori u. 2. Tel: **22/315-839**, autórádió tel: **06-60-90-045, CB** rádió: **AM 14** csatorna: **14160** hívószám

AEROCARITAS KÖZÚTI ÉS LÉGI MENTŐSZOLGÁLAT

Állandó ügyeletet tart 7.00 órától napnyugtáig. Hívható a 04, 05, 07 telefonszámon

VÁROSI GYEPMESTERI ÜGYELET

Minden nap 14 órától reggel 7 óráig Telefonszám: **326-363**

VÁROSI ÚTÜGYELET

Minden nap 0-24 óráig. Szfvár, Sörház tér. 3. Tel.: 314-556.

Tóth Mihály amatőr festő alkotásaiból nyílt kiállítás Székesfehérváron a Helyőrségi klubban Fotó:Kabaczy Szilárd

Kutya okozott balesetet

Tűzhalál a Fordban

Az elmúlt hét végén Fejér megye útjain több súlyos és sajnos halálos baleset is történt. Székesfehérváron a Novák lakótelepen felügyelet nélkül hagyott kutya okozott súlyos sérüléses balesetet április 17-én este. A sétáltatás alkalmával csupán rövid időre felügyelet nélkül hagyott kutya megzavarta a segédmotorkerékpáron közlekedő 19 éves **J. T-t,** aki a kutya elől menekülve összeütközött egy személygépkocsival és súlyosan megsérült.

A 6-os számú főúton közlekedett Daihatsu típusú személygépkocsijával Budapestről Dunaújváros felé április 17-én éjjel egy órakor **P.P.** 21 éves budapesti lakos, aki a 63. kilométernél elvesztette uralmát járműve felett és felborult, majd a szántásban kötött ki. A baleset következtében a gépkocsivezető súlyosan megsérült, az anyagi kár 2 millió forint.

Biatorbágyról Etyek felé haladt április 17-én este mintegy 150-160 kilométeres sebességgel egy Ford Escort, melyben négy férfi ült. Az autó egy kanyarban kisodródott és fának ütközött majd kigyulladt. A gépkocsaiban tartózkodók valamennyien életüket vesztették, személyazonosságuk megállapítása folyamatban van.

Újabb civilizációs betegség

A könnyek elapadnak

Az ózon elapasztja a könnyeket. A grazi szemklinikán végzett vizsgálat szerint a talajközeli ózon „széttépi" a könnyréteget a szemen. Egyidejűleg megsemmisülnek a könnyben található olyan anyagok, amelyek védik a szemet a kórokozóktól.

Ezt Ottó Schmut professzor osztrák újságíróknak jelentette ki. Az általa vezetett grazi klinikán már minden tizedik megvizsgált személy ebben a betegségben szenved.

— Égés, viszketés és olyan érzés, mintha idegen test lenne a szemben, ezek ennek a civilizációs betegségnek az első tünetei — mondta a professzor. — Az ötvenes évek óta folyamatosan növekedik a „szárazszeműek" száma. 1950-ben kétezer megvizsgált személy közül 25-en szenvedtek ebben a betegségben, 1980-ban már 80-an. S jelenleg már minden tizedik megvizsgált embernél kimutatható ez a rendellenesség — fűzte hozzá.

Ma már nem kétséges, hogy a könnyek elapadásának a fő okozója az ózon. A kutatások kimutatták, hogy a talaj közelében található ózon eleinte szétszakítja a szem elülső részén lévő könnyréteget, s rövid idő múlva megsemmisíti a könnyben található fehérjéket és nyálkaösszetevőket.

A következmény: mivel megszünik a könny védő funkciója, a szemet könnyebben támadják meg a különböző kórokozók.

A „piros szem" gyakorivá válik, szélsőséges esetekben pedig fájdalmas daganatok is keletkezhetnek a szaruhártyán.

„A száraz szem" kezelésére ma már vannak megfelelő módszerek. Fontosabb lenne azonban, hogy a kiváltó okot, tehát a levegőben található káros anyagokat csökkentsük — hangoztatta a grazi szemklinika vezetője. Sajnos azonban ennek a technikáját még nem dolgozták ki.

Borkút készül Szekszárdon

Borkutat terveznek építeni Szekszárd főterén, a műemlék vármegyeháza kertjében a hagyományos szüreti napok idejére. A mintegy két és fél méter magas bronzszobornak a védett, műemléki környezetben való elhelyezéséhez az Országos Műemlékvédelmi Hivatal beleegyezését adta.

A képzőművészeti alkotás egy korintoszi oszlop, amelyen az oszlopfő szőlőbokrot ábrázol, rajta hordó, azon pedig Dionizosz-figura és egy nőalak ül, egymással szemben. A borkútból — a vendégek kívánságára — vörös vagy fehér bor csordogál majd a poharakba. A nemes italt a vármegyeháza és a kert alatt huzódó hatalmas borpince kezelői juttatják föl vékony krómacél-csövön Dionizosz hordójába.

A szobortervet két szekszárdi művész, Baky Péter festő és Szatmári Juhos László szobrász készítette, akik nem kérnek honoráriumot munkájukért. A terv megvalósításához azonban további felajánlásokra is szükség van, ugyanis a városi képviselőtestület csupán félmillió forintot tudott adni. Elsősorban a szekszárdi szőlősgazdák támogatására számítanak, hiszen ez a szépnek és maradandónak ígérkező látványosság kitűnő reklámja lesz a híres borvidéknek. Az építészeti és gépészeti munkák elvégzését a város ipari szakközépiskolája máris felajánlotta. (MTI)

Lesznek új tankönyvek

Az iskolák mintegy 90 százaléka elküldte a megrendelő lapokat, így a kiadók megfelelő mennyiségben tudják elkészíteni az új tanévre választott könyveket. A Művelődési és Közoktatási Minisztérium köszönetét fejezi ki a pedagógusok megértő együttműködéséért. A tankönyvpiac kialakítása, az oktató könyvek eljuttatása az iskolákba új feladatokat jelent. A tárca éppen ezért kiemelt feladatának tekinti e téren is az iskolák segítését — hangsúlyozza a minisztérium szombati közleménye.

* * *

Mint ismeretes: április 15-én járt le a tankönyvrendelések határideje. A tankönyvek megjelenése és példányszáma az iskolák megrendelésétől függ. (MTI)

❒ **Gázolás.** Az M0-ás autópálya XX. kerületi szakaszán szombaton a 49 éves **M.Józsefné** átszaladt az úttest másik oldalára és egy szabályosan közlekedő gépkocsi elütötte. A gyalogos a helyszínen meghalt.

ÚTKÖZBEN

Érvényes forgalomkorlátozások: 1993 április 16-23-ig

— a 81. sz. főúton a 126-36 km között útcsatlakozások kiépítése miatt vezetnek be 40 km/h sebességkorlátozást, előzési tilalom mellett.

— A 70 sz. főúton Székesfehérvár területén a 64,0-64,4 km szakaszon a jobb oldali külső forgalmi sávot lezárják vízvezeték építési munkák miatt, az útszakaszon előzési tilalmat és sebességkorlátozást vezetnek be.

— A 6301. j. Mátyásdomb-Polgárdi összekötő út 21-805 km szelvényben lévő vasúti átjáró burkolatát javítják 1993. április 19-én 8. órától — április 20-án 15 óráig fél szélességű útlezárás mellett. 1993. április 19-én 22 óra és április 20-án 7 óra között 1 órás időtartamra teljes szélességben lezárják a vasúti átjárót a közúti forgalom elől.

— Székesfehérváron a Horváth I. út — József utca csomópontjában víznyelő javítási munkák miatt forgalomkorlátozást vezetnek be 1993. április 20. és 21-én.

HAJNALI HOROSZKÓP

(Nincs fontosabb bolygókapcsolat)

Aki régóta halogatja fontos tennivalóit, annak azt tanácsoljuk, ma délelőtt vágjon bele a dolgok közepébe. Ma ugyanis még egy kicsit éreztetik hatásukat a tegnapi csillagállások, vagyis a Nap és a Szaturnusz szextilje, a Merkur és a Vénusz együttállása. Ezeknek a bolygókapcsolatoknak köszönhetően most hosszú távra szóló terveink megvalósítása is sikerülhet. És még egy jó tanács: amit délelőtt megtehetünk, azt ne halasszuk délutánra. Délután ugyanis a Hold először a Vénusszal, majd estefelé a Merkurral konjukcióba kerül, ami feszültségeket, elsietett és elhibázott döntéseket jelez. Este, lefekvés előtt érdemes lenne egy kiadós sétát tenni, mert különben előfordulhat, hogy nem jön álom a szemünkre, hiszen a Hold a Jupiterrel oppozícióban áll majd.

A születésnapjukat ünneplőknek azt tanácsoljuk, hogy következő életévükben ne várják, hogy az ölükbe hullik majd a szerencse. Ha valamit el akarnak érni, azért keményen meg kell dolgozniuk. Sajnos még abban sem bízhatnak, hogy a munka nehezét valaki átvállalja tőlük, megcsinálják helyettük. Á. É.

Előtte az élet...

Óhatatlanul Émile Ajar (azaz Romain Gary) halhatatlan figurája, a kis Mohammed, és az ő koravén bölcsessége jutott eszembe, mikor kedvenc unokaöcsémmel hazafelé baktattunk. A tízéves úr, elhaladván egykori bölcsődéje előtt, kibökte, hogy „milyen jó volna újra kicsinek lenni!" Éppen szólni akartam ez ellen, megjegyezve, hogy minden életkornak megvannak a maga szépségei (még az enyémnek is...), mikor újabb velős megállapítás hagyta el az ifjú ajakát: „azaz, mégsem lenne jó!"

Ezt már meg kellett magyaráztatni. S kiderült: „jó lenne, mert akkor elmaradna az iskola." Illetve „nem lenne jó", mert abban az esetben viszont: „elölről kellene kezdeni ezt az egészet..."

-péjé-

VÁROSI TELEVÍZIÓ

SZÉKESFEHÉRVÁR

19.00: Híradó. 19.20: Sporthétfő, benne az MTK — Videoton-Waltham labdarúgómérkőzés felvételről. 21.00: HTV 30 film: Agresszió (francia krimi).

MÓR

8.00: A csütörtöki SZIV-TV ismétlése. 19.00: Műsorismertetés, mese. 19.10: Hírek, közlemények, egyházi hírek, reklám. 19.30: Világszabadalom Mórról? — bemutatkozik a Kupper Kft. 19.45: Helytörténeti kiállítás Bodajkon. 19.55: A Városi Könyvtár vendége volt: Hell István. 20.05: „Húzd rá cigány..." IX. rész. 20.15: Borverseny után — beszélgetés a móri borvidék jövőjéről. 20.35: Megújuló mozi — tájékoztató a filmszínház átalakításáról. 20.50: Sport. 21.00: Agresszió (francia krimi).

❒ **Portugáliai anzix.** A Pedagógusok szakszervezetének székesfehérvári nyugdíjas tagozata április 20-án 17 órakor tartja összejövetelét a Rákóczi iskolában. Ekkor dr. Irmes Gellért tart diavetítéses útibeszámolót Portugáliáról, különös tekintettel a történelmi, műemléki és művészeti nevezetességekre.

■ **Fogadalomtétel.** A Magyar Cserkészszövetség IV. kerülete április 24-én 11 óra 20 perckor ünnepélyes fogadalomtételt, illetve fogadalom megújítást szervez Székesfehérváron, a Szent István téren.

❒ **Magyar fesztivál Japánban.** A Magyar Japán Baráti társaság székesfehérvári klubja április 22-én 18 órai kezdettel tartja következő foglalkozását a Barátság Házában, ahol a tavaly novemberben rendezett japán-magyar fesztiválról készített filmbeszámolót tekinthetik meg az érdeklődők.

■ **Weimári képes-kalauz.** Az ARÉV Rt. nyugdíjas csoportja április 19-én 16 órakor tartja következő programját a Rév szállóban, amikor a Hajmási házaspár Weimárról tart képes útibeszámolót.

❒ **Balesetek, bűncselekmények.** Szombaton 33, sérüléssel járó közlekedési baleset történt a közutakon. A balesetek közül három halálos kimenetelű volt, 18-an súlyosan megsérültek. A szombati bűnügyi krónikában két élet elleni bűncselekmény, egy rablás, egy betörés szerepelt.

KÁRPÓTLÁSI JEGYEK VÁSÁRLÁSA NAPI ÁRON!
Fizetés azonnal!
Munkanapokon 9–14 óráig.
DUNAHOLDING-Székesfehérvár Kft.
Székesfehérvár, Budai u. 39.
Telefon: 313-544/15
Telefax: 313-546
34396

Vicces

Az utóbbi időben nem látlak a barátnőddel.
— Szakítottam vele
— Miért?
— Túlságosan hangosan nevetett.
— Én ezt nem tapasztaltam.
— Mert nem voltál ott, amikor megkértem a kezét...

❒ **Agyonszúrta nevelt fiát.** Szóváltás közben egy konyhakéssel mellbe szúrta szombaton este nevelt fiát Borsodszirákon egy 49 éves helyi lakos. Az áldozat a helyszínen belehalt sérülésébe, az elkövetőt a rendőrség őrizetbe vette.

■ **Időseket raboltak ki.** Veszprém megyében öt ismeretlen férfi ellen rendeltek el nyomozást, akik Pusztamiske külterületén pénteken kilenc óra előtt betörtek egy hatvan éves férfi tanyájába. A társaság megtámadta a férfit és 61 éves élettársát, majd miután magukhoz vettek 887 forintot, öt darab karórát és egy pár lószerszámot, gépkocsival elmenekültek. A sértettek könyű sérülést szenvedtek.

SZUPER EXPRESSZ

"TURK-ÁSZ"
EXTRA MINŐSÉGŰ IMPORT KILÓS- ÉS DB-ÁRAS GYERMEK- ÉS FELNŐTTRUHA-VASÁR
a Zeneiskolában (Városház tér 3.)
Piac tér felől is nyitva.
Április 20-án (kedden) 8-13 óráig. 35600

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Hálás szívvel mondunk köszönetet mindazoknak, akik drága halottunk

Dr. Fábián Ferenc

elhunyta alkalmából bánatunkban osztoztak, sírjára virágot, koszorút helyeztek, utolsó útjára elkísérték.

Gyászoló családja.

HALÁLOZÁS

Mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy drága jó édesanyánk, feleségem, nagymamánk, anyósunk, testvérünk és dédnagymamánk

Id. HORVÁTH LÁSZLÓNÉ
szül. Szűcs Irén

Székesfehérvár, József A. u. 49. sz. alatti lakos, életének 80. évében, rövid szenvedés után elhunyt. Temetése 1993. április 22-én csütörtökön 15 órakor lesz a Béla úti temetőben.

Gyászoló család. 35473

HALÁLOZÁS

Mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy feleségem

BEDERNA BÉLÁNÉ
szül. Udvari Mária

életének 41. évében elhunyt. Temetése 1993. április 21-én szerdán 10.30 órakor lesz a Béla úti temetőben.

A gyászoló család 35587

HÍRLAP FEJÉR MEGYEI

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP - Független napilap. Szerkeszti a szerkesztőbizottság. Á. SZABÓ JÁNOS, BARANYI PÁL (főszerkesztő), HADNAGY GÁBOR, TAKÁCS FERENC, ZSIDAY CSABA. Szerkesztőség: Székesfehérvár, Honvéd u. 8. 8002. Telefonok: titkárság 312-450, 316-510, szerkesztők: 312-590, belpolitika, gazdaság: 315-190, panaszügyek, leíró, illetve sport: 316-532. Telex: 21-447. Telefax: 312-590. Kiadja a Király Kiadói Kft. Székesfehérvár, Honvéd u. 8. 8002. Telefon, terjesztés: 316-535. Hirdetés: Fő utca és Marosi Arnold utca sarok. Csop.vez.: 312-884, hirdetésfelvétel: 316-590. Telefax: 312-884. Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Levélcím: 8002. Székesfehérvár, Postafiók 167. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármelyik hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, a posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR) Budapest, XIII., Lehel u. 10/A. — 1900. Közvetlenül, vagy postautalványon, valamint a Postabank Rt. 219-98636 021-02799 pénzforgalmi jelzőszámon. Előfizetési díj egy hónapra 322 Ft, negyedévre 966 Ft, félévre 1932 Ft, egy évre 3864 Ft. HU ISSN 0133-0403. Vörösmarty Nyomda Rt. Felelős vezető: PAPP KÁROLY elnök-igazgató. 8000 Székesfehérvár, Irányi Dániel u. 6. Telefonközpont: 312-550. Titkárság: 316-568. Termelési osztály (Telefax): 312-170 Telex: 21-256.

Tóth Mihály fertő

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Hálás szívvel mondunk köszönetet minden kedves rokonnak, ismerősnek, barátnak, akik drága halottunk

PATONAI MIHÁLYNÉ Molnár Mária

temetésén részt vettek, sírjára koszorút, virágot helyeztek, mélységes gyászunkban velünk éreztek, nagy fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek.

Gyászoló család. 34741

Köszönetet mondunk minden kedves rokonnak, barátnak, ismerősnek, munkatársnak, jó szomszédnak akik

ARANY IGNÁCZ

temetésére eljöttek, sírjára koszorút, virágot helyeztek, részvétükkel fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek. Gyászoló család. 35365

ÁLLÁST KÍNÁL!

x Autóval, telefonnal rendelkező, agilis munkatársat keresünk klubhálózatunk szervezéséhez. Jó kereseti lehetőség. Jelentkezni 20 óra után a 86/46-031 telefonon. 35192

x Német nyelvismerettel, számítógép kezelésben jártas fiatal munkatársat keresünk. Székesfehérvári munkahelyre adminisztratív munkakörbe, lehet pályakezdő és munkanélküli is. Bemutatkozást: „Biztos jövő 34766" jeligére a kiadóba kérjük. 34766

x Márkás kozmetikai termékek forgalmazója kereskedelmi gyakorlattal kulturált megjelenésű, agilis képviselőt /ügynököt/ keres, vállalkozói alapon Komárom, Fejér megye valamint a Balaton körzetére. Áruismeret, üzleti kapcsolat, német vagy angol nyelvismeret előnyt jelent. Feltétel saját gépkocsi. Jelentkezés önéletrajzzal, személyesen Budapest, XIII. Huba u. 10. II.201. Tel.: 270-08-35., 149-11-28. 35262

x Biztos egzisztencia ! Dinamikus értelmiségiek jelentkezését várjuk, manager feladatok ellátására. Érdeklődni: 9-14 h-ig, 361-703 telefonon. 34705

x A Székesfehérvári Zentai úti Általános Iskola (Zentai út 8.) az 1993/94. tanévre felvételt hirdet: 1 német-bármely szakos és 1 angol-bármely szakos általános iskolai tanári álláshelyre. Jelentkezés az iskola igazgatójánál. 34754

x Műszaki üzletbe tőkével, üzletkörrel, közreműködéssel partnert keresünk. „Április 30 35391" jeligére a kiadóba. 35391

x Vegyiáru terítésére gépkocsival rendelkező üzletkötőt keresünk. Cím: Energotherm KFT. Székesfehérvár, Széchenyi u. 78. 35388

x A csőszi Általános Iskola igazgatója pályázatot hirdet kémia - földrajz - ének - rajz - matematika - biológia - technika szakos tanári állásokra, bármely párosításban. A pályázat benyújtásának határideje: a megjelenéstől számított 30. nap. Az állások elfoglalásánál ideje: 1993. augusztus 16. Bérezés a hatályos jogszabályok alapján. Juttatások: illetményföld, étkezési hozzájárulás. A pályázatokat a következő címre kérjük: Általános Iskola 8122. Csősz, Kossuth u. 11. Telefon: 375-033. 35351

x Ipari ragasztó értékesítésére gépész végzettségű üzletkötőt keresünk. Cím: Energotherm KFT, Szfvár, Széchenyi u. 78. 35389

x Műszaki jellegű kereskedőház kialakításához, működtetéséhez partnereket keresünk. „Székesfehérvár 35390" jeligére a kiadóba. 35390

SOROS HIRDETÉSEK

x Jogosítványt részletfizetéssel, kedvező áron a „VITESSE" Autós Iskolától. Szfvár, Sütő u. 16. /Bejárat a Tolnai u. felől/ Tel.: 325-766. 24332

x DIÁKOKNAK KEDVEZMÉNYESEN, de másoknak is előnyös feltételekkel Autóvezetői tanfolyam indul: 1993. 05. 17-én. Vékony János Autós Magániskola Szfvár., Megyeház u. 23. Telefon: 316-849. Tanfolyam napjai : szombat-vasárnap. 34684

x Május 03-án 36 órás angol, német, francia és olasz nyelvtanfolyamokat indítunk 3-4 fős csoportokban. A tandíj 4.320 Ft. Dorka István és Társa Relax Nyelviskola, Bástya u. 5. Tel.: (22) 315-963. 35302

x TRIESZT-TARVISIO ápr.22-23. 1800 Ft. Operettgála Budapest máj. 2. Térj vissza hozzánk! előadás. Utazás: autóbusszal ANDROMEDA Pintér u. 9. Tel.: 328-889. 35317

x A Hunyadi Mátyás Közgazdasági Szakközépiskola /Szfvár, Várkörút 35./ Robotron S 6006-os elektronikus írógépeket kínál megvételre. Ár:20.000 Ft/db. 35328

x Komplettül berendezett önálló nyaralókat és fizetővendég szobákat keresünk a Velencei-tó déli partján a nyári szezonra. Érd.: IBUSZ Székesfehérvár, Ady E. u. 2. Tel.: 329-468, 311-510. 35399

x Reklám áron megjelent! Az egyéni vállalkozók gazdálkodásának legfontosabb 93 évi szabályai I. kötet. A könyv csak: 485.-Ft. Érdeklődni: Szfvár, Engels F.u.3. III.11. INTERED Kft. Telefon: 22/316-130. 35416

x A MÁVTOURS Utazási Iroda ajánlata: **ISTAMBUL**: 1993. május 1-6-ig autóbusszal, félpanziós ellátással. Rv.díj: **10.200.-Ft/fő** + bizt. Érdeklődni: MÁVTOURS, Szfvár, Béke tér 5. Tel: 312-139. 35514

JÁRMŰ

x Daciát, diesel Arot, Trabantot vennék 8 évesig. Tel.: 06-88/20-807. 32953

x 5 éves **Wartburg Tourist** vonóhoroggal reális áron eladó. Érdeklődni: Szfvár, Malom u.21. du. 15 órától. 34722

AUTÓREÁL BT.
Nyugati személy- és tehergépkocsik
SZÉLVÉDŐÜVEGÉNEK, FÉNYSZÓRÓINAK
árusítása, beszerelése.
Székesfehérvár,
Kadocsa út 19.
Tel.: (22)327-970. 33887

x 1990-es évjáratú **FORD SIERRA** 2,3 D sok extrával, kevés kilométerrel olcsón eladó. Érdeklődni: Székesfehérvár, Fecskepart, Wágner József u.9. 34780

FIAT!? ÚJ!?
MOST MEGEGYEZÜNK!!!
Tel: 315-421
311-433 35072

x Eladó CITROEN BX 16 TRS extrákkal 300.000 Ft. Ősz u. 4. 4.em.4. Roczanov. 34819

!!AKCIÓ!!
KIVÁLÓ MINŐSÍTÉSŰ TÁVIRÁNYÍTÓS AMERIKAI
AUTÓRIASZTÓK
REKLÁM ÁRON
EG 23 7.260,- Ft.
ENFORCER „100" 11.500,-
ENFORCER „300" 15.900,-
Motorkerékpár „R" 9.800,-
Amig a készlet tart!
Székesfehérvár,
Palotai út 164.
Tel.: 329-099. 35085

x Rendszám nélküli **TRABANT** felújított motorral eladó. Érd.: 327-137 tel. 34894

Használt endurok sport- és túra motorok nagy választékban.
Tel.: 22/320-267.
Szfvár, Móricz Zs. u. 66. 5388

x **Trabant Combi** friss műszakival, felújított motorral, hátul törötten eladó! A műszaki vizsgára 30 ezer forint lett az autóba beépítve. Irányár: 15 ezer forint. Érd: Szfvár, Állatkórház Giglernénél. Munkanapokon: 8-17-ig. 35136

JAPAS AUTÓCENTRUM
Gárdony
TEL/FAX.: 22/355-500, 355-556.
A FORD ALBA
összes 93-as modellje
kedvezménnyel
azonnal kapható.
A teljes FORD család, valamint bármely más típusú gépjármű fizető javítása.
Fényezés, karosszéria javítás.
Alkatrész értékesítés raktárról. 35240

x 6 éves TRABANT eladó. Tel.: 310-591 esti órákban. 35224

GUSZTI AUTÓSBOLT
ELFEKVŐ ÚJ GÉPKOCSI ALKATRÉSZEIT BIZOMÁNYI ÉRTÉKESÍTÉSRE ÁTVESSZÜK.
SZFVÁR, PALOTAVÁROS, CSEREPES KÖZ 4.
Nyitva: 8-12, 13-17.
Szombat 8-12. 35313

x **SUZUKI MARUTI DX** 1,5 éves eladó. Csere is érdekel. Szfvár, Katona J. ut 13/b. III./3. 18 óra után. Tel: 328-548. 35270

x 80-as **Citroen** kis hibával 80 ezer Ft-ért, ugyanitt barna, lakkozott, 3 részes szekrénysor olcsón eladó. Érdeklődni: Tóváros ln. 26. Kaifis egész nap. 35316

x 1989 decemberi MITSUBISHI GALANT 1,8 GL zöld és 1989 novemberi MAZDA 626 2.0 LX piros, mindkettő katalizátoros, újszerű, kevés kmrel, reális áron eladó. Esetleg csere is érdekel. Tel.: 326-489. 34557

x **FORD ESCORT Combi 1.8 D** 4 éves, megkímélt állapotban eladó ! Tel.: 313-286. 35273

x **SIMSON** sok extrával eladó. Érd: Sárkeszi, Kossuth út 43. 35340

x Eladó 8 éves FIAT DUCATO 2,5 D. Tel.: 22/319-752. 35356

x Oxigén - gázpalack, származási papírokkal, platós ZUK lejárt műszakival eladó vagy elcserélhető. Platós ZUK vagy BARKAS értékegyeztetéssel érdekel. Érd.: Sárbogárd, István út 108. 35366

x Rendszám nélküli 20 éves 1200-as **ZSIGULI** eladó. Érd.: hétköznap 8-16 óráig 312-550/34 mell. 35368

x **FIAT UNO DIESEL** valamint felvonulási épület eladó. Érd.: 327-431 tel. 35373

x **LADA 1200** jó állapotban eladó. Érd.: Lövölde u. 23/A. Pallag. 15 óra után. 35377

x **DACIA 1310 TLX** 4 évesen eladó. Cím: Nagy István, Nagyveleg, Perczel M. u. 18. sz. 35394

x **SIMSON SR 50/1.** motor 600 km-rel eladó. Kiss, Sütő u. 40.fsz.3. 35410

x 2,5 éves fehér **diesel FIAT TIPO** eladó. 368-677 napközben, 368-223 este. 35440

LAKÁS

x 1 + 3 félszobás, tehermentes **lakás** eladó. Érd.: (22) 316-211 telefonon az esti órákban. 34848

x Eladó 1,5 szobás, tehermentes, jó állapotban lévő **öröklakás,** áprilisi költözéssel. Érd.: hétköznap 17-19 óráig, hétvégén egész nap. Cím: Farkas, Szfvár, Cserepes köz 3. V/35. 34867

x Gáz utcai (4 emeletesben) első emeleti 2 szoba hallos lakásom **eladnám,** vagy elcserélném kis családi házra. Börgöndi, Széchenyi, Szárcsa út előnyben. „Belváros 35283" jeligére a kiadóba. 35283

x 1 + 2 félszobás **lakás** eladó v. 2 szoba + hallra cserélhető ráfizetéssel. „Sütő és Tolnai u." Érd.: Kelemen B. u. 3. 2/4. 16 h-tól. 35295

x 49 nm-es, VII. emeleti **öröklakás** a Sziget utcában eladó 23 ezer Ft/nm-ért. Tel.: 06-1-1342-029. 35329

x 2 szoba hallos házfelügyelői LAKÁST CSERÉLNÉK 2 szobás önkormányzatira. Szfvár, Horváth ltp 4. fsz. 1. 35348

x Belvárosi felújított, másfélszobás tehermentes lakásomat nagyobbra -min. 3 szobásra- cserélném, értékegyeztetéssel. Érd.: Endrédi, Rákóczi út 22. fsz. 62. naponta: 16-19 óráig. 35380

x **Berkes** Ln-en, 75 nm-es, telefonos lakás garázzsal eladó. Érd: 328-189. 35382

x Belvároshoz közeli egy + 2 félszobás, 68 nm-es, telefonos II. emeleti, liftes házban lévő szegedi lakásomat eladnám, vagy elcserélném székesfehérvári hasonlóra, hitelátvállalással. „Nyári költözés 35398" jeligérea kiadóba. 35398

x **Belvárosi** 62 nm (1 + 2 + hall) **lakás** eladó. Érd.: 9-14 h. 316-200/160 m. 35421

x 1 + 2 félszobás, tehermentes **lakást** cserélnék 2 + 2, vagy 1 + 3 félszobásra értékegyeztetéssel. Érd.: 325-868. 35422

INGATLAN

x Öreghegyen 3 szintes családi ház igényesnek eladó. Az alsó szint üzlethelyiségekké alakítva, mely különbejáratú lakrészként is használható. Tel.: 323-774. 30867

x INGATLAN, ÜZLETHELYISÉG eladás, csere, vásárlás, bérbeadás könnyen és kényelmesen megoldható HELS International adatbankon keresztül. Több ezer adat áll rendelkezésére. Tel.: 323-908. Új cím: Engels F. u. 3. 32802

- **Balatonalmádiban** 253 n.öles panorámás telek eladó ! Érdeklődni: Balatonalmádi, Dózsa Gy. út 58. 591980

x Bakony alján nagy telekkel 2 szobás komfortos ház **eladó.** Érdeklődni: Isztimér Petőfi út 31. Kovácsné. Telefon: 22/312-985. este: 315-381. 34636

x 3 szintes CSALÁDI HÁZ eladó. Kadocsa utca 27/c. Tel.: 320-009. 34818

x **Öreghegyen** 5 szobás családi ház **eladó.** Tel: 324-155. 34886

x Hétvégi nyaraló a gánti **Gránásban** eladó. Érd.: 327-137. 34895

x **Csókakőn** hétvégi ház berendezéssel eladó. Érd.: 314-666. 19 h. után. 34913

x **Családi ház** eladó. Bánd, Kossuth u. 11. 34967

x **Pákozdon** összkomfortos családi ház eladó. Érd.: 376-691. 34982

x **Sárkeresztesen** 340 n.öl építési telek eladó! Tel.: 22/314-616. 34985

x Félkész CSALÁDI HÁZ eladó, Sárkeresztúri út 101. Érd.: Örhalmi u. 37. 35000

x **Öreghegyen** 5 szobás, összközműves családi ház eladó. Érd.: Szfvár, Murányi u. 8. 35045

x Lajostelepen 300 n.öl **zártkert** sürgősen eladó. Villany, kút, szőlő, gyümölcsfa van. Érdeklődni az esti órákban a 318-847-es telefonon. 35050

x 600 négyszögöl **építési telek** eladó. Szfvár, Lugosi út 29.sz. Érd: Csiki u.8. 35252

x 1 + 2 fél szobás LAKÁS, 40 nm HÁZ gyümölcsössel eladó vagy családi házra cserélhető. Tel.: 315-490/125 mell. du 14-ig. 35264

x **Eladó** Csákberényben **parasztház** gazdálkodásra alkalmas, csendes környezetben, víz, villany van, nagy telek. Irányár: 680.000 Ft. Érdeklődni a helyszínen, Manschbart u. 23. 35294

x Sárosdon 325 n.öl **építési telek** 80 nm kész alappal eladó. Érd: 22/321-548. 35306

x Szfvár, Udvardi u. 7.sz. alatt lévő 1800 nm-es telken félkész **családi ház** áron alul eladó. Érdeklődni: a 22/317-080., 60-90-666. telefonon. 35320

x Kettő család részére alkalmas, gázfűtéses **családi ház** ELADÓ Szabadbattyán, Mária telep 1. Szűcsék. Érd.: 17-19 óra között. 35353

x **Fehérvárcsurgón** Kutyahegyen telek kis faházzal eladó. Érd.: 327-431 tel. 35375

x Eladó 10x10-es **családi ház.** Érd.: 22/366-105 telefonon, vagy Füle, Hunyadi u. 13. 35393

x Eladó a Székesfehérvár, Donát u. 59. sz. alatti 264 n.öl összközműves **építési telek.** Üzlet kialakítására is alkalmas. Irányár: 1,9 millió. Érd.: Dr. Wittmann, Pécs, Kodály Z. u. 21/B. Tel.:(72)26-119. 35395

x Eladó nagy telekkel, szoba konyhás kis **ház** kertészkedésre is alkalmas 380 eFt-ért jó helyen. Víz, villany van, sürgős. Érdeklődni lehet: Enying, István 14. sz. 35396

x Eladnám a pákozdi hegyen lévő panorámás 340 n.öl **telket** 75 % készültségű házzal, szőlővel, gyümölcsfákkal jutányos áron, vagy lakásra cserélném - értékegyeztetéssel. Kárpótlási jegyet is elfogadok szükség esetén. „Minden megoldás érdekel 35415" jeligére a kiadóba vagy 316-042 tel. munkanapokon 7-15 h-ig. Ugyanitt eladó 2 hónapos garanciális Philips Cafe duó kávéfőző áron alul. 35415

VEGYES

x **HÁZASSÁGKÖZVETÍTÉS.** Válaszborítékkal, azonnal ! Adatával jelentkezzen a **BIZALOM** országos ügynökségeken, 1374 Budapest, Pf.: 531. 20209

Magyar és olasz
csempék, padlólapok, fürdőszobaberendezések
közvetlenül a gyárakból!
Széles választék, kedvező ár!
Székesfehérváron:
A Fecskeparton, DOMUS RAKTÁR „C" épület.
Kápolnásnyéken: Fő u. 45.
Tel: 368-677. 31254

x **OLTOTT MÉSZ** 350,- cement 620,- ÁFA-val. Szfvár, Dráva út 85. SZIM-nél. Előrendelés: 321-755. 31194

KÁRPÓTLÁSI JEGYET VÁSÁROLOK!
ÉRDEKLŐDNI HÉTKÖZNAP:
/22/329-580-as telefonon. 32740

- **CEMENT** Import cement 440,- Ft/q + ÁFA a tatabányai Skála Sztráda galérián. Tel.: 34/11-611/210. 58760

Makita Fehérvár
KISÁRUHÁZ
ÁPRILISI AKCIÓ!
2000 W Sarokkösz. (21.000) 15.570.-
540 W Sarokkösz. (10.390) 8.280.-
450W Fúrógép (13.390) 10.970.-
1600 W Láncfűrész (24.790) 20.970.-
1 ÉV GARANCIA
MESTER és HOBBY
Szfvár, Élmunkás u. 6. 33710

- **5 % AKCIÓ** Bramac cserép gyári ár - 5 % ingyenes házhozszállítással. Hugvelux tetőablak gyári áron azonnal elvihető a tatabányai Skála Sztráda galérián. Tel.: 34/11-611/210. 57860

- **JÓL JÖVEDELMEZŐ** otthon végezhető tevékenységet ajánlok, heti 6-8 óra munka nem ügynökösködés! Válaszborítékért tájékoztatom. Karaba Ágnes 5100. Jászberény, Bercsényi út 51/A. 208621

ÚJ! ÚJ! ÚJ!
Megérkeztek üzletünkbe az
ÚJ MINŐSÉGŰ
PADLÓSZŐNYEGEK
Óriási választékunkat megtekinthetik üzletünkben.
Cím: Székesfehérvár, Úttörő út 69.
H-P.: 9-17-ig. SZ.: 9-12-ig.
ÁRAINK A LEGKEDVEZŐBBEK ! GYŐZŐDJÖN MEG RÓLA ÖN IS !!! 34560

x **ANTIK** bútor és **HAGYATÉK** felvásárlás. Budai út 178. Tel.: 316-421. 32240

SUPER BÁLÁSRUHÁK
Szfvár, Zrínyi Miklós út 7.
Nyitva: 9-19-ig. 34593

x **EGYEDÜLÁLLÓ?** Jelentkezzen debreceni **KIRÁNDULÁSUNKRA!** Újságunkban társra talál. Megrendelhető 8201. Veszprém, Pf.: 333. Harmónia. Telefonszámunk: 06-88/29-898. 32422

DIVATHÁZIKÓ BÁLABONTÁS !
ÁPRILIS 20-án (kedden) 7-17 óráig a Pályafenntartáson (VOGE mellett)
Extra minőség! És selyemáru és 20 Ft/db-os is lesz ! 34729

x **ÉPÍTKEZŐK FIGYELEM!** Bontásból: tégla, faanyag, cserép eladó! Helyszínre szállítva is. Tatabánya, Komáromi u. 69. 4. szintes épület bontásánál. 33108

SZENNYVÍZSZIPPANTÁST VÁLLALOK.
Szfvár, Rozsnyói út 62/a.
Tel.: 311-957. 34953

- **SZÉN!** Legnagyobb árkedvezménnyel rendelhetők oroszlányi /KERMI 11-12-961/ és egyéb szénfajták a **SZÉNEXPRESSZTŐL.** Telefon: 34/61-847. 587607

KÉMÉNYBÉLELÉS
3 óra alatt, ÁFA nélkül.
Hozzávalók termelői áron !
Tel.: 310-657. 35120

x Olcsón szeretne fűteni? Megteheti mező- és erdőgazdasági hulladéktüzelésű kazánjankkal. Tizenöt húszezer forint elegendő tüzelőre egy télen. Alkalmasak családi házak, fóliák fűtésére. Ingyenes tájékoztatót felbélyegzett válaszborítékban küldünk. CALOR 2000 KFT. 9155. Lébény, Pf.: 9. 33263

SZÉKESFEHÉRVÁRON, az
ÉDEN
RUHAKERESKEDÉS
jó minőségű, nyugati import
KILÓSRUHA-VÁSÁRT rendez a Szakszervezetek Házában
(Engels F. u.)
ÁPRILIS 19-20.
(hétfőn és kedden)
Nyitva: 9-17 óráig
Slágercikk:
NATO KATONAI RUHÁZAT, SÁTORLAP, HÁLÓZSÁK
REKLÁM ÁRON! 35226

x **Szabadidőpartner,** házasságközvetítés, élettárs. Kérje tájékoztatónkat! KAPCSOLAT, Szombathely, Pf.: 283. 33313

„SALINA" BÁLAVÁSÁR
MA: 15-18 óráig.
100 Ft-50 Ft darabáras!
20-án kedden 7-18 óráig
EXTRA minőségű kilós ruha a MÁV.Műv.Házban. 35293

- Amerikai naturtermékek értékesítéséhez forgalmazókat keresünk. Termékbemutató és üzleti tájékoztató: 1993. április 22. (csütörtök) 18 óra Székesfehérvár, Barátság Háza Marx tér 1. (OÉTI 50060/4188/1991) Dr. Lucza Mária 34/80-712. 587612

x Változatos, önálló munkát igénylő, telesítmény függő, **másodállást,** vállalkozóknak üzletet ajánlok. Érdeklődni este 6 után 323-754. 35036

SZÁMÍTÓGÉPEK, PROGRAMOK, PERIFÉRIÁK MAGÁNSZEMÉLYEKNEK ÉS VÁLLALKOZÓKNAK, HITELRE, RÉSZLETRE, LIZINGRE
DOBI SOFTWARE BT.
Tel.:
06-60-90-389. 228461

x **Gépírásoktatás, szövegszerkesztés olcsón,** gyorsan, oklevélért. Tel.: 326-593, 323-971. 33697

BÁLABONTÁS a SZUPERBÁLÁBAN
19-én és 20-án 8-18 h-ig.
Hátszegi út 4./Homoksorról/ 35450

x Megbízható, leinformálható **házvezetőnőt** keresünk 55-65 év között, bentlakással, idős hölgy háztartásának vezetésére. Egyedülállók, nyugdíjasok jelentkezését várjuk, rövid önéletrajzzal. „Tisztesség 34111" jeligére a kiadóba. 34111

x Értesítem leendő betegeimet, hogy **magánrendelőmben** megkezdtem lézersebészeti tevékenységemet, melyet járóbetegként való ellátásban, az alábbi betegségcsoportokban végzek: - bőr-és bőr alatti elváltozások - kivétel festékes anyajegy. (szemölcs, pattanásos bőrelváltozás, tyúkszem stb.), - benőtt köröm plasztikája, - végbél-és végbél táji betegségek (aranyér, sipoly, végbél-berepedés,kondiloma). Érdeklődni és jelentkezni a 88/71-211-es telefonon hétfőtől-péntekig 10-től 12 óráig lehet. **Rendelő címe:** Várpalota, Veszprémi u. 33. 34335

- Budapesti régiségbolt keres kastély berendezéséhez antikbútorokat, íróasztalt, intarziás egyenes vagy hajlított elejű komódot, szalongarnitúrát, titkos fiókos bútort, nagyméretű tükröt, álló-, fali-, díszórát, porcelánfejű babát, eozin Zsolnait, csillárt, ezüstöt, nagyméretű szobrot, Mária feliratú tűzzománc medált, ezüstöt vagy elefántcsont fogantyús sétapálcát, festményeket, lornyont, valamint olyan lemezre festett képet amely órával van kombinálva, mérete: 60x80-as vagy nagyobb. IWC SCHAFFHAUSEN, PATEK, VACHERON, JÄGER, LECOULTRE, ROLEX, REITLING, MOVADO, LONGINES, UNIVERSAL, OMEGA, DOXA valamint stopperes, ütős, naptáros, holdjáros karórát, zsebórát veszek. Telefonügyelet: Székesfehérvár 311-861. Székesfehérváron május 7-én, a Szabadságharcos út 43. I/2. szám alatt 10-12 óráig tartózkodok. A nagyobb bútorokról fényképet kérnék. 26764

x Seregélyes területére szóló KÁRPÓTLÁSI JEGYET vásárolok. Tel.: 379-403. 34621

x **GÁZKÉSZÜLÉKEK** és **ALKATRÉSZEIK** legolcsóbban közvetlenül az importőrtől! Pl.: Móra 4 főzőlapos gáztűzhely 17.464 + ÁFA, Termotéka 25-ös gázkazán 29.200 + ÁFA, konvektorok már 13.320 + ÁFA-tól. Gázszerelési anyagok nagy választékban! **VÍZÓRÁS AKCIÓNK TOVÁBB FOLYTATÓDIK!** Mielőtt máshol vásárolna, kérdezzen meg bennünket is ! Címünk: **INTERKOMFORT KFT.,** Gázfűtés Szaküzlet Szfvár, Zrínyi út 4/A. Tel./Fax.: 22/310-355. 34632

x **Tisztelt gázfogyasztók !** Minden típusú készülékét megjavítjuk és 20 % kedvezményt adok. Hívjanak a 319-487-es telefonon Zsiga Gyula. 34661

x **BORVÁSÁR** Kereskedők, Vendéglátósok! Minőségi borok kaphatók, helyben szállítva, fehér 40 Ft/l, vörös 45 Ft/l. Cím: Jónás János, Kiskörös Délibáb út 50. Tel.: 06-78-11-905. (napközben üzenetrögzítő.) 34634

x Igényes nő bútorozott szobát **keres.** Érd: 317-934. telefonon. 34681

x **Bobtail kiskutya** eladó. Telefon: 94/56-441. 34683

x 38,5 nm-es **üzlet eladó** a Madách utcai üzletsoron. „Új SZTK 34715" jeligére a kiadóba. 34715

x Jól bevezetett élelmiszerbolt berendezéssel együtt BÉRBEADÓ. Tel.: 310-552. 34814

x Fiatal, jó megjelenésű **felszolgálónőket** felveszünk agárdi vendéglátó - egységünkbe. Érd.: a 355-891-es telefonszámon szíveskedjenek ! 34833

x Önállóan dolgozó **asztalosokat** felveszek. Fizetés megegyezés szerint. Érdeklődni: Kassai út 132. 7-17 óráig. 34900

x Eladó 1 db 4 éves HASAS LÓ, 1 db 1 éves csikó, 4 hetes bika és üszőborjúk. Csákvár, Petőfi 79. 34972

x A Tóvárosi lakónegyedben 2 szoba + hallos, bútorozott lakás **kiadó.** Érdeklődni: Honvéd u. 2. fsz/1. 35020

x 46 nm-es **faház** 325.000 Ft ÁFÁ-val, valamint bontott faanyagok **eladók.** Érd: Szfvár, Csóri új út 130. 35042

x **Fóliahegesztők!** Tömlők házhozszállítással is. Natúr 123, színes csíkos 129 Ft/kg + ÁFA. Automata fóliahegesztőgép eladó. 06-88/24-798. 35056

x **HEGESZTŐTRANSZFORMÁTOR** 220 Voltos nagy teljesítményű 4.000 Ft + ÁFA. Utánvéttel is szállítok. Bartucz, Biatorbágy, József A. 60. (Patika utcában) Érdeklődni: 06-23/11-243. 35068

x **GUMIABRONCSOK** A BANAKER Kft-től, traktorokhoz, tehergépkocsikhoz. Tel.: 34/68-667. Bana, Szakáll Gy. u. 20. 35073

x Szeder úti garázssoron **garázs eladó.** Érdeklődni: Szfvár, Pintér K. ltp. 42. III./8. hétköznap du. 16.30 órától. 35078

x **Üzlethelyiséget bérelnék.** Forgalmas helyen. „Virág 35101" jeligére a kiadóba. 35101

x Érettségizett fodrásztanulót **felveszek.** Érd: Montskóné Fórum tér. 35103

x **Fogtechnikusok, ékszerészek !** Új KAVO függőmotor 14000/min fordulatú lábindítóval, ostor nélkül eladó. Ára: 40.000,- Ft. Érd.: 22/318-939. 17-20 h-ig. 35118

x Összkomfortos egyszobás ALBÉRLETET KERESEK. „Sürgős és különbejáratú 35125" jeligére a kiadóba. 35125

x **DUGULÁSELHÁRÍTÓ** MESTER garanciával! Ország & Kövér. Tel: (22)360-505, 315-451. 35127

x Italbolt keres felvételre gyakorlott, józan életű becsületes **pultost.** „Hosszú távra 35160" jeligére a kiadóba. 35160

x ELADÓ: kétrészes konyhaszekrény, előszoba, kétajtós és beépíthető szekrények. Óvodáskorúaknak kerékpár. Hegesztőtrafó akkumulátortöltővel. Sár u. 6. garázssoron. Keddpéntekig 16-18 óra között. 35167

x ITALNAGYKER **bérleti joggal eladó.** Egyéb célra is. Érd: Tel: 329-143. du.: 14-18 óra között. 35170

x **Eladó:** 70000 cal. vizes kazán bordás csövekkel, 3 db 25x8,5 fóliaváz, és Terra Traktor tartozékokkal. Szfvár, Lehel u. 44. 35179

x KUKORICA ELADÓ. Érd.: özv. Fürész Jánosné Söréd, Rákóczi út 64. 35200

x **Pólóvásár !** Extra minőségű és méretű fehér pólók 95 Ft, fekete 110 Ft-os áron, ugyanitt népszerű mintákkal filmnyomott póló 195 Ft-os egységáron megrendelhető. Érd.: 06-92/17-480, esti órákban. 35221

x 150.000 Ft-ot kérnék kölcsön 9 hónapra. Kamatban megegyezünk. „Nagyon sürgős 35225" jeligére a kiadóba. 35225

x Bolti **berendezés** eladó: mérleg, kávéőrlő, kosarak, számológép. Érdeklődni: Sárkeresztes Géza u. 23. vagy 22/361-207. telefonon 14-18-ig. 35229

x 300 l-es **fagyasztószekrény** 30.000 Ft-ért eladó. Sárkeresztes Géza u. 23. 35230

x Piros-fehér, 2 heverős gyermek-szobabútor **eladó.** Szabadbattyán, Iskola u.8. 35255

x Ipari **varrógép** eladó! Érd: Nádasdladány Április 4. u. 33. 35259

x **Kertgondozásra,** fűnyírásra nyugdíjast keresek. Tel.: 321-856. 35269

x Többszörösen díjnyertes szülőktől törzskönyvezett **SARPLANINAC** kiskutyák eladók. Érd.: Szfvár, Vereckei u. 4. Tel.: 06-22/323-177. 35291

x **COCKER SPANIEL** fekete kiskutyák kitűnő szülőktől eladók. Tel.: 88/38-342. 35315

x Megbízható, intelligens férfi részére BÚTOROZOTT SZOBA KIADÓ. Érd.: du.: 15 órától, Mancz J. u. 2/b. 6/20. 35337

x Siófokon ÜZLET KIADÓ. Tel.: 84/13-921. 35354

x FANTASZTIKUS LEHETŐSÉG ! Super Play Extra, három hónap alatt 2,5 milliót kereshet. Érd.: Szfvár, Olaj u. 101. Tel.: 319-752 hétfőtől-péntakig 9-19-ig. 35357

x 28 éves 176/70 önhibáján kívül elvált FIATALEMBER megismerkedne korban hozzáillő lánnyal vagy asszonnyal. Lakás, kocsi van. Gyermek nem akadály. „Kapcsolat 35358" jeligére a kiadóba. 35358

x Garázs a Palotai úti Patyolatnál, hobbikert művelésre **KIADÓ.** Érdeklődni: 314-603. 35359

x Előnevelt CSIRKE KAPHATÓ. Szabadbattyán, Dózsa Gy. u. 41. 35362

x Agárd, Napsugár Strand 50 nm **büfé** május 1-jétől kiadó. Érdeklődni: 361-184. 16 h. után. 35378

x 550 db új antracit BRAMAC tetőcserép eladó. 19 ezer Ft. Érd.: 321-307 tel. 35379

x **CARBOROBOT** kazán (2 éves) olcsón eladó. T: 363-612. 35385

x Bevezetett Zöldség-Virágbolt bérleti joga **átadó.** 323-773. 18 óra után. 35413

x Üzletté nyilvánított garázs, vállalkozás céljára a Kőfém ltp-en **kiadó.** Érd.: Szfvár, Kőfém ltp. 18. I/3. vagy 320-985-ös telefonon. 35414

x Keveset használt német fehér WC és fürdőszoba berendezés kompletten **eladó.** Szfvár, Udvardi u. 27. Tel: 320-786. 35424

x **Másolási munkát** ajánlok, felbélyegzett válaszborítékért **tájékoztatom.** Rajkó Józsefné, Székesfehérvár, Galántai u. 69.sz. 35425

ALEXANDER AND CO. KFT. (Székesfehérvár, Mátyás király krt. 6/a) mint a Nagylóki „Vörösmarty" MG.TSZ. felszámolója

ÁRVERÉS

útján értékesíti az alábbi ingatlanokat, a hozzá tartozó földterületeket, a telepen lévő összes épületet, berendezést, felszerelést.

	Földterület m^2	Kikiáltási ár ezer Ft
Hantos FIÁTH Puszta	115 912	90 000
Nagylók Lókipuszta	344 160	29 871
Hantos Központi telep	19 865	14 645
Táp és Kisbolt		90
Sportöltöző		575
Nagylók Irodaház Hunyadi u. 2.		2600
Szolgálati lakások		
Nagylók, Rákóczi u. 7.		1100
Nagylók, Rákóczi u. 5..		1050
Nagylók, Alkotmány u. 9.		575
Hantos, Nagylóki u. 6.		731
Hantos, Nagylóki u. 2.		686
Hantos, Nagylóki u. 4.		686

Megtekinthető: április 27–29-ig 9–12 óráig.
Árverés időpontja: 1993. április 30. 10 óra.
Helye: Székesfehérvár, Mátyás király krt. 6/a.
ALEXANDER AND CO. KFT.
Bánatpénz a kikiáltási ár 5 %-a.
Érdeklődni lehet: 22/316–921
22/329–818

36033

Gépkocsi értékesítéssel foglalkozó Kft. keres autó értékesítéséhez
KERESKEDŐT,
igazgatói titkárnőt.

Alkalmazási feltétel: Középfokú szakirányú végzettség.
Jelentkezni lehet: OPEL–SZUNA Márkakereskedés
Szfvár, Seregélyesi u. 182/B.
Handlné Bárány Júlia Tel: 328–650, 689.
A pályázat elbírálásánál felsőfokú végzettség, angol vagy német nyelvtudás előnyt jelent.
1993–94-es tanévtől karosszérialakatos és fényező
TANULÓKAT FELVESZÜNK

35888

Csak most!

40–50 %-os árengedményes vásárt tart április 22-től május 1-ig a vegyes önkiszolgáló raktáráruház,
Veszprém, Budapest u. 20.
50 % porcelán termékek, tányérok, adagtálak, bögrék, vázák, 2 l-es adagolós termosz csak 1000 Ft, diódaráló 412 Ft.
40 % hiteles vendéglátói poharak, kelyhek, vázák, hamutálak, sótartók.
– műanyag háztartási termékek, vödrök, szennyesruhatartók, virágládák, polcok, 3–5–10–20 l-es kannák.
Nyitva: Hétfőtől–péntekig 8–18-ig, 24-én, szombaton és május 1-én 8–13-ig.
Tel.: 06/88/22–878

35875

A FEJÉR MEGYEI HÍRLAP REKLÁMIRODÁJA:
Marosi utca Fő u. sarok
Tel.: 316-590
Fax: 312-884

SZÜV

Oktatás
SZÜV–SZÁMALK
tanfolyamok
– információrendszer–programozói, (felsőfokú)
– PC személyi számítógép kezelői, (középfokú)
– Személyi számítógép kezelői, (alapfokú)
tanfolyamok indulnak.
Tájékozódni, jelentkezni lehet:
SZÜV
Tanfolyamszervezésnél.
Székesfehérvár, Gyümölcs u 36.

35871

SZÜV

„A GÁBOR DÉNES MŰSZAKI INFORMATIKAI FŐISKOLA
az 1993/94-es oktatási évben kihelyezett tagozatot indít Székesfehérváron.
A megszerezhető képzettség megnevezése:
OKLEVELES ÜZEMMÉRNÖK
– MŰSZAKI INFORMATIKUS.
Felvételi vizsga nincs. Jelentkezés, részletes tájékoztatás a SZÜV Székesfehérvári Számítóközpont tanfolyam szervezésnél. (Gyümölcs u. 36., telefon: 316-330).

35874

MÜÁRT MÁRKABOLT AJÁNLATA AMÍG A KÉSZLET TART

Élelmiszeripari gumilemez 1 mm	241/kg helyett	120 Ft
Műfű 2 fm	1840 helyett	1000
Műfű 4 fm	5800 helyett	3000
Műpadló 2 fm magyar	1700 helyett	1400
Műpadló 2 fm francia sima	1800 helyett	1400
Műpadló 2 fm francia szivacsos	2500 helyett	2000
Műpadló 2 fm francia kopásálló	3600 helyett	2900
Pálmafix ragasztó 1 kg	840 helyett	700
Pálmafix ragasztó 5 kg	3670 helyett	3000
Pálmafix ragasztó 25 kg	16 550 helyett	13 300
Bortömlő 8-10	220/kg helyett	110

Ne feledje: 7.30-17.00-ig, szombaton 8.30-12-ig tartunk nyitva.
Kárpótlási jegyét 65 %-ban vásárlásnál beszámítjuk.
MÜÁRT Márkabolt Szfvár, Fecskepart
Tel.: 315-539

34459

KOSSUTH

04.30 Reggeli Krónika 09.00 Hírek, időjárás 09.05 Napközben 11.00 Hírek, időjárás 11.05 Cigányfélóra 11.35 Nemes Nagy Ágnes: Amerikai napló, 1979 8. rész 12.00 Déli Krónika 12.30 Vendég a háznál Gyerekekről felnőtteknek 12.45 Füleljen! Janácek: Szonáta hegedűre és zongorára 12.50 Külpolitikai figyelő 13.00 Hírek, időjárás 13.05 Ki nyer ma? 13.15 Falurádió (ism.) 13.30 Hitélet 14.05 Klasszikusok mindenkinek Nagy mesterek muzsikájából 14.55 A magyar nyelv hete 15.55 Cégér 16.00 Délutáni Krónika 16.15 Mindennapi gazdaság 16.30 Zenefórum A hét muzsikusa 17.05 Magyarországról jövök... 18.00 Esti Krónika 19.05 Sportvilág 19.25 Jó éjszakát, gyerekek! 20.05 Hagyományápolók 20.30 Határok nélkül 21.05 Kossuth-klub 21.55 Ajánlott levél 22.00 Késő esti Krónika 22.30 Fórum Világtérkép 23.05 Kis éji zene 24.00 Hírek, időjárás 00.05 Himnusz

PETŐFI

04.30 Napindító Zenés ébresztő 08.00 Mai műsoraink 08.05 Sportreggel 08.20 Rivaldafényben Poór Péter 08.50 Helykereső 09.00 Hírek, időjárás 09.05 Zeneszó 10.55 A Petőfi válaszol 11.00 Hírek, időjárás 11.05 Napóra Petőfi—érdekes 12.00 Nótaparádé 13.00 Hírek, időjárásjelentés 13.05 A Szabó család (ism.) 13.30 Idősebbek hullámhosszán 14.00 Kabarécsütörtök 17.00 Hírek, időjárás 17.05 Napóra 17.55 Gordiusz plusz 18.00 Rockhullám A Lux együttes felvételeiből 18.30 Helykereső Szociálpolitikai magazin 19.05 Észkerék 19.35 Prímások pódiuma 20.00 Chevalier utódja Zenés portré Sacha Distelről 21.00 Hírek, időjárás 21.05 Daráló (ism.) 21.35 Heavymetal híradó 22.00 Infrahang 22.30 Jazzlista 23.00 Hírek, időjárás 23.03 Sporthíradó 23.10 Napforduló 00.10 Magyar és idegennyelvű vízjelző szolgálat

BARTÓK

06.00 Muzsikáló reggel 09.00 Műsorajánlat 09.05 Pódium 10.00 Hírek, időjárás 10.05 Leltár 11.18 Zenekari muzsika 12.00 Hírek, időjárás 12.05 Hangverseny délidőben Schweitzingi Fesztivál 1992 14.00 Hírek, időjárás 14.05 Anna Karenina Lev Tolsztoj regénye (ism.) 4.rész 15.06 Zenekari muzsika 16.00 Hírek, időjárás 16.05 Éneklő ifjúság 16.17 Magyar művészek operafelvételeiből 17.00 Gordiusz műhely Magazin töprengőknek 18.00 Hírek, időjárás 18.05 Pest és Buda egyházzenéje a XVIII. században 19.05 Rádióhangversenyekről 19.35 Miller Lajos operaáriákat énekel 20.00 Hírek, időjárás 20.05 Versek 20.20 Zenekari muzsika 22.00 Hírek, időjárás 22.05 A zene üzenete 22.20 Napjaink zenéje Hangverseny japán és magyar zeneszerzők műveiből 23.44 Régi kórusmuzsika 24.00 Hírek, időjárás 00.05 Éjszakai jazz-klub 02.00 Hírek, időjárás 02.03 Szózat

JUVENTUS RÁDIÓ

08.00 Hírek, információk, sport 10.00 Film, színház, musical 11.00 Juventus délelőtt 12.00 Régi csibészek 13.00 Pénz, piac, család 14.00 Lovasmagazin 15.00 Újdonságok 16.00 Egészségről mindenkinek 17.00 Contry, folk, blues 18.00 Hírek, információk, sport

GYŐRI RÁDIÓ

06.55 Műsorismertetés 07.00 Budapesti krónika 07.30 Nyugat-Magyarországi Krónika 08.00-09.00 Második óra. Benne: Önkormányzati híradó, Reggeli telefon, Postazsák, Nyugdíjas percek, Baba-mama, Slágernaptár.

TV 1

05.40 Falutévé ipar-tippel
06.00 A Reggel
8.05 A Financial Times kelet-európai gazdasági híradója
08.30 Közjáték
08.35-12.05 NAPKÖZI
09.00 Pokoli paradicsom
Brazil kalandfilmsorozat
10.00 A klinika
NSZK tévéfilmsorozat
XII/8.: **A kis boszorkány**
11.00 Játék
11.15 ZOOM
12.05 Képújság
16.00 Délutáni egyenleg
16.10 Telesport
16.45 Zöld béka
Környezetvédelmi magazin gyerekeknek
17.00 Northwood
Kanadai tévéfilmsorozat
17.30 Menedzser magazin
18.10 Pénzvilág
18.20 NAPKÖZI
18.40 Gyereksarok
Leo és Fred
Magyar rajzfilmsorozat
Pingu
Német-svéd rajzfilmsorozat
19.00 Álljunk meg egy szóra!
Grétsy László és Vágó István nyelvművelő műsora
19.10 Színházi napló
20.00 Híradó
20.30 Telesport
20.40 Ray Bradbury Színháza: Rossz előjel
Kanadai tévéfilm
21.10 Apropó
Kepes András műsora
22.10 Góóól...
22.45 Közjáték
22.50 Kis esti zene
A TV 1 és a LocoMusic komolyzenei sorozata
23.35 Tiszta vizet mindenkinek!
Ismeretterjesztő műsor
00.05 Híradó
00.10 BBC-híradó

TV 2

06.00-10.00 NAP-KELTE
15.53 Ötöd-ölő
16.08 Keresztények
Angol ism.terj. filmsorozat
A keresztény birodalom
Ganger Gascoigne filmje
17.00 Híradó
17.05 Ismeretlen Budapest
Vetélkedő a Föld Napjára
17.45 Gyerekeknek
Nellie, az elefánt
Angol rajzfilmsorozat
Nellie léghajóra száll
17.50 Elektor kalandor
18.00 Híradó
18.10 Regionális híradó
18.25 Regionális magazin
19.05 Mentőosztag
Angol-ausztrál tévéfilmsorozat, XIV/9.
Rajtaütés
20.00 A Magyar Nyelv Hete: Nahát! — Kentakicsirke
20.05 A Föld Napja: Az Antarktisz, az utolsó szűzföld
Angol ism.terj. film, II/1.
21.00 A Magyar Nyelv Hete: Az irodalom nyelve
21.05 Össztűz
22.00 Esti egyenleg
22.25 Szomszédolás
Román filmek bemutatója
Homokos fal

DUNA TV

16.00 Hírek, műsorismertetés
16.05 Évforduló
16.10 Mária ottan érzi jól magát... — dok. film
17.00 Az angol főcserkész látogatása Budapesten
Riportfilm
17.30 Szépmesterségek kezdete — 4. rész
18.20 Nils Holgersson
Német rajzfilmsorozat
Smirre, a róka
19.00 Hungária Kávéház Esküvő Gerelypusztán
Magyar tévéfilm
19.25 Násznép
20.00 Filmklub — Szibériáda II.
Orosz filmeposz (1979)
21.35 A kalapács művésze
22.00 Évforduló

RTL

07.00 Jó reggelt, Németország! 09.00 Ironside Amerikai krimisorozat (ism.) 10.00 Gazdagok és szépek (ism.) 10.30 Megéri az árát! Játékshow 11.00 Kockázatos! Főszerepben: a tudás, a tempó és a pénz 11.30 Családi párbaj Vidám vetélkedő szupernyereményekkel 12.30 A springfieldiek története Családsorozat 13.20 A kaliforniai klán Családsorozat 14.10 Vészhelyzet Amerikai filmsorozat 15.00 Gyilkosság a hobbija Am. krimisorozat (ism.) 16.00 Hans Meiser Tv-kerekasztal beszélgetés 17.00 Ki a főnök? Am. vígjátéksorozat (ism.) 17.30 Egy rém rendes család Am. családsorozat (ism.) 18.00 Tizenegy 99 Magazin 19.15 Vigyázat, robban! Magazin 19.45 Jó idők, rossz idők Német családsorozat 20.15 Életre szóló hivatás NSZK vígjátéksorozat 20.45 Segítség, megbolondult a családom! NSZK vígjátéksorozat 21.15 Segélykiáltás Drámai segélyakciók 22.15 Marcus Welby, az orvosdoktor Amerikai kórházsorozat Én igazán igyekszem 23.15 Gottschalk Késő esti show 24.00 L. A. Law Sztárügyvédek, trükkök, perek Amerikai krimisorozat A hatalmas egér 01.05 Egy rém rendes család Családsorozat (ism.)

SUPER

13.30 Utazási magazin 16.30 Zenés műsor 18.30 Bonanza — am. western 19.30 Honey West Bűnügyi filmsorozat 20.30 Imágó bank 21.30 Európai mozimagazin 22.00 ITN-hírek 22.30 Európai napi gazdasági magazin 22.45 Tőzsdeszemle 23.00 Susanne második eljövetele Am. filmdráma (100')

SAT 1

05.30 5 x 5 Kvíz gyors észjárásúaknak (ism.) 06.00 Jó reggelt a SAT1-gyel! 08.35 Menj az egészre! (ism.) 09.05 Halli Galli Szórakoztató show (ism.) 10.00 Az immenhofi ikrek Német népies film (ism.) 11.35 A szív az adu Játékshow (ism.) 12.00 Szerencsekerék Játékshow (ism.) 12.40 Tenisz ATP-torna Monte Carlóból, nyolcaddöntő (Amennyiben Boris Becker a nyolcaddöntőbe bekerül, műsorváltozás lesz, az élő közvetítés az ő mérkőzésének a végéig tart.) 16.45 5 x 5 Kvíz gyors észjárásúaknak 17.20 Menj az egészre! Póker 18.30 Sporthírek 18.45 Híradó 19.00 Pont, pont, pont Vidám nyelvi vetélkedő 19.30 Szerencsekerék Játékshow 20.15 A Föld Napja alkalmából: American Inferno Amerikai környezetvédelmi thriller Fsz.: Craig T. Nelson, Bonnie Bedelia 23.00 M.A.S.H. Amerikai filmvígjáték (1969 120')

MTV

10.00 Paul King klipműsora 17.15 Új mozifilmekből 18.00 Soul és reggae klipek 20.00 Telefonos kívánságműsor 22.00 Nagy slágerek 23.00 Coca-Cola híradó 23.30 MTV-hírcsokor 23.45 Egytől 3 24.00 Táncparti 02.00 Kristiane Backer klipműsora

PRO 7

05.00 Egy Colt minden esetre (ism.) 06.10 Rajzfilmek 07.55 Parker Lewis az iskola réme (ism.) 08.25 Kemény, de szívélyes (ism.) 09.20 Mint barátok között szokás Amerikai vígjáték 11.25 San Francisco utcáin (ism.) 12.25 Bill Cosby-show (ism.) 13.00 Vegas Amerikai krimisorozat 13.50 Taurus, a thesszáliai óriás Olasz kalandfilm 15.25 Kemény, de szívélyes Amerikai detektívsorozat 16.20 Rajzfilmek A gyilkos paradicsomok Kísértethistória Egy szokatlan szellem Garfield és barátai A Flintstone család 18.05 Parker Lewis az iskola réme Amerikai vígjátéksorozat 18.35 Bill Cosby — show Amerikai vígjátéksorozat 19.05 San Francisco utcáin Amerikai krimisorozat A rettegés bandája 20.15 Frankenstein menyasszonya Angol fantasztikus film (1984 135') Utána: Hírek 22.30 T. J. Hooker Amerikai krimisorozat Gondban egy nő miatt 23.30 Gyilkosság a Via Veneton Olasz krimi (1968 110') 01.20 Hírek 01.30 Jake és McCabe (ism.) 02.15 Hírek 02.25 Kisváros Texasban (ism.) 04.00 Hírek

DSF

12.00 Minden oké! (ism.) 12.30 Hopp vagy kopp? (ism.) 13.00 Tévétőzsde 13.35 Kötelező és szabadon választott 14.30 Klasszikusok A természet világa 15.30 Sport a javából! 17.00 Nemzetközi sportmagazin 17.55 Hírek, sport, időjárás 18.00 Hopp vagy kopp? — Játék 18.35 Hírek, sport, időjárás 19.25 DSF-stúdió 20.05 Tenisz ATP-torna Monte Carlóból — Összefoglaló 22.00 Offenzív — Talk-show 23.05 Életmód — Magazin 24.00 DSF-stúdió (ism.)

TV 5

12.45 Svájci híradó 13.15 A Bátrak parkja Kanadai teleregény (ism.) 16.30 Pokoli halászat Ifjúsági filmsorozat 16.55 Leheletnyi egészség 18.00 Kérdések egy bajnokhoz 20.00 Nem kell álmodozni! Magazin 21.00 Francia híradó 21.30 Többről értesülni... 22.45 Művészeti és kulturális magazin 24.00 A hét eseményei képekben

NAPI AJÁNLAT

TV 1 — 20.40 Rossz előjel

Kanadai tévéfilm
Jonathan Hughes tökéletes házasságban él, most éppen hazafelé tart feleségéhez, fáradtan, de boldogan. Ekkor felfigyel egy öregúrra, ak jövőből származó — újságot olvas, benne a címlepsztori: egy asszor találtak, férje, Jonathan Hughes eltűnt.

TV 2 — 19.05 Mentőosztag

Angol-ausztrál tévéfilmsorozat 9. rész — Rajtaütés
A különleges alakulat rajtaütést tervez a közismert g son erődítménnyé kiépített otthonán, hogy így szere séhez szükséges terhelő bizonyítékokat. Mickey elle ését...

DUNA TV — 19.00 Esküvő Gerelypusz

Magyar tévéfilm
Az elszegényedett, de igen népes nemesi család egyetlen vagyon kastély. Az örökösök gazdagon tudnak nősülni, illetve férjhez me net egy esküvő, Gerelypusztán.
Szereplők: Karl Paryla, Johannes Schaner, Benkő Gyula, Benkő P

HBO — Székesfehérváron és Dunaújvárosban

17.30 Jailhouse rock — mb. amerikai zenés film
19.15 A vadak ura — mb. amerikai film
21.15 Másnap reggel — mb. amerikai filmdráma
23.00 Veszélyes út Hawaii-ba — mb. amerikai akciófilm
00.40 Erósz a nagyvilágban — mb. amerikai riportfilm

TÓTH Mihály festő

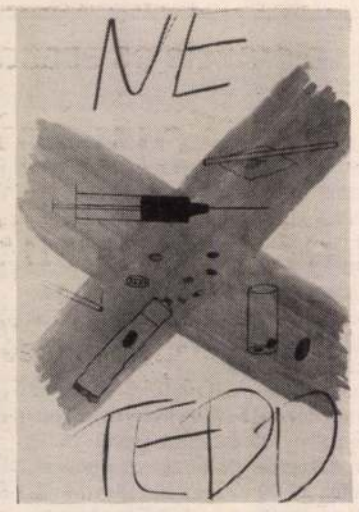

Egészségnevelés a falusi iskolákban

Iszkaszentgyörgy után Csőszön

Az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat Fejér Megyei Intézete ötletes és sikeres akciókkal, rendezvénysorozatokkal szolgálja az ifjúság egészségnevelését. Nem régiben a Tóparti Gimnáziumban rendezték meg az általuk is támogatott plakátpályázat kiállítását, majd Fehérvár egészségnevelésben érdekelt pedagógusainak szakmai továbbképzését, s máris új akciósorozatról hallhatunk.

Dr. Székely Andrásné, az intézet egészségnevelési pedagógusa arról tájékoztatott, hogy Iszkaszentgyörgy után tegnap délelőtt a csőszi általános iskolában rendeztek egészséges életmódra nevelő délelőttöt, amelyen a filmvetítéstől a kiállításig, a testsúlyméréstől a fogmosásig, sok mindenre sor került. Volt salátabár és Cerbona-kostoló, karate- és tornabemutató. A gyerekek és a pedagógusok lelkesedése garancia arra, hogy ebből a jókedvű akcióból folyamatos törődés, nevelés lesz. Ami az intézetet illeti, folytatják a nemes vállalkozást a falusi iskolákban is. —ze—

Az első nyilvános megméretés

Egy festő bemutatkozása

…órára az ember, ha fel-
… szólás, az alkotás
…észetszerűen nyúl az
…stés megnyugtatja,
…özben, s már en-
… felfedezése is
…más nyűglődés
…é, akik ebből

…nyugdíjas é-
…estészet felé,
… Székesfehér-
…gi Klubban áp-
…ató —, az első
„megmérettetés".
…l és nem utolsó sor-
…ba vetett hitről áru-
…nikor valaki először
…a idegen szemek elé
…it. Tele lehet izgalom-
…isz azokban nem kis rész-
…nne van ő maga is, titkon
… figyelmet és a törődést,
…álkülük hiába az erőfeszí-

… Mihály nem mostoha-
… a múzsának, mégha
…em is igazán sikerültek.

Kár azokkal vesződnie, jóval érdemesebb a tájképfestést folytatnia. Érzései, elmélyültsége adott, alkotókedve is megvan hozzá, s lám arra is vannak vállalkozók, akik teret, kiállítási lehetőséget adnak neki.

(VZ-s)

Oktatási-nevelési konferencia az USA-ban

MA A JÖVŐRŐL

Harmadik alkalommal rendeztek nemzetközi konferenciát az USA-ban a szervezetfejlesztésről, az újrastrukturálásról. Ez alkalommal — a General Marschall Fund támogatásával — nyolc magyar pedagógus vehetett részt a konferencián.

Dr. Michael A. Strembitsky — aki Edmontonban a 12 évfolyamú iskolarendszerben — 80 ezer gyermek, 196 iskola és 7500 főnyi személyzet felügyelője 21 éve, — előadásában kitért a finanszírozási kérdésekre.

A fejkvótát teljesítményelv alapján határozzák meg: mit mennyiért lehet eredményesen megtanítani, hogy teljesítőképes tudást nyújtson. Ezt az összeget kapják meg az oktatási intézmények, ebből valósítják meg elképzeléseiket. A nem önálló gazdálkodók, az intézmények működtetéséhez és felújításához szükséges pénzösszegeket a fenntartó kezeli. A bérek, amelyek garantáltak, minden egyéb pénzösszegtől elkülönített számlán vannak, a jogos kifizetések megtörténtét a szakszervezet ellenőrzi.

Dee Dickinson — aki Seattleben nemzetközi tanulási szervezetet épített ki, aki több nemzeti és nemzetközi tanulási és vezetői tudományos szervezet tagja és tanácsadója, könyvek szerzője, előadásában hangsúlyozta, hogy elsőként a nemzeti sajátosságokat kell számbavenni az oktatásban, ezt követően meghatározni mi az, amit meg akarnak változtatni. Csak olyan változtatásokat szabad végrehajtani, amelyek köteleznek és motiválnak a tanulásra.

Herb Rosenfeld, aki középiskolai matematika tanár 30 éve New York City-ben, tantervi és iskolavezetői fejlesztő pedagógus, tapasztalatai alapján elmondta, hogy az újrastrukturálás nem jelenti a kultúra megváltoztatását. A változás nem esemény, hanem folyamat.

Az iskola fő problémájának tartotta, hogy van egy idealizált gyerekkép és ehhez igazítják a standard-eket. Az iskolának nem volt köze a környezethez és a szülőkkel való együttműködést is csak emlegették, de soha nem valósították meg. Ezekből kiindulva minden gyerekre egyénileg határozták meg a követelményeket. Figyelembe vették Piaget elveit: a gyermekek leghatékonyabban tanulnak a konkrét dolgokon keresztül, és amikor szükségük van a tudásra; szükségletük, hogy beszéljenek egymással. Figyelembe vették még a környezetet és a szülőket bevitték az osztályba, mindezek alapján nagyobb lett az iskola támogatottsága.

A jövő oktatásában is hangsúlyos szerepet kap a kreativitás, a művészetekre való nevelés, az alkotó kedv iskolázása

Esther Rosenfeld, aki New York-ban nyitott rendszerű progresszív elemi iskolában tanított, vezetett. Véleménye szerint az iskola feladata, hogy a gyermekek tanuljanak, kötelessége, hogy olyan körülményeket teremtsen, amelyben minden gyermeknek lehetősége legyen a fejlődésre. Az iskola célja: önálló gondolkodásra nevelés, a meggyőző érvelőképesség kifejlesztése, odafigyelő képesség másokra, tudjanak együttműködni, törődjenek a dolgokkal. Bevezette a különböző életkorúak együtt tanulását, a csoportokban azonos tudásszintűek vannak, zajos a környezet, a gyerekek tevékenyek, egyedül vagy másokkal dolgoznak.

A konferencián közel negyven alternatív iskolakoncepció megismerésére volt lehetőség.

Az alternatív tematikák lehetnek kulturális, környezeti, politikai, gazdasági, pedagógiai vagy bármely más megközelítésűek. Például a multikulturális program a kisebbségek együttnevelését célozza a többséggel, saját kultúrájában való megerősítéssel, saját anyanyelvű oktatással, az angol nyelvnek idegen nyelvként való oktatásával, miközben idegen nyelvet nem oktatnak az iskolákban. Ez az iskolaprogram a keleti parttól a nyugati partig iskolaláncrendszerben is szerveződik. Ehhez hasonló a speciális pedagógiai program, a fogyatékos gyermekek együttnevelése normál képességű társaikkal, vagy a tanulási stílusok vizsgálatára épülő iskolaprogram is. Láthattunk üzleti életre, mezőgazdaságra épülő programokat éppúgy, mint a familia-programot, amelynek keretében az iskolában bölcsőde is működött.

Az alternatív programokat iskolaszékek rendelik meg vagy vesznek részt alakításukban, jóváhagyásukban. Az iskolaszékek felügyelik az iskolákat vagy megrendelik ellenőrzésüket független felügyelőktől. A szülők a sajtó nyilvánosságával is hatnak az iskola működésére.

Az ellenőrzésben a produktum, a tanulók alkotása fontos szerepet kap a tudás megítélése szempontjából. Ez lehet sikeresen megkötött üzlet, színjáték, zene, dal, tánc, tárgyi alkotás, népek saját kultúrájának bemutatása. Az alkotások tükrözik a kreativitásról Dee Dickinson által elmondottakat: szakértelem, a dolgok szokatlan összerakása, ötletek összekapcsolása, kockázat vállalása, meggyőzés a tudásról.

A látottak, hallottak alapján elmondható, hogy az iskola arra az életmódra készíti fel a tanulókat, amelyben közel hétévenként átszerveződik családi, lakóhelyi, munkahelyi körülményük. E változások között az állandóságot saját kultúrájukban: nyelvükben, szokásaikban, életkörülményeikben, művészetükben való megerősödésük és továbbélésük, másokkal való megismertetésük és mások kultúrájának megismerése és elfogadása jelenti.

R. Sélley Zsuzsanna

Az érettségi vizsgák időpontjai

A gimnáziumok és szakközépiskolák nappali tagozatán május 17-én kezdődnek az érettségi vizsgák. A nemzetiségi és két tanítási nyelvű középiskolák diákjai már május 14-étől megkezdik záróvizsgáikat, amikoris idegen nyelvből és irodalomból mérik fel tudásukat. Május 17-én magyar nyelvből és irodalomból, 18-án matematikából, 19-én német és olasz nyelvből, 20-án fizikából és kémiából írnak dolgozatot a gimnáziumok tanulói. A fakultatív gyakorlati záróvizsga is május 20-án lesz. Az angol nyelvű érettségit 21-én, a franciát és a latint 27-én, a spanyolt 28-án írják. Szintén 28-án tesznek vizsgát azok, akik fakultatív módon gépírást és gyorsírást tanultak.

A szakközépiskolák diákjai a magyar és a matematika írásbelit ugyanazokon a napokon írják, mint a gimnáziumok tanulói. Május 19-én, 20-án, 21-én viszont szaktól, szakmától függően fizikából, idegen nyelvből és szakmai elméleti tantárgyakból tesznek vizsgát.

A gimnáziumok és szakközépiskolák esti és levelező tagozatán tanulók június 1-jén írják magyar, 2-án matematika, 3-án fizika, 4-én kémia illetve a szakmai írásbelit. Idegen nyelvi vizsgájuk június 7-én lesz.

Közös írásbeli érettségi-felvételit május 24-én, 25-én és 26-án tehetnek a diákok matematikából, fizikából, kémiából, biológiából és idén először angolból, németből illetve franciából. Azok, akik magyar nyelv és irodalomból sikeresen érettségiznek, „kiváltják" az írásbeli felvételi esszé kérdését, és csak a tesztkérdésekre kell válaszolniuk. Ez csak azokra vonatkozik, akik idén tesznek érettségi vizsgát.

A nappali tagozatosok szóbeli érettségi vizsgáikat június 10-25. között, az esti és levelező tagozatosok június 21. és július 2. között tehetik le.

Kulturmix

JAK-napok

A székesfehérvári József Attila Kollégiumban a JAK-napok keretében a diákújságírásról rendeznek fórumot ma, csaütörtökön 14.30 órakor. A program 15.30 órakor vers- és prózamondó versennyel folytatódik, 18 órakor pedig József Attila szobránál emlékeznek a költőre, a kollégium névadójára.

Irodalmi felolvasó-est

A Mi, „kelet-franciák" című kiállításhoz kapcsolódóan irodalmi felolvasó-estet rendeznek április 23-án, pénteken 18 órakor a Csók István Képtárban. A vendégek: Balla Zsófia, Kornis Mihály, Lengyel Péter, Mándy Iván, Márton László, Parti Nagy Lajos. A műsort szerkesztette és bevezetőt mond: Balassa Péter irodalomtörténész.

Szeretnének...

Ez a címe Jordán Tamás Jászai Mari-díjas érdemes művész és Sebő Ferenc előadóművész József Attila estjének, amellyel április 27-én, kedden 17.30 órakor vendégszerepelnek Székesfehérváron, a megyei könyvtár olvasótermében.

Fotókiállítás

Gelencsér Ferenc fotóművész munkáiból nyílik kiállítás április 24-én, 16 órakor a várpalotai Nagy Gyula Galériában.

Jótékony célú koncert

Hangversenyre várják az érdeklődőket április 23-án, pénteken 18 órakor a székesfehérvári Hermann László Zeneiskola nagytermében. Fellép a Kodály Zoltán 12 évfolyamos Ének-Zenei Művészeti Iskola kórusa, a Hermann László zeneiskola vonószenekara, együttesei és szólistái. A rendezvény bevételét a Székesfehérvári Jótékony Nőegyesület a hátrányos helyzetű gyermekek nyaraltatására fordítja.

Színjátszó találkozó

A Fejér megyei általános iskolák színjátszócsoportjai 16 produkciót mutatnak be 200 gyerek közreműködésével április április 23-án, pénteken 11 órakor a Megyei Művelődési Központban, a Weöres Sándor gyermekszínjátszó találkozó megyei fordulóján. A legjobbak képviselik majd a megyét a paksi országos döntőn.

Tóth Miklós

~~Haty Kalman~~

IX

A kiskunhegyesi ref. iskola tervpályázatára nyolc pályamű érkezett be. A presbiteri gyűlés ~~Haty~~ Kálmán debreceni építész tervét fogadta el kivitelre, Tóth Miklós zombori és ~~Bidló Antal~~ újpesti építészek munkáit pedig 100—100 K-ért megvette.

Művészet 1911. 388. l.

miscell.

Budapest székesfővá

2180 szám

1935

ISKOLÁNKIV

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Dr Gentho

egy: m. tan

Hivatalból
Közszolgálati ügyben

DÍJ ÁTALÁNYOZVA

Központi borítékok 13. s

HÉTKÖZNAPI VERESÉG

A magyar atlétika egy nagy pillanata, Bern, 1954: Szentgáli Lajos győztesként célba ér

A hajdani négyszer százas váltó: Zarándi László, Varasdi Géza, Csányi György és Goldoványi Béla

Valamikor a háromezer méteres akadályfutásban remekül szerepeltek a magyarok. A jelenlegi versenyzők ebben a számban nem tudnak különösebb eredményt elérni

Dohogunk vagy bosszankodunk, amikor a nagy nemzetközi viadalokon gyengélkednek a klasszikus sportág magyar képviselői. Hajlamosak vagyunk arra, hogy azt higgyük: a sportág piros betűs ünnepein, az olimpián, az Európa-bajnokságon vagy a válogatott mérkőzéseken történik a kudarc. A magyar atlétikát nem ott, és ilyenkor éri az igazi baj. A rengeteg veszteség színhelye nem valamelyik nagy stadion. Hétköznap, a családi környezetben, az autókban vagy a kellő tornaterem nélküli iskolákban szenved ismételten vereséget a klasszikus sportág.

Fejtörést okoz a tehetségek kiválasztása is. Ha egy gyenge magyar futót vagy dobót látok valamelyik nemzetközi versenyen, akkor egyszerűen nem akarom elhinni: nincs nála Sopron és Záhony, Esztergom és Szeged között tehetségesebb.

Számtalan próbálkozást kísérhettünk figyelemmel az elmúlt esztendőkben, de még mindig nincs olyan versenysorozat, ha úgy tetszik, játéksorozat, amelyen minden egészséges, ügyes, rátermett fiatal részt venne, és jó néhányan bizonyíthatnák, hogy Németh Imre, Zsivótzky Gyula, Iharos Sándor, Rózsavölgyi Sándor, Földessy Ödön, Balogh Györgyi nyomdokaiba léphetnek.

Soha nem volt a magyar atlétika olyan kiegyensúlyozott, hogy a száz métertől tízezerig, a magasugrástól a hármasugrásig és a kalapácsvetéstől gerelyhajításig figyelemre méltó egyéniséggel dicsekedhetett volna. Azonos időben jó esetben mindössze maroknyi versenyző állta meg a helyét a nemzetközi porondon. Kivétel talán az ötvenes esztendők közepén akadt. Bern, 1954. Európa-bajnokság, magyar győzelem: négyszer százas férfiváltó, háromezres akadályfutás (Rozsnyói Sándor), távolugrás (Földessy Ödön) és nyolcszázas síkfutás (Szentgáli Lajos).

Napjainkban nem ilyen kedvező a helyzet. Amint ezt, nem felejthetjük el, a moszkvai olimpián mindössze a távolugró Szalma Lászlóval lehetünk igazán elégedettek, negyedik helye dicséretet érdemel. Azóta néhány fiatal, így például a gátfutó Szalai József biztatóan szerepelt, de még nagyon messze vagyunk attól, hogy a hazai atlétika ne legyen olyan könnyen sebezhető.

Család és iskola. Ha a gyerekeket a szülők és a nevelők az eddiginél határozottabban serkentik a rendszeresebb mozgásra, csak akkor várhatjuk, hogy ne tudjuk egy kezünkön megszámolni, hány olyan atlétánk van, aki szerephez jut Európa híres stadionjában.

Andalító romantika és rideg korszerűség. Úgy elegyíteni a kettőt, hogy a magyar atlétika lássa hasznát, úgy vélem, vezetői bűvészmutatvány. Mindkettő elengedhetetlen, de milyen legyen az arány a hétköznapok gyakorlatában, ezt nehéz megítélni.

MOLNÁR KÁROLY

Betyár unokája, Mihály király

A foltos ruhájú király a csibeszagú *hátsó házból* jön elénk. Manóforma kis öregember. Köszöntjük illendően.

— Békesség földön az embernek — karácsonyol nyáridőben.

A lászlómajori király örökölte mihályságát. E királyságos mihályság egyet jelentett az apai keresztnév jussolásával és a mesterség fiúra szállásával: a juhász pásztorok közt is király! Jogara, munkaeszköze, fegyvere a kampó, melyet köteles maga faragni, cifrálni *kusztorá*jával tehetsége szerint...

Tóth Mihály híres ember: láttam fényképét a kaposvári múzeumban. Még életében bevonulhatott oda faragásai, pásztorkunyhója révén.

Emberből van a király is, hát még a juhászkirály! Ahogy felfedezi nálunk a fényképezőgépet, apró, de gyors léptekkel magunkra hagy bennünket és besiet az *első ház*ba, melyet Miska *bá* első díjas népi bútoráért vakolt be a lábodi kőműves.

Jön vissza diadallal: a tyúkhajkurászó kalap helyén az ünneplő, zöld juhászmellény, sötétkék lajbi — sárgát kacsintó rézgombokkal —, ahogy dukál... A jelvényeket, kitüntetéseket, mint a Népművészet mestere, a Szocialista Kultúráért, meg a többi, nem szívesen venné le.

Bizony mondom: nem irigylem sem őt, sem a többi ismert — majd azt mondtam: sztárolt — *élő népi műemlék ember*ünket. Mert nem könnyű villanyfénynél *tüzes ember*ről, palackos gáztűzhely lángjánál *ludvérc*ről mesélni a *jöttment* néprajzosnak, csavargó újságírónak, mikrofonnal buzgólkodó rádiósnak!

Nehéz *szerep* ez. Néha kavarodik, zavarodik is a két világ mesében, faragásban, hímzésben, korongolásban, írókázásban...

●

Gróf Széchenyi László 1860 táján alapította Lászlómajort. Ma nyolcvan család lakja. Volt cselédek és leszármazottaik. Kis házakat építettek, nem olyan hivalkodókat, kihasználatlanokat, mint a falusiak. Ilyen kis épület Tóth Mihályéké is. A hűvös konyhában beszélgetünk, asztalon „lámpás": üveg bor.

— Hírhedt betyár volt a nagyapja; igaz ez vagy kitaláció, Mihály bácsi?

—Nem volt beszédtéma apám és anyám között, titkolták előttünk. De mégiscsak kitudódott: Tóth János, betyárnevén Patkó Jancsi a nagyapám, Patkó Pista fivére. Nem keresztségben nyerték a második nevüket, hanem mert megpatkoltak gombostűkkel egy betyárt szitkoló szennai menyecskét...

Ami Tóth Mihály kisbojtár korának szenzációja volt, az a maga idejében — a múlt században — eléggé gyakori életfordulat lehetett: intéző parancsa, verése ellen szegülő vad legények, tizenkét évi külhoni bakasors elől menekülő parasztfiúk inkább választották a dunántúli rengeteget, a hortobágyi pusztaságot. Patkót és társait a Bunyaerdőben fogták el; de érte közbenjárt Szigetszentmiklóson Zichy grófnál Horváth számadó gulyás, akinek Teréz lánya Tóth Miska bátyánk nagyapjától volt teherben... Így aztán „megúszta" tizenkét évi, rabsággal egyenlő katonáskodással. Csak 1872-ben tűnt fel újra.

Mi marad a betyár után? Néhány legenda. Ez a Patkó híres *alakoskodó* lehetett: a vásárosbérci bírót drótostótgúnyában tévesztette meg, anyja temetésén ablakosnak adta ki magát. Szájról szájra szállt az eset, ilyen formában:

Patkó, Patkó, de bátor ember lettél,
Mikor anyád temetésére mentél.

Felöltöztél ablakostót ruhába,
Ráborultál édesanyád sirjára.

Ráborultál édesanyád sirjára,
Ötven-hatvan pandúr szemeláttára.

A *juhásziskolát* kijárva — kisbojtár, anyás-, bárányos-, toklós-, kososbojtár, öregbojtár, számadó „osztályokban" — hányszor hallhatta a betyár *tettelmei*t Tóth Mihály? Ki tudja. Amikor már kétezer birkát bíztak rá, elvette Kósi Máriát, a mesztegnyői *csontrakó ember* lányát. Vörösakó, Kopárpuszta, Nagyrinya, Böhönye, Lászlómajor lettek életállomásaivá. Mint számadó juhásznak járt neki évi 16 mázsa gabona, másfél hold föld haszonélvezete, két tehén- és két kocatartás, 24 kilogramm só, két mázsa árpa, 12 köbméter fa, minden anyajuh után tíz liter tej, egy-egy bárány után 13 fillér, 60 pengő készpénzfizetés, meg egy szoba-konyha és 450 négyszögöl kert használata. Eszébe sem jutott volna, hogy cseréljen cseléddel, paraszttal!

●

Vagy csak szavakban létezett a sokat emlegetett pásztorrátartiság? Tény, ami tény: Mihály számadó az osztáskor kapott öt hold földet, erre föladta a rideg életmódot, *megülő* lett. A pásztorsors kézközeli szívközeli tárgyai — vezérürü messzehangzó harangja, szépen szóló tárogató, ökörszarv tülök, faragott fatányér, ivócsanak — az előszobába kerültek. A figyelem felkeltése céljából vagy kirekesztési szándékkal? Úgy lehet: ez is, az is igaz. (Nem először tapasztalnám ezt az ambivalenciát; más is tapasztalhatta ismert, élő, nemzeti kincseinknél"...)

— Mit farag, *sógor uram*?

(Számadók és bojtárok sógorozták egymást minden időkben, a számadónak a *sógor* mellé kijárt az *uram* vagy a *bátyám* is.) E pásztori szófordulattal térünk vissza ismét a jelenbe, munkájához.

— Történelmi kampót *öregölök* a filmeseknek. Gyerekkoromban, amikor még „Hallgass, kisbujtár!" volt a nevem, láttam Mihályfapusztán egy szobrot, két szép nyírfa között. Henrik Hohélló herceg legkedvesebb juhászát ábrázolta halálos viaskodásban a bárányt emésztő balátai gyíksárkánnyal. Ezt faragom a horgasbotra. A sárkánykígyó jelenti a *reakciót*. Minden ami rossz, az reakció. Minden ami jó, az *demográfia*. Kár, hogy az én demográfiám lassan lejár...

Lesz a filmeseknek szánt *gamósboton* gerlice, szilaj marha, bő gatyás gulyás, bagoly is. Faragóbizsók „bontja ki" őket a fából. (Mihályfia Mihály a habos juhart és a körtefát szereti faragni.) *Magyarázat nélkül* lesz igazán szép az a juhászkampó...

Mert *így* magyarázni az élet tanította meg a faunarcú kisembert. Azok az idők, amikor a gyufatartókra, vízmerítő kanalakra, dobozokra odakerült a sarló-kalapács, a címer, az ötágú csillag, a Hoffer traktor is. Vadfüvek, mezei virágok, erdei növények mintáinak kellős közepébe! (Láttam neki is ilyen munkáit egy ötvenes évek eleji kiadványban.)

Kitüntetései mellé gyűjtött fél tucatnyi kiállítási díjat. Iskolányi faragót nevelt ki: Tömböl Istvánnét és Czimbalek Istvánt éppen itt a majorban, Tóth Vendelt Homokpusztán. Mindhárman pásztorivadékok. Böhönyén élő Miska fia is farag, a Misi unoka szinén „pásztorvér"...

— Baromfit, bogárkutyát, hízót, nyulat láttam a hátsó udvarban, sógor bátyám. Éppen csak birka nem él meg a juhásznál?

Jogos ez a „sógor bátyám"; nagyszüleim révén a „pásztori rokonság" fennáll. Cinkosformán válaszolt, amolyan én is tudom, te is tudod-módra; kacsintva a szóbeli bölcsesség gesztus-ellenpontozásaként:

— Öreg vagyok már, nem birnék a birkákkal. De a nyúlnak olyan birkatermészete van...!

LESKÓ LÁSZLÓ

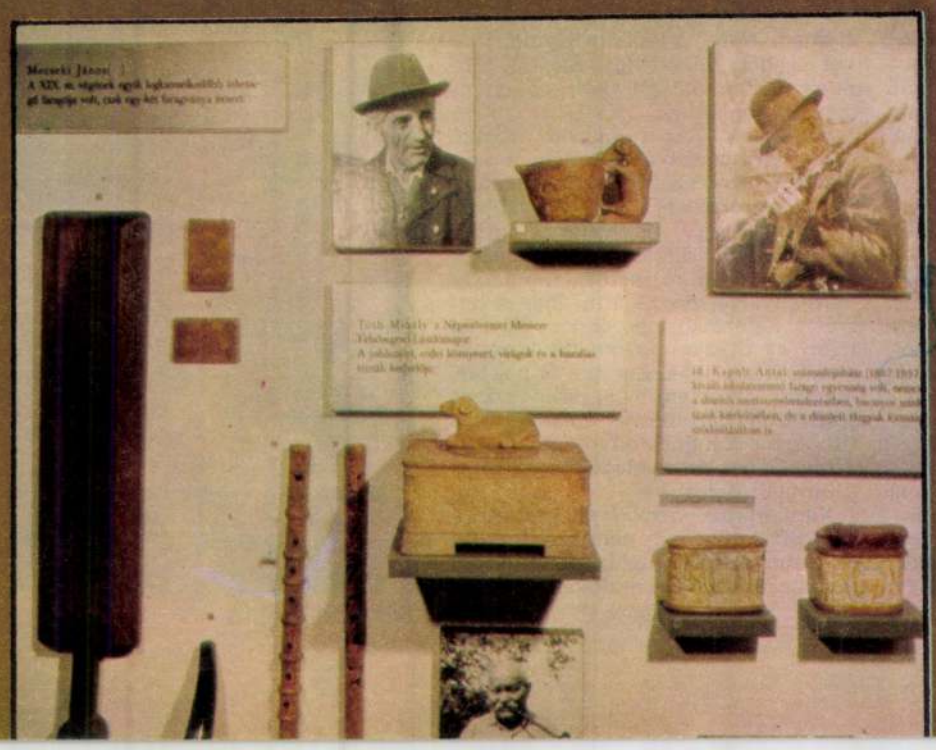

Még életében bevonult a múzeumba

GYERTYÁS LÁSZLÓ FELVÉTELEI

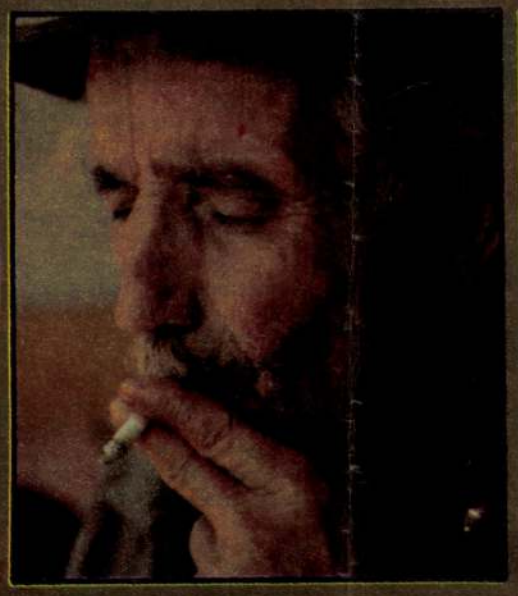

Betyár unokája: Tóth Mihály

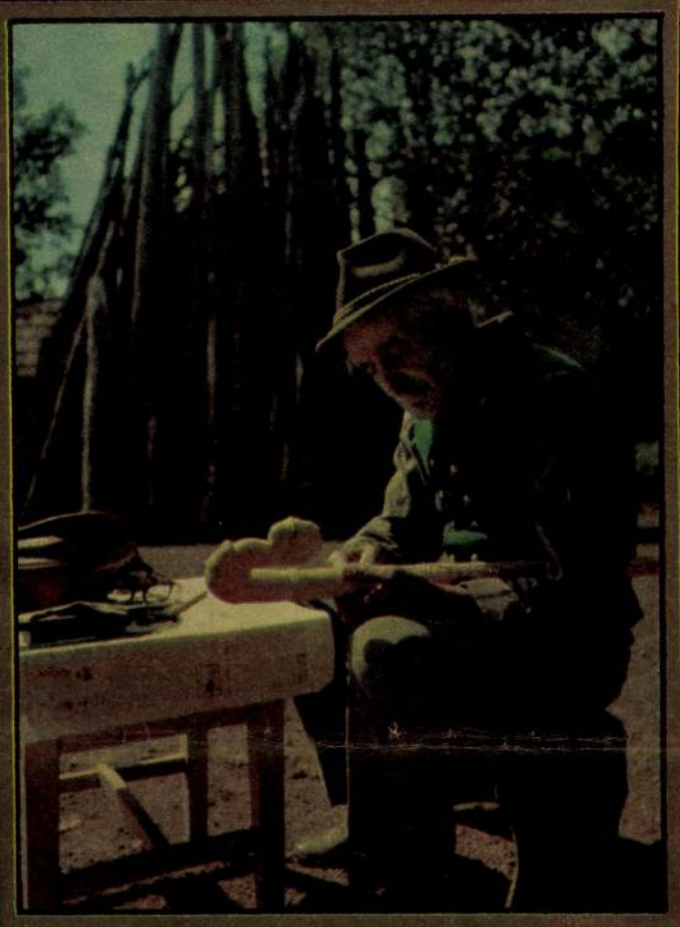

Történelmi kampósbotot farag
a filmeseknek

„Magyarázat nélkül
lesz szép a juhászkampó"

SAKK

A VÉGJÁTÉK VARÁZSA

A sakkjátszmát általában három részre osztjuk, a megnyitásra, a középjátékra és a végjátékra. A végjátékra néhány olyan sajátosság jellemző, amely az előző két játszmaszakasztól megkülönbözteti.

Mikor és hol kezdődik a végjáték? Általában azt szokták mondani, hogy a végjáték akkor kezdődik, amikor a királyok önálló szerephez jutnak. Valóban: a megnyitásban és a középjátékban a két király rendszerint hűséges gyalogjainak biztos sáncállása mögött rejtezkedik. A végjátékban viszont elhagyja ezt a menedéket, gyakran gyors léptekkel közeledik a tábla közepe vagy akár az ellentétes széle felé.

A király szerepének növekedéséhez hasonlóan megnő a végjátékban a gyalog szerepe is. A középjátékban gyakran előfordul, hogy különböző célok, mint időnyerés, vonalnyitás stb. érdekében gyalogot áldozunk. A végjátékban viszont minden gyalogra gondosan ügyelni kell, hiszen a gyalog az utolsó sorba érve vezérré vagy más tisztté változtatható. És mivel sok végjátékban nincs egyik félnek sem olyan anyagi előnye, hogy annak segítségével ellenfelét megmattolhatja, ezt a fölényt elsősorban a gyalog vezérré változtatásával érheti el.

A végjátékra jellemző tehát a király és a gyalogok megnövekedett jelentősége. Sajátos stratégiai célja egy gyalog vezérré való átváltoztatása.

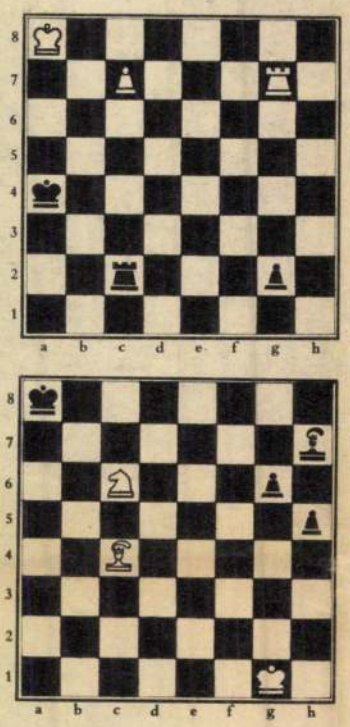

A megnyitásban és a középjátékban sokszor a játékos egyéni ízlése, temperamentuma érvényesül egyik vagy másik terv választásában. A végjátékban nem ez a helyzet. A tervet meghatározzák a haderők állása adottságai. Mindenki ugyanazon az úton juthat el a célhoz.

Éppen ezért a végjátékot a sakkozás fejlődésének évszázadain át kezdettől fogva tanulmányozás tárgyává tették. A végjátékelmélet éppoly régi, mint a megnyitáselmélet. A leggyakrabban előforduló végjátékokat minden erős sakkozónak ismernie kell. Valóban, a legnagyobb sakkozók, a világbajnokok, mind kitűntek a végjátékok virtuóz kezelésével.

Ragyogó végjátékokat hagyott az utókorra a második világbajnok, Emmanuel Lasker. Az 1924-es New York-i tornán, amelyet — 56 éves korában! — 1,5 pont előnnyel nyert meg az akkori világbajnok, Capablanca és 4 ponttal Aljechin előtt, a tudósítók már feladni készültek szenzációs táviratait: Lasker veszít névrokona, Edward Lasker ellen! Laskernak azonban sikerült, csupán egy huszárral, kiharcolnia a döntetlent ellenfele bástyájával és gyalogjával szemben. A döntetlen a 103. lépésben született meg! Az 1899-es londoni versenyen, a 24. fordulóban (!) Pillsbury ellen Lasker teljesen egyenlő állásban, amelyet bizony napjaink versenyzőinek többsége döntetlenre adott volna, további 55 lépésben harcolta ki a győzelmet. 100 lépésig tartott Capablanca elleni játszmája is az 1914. évi szentpétervári versenyen, amelyben bástyájával döntetlent tartott két könnyűtiszt ellen, 3—3 azonos oldalon levő gyaloggal szemben. (Ilyen végjátékot vesztett a közelmúltban Timman a bugojnói versenyen Karpov ellen!)

Ilyen előzmények után jogos jelképnek tekinthető, hogy Lasker síremlékén az I. ábrán feltüntetett, 1892-ben szerkesztett végjátéka látható (Vil. Ka8, Bg7, gy c7 — Söt. Ka4, Bc2, g2. Világos nyer). Megfejtése: 1. Kb7, Bb2† 2. Ka6!, Bc2 3. Bg4†!, Ka3 4. Kb6, Bb2† 5. Ka5!, Bc2 6. Bg3†!, Ka2 7. Bg2:! és világos nyer.

Ez a végjáték is mutatja, hogy bár a végjátékokban az anyag csekély, a nyerés útja valóban feladványszerű, rejtett és szellemes lehet. Ezt használják ki a művészi végjátékok szerzői, akik közül számosan kapták meg a nagymesteri címet. A grúz Gia Nadareisvili — éppen az idén lett nagymester — a közelmúltban a gyakorlati játék több nagymesteréhez fordult azzal a kéréssel, jelöljék meg kedvenc végjátékaikat. A választás természetesen jellemző volt a kérdéses nagymesterek sakkfelfogására, ízlésére is.

Karpov választása A. Kuznyecov szovjet szerzőnek a II. ábrán feltüntetett művére esett (V.: Kg1, Fc4, Hc6 — S.: Ka8, Fh7, gy g6, h5. Világos nyer). Megfejtése: 1. Fd3!, Fg8 2. Fe4!, Fh7 (Másképp felfedett sakkal világos lenyeri a futót) 3. He7†, Ka7 4. Fd3!!, Kb7 5. Kf2!, Kb8 (A sötét király nem léphet c7-re vagy b6-ra, mert Hd5†—Hf6 útján világos ismét lenyerné a futót) 6. Ke3, Kb7 7. Kd4, h4 (Másképp 8. Ke5, h4 9. Kf6, h3 10. Kg7, h2 11. Fe4!) 8. Ke3!, Kb8 9. Kf3, Kb7 10. Kg4, Kb8 11. Kg5! (11. Kh4:??, g5†!) 11. —, h3 12. Kh6, h2 13. Fe4 és világos nyer.

Karpov világbajnok maga is számos példát nyújtott az ilyen, filigrán ötvösművészetre emlékeztető végjátékkezelésre.

FLÓRIÁN TIBOR

MEGFEJTÉSEK — NYERTESEK

A 39. számban megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése: Fehéren izzik az acél — Szentimentális regény — Messzi úton — Kisüt a nap — Szállnak az évek — Napfényes part.

50 forintos könyvutalványt nyertek: Darida B.-né 1052, Limperger I.-né 1122, Koza M. 1053, Bártfai J.-né 1039, Domokosné B. M. 1023, Kovács J. 1026, Ruzits Gy-né 1026, Király E. 1022, Tóbiás G. 1039, Rajhona D.-né 1115 Budapest; dr. Havasi A. Orosháza; Balogh B. Ibrány; Péteri J.-né Kalocsa; Szuhay J.-né Szarvas; Csepregi J. Káloz; Marcell E. Gyöngyös; Boda J.-né Eger; Ambrus Gy. Szarvas; Tóth I. Pécs; Szántai A. Jászapáti.

A nyereményeket postán küldjük el.

JOHN BOYNTON PRIESTLEY

Rejtvényünk hat fősorában és a számokkal jelölt négyzetek betűinek összeolvasásával John Boynton Priestley angol író és esszéíró hét művének címét kapjuk. Megfejtésül ezek küldendők be levelezőlapon szerkesztőségünk címére, 1982. Budapest 8. Pf. 6. „Rejtvény". Határidő: október 17.

Valló Emil

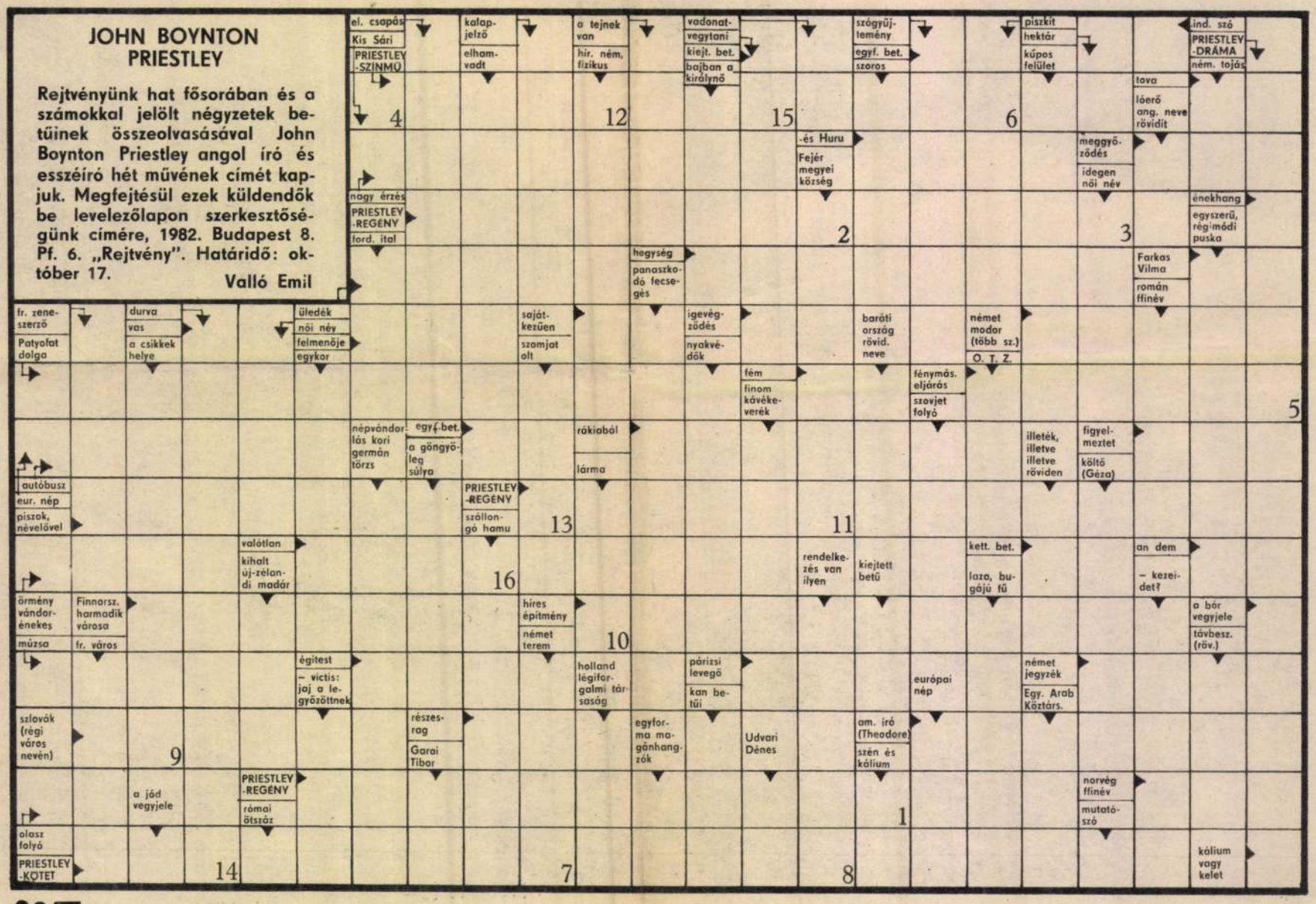

TÓTH MIHÁLY fafarag6 új TÜKÖR 1980/XVII/41. sz.
T 38

...védelmi tanácsok — védekezési

...ntartó árvé-
...lan időjárás,
...belvíz miatt
...ütköztek a
...etek, a
...növényvéde-
...elvégzésében.
...bben jelent-
...k és kárte-
...i főbb kul-
...s veszteség-
...abetegségek
A fusari-
a lisztthar-
...rmésátlagok

- várhatóan
...k kigazdál-
Most, a jövő
...ében elsőd-
...lően előké-

...szedője me-
Már június
...dék imágóit.
...ett a lehul-
...k. Mire a
az árvake-
...mú futrinka
...kultúrás ga-
...ezőtlen idő-

szített talajba jóminőségű, egészséges, csávázott vetőmag kerüljön. A megyei AGROKER Vállalat rendelkezik a talajfertőtlenítéshez, a csávázáshoz szükséges vegyszerekkel és kielégíti a gazdaságok igényeit. Időszerű azt is hangsúlyozni, hogy az idei veszteségek jövő évi ismétlődését elkerülhetik a gazdaságok, ha maximális mértékben készítik elő és szervezik meg az időszerű növényvédelmi munkálatokat, most az őszi időszakban a talajfertőtlenítést, a csávázást, az új vetések védelmét

Mostani — idei harmadik — kiadványunkkal ezekhez a munkákhoz kívánunk segítséget nyújtani a gazdaságoknak. Előrejelzést adunk a kártevők elterjedéséről és az ellenük való védelem technológiai lehetőségeiről.

golásával szüntessük meg. Általános kártétel esetében **THIODÁN** 1,5—2 kg/kh mennyiségben eredményes védekezést ad.

Takarmánynövények

A pillangós virágú évelő növények áttelelő helyül szolgálnak a mezei pocoknak. A megye déli és keleti részein egyedszámuk lucernásokban komoly mér-

Gyomirtó szerek —

Legutóbbi számunkban már kitértünk a növényvédelmi feladatokra. Ugyanakkor jelenlegi számunk is segítséget ad az aktuális teendőkhöz. Az idei különlegesen nehéz időjárási viszonyok eredményeként nem megfelelő hatékonyságú a gyomirtás, és óriási mennyiségű gyommaggal fertőzött a talaj.

E tények indokolják, hogy a vegyszeres gyomirtás lehetőségeit, a számításba jöhető, 1971-ben kapható gyomirtó szereket részletesebben tárgyaljuk.

Gabonafélék

A gabonakultúrák gyomirtására a legrégebben és legelterjedtebben használatos készítmény a **DIKONIRT**, amely csupán a kétszikű, széles levelű gyomokat irtja eredményesen. A szerből 1—1,3 kg/kh mennyiséget használjuk 150—300 liter vízben kipermetezve a búza és a gabona 15—25 cm fejlettségi állapotáig.

Repülőgépes permetezéssel DIKONIRT D-t, 50—70 liter vízben az előbbi mennyiségben alkalmazhatjuk.

DIKOTEX 40 jó oldódása és felszívódása miatt légi gyomirtásra kiválóan alkalmas. A szer hatásfoka a DIKONIRT-tal megegyezik. Felhasználható olyan kalászosokban is, amelyekben pillangós alávetés is van.

HUNG
NIRT. A
elszaporo
kombiná
esetében

RAMR
csak ott
az előző évről jelentős Triazin utóhatással számolhatunk.

HUNGAZIN PK+RAMROD. A kukoricán előforduló egyszikű gyomfüvek ellen ad elsősorban jo eredményt. Kelés előtt használható fel, a talaj szervesanyag-tartalmától függően, 3—4,5 kg mennyiségben. A Hungazik Pk 1—1,5 kg dózisban használható fel.

BUVINOL (Aktinit PK+Klorinol kombináció). A készítmény 2 éves hatású. A szer felhasználásának alapfeltétele, hogy a vetés egyenletes (6—8 cm) mélységben történjen. A vetés után hengerezni kell a talajt. A gyomirtás időpontja vetés után, de kelés előtt, ugyanúgy lehetséges, vetés előtt, de kelés után sem károsítja a kukoricát.

A dózis megválasztása erősen függ a talaj kötöttségétől. Ennek alapján a következők: homokos vályogtalaj, 5—6 kg/kh, középkötött talaj 5,5—6,5/kh, kötött talaj 6,5—7,5/kh.

A készítmény hatása kiterjed az egy- és kétszikű fajok nagy részére, szá-

DÉL-MAGYARORSZÁG
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

TÓTH - MOLNÁR

1970 OKT 20

Galéria 1021

Még a legmértéktartóbb fogalmazás szerint is a kultúra nagy szegedi ünnepének kell nevezni az elmúlt vasárnapot, amikor — igaz, a kelleténél kevesebb hírveréssel, de így is sok érdeklődő jelenlétében — megnyílt a *Szegedi Galéria*.

Igaz, méretei szerint még korántsem galérianagyságú a képekkel, szobrokkal megtöltött szobahármas, de hát róla nem is azt kell emlegetnünk, hogy milyen, s mekkora, hanem azt, hogy — *van*. Azt, hogy 19 év után a képzőművészet ismét barátságos otthonra talált a *Móra Ferenc Múzeum* központi épületében.

Ahhoz, hogy a Szegedi Galéria megnyíljon, egyetlen dologra volt szükség: az oszlopos épület alsó szintjén lakó családnak új otthont kellett adni. Ez — a városi tanács jóvoltából — nemrégiben megtörtént, s így az igazgatósági helyiségek a megüresedett traktusba „alászállván", felszabadult, galériává válhatott a magasföldszint három szép szobája.

Az újra festett, újra lakkozott helyiségek feldíszítése nem volt nehéz, hiszen — mint *Szelesi* Zoltán művészettörténész, az állandó kiállítás rendezője elmondotta — éppen *háromezer* olyan műtárgy sorakozik a Móra Ferenc múzeum raktáraiban, amely fényre és rangjához méltó térre vár.

A háromezer festmény, rajz és szobor közül most — a többi képviseletében — jó *száz-egynéhány* vált láthatóvá, s ezzel együtt a nagyközönség számára elzárt kincsestár gazdagságának hirdetőjévé.

Az okos, leleményes és meggondolt rendezés a bemutatásra kiválasztott alkotásokat *három* csoportra osztotta: egy szobát a hajdani *nyugat-európai* festőiskolában készült képekkel, rajzokkal; egyet a XIX. és XX. század *magyarországi* képtermésének szép darabjaival; egyet pedig a hajdan volt és néhány ma is élő, de messzire elszármazott *szegedi* művész munkáival népesített be.

A maga módján más és más szellemi izgalmakat okoz mindegyik terem.

Az elsőben főképp *itáliai* képek, meg ugyanonnan való s *német* vázlatok sorakoznak — főképp a *barokk* stílusú festő- és rajzolómesterség remekeiként.

A második darabjait jól ismert nevek szignálják! A magyar képzőművészet olyan jeleseié, mint *Barabás* Miklós, *Munkácsy* Mihály, *Fényes* Adolf, *Koszta* József, *Tornyai* János, *Rudnay* Gyula, *Csók* István, *Medgyessy* Ferenc, *Aba-Novák* Vilmos, *Szönyi* István, *Dési-Huber* István stb., stb. E szobában tehát megmutatja magát — igaz nem töretlen, s csak szakaszai szerint folyamatos ívben — az újabb magyar képzőművészet. Iskolások számára azonban még így is elsőrendű ez a tömör áttekintésnek nevezhető gyűjtemény!

A Szegedi Galéria harmadik szobája, azon túl, hogy hasonlóképpen jó válogatásnak számít, egy kicsit „emlékterem" is: az elhunyt, illetve az elszármazott szegedi művészek ittmaradt és tisztelgésként hazaküldött munkáinak emlékterme, bemutatóhelye, *Tóth-Molnárral* kezdve *Nyilasyn*, *Károlyi* Lajoson, *Major* Jenőn, *Dinnyés* Ferencen át a nemrég elbúcsúztatott *Vlasics* Károlyig jelen van itt minden olyan szegedi képzőművész, akinek neve elhagyhatatlan bármilyen helyi művészettörténeti felsorolásból. S épp így itt látható annak a *Buday* Györgynek, *Moholy Nagy* Lászlónak és *Csáky* Józsefnek néhány alkotása is, akik tőlünk inkább térben, mint művészetük lényege szerint kerültek messzire, inkább személyes, mint kifejezésbeli okok miatt.

Nevekben és művekben ilyen gazdag és változatos tehát a Szegedi Galéria, s mint azt *Papp* Gyula, a városi tanács vb elnökhelyettese megnyitó beszédében hangsúlyozta, remélhetőleg Szeged lakói s vendégei egyaránt felfedezik majd változatosságát, gazdagságát. Olyan zarándokhelynek tekintik majd, ahol könnyű is, szép is a szellemi épülés, ahol sokféle arcát mutatja fel a különben nehezen hozzáférhető képzőművészet.

Nagy örömmel és szeretettel köszöntjük tehát a most megnyílt — és az ígéretek szerint anyagában majd ismét és ismét megújuló — Szegedi Galériát. És — tűnjék bár szerénytelenségnek — úgy is köszöntjük, mint egy olyan kiállítási helyet, amelynek kapunyitását egyszer *e* hasábokról is javasoltuk.

A. L.

Felké

Szakszervezeti
zetősége hagyo
kolazárás után
ségviselőit a következő tanév
mozgalmi feladataira. Noha a fá-
rasztó év végi hajrá után ez nagy
megterhelést jelent, az eddigi ta-
pasztalatok szerint mégis szíve-
sen fogadják a bizalmiak, reszort-
felelősök és az szb-titkárok, mert
nyugodtabban várják a szeptem-
bert, ha időben megismerik az
előttük álló feladatokat. *Az idén
az alapszervezeti titkárok kaptak
útbaigazítást a SZOT Központi
Iskoláján június 28. és július 1.
között megtartott tanácskozáson.*
Részt vettek a tanfolyamon me-
gyei bizottságaink és központunk
munkatársai is, így a négy napra
mintegy háromszáz hallgató
gyűlt össze az ország minden tá-
térium, valamint szakszervezе-
tünk képviselői vállalkoztak arra,
hogy feleletet adjanak.

Az utolsó napon két résztvevőt
arról kérdeztem, hogy további
munkájukhoz vajon elegendő út-
ravalót kaptak-e a tanfolyamon?

Két vélemény

Harmati Lászlónét két évvel
ezelőtt választották meg a gyön-
gyösi pedagógusok szakszervezeti
titkárukká, *Dankó Ervint* a szar-
vasi járásiak pedig már több
mint tíz esztendeje. Noha mind-
két helyen megközelítően azonos
a taglétszám — ezer körüli — és

TÓTH MIKLÓSNÉ

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1982 AUG 2 51

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1021

Tóth Miklósné: Szapazug

apokat, ami-
mit te, csak
inél jobban.
rte, és az a
d, hogy gyü-
magadban.
d Éva. Talán
sokkal töb-
tednél fogva
zzám képest
tudásom vélt
Köszönöm.)

egismerked-
ült, az első
e. Sanyika—
zemén nagy,
ég barnább,
Nekem tet-
gyellte, mert
t velem. Az
m. Az ikrek
tosabb, bát-
ügyetlenebb,
egyei jórészt

K

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1984 MÁJ 25

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Tóth Miklósné

Tóth Miklósné: Szanazu

Tóth Molnár Ferenc, festő

Művészet, II., 1903. 353.

Művásár.

Tóth Molnár Ferenc

festő

az 1880. as évekvégén tunt fel, mint szatymazi tanyai iskolás gyerek rajzaival és festményeivel. A város ösztöndíjakkal Bpesten és Münchenben tanittatta. Festményei főleg a tanyavilág életéből valók és Tanyai temetés c. képe a városi képtárban van.

Kul Szeged

484. l.

Szendrői Jenő, 16
Székely Ferenc, 38

Mollay Károly, 14
Molnár Gyula, 37

BELFÖLDI ÖSZTÖNDÍJASOK

Augustin Vince, 84
Balogh János, (800 P), 87
Bardon Alfrédné Bató Mária, 88
Bános Alajos, 85
Benda Kálmán, 88
Benedek Pál, 104
Berkes Zoltán, 88
Bezsák Miklós, 88
Boda László, 89
Budó Ágoston, 89
Czeider István, 106
Elek Péter, 107
Farkas Ignác, 81
Fél Edit, 108
Lehner Ferenc, (800 P), 94
Losonczy István, 83
Máthé Imre, (800 P), 100
Mátrai Lászlóné Zemplén Jolán, 105
Móritz Dénes, 84
Nagy László, vitéz, 86
Puskás Károly, 82
Romhányi Gyula, 108
Rónay György, 95
Rónay Gyula, 82
Sajó Géza, 95
Sátori József, 101
Segesváry Lajos, 81
Siklósi Szabolcs, 104

Tóth Molnár Ferenc

Tanyai temetés
c. képe a városi
muzeumban

Kulturgyed
496-l.

leven tanulmányozta az osztrák zenetanítást. [illegible]
tár zenei osztályán anyagot gyüjtött a modern zenéről írandó könyve

Szücs Margit (1914, Szentlőrinc, Baranya m., róm. kat.), középiskolai tanárjelölt (Koszó János professzor). Ösztöndíjas az egész éven át. A magyar biedermeierről készülő disszertációjához kultúrtörténeti és irodalomtörténeti anyagot gyüjtött a bécsi egyetemi és városi könyvtárban. A bécsi egyetemen Nadler és Castle professzorok irodalomtörténeti és Srbik professzor történeti előadásait hallgatta, tudományos érintkezésbe lépett Wilhelm Bietakkal, az ausztriai biedermeier-kutatás legérdemesebb képviselőjével és Reinhold Backmannal, aki Grillparzer összes műveinek kritikai kiadását rendezi sajtó alá. Németországi tanulmányútja folyamán az osztrák és német biedermeier kölcsönhatásaival ismerkedett meg.

Dr. Telegdi Zsigmond (1909, Enying, Veszprém m., izr.), bölcsészdoktor, Budapestről (Németh Gyula professzor). Ösztöndíjas az egész éven át. A XII. századi perzsa Achmed Tusi egyik munkáját vizsgálta át tüzetesen a Nationalbibliothek kéziratgyüjteményében abból a szempontból, hogy nem tartalmaz-e a magyarságra vonatkozó ismeretlen adatokat; kutatása azonban negatív eredménnyel járt. Kiegészítette a talmudi arameus iráni kölcsönszavak hangtanára vonatkozó korábbi munkáját és áttanulmányozta a régi magyar és török történet néhány fontos kútfőjét.

Tóth Molnár Ferenc

festő

1900-ban festette

a Szegedi Kálvária

stáció képeit

írod

Kul Szeged

486. l.

Kovács László (1908, Polgár, Szabolcs m., ref.), okleveles felsőkereskedelmi iskolai tanár, néprajzi intézeti díjtalan gyakornok Buda-

A. Wallgren professzor vezetése mellett a modern cytológiai vizsgáló irányok és módszerek gyakorlati megismerésére törekedett, közelebbről a daganatos állatok pajzsmirigyműködésének histomorphologiai és cytologiai jelenségeivel foglalkozott. Az intézetétől nyert további támogatás tette lehetővé e hosszabb finnországi tartózkodását s azt, hogy tíznapos lengyelországi tartózkodása alatt Varsó, Vilna, Poznan, Krakó és Lodz városok orvostudományi rokon szakintézeteit is megtekinthette és a lengyel szakkörök több tagjával személyes kapcsolatba juthatott.

XII. ÉSZTORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJAS.

Lavotha Ödön (1914, Murakirály, Zala m., ref.), magyar-latin szakos okl. középiskolai tanár Budapestről (Zsirai professzor), mint az észt állam csereösztöndíjasa a tartui egyetemen összehasonlító finnugor nyelvészettel foglalkozott. Résztvett az egyetemi előadásokon és szemináriumi dolgozatot készített az észt többesszám harmadik személyű névmásáról. Dolgozott a vogul tárgyas igeragozás mondattanán. Nyelvészeti cikket írt az Eesti keel című folyóirat számára, amelyben a magyar „házas“ szó etymológiáját tárgyalja. Egyéb szószármazta-

Az Uj Idők számára rajzolta Tóth-Molnár

A TANYA FELÉ

Uj Idők 1904-5. XI. 17-n.

— Igen. Én meg Erdy Péter vagyok . . .

— Bravo. Igazán örülök. Mellesleg megjegyzem, hogy az ön öccse egyike a leghaszontalanabb fickóknak . . .

— Igazán?

— De az nem baj. Talán szintén Ákra tetszik utazni?

— Igen, — vallottam be kissé savanyu ábrázattal. — Éppen az öcsémet akarom meglátogatni . . .

— Pompás!

Kopferneck főhadnagy egyre jobban megbarátkozott velem és amikor Ákon kiszálltunk, már tegeztük egymást.

— Ez elég jól sikerült, — gondoltam magamban, mialatt kifelé haladtunk. — Odakin szépen elbúcsuzom tőle és vége a kalandnak . . .

— Együtt megyünk be, — mondta a főhadnagy, amikor a pályaudvarról kiértünk.

Tisztelettelljesen hallgattam, azonban kényelmetlenül éreztem magamat. Nem fogok a főhadnagytól megszabadulni?

— Legokosabb lesz, ha benézünk a kávéházba, — szólott újra a főhadnagy. — Ilyenkor mind ott vannak, ott lesz az öcséd is . . .

— Talán mégsem, — tiltakoztam szeliden.

— Gyere, ha én mondom . . .

Most már megtörtem és a homlokomról hideg verejték kezdett gyöngyözni. Bementünk a kávéházba, amely tele volt katonatisztekkel és önkéntesekkel. Én a lehetőség legvégső határáig belebújtam a télikabátomba és óvatosan megálltam az ajtónál, míg a főhadnagy sasszemmel nézett körül a füstös oduban.

— Itt nincs, — mondta aztán. — Talán a másik kávéházban . .

Négy kávéház van Ákon, mind a négyet beutaztuk, mondanom sem kell, hogy eredmény nélkül.

— Majd megtalálom én, — mondtam a főhadnagynak, — minek fáradnál tovább . . .

— Nem, nem, — tiltakozott a főhadnagy. — Talán még a vendéglőben van . . .

Ákon hat olyan vendéglő van, amelybe katonatisztek járni szoktak. Bejártuk mind a hatot. A hatodikban a főhadnagy így szólt:

— Vacsorázzunk itt meg. Vacsora után majd elmegyünk együtt az öcséd lakására . . .

Ettől féltem a legjobban. Mi lesz akkor, ha a főhadnagy benyit abba a szobába, amelyben az egyenruhám, a panganétom, a sapkám úgy hever szanaszét, ahogy délben odavágtam? Mi lesz, ha a házbeliektől megtudja, hogy rögtön ebéd után civilben elmentem hazulról és mind e percig nem jöttem vissza? Itt most már csak egy dolog segíthet. Leitatom a főhadnagyot.

Le is itattam. De a helyzet ezzel nem javult. Sőt! A főhadnagy, aki erőteljesen ingadozott, belém kapaszkodott és azt mondta:

— Most már nem keressük tovább azt a haszontalan frátert. Hozzám jösz!

— Az nem lehet, — jelentettem ki határozottan.

A főhadnagy nagyot nézett.

— Nem lehet? — kérdezte lassan. — Ezt nekem mondod, Kopferneck főhadnagynak? Ha még egy szót szólsz, lelőlek, mint egy kutyát . . .

És már a kezében volt a revolvere.

— Nem szóltam semmit, — mondtam megszeppenve.

— Jobb is! Barátom vagy, tehát nálam hálsz. A kutyamosómnak pedig kiadom a rendeletet, hogy reggel tíz órakor hozza oda az öcsédet a lakásomra . . .

— Óh az fölösleges . . .

— Ácsi! Reggel tíz órakor az öcséd a lakásomon lesz . . .

Hogy micsoda éjszakám volt, arról nem is beszélek. Egész éjjel le nem húnytam a szememet. A sötétben az volt az egyetlen örömem, hogy az álszakálamat, meg a bajuszomat lerakhattam.

— Reggelre talán elfelejti, — vígasztaltam magamat.

De nem felejtette el. Hat órakor bejött a kutyamosó. A főhadnagy egy percre fölébredt:

— Elmégy Érdy önkénteshez és tíz órára idecitálod.

— Ugyan hagyd, — szóltam közbe. — Én most fölkelek és elmegyek hozzá . . .

— Ha megmozdulsz, lelőlek — mordult rám a főhadnagy.

Megsemmisülve temetkeztem az ágyba.

Félóra múlva a kutyamosó visszajött azzal a jelentéssel, hogy Érdy önkéntes nincs otthon, az éjszaka sem volt otthon.

A főhadnagy káromkodni kezdett:

— Hová lett az a fickó? Hová lehetett? Mindegy! Elő fog kerülni . . . Ne félj, elő fog kerülni.

Ezzel fölkelt, bezárta az ajtót, lehúzta a kulcsot, a kulcscsal a kezében újra lefeküdt és tovább aludt.

Ekkor fogamzott meg bennem az a gyanu, hogy a főhadnagy nem ült föl a mesémnek és már régen kitalálta, hogy a bátyám meg én: egy ember vagyunk. De vajjon tényleg kitalálta-e? Mindegy! Nem volt szabad tovább haboznom. Óvatosan fölkeltem, fölöltözködtem, az asztalhoz mentem, egy kis cédulára néhány mentegetőző és hálálkodó sort írtam, aztán kiugrottam az ablakon és hazarohantam. Az álszakál, a kikölcsönzött ruhák egy pillanat alatt eltüntek, velük eltünt a bátyám is. Megint katona voltam.

A főhadnagy csak este bújt ki. A kávéházban meglátott és magához intett. Dobogó szívvel, talán kissé sápadtan is, de azért elég szemtelenül álltam meg előtte.

— Hol van a bátyja? — kérdezte tőlem.

— Főhadnagy úrnak alássan jelentem, már elutazott.

— És hol volt maga tegnap óta?

— Főhadnagy úr . . . én . . . én . . .

A főhadnagy villámló szemmel nézett rám.

— Ön . . . ön . . . megérdemelne egy kis garnizonáristomot . . . — sivította félelmetesen.

— Főhadnagy úr . . .

— Hallgasson! Még ez egyszer megkegyelmezek magának, megkegyelmezek magának a bátyja kedveért, akit nagyon megszerettem és aki éppen olyan úriembernek látszik, mint amilyen csirkefogó maga. De ha ez még egyszer ismétlődik, nem fogom nézni azt a barátságot, amely a bátyjához fűz . . . Különben érdekes, hogy maguk nemcsak jellemben, de még arcban sem hasonlítanak egymáshoz. A bátyja a szebbik fiu! Abtreten!

Maig sem tudom, hogy én csaptam-e be a főhadnagyott vagy, ő csapott e be engem?

Finita

Sziszeg, pattog a kályhában a tűz.
Künn zúg a szél, ködfoszlányokat űzve.
Csókkal — könnyel borított levelek
Hamvadnak el a tűzbe.

Már az utolsó is lobot vetett,
Az utolsó, a közönyös, a szürke —
Egy asszony, csöndes, fáradt, — könytelen
Belebámul a tűzbe . . .

FARKAS IMRE

Éjféli mise

Tóth-Molnár Ferenc rajza

máros, — soha, uraim! Ez életem legszebb napja volt és soha el nem feledem!

— Jó, jó, — dörmögte a fiakkeros, akinek szájában hosszu virzsinia füstölgött. — Részegek vagyunk s azzal punktum. Mehet!

Közécsapott a lovaknak, amelyek vadul iramodtak neki a sáros utcának. A két korhely pillanat alatt elaludt s egyikük sem vette észre, mikor a kocsis az első saroknál oly hirtelen fordult be, hogy a szekér nekirepült egy gázlámpának s kicsi híjja, hogy száz darabra nem tört.

Lovik Károly

ÜZENET

Karcsu, fehér madár vagy. Tiszta tollu,
Szelíd nézésü, csöndes, szomoru.
Értem fakadt sóhajokból szövődött
Bús homlokodra ez a nagy boru.
Visszavágyol dédelgető kezembe,
Mely érezte vergődő szívedet,
Amíg egyszer vigyázva, halkan, lassan
Az alkonyba nem röpítettelek.

Kis madaram, visszasírt szép rabságod
Ugy-e boldog volt, ugy-e ragyogó?
Ugy-e mesék királyi párja voltunk
S arany-tavon vitt bíboros hajó?
Ugy-e csodavirágok lila szirmát
Fontam fejedre s izzó ritmusát
Ugy-e, lábadhoz édes dalban szórta
Ez a szivemben égő ifjúság?

Lásd: minek vártam volna, míg virágod
Fakóvá hervad s a mesevilág
Ezüst ködéből kipusztulnak sorra
Illat, tündöklés és melódiák?
Az alkonyodás tarka színben égett,
Elfogott egy tavaszi sejtelem;
Nem jó-e, hogy mikor még hittünk benne,
Akkor halt meg ez a szép szerelem?

Bús madaram, eltört a bíbor gálya
És fáradt fejemen nincs korona,
Mesevilág jókedvü fejedelme
Én nem leszek már e földön soha.
De miért bántod száz fehér emlékünk,
Haragvó könnyel miért szennvezed;
Miért ölöd meg azt a szép királylányt,
Akit az a királyfi szeretett?

Kétly Endre

A szent hét a homokon

Hát igen. A téli ünnep más, mint a tavaszi. A tavaszi vidám, nevetgélő, játékos, a tanya-kertben szinte csilingel a sok virág, nyilik a rózsa, a szarka cserreg az útszélen a gyenge ákác tetején és az ég kék tisztaságában valódi fényességek uralkodnak. A nap is nevet és érlel, növeszt mindent, mert jóltevő s reggel amikor fölkél, őt köszönteni szokás. A kácsák is köszöntik, mondván: gá, a kutya pedig ásít s lerázván szőréről a harmatot, kisfertályórára aludni tér. A füstök a kéményből magosan fölereszkednek, azután a tó partjára csapódva, a nádas alatt a vízre borulnak. Szép az ilyesmi nagyon.

Már a téli ünnepnek egészen más formája van. Álmos föllegek fekszenek rá a világra. Mind a madár elmaradt, csak a varju jár-kel csapatostul és szedi ki az őszi vetésből a magot, ha éri. A veréb is bement a tanyákról a városba, úgy reméli ilyenkor a kis elárvult, hogy ott talán inkább talál eleséget, ha igaz, bár efelől a verebek eddigelé nem nyilatkoztak. És hidegek vannak. A szél úgy zúg végig a határon, mintha a boszorkányok söpörnének nagypéntek előtt való napon. A tanya úgy szokott leginkább fölépítve lenni, hogy vagy háttal, vagy ékkel álljon az északi szeleknek, mégis keresztüljárja a hideg s csak a boglyakemence melegében mutatkozik megfelelő segítség. A gyerek ha ki is megy a szobából egy kicsit szaladgálni, nagyhamar visszajön, mert vörösre szitt keze elgémberedik és borzongva mászik be a kuckóba, amúgy is ott lévén a gyermeknek a helye egy ócska szűrön. Ott alhat nappal is, bár hiszen olyan hosszu éjszakák talán sehol sincsenek a kerek világon, mint amilyenek ilyenkor adódnak elő. Hát csakugyan kevés a nappal, szinte elszökött.

— Alig virrad, máris alkonyodik, — mint mondani szokás. A szobában hamar beáll a félhomály, mert a kicsi ablak amúgy sem sok világosságot eresztene be, ha volna is belőle. Az emberek egyebet nem tehetvén, szomszédolni járnak ilyenkor s ülnek a sötétes szobában a kemence padkáján, pipázván olykor, bár nem minden ember szeret pipázni, ha nem látja a füstjét. Olykor szól valamit egyik vagy másik, de leginkább hallgatnak és mindenki arrafelé jártatja az elméjét, amerre éppen neki tetszik. Ennek a foglalkozásnak a neve: darvadozás. Hogy miért ez a neve, azt valóban nem lehet tudni. Untig elég ebből annyi, hogy a szótalan estéli pipázásnak nyáron szunyogolás a neve, télen pedig darvadozás. Hát ez így van és jó sokáig el is darvadoznak az emberek, hogy minél később kelljen a lámpát meggyujtani. Ebben mindenesetre a takarékosság is irányadó, de azután az is, hogy nagyon messze kell menni világító olajért, ha elfogy.

Uj Idők 1907. XIII. k. 14. f.

Svéd művészek a Műcsarnokban

Anshelm Schultzberg: Márciusi est

a vízben és hogy künt aranyos napsugár ragyog a fákon. Dehogy is kell neki uri férj, aki szeretőt tart és kávéházban tölti az éjszakát! Kilián ezt nem tenné, Kilián boldog volna, ha szüntelen a tenyerén hordozhatná.

— Jóravaló ember-e a vőlegény? — kérdezte az ügyvéd, aki már kezdett elálmosodni.

— De jóravaló ember ám, — mosolygott Borbála. — Olyan siffonirt, pohárszéket senki se tud csinálni, mint ő. És nem iszik, nem kártyázik, nem legyeskedik a szoknyák körül. Bíz ő nem megy el mulatni nélkülem s ha azt kívánom, hogy hozza le a toronyról a gombot a pamutoskosaramba, hát lehozza.

— Jó, jó, — vetette ellene Barabás. — A kérdés az, van-e benne arra is erő, hogy ha a felesége haszontalanságra gondol, hát ne sajnálja a pipaszárat?

— De van ám! — tette hozzá Borbála és szeme előtt megjelent az asztalos izmos, erős alakja, amely olyan volt, mintha vasból faragták volna ki.

Az ügyvéd kezet szorított a lánynyal, aztán odament a Knechték asztalához.

— Rendben a széna, — szólott oda az öregnek.

— Miféle széna? — ötölt-hatolt a kocsmáros, aki már úgy el volt ázva, hogy mindenáron az asztal alá akart bujni, megnézni, mi forgatja oly erővel körbe a rozoga alkotmányt?

— Az asztalos szénája, — mondta rá Barabás, a hatást lesve.

De a hatás elmaradt. Sőt ellenkezőleg.

A csapláros fölállt és tiltakozólag terjesztette ki karjait.

— Semmiféle asztalos! — mondotta meglepő határozottsággal. — Nekem nem kell asztalos-vő!

Az ügyvédnek gyökeret vert a lába.

— Mit beszél? — kérdezte dühösen.

— Nekem nem kell asztalos vő! — ismételte Knecht makacsul. — Nekem uriember kell a családomba, olyan finom uriemberek, amilyenek önök, nagyságos uraim. Önökkel beszélni, önöket akár csak látni is, élvezet és kitüntetés. A leánynak igaza van: a paraszt az paraszt, de az úr még a pokolban is úr! Nékem az a Kilián többé ide be ne tegye a lábát, azt mondom, — fordult a feleségéhez, aki beleegyezőleg bólintotta meg virágos főkötőjét.

Barabás egy ideig tétován nézett maga elé, aztán nevetett.

— Ideje, hogy menjünk, — szólott barátjához.

Fizettek és mentek. A sváb zenekar harsány indulóra zendített, az ó-budai fuvaros éljenzett, míg Knecht levett sapkával kísérte vendégeit a fiakkerhez.

Künt már fényes nappal volt, a nép cifra ünneplőben ment a templomba.

— Isten önnel, — szólott Barabás, kezét nyujtva Knechtnek. — Aludja ki magát és gondolja, hogy az egész csak álom volt.

— Soha, nagyságos uraim, — erősködött a kocs-

Tóth Molnár Ferencz

1., Alkony. A szegedi képzőműv. egyesület 1903. kiállításán megv. Rohrbach Lujza.

2., Oláh leány. u. o. megny. Vámos Arnim. Szeged.

3., Reggel. u. o. megny. Schindler József. Szeged.

4., Tanulmány. u. o. megv. Frey Lajosné.

5., Tanulmány. u. o. megny. Weiner Miksa, Szeged.

6., Tanyai temetés u. o. megv. Szeged szab. kir. város.

7., Tájkép. megv. u. ot Rohrbach L.

8., Voloscai utcza u. o. megv. a szeged-csongrádi tatarékpénztár.

Művészet 1903. 354.

A HÉTRŐL.

A császár arczképe. Egy berlini gépészmérnök, a kinek különben Kerner Tivadar a neve, bíróság elébe került, mert levette a falról a császár arczképét. A hónapos szobában, melyet bérelt, ott pompázott, merészen felsütött bajuszával a sokat beszélő s magáról még többet beszéltető imperátor alakja. A mérnök levette az olajnyomatot a falról, s oda adta a szobaleánynak, hogy vigye ki s tegye máshová. Ebből támadt a nagy veszedelem. Először a háziúr szörnyülködött el az «istentelenség» fölött, mert maga is a «felsőbbséget» szolgálván, mint adótiszt úgy találta, hogy a felsőbbséget egyenesen Isten rendelte az emberek fölé. Aztán megkezdődött a bíróságok részéről való zaklatás. Kerner úr, a mérnök, önérzetesen hivatkozott reá, hogy ő annak az arczképét akaszthatja szobájának falára, a kiét épen tetszik. Ha Goethét jobban kedveli, annak a képmását teszi oda, és nem Schillerét. Newton vagy Darwin személyét nagyobb tiszteletben részesítheti, mint akár Napoleont. Sőt magát a császárt se köteles elébe tenni p. o. Shakespearenek. Ám keveset ért a védekezés. A porosz törvényszék elzárásra itélte a mérnököt. Úgy kell lennie, hogy a porosz birákban ki van fejlődve a bizantinizmus. Ez pedig nagyobb baj, mint az, a miről a császárt vádolják: hogy a római imperátorokat utánozza. Mert ez az utánzás legföljebb külső hiúságokban nyilatkozhatik meg mind addig, a mig a bíróság és a parlament megtartják függetlenségöket és méltóságukat. De jaj az országnak, ha ezek nézik imperátornak a császárt.

Néró kivégeztetett egy római polgárt, mert nem húzta le ujjáról a császár képével diszített gyűrűt akkor, a mikor oda ment, a hová magyar szólás szerint a császár is gyalog jár. De azt a polgárt Nero itélte el s nem a független birák.

*

Uj politikai párt. Az idei katholikus nagygyűlés alkalmából, összejövetelt tartottak a fővárosban a keresztény szocziálisták is, s elhatározták, hogy mint politikai párt fognak szervezkedni országszerte. A férfiakat, a kik élére állottak a mozgalomnak — közöttük egy nagy tudományú püspök is — egy nagy és nemes szempont vezeti. A szocziálista mozgalomba be akarják vinni a szeretet melegét. A nemzetközi szocziálizmus a teljes rombolást hirdeti. A jelen társadalom felforgatását, s egy uj világrendnek felállítását, melyben minden ember csak annyit fog nyomni, a mennyit az általa teljesített munka ér. Ezt a nemzetközi szocziálizmust lobogó gyűlölet tölti el minden ellen, a mi a mai társadalmi rendszert képezi és azzal összefügg. Ezt a gyűlöletet akarják a keresztény szocziálisták enyhíteni, elvül hirdetvén a keresztényi szeretetet.

Am magában az elnevezésben úgy tetszik, mintha ellenmondás rejlene. A mi mostani viszonyaink között a «keresztény» jelszónak hangoztatása, ha nem jelent is épen gyűlöletet, mindenesetre kizárólagosságot, excluzivitást fejez ki. Szeretet a keresztények iránt, annyit jelent, hogy e szeretetből ki van zá rva mindaz, a ki nem keresztény. Első sorban természetesen a zsidó.

Ezerkilenczszáz esztendővel ezeőtt, midőn az Üdvözítő élő alakban járt a Genezáreth tavának partjain, gyűlölet és elkeseredés töltötte el Galilea népének lelkét. Gyűlölték mindazt, a mi idegen. Gyűlölték a római hódítót, a a ki elfoglalta az országot, s gyűlölték a pogányt, a ki nem úgy imádta az Istent, mint ők. Azok az egyszerű zsidó emberek, halászok és iparosok, a kikből apostolait választotta az Üdvözítő, ebben a gyűlöletben nőttek fel, ez töltötte el szivöket. Ő pedig nem a gyűlöletet hirdette nekik, hanem a szeretetet. És nem a kizárólagosságra tanította őket, hanem arra,

OTTHON. — TÓTH-MOLNÁR FERENCZ EREDETI KŐRAJZA.

A MAGYAR KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER DOLGOZÓ-SZOBÁJÁNAK BERENDEZÉSE A MILANÓI KIÁLLÍTÁSON.

hogy szeressék a pogányokat is, s terjeszszék azok között is az ige malasztját. Abban a sötét korban befogadták ezt a tanítást a legegyszerűbb lelkek is. Mert az igaz szeretetet könnyű megérteni, de az nem ismeri az excluzivitást.

*

Az ember tragédiája. Hogy huszonhárom esztendő leforgása alatt *Az ember tragédiája* megérte a kétszázadik előadást a Nemzeti Szinházban, ennek az eseménynek a fontosságából, jelentőségéből *Madách* szinpadra vitt remekére a legkevesebb esik. Egy ilyen alkotás értéke, becse sőt sorsa is független attól, hogy mindjárt-é vagy csak később hull rá a közönség elismerésének virága. A remekmű ráér. Kivárhatja a sikert akkor is, ha ez késlekedő, mert az idő telése őt csak közelébb hozza a jogaihoz. Ha idáig csak tizszer adhatták volna ezt a remek alkotást, okvetetlenül jön egy későbbi kor, a mely ezt a mulasztást bőségesen kipótolja, mert egy ilyen munka élete önmagában van és nem a pénztári kimutatás kedvező voltában, a jegyek és példányok kelendőségében. Ezzel azonban nem azt mondjuk, hogy ez a kétszázas dátum nem ünnepi alkalom. A legnagyobb mértékben az. Egy kedves, szép, örvendetes és valósággal kulturális ünnep. Csakhogy ez alkalom ünnepi koszorúja a *közönséget* illeti egy nevezetes és dicsőséges tanuságtétel jutalmaképen. Egy kor, egy nemzedék műveltségi fokának, kulturális fejlettségének a leghitelesebb mértékmutatója az, hogy milyen sorsot tudott juttatni kivételes elmék kivételes alkotásainak, a melyek tőle az érzésnek nagyobb elmélyedését és az itéletnek nagyobb emelkedettségét követelték. Hogy menynyire tudta megbecsülni azt, a mi minden korok megbecsülésére méltó. Ez adja meg ennek a mostani ünnepnek értékét, kedvességét, örvendetességét abban a kellemes tudatban, hogy e kor közönségének műveltsége lelkiismeret furdalás nélkül állhat majdan a jövő itélőszéke elé.

*

Négylábú vértanuk. Az egyszeri kécskei ember csattanó nyaklevest adott a fiának, a miért ez a kelleténél erősebben végigsuhintott az ostorral a lovon és a nyaklevest a következő kommentárral magyarázta:

— Tanuld meg kölök, hogy a ló is embör, mert abban is van érzés!

Ez a kécskei embör bizonyára derék ember volt, de derék emberek vannak ime nemcsak Kécskén, hanem Londonban is. London egyik legnagyobb parkjában, a hol a legtöbb gyermek játszik, szobrot lepleztek le most vasárnap. A monumentum kutyát ábrázol és a talapzatán ez a fölirás:

Az emberi önzés vértanuinak.

A szobor ugyanis nem egy kutyának az emlékköve, hanem sok száz kutyáé, a melyek, vagy a *kik* ott pusztultak el az emberi egészség műhelyeiben, tudósok kése alatt, a kik a fizikai élet, az organizmus megmaradásának és fölépülésének föltételeit kutatják. Állították a szobrot a viviszekczió ellenségei, a kik ezt kegyetlen, barbár és embertelen dolognak tartják, állították azért, hogy e szobor segedelmével a maguk fölfogásának a jövendő nemzedék gondolatában propagandát csináljanak. Minden cselekedet, a melyet emberséges érzés diktál, tisztelni való és, hogy a kécskei ember szavával éljünk: a kutya is embör, mert abban is van érzés. Az is való, hogy ezek az agyonkisérletezett kutyák bizonyos értelemben csakugyan az emberiség vértanui voltak, mert az emberi élet védelmének voltak áldozatai. Mi ezt az áldozatot a magunk részéről se barbárnak, se megengedhetetlennek nem tartjuk, mert ez az áldozat az emberért való és a mi emberséges érzésünk elsősorban nem a patkányé, nem a tengeri nyúlé és nem a kutyáé, hanem az emberé. De, ha elfogadnók is a londoni állatbarátok fölfogását, akkor is konstatálnunk kellene, hogy az ő akcziójuk tökéletlen, mert a hálájuk megdöbbentően egyoldalú. Ha szobrot emelnek a kutyáknak, mint az emberi önzés mártirjainak, szobor dukálna a teheneknek, a lovaknak, a csirkéknek, a sertéseknek is, mert ezek az állatok naponta millió számra mennek a «vérpadra» mint az emberi *önzés* áldozatai. Vagy vértanuságra és szoborra csak a kutyának van privilégiuma?

BRASSÓTÓL GYIMESIG.

A ki lenn jár Brassóban, ne mulaszsza el megtenni az utat vasuton Gyimesig. Öt óra alatt visz oda viczinális, de az órák hamar repülnek a vidék változatos képeinek szemlélése közben.

Sepsi-Szent-Györgyig nem sok a látni való, de onnan kezdve kezd érdekessé válni a vidék. A hegyek összébb szorulnak, a vasut mellett az Olt vize kanyarodik bársonyos üde rétek, sötét fenyők között, érintjük Málnás, Bikszád-Bálványos fürdőket, majd bejutunk a tusnádi szorosba és fenyvesekkel benőtt magas hegyek között felbukkan előttünk a tusnádi állomás. A csinos kis pályaudvarnál mindig vig társaság álldogál, szép asszonyok, leányok, gavallérok serege, lévén a fürdőközönség kedvencz sétája ez, a pompás erdei úton át, le a vasutig.

Alig ér ki a vonat a regényes tusnádi szorosból, új kép tárul az utas szemei elé. A csiki fensikon vagyunk: körülöttünk nagy rétek, mezők, kopárság, a hegyek mindjobban széjjel futnak és már csak a távolból kéklenek két oldalt, balról a Margittai hegység, jobbról pedig már messziről integet felénk a Somlyó-hegy, mintha hivna hires búcsújáró templomába, a hová pünkösdkor ezrivel jön még Bukarestből is a hivő székelység, hogy segitsen rajtuk a csodatevő Szüz Mária.

Kietlennek, lakatlannak látszik ez a fensik, a falvak mintegy elvesznek a nagy térségben és sajátszerűen szürke képet nyujtanak fenyőszálakból összerótt magtáraik, apró faházaikkal, a melyeknek nehézkes, nagy zsindelytetői olyan hatást tesznek, mint mikor télen a didergő ember fázósan jól a szemébe húzza bárányból süvegét. Saját szemünkkel győződhetünk meg, hogy a székely nép bizony nem dúskál a bőségben . . . és szinte vigasztalóan hatnak a most sűrűen felbukkanó fűrésztelepek, melyek kenyeret adnak a lakosságnak.

Az egymást követő falvak, melyek Csik előnévvel csupa szentek neveit viselik: Csik-Sz.-Simon, Csik-Sz.-Mihály, stb. önkénytelenül azt a gondolatot keltik, hogy a lakosság vagy nagyon vallásos erre felé, vagy pedig nagyon is sokáig pogány volt és megtérítésükre hozták ide a szenteket. A különböző Csik-falvak, a megye székhelyével Csik-Szeredával érnek véget. A vasútról tekintve, ez a város is csak nagyobb falunak tetszik, leszámitva néhány jelentősebb épületét, a melyek közül az egykori Mikó-vár (most kaszárnya) érdekes, bizonyos középkori jelleget kölcsönöz a városkának. A város mögött mintegy őrtálló Somlyó hegy alatt terül el Csik-Somlyó. Tisztán kivehető a franczikánus zárda két tornyú nagy búcsújáró temploma, a kis Kis-Somló hegy tetején emelkedő, hagyomány szerint még Szent István korából eredő Salvator kápolna, a hová a legenda szerint az angyalok létrán jártak le az égből. A zárdában még most is megvan Erdély egyik legrégibb nyomdája, a mely működését a 80-as években szüntette meg és arról nevezetes, hogy itt nyomták Verbőczy egy kiadását és 48-ban egy forradalmi lapot.

A következő állomás, Mádéfalva, szintén történeti nevezetességű, itt játszódott le a *Siculicidium* (a mádéfalvi veszedelem) mikor 1763-ban Mária Terézia alatt, a császári hadsereg rátört a határ megvédésére fegyvert ragadni nem akaró székelyekre és néhány százat közülök felkonczolt. Ennek emlékét egy tavaly emelt Turul-oszlop őrzi.

De az útvonal tulajdonképeni szépsége, regényessége csak most kezdődik, mikor bejutunk a keleti Kárpátokba, a magas hegyek vadregényes világába. A nagy emelkedés miatt a vonat csak lassan haladhat és időnk van gyönyörködni a havasi tájakban, a mély völgyekben és szakadékokban, a nagyszerű hegyi tájék remek panorámájában. Messziről fehér vonalként pillantjuk meg a Karakó-völgyét áthidaló vasuti hidat, a híd-épitészet egyik remekét, de mig mi is átrobogunk rajta és alátekintünk a szédítő mélységbe, mennyi pompás tájrészlet gyönyörködteti még a szemünket!

A hegyoldalakban legelő tehéncsordák, a völgyekben meglapuló viskók, egy-egy magányosan álló harangláb, mind megannyi festői kép.

A szemeringi vasutvonalhoz hasonlitják a gyimesi vonalat, pedig mennyire más ez! Ott lépten-nyomon nyaralók, a közeli nagy város kulturájának nyomai látszanak. Itt még ősi állapotában levő vadon, lakatlan tájak, a hová eddig még kevés forgalmat hozott a naponként négyszer erre felé száguldó gőzmasina. De nagyszerűségben a vidék fölülmulja Semeringet. Legszebb Lóvész állomásnál. Szép arczú román fiucskák, leányok mogyorót és köszmétét árulnak. Vasárnap délután van, de azért az állomásoknál kevés a népség. Hol vannak? A korcsmákban mulatoznak-e? Vagy talán valamennyien kivándoroltak már a szomszédos Romániába vagy Amerikába? . . .

A HÉTRŐL.

A császár arczképe. Egy berlini gépészmérnök, a kinek különben Kerner Tivadar a neve, bíróság elébe került, mert levette a falról a császár arczképét. A hónapos szobában, melyet bérelt, ott pompázott, merészen felsütött bajuszával a sokat beszélő s magáról még többet beszéltető imperátor alakja. A mérnök levette az olajnyomatot a falról, s oda adta a szobaleánynak, hogy vigye ki s tegye máshová. Ebből támadt a nagy veszedelem. Először a háziúr szörnyülködött el az «istentelenség» fölött, mert maga is a «felsőbbséget» szolgálván, mint adótiszt úgy találta, hogy a felsőbbséget egyenesen Isten rendelte az emberek fölé. Aztán megkezdődött a bíróságok részéről való zaklatás. Kerner úr, a mérnök, önérzetesen hivatkozott reá, hogy ő annak az arczképét akaszthatja szobájának falára, a kiét épen tetszik. Ha Goethét jobban kedveli, annak a képmását teszi oda, és nem Schillerét. Newton vagy Darwin személyét nagyobb tiszteletben részesítheti, mint akár Napoleont. Sőt magát a császárt se köteles elébe tenni p. o. Shakespearenek. Ám keveset ért a védekezés. A porosz törvényszék elzárásra itélte a mérnököt. Úgy kell lennie, hogy a porosz birákban ki van fejlődve a bizantinizmus. Ez pedig nagyobb baj, mint az, a miről a császárt vádolják: hogy a római imperátorokat utánozza. Mert ez az utánzás legföljebb külső hiúságokban nyilatkozhatik meg mind addig, a míg a bíróság és a parlament megtartják függetlenségöket és méltóságukat. De jaj az országnak, ha ezek nézik imperátornak a császárt.

Néró kivégeztetett egy római polgárt, mert nem húzta le ujjáról a császár képével diszített gyűrűt akkor, a mikor oda ment, a hová magyar szólás szerint a császár is gyalog jár. De azt a polgárt Nero itélte el s nem a független birák.

*

Uj politikai párt. Az idei katholikus nagygyűlés alkalmából, összejövetelt tartottak a fővárosban a keresztény szocziálisták is, s elhatározták, hogy mint politikai párt fognak szervezkedni országszerte. A férfiakat, a kik élére állottak a mozgalomnak — közöttük egy nagy tudományú püspök is — egy nagy és nemes szempont vezeti. A szocziálista mozgalomba be akarják vinni a szeretet melegét. A nemzetközi szocziálizmus a teljes rombolást hirdeti. A jelen társadalom felforgatását, s egy új világrendnek felállítását, melyben minden ember csak annyit fog nyomni, a mennyit az általa teljesített munka ér. Ezt a nemzetközi szocziálizmust lobogó gyűlölet tölti el minden ellen, a mi a mai társadalmi rendszert képezi és azzal összefügg. Ezt a gyűlöletet akarják a keresztény szocziálisták enyhíteni, elvül hirdetvén a keresztényi szeretetet.

Am magában az elnevezésben úgy tetszik, mintha ellenmondás rejlene. A mi mostani viszonyaink között a «keresztény» jelszónak hangoztatása, ha nem jelent is épen gyűlöletet, mindenesetre kizárólagosságot, excluzivitást fejez ki. Szeretet a keresztények iránt, annyit jelent, hogy e szeretetből ki van zá rva mindaz, a ki nem keresztény. Első sorban természetesen a zsidó.

Ezerkilenczszáz esztendővel eze őtt, midőn az Üdvözítő élő alakban járt a Genezáreth tavának partjain, gyűlölet és elkeseredés töltötte el Galilea népének lelkét. Gyűlölték mindazt, a mi idegen. Gyűlölték a római hódítót, a a ki elfoglalta az országot, s gyűlölték a pogányt, a ki nem úgy imádta az Istent, mint ők. Azok az egyszerű zsidó emberek, halászok és iparosok, a kikből apostolait választotta az Üdvözítő, ebben a gyűlöletben nőttek fel, ez töltötte el szivöket. Ő pedig nem a gyűlöletet hirdette nekik, hanem a szeretetet. És nem a kizárólagosságra tanította őket, hanem arra,

OTTHON. — TÓTH-MOLNÁR FERENCZ EREDETI KŐRAJZA.

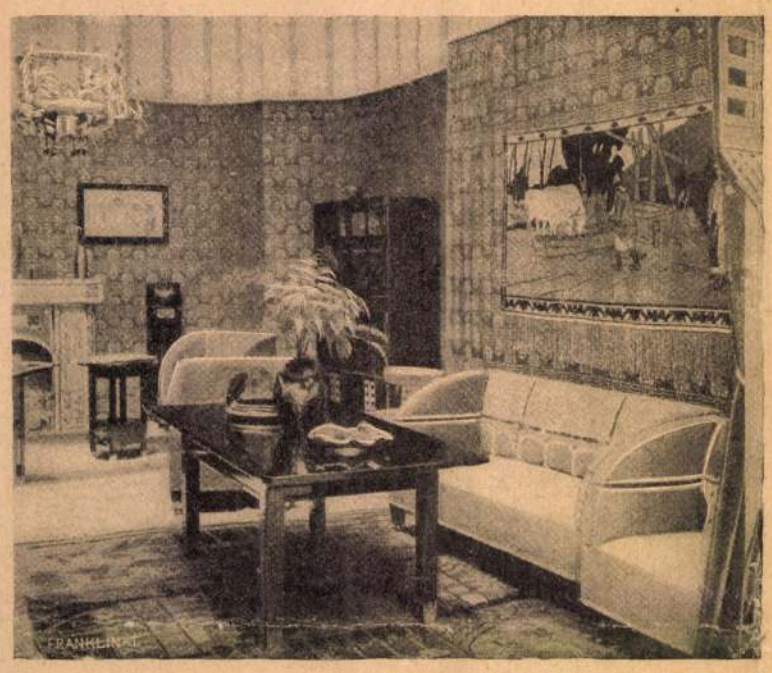

A MAGYAR KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER DOLGOZÓ-SZOBÁJÁNAK BERENDEZÉSE A MILANÓI KIÁLLÍTÁSON.

hogy szeressék a pogányokat is, s terjeszszék azok között is az ige malasztját. Abban a sötét korban befogadták ezt a tanítást a legegyszerűbb lelkek is. Mert az igaz szeretetet könnyű megérteni, de az nem ismeri az excluzivitást.

*

Az ember tragédiája. Hogy huszonhárom esztendő leforgása alatt *Az ember tragédiája* megérte a kétszázadik előadást a Nemzeti Szinházban, ennek az eseménynek a fontosságából, jelentőségéből *Madách* szinpadra vitt remekére a legkevesebb esik. Egy ilyen alkotás értéke, becse sőt sorsa is független attól, hogy mindjárt-é vagy csak később hull rá a közönség elismerésének virága. A remekmű ráér. Kivárhatja a sikert akkor is, ha ez késlekedő, mert az idő telése őt csak közelébb hozza a jogaihoz. Ha idáig csak tizszer adhatták volna ezt a remek alkotást, okvetetlenül jön egy későbbi kor, a mely ezt a mulasztást bőségesen kipótolja, mert egy ilyen munka élete önmagában van és nem a pénztári kimutatás kedvező voltában, a jegyek és példányok kelendőségében. Ezzel azonban nem azt mondjuk, hogy ez a kétszázas dátum nem ünnepi alkalom. A legnagyobb mértékben az. Egy kedves, szép, örvendetes és valósággal kulturális ünnep. Csakhogy ez alkalom ünnepi koszorúja a *közönséget* illeti egy nevezetes és dicsőséges tanuságtétel jutalmaképen. Egy kor, egy nemzedék műveltségi fokának, kulturális fejlettségének a leghitelesebb mértékmutatója az, hogy milyen sorsot tudott juttatni kivételes elmék kivételes alkotásainak, a melyek tőle az érzésnek nagyobb elmélyedését és az itéletnek nagyobb emelkedettségét követelték. Hogy menynyire tudta megbecsülni azt, a mi minden korok megbecsülésére méltó. Ez adja meg ennek a mostani ünnepnek értékét, kedvességét, örvendetességét abban a kellemes tudatban, hogy e kor közönségének műveltsége lelkiismeret furdalás nélkül állhat majdan a jövő itélőszéke elé.

*

Négylábú vértanuk. Az egyszeri kécskei ember csattanó nyaklevest adott a fiának, a miért ez a kelleténél erősebben végigsuhintott az ostorral a lovon és a nyaklevest a következő kommentárral magyarázta:

— Tanuld meg kölök, hogy a ló is embör, mert abban is van érzés!

Ez a kécskei embör bizonyára derék ember volt, de derék emberek vannak ime nemcsak Kécskén, hanem Londonban is. London egyik legnagyobb parkjában, a hol a legtöbb gyermek játszik, szobrot lepleztek le most vasárnap. A monumentum kutyát ábrázol és a talapzatán ez a fölirás:

Az emberi önzés vértanuinak.

A szobor ugyanis nem egy kutyának az emlékköve, hanem sok száz kutyáé, a melyek, vagy a *kik* ott pusztultak el az emberi egészség műhelyeiben, tudósok kése alatt, a kik a fizikai élet, az organizmus megmaradásának és fölépülésének föltételeit kutatják. Állitották a szobrot a viviszekczió ellenségei, a kik ezt kegyetlen, barbár és embertelen dolognak tartják, állították azért, hogy e szobor segedelmével a maguk fölfogásának a jövendő nemzedék gondolatában propagandát csináljanak. Minden cselekedet, a melyet emberséges érzés diktál, tisztelni való és, hogy a kécskei ember szavával éljünk: a kutya is embör, mert abban is van érzés. Az is való, hogy ezek az agyonkisérletezett kutyák bizonyos értelemben csakugyan az emberiség vértanui voltak, mert az emberi élet védelmének voltak áldozatai. Mi ezt az áldozatot a magunk részéről se barbárnak, se megengedhetetlennek nem tartjuk, mert ez az áldozat az emberért való és a mi emberséges érzésünk elsősorban nem a patkányé, nem a tengeri nyúlé és nem a kutyáé, hanem az emberé. De, ha elfogadnók is a londoni állatbarátok fölfogását, akkor is konstatálnunk kellene, hogy az ő akcziójuk tökéletlen, mert a hálájuk megdöbbentően egyoldalú. Ha szobrot emelnek a kutyáknak, mint az emberi önzés mártirjainak, szobor dukálna a teheneknek, a lovaknak, a csirkéknek, a sertéseknek is, mert ezek az állatok naponta millió számra mennek a «vérpadra» mint az emberi *önzés* áldozatai. Vagy vértanuságra és szoborra csak a kutyának van privilégiuma?

BRASSÓTÓL GYIMESIG.

A ki lenn jár Brassóban, ne mulaszsza el megtenni az utat vasuton Gyimesig. Öt óra alatt visz oda viczinális, de az órák hamar repülnek a vidék változatos képeinek szemlélése közben.

Sepsi-Szent-Györgyig nem sok a látni való, de onnan kezdve kezd érdekessé válni a vidék. A hegyek összébb szorulnak, a vasut mellett az Olt vize kanyarodik bársonyos üde rétek, sötét fenyők között, érintjük Málnás, Bikszád-Bálványos fürdőket, majd bejutunk a tusnádi szorosba és fenyvesekkel benőtt magas hegyek között felbukkan előttünk a tusnádi állomás. A csinos kis pályaudvarnál mindig vig társaság álldogál, szép asszonyok, leányok, gavallérok serege, lévén a fürdőközönség kedvencz sétája ez, a pompás erdei úton át, le a vasutig.

Alig ér ki a vonat a regényes tusnádi szorosból, új kép tárul az utas szemei elé. A csiki fensikon vagyunk: körülöttünk nagy rétek, mezők, kopárság, a hegyek mindjobban széjjel futnak és már csak a távolból kéklenek két oldalt, balról a Margittai hegység, jobbról pedig már messziről integet felénk a Somlyó-hegy, mintha hivna hires búcsújáró templomába, a hová pünkösdkor ezrivel jön még Bukarestből is a hivő székelység, hogy segítsen rajtuk a csodatevő Szüz Mária.

Kietlennek, lakatlannak látszik ez a fensik, a falvak mintegy elvesznek a nagy térségben és sajátszerűen szürke képet nyujtanak fenyőszálakból összerótt magtáraik, apró faházaikkal, a melyeknek nehézkes, nagy zsindelytetői olyan hatást tesznek, mint mikor télen a didergő ember fázósan jól a szemébe húzza bárányból süvegét. Saját szemünkkel győződhetünk meg, hogy a székely nép bizony nem dúskál a bőségben . . . és szinte vigasztalóan hatnak a most sűrűen felbukkanó fűrésztelepek, melyek kenyeret adnak a lakosságnak.

Az egymást követő falvak, melyek Csik előnévvel csupa szentek neveit viselik: Csik-Sz.-Simon, Csik-Sz.-Mihály, stb. önkénytelenül azt a gondolatot keltik, hogy a lakosság vagy nagyon vallásos erre felé, vagy pedig nagyon is sokáig pogány volt és megtérítésükre hozták ide a szenteket. A különböző Csik-falvak, a megye székhelyével Csik-Szeredával érnek véget. A vasútról tekintve, ez a város is csak nagyobb falunak tetszik, leszámitva néhány jelentősebb épületét, a melyek közül az egykori Mikó-vár (most kaszárnya) érdekes, bizonyos középkori jelleget kölcsönöz a városkának. A város mögött mintegy őrtálló Somlyó hegy alatt terül el Csik-Somlyó. Tisztán kivehető a franczis kánus zárda két tornyú nagy búcsújáró temploma, a kis Kis-Somló hegy tetején emelkedő, hagyomány szerint még Szent István korából eredő Salvator kápolna, a hová a legenda szerint az angyalok létrán jártak le az égből. A zárdában még most is megvan Erdély egyik legrégibb nyomdája, a mely működését a 80-as években szüntette meg és arról nevezetes, hogy itt nyomták Verbőczy egy kiadását és 48-ban egy forradalmi lapot.

A következő állomás, Mádéfalva, szintén történeti nevezetességű, itt játszódott le a *Siculicidium* (a mádéfalvi veszedelem) mikor 1763-ban Mária Terézia alatt, a császári hadsereg rátört a határ megvédésére fegyvert ragadni nem akaró székelyekre és néhány százat közülök felkonczolt. Ennek emlékét egy tavaly emelt Turul-oszlop őrzi.

De az útvonal tulajdonképeni szépsége, regényessége csak most kezdődik, mikor bejutunk a keleti Kárpátokba, a magas hegyek vadregényes világába. A nagy emelkedés miatt a vonat csak lassan haladhat és időnk van gyönyörködni a havasi tájakban, a mély völgyekben és szakadékokban, a nagyszerű hegyi tájék remek panorámájában. Messziről fehér vonalként pillantjuk meg a Karakó-völgyét áthidaló vasuti hidat, a híd-építészet egyik remekét, de mig mi is átrobogunk rajta és alátekintünk a szédítő mélységbe, mennyi pompás tájrészlet gyönyörködteti még a szemünket!

A hegyoldalakban legelő tehéncsordák, a völgyekben meglapuló viskók, egy-egy magányosan álló harangláb, mind megannyi festői kép.

A szemeringi vasutvonalhoz hasonlítják a gyimesi vonalat, pedig mennyire más ez! Ott lépten-nyomon nyaralók, a közeli nagy város kulturájának nyomai látszanak. Itt még ősi állapotában levő vadon, lakatlan tájak, a hová eddig még kevés forgalmat hozott a naponként négyszer erre felé száguldó gőzmasina. De nagyszerűségben a vidék fölülmulja Semeringet. Legszebb Lóvész állomásnál. Szép arczú román fiucskák, leányok mogyorót és köszmétét árulnak. Vasárnap délután van, de azért az állomásoknál kevés a népség. Hol vannak? A korcsmákban mulatoznak-e? Vagy talán valamennyien kivándoroltak már a szomszédos Romániába vagy Amerikába? . . .

TÓTH NÁNDOR: GOBELINTERV. TANÁR: MEYER A.

Képzőmű. Főisk. Erk.
1936/37.

ADAMOVITS VAZUL: PLAKÁT. TANÁR: MEYER Á.

TÓTH NÁNDOR: GOBELINTERV. TANÁR: MEYER A.

Tóth Nándor

ADAMOVITS VAZUL: PLAKÁT.

TANÁR: MEYER Á.

Műcsarnok. Képzőm. fősk. kiáll. 1937.

Tóth Nándor

Magyar Nemzet 1958. márc. 21.

XIV. évf. 68. sz.

*

Vasárnapi számunkban hírt adtunk a Köztársaság téren felállítandó kommunista mártíremlékmű tervpályázatának eredményéről. Megírtuk, hogy a kitűzött határidőig 24 pályamű érkezett be. A határidő letelte után további hat tervet küldtek be, így az elkésetten érkezett pályamunkákkal együtt harmincra emelkedett a tervek száma. A késve érkezett műveket Tóth Nándor, Kothai Nándor, Kiss István, Kuts Béla, Gaál Lajos és Bencsik István szobrászművészek küldték be.

Ms. Fr. 640

Jean de Mandeville

XIV

Az 1991-es tárlaton díjat kaptak:

Bodnár Ede *grafikusművész*
Morvay László *grafikusművész*
Pánti Imre *festőművész*

A kiállításon alkotásaikkal bemutatkoznak a következő művészek:

Bata László festő
Bálványos Gabriella grafikus
Bodnár Ede festő és grafikus
Budehelyi Tibor szobrász
Bunda János István festő
Czétényi Vilmos festő és grafikus
Czina Mónika festő
Dékány Ágoston grafikus
Goda Zsuzsa festő
Gombosné B. Éva festő
Gulyás László festő
Gyeney Judit festő
Gyólai Gabriella festő
Hartung Sándor festő és grafikus
Hernádi Paula grafikus
Horkay István festő és grafikus
Kadarkuti Richárd festő
Kalmár György festő
Kemenesi Zsuzsanna grafikus
Kocsis Előd szobrász
Kováts Borbála grafikus
Lacza Márta grafikus
Ledniczky Gyula festő
Lóska Mari festő
Lukács József grafikus
Mokrai Orsolya grafikus
Morvay László grafikus
Nagy Vera grafikus
Németh Miklós festő
Orbán Nándor grafikus
Pánti Imre festő
Pleva Ilona festő
V. Pleva Margit szobrász
Rácz Edit szobrász
Szűcs Miklós grafikus
Temesi Péter grafikus
Tóth Kristóf grafikus
Tóth Orsolya grafikus
Traurig Lőrinc grafikus
Vizsolyi János szobrász
Gy. Vad Erzsébet festő
Volni Veronika festő

A Pesterzsébeti Múzeum Gaál Imre Galériája
szeretettel meghívja
Önt és barátait a

27. Tavaszi Tárlat

megnyitására

1991. március 18-án du. 16 órára

Megnyitja: **Perlaki Jenő**
Pestszenterzsébet–Soroksár
polgármestere

Megtekinthető: 1991. április 29-ig
hétfő kivételével naponta 10-18-ig

Gaál Imre Galéria
1203 Budapest, Kossuth Lajos utca 39.
Telefon: 127-8017

TÓTH Orsolya graf.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-774
1969 DEC 2

F. Tóth Pál

PETŐFI NÉPE
Kecskemét

Negyedszázad Bács-Kiskun megyében

A fenti címmel jelentette meg az MSZMP Bács-Kiskun megyei Bizottságának propaganda és művelődési osztálya azt a kétíves, szép kiállítású füzetet, amelyben a szerző, F. Tóth Pál képet fest azokról a felszabadulástól napjainkig végbemenő gazdasági, társadalmi és kulturális változásokról, amelyek megyénkben bekövetkeztek.

A füzet — melyet elsősorban a pártpropagandisták munkájának segítésére adtak ki — szemléletesen mutatja be a folyamatosan felfelé ívelő fejlődését, s adatszerűségében is gazdagon tárja az olvasó elé megyénk sokoldalúságát.

A tetszetős borító Palkó József grafikus munkája.

Külső-Szegedi út (Erdőgazdaság után). 1920

SÜTŐCUKRÁSZIPARI szakmunkásokat felvesz a Magyar Szovjet Barátság Tsz. Magas kereseti lehetőség. Jelentkezés Kecskemét, Városföld 127 Szarvas-tanyán a sütőüzemben. 1020

ADMINISZTRÁTORT keres a Kecskeméti Centrum Áruház. 1021

FÉMMUNKÁS Vállalat Kecskeméti Gyára azonnali felvételre keres 350 köbméter órás teljesítményű kompresszorhoz 2 fő kompresszorkezelőt. Jelentkezés: a gyár munkaügyi osztályán, Izsáki út 2. 999

GYÁSZHÍREK

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy özv. ZÁRTOS JÓZSEFNÉ szül. Rajki Erzsébet életének 80. évében szerető szíve örökre megszűnt dobogni. Hamvasztás utáni búcsúztatása február 17-én, 1/2 2 órakor lesz a Jáki úti temetőben. Gyászmise a temetés napján 8 órakor a Ferences-templomban. Gyászoló családja. (283148/1K

Köszönetet mondunk hálás szívvel minden kedves rokonnak, ismerősnek, jó barátnak, a Tsz és a Korrgép dolgozóinak, a falu lakóinak, hogy

POLGÁR JÓZSEF
(Ádám)

temetésén megjelentek, sírjára a szeretet virágait elhelyezték, fájdalmunkat részvétükkel enyhítették. Gyászoló családja Vasasszonyfa. (283236/1K)

Hálás szívvel mondunk köszönetet rokonoknak, ismerősöknek, munkatársaknak, barátoknak, a lépcsőház lakóinak, hogy

EREDICS FRIGYES

temetésén részt vettek, sírjára a kegyelet virágait elhelyezték, mérhetetlen fájdalmunkban bármely módon osztoztak. Gyászoló családja. (283252/1K)

Hálás szívvel mondunk köszönetet mindazoknak, akik felejthetetlen halottunk

SEMPERGER FERENCNÉ
szül. Martonicz Terézia

temetésén részt vettek, sírjára a kegyelet virágait elhelyezték. Gyászoló családja. (283339/1K)

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik a drága, felejthetetlen halottunk

LUKÁCS LÁSZLÓ
nyugalmazott MÁV-főfelügyelő

búcsúztatásán részt vettek, sírjára a kegyelet virágait elhelyezték. Gyászoló felesége és családja. (283377)

Köszönetet mondunk mindazoknak a rokonoknak, barátoknak, Marc Kft. 4170 kör dolgozóinak, Hársfa utca lakóinak, akik Édesapánk

OLASZ MIHÁLY

temetésén részt vettek, sírjára a kegyelet virágait elhelyezték. Gyászoló családja. (283378/1K)

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a szerető feleség, drága édesanya, anyós és nagyi

PLÁJER JÁNOSNÉ

Szomorúan tudatom, hogy

BARTHA LÁSZLÓ

festőművész, Kossuth-díjas, kiváló művész

a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia alapító tagja

életének 90. évében február 5-én meghalt.
Hamvai kívánsága szerint lettek szétszórva.
Részvétnyilvánítás helyett gondoljanak rá szeretettel.
Bartha Lászlóné Jancski Veronika

(283482/1K)

„Úgy ment el, ahogy élt,
Csendesen emberként."

A gyászoló család fájdalommal tudatja, hogy szeretett édesapánk, nagyapánk, rokonunk

MIKLÓSSY JÓZSEF

nyugalm. MÁV-főintéző

életének 76. évében váratlanul elhunyt. Temetése 1998. február 17-én, kedden 3/4 3-kor lesz a Jáki úti temetőben. Engesztelő szentmise február 17-én, 1/2 9-kor a Szent Márton-templomban. Minden külön értesítés helyett. Gyászoló családja.

„Nincs már holnap, ennyi volt az élet,
Sirassatok csendben, mert a szívetekben élek."

(283419/1K)

Köszönetemet fejezem ki mindazoknak, akik felejthetetlen halottam

ZELLES FERENCNÉ

temetésén részt vettek, sírjára a kegyelet virágait elhozták, fájdalmamban bármely módon osztoztak.

Gyászoló férje.

(282896/1K)

AUER FERENC

volt Élelmiszer Kisker ellenőre

1998. február 7-én, életének 76. évében elhunyt. Végakaratának megfelelően szűk családi körben kísértük utolsó útjára. Ezúton mondunk köszönetet mindazok-

„Elcsitult a szív,
mely értünk dobogott,
Pihen a kéz, mely értünk dolgozott,
Számunkra te sosem leszel halott,
Örökké élni fogsz, mint a csillagok."

Köszönetünket fejezzük ki minden rokonnak, ismerősnek, jó barátnak, akik felejthetetlen édesanyánkat

KOVÁCS JÁNOSNÉ

szül. Gróf Etelkát

utolsó útjára elkísérték, mély gyászunkban bármily módon osztoztak. Külön köszönet a káldi posta, az EYBL Kft. dolgozóinak, a Vöröskereszt, az ÖTE, az egyházközösség tagjainak és az általános iskola tantestületének.

A gyászoló család Káld.

(283337/1K)

Fájó szívvel tudatjuk mind-

TÓTH Péter formatervező

Vas Népe

Operett, komédia, musical, bohózat

Tavaszi színházi bérlet Körmenden

● **Szenkovits**

Öt előadásból álló tavaszi színházi bérletsorozatot indít a Körmendi Művelődési Központ. A Batthyány-kastély színháztermében elsőként — február 23-án, hétfőn — Operettvarázs címmel látványos revü-gála lesz. Március 2-án, hétfőn 19 órakor Marc Camoletti Szex a lelke mindennek! című vígjátékát a budapesti Vidám Színpad társulata mutatja be. A soproni Petőfi Színház március 23-án vendégszerepel Körmenden. Heltai Jenő Naftalin című bohózatát adják elő. Áprilisban várhatóan a veszprémi Petőfi Színház együttese lép a körmendi közönség elé Örkény István Tóték című tragikomédiájával. A tervek szerint az ötödik előadás egy musical lesz, amely Molnár Ferenc Vörös malom című művéből készült, s a zalaegerszegi Hevesi Sándor Színház társulata mutatja be.

Az életöröm formái

Tóth Péter Sopronban tanul formatervezést, és azért kapott kiállítási lehetőséget a szombathelyi MMIK Médium Galériájában, mert Rasperger József-

Fotó: Kaczmarski Z.

nek eltökélt szándéka bemutatni a Szombathelyről elszármazott ifjú tehetségeket. A március 1-jéig nyitva tartó tárlat nem véletlenül kapta a MIX címet: az alkotó látható élvezettel tobzódik színekben, formákban, megnyilatkozási módokban. A látogató pedig kapkodhatja a fejét: az egyik sarokban videofilm forog, a másikban egy utcai stand tervei láthatók, az egyik teremben festmények sorakoznak, a másikban hamvas-friss fotók tudósítanak arról, hogy Tóth Péter megjárta Írországot éppúgy, mint a Hargitát. Így válhatott a kiállítás — az első komoly megmutatkozáson túl — az életöröm diadalmas hirdetőjévé.

Heti filmajánló

Lesz-e hó karácsonykor?

A Savaria mozi kamaratermében február 15-éig láthatjuk ezt a színes francia filmet, amely 1966-ban elnyerte a legjobb első filmért járó Cesar-díjat, a Louis Deeluc-díjat, a Belfort-i Filmfesztiválon a zsűri nagydíját és a Közönségdíjat, a 11. Párizsi Filmfesztiválon a zsűri különdíját. A film mérhetetlen gyenkat, s a földművelés kemény iskoláját járják. Nyáron a Nap mintha valami reményt sugározna. És lesz-e hó karácsonykor?

A kaukázusi fogoly

A Kamaramozi február 16-ától 18-áig tartja műsorán ezt a színes orosz—kazahsztáni filmet, amely 1966-ban Cannes-

réli őket fiára, akit az oroszok tartanak fogva. A két katona szökni próbál, egyiküket megölik. Így a fogolycsere nem jöhet létre, annál is kevésbé, mert Abdul-Murat fiát is lelőtték, amikor társaival szökni próbált. Az életben maradt orosz foglyot a csecsenek láncra verve egy mély veremben őrzik. Abdul-Murat lánya beleszeret a fiúba,

ógiai térképünk előtt

elegendő alap a hegemónia kérdésének megválaszolására. A felsoroló megközelítés óhatatlanul maga után vonja az ellenpéldák felsorolását. Kulturális életünkben hatnak nem-marxista nézetek, nem egy jele mutatkozik a polgári, kispolgári ízlésnek. Az ilyen összevetés alapján kialakult kép aztán persze kétarcú, az eredmények és fogyatékosságok elrendeződnek s a szocialista kultúra hegemóniájának kérdése sokszor csupán annak vitatásává redukálódik, hogy mennyi konkrétum támogatja az egyik, illetőleg a másik oldalt. Ezzel szemben szükséges hangsúlyozni, hogy egy keresztmetszeti kép igazsága csak féligazság marad, ha nem kapcsoljuk hozzá a folyamat igazságát is. S itt elsősorban nem az ugyancsak jogos, de megszokott érvre gondolunk, hogy t.i. történetileg milyen nagyok és meggyőzőek az eredmények a húsz, — vagy akárcsak a tíz — év előtti helyzethez mérten. Hanem arra a tapasztalatok szerint a pro és kontra érvek felsorakoztatásánál gyakran háttérbe szoruló igazságra, hogy a szocialista kultúra hegemóniájának kérdése nemcsak pillanatnyi keresztmetszet, hanem a folyamatos ideológiai harc kérdése is. Azért szükséges ezt hangsúlyozni, mert ha pusztán a keresztmetszeti kép alapján alakul ki kulturális életünk megítélőinek tábora, az az „optimisták" és „pesszimisták" csoportja lesz. Ha csak a regisztrálás alapján mondja valaki, hogy kulturális élenyul. Összegezve: a kulturális élet az ideológiai harc egyik főfrontjává, ugyanakkor sokban legbonyolultabb területévé vált.

Alapvető célunk, hogy szocialista kultúrát, irodalmat és művészetet minél szélesebb rétegekhez juttassunk el. Ahogyan azonban a kulturális életet az általános összefüggések keretében vizsgáljuk, rögtön kitűnik, hogy ezt a célt nem lehet olyan formán megoldani, hogy kizárólag a szocialista kultúra, irodalom és művészet számára biztosítunk szabad utat. Ahogyan az Ideológiai Irányelvek rámutattak, ideológiai életünk a marxizmus térhódítása mellett is ellentmondásos, egészében pedig elmaradott a gazdaságipolitikai fejlődés mögött. Ilyen körülmények közt a szocialista kultúra kizárólagossága csak adminisztratív úton lenne fenntartható, az ideológiai vita megkerülését jelentené, kulturális téren ideológiai álegységhez vezetne, annak összes káros konzekvenciával együtt. A nemzetközi kultúra minden nem szocialista termékének kirekesztése is ideológiai visszavonulást jelentene ideológia harc helyett. Abból, hogy kulturális életünkben a a szocialista tartalmak mellett másnak is helyet adunk, nem következik, hogy mindennek helyet adunk. Nyilvánvalóan mindent kirekesztünk, ami politikailag ellenséges, s ami a szocialista közerkölcsöt sérti.

A szocialista, másfelől a politikailag ellenséges

szervezeti igényeinél köt ki. A tévedés azonban vezethet olyan „balos" konzekvenciához is, amely kimondva — kimondatlanul az eszmei egység túlnyomórészt adminisztratív eszközökkel való biztosítását kívánja, egy helytelennek bizonyult módszerben látja változatlanul a kivezető utat. S ezeknek az álláspontoknak megvan a maguk téves elméleti vetülete is.

Ezzel kapcsolatban közvetlenül is emlékeztetünk a Kulturális Elméleti Munkaközösségnek a Társadalmi Szemlében nemrég megjelent A: irodalom és művészetek hivatása társadalmunkban c. tanulmányára. Azzal, hogy az anyag egymástól elhatárolja a pártosság, elkötelezettség és dekadencia kategóriáit, éppen ezt a kulturális életünkben annyi félreértést kiváltó ideológiai színskálát bontja fel, s ad ennek révén világosan körvonalazott elvi-elméleti kereteket az ideológiai harc viteléhez.

Éppen ennek az ideológiai „térképnek" az alapján válik világossá hogy az ideológiai harc jobboldali megkerülése az elkötelezettséget jellemzően pártossággá, a dekadenciát elkötelezettséggé, a politikailag ellenséget dekadenciává játsza át; „lépteti elő". Míg a „balos" torzítás a pártosságot a napi politikai közvetlen szolgálatra szűkíti, s így a pártos alkotások jelentős hányadát az ideológiailag ellentmondásos művek közé sorolja, az elkötelezettségben rejlő relatív értéket tagadva, azt minde-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

FEJÉR MEGYEI HIRLAP

1960 SZEP 11.

1021

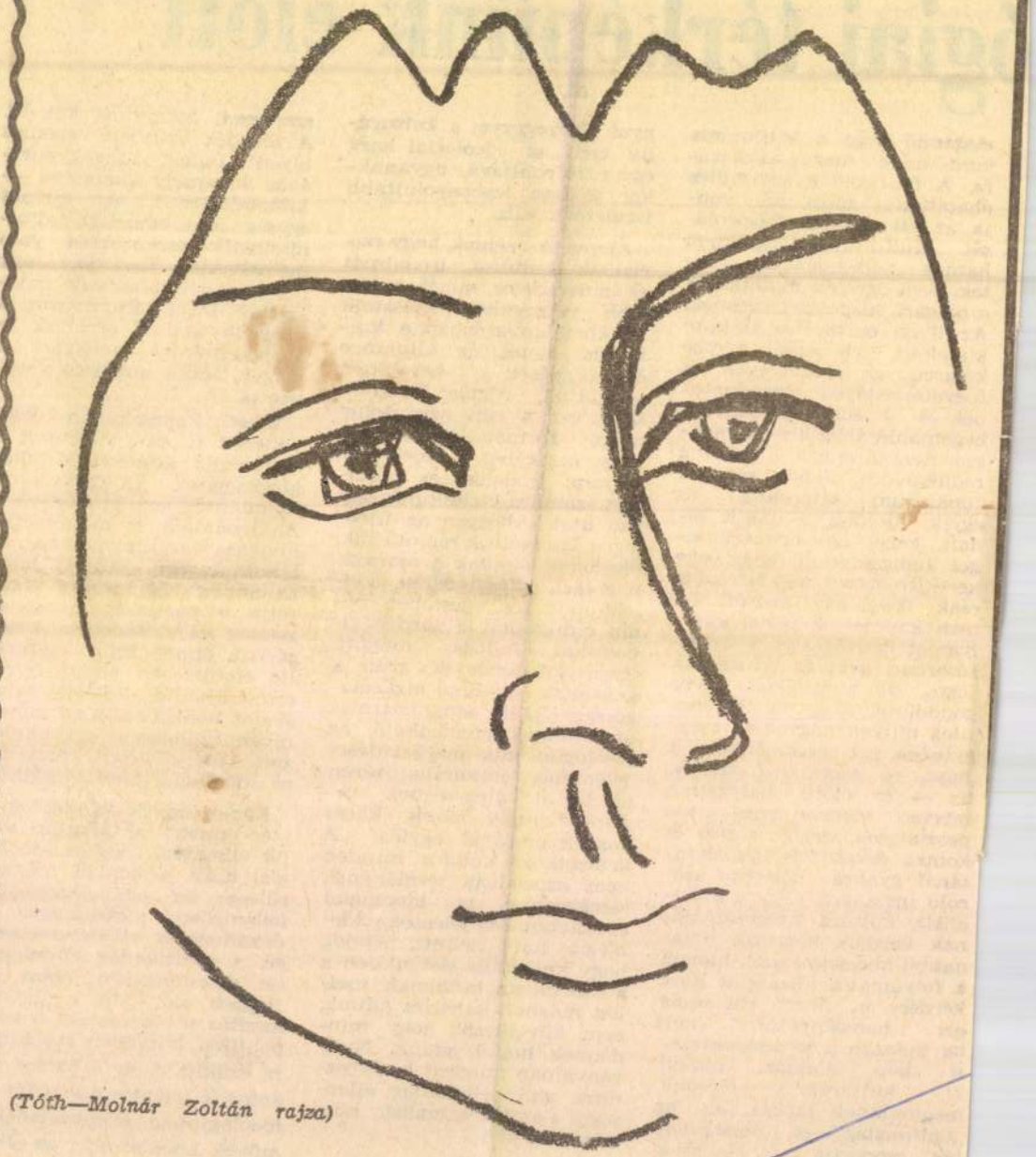

(Tóth—Molnár Zoltán rajza)

Menekülés a szülői házból

Jugoszláv film

●

Bemutató: szeptember 22.

vancsiság szeret a Jel
hétköznapjain és ifjúkor
lázni.

Ám a *Vándorünnep* ne
aminek látszik: nemcsa
a Papa lírai emlékezés
kezdésre. Hanem kemé
sorozat az íróvá levésr
kell élnie és dolgoznia
írni akar? Persze, ha
faragni tanít, eszébe nem jutna ar-
ról szólni, hogy milyen legyen az
arc. Az arc: arc. Olyan, amilyet vá-
lasztunk. S akármilyen, benne van
a kőben. A feladat: lehántani a
felesleges követ. Arra oktat tehát,
hogy milyen szögben tartsuk a
vésőt, milyen a jó kalapács, s fő-
ként arra, hogy mennyire fűtsük
be a műhelyt, mit egyen-igyon, aki
követ, kőből arcot farag, hogy bír-
ja erővel, kikkel barátkozzon és
hogyan éljen a feleségével. És ezek
minden mesterségnek fontos, na-
gyon fontos tudnivalói. Legfonto-
sabb pedig: hogy tudatosan él-
jünk, és dolgunk iránti alázattal.
S ahogy e lecke terhével a pille-

regény sajátos varázsa és mélyse-
ges humánuma. A csapszékek és
játékbarlangok szennyes realitása
csak annál inkább kiemeli a sze-
replők életformájának hazug és
dekadens voltát, lényük antiszociá-
lis vonásait. Műveltségüknek, gőg-
jüknek nincs etikai tartalma, ninc
emberi hitele. Az író kalandra kép
telen hősökről írt kalandregényt,
így alkotott remekművet.

Fölélesztett egy régi műfajt,
megtöltötte új, modern tartalom
mal. Ő a XX. századi Le Sage,
nagypolgári dekadencia páratla
krónikása, a bonyolult érzelmek é
szenvedélyek epikusa. Raffiná
stilisztika, s a magyar fordításs
Szenczei Lászlónak gyönyörű é
fáradságos munkát kellett vége

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Tölg-Molnár Zoltán

ÉLET ÉS IRODALOM
1960 [illegible] 17.

1021

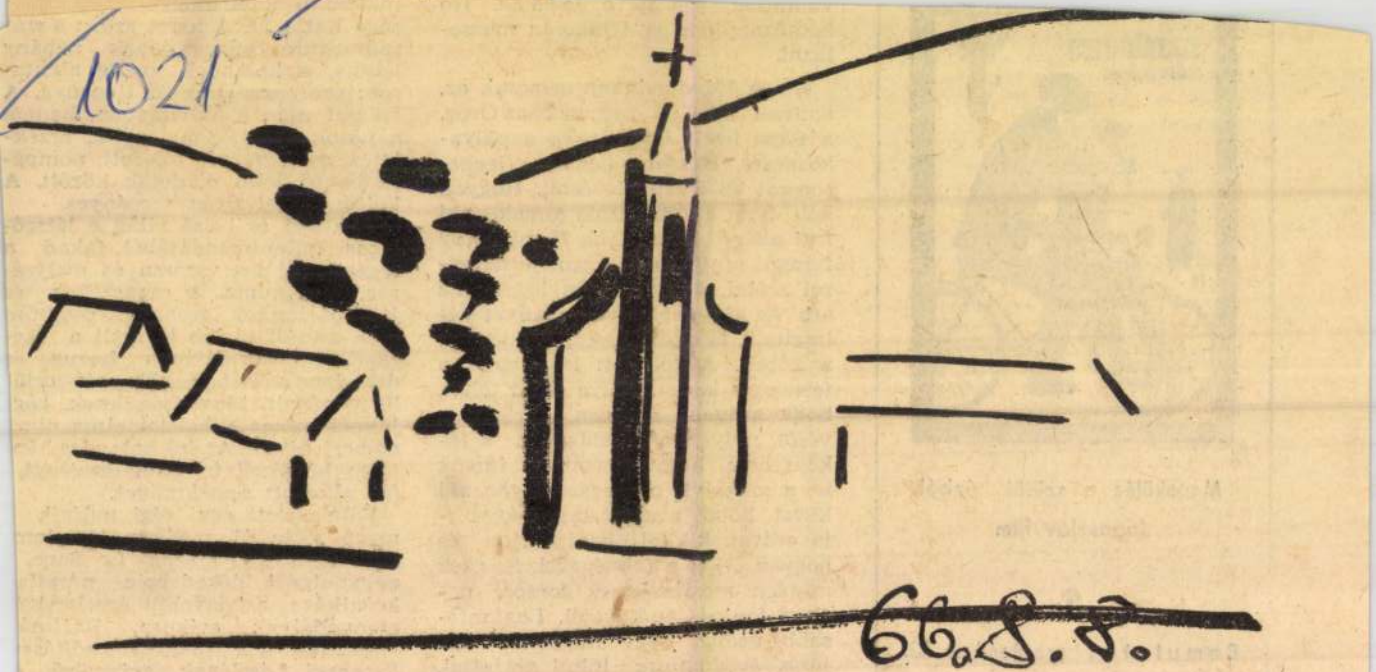

Tölg-Molnár Zoltán: Falu

nányzatokat, ezért hosszabb tárgyalássorozatra számítanak.

A. G.

...násozott

háború megviselte az épületegyüttest, és kor már a Kilián nevet viselte – állították légópincékben azonban már 1948-ban búétesítettek. 1955-ben kezdtek lakásokat kieleten a 9. Honvéd Elhelyezési Osztály réri hasznosítását azonban csak 1956 után

ya a fegyveres ellenállás egyik jelképe lett. yomait eltüntették, de katonai célra többé pületet. Az egykori hálókörletekből szükrodák lettek. Jelenleg több tucat cég bérel s épületben, de ott működik például a Rut- Legutóbb a hetvenes évek végén újította ővárosi Tanács, akkor egy részét árkádosí-8 óta műemlék, a törvény szerint kizárólaan kell tartani.

továbbra is kerülete

dával kevesebb történt tavaly, mint 1998-ban. Csaknem ötvenszázalékos nyomozáseredményességi mutatójukkal a budapesti kapitányságok közül az előkelő harmadik helyen állnak. Mindezt – ahogy az egyik helyi rendőrtiszt mondta – vért izzadva érték el. És persze némi támogatással. Ebben a kerületben ugyanis már régen felismerték, hogy a közbiztonság nem csak rendőri kérdés. Ezért az önkormányzat támogatásával még 1991-ben létrehozták a Józsefváros Közbiztonságáért Közalapítványt, amely 1995-től egyre nagyobb mértékben támogatja a helyi rendőrség munkáját. *Berghoffer György,* a kuratórium tagja szerint tavaly ötvenmillió forinttal járultak hozzá a kapitányság eredményes működéséhez. Azért, hogy ide kössék és a munkában igazán érdekeltté tegyék a helyi zsarukat, harmincmillió forintért szolgálati lakásokat vásároltak, a többi pénzt jutalmazásra, ha úgy tetszik, a csekély rendőri fizetés kiegészítésére költötte az alapítvány.

A technikai rendszer fejlesztéséhez is hozzájárultak, hiszen tavaly az önkormányzat finanszírozásával százhetvenmillió forintért kiépített térfigyelő rendszer is az alapítvány tulajdona, amely a továbbfejlesztésből is kiveszi a részét. Berghoffer meggyőződése, hogy munkájukat a helyi lakosság is értékeli, hiszen tavaly az egyszázalékos adófelajánlásból több mint kétszázezer forinttal gyarapodott az alapítvány kasszája. Idén ugyancsak várják – a 18014606–1–42-es számra – a józsefvárosi polgárok adófelajánlásait, ami hozzájárulhat, hogy a kerület ne a rendőrségi legekről legyen nevezetes.

S. I.

területek feltárása ügyében, legutóbb a C2MHILL nevű amerikai cég végzett feltárást Budafokon, melynek anyagát a Geohidroterv Kft. mint alapanyagot fogja felhasználni. A szennyezett területről mintegy huszonháromezer köbméter mérgező anyagot kell kitermelni és elszállítani, melynek megtervezésére a Geohidroterv vállalkozott. Csóka Árpád szerint korántsem mindegy, ki fogadja be a mérgezett anyagot, mert a veszélyes hulladék elhelyezésének igen szigorú szabályai vannak. – Kérdezhetnék persze, meddig mérünk még – ment a dolgok elébe –, ez lesz az utolsó tervezési fázis. Hogy mikorra várható a folytatás, az csak pénz és idő kérdése.

Ty. K.

ÉVFORDULÓK

Forró Pál 1884. február 22-én született Budapesten (képünk) író, aki eredetileg ügyvéd volt, de első könyve megjelenésétől kezdve (Egy diákkor története – 1917) csak az irodalomnak élt. A két világháború között igen népszerű lett a színes meseszövésű, csevegő stílusú, gyakran erotikus írásaival. Írt regényeket (A szenvedély – 1922, Játék a havason – 1922, Agglegényadó – 1937, A féltékenység iskolája – 1941), színműveket (A város – 1920, Legénykérés – 1921), filmforgatókönyveket (Az egér – 1921, A kis lord – 1922), kabaréjeleneteket, sanzonokat. Készített fordításokat is Sue, Scott, Balzac és Boccaccio műveiből.

Istók János szobrász 1972. február 22-én Budapesten hunyt el. A fővárost díszíti a Martinelli téri dombormű, a Bem-szobor, Than Károly és Péterfy Sándor síremléke.

Povázsai György Cegléden született 1924. február 22-én. A háborúban megszökött a hadseregből, és az újpesti partizánokhoz csatlakozva több sikeres akcióban vett észt. A Béke téren egy aknarobbanás következtében vesztette életét. Harsányi János: Magyar szabadságharcosok a fasizmus ellen (1966) című könyvében emlékezett meg róla.

Göncz Árpád író, műfordító 1922. február 22-én született Budapesten. 1957-ben a Bibó-per során életfogytiglani börtönre ítélték, 1963-ban amnesztiával szabadult. Regényei közül említjük a Sarusok (1974), drámáiból a Pesszimista komédia és a Perszephoné című műveit. Sikeres műfordító. Az SZDSZ országgyűlési képviselője, 1990-től köztársasági elnök. Több külföldi egyetem díszdoktora, 1993-ban József Attila-díjjal tüntették ki.

Megismerte magát a képen

Felemás eredménnyel zárult Saphier Dezső pályázata

Pályázatot írt ki *Saphier Dezső* budapesti műgyűjtő-kereskedő. Ígérte: pénzzel jutalmazza, aki azonosítja kilencvenhét képe közül bármelyiket, amelynek alkotója ismeretlen, szignálatlan. A tegnapi tájékoztatón kiderült, tizenkilenc képre küldtek be huszonkét megfejtést, amelyből tizenhét volt helyes. *Tahi-Tóth Lehel* a képbemutatónak helyet adó BÁV Rt.-nél dolgozik. Több hétig érintetlenül feküdt asztalán a Saphier-katalógus, aztán belelapozott, és felismerte édesapjának, Tahi-Tóth Nándornak a festményét, amelyen négy testvére mellett ő is látható.

Több jó megfejtést küldött be a galériatulajdonos *Kieselbach Tamás,* de a legtöbb – nyolc – kép eredetét *Molnos Péter* igazolta hitelesen. A fiatalember, aki polgári szolgálatosként az ELTE művészettörténet tanszékének könyvtárában tényked ik, és gyakorta megfordul édesapja régiségboltjában, elmondta: minden megoldáshoz másként jutott. Például Monostori-Moller Pál festményét úgy ismerte fel, hogy egy 1935-ös Képzőművészet folyóiratban rálelt a festő egy hasonló képére. A másikat régi árverési katalógusban találta meg, míg volt olyan, amelynek „testvérképeit" női festők műveit bemutató kiállításon látta.

Saphier Dezső hangsúlyozta a tájékoztatón: boldog, hogy megmozgatta az embereket, ugyanakkor szomorú, hogy kevesen vettek részt a pályázaton. Folytatja a képazonosító „játékot", zsűrit nem igénylő bizonyítékokat vár, amelyekért természetesen fizetni fog.

Sz. K.

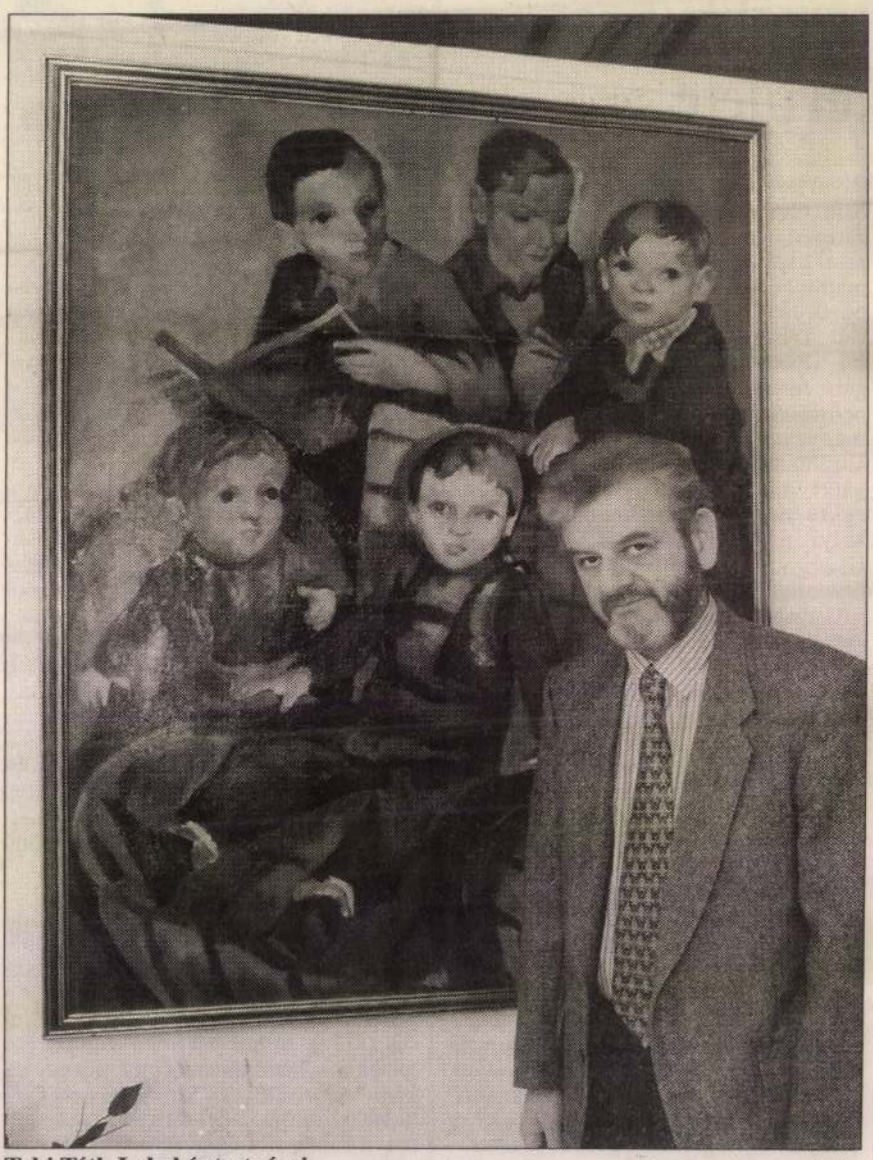

Tahi Tóth Lehel és testvérei BÁNHALMI JÁNOS FELVÉTELE

TAHI TÓTH NÁNDOR
Népszabadság 2000 febr. 22.

rasate olyan kiváló hegedümüvész, hogy fiatalsága dacára *már közeledik Joachimhoz.* A lapot aztán beküldte Sarasate-nak a hotelbeli lakására, nem mulasztván el a *saját nevét és lakcimét is mellékelni.* Sarasate elolvasta a tudósitást és a hatás *éppen az ellenkezője volt annak,* amit a kritikus el akart érni. Sarasate bosszankodott, amennyiben *ő magát különbnek tartotta, mint Joachimot.* Ezért sértette az a kitétel, hogy ő immár megközeliti Joachimot. Sarasate bosszusan összetépte a lapot és a mellékelt névjegyet, aztán elutazott.

Öt év mulva *Sarasate* ismét Budapesten járt és hangversenye után az illető kritikus szállóbeli lakásán *személyesen felkereste* és emlékeztette arra, hogy öt évvel ezelőtt *minő szép kritikát irt róla.* Majd *„személyes ügyben" kérve szót, elmondotta siralmas anyagi helyzetét is.* Erre Sarasate mosolyogva válaszolta:

— Hja, maga az az ur, aki öt évvel ezelőtt azt irta rólam, hogy én közeledem Joachimhoz? Hát nézze csak, kedves barátom, *öt év alatt én nagyon sokat tanultam és sokat haladtam.* Ugy, hogy ma már *annyira közel állok Joachimhoz, hogy szinte dörzsölődöm vele. Ugy, hogy nem is vagyok képes a zsebembe nyulni a pénztárcám után.* És most menjen Isten hirével.

Ez volt a világ *legerősebben félreértett* „müitészet"-e.

Politikusok, költők, irók

Vegyük sorra azokat a megjegyzéseket és megállapitásokat, amelyeket valóban érdemes volna *imakönyvbe helyezni.* Etekintetben halhatatlan nagy irónk, *Jókai* Mór mondotta a legnemesebbeket. Mikor a *liberális egyházpolitikai javaslatokat* tárgyalták és a főuri és főpapi rend különös hevességgel lépett sikra, akkor *Jókai* Mór a képviselőházban a következő két mondatot hangoztatta:

— Igen, igen, a házasság a szentség. *De nem a házasság kötésének a módja.*

— *Ott van a templom, ahol az emberek imádkoznak.*

Hallunk-e mai napság *ilyen, vagy ehhez hasonló gondolatokat?*

És most térjünk át a mulatságosabbakra. Boldogult *Horn* Ede kereskedelmi államtitkár, *a legnagyobb elmék és legnagyobb karakterek* egyike. De ő valóban nem volt jelen — amint azt mondani szokták — ott, *ahol a szépséget osztogatták.* Magyarán mondva, *nagyon csunya ábrázatu* ember volt. Ő ezt maga is érezte, mert amikor valahol a Csallóközben *Tisza* Kálmán és *Jókai* Mór korteskedése mellett képviselővé választották, egy falusi parasztgazda-hivével igy tréfálkozott:

— Mondja csak, kedves barátom, nem okoz az magának gondokat, hogy az országgyülésen *ilyen csunyaképü ember képviselje magát, mint én?*

A parasztember megvakarta a tarkóját és kissé mentegetődzve felelte:

— Sebaj, méltóságos uram. *Inkább a méltóságos ur viselje az én képemet, mint én a méltóságos urét.*

Elképzelhető, micsoda kacagás támadt ott a helyszinen.

Grünwald Béla! Korának egyik *legluciduságabb elméje* és szónoka. Egyben *a legmelankólikusabb és legzárkózottabb* lelkü magyar államférfi. A képviselőház folyosóján mély hódolattal közeledett feléje *egy fiatal képviselő.* Tudniillik abban az időben *a fiatal urak még megbecsülték az idősebb, a tapasztaltabb politikusokat. Grünwald* Béla éppen szivarra gyujtott és a fiatal képviselőt is *megkinálta egy szivarral.* A képviselő mély meghajlással fogadta el a felé nyujtott szivart és igy szólt:

— Engedd meg, kedves Béla bátyám, hogy ezt a szivart *emlékül a tárcámba elhelyezzem és azt ereklyeként őrizzem,* hogy utódaimnak is megmutathassam, hogy *én ezt a szivart a nagy Grünwald Bélától kaptam.*

Grünwald Béla borongós mosollyal válaszolta:

— *Nem vagy praktikus idealista,* mert a praktikus idealista *előbb elszivja a finom Medea-szivart, aztán a hamuját teszi el ereklyének.*

Barabás Béla! A két évvel ezelőtt elhunyt nagy magyar hazafi egyike volt a békevilág legkedvesebb, legjoviálisabb embereinek. Mikor az országgyülésen *Gyoma* városát képviselte, éppen akkoriban nevezték ki dr. *Lukács* Györgyöt Békés vármegye főispánjává. Az installációs ünnepélyre Aradról *Barabás* Béla is elutazott Gyomára. Rövid óra elmulása után *nagyon megkedvelte* a szerény modoru, végtelenül jóindulatu uj főispánt és bár függetlenségi képviselő volt, mégis arra vállalkozott, hogy a banketten *felköszönti Lukács* Györgyöt. Ennek a felköszöntőnek a befejezése igy szólt:

— Ugy vagyok Lukács Györggyel, mint az *elővigyázatos menyasszony, akinek a mamája* a következő tanácsot adta: Édes lányom, a vőlegényed nagyon derék ember, *bizalmat előlegezhetsz neki. De egyebet semmit.*

Benedek János! Az egész ország „Jancsi"-ja. Tele volt élccel, humorral és pikantériával. Szerette a barátait, de az Isten mentsen meg attól, *ha ő valakinek gratulált.* Mikor *Visontai* Soma, a kitünő ügyvéd és volt 48-as képviselő, a koaliciós időben megkapta az *udvari tanácsosi* méltóságot, *Benedek* Jancsi gratulált neki és a következőket füzte hozzá:

— Édes Somám. Én németül nem nagyon beszélek, de azt hallottam, hogy mikor Bécsbe mentél *őfelségének megköszönni* a kitüntetést. hogy akkor a párbeszéd közted és a király között a következőképpen folyt le: *„Majestät. haben geruh't ..."* Mire a király állitólag félbeszakitott: *„Ich habe geruh't, aber sie haben nicht geruh't."*

Si non e vero, e ben trovato.

*

És vajjon mit szóljunk *Mikszáth* Kálmánról, a nagy palócról, aki az *„Ujság"*-ban a legcsodálatosabb humorral aranyozta be az olvasók kedélyét? Minden betüje csupa ötlet, csupa szellemesség volt. Abban az időben is állandóan panaszolták a képviselők, hogy az ellenpárt akkora lármát csap, hogy *a gyorsirók egy szót sem értenek* a beszédből és ezért nem tudták a képviselői napló számára a beszédet jegyezni. Ezt a panaszkodást *Mikszáth* Kálmán az *„Ujság"* hasábjain a következő másfél sorral intézte el:

— X. Y. képviselő következett azután. Hosszasabban beszélt, de *beszédét elnyelte a zaj. Szegény zaj!*

Nagyszerü élmény volt az is, mikor az akkoriban még életben volt *„Irók és Müvészek Társasága"* kirándulást rendezett Máramaros vármegye vidéke szépségeinek megtekintésére. A társaság tagjai *irók, ujságirók, szinészek és szinésznők* voltak. A máramarosi főispán nagynehezen megértette a feleségével, egy született grófnővel, hogy bármennyire contre coeur történik is, de a társaságot fogadnia kell, mert köztük *országos nevü emberek és képviselők* is vannak. A grófnő tehát megrendezte az estélyt és fogadta az egész társaságot. Az elegáns, finom selyemkanapén a házi-asszony mellett *Jászai* Mari foglalt helyet. De megtörtént a malőr, *Jászai* Mari ugyanis kedves kis *mopszli kutyáját magával vitte* Máramarosszigetre. És a kiskutya valahogy *kiosont szállodabeli szobájából és észrevétlenül urnője után futott.* És addig-addig kapargált, mig meghallotta *Jászai* Mari hangját. Akkor aztán berohant a szalónba és egyenesen arra a kanapéra ugrott fel, amelyen *Jászai* Mari és a *grófnő* ültek. A grófnő lornyettjával nézegette egy darabig a hivatlan vendéget, aztán *észrevehető bosszusággal* a következő maliciózus kérdést intézte a jelenvoltakhoz:

— Gyönyörü kis öleb, igazán ritka példány. És ha szabad kérdeznem, *ez a kedves kis vendég a társaságnak melyik kategóriájába tartozik? Az irókéba-e, avagy a müvészekébe?*

A társaság tagjainak ereiben megfagyott a vér, de *Mikszáth* Kálmán azonnal jobb hangulatot teremtett. Amennyiben ezt válaszolta a grófnő kérdésére:

— Méltóságos asszonyom, ha ez a kérdés érdekli méltóságodat, akkor *ezt könnyen megtudhatja.* Egyszerüen *tessék a kutyának a farkára taposni. Ha ugat, akkor iró, ha vonit, akkor müvész.*

No de *ezen már a grófnő is nevetett.*

Baleset

Irta Szőllősi Zsigmond

A taxi pont a kapuban érte a professzort, aki elvégezvén a dolgát, éppen távozni készült a szanatóriumból. Amint meglátta öreg barátját, a nyugalmazott államtitkárt, aki a kíntől verejtékes, halálsápadt arccal ült egy réklis asszonyság karjai között a kocsiban, azonnal visszafordult. Egyenesen a mütőbe vitette és Ványi báró egy kis óra mulva a szanatórium egy kellemes, hüvös szobájának pamlagán feküdt hatalmas pólyával a jobblábán. A professzor egy széken ült mellette.

— Csak néhány napra tartalak itt — mondotta. — Mert, hála Istennek, se nem tört, se nem szakadt semmi. Csak egy ficam volt, ami most még fáj ugyan, de a fájdalomnak se szabad már sokáig tartania. Most azonban már leszel szives elmondani, hogyan esett a dolog? Megbotlottál valamiben?

A nyugalmazott államtitkár egy pillanatig habozott a válasszal. De azután határozott hangon felelt:

— Nem.

— Megcsusztál?

— Nem csusztam meg.

A professzor bólintott:

— Különben egy hibás lépésnél is előfordulhat.

Az öreg ur most már valami különös makacssággal a hangjában mondotta:

— Nem léptem hibásan.

A professzor összeráncolta a homlokát. Nem kérdezett tovább, de élesen és majdnem sértődötten nézett a páciensére, aki erre a nézésre furcsán elmosolyodott. Azután nagyon halkon, szinte sugva szólalt meg:

— Ragaszkodol hozzá, hogy memondjamä

A professzor vállat vont és nem minden zavar nélkül dörmögte:

— Mindenesetre ugy szokás, hogy a beteg az orvosnak ...

Az öreg báró megint elmosolyodott és engesztelő sietséggel mondotta, igen halkan:

— Leugrotam, kérlek. Leugrottam a villamosról?

— Leugrottál a villamosról?

— Igen. Leugrottam a villamosról.

És mikor a professzor szótlan elcsudálkozással meredt rá, hozzátette:

— A villamosról, kérlek, és nem az ablakból!

A tréfás hangra a professzor kissé fölocsudott a meglepetéséből.

— És miért ugrottál le a villamosról?

— Azért, kérlek, mert igy vagy ötven léptéssel közelebb értem volna az iskolát.

— Micsoda iskolát?

— A gimnáziumot.

— Micsoda gimnáziumot?

— Amelyikbe mennem kellett.

A professzor kissé oldalvást nézett az öreg báróra és bizonytalan hangon kérdezte:

— Szabad tudnom, hány éves méltóságod?

— Szabad, kedves professzorom, szabad. Hatvannyolc. És tulajdonképpen ez az oka az egész históriának.

— Az, hogy hatvannyolcéves vagy?

— Az. Mert most kereken ötven esztendeje annak, hogy tiszta jeles eredménnyel letettem az érettségit és e pillanatban együtt kellene lennem a fögimnázium dísztermében azzal a nyolc osztálytársammal, akik az akkori negyvenkettőből még megmaradtunk ... Igy azonban csak heten lesznek a névsorolvasásnál ... De, ugye, majd leszel szives és adsz orvosi bizonyitványt, amivel a legközelebbi alkalommal igazolhatom a mulasztásomat? Mindenesetre azonban hamis bizonyitványt kérek, legalább is annyiban, hogy nem árulja el a baleset igazi okát.

A nyugalmazott államtitkár kis időre elhallgatott, lehunyta a szemét és erősen összeszoritotta az ajkait. Talán azért, mert a fájdalom belenyilallott a frissen helyére igazitott bokájába. De az is lehet, hogy másért. Azután végigsimitotta a kezével ezüstfehér haját és csendesen szólalt meg:

— Most pedig elmondok neked valamit, amit, azt hiszem, még soha senkinek se beszéltem el. Ebből is láthatod, hogy nem lehet benne semmi, amivel eldicsekedhetnék. De neked el kell mondanom — magyarázatnak. Ötvenkét esztendővel ezelőtt történt. Akkor a hetedikbe jártam, tehát elég koros ur ahhoz, hogy az önérzetemben ne taksáljam magamat többé gyerkőcnek. Önérzet hiányáról különben, mint tiszta jeles tanuló, legjobb tornász, az Önképzőkör parádés szavalója és — hogy erről se feledkezem meg — otthon egyetlen fiu, sohase panaszkodhattam. De mindezeken felül volt még egy tehetségem, ami, hála Istennek, máig se hagyott cserben. Kitünő alvó voltam. Aminek megvolt az a következése, hogy bár sohase késtem el az óráról, pontosan akkor érkeztem az iskolába, amikor két perc mulva már csakugyan késő lett volna.

Nyilván ez a magyarázata annak a kialakult szokásomnak, hogy sose vártam be, mig a kocsi a megállóhoz érkezik, hanem pontosan a gimnázium kapuja előtt lelendültem róla. Akkor ez nem volt akkora kockázat, mint most. Mert akkor még nem villamos járt, hanem lóvasut. A motor ott kocogott négylábon a kopott jármü előtt és a vezető ostorral dirigálta. Száguldásról költői tulzással se lehetett szó. És, mint emlitettem, kitünő tornász voltam.

Nem is az ugrással, illetve az ugrás technikájával volt baj. Az ugrás hibátlanul sikerült azon a ködös novemberi reggelen is. A hiba az volt, hogy a lendület hajszálnyira Simon tanár ur előtt vetett szárazra. Még egy centiméter és a lábára ugrottam volna.

Elhallgatott egy percre, azután folytatta:

— Voltam olyan szerencsés, hogy nekem csupa olyan professzorom volt, akire mindre szeretettel emlékszem. De Simon tanár ur állt mind között legközelebb a szivemhez. Azonkivül, hogy kedves tantárgyamat, a magyar irodalomtörténetet tanitotta, hogy az Önképzőkör vezetője és osztályfőnököm volt, kellett, hogy ennek a csendesszavu, szomoru nézésü, furcsa járásu — erősen huzta a ballábát — embernek legyen valami az egyéniségében, ami különösen vonzott valamennyiünket. Minden fiu annyira szerette, hogy a testi fogyatkozása ellenére se volt semmiféle gunyneve. De minden dicséret és minden jeles között az övé jelentette nekem a legtöbbet.

Természetesen riadt szemmel, meghökkenten meredtem rá. És szoborrá fagytam attól, amit láttam. Simon tanár urra nem lehetett ráismerni. Tágra nyilt szeme két jéggolyó volt. Az arca hamuszürke a rémülettől. Az ajkai helyén két cikázó fehér sav világitott ki bajusza és szakálla fekete bozótjából. Szó nélkül belemarkolt a vállamba, bepöndöritett a néptelen kapualj homályába és akkorát csapott a tenyerével az arcomra, hogy a fülem csengett bele. Azután inkább lihegte, mint mondta:

— Ezt addig is, amig legközelebb a lábadat töröd ki!

Ez volt az egyetlen pofon, amit én életemben kaptam. Tudtam, hogy ez se volt jogos. Hiszen már hetedik osztályos gimnazista voltam. Még pedig ugynevezett jó családból való fiatalember. Egy kráter minden vad, izzó salakja kavargott bennem. És azóta se értem és azóta is áldom a csodát, hogy se valami szörnyüségre nem szédültem, se haza nem rohantam. Sőt. Semmit se csináltam. Csak — erre jól emlékszem — valami olyan rettentő nagy fáradtság szakadt rám egyszerre, hogy alig tudtam az osztályterembe fölvánszorogni.

Három nap mulva Simon tanár kiszólitott. Jól feleltem. Mikor végzett velem, odalépett hozzám és megsimogatta a fejemet. De nem tudtam a szemébe nézni.

Különben pedig az esetnek, amellyel én természetesen nem dicsekedtem el, de nyilván ő se szólt róla senkinek, semmiféle visszhangjával soha nem találkoztam. Az egyetlen következése az lett, hogy soha többé nem ugrottam le a kocsiról Semmiesetre se félelemből. És nem is töredelmességből. Csak irtózatból a megaláztatás iránt, amelynek emléke esztendők után is a csontjaimba mart, ha valamiképpen az eszembe jutott.

De nem jutott eszembe talán évtizedek óta se. Nem jutott eszembe csak éppen ma, pontosan abban a pillanatban, amikor a gimnázium öreg épülete előtt robogott el velem a villamos. Mi mozdult meg bennem és mi dirigálta azt, ami történt, azt alkalmasint jobban, bővebben, sőt hitelesebben is ki tudná fejteni valamelyik lélektanár kollégád. Mert én csak annyit tudok, hogy abban a minutumban átvillámlott agyamon a több mint félévszázados emlék, hetyke dac lángja csapott föl a lelkemben — és egy ellenállhatatlan vágy lendületében már a kocsi lépcsőjén, azután pedig — a földön voltam. Még pedig ülve. És csillagok ugráltak a szemem előtt a kíntól, amikor fölemeltek és a taxiba raktak. De annyi a maradék öntudatomból is telt, hogy egy kémlő tekintetet vessek a gimnázium kapuja elé, ahol azonban, hál' Istennek, senkit se láttam, tehát senki se látott ... Megnyugodva szóltam a soffőrnek, hogy ide hozzon.

Hát igy történt. Most pedig, mihelyt egészségesen elbocsátasz, első dolgom az lesz, hogy elzarándokolok szegény Simon tanár ur sirjához egy koszoruval és azzal a fogadalommal, hogy: soha többé nem teszem, tanár ur. Soha többé! ...

AZ AZ "ÁTKOS" LIBERÁLIS KORSZAK

Szivderitő mondások

Irta ARANYI LIPÓT

Az emberszeretet ünnepén valóban nincsen helye a maliciának. Éppen ezért nem megszólásképpen, csupán ténymegállapitásként kell „leszögeznünk" (ezt a kifejezést Tisza István gróf hozta forgalomba), hogy közéletünk mai dekorativ elemei békebeli kiváló, reprezentativ elődjeiktől csupán a *szónoki készséget és a debatteri tehetséget* örökölték *némi szalék levonásával.* De *elmésség, finom szatira* és ötletesség az elődökkel együtt jobblétre szenderült. Ha végigböngésszük a képviselőházi tudósításokat, sok okos és megszivlelésre méltó gondolatra bukkanunk. De szellemességre *csak nagy ritkán.*

Bezzeg *Szilágyi* Dezső, *Eötvös* Károly, *Vázsonyi* Vilmos, *Benedek* János, *Ugron* Gábor, *Ürményi* Miksa, *Hock* János, *Bartha* Miklós idejében nem kellett az egyes ötleteknél a nevetési ingert *nevetésre ingerelni.* Automatice megindult az az „élénk derültség" minden külön figyelmeztetése nélkül is. Az emlitett férfiak valamennyien nem csupán orátorok voltak, a régi klasszikus időkre emlékeztető nagy elokvenciával megáldva, de egyben kitünő kozörök, végtelenül vicces és *szatirikus elmék is.* Érdekes, hogy nemzeti szónokaink *legnagyobbjai* ebből a garniturából hiányzanak. *Kossuth* Lajos soha életében egy szót nem ejtett ki, amin mosolyogni lehetett. *Apponyi* Albert grófot is nemes páthosza, remek bariton hangja, fenséges szárnyalása és elragadó argumentációja avatta vezérré, de humor és élcesség tekintetében *a kisebb kaliberek föléje emelkedtek.* Nagy szónok volt *Sennyey* Pál báró, *Grünwald* Béla, *Mocsáry* Lajos, *Prohászka* Ottokár, de valamennyiükből hiányzott a szónoki bonhomia.

Az alábbiakban azokat a kedves, elmés mondásokat, megjegyzéseket gyüjtjük egybe, amelyeken a boldog békevilág nemzedéke olyan zavartalan boldogságban mulatott és derült. Csak azok tudták az embereket felviditani, akik politikában, társas életben, müvészi pályán a nagyok között a legnagyobbak voltak. *A középszerüség emberben és viccben nem hatott.*

Államférfiak

Bölcs mondások és elmességek dolgában a *„haza bölcse"* volt a felülmulhatatlan. Parlamenti beszédeiben *Deák* Ferenc is szigoruan alkalmazkodott *Kossuth* Lajos metódusához. Nem igyekezett ugyan fanatizálni hallgatóit, de érvek és meggyőzés dolgában *ő volt a legnagyobb.* Ellenfelei rovására elmességekkel nem operált, azonban, *ha kijutott a szabadba,* ahol már az ünnepélyesség, *a kötelező komolyság nem feszélyezte,* akkor csak *ugy dőlt belőle a humor,* amelynek nagy része nem reprodukálható, mert nagy hazánkfia intimebb körben *nem nagyon válogatta meg a szavait.* De ami reprodukálható, az egytől egyig pompás. Közismert *a rosszul gombolt mellényről* való aforizmája. De nagyon kedves volt a *Gyulai* Pállal történt évődése is. Gyulai Pált nagyon bántotta, ha *alacsony termete körül folyt az enyelgés. Deák* Ferenc ellenben pont ezzel a bibivel szeretett foglalkozni. Erre aztán Gyulai Pál bosszusan kifakadt:

— Láttam én már magamnál kisebb embert is.

— Az lehet, — nyájaskodott Deák Ferenc — de azt már aztán *nem ingyen láttad.* Azt már *belépti dijért* produkálták.

Deák Ferencnek kedves barátja volt *Paczolay* János, a nógrádi követ, de gyakran reáripakodott, mert a ruhatárban a kalapját gyakran elcserélte. A hatalmas termetü *Paczolay* a hires nagyevők közé tartozott. Egy izben azonban igen leromlott állapotban érkezett Pestre. *Deák* Ferenc nyomban faggatni kezdte:

— Hát neked mi bajod van, János? Nagyon *sápadt vagy.*

Paczolay vontatottan válaszolta:

— Gyomorbajom van, Ferikém, *teljesen elvesztettem az étvágyamat.*

— No, *csak valami szegény ember ne találja meg!* — évődött vele *Deák* Ferenc.

Pompás visszavágás volt az is, amit *Sennyey* Pál bárónak mondott. Ez az ókonzervativ, de nagy müveltségü és elsőrendü szónoki tehetséggel megáldott mágnás állandóan a *„ázsiai közigazgatás"*-unkat szapulta és folyton *a vármegyék mizériáit* ostorozta. Erre *Deák* Ferenc megjegyezte:

—A Ráth-féle könyvkereskedés kirakatában láttam egy könyvet, amelyet az állatorvosi főiskola adott ki. A cimlap *egy beteg lovat ábrázol.* Minden egyes testrészébe oda van irva a *betegség neve. Önök ilyen beteg lónak tüntetik fel a vármegyét.* Hiszen kétségtelen, hogy az a sokféle, odafirkantott betegség *existál a valóságban. De olyan ló nincs a világon, aminő azon a cimlapon látható, amely mindazokban a betegségekben szenvedne.* Igy vagyunk a vármegyével is. Hiszen vannak hibák, elismerem, de annyi sok és olyan sulyos, amint az *Sennyey* báró és a többi urak feltüntették, nincs meg egy ló testében.

Ime, ilyenek voltak *Deák* Ferenc metafórái. És halljuk csak, mit felelt Deák barátja, *Somssich* Pál, egy ugrifüles, ifju képviselőnek, aki azt kérdezte tőle, vajjon, *miért tartják olyan nagyra Csengery Antalt, aki husz éve képviselő és a képviselőházban még ki sem nyitotta a száját? Somssich* Pál ezzel rázta le magáról a távbeszélő fiatal urat:

— Jegyezd meg magadnak, hogy *okosan hallgatni csak az tud, aki beszélni is okosan tud.*

*

Szellemesség és invenció, ezek voltak a nagy külügyminiszter, id. gróf *Andrássy* Gyula egyéniségének különös ismertetőjelei. Ő a szellemességet miniszteri és magánemberi minőségében egyaránt kultiválta. Ártalmatlan évődés volt az, amivel hallgatóságát és aposztrofált ellenfelét *egyaránt mulattatta.* Mert a bonhómia soha nem sértő. Érdekes, hogy egy izben némi maliciával éppen *Tisza* Kálmánt bántotta meg, aki pedig akkoriban magyar miniszterelnök volt és legbensőbb munkatársa abban a *kritikus időben, amikor az orosz—török háboru idejében* a magyar közvélemény az Oroszországgal való leszámolást követelte, *Andrássy* és *Tisza* pedig *a legszigorubb semlegesség* érdekében vivták az *önveszélyes harcot.* Ebben az időben történt, hogy *Andrássy* Bécsből Budapestre érkezett és nagy kisérettel meglátogatta a *Mücsarnok uj kiállitását. Benczur* Gyula *„Tisza Kálmán"* nagyszerü olajfestménye előtt hosszabb ideig időzött. Valaki a társaságból megkérdezte tőle, hogyan tetszik neki a Tisza-kép? Andrássy általános meglepetésre és derültségre ezt válaszolta:

— *Nagyon élethü! Itt is görcsösen kapaszkodik a kezével a bársonyfotelbe, amelyben ül.*

Nagy aprehenzió lett az „apercü"-ből. De az öreg *Tisza megértő lélek volt.* Jól tudta, hogy *Andrássy* egy jó vicc kedvéért feláldozza a legjobb barátját is.

Az is kedves jelenet volt, amikor Andrássyt Bécsben *Dóczi* Lajos egy *hatodrendü álarcosbálba elcsalta.* Ez is az orosz—török háboru idejében történt. Amint a hatalmas külügyminiszter nagy szvittjével a báli terembe lépett, egy álarcos bécsi hiszterika feléje ugrott és elkezdett konfidenskedni:

— Gróf ur, én csak egy *„szerény" bécsi nő vagyok,* de gratulálnom kell excellenciádnak, hogy *szembeszáll nyugtalanvérü magyar honfitársaival,* akik minden áron háborut akarnak Oroszországgal. Csak tovább is, gróf ur, *tartson ki a semlegesség mellett.*

Andrássy gróf nyájasan mosolygott és e szavakkal rázta le magáról a félkegyelmü némbert:

— Ugy látom, szép maszk, hogy *magának valamelyik unokája szolgál a hadseregben.*

Szilágyi és Pulszky

Zokon ne essék, de *Szilágyi* Dezső, mint *egy szép álom,* ugy lebeg előttünk. Vajjon igaz-e, avagy csak káprázat, hogy *minekünk ilyen emberünk is volt valaha?* Pedig beh szeszélyes, beh indulatos és beh kirobbanó egyéniség volt. És mégis! *Szeretnők a mását látni.* Ez a magyar óriás kevés emberhez ereszkedett le. De *Pulszky* Ágostot szerette. Nem azért, mert kollégája volt a képviselőházban és az egyetemen, hanem mert becsülte *nagy tudását.* Viszont azt tartotta róla, hogy *sokat beszél.* Egy izben, amikor a folyosón már óra hosszáig kapacitálta, *Szilágyi* Dezső a hallgatóság előtt e szavakkal becézgette Pulszkyt:

— Guszti különb még a jó Istennél is. Mert a jó Isten csupán Mindentudó. De Guszti *mindent jobban tudó.*

Tudunk egy mulatságos esetet az öreg *Pulszky* Ferencről, a Nemzeti Muzeum nagy emlékü igazgatójáról is. Az öregek bizonyára emlékeznek arra, hogy az öreg Pulszkynak minő *hatalmas nagy orra volt* és hogy emiatt minő sürün szerepelt az élclapok karikaturái sorában. Abban az időben történt, hogy sürü egymásutánban történtek *politikai merényletek* és amikor I. Ferenc József királyunk *Gödöllőn* időzött, *bécsi detektivek* portyáztak Gödöllő községben. Ekkor mondta *Hentaller* Lajos függetlenségi képviselő a folyosón az öreg Pulszkynak:

— Ferenc bátyám, neked nem volna jó Gödöllőn cirkálnod. Azzal a széles *carbonári kalappaddal, fantasztikus ábrázatoddal gyanus elemnek néznének* és még le is tartóztatnának.

Pulszky erre fogadást kötött, hogy *elutazik Gödöllőre* és hogy ott semmi bántódása nem lesz. Hentallerék megneszelték, hogy Pulszky *mikor indul ki Gödöllőre* és már a gödöllői pályaudvaron várták. Pulszky, hogy a fogadást minél fölényesebben megnyerje, a széles carbonári kalapon kivül még egy *lehetetlen vérpiros nyakkendőt* is öltött magára és valóban elég „radikális"-nak látszott lenni. Az állomáson a bécsi detektivek *csakugyan feltartóztatták.* Erre az öreg Pulszky szorongatott helyzetében mosolyogva intett Hentallernak:

— Fiuk, a fogadást elvesztettem. De most már igazoljátok, hogy én *Pulszky* Ferenc képviselő és muzeumigazgató vagyok.

A detektivek kérdőleg tekintettek Hentallerra és társaira. De Hentaller ravaszul felelte:

— A hangja kissé hasonlit a Pulszkyéhoz, de én *nem ismerem fel* benne Pulszky képviselőtársamat.

Most az egyik bécsi detektiv reárivallt Pulszkyra:

— Herunter mit der rothen Kravate!

Pulszky engedelmeskedett. Most a másik bécsi detektiv rivallt Pulszkyra:

— *Herunter mit der Nase!*

Erre aztán nagy gaudium, végül bocsánatkérés és frissen csapolt sör volt száz szónak a vége. Az esetet megtudták benn a gödöllői kastélyban is. Ott is nevettek az eseten. De *nem mindenki nevethetett.* Mert a bécsi két detektiv alapos „ausputzer"-t kapott.

Müvészek, müvésznők

A budapesti müvészvilág reprezentánsai évtizedek óta csakugy ontották magukból az elmésnél elmésebb megjegyzéseket. Köztük elsősorban emlitésreméltó *Ujházi* Ede, a „mester", aki egyike volt a legszellemesebb embereknek. Pompás évődései és „marházása"-i annyira közismertek, hogy ezeknek regisztrálására valóban nincs szükség. Sajnos, tulnyomó része olyan, amely jónevelésü társaság előtt nem tálalható fel. De a többi müvészek, sőt a Budapestre vetődött külföldi müvészek is olyan emléket hagytak maguk után hátra, hogy müvészetük mellett elmességüket is külön rubrikában örökitették meg.

Csak ugy mellesleg jegyezzük meg, hogy a hetvenes években egy *nem tulságosan okos bécsi ujságiró* járt Budapesten és jóindulatulag tanulmányozta a magyar müvészeti viszonyokat. Visszatérve Bécsbe, azt irta lapjában: Magyarországon olyan nagy a *Liszt-kultusz,* hogy nemcsak hangversenyek alkalmával falragaszokon, de *minden egyes füszerkereskedés táblájáu olvasható a Liszt név.* Sokat mosolyogtunk a jóindulatu regisztráláson és nem cáfoltuk meg.

Az aranyos *Blahánné* nevéhez füződik egy bon mot. Mikor a millenáris kiállitás alkalmával 1896-ban II. Vilmos német császár Budapesten járt, természetesen ő is, mint minden külföldi vendég, *Blahánné müvészete iránt* érdeklődött. A császár tiszteletére müsorra tüzték ki a *„Falu rossza"*-t. Az első felvonás után a német császár elragadtatással nyilatkozott és azt a kivánságát fejezte ki, hogy a müvésznőt fel *akarja keresni öltözőjében.* A német császár néhány kedves szóval üdvözölte a müvésznőt, kezet nyujtott neki, de alig szólt hozzá három szót, Blaháné mosolyogva igy szólt hozzá: *Nix dajcs Majestät.* A német császár meghökkent és észre lehetett rajta venni, hogy a müvésznő megjegyzése kellemetlenül érinti. Ennek a hisztórikuma az, hogy a német császár abban az időben a „nix dájcs" szavakat *nagyon gyakran megkapta üzenetképpen Posenből és Elzászból.* A császár társaságában levő *Aczél* Béla báró és *Zichy* Jenő gróf aztán megmagyarázták a császárnak, hogy a müvésznő megjegyzésének nem volt egyéb tendenciája, mint a császárnak tudomására juttatni azt, hogy ő nem beszél folyékonyan németül. Ebben aztán a császár is megnyugodott és barátságos kézszoritással távozott vissza a páholyába.

Igen érdekes alakja volt a budapesti müvészvilágnak *Schweida* Rezső, a hires zongorakisérő. Elődje a kitünő *Mayer* Józsefnek, *Dienzl* Oszkárnak és dr. *Hercz* Ottónak. Derék, komoly keresztény ember volt, és a budapesti izraelita hitközség dohányutcai templomának orgonistája. Kortársai nagyon sokat évődtek vele. Hosszu, *vonószőrszerü haja* és az *arcán halmozódó bibircsók* okozták, hogy őt Budapesten *„der falsche Liszt"*-nek hivták. (Nota bene: ez az elnevezés *gyengédtelen célzás akart* arra is lenni, hogy tulnehéz darabokban *kissé mellékapott* és bizony a hang ilyenkor kissé „fals" volt.) Egy izben az történt, hogy a hires és — csodálatos módon letünt — *Stavenhagen* zongoraművész járt Budapesten és társaságban találkozott Schweidával. Mindenki muzsikált, Schweida elementáris erővel játszott *Chopin-etüdöket.* Borozás közben *Stavenhagen* is megengedett magának egy kis tréfát a joviális Schweidával, mondván neki:

— Ön több Lisztnél. Mert *ön filozófus is.*

— ??

— No igen, *ön egy Chopin-hauer.*

Általános derültség. De *Schweida* mindenkit felülmult a nevetésben. Mert *igazi müvészlélek* volt. Szerette és *megértette a tréfát.*

Az sem volt utolsó dolog, amikor a nagy spanyol hegedüs, *Pablo de Sarasate* Budapesten járt. Hangversenye után egy budapesti kis német zuglap zenereferense azt irta róla: Sa-

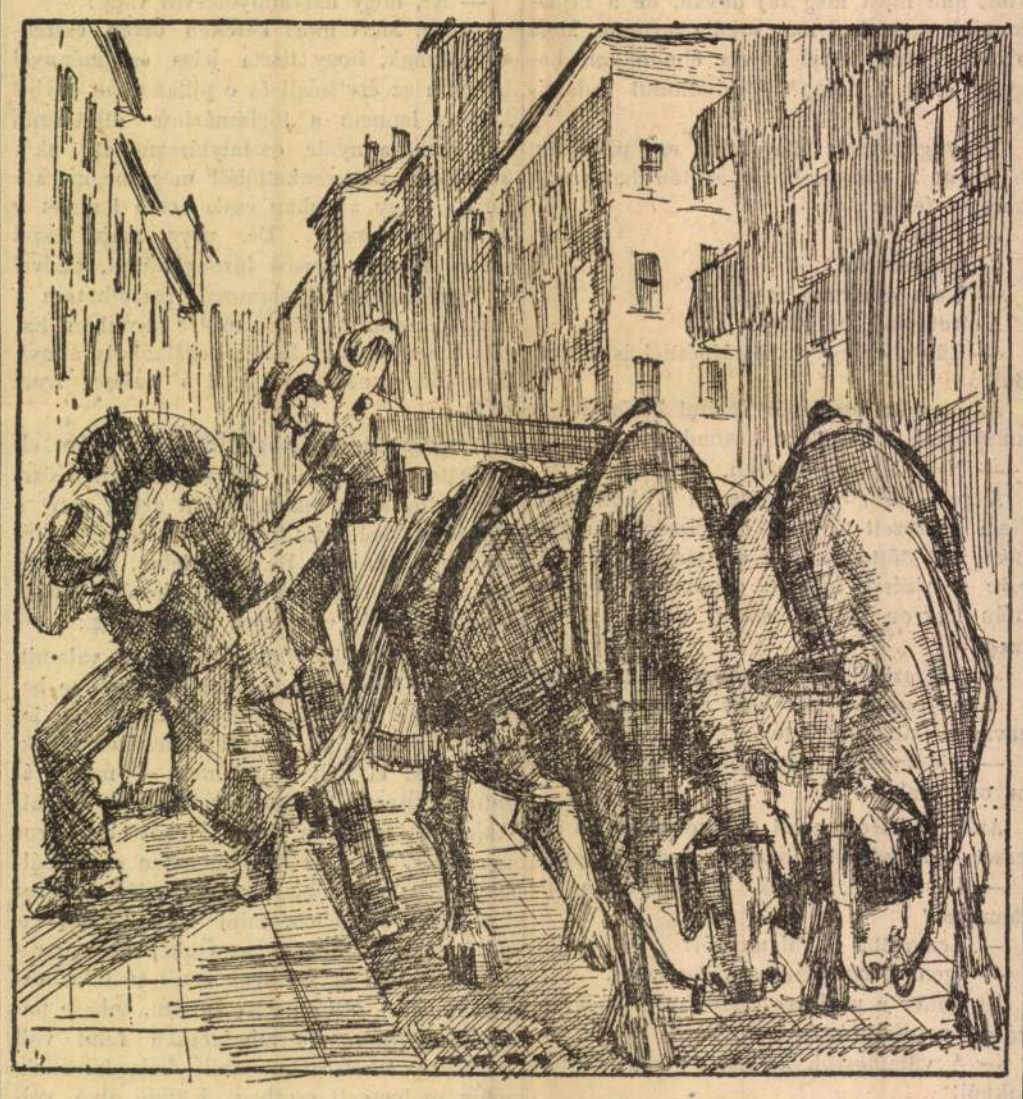

Rakodás. *Tóth Nándor tollrajza.*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1967 FEB
KIRAKAT
Tóth Pál
1021

FOTÓ KIÁLLÍTÁS

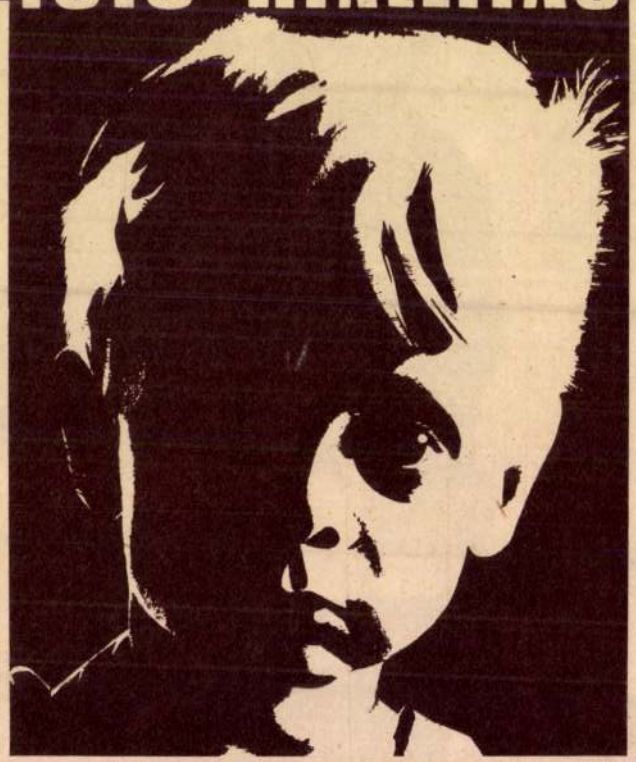

A tízéves Kirakat-rendező Iskola hallgatóinak munkájából

Tóth Pál fotókiállítására készült plakátterve.

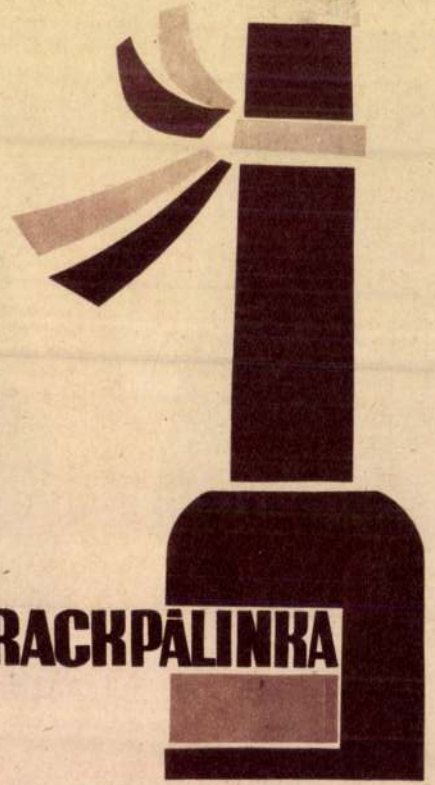

Oláh Vilmos barackpálinka plakátterve

Akció a fogyaszt

A Komárom-Esztergom Megyei Távhőszolgáltató Részvénytársaság különböző akciókkal kívánja támogatni azokat a lakossági ügyfeleit, akik távhőszolgáltatási számláikat 1996. június 1-jétől határidőben teljesítik. Az akció egyéves időtartamú. A részvétel feltételei között szerepel – egyéni fogyasztók részére –, hogy a tárgyhavi számlákat minden hónap 15-éig bármilyen módon kell kiegyenlíteni.

Ebben az esetben a fogyasztók négy havonta sorsoláson vesznek részt. A fődíj 1 fogyasztó 4 havi fűtés és melegvíz alapdíj-visszatérítés, a második díj 5 fogyasztónak két havi, a harmadik pedig tíz fogyasztónak 1 havi visszatérítés. Az első sorsolást szeptember 28-án, szombaton közjegyző jelenlétében a Komtávhő Rt. központjában tartják meg, ami nyilvános. Ezen kívül még jövő év január 28-án, és május 28-án is sorsolnak majd. A nyerteseknek az alapdíjak visszatérítését első alkalommal a tizedik havi számlán számolják el. A nyeremény után fizetendő személyi jövedelemadót a társaság a nyertes helyett átvállalja.

Amennyiben az egy társasközösséghez tartozó csekken fizető lakók megbízzák a képviselőjüket, hogy nevükben a távhőszolgáltatási díjszámlájukat a Komtávhő pénztárában tárgyhó 15-éig egy összegben fizesse be, akkor a fűtés és melegvíz alapdíj öt százaléka illeti meg a fogyasztói közösség tagjait. Ugyanez az öt százalékos kedvezmény illeti meg az ehhez a társasközösséghez tartozó átutalási betétszámlával rendelkező fogyasztókat, ha a pénzintézet a tárgyhavi számlájukat nem küldi vissza teljesítetlenül. A fent felsorolt feltételek a dorogi és az esztergomi fogyasztókra vonatkoznak. Felvilágosítás *Huszár László* üzemigazgatótól és *Nagy Lászlónétól* szerezhető be a 33/319-154-es vagy a 33/319-844-es telefonszámokon.

Azok a Tatabányán, társasházközösségben élők, akik a

Komturist
Valutaárfolyamok

Pénznem	Vétel	Eladás
Angol font	232,00	243,00
Ausztrál dollár	117,00	123,00
Belga frank (100)	460,00	500,00
Dán korona	25,00	27,00
Finn márka	32,00	34,00
Francia frank	29,00	30,00
Holland forint	87,00	93,00
Kanadai dollár	107,00	113,00
Német márka	98,50	103,50
Norvég korona	22,00	24,00
Olasz líra (1000)	97,00	102,00
Osztrák schilling	13,90	14,70
Spanyol peseta (100)	117,00	123,00
Svájci frank	120,00	126,00
Svéd korona	21,00	23,00
USA dollár	149,00	156,00

Tőz

BORSODC
DANUBIU
DUNAHOI
EGIS
FOTEX
MOL
OTP
PANNONP
PICK
PRÍMAGÁZ
RICHTER
SOPRONI S
TVK
ZWACK
ERAVIS
GLÓBUS
IEB
KÁRPÓTLÁ

Mikor intézzük ügy

APEH-ügyintézés

Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal Komárom–Esztergom Megyei Igazgatóság (Tatabánya, Komáromi út 42., tel.: 34/331-888) Ügyfélfogadás:
Hétfő: 12.00–18.00;
Szerda: 8.00–15.00;
Péntek: 8.00–12.00;

APEH–kirendeltség

Esztergom, Széchenyi tér 10. Ügyfélfogadás:
csütörtök: 9.00–14.00
telefonokat csak ez idő alatt fogadnak: 33/314-269.

Megyei Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság

Tatabánya, Semmelweis u. 1. Tel.: 34/317-677

Igazgatóság Kirendeltsége

Esztergom, Babits M. u. 2. Tel.: 33/311-155
Ügyfélfogadási rend:
Hétfő: 8.00–16.30
Kedd: 8.00–12.00
Szerda: 8.00–12.00
Csütörtök: 8.00–15.30
Péntek: 8.00–12.00

Megyei Egészségbiztosítási Pénztár

2801 Tatabánya, Népház u. 12., Pf.: 1454
Tel.: 34/312-001
Fax.: 34/323-001

Megyei Egészségbiztosítási Pénztár Kirendeltsége

2501 Esztergom, Babits M. u. 2. tel.: 33/311-155
Ügyfélfogadások:
Hétfő: 8.00–12.00, 13.00–16.30
Kedd: 8.00–12.00
Szerda: 8.00–12.00
Csüt.: 8.00–12.00 13.00–15.30
Péntek: 8.00–12.00

Komárom-Esztergom Megyei Illetékhivatal

2800 Tatabánya I, Ságvári E. u. 20. Postacím: 2803 Pf.: 3036
Telefon: 06–34–316–711
Fax: 06–34–316–872
Ügyfélfogadás:
Hétfő: 13.00–17.00
Szerda: 8.00–12.00 13.00–16.00
Péntek: 8.00–12.00

Munkaügyi Központok

Komárom–Esztergom Megyei Munkaügyi Központ

Tatabánya V. Komáromi u. 6.
Ügyfélfogadás:
Hétfő: 13.00–15.30
Szerda: 8.00–12.00 13.00–15.30
Péntek: 8.00–12.00

Kisbéri Kirendeltség

Kisbér, Vásártér 7.
Horváthné File Beáta kirendeltségvezető Telefon: (34) 354–306

TÓTH Pál festő
Komárom-É.m.H.

A hétvégi tatai siker után

Gardénia Klarinétegyüttes

A győri Gardénia Klarinétegyüttest 1987-ben alakította meg *Szabó András*, aki a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola tanára és Európa-szerte ismert klarinétművész. Ő egyben az együttes művészeti vezetője. A kvintett tagjai fiatal művészek, akik a budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán, illetve annak győri kihelyezett tagozatán szerezték diplomájukat. A muzsikálás mellett különböző zeneiskolákban tanárként is tevékenykednek. Érdekes megjegyezni, hogy Szabó Ferenc a komáromi zeneiskolában tanít.

A klarinétötös négy B-hangolású és egy basszus klarinétból áll. Igen széles repertoárral rendelkeznek, a reneszánsztól napjainkig. Általában átiratokat játszanak, de közvetlenül a számukra írt kompozíciókat is megszólaltatnak. A kamarazenét magas színvonalon gyakorolják. Rendszeresen koncerteznek a Magyar Rádióban és a Magyar Televízióban. Eddig négy CD-lemezük készült el.

Szabó András klarinétművész nyilatkozott lapunk számára az együttes további programjáról. Ezévben eddig negyvenegy hangversenyük volt – mondotta. Október 1-jén Tatabányán, az Erkel Ferenc Zeneiskolában a Zenei Világnapon, október 5-én a Magyar Rádióban lépünk fel. Az utóbbi élő közvetítés lesz. Majd Dániában vendégszereplésen, Franciaországban és Olaszországban nemzetközi kamarazenei versenyeken veszünk részt. Most készülünk az ötödik CD-felvételeinkre. Külön meg kell emlékeznem szponzorunkról, a győri Gardénia Csipkefüggönygyárról. Nagyvonalú támogatásával a mai nehéz gazdasági körülmények között is biztos alapot teremt zeneművészeti tevékenységünkhöz – fejezte be tájékoztatását az együttes művészeti vezetője.

dr. Lux András

Juhász Attila képei

Fotó: Dallos

A képekben Pénzes Hajnalka és családja gyönyörködik az Oroszlányi Művelődési Központban

Nyolc alkotás az országos tárlaton

Remekeltek az amatőr művészek

A XVI. Országos Amatőr Képző- és Iparművészeti Kiállításra összesen huszonhét alkotó küldött be pályamunkát. Szeptember 5-én a zsűri a hetvenkét alkotásból választotta ki azokat, amelyek a megyei, illetve az országos tárlaton vesznek majd részt.

Hét amatőr művész nyolc alkotása került az országos, és ötvenegy kép, illetve szobor a megyei kiállításra. *V. Angyal Mária, Mayer Berta* művészettörténész és *Szunyogh László*, tatabányai szobrász voltak a zsűri tagjai.

„Egyre kevesebb alkotó pályázik, ám a többi megyéhez képest nagyon jó anyagot értékeltek. Nagyon jó arány a nyolc beválasztott munka a beküldött számhoz képest, hiszen volt olyan megye, ahol csak 2–3 alkotás került az országos tárlatra, nyolcat az eddig leszűrizett hat megyéből sehonnan nem választottak be. A zsűri teljesen objektív viták, érvelések után hozta meg döntését, rendkívül tiszta verseny volt" – mondta el a Hírlap kérdésére *Vida Ildikó*, a tatabányai A Közművelődés Háza munkatársa.

Gratulálunk az országos tárlatra bejutott megyei amatőr művészeknek: *Bognár Attilának, Muzslai Sándornak, Törös Zsoltnak, Cserni Péterné Korka Zsuzsannának, Kapa Melindának, Megyei Erzsébetnek és Urin Ferencnek!*

A legkülönbözőbb technikákkal készült alkotások (akvarell, olaj, grafika, tollrajz, tus, fa) készítői közül a nyergesújfalui *Tóth Pál* képeiből a művelődési házban lévő Kék Kávéházban önálló tárlat készült, melyet szeptember végéig tekinthetnek meg az érdeklődők.

Alice

Krónika

krónika krónika krónika krónika
krónika krónika krónika krónika
krónika krónika krónika krónika

Jubileumunk — vb előtt

A „Telefon" 25. éves jubileumának megünneplésére vonatkozó javaslat is szerepel párt-végrehajtóbizottságunk soron következő ülésének napirendjén. A javaslat előterjesztője Klingler György elvtárs.

Brigádvezetők tanácskozásai

Befejezéshez közelednek a telefongyári szocialista brigádvezetők vállalati szintű tanácskozásának előkészületei. Lapunk korábbi számaiban ismertettünk néhány helyi brigádvezetői tanácskozást. Az elmúlt napokban megtartottak többek között gyulai üzemegységünkben, az üzemfenntartási főosztályon, az elszámolási főosztályon, valamint az anyagellátási és a kereskedelmi főosztályon a szocialista brigádvezetők tanácskozását. E tanácskozásokon megvitatták a vállalati munkaverseny és brigádmozgalom aktuális kérdéseit és megválasztották azokat a brigádvezetőket, akik a vállalati szintű tanácskozáson fogják képviselni területüket.

Munkásőr-továbbképzés

A telefongyári munkásőrszázad egynapos továbbképzésen vett részt február 22-én.

Irodalomtörténeti előadás

A francia dráma fénykora címmel Udvardi Béla rendező tartott előadást február 26-án a szépirodalmi könyvtárban. A jól sikerült előadás része volt a szépirodalmi könyvtár előadássorozatának. Közreműködött Dévay Kamilla színművésznő.

Beszámoló taggyűlés

A bélyeggyűjtő szakkör március 12-én, háromnegyed négykor, a szociális épület 104-es szobájában tartja beszámoló és vezetőségválasztó taggyűlését. A taggyűlés napirendje: vezetőségi beszámoló, hozzászólások, javaslatok, bélyegsorsolás, jutalmazás. A bélyeggyűjtő kör vezetősége úton is felhívja a tagság figyelmét, minél nagyobb számban jelenjenek meg a taggyűlésen.

Kihelyezett szakközépiskolát nem terveznek

A munkásokkal folytatott beszélgetések során felvetődött: tervezi-e a vállalat kihelyezett szakközépiskola szervezését, indítását? Pesti János elvtárs, a személyzeti és oktatási főosztály vezetője a kérdésre válaszolva ezt írja: kihelyezett szakközépiskola indítását a közeli években nem tervezzük. Ugyanis a szakközépiskolák sokrétűsége (a szóba jöhető szakok: gépészeti híradástechnikai, számítástechnikai, finommechanikai és műszeripari, gyártástechnológiai, számviteli gazdálkodási, igazgatás ügyviteli, számviteli gazdálkodási, pénzügyi szak stb.), valamint sem területi, felszerelésbeli feltételei nem teszik lehetővé a vállalaton belüli oktatás megszervezését. Ugyanakkor a jövőben is szükségesnek látják a vállalathoz kihelyezett iskolák, a már működő általános iskola és gimnázium további működtetését.

— Képzeld, a főnököm egész nap lamentál...
— És miről beszél?
— Ne adj' isten, hogy elárulná.

Az eddigi tapasztalatok

Az ifjúsági törvény végrehajtásának tapasztalatait vitatták meg február 21-én a II-es KISZ-alapszervezet fiataljai. Szladik István KISZ-titkár beszámolója után a KISZ-fiatalok a végrehajtás helyi tapasztalatait beszélték meg. A megbeszélésen jelen volt Hornyák József, a KISZ-bizottság szervező titkára is.

nyugdíjaséveket!

...sűztatták az elmúlt héten a kereskedelmi főosztály dolgozói. Közel három évtizedes telefongyári munkálkodás után ...munkaterületeken dolgozott: 1945-től — belépésétől — 1947-től a kereskedelmi osztály munkatársa volt; 1957-től a kereskedelmi főosztály számlázási osztályának vezetőjeként és munkatársai szorgalmas, szerény, nagy szakmai tudású dolgozóként ismerték, s ezért szerették és becsülték. A kereskedelmi főosztály és az alapszervezet vezetői köszönik fáradozását, boldog nyugdíjaséveket kívánva neki.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

TELEFON

1974 FEB 27

Tóth Pál

1021

Kiállítás Nagykátán

Az intarziákat készítette: Tóth Pál

„Lány virággal"

Nagykátai gyáregységünkben dolgozik Tóth Pál, s már évek óta műszerfelelős a beosztása. De nem erről ismert, a közelmúltban megnyílt kiállítása tette híressé Nagykátán. Február 8-án a nagykátai Bartók Béla művelődési központban rendezték meg Tóth Pál intarzia kiállítását.

Az intarzia, faberakást jelent. A bútorművesség egyik díszítési módja. A díszítendő alapba eltérő színű, minta szerint kivágott falemezkéket raknak be úgy, hogy azok az alappal egysíkba legyenek. Már az ókorban is ismerték és művelték ezt a műfajt. Nálunk Mátyás király idejében olasz mesterek honosították meg.

Tóth Pál 1971 óta foglalkozik ezzel a művészeti ággal, egy műbútorasztalostól leste el az alapokat és fejlesztette tovább saját elképzelése, érzésvilága szerint. A kiállításnak nagy a sikere. A képek nagyon életszerűek, nagyon szép közöttük az utcarészlet, a fafaragások, az arcképek — mind művészi ihletre vallanak.

Hogy valóban sikere volt Tóth Pál kiállításának, azt bizonyítja a sok bejegyzés a látogatók könyvébe. Pusztai Jánosné azt írja: „A kiállítás nagyon tetszett, jó munkát kívánok." Tóth Jánosné őszinte szívvel gratulál, Füleky Tibor bejegyzése: „A múzsa megvan, a múzsa nem alszik, kívánom, hogy hatalmas láng legyen." Dicséri a kiállítást több munkatársa és gratulál Tóth Pálnak. így Apró Mária, Bognár Mária, Barna Erika, Kötő István, Nagy Antalné és még sokan. De a legfigyelemreméltóbb Kerelyes Géza múzeumigazgató bejegyzése: „Nagyon pazar technikával készült remekműveket láttunk. Tóth Pál ennek a műfajnak kiváló képviselője lehet a képzőművészetben. A Művészeti Központ kerámia szakkörébe meghívjuk alkotói vésővel, ecsettel együtt, s mi is segítjük. Mégegyszer gratulálunk művészetéhez."

A kiállító Tóth Pál, s pártolói együttes köszönetüket tolmácsolják a Bartók Béla művelődési központ igazgatójának, aki elősegítette a kiállítás létrejöttét. A sikerhez mi is gratulálunk!

K. P.

Utcarészlet

schinen
agyaró
68. OM
MASEX.

ekäfiganlage EKT

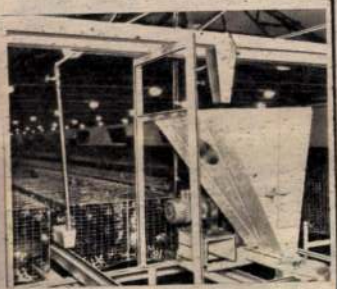

Einetagige Legekäfig-anlage

fabrik Mosonmagyaróvár (MMG) in der Lage, alle sich mit Geflügelhaltung beschäftigenden Betriebe mit preiswerten und modernsten Einrichtungen zu versehen.

LANDMASCHINEN-FABRIK MOSON-MAGYARÓVÁR

H—9201 Mosonmagyaróvár Pf. 59

anzug präsentiert.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

DAILY NEWS

1975 SEP 1 1

Peter Toth

Smokey, der Hund, muß natürlich dabei sein, wenn der aus Ungarn gebürtige Bildhauer Peter Toth aus alten Baumstämmen seine Indianer-Pfähle schnitzt. Toth will bis zur 200-Jahr-Feier der USA in allen Staaten eine Holzstatue aufstellen. Hier bearbeitet er einen 108 Jahre alten Ulmenstamm für Michigan.

1021

INTERFOTO MTI/UPI

-..Hát Igazán nem tudom, hogy mivel lehetne elkezdeni a..beszélgetést a Hogyan lehet megérteni az oroszlánt filmsorozat rendezőjével, Tóth Pállal, akit..itt mindenki Pajának szólit, hiszen én is, hogyha ilyeneketmondok, hogy azt hallottam, hogy a gyerekkori álmaiban az volt, hogy férfi szabó lesz, most pedig igazán sikeres rajzfilm rendező, akkor érezhető, hogy ez..még sem egy ilyen szakmai kérdés. Arra kérem, hogy inkább beszéljünk arról, a sikeres..rajzfilmről. Én azt mondtam, hogy neken ebben a filmben a humora tetszik. Maga azt mondta, hogy nem elsősorban a humorát tartja fontosnak. Akkor mit egyrészt, másrészt milyen tulajdonságok, képességek kellenek egy rajzfilm rendezőnek.

Tóth Pál
rajzfilmrendező

1983. VII. 27. Pótfi 16.40 /Gné/.
Válasz

- Az igaz nem egészen azt mondtam, hogy nem tartom fontosnak a humorát, hanem más kérdésekről érdemesebb lenne beszélni. A humoráról annyit, hogy megszoktuk, megszoktunk egy bizonyos fajta rajzfilmet, ami elsősorban a humorra épül, geggekre és ennek már számomra elég kellemetlen példáit lehet gyakran látni, amit főleg az amerikaiak csinálnak, ami végülis csak geggekből áll. S ezt a fajta humort nem szeretem, mert már előre kiszámítható, egy másfajta humort szeretnék én hozni ezekben a filmekben is, ami kevésbé harsány és kevésbé kacagtató, és inkább a fugúrák személyiségéből adodó, tehát valamilyen csendesebb humor. Ennyit a humorról, a másik kérdésére már nem emlékszem.

- Az volt a kérdésem, hogy tulajdonképpen akkor mit, ha nem a humort tartja fontosnak ebben a filmsorozatban. Egyáltalán hogy lesz az, hogy egy egyedi filmből filmsorozat válik, ez mindenképpen a siker jelzője, nem.

- Igen hát ha sorozat készül az egyedi filmből nem tudom mi az oka, de

- A szakmában ez mindennapos.

- Nem hiszem, nem hiszem, hogy jellemző, de az biztos, hogy 81 óta, amióta elkészült a film, ha jól tudom 18 országba vásárolták meg. Tehát ez mindenképpen arra enged következtetni, hogy érdemes ebből a filmből sorozatot készíteni,

- Úgy hallottam, hogy magát is Mikulás Ferenc csábította ide ha jól tudom akkor a Képzőművészeti Gimnáziumból, de lehet, hogy nem pontosan emlékszem.

- Nem jól tudja nekem nagyon kacifántos utam volt, ami ide vezetett. Nem egészen ugy volt, hogy férfi szabó szeretten volna lenni, pontosabban ugy volt, hogy gyermekkoromban inkább rajzfilmes akartam lenni, de aztán sok minden más akartam lenni és sok minden mással is foglalkoztam és végülis sok minden nem is sikerült, többek között a Képzőművészeti Gimnázium sem, a felvételi. Az érettségi után egyetemre akartam menni, nem javasolták a felvételi kérelem továbbitását, ugyhogy hogy időt nyerjek jelentkeztem férfi szabónak, és ez egy elég kellemetlen tortura volt, mert én azt hittem, hogyha felvesznek az iskolába, akkor már csak az következik, hogy beülök az osztályba és hallgatom az órákat és tanulok, ehelyett közölték velem, hogy elő-

ször kell keresnem egy műhelyt, ahol tanulónak felfogadnak, azután én két hétig jártam Pécs összes szabómühelyét és sehol nem volt rám szükség. És érdekes módon a megutolsó helyen, Pécsett a Kossuth Lajos utcában egy elegáns szalonban előttem ilyen helyre nem is merjtem bemenni, mikor onnét is kirugtak találkoztam egy régi osztálytársammal, aki emlékezett arra, hogy én valamikor rajzfilmes akartam lenni és ő tudott erről a lehetőségről, hogy Kecskeméten felvétel van. Igy kerültem ide.

Az első szabad május Szolnokon

1919-BEN, a Tanácsköztársaság kikiáltása után az ellenforradalmárok a külföldi burzsoáziával közösen mindent elkövettek, hogy Magyarországon a dolgozók uralmát megdöntsék. A román és a többi intervenciós hadsereg erős támadást indított a katonailag még fel nem készült Magyar Tanácsköztársaság ellen.

Szolnok április havában — mert az újonnan megszervezett Vörös Hadsereget itt összpontosították és a hadsereg főparancsnokság itt székelt — hatalmas katonai gócpont lett. Stromfeld Aurél elvtárs, a vezérkar főnökének irányítása mellett kiépült a tiszai hídfőállás, amelynek határa a Tisza túlsó oldalán, Szajol és Rákóczifalva között volt.

A szolnoki pártvezetőség és a megyei direktórium április hó végén szükségesnek tartotta, hogy Szolnok város közbiztonságát, védelmét közvetlenül a hadsereg főparancsnoksággal beszélje meg. A pártvezetőség Stromfeld elvtársat kereste fel. F. Bede László direktóriumi elnök vezetésével.

A hadsereg főparancsnokság a Nemzeti Szállóban ütötte fel hadiszállását. Stromfeld elvtárs szobája az utcára nézett. A szobában hatalmas, hosszú asztal, tele térképekkel. Amikor a küldöttség a szobába belépett, Stromfeld örömmel lehetett látni a lelkesedést, az arcukon az öröm pírja égett, gyújtott, tüzelt. A budapesti gyárak és a falu dolgozói át vannak itatva célunk nagy fontosságától. Sajnos parancsnokainkról ugyanezt nem mondhatom, egy-két munkás-parancsnoktól eltekintve. Elvtársak között megmondhatom, ez fennáll a hadsereg főparancsnokságánál is, mint ahogy Szamuelly elvtárssal közösen megállapítottuk, nem megbízhatók és vannak ott ellenségeink. Nagy hiba az, hogy nincs pótlásunk helyettük. Julier és társai, akik fontos beosztásban vannak a hadsereg főparancsnokságon, sejtéseink szerint összeköttetésben vannak a külföldön élő ellenforradalmi, hazaáruló bitangokkal.

— A hídfőállás — amint az elvtársak a térképen látják — a mai technika és korszerűség szerint építődött. Jelentéseink vannak arról, hogy az intervenciós hadsereg, a román burzsoázia hadseregével közösen nagy offenzívát akar rövidesen megindítani ellenünk, hogy proletár államunkat szétzúzza. Hatalmas muníció- és fegyverkészlettel rendelkeznek és rövidesen várható a támadás a hídfő ellen. Mi teljesen felkészülve várjuk a megindítandó támadást és meg vagyok arról győződve, hogy mi győzünk. Hadititkot — mi sem természetesebb — nem árulhatok

A kora délutáni órákban mindkét oldalról nagy tüzérségi t[illegible]ezdődött, azonban az ün[illegible]est nem zavarta meg, hiszen Szolnok lakossága már hetek óta megszokta a tüzérségi tüzet. Az ágyuk bömbölése később tetőfokra hágott és az ünneplők életüket iparkodtak menteni, behuzódtak házaikba.

Katonai lovasküldöncök vágtattak a hidfő felől végig az országúton, hozták a katonai jelentéseket a Tisza tulsó oldaláról, hogy az intervenciós hadsereg árulás folytán áttörte a hídfőállást. A város dolgozóin pánik, félelem vett erőt a nemvárt frontáttörés miatt. A Vörös Hadsereg katonai egységei később zártan, fegyelmezetten vonultak vissza politikai megbizottaikkal, parancsnokaik nélkül. Azok árulásuk után átszöktek az intervenciósok táborába. A visszavonuló vörös katonák arcán látszott az elszántság és bosszú parancsnokaik tette miatt. Gyűlöletük sajnos már későn volt.

A VÁROS TÖBB HELYÉN — különösen a Scheftcsik-ház előtt —, ahol azelőtt is az ellenségeink tanyáztak — gyülekeztek a város ellenforradalmárai és hangosan követelték a letartóztatott tuszok szabadon bocsátását. A megyei direktórium azonnal kereste az összeköttetést a főhadiszállással, azonban sem telefonon, sem megbizottal

R. Tóth Péter

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, VIII., Blaha Lujza-tér 3
Telefon: 139-292

1957 MÁJ 1

TISZAVIDÉK,
SZOLNOK

470

MŰVÉSZET

Képzőművészeti kiállítás
Törökszentmiklóson

Április utolsó napjaiban a törökszentmiklósi városi tanács nagytermében a város festőművészei, szobrász és népművészek megrendezték ebben az évben az első tavaszi képzőművészeti kiállítást. A látogatók szívesen elidőztek R. Tóth Péter festményei előtt, de hasonlóan sok nézője volt dr. Marton József szobrainak, a kultúrház népművészeti szakköre által készített csipkékuek, szőnyegeknek, valamint a festett textiliáknak. Képünk a kiállítás egyik részletét mutatja be. R. Tóth Péter festményeivel.

Az első szabad május l. Szolnokon

1919-BEN, a Tanácsköztár-aság kikiáltása után az el-enforradalmárok a külföldi urzsoáziával közösen min-ent elkövettek, hogy Ma-yarországon a dolgozók ural-át megdöntsék. A román és többi intervenciós hadsereg rős támadást indított a ka-onailag még fel nem készült Magyar Tanácsköztársaság el-en.

Szolnok április havában — ert az újonnan megszerve-tt Vörös Hadsereget itt össz-ontosították és a hadsereg parancsnokság itt székelt — talmas katonai gócpont tt. Stromfeld Aurél elv-rs, a vezérkar főnökének ányítása mellett kiépült a zai hídfőállás, amelynek tára a Tisza túlsó oldalán, ajol és Rákóczifalva között lt.

A szolnoki pártvezetőség és megyei direktórium április végén szükségesnek tar-ta, hogy Szolnok város zbiztonságát, védelmét köz-lenül a hadsereg főpa-csnoksággal beszélje meg. pártvezetőség Stromfeld társat kereste fel. F. Bede szló direktóriumi elnök ve-ésével.

A hadsereg főparancsnok-g a Nemzeti Szállóban ütött-fel hadiszállását. Stromfeld társ szobája az utcára né-lt. A szobában hatalmas. szú asztal, tele térképek-Amikor a küldöttség a bába belépett, Stromfeld

örömmel lehetett látni a lelkesedést, az arcukon az öröm pírja égett, gyújtott, tüzelt. A budapesti gyárak és a falu dolgozói át vannak itatva célunk nagy fontosságától. Sajnos parancsnokainkról ugyanezt nem mondhatom, egy-két munkás-parancsnoktól eltekintve. Elvtársak között megmondhatom, ez fennáll a hadsereg főparancsnokságánál is, mint ahogy Szamuelly elvtárssal közösen megállapítottuk, nem megbízhatók és vannak ott ellenségeink. Nagy hiba az, hogy nincs pótlásunk helyettük. Julier és társai, akik fontos beosztásban vannak a hadsereg főparancsnokságon, sejtéseink szerint összeköttetésben vannak a külföldön élő ellenforradalmi, hazaáruló bitangokkal.

— A hídfőállás — amint az elvtársak a térképen látják — a mai technika és korszerűség szerint építődött. Jelentéseink vannak arról, hogy az intervenciós hadsereg, a román burzsoázia hadseregével közösen nagy offenzívát akar rövidesen megindítani ellenünk, hogy proletár államunkat szétzuzza. Hatalmas muníció- és fegyverkészlettel rendelkeznek és rövidesen várható a támadás a hídfő ellen. Mi teljesen felkészülve várjuk a megindítandó támadást és meg vagyok arról győződve, hogy mi győzünk. Hadititkot — mi sem természetesebb — nem árulhatok el. Megnyugtatom

A kora délutáni órákban mindkét oldalról nagy tüzérségi tűz kezdődött, azonban az ünneplést nem zavarta meg, hiszen Szolnok lakossága már hetek óta megszokta a tüzérségi tüzet. Az ágyuk pömbölése később tetőfokra hágott és az ünneplők életüket iparkodtak menteni, behuzódtak házaikba.

Katonai lovasküldöncök vágtattak a hidfő felől végig az országúton, hozták a katonai jelentéseket a Tisza tulsó oldaláról, hogy az intervenciós hadsereg árulás folytán áttörte a hídfőállást. A város dolgozóin pánik, félelem vett erőt a nemvárt frontáttörés miatt. A Vörös Hadsereg katonai egységei később zártan, fegyelmezetten vonultak vissza politikai megbizottaikkal, parancsnokaik nélkül. Azok árulásuk után átszöktek az intervenciósok táborába. A visszavonuló vörös katonák arcán látszott az elszántság és bosszú parancsnokaik tette miatt. Gyűlöletük sajnos már későn volt.

A VÁROS TÖBB HELYÉN — különösen a Scheftcsik-ház előtt —, ahol azelőtt is az ellenségeink tanyáztak — gyülekeztek a város ellenforradalmárai és hangosan követelték a letartóztatott tuszok szabadon bocsátását. A megyei direktórium azonnal kereste az összeköttetést a főhadiszállással, azonban sem telefonon, sem megbizottal

R Tóth Péter

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, VIII., Blaha Lujza-tér 3
Telefon: 139-292

1957 MÁJ 1

TISZAVIDÉK,
SZOLNOK

610

MŰVÉSZET

Képzőművészeti kiállítás
Törökszentmiklóson

Április utolsó napjaiban a törökszentmiklósi városi tanács nagytermében a város festőművészei, szobrász és népművészek megrendezték ebben az évben az első tavaszi képzőművészeti kiállítást. A látogatók szívesen elidőztek R. Tóth Péter festményei előtt, de hasonlóan sok nézője volt dr. Marton József szobrainak, a kulturház népművészeti szakköre által készített csipkéknek, szőnyegeknek, valamint a festett textiliáknak. Képünk a kiállítás egyik részletét mutatja be. R. Tóth Péter festményeivel.

R. Tóth Péter Vertő
Szolnok Megyei Néplap 1956 máj. 25.
3 oldal.-

Gödöllői Művelődési Központ

1983. február 14.–március 6.

TÓTHPÁL GYULA

(Pozsony)

„ELEMENTÁRIS SZIMMETRIA"

FOTÓKIÁLLÍTÁSA

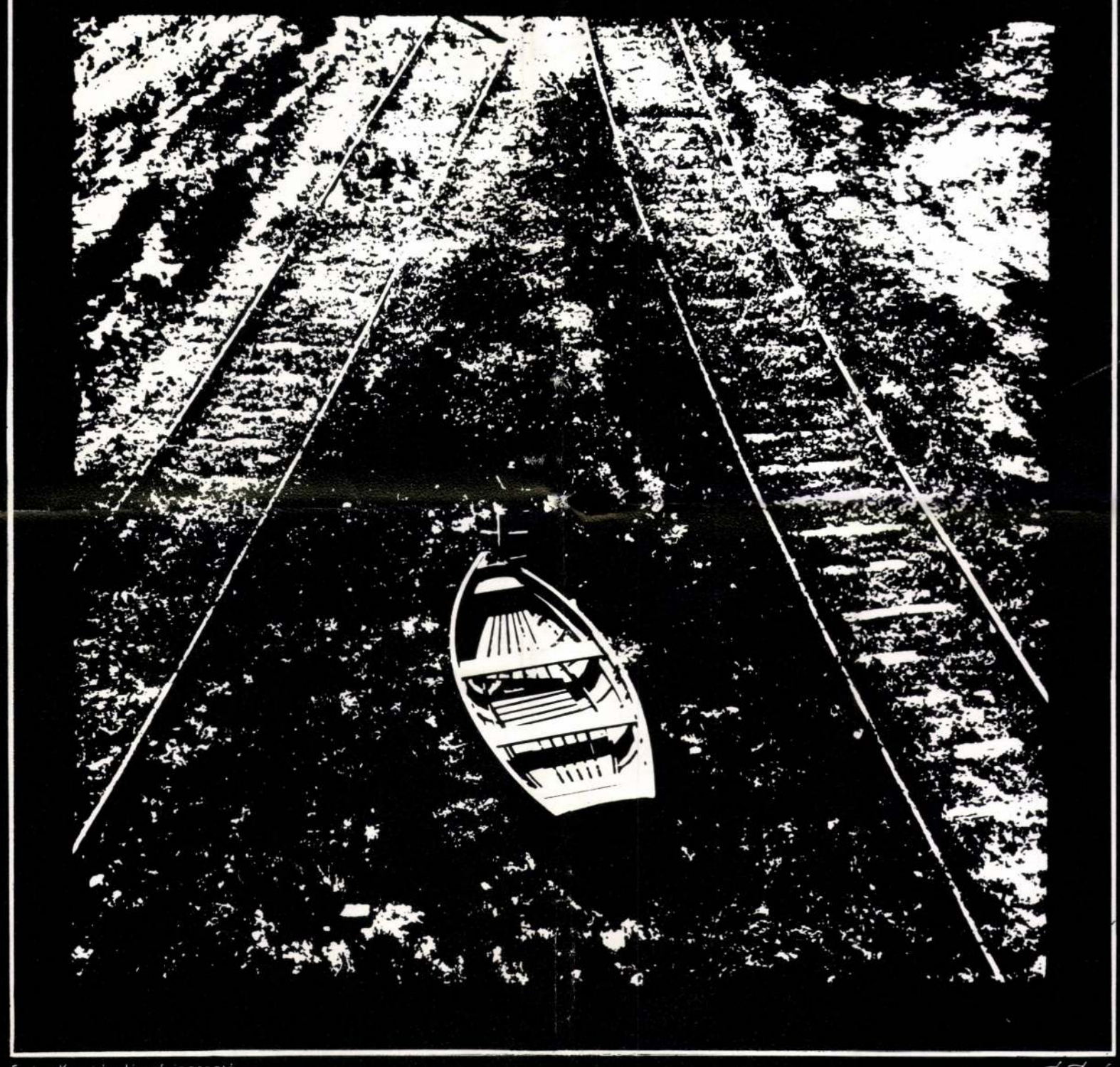

F. k. Kecskés József igazgató

Toth Pál Gyula főtör

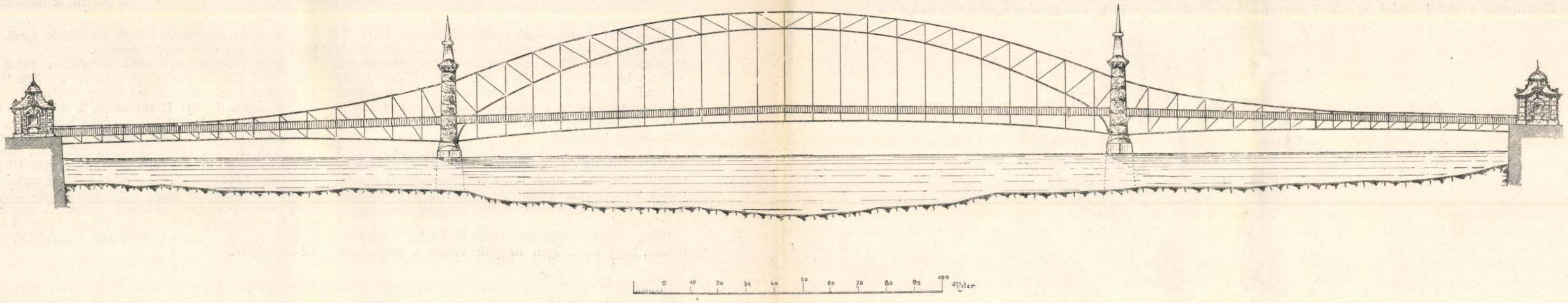

5. ábra. A palotahíd tervvázlata.

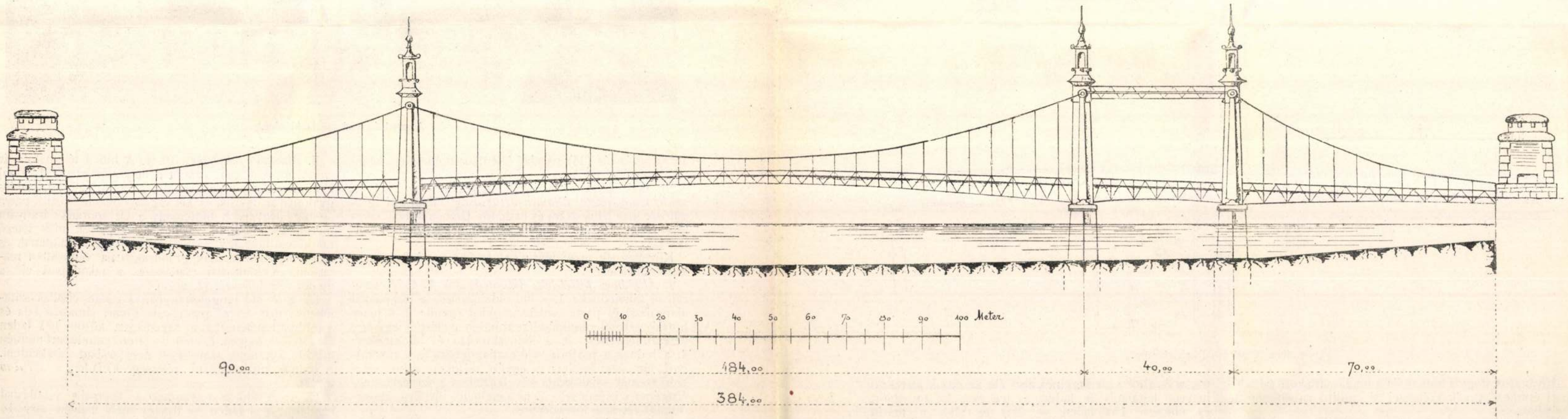

6. ábra. Az Ochta-híd tervvázlata.

legyen. A szerkezet szépsége és díszessége a szomszédos épületekkel versenyezhessen, mert a híd Szentpétervár legelőkelőbb részében építendő.

A hídnak a partokhoz való csatlakozásai szép átmenetben történjenek a hídtól a régi gránitrakodópartra.

16. §. A hajózásra való tekintettel következő áteresztő nyílások tervezendők:

1. különböző nyílásokban: 10 faden = 21·34 *m* szélességgel a szelvény három oly helyén, ahol normális vízálláskor a víznek a mélysége legalább 3 faden = 6·40 *m* és ahol a szerkezetnek alsó éle az egyik áteresztő helyen legalább 3 faden = 6·40 *m* a vízszín fölött és nincsen 1¾ faden = 3·73 *m* alatt a másik kettőnél;

2. vagy fenti három áteresztő hely ugyan abban a nyílásban: összesen 50 faden = 106·68 *m* szélességgel és a már említett legkisebb magasságokkal a rendes vízszín fölött.

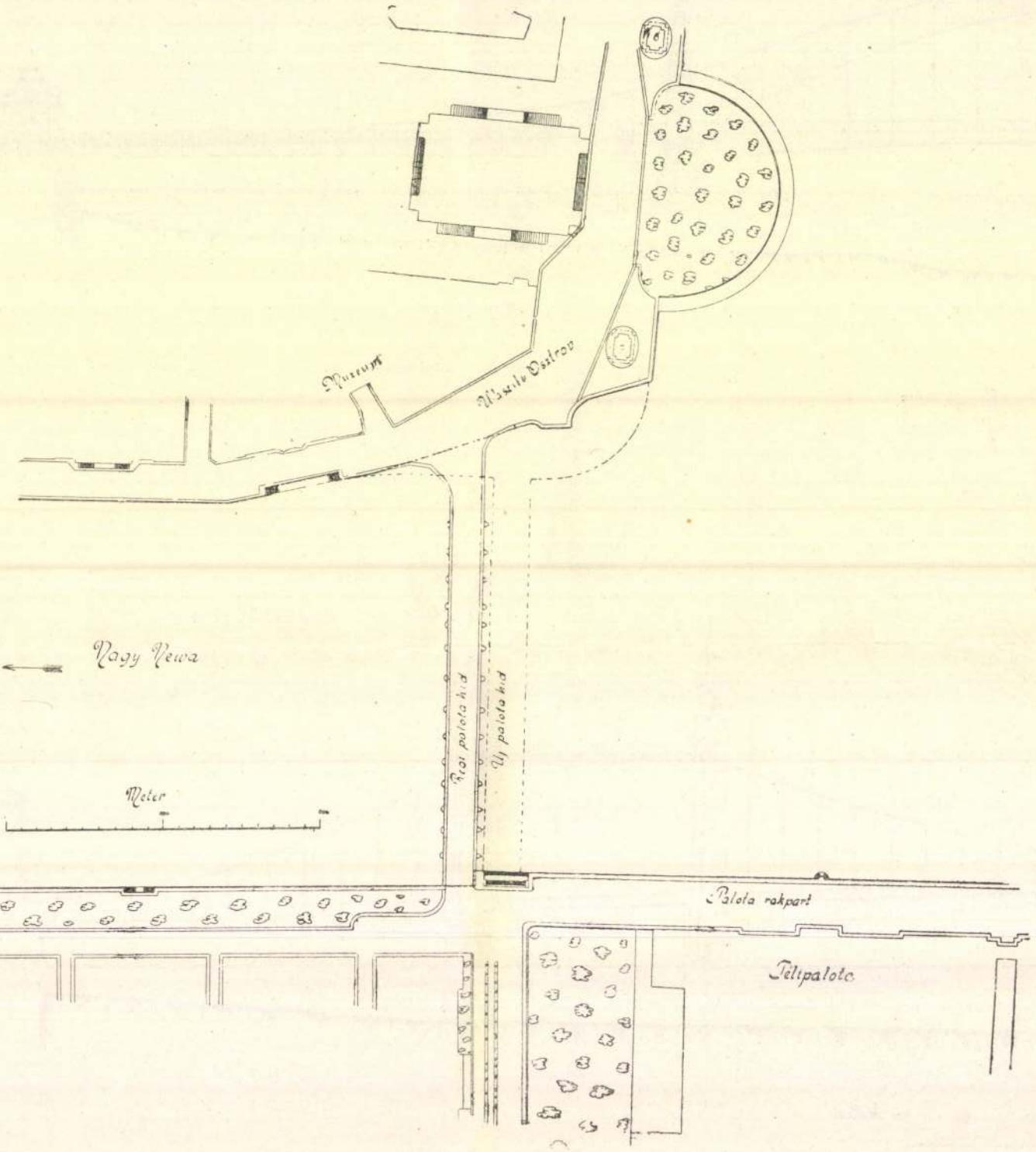

1. ábra. A palotahíd helyszínrajza.

Kívánatos, hogy a hídnak és a hozzácsatlakozó rakodópart építkezéseknek költségei 3½ millió rubelt meg ne haladják.

Az előirányzat kikészítése céljából e feltételekhez anyag-egységár-táblázat van mellékelve.

15. §. A hídpálya hosszanti esése 0·03-at túl nem lépheti. A hídpálya felső élének megengedett legnagyobb magasságait a hosszanti szelvény láttatja. (2. ábra).

A szentpétervári hídpályázat.

Totth Róbert-tól. A IX—XII. sz. rajzmelléklettel.

Szentpétervár városának építészeti hivatala 1901. év őszén igen érdekes programmal két nagyméretű híd tervezésére nemzetközi pályázatot hirdetett. Mindkét híd a város belterületén a Néva folyón épül, még pedig az egyik a palota híd, a cári télipalota közvetetlen szomszédságában és a másik, az úgynevezett Ochtahíd, a Nevszkij-Proszpekt főközlekedési út végén, az Ochtavárosrésszel szemben.

A most következő versenypályázati föltételeknek csak futólagos áttekintése is, kétségen kívül minden szakértőt rögtön arról győz meg, hogy rendkívül nehéz föladatokkal áll szemben, különösen akkor, ha a sablonokkal szakítva, a világvároshoz méltó, nagyszabású művet akar alkotni.

Főleg ennek a körülménynek kell tehát tulajdonítanom, hogy noha igen nagyok voltak a pályadíjak, aránylag kevés (24) pályázó jelentkezett, illetőleg kevés pályamű érkezett be.

Itt csak azzal a tervezettel foglalkozom, amely a *szab. magy.-osztr. államvasúttársaság* budapesti igazgatóságának felhívására és hathatós támogatásával vezetésem alatt készült és egyik eszmémnek részletes kidolgozása.

Következnek most már a palotahíd tervezésére vonatkozó föltételek.

I. Általános föltételek: (kivonatosan) 1. §. A tervrajzok kiterjednek: 1. a híd oldalnézetére a rámpákkal alaprajzzal és parti csatlakozásokkal együtt; 2. a teher hordószerkezet oldalnézetére minden nyílásból egy-egy keresztmetszettel; 3. a hídoszlopokra és hídsarúkra; 4. a hídnak a parthoz való csatlakozására és a rakodópart támasztó falaira; 6. egyéb rajzokra, a melyek a szerkezetnek sajátossága következtében a tervezet megértéséhez szükségesek; 7. az emelhető, illetőleg elmozdítható résznek főrészleteire.

A terv leírása világítsa meg a szerkezet minden részének a berendezését és minőségét, továbbá szilárdsági és állósági viszonyait, még pedig részletességgel, hogy a munkák előirányzata legfeljebb 10%-kal térjen el a végleges tervezettől.

2. §. A tervek benyújtásának határideje 1902. szeptember 14. (nyugati naptár szerint).

3. §. A tervekhez lepecsételt borítékban szerző neve csatolandó. Ezen a borítékon ugyanaz a jelige legyen, a melylyel a tervezet minden rajzát ellátják.

4. §. Díjak. 1. díj: 12000 rubel, 2. díj: 8000 rubel, 3. díj: 5000 rubel; továbbá a városi hatóság egy vagy több pályázati tervet 2000 rubelért megvásárolhat.

9. §. A terveket külön bizottság bírálja el, amely a városi építészeti hivatal választotta egyénekből áll (tehát nem nemzetközi jury!). A biráló-bizottság tagjai kötelezvék kinyílvánítani, hogy a pályázaton sem közvetetlenül sem közvetetve részt nem vettek. A tagok számának páratlannak kell lennie. Minden tervet 3 bíráló vizsgál át, de a tervek elbírálását a szakértők összes ülésén végzik.

A szentpétervári palotahíd képe.

II. *Műszaki feltételek:* 10. §. A híd a téli palota és egyetem-rakodópart között a helyszínrajzban (1. ábra) előtüntetett helyen tervezendő. A hídon való közlekedés gyalogjárók, kocsik és két vágány villamos közúti pálya számára legyen. A hídtengely a víz sodrának irányára merőlegesen álljon. A híd a balparton már létező rakodóparthoz úgy csatlakozzék, hogy a palotának és tengernagyi hivatalnak gránitrakpartja változatlan maradjon. A jobbparti csatlakozás a rakodópart elé a meder felé tolandó. (1. ábra).

12. §. A híd tengelyirányban a rendes vízállás szintjében a már létező palota-rakodópart támasztó fala és a jobbparton létesítendő rakodópart között 121 faden = 256,$\overline{16}$ *m* legyen. E mellett a létező rakodópart mentén húzódó kocsiutak szélességét nem szabad csökkenteni. A hídnak kihasználható szélessége 13 faden = 27·74 *m* legyen.

13. §. A híd a folyamnak a normális vízállásnál legalább is 4 faden = 8·53 *m* mély helyén egy 14 faden = 29·87 *m* szabad nyilású kinyitható részszel szerelendő fel, hogy a hajókat átbocsáthassák.

14. §. A hídrendszert tervező szabadon választhatja azzal a kikötéssel, hogy a két gyalogjáró között a hídnak bármely helyén a szabad átkelés lehetséges

MMÉE Kötl. 1904.

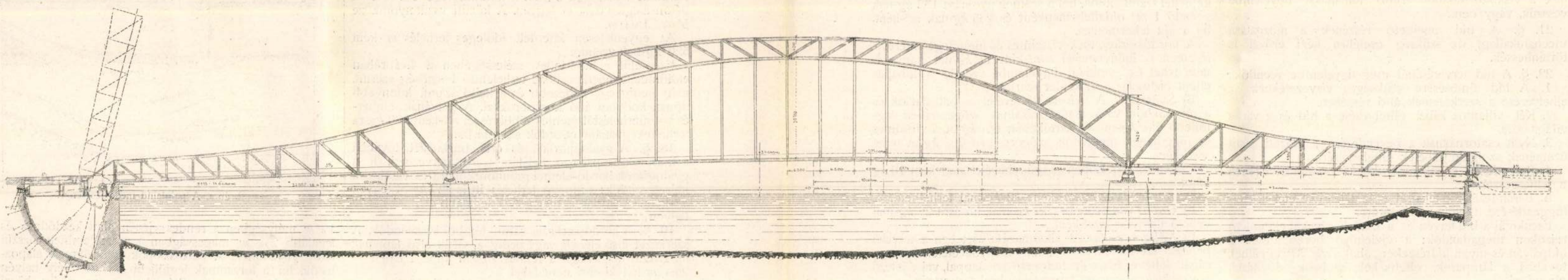

7. ábra. A palotahíd hosszanti elrendezése.

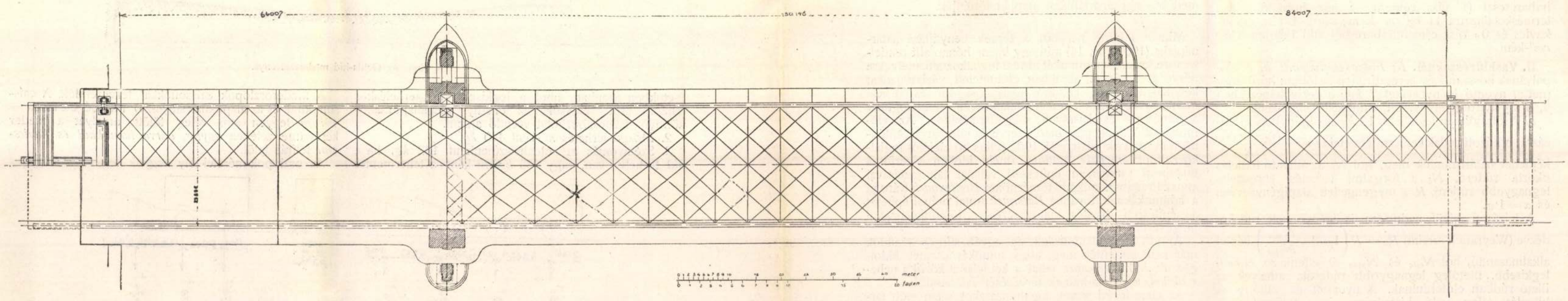

8. ábra. A palotahíd hosszanti alaprajza.

3. A forgó rész alatti oszlopok alapjában, ha ilyet terveznek, cm^2-ként 5·18 *kg*.

Itt két számítást kell végezni, amennyiben a pilléreknek a vízkiszorításából eredő fölhajtását figyelembe vesszük, vagy nem.

21. §. A híd emelhető részének a mozgatása mechanikailag, de szükség esetében kézi erővel is történhessék.

22. §. A híd tervézésénél még figyelembe veendők:

1. A híd öntözésére szükséges vízvezetéknek az elhelyezése a szerkezetnek álló részében.

2. Két villamos kábel elhelyezése a híd és a város világítására.

3. Nyilt csatornáknak a berendezése a közúti vasút üzemének szolgáló kábelek elhelyezésére.

4. Berendezés a villamos közúti vasút kábeljének a felfüggesztésére.

5. Berendezés a telegráf és a telefonvezetékek felfüggesztésére, illetőleg fektetésére.

Ezenkívül a híd tervén és a csatlakozásokat előtüntető rajzokon megadandók: a vízlefolyó berendezések a hídpályán és olyan hídrészeken, ahol a víz összegyűlhet, továbbá a lámpások, obeliszkek, szobrok, diszítések elrendezése.

23. §. A hídnak a partokkal való összeköttetését a pályázó tervezi meg, azonban feltétel, hogy a létező rakodópart homlokzata változatlan maradjon.

24. §. A hídnak méretszámításánál a legkedvezőtlenebb teherelosztás esetében következő számok szolgáljanak alapúl.

I. A falazatnál. Megengedett igénybevétel: gránitsarú kváderekre: 38 *kg* cm^2-ként; cémenthabarcsba (1 rész cément, 2 rész homok) fektetett gránitkő kvaderekre 30 *kg* cm^2-ként; cémenthabarcsba fektetett mészkő- vagy homokkőfalazatra 20 *kg* cm^2-ként; cémenthabarcscsal (1 rész cément, 3 rész homok) kötött terméskőfalazatra 11 *kg* cm^2-ként; végre 1 rész gránitkavics és 0·6 rész cémenthabarcsból álló bétonra 8 *kg* cm^2-ként.

II. Vashídrészeknél. A) *Folyasztottvasnál. a)* A hídpályának hosszanti és keresztirányú tartóiban húzó vagy (netto) nyomó igénybevétel 7 *kg;* a gerinclemezekben 5, 6 *kg* nyíró igénybevétel, mindkettő mm^2-ként.

b) A főtartókban legfeljebb 12 *kg* alapigénybevétel húzásra; a húzott rudak keresztmetszetei az $\omega = \frac{N_p + \alpha N_k}{R}$ képlettel határozandók meg, hol N_p az állandó terhelés okozta ruderő, N_k a forgalmi terhelés ébresztette legnagyobb ruderő, R a megengedett alapigénybevétel és $\alpha = 1{\cdot}65$.

A húzáson kívül nyomásra is igénybevett rudakra nézve (Weyrauch szerint) $R_s = R\left(1 - {}^1/_3 \frac{N_{min}}{N_{max}}\right)$ képlet alkalmazandó, hol N_{min} és N_{max} az ellenkező előjelű legkisebb, illetőleg legnagyobb ruderők, amelyek az illető rúdban előfordulnak. A nyomott és váltó-rudak kihajlás ellen való biztosságra is számítandók az $R_m = \frac{R}{1 + 0{\cdot}00008 \frac{\omega l^2}{J}}$ Laissle és Schübler-féle képlettel, hol ω, l, J sorban a rúdnak brutto keresztmetszetét, szabad hosszúságát illetőleg legkisebb keresztmetszeti tétlenségi nyomatékát jelenti; R a biztossági együttható 12 *kg*-nak veendő mm^2-ként, csupán nyomott rudaknál, ellenben a 2. képlet szerint állapítandó meg váltó rudakra nézve.

Az öv keresztmetszetek a függőleges terhelésnek és szélnek együttműködésekor az $\omega = \frac{N_p + 1{\cdot}65\, N_k + 0{\cdot}4\, N_p'}{R}$ képlettel számítandók, hol a szélnek nyomása 132 *kg*-nak veendő 1 m^2 oldalfelszínenként és 235 *kg*-nak m^2-ként, ha a híd tehermentes.

A hordószerkezetnek vízszintes és függőleges merevítéseiben az igénybevétel mm^2-kint 11 *kg*-nál nagyobb nem lehet és ezenkívül figyelembe veendő a kihajlás elleni biztosság a 3. képlet szerint.

B) *Szögecsek.* A nyíróigénybevétel a pályatartók és a főtartókhoz való csatlakozásainak szögecseiben legföljebb 5·25 *kg*-ot, a főtartókéban 6·75 *kg*-ot, a vízszintes és függőleges merevítők szögecseiben 7·50 *kg*-ot tehet mm^2-ként.

C) *Öntött acél.* Ebben az igénybevétel mm^2-ként 10 *kg* lehet.

D) *Kovácsolt acél* mm^2-ként 12 *kg*-mal terhelhető.

E) *Öntött vas* nyomásra 7·6 *kg*-mal, húzásra 2·5 *kg*-mal vehető igénybe mm^2-ként.

F) *Kábelek és láncok* alkalmazása esetében a tervező belátása szerint választja a fém igénybevételének nagyságát, föltéve, hogy ezt tudományos alappal, vagy létező szerkezeteken szerzett tapasztalásokkal támogatja.

III. Farészeknél. *Igénybevétel hajlításra: a)* fenyőfánál 75 *kg*, *b)* tölgyfánál 90 *kg* cm^2-ként legfeljebb.

25. §. A tervrajzoknál következő léptékek használandók:

1. az általános alaprajzra 1:1680;
2. a hídtengelyben vett hosszanti szelvényre 1:400;
3. a híd oldalnézete, keresztmetszete és particsatlakozásaira 1:200;
4. egyes hídrészekre legalább 1:100;
5. fontosabb részletekre 1:25.

*

A költségvetés a szentpétervári hivatal által a kiíráshoz mellékelt egységártáblázat alapján történjék.

*

Miután a kiírás napjától a tervek benyújtása határnapjáig (1902 aug. 14) mintegy kilenc hónap állt rendelkezésre, kezdetben mindkét híddal foglalkoztam, melyekre nézve az 5. és 6. ábrákban előtüntetett vázlatrajzokat készítettem. Ezek előljáró igazgatóságom és resicai munkatársaimnak tetszésével találkozván, hozzáfogtunk a főméretek és önsúlyok megállapításához. Az előmunkálatok megejtése után a tervezés munkáival különböző akadályok miatt, csak 1902 julius hó elejétől foglalkozhattunk intenzív módon, amely időben sikerült a budapesti Gregersen építészeti vállalat támogatásával annak Prágában működő főmérnökét, *Breitenbach* Károlyt a kőmunkáknak, továbbá *Balsanek* Antal prágai építészt az építészeti díszítés megtervezésére főmunkatársakul megnyerni.

Az idő előrehaladottsága és egyéb sürgős teendők már nem engedték meg, hogy mindkét eszmét kidolgozzuk, indítványomra tehát a két feladat közül a nehezebbiket, a palota-hídnak tervezését választottuk.

Az elrendezési tervek fogalmazásakor szem előtt tartottam α) az előírt pályavonal; továbbá β) a hajózás céljaira előírt szabad magasságok és szélességek pontos betartását; γ) a kinyitható nyílásnak az előírt vízmélységek figyelembe vételével a legelőnyösebbnek tünő helyen való alkalmazását és olyképpen való megalkotását, hogy semmiképpen se zavarja a híd képét, a fix részekre való átmetszést pedig egyszerűen és jól biztosítsa; s végre ε) a tartósszerkezeteknek oly alakítását, mely újat nyújtva, építészeti szempontból is elfogadható legyen.

17. § A hídpálya szerkezetet a tervező szabadon választhatja, azonban annak elemei kockakőburkolat és hídlásvas alapul vételével méretezendők és erre nézve a kőburkolat vastagsága 0·13 *m*, a homokrétegé 0·05 *m* és a bétonrétegé a 0·076 *m* legyen. A közúti vasút nyomköze $5' = 1{\cdot}524$ *m*.

Az egyenletesen kiterített időleges terhelés m^2-ként 529 *kg*-nak veendő.

Ezenfelül a híd teljes szélességében a 4. ábrában előtüntetett teherkocsikkal terhelendő lehetőség szerint, még pedig egy nehezebb és a kellő számú könnyebb tipusú kocsiból álló kocsisorokkal. A pályának ember- és kocsiterheléstől mentes többi részei m^2-ként 529 *kg*-ra terheltek gyanánt veendők számításba.

18. §. A gyalogjárókat és ezek burkolatát, továbbá a korlátokat a pályázó belátása szerint tervezheti, de a gyalogjárók hordó-elemei granitburkolatra és vasalzatra méretezendők; a mozgó terhelés itt is 529 *kg*-ot tegyen m^2-ként. A korlátok magassága legalább $4^1/_2' = 1{\cdot}30$ *m* legyen.

19. §. A hordószerkezet sarúi fémből készítendők. A szerkezet alsó élének, vagy pedig a sarúk alsó lapjának legkisebb magassága a rendes vízszín fölött 1 faden = 2·134 *m*-nél kisebb nem lehet.

A főtartók méretezésénél figyelembe veendők:

1. A kocsipálya súlya, kockakőburkolat fölvétele mellett, a gyalogjáróké granitlapburkolattal terhelve. Oly

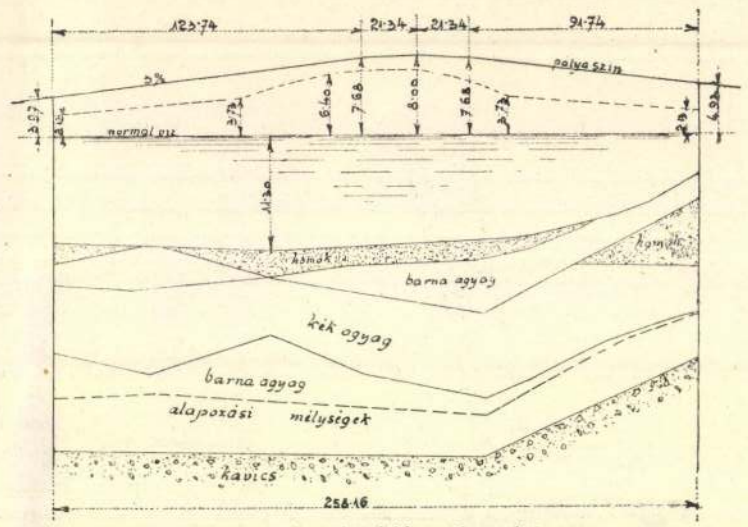

2. ábra. A palotahíd mederszelvénye.

1·6 *m* mélységben a rendes vízszín alatt kezdődnek és legalább 2·13 *m* magasságban a most említett vízszín fölött végződnek. A partoszlopok cölöpökre is alapozhatók, ha a folyamnak legföljebb 6·40 *m* mély helyén vannak. Vagy a partpillérekben, vagy pedig közel hozzájok a rakodópartokban lejáró lépcsők legyenek, hogy ott a csónakok kiköthessenek.

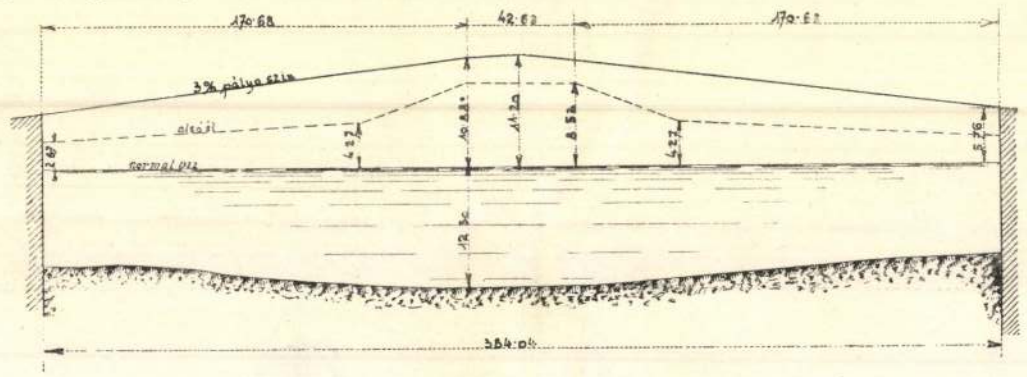

3. ábra. Az Ochta-híd mederszelvénye.

esetekben azonban, ahol a legkisebb megterheléskor fellépő erőt keressük, az önsúly megállapításakor könnyű fakockaburkolat veendő alapul.

2. Mozgó terhelés m^2-ként 440 *kg*.

3. Szélnyomás m^2 oldalfelszínenként 132 *kg*, ha a híd terhelve van, vagy 235 *kg* m^2-ként a tehermentes

A mederoszlopok caissonokkal tervezendők. A caissonoknak és az alapoknak sülyesztő mélysége 2 faden = 4·27 *m* legyen ama réteg fölött, amelyet a meder keresztmetszetében *agyag, durva homokkal és kavicscsal* felírás jelöl.

Az oszlopok méretei oly nagyok legyenek, hogy az

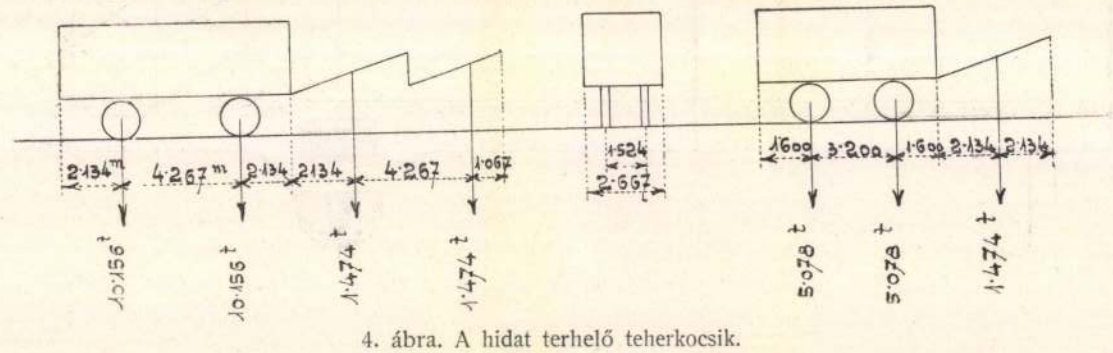

4. ábra. A hidat terhelő teherkocsik.

hídnak oldalfelszínére. A terhelés magasságát $7' = 2{\cdot}134$ *m*-nek kell venni.

4. A hőmérsékváltozás befolyása + 40 és — 40 C° között.

20. §. A meder- és partoszlopok kőből legyenek. A mederoszlopok jégtörőkkel látandók el, amelyek alapban a talajra legföljebb a következő nyomások kerüljenek:

1. A leginkább igénybevett talajrészre egyenlőtlenül elosztott nyomás esetében cm^2-ként 7·62 *kg*.

2. Azokban a pillérekben, melyekben a terhelés az alaptalaj felszínére egyenletesen eloszlik cm^2-ként 6·35 *kg*.

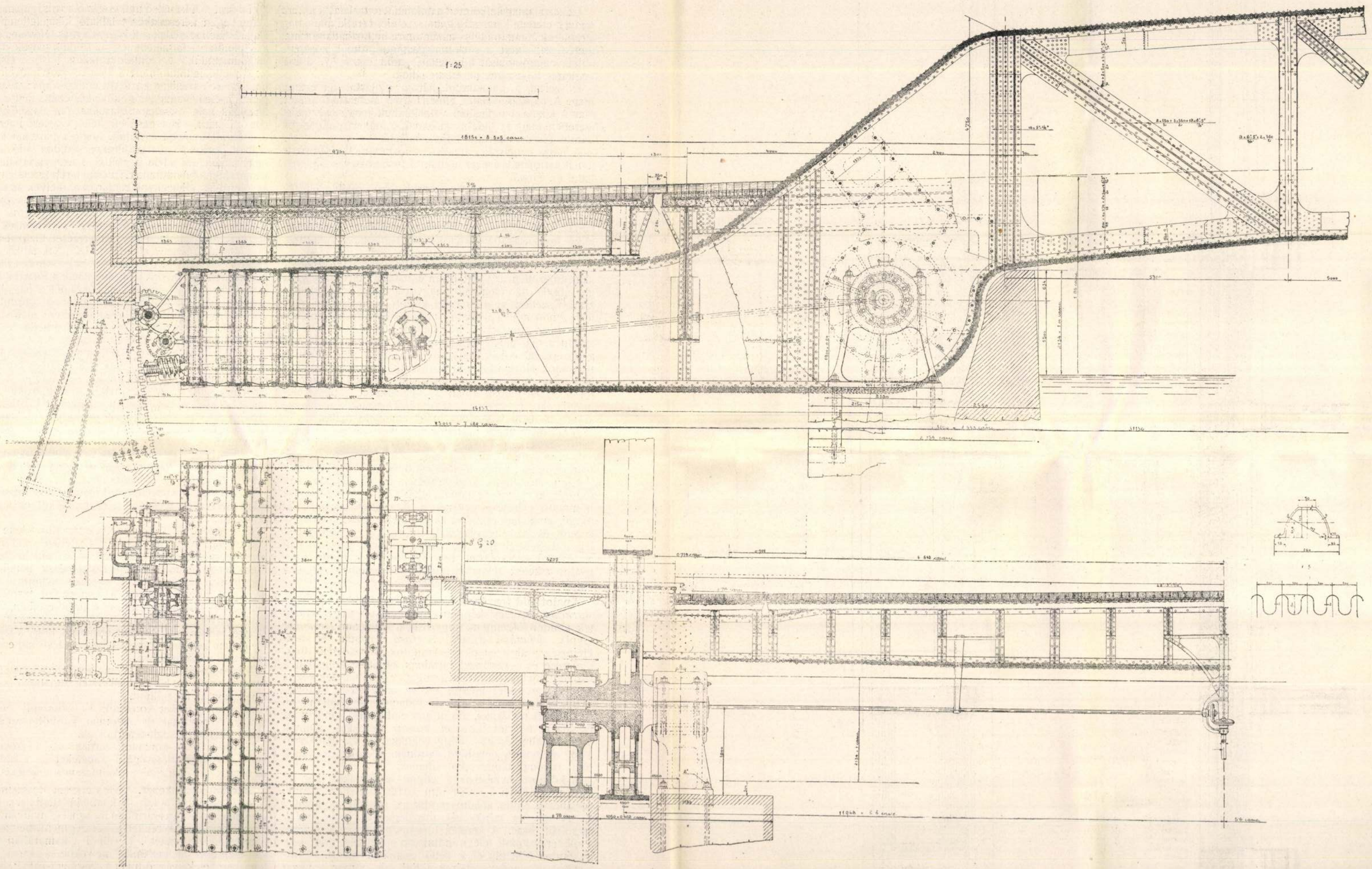

9—13. ábra. Az emelhető rész részletei.

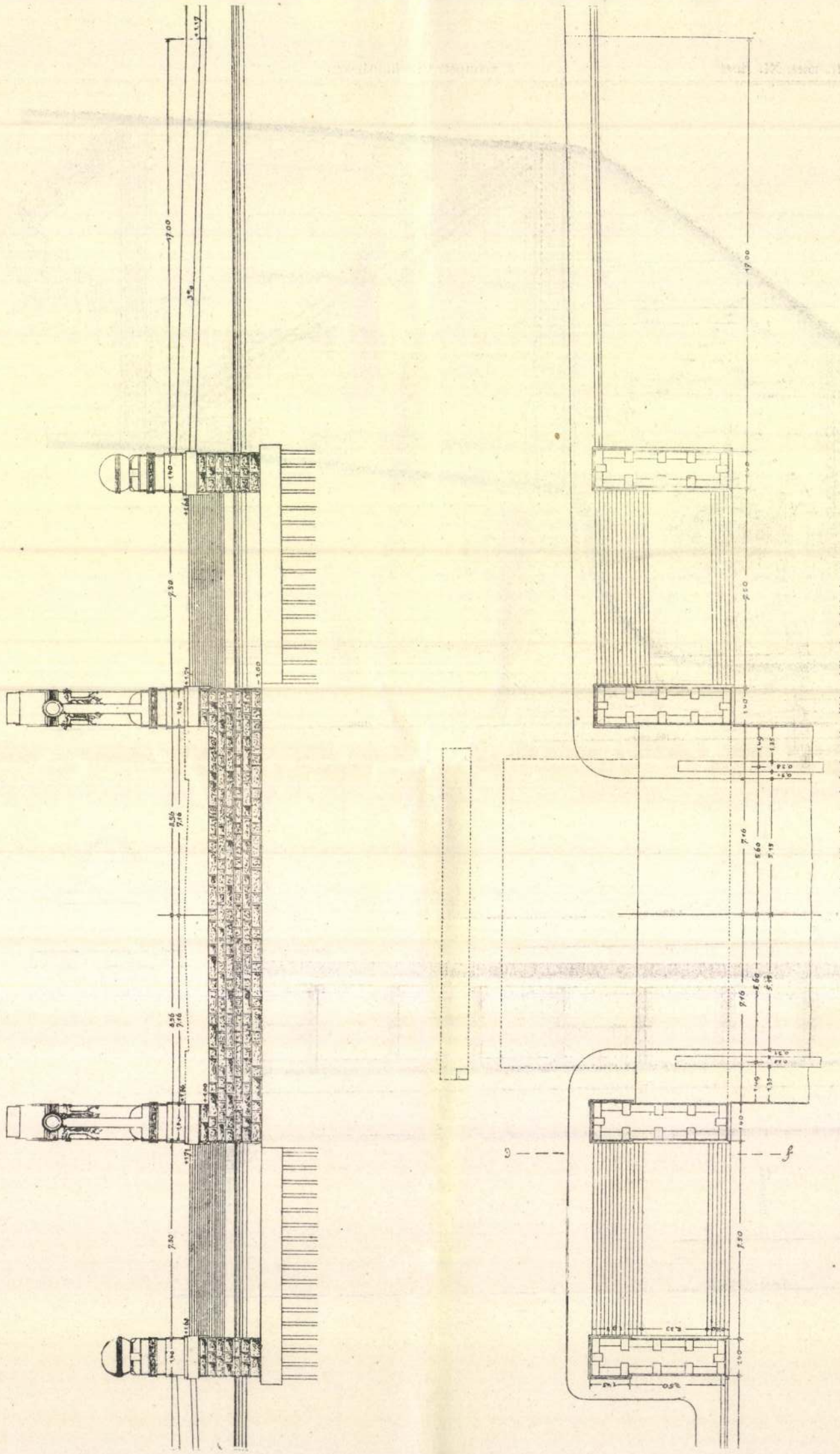

14—15. ábra. A balparti pillér elöl- és felülnézete.

Ezek alapján keletkezett a palotahíd tervvázlata (5. ábra), melyet eredeti karcsúságában az előírt rendkívül nagy terhelések miatt, mély sajnálatomra nem tarthattam meg, mert ezek mind a tartómagasságok, mind a középső nyílás nagyobbítását követelték, amint ezt a (7. ábra) végleges hoszszanti nézetben látjuk.

E szerint a palotahídat három nyílással terveztem meg. A hajózás céljaira előírt három áteresztő területet már a középső nyílásban valósíthattuk meg, de szükég esetében még az oldalnyílásoknak a meder oszlopoktól induló része is e célra fölhasználható.

A nagy magasságú hajók átbocsátására a jobbparti nyílás tartójának a part melletti 32 *m* hosszú része kinyítható. (7. ábra.)

Ezért a középső nyílás főtartói oly vonóláncos ívtartók, melyek konszolszerűen az oldalnyílásokba nyúlnak, hogy a két parttól jövő szabadtartók vízfelöli végeinek támasztókat adjanak. A főtartóknak fejövei a szerkezet teljes hosszúságában folytonos hullámvonalat alkotnak, ez is tervemnek egyik eredetisége.

Mielőtt a palotahíd részleteivel foglalkoznám, röviden akarom érinteni az Ochtahídra vonatkozó tervvázlatomat (6. ábra). Az Ochtahíd nagyobb hosszúság mellett kisebb szélességgel és ezért kisebb terhelésekkel volt tervezendő, mint a palotahíd, mely körülmények jelentékenyen megkönnyítették a feladatot; nehézség itt csak abban a feltételben rejlik, hogy az emelhető nyílásnak a közepe 90 *m*-nél nagyobb távolságra nem lehet a partoktól. Hogy itt is újat hozhassak, szimmetrika nélkül lánchídat terveztem, melynek ikerpillérjét a nagyvíz fölött 30 *m* magasságban a vasszerkezet kapuszerűen hídalja át. E kapuzat alsó részén fekszik a kerekszámban 30 *m* hosszúnak előírt emelhető nyílás.

A talpöv színtjében csuklókkal az ikerpillérekre helyezkedő vasszerkezetű oszlopok felső végeit csap fűzi össze a középső, ill. oldalnyílás legfelsőbb láncszemével és az ikeroszlopokat kapcsoló vonóruddal (vagy láncszemmel).

Ezen elrendezés következtében a kőpillérekre csak függőleges nyomások hatnak, tehát a pillérek és oszlopok minimális méreteket nyernének. Az oszlopokat, burkolat díszíti, amelyben egyrészt az emelhető nyílás hajtószerkezetét és az ellensúlyokat, másrészt a gyalogjárók lépcsőit helyezhetjük el, mely utóbbiak kapcsolatban az átkötő szerkezettel lehetővé teszik a hídon való gyalog átkelést akkor is, mikor az emelhető részt a hajók átbocsátásakor fölemelték.

A palotahíd tervének részletes ismertetése. α) *A vasszerkezet.* Bevezetésképpen kellemes kötelességet teljesítek, amidőn fölemlítem, hogy resicai kollégáim *Brummer* Gyula, *Sobathiel* Rikárd, *Seyfried* Tivadar és *Arns* Heinrich urak a statikai számítások, a részletek megtervezése és a szerkezet rajzainak készítése dolgában a legnagyobb buzgalommal támogattak és működtek közre.

A 258 *m* széles medret 130 *m* támaszközű középső nyílással és két 64 *m* hosszú oldalnyílással hídaltuk át. A középső nyílásnak, amint már említettük, vonóláncos ív alakú főtartói 32·68 *m* hosszú karokkal nyúlnak át az oldalnyílásokba, hogy végükkel az oda csatlakozó 31·15 *m* hosszú emelhető tartónak, illetőleg a másik parti tartónak támasztékot adjanak.

A középső nyílásban a talpöv körívalakú, míg az oldalnyílásokban a programm szabta vonalhoz símúl; ugyancsak ehhez alkalmazkodik az ívtartók vonólánca is. A fej- és talpöveket merőleges és ferde rúdak rácsolják össze. A keretek hosszúsága a híd közepétől a mederoszlopok felé mindinkább növekszik, mert csak ilyképpen érhettük el a kellő esztetikai hatást. A főtartókat a meder pillérek fölött két tömör kapuzat köti össze. A középső nyílás egész hosszúságában minden keret végén keresztkötés található közvetetlenül a fejöv alatt. Szélrácsrudakat a középső nyílás fejövein, továbbá a vonólánc felszínében és az oldalnyílások talpövén alkalmaztunk. Az oldalnyílásokban felső szélrácsozást azért mellőzhettünk, mert a konzolkarok fejöveit csupán huzó erők terhelik, a partokra támaszkodó szabad tartók pedig, csekély magasságuk következtében, már a keresztartókkal való összekapcsolásukkal (az alsó övek szélrácsozásának közvetítésével) kellő vezetést nyernek. A 7. ábrából továbbá előtünik, hogy a partokat kapcsoló szabad tartók a partpillérekre csuklós álló sarúkkal nehezednek és lefelé görbülve szuronyszerüen a parti kamarákba folytatódnak. Ez utóbbi tartórészekben vannak az öntöttvas ellensúlyok raktározva, melyek az emelhető hídrészt ellensúlyozzák, azaz annak kisebb erővel való emelhetésére szolgálnak, másrészt pedig arra, hogy a konzolsarúk nyomását lehetőleg csökkentsék és a szerkezetnek szimmetrikus méretezését biztosítsák.

A főtartók részletes alakítását a IX—XII. táblák láttatják ezekről csak annyit jegyezek meg, hogy minden alkotórész keresztmetszete merev. Ujat nyújtanak a főtartók kétrészű sarúszerkezetei is, amennyiben ezeknél a nagyátmérőjü csapszegment (Sabathiel) hengersoron gördül, mely körülmény a surlódást jelentékenyen alább szállítja és ennek következtében jobban követhetik a főtartók a hőváltozás okozta alakváltozásokat.

A hídpálya hasznos szélessége összesen 27·74 *m*, melyből 21·98 *m* a kocsiútnak és a villámos közúti vasút két vágányának, a fönmaradó 2 × 2·88 *m* a gyalogjáróknak szolgál. A kocsiutat a gyalogjáróktól az egymástól 23·896 *m* távolságban elhelyezett főtartók ugyan elválasztják, de azért az egyik gyalogjárótól a másikhoz való átkelés a hídon mindvégig számottevő akadályba nem ütközik.

A kocsipálya fakoczka-burkolata kettős deszka-pallózaton nyugszik, melyet betonréteggel födött keresztirányú Zorès-vasak támasztanak.

A Zorès-vasak közvetetlenül pléhgerinces hosszanti tartókra helyezvék, melyeket diafragmák kötnek a keresztartókhoz.

E keresztartókat, a rendelkezésre álló felette csekély pályaszerkezeti magasság következtében szekrényalakúaknak terveztük, de még így is az oldalnyílásokban, melyeket föltétlenül felső keresztkötések nélkül kellett hagynunk, nagy gondot okoztak nekünk; e miatt azonban a nagyméretű új koncepciót természetesen nem adtuk föl, hogy cserébe legjobb esetben, valamely felső pályás, sablonos ívszerkezetet vegyünk; hiszen eléggé tudom saját tapasztalásomból, hogy a legritkább esetekben kerültek nagyszabású pályázati hídtervek változatlanúl végrehajtásra.

A fakocka-burkolatot az emelhető szerkezeten a Zorès-vasakhoz erősített kisebb vaskeretek foglalják össze, hogy emeléskor ki ne hülljon.

A gyalogjárókat konzolok és hosszanti pléhtariók tartják. A burkolat itt betonnal kitöltött hullámlemezekre kiterített aszfalt-rétegből áll.

Ugyancsak a konzolok tartják azt a csövezetéket, mely a világításra szolgáló kábeleket és a híd fix részében a híd öntözésére alkalmazandó vezetéket rejti el.

Emelhető szerkezet. A vasszerkezet hosszanti nézete (7—13. ábrák és a IX—XII. táblák) láttatja azt, hogy az emelhető tartó a part sarúiban forogható és nyúlványa végén elrendezett fogaskerékkel a körszegment metszetű parti kamarába súlyeszthető. E célból a kamarában fogazott szegmenteket helyeztünk, melyekbe a most említett fogaskerekek kapaszkodnak. A szegment-kamarába nyúló

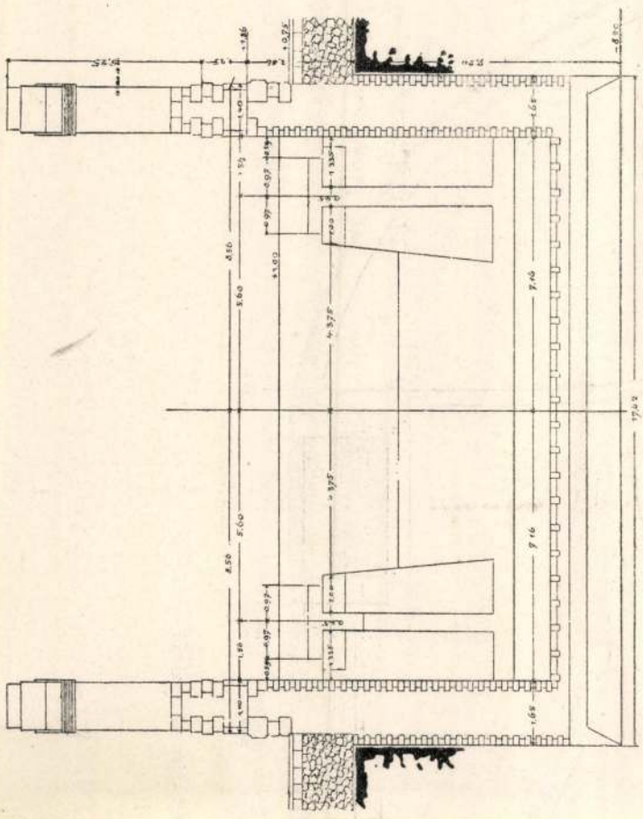

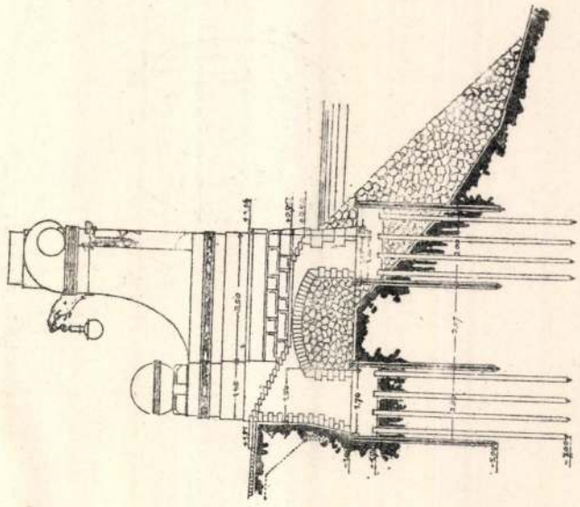

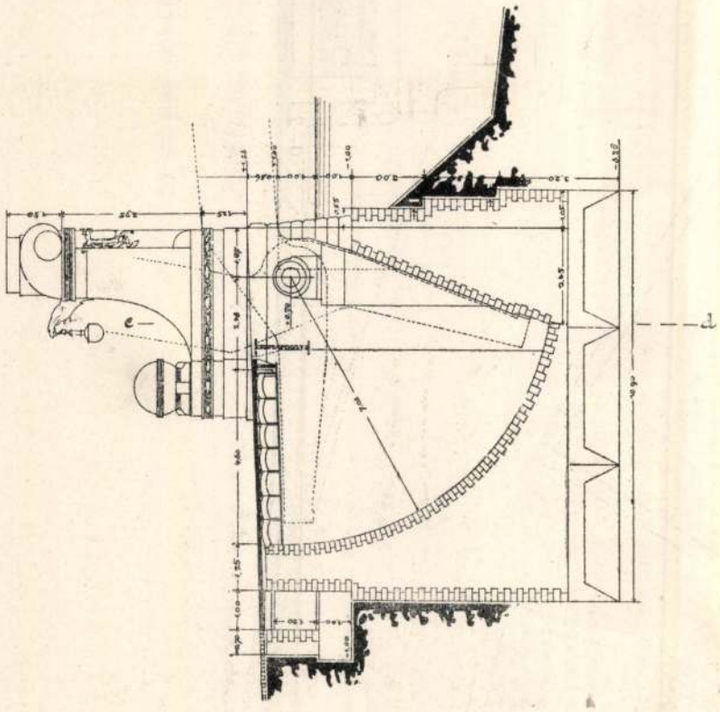

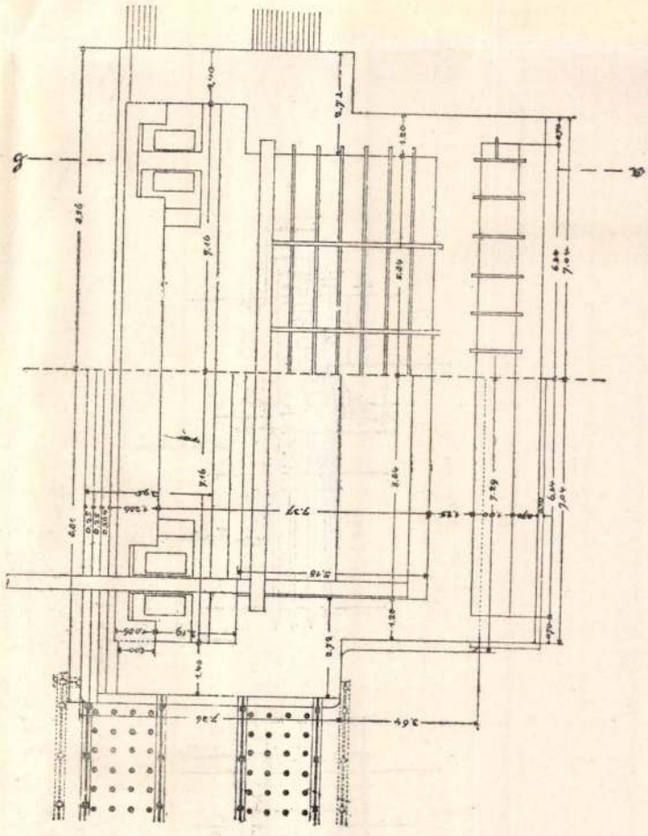

16—19. ábra. A balparti pillér szerkezeti rajzai.

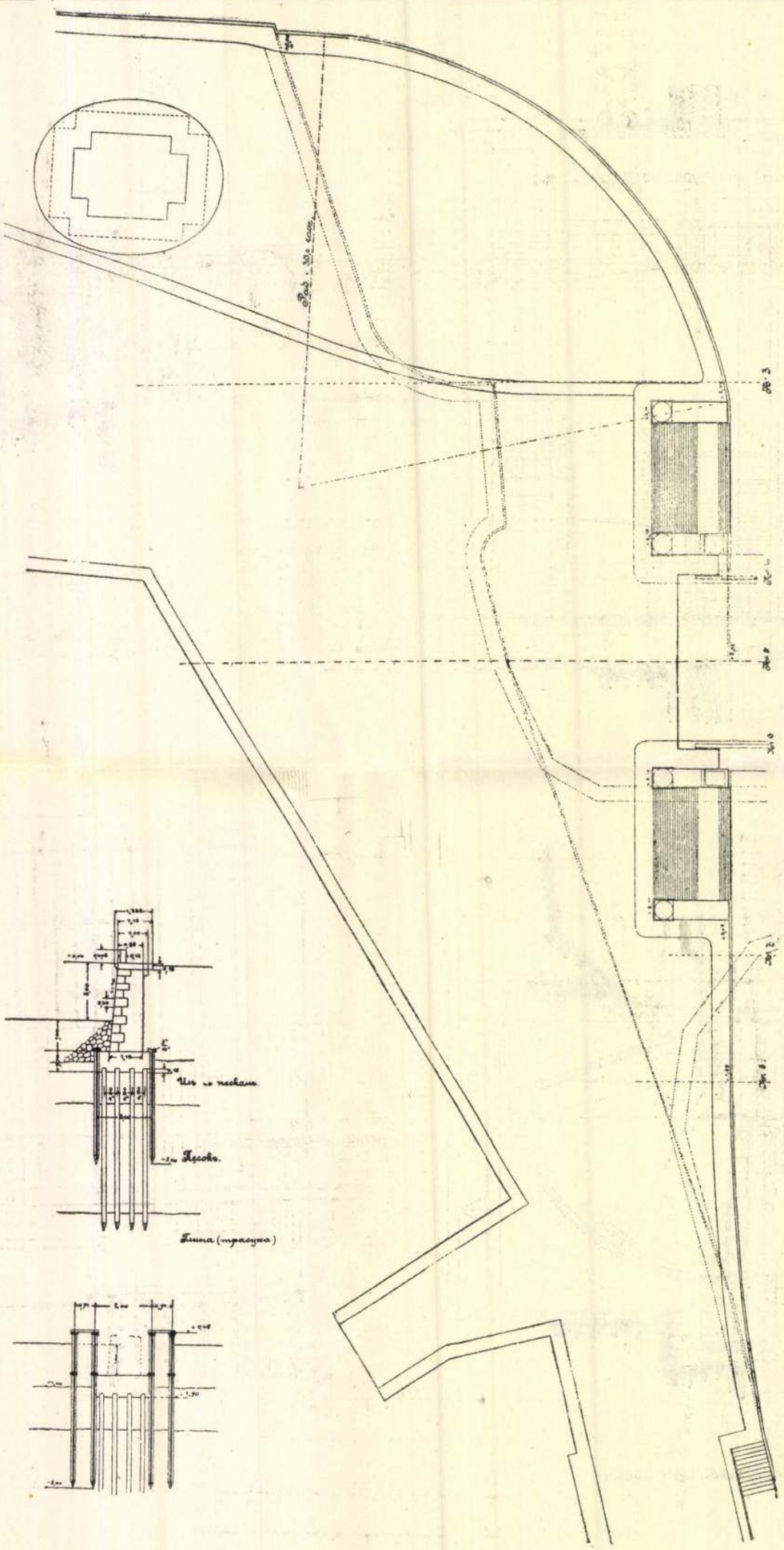

20—22. ábra. A jobbparti ellenfal tervrajza és részletei.

két tartókar hosszúsága egyenként 15 *m*. A fogazott szegmentekbe nyúló kettős fogaskereket, fogas kerékmű és csavarszerkezet közvetítésével elektrómotor hajtja, amelyet a karok között az ellensúlyszekrény előtt a híd tengelyébe helyeztünk. Az indítás az egyik parti dísztömbben elrendezett helyiségből történik. (Részletes kidolgozás *Brummer* Gyula kollegától).

A követelt kézi hajtást úgy rendeztük el, hogy a parti pillér csapágyainak a csapjait átfúrtuk (ami technológiai szempontból is előnyös) és ezeken keresztül vezettük a motortól folytatódó és a csapágyak tengelyvonalában 90°-ban megtört közlőművet oldalvást alkalmazott csatornába és innen a szegmentkamara mögött lévő 2·40/2·00 *m* keresztmetszetű táróba, hol a kézi emelésre szükséges gépeszet és a hajtást végző mukások találnak kellő helyet.

Szerkezeti anyagúl természetesen jó minőségü folyasztott vasat vettünk föl. A mechanikai berendezésnél a fogazatok és csapágytestek anyag átöntött acélból valónak, a nagyobb nyomás alatt súrlódó csapágybéléseket bronzból valóknak terveztük.

Az összes alapozó és kőmunkákat *Breitenbach* Károly főmérnök tervezte meg.

A pillérek és parti csatlakozások szerkezetét a 14—37. ábrák tüntetik föl. Ezek szerint a mederpillérek két tömbből állanak és caissonnal alapozvák. A mederpilléreknek e ketté osztását két ok követelte, 1. a főtartók nagy távolsága, 2. a felette nagy kődíszítés támasztása. A parti hídlábak közül csak a süllyesztő-kamarát tartalmazó nyert caisson alapozást, a másik szádfallal van kerítve és cölöprácson nyugszik. Alig szükséges fölemlítenem, hogy építőanyagúl az exponált részekben gránitkövet, egyéb helyeken mészkövet vagy homokkövet tételeztünk föl.

Ami továbbá a híd építészeti díszét (l. a 38. és a 445. oldalon lévő ábrákat) illeti, azt, tekintettel a híd környezetére, *Balzanek* Antal építész a leggazdagabb módon — de roppant áldozat árán — tervezte meg. Magam részéről inkább az összehasonlíthatatlanúl olcsóbb vasarchitektura mellett kardoskodtam, de építészünk véleménye szerint valóban monumentális alkotás csak kőanyaggal volt elérhető. E körülmény roppant nagy mértékben megdrágította az összes kőépítményt, de különösen a mederpilléreket, a mennyiben a maga részére nagy tömegek mozgósítását követelte.

De azért meddő munkát nem végeztünk, a jury munkánkat a jobbak közé sorozta és 2000 rubel megvételi árral jutalmazta.*

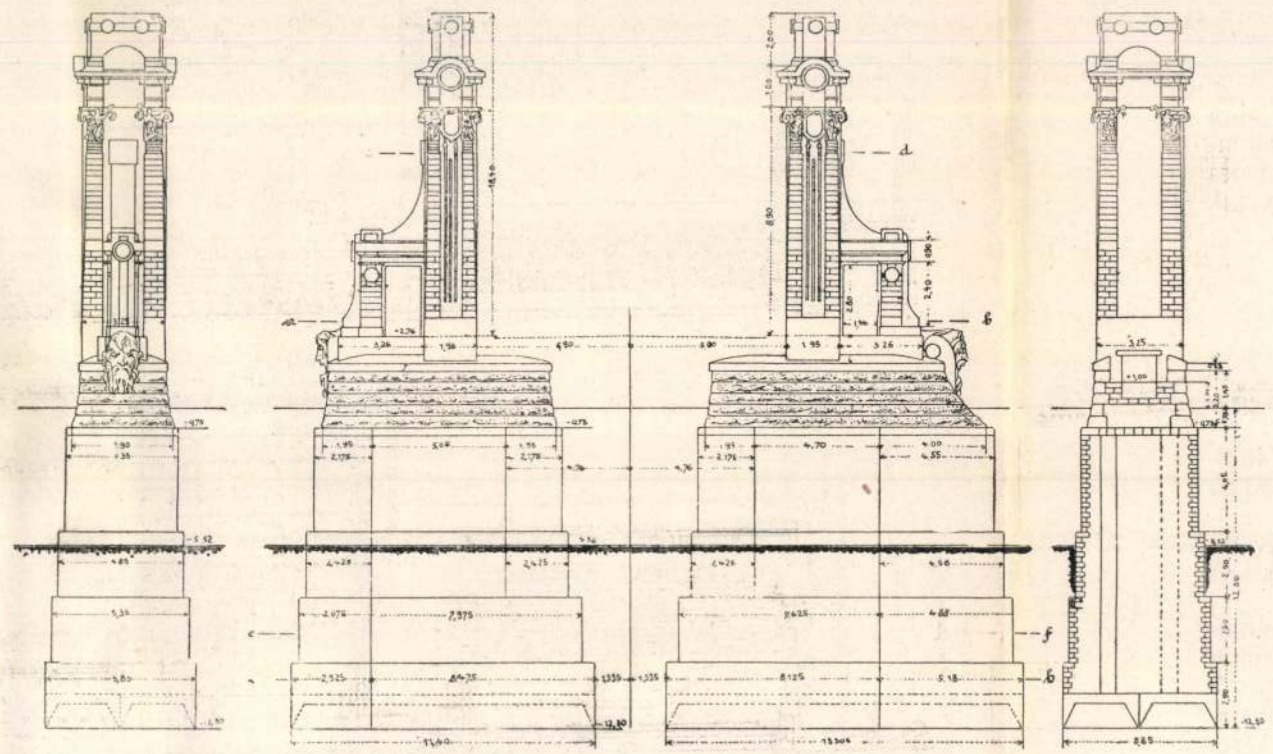

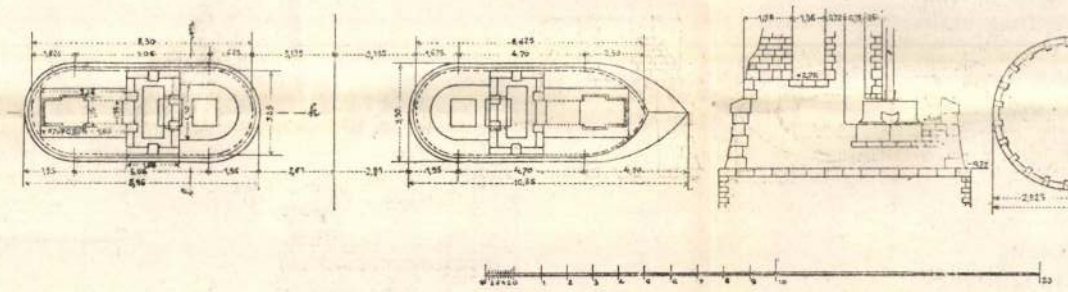

28—37. ábra. A középpillér részletei.

* A jury itélete szerint: a tervezet hátrányai az alacsony keresztartók és a nagy költségek; előnyei: a célszerű hajóáteresztés, a gazdag műszaki és építeszeti kidolgozás, amely például az Ochtahídnál felhasználható.

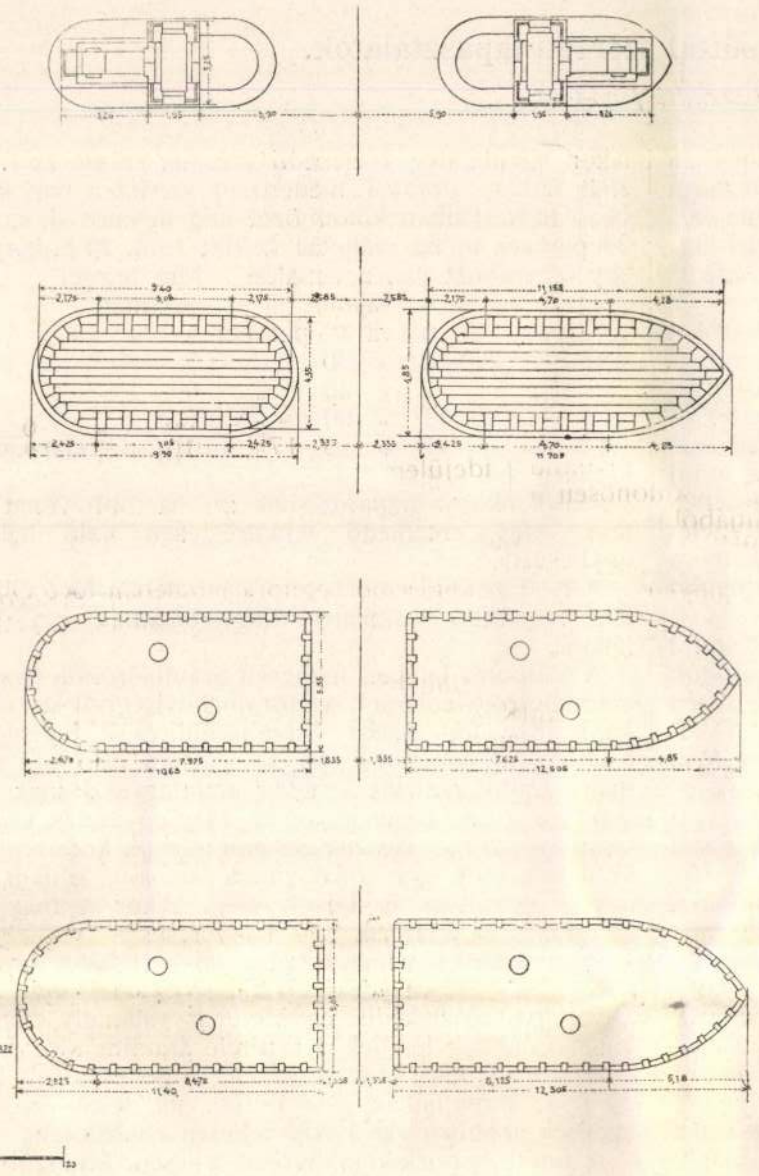

Az előbbiek kiegészítéseképpen közlöm még az alábbiakban az anyag- és költségkimutatást, a már érintett orosz egységárak alapján.

A palotahid költségvetése.
(Breitenbach Károly összeállítása).

		Köb. faden	Rubel
A)	Pillérek: A munka neme		
	I. Baloldali parti pillér:		
	a) földmunka (leásás)		2589·20
	b) pneumat. alapozás caissonokkal együtt (1484 f^3 pneumat. kiásással)	985·60	562586·11
	c) fölmenő falazat	190·60	67866·—
	d) fedőkövek és párkányzat	51·74	58932·—
	I. A baloldali parti oszlop összes költségei		691973·31
	II. Jobboldali partpillér:		
	a) alapok, fogógátak, cölöpök	93·40	103197·60
	b) fölmenő falazat	232·26	94208·50
	c) fedőkövek és párkányzat	51·74	58932·—
	d) különfélék		19371·—
	II. A jobboldali parti pillér összes költségei		275709·10
	III. Baloldali mederpillér:		
	a) pneumat. alapozás caissonokkal együtt (1586 f^3 pneumat. kiásással)	1127·57	600602·40
	b) fölmenő falazat a 2·70 kótáig	151·42	111635·—
	c) pilónok	139·55	146299·—
	III. A baloldali mederpillér összes költségei		858536·40
	IV. Jobboldali mederpillér:		
	a) pneumat. alapozás caissonokkal együtt (1586 f^3 pneumat. kiásás)	1127·57	600602·40
	b) fölmenő falazat a 3·21 kótáig	159·78	118010·—
	c) pilónok	139·55	146299·—
	IV. A jobboldali mederpillér összes költségei		864911·40
A)	A pillérek összes költségei		2691130·21
		Pud	
B)	A vasszerkezet		
	1. vasfelszerkezet	400488	1802196·—
	2. gépészeti fölszerelés	1220	18300·—
	3. öntöttvas ellensúlyok	44000	44000·—
B)	A vasszerkezet összes költségei		1864496·—
		Faden²	
C)	Hídpálya		
	1. kocsipálya	1450	58000·—
	2. gyalogjárók	488·5	48850·—
C)	A hídpálya összes költségei		106850·—
D)	Építészeti díszítés		250000·—
E)	Lépcső és rakodópart építés:		
	1. a balparton		183126·60
	2. a jobbparton		487895·40
E)	Lépcsők és rakodópartok összes költségei		671022·—
	A híd összes költségei		5583498·21

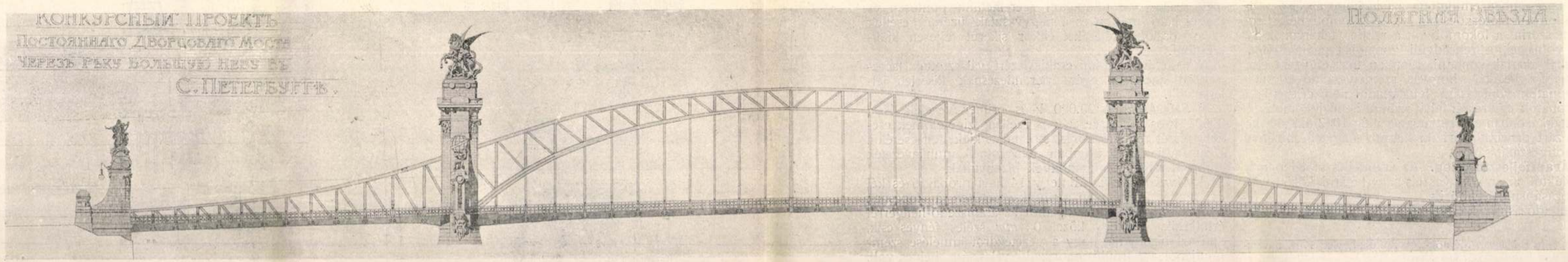

38. ábra.

A Valtellina-vasúttal szerzett tapasztalatok.

Cserháti Jenő-től.*

1. Bevezetés. Közlönyünk 1903-ik évi folyamában (92—110. oldal) megemlítettem, hogy az olasz déli vasút igazgatósága a 106 *km* hosszúságú ú. n. Valtellina-vasúton elektromos vontatással nagyszabású kísérletet kezdett meg, melyhez az elektromos berendezést *Ganz és Társa* vasöntő és gépgyár r.-t. szállította.

A szállítási szerződés 9-ik szakaszában a következőket találjuk:

Az elektromos vontatást a Lecco-Colico-Sondrio-Chiavennai vonalon akkor fogjuk kielégítőnek tekinteni, ha az új rendszer a teljes üzem két első esztendejében mind a menetrend pontos betartása, mind a forgalom legnagyobb követeléseinek, különösen a pontosság és alkalmazkodás szempontjából való kielégítése s végül a biztosság szempontjából is annyira megfelel, hogy nem okoz több zavart, mint a mennyi a gőzerejű üzemben tapasztalható.

Miután az elektromos üzem a Valtellina-vasút mind a három vonalán 1901 október hó 15-én kezdődött meg, a kisérleti időül jelzett 2 év 1904 október hó 15-én telt le, a mint azonban ezt számos hírlap jelezte, a Valtellina vonalait már folyó évi julius hó 10. óta a *Rete Adriatica* tartja üzemben. Ez a tény tehát nemcsak azt bizonyítja, hogy a javasolt rendszer bevált, hanem azt is, hogy a vasúttársaság a rendszer megbizhatóságáról minden tekintetben meggyőződött és nem tartotta szükségesnek, hogy a jótállás két évének le.eltét bevárja.

Ez a tény azért fontos a nagy vasutak elektromos vontatásának történetében, mert ez alkalommal oly tekintélyes testület, mint az olasz déli vasút igazgatósága, *az átvétel tényével minden írott bizonyítványnál hathatósabban bizonyította a nagyfeszültségű forgóáramú rendszernek a nagyvasutak vontatása számára a gyakorlati üzem szempontjából is alkalmas voltát.*

Egy másik jele a választott rendszer jövőjébe vetett bizalomnak az, hogy a vasúttársaság biztosította magának azt az erőfölösleget, mely a morbegnoi centrálában még megvan, s melyet a központi telep tulajdonosa a *Societa Italiana per la Trazione Elettrica sulle Ferrovie elettriche* szerződés adta jogánál fogva ipari célokra eladhatott volna. Ez mindenesetre azzal a szándékkal történt, hogy az elektromos vontatásnak Milanoig esetleg Como és Bergamoig tervbe vett kiterjesztésekor, szükségessé váló elektromos energiát maguknak biztosítsák.

Értekezésemben említettem azt is, hogy az első szállítás állott 10 mótorkocsiból és 2 lokomotivból. Programm szerint a lokomotivok a rendes tehervonatokat látták volna el, a rendkívüli vonatokat pedig mótorkocsikkal akarták vontatni, azonban már az üzem első hónapjában belátták, hogy a személyszállító kocsikat tehervonatok vontatására felhasználni nem célszerű; a tehervonatok egy részét tehát azontúl is gőzlokomotivok vontatták, azonban a vasúttársaság még 1902 október hó 10-én zárt pályázatot írt ki három nagyteljesítményű lokomotiv szállítására.

2. Áramfejlesztő telep. Az áramfejlesztő telep más centráléktól, az áramfogyasztás nagy határok között való ingadozásában különbözik.

A ingadozásnak kétféle oka van. Ugyanis a vonalakon egyidejüleg közlekedő vonatok száma az 1. ábra alatt látható grafikai menetrend szerint a nap különböző időszakaiban különböző, míg ugyanis d. u. 1 óra 20 perckor (olasz számítás szerint 13 ó. 20 p.-kor) csak egy tehervonat van a vonalon, addig reggel

6	órakor		3	vonat
6	óra	40 perckor	4	„
8	„	30 „	5	„
9	„	40 „	6	„
11	„	00 „	6	„
17	„	10 „	10	„ vonat van egyidejüleg a vonalon.

Másik oka az ingadozásnak az, ha több vonat indítása, vagy emelkedő vonalrészeken való haladása egybe esik.

A 2—3. sz. ábra a morbegnoi centrálában levő Olivetti-féle registráló wattmérő diagrammjának egy részét láttatja.

A központi telepen felszerelt árammérőkön (wattóraszámlálókon) leolvasott wattóramennyiségből kiszámított napi átlag fogyasztást összehasonlítva a legnagyobb leadott árammennyiséggel, azt találjuk, hogy a maximális áramfogyasztás az átlag áramfogyasztásnak kereken 3-szorosa, ha azonban az átlagfogyasztás kiszámításánál azt az időt vesszük, amikor mint pl. kora reggel és késő este, csak egy vonat van a vonalon, amikor tehát egy gépgarnitura is bőven elég, akkor a maximális áramlökés az átlagnak $1{\cdot}7$—$1{\cdot}8$-szerese.

Ez az arány a vonatok számának — tehát a forgalom sűrűségének növekedésével kisebb lesz, vagyis minél több vonat közlekedik egyidejüleg valamely vonalon, annál kisebbek lesznek a centrale áramingadozásai.

A vontató kisérletek kezdetén a generátorok tekercsein az áram néhányszor átütött, megfelelő óvóintézkedések azonban ezt a bajt teljesen elhárították.

A mióta a gőzlokomotivokat teljesen kiküszöbölték, a nap legnagyobb részén két turbinahajtotta dinamo jár, a harmadik pedig tartalékban van.

3. Vezeték. a) *Oszlopok.* A vörösfenyő oszlopok ma négy évi fennállás után még elég jó karban vannak, csak a jövő évben kerül mintegy 5% kicserélés, illetőleg megtoldás alá.

Nem mondhatjuk elég nyomatékkal azt, hogy nagyvasutak számára csakis a bár drágább, de tartós és megbizható vasoszlopokat szabad számításba venni, mert csakis vasoszlopokon szerelhetünk pontosan és megbizható módon és a nagyvasutak üzemét esetleg zavaró oszlopcseréléseket ekkor sikerül teljesen kiküszöbölni.

A Valtellina-vasúton csakis azért választottak faoszlopokat, mert az egész berendezésnek kisérleti jellege volt.

b) *Szigetelők.* A 20.000 *V*-os primer vezeték és a 30000 *V*-os munkavezeték porcellán szigetelőinek csekély részét repedés, törés, stb. miatt ki kellett cserélni. Üzemzavar emiatt azonban nem volt. A munkavezeték ambroin szigetelői kitűnőknek bizonyultak.

c) *Munkavezeték.* Mintegy 14 havi próbaidő és két évi rendes üzem után a munkavezetéken a kopásnak nyoma sem látszik. Alul, ahol az áramszedő-hengerrel érintkezik, van egy közel $0{\cdot}7$ *mm* széles fényes csík, ami azt bizonyítja, hogy a vezetékdrót kimélése szempontjából a gördülő áramszedő választása helyes volt.

* Előadta a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet 1904. november hó 5-én tartott egyetemes ülésén.

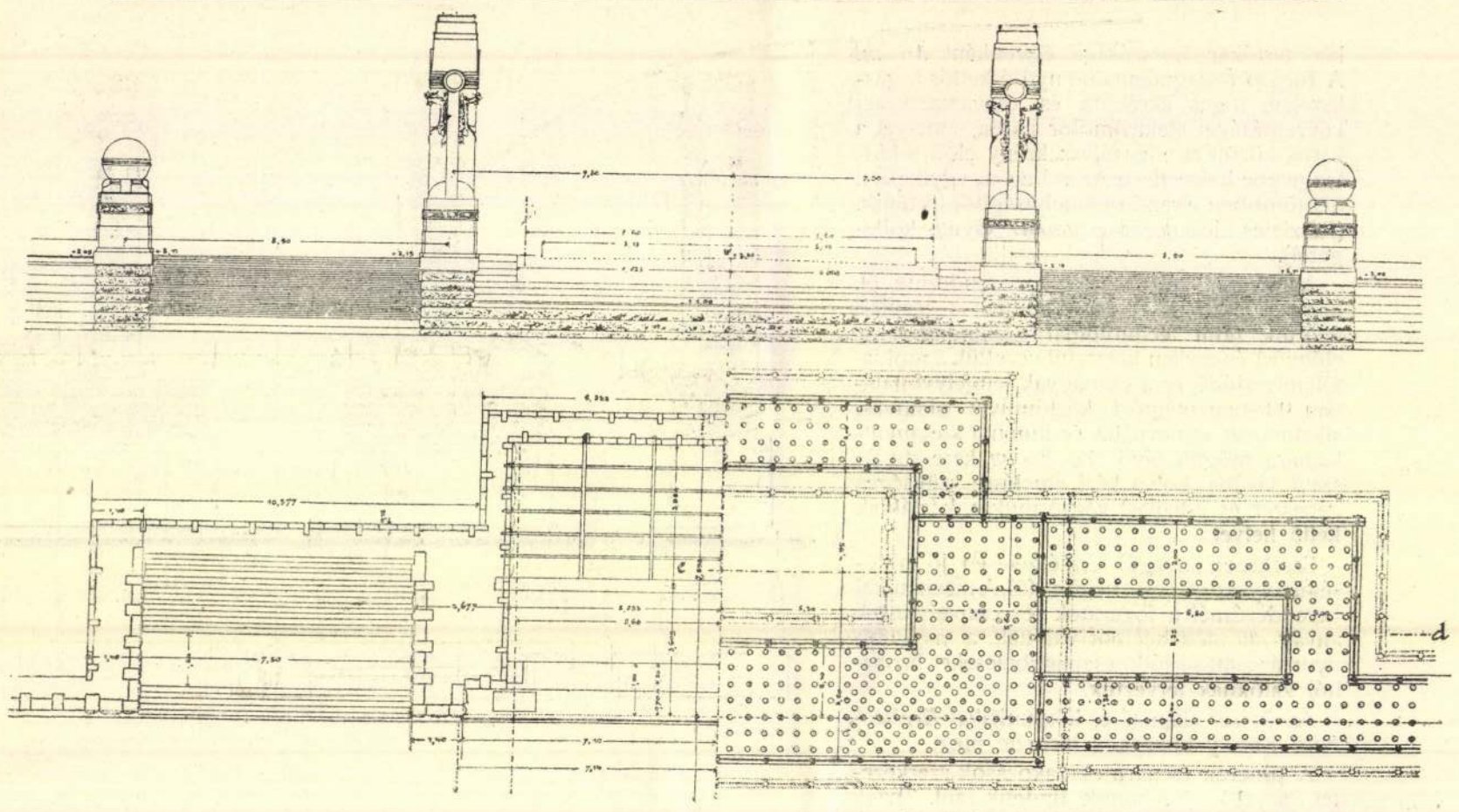

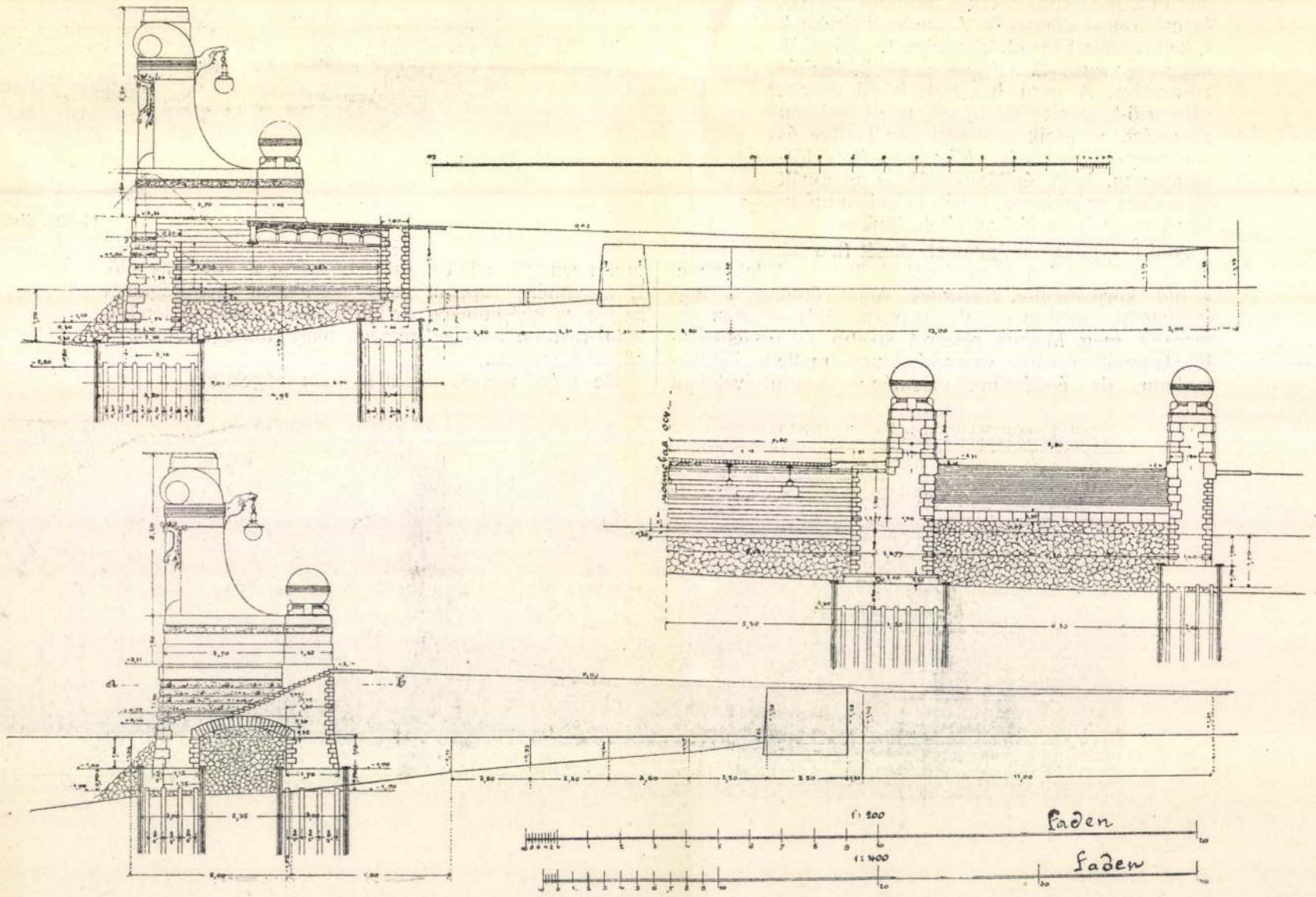

23—27. ábra. A jobbparti ellenfal tervrajza és részletei.

Tóth Róbert

TÓTH RÓBERT: **A Magyar Ipartörténet című folyóirat repertóriuma (1906; 1908-1911).** című írása *(37-41. l.)* egy, felthetően financiális okokból sajnálatosan rövid életű periodika történetét és tartalmát adja közre. Profilja — alcíme szerint — „Gyármonográfiák és ipartörténeti kiadványok tára". Kiadója, szerkesztője Sztudinka Ferenc, folyóiratának olyan nemes ipartörténészeket is megnyert, mint Gelléri Mór vagy Matlekovics Sándor.

Budapest folyóirat, 1988., 3., 46-old.

Művészi díj: Szt. László-kéri vashíd pályázat

Nagyvárad

Toth Róbert

Művészet VII. évf. 1908. 128. l.

példásan sikerült. Az összefoglaló szigorúan a tényekre (a kötetben regisztrált publikációkra) épül, részletei kiterjednek a perifériális (vagy oda szorított) kérdésekre is, a munka mégis igen tömör, magvas és körültekintően pontos. (A 28. oldalon taglalt, a Berkesi-típusú lektűr kedvelőinek arányát feltüntető szám — 4 százalék (!) — sajtóhiba mivoltáról nyilván nem ő tehet.) Lőrincz Judit hangvétele mindvégig józanul tárgyilagos, tényközlően hiteles.

Tóth Róza

MTI SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Grafikusművész

KÖNYVTÁROS 1980 12

1021

jegy
ben.
men
végi
ba,
dig azt, hogyan, mikor, milyen körülmények között fedezték fel *Balassi Bálint* évszázadok óta elveszettnek hitt szerelmes verseit a zólyomradványi kastély poros könyvtárában.

Ha már érintettem anyanyelvünk ősi emlékeit, ide kívánkozik a nagy közgyűjteményeket dicsérő kérdés: ugyan mi más mentette meg régi nyelvemlékeinket, mint a levéltár, a könyvtár? S ezen belül a hívség, a hűség, a háborúkkal, fölprédálásokkal dacoló konok menekítés, rejtegetés s a könyvtárnak mint legfőbb jónak az oltalmazó szeretete. Így mentette meg Pannonhalma a 925 évvel ezelőtt birkabőr hártyára írt Tihanyi Alapítólevelet, a pozsonyi káptalan egykori könyvtára a tatárjárás elől Deákiból Pozsonyba menekített és később első közlőjéről Pray-kódexnek elnevezett egy-

Tóth Róza

SAJTÓFIGYELŐ

MAHIR

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Arafi Mihályi

KÖNYVTÁROS

1980

1 2

1021

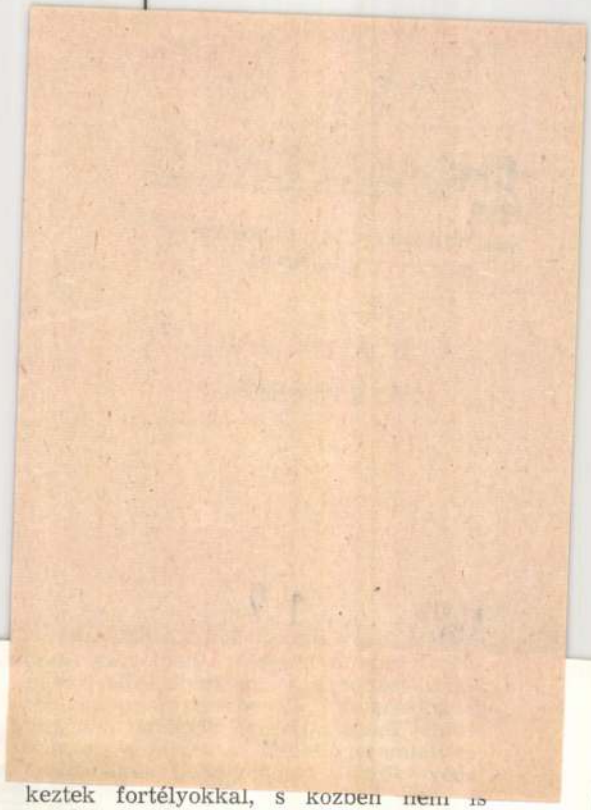

volt, akkor 1914. [illegible] megyei Csörötneken világra hozott. A háború elvitte a férfiakat, segítséget kis gazdasága megmunkálásához nem kaphatott. Bizony meg kellett fognia az ekeszarvát, még a kaszanyelet is, hogy népes családjának, nyolc kiskorú gyermekének kenyeret adhasson. A nehézségekkel való szembenézést, az akadályok leküzdését tőle és testvéreimtől tanultam, a munkabírást pedig a már zsenge koromban rám háruló feladatok alakították ki bennem. Nálunk mindenkinek tennie kellett a dolgát.

Apám testvérei közül ketten neveltek [illegible] vallásos volt, ő

keztek fortélyokkal, s közben nem is gondoltak arra, hogy a sorsukon változtassanak. Eszes parasztgyerek sok volt a falunkban, mégis én lettem az első és sokáig az egyetlen iskolázott ember közülük. A felvilágosultabb és tágabb világ megismerése döbbentett rá szülőfalum elmaradottságára, s arra, hogy megváltoztatásához hozzá kell járulnom.

Tóth Rózsa

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAHIR

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 337-748, 340-726

Gyáfi Miklósné

KÖNYVTÁROS

1980 12

1021

könyvtári szakirodalom

A Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtár évkönyve 1980

Hármas évfordulót ünnepel jubileumi évkönyvével a Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtár: a felszabadulás 35. évfordulóján kívül a könyvtár életének két nagy állomását is. Nevezetesen azt, hogy száz éve, 1880-ban nyitotta meg kapuit a megyei könyvtár elődintézménye, Szombathely város közkönyvtára, és tíz éve működik új épületében a nagyra nőtt utód.

A visszatekintés igénye és az ünnepélyesség az oka, hogy ez az évkönyv kissé eltér a két előzőtől. Kevesebb benne a szokásos beszámoló, jelentés és statisztika. Nagy helyet foglal el viszont a *Tilcsik György* által szerkesztett dokumentum-gyűjtemény, amely főleg a Vas megyei Levéltárban őrzött források közreadásával tekinti át a száz év könyvtártörténetét. 1877. március 8-án javasolta *Kuncz Adolf* képviselő Szombathely város képviselőtestületének ülésén egy városi közkönyvtár felállítását. Az elhatározást tettek követték, és az 1880-as évek elején *Horváth János* tanító „már" heti négy órában állt az olvasók rendelkezésére a néhány ezer kötetes könyvtárban. Több szervezeti változás után 1924-ben *dr. Pável Ágoston* gimnáziumi tanár, költő, irodalomtörténész, néprajztudós, nyelvész és tudományszervező került az intézmény élére, aki hozzáértő, szívós munkával magas színvonalú gyűjteménynyé fejlesztette a könyvtárat. Az 1945 után ismét Szombathely város kezelésébe került könyvtár 1952-ben egyesült a nem sokkal előbb szervezett körzeti könyvtárral, s lett Vas megye könyvtárainak vezető intézménye. Az egykori, néhány ezer kötetes könyvtár ma korszerű épületben működő, 365 000 kötetes tudományos és közművelődési intézmény, amely rangját magas színvonalú állományával, különgyűjteményeivel, technikai felszereltségével és a művelődés szolgálatában álló jó munkatársi gárdájával vívta ki. Több új módszer, eljárás bevezetésén és kipróbálásán kívül a könyvtár vállalta a nemzetiségi báziskönyvtár feladatkörét, jól szervezett megyei hálózatot épített ki és gondoz ma is, legutóbb pedig a kötelespéldány-elosztás regionális rendszerébe való bekapcsolódással vállalt újabb szerepet. Az elmúlt évszázad jegyzőkönyveit, jelentéseit, a fenntartók határozatait, az avatóbeszédeket és más dokumentumokat jórészt eredeti formában közlő fejezet utolsó darabja egy 1979 januárjából való jelentés, amelyben a kötetet szerkesztő *Takács Miklós* könyvtárigazgató összegezi az intézmény jelenlegi helyzetét. Nem ebből, hanem a szerkesztői bevezetőből idézzük a sok mindenre választ adó sorokat: „A város közönsége büszke lehet közkönyvtára történetére. Múltjának értékeit a jelen fejlődése sem homályosíthatja el. És ha e múlt utolsó egyharmadának összehasonlíthatatlanul kedvezőbb fordulatain eltűnődünk, mélységesen tudatában vagyunk annak, hogy a mai sikerek mögött egész társadalmunk áll, a város munkásainak, tanulóinak, értelmiségieinek, dolgozóinak széles körű érdeklődése és tudásszomja, amelynek kielégítésére nem lehet eleget tenni; ott van a szocialista művelődéspolitika helyi képviselete és nem utolsósorban ott áll a támogatásra és segítségre mindig kész gondos fenntartó és politikai vezetés."

E múltra tekintő és további kutatásra serkentő dokumentumok sorát az elmúlt évtized munkáját elemző tanulmányok követik. *Pethő Gyula* a helyismereti gyűjtemény létrehozását, kialakulását (ez is Pável Ágoston munkája nyomán vált szervezett gyűjteménnyé), gyűjtőkörét, sokoldalú feltáró rendszerét és főként nagymérvű hasznosítását írta le a feladatokat is tartalmazó tanulmányában. *Németh Ottóné* és *Pallósiné Toldi Márta* az 1970 és 1979 közötti évek könyvtárközi kölcsönzési adatainak mennyiségi és tartalmi elemzését végezte el, s megállapítja, hogy erőteljesen emelkedik a megyei könyvtár által adott dokumentumok (másolatok) száma. Új tennivaló lesz a jövőben a régió kötelespéldányainak lelőhelyeiről adandó felvilágosítás a kiépülő nyilvántartó kartoték alapján. Szoros, érdemi munkakapcsolat alakult ki a gyermekkönyvtár és az iskolák között, de a *Járai Andrásné* és *Sulyok Emília* által írt beszámoló fölveti a könyvtári ismeretek megtanításának pedagógiai megalapozatlanságát is, amely különösen a felső tagozatban okoz gondot. *Tilcsikné Pásztor Ágnes* az 1973-tól országos vállalkozássá bővült irodalomkutatások gyűjtésének, regisztrálásának, szétsugárzásának és felhasználásának tanulságait tárta föl a szolgáltatásban részesülő könyvtáraknak küldött kérdőívre kapott válaszok alapján. Néhány megfontolásra érdemes javaslatot is ismertet, amely a szolgáltatás továbbfejlesztését szolgálhatná. *Krutzler Ferenc* írása a

Tóth Rózsa
MHSAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
Grafikusok
1980
KÖNYVTÁROS 12
1021

A KÖNYVTÁROS GALÉRIÁJA

Tóth Rózsa

Szeged a két világháború között *Buday György* és *Bordás Ferenc* révén jelentős szerepet játszott a magyar exlibris-művészetben. A mai Szeged kisgrafikai életét a nők uralják; Kopasz Márta és László Anna mellett Tóth Rózsának (Szeged, Tarján széle 6. 6723) is sokat köszönhet.

Hódmezővásárhelyen született 1942. június 31-én. Nehéz körülmények között nőtt fel. Iskoláit szülővárosában kezdte, de a középiskolát már Szegeden fejezte be, s ma már tősgyökeres szegedinek számít. A rajz gyermekkora óta foglalkoztatta, középiskolájának is volt képző- és iparművészeti tagozata, mégis a pedagógus pályát választotta. A szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán magyar és orosz szakot végzett; művészeti vonalon *Major Jenő*től, *Fischer Ernő*től és *Vinkler László*tól tanult sokat. A főiskola elvégzése után a József Attila Tudományegyetemen orosz nyelvből és irodalomból középiskolai tanári oklevelet is szerzett. Azóta Szegeden tanít, iskolájában képzőművészeti szakkört is vezet, s a művészi alkotótevékenység csak szabad idejét köti le. A grafika mellett szőnyeggel és egyéb textilmunkákkal is foglalkozik; első kiállításán, 1972-ben, a Szegedi Művelődési Központban még csak szőnyegeit állította ki.

Kiállításainak jegyzéke oldalakat töltene meg, éppen ezért itt csak a legszükségesebbekre szorítkozhatunk. 1972 óta nemcsak itthon szerepel állandóan, de külföldön is, elsősorban a Szovjetunióban. 1973-ban a szegedi Móra Ferenc Múzeum Pusztaszer-pályázatának első díját nyerte el. 1974-ben az Amatőr Képzőművészek Tárlatán nyert díjat; „Könyvhét 1974" című grafikája könyvtári kiadásban ezrekhez jutott el Csongrád megyében. 1975-ben már szerepelt az országos jelentőségű Téli Tárlaton, de sokszor állított ki gyárakban, üzemekben, és Tyereskova-lapját 1975-ben Moszkvában, a Csillagvárosban is kiállították. 1976-ban a Dél-alföldi Tárlat Bartók-sorozatát mutatta be, 1979-ben idehaza a szegedi Gagarin-iskolában, külföldön pedig a Szovjetunióban volt egyéni tárlata. 1980-as leningrádi kiállításáról a Leningradszkaja Pravda is megemlékezett.

Ex librissel és egyéb kisgrafikával 1972 óta foglalkozik; kisgrafikáinak száma körülbelül 250. Az ex libris és az alkalmi grafika mellett az embléma és a szignet is foglalkoztatja, melynek jó hírét itthon még *Kozma Lajos* alapozta meg. Ifjúsági szervezetek és rendezvények részére készített emblémái, jelvényei osztatlan sikert arattak. Sok hazai és külföldi exlibris-kiállításon szerepelt (hazai exlibris-találkozók Ceglédtől Szegedig és külföldi exlibris-kongresszusok Bledtől Luganóig). Kisgrafikáit szívesen közölték a különféle lapok és folyóiratok, itthon és külföldön egyaránt.

A grafikus Tóth Rózsa mondanivalóinak megfogalmazására majdnem kizárólag linómetszetet használ. Ismeri anyagának természetét és lehetőségeit; tudja, hogy a bársonyos foltok, a hajlékony, lágy vonalak líraivá oldják a valóságot, bár lehetőséget adnak a drámai felhangok érzékeltetésére is. Anyaga a realizmusra predesztinál ugyan, de a modernebb törekvéseknek sem áll útjában — ezekkel azonban Tóth Rózsa nagyon csínján bánik, tudván, hogy nyomukban könnyen elillan a megszemélyesítő varázs. Egyfajta szecessziós hajlam is végigvonul egész kisgrafikai művészetén, s ez nemcsak a burjánzó növényi ornamentika gyakori alkalmazásában jelenkezik — magyar motívumokra utaló beütéssel —, hanem az alakábrázolás árnyképszerű kivitelezésében is. A szecessziós zsúfoltságba is igyekszik azonban mindig rendet vinni, a nosztalgiahullámot pedig valóságos keretek közé szorítani, s hangot adni egyéni gondolat- és érzelemvilágának is. A szegedi kisgrafikusok kötelező penzuma, a Juhász Gyula-portré szelíd mélabút áraszt, akár a szomorú költő és gordonkahangú költészete. Jelképrendszere nem nevezhető ugyan forradalminak, a hagyományos név- és foglalkozási szimbolikából nehezen tud kitörni, de megkísérli őket új tartalommal megtölteni. Nem szívesen pepecsel a részletek aprólékos kidolgozásával, de a sommázást sem viszi túlzásba; feketefehér képi világában ennek a fekete dominánsnak szerepe sem mond ellent. Lírikus alkat, de a pátoszt kerüli; grafikáinak dikciója könnyen érthető, mégsem nevezhető vulgárisnak. A „növény-ember-állat" világán ritkán lép túl, pedig a modern, technokrácián alapuló világ sem idegen tőle (Ex libris Szabó G. László). Van humora is, de csak ritkán él vele (Ex libris enyém, Ex libris Fügedi stb.); pedig olyan szűkében vagyunk a mosolynak! Az „Ex libris Turi-Tóth Tibor 1975" — az „Ex libris Fodorné Magyar Mária" mellett egyik legjobb lapja — azt az utat is jelzi, amelyen Tóth Rózsának a jövőben haladnia kellene: az egyéni képépítkezés, a szellemes ötletek, a kép és a szöveg szerves egységbe foglalásának útján.

Galambos Ferenc

Tóth Róza

SAJTÓFIGYELŐ

MAHIR

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Avafi Mimárián

KÖNYVTÁROS

1980 12

1021

rlelt munelymunka, a
Kodály Zoltán két, nyíregyházi látogatáról, az ukrán íróküldöttség áprilisi máészalkai író—olvasó találkozójáról és a iatalon elhunyt Sipkay Barna egyik terezett művéről szól. Fontos kiegészítője még a folyóiratszámnak a megye könyvtáraival foglalkozó 1979. évi sajtóközlemények jegyzéke, a megye 1975 és 1979 között kitüntetett könyvtárosainak felsorolása és a Szabolcs-Szatmár megyei Könyvtári Híradó 1974—1979-es számainak összevont mutatója.

Ára: 8,– Ft

HU ISSN 0450-7886

Tóth Rózsa

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

KÖNYVTÁROS

1980 12

1021

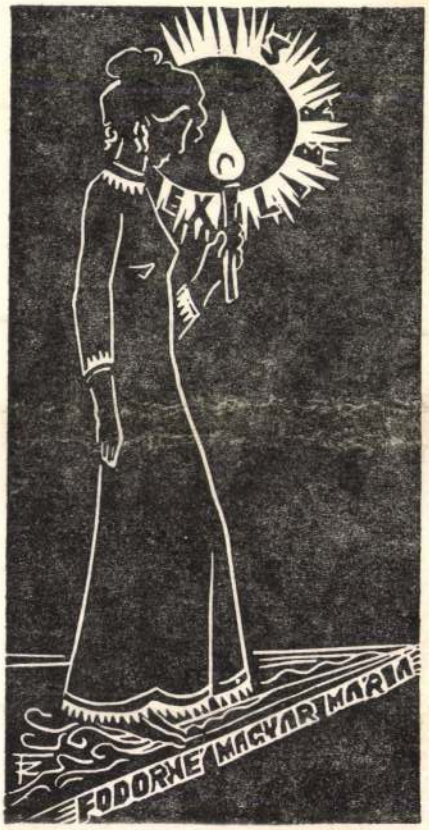

TÓTH RÓZSA ex libriseiből
és egyéb grafikáiból (Cikkünket lásd a 751. oldalon)

Tóth Rózsa

TÓTH ROZSA szegedi grafikusművész alkotásaiból tegnap kiállítás nyílt a gyulai Erkel Ferenc Művelődési Központban. A január 21-ig nyitva tartó tárlaton linómetszetek és subamunkák láthatók. I.7.

Magyar Hirlap 1977/6/1o

Tóth Rózsa, grafikus

— TÓTH RÓZSA grafikusművész alkotásaiból nyílt kiállítás a gyulai Erkel Ferenc Művelődési Központban tegnap. A január 21-ig nyitva tartó tárlaton linómetszetek, subamunkák láthatók.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1977 jan. 8.

Tóth Rózsa

TÓTH RÓZSA grafikáiból kamarakiállítás nyílt tegnap Algyőn. A fiatal művész vállalkozott arra, hogy külön tárlatvezetést tart a szocialista brigádoknak.

III.12.

Magyar Hirlap 1976/62/1o

Vízi út Csaptól Rotterdamig

Az európai víziútrendszer és a Tisza-csatornázás összefüggése részint a megvalósulás stádiumában levő realitás, részint futurológia. *A Duna—Rajna—Majna-csatorna a tervek szerint 1981-ben eléri a Dunát, és ezzel megvalósul az egységes, Kelet- és Nyugat-Európát összekötő víziút. Ez 13 országot fog összekapcsolni, és ez már önmagában nagy nemzetközi politikai, gazdasági és kulturális jelentőségű.* A Rotterdamtól Sulináig terjedő 3505 km hosszú jövőbeni ge-

Majna felső szakaszának a szabályozását Aschaffenburg és Bamberg között, majd *1959-ben Bambergtől kiindulva, elhagyva a Majna völgyét, megkezdték a tényleges csatorna építését. Nagyjából a régi Lajos-csatorna nyomvonalát követve, megközelítve az azóta épült ipari körzeteket, 1972-ben elérték Nürnberget.* Onnan még kereken 100 kilométer hosszú csatornaszakasz építése van hátra Nürnberg és a Duna menti Kelheim között, amely a tervek szerint 1981-re elkészül.

A Majna—Duna-csatorna Kelheim alatt éri el a Dunát, a Duna azonban csak Regensburg alatt hajózható, tehát fontos feladat a Duna Kelheim—Regensburg közti szakaszának a kiépítése. A Duna felső szakaszán a szüséges folyamszabályozási munkák mellett 10 vízlépcső biztosítja, illetve fogja biztosítani a hajózást.

Az „Európa-csatorna" 55 méter víztükörszélességgel és 4 méteres vízmélységgel épül ki. Az alapul vett járműtípus 1350 tonna hordképességű. A típusjármű méreteinek megfelelően a csatorna zsilipei 12 méter szélesek és 190 méter hosszúságúak, 4 méter küszöbmélységgel. A zsilipméret lehetővé teszi a tolóhajózásnál alkalmazott két 1500 tonnás uszály egyidőben való áthajózását. (Köztudott, hogy a Rai-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 APR 21.
Délmagyarország (Szeged)

Tóth Rózsa

1021

Tóth Rózsa

Tyúk

Hát nem hétkor zárunk?

A sarki hirdetőoszlop villanyóráján nem sok hiányzott már a héthez, s hogy közelg a zárás ideje, csalhatatlanul jelezte a lázas nagytakarítás a sarki csemegében. Serény táncra kelt a cirokseprű, a hajlongó lá-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Délmagyarország Szeged

Tóth Rózsa

SÁRNAP, 1974. MÁRCIUS 24.

1021

Tóth Rózsa metszete

nkópa — magnóval

mostantól
ysági isko-
Horváth
agnetofon.
tnék, tele-
van, de
osztályhoz
lni az is,
van. Bele-
fülhallga-
úgy for-
álljon a
azok lát-
nak belő-

yszerre ta-
tagozat.
ık így se,
k benne.
net, a pa-
ban beszél
többiben
megtaní-

lébe — és levelező kapcsolatban van az egész megyével.

Első meglepetés: mit keres Mozart muzsikája egy fogalmazási óra nyitányában? A legtisztességesebb „árukapcsolásról" van szó. Lehetőség van rá, miért ne szerepelne! Egyik gyereknek jutalom, a másiknak biztatás. Amíg a szép muzsika tökéletes tisztasággal cseng a fülembe, van időm nézni, mit csinál a másik három osztály.

— Remélem, tetszett a muzsika, és a magnó is jól működött?

Jóindulatú, kedves, meleg hang. Nem kiabál közbe: Pista, te mit csinálsz? Nem is csinál Pista semmit — Szerző Pista mellé ültem —, csak

ötven iskolában tanít fogalmazást — talán éppen ezen az órán — Kozla tanító néni, de jövőre százban. Ha nálunk is beválik, nálunk is bővül a kör.

Biztosan beválik, és biztosan bővül. A módszertani központ plántálja át Bács megye UNESCO-s tapasztalatait.

Egész idő alatt láttam, Horváth Andrásné, minden mozdulatával, minden gondolatával tanít. A „szerkezetes" óráról mi lehet a véleménye?

Füzetet kapok mutatóba. Elsős gyerek munkája van benne. Teljes oldal, csupa szám, pontos, tiszta. Minden olyan elmét táncoltató föl-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Délmagyarország Szeged

1974 FEB 24

Tóth Rózsa

magazin

1021

Tóth Rózsa linómetszete

Látóha

LENGYEL OKTA
LENTÉSE. A JEL
ÉS MÁS SZAKÉR
BAN TÜZETESEN
NEK MÜKÖDÉSÉ
MINT SZÁZ RÉS
AZ OKTATÁ

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR TÁVIRATI IRODA
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
14 MÁJ 74
Tóth Rózsa
KÖZNEVELÉS

1021

Tóth Rózsa grafikája

lélet és
szefüggő
keresztül

ogy ked-
melynek
Jórészt
iv állás-
közvéle-
t alakult
okat egy-
pján ítéli
jelentkez-
ul: gyak-
eg a fia-
s ellenté-
éget, vagy
alánosíta-
. még az
lett is él-

se az ál-
irányú ha-
elhasznál-
fjúságpoli-
eredmé-
egyes he-
megjele-
elodázni
yakran *az*
ási utasítás
e, háttérbe

szítettek az ifjúsági törvén
adatok végrehajtására.

A *közművelődési intézmé*
binál jobban segítik az ifj
Ennek ellenére a tanácsok
honainak még csak egy rés
ság nevelésének, a szabad
töltésének objektumává. U
oldatlan még az ifjúsági k
és módszertani irányítása.

Az ifjúsági *törvény végr*
lenőrzésében is történt bizo
Az állami, gazdasági és sz
vek többsége elkészítette a
hajtására az intézkedési t
gazdasági egységek (Gumi
gyár, a termelőszövetkezet
része) azonban még nem
kedési tervet. Ez az ellen
gát is jelzi.

Komoly gondot jelent, ho
rosaiban nincsenek *ifjúság*
megoldatlan az ifjúság kul
idő-igényeinek színvonalas
gítése. Esetenként a folyan
ruházások is elhúzódnak
hiánya miatt.

A *szakszervezetekben* d
nisták, az ottani független
a választott testületek m
nyeként a szakszervezeti
ben és a nagyüzemekben

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 MÁJ 19

Délmagyarország (Szeged)

Tóth Rózsa

szerkezet három lábát szétnyitot-

1021

TÓTH RÓZSA

Hajnal

ged hangulatáért

zólások a Délmagyarország cikkéhez

egy hónapja
a lapunk ha-
srekonstruk-
kérdéseiről.
érkezett a
, s több
t közöltünk.
mellőztünk,
lett volna az
ához képest
ül küldték
olvasóink
adozását, s
ásunkkal a
Az összefog-
osan taiál-
nkban.

a

olnak?

villamos?
igen meg-
etlen olyan
astam, hogy
itsuk a sze-
Van ennek
akadálya?
nt tíz da-
usszal meg
arjáni for-
nosvágányt
szedni, és
k a fák is.
egészen kö-
ása jobban
őben, mint
már idejét
építményé-

Antal,
gyula u. 16.

g

osunkat és
ejlődésének,
idősebbek,
még kihalt,
s. Az árvízi
majdnem
ek sajátos

— mind a gazdaságosság, mind pedig a tömegközlekedéssel járó gondok igen hosszú távon való megoldása érdekében — megfontolást igényel.

Elképzelésem szerint nem csak a Tarjánt Móravárossal összekötő, hanem a jelenlegi 1-es vonal belvárosi szakasza is a Lenin körúton haladna, úgy azonban, hogy a nagyállomás felől jövet a Partizán utcánál kéreg alá bukna, majd a Lenin körútra fordulva a Dugonics téren csatlakozna a tarján—móravárosi vonalhoz, amelyről a Kossuth Lajos sugárútnál balra kanyarodva térne le, és a Bocskai utca után jönne ismét a felszínre. A tarján—móravárosi (vágóhídi) kettős vágány pedig — Tarján felől jövet — a jelenleg is tervezett jobb oldali zöldsávban haladna a Nagykörútig. Mielőtt azonban ezt elérné, kéreg alá bukna, s innen a sugárút közepén — továbbra is kéreg alatt haladva — kanyarodna rá a Lenin körút vonalára. A későbbi fejlesztés során — a Dugonics tér—vágóhíd szakasz kettős vágányositásakor — a kéreg alatti vezetést a Petőfi Sándor sugárút két körút közötti szakaszán folytatni kellene, úgy, hogy mindkét vágány a nagykörúti kereszteződés után a bal oldali zöldsávban jönne ismét a felszínre.

A villamosközlekedési rendszer előzőek szerinti kialakítása a következő előnyökkel járna: 1. A Lenin körút olyan forgalmi tengely, amely feltétlenül igényli az új városrészekkel a kapcsolatot. A tömegközlekedési eszközök vonzási körzete jobbról-balról általában 400 méter. A Lenin körúti vonalvezetés teljes vonzáskörzet-kihasználást biztosít, míg a Kelemen utca—Széchenyi tér felé vonalvezetés szinte féloldalas. 2. A „gyalogló belváros" kialakítása általános- és Károlyi utcák kereszteződése, Kossuth Lajos sugárúti kereszteződés, Kálvin tér, József Attila sugárúti kereszteződés.

A kéregvasút megoldással járó további előnyök: a Hősök kapuja forgalmi átbocsátó képességének növelése; az Aradi vértanúk tere délnyugati részében süllyesztett téren (mintegy ellenpólusaként a tér délkeleti részében levő kisebb mértékben süllyesztett térnek) kialakítandó megállóhely megtervezése izgalmas és szép feladatot jelentene a tervezőnek (térfalaknak klinkertéglával, alumíniummal, üveggel burkolása), a süllyesztett térből a felszínre érkező idegennek — de még a városlakónak is újból és újból — megkapó városesztétikai élményt nyújtó találkozása lenne a várossal; zajtalanság, a karambolveszély lényeges csökkenése és ezzel együtt a javítási költségek csökkenése; a közműveknek a betonalagútban való elhelyezésével a 20—25 évenként ismétlődő felújítási munkák csak a szerelésre szorítkoznának, az útfelbontással járó költségek és kellemetlenségek elmaradnának stb.

A kéregvasút megoldással a korszerű fejlesztés további lehetőségét teremthetnénk meg. Lehetőség volna a Tolbuhin sugárúti villamosvonal korszerűsítésére is az előzőekhez hasonlóan, a Nagykörútig kéreg alatti vezetéssel. Így a két körút közötti szakaszon megvalósítható lenne a 2×2 közúti nyomsáv, ami jelenleg nincs meg az egyvágányú villamosvonal jobb és bal oldalán. A Tolbuhin sugárúti villamos a jogi egyetem épülete előtti háromszög alakú téren kialakítandó Dugonics téri megállóhelyen csatlakozna a két fővonalhoz, megnyitva ezzel a lehetőséget a Tarján—Tolbuhin sugárút közötti átszállás nélküli járatok megindítására is.

Tóth Rózsa

6

DM magazin

1021

Tóth Rózsa

Bál után

kedvező tapasztalatok is. Pél
daként hadd említsük a ke
hidai mezőgazdasági szak
munkásképző iskolát. Itt a
igazgató már szeptember 2-á
— az iskola pártszervezetéve
és szakszervezeti bizottságáva
együttműködve — elkészített
a munkaidő-csökkentés tervét
Különösen figyelemre méltó
ez, hiszen a megyei művelő-
désügyi osztály — számos me-
gyét jóval megelőzve — má
6-án eljuttatta az irányelveket

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 SEP 20

PEDAGÓGUSOK LAPJA
Budapest Tóth Rózsa

Tóth Rózsa: Ragyog a nap

A keríté

Kemény februári hideg volt, amikor egy reggel, alighogy kimásztam az ágyból, bekopogtatott Irénke néni, és közölte, nem lakhatok tovább ebben a lakásban. Ez így tovább nem mehet! Egyáltalán nincs megelégedve velem! Hogy nem ezért alakították lakhatóvá egyetlen fáskamrájukat! Drága pénzen! Ezeknél az általánosságoknál nem jutott mélyebbre bűneim ecsetelésében, de ő megmondta, kereken, határozottan, nem lesz jó vége kései hazatérésaimnak, és már ki is szemelt

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 JUN 30

Délmagyarország (Szeged)

Tóth Rózsa
1021

NAP, 1974. JÚNIUS 30.

TÓTH RÓZSA *Flóra*

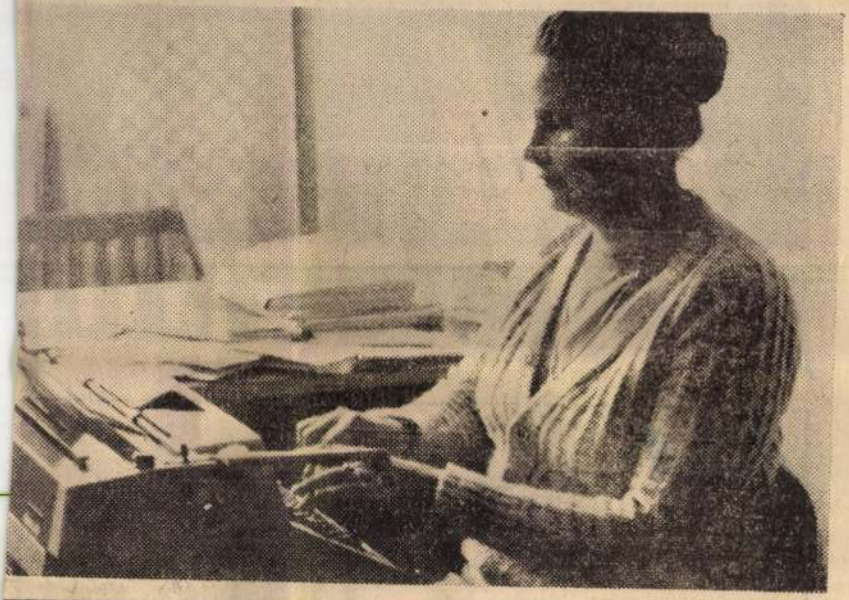

özös nevezőn

állásra em-
zákányszéki
zet. A szom-
jelentkeztek
a tanács. Mi
on? Nagyobb
a takarékszö-
pénzt? Ke-
? Vagy ott
nek a belé-

ntkező közül
széltem, vele
a rosszat cse-
Ha inkább
szomszéd asz-
baj? Kérdez-
Szél Sándor-

— Ami-
kor ki-

becsülték a munkáját? Mit mond a tanácselnök?

— Százötven új hatáskört kaptunk. Nagyon jó, hogy mi dönthetünk abban, amit mi tudunk jobban. Olyan közel került a lakosság a tanácshoz, csak örülhetünk neki. De amikor a hatáskörök leadásáról volt szó, akkor még azt ígérték, hogy embert is kapunk hozzá. Egy esztékást kaptunk, építési szakembert ből négy falunak jutott egy. Akik itt maradtak a tanácsnál, nem győzik a munkát. Rengeteg újat kellett megtanulni, és mindenben felelősséggel kell döntenünk. Ha a régebbi feladatok fogynának, talán győznénk, de azok is szaporodnak inkább. Ezért

kányán, és az akták futószalagon jönnek. Nagy a szorítás. Mégis feltűnik, mennyire bizalommal jönnek ide az emberek. Örökség lenne ez a bizalom?

— Nem örökség. Emlékszem rá, amikor én ide jöttem tizenkét évvel ezelőtt, ugyanazt hallottam legfőbb intésként, amivel most fogadják az újakat. A tanácselnökünk mindig elmondja, régen ő alig mert bemenni a községházára. Nemcsak ő félt, más is. Nagyon rosszul esett neki, hogy alig akartak szóbaállni vele. Ebből már könnyű volt levonni a tanulságot: a mi tanácsunkra ne így jöjjön a falu embere. Ha már elvállaltuk ezt a mun-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 MÁR 17.

Délmagyarország Szeged

Tóth Rózsa

6

DM magazin

1021

Tóth Rózsa Tetők

, összeolva
nogénná v
didergő
atva fürödv
zelekben, sz
tengerek
psugárban
De a lom
. Csak néhá
ével feledkezett az
ogy ujjal, ümmög-
ıssanak rá a járni
csak tudó, kétéves
eikkel sétáló gyer-
ert hát micsoda do-
evél a fákon, ami-
már mind lehul-
en rend van hát
ágon?
rend van? Ezt tán
tek sem tudjuk.
várjuk a telet, az
n elbúvó világot,
nekeink végre meg-
c a számukra sosem
világ teljesen új,
fehér, puhaságba
zát, hogy visszaáll-
ızakok számunkra
rzetet okozó rendje,
nekeink végre ne
leregtetőn lucskos
ismerjék tél gya-
en végre nekik is
apfényben villanó
ázó csillanásából. a
orgonáiból. nyíló
ól s a hólepel pu-
a világot fehéren
róból! Talán végre
zzi tél.

ZÁVAY ISTVÁN

Es elém kerülnek ismét a festmények, amelyek ennyit meg ennyit érnek, az aranyóra, az ék. szerek, nippek, porcelánok, szőnyegek — leltárszerűen sorakoznak egymás alatt a tárgyak nevei amelyek a több milliós „hagyaték részét képezik".

— Mire vágytunk? — kérdi szinte magától is Réti Géza, ak Gyulán született. — Kis családo helyett nagy családra. Két gyula ösztöndíjasunk tanul zenét min den évben — egyikük éppen Szegeden —, dobogókői telkünket i a városi tanácsnak adtuk, mer senki sem akar nyom nélkül el múlni... Mi sem. Mi lenne pénzzel, énekkel, ha meghalunk egy csepp a tengerben. Így má nem, így már csepp a folyóban amely elindít új és új tehetsége ket.

A múltból itt maradt emberek Rágódom, leírjam-e, hiszen ma napság sértő ez a kifejezés Ugyanolyan túlzó, mint a „bezzeg a mi időnkben" refrénje, és pon tosan azért használom, hiszen a idősebbek élete ezer szállal ka paszkodik a tegnapba; a tegnap szegényeké a tegnapi szegénysé be, a tegnapi gazdagoké gyakra

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

DÉL-MAGYARORSZÁG
(SZEGED)
Tóth Rózsa
1976 NOV 28

Grafikai kistárlat

1021

TÓTH RÓZSA: GYÁSZ

Szám-űzetés

A kietlen Bakony kellős közepén, a pápai úton szedtem fel kocsimra Mahorkát.

— Mit szólózol itt a szeretet ünnepén, ahol ilyenkor egy tisztességes agancsú gímszarvas se jár!? — kérdeztem a zúzmarás orrú embert.

Jó húsz kilométert robogtunk az úton, mire nagy krákogás után megszólalt.

— Én az ünnepek áldozata vagyok...

csengetett... a lábam elé borult, s könyörgött, hogy tegyek próbát vele, fogadjam vissza. Ígéri, hogy olyan hűséges lesz, hogy bottal se tudom többé elkergetni...

— Mit akart a nő?

— Konyhabútort láncostól... De ez még nem minden. A házmesterem, aki azelőtt az orrom előtt csukta be a kaput, és rázta ki a porrongyot, egy hét óta alázatosan köszöngetett, és nagyúrnak titulált, s jelentőségteljesen váltig azt hajtogatta: „Remélem, az idén jó karácsonyunk lesz!" Kolléganőm, a bűbájos Ludmilla, aki azelőtt tekintetével könnyedén átsiklott kopasz fejemen, karácsony előtti napon elkapott a mosdó előtt, behúzott egy sarokba, és fojtott hangon azt súgta: „Legyen meg végre a sors akarata! Édes Teodor én magánál akarom fogadni a Télapót!" Ez már aztán több volt a soknál. Batyut kötöttem a hátamra, és elmenekültem otthonról... A jótékony Bakony befogadott...

— S mivel töltötted itt az időt?

— Hajnali pitymallatkor már a kisnyulakkal kergetőztem, aztán a menedékházban pihentem egy cseppet, ebéd után pedig néhány őzikével játszottam ipi-apacsot... Sőt, tegnapelőtt egy szelíd tekintetű vaddisznó kocá[val] [kö]töttem...

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1974 JAN 20

Délmagyarország Szeged

Tóth Rózsa

1021

TÓTH RÓZSA: ALKONY

s a családok rendszeres
rmekgondozási segélyről
a gyakorlati időt biztos-
tehát az anyákat, hogy
a munka ritmusába, s
ismerjék az új techni-
tt biztosított bért fizet-
gy részénél *korszerű és*
nekintézmények vannak,
rtása ugyancsak a vál-
terheli. A nagyobb, is-
pedig a vállalatok tár-
gi vezetősége különböző
ázási hozzájárulást ad.
ldái annak, hogy a szű-
ktívák — felismerve a
sának társadalmi jelen-
ık erejével is segítséget
rmekneveléshez. *Ezek a*
ulások egybeesnek a
y törekvésével és sokol-
ul. A vállalatok és szö-
últ évi munka eredmé-
részesedési alapokat el-
ásnál *ismét vegyék szá-*
kes, elsősorban a több-
ok támogatását.
alapján ma már ér-
ızok a döntések, melyek
kisgyermekeket nevelő
mi támogatását. Ez a
év elején, öt területen
tozást, mint ismeretes.
nyasági segély mértéke.
, ha eleget tett a köte-
latoknak, akkor 1100 fo-
engyében és pénzben
ez a támogatás változik:
orvosi vizsgálatnak —
t és a gyermek egészsé-
gálja —, akkor a folyó-
forint. Másodszor válto-
bevezették *a szabadna-*
ndazokat az édesanyákat,
gyermeket, vagy gyer-

anyákra e
kedvező —
jogosultság
a gyermek
a beteg
nagyon so
járványüg
gatást az anya
gyermek első évében a táppénzjogosultság korlátlan, a gyermek teljes felgyógyulásáig tart. Egy- és hároméves kor között 60 nap, három- és hatéves kor között — amíg tehát az iskoláskort el nem éri — évi 30 nap gyermekápolási segély jár az anyának. Ötödször: nő *a családi pótlék* nagysága a két gyermekes családoknál. Emlékezhetünk arra, hogy az elmúlt időszakban már egy alkalommal rendeztük a családi pótlékot a kettőnél több gyermekes családoknál. Most a változás, emelés csak a kétgyermekes családokra vonatkozik. Eddig ők 400 forintot, ezentúl pedig 600 forintot kapnak, a két gyermek után, tehát az emelkedés gyermekenként 100 forint. Valamivel kisebb mértékű a mezőgazdaságban dolgozó nők kedvezménye, és a családok támogatása, azonban lényeges eltérés a kettő között nincs.

A központi intézkedések *kedvező visszhangot váltottak ki a társadalomban.* A sokirányú intézkedés megismerése azonban nem egyszerű dolog. Ezért a vállalatok munkaügyi osztályainak, a társadalmi szerveknek — elsősorban a szakszervezeteknek — a megjelent módosításokat meg kell ismerniök, hogy a szükséges felvilágosítást pontosan elmondhassák az érdeklődőknek. Ezen túlmenően, *itt, Szegeden is, meg kell gyorsítani a gyermekintézmények építését.* Az építő vállalatok politikai és gazdasági vezetőinek e központi szociálpolitikai intézkedések adjanak újabb biztatást ilyen irányú munkájukhoz.

A kisgyermek leírhatatlan és szóval ki-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 JAN 6

Délmagyarország Szeged

Tóth Rózsa

1021.

Tóth Rózsa

Leningrád I.

ményei senkit sem
kultúrálódás lehető
nem tudtuk elérni,
tőség mindenki szá
gá váljék... A n
ugyanis az jellemzi,
levő lehetőségek nem valósulnak meg teljesen, a fennálló kereteket sem töltjük ki eléggé". (Élet és Irodalom, 1973. április 14.)

Vitányi a gazdasági fejlődés erőteljes ütemére hivatkozik, midőn megállapítja, hogy a munkásság művelődése nemcsak közművelődésünk egyik kulcskérdése, de egész társadalmi életünknek is. Miért? „...Olyan fokra érkeztünk, amelyről enélkül már nem fejlődhetünk tovább. Olyan társadalmat kívánunk építeni, amelynek a munkásság a vezető ereje, de ezt a történelmi feladatát az új követelményeknek

lemi-lelki gyarapodásáról? ...
nyegeset mondani, aligha. A s
mok csupán tájékoztatnak, a n
velődés „felszíni" történéseit ö
szegezik —, jóllehet a kultur
magvetés mélyrétegi művelés.

Üzemi könyvtárak, művelőd
házak, egyes városi és meg
intézmények gyakran adath
mazt zúdítanak a munkásmű
lődés iránt érdeklődők nyakál
ennyi ember tanul, olvas, rend
vényekre jár, múzeumot látog
stb. De a rendezvények, előad
sok csak „holt szavak", ha n
munkálnak tovább a személyi
gekben.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1974 JAN 6

Délmagyarország Szeged

Tóth Rózsa

Tóth
Rózsa
1021

Leningrád II.

e KI felszólalásában.
szb-titkár (Nagylak) a
lési kérdéseit részletezte

Sándorné
lszólalása

mények
eldöntése
szép telj
hogy évl
kétoldalú
nösen ko
gító móc

Számos
a felszól
szemtanú
pus kial
másért"
munkabe

ráció munkálkodik — egyeztetni kell az érdeklődési köröknek megfelelően a munkavállalásokat. Karoljanak fel gyáraink-ban, üzemeinkben minden helyes kezdeményezést, különösen a munka és üzemszervezés területén: mindezt segítsék elő gazdasági vezetőink.

Köszönet a lelkes, jó munkáért a brigádoknak, — hangsúlyozta befejezésül — külön köszönet azoknak a gazdasági vezetőknek, akik becsületesen, fokozott figyelemmel elősegítik a szocialista brigádmozgalom további fejlődését.

MARKOVITS TIBOR

igyekeztek aprópénz-
milliós értéket jelent,
az alkotókészséget, azo-
ljaival. Az ilyen munka
anyagilag, erkölcsileg
tes, hogy a munkában

Tóth Rózsa, szegedi grafikus

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-724

1974 FEB 11
Kenderapor

1071

Az ifjúsági klub terveiből

A vállalati ifjúsági klubban működő rétegkörök munkájában a fiatalok igényüknek, érdeklődésüknek megfelelően vehetnek részt. Az irodalmat kedvelők a Kenderke szerkesztésében, illetve majd az irodalmi színpad műsoraiban — amely most van alakulóban — tevékenykedhetnek. A színpad tagjainak első erőpróbája a forradalmi ifjúsági napok rendezvénysorozata lesz.

A zenei kör tagjai ezután is a jó magnófelvételek elkészítéséért felelősek. A 20-as klub folytatja a KSZV történetének feldolgozását. Jó lenne, ha az újítók klubja végre megalakulna, megtalálná az őt megillető helyet és rangot a klubéletben. Az elképzelések között szerepel még egy sakk-kör beindítása, diavetítéssel egybekötött útibeszámoló, illetve egy tavaszi kirándulás is.

A nagyobb rendezvények műsorai többé-kevésbé körvonalazódtak. A képzőművészeti kiállítások keretében a Bartók Béla művelődési otthon grafikai barátok körének néhány tehetséges tagja mutatkozik be. Január 26-án Tóth Rózsa szegedi grafikus műveiből az első tárlatot már meg is tartották. A fiatal művész grafikáival, faliszőnyegeivel szerepelt. Képünk a kiállítás egyik részletét ábrázolja.

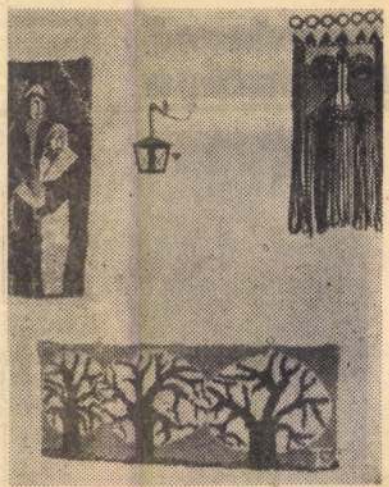

esebb zárszámadása

13,4 mázsa.
ti homokon
yt nem ér-
zártak ilyen

tésben még
annak, ha a
nézzük.
zam, gyenge
a növen-
idig csak a
a pecsenye-
övedelmező.
ven rendel-
igban, bár-
n értékesít-
3 vagonnal.
ják a Ha-
ez az első
esztendő,
utatnak a
gazdasá-
a tehené-
narha-hizla-
inden ága-
nem mind-
n eredmé-
ovább, pél-
szőlőt néz-
100 mázsá-
rmésátlagot
mint 20
40 má-

további fe-
nkálkodást
csak em-
fejlesztési
rintot for-
ég, szociá-
5 forintot,
tagságot
et, jutal-
emélyi jö-
75 forintra
r, hogy a
ra nyere-
a gazda-

kot. Ezen kívül prémiumo
valamint a törzsgárdatags
got megilletően 3—6 száz
lékos jövedelemnek megfel
lő jutalmat, ami összesség
ben 3 és fél millió forint
tesz ki.

Mégis legszimpatikusabb
a Haladás Tsz közösségében,
hogy nem akar egy helyben
topogni, babérjain megpihenni. Az idén, mint ez a zárszámadó és tervtárgyaló közgyűlésen elhangzott, 42 millió forint beruházását tervezik. Ebből 23 millió forint saját erő. Építésre 18 millió forintot szánnak. Szép reménynek, gyönyörű perspektíva Forráskút, a homoki falvak, közösségek gazdálkodási iskolája.

A gazdaközösség zárszámadó, tervjóváhagyó közgyűlését megtisztelte *Szabó* Sándor, a megyei pártbizottság titkára, *dr. Kovács* József, a járási pártbizottság első titkára, *Nieszner* Ferenc és *Juratovics* Aladár országgyűlési képviselő is. Az elért eredményekért a megyei pártbizottság elismerését Szabó Sándor tolmácsolta, hangsúlyozta, hogy Csongrád megyében 28 000 holdon termesztenek zöldségféléket, s ebből 13 000 hold homokon található. Óriási tartalékokkal rendelkeznek a Szeged környéki téeszek a zöldségtermesztést illetően — a homok jó talaj, könnyebben művelhető, gyorsan felmelegszik, időben adja a primőröket —, a város ellátásáért sokat tehetnek, ez egy-

és rögzítő berendezéssel a vállalat szakemberei közvetlenül táplálják be a megoldásra váró feladatokat az elektronikus számítógépbe, s ugyanígy — közvetlenül — kapják meg a megoldást is.

A megállapodással kapcsolatban a vállalatnál elmondták az MTI munkatársának, hogy a komputer segítségét elsősorban is az új, Szentes város nagyságúra tervezett szegedi lakótelep építésének szervezéséhez veszik igénybe. Ilyen nagyszabású, házgyári elemekre alapozott építkezésnél ugyanis már olyan nagy feladatot jelent a házgyári elemek szállításának, összeszerelésének ütemezése, összehangolása, hogy azt csakis számítógéppel lehet gazdaságosan megoldani. A számítógép a vállalattól azt a feladatot kapta: ütemezze úgy a szállításokat, hogy se a házgyári tárolótéren, se az építkezés színhelyén ne halmozódjék fel sok előregyártott elem, de

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 136-068, 337-748, 340-720

1974 FEB 10
Dél-magyarország Szeged
Tóth Rózsa

magazin

1021

Tóth Rózsa

Paraszt Léda

A légkör összetevői

„NINCSEN NÉKIK KOMMENDÁSUK, SZEGÉNYEKNEK" — magyarázza Korbély János Karikás Frigyesnek, aki a Tiszántúlon szétszóródott vöröskatonákat igyekszik reguláris rendbe szedni. Mert sorba kell állni — ha van miért.

Lézengő, szétszórt sereg nem lehet ütőképes a közoktatásügyben sem. Nem értek egyet *Gyurkovics Tiborral*, aki az ÉS szeptember 22-i számában nemes indulattal állapítja meg, hogy a rendezett sorok követelése *„visszafogása a spontán kritikai szellemnek"*. (Cikkében egyébként egyformán elítéli a spontán kritikát és annak visszafogását, azután maga is szaporítja az „illetéktelen" kritikusok számát.)

A közoktatás gondjait-távlatait az MSZMP határozata és az azt megelőző viták megfogalmazták. Az értő és érdeklődő ember számára most az a kérdés: ***hogyan lépjünk tovább***, mit tegyünk ma és holnap; milyen sorrendben lehet elméletben kidolgozni a jövő lépéseit és a gyakorlatban is megszüntetni a gondokat.

A focihoz és a gyermeknevelséhez ebben az országban mindenki ért. Tudni véli bárki, hol a baj, mi a rossz; elégedetlennek lenni, mindent jobban tudni: divat. Talán történelmünk szűkre szabott demokratikus gyakorlata az oka, hogy ***jobban megtanultuk a „nem"-et, mint a „hogyan"-t.*** Sok vita és bírálat születik naponta a negligáció kényelmes páholyából. Pedig a viták értelme: a jobb tett, a viták jogosultsága: az építés, a bírálatnak csak egyik motívuma a „nem", lényege a „hogyan lehet jobban". Elvileg minden kritikusra kötelező a konstruktivitás.

A NEVELÉS — KÖZÜGY több vonatkozásban is. Mindenki volt növendék vagy szülő, közvetlenül vagy közvetve mindenki részese az ifjúság nevelésének. Az orvos sem kezdhet munkához a beteg kikérdezése nélkül, a szociológus vagy a pszichológus is a tényeket vallatja. Minden társadalmi probléma, így a közoktatás kapcsán is, értékelni kell az emberek véleményét, össze kell gyűjteni a gondolatok apró morzsáit is. A tudósok és szakemberek véleménye természetesen általában nagyobb értékű a vitákban

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PEDAGÓGUSOK LAPJA
Budapest

1973 DEC 20

Tóth Rózsa

1021

Tóth Rózsa: Leningrádi emlék

Sötét hajad fésüli a szám.
Hó lepi az arcom.
el kéne tüzes combjaid
virradatra megmosdatnom.

Nyaraim ajtaján haragos
vőfély hangja zörget.
ölgő gyertyákkal a násznép.
Törkölyel
tatják a csecsemőket.

ánggal felcicomázott lovak
eszülnek szélnek, fagynak.
seid a tízezer wattos téli
jszakából kiragyognak.

Hófehér ágakat hajt a csönd,
virág-deresen.
: meg napfény-pengékkel játszó,
vérem kiontó szerelem.

Még csak ez hiányzott, — gondolta Bokodi. Még csak ez. Mit akarhat Seres?

Sokáig beszélgettek. Tele lett füsttel a szoba. A tárgyak már a kora esti árnyak sejtelmes fényeiben lebegtek. Bokodi még nem mozdult, pedig a takarítónő kétszer is benyitott, majd kitárta az ablakokat.

— El kéne menni... gondolta, s megmozdította ólomnehéz tagjait.

— Gondolkodj azon, amiről beszélgettünk, és nem ártana, gyakrabban leülni egymással ugye?

— Goromba vagy az emberekhez. Elmennek a legjobb munkásaid. Mit tudsz te róluk? Hogyan élnek, milyen gondokkal küzdenek? Beszélik, hogy iszol is...

— Pista, te valamikor munkás voltál. Ha jól tudom, nem utolsó, említette néhányszor az öreg Káposztás... tudod, a te részlegedben volt pártcsoportvezető...

— Ja, igen... mondta bizonytalanul Bokodi, mert nem emlékezett.

— Nézd... — mondta a titkár, — mi attól is erősek vagyunk, hogy szembenézünk a hibáinkkal.

Micsoda brosúraíz — gondolta Bokodi, de ahogy rátekintett Seres fáradt arcára, elröstellte magát.

— Adunk neked időt a szembenézésre. Annyi időt, amennyi szükséges, hogy rendbe hozd a dolgaidat.

Már egészen kihűlt az iroda. Megborzongott. Vette a kabátot, és kifelé ballagott a gyárkapun.

BALÁZS KATALIN

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720
1974 JAN 13

Délmagyarország Szeged

Tóth Rózsa

8

1021

Tóth
Rózsa:
Virágok

Szeged hangulatáért

zászólás a Délmagyarország cikkéhez

›b örömünkre, jabb leveleket nárcius 28-án ·ott olvasói le- jó ideje tart a mindig 7 le- a szerkesztő alábbi leve- ége miatt, tel- ében közöl-

illetékes Fo- sztőségi leve- értékelésére, szegedi új- kívánok né- en felvetett ızni. Őszintén z újságcikk annyira már tszett. Nem a hangulat e alatt olyan fel a levélíró, gadása nem áros fejlődé-

ör a hangu- nem így ne- a város le- védelméhez) át: a fákat. evélíró meny- t faügyben, hogy a város

kóit védi a felesleges kiadásoktól, illetve építési költségektől. A szándék dicséretes. Sőt, mindenkinek honpolgári kötelessége a felesleges kiadások ellen küzdeni, tiltakozni. És most jön az, ami a kezembe adta a tollat, nevezetesen: mi a felesleges? Hogyan ítéljük meg a dolgok lényegét? Ami nekem szükséges, az esetleg másnak felesleges, és fordítva. Ilyen módon a közgondolkodás nem jutna előre. De azért van megoldás: ami a társadalom részére szükséges, azt az egyénnek még akkor is el kell fogadni, ha az részére feleslegesnek látszik.

Ha a levélíró tényleg ismeri és figyelemmel kíséri a városunk fejlődésével, építésével kapcsolatos tevékenységet, akkor tudnia kell azt is, hogy a város formálására, távlati fejlődésére és kialakítására a kormány által jóváhagyott általános városrendezési terv intézkedik. Ez törvény, ennek megváltoztatása csak a jóváhagyó engedélyével lehetséges.

Nem kívánom részleteiben tárgyalni, hogy milyen bo-

ti indítással a villamos szállítókapacitása 3000 fő/óra, a buszközlekedésé pedig egypercenkénti indítással 4200 fő/óra, összesen 7200 fő/óra. A rendelkezésre álló 2,5 óra alatt tehát kereken 18 000 utast lehet az említett városrészből elszállítani. Az évtized végére még belép az északi városrész közlekedésigénye is, amikor a csúcsidő járműszámát bővíteni kell.

Ugye, könnyen bizonyítható, hogy a közlekedés ilyen irányú fejlesztése azonnali társadalmi igény, pontosabban fogalmazva, már egy kicsit el is késett. Mint látjuk, sajnos, még a buszközlekedésnek is bőven maradt tennivalója, ha mindenkit időben el akarunk szállítani. Azt írtam, hogy „sajnos", mert a buszközlekedés rugalmasabb ugyan, mint a villamos, de sokkal zajosabb, és főleg nagyon szennyezi a levegőt. Éppen ezért, még igen sokáig lesz a villamos a tömegközlekedés szolgálatában. Javasolom mind a levélírónak, mind az újságot olvasók széles táborának,

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Délmagyarország (Szeged)

1974 APR 14

Tóth Rózsa

6

1021

Tóth Rózsa metszete

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 SZEP 3.

NÉPSZAVA

Tóth Rudolf

1021

Szovjet űrhajósok — bélyegeken

J. Szverdlov, a nagy forradalmár emlékezetére, születésének 80. évfordulójára (1885—1919) 4 kopek névértékben bélyeget adott ki a szovjet posta.

Három értékből álló sorozatában a partizánok hősi harcát örökíti meg legújabb bélyegein a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság postaigazgatása.

Pandit Nehru miniszterelnök halálának első évfordulója alkalmából emlékbélyeget adott ki az indiai posta.

A Vatikán Dante születésének 700. évfordulója alkalmából négy értékből álló bélyegsorozatot adott ki. Három bélyegen Botticellinek, az »Isteni színjáték«-hoz készített illusztrációit, a negyediken pedig Dante képmását láthatjuk Raffael festménye alapján.

Jordánia hat értékből álló űrhajósok sorozatot adott ki Gagarin, Tyitov, Tyereskova, Nyikolajev, Bikovszkij és Popovics képmásával.

Az osztrák posta, mint arról hírt adtunk, Semmelweis Ignác halálának 100. évfordulóján, augusztus 13-án bocsátotta forgalomba szép kivitelű emlékbélyegét, amelyet Adalbert Pilch tervezett és a magyar származású Tóth Rudolf metszett rézbe.

A magyar tudós emlékét megörökítő magyar bélyeg, amelyet Légrády Sándor rajzolt, szintén szép, egyetlen hibája, hogy a centenáriumi ünnepségek után egy héttel jelent meg.

Dr. S. L.

mbon 150...
...hető társasház.
...rsat keresünk.
3 szobásra, 56,
ezer készpénz-
OTP. Jelenleg
, 56 ezer, — a
januárban. —
17 után.

...asszisztens-
...vre szobát
...őleg Ilka
k... ...yékén. —
...mber 15« jelig.
unfélegyházi hir.

...ljük főútvona-
...kvő III. emeleti
...s, különbejá-
...cai napos kettő-
komfortos, fa-
régi bérű fő-
lakásunkat, —
...arab egyszobás
...ire. Válaszokat
kettő-, három
39538« jeligére
zabadulás téri
be.

...álló fiatalember
...i szobát keres,
...alázs Béla u.
13. — Rácz

...ném V. kerületi
...cai szobából és
...emélyzeti szo-
...álló társbérle-
...szoba konyhás-
...ségtérítéssel. —
...—095.

GATLAN

koscsabán 203
gyümölcsös,
...val beköltö...

Tűzoltókészülék
Karbantartó és
Javító Kiss
VIII., Szigetvári
utca 10.
Tel.: 138—819.

Ruhaszárító patent, összecsukható, praktikus, olcsó, kapható, készítőnél. Mester u. 5.

Kertes családi házban lakó fiatal asszony 3—4 éves kortói gyermekek gondozását igényesnek vállalja, ellátással. Érdeklődés délelőtt 10-től. Telefon: 499—300.

Mosógépjavítás lakásán garanciával, azonnal: 122—922.

Közvetlen lakosság részére, soron kívüli kivitelezéssel
szobafestést,
mázolást,
épületek nyílászáró szerkezeteinek
javítását,
bojlerek felszerelését, fürdőszoba berendezések és családi házak vízszerelését, faredőnyök

Vasár

TEREFERE

— Kétségbeejtő, milyen durvák egymáshoz a gyerekek! — panaszkodik a tanítónő a szülői értekezleten. — Igaz, óra alatt is nyugtalanok, izegnek-mozognak, piszkálják egymást ceruzával, vonalzóval. Csak akkor figyelnek rám, ha emelt hangon szólok.

Amit összegzésül mond a tanítónő — a legszomorúbb: mióta rájöttek, hogy ő senkit nem üt meg, még nehezebben tud rendet teremteni.

Megkérdezi néha, milyen büntetést kapott egy-egy gyerek a fekete pont, az egyes, vagy a „beírás" miatt. A felelet csak látszólag változatos. „Pofonvertek." „Elfenekeltek." „Dolgozott a fakanál." Zavarában vagy szégyenében? — de a legtöbb gyerek nevet egyet hozzá.

Ha máshogy nem, de fennhangon kiabálva naponta „végigverik" legtöbben a gyereket. Ez lesz, az lesz, ezt kapsz, úgy kikapsz! — szó sincs róla, hogy elengedi a füle mellett, ha mégoly sokszor hallotta is. Benne vibrál szorongásában, adalék ahhoz a nyomasztó érzéshez, hogy őt nem szeretik, talán nem is lehet szeretni. Aki meg rossz úgyis, az már sokkal rosszabb aligha lehet — gyerünk, rászolgálni a feltételezésekre. Ami eddig csak csíny volt, most előre megfontolt szándékkal elkövetett haszontalanság lesz.

Idegesek otthon a szülők, mert fáradtan fognak a második műszakhoz — s a gyerek is csak lábatlankodik. Csak beszél mindenben butaságról, hogy mit mondott a Zsuzsa, megkarmolt a Kati — ugyan mit kényeskedik?! „Hagyjál engem ezekkel a butaságokkal, nem érek rá!" — kapja a választ. Ha már kettő van, mindenen civakodnak. A veszekedőket senki se nyugtatja, csak kiabálás lenne a fegyver? Elhallgatni lehet attól is, de lecsöndesedni aligha.

Harc otthon. Küszködés az iskolában. Zsúfoltak az óvodák, az iskolák. Sok a gyerek; a folyosókon lépni se lehet, nemhogy mozognia a csikóhadnak. „Nekem ütköztél? Megrúgtál?" — durr, a pofon. Verekedés, sírás, idegeskedés — ő kezdte, ki kezdte?

Tisztelet a pedagógusoknak.

Nekik bírni kell akár harminc gyerekkel is, amit mi kettővel-hárommal is alig...

Túl sötét a kép?

Választ kell valahogy keresni, miért lökték le Katit a hintáról, miért verte (verte, s nem is ðobta!) fejbe kővel egy harmadikos az egyik kis elsőst, miért csépelik egymást az osztálytársak az iskola kapuja előtt.

Amit a család elmulaszt, tíz osztályfőnöki óra sem tudja helyretenni. Aki nagy zajhoz szokott, eltompul a hallása.

Nyugtalanok, izgágák — durvák egymáshoz a gyerekek.

Mondjuk ki: ahogy látják otthon, a buszon, az utcán, a boltban — szóval, úton és útfélen.

Sz. M.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉL-MAGYARORSZÁG

Tóth Rózsa

Vasárnap, 1977. február 20.

1021

TÓTH RÓZSA: EGRI LEÁNYKA

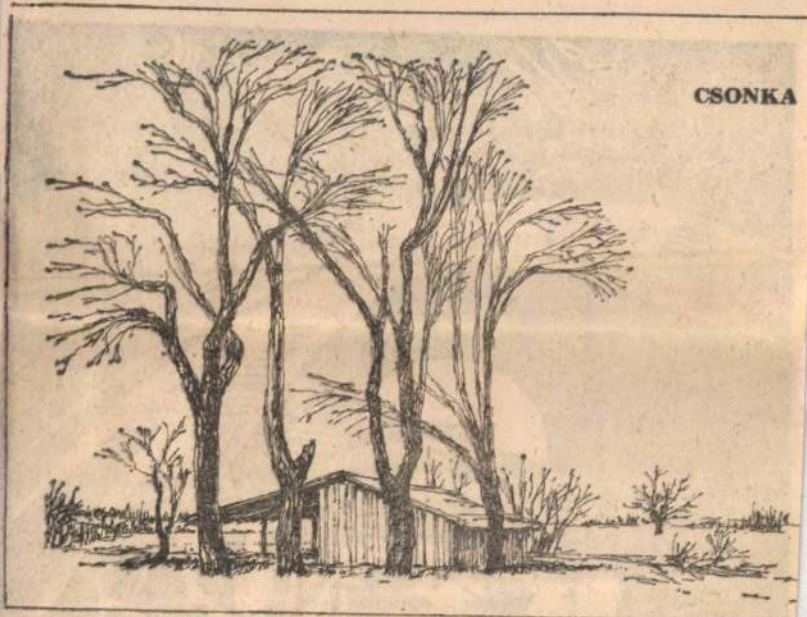

CSONKA

A múzeum világa

1894. szeptember 24-én nyitotta meg kapuit a Kultúrpalota, mely helyet ad a Somogyi-könyvtár és a szegedi múzeum gyűjteményeinek. A múzeum gondolata már jóval régebben, 1848-ban érlelődött, hozzá is kezdtek kiállítási vitrinek készítéséhez, de a szabadságharc bukása után hosszú ideig nem lehetett szó múzeumalapításról. A múlt század hetvenes éveiben azonban megindult a gyűjtőmunka, elsősorban lelkes magángyűjtők tevékenységeként. A mai múzeumot 1883-ban alapították, régiségtári napló első bejegyzései ez időből származnak. Természetesen nemcsak régiségeket, hanem helytörténeti értékű kincseket is felsorolva. Az első kiállítás 1888-ban nyílott. Régiségeket és érmeket mutattak be. Amint az új kultúrpalota felépült, bővült a gyűjtemények köre művészeti, néprajzi és természetrajzi tárgysor. *Hozzá kell tenni, hogy a millennium lázában tervezett hatalmas termek nem alkalmasak a korszerű múzeológia szempontjai szerint épített kiállítások bemutatására, rövidesen jelentős belső rekonstrukciót kell végezni.*

A múzeum munkáját természetesen nemcsak a kiállítások jelentik, sokkal nagyobb felelősséget ró munkatársaira a gyűjtemények karbantartása, azok tudományos feldolgozása.

Néhány unalmasnak tűnő statisztikai adattal hasonlítsuk össze az utóbbi hetven-egynéhány esztendő fejlődését. 1898-ban az éremgyűjtemény 7032 darabból állt, ma 49 ezer 500 darab. Ma a régészeti tárgyak száma meghaladja a 100 ezer darabot, a múlt század végén mindössze 2832 került leltárba. A néprajzi gyűjteményt akkor néhány céh-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 ÁPR 25
DÉL-MAGYARORSZÁG
(SZEGED)

Tóth Rózsa

5

1021

TÓTH RÓZSA: KETTEN A NAPLEMENTÉBEN

Állást foglal az
vezet az autópály
elmények tekin
szerint autópálya
az az út, amely:
— csak a gé
dés számára épü
gálja ki közvetle
területeket,
— a két for
egyedi vagy ide
kivételével két el
lasztott pályáva
amelyeket zöld sávval vagy kivételesen más módon — például szalagkorláttal választanak el egymástól,
— sem másik autópályával, sem más utakkal, vasútvonalakkal, villamos vasúti pályákkal, vagy gyalogutakkal szintben nem kereszteződik;
— megkülönböztetett autópálya-jelzéssel van ellátva.

Autóútnak tekinthető az egyezménytervezet szerint:
— a kizárólag gépjárműközlekedés részére fenntartott (szabályozott, a megállást tiltó forgalmi csomópontokon és kereszteződéseken keresztül megközelíthető) út.

Az 1950-ben elfogadott nyilatkozathoz képest jelentős változásokat tartalmaz az egyezménytervezet az utak terhelése, a megengedhető forgalomnagyság vonatkozásában is.

Az elmúlt negyedszázad alatt bebizonyosodott, hogy az álla-

DR. KOZÁRY ISTVÁN

Katona Judit

Méltós
szárnya
éhséget

Szépség
szipork
suhaná

Gyöker
látod,
anyám

Bánato
s mégi
szárnya

1976 FEB 8

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

DÉL-MAGYARORSZÁG
(SZEGED)

Tóth Rózsa

1021

Tavasz — *Tóth Rózsa metszete*

tehetek Önért! Nincs kezet, érti?! Minden tartalékom ráment a Szövetségesekre, a tőlük kapott új fegyverekre! Háború van, professzor! *Ezt* meg kell értenie végre! Néhány hónapot várnia kell... Ilyen jelentéktelen dolgokkal, mint ez az izé... milyen gyorsító?... most nem foglalkozhatom. Most, amikor ilyen sorsdöntő... ilyen óriási... ilyen elképzelhetetlenül óriási dolgokról van szó!

A professzor hirtelen elővette a hóna alatt szorongatott irattartót és lecsapta a tábornok íróasztalára:

— „Nagy" dolgok?!... Hm... Nagy dogok... Hát vegye tudomásul, hogy ez... ez itt!...

letezik!...

— Hát... hm... — A tábornok láthatólag zavarba jött.

— Nem... nem egészen érzékelhetném, hiszen... hiszen körülöttem óriási távolságban még csak a borsószem atomjainak izéi... részecskéi keringenének. És még csak ezekből állna össze *egy* fehérjemolekula. Hol van még ehhez az egész borsószem?!... Az egészet csak úgy látnám, mint innen, bolygónkról a napunkat, a csillagos eget, a galaxisokat.

— Gratulálok, tábornok! — kacagott a professzor. — Ön egészen kiváló eredménnyel tehette le kötelező tudományos szakvizsgáit! Elég hamar meg-

békével... Zeusz áldjon a ... rányoddal egyetemben!

Pán hálásan húzogatta meg Paiéón doktor szakállát. Galaxia szédelgés nélkül, saját esetlen lábacskáin távozott a rendelőből. Pán utána. Kinn egy olajfa törzse mögött Eüdiké nimfa leselkedett. Pán megpillantotta, felüvöltött és utána loholt.

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 APR 18

DÉL-MAGYARORSZÁG
(SZEGED)

Tóth Rózsa

1021

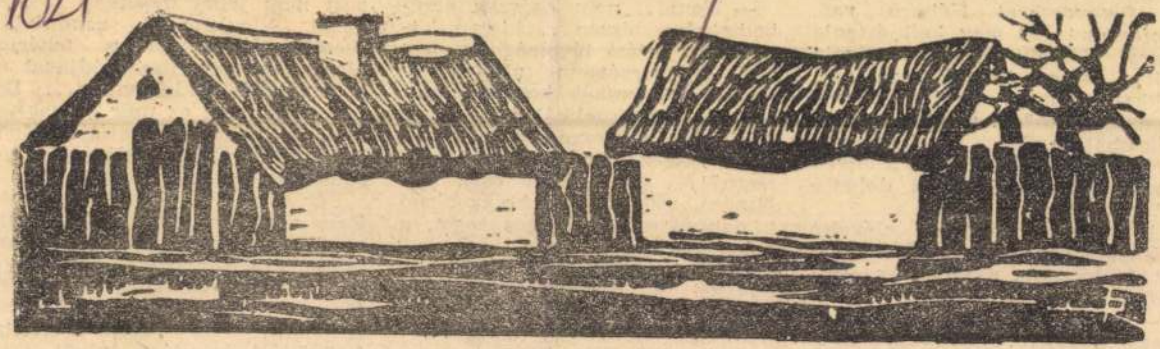

TÓTH RÓZSA: CSONGRÁDI HÁZAK

etünk és
védelme

MÁNY

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 JÚN 13

DÉL-MAGYARORSZÁG
(SZEGED)

Tóth Rózsa

1021

TÓTH RÓZSA METSZETE

A kabát története

divat

A kabát korai megjelenési formája a görög himmation — téglalap alakú szövetdarab, köpenyként hordták —, és a római tóga. Az ókori és középkori köpenyek többnyire ujjatlanok voltak, négyszögletes, kör vagy körszelet formájúak. Elől vagy vállon csukódtak, díszes csatokkal, pántokkal. Ha az eleje zárt volt, a kar és a fej számára nyílást

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 APR 4

DÉL-MAGYARORSZÁG
(SZEGED)

Tóth Rózsa

11

ZIN DM

1021

TÓTH RÓZSA: SÍKSÁGON

Az energia nekunk

SOKAT használt kifejezések manapság: takarékosan, gazdaságosan. Szüntelenül mondjuk, írjuk ismételjük, ha a szénhidrogén-termelésről, a vállalatok, mezőgazdasági üzemek energiagazdálkodásáról esik szó. Évekkel ezelőtt gyakran olvasható volt lapunk hasábjain is, mint ahogy a különböző munkahelyeken elhelyezett táblákon: takarékoskodj pénzzel, anyaggal, idővel! Sokan emlékeznek e jelszóra. S éppen azért, mert megéltük, azt is tudjuk: helyes, jó cél ez, de keveset ér, ha csak megfogalmazzuk, hangoztatjuk, de nem adunk kézzel fogható választ a hogyanra, a takarékosság módszereire.

Országos jelentésekből tudjuk, hogy az energiagazdálkodási program az elmúlt években jó eredményt hozott. A cél az volt, hogy az energiafelhasználás ne emelkedjék gyorsabban, mint a termelés. A mi megyénkben nemcsak a termelésben, hanem a felhasználásban is választ kell adnunk a hogyanra, vagyis a takarékoskodás módszereire. Az energiatermelés például 1980-ban megyénkben így oszlott meg: földgáz 71,5 százalék, kőolaj 27,6 és a termálenergia 1,3 százalék. Más energiahordozókból nincsenek készleteink. A szénhidrogén-termelési adatok alapján az országos földgáztermelés 53 százalékát, a kőolajtermelés 75 százalékát biztosította Csongrád megye. A helyi igények kielégí-

pályázatot ebből jóvál at. A pályc cseréjére hangban a tására irán részben megtakarítá

AZ EDDI latok is ta lves, ha átt módon, egy dolgoznak k igaz, ha tuc hány, viszon szén, koksz, használására energiaigény lalatok kész rékossági te detén ezek sékelt volt. ban ez felgy latokat, me giahordozók eredmények használás sz

Mind több folyamatosa kat. Például Ezért javító Taurus Gu

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Tóth Rózsa, grafikus

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1984 JUN 16

...LFÖLDI MŰHELY

1021

TÓTH RÓZSA EX LIBRISE

M

Szeged ... og-
magyar ... ro-
dalomtö ... [A
1980. 5–6 ...]
gyar Ir ... ak-
és a K ... ne-
közös l ... ar:
MOLN ... hi-
kedv – ...
ság, ápr ...
zőművészeti kiállítás Szegeden. Fényképekkel.]

Kiváló üzem lett a KV szegedi kollektívája. **Alföldi Olajbányász,** május. [Fényképpel.]

Pillanatképek Algyőről. **Alföldi Olajbányász,** május. [Képriport.]

LENTULAY Pál: Hol tart a szegedi Olajipari KISZ Bizottság? **Alföldi Olajbányász,** május.

Képek a szegedi üzemből. **Alföldi Olajbányász,** május. [Képriport.]

LŐKÖS Zoltán: Hittel az emberben. **Könyvvilág,** május. [Az ünnepi könyvhétre jelenik meg Móra Ferenc: Hannibál föltámasztása és az Ezek az évek közös kötetben.]

TÓTH Anna' Exportképes-e a szegedi Trubadur? **Muzsika,** május. [A szegedi operatársulat előadásáról.]

HORVÁTH László: Jegyzet egy régi újságról. **Népfront,** május. [A makói Várospolitikai Újság 1935–38-ban.]

Eredményes községfejlesztés. **Népfront,** május. [Csanádpalotán.]

A nemzetiségiekért Csongrádban. **Népfront,** május.

KULCSÁR Kálmán. Erdei Ferenc: a tudós és politikus. **Valóság,** május.

VOIGT Vilmos Ortutay Gyula tudományos munkásságának kezdetei. **Valóság,** május. [Szegeden.]

BÁTYAI Jenő: Technikai, gazdaságpolitikai kérdések Csongrád megyében. **Műszaki Élet,** dat. **Magyar Hírlap, Népszava Szolnok megyei Néplap,** máj. 14 [Megkezdődött az ív betonozása.]

Sz. P.: Szegedi utcanevek. – Kötődjön helyhez, múlthoz. – Hunyadi helyett Rigómező. – Nevek szerszámokról. – Több mint kétszáz átkeresztelt közút **Népszava,** máj. 14.

KIRÁLY István: Gondolatok a hódmezővásárhelyi Németh László-emlékszobában. **Élet és Irodalom,** máj. 16.

[HORVÁTH Kálmán]: Geotermikus energia hasznosítása Csongrád megyében. **Népszabadság,** máj. 16.

VARGA Mihály: Kurucz D István. **Petőfi Népe,** máj. 17 [Interjú a vásárhelyi festő jánoshalmi kiállítása alkalmából Reprodukcióval.]

N. P.: Szegeden. – Nemzetköz néptáncfesztivál **Esti Hírlap,** máj 19. [Július 11–20-a között.]

Vasutas képzőművészek tárlatai. **Magyar Vasutas,** máj. 19 [Szegediek a Bartók Béla Művelődési Központban.]

GELLÉRT József: Öt év tükrében. – Eredményes munkáról számoltak be a szegedi igazgatóság MHSZ-klubjai. **Magyar Vasutas,** máj. 19.

BATA Imre: Könyvszemle **Népszabadság,** máj. 19. [Kritika Baka István: Tűzbe vetett evangélium c. verseskötetéről is.]

TÓTH, Béla: Tanya-Museum – Neuer Anziehungspunkt in Nationalpark Ópusztaszer **Neueste Nachrichten,** máj. 19 [Fényképekkel.]

A ZÖLDÉRT MAKÓI KIRENDELTSÉGE
ezúton

szeretettel meghívja nyugdíjba vonult dolgozóit

a ZÖLDÉRT II. telep éttermébe.

az 1981. május 26-án 14 órakor tartandó megemlékezésre és a vállalat 30 éves történetét bemutató kiállításra.

Figyelem!

A Szentes és Környéke Vízgazdálkodási Társulat **kotrógép-kapacitással rendelkezik:** E—304: K—406: K—408; Castor—603-as gépekkel csatornaépítésre, földkitermelésre, rakodásra stb.

Cím: Szentes, Farkas M. u. 1 Telefon: 473.

A GYULAI MUNKÁCSY TSZ

vállal

tetőszigetelést

és egyéb, beázás elleni szigetelési munkát, kizárólag üvegfátyol alapanyagú szigetelőanyaggal

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Tóth Rózsa, grafikus

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1981 MÁJ 24

1021

LFÖLDI MŰHELY

BARTÓK: CANTATA PROFANA

Tóth Rózsa linómetszetei

BARTÓK: KÉKSZAKÁLLÚ HERCEG VÁRA

Vasárnap, 1979. november 11.

MAGYAR NEMZET

Munka és életvite

Igazán nem hat az újdonság erejével a munkának, mint minden érték forrásának, következésképpen, mint az életviszonyok alakítójának meghatározása. Újdonság sokkal inkább az, ahogyan a változó valóság prizmáján átcsillanva, új megvilágításba kerülnek, módosuló tartalmakat fejeznek ki manapság még efféle alapigazságként ismert, ismételt fogalmak és kapcsolódási vonzataik is.

Idézzük csak föl — a fogalmi átrendeződés szemléltetéséül — a hajdanvolt jelszót, mely olyannyira tömör sűrítésben tükrözte a kor igényeit: „Termelj többet, jobban élsz". Ha alaposabban meggondoljuk, ez az egyszerűségében is oly sokatmondó követelmény pontosan közvetítette mindenkihez azt az alapvető társadalmi tényt, hogy az általános hiánykorszak közegében minden többletként termelt darab, kiló, tonna és hektoliter valamilyen sürgető igényt, javak beszerzésére irányuló óhajt elégített ki, ahhoz tehát, hogy jobban élhessünk, mindenekelőtt az elosztható javak gyarapítására volt szükség.

Innen azonban térjünk vissza napjainkhoz, és válasszunk útjelzőként két olyan állásfoglalást, amelyek csupán egyben rokoníthatók; egyiket sem illeti meg a feltételezés, hogy különösebb rokonszenvvel viseltetnének társadalmi viszonyaink iránt. Mindemellett tanulságos lehet, ha ilyen véleményeket, rólunk alkotott értékítéleteket is kellő figyelemre méltatunk. Nos, a svájci Basler Zeitung tudósítója ekképp számolt be rólunk lapjában: „Több termék fogyasztásában Magyarország nem marad el túlságosan Svájc mögött. 1977-ben például 1000 lakos közül Magyarországon körülbelül 250-nek volt televíziója (Svájc: 284), 241-nek rádiója (Svájc: 331), a magyar lések ellenére még mindig a gyasztás mámorában él. A pi kat elárasztja az élelmiszer. I hal, szárnyas, zöldség, vaj, tojás, kolbász, szalonna, hag és paprika — az emberek a eldugottabb helyen levő venc lőben is csámcsognak, rágnak nyelnek. A kalóriákat szár tartó nyugatnémetek már a ványtól is idegsokkot kapnak.

Vonjuk le e közlésből az e gultság indulatos és ízléstele fölényes felhangjait; a levo után még helyezzük mínus azt is, hogy tudjuk: nincs nál sem mindenki ama fölöttébb lemes anyagi helyzetbe, hogy napság a legeldugottabb vend lőben üldögélvén rágjon és ny jen. S ha elvégeztük e művele ket, még mindig marad tanuls amit azért az iménti tudósítás érdemes kiemelnünk.

E tanulság persze távolról s az, mintha okunk lenne az id sokkra attól, hogy minden ka ható nálunk, s hogy jól táplál zunk. Azokat az életviszonyok amelyek ezt lehetővé tették, zony, kiérdemelte ez az orsz Bizony, a Stern tudósítója n tudja, honnan is tudhatná, m történelmi mélységből örökítőd át nálunk a jó táplálkozás — úgy tetszik: a rágás és a nyel — igénye; bizony, honnan is tu hatná, hogy azt az életszínvon lat, amit jobbára a 60-as évtiz hozott nálunk, évszázadok, s közvetlenül előző évek hiány szegénysége előzte meg.

Mindemellett kétségtelen: ig nyeink kielégítését, az életszínv nalat nem alapozhatjuk arra megállapításra, hogy ezt bizon kiérdemeltük. Éles a verseny nemzetek mezőnyében, ah szintúgy az érvényes, mint am kor a boltba lépünk: semmit ne adnak ingyen, a világpiac teh korántsem méltányolja érvein ket. De érvként ott csak azt fo gadják el: milyen termelékenyes

Tóth Rózsa,
grafikusművész

Dél-Magyarország

Vasárnap, 1979. november 11.

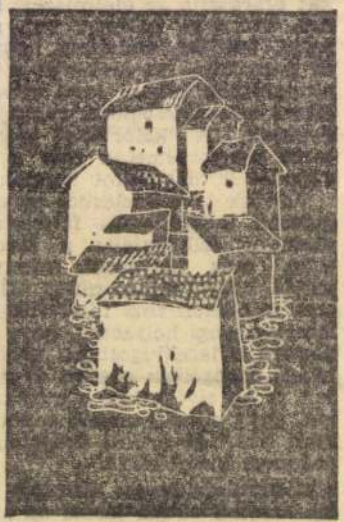

TÓTH RÓZSA METSZETEI

zaj példák, melyekről szintén sok szó esett a tanácskozáson. A már említett Eger mellett figyelmet érdemel Zalaegerszeg, vagy Szekszárd korszerűsödő városközpontja, ahol a tervező Vadász György, illetve Jurcsik Károly a közösségben, a közösség vezetőiben az alkotásban részt és kockázatot vállaló társakat talált. Nem csoda, hogy a város lakói ma már nem csupán elfogadják azt, ami létrejött, de sajátosnak, helyinek, magukénak érzik az új környezetet. Büszkék rá — nem is ok nélkül! Úgy tűnik, hogy most Baján is egy hasonló folyamat kibontakozásának

i fölszólalások ta-
rint — egyetértet-
hogy a történeti-
kult városiasság
ég, amely, ha el-
nem, vagy csak
nagy áldozatok
ató. Mégis: az épí-
tek megőrzését még
n leszűkítik a „hi-
emlékek védelmé-
ha az utcasorban
etlen ilyen épület
hivatkozva az
yezetét letarolják,
be valamilyen, lép-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Tóth Rózsa,
grafikusművésznő

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged
1979 NOV 25

1021

Ve

TÓTH RÓZSA: EX LIBRIS

Fotó: Imre Barnabás

Hincz Károly hagyatéka: Frici, az auguszt; marionett / Fritz, the August. Marionette from the bequest of Károly Hincz
készítésének éve ismeretlen, fa, textil, faragott, festett, hosszúság 64 cm / year unknown, wood, textile, carved, painted, length 64 cm

A 100 év – 100 báb című vándorkiállítás Belgiumban (részlet) / The travelling exhibition '100 Years—100 Puppets' in Belgium (detail)
Gent, 2003. július–augusztus / Gent, July–August, 2003

→ mentumokat, családi visszaemlékezéseket, leveleket, hivatalos iratokat tartalmaz, így például *Kemény Henrik* nagyapjának, *Korngut Salamon*nak 1897-es játszási engedélyét. A színlapok kollekciójában találjuk – többek között – *Orbók Loránd* bábszínházának 1910-es plakátjait, az aprónyomtatványokhoz pedig a meghívók, prospektusok, képeslapok tartoznak. A legfiatalabb egység a videófelvételeké, míg a könyvtár a magyar és a határokon túli bábos szakirodalom publikációit összesíti.

Leányvári Enikő a londoni magyar évad színházi referenseként két éven át „házalt" kedvenc ötletével városszerte, hogy itt is tető alá hozzon egy bemutatót: – *„Az angolok eleve csak arra »harapnak rá», amiben hisznek és bíznak, továbbá amit a meglehetősen elkényeztetett brit közönség számára érdekesnek találnak. Ezért igen kitüntető számunkra, hogy a brit főváros első számú színháza vállalta fel a magyar bábtörténeti tárlat itteni bemutatásának ügyét – ami önmagában óriási presztízst jelent a Magyar Magic részére –, ráadásul nemcsak az előkelő és igen látogatott helyszínt biztosították ingyenesen, hanem a PR-munkát is ellátva, szinte az összes napilapban és magazinban beharangozták a vendégtárlatot."* Szavait bizonyította az NT nyári műsorfüzete mellett a *Midweek* hetilap színes fotóval kísért ajánlata is: *„Bábuk minden formában és méretben: az egészen realisztikusaktól (amelyek már önmagukban ellentmondanak annak, hogy a bábuk lelketlen tárgyak volnának) a neurotikusan zavart, vagy intrikusra tervezett karakterfigurákig – és a hangsúly főleg ez utóbbi kategóriára esik most itt. A Hungary in Focus 2004 rendezvénysorozata keretében a vándortárlat a Hincz família három nemzedékének produkcióitól A. Tóth Sándor ritkaságszámba menő, kubista designú példányáig vonultat fel kuriózumokat, mint a híres budapesti Bábszínház előzményét."* A *Time Out* művészeti és szórakoztató hetilap Keresztül-kasul a városban elnevezésű rovatában *Julia Stiles* a 19. századi vásári bábjátszástól és a városligeti vursttól kiindulva, a magyar emigráció harmincas évekbeli avantgárd párizsi premierjeire hívja fel a

Fotó: Imre Barnabás

Fotó: Imre Barnabás

A. Tóth Sándor: Együgyű, kesztyűsbáb / Sándor A. Tóth: Simple Minded. Glove puppet
[1933] fa, textil, faragott, festett, hosszúság 52 cm / wood, textile, carved, painted, length 52 cm

brit érdeklődők figyelmét *Nem zsinóron rángatva* című írásában.

Papp Eszter tárlatrendező muzeológus vezetés közben hívta fel a figyelmem az egyik legrégebbi példányra, Hinczék 1849–62 közötti kötéltáncos marionettfigurájára a vándorbábos korszakból, amely a családi hagyatékból került köztulajdonba. Az 1841-től a honi vásárokat járó bábjátékos dinasztia 1889-ben a Városligetben telepedett le, megalapítván az Első Magyar Bábszínházat. A három generáción át apáról fiúra szálló bábegyüttes egy egész évszázad hazai stílusváltozásait példázza. Aztán az Arc-en-Ciel (Szivárvány) bábszínház részlegénél álltunk meg, amelyet 1929-ben alapított Párizsban Blattner Géza, tagjai egytől egyig kísérletező kedvű magyar képző- és iparművészek voltak, minden előadáshoz más-más technikát és stílust alkalmaztak – nemzetközi sikereket aratva – így váltak a modern európai bábjátszás fontos műhelyévé. A. Tóth Sándor lendületes skiccei például *Paul Jeanne: Affair d'honneur* (Becsületbeli ügy) című árnyjátékához készültek 1930-ban, vegyes technikával. André Kertész 1930-as párizsi felvétele *Szergej Eisenstein* társaságában ábrázolja a magyar társulatot – fedeztem fel a pannón a valóságos kultúrtörténeti „csemegét". Aztán gyönyörű falragaszokra terelődött a tekintetem „Operák a Nemzeti Bábszínjátékban" felirattal, amelyek *Pergolesi, Haydn, Mozart, Gluck* és társaik muzsikáját népszerűsítették a negyvenes évek elejétől a Podmaniczky utca 8. alatt „Délután kicsiknek, este felnőtteknek". A kurátor szerint ezeket mind *Rév István Árpád* festette saját kezűleg, aki színházának igazgatója, rendezője, dramaturgja és tervezője volt egy személyben, *Ego* nevű bábjában pedig önmagát ábrázolta szemüvegesen és svájcisapkában. Sajátos találmánya volt a rudasbáb és kesztyűsbáb kombinációja. A bábok mozgatása ugyanis alulról, billentyűkkel történt, gerincüket üreges rúd képezte, ezen pedig hegedűhúrokat vezettek keresztül. Ezáltal akár emberi mimikára is képes volt a báb, amelynek szája, szeme a beszéd szerint mozgott. Sőt, egyetlen figura akár több szerepet is játszhatott, mert a mívesen faragott és festett fafejek haja is cserélhető volt a jelmezek mellett. A tárlaton tallózva, közismert népballadáink ihlette árnyjátéktervekre figyeltem még fel a harmincas évekből, népiesen naiv és magyaros stílusban, *Kós Károly* korabeli képeskönyveire emlékeztető „krónikás" modorban rótt szövegkísérettel. Ezekhez képest meglehetősen sivárnak tűnik a második világháború utáni folytatás: fekete-fehér fotókon a Petőfi Színpad 1948-as előadásában jelenet látható például *A szegény halász*ból, majd a Népművelési Intézet 1951-es produkciójában *Szokolay Béla* marionettjét *Kárpáti György* mozgatja, és ezzel zárul az évszázados cezúra.

A tárlat megnyitóbeszédét *Penny Francis* vállalta, aki nemzetközileg elismert angol bábszakértő, oktató, több könyvet is írt ebben a témakörben és az *Animation* című folyóirat főszerkesztője. A verniszázs kimondottan szakmai meghívottjai előtt *Lénárt András* mutatott be *Stop* címmel etűdöket húsz percben, egyéni technikával, aki Budapesten Mikropódium nevű „családi bábszínházának" és egyben „utazótársulatának" alapítója és mindeddig egyetlen tagja.

WAGNER ISTVÁN
művészettörténész

(100 év – 100 báb című kiállítás. National Theatre, London, 2004. július 26–augusztus 28.)

A. Tóth Sándor: Operatőr, bábterv / Sándor A. Tóth: Cameraman. Puppet design
[1930] ceruza, akvarell / pencil, aquarelle [31x19,8 cm]

: A SZÍNÉSZ

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Tóth Róza

DÉLMAGYARORSZÁG

grafikus

1984 FEB 11

TÓTH RÓZA METSZETE

A helyzet pénteken

A képviselő urak pénteken fürgén távoztak a Házból egyhétnapi pihenőre. Kissé kényelmetlenül érintette őket már a hét elején, hogy a folyosón, de az ülésteremben sem a megszokott kellemes hőmérséklet fogadta őket. Röviden szólva, kicsit fáztak a honatyák.

Persze, nem a műszaki hivatalon, vagy a hozzáértő fűtőszemélyzeten múlott a dolog. Tudni kell, hogy szünetek után napokkal az ülések megkezdése előtt indítják meg a folyosó és a terem központi fűtését a hatalmas márványfalak miatt. És a hőmérséklet *naponként csak egy fokkal fokozható* (a márvány-anyag kímélése miatt is). Ezért volt a folyosó hőmérséklete csütörtökön 17½, pénteken 18—18½ fok az előírásos 20 fok helyett.

A mostani szünet után csak akkor állapították meg a tanácskozások megkezdésének napját, amikor már kellő idő nem volt a fűtés elindítására. De hétfőn, mire újra megjelennek a képviselők a Házban, már melegük lesz.

◆

A Ház mai ülésén ismét akadt egy «szűz» szónok: *Tóth Pál*, Balogh-párti képviselő. Az első felszólalásnak dukáló figyelemmel hallgatták. Tóth Pál «civilben» építészmérnök és eddig már két nagyobb építkezés terveinél működött közre a dob-utcai postapalota és az almásfüzitői bauxittelep munkáinál.

◆

A tanonc- és tanulójavaslat tárgyalására ifjúmunkások vonultak dalolva a parlamenthez s elfoglalták a részükre kijelölt karzati helyeket. A Ganz-gyárból háromszáz ifjú hallgatta végig a számukra oly fontos javaslat tárgyalását. A parlament igazán sokféle-fajta közönséget látott, karzatain azonban foglalt helyet valaha is ennyi tanonc?

Ismerjük be, hogy a tanoncok irányában régente nem sok bel'átás volt tapasztalható. Sokáig a majszter úr kiszolgáltatott cselédje, rabszolgája volt a tanonc, sok helyen: szobalány is, pesztra is, mindenes is.

Még pár évtized előtt is — mint Weltner Jakab megírta emlékirataiban —, ha valaki rászólt a tanoncokat verő segédre, az így válaszolt: — Engem is így ütöttek-vertek, s nem tört bele a csontom! Már az is vívmánynak számított, amikor hivatalosan tanoncokká „nevezték ki" az inasokat. De azután is, ha nagyon meg akarta a szülő ijeszteni „jó házból" való fiacskáját, így szólt rá: — Ha meg nem javulsz, inasnak adlak. S a nebuló ettől valóban meg is ijedt. Oka is volt rá, hogy megijedjen.

Később ugyan úgy-ahogy szabályozták a tanoncügyet. Hosszú ideig azonban igen gyenge lábon álltak a tanonciskolák s ezeket csak hivatalosan hívták így, vulgo: inasiskolák maradtak azok. Nem érdektelen, hogy első ízben 1848-ban Táncsics Mihály, Kászonyi Dániel és — Jókai Mór követelt emberséges bánásmódot és komoly iskolázást az „inasok" számára.

◆

Pierre *Nicole*, a svájci kommunisták lapjának, a *Voix Ouvriere*-nek a szerkesztője, Budapestre érkezett. Pierre Nicole hasonló nevű édesapja a svájci kommunisták vezére.

◆

A kisgazdapárt Károlyi-utcai helyiségeit pártiskolává alakították át. Ez a pártiskola aránylag rövidlejáratú kéthónapos politikai és gazdasági tanfolyam bentlakó szegénysorsú parasztifjak és a politika iránt érdeklődő földművesek részére.

◆

Írók, művészek és tudósok bevonulása a diplomáciai pályákra, egyre élénkebb ütemű lesz. Tegnap adtunk hírt arról, hogy kinevezték az első női kultúrattasét, *Péchy* Blanka színésznőt, ma pedig, a miniszterta nács határozata alapján megerősíthetjük azt a hírt, melyet a budapesti művész társaság már egy ideje rebesgetett, azt hogy *Schöpflin* Gyulát küldik magyar követnek Stockholmba.

Schöpflin Gyulának többféle nevezetessége van. Említsük első helyen, hogy a század legmegbízhatóbb magyar kritikusának, a *Nyugat* generáció nagy barátjának, bírálójának és szemtanújának, *Schöpflin* Aladárnak a fia. Talán, hogy senki se vádolhassa «Herbertizmussal», választotta a fiú írói álnévül a *Nagypál* Istvánt. Több tanulmánya, kisebb elbeszélése, finom novellája jelent meg ezen a néven. A fiatal Schöpflin-Nagypál valaha az Eötvös kollégiumnak volt növendéke, onnan zárták ki sok esztendővel ezelőtt baloldali magatartása miatt. A felszabadulás után a rádió műsorigazgatója lett. Most, hogy az irodalom szebb tájairól a gyakran sivár külpolitikai munkához jutott, utóda a rádiónál *Grandpierre* Emil, a nagytehetségű író lett.

A belpolitika hírei

Vajda Imre a költségvetést tárgyaló bizottság nevében együttes jelentést terjesztett be az országgyűlésnek. A jelentés rámutat, hogy a gazdasági élet fejlődésével és szerkezeti változásával párhuzamosan az államháztartás szerkezetében és az állami költségvetés rendszerében is jelentős változások következtek be. Az új költségvetésben az alapok megszűntek, a letéti kezeléseket pedig korlátozták. Megszűnt az árkiegyenlítő alapok költségvetésen kívüli kezelése is, tehát az árkiegyenlítések előirányzata a költségvetésbe olvad bele. Az 1949. évi költségvetési előirányzat 34.3 millió forint bevételi fölösleget mutat az 1947—48. évi költségvetés 22.4 millió forint fölöslegével szemben. A költségvetésben szereplő üzemek mérleg szerint mutatkozó fölöslegét az állami közigazgatás 34.3 milliós fölöslegéhez hozzáadni nem lehet, mert ezeknek az üzemeknek fölöslegét az állami közigazgatás bevételei között számításba vették. Az állami alkalmazottak létszáma 175.314, vagyis 53.578-cal több, mint az 1947—48-as költségvetésben szerepelt állami alkalmazottak száma. A honvédség és az államrendőrség fejlesztésével, továbbá új szervek, hivatalok és intézetek létesítésével, valamint a hároméves terv létesítményeinek fenntartásával összefüggő kiadások emelkedést mutatnak.

A nemzetközi kötelezettségek előirányzata 1341.1 millió forintról 912.1 millió forintra csökkent. Az árkiegyenlítések előirányzata, mely az 1947—48. évi költségvetésben csak a hiány fedezésére szükséges összeggel szerepelt, az árkiegyenlítési alapok megszüntetése, illetőleg beolvasztása folytán 280 millió forint többlet-előirányzást vont maga után. A hároméves gazdasági terv beruházásainak céljaira az elmult évi 800 millió forinttal szemben 3320 millió lesz a kiadás, vagyis 2520 millió forinttal több. A közigazgatási bevételek 5265 millió forinttal szemben 9340.5 millió forinttal szerepelnek. Az egyes üzemek közül az üzemeket terhelő nyugellátások figyelembevételével a posta 30.269.000, a MÁV 43,621.000 forint fölöslegét tüntet fel, ezzel szemben az Állami Mezőgazdasági Gépüzem hiánya 21,102.000. Végeredményben az üzemek fölöslege 52,788.000.

◆

Dr *Matheovics* Ferenc és *Borsos* Sándor pártonkívüli képviselők összeférhetetlenségi ügyét hétfőn tárgyalja az összeférhetetlenségi bizottság.

◆

Lenin „Materializmus és empiriokriticizmus" című alapvető filozófiai művéről a Szikra Könyvkiadó ankétot rendezett. A könyv világnézeti jelentőségére *Fogarasi* Béla mutatott rá, *Alexits* György a természettudományok szempontjából ismertette, *Czobel* Ernő, a Szikra lektorálusának vezetője rámutatott arra, hogy Leninnek ezt a könyvét megjelenése óta sokkal több ember olvasta el, mint ahányan az utóbbi ötven éven keresztül bölcselettel foglalkoztak.

◆

A kormány Nemzeti Lapterjesztő Vállalat létesítését határozta el. A vállalatnak *Hámori* Béla lesz az igazgatója. Az Egyetemi Nyomda N. V.-t alapították.

◆

Ries István igazságügyminiszter az országgyűlés pénteki ülésén beterjesztette az államügyészségi elnöki és alelnöki állások szervezéséről szóló törvényjavaslatot. A javaslat értelmében a törvényszékek mellett működő államügyészségeknél államügyészségi elnöki és alelnöki állásokat szerveznek, amelyeknek betöltése személyi kiválasztáson alapuló kinevezéssel történik. A jelen törvény erejénél fogva a vezető államügyészek, államügyészségi elnökökké, azok az államügyészek pedig, akiket személyi kiválasztás alapján 1945 július 14-e előtt ügyészségi elnökké, illetve VI. fizetési állásra vagy annak helyébe lépett állásra neveztek ki, államügyészségi alelnökké minősülnek át. Nem minősülnek át azok, akik ügyészségi elnöki, illetve vezető államügyészi kinevezés nélkül nyertek államügyészség vezetésére megbízást és akik nem személyi kiválasztáson alapuló kinevezésel jutottak a VI. fizetési állásba, hanem fokozatosan léptek elő.

Bécsi hirek

Bécs, január hó

A romházakat még csak részben takarították el (de hiszen Londonban is üresen tátonganak még a bombák által elpusztított házak helyei), de igen sok lakóházat és középületet már teljesen rendbehoztak. Pazarul berendezett kávéházak, vendéglők és mulatók nyíltak meg.

*

Az idei karácsony legnagyobb szenzációja a világhírű *Szent István-templom újbóli megnyitása volt*. Tudvalévő, hogy a fasiszták 1945 tavaszán történő visszavonulásuk alkalmából, utolsó dührohamukban, majdnem pozdorjává lőtték a világ egyik legszebb gótikus remekművét, a Szent István-templomot és valóságos Isten csodája volt, hogy a 130 méter magas torony nem dűlt össze. Viszont elpusztult a templom tetőzete és belseje is nagyrészt a lángok martaléka lett. Most újból tető alá került a templom és tömegek zarándokoltak a karácsonyi misére. Ausztria tudvalevőleg katolikus ország, mivel jelenleg az osztrák nép 95 százaléka a katolikus hitet vallja. Vidéken alig is látni más templomot, mint katolikust, míg Bécsben 1938 előtt a lakosságnak 10%-a, azaz 200.000 lélek, a zsidó hitet követte. Az egész ország hétmillió lakosára átszámítva, a zsidók 1938 előtt a lakosság 4%-át képviselték, a protestánsok és görög katolikusok pedig a lakosságnak 5%-át tették ki. A protestánsok időközben 3%-ra csökkentek, míg a zsidók majdnem eltűntek, mert ma egész Ausztriában összesen csak 10.000 zsidó hitű polgár él, tehát a lakosságnak másfél ezreléke. Igaz, hogy az osztrák zsidóság nagy részének sikerült még a háború kitörése előtt a gázkamrák elől megmenekülnie, úgyhogy jelenleg több mint 150 000 volt osztrák zsidó él külföldön. Eddig igen kevesen tértek vissza, inkább csak látogatóba jönnek s ügyeik elintézése után ismét visszamennek új hazájukba, Angliába, az angol gyarmatokra, Észak- és Dél-Amerikába, egyes ázsiai államokba és főleg Ausztráliába.

*

Örvendetes meglepetés volt a bécsiek számára, hogy ez év folyamán ismét megnyíltak a nagy semmeringi hotelek (a Bécstől 90 kilométerre fekvő Semmering az orosz megszállási övezetben van), amelyek teljesen békebeli kényelmet és ellátást nyujtanak a pihenni vágyóknak. Vannak a Semmeringen persze szerényebb penziók is, amelyek (bármily hihetetlenül hangozzék is ez) már napi 20 schillingért nyujtanak jólfűtött és folyóvízzel ellátott szobát, teljes kielégítő ellátással, viszont az előkelő Südbahnhotelben 80-tól 120 schillinget kell naponta és személyenként számítani ugyanazon, de persze minőségileg sokkal magasabbrendű szolgáltatásokért.

A szilvesztert Ausztriában mindenfelé vidám hangulatban ünnepelték meg. A hölgyek a legujabb, elegánsnál elegánsabb báli toalettekben úgy «neki voltak vetkőzve», mint a legszebb békeidőkben.

*

A *Burgtheater* kamaraszínháza, az *Akademie-Theater* csütörtökön mutatta be *Molnár* Ferenc új mesejátékát, a *Panoptikum*-ot. A darab a 900-as évek elején játszódik Rómában és Bécsben és diplomáciai szatírának nevezhető. A főszerepeket Otto *Tressler*, Hedvig *Bleibtreu* és Alma *Seidler* játsszák. Az előadás egyike a Burgtheater legjobb produkcióinak, Molnár Ferenc kritikái viszont nagyon ingadozóak. Az egyik ismert bécsi lap így ír: *„Nem tudjuk, ki változott meg az elmúlt években, egészen a felismerhetetlenségig: mi, vagy pedig az író?"*

A kormány több fontos ügyben döntött

A kormány pénteken reggel *Dobi* István miniszterelnök elnöklete alatt minisztertanácsot tartott.

A minisztertanács a külügyminiszter előterjesztésére jóváhagyta a magyar-román vízügyi műszaki bizottság megalapodásait. Ugyancsak a külügyminiszter előterjesztésére hozzájárult *Schöpflin* Gyula rk. követ és meghatalmazott miniszternek a stockholmi magyar követség vezetésével követi minőségben Svédország területére kiterjedő hatáskörrel való megbízatásához.

Rendelettervezetet fogadott el a minisztertanács *a községi jegyzőkkel szemben gyakorolható rendbüntetés jogáról*. A rendelet szerint a belügyminiszteren kívül a községi jegyzővel szemben rendbüntetést csak az illetékes főispán, alispán és járási főjegyző szabhat ki. A belügyminiszter előterjesztésére hozzájárult a minisztertanács a községi illetőség megszüntetéséről szóló törvénnyel kapcsolatos végrehajtási rendelet kiadásához.

Kimondotta a minisztertanács, hogy a bűnvádi eljárás során lefoglalt külföldi fizetési eszközt, valamint aranyérmet és törtaranyat a lefoglaló hatóság *köteles a Magyar Nemzeti Banknak átadni*. Amennyiben a bűnvádi eljárás során a lefoglalt értékeket nem kobozzák el a Magyar Nemzeti Bank a jogosult részére visszaadja azokat.

Kormányrendeletet fogadott el a minisztertanács *a szeszesitalforgalmi illetékbevételeiből* a községeket megillető részesedésnek újabb megállapításáról. A rendelet szerint 1949 január 1-től kezdve 50 százalék illeti meg a szeszesitalforgalmi illetékből azt a községet, amelynek területén az illetékfizetésre kötelezett üzlet van.

Kormányrendeletet fogadott el arról, hogy a nagybirtokrendszer megszüntetéséről és a földműves nép földhözjuttatásáról intézkedő törvényes rendeletek alapján igénybevett mezőgazdasági vasutakat, mezőgazdasági iparvasutakat és vasúti szállítóberendezést az államkincstár tulajdonába kell adni.

Szabályozta a kormány *a földművesszövetkezetek gazdasági tevékenységét*. Megállapította, hogy milyen tevékenységet folytathat a földművesszövetkezet iparjogosítvány és hatósági engedély nélkül és milyen tevékenységek esnek további engedélyek alá. (MTI)

Plojhar atya csehszlovák miniszter a Mindszenty-ügyről

Prágából jelenti az *MTI:* A MTI prágai tudósítójának *Plojhar* atya, csehszlovák közegészségügyi miniszter a Mindszenty-ügyről a következőket mondotta:

— Magyarországi utam során megismerkedtem az ottani valási és politikai viszonyokkal. Meggyőződésem, hogy a magyarországi katolikus közvélemény nem azonosítja magát Mindszentyvel és elítéli a prímás politikai tevékenységét, amely a nép ellen irányult. E hibás lépésének következményeit viselnie kell. Mindszenty esetében politikai bűncselekményekről, hazaárulásról és a vizsgálat során beigazolódott közönséges bűntettekről van szó. Az igazságszolgáltatás nem lehet tekintettel arra, hogy ezeket a bűncselekményeket magasrangú egyházi személy követte el. A magyar állam a legjobb szándékkal igyekezett támogatni az egyházat, amit elismert az angol konzervatív *Times* is, amely megírta, hogy a magyar kormány minden tőle telhetőt megtett a katolikus egyház támogatására. A magyar nép, amely többségében katolikus, szembehelyezkedett Mindszentyvel, minthogy a magyarok nemcsak hívő katolikusok, hanem hazafiak és demokraták is, akik nem tűrik, hogy bárki, akár magasállású egyházi személy is, kezet emeljen szabadságuk ellen, a demokrácia ellen és mindama vívmányok ellen, amelyeket a népi demokratikus államnak köszönhet.

Az esztergomi érseki általános helytartó budapesti helynökségének nyilatkozata

A *Magyar Kurir* jelenti: Az „AFP"-nek vatikáni értesítése, hogy „helyreigazító közleményt juttattak el a Vatikánhoz a Mindszenty-ügyben", az esztergomi érseki általános helytartó budapesti helynöksége a következő nyilatkozat közzétételével bízta meg a „Magyar Kurirt: „A Budapesti Helynökség semmiféle nevezendő helyreigazítást nem juttatott el a Vatikánhoz. Ennek lehetősége és módja sem tételezhető fel, mert hivatalos egyházi hatóságnak a szolgálati út betartása nélkül való minden próbálkozása meddő lenne csak. A tájékozatlanságnak szinte nevetséges bizonyítéka, hogy az AFP a budapesti „Érseki Kúriá"-tól eredőnek mondja a helyreigazítást. „Érseki Kúriá"-kat nemcsak Budapesten, de Magyarországon sem ismernek" — fejeződik be az esztergomi érseki általános helytartó budapesti helynökségének hivatalos nyilatkozata.

A *Magyar Kurir* — a katolikus hitélet félhivatalos orgánuma — fenti cáfolata ebben a hónapban már a harmadik dementi külföldi álhírekre. Az első, január 3-án, a Reuter-iroda által közzéadott Mindszenty-féle állítólagos szellemi végrendeletre vonatkozott a második pedig arra a nyilatkozatra, amit egy magát Pater Paulusnak nevező egyén tett. Pater Paulus azt állította, hogy ő Mindszenty titkára volt, a Magyar Kurir pedig megállapította, hogy az esztergomi bíborosérseknek nincs és nem is volt ilyen nevű titkára, a nyilatkozat tehát nyilvánvalóan hamis.

A fenti harmadik cáfolat most már arra mutat, hogy a külföld *szervezett rágalomhadjáratot* indított a magyar népi demokrácia ellen és ennek a hadjáratnak során nem válogatnak az eszközök között, ami azonban végső soron a hazug hírforrásoknak és nem a magyar köztársaságnak van ártalmára. A valótlanságok cáfolatot nyernek és az, hogy ezek a közlések ily gyors egymásutánban következnek, legjobban tanusítja, mily kevéssé tisztelik egyes nyugati sajtóorgánumok a tényeket.

A mulatós királykisasszony

Az angol király második lánya, *Margit* hercegnő eleven, vidám és igen önálló szellemű. Nem könnyen vállalja az udvari etikett terhét s minthogy mindössze tizennyolc éves, nem csoda, hogy szeret néha kiruccanni és mulatni. Talán túlsokat is — írja a párizsi *Le Monde* — s ezen sok álszent angol dáma a fejét csóválja. Legutóbb is valamelyik héten négyszer maradt ki és ugyancsak előrehaladt éjjeli órákban tért haza a Buckingham-palotába, bálból, színházból vagy lokálból. Egy brit lap a kis hercegnő képét mutatta kivágott ruhában, csupasz vállakkal, amint egy atlétatermetű ifjúval a *sambat* táncolja. A lap megjegyzést tesz, hogy ne mondjuk, rosszalását fejezi ki e későéjjeli kimaradások miatt. Margit királykisasszony — írja — nem éppen kitűnő egészségnek örvend s ezenkívül *mulatozásaival esetleg rossz példát ad a hasonlóan ifjú leányzóknak*. A londoniak talán maguk is aggódnak a királylány egészsége miatt, de egyáltalában nem botránkoznak meg azon, hogy kedvencük szeret úgy szórakozni, mint más halandó. Sokkal többet foglalkoztatja őket annak a barátságnak észlelhető kimélyülése, amely Margit hercegnő és a fiatal *Blandford* őrgróf között fennáll.

Az iszákosság gyógyszere

Dr Jacobsen Erik kopenhágai orvos egy véletlen folytán állítólag felfedezte az iszákosság régóta keresett gyógyszerét. A dán orvos önmagán kísérletezett egy egész más célzatú szerrel. A bélférgek kiűzésének tökéletesebb módját kereste és így önkísérletében egy társasvacsora előtt tetraethyl-thiuramdisulfidet vett be. Legnagyobb meglepetésére a fehér asztalnál ülve undort érzett mindennemű szeszes ital iránt. Megkísérelte mégis undorát legyőzni és megivott egy kis pohár sört. Erre arca lángvörössé vált és szívműködési, valamint lélegzési zavarok mutatkoztak nála.

Úgylátszik tehát, hogy az alkoholisták hozzátartozóinak virrad. Mert maga az iszákos ritkán örül ennek a haladásnak. Az új szerrel az elmúlt évben 500 alkoholistát kezeltek, akik közül 450-en már egy adag után megutálták az ivást.

Ami a „Szabad száj"-ból kimaradt

című nagysikerű vidám délután megismételve részben új szereplőkkel 1949 január 23-án, vasárnap este 8 órakor a

ZENEAKADÉMIÁN

FŐSZEREPLŐK:

ÁKOS STEFI — KABOS LÁSZLÓ
BABAY JÓZSEF — KOMLÓS VILMOS
BÁRDI GYÖRGY — LATABÁR KÁLMÁN
BARNA—MISOGÁ — PONGRÁCZ IMRE
GARAI EDIT — POTASSY a bűvész
HARDY TAMÁS — RUTTKAY ÉVA
HERCZEG JENŐ — SÁRDY JÁNOS
TÜRK BERTA

TABÁNYI MIHÁLY Pinocchio jazzegyüttese
SZIGETHY-VÁRNAI a „Szabad száj" rajzolói
Konferál: KIRÁLY DEZSŐ

Jegyek 3—20 Ft-ig kaphatók: a „MAGYAR NEMZET" kiadóhivatalában (Bajcsy-Zsilinszky-út 34), New York jegyirodában (Erzsébet-körút 9/11), Propaganda jegyirodában (Teréz-körút 50) és a Zeneakadémia portásánál.

Magyar Nemzet és Szabad száj
¼ éves közös előfizetése
egy ingyenjegyre jogosít

Hűtőszekrények
jégre, villanyra hűtőszerelések
HENNEFELD
Budapest, VI., Ó-utca 6.

GYERMEKMÉRLEG KÖLCSÖNZÉS
WINKLER ORVOSI MŰSZERTÁRBAN
Epest VIII. Rákóczi-út 53. Tel. 138-174.

16-ÁN, VASÁRNAP ESTE 8 ÓRAKOR A ZENEAKADÉMIÁN
HOLÉCZY-STHYMMEL
nagyszabású jazzrevüje.
Közreműködnek: Ákos Steli, Alfonso, Hardy Tamás, Pogány László, Tassy Tamás, Türk Berta stb. Konferál: V. Dalmady Perczel László. Műsoron: Fischer: Alpoktól délre, Piessol: Kék szerenád, Gerschwin: F-dur zongoraverseny, Old man River, Brasil rumba, Hachaturyán: Kardtánc, Szalmaláng stb.

Gazdasági hírek

◆◆ ÉRTÉKPAPÍRFORGALOM Tovább emelkedtek az árfolyamok a fixkamatozású kötvények piacán. A forgalom erősödött. A vételkedv kerekedett felül. Tájékoztató áraink: 1914. főv. kölcs. 18, 1927. főv kölcs. 475—500, Scrips 220, Speyer 450, Népszöv. fontkölcs. 90, Népszöv. dollárkölcs. 425.

◆◆ NEMZETI VÁLLALATOK CÉGBEJEGYZÉSE: Mezőgazdasági Szeszgyárak N. V. Telephelye: VI., Benczur-u. 11. Igazgató: dr Bruck Imre. — Irodaszerellátó N. V. Telephelye: V., Falk Miksa-u. 1. Ügyvezetők: dr Fehér István, Migrák Béla.

◆◆ A VASUTI TEHERSZÁLLÍTÁS megjavítása ügyében folytak tárgyalások Rómában tizenkilenc ország részvételével. *Magyarország* is képviselve volt a konferencián amely elhatározta, hogy *az áruforgalmat meggyorsítja* és különösen súlyt helyez a romlandó élelmiszerek gyors továbbítására. A megállapodások értelmében nagy eltolódások lesznek az eddigi szállítási határidőkben. Így a róma—stockholmi szállítási időt 130 órára, a tarvis—prágai utat 44 órára csökkentették.

Magyar értékek a genfi tőzsdén. Budapest 1911:1.50, 1914:5.50, Urikányi 2, Általános Kőszén 12, Nasici 15, Ofa 1.50. Az utóbbi időben különösen az Általános Kőszén esett vissza.

◆◆ CÉGBEJEGYZÉSI HIREK. Bejegyezték a következő cégeket: Malomipari Központ, Nagybudapesti Kisfuvarosok Dolgozó Szövetkezete, Művészeti Műhely Termelő és Értékesítő Szövetkezet. Törlés pénteken nem volt.

A USA ipara fémhiánnyal küzd. Az ólompiacon különösen érezni a hiányt.

Új vállalatvezetők. Az építés- és közmunkaügyi miniszter a Zalavölgyi Iparművek R. T. téglagyárának eddigi vállalatvezetőjét, *Jalovecky* Rudolfot felmentette és helyette *Pataki* Ferencet rendelte ki. A kereskedelmi és szövetkezetügyi miniszter a Stolpa Gyula budapesti fakereskedőhöz dr *Halas* Ferencet, a Vitakémia Gyógyáru nagykereskedés kft.-hez *Hajnal* Ervint, a Pataki és Társa textilnagykereskedő céghez *Müller* Károlyt rendelte ki vállalatvezetőül.

Kényszeregyességek. A budapesti törvényszék Ungár Ernő Filléres Divatháza kényszeregyessége ügyében az eljárást befejezte. Elrendelte, mint csődbíróság az Áruértékesítő és Felszerelési R. T. és a Magyar Termény és Áruforgalmi R. T. budapesti cégek ellen a kényszerfelszámolási eljárás megindítását.

Felszámolások: Ujpesti Szállodások és Kocsmárosok Szikvízgyára Rt. — Cadeau Csokoládégyár Rt. — A Földbérlő Rt. — A Hajós és Szántó Rt. — Felszámolnak még: a Fundamentum Bérház Rt. — Joss M. és Löwenstein Rt. — Kristályso Rt. és a Missió Rt. Kiskunmajsa.

Nagyvásárielepi nagykereskedői és fogyasztói árak. Burgonya Gülbaba 70 (0.80), Ella 56 (0.66), cékla 40—60 (0.50—0.80), kékhagyma 60—100 (0.80—1.26), vörös 54—56 (0.74—0.76), fokh. 140—330 (1.78—4.20), poréh. 80, fejeskáposzta 16—30 (0.22—0.40), kelkáposzta 40—80 (0.60—1.06). vöröskáposzta 70—100 (0.96—1.26), zeller 80—100 (1—1.26), kalarábé 40—50 (0.50—0.68), tiszt. karfiol 160—200 (2—2.54), leveles 80—100, paraj 100—200 (1.26—2.54), sárgarépa 30—40 (0.40—0.55), petrezselyem 40—60 (0.50—0.80), sütőtök 40—50 (0.50—0.68), torma 300—550 (3.80—7), fürjbab 160—190, lencse 280—320 (3.60—4), mák 700—750 (8—9.50), alma I. 140—380 (1.80—4.80), közönséges 120—220 (1.50—2.80), körte I. 160—400 (2—5), közönséges 120—160 (1.50—2), aszalt szilva 550—700 (6—8), birsalma 250—350 (3—4.40), naspolya 260—300 (3.30—3.80), héjas mandula 500—1000, aszalt alma 240—300, gomba tömött csip 800—1300 (10—15), citrom drb (1.10—2.20), héjas dió 700—800 (8—10), felesborsó (3.80—4.40), bab (1.80—2.40), sav. káp. (0.80—0.95), sóska (2.04—2.54), kelbimbó 200—500 (2.26—5.50), szilvaíz (5—7), méz (10—12), hazai földimogyoró 2200. A forgalom a nagyvásártelepen lanyha.

Heti étlap a Pilvax-étteremben. Minden csütörtökön házi disznótor, pénteken halászlé, túróscsuszával. De egész héten mindennap tízféle hús- és halételből az olcsó fatányéros, városszerte közismert Pilvax-telefál. —

Lósport

Gala Peter és Öcskös újból találkozhatnak szombaton a megnyitó Pusztabácsi-díjban, azonos körülmények közöt, mint szerdán a Crispin-díjban. Gala Peter szerdán 40 méterrel indult Öcskös előtt, kis hibát is csinált, végül három hosszal győzött. Hozzátehetjük még, hogy mindketten jobbik formájuk alatt futottak, de a szigorú papírszámítás ezúttal is Gala Peter valószínű győzelmét jelzi. Becsked fia most pihent, ha elindul és formát fut, közel végezhet a nyerőhöz. Az 1600 méteres Villám-hendikepben népes mezőnyt jeleznek. Frisnyu és Becsked fia képviselik a klasszist, 40 méter hátránnyal is nyerhetnek, ha idejében utat kapnak. Az élről indulók közül Bob és Janka lánya okozhatnak meglepetést. Jelöltjeink a szombati versenyre: I. Gala Peter — Öcskös, II. Pepi — Silver Star, III. Andrea D. — Usgye, IV. Bobi — Kyra Sus, V. Sárika — Ádám fia, VI. Babér — Pandur, — VII. Földi idomítás — Irénke, VIII. Juno — Már enyém, IX. Frisnyu — Bob — Janka lánya. A verseny délután fél 3 órakor kezdődik.

★

Mindazon ügetőkancatulajdonosok, akik 1949. évben kancáikat ügetőménnel díjmentesen és kedvezményesen fedeztetni akarják, szándékukat jelentsék be január hó 25-éig a Magyar Ügetőverseny Egyesületnél, Budapest, X., Kerepesi-út 7—9. Bejelentés kötelező jellegű. —

Egy «Mi a baj» panaszra, amely a jegyes petróleum magas árát kifogásolta, a földmővelésügyi minisztérium sajtóosztálya azt közli, hogy január elsején az egész ország területén megszűnt a petróleumjegy, tehát azt beváltani sem lehet. A szabad *petróleum ára literenként 2 forint.*

Az Országos Magyar Izraelita Közművelődési Egyesület újjáalakult. Elnök dr *Szücs* József, ügyvezető elnök *Bodrogh* Pál. Az új vezetőség jubileumi programot készít elő.

Nincs felső határ az új kollektív szerződésben

Piros László, a Szakszervezeti Tanács helyettes főtitkára, a *borsodnádasdi* lemezgyárban ismertette az új gyáripari és bányaipari kollektív szerződés fontosabb részleteit. A reakció különböző hazugságokat terjeszt az új kollektív szerződéssel kapcsolatban. Az a hír járja, hogy a jövőben egy bizonyos százalékon felül nem fogjuk kifizetni a munkabért. Ez természetesen *valótlanság,* mert az új kollektív szerződés *semmiféle felső határt nem állapít meg.* A normarendezés végrehajtása nem egyszerű adminisztratív munka, hanem döntő politikai kérdés. A végrehajtás során meg kell ismertetni az összes dolgozókkal azt a különbséget, amit az új kollektív szerződés jelent az előzőkkel szemben. Az előadáshoz többen szóltak hozzá.

Mi a baj?

Az a baj, hogy a nőtlen férfiak és hajadon nők egyformán adóznak. Az lenne a helyes, ha a 30-on felüli nőtlen férfiakra nagyobb adót rónának ki, mint az ugyanilyen korú hajadonokra, mert a férfinak inkább módjában van megnősülni, mint a hajadonnak férjhez menni. *(Egy érdekelt.)*

Az *Elektromos Művek* régi tarifája elavult, azt revizió alá kellene venni. Ez a tarifa még akkor készült, amikor a villanyáramtermelésünk nem tudta fedezni a szükségletet. Azért alkalmazták a túlfogyasztókkal szemben a büntetőtarifát. *(K. J.)*

Kérjük, hogy a Déli-pályaudvar környékét, a Maros-utca, Bors-utca vidékét kapcsolják be a Szent István-körút irányában az autobuszhálózatba. *(Környékiek.)*

A IV. kerületi OTI-orvos körzetében, amelybe én is tartozom, 35—40 beteg jut napi megvizsgálásra. Ha egy betegre 10 percet számítunk, akkor is 7 órát venne igénybe az orvosi vizsgálat. Nem sok ez? *(Aláírás.)*

Rendőrségi hírek

42.000 forintot sikkasztott

— mint annakidején megírtuk — *Lehmann* Kálmán, a *Lakos és Székely* gépgyár tisztviselője. A mult év novemberében bérfizetésre vette fel a Nemzeti Banktól a 42.000 forintot, majd megszökött. A bűnügyi osztály körözése alapján most a dombóvári rendőrkapitányság elfogta Lehmannt, aki beismerő vallomást tett. Bevallotta azt is, hogy a 42.000 forinton kívül mintegy 10.000 forintot inkasszált be a vállalat adósaitól, egy trafikosnőtől pedig 1000 darab totoszelvényt vett át bizományba. A sikkasztónál mintegy 23.000 forintot megtaláltak, a többi pénzt elmulatta, ellóversenyezte, ékszereket, rádiót és luxuscikkeket vásárolt rajta. Letartóztatták.

Három áruházi tolvajnő

került rendőrkézre *Szente* Lajosné, *Nagy* Mária és *Kopházi* Erzsébet személyében. A három fiatal nő két hónapja rendszeresen fosztogatta az áruházakat. Míg egyikük a kiszolgáló figyelmét lekötötte, addig a másik kettő aktatáskába rejtette a lopott árut. Mindhármukat letartóztatták.

Szarvason őrizetbe vették

Tóth Gizella 35 éves diakonissza nővért, aki kisgyermekekkel kegyetlenkedett. Legutóbb két ötéves kislányt, amiért nem akarták megenni a kelkáposztát, élő disznók közé a disznóólba zárt. A járókelők lettek figyelmesek a két kislány kétségbeesett sikoltozására, kihozták őket a disznóólból. A diakonissza nővért az evangélikus egyház az eset kipattanása után elbocsátotta.

Autót lopott

egy 16 és 17 éves fiú a Királyutca 16/A. számú házban lévő autójavító műhelyből. Álkulccsal nyitották ki a javítóműhely ajtaját, majd az egyik tánciskola elé mentek a kocsival, ott két leányismerősüket beültették az autóba és sétakocsikázni vitték őket. Az volt a tervük, hogy szombaton és vasárnap kiautózzák magukat, majd visszaviszik a kocsit a műhelybe, tervüket azonban nem tudták végrehajtani, mert autózás közben egy fának hajtottak és a kocsi megrongálódott. A két «vállalkozószellemű» suhanc ellen a rendőrség eljárást indított.

Feljelentette magát

Erb Ádám fodrászmester, aki a Fodrászok Ipartestülete «Csütörtöki Asztaltársaság» spóregyletének pénztárosa volt. Erb a rábízott 46.000 forintból 23.000 forintot elsikkasztott. Eljárás indult ellene.

Besurranó tolvajt

fogott a Pesti Izraelita Hitközség fiúárvaházának felügyelőnője az árvaház épületében. A rendőr előtt a fiatal nő, aki már többször megfordult a árvaházban, *Gardi* Matildnak mondotta magát, a rendőrségen azonban kiderült, hogy *Sárga* Piroskának hívják, rovottmultú. Beismerte, hogy az árvaházból iskolatáskákat és ruhákat lopott, lopkodta a Lövölde-téren a játszadozó gyermekek padon hagyott holmijait is. Letartóztatták.

Férfi holttestet találtak

a Fehérvári-út 55-ös számú üres telken lévő fabódéban. A rendőrorvos szerint a holttest öt napja lehet a faházban. A nyomozás megindult kilétének és a haláleset körülményeinek megállapítására.

Hentes-ellenőrző razzia

volt a dorogi, tokodi, esztergomi bányavidéken, miután több bejelentés érkezett, hogy az ottani hentesek feketén vágnak. A razzia során őrizetbe vették *Juhász* Ferenc esztergomi hentest, eljárást indult *Gyuricza* Ferenc tokodi, *Pósza* Jenő dorogi *Prégel* Rudolf dorogi és *Tamási* Henrik piliscsabai hentesek ellen.

Felrobbant

csütörtökön 10 óra után a nagytétényi vadászlőténygyárban kismennyiségű szárításra kitett robbanóanyag. A közelben dolgozó *Klopfer* Ferenc 53 éves szakmunkás életveszélyesen megsebesült. Az ügyben nyomozás indult.

Kis- és apróhirdetések

DÍJSZABÁS

Apróhirdetések szavanként köznap 0.60, vasárnap 1.20. (Állást keresők a felét fizetik.) Keretes apróhirdetés szavanként köznap 1.—, vasárnap 2.— A legkisebb apróhirdetés 10 szó. Az első és minden **vastagon** szedett szó két szónak számít. **Kishirdetés** mm-soronként köznap 1.20, vasárnap 2.40 Ft.

Hirdetések felvétele

főkiadóhivatalunkban, V. Bajcsy-Zsilinszky-út 34, fiókkiadóhivatalunkban VIII. József-krt 2 és I. Krisztina-körút 117, a hirdetőirodákban és dohánytőzsdékben. Vidékiek a hirdetési díjat ajánlott levélben postabélyegben is beküldhetik.

Magyar Nemzet
Főszerkesztő: Hegedűs Gyula
Főmunkatárs: Parragi György
Szerkesztőség és kiadóhivatal: V., Bajcsy-Zsilinszky-út 34. Telefon: 125-340
Előfizetési díj: 1 hóra 15 forint, negyedévre 45 forint. Postatak. csekksz.: 36.662
Szerkesztésért és kiadásért felelős Hegedűs Gyula
Hungária Hirlapnyomda Rt., V., Bajcsy-Zsilinszky-út 34. Felelős: dr Bródy László
A szöveg közötti hirdetések — jellel vannak ellátva

VASÁRNAPI SZÁMUNKBA
ma délután 2-ig veszünk fel
hirdetéseket
Kiadóhivatal

BERENDEZÉS

Bútor

Bútorszövetet jutányosan termelőnél vásárolion. Szövőüzem, Légrády Károly-u. 12.

BROKÁTFÜGGÖNYÖK

márkás porcellán és üvegservicek, egyes antik stylusú bútordarabok, dísztárgyak, álólámpák és kandeláberek sürgősen, részben megbízásból. ELADÓK. *Fazekasné* Andrássy-út huszonöt. Operával szemben.

BÚTORI, SZŐNYEGET

egész háztartást vesz GERSTL, István-út 28. Telefon: 427—516.

Priváttól eladó kombinált cseresznye mübútor, nyolc darab és egy hétrészes szekreteres Lingel-szekrény, rekamié, prima állapotban, költözés miatt sürgősen. Himfy-utca 1. fszt 2. Tel.: 256—315.

Sürgősen eladó 2 gyönyörű kombinált és konyhabútor olcsó árban, ugyanott szalagfürész és üzemképes aggregátor. Cím: XIII., Apály-u. 3/F. I. 1. Hétfőtől telefon: 201—349.

Komplett ebédlő és kombinált szoba prima állapotban privátnak eladó. Szent István-körút 26. II. 20.

Használt bőrgarnitúra, íróasztal, futószőnyeg, páncélszekrény és jogi könyvek eladók. Szent István-körút 12. I. 4. Ügyvédi iroda. 9—3 között.

Szőnyeg

Gyönyörű keleti és magyarperzsák olcsón eladók. Akácfa-u. tizenhárom. I. 12.

Perzsa és másfajta szőnyeget veszek. Wesselényi-utca huszonkilenc I. 5. Tel.: 427—281

2.50×3.50 prima magyar perzsa és néhány összkötöszőnyeg nagyon jutányosan eladó. Rózsa-utca hatvannégy, II. kettő.

Mindenfajta szőnyeget priváttól veszek. Marhovits, Rózsa-u. nyolc. Tel.: 424—942.

PERZSASZŐNYEGET
most magas árban
VESZEK.
SZENTGYÖRGYI,
Váci-u. 16. T. 186 616

Egyéb bérend.

PÉNZÜGYI. BOLÉS és FAGYLALTOS
POHARAK
privátnak
ELADÓK
BARINKAINÉ.
Bajcsy-Zsilinszky-út 34., délelőtt 10—2 között.

HANGSZER BÁBIÓ

Zongorák 2000-től részletre. Bösendorfer, Stingl, Lauberger nagy választékban. Fenyőné, Erzsébet-körút huszonhat.

NAGY ZENEGÉP

varázsszemes, nyújtott-sávos, gramofonnal, lemeztartókkal, kiváló hangú és állapotú, FÉLÁRON ELADÓ. Dr BIRÓ, V. Aulich-utca 4. II em. Megtekinthető délután 4—6 óra között.

ZONGORAHANGOLÁST

szakbírálatot vétel-eladásnál szakszerűen végez **Bartos Dezső**, Bécsben végzett hangoló, Lauberger és Gloss tanítványa: Előtvös-u. 23/b. T.: 424-924.

Szőnyeg

Herend Viktória étkészlet, értékes tea- és mokkakészlet «Alkalmi áron 747» jeligére.

FOTÓ, OPTIKA

Bauer Selectonhoz hangos részt, 8 milliméteres vetítőt vennék. „Amateur" jel. főkiadóba.

RUHÁZAT

Férfiruháért
bőr-, ballonkabátért
nagy árat fizet. Hív. jön. **Grünwald**, Király-u. 34. fszt. 4. **T.: 227-110.**

Nercbunda, alkalmi vétel, komplett méret, natur, megtekinthető: VIII. Déry-u. 6. I. 3. Magyarné.

Hímzett brokát menyasszonyi ruha hozzávalókkal olcsón. XIV., Tallér-utca huszonkilenc.

Kis termetre új perzsabunda és hörcsög kulikabát priváttól eladó. Budaőki-út 31/a. f. 3.

JÁRMŰ

Eleseréinem „Tempo" háromkerekű teherautómat személyautóra, ráfizetéssel vagy eladnám. Pesterzsébet, Kossuth L. 181.

Jeep csukottkarosszéria, 3 köpeny, eladó. — Fürst Sándor-utca 13. műhely.

Opel Blitz háromtonnás teherautó, kifogástalan állapotban, új gumikkal eladó. Ultra Villamosság, József-utca nagyvenhat. 137—194.

GÉP, SZERSZÁM

Számológépet, írógépet irodám részére priváttól vennék. Rózsa-utca ötvenkettő. I. hét. 228—550.

Egy jó varrógépet vennénk priváttól. Cím: M. J. Klauzál-utca 21. II. 30.

INGATLAN

Gyümölcsöst veszek Budán 1000 ölön felül, szép kis házzal. „Százezerig" jel. Halász hirdetőbe, Rákóczi-út 27/A.

Dunaparton III-emeletes 962-ig adómentes hibátlan, 15.000-t hozó úri-bérház 45.000-ért. Zimányi.

Bérvilla Böszörményi-úton 6x3 szobás luxuskomfortos, hibátlan, újjáépített lakással, nagy jövedelmezőséggel 60.000-ért. Zimányi.

Üllői-úti 14.000-t hozó bérház, nagy telekkel, pékséggel, 20.000-ért. Zimányi.

Rózsadomb legszebb 5 szoba hallos villája, központifűtéssel, garázzsal, olcsón eladó. Zimányi, Alkotmány-utca 31. T.: 121—235.

Zugló minden részén, villamos- és autóbusz-megállók közelében, két- és háromszobás, komfortos, adómentes, beköltözhető, kertes villák, családiházak garázzsal, öröklakások minden elfogadható árért eladók. Közműves telkek is nagy választékban. Bakosnál, Amerikai-út 39. 496—077. (44-essel.)

Kicsiny családiházat hatvanhetesnél készpénzért vennék. „Prima helyen 19074" huszadikáig főkiadóba.

Öröklakás Körönd—Andrássy-útnál, újjáépített, kettő- és egyszobás modern házban, nagyon olcsón, azonnal beköltözhető, eladó. Faragó iroda, Szív-utca tizenhat. 228—258.

Erzsébet-körúton háromemeletes, liftes, ép sarokbérház, komfortos lakásokkal, 70 ezer bérjövedelemmel, 90.000-ért. Gárdonyi, Kossuth Lajos-tér 15. Telefon: 129—738.

Kis romos épülettel telek eladó. „Budán autóbusz, villamosnál" főkiadóba.

Bérházak: Belvárosban, legmodernebbek, évi bérjövedelem egy—másfélszereséért. Dr **Hegyi.**

Villák: Követségeknek, diplomatáknak is alkalmasak, óriási fogadótermekkel, valamint 30.000—100.000-ig kívándorlásért kényszerárakon, legszebbek eladók. Dr **Hegyi.**

Öröklakás: Abbázia kávéháznál újjáépített, azonnal beköltözhető kettőszobás komfortos 20.000-ért. Egy-háromszobás beköltözhető és lakottakban legnagyobb választék. Dr **Hegyi,** Rökk Szilárd-utca hat. Tel. 136—761.

Villa, Julia-utcánál, beköltözhető, háromszobás magánvilla, reprezentatív 20x6 méteres fogadóteremmel, eladó. «Műépítész remekes» jeligére Halász Hirdetőbe, Rákóczi-út 27/A.

Pasaréti négyszobás beköltözhető villa körkilátással olcsón eladó. Tulajdonos: háromhatvanhárom—kilencnyolcvankilenc.

Háromszobás garázsos nagyon szép családiház kitűnő állapotban tulajdonostól eladó. Telefon: 129—348.

3000 négyszögöles TELEK

Farkasrét legszebb helyén, örökségi felosztás miatt sürgősen, esetleg megosztva is ELADÓ. Ajánlatok „Nagyjövőjű" jeligére a kiadóhivatalba.

Zuglóban, főútvonalon, két- és háromszobás, kertes, modern, beköltözhető családiházak, villák, telkek nagy választékban Kállayná, Dorozsmai-u. 152. Telefon: 297—028.

ÉPÍTÉSI ANYAG

Prima fürdőkád, mosdó eladó. Teréz-krt 41. Házfelügyelő.

ÜZLET ÜZEM

Ingatlanforgalmi-, lakás-, üzletközvetítőnek vagy hasonló vállalkozásnak berendezett telefonos irodát adnék, esetleg közreműködéssel betársulok. Teréz-krt 22. Szende.

Füszerüzletet veszek VII., VIII., IX. kerületben, csak tulajdonostól, ügynök kizárva. D. e. 8—9-ig, d. u. 1—2-ig. Telefon: 420—286. Fábián, Erzsébet-krt 1—3. III. 37.

Pestkörnyéken és Dunántúlon sürgősen vennék. Somogyi Béla-út 5. Garanca.

Budapesti jogfolytonos kocsmaüzlet családi okból 8000 Ft-ért sürgősen eladó. **Schwarczné** irodája, Podmaniczky-utca 71. Tel.: 122—379.

EGYÉB AD., VÉTEL

Kvarclámpa, Hanaui jubileumi, alig használt, sürgősen eladó. Telefon: 456—746.

Hölgyeim!

Egyszerre 130 kötőtű munkáját végzi el a „RAPID" szuper **KÉZIKÖTŐKÉSZÜLÉK.** Biztos megélhetést nyujt. Munkája kézimunka. Minden minta köthető. Kezelés egyszerű. **ARUFORGALMI KFT.,** IV. Deák-u. 2. félem. 3.

Kétrészes frigidaire eladó. Szabadsághegy, Melinda-út 18.

LAKÁS

Elcserélném Somogyi Béla-úti gyönyörű háromszoba hallos gőzfűtéses lakásomat, közelben kétszoba hallos modern lakásra. Telefon: 221—365.

HÁROMSZOBÁS LAKÁS ÁTADÓ. Telefon: 228—447

Keresek egyszobástól háromszobásig előrefizető közületnek, László Dániel iroda, Bajcsy-Zsilinszky-út 12.

Egy-kettőszobás lakásokat keres közület részére Pesten, Budán. Király-utca 93. Iroda, Tel.: 424—066.

Kettőszoba hallos, lakáshivatalmentes komfortos lakás a város szívében átadó, **beköltözhető.** Megtekintés 3—5 óra. Vasárnap 12—2 óráig. Megbízott: Pálos Zsigmond. Bajcsy Zsilinszky-út 62. I. 3.

Csillaghegyen egyszobás összkomfortos, folyóvizes lakás átadó. „Mielőbb" jeligére főkiadóba.

Budán kétszobás újjáépített, összkomfortos, beköltözhető lakás átadó. Telefon: 297—200, 25 mellék.

Azonnali beköltözéssel háromszobás, nagy terraszos és kétszobás újjáépített villalakás lakáshivatalmentesen bérbeadó. Bimbó-út 16. I. 1.

Remek háromszobás összkomfortos hozzájárulási lelakhatással átadó. György, Rákóczi-út 17.

Kispesti kétszobás összkomfort társbérleti lakás villamostól öt percre sürgősen átadó, bútorral is. Ugyanott hatlámpás zenegép száz művészlemezzel csak privátnak eladó. Érdeklődni 10—6-ig: Liliom-utca 35. II. 11.

Szoba, ellátás

Fölépcsőházból gőzfűtéses, elkülönített gyönyörű szoba fürdőbenyílóval, vidékinek is, csöndes úrihelyen. Bővebbet Teleki Pál-utca tizennégy. I. 1. Bazilikánál Tel.: 126—988.

Azonnalra kaphatók bútorozott szobák átutazóknak is! Expressnél, Erzsébet-körút tizenhat. Tel.: 422—156.

Pazarszép szoba átutazónak Nyugatinál, csendes úrihelyen, azonnal. Cím kiadóban.

Alkotmány-utcánál főépcsőházi, elegánsan berendezett lakrész kiadó. Cím a kiadóban.

Keresek egyszobás nagyméretű komfortos lakást IV—V. kerületben. Telefon: 125—968.

Belváros közepén különbejáratú utcai elsőemeleti világos nagy üres szoba, központi fűtéssel, telefonnal, irodának kiadó. Telefon: 187—470.

Bútorozott, különbejáratú utcai szoba, központi fűtéssel. Fürdőszoba- és telefonhasználattal egyedülálló férfi részére albérletbe kiadó. VII. Éva-utca 19. II. 2.

Elegánsan bútorozott szoba kiadó. Bajcsy Zsilinszky-út 36—38. III. hat.

Minden kényelmet adó napsugaras szoba. Információképesnek kiadó. Ferenciek-tere 4. II. 6.

Országháznál elegáns központifűtéses folyóvizes utcai, kívánatra prima ellátással, mérsékelt áron. Alkotmány-utca 4. II. Penzió. Telefon: Százhúsz—hétszázötvenegy.

Penzióban szoba kiadó. Wekerle Sándor-utca huszonkettő.

Utcai melegvizes gőzfűtéses szoba úrnak kiadó. Sallai Imre-utca 20/a. III. 3.

Központifűtéssel, konyhahasználattal szép szoba kiadó és egy férfibunda eladó. Kloti'd-utca 3/b. Irén penzió.

Különbejáratú bútorozott szoba, fürdőszobával kiadó. Baross-utca 32. III. 29.

Kiadó házaspárnak bútorozott szoba. Teleki Pál-utca 14. I. 1.

HELYISÉG

Forgalmas helyen üzlethelyiséget vagy pincét keresek. Esetleg cserébe adnám Nyugati közelében szép szuterén helyiségemet. Jel.: „Termelői borkimérés".

ÁLLÁS VÁLLALK.

Óvadékkal pénzbeszedőt, esetleg könyvelői állást vállalok. „Megbízható" jel. kiadóba.

Kereskedelmit végzett fiatalember, sofőr, árukísérő, kiszolgáló vagy hasonló állást keres, ezer forint biztosítékkal. XI. Bocskay 31. IV. 3. 9—12-ig.

Bejáróné háromszor hetenként takarítást, főzést vállal vagy esetleg minden napra is. Vándor Anna, Budapest, VIII. Mária-utca 2. fszt 2.

Főző gazdasszony ajánlkozik vidékre is és egyedül is. Cím: József Attila-u. 10. III. 23.

Gyermekgondozónőt hosszú bizonyítványokkal 3 éves kisfiam mellé felveszek. Cím: Szent István-körút 28. Böröndüzlet.

Bejáróné hosszú bizonyítvánnyal ajánlkozik. Szív-utca 58. fszt 10.

Elsőrendű fehérneművarrónő házhoz keresteik. „Kiváló munkaerő" jel. New-York hirdetőbe. Erzsébet-krt 9.

Üzleti érzékkel nő vagy férfi párezer biztosítékkal azonnal belépheet. Dob-utca 106. Vasüzlet.

Oktatás

Női- és gyermekruha mérték és konfekció szabást-varrást tanít, 15 éves gyakorlattal rendelkező szabásznő. — Dózsa György-út 108. (Szondy-utcánál.) — (329—091.)

M.-nyomozó

Dr. Haraszthy Vince nyug. rendőrfelezredes magánnyomozó irodája VII, Almásy-tér 3. Telefon: 422—629.

Nyerges nyomoz, megfigyel, informál. Rákóczi-út harminchat. — Telefon: 225—314.

Walter ny. detektívfelügyelő közismert detektívi szaktudásával nyomoz, megfigyel. IV. Váci-utca 41. Telefon: 189—681.

Dr Békésy Tibor nyug. rendőrfelezredes magánnyomozó irodája. Erzsébet-krt 17. T.: 222—802.

Egyéb vállalk.

Ingszanatórium!! Ing és fehérnemű javítás és varrás legolcsóbban. Horváth Karolin, VII. Damjanich-utca negyvenhat. II. három.

TÁRS, PÉNZ

Magánháztartások részére prima vágott zsirsertést szállítok törvényes kereteken belül. „Hentes 357" jel.

15—20 ezerrel közreműködő pénzes társat keresek gyorslebonyolítású üzlethez. „Pénzét maga kezeli 358" jel.

HÁZASSÁG-LEVELEZÉS

Kérem azt a hölgyet,

aki vasárnap a Scalamozi háromórai előadásán jobb 3-as páholyban a helyét átengedte, címét, vagy találkozás lehetőségét «Komoly okból» jeligére közölni szíveskedjék **New-York hirdetőbe,** Erzsébet-körút kilenc.

Irtam, ha lehet, kedden várjál. Debreceni.

Hatvankörüli izr. intelligens urat keres élettársul, lakással, anyagiakkal csinos úrasszony. Leveleket „Fehér holló" jel. Aratóhoz. Erzsébet-krt 14.

VEGYES HIRD.

Rieker Irén-t kérem, aki 1944 őszén Alsóvagy Felsőkőbányán lakott, hozzátartozóit és ismerőseit, tudassák pontos címüket Kolumban Virgillel, Budafok, Rózsavölgy, Rákóczi-út 19. alatt. Háborúban eltűnt katonaismerőse felkutatásához adatokat szeretne kérni egy aggódó édesanya.

Ügyfelem megvenné szándékozik **Rauchmaul Janka** Váci-út 115. kocsma berendezését. Hitelezők követeléseket három napon belül jelentsék jogvesztés terhe mellett **Schwarcz Rudolfné** irodájának, Podmaniczky-utca 71.

Kétéves, száraz, hasított akác szőlőkarót árusít budapesti telepéről. Munkásszövetkezet. Felvilágosítás: Farkas Mihály, Budapest, II. Bimbó-út 16.

A. Tóth Sándor: Le Chasseur aveugle (A vak vadász) szemből.
Párizs, 1929. Esztergályozott, faragott, festett fa,
zsinóros báb

TÓTH GÁBOR SÁNDOR:

A. TÓTH SÁNDOR

BÁBMŰVÉSZ, FESTŐMŰVÉSZ, GRAFIKUS
ÉS TANÁR A MONTPARNASSE-RÓL
könyve 2000 június 1-jén jelenik meg
a Püski Kiadó gondozásában,
500 oldalon, 250 színes és 130 fekete-fehér
képpel illusztrált monográfia és album

PÜSKI KIADÓ GYOMAI KNER NYOMDA

© A. Tóth Sándor Alapítvány, 2000

Fotó: Münchener Stadtmuseum

A. Tóth Sándor: Ubul szemből és Elek oldalról, francia vöröskeresztes cserkészruhában. Párizs, 1931.
Faragott, festett kesztyűs báb, OSZMI

TÓTH GÁBOR SÁNDOR:

A. TÓTH SÁNDOR

BÁBMŰVÉSZ, FESTŐMŰVÉSZ, GRAFIKUS
ÉS TANÁR A MONTPARNASSE-RÓL
könyve 2000 június 1-jén jelenik meg
a Püski Kiadó gondozásában,
500 oldalon, 250 színes és 130 fekete-fehér
képpel illusztrált monográfia és album

PÜSKI KIADÓ GYOMAI KNER NYOMDA

© A. Tóth Sándor Alapítvány, 2000

Fotó: Szepsy Szücs Levente

A. Tóth Sándor: Ubul szemből és Elek oldalról, francia vöröskeresztes cserkészruhában. Párizs, 1931.
Faragott, festett kesztyűs báb, OSZMI

TÓTH GÁBOR SÁNDOR:

A. TÓTH SÁNDOR

BÁBMŰVÉSZ, FESTŐMŰVÉSZ, GRAFIKUS
ÉS TANÁR A MONTPARNASSE-RÓL
könyve 2000 június 1-jén jelenik meg
a Püski Kiadó gondozásában,
500 oldalon, 250 színes és 130 fekete-fehér
képpel illusztrált monográfia és album

PÜSKI KIADÓ GYOMAI KNER NYOMDA

© A. Tóth Sándor Alapítvány, 2000

Fotó: Szepsy Szücs Levente

A. Tóth Sándor: La toute petite maison (Az ici-pici ház), a kislány a babájával szemből. Párizs, 1930. Esztergályozott, faragott, festett fa zsinóros báb, 40 cm, a baba 12 cm, OSZMI

TÓTH GÁBOR SÁNDOR:

A. TÓTH SÁNDOR

BÁBMŰVÉSZ, FESTŐMŰVÉSZ, GRAFIKUS
ÉS TANÁR A MONTPARNASSE-RÓL
könyve 2000 június 1-jén jelenik meg
a Püski Kiadó gondozásában,
500 oldalon, 250 színes és 130 fekete-fehér
képpel illusztrált monográfia és album

PÜSKI KIADÓ GYOMAI KNER NYOMDA

© A. Tóth Sándor Alapítvány, 2000

Fotó: Szepsy Szücs Levente

A. Tóth Sándor: La Parade des soldats de bois (Fakatonák parádéja), fakatona szemből. Pápa–Párizs, 1934. Faragott, festett, fa, zsinóros báb, 50 cm, OSZMI

TÓTH GÁBOR SÁNDOR:

A. TÓTH SÁNDOR

BÁBMŰVÉSZ, FESTŐMŰVÉSZ, GRAFIKUS
ÉS TANÁR A MONTPARNASSE-RÓL
könyve 2000 június 1-jén jelenik meg
a Püski Kiadó gondozásában,
500 oldalon, 250 színes és 130 fekete-fehér
képpel illusztrált monográfia és album

PÜSKI KIADÓ GYOMAI KNER NYOMDA

© A. Tóth Sándor Alapítvány, 2000

Fotó: Kalászi György

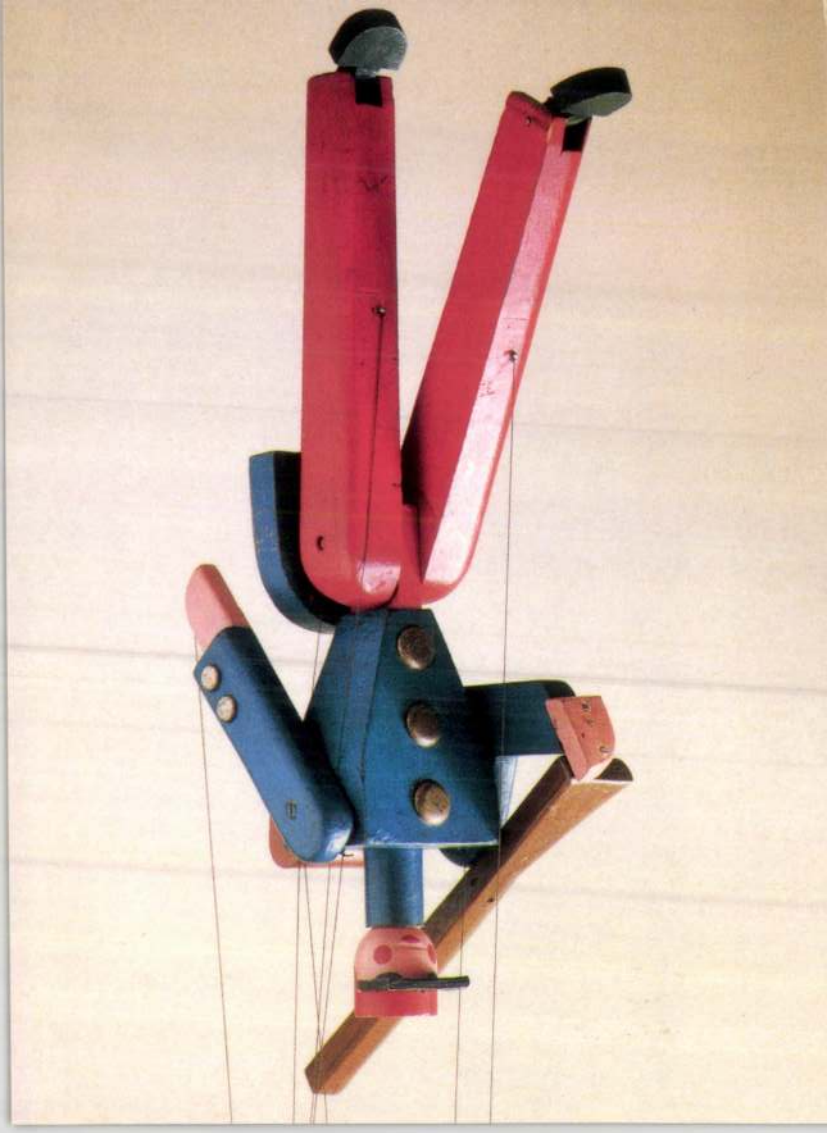

A. Tóth Sándor: Parasztmadonna. Pápa, 1932.
Olaj, vászon, 70×65 cm, MNG,
kiállítva: A. Tóth Sándor Galéria, Pápa

TÓTH GÁBOR SÁNDOR:

A. TÓTH SÁNDOR

BÁBMŰVÉSZ, FESTŐMŰVÉSZ, GRAFIKUS
ÉS TANÁR A MONTPARNASSE-RÓL
könyve 2000 június 1-jén jelenik meg
a Püski Kiadó gondozásában,
500 oldalon, 250 színes és 130 fekete-fehér
képpel illusztrált monográfia és album

PÜSKI KIADÓ GYOMAI KNER NYOMDA

© A. Tóth Sándor Alapítvány, 2000

Fotó: Szepsy Szücs Levente

A. Tóth Sándor: Árpád-házi Szent Erzsébet. Pápa, 1937.
Olaj, vászon, 118×45 cm, Kiscelli Múzeum
(Budapesti Történeti Múzeum Fővárosi Képtár)

TÓTH GÁBOR SÁNDOR:

A. TÓTH SÁNDOR

BÁBMŰVÉSZ, FESTŐMŰVÉSZ, GRAFIKUS
ÉS TANÁR A MONTPARNASSE-RÓL
könyve 2000 június 1-jén jelenik meg
a Püski Kiadó gondozásában,
500 oldalon, 250 színes és 130 fekete-fehér
képpel illusztrált monográfia és album

PÜSKI KIADÓ GYOMAI KNER NYOMDA

© A. Tóth Sándor Alapítvány, 2000

Fotó: Szepsy Szücs Levente

A. Tóth Sándor: Kőfaragó. Pápa, 1936. Olaj, vászon, 85×68 cm, Xantus János Múzeum, Győr, kiállítva: A. Tóth Sándor Galéria, Pápa

TÓTH GÁBOR SÁNDOR:

A. TÓTH SÁNDOR

BÁBMŰVÉSZ, FESTŐMŰVÉSZ, GRAFIKUS ÉS TANÁR A MONTPARNASSE-RÓL

könyve 2000 június 1-jén jelenik meg a Püski Kiadó gondozásában, 500 oldalon, 250 színes és 130 fekete-fehér képpel illusztrált monográfia és album

PÜSKI KIADÓ GYOMAI KNER NYOMDA

© A. Tóth Sándor Alapítvány, 2000

Fotó: Szepsy Szücs Levente

A. Tóth Sándor: Bábjátékos. Párizs, 1931.
Olaj, vászon, 120×59 cm, mgt.

TÓTH GÁBOR SÁNDOR:

A. TÓTH SÁNDOR

BÁBMŰVÉSZ, FESTŐMŰVÉSZ, GRAFIKUS
ÉS TANÁR A MONTPARNASSE-RÓL
könyve 2000 június 1-jén jelenik meg
a Püski Kiadó gondozásában,
500 oldalon, 250 színes és 130 fekete-fehér
képpel illusztrált monográfia és album

PÜSKI KIADÓ GYOMAI KNER NYOMDA

© A. Tóth Sándor Alapítvány, 2000

Fotó: Szepsy Szücs Levente

A. Tóth Sándor: La Parade des soldats de bois (Fakatonák parádéja), fakatona szemből. Pápa–Párizs, 1934. Faragott, festett, fa, zsinóros báb, 50 cm, OSZMI

TÓTH GÁBOR SÁNDOR:

A. TÓTH SÁNDOR

BÁBMŰVÉSZ, FESTŐMŰVÉSZ, GRAFIKUS
ÉS TANÁR A MONTPARNASSE-RÓL
könyve 2000 június 1-jén jelenik meg
a Püski Kiadó gondozásában,
500 oldalon, 250 színes és 130 fekete-fehér
képpel illusztrált monográfia és album

PÜSKI KIADÓ GYOMAI KNER NYOMDA

© A. Tóth Sándor Alapítvány, 2000

Fotó: Kalászi György

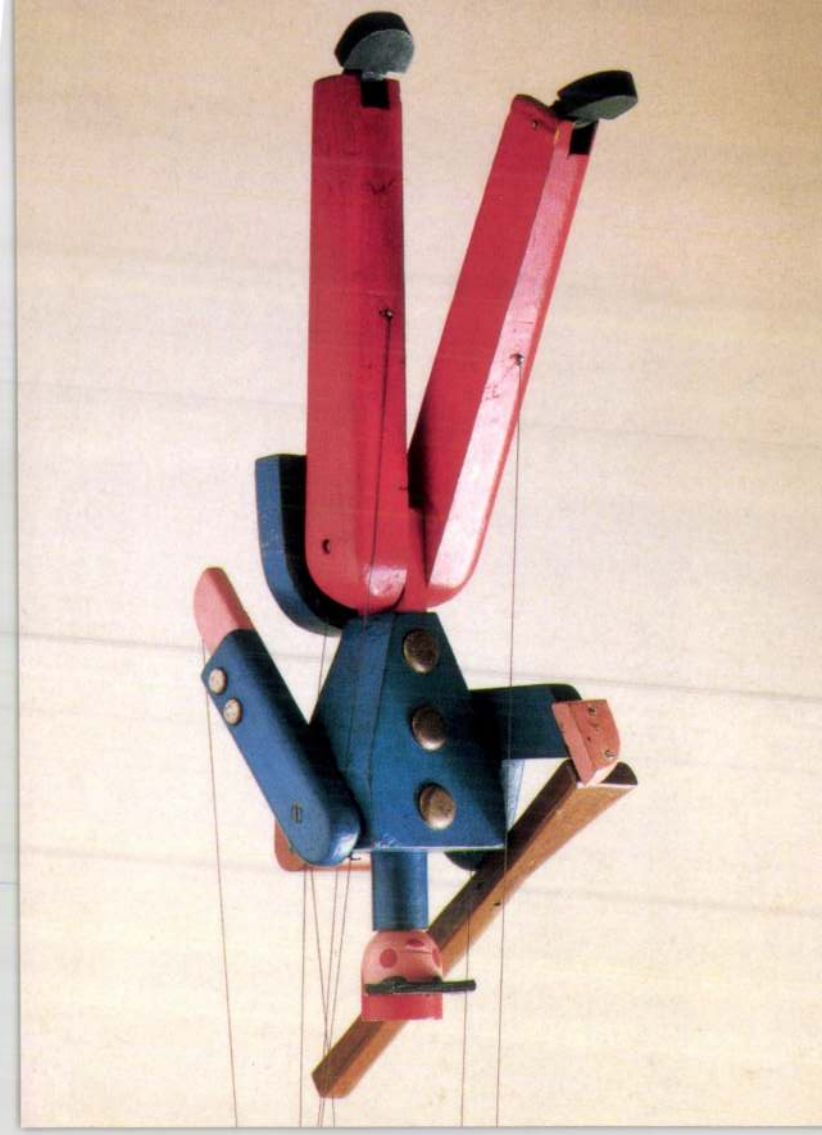

A. TÓTH SÁNDOR (1904—1980)
festőművész, bábművész

Karácsonyi üvegablakterv
Párizs, 1930.

tus, anil., p., 76 × 55 cm

MTI FOTÓ KFT. © 1016 Budapest, Lisznyai u. 23.

NOËL

SOIRÉE FAMILIALE

JEUDI-25

DÉCEMBRE

A. TÓTH SÁNDOR: *ÖNARCKÉP, 1930. (KRÉTA, PAPÍR)*

TOTH Sandor

A. Tóth Sándor: Parasztmadonna. Pápa, 1932.
Olaj, vászon, 70×65 cm, MNG,
kiállítva: A. Tóth Sándor Galéria, Pápa

TÓTH GÁBOR SÁNDOR:

A. TÓTH SÁNDOR

BÁBMŰVÉSZ, FESTŐMŰVÉSZ, GRAFIKUS
ÉS TANÁR A MONTPARNASSE-RÓL
könyve 2000 június 1-jén jelenik meg
a Püski Kiadó gondozásában,
500 oldalon, 250 színes és 130 fekete-fehér
képpel illusztrált monográfia és album

PÜSKI KIADÓ GYOMAI KNER NYOMDA

© A. Tóth Sándor Alapítvány, 2000

Fotó: Szepsy Szücs Levente

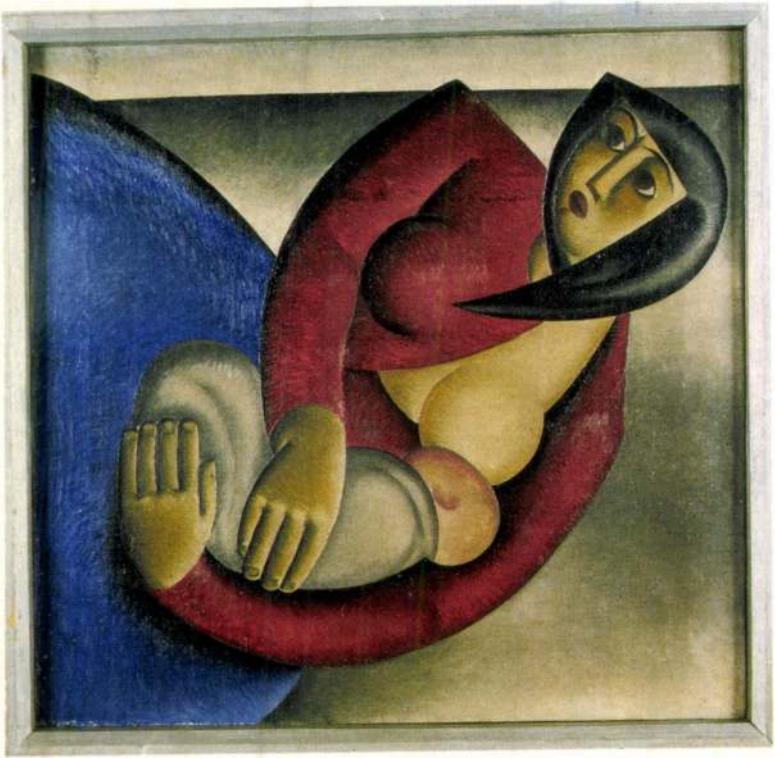

A. Tóth Sándor: Kőfaragó. Pápa, 1936. Olaj, vászon, 85×68 cm, Xantus János Múzeum, Győr, kiállítva: A. Tóth Sándor Galéria, Pápa

TÓTH GÁBOR SÁNDOR:

A. TÓTH SÁNDOR

BÁBMŰVÉSZ, FESTŐMŰVÉSZ, GRAFIKUS
ÉS TANÁR A MONTPARNASSE-RÓL
könyve 2000 június 1-jén jelenik meg
a Püski Kiadó gondozásában,
500 oldalon, 250 színes és 130 fekete-fehér
képpel illusztrált monográfia és album

PÜSKI KIADÓ GYOMAI KNER NYOMDA

© A. Tóth Sándor Alapítvány, 2000

Fotó: Szepsy Szücs Levente

A. TÓTH 1936.

A. Tóth Sándor: Bábjátékos. Párizs, 1931.
Olaj, vászon, 120×59 cm, mgt.

TÓTH GÁBOR SÁNDOR:

A. TÓTH SÁNDOR

BÁBMŰVÉSZ, FESTŐMŰVÉSZ, GRAFIKUS
ÉS TANÁR A MONTPARNASSE-RÓL
könyve 2000 június 1-jén jelenik meg
a Püski Kiadó gondozásában,
500 oldalon, 250 színes és 130 fekete-fehér
képpel illusztrált monográfia és album

PÜSKI KIADÓ GYOMAI KNER NYOMDA

© A. Tóth Sándor Alapítvány, 2000

Fotó: Szepsy Szücs Levente

A. Tóth Sándor: Árpád-házi Szent Erzsébet. Pápa, 1937.
Olaj, vászon, 118×45 cm, Kiscelli Múzeum
(Budapesti Történeti Múzeum Fővárosi Képtár)

TÓTH GÁBOR SÁNDOR:

A. TÓTH SÁNDOR

BÁBMŰVÉSZ, FESTŐMŰVÉSZ, GRAFIKUS
ÉS TANÁR A MONTPARNASSE-RÓL
könyve 2000 június 1-jén jelenik meg
a Püski Kiadó gondozásában,
500 oldalon, 250 színes és 130 fekete-fehér
képpel illusztrált monográfia és album

PÜSKI KIADÓ GYOMAI KNER NYOMDA

© A. Tóth Sándor Alapítvány, 2000

Fotó: Szepsy Szücs Levente

A. TÓTH / 37

A. Tóth Sándor: Le Chasseur aveugle (A vak vadász) szemből.
Párizs, 1929. Esztergályozott, faragott, festett fa,
zsinóros báb

TÓTH GÁBOR SÁNDOR:

A. TÓTH SÁNDOR

BÁBMŰVÉSZ, FESTŐMŰVÉSZ, GRAFIKUS
ÉS TANÁR A MONTPARNASSE-RÓL
könyve 2000 június 1-jén jelenik meg
a Püski Kiadó gondozásában,
500 oldalon, 250 színes és 130 fekete-fehér
képpel illusztrált monográfia és album

PÜSKI KIADÓ GYOMAI KNER NYOMDA

© A. Tóth Sándor Alapítvány, 2000

Fotó: Münchener Stadtmuseum

A. Tóth Sándor: La toute petite maison (Az ici-pici ház), a kislány a babájával szemből. Párizs, 1930. Esztergályozott, faragott, festett fa zsinóros báb, 40 cm, a baba 12 cm, OSZMI

TÓTH GÁBOR SÁNDOR:

A. TÓTH SÁNDOR

BÁBMŰVÉSZ, FESTŐMŰVÉSZ, GRAFIKUS
ÉS TANÁR A MONTPARNASSE-RÓL
könyve 2000 június 1-jén jelenik meg
a Püski Kiadó gondozásában,
500 oldalon, 250 színes és 130 fekete-fehér
képpel illusztrált monográfia és album

PÜSKI KIADÓ GYOMAI KNER NYOMDA

© A. Tóth Sándor Alapítvány, 2000

Fotó: Szepsy Szücs Levente

Pályázati felhívás

Pályázati felhívás az 1996/97-es tanév tanulmányi ösztöndíjára.

A pályázatot benyújtó hallgatókkal szembeni követelmények:

– Állandó lakóhelye a városban van legalább 1996. január 1-jétől.

– A kérelem benyújtását megelőző két félév, illetve első évfolyam hallgatója esetén az érettségi vizsga tanulmányi átlaga a 4,01-t eléri, vagy meghaladja.

– Vállalja, hogy a tanulmányok befejezését követően a városban létesít munkaviszonyt a támogatás időtartamára.

– A pályázónak a kérelemhez be kell mutatni érettségi bizonyítványát, vagy felsőoktatási intézményi leckekönyvét.

A kérelemhez csatolni kell:

– önéletrajzot;

– a tanulói jogviszony igazolását, vagy a felvételt igazoló levél másolatát;

– a család egy főre eső nettó jövedelmének igazolását.

A pályázatot 1996. július 31-ig kell az előírt mellékletekkel együtt a Pápa Városi Polgármesteri Hivatal művelődési osztályára benyújtani. A pályázatokat az Oktatási, Kulturális és Vallási Bizottság 1996. augusztus 31-ig bírálja el. A pályázatot elnyert hallgatóval a polgármester az ösztöndíjszabályzatról hozott, 224/1995./X. 3./Kt. sz. határozatban rögzített feltételeknek megfelelően megállapodást köt.

Az ösztöndíj mértékét Pápa város képviselő-testülete évente alapösszegben határozza meg, ami nem lehet kevesebb az előző évinél. Az alapösszeg a pályázó családjában az egy főre eső nettó jövedelem függvényében szorzószámmal növelhető. Az 1996/97-es tanévre vonatkozó alapösszeg 3000 forint.

Pápa város önkormányzata a szociálisan rászoruló, Pápa városban lakóhellyel rendelkező, felsőoktatási intézmény nappali tagozatán tanulmányokat folytató tanulókat ösztöndíjjal támogatja évente legfeljebb 5 fő részére.

Ösztöndíj iránti kérelmet azok a pápai lakóhelyű, felsőoktatási intézmény nappali tagozatán tanulók nyújthatnak be, akiknek családja kizárólag munkaviszonyból, közalkalmazotti vagy köztisztségviselői jogviszonyból, közalkalmazotti vagy köztisztségviselői jogviszonyból, szövetkezeti tagsági jogviszonyból származó jövedelemmel rendelkeznek.

További felvilágosítás a Pápa városi polgármesteri hivatal művelődési osztályán kérhető.

Kat.	Egy főre eső jöv.	Alapössz. szorzó	Ösztöndíj/hó
I.:	14.500–12.471 Ft	1	3000 Ft
II.:	12.470–10.005 Ft	1,5	4500 Ft
III.:	10.004 Ft-ig	2	6000 Ft

Megemlékező gyászünnepély

Pápa város és környékének háromezer, a fasiszták által elhurcolt, elpusztított zsidósága tiszteletére a pápai zsidó hitközség megemlékező gyászünnepélyt tart június 23-án délután két órakor a városi zsidótemetőben. Felidézik mártírhalált halt szeretteik emlékét és megemlékeznek valamennyi megölt zsidó hittestvérükről.

Jóhiszemű jogsértettek

Rövidesen elkészül a társasházakra vonatkozó törvény, mely ugyancsak időszerű és szükségszerű, hiszen rövid idő alatt szinte egy ország lakossága vált – kis túlzással állíthatjuk – akaratán kívül tulajdonossá a lakásprivatizációs kampány során.

Mára kiderült, hogy jószerivel mindenfajta előzetes felkészítés, tájékoztatás nélkül vásárolták meg az „olcsónak" kikiáltott lakásokat, melyekről a későbbiek folyamán kiderült, hogy műszakilag, épületgépészetileg, és még „külcsínre" is rengeteg kívánnivalót hagynak maguk után, illetve igen sokba kerülnek az új tulajdonosoknak.

Mire a kezdeti tulajdonszerzéssel járó eufória elmúlt, csak a csalódás, a fizetési kötelezettségek és a kétségek maradtak, meg a felismerés, hogy bizony visszamenőleg semmit nem lehet jóvátenni.

Az adok-veszek egy alapszabálysablon szerint ment végbe országszerte, mely nem alkalmas arra, hogy a megvásárolt és immáron társassá alakult házak alkotmánya lehessen. A panaszosok és panaszok elárasztották az önkormányzatokat, de azok magatartását meghatározza, hogy semmiféle törvény nem ír elő számukra fogyasztóvédelmi feladatokat.

A panaszos tulajdonosok rendre kisebbségben maradnak. Kiszolgáltatott helyzetükben különféle civil szervezetekhez fordulnak, így többek között az Országos Fogyasztóvédelmi Egyesület Lakásügyi Bizottságához. E bizottság elnöke dr. Wieber Imre jogtanácsos, aki vállalta, hogy a jogszabályok, a lehetőségek útvesztőjében legalább eligazítja a hozzájuk fordulókat, mert a tudatlan tulajdonosok ostromát már nem lehet kivédeni, elhárítani.

A jog embere szerint az értékesítésnél a vevők jóhiszeműségével enyhén szólva is alaposan visszaéltek. A rászedettek nagyrészt idős nyugdíjasok. Ha nem történik valami érdemi változás, jogi szabályozás, egyetemleges felelősségvállalás, akkor néhány év alatt csődbe jut az egész társasházi lakáskonstrukció.

A házak nagy része szinte a háborús sérüléseket, az 1956-os megrongálódásokat sem „heverte" ki, a gazda nélküli néhány évtized mindenre csak „rátett egy lapáttal" és most a koncepció nélküli privatizáció feltette a koronát a bajtömegre.

Az egyesület kompetenciája csupán arra terjed, hogy tanácsokkal segítse a kétségbeesett tulajdonosokat. És ezen túl? Wieber doktor szerint – aki egyébként több társasházzal kapcsolatos próbaper elindítója is – csak a civil szervezetek, az érdekvédelem és a lakosság együttes fellépése vezethet egy jó, alkalmazható és érthető új társasházi törvény közeljövőbeni megalkotásához.

(L. Gy.)

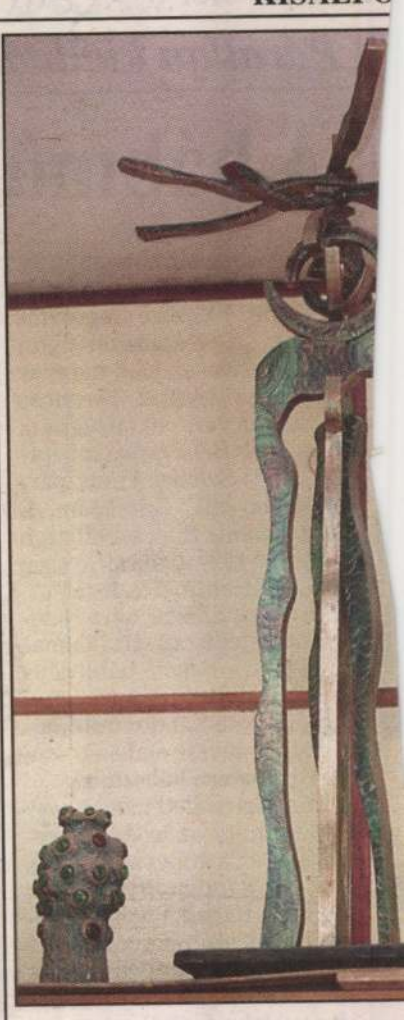

A sámánsorozat egy darabja.

Álomv

Valahol ot

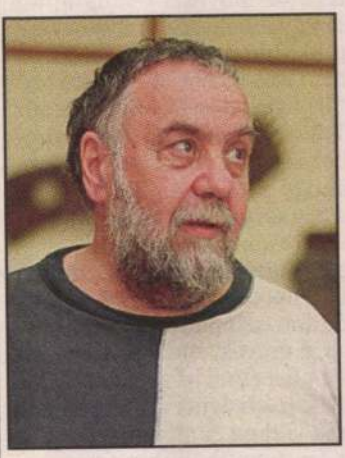

Tirnovan Ari Vid

***Tirnovan Ari Vid* a messzi székely havasokból érkezett Magyarországra. Többször ette már a száműzetés kenyerét, míg végül Pápán otthonra lelt. Az alkotóval öreghegyi műtermében beszélgettünk. Először arról faggattam, hogy miként élte át a hazacserét.**

– Ha erről akarok szólni, azzal kell kezdenem, hogy már ez volt a második cserém, ha ezt így lehet nevezni. A bécsi döntés következményeként – 1940-ben – Romániából Magyarországra (Észak-Erdélybe) kerültem. Egyébként háromszáz évre visszatekintő unitárius papcsaládból származom. Én szakítottam meg ezt a tisztes sort és egy másfajta vallást hirdetek, illetve gyakorlok évtizedek óta.

Életemben a történelem egy másik nyomot is hagyott. Megbízás alapján 1956. október 23-án gyűlést szerveztem, diákfórumot, amelynek a következménye hét év börtön lett. Ennek nyomán persze egyetlen helyen sem tudtam elhelyezkedni. Mondhatom, hogy engem már az a rendszer privatizált. Azóta vállalkozóként dolgozom.

A kérdésre visszatérve elmondhatom, hogy kétéves korom óta járom azt a szűk pátriát, amit Erdélynek neveznek. Kolozsvár, Segesvár, Nagyvárad, Nagybánya, Szatmárnémeti, mind, mind otthonaim voltak. Volt ahová többször visszatértem. Ennek a kényszerű jövés-menésnek, majdnem hontalanságnak az lett az eredménye, hogy végül Magyarországra kerültem.

TÓTH SÁNDOR

~~ALFÖLD~~ Kisalföld 1996. június 18., kedd

Páratlan kiállítás a Somogyi József Galériában

A bábművészet nagymestere

Nagyapja Münchenben és Bécsben végzett akadémikus-festő volt. Felesége *Káposztás Emília*. A Káposztás-ágon visszamenve az első magyar szobrászművésszel, *Ferenczy Istvánnal* van rokonságban. Apja *Tóth Béla* városi műépítész, anyja *Schulek Vilma* iparművésznő volt. „Édesapám, *A. Tóth Sándor* Rimaszombaton született 1904-ben, öt gyerek közé" – kezdte előadását *dr. Tóth Gábor Sándor*, aki a Nemzetközi Játékfesztivál alkalmából Pápára hozott bábkiállítással tisztelte meg a várost és apja, A. Tóth Sándor festőművész-bábművész emlékét.

Új, modern bábszínház

Érettségi mellett mind a négy fiú kitanulta az asztalosmesterséget és a könyvkötészetet. A. Tóth Sándor Budapesten végzett a Képzőművészeti Főiskolán. Tanulmányúton járt Bécsben, aztán jött Nürnberg, Köln, London, Wales, ahol barátjával lefordították „A walesi bárdok" című balladát walesi nyelvre. Ez az első fordítás, ami ott megjelent.

1929-ben érkezett Párizsba. Unokanővére, *Sulyok Helén*, és férje *Blattner Géza* művészi lámpaernyő-készítő műtermében kapott munkát. Ez a kisüzem biztosította az anyagi hátteret a modern bábjáték változatos művészi feladataihoz az egyébként festőművészként is kiállító művészeknek. Blattner Géza (groteszk realista festő) nagy hatással volt Alexandr Tóthra. Ebből a névhasználatból ered az A. Tóth rövidítés, ahogy később aláírta műveit. A Szivárvány Bábszínház művészei között ismerkedett meg a bábjátékkal. A kubizmussal kacérkodó modern marionettfigurái, színpadképei az avantgárd művészettel jegyezték el. Az utca című jelenete (ízesülés nélkül kivágott bábokkal), A vak vadász című darabja, ahol a marionettbábukat tömören, szoborszerűen faragta ki fából, és ki is festette azokat, nagy sikerű műsorszáma volt a bábszínháznak. A Journal című francia lap által rendezett Bábjátékosok Első Nemzetközi Találkozóján A. Tóth Sándor, Blattner Géza, Sulyok Helén, Frid Tivadar, Detre Szilárd nagy sikert arattak a magyar színek képviseletében.

Egy évvel később a Marionettbábosok Nemzetközi Szövetségének Kongresszusán A. Tóth Sándor avantgárd, kézi faragású marionettbábjai világszínvonalat képviseltek.

Az Icipici ház és A kezek bábjai előadásai is nagy sikert arattak. Felejthetetlenek a Fakatonák parádéja bábjai is 1936-ból. A darabokat maga vitte színre, a bábokat ő faragta, esztergályozta előzetes vázlatok alapján. Hamarosan irodalmi színházzá váltak, eredeti darabokat adtak elő eredeti zenével. Az Arc-en-ciel művészei aranyérmet kaptak.

Távolba révedő bábszemek.

A Blattner-műhely az 1937-es párizsi világkiállításon Madách Az ember tragédiája című darabját vitte színre másfél órás előadásban. Máig ez az egyetlen francia nyelvű feldolgozása ennek a műnek. A különböző színeket és bábokat más-más művész faragta ki, így A. Tóth Sándor az egyiptomi színt alkotta meg. Az Arc-en-ciel művészei ezért aranyérmet kaptak. Kertész András, a híres magyar származású fotóművész, aki később Amerikában telepedett le, örökítette meg a társaságot az utókor számára.

A. Tóth Sándor nem maradt Párizsban, visszajött Magyarországra, Pápára. Hamarosan rádöbbent, hogy a hazai közönség még a bábjáték műfaját is nehezen fogadja be, nemhogy az avantgárd törekvéseket. Festőművész-rajztanárként kötelességének tartotta a báb népszerűsítését. Megismertette a kesztyűs bábokat az ifjúsággal. Két maga teremtette hőse: Üsd Ubul és Verj Elek kalandjai bábos útmutatásokkal – sorozatban jelentek meg az egykori diáklap, a Magyar Cserkész hasábjain, s A. Tóth Sándor maga is járta a cserkésztáborokat, iskolákat műsoraival.

Új korszak vette kezdetét

1947 májusában országos hírű szakemberek között, az ő javaslatainak hatására, bábjátékos-szakosztály alakult a Magyar Szabadszínjátszók Országos Szövetsége keretein belül saját elnökletével. Fáradozott a magyar népmesék nívós színreviteléért: a Ludas Matyi, a Döbrögi és a Három kívánság remekbe faragott kesztyűs bábjai maradandó értékek a Magyar Színháztörténeti Intézetben.

1949-től új korszak vette kezdetét a bábjátszásban. Az 1948-ban megalakult Magyar Bábjátékosok Egyesületében Budapesten az egység megbomlott, és ezt a lassú szétzilálást bábművészetünk soha nem tudta kiheverni.

A Somogyi József Galériában kiállított bábok páratlan élményt jelenthetnek azoknak, akik megnézik a már csak rövid ideig itt lévő alkotásokat.

Bodnár Emese
Fotó: GÜLCH CSABA

Bábokba álmodott mesevilág.

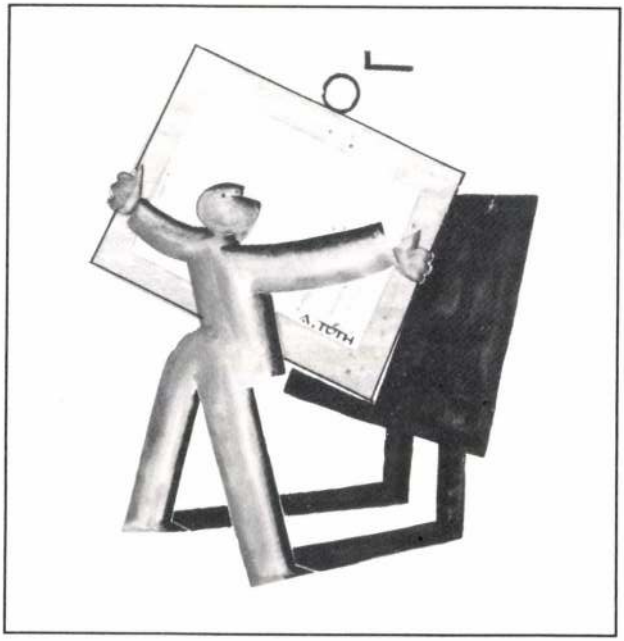

A. TÓTH SÁNDOR

ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁSA

PÁPA
ESTERHÁZY KASTÉLY

A. TÓTH SÁNDOR
Exposition Unioniste,
1930 Paris — plakátterv

E.ON HUNGÁRIA - GEDOS

"Ein weiterer Schritt in die Zukunft"

Die GEDOS GmbH hat der E.ON Hungária Rt. 49% ihrer Anteile übergeben. Die 100%ige Tocher der GEDOS GmbH, die 1999 gegründete GEDOS Hungária Kft., erzielte im vergangenen Jahr einen Umsatz von 3,1 Mrd. Forint. Aber die E.ON AG hat noch weitere Pläne: Sie verhandelt derzeit über den Erwerb der britischen Powergen Plc., in deren Eigentum sich auch das Kraftwerk Csepel befindet.

"Das Jahr hat für die Stromversorgungsgesellschaften in Ungarn nicht gerade unter einem guten Stern angefangen. Die Entscheidung der Regierung, dass die Strompreise für Privatverbraucher nur um 6% angehoben werden dürfen, die Stromversorger den Strom jedoch von den sich in staatlichem Eigentum befindlichen Ungarischen Elektrizitätswerken (MVM Rt.) zu 13% erhöhten Preisen kaufen müssen, kam wie eine kalte Dusche. Umso erfreulicher sei es nun, im Rahmen einer Pressekonferenz die Übergabe von 49% der GEDOS-Anteile an die E.ON Hungária Rt. bekannt geben zu können", so Konrad Kreuzer, der Vorstandsvorsitzende der E.ON Hungária Rt. Die Aktienübergabe erfolgte ohne Kapitaltransfer, sie hat keinerlei wirtschaftlichen Effekt. Ziel ist es, die ungarische Komponente des Unternehmens stärker auszubauen und eine größere Nähe zum ungarischen Markt zu schaffen.

Da sich in Anbetracht der bevorstehenden Liberalisierung der Energiemärkte der Markt immer weiter zuspitzt, gewinnt auch die Informationstechnologie eine immer größere Bedeutung. E.ON Hungária habe sich bereits zu einem Zeitpunkt auf die Informatik konzentriert, als andere Unternehmen auf diesem Gebiet noch nichts unternahmen. Auch dies sei eine rechtzeitige Vorbereitung auf die Liberalisierung des Marktes, ein Schritt in die Zukunft. Ein moderner Dienstleister müsse die Zukunft wagen, wenn er erfolgreich sein wolle, begründete Kreuzer die Anteilsübergabe. Die Öffnung des Energiemarktes in Ungarn komme ganz bestimmt und mit dem Erwerb von 49% der Anteile an GEDOS stärke E.ON Hungária ihre Zukunftschancen. Wenn sich der Strommarkt tatsächlich am 1. Juli 2001 für Großkunden und am 1. Januar 2002 für Privatkunden in Ungarn öffnen sollte, steht E.ON mit fertigen kunden- und ungarnspezifischen und vor allem hochmodernen Lösungen bereit.

Die GEDOS Hungária mit Sitz in Budapest wurde im November 1999 als 100%ige Tochter der GEDOS mbH, gegründet, welche einer der größten IT-Dienstleister der Energiewirtschaft in Deutschland ist. GEDOS Hungária verfügt über 125 hochqualifizierte Mitarbeiter. Die augenblicklich durchgeführte SAP-Implementierung für die gesamte E.ON Hungária Gruppe ist eines der derzeit umfassendsten IT-Projekte in Ungarn. GEDOS Hungária ist einer der größten IT-Dienstleister Ungarns. In den Service-Centren Budapest, Debrecen, Nagykanizsa, Győr und Pécs sowie in mehr als 40 Kundenstandorten werden branchenspezifische IT-Dienstleistungen angeboten.

STROMVERSORGER VERÄRGERT

Der Unmut der ungarischen Stromversorgungsgesellschaften hinsichtlich der seit dem 1. Januar geltenden neuen Preisregelungen wächst weiter. Sie forderten in der vergangenen Woche das Wirtschaftsministerium auf, die Verordnung wieder rückgängig zu machen. Ihr Ziel ist es nicht, die Preise für die Privatverbraucher über die bewilligten 6% hinaus weiter in die Höhe zu schrauben, sondern weniger als die "verordneten" 13% an die ungarischen Elektrizitätswerke zahlen zu müssen. Durch die aktuelle Regelung rechnen die Versorgungsgesellschaften mit Verlusten von 22 Mrd. Ft. Die Gesellschaften müssten ihre Entwicklungspläne deshalb zurückstellen, was in Anbetracht der bevorstehenden Liberalisierung als höchst unbedacht seitens der Regierung angesehen wird. Émász, Dédász und Titász würden aufgrund der Preisregelung dieses Jahr mit Verlusten abschließen. Die am Strommarkt etablierten ausländischen Unternehmen E.ON, RWE und die französische EdF bezeichneten dies als behördlichen Irrtum, als Vertragsbruch und als unverantwortlich. Konrad Kreuzer zufolge sei die Entscheidung der Regierung wie einen Schlag ins Gesicht. Den größten Fehler sieht er vor allem darin, dass die Regierung die Versorgungsgesellschaften über diesen Schritt, der schon am 1. Januar dieses Jahres in Kraft trat, erst am 21. Dezember 2000 informierte.

Sollte es zu keiner Vereinbarung mit der Regierung und den Behörden sowie MVM Rt. kommen, wollen sich die Versorgungsgesellschaften an das Gericht wenden. Vorerst versuchen sie, auf dem Verhandlungswege ihre Interessen durchzusetzen.

Werner Hecker (Vorsitzender der Gesells Hungária Kft., links) und Konrad Kreuz Hungária Rt.) bei der offiziellen Übergab *an der GEDOS will E.ON Hungária ihre Z*

Die E.ON Hungária Rt. hält als operative Landesholding in Ungarn Mehrheitsbeteiligungen an den Regionalversorgern Titász und Dédász sowie eine Minderheitsbeteiligung an Édász. Diese Regionalversorger beschäftigen zusammen 6.500 Mitarbeiter, betreuen 2,6 Mio. Kunden und erwirtschaften einen Umsatz von 1,6 Mrd. DM. Sie halten am ungarischen Strom- und Gasverteilungsmarkt einen Marktanteil von über 40%.

Das größte deutsche Kommunalwerkunternehmen, die E.ON AG, bestätigte in der vergangenen Woche weiterhin, dass sie Vorverhandlungen für

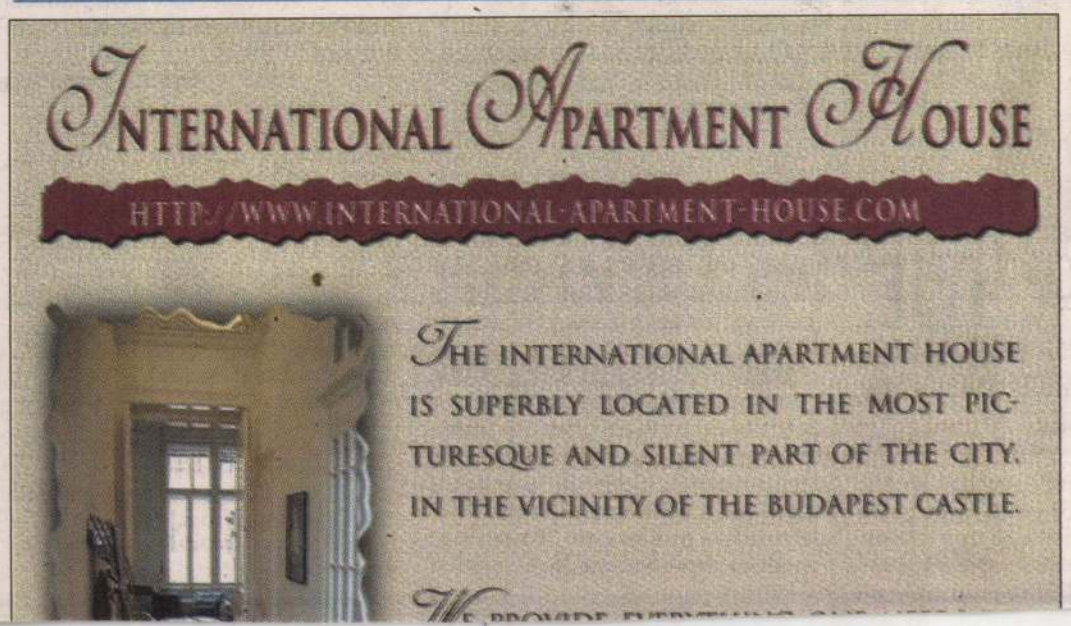

A. TÓTH Sándor

AUSSTELLUNGEN

ERNST MUSEUM (VI. Nagymező u. 8): Paris-Pápa: Sándor Tóth, Maler und Puppenkünstler. Bis 11.2.; Di-Sa von 11 bis 19 Uhr, So von 11 bis 18 Uhr. 11.2. um 11.00 Uhr Matinée mit ...iner-Szász Kammersympho-...rke von Mendelssohn, ...dn.

...LÉRIA (V. ...") -

AUSSTELLUNG

Künstler in Paris, Lehrer in Pápa

Am Wochenende wurde im Ernst Museum die Ausstellung "Sándor A. Tóth: Paris - Pápa" eröffnet. Letztes Jahr erschien außerdem eine umfassende Biographie über den fast vergessenen ehemaligen Avantgarde-Künstler, mit Werkverzeichnis und Dokumenten, die nicht nur sein Leben betreffen, sondern auch die Verbindung zwischen der ungarischen und der französischen Kunstszene beleuchten. Das reichbebilderte Buch ist ungarisch geschrieben mit französischer, englischer und deutscher Zusammenfassung.

Im dritten Stock des Münchner Stadtmuseums, berühmt wegen seiner renommierten Spezialsammlungen, findet man eine ständige Ausstellung, die einen Überblick gibt über die gesamte Entwicklung der Kunst des Puppenspiels. Eine Vitrine ist dem Pariser Theater "Arc-en-ciel" gewidmet, das in den 1930er Jahren der künstlerischen Entwicklung des Marionettentheaters einen wichtigen Anstoß gab. Neben Figuren des Theaterleiters Géza Blattner hängt hier auch "Der blinde Jäger", eine witzige Holzmarionette von 1929. Gefertigt wurde sie von "A.Tóth", sonst erfährt man nichts über die Künstlerpuppen in der Vitrine. Dabei macht das neugierig: In einer Münchner Puppentheatersammlung hängen Puppen ungarischer Künstler, die in Paris gelebt haben. Ungarn in Paris wie Rippl-Rónai, wie André Kertész, wie Brassai, wie Vasarely ...

A. Tóth, also: Alexandre Tóth, wurde als Sándor A. (für: Alexandre, die französische Form von Sándor) Tóth in seinem Heimatland Ungarn vor allem als kubistisch geprägter Maler der Moderne bekannt, doch fast noch mehr als einflussreicher Kunstlehrer in der transdanubischen Kleinstadt Pápa. 1904 im nordungarischen Rimaszombat geboren, erhielt er seine Ausbildung an der Hochschule für Bildende Kunst in Budapest. Trotz erster Ausstellungserfolge ging er 1928 nach London, wo er sich vor allem als Porträtzeichner durchschlug.

Auf dem Rückweg nach Budapest ein Jahr später blieb er in Paris hängen. Seine Kusine Helén Sulyok lebte dort mit ihrem Mann Géza Blattner (1893-1967), der zusammen mit ein paar ungarischen Künstlerfreunden an Aufführungen für eine Marionettenbühne arbeitete. Tóth blieb in dieser ungarischen "Kolonie" auf dem Montparnasse drei Jahre, die seine künstlerisch wertvollsten Jahre wurden.

Schon auf dem Zweiten Kongress der UNIMA, der Internationalen Union der Marionettenspieler, stellte sich das "Arc-en-ciel-Ensemble" 1929 dem internationalen Publikum vor. Ihre Aufführungen waren ein durchschlagender Erfolg, denn ihre avantgardistischen Puppen und Stücke, das experimentelle Bühnenbild und zusätzliche Elemente wie Musik vom Grammophon revolutionierten das Puppentheater. Das anspruchsvolle Theater des großen Marionettenmachers Blattner schöpfte aus der schier unerschöpflichen Kreativität der Künstler.

Nicht nur hier in Paris, auch in Berlin und in Dessau am Bauhaus trafen sich Ungarn, die der konservativen Kulturpolitik Budapests den Rücken gekehrt hatten wie auch die Fotografen André Kertész und Brassai. Der Freundeskreis am Theater Arc-en-ciel, neben Tóth, Blattner und seiner Frau noch Tivadar Fried und Szilárd Detre, war jahrelang auf der Suche nach immer wieder neuen Formen und Ausdrucksmöglichkeiten. Mit alten und neuen Stoffen und Figuren wurde experimentiert. Tóth schuf dabei auch "Weiß-Schatten"-Figuren mit sozialen Motiven ("Die Straße") und stilisierte Puppen, von denen leider nicht mehr alle erhalten sind. Noch Jahrzehnte später war er ein aktives Mitglied der UNIMA.

"Der blinde Jäger": *Das Bild (oben) zeigt die Marionette zum gleichnamigen Stück von Sándor A. Tóth. Links das Plakat des Puppentheaters Arc-en-ciel.*
Ill.: G.S.T.

1931 ging er zurück nach Ungarn und arbeitete bis zu seinem Tod 1980 als Kunstlehrer in Pápa. Der bis dahin stark kubistisch geprägte Maler und Puppenmacher, Schöpfer ironischer (wie dem "Fußballspieler" von 1931) und sozialer Motive (wie "Waschfrau" von 1931), fand hier am Reformierten Kollegium in der Provinzstadt seine Berufung. Er wollte seine Fähigkeiten weitergeben, förderte junge Talente, organisierte Ausstellungen. József Somogyi erinnert sich in seinen Memoiren an den Künstler-Lehrer mit dem europäischen Blick: "Er brachte frische Luft mit neuen Trends in die alten Mauern." Sein avantgardistischer Stil erscheint im Laufe der Zeit abgeschwächt, wenn auch der Schwung seiner Linien (die besonders in seiner Plakatkunst zu bewundern sind) erhalten blieb.

Als einer der ersten erkannte er die pädagogischen Möglichkeiten, die das Puppenspiel bot. Er selbst setzte es bei Pfadfindergruppen ein. Dieses Engagement in den kirchlichen Gruppen sowie sein Ausharren in der Provinz machten ihn bei der Politik und bei den Kunstkritikern verdächtig. Das erklärt, warum er heute in Ungarn so wenig bekannt ist, obwohl seine Bilder in Ausstellungen und in den großen nationalen Sammlungen in der Budapester Nationalgalerie und in der Pécser "Moderne Kunstgalerie" zu finden sind. Zu seinem Tód 1980 war seine Bedeutung fast nur noch als Lehrer in Pápa wirklich anerkannt. Sein Sohn Gábor Sándor Tóth hat sein Leben seitdem der Erinnerung an den Künstler gewidmet, zusammen mit einer von ihm gegründeten Stiftung. In Pápa ist eine ständige Ausstellung mit Tóths Bildern im Esterházy Schloss entstanden, und auch die im letzten Sommer erschienene Monographie werden dazu beitragen, dass diese vielfältige Künstlerpersönlichkeit nicht vergessen wird.

Daniela Tiggemann

"PÁRIZS - PÁPA" AUSSTELLUNG, ERNST MUSEUM, VI., NAGYMEZŐ U. 8., BIS 11. FEBRUAR TÄGLICH AUßER MONTAGS GEÖFFNET VON 11-19 UHR, SONNTAGS BIS 18 UHR. IM RAHMEN DER AUSSTELLUNG WERDEN AN DEN SONNTAGEN UM 11 UHR PUPPENSPIELE GEGEBEN, AM 28. JANUAR "LÁSZLÓ VITÉZ UND DIE ANDEREN" MIT DEN HENRIK KEMÉNY PUPPENTHEATER UND AM 4. FEBRUAR "GAZSIS ABENTEUER" UND "UBUL UND ELEK" MIT DEM PUPPENKÜNSTLER KORNÉL GIOVANNINI.
A. TÓTH SÁNDOR GALERIE IM GRÓF ESZTERHÁZY SCHLOßMUSEUM, PÁPA, AB 15. MÄRZ WIEDER GEÖFFNET.
GÁBOR SÁNDOR TÓTH: "A. TÓTH SÁNDOR." PÜSKI VERLAG, ERHÄLTLICH IN DER BUCHHANDLUNG DES VERLAGS, I. BEZIRK, KRISZTINA KÖRÚT 26.

Vitrine III

VEREINIGUNGEN — VERANSTALTUNGEN — EREIGNISSE

29. Fest des Buches, 1965	81 mm
30. Photo-Club Szeged, 1967	82 mm
31. Musikschul-Wettbewerb, Szeged 1972	79 mm
32. 15 Jahre Chor der Musikfreunde in Szeged, 1973	81 mm
33. Volkstanzfestival in Szeged II, 1972	92 mm
34. Internationales Künstlersymposion in Sóstó, 1974	107 mm
35. Festspiele in Kisvárda, 1974	84 mm
36. „Weihnachten 1968" (Mondumkreisung)	100 mm
37. 10 Jahre Veterinärinstitut Budapest, 1973	100 mm
38. Medaille für Baukunst („Csomiterv") II, 1974	88 mm
39. NOVEX, Budapest, Handelsmedaille, 1975	92 mm
40. Münzausstellung in Nyíregyháza, 1977 (175 Jahre Magyar Nemzeti Múzeum), Av. und Rv.	55 mm
41. Münzausstellung in Nyírbátor, 1982, Av. und Rv.	47 mm

Kat.-Nr. 30

Vitrine IV

VERANSTALTUNGEN — PREISMEDAILLEN

42. FIDEM — Medaillenkongreß, Budapest 1977, I, Av. und Rv.	74 mm
43. FIDEM — Medaillenkongreß, Budapest 1977, II	92 mm
44. Eröffnung des Móricz Zsigmond-Theaters, 1981, Av. und Rv.	112 mm
45. Zweiteilige Preismedaille für Baukunst („Nyírterv" 1977), Außen- und Innenansichten	95 mm
46. Segelflugmeisterschaft, 3. Preis, 1978	101 mm
47. Segelflugmeisterschaft, Szeged 1978	45 mm
48. Musikfest in Nyírbátor, 1977	115 mm
49. Puppenspielertag in Nyíregyháza, 1978	83 mm
50. Ophtalmologenkongreß, Budapest 1980, Av. und Rv.	89 mm

Kat.-Nr. 44, Rückseite

Vitrine V

PORTRÄTMEDAILLEN

51. Nagy Attila, Schauspieler, 1965	78 mm
52. Illyés Gyula, Dichter, 1967	83 mm
53. Juhász Gyula, Dichter, 1967	110 mm
54. József Attila, Dichter, 1971	89 mm
55. Móra Ferenc, Schriftsteller, 1973	81 mm
56. Rabbi Immanuel Löw, Orientalist, 1974	111 mm
57. Rávnay Tamász, Professor für Dermatologie in Szeged, 1966	61 mm
58. Kohán György, Maler, 1968	93 mm
59. Bartók Béla, Komponist, 1971	80 mm
60. Dr. Udvardy József, Bischof von Szeged, 1975	96 mm
61. Beatrice, Geliebte Dante Alighieris, 1974	116 mm
62. Dante Alighieri, Italienischer Dichter, 1974	116 mm
63. Kodály Zoltán, Komponist, 1982, Av. und Rv.	107 mm
64. Giorgio Vasari, Italienischer Baumeister, 1974, Av. und Rv.	122 mm

Kat.-Nr. 59

Kat.-Nr. 26

Kat.-Nr. 27

Vitrine II

FAMILIE

15. Geburtstag, 1965	67 mm
16. Die Erwartung, 1966	35 mm
17. Die Reichlichkeit, 1966	113 mm
18. Februar-Erinnerung, 1967	95 mm
19. Liebe, 1967	89 mm
20. Profil mit Mond, 1968	88 mm
21. „Schlafend", 1969	92 mm
22. „Singend", 1969	102 mm

PLATTENSEE, 1968

23. Die Welle	103 mm
24. Silberne Brücke	112 mm
25. Sturmsignal	112 mm
26. Die Mole	107 mm
27. Sonne und Wasser	96 mm
28. Schiff am Plattensee	107 mm

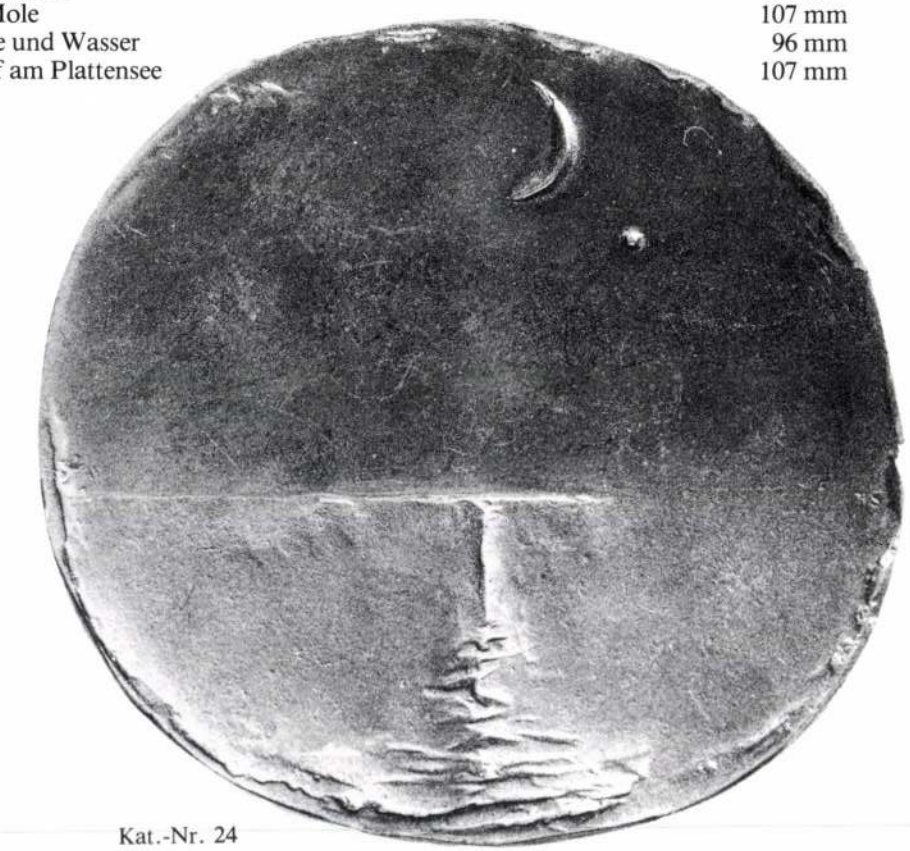

Kat.-Nr. 24

Kat.-Nr. 53, Vorderseite

Vitrine VI

HISTORISCHE PERSÖNLICHKEITEN

65. Der heilige Gellért (Gerhard), Bischof von Csanad (gestorben 1046), 1980	66 mm
66. Frater György (1482—1551), siebenbürgischer Politiker, 1982	105 mm
67. Stephan Bocskai (1604—1606), Fürst von Siebenbürgen, 1986	90 mm
68. Kelemen Didák (1686—1744), Minoritenpater und Prediger, 1976	90 mm
69. Franz Rákóczi (1676—1735), Führer des ungarischen Aufstandes (1703—1711), 1976	100 mm
70. Hatvani István (1716—1786), Arzt und Schriftsteller, 1980	117 mm
71. Bessenyey György (1747—1811), Ungarischer Leibgardist und Dichter, 1979	110 mm

Vitrine VII

PAPST UND KIRCHE

72. Papst Johannes XXIII., 1978	120 x 120 mm
73. Papst Paul VI., 1978	120 x 120 mm
74. Papst Johannes Paul I., 1978	120 x 120 mm
75. Papst Johannes Paul II., 1978	120 x 120 mm
76. Meßfeier, 1970	80 mm
77. Domplatz in Szeged, 1978	101 mm
78. Die heilige Elisabeth von Thüringen, 1981	46 mm
79. Der heilige Christophorus, 1985	43 mm
80. Bischofssitz Nyíregyháza, 1981	81 mm
81. „SUSCIPE SANCTE PATER", 1979	90 mm

Kat.-Nr. 77

Vitrine I

DIE FAMILIE

1. Die Gattin	43 mm
2. Die Gattin II	43 mm
3. Die Gattin, 1966	89 mm
TOCHTER NÓRA	
4. Nóra I	58 mm
5. Nóra II, 1965	71 mm
6. Nóra, 1970	82 mm
DIE ZWILLINGE BENCE UND KRISZTA	
7. Bence I, 1965	45 mm
8. Bence II, 1967	45 mm
9. Bence baut eine Burg, 1967	73 mm
10. Kriszta I, 1965	42 mm
11. Kriszta II	43 mm
12. Kriszta, 1978	79 mm
13. Die Mutter des Künstlers, 1965	59 mm
14. Judit	44 mm

Kat.-Nr. 21

sie auch heute nicht mehr unbedingt als Qualitätsmerkmal gilt — die große Porträttreue der Arbeiten Tóths, man betrachte nur die Plaketten auf die letzten vier Päpste (Kat.-Nr. 72—75).

Bezeichnend für den Künstler ist der Gegensatz, wenn man seine Darstellung der Natur mit sozialen Themen vergleicht: Auf der einen Seite weiche, lyrische Naturschilderung — man denke etwa an die Serien auf den Plattensee (Kat.-Nr. 22—28) aus seiner früheren Zeit, oder an die ukrainischen Karpathen (Kat.-Nr. 99—104) vor etwa zehn Jahren, auf der anderen Seite die harte, fast brutale Darstellung bei der Anklage gesellschaftlicher Mißstände, die Tóth als modernes Inferno mit dem Inferno aus Dantes Göttlicher Komödie gleichsetzt (Kat.-Nr. 94—98). Die Darstellung von Städten bietet sich oft bei Verdienst- und Preismedaillen oder Jubiläen an, wobei gerne ein Haus als Teil für das Ganze gezeigt wird (vgl. Vitrine XII).

Einen breiten Raum nimmt bei Tóth die Darstellung des nackten menschlichen Körpers ein, der ihn künstlerisch seit Beginn seines Schaffens reizt, sei es als Illustration zu Mythologie und Literatur (Kat.-Nr. 108, 113 und 114), sei es als Zitat aus dem Hohen Lied des Alten Testaments (Kat.-Nr. 109) oder einfach als Akt, ganz oder im Detail, wie er ihn gern auf seinen „Visitekarten in Metall" abbildet (Kat.-Nr. 111). Auch die Putti auf den Neujahrsmedaillen sind hier zu erwähnen (Kat.-Nr. 110).

Auf dem Gebiet der geprägten Objekte sind zunächst verschiedene Silber-Gedenkmünzen des ungarischen Staates zu 200 und 500 Forint zu nennen, die nach Tóths Modell aufgelegt wurden (Kat.-Nr. 129, 131 und 132). Aber auch geprägte Medaillen, meist ungefähr in Münzgröße, wurden zahlreich von ihm geschaffen. Auftraggeber dafür war oft der Verein Ungarischer Münzensammler. Die Themen sind häufig Porträts von Künstlern oder Persönlichkeiten aus der Geschichte Ungarns, aber auch den siebenbürgischen Fürsten ist eine eigene Serie gewidmet (Vitrine XV). Und schließlich sind es wieder städtische Medaillen, die manchmal in Zusammenhang mit dem Fremdenverkehr ausgegeben wurden (Vitrine XVI).

Überblickt man abschließend das bisherige Schaffen Sándor Tóths so sieht man trotz der künstlerischen Entwicklung die Kontinuität seiner Arbeit, er ist seinen Vorstellungen immer treu geblieben. Die konkrete Aussage der Medaillen ist ihm stets wichtiger als schwer nachvollziehbare Interpretationen mit tiefgründigem Anspruch. Das unmittelbare Erleben einer Situation scheint dem Medailleur den Anstoß zur Idee zu geben, die dann mit — im besten Sinn — einfachen Mitteln kunstvoll realisiert wird.

Karl Schulz

Kat.-Nr. 78

Kat.-Nr. 79

Vitrine VIII

STAAT — ARBEIT — WIRTSCHAFT

82. Frühling 1945—1975	130 mm
83. „PRO PATRIA", 1976, Av. und Rv.	105 mm
84. Schweißerlehrgang 1971—1972	78 mm
85. 25 Jahre Ungarische Außenhandelsbank, 1975	93 mm
86. Ehrenpreis für schöpferische Arbeit, Nyíregyháza, 1979	100 mm
87. Teilnahme am Raumfahrtprogramm „Sojus", 1980	108 mm
88. Ehrenpreis für schöpferische Arbeit, Debrecen 1980	102 mm
89. „AGNUSCOOP", Medaille für Schafzucht, 1985	117 mm

Vitrine IX

SOZIALES

90. Gesundheitswesen I, 1975	127 mm
91. Gesundheitswesen II, 1975	123 mm
92. Jahr des Kindes, 1979, Av. und Rv.	120 mm
93. „PRO HUMANITATE", Ungarisches Rotes Kreuz, 1982	91 mm

INFERNO DANTES UND DES MODERNEN MENSCHEN, 1979

94. Inferno	120 mm
95. Drogen	120 mm
96. Terror	120 mm
97. Presse	125 mm
98. Abtreibung	130 mm

Vitrine X

DIE KARPATHEN, 1979

99.	Die Karpathen in der Ukraine	124 mm
100.	Die Rodung	118 mm
101.	Der Engpaß Vereczke	126 mm
102.	Kiefernwald	110 mm
103.	Beregsziklás	125 mm
104.	Schafherde	127 mm

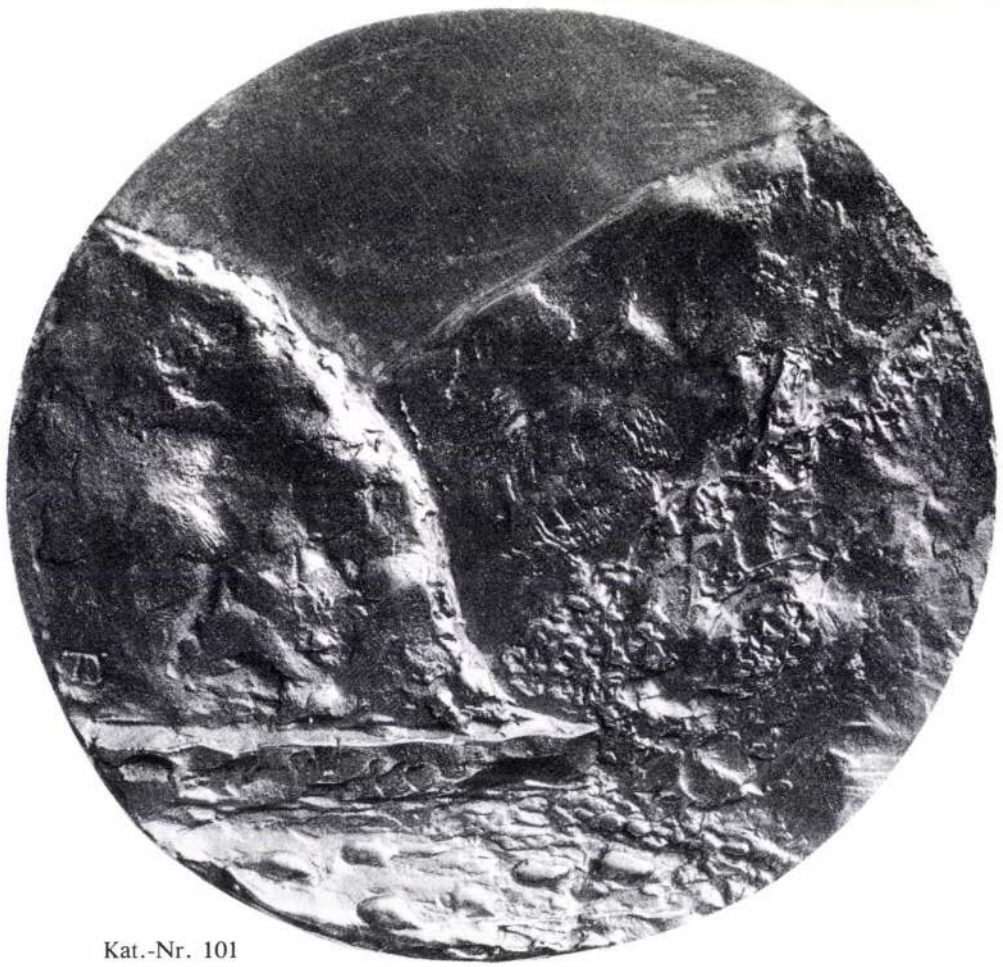

Kat.-Nr. 101

Der Medailleur Sándor Tóth

Die Medailleurkunst hat in Ungarn eine lange Tradition. Nach einer Zeit geringerer Bedeutung im 19. Jahrhundert nahm sie besonders zu Beginn des 20. Jahrhunderts einen großen Aufschwung. Die Impulse dazu gingen wesentlich von Frankreich aus, in kleinerem Ausmaß wurde sie auch von der Wiener und Münchner Kunst beeinflußt. Daraus entwickelte sich ein eigenständiger ungarischer Stil. Kennzeichnend ist dabei die Nähe der ungarischen Medailleure zur Bildhauerei, was sich naturgemäß besonders in der Gußmedaille ausdrückt, aber selbst die Prägemedaillen lassen oft diesen Einfluß erkennen. Nicht selten sind die Medailleure eben auch als Großplastiker tätig.

Neben der kontinuierlichen Weiterentwicklung der traditionellen Medaillenform etablierte sich in Ungarn in den letzten Jahrzehnten aber auch eine moderne Richtung, die — analog zu internationalen Strömungen — oft die herkömmlichen Formen sprengt und durch das Verwischen der Grenzen zur übrigen Kleinplastik den Begriff der Medaille neu zu definieren sucht, was bis zur Gefährdung des Weiterbestandes der Kunstform „Medaille" führt.

Sándor Tóth gehört der gemäßigten Richtung an. Er wurde 1933 in Miskolc geboren und besuchte ab 1951 die Hochschule der Bildenden Künste in Budapest, wo er Bildhauerei studierte. Nach dem Studienabschluß ging er nach Szeged, wo er an der Gründung eines Gymnasiums für bildende Künste mitwirkte. Seit 1974 ist er in Nyíregyháza tätig. Er initiierte hier eine Niederlassung für Plakettenschaffende in Sóstó. Tóth ist sowohl als Bildhauer wie auch als Medailleur tätig, doch gilt seine besondere Liebe wohl der Medaille, was das umfangreiche Oevre seiner über dreißigjährigen Tätigkeit beweist, wobei der Schwerpunkt auf der Gußmedaille liegt. Es existieren von ihm aber auch schon zahlreiche Prägemedaillen und einige staatliche Münzen, die nach Modellen Tóths geprägt wurden.

Sein Themenbereich ist äußerst vielfältig. Vom Anlaß für die Entstehung einer Medaille her sollte man unterscheiden, ob es sich um eine Auftragsarbeit oder um eine spontane Äußerung seines künstlerischen Gestaltungswillens handelt, da erstere stark an Vorgaben des Bestellers bezüglich des Motivs gebunden ist, wenn etwa mit einer derartigen Medaille einer Person, einer Institution, eines Ereignisses gedacht oder eine Preismedaille geschaffen werden soll. Es handelt sich dabei um die traditionellen Anlässe für die Entstehung von Medaillen. Wenn auch bei diesen Objekten der Ideenreichtum des Künstlers von Bedeutung ist, so erkennt man die Persönlichkeit des Medailleurs doch deutlicher an den Arbeiten, die seiner privaten Sphäre entspringen. Hier fallen bei Tóth die häufige Befassung mit seiner Familie und die Wiedergabe von Reiseeindrücken auf, die ihn zu geradezu impressionistischen Werken anregten (vgl. Kat.-Nr. 23—28).

Sehr oft sind es kulturelle Veranstaltungen, die von Tóth auf Medaillen festgehalten werden, Volkstanzfestival, Theaterfestspiele, Künstlersymposien, Musikfeste seien hier genannt, aber auch Ausstellungen, wie die seiner eigenen Werke in verschiedenen Städten (Kat.-Nr. 127 und 128) oder die Medaillenausstellung der F.I.D.E.M. im Jahr 1977 in Budapest (Kat.-Nr. 42 und 43). Die Medaillen auf diesen Anlaß zeigen in ihrer unkonventionellen Form, daß auch Sándor Tóth modernen Lösungen aufgeschlossen gegenübersteht. Das gilt auch für die Baukunst-Preismedaille „Nyírterv" aus demselben Jahr (Kat.-Nr. 45), bei welcher der Künstler die Idee der mehrteiligen Medaille aufgreift, wobei der Lederriemen, der die beiden Teile zusammenhält dadurch, daß sein Verlauf auf den Außenseiten der Medaillenhälften eingedrückt ist, Bestandteil des Werkes wird. Auf den Innenseiten der Hälften, die sich wie ein Puzzle ergänzen, ist die eigentliche Darstellung auf dem Abdruck von Handflächen zu sehen.

Besonders hervorzuheben ist die Porträtkunst Sándor Tóths. Auch hier stehen Personen aus Kultur und Wissenschaft im Vordergrund. Ist es eine Darstellung im Profil oder — häufiger — en face, jeder der Porträtierten wird individuell dargestellt. Nicht von ungefähr errang Tóth mit seiner Medaille auf den Renaissance-Baumeister und Kunsttheoretiker Giorgio Vasari in Florenz den 3. Preis des Giorgio-Vasari-Wettbewerbs (Kat.-Nr. 64) im Jahr 1974. Erwähnt sei — wenn

Medaille auf die
Ausstellung im
Wiener Münzkabinett
1988

DAS MEER

105. Ostsee, 1980	123 mm
106. Der Bernsteinfischer, 1980	124 mm
107. Strand, 1982	144 mm

Vitrine XI

DER MENSCHLICHE KÖRPER

108. Daphnis und Chloe, 1967	133 mm
109. Das Hohe Lied, 1973	86 mm
110. Putto 1976	60 mm
111. SCULPTOR TÓTH, 1976, Av. und Rv.	28 mm
112. Sommer 1979, Av. und Rv.	41 mm
113. Leda und der Schwan, 1982	38 mm
114. Paolo und Francesca (Die Göttliche Komödie), 1988	175 mm

Kat.-Nr. 109

Vitrine XII

DIE STADT

115. Ansicht von Szeged, 1978	101 mm
116. Stadterhebung von Vásárosnamény, 1979	102 mm
117. Stadterhebung von Fehérgyarmat, 1979	103 mm
118. Sóstó, 1976	101 mm
119. Szeged, 1978	101 mm
120. PRO URBE HAJDUBÖSZÖRMÉNY, 1979	100 mm
121. PRO URBE NYÍRBÁTOR, 1979	116 mm
122. Zamość — Architekt Bernardo Morando, 1976, Av. und Rv.	101 mm
123. Potsdam I, 1976	93 mm
124. Universität in Vilnius, 1980	120 mm
125. Sozopol, 1984, Av. und Rv.	100 mm

Vitrine XIII

126. Selbstporträt des Künstlers, 1969	109 mm
127. Tóth Sándor-Ausstellung in Balatonfüred, 1983, Av. und Rv.	41 mm
128. Tóth Sándor-Ausstellung in Szeged, 1985, Av. und Rv.	48 mm

UNGARISCHE MÜNZEN VON TÓTH SÁNDOR

129. 200 Forint 1977: 175 Jahre Magyar Nemzeti Múzeum, Bildseite	37 mm
130. Entwurf zu 200 Forint 1977, Wertseite	37 mm
131. 200 Forint 1979: 350. Todestag des Fürsten von Siebenbürgen Bethlen Gábor, Av. und Rv.	37 mm
132. 500 Forint 1986: 300. Jahrestag der Befreiung Budapests von den Türken, Bildseite	40 mm

Vitrine XIV

PRÄGEMEDAILLEN

133. Der heilige König Ladislaus, 1986, Av. und Rv.	43 mm
134. Der heilige Gellért (Gerhard), 1980, Av. und Rv.	43 mm
135. König Ludwig von Ungarn, 1986, Av. und Rv.	43 mm
136. Zrinyi Miklós, 1985, Av. und Rv.	43 mm
137. Széchenyi Ferenc, Gründer des Ungarischen Nationalmuseums, 1980, Av. und Rv.	43 mm
138. Herzog Szabolcs, 1985, Av. und Rv.	43 mm
139. Franz Liszt, 1986	43 mm
140. Sillye Gábor, 1984	43 mm
141. Bartók Béla, 1981	43 mm
142. Vedres István, 1985	43 mm
143. Juhász Gyula, 1983	43 mm

Das Münzkabinett kann nun in der neuen Reihe der mit Jahresbeginn 1987 begonnenen Sonderausstellungen die vierte Exposition mit dem vierten Kurzführer den interessierten Besuchern und der Öffentlichkeit vorstellen. Nach den Dokumentationen über Joseph Hilarius Eckhel, die habsburgische Präsenz in der Toskana im Spiegel von Münze und Medaille und dem Beitrag zum Jubiläumsjahr der Österreichischen Bundesbahnen, ist die jetzige Ausstellung dem ungarischen Medailleur und Bildhauer Sándor Tóth gewidmet. Es ist ein Versuch, das zeitgenössische Medaillenschaffen anderer Länder dem kunstinteressierten Publikum vorzustellen. In letzter Zeit geschah dies bereits mit dieser Sparte der Kleinplastik aus Polen und Finnland.

Der in Miskolc geborene Medailleur und Bildhauer Sándor Tóth kann auf ein reiches und weitgestreutes Medaillenoeuvre zurückblicken. Besonders markant sind seine zahlreichen, künstlerisch sehr unterschiedlich aufgefaßten Gußmedaillen. Von den rund 500 dem Münzkabinett für die Ausstellung zur Verfügung gestellten Arbeiten können aus Platzgründen nur 166 Medaillen in dieser Ausstellung gezeigt werden, was ich überaus bedaure.

Besonders bin ich Sándor Tóth zu Dank verpflichtet, daß er speziell für die Ausstellung in Wien eine Medaille gestaltet hat, die ein Selbstporträt des Künstlers und Motive des Kunsthistorischen Museums zeigt. Weiters danke ich dem Künstler für die Beförderung der Werke nach Wien und für die Bereitschaft, zur Eröffnung der Ausstellung nach Wien zu kommen. Es ist mir weiters ein Bedürfnis, meinem Kollegen Karl Schulz für die Auswahl der Medaillen sowie die Gestaltung der Ausstellung und die Verfassung des Kataloges zu danken.

Helmut Jungwirth

Bearbeiter des Kataloges:
KARL SCHULZ

© by Kunsthistorisches Museum, Wien
Photos: Kunsthistorisches Museum, Wien
Druck: Pago-Druck, Wien

Vitrine XV

PRÄGEMEDAILLEN: DIE FÜRSTEN VON SIEBENBÜRGEN

144. Johann II. Sigismund (1556—1571), 1986, Av. und Rv.	43 mm
145. Stephan Báthori (1571—1575), 1984, Av. und Rv.	43 mm
146. Sigismund Báthori (1581—1602), 1987, Av. und Rv.	43 mm
147. Stephan Bocskai (1604—1606), 1982, Av. und Rv.	43 mm
148. Gabriel Báthori (1608—1613), 1984, Av. und Rv.	43 mm
149. Gabriel Bethlen (1613—1629), 1986, Av. und Rv.	43 mm
150. Georg Rákóczi I. (1630—1648), 1983, Av. und Rv.	43 mm
151. Georg Rákóczi II. (1648—1660), 1987, Av. und Rv.	43 mm
152. Michael Apafi (1661—1690), 1985, Av. und Rv.	43 mm
153. Emerich Thököly (1682—1690), 1985, Av. und Rv.	43 mm

Vitrine XVI

PRÄGEMEDAILLEN

Medaillenserie NYÍRTOURIST	
154. Gemeinde Csaroda, 1977	40 mm
155. Dorf Vaja, 1981	40 mm
156. Stadt Kisvárda, 1981	40 mm
157. Gemeinde Túristvándi, 1981	40 mm
158. Nyíregyháza, 1982	40 mm
159. Rückseite zur Medaillenserie NYÍRTOURIST	40 mm
160. Sportwoche Nyíregyháza, 1980, Av. und Rv.	43 mm
161. SZEGEDTOURIST: Gemeinde Ópusztaszer, 1980	43 mm
162. 425 Jahre Gymnasium Miskolc, 1985, Av. und Rv.	43 mm
Medaillenserie MISKOLC	
163. Miskolc I, 1986	43 mm
164. Miskolc II	43 mm
165. Miskolc III	43 mm
166. Rückseite zur Medaillenserie Miskolc: Stadtsiegel	43 mm

Kat.-Nr. 110

DER MEDAILLEUR SÁNDOR TÓTH

JUNI—AUGUST 1988

WIEN 1988

KUNSTHISTORISCHES MUSEUM

DER MEDAILLEUR SÁNDOR TÓTH

SONDERAUSSTELLUNG

KUNSTHISTORISCHES MUSEUM – MÜNZKABINETT

JUNI—AUGUST 1988

DAS KUNST
HISTORISCHE
MUSEUM
WIEN

Könnyen hozzájut a
SZABOLCS-SZATMÁR-BEREGI

SZEMLE

minden számához:

FIZESSE ELŐ!

Előfizetést felvesznek: a postahivatalok, a hírlapkézbesítők, a Posta hírlapüzletei és a Hírlap-előfizetési és Lapellátási Iroda (Budapest 1900 XIII., Lehel u. 10/a., személyesen vagy postautalványon, illetve a HELIR Postabank Rt. 219—98636, 021—02799 pénzforgalmi jelzőszámon.)

Minden negyedévben egyenként is megvásárolhatja a
SZABOLCS-SZATMÁR-BEREGI

SZEMLE

számait

Fehérgyarmat
Csenger
Kisvárda
Mátészalka
Nagykálló
Nyírbátor
Nyíregyháza
Tiszavasvári
Vásárosnamény
Záhony
postahivatalainak hírlappavilonjaiban

A Nyíregyházi Éremgyűjtő Egyesület „Hét vezér" sorozatából:
Tóth Sándor: Előd vezér (előlap)

Tóth Sándor: Előd vezér (hátlap)

Az éneklés után párosával bevonultak a bálterembe és ezzel kezdetét vette a hajnalig tartó táncmulatság. A bálterem szőlőfüzérekkel volt feldíszítve, melyek elérhető magasságban csüngtek le a bálterem mennyezetéről. Középre akasztották a szőlőkoszorút, amit éppen úgy, mint a lecsüngő szőlőfürtöket „lopni" lehetett, de akit a csőszlegények rajtakaptak a lopáson, azt a hegybírók pénzbüntetésre ítéltek. De reggelig a szőlőt így is ellopkodták.

Az 1950-es évektől kezdve a szüret utáni felvonulások, a szüreti bálok elmaradtak és ma már csak az emlékük él az idősebb emberek emlékezetében.

JEGYZETEK

1. A szőlőterületet örök használatba kapta mindenki, aki beültette és megművelte, akár nagykárolyi, akár idegen volt. Eleinte sok börvelyi lakos is telepített itt szőlőt, de a múlt században a nagykárolyiak fokozatosan felvásárolták tőlük. A szőlőskert alapító levelének fotókópiája a nagykárolyi Múzeum tulajdonában van.
2. **Kávássy Sándor:** Ismertetések a régi Szatmárról. I. Közlemény. In: Szabolcs-Szatmár megyei helytörténetírás. III—IV. Nyíregyháza, 1982; Bél Mátyás feljegyzése a nagykárolyi szőlőskertről a **„Historia Comitatus Szatmariensis"** c. kéziratban maradt ránk. A kéziratot (87 folio) a Batthyány-gyűjteményben Cat. X. Hist. rit. III/60 jelzet alatt az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár őrzi. A kéziratot fordította **Soós Imre,** közli Kávássy Sándor, i. m. 71. o.
3. A nagykárolyi szőlőskert alapítólevele, 1714-ből.
4. **Balassa Iván—Ortutay Gyula:** Magyar Néprajz. Corvina, Bp. 1980[2] 217. o.
5. **Dr. Kós Károly:** Népi szőlőművelés Szászmuzsnán. In: Népélet és néphagyomány. Kriterion, Bukarest, 1972. 97. o.
6. **Vita Zsigmond:** A népi szőlőművelés hagyományai Nagyenyed vidékén. In: Népismereti Dolgozatok. (Szerk. **Dr. Kós Károly** és **Dr. Faragó József.)** 1978. Kriterion, Bukarest, 1978. 51. o.
7. **Asztalos György:** Nagykároly rendezett tanácsú város története 1848-ig. Nagykároly, É. n.
8. **Dánielsz Endre:** Munkavégző táncszokások Bihardiószegen. In: Népismereti Dolgozatok. 1976. Kriterion, Bukarest, 1976, 147. o.
9. **Szatmármegyei Közlöny,** 1895. 39. sz. szeptember 29.
10. Mint László János 67 éves adatközlőm mesélte — aki maga is aktív szervezője és részvevője volt a szüreti mulatságoknak — a csikósok azért lovagoltak a szekerek mellett, mert előfordult, hogy egy „irigy" vagy „féltékeny" legény a felvonulás előtt kilopta a szekérből a tengelyvégszeget és felvonulás közben a szekér kereke kiesett, a felvonulók és a nézősereg nem kis riadalmára.

TÓTH Sándor

S2-S2-S1. 1992/1.

A Nyíregyházi Éremgyűjtő Egyesület „Hét vezér" sorozatából:
Tóth Sándor: Kund vezér (előlap)

Tóth Sándor: Kund vezér (hátlap)

Tébétangó

Kártyázunk. Nem römit, vagy kanasztát, s nem is pókert. Bár minimum pókerarcot kell felvennie annak, aki a hivatal malmába, mint valami guillotine alá, hajtja a fejét. Vagy átmehet önfeledt röhögőbe, ami még mindig jobb, mint komolyan venni a bürokráciát. Hogy mire alapozom kijelentéseimet? Egyszerű "kálváriára". Hősünk úgy határozott, kiváltja az iparát. Nem jódolgában! Csak mert naiv és mégis törvénytisztelő állampolgár. Meg amúgy is lassan lejár a munkanélküli-járadék, aminek összege oly alacsony, hogy nem nagy kunszt – azzal a pár forinttal – túllépni a megszabott (különmunkával túlléphető) összegkeretet. Legyen az előírások szerint! Rótta a hivatalokat papír, igazolás, pecsét után, mígnem egyszer csak eszébe jutott, mi lesz a járulékból kilépve a tb-kártyával. Annak érvényessége automatikusan lejár, hiszen nem tükrözi a valóságot. A soron következő hivatalban rá is kérdezett, mi módon "kártyázhatna"?

– Nehéz dió – sóhajtott az ügyintéző. – A vállalkozásának beindulását jeleznünk kell a tb felé – mondá csak úgy magyarosan –, de számítson rá, hogy beletelik egy jó pár hónap, amíg kártyához jut. És vigyázzon, mert akkor kérik majd, visszamenőlegesen is, a havi öt-hatezer forint közötti tb-járulékát is.

Vállalkozójelöltünk megdöbbent. Túl azon, hogy számára huszonegynehány ezer hatalmas érvágás egy falatra, de a hivatal arra is rákényszeríti, hogy csaljon? Hiszen érvénytelen kártyával lesz kénytelen egészségügyi előnyökhöz jutni. S ha szerencséje van, még meg is büntetik – a hivatal hibájából –, ha fennakad az ellenőrzési rostán.

Nem hagyta nyugodni a gondolat. Telefont ragadott, felhívta a kártyásokat. Legnagyobb meglepetésére, kurtán-furán kioktatták, téved! Hol lenne itt öthat hónap? Ők azonnal! Hősünk fellélegezve, megkönnyebbülten újabb kérdést sóhajtott a kagylóba: Akkor máris mehetek érte? Ja, azt nem – mordult Hivatalnok. Hogy mikor? Majd! Amint megkapjuk a jelzést: Ön vállalkozó.

Szóval mindenki ártatlan, kivéve hősünket. A csudának bolygatja meg az állóvizet a fene nagy törvénytiszteletével! Ahelyett, hogy Gazsi példáját követné a Kárász utca sarkáról, aki fültelefonjával hosszú köröket ró, zsebe dagad a valutára váltandó ötezresektől, és biztos, hogy egy fillér tb-járulékot nem fizet, merthogy kártyája sincs neki. Viszont van pénze, mely köztudomású, minden ajtót kinyit. Törvénytisztelőnk meg épp amiatt (is) esik el a pénzkeresettől, mert munka helyett a bürokrácia labirintusaiban bolyong. Félve, [illegible] csalót kiáltanak és jól megbüntetik, ha el[illegible]

Szegedi Napló 1995. júli 21.

TÓTH Sándor

Képzőművészetünk Toledóban

Két hetet töltött az amerikai Toledóban, Szeged testvérvárosában *Tóth Attila*, Csongrád megyei művészeti tanácsadó, *Pál Miklósné*, a Békés megyei Népművészeti Egyesület elnöke, *Dr. Illés Károlyné* népművész és *Varga Beáta*, a szegedi polgármesteri hivatal külügyi referense. Az alkalom, ahol képviselték színeinket, kortárs dél-alföldi festménykiállítás, hasonló népművészeti tárlat, valamint Tóth Sándor éremművész tárlata. Az anyag augusztus 22-ig látható, megelőzően Rio Grandét is megjárta.

A kamionok találkoznak

Szervezkednek

Korlátot

Polgárosodásunk kétségkívül egyik szeri se száma az újabb és újabb ön nagyobb csoportérdekek védelmére Különösen tetszenek azok, amelyek mohósága ellen, pontosabban annak ezen szervezetek sorába tartozik a M ge (MAOSZ) is, mely még 1991-ben a san, most viszont már vidéken is, első

Komolyra sikeredett az alakuló ülés is, hiszen a szegedi, szentesi, makói, vásárhelyi, pusztamérgesi vagy éppen pitvarosi adófizetők sora mellett jelen volt *dr. Desich András*, a MAOSZ ügyvezető alelnöke, *Muzsik András*, a Társadalmi Egyesülések Szövetsége (TESZ) megyei elnöke – az egyik oldalról, míg a másikról *Pitti Zoltán* az APEH elnöke, valamint *dr. Ványai László*, az adóhatóság megyei igazgatója és több munkatársa. Nem rossz ómen, hogy a megyei szervezet alakuló ülésén az adófizetők és az adóügyi szakemberek egész jól szót értettek egymással. Kiderült, ők nem is ellenségek...

S hogy mit kíván a magyar adófizető, illetve érdekvédelmi szervezete? A természetes és jogi személyek érdekeit egyaránt képviselő MAOSZ megyei szervezetének elnöke, *dr. Nagy Péter* csupa fel

20 százalík? Az volt a legnehezebb, mer' az mán mind fizetőképtelen volt. Ha lett volna pénze, ű is hozzájárult volna, kifizette volna az illetéket, ami rá ki volt szabva. De nem volt kegyelem: törik-szakad, azt végre kellett hajtani. Vagy a másik kifizette helyetted — de hát mindenkinek elíg volt a sajátját kifizetni.

Ahogy én tanácselnök lettem... vagy hát bíró... az is érdekes volt! A tanácselnök eljött hozzám, hogy én leszek a helyettese, ideadja a községi pecsétet, mer' ű megyen szabadságra. Tehát az ügyet én intézzem.

— Mér intézzem én? Farmvezető vagyok, nekem elíg bajom az. Kerítsenek mást!

— Nem lehet, mer' te helyettes vagy.

Én asse tudtam, hogy tanácselnök-helyettes vagyok, de erőszakkal itt hagyta a pecsétet. Rá harmadnapra a pénzügyi igazgatóságtúl jön a hatósági megbízott: nyóc kuláktúl be kell szedni fejenkint 5000 rubelt! Kulákadót! Ez óriásin megdöbbentett, mer' olyan emberek voltak benne, hogy volt nekik 8, 9, vagy 10 hektár, a legtöbb, ami volt — mondjuk — 14 hektár, de nem alkalmaztak ők soha idegen munkaerőt, magok dolgoztak a családjokkal. El lehet mondani, hogy aratáskor, mikor sürgős mezőgazdasági munka volt, akinek — mondjuk — 5 hektáron felül volt a földterülete, az mán rendszerint fogadott aratót: a hegyek közül jöttek le ruszinok. Minden 10. kereszt az övék volt, meg kaptak reggelit, ebédet, vacsorát a gazdától. Ezek voltak, nálunk is volt rá eset, de hogy állandó munkások lettek volna és azok a kulákok nem dolgoztak volna? Úgy volt beállítva, hogy azok azír' gazdagok, mer' másokat kihasználtak! Ez nem felelt meg a valóságnak, de hát kelett bűnbakot keresni, hogy a többieket félelembe tartsák, és akkor birka módjára, ellenvetés nélkül minden parancsot, ami felü'rűl jön, ugyi, végre tudjanak hajtani. Tudták jól, hogy ha az emberek nem fognak fílni, akkor nehezebb megvalósítani mindent, amit ők követelnek.

Ezt a falut bekényszerítettík a kolhozba, de ez űszerintek nem bekényszerítís volt: mindenki önként ment. Úgy volt beállítva az újságba, mindenütt, hogy alig várták az emberek, hogy belépjenek. És mindenkinek az volt a feladata, hogy segítse a kollektív gazdálkodást...

Na, '54-ig volt Nagyrát külön falu. Hiába, hogy ennek a két falunak a lakossága akkor nem volt több, mint 1250 — Nagyrátnak volt vagy 700, Kisrátnak kevesebb —, de külön volt a földterület, hát külön kolhoz is volt, meg külön tanács. Akkor oszt egyesítettík, és én lettem a két községnek a tanácselnöke, egy másik fiatalember meg a kolhoznak az elnöke, ű meg kisráti volt.

Akkor mán annyibúl csak könnyebb volt, hogy jobban gépesítettík a gazdaságot, kevesebb munkás kellett, de viszont önálló, mint gazdaság, nem lett a kolhoz. Azt kellett termelni, meg beadni azt a mennyisíget, akár termett, akár nem, amit az állam beütemezett tavasszal.

Akkor a farmok is mán nagyobbak lettek: több tehén, minden. De viszont a lovak fokozatosan mind, mind, mind kezdtek likvidálódni! Ebbe a két faluba, ahol több mint 180 darab volt a lúállomány, mámma nincs több, mint 6 darab. És most látjuk meg, hogy hova jutottunk! Minden csak gépesítve van, de a gép nem olyan, mint az igavonó, mer' az elvégezte ott is azt a munkát, ahol a géppel nem tudja, különösen sáros időbe, ugyanakkor az igavonóerő biztosít trágyát, ami a mezőgazdaságba nélkülözhetetlen. Azt a trágyát semmi nem tudja pótolni, se műtrágya, se vegyszer...

TÓTH Sándor

Így volt ez, meg így van. Azt még nem tudjuk, hogy lesz. Egy magyar falusi ember, aki felnőtt magának, tudta, amit dolgozik, az a sajátja, a saját földje, jószágja, hát bizony nemigen tette magáévá, hogy: az a miénk! Mer' azt hangoztatták, hogy minden a miénk! A miénk volt papíron, csak nem mink rendelkeztünk vele. Mindig jött az utasítás, hogy eztet így kell csinálni, azt úgy kell csinálni, és akár pászolt, akár nem, aztat végre kellett hajtani. ellentmondás nem volt.

Sz.-Sz.-B. Gerle
1993/1.

Elmondta *Vetrovszky István* (szül.: 1920)
a kárpátaljai Ráton 1991-ben.
Közreadja: *Szilágyi Miklós*

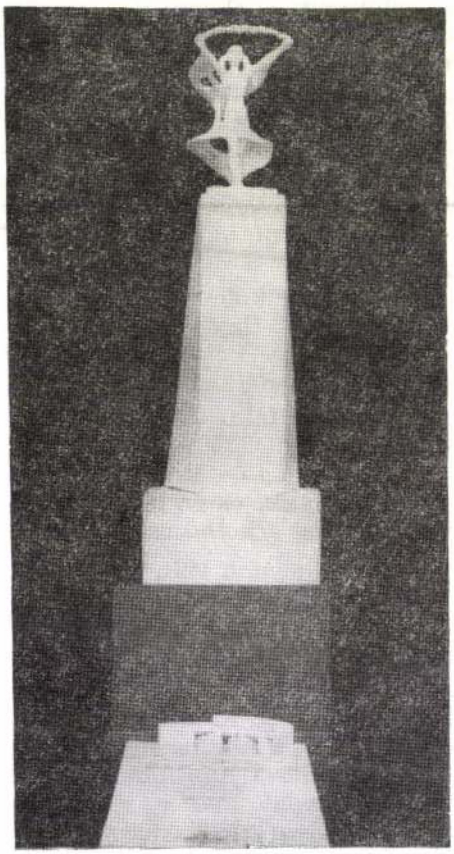

Tóth Sándor pályaműve

ANTAL ISTVÁN:

Az utolsó interjú Pál Gyulával

Sokáig, majdnem két esztendeig halogattam az alkalmat, hiszen tudtam az ecset és nem a szó mestere. Fülemben csengett még az anekdota, hogy egyik kedves tanítványa — kevés volt neki — fölment hozzá a tanszéki műterembe festeni. Hozzá? Ő a Mester csak ült a sarokban és hallgatott. A fiú egész délután dolgozott s miközben körülöttük zajlott a hangos tanszéki élet, ők egy szót sem váltottak egymással. Este a liftben találkoztam az alkotás hevületében égő kollégával, ki örömmel újságolta, hogy milyen jóízűen elbeszélgetett a Mesterrel ma délután, és hogy szinte együtt gondolkoztak egy-egy ecsetvonás felett.

Igen, talán így hallgatva lehetett Pál Gyulával leginkább elbeszélgetni. A sokatbeszélőket, az elvi nyilatkozatokat percenként puffogtatókat kerülte. Nemigen lehetett vele művészeti vitákba bonyolódni, s az órai korrigálásokon, vagy a félévi értékeléskor alig-alig szólt néhány szelid szót. Azt hiszem, csak az tanulhatott tőle, aki akart tanulni.

Aztán jött a figyelmeztetés. Kevés az idő! Kegyetlenül tudnak koppanni a telefonban a szavak. Ha még akarunk, akkor most... Nehezen állt kötélnek, pedig már elengedték a kórházból, várt is minket. Először azonban csak az időpontban volt hajlandó megállapodni. Készült a találkozásra. Jegyzeteket gyűjtött maga mellé, s az emlékeket válogatta gondolataiban. Nehezére esett, mégis fölkelt, és felöltözködött. Kérdezni kezdtem. — Hol is kezdhetnénk máshol ezt a beszélgetést, mint a gyökereknél. Honnan indult a pályája Tanár úrnak?

— Gyökér? Jó, hogy ezt említetted. Egy növény olyanná válik, amilyen a gyökér. Ha valaminek nincsen jó gyökere, abból nem sarjad semmi jó. A gyermekkorától senki nem szabadulhat meg. Az a poggyász. Én az apámat jóformán nem is ismertem. Ő — legalábbis én így tudom, nekem így mesélték — Amerikába ment és ott újranősült. Így mi ketten éltünk az anyánkkal. Kállósemjénben volt egy birtokos, a Rájner. Reggelente — szinte ezek az első emlékeim — ott verődtünk csoportba a háza előtt és mentünk napszámba. Anyám magával vitt, aztán mire felcseperedtem már én is dolgozni kezdtem. Itt a ház előtt hirdették ki, hogy van-e munka és hogy ki hová megy dolgozni.

— Hát ezek között az emberek között már ott voltak az én figuráim, az én embereim. Mert én mai napig semmit nem tudok jobban becsülni, mint a kétkezi munkát. Hiszen a festés is majdnem az. De ezek a parasztok, ezek mindannyiunknak az ősei. Nem véletlenül volt a földművesek országa Magyarország. Az apja, nagyapja, dédapja majd mindannyiunknak paraszt volt. Még azoknak is, akik ma városon élnek, munkások, vagy az íróasztalt koptatják. Én mindig úgy dolgoztam, hogy ezek a kétkezi emberek vászonra kerüljenek, hogy megörökítse őket valaki.

— Ha már a megörökítésről szóltunk, jelentkezett már gyermekkorában is a tehetsége? Látszott már ekkor az elhivatottság?

— Én nem gondoltam arra sohasem, hogy elhivatott vagyok. Bennem csak az

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725

Tóth Sándor Munkácsy-díjas szobrászművész

Szabolcs-Szatmári Szemle

1982 — 7 2

1881
BARTÓK BÉLA
1945

SZEGED
1981

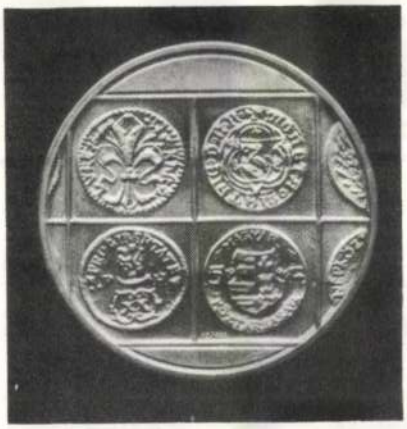

MAGYAR ÉREMGYŰJTŐK EGYESÜLETE
SZÉCHENYI FERENC JUTALOMÉRME

GELLERT
VENEZIA
MXV
CANAD
MXXX
BVDA
MXV
CMLXXX

SZEGED MDCCCLXXV
ÁRVÍZI FOGADALOM MCMLXXX

ORSZÁGOS ÁLLATEGÉSZSÉGÜGYI INTÉZET
1923–1973

MANNINGER REZSŐ *1890 + 1970

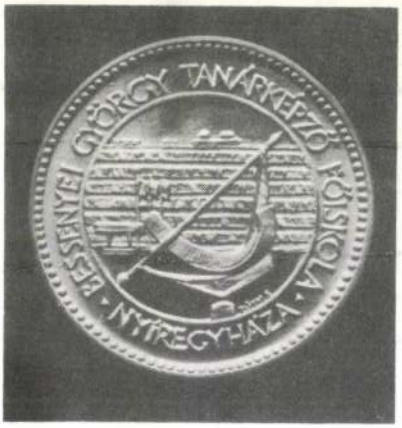
BESSENYEI GYÖRGY TANÁRKÉPZŐ FŐISKOLA
NYÍREGYHÁZA

DEGENFORGALMI HIVATAL

Ó PUSZTA
SZER
696

1683-1749
P. VELEM. N. DIDAKOTTA CONI

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM
MDCCCII-MCMLXXVII

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM
MDCCCII-MCMLXXVII

MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG
1977
200 FORINT

1629-1979
BETHLEN GÁBOR

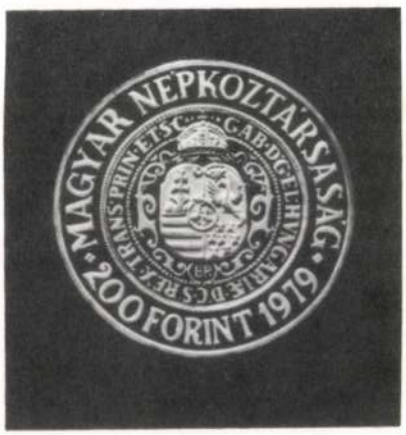
MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG
200 FORINT 1979

mája. F. leírtakkal megegyezik. Ezüst s. 25,5 g. fi. 835‰. 80 db. Bronzpatinázott 1050 db 40 mm ∅ érme.

A múlt szd-i népi műemlékvédelem alatt álló vízimalmot 1964-ben állították helyre. Móricz Zsigmond a település iskolájában ismerkedett először a betűvetéssel. Az ide látogatónak élményt nyújt a 15. szd-i gótikus ref. templom megtekintése is.

15. Nyírtourist Kisvárda 1980. *E.*: A középkori műemlékvár megmaradt része, 1. ügető lovasfigura, b. facsoport. J. f. felirat: KISVÁRDA, TS mj. kívül peremszél. *H.*: IH. emblémája f. leírtak szerint. Ezüst s. 25,5 g. fi. 835‰. 80 db. Bronzpatinázott 624 db. 40 mm ∅ érme.

A város gazdag történelmi patináját a vár és környékéhez kapcsolják. A 15. szdban a Várday család által elkezdett gótikus építkezést többször felújították (legutóbb 1957—61. között). Helyiségeiben helytörténeti, régészeti anyagot állítanak ki, várjátékoknak és színházi eseményeknek is helyet ad. A vár tövében a melegvízű strand mellett 1972 óta működik a lovasiskola. Kelet-Magyarország legszebb lovaspályája fogadja itt a nemzetközi lovasversenyek résztvevőit, vendégeit.

16. Nyírtourist Csaroda 1978. *E.*: Erős peremszélen belül b. f. CSARODA felirat, középen jellegzetes tornyú templomépület. B. a beregi tiszahát lakóépülete. J. az almáskertek jelképe és TS mj. *H.*: IH. emblémája megegyezik a f. leírtakkal. Ezüst s. 16,02 g. fi. 835‰. 50 db. Bronzpatinázott 3105 db. 40 mm ∅ érem.

Az Árpádkori zsindelyes toronysisakú műemléktemplom falait a 14. szd-ban látták el freskókkal. 1642-ben népi hímzésre emlékeztető módon festették ki. Az építmény a románkori falusi templomépítés legszebb emlékei közé tartozik. A múltat idézve a haranglábak és fatornyok árnyékában elmondhatjuk „a festett templombelsők művészete a nagy szegénységben is szárbaszökő virág".

A megye képzőművészete szd-unk ötvenes éveitől egyre gazdagodik. 1970-ben létrehozott Sóstói Nemzetközi Művésztelep 1977-től éremművészeti alkotótábornak ad helyet. Számos ország művésze ismerkedik a tájjal, századokon át megőrzött életformájával, kultúrájával. A bemutatott érmék alkotója 1974 óta Szabolcs-Szatmár megyében, Nyíregyházán dolgozoik. Öt éve a nemzetközi éremsymposiumnak szervezője és egyik művészeti vezetője.

Rövidítések: E = előlap, H = hátlap, j = jobbra, b = balra, f = fent, l = lent, db = darab, g = gramm, mj = mesterjegy, Á. P. = Állami Pénzverő, fi = finomság, M.É.E. = Magyar Éremgyűjtők Egyesülete, I.H. = Idegenforgalmi Hivatal, s = súly, MK = Magyar Közlöny, MNB = Magyar Nemzeti Bank, vj = verdejel, sz. m. = szobrászművész, mg = monogram.

éves Magyar Nemzeti Múzeum Éremtára. Numizmatikai közlöny 1977/78. 3—4.)

11. Csanád Egyházmegye jubileuma 1980. *E.:* J. püspöki mellportré barokk ábrázolása, b. oszlopfőn a velencei oroszlán, elosztott szöveg és számok: SzT. GELLÉRT CMLXXX VENEZIA MXV. CSANÁD MXXX. BUDA MXLVI G (csillaggal születése, elindulása, püspöksége és kereszttel halála jelölve). *H.:* Éremmezőbe felnyúló fogadalmi templom homlokzata, alatta a szegedi kőbárány, b. TS mj. körkörös felirat: SZEGED MDCCCLXXX AZ ÁRVIZI FOGADALOM MCMLXXX. Ezüst s. 28,5 g. fi. 835‰. 165 db. Bronzpatinázott 2500 db. 42,5 mm ∅ érem.

Kettős évfordulóra emlékezett a magyarság és a Csanád Egyházmegye: Szt. Gellért születésének ezeréves évfordulójára, aki 1015-ben mint Benedekrendi szerzetes került hazánkba. Szt. István 1030-ban marosvári püspökké avatja. Korán kitűnt a tanító, oktató munkában történelmi és természettudományos ismeretei, görög-latin bölcselete révén. Az ország diplomáciájában államférfiként is nagy szerepe volt. A legendák szülte Gellért ábrázolása eltérő. (A Gellért hegyen szakállas férfiként, de megfestették portréját borotvált arccal és szerzetes köntösben.) Az érmén a művész a püspökség jelképét hangsúlyozza. A süvegen ősmagyar motívumokat alkalmazott (a tarsolylemezek indás rajzolatát.)

A Szegedi Nagyárvíz után — a város egyházfenntartó képviselőtestülete 1880. nov. 28-án ünnepélyes fogadalmat tett, hogy a város újjáépítésének emlékére Fogadalmi templomot emel. — Az érmen az elkészült templom főbejárata elé komponálta Szeged „jelvényét" a művész, mely a XII. sz-i Dömötör torony és keresztelőkápolna homlokzatán található. (L. Fogadalmi templom leírását 1980.)

Szabolcs-Szatmár megye természeti gazdagságát, népművészetének idegenforgalmi látványosságait a Nyírtourist IH. megyei központja és városi kirendeltségei népszerűsítik. A múlt jeles emlékeit megadott téma szerint a művész helyszíni rajzokon rögzítette és éremsorozaton örökítette meg.

12. Nyírbátor 700 éve emlékérem 1279—1979. *E.:* A késő gótikus ref. templom oldalhomlokzata a kettős reneszánsz ajtóval, mellette b. a monumentális hatású harangtorony. L. a Báthoriak farkasfogas sárkánya. B. Felirat NYÍRBÁTOR j. 1279. és TS mj. *H.:* Peremszélen belül körkörös felirat: SZABOLCS-SZATMÁR MEGYEI IDEGENFORGALMI HIVATAL l. írottan NYÍR-TOURIST. Középen alma kontúrjában IH. emlémája, melyhez b. harangláb, turisztikát jellemző víztükör, sátor, sugárzó napkorong tartozik. l. TS mj. Ezüst s. 15,84 g. fi. 835‰. 50 db. Bronzpatinázott 3220 db. 40 mm ∅ érem.

Nyírbátor a megye egyik legvárosiasabb települése lett. A múlt műemlékegyüttesével s a jelen városépítési törekvéseivel ismerkedhet az idelátogató. Számos kulturális rendezvénye közül kiemelkedik az évente megrendezett zenei napok eseménysorozata. Most a Kodály-centenárium évében a műemléktemplomban még fényesebben csendül fel a szerző Psalmus-Hungaricus-a.

13. Nyírtourist Vaja 1981. *E.:* Peremszélen belül b. f. felirat: VAJA éremmezőben a várkastély épület homlokzata 1. szárnyait széttáró sas ábrázolás. j. 1. TS mj. *H.:* Az IH. emblémája megegyezik a f. leírtakkal. Ezüst s. 25,5 g. fi. 835‰. 80 db. Bronzpatinázott 1000 db. 40 mm ∅ érem.

A Vay család volt várkastélya jelentős történelmi események színhelye volt. Az épület középrésze a 16. szd. első felében reneszánsz stílusban, az északi tornyát 1659-ben, a délit a 18. szd-ban építették. A várépület kiállítótermei a Rákóczi kor hangulatát őrzik. Neves zene- és képzőművészeknek itt alkotószobát is fenntartanak. Az éremkompozíciót VAY ÁDÁM síremlékének madáradaptációja fogja egységbe.

14. Nyírtourist Turistvándi 1981. *E.:* Vízimalom egysége romantikus környezetben. L. vésett felirat TURISTVÁNDI, b. TS mj. és kívül peremszél. *H.:* Az IH. emblé-

rázolása. l. TÓTH S névbeírás. Ezüst s 35,91 g. fi. 835‰. 25 db. Bronzpatinázott 1053 db. 42,5 mm ∅ érem.

Bessenyei György (1747—1811) a magyar felvilágosodás első szakaszának vezéralakja. Munkái 1772-től jelentek meg. Kidolgozta a magyar nemzeti művelődéspolitika első rendszerét. Kisebb költeményei Nyíregyházán (1931) megjelentek. Hamvai uo. találhatók. — 1959 óta működő megyei felsőfokú oktatásügyi intézményének KISZ-bizottsága megrendelésére készült az alkotás. Az itt folyó szellemi munka bázisában a napóra emlékezteti a hallgatókat a pontos időrendre, s az idővel való hasznos gazdálkodásra.

8. Szeged Tourist IH. Ópusztaszer 1979. *E.*: Az Ópusztaszeri Emlékpark belső magvában a monostor és kiegészítő épületeinek alaprajza. Előtérben a templom kapubéletét egykor díszítő kőszobrok egyikének jogart tartó alakja, az ezerévi emlékmű, alatta felirat három sorban: Ó PUSZTA SZER 896. L. TS mj. és peremszél. *H.*: A Csongrád megye határrajzolatában f. három l. két városcímer, melyet SZEGED TOURIST írott embléma elválaszt. Félkörös felirat: IDEGENFORGALMI HIVATAL, j. f. TS mj. kívül peremszél. Ezüst s. 28,5 g. fi. 835‰. 165 db. Bronzpatinázott 3000 db 42,5 mm ∅ érem.

A Csongrád megye látványosságait átfogó IH. turisztikai és propaganda célt szolgáló érem. A Szegedtől északra fekvő Nemzeti Emlékpark jelentősége vonzza a látogatókat. Az emlékhely fejlesztés alatt áll, az idegenforgalom, a sport, szórakozás, pihenés szolgálatába kívánják állítani. (Írások Pusztaszerről Szeged, 1978. Csongrád MT. VB. Műv. O.)

9. Bartók Béla születésének centenáriuma Szeged 1981. *E.*: A zeneszerző és zongoraművész a zongora mellett mellmagasságban. Elosztva évszám és felirat 1881 (csillagjel) BARTÓK BÉLA 1945. (keresztjel negatívban) l. TS mj. *H.*: A Dóm-téri nézőtér, „A fából faragott királyfi..." jelenetével. F. felirat: SZEGED 1981. l. b. TÓTH névbevésés. Ezüst s. 36 g. fi. 835‰. 228 db. Bronzpatinázott 1048 + 300 db (utóbbi szabályos hátlapbeállítással) 42,5 mm ∅ érem.

Péter László: Bartók Szegeden (1981). c. kiadványában olvassuk: 1905 tavaszán Szegeden találjuk Kodályt és egy évre rá a „népzene gyűjtés bölcsőjé"-nél ott van Bartók is. Balázs Béla, König Péter, utóbbi a zeneiskola igazgatója később is Szegedre vonzza. Mint előadóművész Pozsony után vidéken a legtöbb hangversenyét Szegeden adta. Ezért az évforduló tiszteletére a Szeged Megyei Városi Tanács VB. Művelődési Osztálya, a MÉE. Csongrád megyei Szervezetével közösen jutalmazásra és gyűjtőinknek adta ki az emlékérmet.

10. Magyar Éremgyűjtők Egyesülete Széchenyi Ferenc jutalomérme 1980. *E.*: Az éremmezőben balra tekintő mellkép korabeli rézkarc alapján. Köriratban MAGYAR EREMGYUJTÓK EGYESÜLETE SZÉCHENYI FERENC JUTALOMÉRME. J. TÓTH S mg. és peremszél. *H.*: Éremtárlóban elhelyezett fémpénzek: Károly Róbert aranyforintja, I. Mátyás denárja, Apafi M. erdélyi fejedelem tallérrészlete, II. Rákóczi F. 20— poltura, Magyar Köztársaság 5 Forint, szélen a Népköztársaság váltópénze. F. a peremszélen belül a félköríven hely a névbevésésre. L. TÓTH S mg. Ezüst fi. 835‰. I. fokozat 72,3 g. 56 db. II. fokozat 57,9 g. 90 db. III. fokozat 43,4 g. 183 db. 42,5 mm ∅ érem.

Az Egyesület titkárságának javaslata és választmányának jóváhagyása után az egységes magyar numizmatika tudományos és szervezeti életében kifejtett tevékenységért a rá érdemeseknek ítélik oda. A III. fokozatot a vándorgyűléseket rendező Egyesület Szervezetei kapják.

Széchenyi Ferenc 1795-től igen sokoldalú magyar vonatkozású gyűjteményt hozott létre. Ezt 1802-ben felajánlja az országnak. Ezzel megvetette a Magyar Nemzeti Múzeum alapjait. A gyűjteményeket hozzáférhetővé tette a kutatók számára. (A 175

—38-as pestisjárványok idején a betegeket gyógyította. Működése során több nemesi család bizalmát élvezte. Miskolcon temették el. Az érem a Miskolci Nagyboldogasszony templom, Plebánia Hivatal megrendelésére készült.

1968 óta a jubileumi emélkérmék emissziója a MNB. hatáskörébe tartozik. Minden olyan évfordulóra, mely a nemzeti történelem, a művészettörténet, illetve a kultúra szempontjából jelentős, emlékpénzt adnak ki. A pályázat kiírása alapján az Állami Pénzverő a legjobb alkotásokból PRÓBAVERET-et is készít. (50 BU. és 50 proof kivitelben.)

3. A Magyar Nemzeti Múzeum alapításának 175. évfordulója. *E.:* Csíkszentmihályi Róbert szobrászművész alkotása. *H.:* Sima peremen belül körirat MAGYAR NEMZETI MÚZEUM és egy-egy pont elválasztással MDCCCII—MCMLXXVII évszámok. Belül a X. szd-ból származó mellkorong (lelőhelye Rakamaz) alapján készült sólyom ábrázolás, csőrében egy életfa ággal, karmai között két vízi madárral. b. TS mj. Ezüst s 28 g. fi. 640‰ 37 mm ∅ 30 000 db, melyből 5000 db proof kivitel. (MK a MNB 51/1977. 71. Hirdetménye MÉE. Értesítő 1977/4. 3.)

4. U. a. Próbaveret. *E.:* A peremen belül körkörös felirat és értékjelzés: MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG elválasztó két díszítés és 200 FORINT. Az éremmezőben Rakamazon talált honfoglalás kori tarsolylemez, b. BP vj. j. TS mg. f. a kibocsátás éve 1977. *H.:* A hátlap megegyezik az MNM emlékpénzén f. leírt motívumaival. Eltérés a körirat betűtípusában, l. PRÓBAVERET felirat van. Ezüst s. fi. ua. db. száma a próbaveretekre vonatkozó mennyiség és kivitel.

5. Bethlen Gábor halálának 350. évfordulója. *E.:* Köriratban MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG 200 FORINT. 1979. Éremmezőben Bethlen tallérjának alapján összeállított címer a magyar, erdélyi és a családi címerekből, f. a magyar koronával. Körülötte Bethlen címei 1. BP vj. és TS mg. *H.:* B.-ról az uralkodó j. néző mellképe. Félköriratban 1629—1979 és BETHLEN GÁBOR, TS mj. és gyöngysordíszítés. (MK. 1979/80. MNB 415/1979. közleménye, Numizmatikai Közlöny 1979—80. 111. MÉE. Értesítő 1979/4.) Ezüst s. 22 g. fi. 640‰. 37 mm ∅ 20 000 db, melyből 5000 proof kivitel és 2500 duplavastag (piefort) proof. változat. Mint a BV, a proof. és a piefort kivitelből 50—50 „PRÓBAVERET" feliratú is készült.

6. Manninger Rezső emlékérem 1978. *E.:* Enyhén balra tekintő tudós mellképe, körkörös felirat MANNINGER REZSŐ 1890—1970 évszámok (csillag és kereszt jelöléssel) j. nyakmagasságnál TÓTH S mg. és 1978. *H.:* Éremmezőben épülethomlokzat f. félkörös felirat: ORSZÁGOS ÁLLATEGÉSZSÉGÜGYI INTÉZET 1. évszámok 1928—1978 és TSmj. Ezüst s. 44,15 fi. 835‰. 54 db. Bronzpatinázott 900 db. ∅ érem (ua. 100 mm ∅ öb. érmék is készültek).

Manninger Rezső prof. kimagasló egyénisége méltó helyet foglal el a magyar és nemzetközi állatorvos-tudományban és -oktatásban. „Ma élő állatorvosok többségének tanító mestere." Az állatok fertőző betegségeiről írott könyvét számos nyelvre lefordították. 1928-ban megszervezte az Országos Állategészségügyi Intézetet, melynek 15 évig igazgatója volt. 40 évig ny. rk. tanár. Kristálytiszta logikája és szintetizáló képessége révén iskolát alapított. Számos művész megmintázta, 1963-ban Reményi József sz. m. is. (Magyar állatorvosok lapja 1980. 35/8. 507—509, Korásznai V. Reményi J. leíró kat. 702.)

7. Bessenyei György Tanárképző Főiskola Nyíregyháza jutalom érme 1981. *E.:* Peremszél és gyöngysordíszítésen belül enyhén jobbra néző portré, kora jellegzetes haj- és ruhaviseletében. J. függőlegesen olvasható autográfiája b. Tóth S. alkotó neve. *H.:* Széli perem és körkörös gyöngysor valamint a belső mezőt elválasztó körív között felirat: BESSENYEI GYÖRGY TANÁRKÉPZŐ FŐISKOLA. NYÍREGYHÁZA. Háttérben a főiskola épület homlokzati része. Előtte a főiskola kertjében lévő napóra áb-

1021

Művészet

BÓNA ENDRE:

Tóth Sándor szobrászművész vert érmei*

„A művészet nem kerülhet válságba
csak akkor, ha
elszakad az embertől és az emberitől."
Ferenczy Béni

Századunk utolsó negyedében a modern magyar éremművészetben az öntött érmek mellett a legismertebb medailleur-ok kezeik nyomán újra virágzik a vert érmek készítése.

Tóth Sándor mint alkotóművész a nagy elődök hagyományait követi. Nem olyan szobrász, aki időnként érmeket is készít. Sajátos éremművészetét több mint 500 öntött éremkompozícióval alakította ki. Érmein a felszínre hozott érzelmi és formai feszültség tükröződik. A pénz és emlékérem készítésére felkért művészek munkáin a mesterségbeli, művészi tudás, a megrendelő, a bírálóbizottság igénye, a Pénzverő technikai kivitelezhetőségének lehetősége tükröződik. Tóth a sajátos tartalmi és formai világával, számos esetben visszanyúlva történelmünk hagyományaihoz, alkotta meg az alábbi éremképek sorrendjében a bemutatásra kerülő érmeit is.

1. Nyíregyházi megyei sporthetek 1980. *E.:* Művészitorna szalaggyakorlatot végző női figura. l. Tóth S. névjegye. *H.:* Nyíregyháza városcímer alatt három sorban felirat III. NYÍREGYHÁZI SPORTHETEK 1980 MÁJUS, valamint az olimpia évét jelző ötkarikás embléma. Ezüstpatinázott 256 db. Bronzpatinázott 842 db. 42,5 mm ∅ érem.

A megyében aktív sportélet folyik, közel 300 sportegyesület félszázezernél több tagja részére kétévenként minden sportágra kiterjedő „Sporthetek"-et rendeznek. A Nyíregyházi Városi Tanács Sporthivatala a kiemelkedő eredményt elért és a résztvevő sportolókat jutalmazta az éremmel. (Díjazásra az érem gipsztányérjáról 144 mm ∅ öntött érmék is készültek.)

2. P. Kelemen Didák 1977. Egylapú: a szerzetes jobbra tekintő szakállas portréjával, S. F. minorita rézkarca alapján. J. felirat P. KELEMEN DIDÁK O. F. M. CONV. b. évszám 1683—1744. T S mj. Bronzpatinázott 536 db. 40 mm ∅ érem. (Rákos Raymund: Ugye, atyafiak?! 1975, P. Kelemen Didák levelei 1979 Róma.)

Székelyföldön Baksafalván született, 1707-ben mint minorita ferencesrendi szerzetest szentelték pappá. Nagybányai, egri egyházfőnöksége után Nyírbátorban (1717—) a romos minorita templomot, Szabolcs-Szatmár, Bihar megyékben számos kápolnát, kolostort (Csenger, Nagykároly, Temesi bánság) a kor hitéletének szolgálatába állította. 1729-től Miskolcon templom, iskola, rendház építését irányította. Az 1711, —18,

**Szerkesztőségünk e helyen is köszönti a művészt Munkácsy-díjjal való kitüntetése alkalmából.*

TÓTH Sándor szobrász

A mai magyar képzőművészetet bemutató sorozat keretében ezúttal Tóth Sándor szobrászművész alkotásaiból nyílt kiállítás a párizsi Magyar Intézetben. A Munkácsy-díjas művész számos kisplasztikája mellett különösen érméiből láthatnak gazdag választékot a francia főváros művészetkedvelői.

Magyar Nemzet, 1991.16.sz.11.p.

pők sora követte, akik tehát
ı értek művésszé. Azok, akik
ın születtek, s a negyvenes é-
ıagyar művészetben önálló arcu-
ıródtak, ez az arculatuk nem a-
csatlakoztak az idősebbekhez.[x]

rázolók csoportja, ha nem is ki-
tós a jelenkori magyar művészet-
az anti-art kategóriájába tar-
emelik be" a mü terébe/. A sti-
k a posztnagybányai iskola meste-
idősebb nemzedék tagjai közül

csolatát a vásárhelyi iskolával soha meg nem szakította. Számos országos kiállításon vett részt, csaknem minden évben önálló tárlattal is jelentkezett. Számos köztéri domborítás és szobor hirdeti munkásságát, művei sok hazai múzeumban fellelhetők. A Miskolci Képtárban február 7-én, vasárnap fél 12 órakor nyíló kiállításán több mint másfél száz alkotása szerepel. A tárlatot Papp Lajos, a jelenleg Miskolcon élő szegedi költő nyitja meg.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1971 FEB 6

Tóth Sándor

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Szeged

TOTH SÁNDOR SZOBRÁSZMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA MISKOLCON

1021

Tóth Sándor szobrászművész neve és munkássága nem ismeretlen megyénk képzőművészetet szerető és becsülő közönsége előtt. A neves szobrász Miskolcon született — érthető tehát, ha most gyűjteményes kiállítással mutatkozik be szülővárosában, közel ahhoz a volt elemi iskolához, amelynek falaira egykor kitűzték zsenge rajzait. Sokáig a vásárhelyi művésztelepen élt, azután

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRMONDÓ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Tóth Sándor

DÉLMAGYARORSZÁG

Szeged

1971 ÁPR 10

1

TÓTH SÁNDOR KIÁLLÍTÁSA EDELÉNYBEN

Tóth Sándor Szegeden élő és alkotó szobrászművész alkotásaiból nyílt kiállítás Edelényben. A tárlat a művész

1021

dezett kiállításának anyagából ad válogatást. Ez év augusztusában Tokajban mutatják be Tóth Sándor szobrait, érmeit. A kiállítássorozatot a Borsod megyei tanács vb művelődésügyi osztálya és a tokaji Zilahy György művészetbarátok köre rendezi.

Magyar Hirlap

CSALÁDI KÖRBEN

Ruhaszín. arckikészítés

A kozmetika arckikészítést is jelent. Melyek a modern festési módszerek?

A legújabb női divatot a színek sokfélesége jellemzi. Egyes színek csak akkor állnak jól, ha az arc azoknak *megfelelően* van kikészítve. Külföldi szakemberek már fel is állították az erre vonatkozó szabályokat.

Sárga ruhához: halvány levendula színű púdert, világos rózsaszínű arcruzst és vöröses szájruzst írnak elő. Ehhez és a szürke ruha kivételével minden más öltözékhez a szemöldök kékes és a szempilla barnás árnyalatú alá-festése jó, mert ezeknél a különböző színek árnyékhatása mellett is jól érvényesül a szem.

Szürke ruhához: a púder

A tavaszi-nyári

A tavaszi-nyári divat szerencsére nem hoz semmi jelentősnek nevezhető változást az öltözködésben, de sok ötlettel teszi változatosabbá, üdévé a nők ruházkodását. A ruhák, kabátok soványaknak, molettebbeknek egyaránt előnyösek, lezserszabásúak, de nem túl bővek, a szűkítő varrások, raffinált elhelyezése ad új vonalat. Újszerűek a színösszeállítások is, különösen divatos a piros és tengerészkék, a fehér-fekete, a pisztáciazöld és a beige, a tojássárga és a fehér, a királykék és a fehér variációja. A ruhák díszítésénél érdekes megoldást jelentenek az aplikált és kézifestésű rózsák.

A nők körében bizonyára hamar népszerűvé válik a kiskabát, az úgynevezett blézer: sima ruhához nyomott mintás és megfordítva mintás ruhához egyszínű kiskabát elegáns. Anyaga egyszerű vászon. A tavaszi ruhatárban legfontosabb a kosz-

SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉL-MAGYARORSZÁG

1964 FEB 23.

1021

A szegedi téli tárlatról

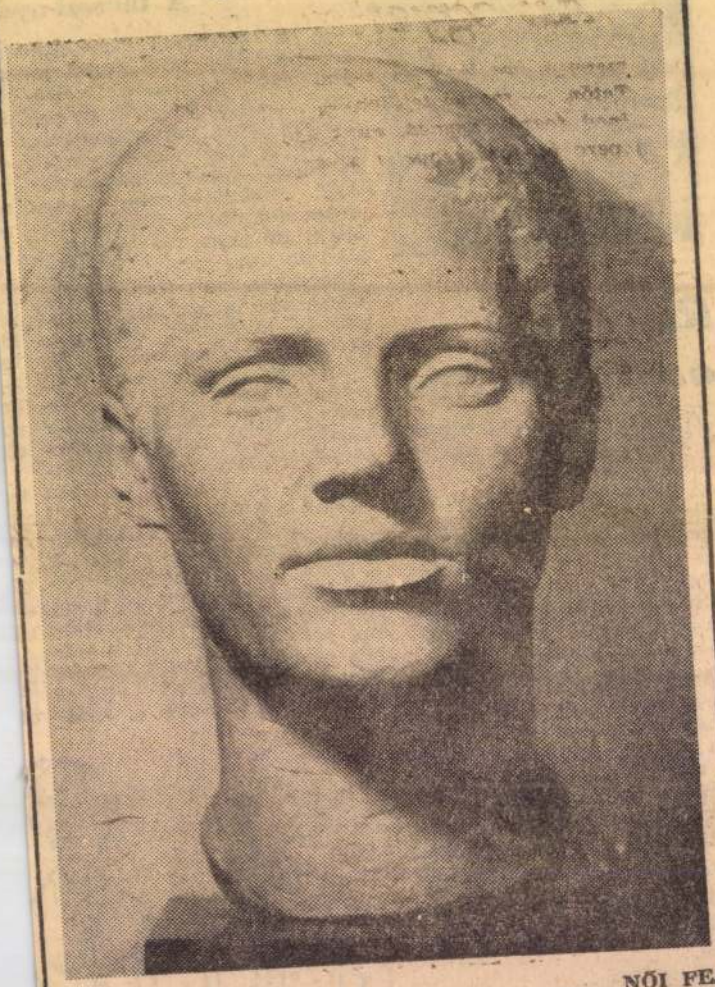

NŐI FEJ

TÓTH SÁNDOR

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Tóth Sándor

ÉSZAKMAGYARORSZÁG
Miskolc

1971 SEP 8

Kiállítás

Tóth Sándor szobrászművész kiállítása a Tokaji Helytörténeti Múzeumban. Megtekinthető délelőtt 10 órától este 6 óráig.

Libresszó: Bozsik István festőművész tárlata. Nyitva 1 órától este 8 óráig.

Zsignár István festőművész kiállítása a miskolci Szőnyi-teremben. Nyitva délelőtt fél 10-től este 6 óráig.

Szikszói Grafikai Képtár. Nyitva délelőtt 8—12 óráig.

A diósgyőri vasas képzőművészeti kör kiállítása a tokaji pártházban. Megtekinthető: de. 9 órától du. 4 óráig.

Zsilinszky utcában a [illegible]ci Bőröndös- és Bőrdíszmű Szövetkezet dolgozói. Az üzletet — amelyben öten dolgoznak — az iskolai év kezdetén adták át rendeltetésének.

ÉVADNYITÓ ÓZDON

A színházi évadnyitót

Tóth Sándor

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Miskolc

1971 SEP 5

csembafora és ...

Kiállítás

1021

Miskolci Galéria: Katowicei festőművészek kiállítása. Nyitva délelőtt 11 órától este 7 óráig.

A diósgyőri vasas képzőművészeti kör kiállítása a tokaji pártházban. Megnyitása délután 4 órakor.

Textilművészeti kiállítás a miskolci Fegyveres Erők Klubjában. Megtekinthető délelőtt 10 órától este 6 óráig.

Lillafüredi Emlékház: Herman Ottó munkássága. Megtekinthető délelőtt 10 órától este 6 óráig.

Telkibányai Ipartörténeti Múzeum. Nyitva délelőtt 9 órától délután 4 óráig.

Sárospataki Képtár. Megtekinthető délelőtt 10 órától este 6 óráig.

Gyártörténeti bemutatóterem Ózdon. Nyitva délelőtt 10 órától este 6 óráig.

Tóth Sándor szobrászművész kiállítása a Tokaji Helytörténeti Múzeumban. Megtekinthető délelőtt 10 órától este 6 óráig.

Mezőkövesdi Matyómúzeum: A matyó nép díszítőművészete. Megtekinthető délelőtt 10 órától este 6 óráig.

Lillafüredi István-barlang. Nyitva délelőtt 9 órától délután 4 óráig.

emlékezünk — és mind-
találkoztunk nevével a bér-
listán, júniusban 1586
forintot keresett. Férje is
hazavisz 2100—2200 fo-
rintot. A ház sajátjuk,
maguk építették, muszáj
megnéznem a harmadik
szobát, az újat is, búcsú-
zóul. Közben a szomszéd
kapuban már Borai Vil-
mosné is invitál, menjünk
be hozzá.

Férje a tállyai szőlészet-
ben dolgozik. Fia vasbeton-
szerelő, most szabadult fel.

— Hogy élnek Monokon?

— Nekünk jó itt, hívták
a férjemet Miskolcra, de
nem mentünk, mindenünk
megvan, házacska, kertecs

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-063, 837-748, 840-726

Tóth Sándor szobrászművész

MAGYAR HÍRLAP

1971 AUG 9

TÓTH SÁNDOR SZOBRÁSZMŰVÉSZ bronzplakettjeit, rézdomborításait, nemes anyagból öntött szobrait állítja ki Tokaj-ban, a XVII. században épült templom-múzeumban rendezett kiállításán.

Tóth Sándor szobrán

TÓTH SÁNDOR Munkácsy-díjas szobrászművész alkotásai láthatók a szegedi Gulácsy teremben. Az utóbbi években készült művei közül húsz bronzszobrát, díszkútterveit, figurális kompozícióit mutatja be.

Népszabadság, 1985. VIII. 16

[illegible]

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Tóth Sándor

DÉLMAGYARORSZÁG

1962 NOV 16

= SZEGEDI SZOBRÁSZ SIKERE BUDAPESTEN. Az Építjük, védjük szép hazánkat címmel Budapesten megrendezett képzőművészeti kiállításon a Honvédelmi Minisztérium megvásárolta Tóth Sándor szegedi szobrászművész Árvízőrség című fél életnagyságú szobrát.

Tate Gallery

Tóth Sándor

zolta, hogy „szabad".

— **Sillye Gábor-emlékérmet** adott ki a hajdúsági éremgyűjtők szervezete. Az érme egyik oldalán a hajdúkerület 1894-ben elhunyt utolsó főkapitányának az arcképe, a másikon pedig hivatali pecsétjének lenyomata látható. A veretet Tóth Sándor szobrászművész készítette.

Magyar Nemzet 1985. VIII. 13

Tóth Sándor nobrán

TÓTH SÁNDOR Munkácsy-díjas szobrászművész tárlata nyílt meg csütörtökön a szegedi Gulácsy teremben. Az elmúlt években készült művei közül mintegy húsz bronzszobrát, díszkötterveit, figurális kompozicióit mutatja be. A kiállított mintegy negyven érmején pedig magyar írók, zeneszerzők, tudósok portréi láthatók.

Magyar Hirlap, 1985. VIII. 16

Tóth Sándor

Avatás Nyírbátorban a múzeumi világnapon

A múzeumi világnap országos megnyitóját vasárnap tartották meg Nyírbátorban. Az ünnepségen, amelynek keretében átadták a felújított Báthori István Múzeumot, *Pusztai* Ferenc művelődési miniszterhelyettes mondott beszédet.

A nemrégiben elhunyt Szalontai Barnabás múzeumigazgató munkásságának maradandó nyomait magán viselő Báthori István Múzeum gyűjteménye is gazdagodott: a felbecsülhetetlen értékű műemlék épület most befejeződött tatarozása után, új állandó kiállítás mutatja be a Nyírség gazdasági és kulturális életét a középkortól napjainkig. Két időszaki kiállítás is megnyílt a múzeumban: *Tóth* Sándor szobrászművész alkotásaiból, valamint a nyírbátori művelődési központ képzőművész stúdiójának tűzzománc munkáiból.

Számos fővárosi múzeum és közgyűjtemény várta az érdeklődőket változatos programmal vasárnap a múzeumi világnapon; s ebből az alkalomból valamennyi kiállítást ingyen látogathatta a közönség.

Magyar Nemzet 1986. V. 19.

Tóth Sándor

— **Görög Demeter mellszobrát,** Tóth Sándor szobrászművész alkotását kedden avatták fel szülőhelye, Hajdúdorog főterén. Az 1760-ban született és 1833-ban Bécsben elhunyt Görög Demeter elsősorban szerkesztőként fejtett ki jelentős munkásságot, de értékes tevékenységet folytatott mint térképész és szőlész is.

Magyar Nemzet 1986. VIII. 20.

Tóth Sándor

— **Debrecen várossá nyilvánításának 625.** évfordulója alkalmából emlékérmet adott ki a város tanácsa. Tervezője Tóth Sándor Munkácsy-díjas szobrászművész. Az emlékérem elólapja a Debrecennek városi rangot adományozó Nagy Lajos király címerpajzsát ábrázolja, hátlapján pedig a trónszékén ülő király látható.

— A

Magyar Nemzet 1986. X. 17.

TÓTH SÁNDOR L. Kovásznai Viktória: Fejezetek a magyar éremművészet történetéből. Bp., 1999 Argumentum, M. Numizmatikai Társulat

Madarassy Walter 94, 97, 107–110, 112, *120–122*
Mayer Elek 15, 17, 21, *32*, *35*
Merényi Gina 98
Mester Jenő 98
Moiret Ödön 62, 65–67, 75, *78*
Murányi Gyula 42, 47, 50, 61, 63–64, *82–83*

Nagy István János 135, 138

Palotás József 135, 138, 144, *158*
Pátzay Pál 98
Patzó Pál 46, 50
Petrovics Demeter 13

Radnitzky Károly 9–10, 14–15, 17, 19–22, *31*
Reisner József 19, 21–22, 26, *37*
Reményi József 46, 50, 62, 64–65, 67–68, 71–73, 76, *84–85*, 94, 97–99, 107–108, 110
Renner Kálmán 98, 110–112, *123*
Rigele Alajos 98
Róna József 45, 50
Ruff András 48, 51

Scharff Antal 9–10, 15–17, 20, 22–23, *33–34*, 92–93
Schwartz István 15–17, 19, 23, *37–38*, 43
Seidan Wenzel 9–10, 14, 17, *31*
Soltra E. Tamás 144–145, *161*
Solymári Valkó László 98
Stiasny Aladár 96
Stuckhart Ferenc 11, *27*

Szabó Iván 140, 145
Szamosi Soós Vilmos 48, 51, 66
Szárnovszky Ferenc 24–26, *35–36*
Székely Károly 42, 50, 93, *119*
Szentessy Hiesz Géza 98
Szirmai Antal 40–41, 43, 45, 49, *55–57*, 93
Szlávics László, ifj. 98, 144–145
Sződy Szilárd 62, 75, 98
Szöllössy Enikő 132, 137, 140, 143, *152*

Telcs Ede 39, 46–47, 51, 60, 63–65, 69, 73, *79–80*, 97–101
Tornay Endre András 142, 145, *161*
Tóth Gyula 65–66, 68–69, 76, *91*
Tóth Sándor 98

Várnagy Ildikó 144–145
Vastagh György, ifj. 42, 50
Vígh Tamás 133, 136–137, 139–140, 142, 144–145, *151*
Vincze Pál 94, 98

Wirth János, ifj. 12
Wurschbauer Károly 11, 16, *27–28*
Zutt Richard 69, 76, *90*

feszültség enyhülésének folyamata feltárta a béke megszilárdításának és minden nép biztonságának reális lehetőségeit, az afrikai népek új körülmények között, a gyarmati rendszer, a fajgyűlölet és az apartheid végérvényes felszámolásáért vívják bátor harcukat. Küzdelmük élvezi a szocialista országok és minden haladó erő következetes támogatását" — hangzik a szovjet kormányfő üzenete.

„A Szovjetunió, a gyarmati országok és népek függetlenségéről szóló történelmi je- és Mozambik
res felszabadí
tékos bizonyí
fontosak és ha
zeti felszabadí
demokrácia é
haladás erőin
akciói".

A Szovjetur
nácsának elnöke sikereket kívánt a konferenciának „amely arra hivatott, hogy a nemzetközi közvélemény átfogó erőit tovább ösztönözze ennek az igazságos harcnak a támogatására".

Űrhajósok kitüntetése

A Szojuz—15 űrhajón végrehajtott repülésért, valamint a repülés során tanúsított bátorságáért és helytállásáért a Szovjetunió hőse címmel tüntették ki Gennagyij Szarafanovot és Lev Gyomint, az űrhajó személyzetének két tagját.

A Legfelsőbb Tanács elnöksége egyuttal rendeletileg a Szovjetunió űrpilótája rangot adományozta a két űrhajósnak.

A Szojuz—15, mint ismeretes, augusztus 26—28-án repült a világűrben.

mint egy éve tartó folyamat
nak újabb lökést adott Ki
mura Tosio japán külügymi-
niszter hétvégi nyilatkozata,
miszerint Dél-Koreát semmi-
féle „katonai veszély" nem
fenyegeti Észak-Korea ré-
széről. A nyilatkozatra éle-
sen reagált a szöuli külügy-
minisztérium. Tokiói megfi-
gyelők szerint a japán nyi-
latkozat kellemetlenül érintet-
te Pak Csong Hi dél-koreai
elnököt, aki éppen azt hozta
fel ürügyül a statáriális in-
tézkedések bevezetésére,
hogy a KNDK állítólag ka-
tonai előzönléssel fenyegeti
Dél-Koreát.

Az Egyesült Államok két fontos távol-keleti szövetségese közötti bizalmi válság.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 SEP. - 2.

Keletmagyarország

Tóth Sándor szobrász-

Huszonötezer résztvevő

Befejeződtek a kisvárdai napok

1021

Színház, körustalálkozó, néptáncverseny, kiállítások, lovasbemutató, tudományos ülések — rendkívül széles skálájú program kínált élményt Kisvárda és környéke lakosságának június és augusztus egy-egy hetében. Június 15-től 23-ig és augusztus 27-től szeptember 1-ig tartott az ez évben másodszor megrendezett „kisvárdai napok" eseménysora.

A debreceni Csokonai Színház előadásában, a Hunyadi László és a Carmen szerepelt műsoron —. Négy énekkar vett részt a júniusi kórustalálkozón, melyet a megye néptánccsoportjainak versenye követett. Júniusban Tóth Sándor szobrász és Kerülő Ferenc festőművész alkotásaiban gyönyörködhettek a képzőművészet kedvelői, augusztusban Nagy Mihály szobrai és Lakatos József festményei mellett Smidt Sándor és Fehérvári József fafaragó népművészek is kiállították műveiket.

Nem csak ilyen jellegű rendezvényt fedezhetett fel azonban az érdeklődő a programfüzetben — augusztusban két tudományos ülésre is sor került Kisvárdán. 27-én „urbanisztikai napot" tartottak a városi tanács nagytermében. A várossá válás nehéz éveit élő Kisvárda központi rendezési terve került porondra — országos és megyei szakemberek szedték ízekre a tervet. Rendkívül hasznos tanácsok, állásfoglalások hangzottak el. Szó esett még a műszaki értelmiség szerepéről a várossá válásban, Kisvárda műemlékeinek sorsáról, gyógyvizéről és sok olyan problémáról, melyek a fiatal város terveit, gondjait, távlatait tükrözik.

A másik tudományos rendezvény: orvosok és pedagógusok együttes tudományos ülését tartották 29-én.

— A kisvárdai napok rendezvénysorozatát még korai lenne értékelni — mondta Szabó Ferenc, a városi tanács elnöke. — Annyi azonban már világos: jól sikerült a lebonyolítás, különösebb fennakadás sehol sem volt. Megvalósultak terveink, körülbelül huszonötezer embert mozgattak meg a különféle előadások, versenyek, kiállítások. Az egész város, a hozzá tartozó vonzáskörzettel együtt, lelkesen és odaadóan segítette a kisvárdai napok sikerét.

(t. gy.)

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR KÖZLÖNY

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Tóth Sándor szobrász-

1974 AUG 2. művész

Keletmagyarország

SZOBÓR A NÉVADÓRÓL.

A mátészalkai Baross László Mezőgazdasági Szakközépiskola szobrot állít névadójának, a bánkúti búza nemesítőjének az iskola udvarán. Baross László kő mellszobrának elkészítésére Tóth Sándor nyíregyházi szobrászművész a napokban kapott megbízást.

Szeptember 9-én tartották meg a MEF KISZ-alapszervezetének vezetőségválasztó taggyűlését.

Égerházi József, az alapszervezet KISZ-titkára beszámolt az elmúlt két évben végzett KISZ-munkáról. A beszámolóhoz tizenketten szóltak hozzá, egyrészt méltatták az alapszervezet elmúlt év őszétől kezdődően fellendült politikai és társadalmi munkáját, másrészt felvetették azokat a hiányosságokat, amelyek pótlása az újraválasztott vezetőség feladata lesz a szervezeti élet javítása érdekében.

Az idősebbek elmondták az 1945 előtti és az azt követő korszak ifjúsági mozgalmának nehézségeit, és felhívták a figyelmet az akkori időkben uralkodó „szív-lélek" munkára.

Pótor Béla köszönetet mondott a fiatalok eddig végzett jó gazdasági munkájáért, és néhány szóban ismertette azokat a feladatokat, amelyeket ez évben végre kell hajtani a terv teljesítése érdekében. Itt főleg a gazdasági területenként keletkező szóváltások, súrlódások elkerülésére gondolt, és javasolta, hogy egy-egy üzemben tevékenykedő fiatal keresse meg az ott működő KISZ-alapszervezetet a problémák megoldása, a fennálló gondok megszüntetése érdekében.

Ez a tanácskozás hangulatában, szervezettségében egy nagyon jól sikerült KISZ-vezetőségválasztó taggyűlés volt, ahol a fiatalok őszintén elmondták problémáikat és a helyes javaslatokat megtették az elkövetkezendő időkre.

Az elmúlt két évben végzett jó KISZ-munkájukért többen kaptak jutalmat.

A taggyűlés egyhangúlag megválasztotta az új vezetőséget, mely szerint a titkár: Égerházi József. Vezetőségi tagok: Gaál Tibor, Nagy László, Csillag Endréné, Németh János. Öt küldöttet választottak.

MAGYAR HÍRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDÚSÁGI MUNKÁS

Tóth Sándor

1971 SEP 23

Képzőművészet

1021

TÓTH SÁNDOR — SZEKEREK

ha hiába? — bokott egy szénabetakarítást ábrázoló festményére, s noha arca nem árulkodott, szemefényében jól láttam: örül a furcsa meghatározásnak. Majd felkapott két nagyobb méretű Balatont ábrázoló képet, s kicsalogatott vele az udvarra. Késő délután lévén itt már árnyék volt, de én mégis úgy éreztem — a képeket nézve, hogy hallhatóan zuhog a napsütés.

— Tudtam — mosolygott magabiztosan. — Hiába is mondod, hogy nem értesz a piktúrához, mert igenis, megérzed a kép lelkét. Ez a fontos, és nem az, hogy milyen eszközzel, impresszionista, vagy posztimpresszionista felfogásban festettem.

rálója a kö- művészet iránt erdeklödö emberek. Színeivel, sajátos és érthető kompozícióival, kitűnő rajzkészségével kivívta a műértő közönség elismerését, s az egyszerű emberek szívébe is belopta magát.

Zentai Pál büszke arra, és jogosan, hogy piktúráját értik. Képei — noha távol állnak a naturalista ábrázolástól — azt fejezik ki, amit a festő mondani akar, azt a hangulatot árasztják, amit a valódi élet.

Legutóbb — Csornán rendezett önálló kiállításán — egy hozzáértő így fogalmazott: képei életerőt, optimizmust sugároznak, megfogják a nézőt, gyönyörködtetik az embert. Ennél nagyobb elismerés nem is kell

Teregetés

1021

Tóth Sándor

Tóth Sándor: VÁRAKOZÁS
(vörös márvány: 28 cm)

Képes Újság, 1974. nov. 16.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1971 SEP 7.

TÓTH SÁNDOR

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

ber 7., kedd

), nyugta 18.15 órakor.
, nyugta 8.08 órakor.

4021

Kiállítás

Tóth Sándor szobrászművész kiállítása a Tokaji Helytörténeti Múzeumban. Megtekinthető délelőtt 10 órától este 6 óráig.

Libresszó: Bozsik István festőművész tárlata. Nyitva 1 órától este 8 óráig.

Zsignár István festőművész kiállítása a miskolci Szőnyi-teremben. Nyitva délelőtt fél 10-től este 6 óráig.

Rudabányai Érc- és Ásványbányászati Múzeum. Nyitva délelőtt 9 órától délután 4 óráig.

A diósgyőri vasas képzőművészeti kör kiállítása a tokaji pártházban. Megtekinthető: de. 9 órától du. 4 óráig.

Mezőkövesdi Matyómúzeum: A matyó nép díszítőművészete. Megtekinthető délelőtt 10 órától este 6 óráig.

SÚLYOS SZERENCSÉTLENSÉG

A sziléziai Strzemieszyce közelében súlyos szerencsétlenség történt: a vasúti átjárónál egy személyvonat összeütközött egy utasokkal teli autóbusszal. Az autóbusz nyolc utasa életét vesztette. Huszonnyolc sebesültett kórházba szállítottak. Nyolc se-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-048, 337-748, 340-776

TÓTH SÁNDOR

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Miskolc

1971 SEP 9

Kiállítás

Tóth Sándor szobrászművész kiállítása a Tokaji Helytörténeti Múzeumban. Megtekinthető délelőtt 10 óráról este 6 óráig.

Libresszó: Bozsik István festőművész tárlata. Nyitva 1 órától este 8 óráig.

Zsignár István festőművész kiállítása a miskolci Szőnyi-teremben. Nyitva délelőtt fél 10-től este 6 óráig.

Mezőkövesdi matyómúzeum: A matyó nép díszítőművészete. Nyitva délelőtt 10 órától este 6 óráig.

döntőjére. A dönton 27 részvevő indul, valamennyiük fiatal gyári munkás.

BOZSIK ISTVÁN KIÁLLÍTÁSA

Szeptember 7-én megnyílt Bozsik István kiállítása a

Ilecskó Lajosnénak a laboratóriumi edények tisztítása a feladata.

Pásztor Mihályné technikus olajtartalom-meghatározást végez.

Az asszonyok névhasználata

Az új egyenjogúság feilő- bogy nagyon hosszadalmasak viselő asszony férjes állapo-

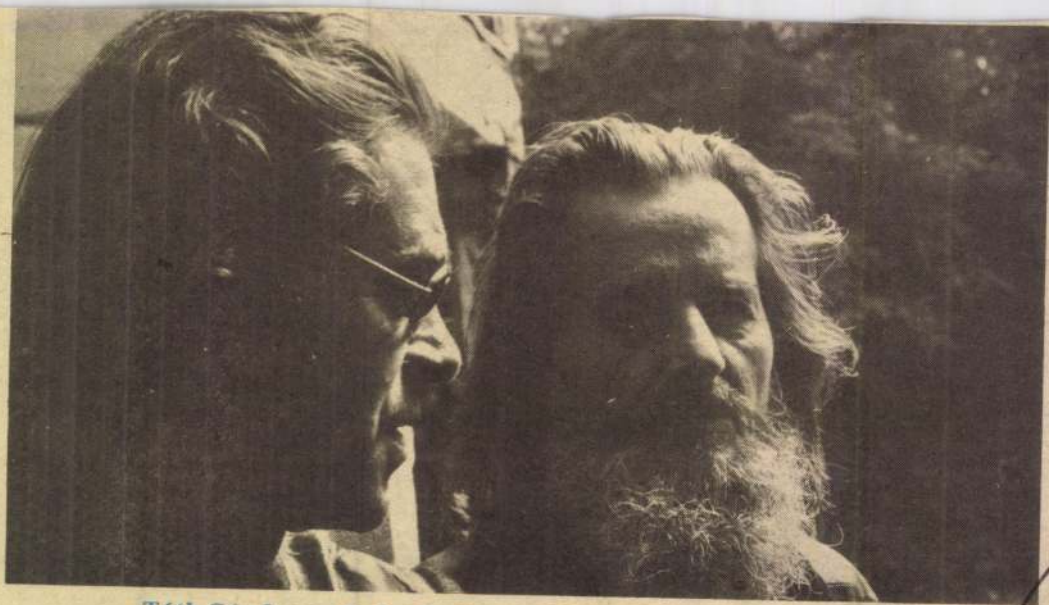

Tóth Sándor szobrász és Huszár István festőművész.

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 DEC 7

Keletmagyarország

Tóth Sándor, szob-
lástművész

VASÁRNAP NYÍLT MEG a Miskolci Téli Tárlat, évek óta a legrangosabb vidéken megrendezett országos képzőművészeti események egyike. A kiállításon megyénket Tóth Sándor szobrászművész munkái képviselik: két szobra, a Bence és a Sóstói sztélé. A tárlaton bemutatott hét érem közül hat ugyancsak Tóth Sándor műve: Giorgo Vasari, Szent-Györgyi Albert, Wieslaw Bialek, Zbyniew Malesewski, Georgi Tchopkonov emlékplakettjei.

nyíregyházi
döntő

na, Tóth László (mindkettő
Nyíregyházi Spartacus Pet5

Tóth Sándor, szobrász

● KIÁLLÍTÁSOK. Tóth Sándor szobrászművész alkotásaiból ma délben bemutató nyílt a miskolci képtárban. Nyergesi János festőművész munkái az oroszlányi Rákóczi Könyvtárban tekinthetők meg 6 órától.

– : o Kiállítások 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. jan. 10.

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 DEC 14

Keletmagyarország

Tóth Sándor szobrász-
művész

BAROSS LÁSZLÓ MELLSZOBRÁT készíti Tóth Sándor nyíregyházi szobrászművész a bőzanemesítőről elnevezett mátészalkai mezőgazdasági szakközépiskola udvarára. A mű gipsztervét a napokban fogadta el a zsűri, a szobor felállítására az intézet fennállásának közelgő jubileumi évfordulója alkalmából kerül sor.

400 diákjának bolgyakor
Szólni kell a tömegsport
számos rendezvényéről, pél-
természetjárásról is,

Tóth Sándor szobrász

TÓTH SÁNDOR *szobrászművész alkotásaiból nyílt meg kiállítás tegnap a miskolci Kossuth Lajos Művelődési Ház galériájában. A tárlaton érmeket, plaketteket, domborműveket, reliefeket, portrékat, hozzájuk készült vázlatokat, ceruzarajzokat május 15-ig láthatják az érdeklődők.*

Népszabadság, 1985. IV. 23.

Tóth Sándor szobrász

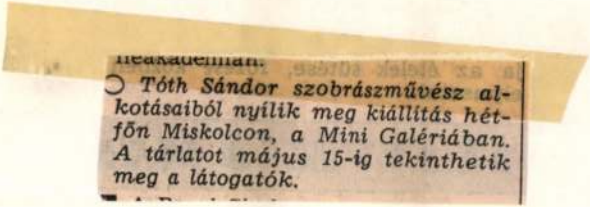

Akadémián.

○ *Tóth Sándor szobrászművész alkotásaiból nyílik meg kiállítás hétfőn Miskolcon, a Mini Galériában. A tárlatot május 15-ig tekinthetik meg a látogatók.*

Népszabadság, 1985. IV. 19

BERZEVICZY Gergely: Ungarns Industrie und Commerz. Weimar, 1802.

BEZBORODOV, M. A. - ADBURAZAKOV, A. A.: Newly excavated glass works in the USSR, 3rd-14th. Centuries. = Journal of Glass Studies, Vol. 6. 1964. 64-69. p.

BEZBORODOV, M. A.: Chemie und Technologie der antiken und mittelalterlichen Gläser. Mainz, 1975.

TÓTH Sándor

MURAKÖZI Ágota: Tóth Sándor szobrász kiállitása a Jósa András Muzeumban.
= Alföld, 1983/9. 94-95.p. ill.

MDK

Tóth Sándor szobrász

Juhász Gyula emlékére, domboritás, repr.

Tóth S. kiáll. Emvhely, Szeged, 1964.

A CSALÁDÉRT

GYAKRAN HALL AZ EMBER ilyen indokolást egy-egy témában: magánügy, családi ügy. S ez nagyjából azt jelenti, hogy másoknak nem illik beleszólni. Azért ilyen indokkal természetesen nem csinálhat az ember bármit, mert nemcsak erkölcsi mércével, hanem jogi szabályozással is határt szabnak az ember cselekedetének.

A jogi szabályozás azonban csak úgy érvényesíthető közmegelégedésre, ha lépést tart a társadalmi fejlődéssel, nem régi állapotokat konzervál, hanem megfelel napjaink igényeinek.

Az országgyűlés tavaszi ülésszakán, amikor a családjogi törvényről tárgyaltak a képviselők, pontosan erről volt szó: a legszemélyesebb, családi ügyeket úgy szabályozni, hogy az új törvény választ adjon mindazokra a kérdésekre, amelyek az elmúlt két évtized során — az előző törvény hatálya alatt — keletkeztek, esetleg gondokat okoztak.

A családjogi törvény vitájában az országgyűlésben nagyon sokszor elhangzott a jól ismert kifejezés: népolitikai határozat. A család elválaszthatatlan az anyától, a nőtől, a gyermektől, s éppen ezért kapott hangsúlyt a miniszter expozéjában: „Célunk, hogy előmozdítsuk a társadalmunk fejlődésével és igényeivel összhangban álló családi kapcsolatokat, a család, mint közösség erősítését, növeljük a családtagok egymás iránti felelősségét..." Dr. Korom Mihály azt is kiemelte: a törvényelőkészítők számára fontos volt, hogy az új törvényben tükröződjék az akarat: „legyük teljesebbé a női egyenjogúságot a családon belül is."

Erdei Lászlóné, a Magyar Nők Országos Tanácsának elnöke — megyénk képviselője — mondta azon a beszélgetésen, amelyre az országgyűlés első napi ülése után hívta meg képviselőcsoportunkat: „Sokezer nő mondta el véleményét családjogi kérdésekről az elmúlt években a nőtanács által szervezett ankétokon is. Több száz jó javaslat hangzott el, amelyek összegezéseként a nőtanács 41 javaslatot tett a törvényelőkészítés során, s ebből 27 már az országgyűlés elé terjesztett törvényjavaslatban is szerepel."

CSAK NÉHANYAT az új vonások közül. Az egyhónapos várakozási idő az elsietett, egyik-napról a másikra kötött házasságok csökkentését szolgálja. Más szocialista országból hozták a tapasztalatot, ahol elmondták: a bejelentett házasságoknak körülbelül tizenöt százalékában egy hónappal később nem jelenik meg az ifjú pár a végső „igen" kimondására. Ide kapcsolódik az aszonyok névviselése. Hazánkban egyedülálló megoldást alkalmaznak legtöbbször: a nők többsége szinte automatikusan felveszi a férje nevét, holott eddig is több lehetőség közül választhatott, s most ezt egy ötödikkel egészítették ki. A nőmozgalom javaslata volt az is, hogy szigorítsák meg a korábbi eljárást: csak sokkal alaposabb indokkal tilthassák meg az elvált asszonyoknak a férj nevének viselését, védve ezzel őket a hazánkban változatlanul meglévő előítéletek miatt, amelyek a húsz, de a harminc éven felüli nőt — ha lánynevét viseli — ma még szinte mindenütt körülveszik.

Sokoldalú vita bontakozott ki a házasságkötés korhatárának megállapításáról. Az országgyűlés szellemét, a törvényelőkészítés demokratikus vonásait jelzi, hogy az országgyűlés különböző bizottságai az ülésszak megkezdése előtt néhány órával még módosításokat javasoltak az előre kiadott törvényjavaslatban, s többek között a házassági korhatár felemelésével összefüggő néhány kérdésről is újabb javaslatokat tettek.

Nagyon sok családban segít majd a július elsején életbelépő új családjogi törvény az anyának, a gyermeknek: nem az édesanyának kell futkosni a gyermektartásdíj fizetést elmulasztó apa után, mert az állam a pénzt indokolt esetekben megelőlegezi. Nagy megelégedéssel vették tudomásul a törvénytervezet e pontját a képviselők, de a közhangulatot tükrözi, hogy a képviselők olyan javaslatot is tettek, hogy ne csak az elmaradt összeget, hanem késedelmi kamatot és kezelési költséget is fizettessen az állam a kötelességét elmulasztó apával, tehát ne lehessen pusztán halogatás a célja. Figyelemre méltó volt az egyik felszólaló javaslata: meg kellene fontolni, vajon nem volna-e célszerűbb a családi pótlékot — a nyugdíj mintájára — külön küldeni az anya nevére, s nem pedig a fizetéssel számfejteni. Hangsúlyozottabb lenne így a családi pótlék szerepe, s mintegy jelkép az anya számára a családért, a gyermekért végzett szüntelen sok pluszmunkáért. Természetesen — tették hozzá többen is — kiegyensúlyozott, harmonikus családi élet esetén ennek nem, vagy alig volna jelentősége, de zilált, vagy problémákkal küzdő családok esetében segítene, jó hatása lehetne. Nagyon érzéklletes — bár kirívó — példán mutatta be a helyzet egyes fonákságait az Április 4. Gépgyár egyik csoportvezetője, képviselő, aki egy hétgyermekes családról beszélt a Parlamentben: a családfő csak a családi pótlék vagy táppénzjogosultság megszerzéséhez szükséges napokat dolgozza le, s fizetése felét sem teszi ki az állam által adott családi pótléknak — így nem az apa tartja el gyermekeit, hanem a gyermekek az apát.

Sokféle megvilágítás, sokféle javaslat jelzi: fontos nagy érdeklődésre számot tartó társadalompolitikai kérdésről határozott az országgyűlés, amikor jóváhagyta az új családjogi törvényt. Ez a törvény szervesen kapcsolódik azokhoz az intézkedésekhez, amelyeket államunk eddig is tett a családi kapcsolatok erősítése, a nők egyenjogúságának kiteljesedése, az anyák, a gyermekek, az ifjúság érdekében, a munkajog a társadalombiztosítás, az egészségügy és élet sok más területén.

Marik Sándor

EGYEDÜL VAGY

NEMCSAK I

Családot nevelni örőm, de ugyanakkor nagy felelősséggel, nem ritkán gonddal jár. Két szülőre is sok feladat vár, amíg a gyermekek felnőnek, becsületes emberekké válnak és kirepülnek a családi fészekből. Különösen nehéz mindez azoknak az édesanyáknak, akik egyedül nevelik gyermekeiket, vállalva a hétköznapok ezernyi elvégezni valóját. Talán az örömük is ezért nagyobb másokénál. Ezekről, mindennapjukról beszélgettünk Juhász Miklósnéval, a Nyíregyházi Konzervgyár, Keul Frigyesnével, a Vízügyi Igazgatóság és Bezzeg Imrénével, a nyíregyházi Dózsa Tsz dolgozójával.

HOGYAN TUDJÁK BEOSZTANI A NAPJUKAT?

Juhász Miklósné: Öt, negyed hat körül kelek. Rendbeszedem magam, kikészítem négyéves kisfiam aznapi ruháját, elkészítem a reggelit, aztán fél hétkor indulok a buszhoz. A kicsi akkor még alszik. Szüleimmel együtt lakunk Nyírjesen, ezért nem kell a gyereket korán fölkelteni. Fél nyolcra beérek a konzervgyárba. Ott fél ötig tart a munkaidő. Fél öttől buszindulásig bevásárlás, hatra hazaérek. Akkor aztán elindulok a szomszédokhoz, rokonokhoz, mert mióta jó idő van, mindig elő kell keresni a gyereket. Vacsorakészítés, vacsorázás, aztán míg a család tévét néz, nekilátok mosni, vasalni, takarítani. Fél tíz, tíz óra, mire végzek.

Keul Frigyesné: Fél hatkor kezdődik a napi program. Mire a két gyereket elrendezem, megreggelizünk, indulni kell. A kislányom másodikos, őt útnak indítom, a négyéves kisfiamat elviszem az óvodába és háromnegyed nyolcra dolgozni megyek. Délután négykor kezdődik az a bizonyos második műszak. Bevásárlással kezdem, aztán „összeszedem" a családot és ötre hazaérünk. Vacsorakészítés, vacsora, közben a kislányommal megbeszéljük mi történt az iskolában. Míg mosogatok, a gyerekek játszanak, aztán fürdetés, esti mese és amikor lefektetem őket, akkor mosás, takarítás, vagy ha olyan műsor van a televízióban, ami érdekel akkor arra szakítok időt.

Bezzeg Imréné: Fél öttől este tízig tart a napom. Ötre megyek dolgozni a tsz-majorba, előtte elkészítem a családnak a reggelit. Kilencig dolgozom, — borjú és tejkezelő vagyok — aztán rohanás haza. Ha van időm, akkor reggelizek, de ez elég ritkán fordul elő. 15 sertés, 30 liba, 300 baromfi van otthon, morzsolni, darálni, etetni eltart vagy két órát. Akkor biciklire ülök elmegyek bevásárolni, aztán kezdődik a főzés. Háromra újra dolgozni megyek, este hétig. Aztán kezdődik az etetés elölről. Fél kilenc, kilenc óra mire végzek, megvacsorázunk, aztán már semmihez nincs erőm. A gyerekekkel már nincs sok bajom. Két lányom férjnél van, egy kislányom péktanuló Tiszadobon, a kisfiam hetedikes, ő napközi otthonban van. Míg kisebbek voltak, nagyon nehéz volt. A férjem sem tudott segíteni, 11 évig feküdt bénán, magatehetetlenül.

EGYEDÜL ÉRZIK-E MAGUKAT?

Juhász Miklósné: A szüleimmel élek, mégis egyedül érzem magam. Nincs akivel az ember megbeszélje örömét, gondját. Barátnők, munkatársak? Sokszor azt mondják: jó neked, csak magadra, meg a fiadra van gondod.

Keul Frigyesné: Igen. Még a hétköznapok gyorsan telnek, mert ott a munkahely, de a vasárnapok, az ünnepek nagyon hosszúnak tűnnek. Szüleimhez, testvéreimhez szoktunk elmenni, vagy ők jönnek hozzánk, ez valahogy megrövidíti a napot.

Bezzeg Imréné: Én is nagyon egyedül érzem magam. Kint vagyunk a szabadban, a környéken sincs ház, csak a tsz-major. A sok munka azért ilyenkor is leköt, mert a jószágoknak vasárnap is enni kell.

MIVEL LEHETNE KÖNNYITENI HELYZETÜKÖN?

Juhász Miklósné: A konzervgyár nagy gyár, sok a munkás, közöttük is sok, 80 százalék körüli a nők aránya. Mindezt azért mondtam el, mert ez azt is meghatározza, hogy azt a pénzt, amit a nagycsaládosok se-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 ÁPR 28
KELETMAGYARORSZÁG

Tóth Sándor szobrászművész

1021

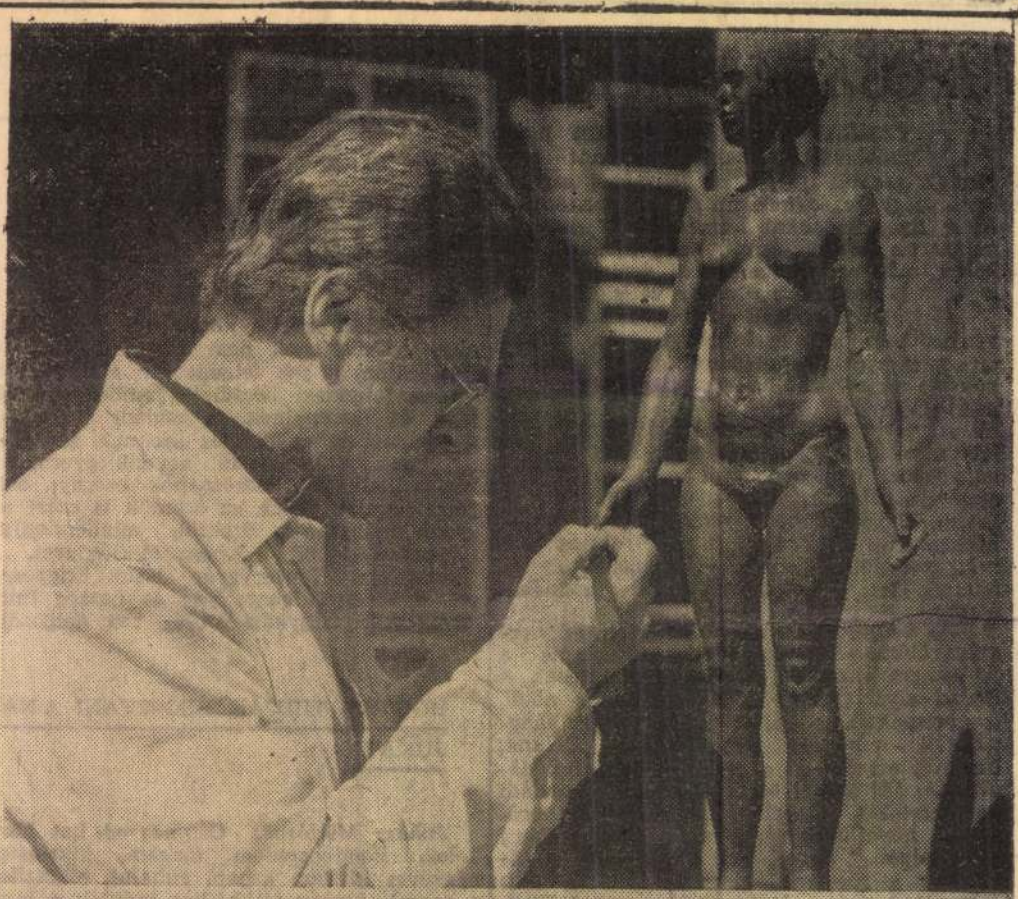

ALKOTÓK ÉS ALKOTÁSOK

Tóth Sándor szobrászművész

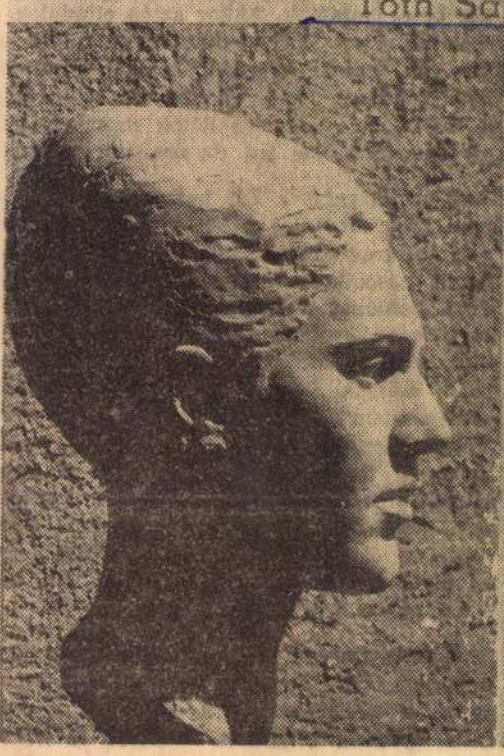

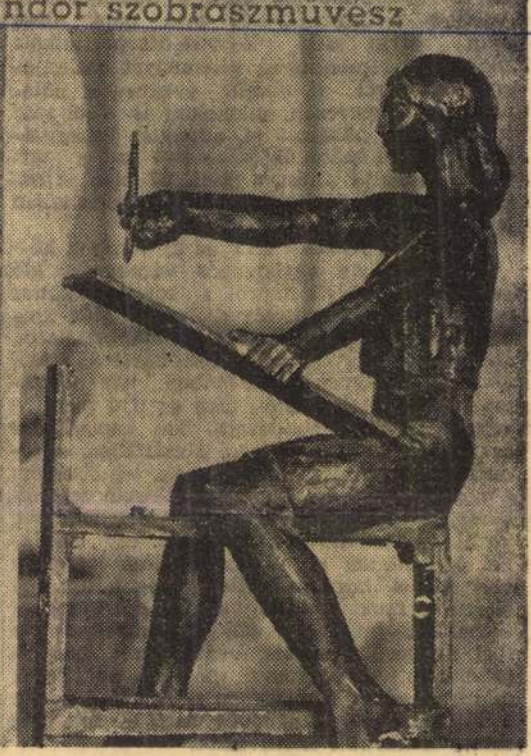

Már ismertük, mielőtt találkozhattunk volna vele. Jöttek a művei Szegedről a nyíregyházi kiállítóterembe, bemutatkozni, mint a nagykövetek. Nagy sikere volt a szobrokból, plakettekből, rajzokból rendezett kiállításnak, tovább is vándoroltatták lakóterületi művelődési házakban. Az érdeklődés talán annak is szólt, hogy a közönség tudta, Tóth Sándor szobrászművész Nyíregyházára költözik, itt kíván letelepedni, dolgozni.

Költözködés közben, a még berendezetlen Búza utcai lakásban látogattuk meg fotós kollégámmal. A nagy, levegős műteremben már elhelyezte a kisebb méretű szobrokat, kész és féligkész munkákat, rajzokat, rézlemezeket. Az udvari állványon egy női portré várja, hogy fél szeme után a másikat is kibontsa a véső, a kalapács a kőből. Kőtömbök sorakoznak az udvar sarkában. Az előre megrajzolt forma már sejtet valamit, némelyik kőoszlop félig kifaragott fejrésze pedig már árulkodik is az anyag és az ember kemény küzdelméről. Kemény ember a szobrász, így kívánja a kő, amit alakít, amiből kifaragja, kivési álmait, gondolatait.

Amíg munkái között válogat, melyiket is ajánlja fotózásra, elárulja, hogy eredetileg nem is szobrásznak indult. A képzőművészeti főiskolán az általános rajz tanszakon kezdte tanulmányait, s csak a harmadik éven változtatott. Az általános részek kivételével a harmadik évtől előről kezdte a főiskolát a szobrászattal. Mint érdekességet említi meg, hogy a főiskola végeztével mégsem szobrászmunkával, hanem egy festménnyel nyert díjat. A rajz, a festészet szerelme kíséri, s nem találja ellentmondásosnak, hogy időnként a ceruzához, az ecsethez nyúljon.

A főiskola befejezése után Hódmezővásárhelyre költözött, ahol évenként részt vett a művésztelep munkájában. Attól kezdve rendszeresen kiállít, helyi, országos és külföldi tárlatokon. Bemutatkozott műveivel többek között Berlinben, Odesszában, Ujvidéken és Szabadkán. Több mint tíz éve került Szegedre, ahol az önálló alkotás mellett művészetpedagógiai munkát is vállalt, a szegedi művészeti szakközépiskolában.

Míg a különböző kiállítások katalógusait megmutatja, s előkeresi a szinte minden tárlatáról levélben megemlékező Kisfaludi Stróbl sorokat, főiskolai mestereit említi. Hincz Gyulát, Papp Gyulát, kisfaludi Stróbl-t, de azonnal hozzáteszi, hogy egyetlen művésznek sincs joga egykori tanárainak nevére hivatkozni.

„A reneszansz mesterektől a máig hosszú az út, sok-sok stílusváltozás kíséri a korokat, amelyekben a művek létrejöttek. Tóth Sándor a nagy feladatokról beszél, amelyek a nagy műveket szülték, s az a véleménye; a ma feladatai semmivel sem kisebbek a korábbiaknál, Moliere színházát, Haydn muzsikáját említi, mindkettőt a kor követelményei szülték. Nem hisz semmiféle modern művészetben, a művészetet egynek tartja és öröknek. Ami fejlődik; az a művészetnek a társadalomra gyakorolt hatása, vagy annak lehetősége. S ebben a keretben nem is tudja elhelyezni az általa „kriksz-kraksz—absztraksz"-nak nevezett, csak külső formai jegyekkel kitűnő, de mélyebb gondolatokat nem hordozó, a napi divatot követő műveket.

Talán ezért is van, hogy Tóth Sándor szobrai közérthetőek A kiállítások vendégkönyveinek bejegyzései is arra utalnak; témáinak megválasztása találkozik a szélesebb körű érdeklődéssel. Sokat dolgozik megrendelésre, számtalan szegedi plakett készült évfordulókra, rendezvényekre, ünnepélyes alkalmakra. A megrendelésekre készülő munkák mellett általában a család, az ember a kedves témája. Három gyermekét és feleségét gyakran mintázza, a portrék és a gyermekrigurák, valamint az anyaság állandóan visszatérően foglalkoztatják. „A szobrok, a rajzok a nekem legkedvesebbeket ábrázolják... igaz, ezek magánügyek, de meggyőződésem, hogy ha a legkisebb közösség — család — öröme találkozik társadalmunk céljaival, az egész emberiség harmóniáját szolgálja" — írta egyik kiállításának ismertetőjében.

Műveivel az ország legkülönbözőbb helyein találkozhatunk, a szegedi utcán, csakúgy, mint a Nemzeti Galéria kiállítótermében, vagy a hódmezővásárhelyi, a szolnoki, a keszthelyi, a békéscsabai múzeumokban.

Tudja, hogy járatlan útra lépett, amikor elfogadta a nyíregyházi meghívást, olyan helyre jött, ahol a szobrászatnak nincsenek hagyományai, tudja azt is, hogy sokat várnak tőle, s szeretne is ezeknek a várakozásoknak megfelelni. Általában a művész munkáját olyan feladatnak látja, s önmagát is ide sorolja, akik akkor dolgoznak sikeresen, ha képesek magukat a művekben reprodukálni. Ezért nem hisz korszakokban, de hisz az alkotó dolgozó emberben, akiben az önkifejezés kényszere munkálkodik. Ez a munkálkodás ad lehetőséget a születő és az elmúló megragadására, amelyet minden ember valahogyan kifejez. A szobrász a kő, az anyag legyőzésével, átalakításával.

Baraksó Erzsébet

Tóth Mihály segesdi faragó

Rapta az idei Kapoli díjat

Magyar Nemzet
1969 július 29
4. old.

Tóth Mihály

nobrán östehetség

életr. lásd

Margéttay Rikárd

Balaton. Tájak – emberek. Bp. 1943

228 – 230. l.

MOB kat. 3444.

NAGYSÁGOS

SIMON SÁNDOR

IGAZGATÓ URNAK

BUDAPEST.

VI. VILMOS CSÁSZÁR-UT 6

MAGYAR NEMZET KIADÓHIVAT

I. EMELET.

Tóth-Klinich Ida

festő

Tájkép (templom
rom) vegyt.

Magyar Művészet

1900. 249, 250. l.

Tóth-Mikolai István

kincstári irnok

Rákóczi marosvásárhelyi

szállásának rajza, 1821.

A Teleki levéltárban

n. ott.

Repr.

Márki Sándor dr

II. Rákóczi Ferenc

I k. 1676–1707.

Bp. 1907. 606 l.

Tóth-Nikolai

Ltab III. 37 z

Csengelei (Szeged) Telet VII. 246.

Tóth Miklós

Művészet 1911. 388

Tóth Miklós

1929/30 K.T.

Ferképzomfoiskövk

142.l.

Loos Adolf

építész

Szikszai Tóth Mihók

Ötvös mas.

Mestere Valaszuti Veres Mihály Kassún szegődött 1611 aug 1-en. Atyja Márton. Felszab. Eelte ismeretlen.

Mihalik F. Kassavárosötvösségének története. Budapest 1900. 314. l.

TÓTH MIHÁLY, korsósmester, kereskedő

Scheidler Alajos Simonovics Istvánnmellett csekélyebb mennyiségü edényt adott el Tóthnak, amit az "vagonban" vitt el. Valószinüleg a csomagolás nehézsége miatt tá- xxxxx lat nem, csak kistányért, tányért vett át, mindegyikből 1000, 1100 darabot. Kivéve egy alkalommal 1907. augusztusában. 264.old

KRESZ MÁRIA: Egy mohácsi fazekasműhely termelése /1904-1912a/ I' 257.old

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve. XVI. évf. 1971. Pécs, 1972

TÓTH MIHÁLY, korsós, kereskedő

Scheidler Alajosék általában januárban, februárban nem dolgoztak. Az első fecske Tóth Mihály volt, aki leginkább márciusban jelentkezett. De általában csak kistányérokat, tányérokat vásárolt, a vagonban való szállitás nehézségei miatt. 265. old

KRESZ MÁRIA: Egy mohácsi fazekasműhely termelése / 1904-1912 / 257. old

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, XVI. évf. 1971. Pécs, 1972

TÓTH MIHÁLY, korsós, kereskedő

Töth általában az esztendő első vevője volt Scheidler Alajos fazekasnak. Januárban meg március elején jelentkezett, amikor a hajózás még nem indúlt meg, vagy csak akkor indúlt.. De kivétel is volt: augusztusban és májusis vett át edényt, de csak tányért, kistányért. 264.old

KRESZ MÁRIA: Egy mohácsi fazekasműhely termelése / 1904-1913 / 257.old

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, XVI. évf. 1971. Pécs, 1972

TÓTH MIHÁLY, korsós, edénykereskedő

Mohácson volt eredetileg korsós, majd edénykereskedéssel foglalkozott. Vasuton szállitotta az árút Törökországba. Scheidler Alajos mohácsi fazekas neki is készitett edényeket. 258.old

KRESZ MÁRIA: Egy mohácsi fazekasmühely termelése /1904-1912 / 257.old

A Janus Pannonius Máz.Évkönyve, XVI. évf. Pécs, 1972

TÓTH MIHÁLY, épitész,főmérnök

A szegedi Fogadalmi templom épitésekor való kiküldetése se kor jelentette,hogy 23 templomot vizsgált meg.Történe nelmi stilusban épültek,legtöbb gót,de román és renesz szánsz stilusu is van.Egy 3400 fő befogadására alkalmas gót stilusu három hajós templomot javasolt. 9.old

VARGA JÓZSEF: Adataok a Szegedi Fogadalmi Templom épitéstörténetéhez 7.old.

A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve. 1972/73. I.
Szeged, 1974.

TÓTH MIHÁLY, épitész főmérnök

A szegedi Fogadalmi templom épitésének megkezdésért a város, főmérnökét Tóth Mihályt 1900-ban külföldi tanulmányútra küldte, hogy összegyüjtse az utolsó félévszázadban épült legjelentősebb hazai és európai templomok épitési adatait és költségkihatását. 9.old

VARGA JÓZSEF: Adatok a Szegedi Fogadalmi Templom épitéstörténetéhez 7.old.

A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve. 1972/73. I.
Szeged, 1974.

Tóth Mihály, Szamagó

L.: Vincze György

Szluka E.: Egy Jestő Bikalról 7.

Nérszabadság, Bp. 1976. júl. 21.

Tóth Mihály, parasztok

L:Rétfalvi Sándor

Tüskés Tibor:Képzőművészek mühelyében 253-261.o.
JELENKOR, PÉCS 1977.márc.
3 / XX.

Tóth Mihály, pásztorfaragó

A régi, félnomád, erdőjáró somogyi pásztorélet megszűnt, de a fa ma is faragásra csábítja az embert. A híres somogyi pásztorfaragók, a Kapoliak, Kálmán István, Tóth Mihály helyére újak léptek.

Tüskés Tibor: Képzőművészek Műhelyében. Alkotolelepek.

Jelenkor, 1977. 3. 260. old.

Id. Tóth Illiály, fafaragó

A somogyi fafaragók nagyatádi kiállításán a régi pásztorfafaragást képviselő id Tóth Illiály művei szerepelnek.

H.B.: Somogyi fafaragók kiállítása Nagyatádon.
Somogyi Képlap, 1946. dec. 19.

Tóth Mihály
begléden működött haláláig.

Hidvégi Lajos: Képzőművészeti hagyományok
begléden.

Raptanitás 1973/3 32 old

Tóth Mihály, faragó

Nemcsak fát, hanem csontot is
domború faragással díszít.
Ma is él.

Ónody Éva: Pásztorok faragták

4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. aug. 24.

Tóth Mihály (Segesd) faragó

Id. Kapoli Antal emlékére Balatonlellén országos faragókiállítást rendeznek két-évenkét a faragópályázatra beküldött anyagból. Tóth Mihály a Népművészet mestere bútoraiért egyik első díjat kapta. A négy évszakot szimbolizálja négy faragott székének motivumanyaga. (említve)

Horányi Barna: Kapoli emléke fában.

Somogyi Néplap, 1974. aug. 4.

Tóth Mihály, népművész
parasó

Megemlítve: hőrös fórseffel
kapcsolatban.

M. Gy.: Fába vésett tanyavilág M. 2.

Népszabadság, Bp. 1971. máj. 23.

Tóth Mihály, fazekas

L. K. Nagy Gábor

Kresz Ny Mária: Mezőtúri csörgős korsó 1087.

Élet és Tudomány, Bp. 1978-aug. 25.

XXXIII/34

1771-909
Restaurator

339 Létra:

Egy darab hármas plateau létra.
~~Készült~~
Értéke.....27 K

Vétetett Matrai Feik és Társától 1909:VI. 19-én (1128-909).-- Kifizettetett 1909:VII.28-án a 606 sz. nyugtára.-- Elszámoltatott 1909:VIII. 26-án 1359 sz.a.

Tóth Mihály

Szegedi városi
főmérnök 1884-től.
(Még az 1910-es évek-
ben is az volt)

Kul Szeged
529. l.

Tóth Mihály

hódmezővásárhelyi tálas

1904. hódmezővásárhelyi

kiállítás elismerő ok-

levél.

Kisshmv tálas 199. l.

Tóth Mihály

1851-54-ben a hód-
mezővásárhelyi geren-
csér cék céhmestere

Kisshmotálas 187. l.

Tóth Mihály

Könnives

l.

Luvesgrpüspvár

192. l.

Tóth Mihály

1921/22 – 1924/25

Ferképzőmfoiskővk

142.f

Tóth Lukács
debreceni könyvkö-
l-
könyves Tóth Lukács
alatt.

Tóth Mihály

M. D. k.

dunántuli pásztorfaragó

említve:

Domanovszky Gy.: L'art pastoral hongrois.
Bp. 1948. 30

Tóth Mihály
Birsalmák, festm.

Magyar egyetemi és főisk. hallg. orsz. szövetségének kiáll. 1923. 7 1.

Tóth Mihály
Tanulmányfej, fest.

Magyar egyetemi és főisk. hallg. orsz. szövetségének
kiáll. 1923. 7 1.

Tóth Mihály
Szent kut, festm.

Magyar egyetemi és főisk. hallg. orsz. szövetségének kiáll. 1923. 8 l.

M.D.K.

Tóth Lukács
népművész

Faragó pásztor munkáiból a Néprajzi Múzeum gyűjteményében van.

Művelt 1954. 2 sz. 312 l.

Tóth S. Mihályné, népművész

MDK

72 éves turai. hímzőasszony.
A népművészet mestere.

— : (— szöveg — fém, kép —) 4

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. okt. 14.

M.D.K.

Tóth Mihály, fafaragó népművész

nevét említi:

Huba László: Budapest - Somogy - Zala

Bp. /é.n./, Panoráma, /Magyarország írásban és képben 11.köt./

40. old.

M.D.K.

Tóth Mihály, faragómüvész

A XX.sz.elején Somogyban nem igen faragtak széket. id.Kapoli Antal.Tóth Mihály és a körmend-pusztai Varga Jánosról tudjuk,hogy széket faragtak. 144.o.

Knézy Judit: A Kaposvári Rippl-Rónai Múzeum Kapoli tárgyai 129.o.

Janus Pannonius Múz.Évkönyve. 1966. 1967
Somogymegyei Gyomdaipari Áll. Kaposvár

Tóth Mihály

a népművészet mestere Lakatos Vince rendező 1964-ben filmet készített vele (nakértő: dr. Manger János), melyben bemutatja a régi pántos-élet hannálati tárgyainak tanagását és díszítését. A film címe: „Pántosművészet".

Művészeti - irodalmi - pedagógiai filmjegyzék.
Tudományos Ismeretterjesztő Társulat. Bp. 1966.
370 l.

217. l.

Tóth Mihály

Faragó pásztor a Dunántulon.
Karcolt diszü furulyájának repr. /78. ábra/

Ferkai Lóránt: Remekel a bicska Bp. 1958. 79.1.

Tóth Mihály

A népművészet mestere.

Felsősegesden /Somogy m./ él faragványait ősi pásztormotivumokkal disziti.

/fotó is /

Rajztanitás 1963.II. 55.1.
Lengyel Györgyi: Népi faragás

M.D.K.

Tóth Mihály, főmérnök

elkészítette a szegedi hőz-
vágóhid részletes terveit.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1898. XIX évf.
márc. 2 sz. 5. old.

ezvény
ezet :)

ügyi m. kir. minisztériumnak
ja 116 | 1902. számú rendelete értel
i alap által a Széchényi-Kol
Kölcsönökről megfelelő okirat

ulékek országos bizottsága az e
ben ezennel elismeri, hogy a
ól, a jaáki templo
21.000 forint (: 242,000, azaz: k
er Korona :)

Tóth Mihály

debreceni könyvtáros

1770

l.

Könyvtáll. emlék

230 l.

252 l

Tóth Mihály

Szegedi városi fő-
mérnök, akinek mű-
ködésének fűződik a
város fejlődésének leg-
szebb kora, s aki egy em-
beröltönél nagyobb időt
töltött közszolgálatban.
1918. ápr. 1-én nyugdi-
jazták.

Kisszeged

78. l. archipel,
79. l.

Tóth Mihály felsősegesdi faragó-mester M.D.K.

Részt vett a kiállitáson

klasztikus technikával készület dohányos-dobor

/f.r./ Megnyilt a népmüvészet mestereinek idei kiálli
tása
magyar nemzet 1964. szeptember 8. 5.l.

MDK.

MDK.

Tóth Mihály

Kiállitási kritika

Somogymegyei Néplap 1966 ápr. 6.

Tóth Mihály, népművész MDK

Segesden élő faragómester.

Major Lajos: A faragókés művésze 4.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1966. okt. 4.

özpont meginditotta rotaprintes for-

köteteként a

pzőművészeti Élete"

amely a Közoktatásügyi Népbiztosság

a Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es

tkozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

iadványai közül kapható

ok 1954-55."

özpont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

ok 1956-58."

k a Művészettörténeti Dokumentációs

Tóth Mihály

Könyvkötő mester

Hajdu-Bihari Napló 1957. III. 10.

5
+ 10.
15

MDK

Tóth Mihály, népművész

Az idei Kapoli-díj nyertese.

A díjat a balatonfelvidéki kiállításon adták át Tóth Mihálynak.

— Kulturális Hírek 7

Népszabadság, Bp. 1969. júl. 29. [Vidéki]

Tóth Mihály
fafaragó

A Kapoli díjat Tóth Mihály a somogyi pásztorközösség tagja nyerte el. A Népmű-veszet Mestere cím mellé, ukmiar másodszor kapta meg a Kapoli díjat.

Boross Marietta: id Kapoli Antal

Műveszet, 1969. november - 38 lap

M.D.K.

TÓTH-MOLNÁR Ferenc festő

1894-ben Nagybányán tartózkodott

Réti Bza. 1954. 324. l.

Tóth Molnár Ferenczy

Tanyai temetés

Szegedi Képzőművészeti Egyesület Kiáll. 1900.
85 l.

Tóth-Molnár Ferencz

Karácsony-éj

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiáll. 1900.

87 l.

Sopron szab. kir.

14055/1921.

Mult évi január 1.-é
gos müemléknek minősitett sopro
költségeit költségvetése terhér
tatott számlák szerint 3050 K-t
megkeresni, sziveskedjék ezen k

Sopron, 1922. októb

A müemlékek országos
Bizottságának,

Budapest.

Tóth-Molnár Ferenc festőművész
Tanyai temetés. Olajfestmény
A Szeged-városi muzeum festményeinek és szobrainak jegyzéke

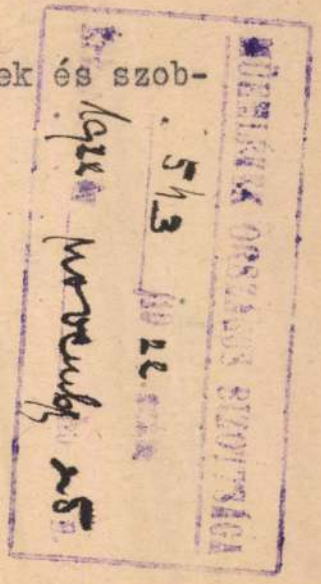

gen II. kötet, München 1914., 179. l. — Benesch Belved, 68. l. — Gerevich IPGY,

150. kép. *Osztrák festő, 1450 körül: Evagationes spiritus.*

Tóth-Molnár Ferenc festőművész
Tanulmány.Olajf.
Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása
1900 szeptember 16

KÉT APOSTOL
Német munka, XV. század.
Trébelt ezüst, 12×14 cm.

MELLKERESZT,
háromkarélyos szárvégekkel. Hátlapján öt tokban piros alapon ovális hegyikristályok.
Német munka, XV. század.
Aranyozott bronz, mag. 12 cm.
Radisics: A Simor-Múzeum. Művészi Ipar, II., 1887., 222. l. — Egyházműv. kiáll., 1930., 362. szám.

KERESZTECSKE,
német munka, XV. század.
Bronz, mag. 3·8 cm.

OLAJTARTÓ-EDÉNY,
toronyalakú, halpikkelyes dísszel.
Német munka, XV. század.
Réz, mag. 12 cm.
Schnütgen: Matériaux pour servir à l'histoire des vases aux saintes huiles. Revue de l'Art Chrétien, II., 1884., 458—459. l. (Képe 456. l. után.) — Keresztény Múzeum Esztergomban. Egyházművészeti Lap. V., 1884., 363. l.

APOSTOL,
félalak körmeneti keresztről.
Német munka, XV. század.
Aranyozott réz, mag. 9·4 cm.
A kölni Schnütgen-gyűjteményből. Simor-gyűjt.

Tóth-Molnár Ferenc festőművész
Piacról hazafelé.Gouache
Téli esték.Olajf.
Juhász legény Gouache.
Oláh leány.Olajf.
Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása
1900 szeptember 16

(Képe 228. l.)

ÚRMUTATÓ,
talpas, hatszögletű, áttört tornyos felső résszel, zománcos szárral.
Olasz munka, XV. század.
Aranyozott réz, mag. 33 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Egyházi műrégiségeink az 1885. évi budapesti országos kiállításon. Egyházművészeti Lap. VI., 1885., 273. l. — Gerevich PA, 259. l.

ÚRMUTATÓ,
talpas, tornyos, hengeres üveg-középrésszel, két oldalt egy-egy kis alak.
Olasz munka, XV. század.
Réz, mag. 62 cm.
A kölni Schnütgen-gyüjteményből Simor prímás vásárolta, 1884.
Keresztény Múzeum Esztergomban. Egyházművészeti Lap, V., 1884., 362. l.

ÚRMUTATÓ,
talpa hatkarélyos, teste hengeres üveg, mellett domború alakok, felül torony.
Olasz munka, XV. század.
Aranyozott réz, mag. 67. cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.

EREKLYETARTÓ,
talpas, felső része öttornyos gótikus vár.
Német munka, XV. sz. (Hamisítvány?)
Réz, mag. 30 cm.

Tóth-Molnár Ferenc festőművész
Téli hangulat.Olajf.
Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása.
1900 szeptember 16

MDK

Tóth-Molnár Ferenc (festő)

Szegeden kacziány ödön tanítványa volt.

Szelesi Zoltán: Szeged képzőművészete a múlt század végén.

Tiszatáj, Szeged, 1958. június. 3. l.

MDK

Tóth-Molnár Ferenc (festőművész)

Az életkép első jelentősebb szegedi művelői közé tartozik; az 1880-as években munkálkodott Szegeden; a tanyavilágból jött és ennek életét ábrázolta.

Szeleri Zoltán: Két szegedi festő
Tiszatáj, Szeged, 1955. febr. IX. évf. 1. sz.
43. l.

MDK

Tóth-Molnár Ferenc képzőművész

Több száz tusrajza, színes plakáttervei valamint a még itthon készült festményeinek nagy része - köztük A tanyai temetés című - a szegedi múzeumba került.

Szelesi Zoltán: Szeged képzőművészete a múlt század végén.

Tiszatáj, Szeged, 1958. június. 3. l.

HDG

Tóth-Molnár Ferenc képzőművész

Szatymazi parasztgyerek volt, a 80-as évek végén bukkant fel. Szeged városa Budapesten majd Münchenben taníttatta. Később Berlinben működött illusztrátorként.

Szelesi Zoltán: Szeged képzőművészete a múlt század végén.
Tiszatáj, Szeged, 1958. június. 3.l.

MDK

Tóth-Molnár Ferenc [festő]

Tanyai temetés c. műve repr.

(képaláírás.)

Tiszatáj, Szeged, 1958. június. 6. l.

MDK

Tóth-Molnár ferenc,

1897-ben az iskolához tartozott.

A Hollósy -iskola ideje. /1896-1901./ 76.1.

Tóth Molnár Ferenc

MDK

Szeged városának első izben adományozott loco koronás Ferenc József-díját megpályázta Károlyi L. , Kendelhoffer Ferenc Károly, Nyilasy Sándor, Tóth Molnár Ferenc és Zombory Lajos. Az utóbbi lett a nyertes.

Szelesi Zoltán: Károlyi Lajos.
Különnyomat a Móra Ferenc Muzeum évkönyve 195859. évi kötetéből/143-189.lap/

150.lap.

Tóth-Molnár Ferenc, festőművész

A Móra Ferenc Múzeum díszterme-len állandó kiállításon tár-
jak elénk a rendezők Szeged képzőművészeti hagyományai-
it, fejlődését. A város festészetét – többek között – Jó-
Ferenc, Landau Aladjos, id. Vastagh György és Tóth-Molnár
Ferenc mesterek alapozták meg az 1900-as évek közepén.

cs. m.: Szeged képzőművészete.

Pesti Műsor, 1984. aug. 22., 52-old.

Tóth Nemár Ferenc

Kolyumban parantgyerek volt. Szeged város tanítatta Bp-en és München-ben a mult nézd 50-as éveiben.
Később Berlinben élt, ahol főleg illusztrált sok rajza, plakátkerve és festmenye van a szegedi múzeumban
„Tanyai Temetés" (szepró)

Sz. Z.

Tiszatáj 1967 XI. hátsó borító

Tóth-Molnár Ferenc festő

MDK

Szegedi. A szabadságharc eseményeit a század végén többször megrajzolta. 187-ola

Szelesi Ferenc: Adatok Szeged XIX. századi képzőművészetéhez. 180.o.

A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve. Szeged. 1957. Szegedi Nyomda Váll. 1957

Tóth-Molnár F.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;

beiratkozás éve 1893.

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarn 1800 bis 1945. Ungarn Jahrbuch Main 1970 10 1 149 1

Tóth - Molnár Ferenc, festő MJK.

1898-ban Szeged 1000 koronás művészeti díjat megpályázta, de nem nyerte el.
210 old

Szelesi Zoltán: Adatok Szeged XIX.századi képzőművészetéhez. 179.o.

A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve. Szeged. 1957. Szegedi Nomda Váll. 1957

TÓTH Molnár Ferenc festő

Nagy Ádám: Tóth Molnár Ferenc: Bem tábornok tüzérek között. = Szeged, 1993.2. cimlap + cimlap belső oldal

Tóth Molnár Ferenc, festő MDK

Szegedi származásu. ~~Neve~~ külföldre ve-
nült. Nevével irodalmunkban találkozunk.
195. old Berlinben illusztrátor. Több szár tusrajza
színes plakáttervei és sok képe a Szegedi Múzeumban.

Szelesi Zoltán: Adatok Szeged XIX. századi képzőművé-
szetéhez. 179.o.

A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve. Szeged. 1957. Szegedi
Nyomdá Váll. 1957.

Tóth Molnár Ferenc, festő

„Tanyai temetés" c. képe 1913 okt.
Fekete rép?

Szelesi Zoltán: Adatok Szeged XIX. századi Képzőművészetéhez. 180.o.

A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve. 1956. Szegedi Nyomda Váll. Szeged. 1956

MDK

Tóth Molnár Ferenc

Az 1880-as években feltünt szatymazi parasztgyerek, Szeged városa Budapesten és Münchenben tanittatta, később Berlinben illusztrátorként müködött.

Tusrajzai, plakáttervei.

"A tanyai temetés" c. képe.

Szelesi Zoltán: Károlyi Lajos
Különnyomat a Móra Ferenc Muzeum évkönyve 1958-59 évi kötetéből. /143-189. lap/

144.-145.l.

Tóth Molnár Ferenc
festő

M.D.K.

Méltatás,

Szelesi Zoltán: A Tanácshöztársaság szegedi művész-martirja
Művészet, 1960. dec. — 18 l.

Tóth Molnár Ferenc

Szeged képzőművészete a múlt sz. végén
Szelesi Zoltán

Tiszatáj
1958. jún.

MDK

Tóth Molnár Ferenc, festő

Tanyai temetés c. képe látható
az állandó kiállításon.

K. R.: Galéria Kegeden 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. nov. 4.

MDK

Molnár Ferenc, Tóth

l.: Tóth-Molnár Ferenc

Tiszatáj, Szeged, 1955. febr. IX. évf. 1. sz.
43. l.

Tóth Miklós MDK

épitész tervét loo K-ért megvették

Müvészet 1911. 388.o.
A kiskunhegyesi ref.iskola tervpályázata

Tóth G. Mihályné, népművész hímzőasszony M Ok

A népművészet mestere. Kézimunkát tanít.

F. R.: Buzsák, Karád, Mezőkövesd 17. l

Család s' iskola, bp. 1960. szeptember XI/9.

Tóth S. Mihályné Zsiga Ilona, MDK

népmű vész,
hímző asszony

A népmű vészet mestere. Tanítja a hímzés művészetét. – fényhép.

– : Turai hímzések – exportra 7

NÉPSZABADSÁG

bu. 1966. nov. 27.

mdk

Tóth G. Mihályné Zsiga Ilona

szíves őszirózsás terítője a kiállítás
egyik legszebb darabja

M. Varga Marianna. A Népművészet Mesterei
kiállításán

Népművelés 1963. 11. sz 34,35. l

Toth L. Mihályné MDK

népművészet mestere

Átadtáka népművészet mestere kitüntetéseket.

Dunántuli Napló, Pécs. 1957. aug. 17.

MDK

Tóth Mihály,
Glatz Oszkár tanár növendéke.

Szent kut.
Önarckép.
Birsalmák.

Az Ernst Mus. OMKK Főisk. Heliken kiállításai.
Az OMKK Főisk.Növ.Munk.kiáll. Bp.1923 márc.18-25. Kat.
14.1.

MDK

Tóth Mihály

könyvkötő /XIX sz. /

A debreceni kollégiumi könyvtárban van általa beköttött díszkötésű könyv is.

Ö.J.: 37 csodálatosan szép kötésű könyv. A debreceni könyvkötők remekei.
HAJDU-BIHARI NAPLÓ, 1957 . III. 10.

MDK

Tóth Mihály

dunántuli faragó

1958 Alkotmány ünnepe alkalmából megkapta a Népmüvészet Mestere oklevelet és jelvényt.

Magyar Nemzet 1958. VIII. 19.

Tóth Mihály, faragó, népművész

MDK.

A dunántúli erdők-mezők életét megelevenítő, bicskával vájt domborműveket állított ki a pántorfaragó-népművész.

–: A népművének rándorkiállítása (Budapok)

Népszabadság, bp. 1959. ápr. 21.

4. l.

Tóth Mihály MDK

népi faragó /harangozó/

A mátramindszenti r.k. templomban és sekrestyében több feszület, valamint a fehérre mázolt faoszlopos keresztelőkut/Jézus és Ker.János alakjaival/ mestere.

267.o.

Genthon:Nógrád. 1954.

M. D. K.

Tóth Mihály
farago

Résztvett a budafoki kiállitáson.

Balázs Éva: Pathó Bandi mnohája és a többiek.
Magyar Nemzet, 1959. ápr. 15.

3l

mdk

Totl G. Mihályné

Kurai kiuvčö népmüvész

A Népmüvészet sij mesterei

Népmüvelés, 1956. 9 sz. hátsóborítólap belseji.

MDK

Tóth Mihály, felsősegesdi faragó,

a népművészet mestere.

Furulyaszó a Munkácsy teremben. Népszava, 1958, aug. 19.

mdk

E. Tóth Mihály emlékére

felesége 200.000 K-s alapítványt tesz
a városban felállítandó mezőgazdasági népiskolára.
A város tálából megfesteti Tóth Marc.
Képet:
Hunyadi Ferenc: Cegléd 1870-től napjainkig
1931. 28. l

Tóth Mihály

MEK

épitész

Fürdőépités Szegeden

Vállalkozók Közlönye 1906. jan. 17.

Tóth Mihály MDK

1925-ben ösztöndijat kapott

Képzőm.Főisk.Évk. 1921-22, 22-23, 23-24, 24-25.
Bp. 1926.

Tóth Mihály MDK

1923-ban ösztöndíjat kapott

Képzőm.Főisk.Évk. 1921-22, 22-23, 23-24, 24-25.
Bp. 1926.

Tóth Mihály MDK

1924-ben ösztöndijat kapott

Képzőm.Főisk.Évk. 1921-22, 22-23, 23-24, 24-25.
Bp. 1926.

Tóth Mihály

MDK

1921-ben Ösztöndíjat kapott

Képzőm.Főisk.Évk. 1921-22, 22-23, 23-24, 24-25.
Bp. 1926.

mdk

Tót Mihály

1818-ban

szücsecsmester

Horváth Zoltán: Egy mezőváros Cités Spara

Vagykőrös, 1943. 99. l

MDK

Tóth Mihály
faragó

"A Népművészet Mestere" címmel lett kitüntetve.

Esti Hirlap 194 sz. 1958. aug. 19. 6 old.

polgármester.

á g o s b i z o t t s á g a,

B u d a p e s t.

Tóth Mihály

debreceni könyv-
kötő

1770

l.

Varga Zsigmondái

A debreceni ref.
főiskola nagykönyv-
sára vásban a kép-
ben. Debrecen 1934.
94. l.

R M Ü V É S Z E T I T Á R S U L A T

nizsy-u.39.sz.II.em.

i r a t

.3. 11.sz

vatkozással van szerencsénk értesi-

L a j o s

őiskola ötvös-szakosztályának
tanára

e t m a i f e l a d a t a i "

bejött akadályok miatt 1949. január
yis 14.-én d.u. 18 óra és 15 perc-
olvasódélutánunk is ezen a napon
8 óra között.

Szivélyes tagtársi üdvözlettel:

Az e l n ö k s é g

Tóth Mihály

debreceni könyvkötő

1770

l. Szabad művészet

1949. 252. l.

M.D.K.

Tóth Mihály, (szegedi) városi főmérnök

készítette a szegedi tűzoltó-laktanya és gardasági épületek terveit, 104.357 frt-os költségkerettel.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1896. XVII. évf.

szept. 8. sz. 3. old.

Tóth Mihály, városi főmérnök M.D.K.

elkészítette a szegedi
Mezőgazdasági kiállítási
épület terveit.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1899. XX. évf.
febr. 1. sz. 5. old.

Tóth Mihály juhász M.N.K.

Felsősegesd /Somogy m/

Domborura faragott tükrös / 1943/ repr.

Manga János Pásztormüvészet Bp. 1963. 34. kép

Tóth Mihály juhász M.N.K.

Felsőszegesd /Somogy m/ 1940-es évek

repr

Penavin János: Pásztorművészet Bp. 1963. 10. kép

Tóth Mihály

MDK

faragó ~~a~~ népi iparművész

szerepelt a kaposvári kiállitáson.

W.E. : Népi iparművészeti kiállitás.

Somogy Megyei Néplap. 1963. aug. 6.

 M. D. K.

TÓTH MOLNÁR Ferenc festő

Münchenben Hollósy növendéke majd
az Akadémiára irathozik
Berlinben mint grafikus működött

Réti István: A nagybányai művészlelet
Bk. 1954. 305., 312., 313. l.

M. D. K.

TÓTH-MOLNÁR Ferenc festő

Nagybányán a Hollósy-iskola növendéke, az első kiállításon 1 rajzzal szerepel (1897)

20 éves koráig kanász volt Szatymaz-on Szeged mellett.

Szeged város ösztöndíjával kiküld-ték lecsnchenbe 1892.

/.

Tajó h. n. VI. 302.

Toth – Molnár Ferenc

Nagykanizsai kiáll. kat.
1912.

76

Toth Mohar Ferenc

Jesús

egy illusztracioja

Vasárnap 1904. 8e

Tóth Molnár Ferenc

Otthon. Eredeti-Eorapa
repir. Vas Nyp
1906. 6.33 l
Monografija

TF

Tóth Mohnár Ferenc

Tóth Mohnár Ferencz: Öfelsége megnyitja a Somogyi-könyvtárt 1883-ban cz. Ausrajza

Muz. és Kvt. Ert.
VIII. 181.

..... *mühely.*

yfőnökség!

év ..... hó ....n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tam.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Toth Mohár Ferenc

lind

Szeg-Tardos 1911.

10 l.

Egyetem tpe

(4)

146

Tóth Molnár Ferenc

Versenyfutás a vici-
nálissal c. rajza
repr.

Vas. Ujs. 1904. 8. l.

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Toth-Molnár

szegedi festő

szines litografiá-
ban megjelent
illusztrációkat
készitett a Kövv.
mű részére

Kovács János

Szeged népe
Szeged 1901.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Toth Molnár Ferenc

festő

a kálvária stá-

tió-kepei fentitől

1900

Horvthiir hoged

30.l.

Tóth Péter, építész,

L. Hamos Zoltán

– Terpályázat

3-7.

Magyar Építőművészet

Bp. 1983

83/4

TOTTH PÉTER, gerencsér/fazekas/

1638.május 4.-1640.május 8.-Körmendi helyadó,vámpénz bevételi és kiadási számadásból kivonat.-2/a old."Anno 1640 1640 die 28 decembris.Giaki Gerenczer Totth Peternek,hogy falussi Jurka lakodalmahoz és az varszükségére eöreg korsot,talat,fizkot,fazokat etc.czinalt,attam f.3." 602.old

KATONA IMRE: Szemelvények a Batthyany-levéltar anabaptista emlékeiből 601.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 4.szam, Szombathely

Tóth Péter

A tüskevári fazekasok Tóth Gergely,Tóth Gyula,Tóth Péter és Tóth Máté munkáiból nyilt kiállitás Tüskeváron a müv elődési házban.

Magyar Hirlap 1976/163/13

MDK

R. Tóth Péter

Szerepelt a törökszentmiklósi Járási Kulturotthon képző és iparművész csoportjának első tavaszi kiállitásán /megnyilt ápr. 25-én/ sok pasztellel és olajfestménnyel.

Cziráky Julia: A törökszentmiklósi tavaszi kiállitáson.

TISZAVIDÉK, Szolnok. 1957. máj. 8.

Tóth Péter szabószegéd

M DK

Szil községben élt. A szabócéh címeres pecsétjét is mérjük szabadító levelérül. Kerek pairsban olló. I gombostű. III old

Tompos Ernő: Címeres céhemlékek a Soproni Múzeumban. 107.o.

Arrabona, Győr. 1968. 10. [illegible] János Múz. Győr. 1968. Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

R Tóth Péter

MDK

Résztvett a Törökszentmiklósi Járási Kulturotthon képző- és iparművész csoportjának első tavaszi kiállitásán. /Megnyilt 1957 ápr. 20/

Sok pasztellel és olajfestménnyel.

Cziráky Julia: A törökszentmiklósi tavaszi kiállitáson.
TISZAVIDÉK, Szolnok. 1957. máj. 8.

R. Tóth Péter

MDK

"Pipacsok" olaj.
"Csendélet" akvarell
""Kötögető asszony"

B.T.: Megyei képzőművészeti kiállitás Törökszentmiklóson.
TISZAVIDÉK. 1958. ápr. 10.

M.D.K.

Tóth Péter okleveles gépészmérnök

"Milyen lesz az uj filmlaboratórium" cimmel ir a technológiai tervezésről és bemutatja a f lmlaboratórium alaprajzát.

Mozi, Bp. 1954. május 22. II. évf. 11. sz.

M.D.K.

Tóth Péter, fazekasm.

A pápai anyakönyvekben szerepel 1814-ben, mint "inbricarius". 239.o.

Kéry Bertalan: A pápai kemőnycserépgyár története.
235.o.

In A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei.4.1965.
Veszprém. Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága
Veszprém.1965

R. Tóth Péter

A megye képzőművészeinek kiállítása előtt – i – u.

Szolnokmegyei Képlap 1956. máj. 25.

Tóth Péter
grafikusmüvész

— **A Fészek Művészklubban** kedden kiállítás nyílt Tóth Péter grafikusművész munkáiból. A kiállítás január 14-ig naponta 14-től 20 óráig tekinthető meg.

A müvész munkáiból kiállitás nyilt.

Népszava, 1978. január 4.,
4. oldal.

31 szombat

Szilveszter a Fészekben

este 10 órától reggel 5 óráig

Vidám műsor éjjel I órától

Zene:

II. emeleten: THE LITTLE THREE
I. emeleten: IVÁNYI-DUÓ
Étteremben:
SUHA BALOGH KÁLMÁN zenekara

*

A klubtag és vendégei részére külön-külön névre- és helyre szóló jegyet adunk ki. A belépőjegyek másra át nem ruházhatók.

BELÉPŐJEGYEK ÁRA:

Művésztag és élettársa részére személyenként 30,— Ft.

Pártolótag és élettársa részére személyenként 50,— Ft.

Vendégjegy személyenként 100,— Ft.

A JEGYEK MEGVÁLTHATÓK DECEMBER 12-től. 30-ig. Az igazolvány felmutatását kérjük.

KAPUNYITÁS ESTE 8 órakor.

*

Az étterem változatos szilveszteri ételkülönlegességekkel várja a vendégeket.

Tóth Péter grafikusművész

ELŐZETES A JANUÁRI PROGRAMBÓL

2 hétfő

este ½8 óra

BOMBASIKER

színes amerikai filmvígjáték

Belépődíj: 8,— Ft.

3 kedd

délután 6 óra

Tóth Péter

grafikusművész

kiállításának megnyitása

este 7 óra

NAGY RENDEZŐK

ARCHÍV FILMSOROZATBAN

BEMUTATJUK

PASOLINI

TEOREMA

című filmjét

Belépés csak az előre megváltott igazolvánnyal.

4

este ½11 órakor

PREMIER ELŐTTI FILMVETÍTÉS

6 *„Fészek esték"*

A műsorváltozás jogát fenntartjuk. Az esetleges változást a hírdetőtáblán közöljük.

Fészek Program, 1974.

PETRUS TOTH, kovács, lakatos, pék mester ?

A homonnai kovácsok, lakatosok és pékek céhbehivó táblája. Téglalap, fa, domború faragás. Évszám "1798". Patkó, kovácsszerszám, lakat, alúl egy perec. Felirat: "FABRI SERRARII Archi Magister Senior Petrus Toth. Joa: Hornyák. Ge: Labsanszky. (Joan) Okolicsani. La: Mirvald. Joan Kunder. And. Hlub. Pistor, Samuel Doby". Mag: 25.5 cm. Szél: 16 cm. 4.a-b. kép. Ltsz: 53.763.1. 177. old

BODÓ SÁNDOR: Céhbehivótáblák a Miskolci Herman Ottó Múzeumban 171. old

A Herman Ottó Múzeum Évkönyve. VII. 1968. Miskolc

TÓTH PÉTER, tobakmester

A veszprémi tobakok a töltő.ill.préselő vályut nem ábrázolták céhemlékeiken, de a vagyonösszeirásokban a gázoló vályuval együtt előfordulnak "tőtő válu" a neve. E két cserzési módot mindig használták. -215.old. --184. jegyz: Veszprém Megye levéltárában Veszprém város levéltára. Tanácsülési iratok. 1825. dec. 3. 60. Tóth Péter vagyonának összeirása. Másolata, Bakonyi Muz. Népr. Adattár, 8198/24/69 229.old.

NAGY LÁSZLÓ: A veszprémi tobakok egy bőrkikészítő kismesterség és művelői a XVIII-XIX. században 189.old

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, 10.
Veszprém, 1971

TÓTH PÉTER, tobakmester

A gázolás a tobakok cserző eljárásának egyik legfontosab rázge volt. Gázoló tobak a veszprémi behivó tábla is. Sze repel a veszprémi tobakok vagyonösszeirásaiban is.-210 old.--177. jegyz: Veszprém megye levéltárában, Veszprém vár ros levéltára.-Tanácsülési iratok. 1825. dec. 3, 60. Tóth Pé ter vagyonának összeirása. Másolata: Bakonyi Muz. Népr. Adat tára 8198/24/69.- 229. old.

NAGY LASZLÓ: A veszprémi tobakok egy bőrkikészitő kis- mesterség és művelői a XVIII-XIX. században 189. old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10.
Veszprém, 1971

TÓTH PÉTER, csutorásmester

126.-Tóth Péter: Első adat

TÓTH PÉTER, csutorásmester

A veszprémi csutorás mesterek névsora 1722-1891

126.-Tóth Péter: Első adat 1819

Utolsó adat 1823

Vice-céhmester 1823

260.old

BARTOCZ JÓZSEF: A Veszprémi csutorások 241.old

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, 241.old
Veszprém, 1971

10.1971

SZERZ

munkavégzésre irányuló egy

mely létrejött egyrészről a MTA Müvés
u. 62.), másrészről

név:

főállásu munkahelye:

állandó lakcime:

szem.ig.száma:

megbizott között az alábbi feltételekkel:

1. Az elvégzendő feladat részletesen:

2. A dijazás összege: Ft.
A dijazásnál alapulvett munkaköri be

TÓTH A. PÁL ~~jelmez~~ jelmezter~~v~~
vező

egy munkája repr. ld. Jánosjuti Má
Márta

A Műcsarnok "szinpada"
UJ TÜKÖR 1983.XX.évf.19.sz.24-25.

Tóth, Pál,

Borbás Tibor: „Tisza", mészkő, M: 2.4 m.

Bírálóbizottság: Kő Pál, Pusztai Gabriella, Tóth Attila, Tóth Pál.

Művészet, 1988. márc., 64-old.

TÓTH PÁL, asztalosmester

Pesti asztalos kontár volt 1828-ban.- Józsefvárosi lakos.- Helyrajzi szám: 1088.- Összeírási szám: 2170.- 48.old.

BATÁRI FERENC: Pest-budai asztalosok 1828-ban 89.old.

Az Iparműv.Múz.Hopp Ferenc Múz.Évkönyve. XIII. 1970. 1971.

M.D.K.

Tóth Pál, ~~fazekas~~ csizmadiam.

A peremartoni külső csizmadiacéh cserépkorsója. Fel: Tóth Pál...1770. Készitette Miller Mihály, Oskü. L.18,18/a kép. Veszprémi Bakony Múz. Lsz. C-7. Függelék, 23. 194.o.

Nagybákay Péter: Veszprémi és Veszprémmegyei céhkorsók. 139.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 4. 1966. Veszprém. Kiadja a Veszprémi Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém.

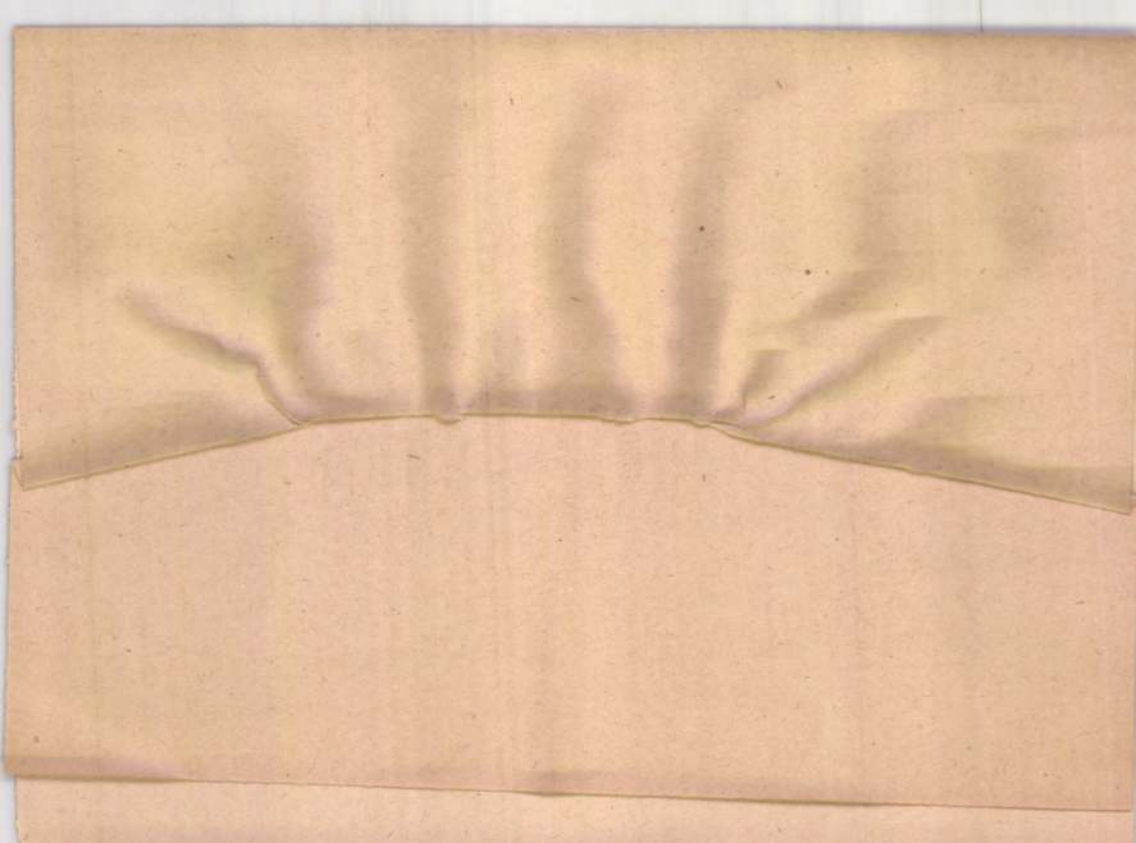

TÓTH Pál ács. Egerben 1824-ben szerepel az adózók között.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

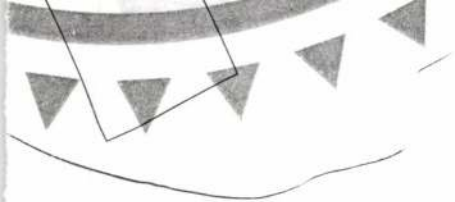

TÓTH PÁL

Dizseri : Kockáról kockára, a magyar animáció krónikája 1948- 1998

137.o.

TÓTH PÁL, tobakmester

1880.febr.2-án a tobakok, 9-en beolvadtak a csutorás tetületbe. Ekkor a gyülésen 10 választmányi és 3 póttagot választottak, köztük 3 tobak.
A tobakok egyike: Tóth volt. 245.old. 30.jegyz

BARTÓCZ JÓZSEF: A veszprémi csutorások 241.old

A Veszprém Megyei Muzeumok közleményei, 10. 1971
Veszprém. 1971

TÓTH PÁL, tobakmester

A Veszprémi Csutorás Ipartestülettel egyesült tobakok
9.-Szabó Pál.-Első adat 1880
260.old

BARTÓCZ JÓZSEF: A veszprémi csutorások 241.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10.1971.
Veszprém, 1971

TÓTH PÁL,fazekas

Hódmezővásárhelyen dolgozott.Lehet,hogy mühelyének stilusa visszanyulik a negyvenes évekre.1845-,és 1846-ból van egy-egy butella,melyeknek főleg ritkás indás virágmintája sok rokonságot mutat Tóth munkáival. Ilyen darabok a Népr.Muz-ban:53.61.283 és 288.ltszámuak. 131.old.,28.jegyz

KRESZ MÁRIA: Évszámos hódmezővásárhelyi cserépedények a Néprajzi Muzeumban 127.old

NÉPRAJZI ÉRTESITŐ,Nemzeti Muzeum,Néprajzi Muzeum Évkönyve. XXXVI. 1954. Bpest. 1954

TÓTH PÁL,fazekas

Hódmezővásárhelyen dolgozott.Valószinüleg tőle ered egy más tipus a század utolsó harmadából.Vállasak a butelláí és világosabb zöldek.Gondos irás1870,-72 és 77-ből van ilyen.Vázás virág, kakas,inda disziti őket. 53.61.320.,53.61.323.,53.61.341.,és 134.213 ltszámuak. 53.61.341-esXXII.tábla,x 6.kép. 131.old

KRESZ MÁRIA: Évszámos hódmezővásárhelyi cserépedények a Néprajzi Muzeumban 127.old

NÉPRAJZI ÉRTESITŐ,Nemzeti Muzeum,Néprajzi Muzeum Évkönyve. XXXVI. 1954. Bpest. 1954

TÓTH PÁL, fazekas

Hódmezővásárhelyen dolgozott. Vállas forma, világosabb zöld szin és könnyed irás jellemzi egy 1892-ből való butelláját a Népr. Muz-ban. Diszitménye sajnos nincsen. Ltsz: 53.61.405. -XXVI. tábla, 23. kép. Tóth Pál által készitett butella. 1892. M. 15.5. cm. Ltsz: 5261.405.- Fekete repr. 131. old./téves szám, mert: 53.61.405 az igazi/.

KRESZ MÁRIA: Évszámos hódmezővásárhelyi cserépedények a Néprajzi Muzeumban 127. old

NÉPRAJZI ÉRTESITŐ, Nemzeti Muzeum, Néprajzi Muzeum Évkönyve. XXXVI. 1954. Bpest. 1954

TÓTH PÁL,fazekas

Hódmezővásárhelyen dolgozott.Valószinüleg tőle ered egy más tipus a század utolsó harmadából.Vállasak,a butettái és világoszöldek,gondos irás.1870-, 1872-,és 77-ből van ilyen a Népr,Muz-ban.Vázás virág, kakas,inda disz.-XXII.tábla,6.ábra.Valószinüleg Tóth Pál nevéhez füződő finom,levegős mintáju butetta.1877. Vállas forma.M.18.cm. Ltsz.53.61.341. Felete repr. 131.old

KRESZ MÁRIA: Évszámos hódmezővásárhelyi cserépedények a Néprajzi Muzeumban 127.old

NÉPRAJZI ÉRTESITŐ,Nemzeti Muzeum,Néprajzi Muzeum Évkönyve. XXXVI. 1954. Bpest.1954

TÓTH PÁL,fazekas

Hódmezővásárhelyen dolgozott.Az 1870-es,80-as években a butella legnagyobb divatja.A legtöbb mester határozott stilusu müködése ezen időszakhoz köthető.Maksa Mihály, Lázi István,Tóth,az ötágu csillaggal diszitő,talpas butellák mestere ekkor dolgozik.Átmegy a századfordulóra xw.is. 134.old

KRESZ MÁRIA: Évszámos hódmezővásárhelyi cserépedények a Néprajzi Muzeumban 127.old

NÉPRAJZI ÉRTESITŐ,Nemzeti Muzeum,Néprajzi Muzeum Évkönyve. XXXVI.1954. Bpest.1954

TÓTH PÁL,fazekas

HÓDMEZŐVÁSÁRHELYEN dolgozott.Vállas forma,világosabb zö
zöld szin és könnyed irás jellemzi egy 1892-ből való
butettáját.Diszitménye sajnos nincsen. Ltsz.53.61.405.
XXVI.tábla,23.kép. 131.old . M.15.5 cm.

KRESZ MÁRIA: Évszámos hódmezővásáhelyi cserépedé-
nyek a Néprajzi Muzeumban 127.old

NÉPRAJZI ÉRTESITŐ,Menzeti Muzeum,Néprajzi Muzeum
Évkönyve. XXXVI. 1954. Bpest,1954

TÓTH PÁL,fazekas

Hódmezővásárhelyen dolgozott.A 90-es években a butellák divatja még nem mult el.Lázi István,Maksa Mihály és Tóth,a talpas és vastagformáju tipus mestere ekkor még jórészt dolgoztak.Lázi és Maksa Munkássága még az 1900-as évekbe is belenyulik. 134.old

KRESZ MÁRIA: Évszámos hódmezővásárhelyi cserépedények a Néprajzi Muzeumban 127.old

NÉPRAJZI ÉRTESITŐ,Nemzeti Muzeum,Néprajzi Muzeum Évkönyve. XXXVI. 1954. Bpest.1954

mdk

Tóth Pál Takács céhmester

1843. ban

Horváth Loltán: Egy mezőváros Céhes Spara
Nagykőrös 1943. 118. l

M.D.K.

Tóth Pál

Cserhalmi Imre: "Cédula a telefonkönyvben" c. TV játékhoz tervezett diszleteket, amelyek "..kifejezően festik a környezetet.." jegyzi meg a kritika.

G.P.: Rádió Televizió c. rovatban: Illuzió és kiszámitottság c. beszámoló a TV játékokról. Film Szinház Muzsika. Bp. 1961. május 5. V. évf. 18. sz. 36-37. l.

Mdk

Toth Pál fazekasmester

valószínűleg az ő nevétez fűződő „finom levegős mintáju butella (1877)

Vállas forma m. 18 cm.

6 ábra XXII. tábla

Kresz Maria: Évszámos tódmező vasártelyi cserép – edények

Néprajzi Muzeum, 1954 XXII tábla 6. ábra

mdk

Tóth Pál

által készített butella 1892 ből

XXVI. tábla 23 ábra – M. 15.5 cm

Kresz Mária: Ecszámos lódmezővásárhelyi cserépedények
Néprajzi Múzeum Évkönyve 1954, 144 l.

H.D.K.

Tóth Pál, kontár kőműves

, nevét 1845-ben említi
a városi adókönyv [gondolom
Egerben, Bué].

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 413. old.

M.D.K.

Tóth Pál, ács

Egerben 1824-ben szerepel az adósok közöl.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 413. old.

TÓTH Pál kontár kőműves, akit a városi adó-
könyv 1845-ben emlit az iparosok között.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Tóth A. Pál

"A művészet neveletlen gyermeke"
(repr.)

Televíziós diszlettervezők munkáiból
Rádió – és TV újság, Bp. 1970. sep. 20.

M.D.K.

Tóth A. Pál

"Mi készül?" cimmel rövid beszámolót közöl a lap többek között Leoncavallo: "Bajazzok" és Mascagni: "Parasztbecsület" c. TV előadásokról, amelyekhez a művész tervezett "remek, modern diszleteket."

Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. febr. 19. IX. évf. 8. sz. 10. lap

M.D.K.

Tóth A. Pál

A "Barbárok" c. Móricz Zsigmond-mü TV- változatához készitett szinpadképterveket.

Albert Mária: "Készül a "barbárok" c.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. szept. 1o.
IX. évf. 37. sz. 21. lap

M.D.K.

Tóth A. Pál

Kürti László: "Könnyü kis gyilkosság" c. TV. játékról szóló kritikájában kiemeli a müvész által tervezett diszleteket.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. márc. 24. XI. évf. 12. sz. 8. lap

hadirokkant és lapterjesztő
— PÉLMONOSTOR —

Tóth Pál

diszítő nobány

l.

Lykanomzromantika

228. l.

Tóth Pál

MIK

A [illegible] Világkiállításon az Iparművészeti Tanács szakbizottságai által elbírált gyártmányok közt nagydíjat nyert

Rádiókészülékek, gyártotta: Orion
tervezte Tóth Pál.

Iparművészet 1938. 3. sz. 116.o.

M D K

Tóth Pál, festő

O. I. : Tizenkét fiatal festő művésztelepe Tápiószelén. Kossuth Népe. 1945. jul. 11. 6 l.

MDE

Tóth Olga

növ. 1940-41. 200 pengős Horthy Miklós-ösztöndíj

Iparműv. Isk. Évk. 1880-1941. Bp. 1942.
1936-37, 1940-41. tanévek tört. 7-22 l.

MDK

Tóth Olga növendék
200 pengős Horthy Miklós-ösztöndij, 1940-41.

O.M.Kir. Iparműv. Isk. 1936-37 - 1940-41 tanéveinek tört. Iparműv. Isk. Évk. 1880-1941. Bp. 1942. 18 l.

MK

Tóth Nándor, loo P grafikai dij V.é.növ.
a rádió loo P grafikai dija tollrajzokért

Képzőműv. főisk. jelölései... Magyarság.
1937. ápr. 9. lo l.

TTSÁG!

hogy a 159/1930 szám alatt a Ráckevei
lása tárgyában nyert kiküldetést tekin-
-én külföldre utazom és addig hivatalos
kérésemre Möller István müegy. tanár ő-
thogy neki más ügyből kifolyolag ugyis
.
nekem elküldött iratokat neki átadtam.

Mély tisztelettel

Tóth Vándor

II. c.

Ferkèpzomfoisk vk

1933-34. 44. l.

erweisung von Mk.34.- für die Ihnen

.

enheit eines in diesen Tagen heraus-
die Landesvereine, dass wir diese
atzungen in mehreren Exemplaren zu
he Serie zusammenstellen und sie dann
gleichzeitig bei der Gelegenheit
le Zeitschriften machen.

nneter Hochachtung und sehr ergebenst

Dr. Lindner.

Tóth Nándor

IV. e.

Sanári nak

Ferk'pzomfoiskèvk

1935-36. 72. l.

HOFFMANNÁL

IV., Gerlóczy-utca 5.
IV., Károly király-út 28.

Középamerika fensikjairól szár-
mazó válogatott fajták keveréke
1/4 kg 4.–

Meinl Gyula r. t.
kávébehozatala

Tóth Vándor
illusztrátta
Szántó Mátyás:
Szemek Olimpia.
Bp [1948] –

Tóth Nándor MDK

Gobelinterv, repr.

Műcsarnok 1937 Képzőm. Főisk. Kiáll.

Tóth Nándor V. éves

Tollrajzaival elnyerte a Rádió 100 pengős grafikai díját a Képzőmű. Főiskola kiállításán

Magyarság 1937 IV. 9.

Tóth Nándor

könyvkötő segéd

M.D.K.

1948-ban a Budapesti Dési Huber Kör Képzőművészeti Szabadiskolájának hallgatója.

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 132.l.
A MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOK. KÖZPONT FORRÁSKIADVÁNYAI II
Bp. 1965.

Tóth Nándor

1932/33

Ferképzőintézet

142. l.

Tóth Nándor

Képrőm.-főisk. kiáll.
1937.

3 alakrajz -
Tanár: Varga N. Lajos

Réz állvány, háromlábú, két hálcával. Mag. 19cm XIX. század.

Tóth Nándor

A főiskola tanulmányi kiállításán a Rádió grafikai díját nyerte.

Képrövid. Főisk. Erk

1936/37. 58. l.

Ferképzomfoisk vk

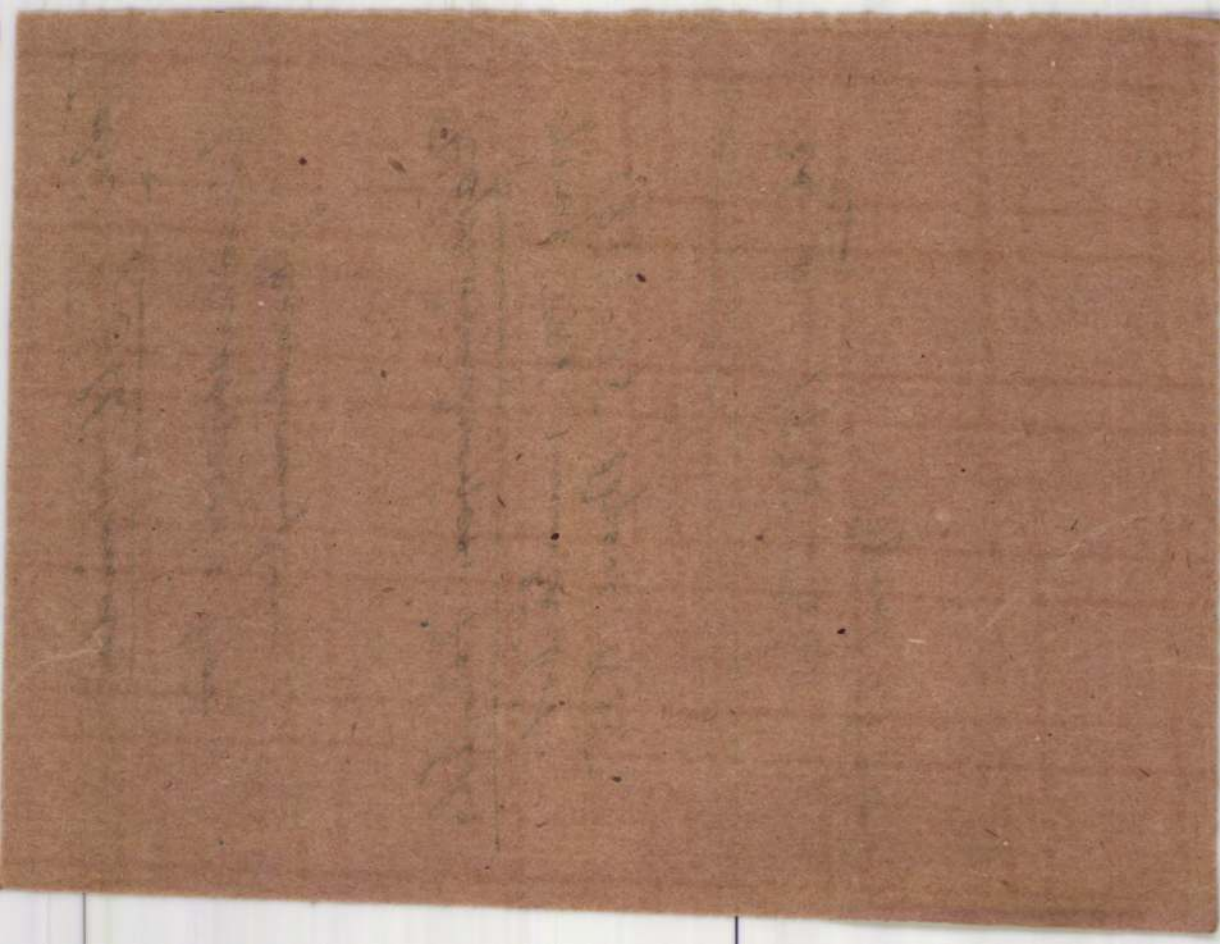

Tahi Tóth Nándor

linometszetcia kör-
kiadványban

Képzőművészeti Főiskola

graf. oszt. munkáiból.
1934-35, Bpest, 1935.

U. o. 1935-36,
Bpest 1936.

SÁGHY FERENCZ
ELSŐ KÖZGAZDASÁGI SZAKSZEMINÁRIUM
Budapest, IV., Veres Pálné-utca 33.

Tóth Nándor

V. éves, tanársegéd

1900 P áll. öntöndy

Képzőmű Főisk. Eötv

1936/37 53 l.

Tóth Nándor

V. éves fest. szakos hallg.

Ferképzomfoisk. vk

1936/37. 76 l.

Tóth Nándor

tahi

festő

lásd

Tahi Tóth Nándor

alatt is

MDK

Tóth Móric

Vásár, of.

Takácsmühely, of.

Árv. közl. 1935. 2.rk.sz. 74.sz. 21 l.

Tóth-Molnár Zoltán

„Ifjúság a Szocializmusban" c. pályázat anyagát V. S.-án a Nemzeti Galériában mutatják be, melyen szerepel munkája.

Láttuk, hallottuk,

1975. V. 4. Petőfi 12.46 ka-

TÓTH MOLNÁR FERENC, festő

A 90-es években készült képe: A 8. ábrán bemutatott nemze
őrhöz hasonló az 1848-as gyalogos nemzetőr tiszt egyenr
hája. Megfigyelhető, hogy dolmányukon lógós slingri van,
8. ábra. 121. old.

BALINT SANDOR-JUHASZ ANTAL: A szegedi gombkötőmesterség 93. old

Néprajzi Értesítő, A Népr. Múz. Évkönyve. Bp. 1968.

TÓTH MOLNÁR FERENC, festő

Jeles szegedi születésű festő. Az 1890-es évek elején még hiteles forrásokból örökítette meg az évtizedekkel korábbi öltözeteket. A kép feldolgozatlan hagyatékából származik.

12. ábra. - Kisbíró, Kvártélymester, perzekutor 1861-1872 körök között /balról jobbra/. Fekete repr. 122. old.

BÁLINT SÁNDOR - JUHÁSZ ANTAL: A szegedi gombkötőmesterség 93. old

X Néprajzi Értesítő, A Népr. Muz. Évkönyve, Bp. I. 1908

TÓTH MOLNÁR FERENC, festő

A 90-es években készült képe. A "Szabad kir. Szeged városi nemzetőrség" c. akvarellen mind anégy nemzetőr zsinóros ruhát visel. A kép jobb szélén álló férfi öltözete parasztos fehér vászongatya és pörge szélű kalap van rajta, de még ő is zsinóros kék kabátot hord. -9-ábra, 181. old

BALINT SANDOR-JUHASZ ANTAL: A szegedi kézszegedi gombkötőmesterség 93. old.

Néprajzi Értesítő, A Népr. Muz. Évkönyve, Bp. I. 1968

TÓTH MOLNÁR FERENC, festő

Jeley szegedi születésü festő. Az 1890-es évek elején még hitelés forrásokból örökitette meg az évtizedekkel korábbi öltözeteket. A kép feldolgozatlan hagyatékából származik.-

11.ábra.-Önkéntes huszár őrmester/verbunkos/, 1859. pekete repr. 121.old.

BÁLINT SÁNDOR-JUHÁSZ ANTAL: A szegedi gombkötőmesterség 93.old

Néprajzi Értesitő, A Népr.Muz.Évkönyve, Bp. L. 1968

TÓTH MOLNÁR FERENC, festő

Jeles szegedi születésü festő. Az 1890-es évek elején még hiteles forrásokból örökitette meg az évtizedekkel korábbi öltözeteket. A kép feldolgozatlan hagyatékából származik.-

10.-ábra.-Lovas polgárőrségi trombitás, 1840.
Fekete repr. 121.old.

BÁLINT SÁNDOR-JUHÁSZ ANTAL: A szegedi gombkötőmesterség 93.old

Néprajzi Értesitő, A Népr. Muz. Évkönyve, Bp. L. 1968

TÓTH MOLNÁR FERENC, festő

Jeles szegedi születésű festő. Az 1890-es évek elején még hiteles forrásokból örökíthette meg az évtizedekkel korábbi öltözeteket. A kép feldolgozatlan hagyatékából származik.-
8.ábra.-Gyalog nemzetőr tiszt, 1848.-Fekete repr. 121.old

BÁLINT SÁNDOR-JUHÁSZ ANDRÁS: A szegedi gombkötőmesterség 95.old

Néprajzi Értesítő, A Néprz. Mus. Évkönyve, Bp. L. 1968

TÓTH MOLNÁR FERENC, festő

Jeles szegedi születésü festő. Az 1890-es évek elején még hiteles forrásokból örökitette meg az évtizedekkel korábbi öltözeteket. A kép feldolgozatlan hagyatékából származik.
13.ábra.-Szeged városi huszár.-Fekete repr. 122.old.

BALINT SÁNDOR-JUHÁSZ ANTAL: A szegedi gombkötőmesterség 93.old.

Néprajzi Értesitő, A Népr.Muz.Évkönyve, Bp. L. 1968

TÓTH MOLNÁR FERENC, festő

Jeles szegedi festő. Az 1890-es évek elején még hiteles forrásokból örökithette meg az évtizedekkel korábbi öltözeteket. A kép feldolgozatlan hagyatékából származik. 9. ábra. - Szabad királyi Szeged városi nemzetőrség, 1848. Fekete repr. 121. old.

BÁLINT SÁNDOR-JUHÁSZ ANTAL: A szegedi gombkötőmesterség 93. old.

Néprajzi Értesitő, A Népr. Muz. Évkönyve, Bp. L. 1968

TÓTH MOLNÁR FERENC, festő

A 90-es években készült képe. Logós slingri van a városi kisbiró .kvártélymester, perzekutor dolmányán. 12.ábra. 122.old.

BALINT SÁNDOR-JUHÁSZ ANTAL: A szegedi gombkötőmesterség 93.old

Néprajzi Értesítő, A népr. Múz. évkönyve, Bp. I. 1968

TÓTH MOLNÁR FERENC, festő

A 90-es években készült képe: Lógós slingri van az 1859-e
es önkéntes huszár őrmester dolmányan. 11.ábra.
121.old.

BALINT SÁNDOR-JUHÁSZ ANTAL: A szegedi gombkötőmes-
terség 93.old

Néprajzi Értesítő, A népr.Muz.évkönyve, Bp. I. 1968

TÓTH MOLNÁR FERENC,festő

Munkácsy Mihály 1890-ben Aradon egy képkiállitáson ismerkedett meg vele,amikor Tóth bemutatta neki festményeit.Munkácsy biztata,hogy képeztesse tovább magát.
205.old

SZELESI ZOLTÁN: Munkácsy Honfoglalása Szegeden
205.old

A MÓRA FERENC MUZEUM ÉVKÖNYVE, 1964-65, 1. Szeged, 1966

MUNKÁCSY MIHÁLY

TÓTH MOLNÁR FERENC, festő

1891-ben Munkácsy Mihály okt.25-én Szegedre érvén, rokonai Kelemen István ügyvéd és Reök Iván főmérnök fogadták. A Stefánia parkban, az uj Kaszinóban járt. Itt megtekintette Tóth Molnár, Ferenc ide készült képét, elismerően nyilatkozott és megigérte, hogy támogatni fogja Tóthot hogy Münchenbe mehessen. Este szinházban volt. 206.old

SZELESI ZOLTÁN: Munkácsy Honfoglalása Szegeden 205.old

A MÓRA FERENC MUZEUM ÉVKÖNYVE, 1964-65, 1. Szeged, 1966

MDK

Tóth Róbert

a nagyváradi Szt. László-téri vashid pályázatán I. dijat nyert

Kitüntetések. Müvészet 1908. 128.l.

MDK

Tóth Rezső

ebédlőbutor

Gaul K: Butorip. diszitőip. az ezr.éves o.kiáll.on.
MMEKözl 1897, 6.füz. 263-276 l. képek

Tóth Rezső

dombormü

Forrás 1973/2

				+	37.0
+	3.000.-	+	12.000.-	+	37.0
				-	1.0
+	3.000.-	+	12.000.-	+	36.0
+	36.000.-			-	36.0
+	39.000.-	+	12.000.-		
+	39.000.-	+	12.000.-		
-	200.-				
+	38.800.-	+	12.000.-		
		-	100.-		
+	38.800.-	+	11.900.-		

Tóth Róbert

Művészet 1908. 128.

Sz. Tóth Rózsa MLK

A gör. kel. szerb templ /~zerb utca/ szentélye alatt XIII. századi épület falait tárta fel.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.
126.l.

F Tóth Rézsa

MDK

Margitszigeti domonkos apácák templomának és zárdájának romjai.

Ásatások 1838 és 1923 /Lux Kálmán/

A sirkápolnát Lux Géza tárta fel 1937-38-ban.

1958-ban F. Tóth Rózsa végzett itt ásatásokat.

Repr. 288. kép.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961. 182-183.l.

Tóth Róbert, mérnök M.D.K.

a resicai hidosztály vezetője terverte annak a pályaműnek vasszerkezetét, mely a szentpétervári nemzetközi hidpályázaton harmadik díjat nyert.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1905. XXVI. évf.

febr. 15. sz. 9. old.

Tóth Pál ifj

építőm. Nyíregyháza

l.

Váljubal. 505. l.

KIN

Tóth Pál
butorterverő
1919–1926

Éinusk 1930
89. l.

Tóth Rózsa

Faliszőnyeg

Kiállítás Szegeden

Magyar Hirlap 1933 II. 306

Tóth Rózsa, grafikus

Pápai Éva grafikus Veszprémben három társával – köztük Tóth Rózsával – állított ki grafikákat, ex libriseket.

(b. ö.): Kiállítások az Oktatási Igazgatóságon.
Napló (Veszprém), 1978. jún. 17.

Tóth Rózsa pedagógusművész.

A csongrádi művésztelepen dolgozott és pihent két hetet. Szegeden, Tarjáni telep ált. Iskola pedagógusa. A különféle kifejezési formákat szereti, legjobban a művészi szőnyegszövéshez vonzódik, melyekből kiállítást nyit Szegeden.

„Tájkép" (repr.)

Fényi András: Kosettel, csuzdával.

Pedagógusok Lapja, Budapest, 1973. aug. 23.

TÓTH RÓZSI,rajzmodell

Az 1938.jan.15-i keltezésü 5 pengős Franke Ruppert munkája és az előlapi leányfej Tóth Rózsi rajzmodell után készült.Ornamentika Opl Jánostól.Ofszet nyomással készült. 92.old.

DR.KUPA MIHÁLY: Bankjegyeink alkotói/1926-1966/ 91.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LXVII-LXVIII.évf. 1967-1968 Akad.Kiadó,Bpest. 1968

Tóth Rezső

műantalos

Bp.

l.

Eredeti kiáll

XII. csop. 36. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Tóth Rezső

münantalos

l.

Közlezrkiáll

1386 l.

M.D.K.

Tóth Rózsi

Kézimunka c. rovatában magyaros diszitésü ruharajza és székely szálán varrott párna tervrajza.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1939. febr. 1-9. II. évf. 5. sz. 1o8-1o9. lap

M.D.K .

Tóth Rózsi

Magyaros gyermekruhácskáit, magyaros rajzait valamint ezek leirását közli a lap.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1939. febr. 22.-márc. 1. II. évf. 8. sz. 74-75. lap

Á. TÓTH SÁNDOR

Új művészet

2001. máj.

40.0.

11.12.01

TÓTH SÁNDOR

40. Vásárhelyi Ö. T.

10 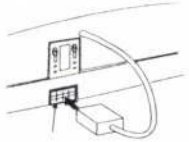 Dantenkabel des ADF's	Kopierer einstecken.		

Einstellungen

Diese Einstellungen nur bei Bedarf vornehmen.

Lage	Verpackungsmaterial/Installation	Prüfung	
1 Originaleinzugsfach 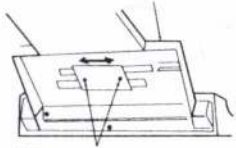 Einstellung-schrauben	**Original-Seiteneinstellung.** **Hinweis:** Sicherstellen, daß die anderen Einstellungen am Kopierer vor dieser Einstellung richtig vorgenommen worden sind. Schrauben des Originaleinzugfaches lösen, (2 Schrauben) und durch Verschieben der Einstellplatte die seitliche Einstellung durchführen.		

TÓTH SÁNDOR

Eleven textil

20.0.

és kapitalizmus". Századok, 1981/2.
a az örökös jobbágyság korában.

gyarországi feudalizmus kései száza-

zadban. Debrecen, 1969.
őbiráskodás a XVI-XVII. században.

estantizmus 1565-től 1600-ig. Bp.1977.
adalomelmélet. Bp. 1979.
szolgálata a XVI-XVII. századi

ütlenségi pöre. Bp. 1883.
harc. Bp.1955./Bevezetés és okmánytár/
a. Bp. 1965.

TÓTH SÁNDOR

Kovács P.- A tegnap sz.

152.0.

Tóth Sándor

1933. március 19-én született Miskolcon. A képzőművészeti Főiskolán végzett. Jelenleg a szegedi müvészeti szakközépiskola tanára. Résztvevője az országos és a studió kiállitásoknak,

Romváry Ferenc: II. Országos kisplasztikai biennálé, Pécs, 1969.

Tóth Sándor, nobrán

5000 ft-os díjat nyert.

–, Megnyílt a negyedi nyári tárlat

7.

Népszabadság, Bp. 1972. júl. 25.

Tóth Sándor

Munkajutalmat kapott a

Szegedi Nyári Színházon

Magyar Nemzet 1972 augusztus 23

4. old.

Toth Sándor

Érdekesen megoldott Metamorfozis cimü kompozicioja melyet kiállitott.

Ambrus Tibor: A XVII. Vasarhelyi Ösz Tarlat

Alföld 1971/1 75 old.

Toth Sándor

Részt vett a kiállításan. Ermei figyelemre méltóak.

Seves János: X. Miskolci országos képzőművészeti kiállítás

Népművelés 1969/2 29 old.

Tóth Sándor

Ez alkalommal az utolsó tíz és alkotásait: portrékat, kiplasztikákat és a hozzájuk képült rajzait állította ki a Képtárban.

Martha László és Flach Antal: Miskolc 1971. Miskolc, 1971

18 l

Tóth Sándor

1971 februárjában mutatta be műveit a miskolci képtárban. A miskolci kármazású kobrász a Szegedi Művészeti Gimnázium tanára.

Bortha László és Flach Antal: Miskolc 1971. Miskolc, 1971.

181

Páth Sándor szobrászművész hagyatékát legutóbb nyitották meg a szegedi Móra Ferenc Múzeum képtárában.

Magyar Hírlap 1972/349 Sold.

Táth Sándor szabrász

a V. Délalföldi Tárlaton szerepelnek érmei.

Horváth Teréz: Kiállítási kalauz.

Népszava, 1974. jún. 14.

TÓTH SÁNDOR

Szobrászművész. A Miskolci Képtárban kiállítása nyílt.

ÉSZAKMAGYARORSZÁG – Miskolc – 1971. febr. 12.

TÓTH SÁNDOR

Grobiászmunkái. Demeter Istvánnal közös kiállítása a Miskolci Képtárban.

ÉSZAKMAGYARORSZÁG, - Miskolc - 1971. febr. 19.

Tóth Sándor

A tárlaton bemutatott művei továbbá:

„Nárika", 1965, bronzérem, 5.8 cm.

„Krista", 1965, bronzérem, 4.5 cm,

„Gyerők", 1970. bronzérem, 5.6 cm.

Romváry Ferenc: III. országos kisplasztikai biennálé, Pécs, 1971

Tóth Sándor

Miskolcon 1971-ben, Szabadkán és Bácskatopolyán 1969-ben. Részt vett a II. kisplasztikai biennalén. Művei: „Bárka", 1969, bronzérem, 9,6 cm; „Dugonics András", 1968.

Romváry Ferenc: III. országos kisplasztikai biennálé, Pécs, 1971

Tóth Sándor

Jelenlega Szegedi Képző- és Iparmű-vészeti Szakközépiskola tanára. Önálló kiállítása volt Hódmezővásárhelyt 1964-ben, Szegeden 1964, 66, 67, 69-ben.

Romváry Ferenc: III. országos kisplasztikai biennálé, Pécs, 1971

Tóth Sándor

Miskolcon született 1933. március 19-én. Képzőművészeti Főiskolát végzett, Kisfaludi Strobl Zsigmondot tartja mesterének.

Domváry Ferenc: III. országos kisplasztikai biennálé, Pécs, 1971.

Tóth Sándor

erőmű

Giorgio Vasari halálának 400 éves
évfordulója alkalmából meghirdetett
nemzetközi pályázaton a harmadik
díjat Tóth Sándor nyerte az emlék
érem elkészítésére.

Vayer Lajos: Vasari nyomában
Művészet, 1974. november - 42 lap.

Tóth Sándor

Radnóti emlékérme, érme, Ø 12 cm
Löw Immánuel, —"—, Ø 11 cm

21. Vásárhelyi Tárlat, 1974.

Tóth Sándor

Daphnis és Chloé, érme, Ø 15 cm
Ennek ennek, —"—, Ø 8,5 cm

21. Vásárhelyi Tárlat, 1974.

Tóth Sándor

Teleséjem, repr.

Városhelyi Tárlat
Retrospektív kiállítás 1964 - 73.

Tóth Sándor

Gyermekfej — XVII. v. mérv.
25 cm

Vásárhely i Tárlat
Retrospektív Kiállítás, 1964-73.

Tóth Sándor

Feleségem — XIV. kv. 43 cm
Kohán — XV. kv. 9 cm

Vásárhelyi Társlat
Retrospektív kiállítás, 1964-75.

Tóth Sándor

Hegyhát — XIII. br. 22,5 cm
Radnóti — XIII. br. 7,5 cm

Vasárnapi Társaság
Retrospektív kiállítás, 1964–75.

Tóth Sándor

a XV. alföldi Találkozó
díjat kapott.

Szocialista Művészetért, 1979. máj. (2.)

Tóth Sándor

Rozi bronz 31 cm

Dolgozó emberek körött
képzőművészeti kiállítás
Ernst Múzeum 1968.

Tóth Sándor

Rózi, bronz, 31 cm

Dolgozó emberek között kiáll.

Ernst múzeum 1968. jan.

Toth Sándor

A szegedi hárlaton 1965 óta évenként négy művész kapott eddig díjat. Lizenötödik a sorrendben: Toth Sándor, részt vett a x. tárlaton is.

B. Varga József: A x. szegedi nyári hárlat tanulságai.

Népművelés 1969/10 41 old.

Páth Sándor

Párizsi házasélők.

Népművelés 1969/7 35 old.

A. Tóth Sándor

1967 tavaszától a „Tokaji nyár" rendezvenysorozat keretében kamarakiállítását láthatták

Bánszki Pál: Művészeti élet Tokajban

Népművelés 1969/2

32 old.

Tóth Sándor

A Csongrád m.-i Tanács és a Szeged m.-i városi Tanács műtárgyvásárlásaiból rendezett Kortárs Művészet" c. kiállítás nőa megnyílik, melyen szerepel műve.

Meglúvó.

1974. Okt. 5.

Tóth Sándor

A Villányi Szobrász alkotótelep 1973. évi zárása és a Siklós Szobrász- és Kerámiatelep munkájának közös értékelése - valamint a kiállítás ma megnyílik, melyen szerepel műve.

Meghívó.

1973. okt. 30.

Fotók Sándor

Wieslaw Zielak
Georgi Tchaplanov

XV. Szegedi Nyári Tárlat

Tóth Sándor

Oronskóiemlék, br.
Zbyszek Maleszewsky, br.

XV. Szeferki Nyári Tárlat

Tóth Sándor

Giorgio Vasari, repr.

XV. Szépkorú Nyári Tarlat

Tóth Sándor

A márvány három megjelenési formája, mint
Bence br.

XV. Szegedi Nyári Tárlat

Tóth Sándor

Giorgio Vasari, ford.

XV. Szegedi Nyári Tárlat

Tóth Sándor szobrászművész.

Firenze város tanácsa emlékérem versenyt hirdetett Giorgio Vasari halálának 400. évfordulója alkalmából, a művész harmadik díjat nyert érem-művével.

Népszabadság, 1974. júl. 26.

Tóth Sándor

Juhász Gyula; Fény c. érmékkel (eml.)

Szekepel a TV. Balatoni Nyári Távlatok a Kenthelyi múzeumban

Heitler László: A TV. Balatoni Nyári Távlat

Jelenkor 1968 IX n. 811 old.

MDK

Tóth Sándor

bronz:

Kohán, érem

Kórházban, plakett

Klára

9. szegedi nyári tárlat. Móra F.Muz.

1968. aug.

Tóth Sándor

10. Ernst bírt 1968. bronz Ø 11,3 cm
11. Nap és víz, 1968. bronz Ø 10 cm

11. Országos Kisplasztikai Bienniálé
Pécs 1969.

MDK

Tóth Sándor

Kiállitási kritika

Magyar szó 1968 ápr.4.

T.Munkatársunk!
Értesitjük,hogy az 1968/69 évi ne
az alábbi időpontokban lesznek me

IX.15
X.13 I
XI.17 II
XII.

MDK

Tóth Sándor

. . . .

Kiállitási hir

Magyar Nemzet 1968 ~~junius~~ juli.3o.

MDK

Tóth Sándor

Kiállitási kritika

Jelenkor 1968 szept.

MDK

Tóth Sándor

bronz:

Sárgulásra, érem

Önarckép, "

Profil fogyó Holddal, érem

9. szegedi nyári tárlat. Móra F.Muz.

1968. aug.

MDK

Tóth Sándor

br. érem, plakett

Dinnyés előlap

" hátlap

Vaszy Viktor

ll. M. Képzőm. kiáll. Mücs. 1968.

SDK

Tóth Sándor

br. érem, plakett

Bence virággal

Könyvnapra

Szegedi Fotoklub

" "

11. M. Képzőm. kiáll. Mike. 1968.

MDK

Tóth Sándor

br. érem, plakett

Szegény emberek

Papp Lajos

Bence várat épit

11. M. Képzőm. kiáll. Műcs. 1968.

MDK

Tóth Sándor

bronz:

Rozi

Tünde

Dr.Széchenyi Ferenc, érem

9. szegedi nyári tárlat. Móra F.Mus.

1968. aug.

MDK

Tóth Sándor

a szegedi nyári tárlat díjazottjai, 1968.

9. szegedi nyári tárlat. Móra F.Muz.
1968. aug.

MDK

Tóth Sándor

repr.:

Rozi

9. szegedi nyári tárlat. Móra F. Muz.

1968. aug.

TÓTH SÁNDOR

VATHY ZSUZSA: EGY PERCIG AZ EURÓPAI FESTÉSZET ÉLVONALÁBAN — T. S. EMLÉKKIÁLLÍTÁSA

ÉLETÜNK 1994, 821–824

Tóth Sándor

szerepelt az ápr. 7-én megnyilt kiállitáson.

"Tiszatöltés"

és rézdomboritásai

Kovacecs Ilona: A VI.Alföldi Képzőművészeti Kiállitás Békéscsabán.

Békésmegyei Népujság. 1963. ápr. 21.

Tóth Sándor

Szegedi szobrászművész. Grafikai és rézdombortási kiállítása a gyulai várban.

Cureiros.

Tiszatáj. 1964. 7. szám, 5. lap.

Tóth Sándor

Tavasz.

Rézdomborítás, reprodukció.

Tiszatáj, 1964. 6. szám. 1. lap.

Tóth Sándor.

Hódmezővásárhelyen, a Tornyai Társaság Múzeumban kiállítása.

említve.

Papp Lajos: Mítoszvilág és interieur.
Tiszatáj: 1964 6. szám, 9. lap.

Tóth Sándor szobrász M.[illegible].K.

Kiállitása nyilik a szegedi Móra Ferenc Muzeumb

ban

Napló

Magyar Nemzet 1964. május 17. 10. 1.

Tóth Sándor /szegedi/ MEK

Szerepelt a tárlaton

rézdomboritásai.

Juhász Gyula költészetének lényegét kifejező rézdom
baritása dijazott mü.

-D.é : Jegyzetek a IV. Szegedi Nyári Tárlatról.
Tiszatáj, 1963. 9. sz.

Tóth Sándor

Fényképek

Torda 1984 / 7

Tóth Sándor, Munkácsy-díjas szobrászművész

Tegnap felavatták Hajdúböszörményben a szoborparkot, a Hajdúsági Múzeum udvarán. Hét mellszobor áll a szoborparkban, olyan, ne milyek szellemét és emlékét idézik, akiknek élet-műve, szorosan kapcsolódik a Hajdúság történelmehez – Tóth Sándor szobrászművész Sillye Gábort mintázta meg. /emlitve/.

Hajdú-Bihari Napló, 1984. júl. 7.

Tóth Sándor

3. Nemzetközi Kisplasztikai
triennálé Fellbach

Magyar Nemzet
1986. VII. 2

Tóth Sándor

Jegyzetek az V. országos ércentiennáléról

Nagyszalás 1985. X. 4.

MDK

Tóth S.

Thaly Kálmán emlékplakettje, 1906.,ón

Árverési Közlöny 1937.okt. rk. sz.
58.l.

Tóth Sándor, építén

L: Iserba Dersó

Polónyi Károly: ~~Ápítén~~ Duna-part változásai 12-24

Magyar

Építőművészet Bp. 1983 83/3.

Tóth Sándor, textilművész

L: Attalai Gábor

Tordaj Aliz: Magy-art

Élet és Irodalom Bn. 1985.

Tóth Sándor

Rézdomborítás (sepró)

Tinatáy, 1964, 4 n. 8 o.

Tóth Sándor, Munkácsy-díjas szobrászművésznek
Kisfaludi Strobl Zsigmond száz éve született.
Tanári pályáján növendéke volt Tóth Sándor,
(e sorok írója) szobrászművészt.

Tóth Sándor: „Művészete örök érvényű".
Kelet-Magyarország, 1984. jún. 30.

Fáth Sándor, festőművész
(Szeged)

Takaj helytörténeti múzeumában
rendezték meg kiállítását.

Szocialista Művészetért, 1971.

Tóth Sándor szobrászművész

kiállítása a Tokaji Helytörténeti

Múzeumban megnyílt.

Szabadmagyarország, 1991. szept. 14.

Tóth Sándor szobrászművész

kiállítása, nagyjelt a Tokaji Hely-
történeti Múzeumban.

Északmagyarország, Mi.kok, 1971. szept. 1.

Tóth Sándor

Pannon nosztalgia

Méretek 27 cm

6. Balatoni Nyári Tárlat

Tóth Sándor

Balatoni ugár bronz
ϕ 11,5 cm

6. Balatoni Nyári Tárlat

Tóth Sándor

Alvó bronz ∅ 9 cm

Balatoni emlék bronz ∅ 15 cm

6. Balatoni Nyári Tárlat

Tóth Sándor

Tóth Béla bronzérem 9 cm ∅

Kovács Jóska — " — 8 cm ∅

XIII. Szegedi Nyári Tárlat
1972. jul. – szept.

Tóth Sándor

Érmei szerepelnek az
„Új művek" c. kiállításon a
Műcsarnokban

Kritika 1971 május
29. old.

Tóth Sándor

Kristika repr.

XIII. Szegedi Nyári Tárlat
1972. jul. - szept.

Tóth Sándor

Bódis Tóni bronzdrám
8 cm ∅

XIII. Szegedi Nyári Tárlat
1972. jul.– sept.

Tóth Sándor, nobrán

Szerepel a vásárhelyi tárlaton.
(Vázakozás c. vörösmárványa)

Dér Endre: Gondolatok a XVI. Alföldi és a IX. Délalföldi Tárlat ürügyén 85-86.

TISZATÁJ. Szeged, 1973. július

XXVII
7.

Tóth Sándor, szobrász

A békéscsabai tárlaton szerepel.

(Hal 1. – Madár 12.) Munkácsy-Emlékéremmel jutalmazták.

Dér Endre: Gondolatok a XVI. Alföldi és a IX. Délalföldi Tárlat ürügyén 85-86

TISZATÁJ. Szeged, 1973. július XXVII/7.

Tóth Sándor, szobrán

A Horváth Mihály utcai képtárban megnyílt kiállításának ismertetése, értékelése.

Petri Jenő: Halak, madarak
Tóth Sándor szobrai 108.

XXVII
TISZATÁJ. Szeged, 1973. március 3.

Tóth Sándor, novella

Nóra, 1970. c.

elem: Repr.

Tóth Sándor: Nóra 1095.

Tiszatáj, képed. 1970. december XXIV/12.

Tóth Sándor, nobrán

Szegedi Bartók ünnepségek
1970-71 c. ciem:

Repr

Tóth Sándor : Bartók 1111.

Tiszatáj, Szeged. 1970. december XXIV/12

Tóth Sándor, nobrán

Érem: Repr.

Tóth Sándor: „Gyerök"

1125.

Tiszatáj, Szeged. 1970. december XXIV/12

Tóth Sándor, nobrász

Érem:

Repr

Tóth Sándor: Nyár 1128. old.

XXIV

Tiszatáj, Szeged. 1970. december /12.

Tóth Sándor, nobrán

„Omnis vita in sanguine"

„Békéscsaba 1970." felirati

érem: Repe.

Tóth Sándor: „Véradásért" 1133.

Tiszatáj, Szeged. 1970. december XXIV/12.

Tóth Sándor, szobrász

Ebem:

Repr.

Tóth Sándor : Önarckép 1143.

XXIV/12.

Tiszatáj, Szeged. 1970. december

Tóth Sándor, szobrász

Érem: Repr.

Tóth Sándor: Vitorlásverseny 1175. old.

Tiszatáj, Szeged. 1970. december XXIV/12.

Tóth Sándor, szobrász

Szeged ~~[illegible]~~ 1970. felirati

érem : Repr.

Tóth Sándor : Szeged, 1970 - 961 cm. 1179. oldal.

Tiszatáj, Szeged. 1970. december XXIV/12.

Tóth Sándor szobrán

Meghívott művész.
Egy művének reprodukciója
szerepel a katalógusban.

— : Szegedi és vásárhelyi művének berlini
Kiállításon

895.

Tiszatáj, Szeged. 1970. szeptember

XXIV/9

Tóth Sándor

MDK

szerepelt a tárlaton.

"Anya gyermekével"
"Hegedülő né"
"Portré"

Dankó Imre: A VII. Alföldi tárlat Gyulán.
ALFÖLD 1964 jun. 569-570.

Tóth Sándor

MDK

szerepelt a kiállításon.

Szelesi Zoltán: Szegedi Országos Képzőművészeti Kiállítás.

Tiszatáj. 1964. szept.

Tóth ////Z Sándor

Szerepelt a tárlaton

lemezdomboritásokkl

Kitly Valéria: A XI. vásárhelyi őszi tárlat.

MAGYAR NEMZET 1964. okt 27.

Tóth Sándor MÜK

Szerepelt a SZEGEDI MŰVÉSZEK KIÁLLITÁSA 1964. c. kiállitáson.

Egyetlen szobrász a kiállitáson.

Lődi Ferenc: Seregszemle - ~~t~~ régi problémákkal. TISZATÁJ 1964. ápr.

MDK

Tóth Sándor

Szerepelt az ápr. 4én megnyilt VII. alföldi tárlaton a gyulai várban.

Dijat nyert
rézdomboritásaival.

Cserhalmi Imre: Tél a tavaszban.
TISZATAJ 1964 máj. -

Tóth Sándor MIK

Szerepelt a tárlaton.

Rézdomboritásai: "Uj hajtás","Család"

Dömötör János: A XI. Vásárhelyi Őszi Tárlat.
CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP 1964 okt. 29.

Tóth Sándor rajzai

Kiállítása nyílik a Miskolci
Képtárban

Szakmunkás 1971 II. 17

MDK

Tóth Sándor, kohász

gyűjteményes kiállítása
nyílt meg Miskolcon.

—: Kulturális hírek 7.

Népszabadság, Bp. 1971. febr. 9.

Tóth Sándor szobrász

Kiállítása – nyílt a Miskolci Kortárban

Észak magyarország 1971 II. 23

Tóth Sándor szobrász

Kiállítása nyílt a Miskolci Képtárban

Észak magyarország 1971 II. 27

Tóth Sándor szobrász

Kiállítása nyílt a Miskolci Galériában

Esztmagyarország 1971 II. 10

Tóth Sándor szobrász

Kiállítása nyílt a miskolci Képtásban

Északnagyarország 1971 II 26

Tóth Sándor

Rózsa Ferenc, Emléktábla, 60x130 cm., porkré dombormű, vörösréz.

Csongrád megye, Szeged, Rózsa Ferenc sugárut 1.

Tájékoztató 64/65, képző és Iparművészeti Lektorátus

10 l.

TÓTH Sándor szobrász

Sillye Gábor

Hajdúböszörmény utikalauza. Szerk. Tarczy Péter. Hajdúböszörmény, 1993 16.

Tóth Juli

mohánműrén

„Mesterségek" c. vetítjei Pérett a Fiatal Képzőműrének Stúdiójának Kiállitásán.

Dunántúli Napló
1979 dec. 16

Körösi Pál
ujne

Tóth Sándor

A MŰVÉSZ ÉRMET KÉSZITETT MÓRA FERENCRŐL

MAGYAR HIRLAP 1979/167/6

APRÓ:MÓRA A KÉPZŐMŰVÉSZETBEN

Tóth Sándor, rajzai

L: Tápai Antal

Tandi Lajos: Vaw szegedi szobrászat!

Tiszatáj, Szeged, 1981 dec.

91-96

XXXV/12

Tóth Sándor szobrászművész.

Békéscsabán megnyílt a XVIII. alföldi Tárlat, melyen szerepelnek művei, a nyíregyházi művész felszabadulási bronzcsoportjával harmadik díjat nyert.

Keletmagyarország, 1945. ápr. 10.

Tóth Sándor, [ ]

Z.: Vágó Pál

Laczó K.: Két ünnepi kiállítás ...

595-596.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1970. okt. XX/10.

Tóth Sándor

Bence, br. 40 cm
Sóstói sztélé, diófa, 192 x 50 cm

Miskolci Téli Tárlat, 1974.

Tóth Sándor

Giorgio Vasari, br. 12 cm ⌀
Szent-György Albert, br. 9,5 cm ⌀

Miskolci Téli Tárlat, 1974.

Tóth Sándor

Wiesław Białek, br. 7 cm ∅
Zbygniew Małeszewski, br. 7 cm ∅

Miskolci Téli Tárlat, 1974.

Tóth Sándor

Georgi Tchapkonov, br. 7 cm ∅
Sástói érem, br. 10,5 cm ∅

Miskolci Téli Tárlat, 1974.

Tóth Sándor

Nóra, szürke márv., 28 cm
Váratozás, vörös márv., 28 cm

7. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely, 1974.

Tóth Sándor

Állategészségügyi intézet Miskolc
bronz Ø 8,4 cm
Önkormányzat Nyíregyháza, bronz Ø 8,1 cm
7. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely, 1977.

Tóth Sándor

Gyerek, br., Ø 5 cm
Szentgyörgyi Albert, br., Ø 9 cm

7. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely, 1979.

Tóth Sándor

Kalapos fej, 1972., br. 45 cm
Giorgio Vasari, 1974. br. szén, Ø 11,8 cm
rézm.

IV. Országos Kisplasztikai Biennálé
Pécs, 1974.

Tóth Sándor

Megbízást kapott a művész, hogy Manninger Rezső domborműves emléktábláját az Állategészségügyi Intézeten helyezze el.

— 1980. július
Művészet, 1981. május — 59. lap.

Tóth Sándor

Asay Judit: A kevesebb néha több

Művészet, 1982. október

Tóth Sándor szobrász

Kovács Gyula: A gesztus

Művével, 1983. február

Tóth Sándor szobrász

A Kertbarátok rendezett 4. Balatoni Nyári Tárlaton szereplő munkája - „Szentgyörgyi Albert" c. mű/mellkép/

Heitler Károly: Jegyzetek a balatoni kiállításokról.

Életünk, 1944. 5. 451. old.

Tóth Sándor szobrász

a Keszthelyen rendezett 7. Balatoni Nyári Tárlaton szerepeltek, művei, nemesen megmunkált márvány orchépe: „Nóra" és fekvő nőalakja „Várakosás" (említve)

Heitler László: Jegyzetek a balatoni kiállításokról.

Életünk, 1974. 5. 451. old.

Tóth Sándor szobrász.

A XV.-ik Szegedi Nyári Tárlaton szerepel alkotása

Láttuk, hallottuk

1974. VIII. 25. /Petőfi/ 9.40 Ka. /30/

Tóth Sándor

Ielségem br. 43 cm
Kohán br. 9 cm

Vásárhelyi Tárlat
M N G - 1979. Jul-Szept.

Tóth Sándor

Feleségem repr.

Vásárhelyi Tárlat
M.N.G. 1974. Jul – Szept.

Tóth Sándor

Aegedüs br. 22,5
Radnóti -"- 7,5

Vásárhelyi Tárlat
M.N.G. 1974. Jul – Szept.

Tóth Sándor

Nyíregyháza lakója a művész.

Páll Géza: Képzőművészetünk rangja.

Keletmagyarország, 1974. szept. 18.

Tóth Sándor szobrászművész

A XXIV. vásárhelyi őszi tárlaton szerepelnek a művész alkotásai: érmei.

Kőnüves Gyula: Őszi Tárlat Vásárhelyen.

Szabad Föld, 1977. okt. 23.

Tóth Sándor

„Sabin plakett"
(repr.)

— : A modell: Sabin professzor.
Új Tükör, 1978. felmáz 5 - 43. lap.

Tóth Sándor

Tóth Sándor plakettet készített
Sabin professzorról, aki nemrégiben járt Szegeden.

— : A medál Sabin professzor.
Új Tükör, 1978. március 5 - 43 lap.

Tóth Sándor, szobrász

Tarnai Istvántervei szerint épült fel egy kisméretű templom. Evenciózusan alkalmazza Tóth Sándor a bejárati kapun korábbi szegedi témájú plakettjeit. (emlétve)

Művészeti magazin

1977. máj. 26. TV. 21'50 Vené.

Tóth Sándor

Korányi Frigyes érem

" (repro)

—: Tóth Sándor kiállítása

Tükör, 1974. szeptember 18 — 43. lap.

Tóth Sándor

A miskolci születésű művész
néhány éve Nyíregyházán dol-
gozik. Tárlata Nyíregyházán a
Benczúr Gyula teremben nyílt
meg.

— : Tóth Sándor kiállítása.
Tiéber, 1974. szeptember 18 – 43. lap.

Tóth Sándor szobrászművész

(Moskola, 1933 III. 19-)

Ziállítása a nyíregyházi Benczúr Gyula

Teremben

1977 szeptember 15-29.

Katalogus a könyvtárban 4575/1977.

Tóth Sándor

„Ecsedi elcink emlékére"
(repro)

— i Szabolcs-Szatmár képzőművészei.
Művészet, 1977. szeptember – 27 lap.

Tóth Sándor

Tóth Sándor szobrászművész
rövid idejé él Nyíregyházán.
Alkotásaival gyakran találhozunk országos tárlatokon.

Lóska Lajos: Nyírségi körkép.- 1977.
Művészet, 1977. szeptember - 28. oldal.

Tóth Sándor

Tóth Sándor III. díjat nyert érmé-
vel Firenzében a Vasari pályá-
zaton.

Lóska Lajos: Nyirségi körkép.- 1977.
Művészet,1977.szeptember - 28.oldal.

Tóth Sándor

A Művészeti Alap és a Képzőművészek Szövetségének tagja Tóth Sándor, aki a Munkácsy-plakettet is elnyerte.

----Szabolcs-Szatmár képzőművészei.

Művészet, 1977. szeptember - 27.oldal.

Tóth Sándor

1961 őszétől - 1973 ig Szegeden művész pedagógus volt Tóth Sándor, jelenleg a Nyíregyházi Tanárképző Főiskola tanára.

----Szabolcs-Szatmár képzőművészei.
Művészet, 1977. szeptember - 27.oldal.

Tóth Sándor

Az 1974-es fesztiváli Vasari
versenypályázat díjnyertese
Tóth Sándor nyomdászművész.

----Szabolcs-Szatmár képzőművészei.
Művészet, 1977. szeptember - 27.oldal.

Tóth Sándor

Tóth Sándor mesterei Hincz Gyula, Pap Gyula és Kisfaludi Ströbl Zsigmond voltak.

----Szabolcs-Szatmár képzőművészei.
Művészet, 1977. szeptember - 27. oldal.

Tóth Sándor

Tóth Sándornak egyéni kiállításai voltak 1964, 1966, 1967, 1969, 1973-ban Szegeden, 1964-ben Hódmező-vásárhelyen és Gyulán stb.

----Szabolcs-Szatmár képzőművészei.
Művészet, 1977. szeptember - 27.oldal.

Tóth Sándor

Tóth Sándor szobrászművész
1933-ban Miskolcon született.
A képzőművészeti Főiskola
rajz, majd szobrász tanszakát
látogatta.

----Szabolcs-Szatmár képzőművészei.
Művészet, 1977. szeptember - 27. oldal.

Tóth Sándor

Tóth Sándornak egyéni kiállításai voltak, 1966-ban Makón, 1971-ben Miskolcon, Edelényben, és Tokajban, 1973-ban Kisvárdán.

----Szabolcs-Szatmár képzőművészei.
Művészet, 1977. szeptember - 27.oldal.

Tóth Sándor

Megbízták Tóth Sándort, hogy a szegedi Lalka Máté Általános iskola részére Lalka Máté vörös részlemez portrédombormüvét készítse el.

-----:Köztéri munkák.

Müvészet,1977. augusztus - 48.oldal.

Tóth Sándor, szobrász

□ TÓTH SÁNDOR szobrászművész kiállítását Papp Lajos költő, a Napjaink főszerkesztője nyitja meg holnap délután 5 órakor Nyíregyházán, a Benczúr Gyula-teremben.

□ - : Tóth Sándor 2

Esti Hírlap, Bp. 1977. szept. 14

Tóth Sándor, szobrász

L.:Bocz Gyula

Rózsa Gyula:Szabadtéri mükritika 7.

Népszabadság, Bp.1977 szept. 3.

Tóth Sándor 2

Ikrek VI variációja szerepelt a budapesti tárla

ton.

Alföld 1975/7/87

Bereczky

Tóth Sándor 1

Budapesten a Szövetség Keletmagyarországi Terület Szervezetének tárlatán részt vett Tilless Béla, és a szobrászok közül Tóth Sándor , Váró Márton és Berky Nándor.

Alföld 1975/7/87

Bereczky :Tárlat a jubileum jegyében

Tóth Sándor

alkotása

Forrás 1973/6/53,52

Tóth Sándor

Gyermek fej V. márvány
25 cm

Vásárhelyi Tárlat
M.N.G. 1979. Jul–Sept.

Tóth Sándor szobrászművész

A III. szabolcsi tárlat megnyílt Nyíregyházán, melyen a művész – aki érem művészetével szép hazai és külföldi sikereket ért el, – egyetlen szobra: „Beatrix" c. (repr.) szerepel.

Páll Géza: Csalódást okoz-e a szabolcsi tárlat?
Kelletmagyarország, 1977. aug. 28.

Tóth Sándor

A tatai Kuny Domokos Muzeumban Gaál Zsuzsa és Tóth Sándor textiltervező művészek kiállitása május 1.-ig,
a Műcsarnokban Román György festőművész kiállitása a Műcsarnokban április 14.-től tekinthető meg, -közli a lap a kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. ápr. 8.
XXII. évf. 14. sz. 8. lap.

Tóth Sándor

Máj. 18.-án nyílik a tavaszi tárlat Debrecenben, melyet a felszabadulás 30.-, a területi szervezet megalakulásának 10.- éves évfordulója jegyében rendeznek meg. Budapesten és országos jubileumi kiállításon a művész és a területi szervezetet képviseli művével.

Hajdúbihari Napló, 1945. máj. 16.

Tóth Sándor

Daphnis és Chloé érme ϕ 15 cm
Énekek énekre — " — ϕ 8,5 cm

21. Vásárhelyi Ősi Tárlat
Tornyai J. Kúz.
Hódmezővásárhely 1974

Tóth Sándor

Radnóti emlékére érme ϕ 12 cm
Lőw Immánuel emlékére — " — ϕ 11 cm

21. Vásárhelyi Őszi Tárlat
Tornyai J. Múz.
Hódmezővásárhely 1974

Tóth Sándor

Résztvesz a kiállítáron
A katalógust ld. Alexin
Andornál

Délalföldi Tárlat I–X.
1965–1974.

Tóth Sándor

Nyár 1975 évem 12 cm
Városkozás U. márvány 13 cm

XVI. Szegedi Nyári Tárlat
1975. Jul. – Aug.

Tóth Sándor

Tavasz (1945) — érem 12 cm
Sej, a mi lobogónk — —"— 13 cm

XVI. Szegedi Nyári Tárlat
1975. Jul. – Aug.

Tóth Sándor

Radnóti Miklós bronzérem 11,5 ø
Löw Emanuel —"— 11 cm

XVI. Szegedi Nyári Tárlat
1975. Jul.– Aug.

Tóth Sándor

Dante bronz érem 11,5 cm Ø
Beatrice — u. — — u. —

XVI. Szegedi Nyári Tárlat
1975. Jul. – Aug.

Tóth Sándor

Löw Emmanuel rajz.

XVI. Szegedi Nyári Tárlat
1975. Jul. – Aug.

Tóth Sándor, szobrász

L: Tóth István

–: O kiállítások 8.

Esti Hirlap, Bp. 1978 nov. 20.

Tóth Sándor

Barabás Erzsébet: Tóth Sándor
Keletmagyarország, 1974 ápr. 28.

A magyar müv.tört.irodalom bibliográfiája 1974.
összeállitotta Vadászi Erzsébet
Művészettörténeti Értesitő 1977/1.

75. old.

Táth Sándor szobrászművész

Tárlatvezetést tartott Nyíregyháván, a művelődési központ nagytermében bemutatott anyagról.

Keletmagyarország, 1974. nov. 29.

Tóth Sándor szobrász

Nyíregyházán megnyílt a második szabolcsi tárlat, melyen szerepelnek munkái.

Burget Lajos: Régi képek, új tárlata, Keletmagyarország, 1975. aug. 24.

Táth Sándor, szobrászművész

a Képzőművészeté világhét keretében „Tiszavasváriban Táth Sándor szobrászművész, – Fehérgyarmaton Madarász Sejla festőművész kiállítását rendezik meg.

Lakatos József: Bazdag program megjelenben
Kelet-Magyarország, 1976. szept

TÓTH SÁNDOR, ~~festő~~ szobrász

A varos,,a szinház rendez kiállitásokat.Igy a városi müvelódési központ is rendez hasonló kiállitásokat. Itt mutatták be Horváth Jánost és Tóth Sándort is el só tárlataikkal. 69.old

KOROKNAY GYULA: Számadás a megyei képzőművészetről
61.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 1.sz.

TOTH SANDOR, ~~festo~~ szobrász 2

--

A megye és a város együttesen igyekszik az új művészeket is megnyerni. Huszár István, Lakatos József után Tóth Sándor 1974-ben kapott műtermes lakást.
67.old

KOROKNAY GYULA: Számadás a megyei képzőművészetről
61.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 1.sz.

TÓTH SÁNDOR, szobrasz

Tóth Sandor miskolci. A képzőmüv. főiskolan Kisfaludi Strobl Zsigmond növendéke volt. Állandó kiallitó művész 1974-ben ei enzében vasari érmével dijat nyert. Féldombo ritasai Szegeden, békéscsabán vannak. Szépek akvariumana sima, ősformakat idéző halai. Szövetségi tag. 69.old

KOROKNAY GYULA: Számadás a megyei képzőművészetről
61.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 1.sz

TÓTH SÁNDOR, szobrász

1958-ban a megyei csoport újra megalakult, mivel a megye művészlétszáma gyarapodott. 1969-ben jött Horváth János a tanárképző főiskolára, vagy 1971-ben Lakatos József és 1974-ben Tóth Sándor szobrász.
65.old

KOROKNAY GYULA: Számadás a megyei képzőművészetről
61.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 1.sz.

TÓTH SÁNDOR, szobrász

Jelenleg az 1964-es átszervezés után a Képzőművészeti alapnak a megyei alcsoportban 7 tagja van: Berecz András Horváth, Huszár, Kerulő, Pál, és Tóth Sándor.- Berecz András és Pál Gyula és Tóth Sándor egyuttal a magyar Képzőművészek Szövetségének is tagja. 65.old

KOROKNAY GYULA: Számadás a megyei képzőművészetről
61.old.

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 1.sz.

TÓTH SÁNDOR, szobrász

Jelenleg az 1964-es átszervezés után a Képzőművészeti Alapnak a megyei alcsoportban 7 tagja van:Berecz András Horváth,Huszár,Kerülő,Pál,és Tóth Sándor.-Berecz András és Pál Gyula és Tóth Sándor együttal a magyar Képzőművészek Szövetségének is tagja. 65.old

KOROKNAY GYULA: Számadás a megyei képzőművészetről
61.old.

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 1.sz.

TÓTH SÁNDOR, szobrász

TÓTH SÁNDOR: "Sóstói sztélé", cimü müve.-/A II.Szabolcsi Farkat anyagából/.-rekete repr. 24.old

---

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 3.sz.

TÓTH SÁNDOR, szobrász

TÓTH SÁNDOR: " Dante",cimü müve.-/A II.Szabolcsi Tárlat anyagából/.-rekete repr. 88.old

---

Szabolcs-Szatmári Szemle. 1975. X. 3.sz.

TÓTH SÁNDOR, szobrasz

Az új Jósa-plakett. Alkotója: Tóth Sándor, nyíregyházi művész. - Képe repr. 95.old

Dr. KAZEKAS ÁRPÁD: 75 éves a megyei Jósa András Kórház. 94.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. A. 1.sz.

TÓTH SÁNDOR, éremművész

TÓTH SÁNDOR: " Vásárhelyi Pal",cimü plakettje.-rekete repr. 52.old

---

Szabolcs-Szatmári-Szemle, XII. 1977. 2.sz.

PAL GYUDA, ötvösművész

TÓTH SÁNDOR, szobrász

Tóth Sándor, szabolcsi művész szerepelt 1976-ban a Miskolci Téli Tárlaton. 51.old

LAKATOS JÓZSEF: Képzőművészet-Szabolcs-Szatmárban
41.old

Szabolcs-Szatmári-Szemle, XII. 1977. 1.sz.

TÓTH SÁNDOR, éremművész

A szabolcsi művészek közül az országos és nemzetközi palyazatokon leginkább csak Tóth Sándor vesz részt. 44.old

LAKATOS JÓZSEF: Képzőművészet-Szabolcs-Szatmárban 41.old

Szabolcs-Szatmári-Szemle, XII. 1977. 1.sz.

TÓTH SANDOR, éremművész

Tóth Sandor,szabolcsi művész.-Egyéni szereplések és di jazasok,1976.-Onalló kiallitasok:Miskolc,Képtar;Tisza vasvari Müvelödési Haz. 47.old

LAKATOS JÓZSEF: Képzőmüvészet Szabolcs-Szatmárban 41.old

Szabolcs-Szatmári-Szemle, XII. 1977. 1.sz.

TÓTH SÁNDOR, éremművész

Tóth Sándor meghivast kapott a pénzérmepalyzatra, vala
mint az olaszorszagi Ravennában 1977-ben , az ez évi
Dante Biennaléra. 51.old

LAKATOS JÓZSEF: Képzőművészet Szabolcs-Szatmarban
41.old

Szabolcs-Szatmári-Szemle, XII. 197[illegible]. 1.sz.

TÓTH SÁNDOR, szobrász

Három szabolcsi művész/Lakatos József, Pál Gyula és Tóth Sándor/küldte el műveit a tavasszal megnyíló, 1977 békéscsabai Alföldi Tárlatra . 51.old

LAKATOS JÓZSEF: Képzőművészet Szabolcs-Szatmarban 41.old

Szabolcs-Szatmari-Szemle, XII. 1977. 1.sz.

TÓTH SÁNDOR, szobrasz

Huszár István festőművész és Tóth Sándor szobrászmű-
vész részt vesz 1977 februárjában alengyelországi Kras
nobrodban levő nemzetközi művésztelepen. 51.old

LAKATOS JÓZSEF: Képzőművészet Szabolcs-Szatmárban
41.old

Szabolcs-Szatmári-Szemle, XII. 197[illegible]. 1.sz

TÓTH SANDOR, éremművész

Tóth Sandor,szabolcsi művész.-Egyéni szereplések és díjazások, 1975.-Olimpiai érem terv-palyazat.Montreal,Kanada;A francia éremművészet mehujitasaért palyazat, Versailles,Franciaorszag. 46.old

LAKATOS JÓZSEF: Képzőművészet Szabolcs-Szatmárban 41.old

Szabolcs-Szatmári-Szemle, XII. 1977. 1.sz.

TÓTH SÁNDOR, éremművész

Szabolcsi művész.-Egyéni szereplések és díjazások,1975. Dante Biennalé,Ravenna,Olaszország,bronzérem;I.szobrasz Szimpozion,Burgasz,Bulgaria;Vasarhelyi Őszi Tárlat,Hód-mezővásárhely,Tornyai János Múzeum;A Magyar Művészet 30 éve,Budapest,Magyar Nemzeti Galéria. 46.old

LAKATOS JÓZSEF: Képzőművészet Szabolcs-Szatmárban 41.old

Szabolcs-Szatmári-Szemle, XII. 1977. 1.sz.

TÓTH SÁNDOR, éremművész

TÓTH SANDOR: "SZNDBÁD SÓSTÓN", cimü müve.-Sóstói mü
vésztelep.1976.-Fekete repr. 98.old

SZABOLCS-SZATMÁRI-SZEMLE, Xi. 1976. 4.sz.

TÓTH SANDOR, éremművész

Szabolcsi művész. Egyéni szereplések és dijazasok, 1976. Vasarhelyi őszi Tarlat, Hódmezővásárhely; Tornyai János Múzeum; Kisplasztika és Grafika, Bpest. Magy. Nemzeti Galéria; Kisplasztikai Biennalé. Pécs; XIX. Alföldi Tarlat, Békéscsaba; Miskolci Téli Tarlat; Plain Air, Nemzetközi Szimpozion, Podzdam, NDK.; Rosztocze Zima, 76. Zamosc. Lengyelorszag. 47 old.

LAKATOS JÓZSEF: Képzőművészet Szabolcs-Szatmárban
41.old

Szabolcs-Szatmári-Szemle, XII. 1977. 1.sz.

TÓTH SÁNDOR, éremmüvész

Szabolcsi Müvész.-Egyéni szereplések és dijazasok,1971.
Szabolcsi müvész-Szereplések:XVIII.Alföldi Tarlat,Bé
késcsaba;Orszagos Jubileumi Kiallitas,Bpest,Mücsarnok;
Mezgazdasag a Képzőmüvészetben.Bpest,Mezőgazdasagi Mu
zeum;Honvédelmi palyazat és kiallitas,Bpest.;Szocialist
ta jelenünk palyazat és kiallitas,III.dij. 46.old
+Wámezővásárhelyen-

LAKATOS JÓZSEF: Képzőmüvészet Szabolcs-Szatmárban
41.old

Szabolcs-Szatmári-Szemle, XII. 1977. 1.sz.

TÓTH SANDOR, szobrász

TÓTH SANDOR: "Nóra".A II.Szabolcsi Tarlat anyagából cimü müve. Fekete repr. 116.old

---

Szabolcs-Szatmári-Szemle. XI. 1976. 1.sz.

Tóth Sándor, szobrász

Korányi emlékplakett megalkotására kapott megbízást.

–: Kiterjedt előkészületek a Korányi – emlékű ünnepségekre. 4

Népszabadság, Bp. 1977 máj. 15.

TÓTH SÁNDOR, fazekasmester

--

Sárvárott a Czéh czéh-zászlót kivánt készittetni, 1862-ben. Összköltsége 136 ösztr, értékü forint volt. A Czéh jövedelméből készült. Ezt jegyzőkönyvbe vették és kilencen alá is írták. Többek között ő is.-361.old

BÁRDOSI JÁNOS-B. DORNER MARIA: Adatok a sarvari/és kőszegi fazekasság történetéhez 333.old

SAVARIA, A Vas Megyei Muzeumok Értesitője, 5-6. 1971.72. Szombathely, 1975

TÓTH SÁNDOR, fazekasmester

1847-ben a sárvári fazekasok szerződést kötöttek a sárvári Uradalmi Tisztséggel a földhordás tárgyában. E szerződést névszerint kilenc sárvári mesterxixxxxxre re vonatkozott. Igy többek között ürea is. 346.old

fazekasra

BÁRDOSI JÁNOS-B.DORNER MÁRIA: Adatok a sárvári /és kőszegi fazekasok történetéhez 333.old

SAVARIA, A Vas megyei Múzeumok Értesitője, 5-6. 1971-72. Szombathely, 1975

MDK

Tóth Sándor
III.e.ép.hallg. 1938-39. Kotsis-tanszék

Bérházépület csoportok az V.kerületben. Technika 1940. 170-172 l. alaprajzzal.

TÓTH SÁNDOR

Szobrászművész. Művei kiállítva a

Tokaji Helytörténeti Múzeumban.

ÉSZAKMAGYARORSZÁG – Miskolc – 1971. szept. 3.

Tóth Sándor

Foto és néhány adat a művéről.

I. Fal- és Textil Biennálé
Szombathely, Savaria Múzeum, 1970

Tóth Sándor

Érmével szerepel a X.

místolci országos képzőművészeti

kiállításon

Népszava 1968 december 8

7. old.

TÓTH SÁNDOR

„Metamorphozis" c. műve szerepel a XIV. Alföldi Tárlaton, Békéscsabán. (Eml.)

Délmagyarország, 1971. ápr. 6.

Tóth Sándor szobrász

műveiből Ziállítás

nyílik a Miskolci Képtárban

február 7. én

Erzsébetvárosnyág 1871 február 3

8. old.

Tóth Sándor szabrász

Ziállítása nyílt a

miskolci Képtárban

Érsekmagyarország 1971 február 9.

4. old

Tóth Sándor

„Kézek" c. Zúplastikájá-
nak fotója a 4. oldalon

Évsakmapyarország 1971 február 19

Tóth Sándor

szobrász is Dér István, Fontos Sándor, Vinkler László festők nevét emliti a kritikus a szegedi művészek téli tárlatán részt vevő ismert művészek közül.

Év végi tárlatok vidéken (Rideg Gábor)

Magyar Hírlap, 1968. december 23. 9. l.

Tóth Sándor szobrász

Szegeden él. Kiállítása nyílt a Miskolci Képtárban

Szocialista Kulturáért 1971 III.

Tóth Sándor szobrász

szerepel a Miskolci Képtárban

rendezett kiállításon

Napjaink 1971 február 8. old.

MAGYAR IPARMŰVÉSZETI FŐISKOLA
Budapest, XII. Zugligeti u.11-2

. . . . . .

Kérésére engedélyezem, hogy a I
Könyvtárát a könyvtár nyitvata
és a könyvtárra vonatkozó szab
vehesse.

Budapest, 1971. . . . . .hó. .

f

Tóth Sándor

A Szegedi Ünnepi Hetek alkalmával rendezett Nyári Tárlat (Móra Ferenc Múzeum Képtára, 1968. VIII. 4-től) egyik kiállítási díját nyerte el.

Képzőművészeti Almanach 1, Csongrád 1969, 69. l.

Tóth Sándor.

A XIV. alföldi Társaton írnoki szerepeltek.

dr. Bodnár Éva: A XIV. alföldi Társat Békéscsabán.

Békés Megyei Népújság, Békéscsaba, 1941. máj. 9.

Tóth Sándor (Szeged)

Műve szerepelt a VII. Délalföldi Tárlaton.

Akácz László: A VII. Délalföldi Tárlat.

Délmagyarország, 1971. máj. 11. (Szeged)

Tóth Sándor, [nobrán]

Megemlítve: a Metamorfózis és további két mű.

Kardos József: A VII. Délalföldi tárlat 780-781.

TISZATÁJ. Szeged, 1971. augusztus XXV/8.

Tóth Sándor, festő

Kiemelve: Pannon nosztalgia c.
képe.

Dér Endre: Notenlapon — a téli tájakról
109.

TISZATÁJ. Szeged, 1973. március XXVII
3.

Tóth Sándor, szobrász

Szobor: Rep.

Tóth Sándor: Krisztika

Műmelléklet: II.

TISZATÁJ. Szeged, 1971. október XXVI/10.

Tóth Sándor

neve említve

Művészettörténeti Értesítő 1972

303. old.

Tóth Sándor, Jenő

Díjat nyert. (Munkásjutalom.)

Megemlített művei: Kalapos fej.

Kritika.

Lacza Katalin: Kiállítási napló

– XIII. Szegedi Nyári Tárlat 93–96.

TISZATÁJ. Szeged, 1972. október XXVI/10.

Tóth Sándor, [ ]

Érmeket állított ki.

Kacsó Katalin: Kiállítási napló
– XIII. Szegedi Nyári Tárlat

93–96.

TISZATÁJ. Szeged, 1972. október XXVI/10.

Tóth Sándor

Érmei szerepelnek az „Új műsek"
Viállitásán a Műcsarnokban - emlitve

Kritika 1971 május
29. old.

Tóth Sándor szobrász

Februárban Miskolcon volt

Kiállítása

Kritika 1971 Május

30. old.

Tóth Sándor

„Ili" c. szóra emlitve, szerepel az „Uj művek" c. Tiállitáson a Műcsarnokban

Kritika 1971 május
30. old.

Tóth Sándor:

„Madarak" c. sorozatának egyik darabja

Népművelés 1973/2 34. old

Tóth Sándor:

Srobrait Szegeden a Horváth Mihály utcai képtárban állították ki.

Tóth Sándor

festőművész

Női fejábrázolásait mutatta be a tárlaton.

D.J. VII. Délalföldi Tárlat

Művészet, 1971. november - 47. oldal

Tóth Sándor, szobrai

Szerepel a XV. Szegedi Nyári

Tárlaton.

Tanári hajós: Kiállítások

88.-90.

Tiszatáj, Szeged, 1974. Október XXVIII/10

Tóth Sándor

A szegedi Horváth Mihály u.-i képtárban van kiállítva: „Kalapos fej" c. műve. (szulítve)

Kompozíció '72

1972. aug. 9. TV. 17.55 /11/ KGY né

Tóth Sándor

József Attila repr.

XII. Szegedi Nyári Tárlat

Tóth Sándor

Balaton sorozat I. - VI. Hullám 1968. bronzérem Ø 10.5 cm. Móló 1969, bronzérem Ø 11. cm. Csobánc motoros, bronzérem Ø 11 cm. Viharkosár 1968. bronzérem Ø 11 cm. Ezüst hid 1968. bronzérem

Romváry Ferenc : II. országos kisplasztikai biennálé, Pécs 1969.

Tóth Sándor

Bemutatott müvei: Ikrek, 1968. bronz 18 cm. Fény, 1967, bronzérem Ø 7.5 cm., Karácsony 1968. bronzérem , Ø 10 cm. Bormann Lowell Andres emlék, bronzérem, Ø 10.7 cm. , Kórházban , 1968. 12 x 10.

Romváry Ferenc: II. Országos kisplasztikai biennálé, Pécs, 1969.

1964-ben volt önálló kiállitása Szegeden és Hódmrzővásárhelyt. Több müvét a Nemzeti Galéria és a Munkácsy Mihály muzeum és a Tornyai János muzeum, valamint a Móra Ferenc muzeum őrzi.

Romváry Ferenc: II. országos kisplasztikai biennálé, Pécs, 1969.

Tóth A. Pál
Gyarmúvész

M. D.

A Hoffmann mesé ihor hérzetett
diszletszerű térbeállítást.

Bauer Jenő: A Teleérzio díszlet, jelmez, grafika
művészet, 1968. április – 44 lap.

Tóth A. Pál tervező

az Országos Díszlet- és Jelmeztervező Triennálén szerepeltek művei.

Sz. é.: Tervezők Triennaléja.

Film-Szinház-Muzsika, 1974. jún. 15.

Tóth Sándor

A Nyiregyháza-Sóstói Nemzetközi Éremművészeti Alkotótelep ötlete alapján született meg.

Élbeszélése alapján tudtuk meg, hogy *Tóth Sándor* nyíregyházi szobrászművész ötlete alapján született az Alkotótelep, a Szövetség Éremszakosztályának hozzájárulásával és segítségével. A rendezést és az anyagi feltételeket Nyíregyháza Város Tanácsa vállalta.

Magyar Hi

Rőser: Éremtáborok tárlata

Tóth Sándor, szobrász

SZOBRÁSZMŰVÉSZEK készítenek emléktárgyakat a Csongrád megyébe látogató turistáknak. Elsőként Tóth Sándor ópusztaszeri bronzérme készült el. Az alkotást többek között az emlékparkban levő Árpád-emlékmű és a mellette feltárt szeri monostor alapvonalaira emlékeztető ábra vésett rajza díszíti.

— MH

8.

Népszabadság Bp. 1981. febr. 10.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Tóth Sándor

DÉLMAGYARORSZÁG

Szeged

1969 NOV 19

1021

— **Tóth Sándor kiállítása.** A Képcsarnok Vállalat és a szegedi városi tanács művelődésügyi osztályának rendezésében november 21-én, pénteken délután 5 órai kezdettel kiállítás nyílik az ismert szegedi szobrászművész, Tóth Sándor alkotásaiból a Képcsarnok Kárász utcai boltjában. A kiállítást Papp Lajos SZOT-díjas költő nyitja meg.

LURKÓ
GYERMEKRUHÁZATI
SZAKÜZLET
Lenin krt. 42.

Fiú nyloning
70,— Ft-tól

Bakfiskosztüm,
szintetikus
545,— Ft

Fiú félcipő
96,— Ft-tól

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMondó BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged
1970 MÁJ 5

Szeged szobrai

1021

Gellért Albert
1894—1967

(229.) A neves orvostudós emléktáblája a Kossuth Lajos sugárúti anatómiai intézetben látható. Készítője: Tóth Sándor Szegeden élő és alkotó szobrászművész.

Tóth Sándor

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRMondó

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG

Szeged

1969 DEC 5

— Tóth Sándor szobrász-művész kiállítása a Kárász utcai Képcsarnok Vállalat kiállítótermében 1969. december 6-án, szombaton dél-után fél 3-ig tekinthető meg.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 MÁR 16.

Dél-Magyarország

Tóth Sándor

— **Tóth Sándor kiállítása.** Egy képzőművészeket bemutató sorozat első vendégeként Tóth Sándor szobrászművész alkotásait mutatták be kedden este az egyetemi KISZ-klubban. A kamarakiállítás anyagában négy rézdomborítás — a művész régebbi alkotásai — portrék, friss grafika-vázlatok és közel 30 plakett, közte sok frissen készült érme szerepelt, s egy fotomontázs, tavalyi kiállításának anyagából.

...gok szövetségei

kal rendelkezik. A gazdálkodás itt a legkülterjesebb. Kevés helyen lehetséges az öntözés, jelentős része talajjavítást igényel. A szántóföldi növénytermesztés ho-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1966 OKT 1

Tóth Sándor

DÉL-MAGYARORSZÁG

— Tóth Sándor kiállítása Makón. A szegedi szobrászművész kisplasztikáit, rézdomborításait és érmeit bemutató kiállítását ma, szombaton délután 4 órakor nyitják meg Makón, a József Attila Múzeumban.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

Tóth Sándor

1966 OKT 1

□ *MA NYÍLIK Tóth Sándor kiállítása Makón. A Múzeumi Hónap makói rendezvényei a fiatal szegedi szobrász Tóth Sándor kisplasztikáinak, rézdomborításainak, bronzérmeinek és rajzainak bemutatásával veszik kezdetüket. A József Attila Múzeumban ma délután 4 órakor Szelesi Zoltán művészettörténész nyitja meg a nagy érdeklődéssel várt kiállítást.*

rendezünk. [illegible]
a honvédség gitárzenekara
Szőlőkosár árverés. tombo-
la. büfé Mindenkit szere-
tettel vár a rendezőség.

Z. 120 810

Tóth Sándor ipartörténész

Szövegben említve: ércek a I. Dél-alföldi Tatárlaton

1966. márc-8. Dél-Magyarországon

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Tóth Sándor

DOLGOZÓK LAPJA

1971 FEB 9

— **Vasárnap** a városi tanács által létrehozott Miskolci Képtárban mutatkozott be gyűjteményes kiállítással Tóth Sándor érdemes szobrászművész.

1024

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Tóth

Tóth Sándor

NÉPSZABADSÁG

kép. Bizottsága.

— **Dr. Gellért Albert** professzornak, a külföldön is jól ismert szegedi anatómiai gyűjtemény nemrég elhunyt alapítójának emléktábláját — Tóth Sándor szobrászművész alkotását — a Szegedi Orvostudományi Egyetemen leleplezték. Az anatómiai intézet híres gyűjteményét a jövőben Gellért-gyűjteménynek nevezik majd.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

MAGYAR HÍRLAP

1971 MÁR 19

Tóth Sándor

1021

József Attila-ünnepségek Makón

Makón — ahol *József Attila* egykor gimnáziumba járt — a Társadalmi Emlékbizottság a költő születésnapján, a költészet napjához kapcsolódóan öt év óta minden tavasszal, József Attila irodalmi ünnepséget szervez.

Az idei több hetes eseménysorozat csütörtökön kezdődött a Széchenyi István általános iskolában, ahol az úttörők részvételével megtartották a József Attila szavalóverseny iskolai döntőjét. A makói tanács új plakettet ad ki az ünnepségekre, amelyet *Tóth Sándor* szobrászművész készít.

ÁNY

ZPON

el

ülő IBM 360/40-es számítógépéhez

TÓTH SÁNDOR

MŰVI

KISALFÖLD
1993 VIII. 23.

Máriapócs

Pápai díszkapu

Pápai díszkaput adtak át a máriapócsi görög katolikus bazilikánál, emléket állítva *II. János Pál pápa* két évvel ezelőtti látogatásának.

A díszkaput *Tóth Sándor* Munkácsy-díjas szobrászművész készítette. A kétszárnyú kapu felső részén helyezte el az alkotó az egyházmegye, illetve a templomalapító püspökök, *Olsawszky Emánuel* és *Dudás Miklós*, valamint *X. Pius*, illetve II. János Pál pápa portréját. A felirat: 1991. augusztus 18., II. János Pál máriapócsi miséjének napját jelzi. Alatta két külső teret ábrázol a művész, az egyik a körmenetet örökíti meg, míg a másikon az oltár látható, ahol a katolikus egyház feje misézett. Két belső tér következik ezután. Balra a szentatya térdel a máriapócsi csodatevő, könnyező kegykép előtt, mögötte a főpapok: *Paskai László* bíboros, prímás, esztergomi érsek, *Angelo Acerbi* bíboros, pápai nuncius, *Seregély István* egri érsek, a Magyar Katolikus Püspöki Kar elnöke, és *Keresztes Szilárd*, hajdúdorogi megyés püspök, az apostoli exarchátus kormányzója. A jobb oldali képen a pápa lehajol egy gyerekhez, mellette nők generációi láthatók. Az alkotáson helyet kapott a Szent Bazil-rendi szerzetesek helyi monostorának és a női szerzetesrend kolostorának képe is. Legalul egy oroszlánpár őrzi a bazilikát, s dátumok jelzik a templomalapítás, illetve a kegykép három könnyezésének időpontját.

A pápai díszkapu *Galambos Sándor* fémöntő mester budapesti és szentendrei műhelyeiben készült.

!

zanak

zés miatt tovább fennmadjanak. Másnap viszont nd a fiúknak, mind a lá-oknak korán kell felkelni-, tehát a kislányoknak nincs hetőségük arra, hogy töb-et aludjanak, mint a fiúk, pedig szervezetüknek erre szüksége lenne. Márpedig lehetséges, hogy a rendszeres kialvatlanság és a depresszió gyakorisága összefügg egymással. Persze több más oka is lehet annak, hogy a nők hajlamosabbak e kedélybetegségekre. Ilyen például hormonrendszerük különbözősége, alacsonyabb társadalmi státusokból fakadó stresszhatások és így tovább. Csak további vizsgálatok tisztázhatják, milyen szerepe lehet zek között az alvásnak, illetve a rendszeres kialvatlanságnak.

S. G.

Erős,

A spenót mégis egészséges! Amerikai tudósok megállapították, hogy a spenót naponta történő fogyasztása 43 százalékkal csökkenti az agyvérzés kockázatát. Még kedvesebb a helyzet a karottánál: aki naponta eszi, csaknem 70 százalékkal mérsékli az agyvérzés valószínűségét.

* *Utcára borít*
* *A gazdagok*
* *Szándékos e*

Környezetvé
az ókori

irt ki. A pályázat győztese ötezer f
rint jutalmat és Erdey László-érm
kap.

Pályázni kiemelkedő analitikai ere

A RÁDIÓ ÉS A TELE

KOSSUTH RÁDIÓ

8.20: Dalial, tánccal a világ körü
8.49: Harsan a kürtszó! **9.24:** Verd
Traviata. Háromfelv. opera. **11.4**
Édes anyanyelvünk. **11.54:** Kodál
Háry János — Intermezzo. **12.20:**
nyer ma? **12.30:** Melódiakoktél. **13.4**
Új Georgikon. **14.00:** Kóruspódiu
14.12: Rádiójáték gyermekekne
15.10: Rádióiskola: Híres kísérlete
A zenekar hangszerei: a tuba: H
szélgetés egy versről. **16.05:** Hidas:
fúvósötös. **16.15:** Beszélgetés kép
selőkkel. **16.38:** Paul Schöffler é
kel. **17.20:** Népdalok. **17.45:** Két vilá
probléma: az éhezés és a pazarl
18.00: Könnyűzenei híradó. **18.30:**

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Tóth Sándor

NÉPSZABADSÁG
Budapest
1971 FEB 9

KULTURÁLIS HÍREK

RUTTKAI ÉVA felgyógyult betegségéből és a Vígszínházban visszavette szerepét; vasárnap már ő alakította a Hotel Plaza című komédiában a hármas főszerepet.

FRANCIA FILMNAPOKAT rendeznek márciusban Budapesten, s ennek keretében a Filmmúzeumban naponta változó programmal az utóbbi idők hat legsikeresebb francia filmjét mutatják be.

ÉRDEKES FILMTEKERCSET kapott Londonból a Filmtudományi Intézet: Hunyadi Sándor 1937-ben filmre vitt színdarabjának, a Lovagias ügynek hibátlan példányát. Az értékes szerzemény Kabos Gyula szinte egyetlen, nem vígjátéki szerepét őrzi.

TÓTH SÁNDOR szobrászművész gyűjteményes kiállítása vasárnap nyílt meg a miskolci Képtárban.

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Tóth Sándor

DÉL-MAGYARORSZÁG

1971 FEB 12

TÓTH SÁNDOR TÁRLATA MISKOLCON

Tóth Sándor szobrászművész alkotásaiból nyílik kiállítás ma, kvasárnap délben a Miskolci Képtárban. A tárlatot Papp Lajos költő nyitja meg. A Szegeden élő és alkotó művész ezúttal szülővárosában mutatkozik be — térplasztikákkal, valamint érmekkel.

1021

RLAP
NAPILAP
1971. február 8., hétfő
ORINT

Apollo—14

Hazaérkezés: holnap

Az Apollo—14 „menetrendszerűen" folytatja útját visszafelé. A houstoni megfigyelők szerint eddig megdöntött minden pontossági rekordot. Az eredeti tervek szerint holnap este csapódik be az űrhajó a kijelölt óceáni térségben.

helikopterekkel...

Tóth Sándor

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLHIRLAP
1971 FEB 8 -

1021

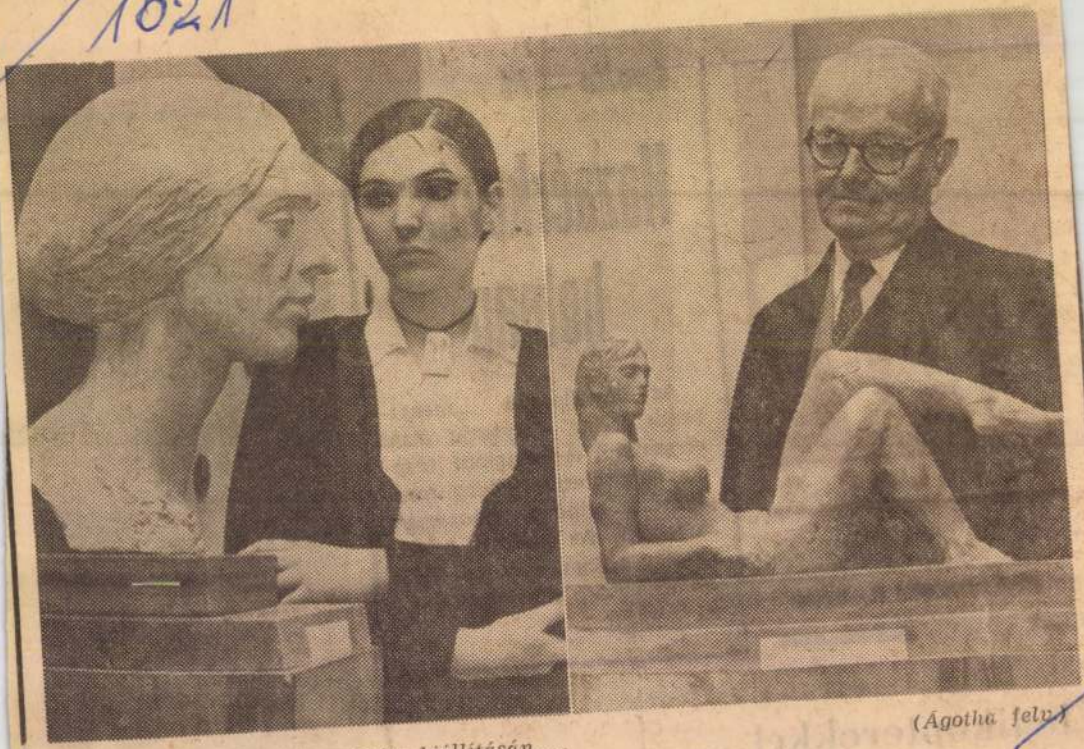

(Ágotha felv.)

* Tóth Sándor szobrászművész kiállításán ...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1963 MÁJ 5.

Szabad Föld

ság idején meghonosodott, magassarkú női papucsok divatja.

◆

Kada-portré. A 600 éves fennállását ünneplő Kecskemét városos tanácsának megbízásából Tóth Sándor szegedi szobrászművész, megmintázta az egykori híres polgármester, Kada Elek portréját, amelyet a kecskeméti jeles emberekről készült portrék sorában állítanak fel a vasútkerti sétányon.

1024

Tóth Sándor

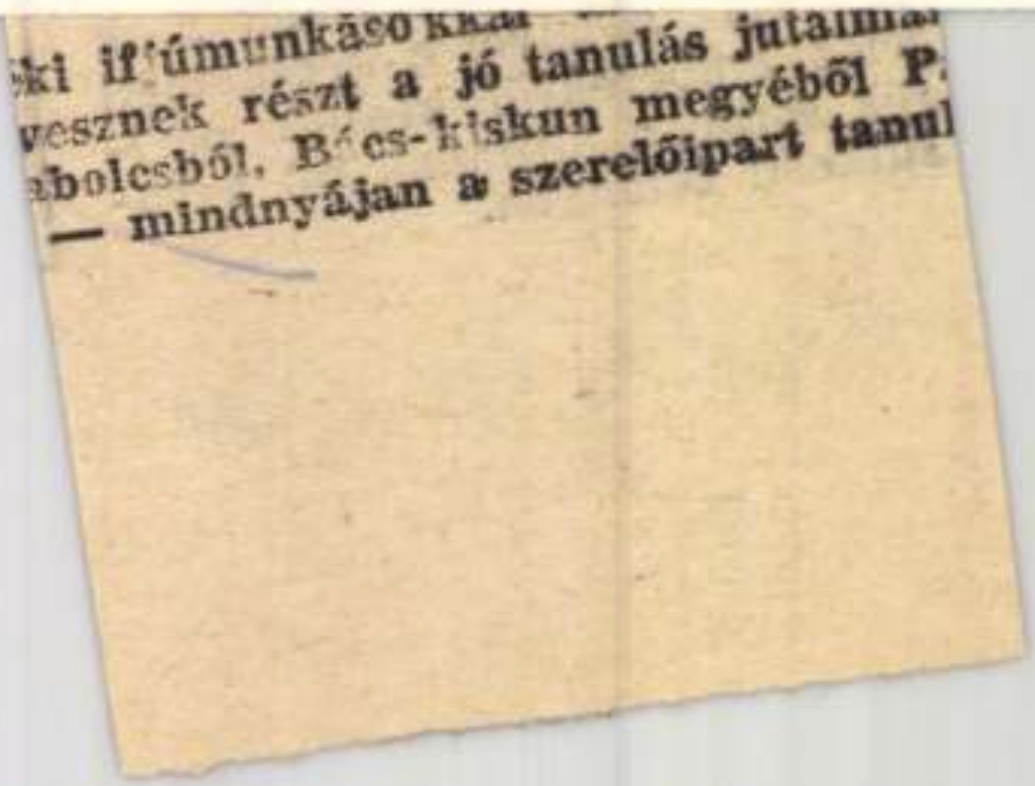

ki ifjúmunkásokkal
vesznek részt a jó tanulás jutalmá
ebolcsből, Bács-kiskun megyéből P
— mindnyájan a szerelőipart tanul

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE

Tóth Sándor

1968. április 19. péntek

Szobor Kada Elekről

A városi tanács megbízásából Tóth Sándor szegedi művésza elkészítette Kecskemét egykori polgármestere, Kada Elek portrészobrát. A műalkotást rövidesen fölállítják az állomáspark szoborsétányán.

EGY hold szőlő eladó, vagy megmunkálásra kiadó, kedvezményes feltétellel. Érdeklődni: Kecskemét, Puskin utca 24. 2901

OTP-S, kétszobás lakásomat eladom. Boncz, Dunaújváros, Szórád Márton u. 19. I. em. 6. 2913

SZÁZÖTVEN hektoliter fehérbort termő pirtói (Bács megye) tanyaszőlőmet, vasútállomástól négy perc, magas korom miatt eladom, terméssel vagy anélkül. Székely Ferenc, Budapest, Lenin krt. 85. 2919

KIADÓ 2 hold föld, a Műkerti

Tóth Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1964 ÁPR 2

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

KIÁLLITÁS VÁSÁRHELYEN

1021

Újabb kiállítás megrendezésére és megnyitására kerül sor április 4-én, szombaton a vásárhelyi Tornyai János Múzeumban. A Műcsarnok rendezésében nyílik meg délelőtt 10 órakor „Az ember és a munka" című kiállítás. Tóth Sándor szobrászművész első önnálló kiállításának megnyitására déli 12 órakor kerül sor. A tehetséges fiatal művész rézdomborításait és grafikai munkáit mutatja be a Tornyai Múzeum rendezésében.

— Hárommillió

radnak.

Amikor gabona gabona után következik, a képék helyén növekvő körkörös foltban pusztul a vetés. Ha a

Tóth Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉL-MAGYARORSZÁG

APR

a hívó fél köteles gondoskodni.

Tóth Sándor kiállítása

1021

Április 4-én, szombaton déli 12 órakor nyílik meg a hódmezővásárhelyi Tornyai Múzeumban Tóth Sándornak, a fiatal szegedi szobrászművésznek első önálló kiállítása. A tárlaton Tóth Sándor 28 rézdomborítása és 20 rajza szerepel. A kiállított anyagot május 3. és 25. között a szegedi Móra Ferenc Múzeumban is bemutatják.

Az első gólyák

haladhat

Elvtársak!

Az Önök országában nagy erőfeszítések történtek az ipar vezetésének tökéletesítésére. Az azonos profilú vállalatok egyesítése, az igazgatási apparátus egyes láncszemeinek megszüntetése

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Tóth Sándor

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1966 JUN 19

— GYULÁN szombaton nyílik meg Tóth Sándor első önálló kiállítása. A fiatal szobrász rajzokkal, rézdomborításokkal mutatkozik be a közönségnek. A kiállítást dr. Vidó István vb-titkár nyitja meg. A tárlatvezetést a művész tartja.

színdarabok, regények filmre alkalmazásának ellenzői példákkal bizonygatják igazukat. Szerintük a filmművészet sajátos formanyelvét guzsba kötik a szá-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Tóth Sándor

NÉPSZAVA

JUN 21

● *Tóth Sándor rajzaiból és rézdomborításaiból szombaton kiállítás nyílt a gyulai várban.*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
JÓVÁ MERNÜNKE

ítása

és íróművészet találkozott az illusztráció műfajában.

Persze sokat kívánnánk, ha Beethoven, Bach, Kodály vagy Stravinszky nagyságrendjébe tartozó grafikust reklamálnánk e borítólapok elkészítéséhez. De kicsinyben mégis valami hasonlót, a két művész közötti lelki rokonságot, „áthallást" kívánhatunk. Sőt, mindenképpen azt kell kívánnunk, hogy a grafikusművész elmélyedően tanulmányozza a hirdetni kívánt muzsikust és ne csak művének címe alapján lásson munkához! És itt eszünkbe jut a híres mondás: *„Műalkotás az, amin megérezni az alkotó gyönyörét"*... — igen, ezt kell éreznünk itt is. Egyrészt tán többet is: azt, hogy a grafikusművész gyönyörködve élte át a muzsikus zenéjét. Nemcsak azt kell kívánnunk, hogy a művész őszintén adja önmagát, hanem hogy azt adja, amit benne az adott zenemű á t é l é s e keltett. Impresszió vagy expresz-

BALASKÓ JENŐ:

D

Szigorúak a levelek, semmiről se tudnak,
kemények a gyökerek, levelekbe futnak,
piros égre hajló kék szarkaláb illat
nyárfadús estéken bogarakra bízlak.

Szigorúak a levelek, maguktól moccannak.
én tégedet a szélhez hasonlítalak,
feszülnek a gyökerek, levelekbe fúlnak,
kék szarkaláb szirma piros szellőt hullat.

Kemények a fények, meg sem foghatók,
én belőled semmit meg nem foghatok,
kerek táj, látható, homlokodra tűzve
hajaddal mozduló végtelenné fűzve,

Piros égen zajló kék szarkaláb illat,
kemények a levelek, levélrésre bízlak,
gyárakat ölelő munkáslányok násza,
kéményeken lobogó estélyi ruhája, —

vörös égi váza égetett zománca,
lángoló gyerekek felpattogzó tánca,
hasított lángú tapadó lávа
a te zöld szemeid tengerek imája,
a te szálló kebled hullámok halála,
tengerfenekének égretapadása, —

ordító halaknak bálna-menedéke,
öblös kehely fénye, érintett mélysége,
levegő lánca, lázas virága,
a te úszó két karod a vizek indája, —

ő repedése,
ásványkeresése,
b iszonyú vetése,
g temetkezése,
k lánca
virágok halála,
ongó lánca,
ulásod kövek szakadása, —

fénye,
mok vére
menedéke, —

er a tánca,
ayfeszítő lánca,
épett isten kacagása, —

ág verejtéke,
todó sziklák repedése,
, érintett mélysége,
álna-menedéke,
t virága,
va-szakítása, —

zsdavirága,
tok világa,
karjukat kitárva
d a népek imája,
ó máriája,
: véres izzadása,
knak izomszakadása!

berek lánca!
ett zománca!
e tánca —

1021

Fiatal képzőművészek stúdiójának IV. kollektív kiállítása az Ernst Múzeumban

A kiállításra jellemző az útkeresés, a korszerű kifejezőmód; *az új stílus lázas kutatása.* Ez néha — főleg a festészeti anyagnál — már a képszerűség rovására megy. Ugyszintén fellelhető a nagy elődök *lenyűgöző hatása.* Végeredményben ezt nem is lehet hibának felróni, — hiszen fiatalokról van szó —, akik akarva, vagy akaratlanul is az előttük járó nagy mesterek nyomdokain indulnak el művészi pályájukon. Az idők folyamán természetesen nagy művész csak az lesz, *aki megszabadul a kezdeti epigonizmustól és kialakítja sajátos és jellemző formanyelvét.*

A kiállított vásznak képei közül kiemelkednek *Szurcsik János* jól átgondolt és megkomponált képei *(Kocsma).* A tartalom és a forma egységére törekvő művész mindig szem előtt tartja a színek és az általuk elérhető hatásfok harmóniáját.

Ugyancsak jók *Kóka Ferenc* képei *(Hajógyári táj).* Nem feledkezik meg a színek és a kompozíció összehangolásáról, nem szakad el a valóságadta élménytől. Mindkét művész képeire — és ide sorolható még *Orosz János, Magos Gyula is* — jellemző a téma és a kifejező eszközök újszerűsége.

Kokas Ignác olajképe mellett főleg akvarellekkel szerepel a kiállításon. Képeit a lírai látásmód, a színek halk poézise hatja át, és bár még nem tükrözik eléggé alkotójuk sajátos egyéni ábrázolásmódját, kétségtelenül a kiállítás színvonalasabb alkotásaihoz tartoznak.

Külön meg kell említeni *Tóth Sándor* nevét, aki főleg kisplasztikákkal és dombormüvekkel szerepel. *Az Anya* című domborműve a kemény és rideg bronzot lágy líraisággal formálja meg és hangulatos élményt nyújt a nézőnek.

Cs. Nagy András (Beszélgetők), Gerzson Pál (Ujságolvasó), Benedek György (Anya gyermekével) munkáikat az újító és stíluskereső forma jegyek teszik érdekessé, sőt *Németh József* (Takarmányos szekér) az új keresésében, mind a kompozíciós megoldásban, mind a szín-valőrök használatában már a képszerűség rovására újít.

A kiállított grafikák és rézkarcok közül tetszett *Engel Teván István Brecht és Tolsztoj illusztrációi, Gy. Molnár István Albérlet* c. rajza és *Balogh László grafikái. Kondor Béla monumentális,* gondosan komponált, biztos vonalú illusztrációi az egész kiállítás anyagából emelkednek ki.

Szembetűnő a kiállítás tematikai szegénysége. Valahogy úgy tűnik, hogy fiatal, induló képzőművészeink a műterem exkluziv légkörében élnek, távol az élettől. Talán ez az oka, hogy nem látják meg azt, amit mai életünk kínál témául az éleszemű megfigyelőnek.

A kiállított szobrokra is a legjellemzőbb a formai újítás kísérlete. Már szinte visszatetsző hatást keltően törik, illetve nyújtják meg az emberi test formáinak harmonikus részeit. *Somogyi Árpád Várakozó* c. szobra kissé merevnek, élettelennek tűnik, pedig láttunk már tőle közvetlenséggel és vérbőséggel megkomponált alkotásokat is.

Demény László Akt c. alkotása masszív, erőt sugárzó, tömbszerű megformálásával vonja magára a figyelmet. Nagyon tetszett *Kalló Viktor* egyszerű eszközökkel megformált és a lényeges jellemző vonásokat kidomborító Önarcképe.

A kiállításról megállapíthatjuk, hogy fiatal művészeink egy része már megtalálta a helyes utat és egyenesen tör előre művészi célkitűzéseinek megvalósítása felé. Ugyanakkor még sokan a kezdeti nehézségekkel küszködnek, még nem találtak önmagukra. De ez a kiállítás is bizonyítja, hogy képzőművészeti életünkben él, dolgozik és fejlődik az utánpótlás.

Karácsonyi István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Tóth Sándor

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

1964 MÁJ 16.

1021

SZEGEDEN IS BEMUTATJA rézdomborításait és grafikáit Tóth Sándor szobrászművész. A kiállítás a Vásárhelyen már bemutatott anyagot tartalmazza. A vasárnap délben nyíló tárlatot a Horváth Mihály utcai képtárban Tápai Antal szobrászművész nyitja meg.

ok.

ó
a-

és
ekel,

helyettes. Ripor...
13.05: Kulturális Króni-
ka.
13.25: Művészlemezek.
14.25: ...

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAPTÖ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Tóth Sándor

MAGYAR HÍRLAP

Budapest

1969 NOV 22

TÓTH SÁNDOR szobrászművész kiállítását pénteken nyitották meg Szegeden a Képcsarnok Vállalat bemutatótermében. A tárlaton a művésznek mintegy ötven alkotása látható.

Tóth Sándor

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG

Budapest

1969 NOV 22

— *TOTH SANDOR szobrászművész tárlata pénteken nyílt meg Szegeden, a Képcsarnok Vállalat bemutatótermében.*

Tóth Sándor szobrai -

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1969 FEB 16

Szabad Föld

Hóból két hatalmas szobrot építettek a szegedi Tömörkény Gimnázium diákjai Tóth Sándor szobrászművész tanár vezetésével. A szobrok legmagasabb pontjai a három métert is meghaladják. Összeállításukhoz sok mázsa „nyersanyagot" hordtak össze a környékről a diákok.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 DEC 18

Magyar Hírlap

Tóth Sándor szobrászművész

TÓTH SÁNDOR szobrászművész tárla-
tát tegnap nyitották meg a szegedi Móra
Ferenc Múzeum képtárában.

KÉT LAKÓHÁZRA ZUHANT egy magánrepülőgép pénteken a sűrű hóesésben a New York állambeli Buffalóban. A katasztrófának, amely motorhiba miatt következett be, hat ha-

TÓTH SÁNDOR szobrász és éremművész
Miskolc, 1933

1951-59 között végezte el a főiskola rajz, majd szobrász-tanszakát, mesterei Hincz Gyula, Pap Gyula és Kisfaludi Stróbl Zsigmond voltak. 1961-től 1973-ig Szegeden művészpedagógus, jelenleg a nyiregyházi pedagógiai főiskola tanára. Egyéni kiállításai voltak Szegeden (1964, 1966, 1967, 1969, 1973), Hódmezővásárhelyen, Gyulán (1964), Makón (1966), Miskolcon, Edelényben, Tokajban (1971) és Kiskunfélegyházán (1973). 1969-ben önálló kiállitással mutatkozott be Jugoszláviában. A Munkácsy-plakett (1973) kitüntetettje, a firenzei Dante érempályázat (1974) dijnyertese. - Reális szemléletü szobrainak lirai hajlama és a kemény formálás által felszinre hozott érzelmiformai feszültség ad egyéni karaktert. Sokat foglalkoztatja a család, az anyaság, a szerelem problémaköre. Jó szinvonalu érmészetének fő erénye a plasztikus kompozició és a szép felületképzés.

Tóth Sándor

jan. 10.

A MISKOLCI KÉPTÁRBAN szombaton megnyílt Tóth Sándor nyíregyházi szobrászművész kiállítása. A tárlaton csaknem 90 bronzplakett és tíz márványportré látható.

Magyar Hirlap 1976/9/10

Tóth Sándor, szobrász

A megyei tanács emlékplakettet készíttet. A plaket megalkotására *Tóth Sándor* nyíregyházi szobrászművész kapott megbízást. (MTI)

–: Emlékezés Kodályra 3.

Esti Hírlap, Bp. 1977 máj. 14.

TÓTH Sándor szobrász

M-Nemzet 1993. aug. 21.

PÁPAI DÍSZKAPUT adtak át szerdán a máriapócsi görög katolikus bazilikánál, emléket állítva II. János Pál pápa két évvel ezelőtti látogatásának. Az emlékkaput Achille Sylvestrini bíboros, a szentszék keleti kongregációjának prefektusa avatta fel. A szertartáson részt vett Paskai László bíboros, prímás, esztergomi érsek is. A díszkaput Tóth Sándor Munkácsy-díjas szobrászművész készítette.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET
1964 MÁJ 17

á- Tóth Sándor szobrászmű-
a vész kiállítása ma nyílik meg
z- a szegedi Móra Ferenc Mú-
tő zeumban.

Tóth Sándor

Tóth Sándor: Nóra (Jávor László felv.)

A téli tárlaton láttuk.

Kelet-Magyarország, 1983. dec. 31.

TÓTH Sándor szobrász

TÓTH SÁNDOR Munkácsy-díjas szobrászművész kiállítása tegnap nyílt meg a szegedi Somogyi Könyvtár előcsarnokában. Tizenkét tárlóban az alkotónak mintegy 300 ezüst- és bronzérme került a látogatók elé.

Népszabadság 1983. V. 28.

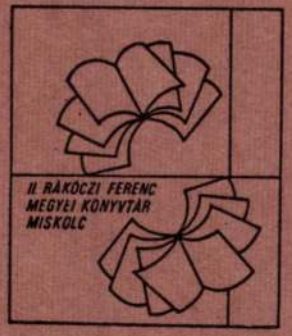

II. R.F.M.K. Miskolc, 13/95.

Meghívó

A II. Rákóczi Ferenc
Megyei Könyvtár

tisztelettel meghívja Önt

VARGA ÉVA
és
SZANYI PÉTER
szobrászművészek

éremkiállításának
megnyitójára

A kiállítást megnyitja:

TÓTH SÁNDOR
Munkácsy díjas
szobrászművész

A megnyitó időpontja:
1995. március 6. 15.00

A kiállítás megtekinthető
március 31-ig.

Amerika a reklám mögött

Az Egyesült Államok nem egyszerű ország. Ez a kontinens telve van ellentmondásokkal. Leonard Melon amerikai néger író, aki Koppenhágában él, az Aktuell című norvég folyóiratban számolt be arról, hogy milyen volt találkozása Amerikával négyévi távollét után.

Udvariatlan fogadtatás

Nagy a távolság Koppenhága főútvonala és a Broadway között. Több mint nyolc és fél óra hosszat tart a repülőút, nagy távolság választja el a két utcát. Ezt mindjárt megéreztem, amikor leszállás után az utasokkal együtt engem is „keresztülhajtottak" a szigorú bevándorlási ellenőrző rendszeren. Először is sorba kellett állnunk, kezünkben tartva az útlevelet és az országban való tartózkodáshoz szükséges más iratokat. Egy üvegablak mögött ülő kis ember megnézte irataimat, s összehasonlította valamilyen listával. Nagy megkönnyebbülést éreztem, amikor bólintott, és a következő ellenőrző hely felé irányított, ahol szintén üvegablak mögött, egy másik kis ember várt rám. Ugyanolyan kérdéseket tett fel, mint az első. Minden sablon szerint ment. A következő stáció a vámvizsgálat volt.

— Húst hozott magával? — kérdezte a vámtiszt.

Nemmel válaszoltam. Ezután ezt kérdezte:

— Mivel foglalkozik?

— Író — válaszoltam kissé sértődötten, mert nem számítottam arra, hogy ilyen kihallgatás vár rám.

— Mit ír? — kérdezősködött tovább, miközben lelkiismeretesen átvizsgálta podgyászomat.

— Cikkeket, novellákat, darabokat, verseket és pénzkérő leveleket haza.

Sokan mondták nekem, hogy amint amerikai földre teszem majd a lábam, mindjárt az első repülőgéppel szívesen visszafordulnék majd. Az udvariasság hiánya tipikus amerikai jelenség, amivel Európában nem találkozni.

Csak akkor értettem meg, hogy nem ismertem a játékszabályokat, amikor házigazdám, aki a repülőtéren várt rám, elmondta, hogy ő mindig egy tízdollárossal a kezében lép a vámhivatalba...

Bekeretezett pénz a falon

Az amerikai gondolkodásmódot szemléltetően bizonyítja, hogy sokak számára a pénz az egyetlen vágy, az egyetlen ábránd. Melyik más országban adnak csekkfüzetet óvodáskorú gyermekeknek? Melyik más országban tanítják őket szinte a beszéddel együtt arra, menynyire fontos, hogy az ember sok pénzt szerezzen? Hol találkozhatunk még olyan jelenséggel, hogy egy bekeretezett dollár a falon — az egyetlen „képzőművészeti alkotás" a lakásban?

Gondolkozzanak el egy percig azon, hogy milyen úton nevelik az amerikaiak nagy tömegeit: olyan eszközök segítségével, mint a televízió, a rádió és az újságok. Ezek üzleti vállalkozások, s egyáltalán nem gondolnak arra, hogy megjavítsák a tájékoztatást, a valóságnak megfelelő híreket és objektív kommentárokat közöljenek. Céljuk az, hogy pénzt keressenek. A tájékoztatást feláldozzák a pénz kedvéért. Az amerikai, ha megkérdezik, esküdözni fog, hogy belőle úgysem lesz milliomos. De nyomban utána hosszan és részletesen kifejti, hogyan is kell milliomossá válni. Mert Amerikában minden ember vágya — ha az illető „tisztavérű" amerikai —, hogy milliomos legyen.

Amerikában az utóbbi időben széles körben vitatják a társadalom erkölcsi hanyatlásának problémáját. Az emberek mélységesen nyugtalankodnak emiatt. De senki nem kérdezte meg: vajon hol találhatnak eszményt maguknak az amerikaiak? A néger gettóban élő gyermek azt látja, hogy az ellenőr öt dollár borravalóért eltépi a nyugtát, amely arról szól, hogy az autó tilos helyen állt. A munkások azt látják, hogy a szakszervezeti vezetők megvesztegethetők, s kapcsolatban állnak közismert gengszterekkel. A választók azt látják, hogy a politikusok és a közigazgatás vezetői nagy pénzösszegeket kapnak a vállalkozóktól és más olyan személyektől, akik nagy kormánymegrendelésekhez akarnak jutni. A betegek és az öregek feltétlenül meglátják, hogy az amerikai orvosszövetségek ellenzik a kórházi pénztárak létesítését, mivel ez megfosztja őket monopóljoguktól, hogy a betegek pénzén meggazdagodjanak. Elégedett-e vajon a nép? Nem, az emberek abból a feltételezésből kiindulva nézik ezeket a dolgokat, hogy ők maguk is hasonlóképpen cselekednének, ha ugyanilyen helyzetben volnának: minden lehetőt meg kell tenni azért, hogy az ember minél több pénzt szerezhessen. A mérleg átjárta a lakosság minden rétegét.

A tüllbe burkolt koporsó

Egy napot töltöttem manhattani bíróságon. Ott tanúja voltam annak, hogy egy 17 éves kábítószerkereskedőt feltételesen szabadlábra helyeztek, mivel kétezer dollárért ügyvédet fogadott. Egy portoricói néger viszont ragaszkodott ahhoz, hogy maga védekezhessen. Ezekkel a szavakkal fordult a bíróhoz: „Az igazság istenasszonya — uraim —, akinek egyik kezében mérleget, a másik kezében kardot tartva vegye le szeméről a kendőt és tekintsem reám, aki itt állok... Ítéljen meg engem igazságosan, ne csupán a törvény betűi szerint." Ezt a négert betörésért hat évre ítélték. Az egyik rendőr elmondta nekem, hogy jóval enyhébb lett volna az ítélet, ha a vádlott kétezer dollárért ügyvédet fogadott volna.

Az amerikaiak rettegésben élnek. Szinte nem is mernek segíteni a bajbajutott emberen, mert közben ellophatják tőlük a pénzüket. Félnek elszunnyadni a földalatti vasúton, mert nagyon sok a zsebtolvaj. Nem mernek elaludni a lakásban, ha előbb nem reteszelik el gondosan az ajtókat, s a legkülönlegesebb zárakat szereltetik fel, hogy illetéktelen személy be ne juthasson otthonukba. Ez teljesen megalapozott félelem. Rövid New York-i tartózkodásom alatt 4 gyilkosságot, 4 erőszakot, s olyan sok betöréses rablást követtek el, hogy legfeljebb csak a helyi lapok bűnügyi krónikájában jutott hely számukra.

Ha meg akarjuk tudni, hogyan élnek az emberek, nem árt, ha megismerkedünk azzal, hogyan halnak meg. Amerikában sokan minden megtakarított pénzüket „szép temetésre" teszik félre. A legújabb divat — a tüllbe burkolt rózsaszín koporsó. Amerikában virágzik a temetkezési ipar. Busás összegeket vág zsebre a családtagok fájdalmából és attól való félelmükből, hogy elveszítik tekintélyüket, ha nem kísérik „méltó módon" utolsó útjára az elhunytat. Egyszer fültanúja voltam, amint egy idős asszony ezt mondta: „Csodálatos temetés volt. Jó sokba került!" Ha valakinek nincs készpénze, hogy fizessen, nem kell aggódnia. Meghalhat akár ma is, a temetést később is ki lehet fizetni.

Abban a reményben utaztam Amerikába, hogy ott jobbra fordultak a dolgok. De csak negatív változásokkal találkoztam. Az amerikai életforma még mindig sok európai eszményе, pedig érdemei szerint kell értékelni ezt az életformát. Ha ezt megtesszük, akkor — bizonyos vagyok benne — mások is ugyanolyan következtetésre jutnak, mint én.

Fordította: Peters Magda

Szénfelhordást

LAKÁSÁBA rendelje meg az alanti díjak alkalmazásával:

földszintre és I. emeletre 12,— Ft/q
II. és III. emeletre 14,— Ft/q

az UNIVERSAL KTSZ szolgáltató részlegénél.
Szeged, Gogol u. 28. Tel: 31-21, 31-00.

S. 18961

Biztos jövedelem

a szerződéses dohánytermelés

MAGAS BEVÁLTÁSI ÁRAK, TERMÉSZETBENI JUTTATÁSOK, INGYENES VÉDŐSZER, PERMETEZÉSI KÖLTSÉGTÉRÍTÉS! KÖSSÜK MEG MIELŐBB

A SZEGEDI VAS- ÉS FÉ

a lakosság s

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

Tóth Sándor

1965 DEC 5.

1021

Sajtónapi találkozó

ÚJSÁGÍRÓK, LEVELEZŐK, NYOMDÁSZOK ÉS LAPTERJESZTŐK BARÁTI DÉLELŐTTJE

Újságírók, nyomdászok, levelezők, tudósítók és lapterjesztők baráti találkozója az újságíróklubban

A közelgő sajtónap alkalmából a Magyar Újságírók Országos Szövetségének Csongrád megyei csoportja, a *Dél-Magyarország* és a *Csongrád megyei Hírlap* szerkesztősége tegnap délelőtt a szegedi újságíró klubban baráti találkozót rendezett. A megyei sajtó olvasóinak, levelezőinek, tudósítóinak, a lapokat előállító nyomdászoknak, a hírlapterjesztőknek a képviselői töltötték meg a klubot. A baráti találkozón jelen volt és köszöntötte a sajtó munkatársait *Csápenszki* István, a szegedi járási pártbizottság titkára, *Deák* Béla, a Szeged városi párt-végrehajtóbizottság tagja, a pártbizottság osztályvezetője és *dr. Dér* Ferenc, a MUOSZ osztályvezetője.

A baráti találkozót *F. Nagy* István főszerkesztőhelyettes, a MUOSZ megyei csoportjának titkára nyitotta meg. Az egybegyűlteket *Rácz* Lajos, a Csongrád megyei Hírlap főszerkesztője és *dr. Lőkös* Zoltán, a Dél-Magyarország főszerkesztője köszöntötték, s szóltak a sajtónap jelentőségéről. Egyebek között elmondták: az a szerkesztőségek törekvése, hogy ezután még jobban együtt írják az újságot az olvasók és a szerkesztőségek. A sajtó közügyekben ezután is számít az üzemek, termelőszövetkezetek, hivatalok és intézmények dolgozóinak leveleire, az üzemi és falusi tudósítók munkájára, az olvasók észrevételeire.

A felszólaló tudósítók, levelezők, hírlapterjesztők arról beszéltek, hogy a jövőben is segítői lesznek a sajtónak, amit az emberek becsülnek, mert a párt politikájának gyakorlati megvalósításához járul hozzá. Arra is bíztattak, hogy az újságok még elevenebben ostorozzák a szocialista életünktől idegen jelenségeket.

A Dél-Magyarország főszerkesztője és a Csongrád megyei Hírlap főszerkesztője több levelezőnek, tudósítónak könyvjutalmat nyújtott át. A Dél-Magyarország levelezői, tudósítói közül munkájuk megbecsülésének jeleként könyvjutalmat kapott: *Kovács* Mihály, *Németh* Péter, *Nikolényi* Árpád, *Radics* Sándor, *Sziládi* Sándor és *Totka* Károly. A hírlapterjesztői munkáért könyvjutalmat kapott *Szűcs* István és *Dudás* István, kiváló nyomdai munkáért pedig *Teleki* István gépszedő és *Engi* József gépmester.

A kötetlen, meghitt hangulatú találkozó után a résztvevők együttesen megkoszorúzták a mártírhalált halt forradalmárnak, az illegális Szabad Nép első szerkesztőjének, Rózsa Ferencnek emléktábláját Újszegeden, a róla elnevezett sugárút első házán.

Emlék a haladó szegedi újságírásnak

Délben a Dél-Magyarország szerkesztősége emléktáblát avatott az egykori haladó szegedi újságírók — közöttük Juhász Gyula — emlékére a Tisza Szálló éttermében, ahol 1920—30 között az újságírók törzsasztala állt. Erre az ünnepségre is együttesen jöttek el a délelőtti találkozó résztvevői, a sajtó dolgozói és vendégeik. A falba helyezett márványtábla mellett Juhász Gyula rézdomborítású portréja, *Tóth* Sándor szegedi szobrászművész alkotása áll.

Az ünnepségen dr. Lőkös Zoltánnak, a Magyar Újságírók Országos Szövetsége elnökségi tagjának, a Dél-Magyarország főszerkesztőjének bevezető szavai után *Magyar* László újságíró, Juhász Gyula hajdani munkatársa, a törzsasztal egykori tagja mondott avató beszédet. (Beszédéből a 6. oldalon közlünk részleteket). Ezt követően dr. Dér Ferenc a MUOSZ Elnökségének nevében helyezett koszorút az emléktáblára.

Az ünnepi eseményt emlékezetesen szép műsor tette még bensőségesebbé. *Bókay* Mária, a Szegedi Nemzeti Színház művésze Juhász Gyula „Új vallomás" című költeményét adta elő, a József Attila Tudományegyetem énekkara pedig Dávid—József Attila „Perc" és Mendelssohn „Búcsú az erdőtől" című kórusát énekelte élménynek illő színvonalon, *Kertész* Lajos vezényletével.

(Somogyi Károlyné felv.)

Az emléktábla-avató ünnepségén ... A Tudományegyetem énekkara énekel Kertész Lajos vezényletével. A karnagy mögött Magyar László

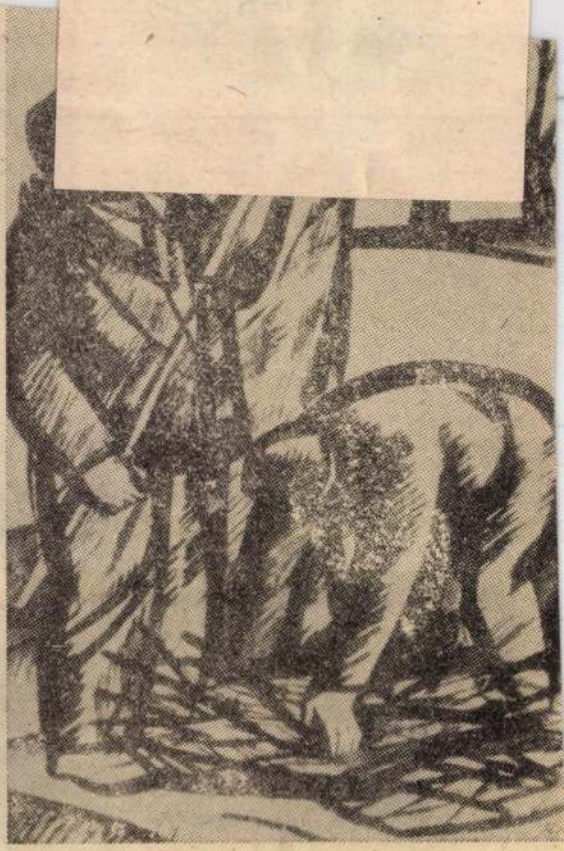

Hézső Ferenc: FAMETSZŐK

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

IFJÚ
KOMMUNISTA
1993 MÁR

1021

Tóth
Sándor

Tóth Sándor: OLVASÓ LÁNY

11

Otthon is csinosan

A háziruha legfőbb követelménye, hogy kényelmes, egy- tisztán tartható legyen, ne akadályozza a lányok azonban ma-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

1960 MÁR 31

Tóth Sándor

1021

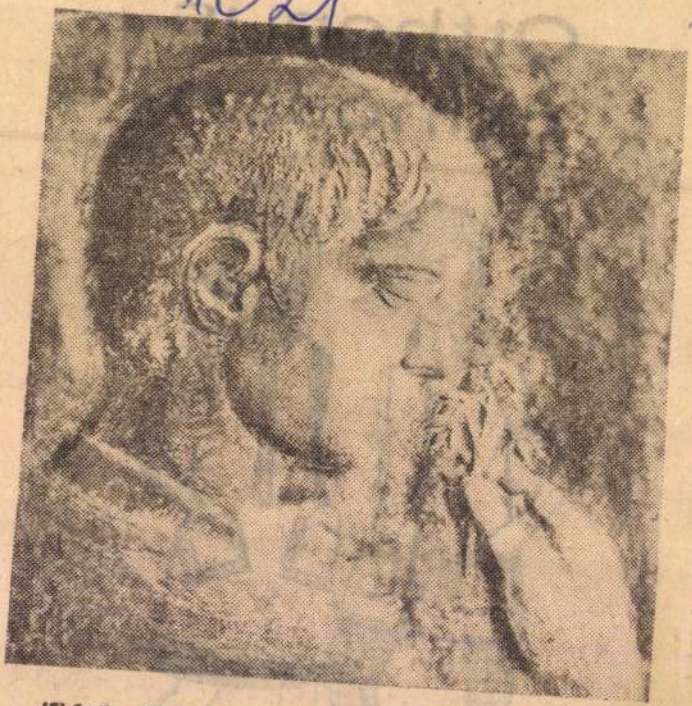

Tóth Sándor *Emlék*

vasör
dium
a do
anya
szor
hogy
takal
alap
Beté

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Tóth Sándor

DÉLMAGYARORSZÁG
1962 NOV - 6
1021

GAGARIN-DOMBORMŰ SZEGEDEN

Kedves esemény volt tegnap délelőtt a Gagarinról elnevezett Kolozsvári téri Általános Iskolában. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 45. évfordulója alkalmából leleplezték az iskola névadójáról készült réz domborművet, amelyet Tóth Sándor szegedi szobrászművész készített. Tarjányi Dezső repülőhadnagy méltatta az úttörők előtt Gagarin hősi útját, amelyet a világűrben tett, majd nagy taps és hurrá felkiáltás közepette leplezte le az űrhajósról készült művészi alkotást.

BÉRMUNKÁKAT IS VÁL-

A járási szervek közbelépésére lev

Miért nem virágzott a d

A termelőszövetkezetek megszilárdítása érdekében igen sokat tett eddig államunk. Elég csak a különböző rendeletekre, határozatokra hivatkoznunk. Ennek alapján nyílt lehetőség arra is, hogy állami támogatással szakemberek kerüljenek egy-egy közös gazdaságba, ahol munkájukkal segítsék a közösség boldogulását, a jövedelmezőbb gazdálkodás kialakítását. Ilyen kihelyezett szövetkezeti vezetőként dolgozott *Szántó* Sándor is, igen dicstelenül. Néhány évvel ezelőtt a nagymágocsi Sallai Tsz-ben tevékenykedett, mint elnök, kevés sikerrel. Amikor ott befejezte pályafutását, a megye egyik leggyengébb közös gazdaságába helyezték: Dócra. Szántó Sándornak, az akták szerint, 1967-ig havonta 1440 forint jövedelemkiegészítést, vagyis állami támogatást fizet népgazdaságunk. Illetve fizetne, ha még elnök lenne. Mert időközben — enyhén szólva — eltanácsolták.

Mit is csinált ez az ember csaknem két évig a szövetkezetben?

„Itt akarnak élni . . ."

Nemrégiben jártam Dócon. A „Virágzó" szövetkezet egyik istállója előtt emberek beszélgettek. Lehettek ötenhatan. Zsebredugott kézzel álltak, eregették a füstöt, s kényelmesen adták egymásnak a szót. Olyan óra múlva, visszaútban, ismét láttam őket. Még mindig ott álltak, ugyanúgy beszélgettek, nem zavarta őket semmi az égvilágon. S mindez voltak. Régen is és legutóbb is. De másként alakult volna a helyzet, ha Szántó Sándor nem néz annyiszor a pohár fenekére.

— *A múltban is megéltünk itt, most is itt akarunk. De nem olyan vezetés mellett. Ha beszélni akartam az elnökkel, valamit elintézni, hajnalban kellett bejönnöm, nehogy később részegen ta-*

Tóth Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

1964 MÁJ 24

1021

TÓTH SÁNDOR RAJZA

Divatos p

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

1967 OKT 29

Tóth Sándor

1021

Tóth Sándor **Kendős nő**

1021 Tóth Sándor

LENIN

Tóth Sándor rézdomborítása. A fiatal szegedi művész legújabb alkotását a Somogy megyei pártbizottság új székházában helyezik el

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Állandó műsorszó

KOSSUTH RÁDIÓ: 4.26: Rákóczi-indulő
Időjárásjelentés. — 4.32—7.58: Hajnaltól reg
sor. — Közben: 4.45: Falurádió. — 5.00:
lentés. 5.30: Reggeli krónika. — 6.00: Hír
tés. — Kb. 6.30: Híreik. Időjárásjelentés. —
nika II. — Kb. 7.30: Új könyvek. — 8.00:
lentés. — 8.05 Műsorismertetés. A budapes
déki színházak műsora — 10.00: Hírek.
Időjárásjelentés. — 12.00: Déli harangszó.
lapszemle. Időjárásjelentés. — 13.00: A bu
műsora. — 15.00: Hírek. Időjárásjelentés. —

kat énekel
17.45 Van új a Nap alatt
18.00 Húszas Stúdió
19.35 Írta, aki elmondja
21.17 Népdalcsokor
22.20 Made in Hungary! Könnyűzene, tánczene, jazz
22.50 Meditáció
23.00 Walter Ludwig és Helen Traubel énekel
23.40 Könnyűzene

PETŐFI-ADÓ

10.00 Haydn-művek
11.00 Dallal-tánccal a világ körül
11.40 Két elbeszélés. Edward Redlinski: Hazafelé, Ivajlo Petrov: A padlásszoba
12.00 Beethoven: Hegedűverseny
12.46 Gazdaszemmel hazánk mezőgazdaságáról
13.01 Brahms kórusok
13.16 Ismerkedjünk a jazzmuzsikával (Ism.)
14.00 Kettőtől — hatig . . .
18.10 Egy szerelem három éjszakája. Részletek Ránky-Hubay-Vas zenés játékából
18.25 A 22. paragrafus csapdája. Részletek Joseph Heller regényéből (Ism.)
19.00 Hangverseny a stúdióban
19.30 Horváth Lajos népi zenekara játszik
20.00 Kapcsoljuk a Győri Kisfaludy Színházat
Kb.:
21.35 Nőkről — nőknek (Ism.)
Kb.:
22.05 Két keringő, egy polka
22.15 A hét előadóművésze: Ro-

17.59 Könnyűzenei híradó
11.25 A históriák forrásánál
22.00 Vázlatok Rossini portréjához III.

lődés

LY

éklete

ivelődés

ndszeresen napirendre tűz-éseiken, vezetőségi üléseiilet egyéb fórumain kulturákat. Természetesen ezekkel is csak a pártirányítás korkiindulva lehet hasznosan ás szóval: a pártalapszervelvenni az üzemi kulturális lenül foglalkozók kenyerét, megoldani a feladatokat, ebben őket iránymutatással, a politikai összefüggések a megvalósulás ellenőrzésészletekbe merüljön, hanem odjék, hogy hiánytalanul és ényesüljön saját területén a ési politikája.

leményezés tapasztalható már

Az anyanyel taságának félt az emberi ka tok, az illend sadalmi érintkezés óvása arra késztet, hogy — távol állván a túlzott szemérmességtől! — intő szándékkal hívjam segítőtársul mindazokat, akik sokadmagukkal méltatlankodnak a fület és a jó ízlést sértő rossz szokás hallatán.

Fájdalmasan hasít dobhártyánkba a durva szó. Egyikmásik, nyomdafestéket sem tűrő, s a félreérthetetlen kifejezés olyannyira megszokottá vált már, hogy hovatovább „közhelynek" tűnik. Csak azért ijesztő és lesz egyre ijesztőbb, mert már nem csupán a felnőtté cseperedő ifjúság tekintélyes része tartja természetes társalgási formának a goromba szavakkal tűzdelt beszédet, hanem a még alig volt pendelyesek is.

Az ám, csakhogy a kölyök legtöbbször nem is tudja, mi az értelme annak a szónak, amit kimond. Valahol, valakitől hallotta. A nagyobbaktól. De a nagyobbak is hallották valahol, valamikor. Egy biztos: nem az iskolában, a magyar nyelv óráján. Hallották a magakorúak társaságában, tőlük tovább terjedt... míg végül visszajutott oda, ahonnan eredetileg elindult: a felnőttekhez. S itt álljunk meg egy szóra!

Nagyon visszatetsző, amikor fiatal fiúk és lányok durva beszédét halljuk. Darázsként röpköd a szó, és csíp. Gyakran sértő arra nézve, akinek szól, vagy akinek a valakijéről szól. Fel sem veszi. Természetesnek tartja. Miért ne tartaná, hiszen a válasz különb. Az ord beszéd — s a párosult magat — nyílt teret ka halljuk az utca mozi előcsarnok a villamoson, a ren, a cukrászd az iskola előtt házibulin. Meg szik a szokás, ma még „csak" holnapra jeller déssé növekedh

Hol a hiba sa? Hol keresen gyökér? Semm sem a gyerekbe gyereket az apj anyja, a felnőtt nítják a beszéd szavakra. Az azt írtam: vissz ső a fiatal fiú leány szájából hangzott durva, letlen szó, ami ben hasonló tartással pá Ám sokkalta vi tetszőbb a d beszélő és vi

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Csongrád m. Hírlap
1973 JUN 17

Tóth Sándor
1021.

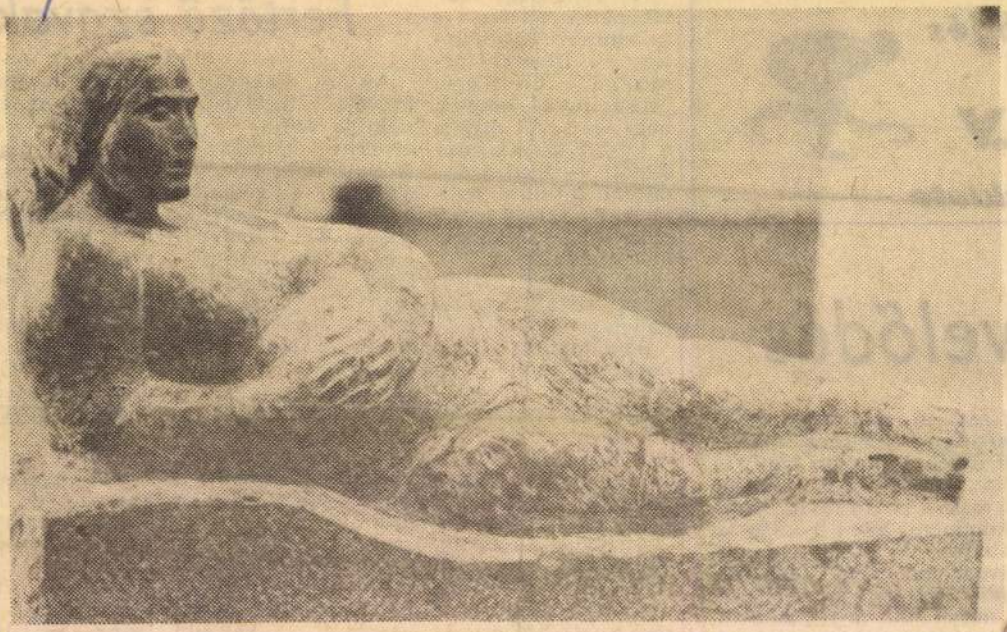

TÓTH SÁNDOR: VÁRAKOZÁS

a foglalkozá-

sztettük a különböző á
özetek ilyen viszonyok
tkező gőznyomási é
eghatározását. Méré
ámításaink szerint a
és különösen 40 és 160 k
g közt nagy intenzitású
A mélységben fejlődő
ebb része a földtanilag
g rövid életű vulkánol
ésével kapcsolatban a felszínre
erül ugyan, de nagyobb része
ehatol a litoszféra alá, a kö-
enynek részlegesen megolvadt
s emiatt jól vezető sajátságú
vébe, és ott lassan vándorló gőz-
párnává alakul. Ez a gőzpárna az
legfontosabb kenőanyag, amely
litoszféralemezek globális moz-
gását lehetővé teszi. Ebben lénye-
ges szerepe van a gőzpárna által
kifejtett, a litoszféra súlyával
szemben működő ellennyomás-
nak is.

Földszerkezeti fejlődés és civilizáció

E kőzetbetolódási folyamattal hatalmas geokémiai körforgalom valósul meg. A betolódási öv felett kiemelkedő hegységek lepusztulásából üledékes kőzet keletkezik a levegő oxigéntartalma és a víz egy részének felhasznánosítható ásványi nyersanyagok, számos ércféle, a szénhidrogének, termálvizek, a geotermikus energia. A szemiaktív betolódási övezetekben ily módon az ipartelepek és nagyvárosok fejlődéséhez szükséges anyagok és energiák koncentrálódnak.

A Magyar Középhegység délnyugati peremén a zalai olajvidéktől a Balaton déli oldalán, Székesfehérvár környékén, Budapest déli szomszédságán és a Mátra—Bükk közt húzódik át Rudabánya környékéig egy ilyen szemiaktív övezet, amelynek környezetét jogosan nevezik Magyarország nyersanyag- és energiatengelyének.

A szemiaktív övezetek azonban számos műszaki alkotásra kiható kisebb kéregelmozdulások (földrengések stb.) színhelyei is. A betolódási övezet pontosabb vizsgálata tehát műszaki szempontból is fontos. A budapesti földalatti-építkezések például

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

NÉPSZABADSÁG

1972 APR 18

Tóth Sándor szobrászművész

SZOBRÁSZTANULÓK SZEGEDEN

A szegedi Tömörkény István középiskola művészeti tagozatán díszítő szobrászatot is tanulnak a diákok. A jól felszerelt tanműhelyben Tóth Sándor szobrászművész tanár foglalkozik a fiatalokkal. Képünkön: Szűcs László és Magyar Csaba harmadik osztályos tanulók munka közben.

(Tóth Béla felvétele — MTI Foto.)

kat jól ki tudtad védeni
a döntőre elfáradtál...
— Csikós... Nem sok
mondani. A csapat leg
tagja voltál. Jól meg
helyed, bár jobbat vár

Javunkra v

A mérkőzés 90 perc[illegible] legalább hetvenet a kecskeméti csapat támadott, s a végén mégis mi örültünk a döntetlennek. Őszintén örültünk, mert igazában csak egy hajszálon múlott... Egy durva hibán, amit egy különben remekül védő kapus vétett. Bizony Palotait is utólérte az a sokat emlegetett kapussors. Mert egy csatár hibázhat. Kihagy öt helyzetet, de a hatodikat és a hetediket berúgja és nyer a csapat. De ha egyszer a kapus nyúl a labda mellé, már zörög a háló és elúszik a pont.

A Kecskeméti SC—Várpalota mérkőzés után így vélekedtek az érdekeltek:

Terbe Benjamin a Várpalota edzője: — Mi 1 pontot reméltünk, s bár ezt el is értük, mégis kissé csalódott vagyok; mert könnyen szerezhettünk volna kettőt is. Sajnálom Palotait, mert ő [illegible] egy kapus tehet egy ilyen mérkőzésen. Kivédte a 11-est, megfogott minden fogható labdát — egy kivételével.

Bármit is mondanak, nekem tetszik ez a fiatal kecskeméti csapat. Nem azért, mert nem vertek meg bennünket — tette hozzá mosolyogva —, hanem mert van bennük fantázia. Ha egy kicsit higgadtabbak lennének a kapu előtt, már az elején kaptunk volna két gólt.

Kövesi Károly a KSC-szakosztályvezetője: — A Várpalota számunkra mindig nagy ellenfél volt, de ilyen könnyen — mint most — még soha nem győzhettünk volna ellenük. Nekünk volt 8 „ziccerünk" és ebből egyet sem rúgtunk be, nekik viszont csak kettő, de már az elsőt értékesítették. Hát ez a labdarúgás. Egy kicsit szerencsejáték is.

Sz. Z.

TEKEHÍRADÓ

Egy győzelem, egy vereség az NB II-ben

[illegible] MÁV—Ganz-MÁVAG [illegible] Ko-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Tóth Sándor szobrász
1973 SEP 7 - Kulturális

Petőfi Népe

Tóth Sándor kiállítása

Szeptember 2-án a Kiskun Múzeumban megnyílt *Tóth Sándor* szegedi szobrászművész kétszáz alkotásból álló kiállítása, amelyet *Sümegi György*, a kecskeméti Katona József Múzeum művészettörténésze, a Forrás munkatársa rendezett. A tárlat megnyitójának közönsége előtt *Papp Lajos* SZOT-díjas költő ismertette a szobrászművész másfél évtizedes munkásságát.

Tóth Sándor — mondotta —, ismert szobrász Bács-Kiskun megyében azonban ez az első önálló tárlata. A művész 1933-ban született Miskolcon. Érettségi után, 1951-ben a Budapesti Képzőművészeti Főiskola rajzszakán Hincz Gyula és Papp Gyula irányítása mellett kezdte meg tanulmányait. Két év múlva átment a szobrász szakra, ahol tanárai Gyenes Tamás és Kisfaludi Stróbl Zsigmond voltak.

● **Tóth Sándor Feleségem című kisplasztikája.**

Tóth Sándor félegyházi kiállításán 100 érmét, 50 kisplasztikát, valamint tanulmányrajzokat mutat be. Fő témái: a béke, a szerelem, a család. A múzeum folyosóján láthatók ceruzarajzai, amelyek nagy része akt-tanulmány. Plakettjeinek többsége portré és emberalak-ábrázolás.

A tárlat megnyitása után megkértük a művészt, mondjon néhány szót jelenlegi tevékenységéről.

— Lengyelországból jöttem haza kimondottan erre a megnyitóra. Oda a lengyel—magyar kulturális kapcsolatok keretén belül hívták meg a nemzetközi szobrász szimpoziumra.

— Az ön művészete közérthető az egyszerűbb emberek számára is.

— Ami a mindennapi életben tapasztalható, azt igyekszem megragadni és tapinthatóvá tenni. Nem célom, hogy csak ehhez, vagy ahhoz a réteghez szóljak. Arra törekszem, hogy alkotásaimat mindenki értse.

Nagy Mária

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-048, 337-748, 340-776
CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Szeged

jövőre OB II-es sakkcsapatunk lehetett volna.

A Spartacus sakkszakosztályában egyébként 43 sportoló edz rendszeresen. Az idén nyolcan érték el közülük az I. osztályú minősítést — eddig egy I. osztályú sportolójuk volt, Rieger Ferenc —, de sok olyan fiatal versenyzőjük is van, akiktől már a közeljövőben lehet jó eredményeket várni.

MTVSE-nek csapatával.

E kijelentés kissé szokatlan volt. Hiszen hosszú évek óta azt tapasztalhatjuk szinte mindenütt: „kibékíthetetlen" ellentétek vannak a helyi egyesületek között.

A Spartacus SK titkára ezen már csak mosolyog. Igaz, így volt ez nálunk,

Torna

Szakosztályuk ebben az évben kezdte meg működését, sportolóik főként serdülő és ifjúsági korosztályúak; létszámuk mintegy húsz fő.

Az egyesület vezetőségének véleménye szerint jövőre már komolyabb versenyekre is lehet küldeni ezeket a fiatalokat. Közülük sokan máris elég jól tudják a II. osztályú minősítés „anyagát".

S itt kell elárulni, hogy miért mondják Makón a helyi Spartacus SK-ra, hogy szakosztályainak létszáma „három plusz egy!". Az ed-

Nemzetközi n
torna Kol

Befejeződtek Kolozsvárott a női kézilabda Kárpát Kupa csoportmérkőzései. Az alábbi sorrend alakult ki:

I. csoport:

1. Románia 6 pont. 2. Jugoszlávia 3 pont. 3. Csehszlovákia 3 pont. 4. Lengyelország pont nélkül.

II. csoport:

1. NDK 6 pont. 2. Szovjetunió 4 pont. 3. Magyarország 2 pont. 4. Román utánpótlás-válogatott pont nélkül.

Kedden pihentek a csapatok, ma, szerdán az alábbi párosításban küzdenek a végső helyezések eldöntéséért:

1. helyért: Románia—

Teke NB II

Nem esett ki a H. MEDOSZ

Nagy izgalmak közepette dőlt el a kiesés sorsa a teke NB II-ben. A versenykiírás értelmében ugyanis az idén a 13—14. helyezett csapatok mellett a két csoport egyik 12. helyezettjének is búcsút kellett mondania, ezért a két 12-ik osztályozót vívott a bentmaradásért. A H. MEDOSZ együttese volt az egyik „szenvedő fél", miután a keleti csoportban a 12. helyen végzett. A nyugati csoportban a tavaly még NB I-ben szerepelt Pécsi BTC végzett ezen a helyen, s ezt alapul véve a MEDOSZ-nak bizony kevés esélye volt. Nos, mégis a vásárhelyieknek sikerült a bentmaradás. Az oda-vissza alapon, tehát Pécsen és Vásárhelyen lejátszott két mérkőzésen a kiírás szerint az előírt 200—200 dobás után a faarányoknak kellett dönteni. A 200—200 dobás végeredményben a MEDOSZ játékosainak sikerült jobban: Pécsett csak minimális hátrányba kerültek és azt hazai pályán behozva, összesítve 59 fa különbség mutatkozott a vásárhelyiek javára! Ez pedig azt jelenti, hogy a H. MEDOSZ megmenekült a kieséstől, s jövőre is NB II-es lesz.

Sajátos karakterű, jó színházra van szükség

Vita a Szegedi Művészklubban

A szegedi Bartók Béla Művelődési Központ Művészklubjában hétfőn este színházi életünk időszerű kérdéseit vitatták meg írók, festők, színházi szakemberek. *Mocsár* Gábor író, a klub elnöke bevezetőjében emlékeztetett az eddigi sikeres vitákra, amelyek a város szellemi karakterével és a városesztétika kérdéseivel foglalkoztak.

— Az egyre fejlődő város szellemiségének alakulásában — mondta *Mocsár* Gábor — jelentős hely illeti meg a színházat. A kérdések éppen ezért így merülnek fel: akar-e a szegedi színház karakteresen szegedi lenni, miféle színházra kell törekedni Szegeden, kinek akar játszani és hol kell keresnie legfőbb bázisát? Emellett megemlíthetnék még olyan izgalmas kérdéseket is, mint a mai drámairodalom helyzete vagy egyéb problémák.

A felvetett kérdésekre először a színház igazgatója, *Lendvay* Ferenc válaszolt:

— Szeged kialakuló szellemi életének fontos része a színház. A színház azonban csak akkor eresztheti gyökeret, ha tudja, hogy kinek játszik. Jóllehet az országon belül is nagy különbség van közönség és közönség között. Előfordul, hogy egy színdarab Debrecenben sikert arat, Szegeden viszont megbukik. Mindez a mi színjátszó hagyományunkkal is összefüggésben van, hiszen mindössze 175 éves múltra tekint vissza és éppen ezért nem mérhető más országok kialakult színházi életéhez, hagyományához. Vidéki városainknak megkülönböztetett színházi programra van szükségük, hogy sajátos karakterüket kialakíthassák. Nekünk például feltétlenül figyelembe kell vennünk a Szegeden tanuló, mintegy tízezer diákot, egyetemi és főiskolai hallgatót. A sajátos karakter kialakítása nem megy egyik napról a másikra. A városban működő színjátszó csoportokkal éppúgy törődni akarunk, mint a fiatalok nevelésével, vagy a közönségünk szórakoztatásával. Ez természetesen csak a legalapvetőbb kérdésre válasz, tudniillik, hogy számítunk a közönségre. Úgy gondolom, hogy nemcsak közönségünk rokonszenvét, hanem értő szeretetét is meg kell nyernünk. Hogy ez hogyan sikerül, arra majd ez az évad ad egyértelmű választ.

Különösen éles vita bontakozott ki a „modern" színház és a „modern" színdarabok körül. A felszólalók — *Vántus* István zeneszerző, *Bárdos* Pál író, *Tóth* Sándor szobrászművész, *Csontos* Magda újságíró és *Vass* Károly vezető rendező — értékes gondolatokkal járultak hozzá a színház profiljával kapcsolatban felmerült kérdések megválaszolásához.

— Nem attól modern egy színház, hogy Ionesco-darabot játszik — mondta válaszában *Lendvay* Ferenc. — Különben is, erre a koronként újra és újra felmerülő kérdésre igen nehéz pontos választ adni. Én inkább így mondanám, számomra nem modern az ami az emberbe vetett hitet megingatja és abszurdként ábrázolja az emberi kapcsolatokat, megfeledkezik a mi nemzeti sajátosságunkról. Úgy gondolom, Németh László, Dürrenmatt, Mocsár Gábor darabja modern darab. Az írott anyag azonban csak része a színháznak, a többi a művészi megfogalmazáson, a rendezői koncepción és a kiemelkedő színészi teljesítményeken múlik. Ez avathat csak modernné egy előadást, sok ilyen produkció pedig egy színházat.

Vass Károly vezető rendező a színház lényegét igyekezett megfogalmazni felszólalásában: — A színház igazi lényege az emberábrázolás. A nagy drámák pontosan felfedezhetők a színjátszás történetében, ezek mondták el a legtöbbet az emberről. A huszadik század írói nem tudták még a maga összetettségében ábrázolni az embert. Egy azonban bizonyos, a pesszimista hangvételű drámák nem valók színpadjainkra. Ugyanakkor azt is meg kell mondanunk, hogy a színház nem használható fel direkt politikai szószéknek. Megrázó, jó színházra van szükség! Olyan színházra, amelyben a nagy színészegyéniségek valósítják meg a mű és a rendezés koncepcióját. Hiszem, hogy Szegeden most ilyen színház kialakításán munkálkodunk.

POLNER ZOLTÁN

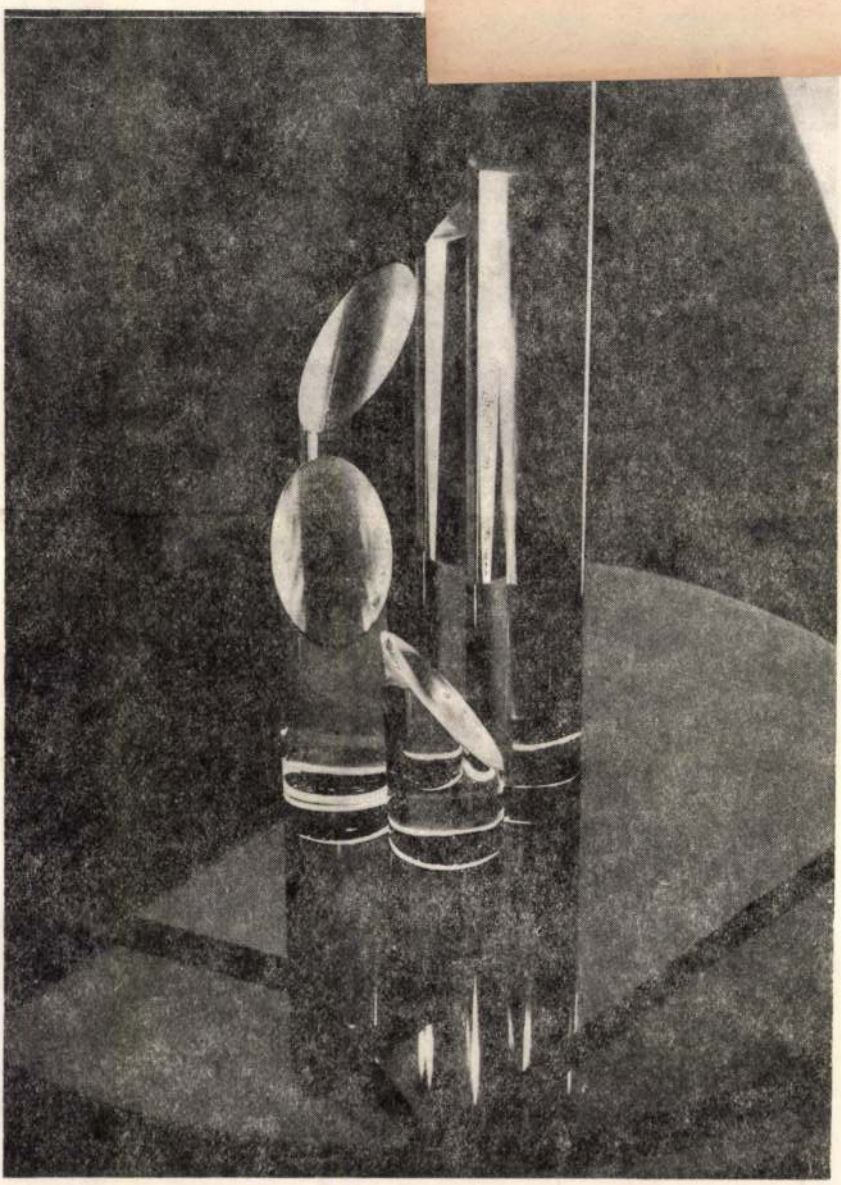

Tilless Béla: Pentaton

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Tóth Sándor Munkácsy-díjas szobrászművész

SZABOLCS SZATMÁRI SZEMLE

1984

1021

Tóth Sándor: Köröndön

FOTO MTI — GY. KOVÁCS

im Budapester Haus des
handlungen zwischen ei-
r Kommunistischen Par-
rinen, geleiteten Delega-
romitglied Béla Biszku.
ien (r.) und Béla Biszku
Ankunft der finnischen

eik hat
ingen auf

Budapest — Nur noch vier Runden der Herbstsaison in der Fußball-Nationalmeisterschaft sind zu spielen. Bis zum Abschluß am 1. Dezember werden 32 Begegnungen abgewikkelt, und noch vieles ist bis zur „Austeilung der Halbjahres-Zeugnisse" möglich.

Im Herbstspurt sind besonders die Möglichkeiten für Ferencváros, MTK, Békéscsaba und Rába ETO günstig, da sie von den noch auszutragenden 4 Begegnungen drei auf heimischem Platz abwickeln und nur einmal auswärts spielen. Gleichzeitig werden Vasas, Tatabánya, Haladás und Salgótarján dreimal auswärts und einmal auf heimischem Platz antreten. Letztere Mannschaften belegen gegenwärtig den 10., 11., 14., und 16. Platz der Tabelle, und es bedarf schon einer großen Bravour, um aus der Gefahrenzonen herauszukommen. Mehrere Treffen wird es unter den gegenwärtigen Spitzenreitern (1.-5. Tabellenplatz) geben. Ujpesti Dózsa z. B. reist nach Zalaegerszeg, ebenso wie Ferencváros, und Bp. Honvéd nach Székesfehérvár.

Der gegenwärtige Tabellenstand: 1. Ú. Dózsa 20 Punkte; 2. Bp. Honvéd (18), 3. Ferencváros (14) 4. Zalaegerszeg TE (13), 5. Videoton (13), 6. Csepel (11), 7. MTK (11), 8. Diósgyör (10), 9. Békéscsaba (10), 10. Vasas

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 NOV 2

Daily News

Sándor Tóth

1021

FOTO MTI — P. L. BALOGH

Vor 150 Jahren erkauften sich die Bauern von Nyíregyháza in Ostungarn von den Gutsherren den Landbesitz sowie ihre Pflichten und Abgaben als Leibeigene. Anläßlich des Jahrestages wurde auf dem Kossuth-Platz — an der Stelle, wo seinerzeit die Erbablösung bekanntgegeben wurde — eine Gedenksäule des Bildhauers Sándor Tóth enthüllt.

Magyar klasszikusok Skóciában

A Merlin az edinburghi fesztivál vendége

A *Nemzetközi Merlin Színház* az idei, ötvenéves jubileumát ünneplő *edingburghi fesztiválon* három színházi előadással és két zenei produkcióval mutatkozik be augusztus 9. és 23. között. Első alkalommal lép fel közösen az idegenforgalom és a kultúra, bebizonyítva ezzel, hogy kulturális területen Európa szerves részei vagyunk – nyilatkozta *Schiffer* János, Budapest főpolgármester-helyettese a szerdai sajtótájékoztatón. Az 1991-ben megalakult Merlin Színház a kezdetektől igyekezett nemzetközi színházzá válni. Éppen ezért ünnepi alkalom számukra a skóciai fesztivál, ahol végre kiléphetnek a nemzetközi porondra – mondta *Jordán* Tamás igazgató.

A program összeállításánál [illegible] fő szempontot vettek figyeladái alapján készült a *Wounded Women* című feldolgozás, amely a magyar népi folklórt és a modern táncszínházi nyelvezetet ötvözi a magyar irodalom klasszikusának alkotásaival. Arany balladáit *Zollmann* Péter fordította angolra, ezek ihlették meg a rendezőt, a balladák színpadi adaptációjára. *Madách* Imre *Az ember tragédiája* is szerepel a fesztiválon, amely most méltó interpretációra talált a magyar származású skót irodalmár, Iain *MacLeod* fordításában. Az előadás a Merlin Színházzal kooprodukcióban készült a többszörös Fringe-díjas skót művész, John *Carnegie* rendezésében, aki régóta lelkes híve Madách művének, és csak az alkalomra várt, hogy színpadra állíthassa angolul.

A magyar zenei élet jeles képviselői mutatkoznak be két

Aki hátára veszi a földet

Budai Tibor grafikái a Hadtörténeti Múzeumban

A *Hadtörténeti Múzeum* képzőművészeti gyűjteménye katonai témájú metszetsorozattal gyarapodott nemrégiben. Az ajándékozó *Budai* Tibor grafikusművész *Gyökereim-kötődéseim* című kiállítása augusztus 24-ig tekinthető meg a múzeumban. A természetben és a történelemben kötődéseit megtapasztaló ember képét villantja fel a tárlat rézkarc-, grafika-, olajfestménygyűjteménye. A zsúfolva elrendezett, aprólékos részletességgel megalkotott művek hatása sokkoló – a természeti katasztrófák árnyékában, a háború fenyegetettségében élő ezredvég üzenetét közvetítik. A művész bolygónk állapotára hívja fel a figyelmet egy sorozatában, amelyen Noé bárkáján menti az életet, de már a bárka is töredezett, bizonytalan megnyitóján. A katasztrófa előtt az ember válasza csak az értékmentés lehet: a grafikus aprólékos munkával természettudományos illusztrációkat készít az állatvilágról. A *Szürke gém halat fog*, a *Róka pockot ejt*, a *Vadászó macskabagoly* című grafikák művészi igénnyel szolgálják az ismeretterjesztést. Budai Tibor *Magyar nyelvemlékek* című sorozatában rézkarctechnikával mutatja be a hazai művelődés évszázadait. Grafikái mint irodalmi illusztrációk többek között *Mikszáth* Kálmán, *Móra* Ferenc, *József* Attila és *Ottlik* Géza alkotásaiból ismertek. Elfogadott-e a művészvilágban az illusztráció műfaja? – kérdeztük Buda Tibortól.

– Az illusztrálást a színész munkájához tudnám hasonlítani, aki miközben a tartás és a gesztus- az alakot, elsősorban a hitelességre törekszik. Az én munkám is hasonló. A rajzokon keresztül műalkotást közvetítek, ezért figyelnem kell a hiteles ábrázolásra. Az alkotói munka fontos fázisának tartom az anyaggyűjtést, a „hozzáolvasást" hogy a tárgyak szintjén is hűségesen visszaadhassam az olvasás nyújtotta élményt. Ebből a lényeget megragadva és hiteles anyagisággal felruházva jön létre a műalkotás.

– Önarcképnek tekinthető a természetről szóló sorozat?

– Akaratlanul rajzolom magamat. Úgy érzem, én vagyok az a kisember, aki hátára veszi a földet és féltő szeretettel hordozza. Szerepemet nem tévesztem össze a politikusokéval. Én a grafikákon keresztül tudom csak elmondani, hogy a természet az életünk, és a föld mindannyiunké.

(n. t. i.)

NAPLÓ

A KERÁMIAFESZTIVÁL munkáiból kiállítás nyílik meg a Vigadó Galériában (Budapest V., Vörösmarty tér 1.) ma délután öt órakor. A tárlat augusztus 24-ig tekinthető meg. Nemzetközi kerámiafesztivál címmel szakmai napot tartanak augusztus 2-án, szombaton tíz és tizennyolc óra között a kecskeméti Nemzetközi Kerámiastúdióban (Kecskemét, Kápolna u. 1.). A rendezvényre autóbusz indul augusztus 8-án reggel nyolc órakor a budapesti Erzsébet térről. Jelentkezni Dubovszky Gábornál lehet a 131-3183-as telefonszámon.

NEMZETKÖZI BÁBOS továbbképző tábor kezdődött Temesváron. A táborban magyar, román, szerb, amerikai és tajvani bábosok vesznek részt.

ELEKTROAKUSZTIKUS zenei találkozót rendeznek Sárváron. A négynapos rendezvénysorozaton a zeneműveket speciális kottából, szigorú szabályok szerint adják

Tisztelt Szerkesztőség! Toth Sándor szobrász

Korona a tízezer forintoson

Kezemben az új tízezer forintos. Isten adja, hogy minél több legyen belőle a zsebemben. Szép pénz. Nagysága kisebb a régi papírpénzeinknél, papírja vékonyabb, tartósabbnak tűnik. Számos hamisítás ellen védő megoldást tartalmaz. *Vagyóczky* Károly nemzetközileg elismert kiváló grafikusművész acélmetszete nagyszerű. A feszes, kemény, jellegzetesen magyar pénzgrafikai rajzolat, előző pénzeink legjobb hagyományainak folytatója. Az alkalmazott betűtípus is, *Misztótfalusi Kis* Miklóst idézi, nem jellegtelen modernkedő számítógépes grafika. Csak dicsérni tudom ezt a szép új magyar pénzt.

Államalapító királyunk képmása a *II. Silvester* pápa által majd ezer éve adományozott szent koronával a fején él a nemzet tudatában. *Benczúr* Gyula festményein, *Berán* József nagy sikerű ötpengősén a veszprémi királyszobron, a Halászbástya lovas szobrán, a napjainkban felállított szegedi és hódmezővásárhelyi *Szent István-szobrokon* is, valamint az 1923 évi egyezer koronás papírpénzen is Szent István fő attribútuma, a szent korona. Magyarország Nagyasszonyát is azért ábrázolják századok óta művészeink a szent koronával, mert a legenda szerint magja szakadt királyunk az országát a Szűzanyának ajánlotta.

A magyar korona zárt korona, melyet csak az uralkodó szuverén császárok, királyok – ezer éve Szent István is – hordhattak. Zárt korona volt a fő attribútuma a pápának, a német-római császárnak, az orosz cárnak, az angol királyi háznak. Tény, hogy maradtak fenn a középkorból királyfejek a pénzen ábrázolt koronákra hasonló, nyitott koronával. Vajon ezek a szobrok valóban Szent Istvánt ábrázolták? A pénzen lévő korona hűbéri, alattvalói, hercegi vagy halotti jelkép. Szent Istvánt – véleményem szerint – csak a szent koronával lehetett volna ábrázolni.

Elszomorít, hogy új pénzünk, melynek mind hazánkban, mind külföldön rendkívül nagy a nemzettudatot alakító szerepe, történelmi múltunk kezdetéről deheroizáló hamis képet mutat, nagy királyunkat nem méltóságának megfelelően zárt koronával, nem a szent koronával ábrázolja.

Tóth Sándor
szobrász

KÖZZÉTÉTEL

Az Első Magyar-Angol Broker Rt. az 1996. évi CXI. tv. 8. rész XXIII. fejezet 155. §-a értelmében közzéteszi könyvvizsgáló által auditált 1996. évi beszámolóját, amely megtekinthető 1997. augusztus 1-jétől a cég székhelyén: Budapest VII., Dob u. 1., hétfőtől péntekig 8–14 óráig.

Adatok E Ft-ban

Sorszám	A tétel megnevezése	Előző év	Tárgyév
a	b	c	d
01.	**A) Befektetett eszközök (02.+09.+16. sor)**	19 648	17 078
02.	I. IMMATERIÁLIS JAVAK (03–08. sorok)	547	330
03.	Vagyoni értékű jogok	447	
04.	Üzleti vagy cégérték		
05.	Szellemi termékek	100	330
06.	Kísérleti fejlesztés aktivált értéke		
07.	Alapítás-átszervezés aktivált értéke		
08.	Immateriális javak értékhelyesbítése		
09.	II. TÁRGYI ESZKÖZÖK (10–15. sorok)	11 531	10 178
10.	Ingatlanok		
11.	Műszaki berendezések, gépek, járművek		
12.	Egyéb berendezések, felszerelések, járművek	11 531	9532
13.	Beruházások		646
14.	Beruházásokra adott előlegek		
15.	Tárgyi eszközök értékhelyesbítése		
16.	III. BEFEKTETETT PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK (17–21. sorok)	7570	6570
17.	Részesedések	4000	3000
18.	Értékpapírok		
19.	Adott kölcsönök		
20.	Hosszú lejáratú bankbetétek	3570	3570
21.	Befektetett pénzügyi eszközök értékhelyesbítése		
22.	**B Forgóeszk[illegible]**		

TÓTH SÁNDOR

Kelet - Magyarország

1998. VII. 1.

A nyíregyházi Jósa András Múzeumban az állandó kiállítások mellett a Barbárok a birodalom peremén, A pénz története az ókortól című tárlatok várják a látogatókat. Ugyanitt: életműkiállítás nyílt *Tóth Sándor* Munkácsy-díjas szobrászművész alkotásaiból.

ettel:

Dr. Marosi Ernő
az OTKA Társadalomtudományi
Kollégium elnöke

TÓTH SÁNDOR

Kiállítások
A nyíregyházi Jósa András Múzeumban az állandó kiállítások mellett a Barbárok a birodalom peremén, A pénz története az ókortól című tárlatok láthatók. Ugyanitt: életműkiállítás nyílt *Tóth Sándor* Munkácsy-díjas szobrászművész alkotásaiból.

Kelet-Magyarország 1998. ok

TÓTH SÁNDOR

KISKELET

1998. IX. 24.

A penz története az ókortól
című tárlatok várják a láto-
gatókat. Ugyanitt tekinthe-
tő meg *Tóth Sándor* Mun-
kácsy-díjas szobrászművész
gyüjteményes kiállítása.

bozótban

találékony lesz az ember

yik vágya volt erikába, ahol nyek leper- onokat keres- az, a bőrüket Jem tagadom, gyó voltam, de es fejjel is be-

egy-két másodperc alatt döntenie kellett.

A magasság azonban méreggé vált szervezetében, ejtőernyővel is volt már néhány ugrása, nagyon élvezte, s a többi lehetőséget csak azért nem használta ki, mert maximalistaként

földön is

A szerző felvételei

ber egy ilyen incs visszaút. ilyen lehető- gy érdemes-e y repülésével oltán. Inkább reti a kihívá- hogy közben ben tartja az volt már ne- gyszer éppen oktatás köz- ormány him- émi fejtörést, a gépet. gépet, mint a t adtam, kis- a fékszárny

nem tudja rászánni az ejtőernyőzésre azt az időt, amit pedig rá kell. A gumiköteles ugrásról pedig az a véleménye, hogy ahhoz megfelelő környezet kell, egy daru nem nyújt igazi élményt.

— Ha majd eljutok egy szakadékot átívelő hídra, onnan egész biztosan ledobom magam — tesz fogadalmat.

Azért furcsa, hogy itt, Nyíregyházán pólóban és rövidnadrágban hozza a frászt a nézőkre, de később felveszi a MALÉV sötétkék egyenruháját, s a Boeing kényelmes üléséből mormolja el a startlis-

TÓTH SÁNDOR

1998. június 6., szombat

Kelet-Magyarország

KM-TÁRLAT

Tóth Sándor alkotásai

A nyíregyházi Jósa András Múzeumban a közelmúltban nyitották meg megyeszékhelyünk Munkácsy-díjas szobrászművésze, Tóth Sándor tárlatát. A nagyon gazdag anyagot bemutató kiállítás átfogja a jeles alkotó teljes életművét. Az érdeklődők megszemlélhetik a mívesen megmunkált érméket, a kisplasztikákat, domborműveket, szobrokat, láthatják azt a kompozíciót is (A Paradicsom kapuja), amellyel a kiváló szobrász nemrég elnyerte a ravennai biennálé második díját.

Tóth Sándor művei Elek Emil felvétele

TÓTH SÁNDOR – szobrász

Kiállítások

A nyíregyházi Jósa András Múzeumban az állandó kiállítások mellett a Barbárok a birodalom peremén, A pénz története az ókortól című tárlatok várják a látogatókat. Ugyanitt: életműkiállítás nyílt *Tóth Sándor* Munkácsy-díjas szobrászművész alkotásaiból.

A Sóstói Múzeumfaluban két időszaki kiállítás tekinthető meg (naponta 9 tól 17

Kelet-Magyarország
1998. 07. 10.

SZOMBATI TELEVÍZIÓ

MTV 5.50–8.00 Nap-kelte 8.00 Jó reggelt adj, Istenem! 8.10–9.05 Cartoon Network 9.05 Gyalogbéka 9.35 Lurkó-kupa 9.45 ZeneGép 10.10 Fazonok… 11.05 Közkívánatra! Szenvedélyek 11.55 Szerelmek Saint Tropez-ban 12.45 Válaszolunk… 12.55 Energia ABC 13.00 Híradó 13.10 Népzenei magazin 13.35 A kölcsönkapott Föld 14.05 Filmmúzeum: Gyilkosság, szólt a hölgy – ang. film 15.35 Divat '98 16.05 Úton 16.35 Aranyág – értékelés 17.25 Telesport, labdarúgó-vb, Korea–Mexicó 19.30 Híradó. Sporthírek 20.00 Új szeszélyes évszakok – szórakoztató magazin 21.00 A hét filmje: Terminátor 2. – Az ítélet napja 23.15 YES-koncert

MTV 8.00–10.30 Nemzetiségi magazinok 10.30 Válogatás az MTV 1 műsorából. Famíla Kft. 10.55 Számítógép-jogosítvány 11.20 Dreszt éves Kabos: Márciusi mese – magy. játékfilm 14.10 A föld máglyája – vulkánok 15.05 A titkos kert 15.35 Néhány perc Kabos Gyulával 15.55 A meghódított Kárpát-medence 16.45 Helikon 17.20 Magyar történelmi arcképcsarnok 17.35 Mese 18.00 Híradó 18.20 Muzsika-szó 19.05 Szünidei jókívánságok határok nélkül 20.20 Egy film a „Kutyaéletről" 20.35 Coloradói képeslap 21.00 Híradó 21.20 Sportpercek 21.35 Az ART nem árt – Hal Hartley filmjeiből: Hihetetlen igazság – am. játékfilm 23.05 Híradó 23.20 Vers 23.25 Az éjszaka filmje: Vincent, Francois, Paul és a többiek – francia játékfilm

tv2 6.30 Könyvek könyve 6.55 Pizsamás banánok 7.27 Pufóka 7.55 Sandokan 8.38 Kutyavilág 9.00 Partyzán 9.20 Parker Lewis sohasem veszít 10.50 Top–10 11.30 Mozivarázs 12.00 Nótaszó 12.30 Po- 11.25 Maxi Max 11.55 Star Trek 12.55 Az Angyal 13.50 Melrose Place 15.15 Beverly Hills 90210 16.15 NBA-döntő vagy A boldogság rabja – am. film 18.15 Profitvadász 18.45 Hír 3 19.15 Egy rém rendes család 19.45 Egérút a Holdra 21.20 Alkonyzóna 21.50 A földrengés után

SZÍV TV 7.10, 9.30, 13.30 Zenei összeállítás 7.00, 0.30 Napraforgó 9.00 Meditációs jóga 12.00 Gerincjavító torna 15.00 Én pici pónim 15.30 Popeye 16.00 Príma torna 16.30 Salty, a fóka 17.00 A vadonban 18.00 Útifilmek 19.00 Irányjelző 19.30 Delfy 20.00 Celeste

MTV SAT 2.05 Music Box 12.00 Magasfeszültség 12.30 Rocktükör 13.00 A növények magánélete 15.00 Szelep 16.00 A növények magánéle-

SZOMBATI RÁDIÓ

MR KOSSUTH 8.06 Kopogtató 8.30 Fúvom az énekem… 8.35 Kerek Perec 9.00 Hírek. Időjárás. Útközben 9.05 Családi tükör 9.35 Pótkerék 10.00 Hírek. Időjárás. Útközben 10.05 Szombat délelőtt 12.00 Déli krónika 12.30 Kontinensek, szántóföldek 13.00 Hírek. Időjárás 13.05 Új Zenei Újság 13.40 Háló-társ 14.00 Hírek. Időjárás 14.06 Oxigén 14.55 Műsorajánlat 15.00 Hírek. Időjárás. Útközben 15.05 Irodalmi újság 16.00 Tizenhat óra 17.30 Népzenei portré 18.00 Esti krónika 18.20 Elő-futam 18.25 Szemle 19.00 Hírek. Időjárás 19.05 Sportvilág 19.25 Műsorismertetés 19.29 Az ötös lottó nyertes számai 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.40 Miska bácsi levelesládája 20.00 Hírek. Időjárás 20.05 A Rádiószínház Dokumentumműhelyének bemutatója 21.00 Hírek. Időjárás 21.05 Gyilkosok és üldözöttek 22.00 Késő esti krónika 22.20 A 23. óra 23.00 Hírek. Időjárás 23.05 Azok a rádiós évek 24.00 Hírek. Időjárás 0.10 Himnusz

MR PETŐFI 5.55 Állomáskereső 6.00 Hírek. Időjárás 6.03 Pax rádió 6.35 Sportszombat 8.00 Hírek. Időjárás 8.03 Hazai slágerkívánságok 9.00 Hírek. Időjárás. „Szülőföldem szép határa…" 9.04 „Itt születtem én…" 12.00 Jó ebédhez szól a nóta 13.00 Hírpercek 13.15 Daráló 13.45 Hang-képek és játék – az Őrségből 14.00 Szívküldi – különkiadás 16.00 Vállalkozás-klinika 16.30 Kerengő 17.00 Hírek. Időjárás 17.05 Operettparádé 18.01 Hogy tetszik lenni? 18.30 Drogambulancia 19.00 Hírek. Időjárás 19.03 Hogy volt? 20.00 Sportkoktél 21.00 Hírek. Időjárás 21.03 Talpalávaló 22.00 Kapcsoljuk a Petőfi Csarnokot 23.00 Hírpercek 23.15 Ennyi… 24.00 Éjfél után…

MR BARTÓK 6.00 Muzsikáló reggel 8.00 Hírek. Időjárás 8.03 Műsorismertetés 8.10 Pódium 9.05 A századik! 10.00 Hírek. Időjárás 10.05 Hangfelvételek felsőfokon 11.23 Grieg: Peer Gynt 12.00 Hírek. Időjárás 12.05 A Bartók rádió kívánságműsora 14.00 Hírek. Időjárás 14.04 Lemezbemutató 15.00 Operaművészlemezek 16.00 Hírek. Időjárás 16.05 A hét muzsikusa – az év hallgatója Kb. 17.30 Barokk muzsika 18.00 Hírek. Időjárás 18.05 Magyar képek 18.45 Kamarazene 19.30 Kapcsoljuk a baden-badeni Festspielhaust Kb. 22.35 Fúvósmuzsika 22.50 Világhírű előadóművészek felvételeiből 24.00 Hírek. Időjárás. Szózat

TÓTH Sándor szobrai

A szakmai ellenőrzést még javítani kell

Török András, a Nemzeti Kulturális Alap vezetője nem csomagol

A kuratóriumi tagok maradnak, az elnöknek viszont bizonyára mennie kell. A kulturális élet legnagyobb hazai pénzosztója, a Nemzeti Kulturális Alap (NKA) élén ugyanis mindenkor olyan személy áll, aki élvezi miniszt[ere] bizalmát. *Török* András ezt természetesnek is tekinti. Bár még nem csomagol, miközben készül a következő főbizottsági ülésre, arra kértük, vonja meg az eltelt négy esztendő mérlegét.

Az NKA-t egyébként az Országgyűlés alapította 1993-ban. Nincs vagyona, minden évben annyi pénzt oszt szét, amennyi abban az esztendőben szetesen állandóan borulátó a bevételt illetően, az elnöknek viszont az a feladata, hogy stratégiai terveket készítsen. Van hónap, hogy húszmillió forint érkezik a bankszámlánkra, van hogy ötszázmillió. Likviditási gondunk még nem volt, sőt mindig túl sok pénz hever a kincstárnál vezetett számlánkon. Ezt a pénzt addig meg sem kapjuk, lekötni tehát nem lehet. A gyakorlat az, hogy decemberben alapköltségvetést készítünk, a beérkező többletet pedig úgy osztjuk el, hogy a kollégiumok projektjeit versenyeztetjük. Így juthatott például százmillió forint az Orfeusz hangzó zenetör-

– Nem lehet csak a Nemzeti Kulturális Alap támogatására építeni. Szükség van saját részre, mi a legtöbb esetben csak kiegészítő támogatást adunk. De törekszünk arra is, hogy előre, a jövő évre kiírjunk pályázatokat, így a szervezők már most tudják, számíthatnak-e majd annak idején tőlünk pénzre. Erre a rendszerre igyekszünk áttérni azokon a területeken, ahol lehet.

pot támogatott, mint tavaly, mert a maradék huszonöt százalékot meg szétaprózta.

– *Volt olyan ötlet is, hogy a támogatást az előfizetők száma szerint kell elosztani.*

– Az első százötvenmilliót a minőségelv alapján osztották szét a kurátorok, most először fordul viszont elő, hogy még húszmillióra lehet pályázni az előfizetők számának igazolásával. Ez kísérlet. Remélem, beválik.

valamint babérkoszorús írók művei felkerülnek az Internetre, illetve a Sulinetre, ennek ellenében a szerzőknek felhasználási díjként életük végéig jár havonta a mindenkori minimálbér négyszerese. Halhatatlanok lesznek tehát az ötvenes években elismert Kossuth-díjak? Felkerülnek az Internetre a Sztálin-himnuszok? S ki állja a számlát, a havi juttatást a harminckilenc írónak?

– Valóban lehet vitatkozni a kiválasztottak körén, ám mégis ezeket az elismeréseket övezi a legnagyobb közmegegyezés. A végleges nevén Digitális Irodalmi Akadémia (DIA) évente sza-

NAPLÓ

SZÖRÉNYI LEVENTE zeneszerzőt tüntetik ki a magyarság érdekében kifejtett tevékenységéért a kisvárdai Tőkés László Alapítvány idei egyéni díjával. Az elismerést június 16-án a kisvárdai Bessenyei György Gimnázium dísztermében adják át.

TÓTH SÁNDOR szegedi szobrászművész nyerte el a második díjat Dante-kapu című művével az idei ravennai szobrászati Dante-biennálén, amelyre a Dante képzeletvilágát megjelenítő szobrászművészek kapnak meghívást. Tóth Sándor munkái régen szerepelnek a tárlaton. Legutóbb Firenze város aranydíját ítélte neki a zsűri.

Magyar siker Ravennában Tóth Sándor

Tóth Sándor szegedi szobrászművész nyerte el az idei, ravennai szobrászati Dante Biennálé második díját – tájékoztatta *Tóth Attila* művészeti író az MTI munkatársát. Rámutatott arra is, hogy magyar alkotó első alkalommal részesült ezen a fórumon ilyen szakmai elismerésben. A jelentősnek számító képzőművészeti biennáléra a *Dante* képzeletvilágát megjelenítő szobrászművészek kapnak meghívást. Tóth Sándor munkái pedig már hosszú ideje szerepelnek a tárlaton. Legutóbb Firenze város aranydíját ítélte neki a zsűri. Az idén a Dante-kapu című munkája látható Ravennában. Új Magyar. 1998. VI. 13

Kontakt-csoport, amely a délszláv polgárháború kezelésének egybehangolása végett alakult. A csoport hat tagja, az Egyesült Királyság, Németország, Franciaország, Olaszország, az USA és Oroszország külügyminiszteri szinten tárgyal.

A tegnapi külügyminiszteri találkozót már megelőzte a NATO védelmi minisztereinek tanácskozása csütörtökön, amelyen megállapodtak abban, hogy ha a jugoszláv kormány nem állítja le a koszovói albán [illegible] elleni terrorakciót, a radjon a Kontakt-csoport öt nyugati tagjával a fegyveres beavatkozás tekintetében. Amikor hétfőn *Milosevics* Moszkvába utazik, *Jelcin* aligha fog két-

Vadászok kontra földtulajdonosok

A vitéz úr harcot ígért

„Majd mi összeállunk, és együtt hasznosítjuk a vadászatot" (Endrey Antal és Kiss László)

– Ez még igazi Endrey-vályogból épült! – tessékel beljebb a tanyába a tulaj, akit inkább néznék városi úrnak, mint tanyasi marhatenyésztő farmernek.

Magas, szikár, őszbajszú-őszhajú alakja most kivételesen harmonizál a deres fákkal, bokrokkal. *Dr. vitéz Endrey Antal* negyvenévi ausztráliai ügyvédkedés után tért vissza ősei birtokára. Hódmezővásárhely mellett, Batida környékén a kárpótlásban 100 hold földet szerzett, s 70 fölött régi hazájában új életet kezdett: marhatenyésztésbe fogott.

A nem szokványos embertől nem szokványos levelet hozott a posta. *Rakonczai Istvánnak*, a hódmezővásárhelyi Előre Vadásztársaság elnökének címezte, de elküldte *Novák Imre* alpolgármesternek, *Nagy Kovács Jánosnak*, a Vásárhelyi Gazdasági Egyesület titkárának és lapunk szerkesztőségének is.

A levélben kifogásolja, hogy tavaly december 9-én a *„egy csapat fegyveres vadász"* behatolt batidai birtokára, s ott kérdezés, vagy köszönés nélkül

„elkezdett vadul lövöldözni".

„A leghatározottabban tiltakozom ezen birtokháborítás ellen. Felhívom a figyelmét, hogy a birtokomon mindenkor tartózkodó vadak ősi magyar jog szerint az én tulajdonomat képezik, és arra is, hogy az én földemre tudtom és engedélyem nélkül senki nem léphet, még kevésbé lövöldözhet. Amennyiben Önök valamely a volt proletárdiktatúra idején hozott jogszabályra hivatkoznak, tudatom Önnel, hogy annak érvényességét nem ismerem el. Ez a föld az én atyai örökségem, szabad magyar birtok, és ha Önök még egyszer megkísérelnek hasonló fegyveres birtokháborítást, azt a jogos birtokvédelem szabályai szerint hasonló eszközzel, tehát végső esetben fegyverrel fogom elhárítani."

Fegyverrel a birtokháborító vadászok ellen? No, ez több, mint érdekes, gondoltam. Ezért kerestem meg az érdekelt feleket. Még szinte ki sem szállunk az autóból, alig rázunk kezet a gazdával, máris UAZ gördül be az udvarra.

– Ő Kiss Laci, a szomszédom. Jó, hogy jön, neki is vannak sérelmei.

Az udvaron cserepek, egyéb építési anyag. A bekerített karámban a szürkemarhák vígan ropogtatják a szénát. 12 tehén és egy bika, valamint néhány üsző. Amott messzebb, egy kisebb karámban egy másik bika. Endrey úr mondja, a Hortobágyról hozta.

Ott álltak meg a busszal, mutat Vásárhely irányába, ám a nagy ködben alig látunk valamit. Néhányan még ide, a tanyaudvarra is bejöttek.

Beljebb tessékel a házba. A konyhában kis tűzhely, asztal, székek. A szobában búboskemence, két ágy, néhány szék. A padozat simára eldolgozott beton.

– Éppen a számítógépen dolgoztam, amikor megláttam őket – kezd a mesébe. – Én nem kifogásolom, hogy vadászni akarnak a birtokomon, de akkor azt nekem jelentsék be. Ez a két világháború előtt is Endrey-birtok volt. Akkor is rendszeresen jöttek az apámhoz, aki mindig engedélyt is adott a vadászatra. Aztán hoztak nekünk nyulat, fácánt.

– Most nem kapott semmit?

– De igen. Az eset után fölkeresett Olasz Imre hivatásos vadász, és hozott egy nyulat meg két fácánt.

– Ha jól értem, Ön nem akarja engedni, hogy a földjén vadásszanak?

– De megengedem, csak jelentsék be, kérjék meg. Persze vannak itt még tisztázatlan kérdések. Én a marháimnak legelőt telepítek, kerítéseket építek. Nincs pénzem gulyásra, bekerített parcellákban fognak legelni. Akkor majd oda is be akarnak jönni a vadászok? Ha itt össze-vissza lövöldöznek, félek, hogy meglövik az állatokat is. Akkor inkább nem adom bérbe a földemet a vadászoknak.

– A vadászati törvénytervezet szerint köteles lesz bérbe adni. A törvény kényszerhasznosítást ír elő...

– Erre nem kényszeríthetnek! Ha ez igaz, akkor az Alkotmánybírósághoz fordulok. De az is lehet, hogy mi itt néhányan a szomszédokkal összeállunk, és magunk csinálunk vadászterületet.

A szobában ott ül a szomszéd is. *Kiss László* zöld kalapján két vadászjelvény: egy siketfajd és egy szarvasagancs.

– Én is szerettem volna vadászni. Pesten el is végeztem egy tanfolyamot. Jelentkeztem a társaságba, de nem vettek föl, mert egy maszek akkor nem kellett. A tanyánál van egy őzbakunk. Hétéves, nagyon szép agancsa van, majd májusban eljöhetnek lefényképezni. 45 hektáron gazdálkodom, egy része a sajátom, egy részét pedig bérelem.

– Mivel foglalkozik?

– Dinnyét termesztek, s bizony nagy a vadkárom. Nekem nincs arra pénzem, hogy 200 ezer forintért bekerítsem a földemet, és amikor a dinnye érik, a nyulak alaposan megrágják. Ha szólok, kijön a vadőr, esetleg lelő egyet-kettőt, de mit ér az? A károm tavaly 35–40 ezer

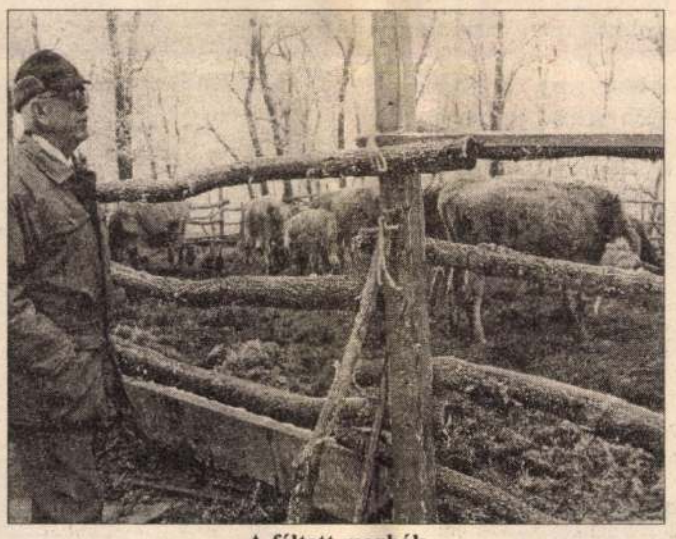

A féltett marhák

forint volt. A vadásztársaság 20 éve nem fizet kártérítést. De az igaz, hogy

szoktak hozni egy-két nyulat.

Pedig évente 36 millió forint bevételük van, és abból 15–16 millió megmarad a vadásztársaságnak.

– Nem marad meg, abból fizetik a területbért, a téli etetést, meg a hivatásos vadászokat.

– Akkor meg miből vették a drága székházat a Zrínyi utcában, meg a tompai kastélyt?

– Azt hallottam, hogy olasz turistákkal vadásztatnak – veszi vissza a szót Endrey úr. – Oké, a turizmus jó dolog, de akkor én is szeretnék kapni a bevételből! Nem tudom, most kinek fizetnek a vadászatért a társaságok, de a föld tulajdonosának, vagy legalább Vásárhely városának kapni kell belőle.

– Most az önkormányzatok kapják, de a vadászati törvény tevezetében az van, hogy a bért a földtulajdonosok fogják kapni. A vadászati jog a földtulajdonjoghoz fog kapcsolódni.

– Nagyon helyes – csap le Kiss László –, nemrég kilövettek itt külföldi vendéggel egy őzbakot, annak az agancsáért 600 ezer forintot kapott a társaság. Vagy ha befognak a földemen 100 nyulat, akkor velem nyilván majd meg kell egyezniük, hogy abból én hány százalékot kapok.

– A tervezet szerint Ön abból nem fog kapni. Önt csak a területbér illeti meg, illetve kérheti, hogy a vadkárt térítsék meg.

– De ha az új törvénnyel a parasztok megkapják a vadászati jogot, akkor ez meg fog változni.

– A tervezet szerint csak az kapja meg, akinek több mint 3000 hektárja van. A kisebb birtokosok kötelesek társulni, vagy bérbe kell, hogy adják a területüket.

– Akkor majd összeállunk itt a szomszédokkal – veti föl Endrey úr –, összeszedünk 3000 hektárt, és annak adjuk bérbe, aki többet fizet érte. Egyébként én nem zárkózom el, hogy a földemen vadásszanak, de jelentsék be, és ne mászkáljanak rajta összevissza!

Rakonczai István a borsosi gátőrházban fogad. A nappaliba tessékel, ahol a fal tele van agancsal, vaddisznóagyarral. Két kapitális bikát is látok, de igazán nagy bakot egyet se.

– Apám is, nagyapám is vadász volt, de az 50-es években kulálok lettünk, elvették a fegyvereket. Én csak 1966-ban lehettem vadász, de előtte

9 évig hajtottam

a társaságnál. Egy éve elnöknek választottak, előtte 10 évig vadászmester voltam, annak előtte 5 évig titkár. A területünk 22 350 hektár, de ebből csak 20 ezer vadászható, a többi település és bekerített üdülő, 90 tagunk van.

– Gondolom, olvasta Endrey úr levelét...

– Csodálkozom, hisz ő jogász végzettségű ember, és mégsem ismeri az ide vonatkozó jogot. Ez egyébként nem bolsevista törvény, mint írja, hisz a vadászatot a MÉM 1993/8. rendelete szabályozza. A vadásztársaságok az egyesületi törvény alapján működnek, s a megyei főügyészség felügyeli őket. A szakmai felügyeletet az FM megyei hivatalának vadászati felügyelője látja el, a fegyvertartást pedig a rendőrség ellenőrzi. Az élő vad az állam tulajdona, s azt a vadászatra jogosult, ez esetben a vadásztársaság (vt.) lőheti le. A lőtt vad ezáltal a vt. tulajdonába kerül. Nem tudom, Endrey úr milyen ősi jogra hivatkozik, de a földbirtokosok a két világháború között sem voltak tulajdonosai a területükön lévő vadnak. Csak akkor ejthették el, ha ott vadászati jogot váltottak. Ezt akkor az illetékes polgármester, vagy jegyző adta bérbe általában 5 évre. Szóval mi azon a területen teljes joggal vadászunk, s ezt Endrey úrnak a törvények értelmében el kell tűrnie.

– Ő azt kifogásolta, hogy a földjén szó nélkül lövöldözni kezdtek.

– Nincs bejelentési kötelezettségünk. A jelzett időpontban azonban ott nem volt semmiféle olasz brigád, még csak vadá-

„Mi itt teljes joggal vadászunk" (Rakonczai István)

szat sem: nyúlbefogást tartottunk. Meg is mutatom a hivatásos vadász szolgálati naplójában a bejegyzést.

„XII. 9.

Nagy gyöp	2 hajtás
Kiss Laci dűlő	3 hajtás
Makkos	1 hajtás

126 db nyúl"

A nyúlbefogást évek óta egy csorvási brigáddal végeztetjük, őket hozta a busz. Egy fő

karikásostorral durrogtatott,

hogy a kiabálásra, mozgásra is meglapuló nyulakat fölugrassza, ezt vélhette Endrey úr messziről puskalövésnek. Lehet, hogy a hajtók bementek a tanyaudvarra. Ahol nincs kerítés, oda be szoktak menni, mert ott lehet vad.

– Gyakran van ilyen konfliktusuk a területtulajdonosokkal?

– Nem, szinte soha. Ilyen durva hang pedig, hogy valaki fegyverrel fenyegetőzzön, még nem fordult elő. Inkább az a tapasztalatom, hogy az új tulajdonosok 70–80 százaléka feléje sem néz a földjének, esetleg a nagyüzemeknek bérbe adja. Azokkal pedig mindig igyekeztünk jó kapcsolatot fönntartani. De azért is meglepett Endrey úr föllépése, mert van az ő földjén egy kisebb gazos, amely jó vadbúvó. Megkértük, hogy abban télen etetőhelyet létesíthessünk, s neki nem volt ellene kifogása.

– Más birtokosok nem akarják önöket kitiltani a földjükről?

– Vannak 4-5-en, akik megkértek bennünket, hogy kerüljük el őket. Tölgyesi György például egy kis természetvédelmi területet tart fönn, ahol vidrát figyel mag, egy másik tulaj pedig kacsákat tenyészt, és kérte, hogy ne zavarjuk a madarait. Mi ezt respektáltuk is.

– Hogyan fognak reagálni a levélre?

– Meg fogom keresni Endrey urat, és biztos vagyok benne, hogy megegyezünk.

– Ő és a szomszédja, Kiss László azt mondják, szeretnének részesülni a vadászat hasznából.

– Nincs annak haszna...

– Kiss László szerint Önök évi 36 millió forintos bevétellel dolgoznak.

– Ennek csak a felét, körülbelül 18 millió forintot forgalmazunk. De a tavalyi évet így is 1,5 millió forintos veszteséggel zártuk. Fizetnünk kell a területbért, az 5 hivatásos vadász bérét, télen pedig

sokat költünk etetésre, vadvédelemre.

Mindeddig sikerült elkerülnünk, hogy magasra emeljük a tagdíjat és a belépési díjat. Nálunk nem az lesz tag, aki fizet, hanem aki megdolgozik érte, és elnyeri a többiek bizalmát.

– Apropó: Kiss úr azt mondja őt nem vették föl, mert nem kellett a társaságba egy maszek...

– Nem azért nem vettük föl, mert magángazdálkodó volt, hanem mert nem vállalta, hogy évekig tagjelölt legyen. Aki hozzánk be akar lépni, annak több évig kell kijárni puska nélkül, és dolgozni a társaságért. Most is többen vannak, akik 5–6 éve várnak fölvételre.

– Ők Endrey úrral úgy vélik: az ő földjük tartja el a vadat, ezért jogos, hogy a hasznából ők is részesedjenek.

– Az ő földjük automatikusan nem termi meg a vadat. Télen ezen a vidéken szinte csak a puszta föld van. Ha mi nem etetnénk meg sok tonna takarmányt, azok a vadak elpusztulnának vagy elvándorolnának, és nem maradna semmi. Ha megszületik az új vadászati törvény, a bérleti díjat a földtulajdonosok fogják kapni. De ez nem lesz túl magas összeg. A birtokosok vadászhatnak is – de csak ha leteszik a megfelelő vizsgákat, és belépnek egy társaságba.

– Az új törvény alapján újra fogják osztani a vadászterületeket. Önök mire számítanak?

– Mi eddig megfelelően gazdálkodtunk, betartottuk a rendelkezéseket, befizettük, amit kellett. Van a megyében olyan társaság, amely már nem tudja fizetni a hivatásos vadászait. Reménykedünk, hogy a vadászati hatóság el fogja ismerni a munkánkat, és lehetőséget kapunk, hogy nagyjából ezen a területen tovább vadásszunk. Olyan 3000 hektár fölötti birtokos nincs a területünkön, aki önálló vadászati jogot kérhetne. Szerintem egyébként a vadászati törvény mindenképpen visszaesést fog eredményezni a magyar vadászatban. De ha okosan hajtják végre, 4-5 év után elkezdődhet egy újabb föllendülés.

Hogy föllendülés lesz-e, arról még semmi biztosat nem lehet mondani. Ám annyi bizonyos: a földtulajdon-viszonyok megváltozásával a vadásztársaságok gyökeresen más helyzetbe kerültek. Talán nem túl merész jóslat, hogy a közeljövőben meg fognak szaporodni a hasonló viták. Különösen akkor, ha majd megszületik a törvény. S ezeket a vitákat jó volna minél kulturáltabban lefolytatni. Ez mindegyik fél érdeke. Mind a tulajdonosoké, mind a vadászoké. De legfőképpen a harmadiké, a ma még világhírű magyar vadállományé.

MÁROK TAMÁS

(Fotók: Robert Canon)

Tóth Sándor

Délvilág
'96. 1. 3.

Alföldi Műhely

Szegedi szobrászok seregszemléje
A formateremtés kínja és öröme

Szinte dugig telített kiállítási termek, másrészt hallatlanul népes megnyitó. A tények valahogy szerencsésen összevágnak. Mert Szegeden még sohasem volt ilyen jellegű bemutató. Igaz, országos szinten már elég rég helye van a műfaji differenciálódásnak (1.: Kisplasztikai biennálék – Pécs, Festészeti triennálék – Szeged, stb.). De mi a helyzet egy-egy város festészeti vagy szobrászati arculatával? Nos, minderről még vajmi keveset tudunk. Így a Szegedi Képtárban megrendezett szobrászati seregszemle alighanem példa értékűnek tekinthető.

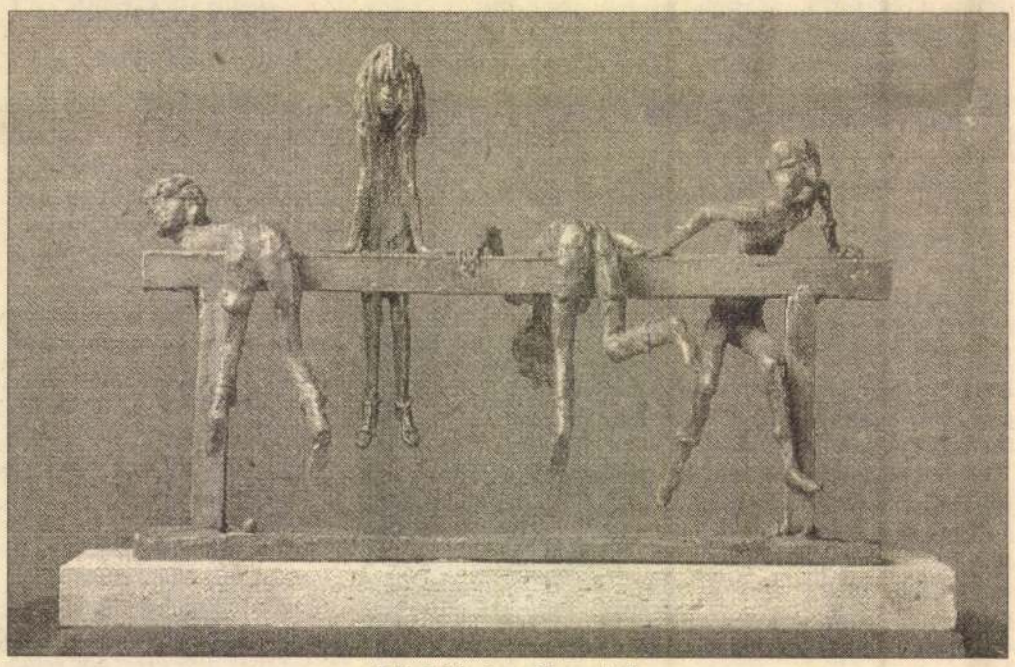

Kligl Sándor: Gyerekek

Elsőként is a bőség zavara ámítja el a nézőt. Az még csak lektív felvonulással van dolgunk. Más kérdés, hogy felelős rendező hiányában mindenki úgy sáfárkodott a terével, az anyagával, ahogy épp akarta. Ez viszont nem tett jót a műtárgyak globális megjelenésének.

Kiderül azonban: meglehetősen pontos önismeretük van a szobrászoknak.

Büszkék az érmészetükre.

Jogosan.

Mindenesetre a kortárs szegedi szobrászatnak eléggé egyszerű, de annál lombosabb a családfája. Hiszen a középkorú alkotók jó része Tápai Antal szárnyai alól indult a művészi pályára. Miként a Tömörkény Művészeti Szakközépiskola megteremtése is az ő nevéhez fűződik. Ha rajtam múlt volna: én a kiállítás elején talán Tápaitól is szerepeltettem volna egynéhány jellegzetes realista, expresszív alkotást. Annál is inkább, mivel ebben a közegben a hagyománytisztelet ugyancsak kiemelt szerepet kap.

A földszinti teremben különben Tóth Sándor műveivel szembesülünk először. Egy sokoldalú, realista alapállású művész jelenik meg előttünk, aki jóformán valamennyi plasztikai műformában imponáló biztonsággal mozog. Ha úgy adódik, akkor összefogott, lírai finomságú portrékat mintáz, máskor meg zaklatott ritmusú, erőteljes fejeket (Ili, Anyám, T. Gy. portréja). Ugyanakkor izgalmas, felzaklató domborművet szentel Dante Pokol kapujának, ahol a léptékváltás eszközét éppúgy felhasználja, akár az aktualizálás gesztusát. A realista szellemű szegedi szobrászatnak jelenleg mindenképpen ő az atyamestere. Nem az az igazi erénye, hogy következetes. Inkább az, hogy minduntalan friss, vitális szobrászatot művel. Mintha nem fogna rajta az idő.

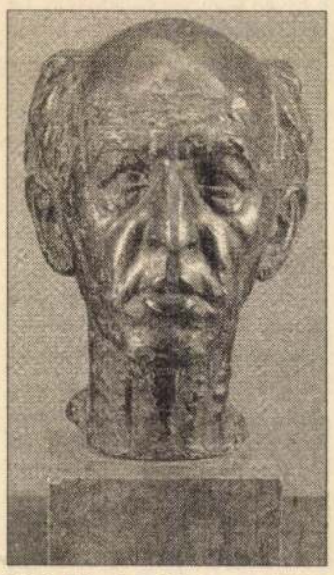

Tóth Sándor: T. Gy. portréja

Mi tagadás: nekem Szathmáry Gyöngyi művészete imponál leginkább. Ő egyszerre hiteles, nyitott és szuggesztív alkotó. Egy-két évtizede még vaskos, monumentális figurákat mintázott, de mindez már a múlté. Mert jelenlegi műveiben már napjaink felfokozott drámai érzékenységét dokumentálja.

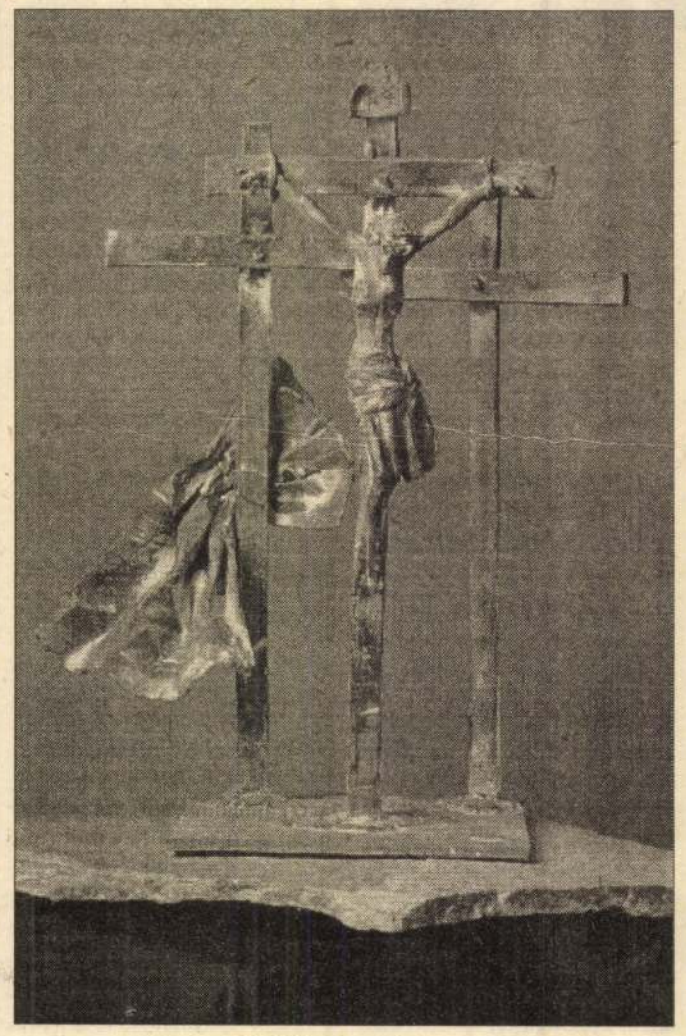

Kligl Sándor: Golgota

hagyján, hogy mindhárom szinten sok-sok térplasztikával találkozunk. Ám az érmek, a plakettek mennyisége még ezen is túltesz. Van úgy, hogy egy-egy tárlóban harminc, negyven munkát láthatunk. Vagyis túlontúl sokat. Szinte káprázik a szemünk a villódzó fényektől. Pedig jó néhány hasonló kollekcióval szembesülünk, amíg végignézzük a bemutatót.

Hogy honnan ez a kisplasztikai, érmészeti túlfeszítettség? Leginkább onnan, hogy a szegedi szobrászatban kitüntetett helye van e műformának. Némi túlzással azt mondhatnám: ha nincs is sajátos profilú Tisza-parti szobrászat, de az éremművészet igencsak közel áll ehhez. Mégpedig klasszikus gyökerű, mértéktartó modernségével. Ráadásul az alkotók egy része valóban kitűnő eredményeket produkál e területen (Tóth Sándor, Lapis András, Fritz Mihály, Szathmáry Gyöngyi, Fűz Vera). Nem csoda hát, hogy egyféle teljesség bemutatására törekedtek a művészek, akár egy-egy egyéni bemutatón. Csakhogy itt mégiscsak egy kolzó). És nem is eredménytelenül. A legutóbb keletkezett giacomettis plasztikák azonban valahogy nem kapcsolódnak szervesen korábbi törekvéseihez. Fritz Mihály és Fűz Vera viszont érmeivel váltja ki elismerésünket. Nem mintha nem tudnának szakszerű, hiteles térplasztikákat készíteni. Tudnak (Akt, Rolf). Ám Fritz akkor van igazán elemében, amikor a székesfehérvári koronázó templomot vagy Pannonhalma eszméjét mintázza. Fűz Vera pedig a templombelsők erővonalainak szuggesztív megidézésével fegyverez le bennünket, nem is szólva könnyed, légies művészérmeiről. Ugyanakkor Kligl Sándor munkásságában is sajátos szemléleti elmozdulásokkal találkozunk. Míg a Festő és modellje, aztán a Gyerekek és az Emlékműterv valódi szobrászi telitalálat, addig többi munkáit bizonyos szecessziós, manierista szellemiség jellemzi. Mintha

Rusztikus, szaggatott formákkal láttatja az irdatlan Fekete kaput, miként az Atomcsendben vagy a Wagner kompozícióban is elementáris anyagi, érzelmi indulatok munkálnak. Itt már a természeti és társadalmi lét sajátos határmezsgyéin vagyunk, miként a jelképes motívumok is egyféle profán, tárgyszerű jelleget öltenek. Közben Szent-Györgyi és Moholy-Nagy domborműveit is eleven szellemi frissesség járja át.

Lapis András ellenben egyféle bújócskát játszik velünk. Ki van hagyva neki egy jókora teremrész, de itt csak amolyan feliratos bíztatást kapunk. Hogy majd ide kerül a Maszk című szobra, méghozzá február 26-án. Ha meggondoljuk, hogy március elején már bezár e tárlat, akkor csak-csak meglepődünk. És valami furcsa, rendkívüli gegre gyanakszunk. Pedig Lapis másképpen megbízható, invenciózus szobrász. Most is láthatunk tőle néhány műves és szellemesen átírt bronzplakettet. De alig többet.

Az emeleti teremben Kalmár Márton klasszikus áhítatú művei fogadják a nézőt. Mi több: kiderül itt, hogy az alkotó a lakonikus, sommázott portrék után egyféle archaikus, expresszív kifejezés után kutakodik (Gizi; Tor-

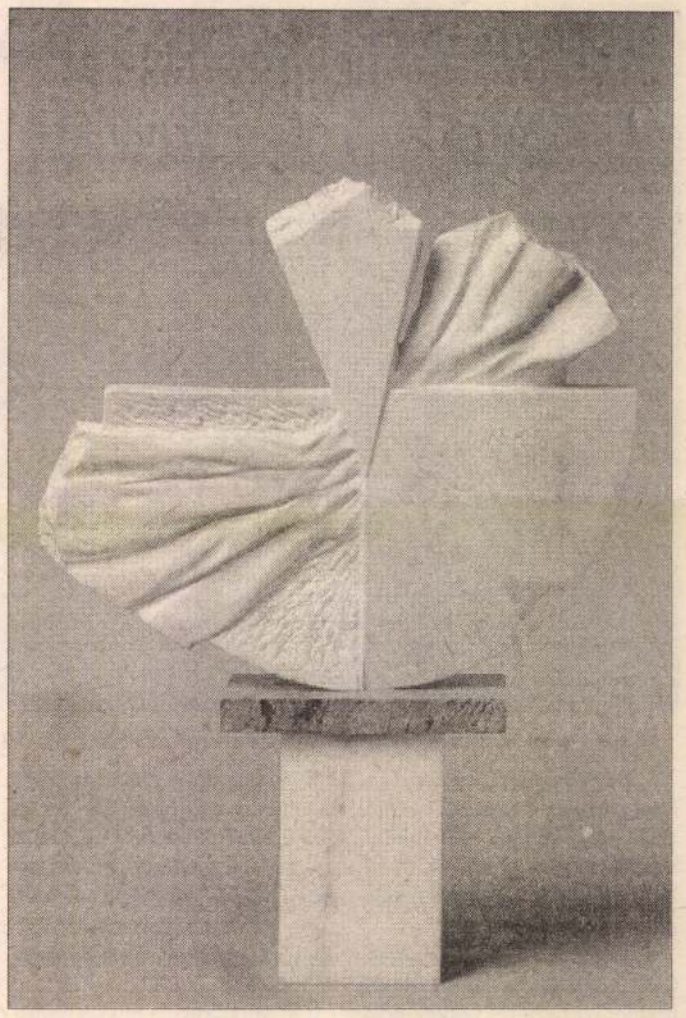

Popovics Lőrinc: Hajnal

az alkotó alkalmanként a könnyebb ellenállás irányába haladna.

A legfelső szinten jobbára fiatal művészek szerepelnek. Közülük Popovics Lőrinc a legmarkánsabb, legprogresszívebb egyéniség. Látható, hogy az al-

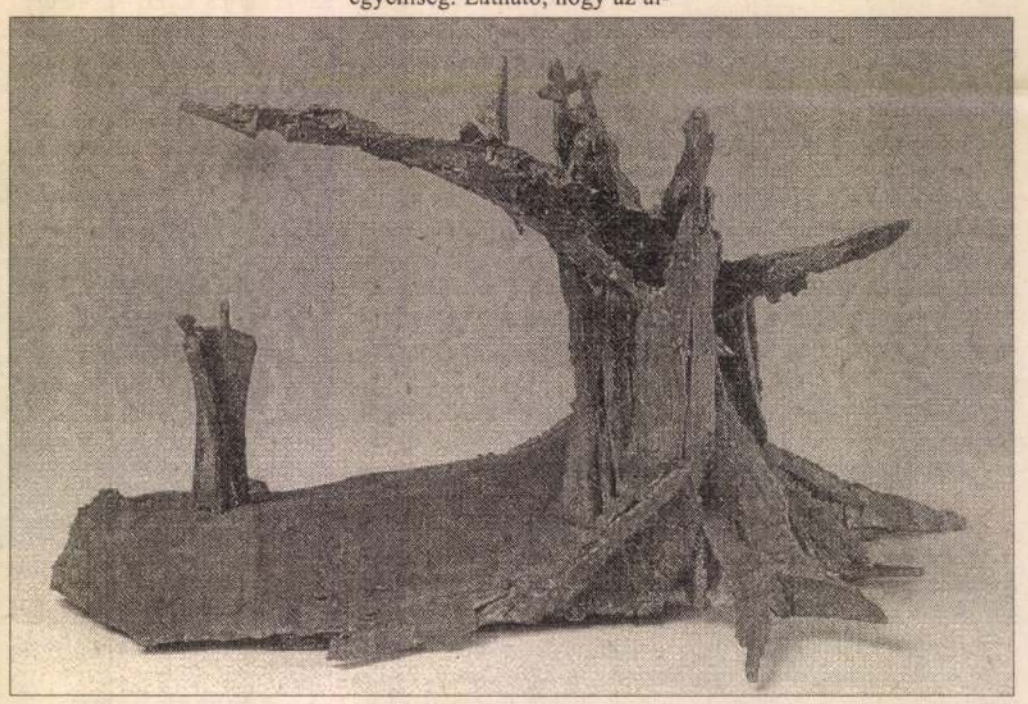

Szathmáry Gyöngyi: Emlékszem Wagnerre

kotó néhány év leforgása alatt hallatlanul hosszú, termékeny utat járt be. Hisz az expresszív Áttöréstől logikusan eljutott a korszerű értékű mágikus, nonfiguratív plasztikáig, sőt ennél is tovább (Éj, Hajnal, Holdünnep, Rezdülések). Beliczay Mária is kutakodó, kísérletező és érzékeny művész. Miként Szathmárynak, úgy neki is sokat jelent Vigh Tamás szobrászi példaadása. Mindenesetre „... színről

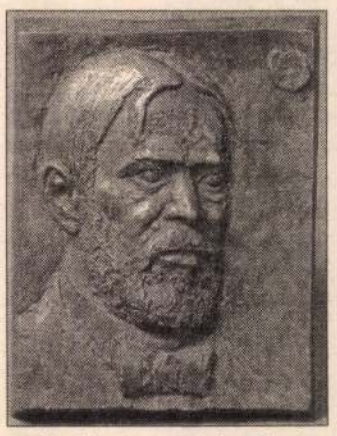

Tóth Sándor: Juhász Gyula

színre" című alkotásaival szerencsésen elrugaszkodott mesterétől, habár Madár variációi is fölöttébb érdekesek. Ahogyan Bánvölgyi László is a szárnyait próbálgatja. Hol expresszív, hol kubisztikus tanulságokat társít realista alapállásához, közben az emberi alkotó erő legnagyobbjai előtt tiszteleg. Például a műves, fanyarkás Einstein kompozícióval. Józsa Gábor kollekciójában sajnos már nincsenek ilyenféle értékek. Ő csak épp hogy megüti a kisbetűs mester szintet. Nem is értem egészen: miként került be Józsa e kiállításra, mivel szemlátomást kilóg a sorból.

Hiányolom ellenben, hogy Sejben Lajos valahogy kimaradt e bemutatóról. Pedig szellemes, ironikus és játékos plasztikáival mindenképpen változatosabb, gazdagabb lett volna e seregszemle. Persze így sincs különösebb gond. Annál is inkább, mivel egészében hiteles, megkapó képet nyújt e rendhagyó bemutató. Mert ha nincs is sajátos arcélű szegedi szobrászat, azért ilyenformán is vigaszt találhatunk. Elvégre egynéhány rangos, jó szobrász mégiscsak él a Tisza partján.

SZUROMI PÁL

Tóth Sándor

Egy kiállítás margójára

Új Kelet 1996. IX. 24

Őslénytani szocreál

Palotai István *(Új Kelet)*

Szinte már megszokott dolog, hogy a nyíregyházi Városi Galéria remekebbnél remekebb kiállításokkal rukkol ki, igazi európai intézménnyé avatva ezzel önmagát!

Külön örömöt jelenthet az az ízlés és arányérzék, ahogy párosítják bemutatóikat. Egy kor tudatos bemutatása lehetett a cél akkor is, amikor egy igazi értékrendet felmutató szobrász és egy festő tárlata nyert ütköztetést ugyanazon éra tömegselejtjével — feltárva ezzel is a titkok kapuját: nem a mit, hanem a hogyan a művészet kardinális kérdése! A két remek realista *Tóth Sándor* és *Csizmadia Zoltán* művei az emberről szólnak, és aspektusuk is az emberé.

Míg a másik tárlat — amiről most szólni kívánok — nem az individiumot célozta meg, és nem is az igazságot, hanem a tömegeket célozza meg, és szándéka nem a művészeté.

Szocreál. Nézzük, mi is volt ez a hajánál fogva előrángatott „elvárásstílus"? Sokan azt hihetik, hogy a kommunizmus gyümölcse, pedig ez tévedés. *Hitler* „művészete" pontosan megegyezett a szocreál ábrázolásaival, csak a kezekben felmutatott szimbólumok voltak mások! A hivatalos definíció maga is változott a kommunizmus különböző időszakaiban. *Rákosi Mátyás* szocreálja tárgyában, kivitelében, valamint mondanivalójában is kötelező jegyeket viselt: jövőbe vetett hitet tükröző szemeket, kincstári mosolyokat, duzzadó munkásizmokat, a harcos jelent, és mindezeket lehetőleg a naturalizmus eszköztárával megjelenítve. A témák pedig a kenyeret osztogató szovjet harcosok (lásd *Ék Sándor* képeit) vagy az olvasztárok acélcsapolásai (*Benedek Jenő* és *Domanovszky Endre* alkotásai) voltak és szinte önmagukért beszéltek — dicsőítvén a szocializmus rendíthetetlen előretörését. Aztán az ötvenhatos forradalom szétverte *Révai* uralmát, és újabb kulturpápa következett. *Aczél György* már másképpen fogalmazott. Nem várta el a naturalisztikus megfogalmazást. Ekkor hangzott el először a „bűvös mondat": a szocialista realizmus tulajdonképpen nem stílus, hanem tartalmi kérdés. Nem a hogyan, hanem a mit került előtérbe — természetesen kizárva az absztrakció legapróbb elemeit is. A stílus nem fontos — mondta Aczél —, az a lényeg, amit az alkotás mond, amit hordoz. Ebben az időben már nem kellett kipukkanniuk a munkásizmoknak, már a szemek sem gúvadtak ki, és lassan az egész mondvacsinált „stílus" az „izmusok korcsa" kilehelte lelkét.

Miért nem művészet a korai szocreál? Azért, mert a művészet alapvető feltétele az egyén szabadsága. Műalkotásokat nem lehet csoportosan, sőt, tömegesen befogadni! A művészet egyedüli kritériuma nem lehet a tömegek mozgósításának szándéka. Mert az nem más, mint politikai reklám! Ezért is hat mai, nagyon is individualizált korunkban annyira mulatságosan ez a kiállítás, mert akarva-akaratlan a szárnyasbetétek és a remek befektetések pszichózisát juttatja eszünkbe!

Egy hazug és hamis világ megrendelésére csak hazug és hamis művek születhetnek. Olyanok, amelyek előtt az ember — ha fiatal, hát jókat nevet, ha pedig megéite azt a kort, szorongani kezd, és ökölbe szorul a keze.

A kiállításnak minden valószínűséggel ez is volt a szándéka. Távoli és idegen világ néz le ránk a „művekről", most már nem tüzel békeharcra, nem buzdít az ötéves terv teljesítésére. Olyan, mint egy őslénytani kiállítás. Hideg, merev és hátborzongató.

1021

1984.XI.30.Tv.2. 21.35.

Tv-Híradó

- Nyiregyházán a megyei kórházban a névadóra, Józsa Andrásra emlékeztek, Tóth Sándor Munkácsi díjas szobrászművész bronz domborművének leleplezésével. 150 évvel ezelőtt született a Krudi szerint a legjobb orvos fél Magyarországon, a félig csodatevő fantom, a félig elkésett lovag a zsebkéssel operáló doktor, és tudós orvos. A vármegye főorvosaként sokat tett az egészségügy fejlesztéséért a járványok leküzdéséért, a gyermekhalandóság csökkentéséért. Arra is maradt ideje, energiája, hogy a régészetben is maradandót alkosson. Tudományos alapossággal kezdte, végezte a szabolcsi, nyirségi vidék vallatását. Ő vetette meg az általa alapitott megyei muzeum nemzetközi hirü késő bronz és honfoglaláskori gyüjteményének alapjait. A reneszánsz müveltségü orvos, és tudós egész életében és most ismét Krudit idézzük eltelt ifju rajongással, lelkesedéssel, ábránddal. Most végignézve életén ugy látom, hogy egy boldog ember halt meg Nyiregyházán. Születésének 150. évfordulóján megkoszorúzták dr. Józsa András sirját a nyiregyházi temetőben.

- 173 zsürizett alkotást mutattak be, ez csak a mennyiséget jelzi, a minőségre pedig azt, hogy 4 különdijat kapnak a művészek, itt elsősorban a német müvész az alapdijat kapta az 5000 Ft-os nagydijat, akinek nagyon sokrétü munkái, kisplasztikája van, a városi tanács különdiját a bulgár müvész kapta, egyben a legtöbbet is alkotott, kb. 16 alkotása van kisplasztika és érem, a megyei tanács 4000 Ft-os diját Bakos Ildikó magyar müvésznő, szintén a zsüri véleménye szerint igen szinvonalasan alkotott, és a Magyar Képzőművészek Szövetsége Kelet-Magyarországi Területi Szervezetének szintén 5000 Ft-os diját Győrffy Sándor kapta, magyar szobrászmüvész, egyben ő nekünk a müvészeti vezetői tevékenységet is ellátta ezen a telepen, az öntési munkálatokban és az uj technológiai eljárások megtanitásában nagy szerepet vállalt.

- A 4 évre visszatekintve megérte-e azt, hogy a müvésztelep szakosodott?

- Feltétlenül, hiszen akik már ide visszakerültek, tehát már egyszer voltak itt alkotó szobrászként, vissza is szivesen jönnek, és talán az maga, hogy aki külföldről érkezett, persze a magyarokat is beleértve, hogy ismerősek már a telepen, de a külföldiek is ugy tudták és tudják, hogy Európában ez az egyetlen éremmüvészeti alkotó telep, tehát igy szakositva is és az itt készitett alkotásokkal is hozzájárulnak nemcsak a magyar, hanem a nemzetközi müvészeti élethez. Talán annyit a bizonyitásképpen, hogy az itt készitett alkotásokkal nem egy külföldi biennálén nyertek már dijat. A tavalyin például Olaszországban azt hiszem, hogy a Dante-biennálét a tavalyelőtti bolgár müvész nyerte, de a Sóstón készitett alkotásával.

- Akkor van már nemzetközi hire ennek a telepnek, nyilvántartják-e már az ország határain tul is?

- Feltételezem, hogy igy lehet, mert akkor amikor az ez évi telepi meghivásokat megküldtük a Magyar Képzőművészek Szövetségéhez, ott már olyan visszajelzéseket kaptak, hogy telefonon tudták a nevet bejelenteni, kik lesznek azok, akiket ide delegálnak, és a nemzetközi telepnek ilyen irányu hire mindenféleképpen ránk is azért kedvező, mert nem a hivatalos utat választva, hogy igen, érdeklődünk, megkeressük azt a bizonyos müvészt, akit beküldhetünk, hanem szinte már kijelölt emberük volt, mert tudták, hogy hova jönnek és milyen célból.

- Vajon más müvésztelepen van-e kapcsolata vagy összehasonlitási alapja a város vezetőinek és a müvésztelep felelőseinek?

- Sivadó Sándornéval, a kiállitás megnyitása előtt néhány perccel beszélgettünk az idei telepről.

- Magyarországon leszakositott társtelepekről kapcsolatunk, részben személyes, itt most a siklósit emlitem csupán, többi telepről, tehát a Magyarországon müködő zománcipari, vagy a veremi textiltelepre gondolok, vagy a siklósi kőfaragó táborra, vagy a nagyatádi fafaragó táborra, kölcsönösen egymásnak meg szoktuk küldeni a prospektusokat.

- Mi lesz az alkotások további sorsa?

- A városnak ajándékozott 3 érem oldal vagy kisplasztika az itt marad a városi tanács tulajdona tehát, de egyelőre ideiglenes megőrzésre a müvésztelepen az ifjusági táborban kiállitásként marad. Az a terv, hogy a megyei muzeum egy termét meg fogjuk kapni állandó jellegü kiállitásnak, és akkor az itt összegyüjtött anyagot, ami eddig is már közel 100 és a jelenlegit beleértve is legalább már 130-140 darabnál tartunk kisplasztika és éremnél, ezeket a megyei muzeum különtermében állandó kiállitásként fogjuk gyüjteni.

- Szabó Iván a Magyar Képzőmüvészeti Főiskola tanára. Minden évben volt egy-két Szabó Iván tanitvány itt, akik érmészek voltak. Milyen szivvel nyitotta meg itt, ezt tudva, a kiállitást?

- Ösmertem ezt a kezdeményezést, ami Nyiregyházán van, amit először kétkedéssel néztünk, lévén, hogy Nyiregyházának nem volt egy ilyen tipusu tradiciója, de most már a negyedik kiállitás után határozottan örül az embernek a szive, hogy itt ez megtörtént és ez folyik. Ez egy nagyon komoly kulturális tett, egy nagyon komoly kelet-európai mühely van kialakulóban. Mint tanár pedig izgalommal kiséri az ember mindig azokat a növendékeit, akik kikerülnek, mert végeredményben azok a főiskolai évek csak előrejelzések egy ember tehetségéről, a legdöntőbb pontosan az az első 10-15 év amikor müvésszé érik valaki, s itt nagyon sok biztató dolgot látnak.

- Amikor a szakember, a mester körülnéz, akkor mik a benyomásai?

- Különösen technikailat születtek uj munkák, most az a bronzöntő mühely, amit a Győrffy Sándor vezet ez kitünően bevált, és attól mondjuk más ez az idei kiállitás, hogy kicsit kilépett mondjuk az érmészetnek a puritánabb területéről és egy csomó kisplasztikai álom valósult itt meg. Feltétleniil gazdagitja az ő müvészetüket is, és minden gazdagodás az egész kulturának a gazdagodását jelenti.

Hogyan érkezik ide az ember? Hoz magával már eleve terveket, amikhez ragaszkodik egész végig, vagy inkább hagyja, hogy a környezet befolyásolja?

- Van, akinek van ötlete, már tervekkel érkezik, nekem egykettő volt tervbe véve épp azért, hogy mindjárt az elején tudjak dolgozni, aztán a többi jön. Portrékkal kezdtem épp azért, hogy amig belejövök abba, hogy itt vagyok egyáltalán, tehát amig megszokom a környezetet, az mindig egy holt időszaka az eleje egy müvésztelepnek, amikor ismerkedik az ember a tereppel, és hogy addig se álljak, azért csináltam a portrékat, amit már régen elkezdtem.

- Elbirja-e a telep közössége azt, hogy egymás müveiről alkossanak kritikus véleményt?

- El is viseljük, sőt szükség is van rá, mert az ember sokszor belenézi magát a saját müvébe és már nem is képes józanul itélkezni fölötte. Ki is alakult egy ilyen szellem, hogy megnézzük egymás munkáit, átjárunk egymás kis mühelyeibe, és megtárgyaljuk a dolgokat.

- Azt mondják éppen az éremmüvészetről, hogy intim müfaj. Tehát beül az ember a saját kis szobájába és megcsinálja a terveit, és legfeljebb az öntésnél találkozik a többiekkel. Mennyire van kapcsolata a többi müvésszel?

- Azt hiszem, hogy nagyon jó légkör alakult ki itt, jó a hangulat, sokat vagyunk együtt, különösen most a vége felé, mert majdnem minden most már a mühelyben történik, a közös mühelyben, az öntőmühelyben.

1021

Tóth Sándor
Antal István

1980. VII. 30. URH 16,40 Áné

Nemzetközi éremművésztelep Nyiregyházán

- A nyiregyházi studió müsora. A riporter Antal István.

- Kedves barátaim! Azért merem mondani ezt a szót még az ismeretlennek is, mert a kiállitók azok nekem jó barátaim, és akik eljöttek, azok azért jöttek el nyilván, mert barátilag vannak ez iránt a dolog iránt, és a barátaim barátai azok az én barátaim. Örömmel fogadtam ezt a meghivást, mert ezt a vállalkozást a nyiregyházi éremmühelyt, ha közelről nem is, de távolról figyelemmel kisértem, és izgalommal és nagy érdeklődéssel. Emlékszem, mikor 4-5 éve merült fel Tóth Sándornak az ötletéből ez a müvésztelep gondolata, ami megnyerte a helybelieknek, városnak támogatását, egy kicsit kétkedéssel fogadtuk ezt a dolgot, Nyiregyházának hol van érem tradiciója.

- Valóban Nyiregyházának nincs és nem volt éremmüvész tradiciója. És a hitetlen Tamások sem voltak kevesen. Alföldön szobrászat? Hiszen ez a vidék mindig a festészet otthona volt. A müvésztelep sajátos arculatának megteremtése, az intim szobrászat meghonositása ma már be kell látnunk eredményes és jó dolog volt. Nincs tradició? Meg kell teremtenünk. Megteremtettük.

- Amikor megalakult ez a müvésztelep, mint éremművésztelep azt hiszem ez elsősorban Tóth Sándornak az ötlete volt. Az első telepen nem volt itt öntés helyben. A müvészek megcsinálták a gipszeket, azokat felvitték Budapestre, azután megöntötték a telep végére. Azután kitalálták, hogy legyen helyben egy kis öntőmühely, ahol legalább érmeket lehessen önteni. Erre kerestek ők egy embert, egy fiatal szobrászt, lehetőleg aki ért magához a bronzöntéshez is. Hát igy vagyok én itt. Én akkor még főiskolás voltam, ott ért engemet, és pontosan akkor '78-ban még tulajdonképpen a főiskolán talált engem ez a hivás. Most már erre a negyedik telepre kialakult tulajdonképpen a mühely. Mert az első 3 évben ez nehezen ment, de erre a 4. évre már megértek a feltételek, technikailag is arra, hogy itt nagyon sok mindent lehet csinálni, amit a fémöntészet terén meg lehet csinálni, azért mondom, hogy fémöntészet, mert nemcsak bronzot, hanem akár aluminiumot, akár öntöttvasat is nyugodtan önthetünk. A lehetőségek azok elég tágak, ugyanolyan tágak a lehetőségek a formázás terén is, mert nem egyszerüen csak éremöntészetre rendezkedtünk be és nem is csak egyszerüen a homokformázásra, ami nálunk ismert eljárás, hanem itt helyben csináljuk a samott formázást is, tehát a viasz kiolvasztásos módszert, ami igen nagy lehetőségeket ad a szobrászoknak.

- Lehetőség, mondta Győrffy Sándor a tábor egyik müvészeti vezetője, aki szakértelmét és higgadt irányitó munkáját, szobrászi tudását hozta el 3 éve először ide Nyiregyházára.

- Méginkább ez az álma. De nemcsak álmunk, hanem Cinder Antal kollégámmal, aki az érem művésztelep megindulása óta az éremművész-telep művészeti tanácsának tagja, akivel tulajdonképpen permanensen együtt dolgozunk, többször fölvetettük ennek szükségszerüségét a helyi vezetők ezt teljesen egyet értően támogatják, csak megértjük, hogy ebben a pillanatban nincs meg ennek a lehetősége. Magyarországon tulajdonképpen éremmuzeum nincsen. Érmet gyüjt a Magyar Nemzeti Muzeum Éremtára. A monétát, a pénzt gyüjti. Ugyan ilyan van a Magyar Nemzeti Bankban egy pénzgyüjtemény, de müvészi éremgyüjtemény ma Magyarországon nincs. A soproni kétévenként megrendezett magyar éremkiállitás anyagából történnek vásárlások és ez a vásárlás részben Sopronba kerül. De még ott sem kiállitott muzeumként. Én nem tudom ennek a szervezését, de logikailag ez szervezhető és ez egy hiánypótló nemzetközi anyagban. Kortárs nemzetközi anyag. A helytörténeti muzaumban minden megyében van egy-kettő. Minden megyében van egy-két tájház, minden megyében van egy-egy pipatórium már, de ilyen nincsen az egész országban. Én ugy gondolom, hogy minden ésszerü és jó dolog előbb, utóbb megvalósul. Hát nyilván az a feladatunk mindannyiunknak, akik szeretnénk, hogy ne utóbb, hanem előbb valósuljon meg.

- Tóth Sándor szobrászmüvészzel beszélgetett Antal István. Kedves hallgatóink a yiregyházi Studió müsorát hallották.

kis problémákat okoz. Aztán a lényeg az, hogy most jó.

- Az öntés lehetőségét meg kellett teremteni, egy-két szakembert ide kellett csábitani és ugyanakkor bizony, bizony itt olyan technikákat is igyekeztek megvalósitani, ami azt hiszem eléggé egyedülálló még európai méretekben is.

- Valóban ugy van, ahogymondtam, hogy nem az én érdemem. Én csak kitaláltam, hogyigy mondjam kitaláltam azt. Az érdeme azoknak a közmüvelődési szakembereknek, akik a város és a megye társadalmának a gazdasági erejéből ezt létre tudták hozni. Ez most úgy van, hogy Európa-szerte irigyelnek. Nekem nagyon jólesett, amikor egy angol szobrászmüvész ösztöndij kérelmében leirta, hogy mivel akar, kivel akar megismerkedni és az itt tartózkodása alatt két napot yiregyházán töltött.

- Pont a napokban kezdi meg a munkáját 19-én, ez azt is jelenti, hogy a folyamat nem szakadt meg. Én örömmel néztem azt igazán, ahogy a szobrászok egy része szinte ujból találkozott a szakmájának minden részletével, hiszen most már nem az volt, hogy leadta a gipszmintát és aztán visszakapta a nyersöntvényt, hanem itt tényleg a teljes folyamatot végigcsinálhatta.

- Igen, meg volt az idei jelentkezések elbirálása. A jelentkezők közül a szobrász szakosztály és az érem szekció vezetősége összeül és elbirálja, hogy kik legyenek tagok. Eddig még mindig volt lehetősége ennek a bizottságnak válogatni. A helyi müvelődési szakemberek a megondhatói, hogy hány levél érkezett hozzájuk utólag, hogy ők kimaradtak, vagy de nagyon szerettek volna és hogylehetne még. Ebben az évben ez már az élet vélet lenje, amikor emlitettem Szabó Iván szobrászmüvész volt tanáromnak, hogy kik azok, akik idejönnek, akkor összecsapta a kezét és azt mondta, hát kezdhetem ujra a Szabó osztályt. Mind a növendékeim voltak, igaz, hogy az egyik husz évvel előbb, mint a másik, mert Szabolcs Péter annak idején 15 évvel ezelőtt növendéke volt, Lapis András 10 évvel ezelőtt volt növendéke és Návai Sándor tavaly végzett Szabó Ivánnal együtt, Szabó Iván nyugdijba, Návai Sándor pedig azéletbe. A bolgárés szovjet meghivottak nevét már tudjuk.

- Van itt még román, lengyel és csehszlovák vendég is minden esztendőben.

- Meg NDK.

- Nekem vanegy álmom, hadd mondjam el. Én amikor elkezdett gyülni ez a szobrászati anyag, akkor arra gondoltam, hogy milyen csodálatos lenne, hogyitt egy vidéki kis szecessziós épületet, ami erre a vidékre ugy jellemző, egy kis városi házat tirpák házat rendbehoznának és oda ezt a csodálatos érem anyagot a plasztikának ezt a nagyon intim és szép ágát el helyznék önálló muzeumként. Nekem ez az álmom, mit szól ehhez egy szobrász?

volna számomra megoldás.

- hát szobrásznak különben is

- igen és akkor mondtam, hogy én valami kis házat, ami itt van földszintes, van rá lehetőség, akkor eljövök. Később kaptam egy levelet, amiben közölték, hogy jöjjel el, és tekintsek meg itt egy pár ilyen házat. Eljöttünk feleségemmel, megtekintettük és akkor az egyikre azt mondtam, hogy ez. És eljöttem ide Nyir egyházára dolgozni.

- A család pedig maradt Szegeden.

- igen, mert a gyermekeim, bár már nagyok voltak, de az iskoláztatottságuk odakötötte őket, a feleségemnek is a munkahelye viszonylag közel volt lakásunkhoz és hátők ott maradtak, én itt dolgoztam.

- Eljött ide Nyiregyházára, ahol a sóstói művésztelep jelentette tulajdonképpen a művészeti élet egyik részét és ez a művésztelep akkor egy meglehetősen vegyes képet mutató színvonalában is vegyes képet mutató, festő művésztelep volt. Én annak idején, amikor ezzel megismerkedtem, ugy el is csodálkoztam, hogy jó szép dolog a sokszinüség, dé nem volt igazi arculata ennek a művésztelepnek annak idején. Azt hiszem, remélem nem tévedek, hogy az Ön nevéhez füződik az, hogy itt egy érem művésztelep született.

- Részben az én nevemhez. Azért mondanám igy, mert 1978-ban amikor Budapesten volt a FIDEM kongresszusa, akkor támadt az a gondolatom látva tényleg ennek a sóstói képzőművészeti alkotótábornak, művésztelepnek, nem tudom minek nevezzem, az itteni vergődését, már akkor nekem volt tapasztalatom 78-ban. Hiszen töltöttem Bulgáriában két hónapot, töltöttem Lengyel országban egyszer két hónapot, többször két-három hetet hasonló rendezvényen. Akkor már én megjártam Berlint, Patsdamot is. Éveken keresztül dolgoztam a siklósi, villányi hegyoldalon lévő kőfaragó, kőszobrász alkotótelepen is nyaranként. Tehát volt egy összehasonlitási alapom. És bizony ez a nyiregyházi nem ilyen volt. És ez engem bántott. Bántott, hogy itt, ezen a helyen nem egy európai, de még nem is egy magyarországi szinvonalu valamit produkálunk. És akkor javasoltam a megye közmüvelődéssel foglalkozó szakembereinek, hogypróbáljúk meg ebben az évben érem-müvészeti alkotótelep létrehozását.

- Meg kellett küzdeni azt hiszem az itt élő festőkkel is. Ez nem lehetett egy könnyü feladat és még azt hiszem ezt az idő sem szépithette meg, hiszen bizony féltve nézték ők ezt a szobrászatba való átfordulást. Én tudom, hallottam nemegyszer.

- Elmultak, én azt hiszem, hogy a kollégáim, itt dolgozó festő barátaim ma már világosan látják, hogy ez volt az egyetlen ut. Mindig valahol a kiteljesedés előtt van egy olyan szakasza, bár talán ez legszebb szakasza valaminek, ami bizony nem kis

dót tettek föl, hogy hát akkor milyen szakok indulnak? Elém raktak egy ilyen omenklaturát, ahol már nem tudom, hogy hány szakmának a leirása volt és akkor kellett rúbökni, hogy ez, meg ez lesz. És az lett, az iskola. Mások voltak a vágyaink, az álmaink és igylett kőfaragó, kéziszedő és fazekas szakközép iskola, a grafikai, festészeti és diszitőszobrász müvészeti gimnáziumból.

- Ennek ellenére egy igen jó hirü iskola volt és a gyerekek, akiket kiengedtek, azok eléggé felkészültek voltak és nagyon erősen kapcsolódtak a képzőművészethez.

- Olyan tanári gárda együttes, verődött össze, akik rendkivül lelkesen, kihasználva a magasabb óraszámot, végeztük dolgoun kat.

- A köztudatba is valahogyugy ment, hogy ez müvészeti gimnázium.

- Az első szülői értekezleten nekem kellett megmegyarázni a szülőknek, hogy nem baj az, hogy mi van a papirokra irva, ez nem azt jelenti, hogy ez "nasi śuli" és mondtam nem az számit, az számit, hogymit ad az iskola. És hogy mi garantáljuk, hogy aki itt elvégezte az iskolát, az az életben valahova tud majd kapcsolódni.

- Meddig tanitott ebben az iskolában?

- 14 évig.

- Mettől-meddig?

- 1961-től 1974-ig. 74-ben én már 40 éves elmultam és az volt a rögeszmém, hogy szobrász szeretnék lenni. Hát ennek annyi aka dálya volt, hogy egy viszonylag kisméretü lakásban három gyermekem már addigra nagyra nőtt és alig fértünk. A szobraim, amikor egy-egy kiállitásról visszajöttek, akkor a szövetkezeti lakás udvarán szétosztottam a lakók között és akkor felirtam egy cédulára, hogy kiknél vannak a szobraim. Mert az én lakásomban a saját szobraim már nem fértek. Valahova lépni kellett. És akkor a Művelődésügyi Minisztériumba el mentem, még ott dolgozott Cséri Lajos és Csorba Géza és mondtam, hogy én elmegyek kukutyimba is, vagy bárhova, ahol egy négyzetméter zabhegyezés mellett szóborcsinálásra is adatik. Tehát ahol valami müteremhez jutok. Hát ők mondták, hogy Zalaegerszeg vagy Nyiregyháza. Szegedről anyámhoz mentem Miskolcra, a vonatról leszálltam, bejöttem ide, bementem a tanácsra, majd avonatra fölszálltam és hazamentem anyámhoz.

- És el is dőlt a kérdés?

- Nem dőlt el. Megmutatták nekem azokat a mütermeket, amik a Bethlen Gábor utcán vannak, akkor azt mondtam, hogy most a harmadik emeleten lakom Szegeden, hát hiába van itt lift, de azért a negyedikre nem jövök, mert tulajdonképpen ez nem lett

1021 Tóth Sándor riport

1982.X.17. 20,30 Falvy 3.Müsor

Portré - bronzban

- ....ilyenkor egy pályakezdő művész valahogy úgy van, hogy ide nekem az oroszlánt is.

- Szerencsésen léptem ki, mert 1959-ben volt a Tanácsköztársaság pályázat. Ezt a pályázatot a két művészeti főiskola részére irták ki. Ezen a pályázaton én egy nagydijat nyertem. A munkámat akkor megvette aFővárosi Tanács, diplomamunkánat megvette Perecesbánya, tehát egy olyan jó inditással léptem ki. Kaptam egy évig ösztöndijat, szóval úgy beleléptem a nagy életbe. El mentem Hódmezővásárhelyre, már művésztelepre főiskolásként többször mentem Vásárhelyre és megtetszett az ottani környezet na és hát volt még egy motivum, abban az időben már én igencsak a férfikorba érkeztem és hát mostani feleségem vásárhelyi lány. És Hódmezővásárhelyen a művésztelepen voltam azért is, mert haza nem tudtam menni, otthon nekem nem voltak olyanok a körülményeim, özvegy anyám, két hugom élet egy szobában. Vásárhelyen a Művészeti Alapnak van egy müterme és ebbena müteremben én beutalással voltam. Mindig meghosszabbi tottam, mikor lejárt. Volt mikor nekem már meg se hosszabbitották, mert annyi ideig voltam, akkor a kollégám nevén éltam ott, de valahol élni kellett, ott voltam. Szabó Iván volt az, aki a Képzőművészeti Főiskola művésztelepét Hódmezővásárhelyen Gyenes Tamással közösen tulajdonképpen megalapitotta. Az első főiskolai művésztelepen szobrászok voltak és csak egy-két festő volt. Később alakult úgy, hogy a főiskolai művésztelepekre többen kerültek festők, illetve az első évek ben az ott lévő festők közül megtelepedtek Vásárhelyen. T hát vannak szobrászok Vásárhelyen ma is, régen is voltak.

- Hódmezővásárhelytől már csak egy ugrás Szeged.

- Hódmezővásárhelyen keresett meg a Szegedi Városi Tanács akkori művelődési osztály vezetője dr. Turi Géza, Beszédes Kornél épitész társaságában és felértek arra, hogy a Szegeden megépitendő, létrehozandó művészeti gimnázium szervezésének teendőit lássam el. Igérték, hogy ha átmegyek Szegedre, akkor lakáshoz és müteremhez jutok. Rajtam, nagyon rajtam volt a családalapitás vágya, igy elvállaltam. Igy 1961 március 1-én munkábaléptem és március 18-án megnősültem.

-

- Milyen feladat volt ezt a középiskolát megalakitani és itt tanitani?

- Ez nagyon szép dolog volt. Egyáltalán az, hogy ilyen fiatalon az ember ilyen lehetőséget kapott, hogyegy iskolát grundoljon, - hát ez, ez egy csodálatos volami volt, mert ennek az iskolának március 1-től szeptember 1-ig én voltam az egyetlen státuszban lévő valakije. Szeptember 1-ig létre kellett hozni a tantervet, az iskola tantárgy felosztását. Tulajdonképpen semmi nem volt, hasonló iskola sem volt, mert művészeti gimnáziumként nem szerveződhetett, ipari szakközépiskolaként szerveződött, abban az időben a Művelődésügyi Minisztériumban az iskola alapitási okmány aláirásakor kér-

...ya, a tüzes ru-
szabadon hagyó
váll. Kendő, sál,
ben, rojttal és
: a jó időben is
nyakban, de fő-
Az így képzett
tt övbe más ap-
sebkendőt is le-

t most nem tit-
detét. A teniszi
— fehér trikó,
ér szoknya, tor-
és ha már nem
ltözék, teniszhez
portruhaként le-
yszürke, fáradt-
összeállításban
zék, a golfruha
ott szoknya, pa-
s puplininggel,
az előbb felso-
ól összeválogat-
— ahogy mon-
szítője a rojtos
rkú félcipő, és
vállon átvetett

iselheti Audrey
ruháinak nosz-
zsban most ép-
A nagyon kife-
ű, fekete hajú,
izgalmasan
— mint azt a
lommal is lát-

szedtem. D
csára elke
mint. Én n
hogy ez ne
került csak
mény fizik
szükséglete
tudtam, ho
golható...
ni, hogy e
a nemi dol
tem, hogy
retnék, ugy
tudok, aki
és ez meg i
rekén. Én
kább soha
legyen egés
Aggodalom
leírt dózis
nak semmi

P. P., Csehs
gyok, nincs
szűkület a
idősek azon
ebben a k
üzemképes
valamikor
hogy félút
mert nincs
meg már
létesíteni,
danék...
ember, ho
egy tablett
het megkap
a vélemény

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725

1982 JUN 13

Tükör

HAZAI TÜKÖR

1021

TÓTH SÁNDOR ÉRMÉI

Tóth Sándor Munkácsy-díjas szobrászművész 121 érméje látható azon a kiállításon, amely a napokban nyílt meg Miskolcon, a Lévay József könyvtárban. Képünkön Löw Immánuel, a tudós szegedi rabbi.

Az új fiú: Bezzegh Zoltán

legutóbb — katonai szolgálatát töltve — az Asztalos János SE-ben játszott. Posztja: csatár. Magassága: 181 centiméter.

Kézilabda: háromnapos program

Rangadó Nyírbátorban

Az ünnepek alatt háromnapos program vár a kézilabdasport szurkolóira. Bajnoki és kupamérkőzések váltják egymást, közte számos rangadóra is sor kerül. Nyírbátorban például az NB II középmezőnyéhez tartozó BSC a Miskolci

PÉNTEK, megyei bajnoki férfimérkőzés: Kisvárda—Nagykálló, 9,00 óra, v.: Kanda, Nagy F. Alkotmány Kupa női torna Nyíregyházán, a tanárképző sporttelepén, 9,00 órától. Alkotmány Kupa

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

KELET-MAGYARORSZÁG
1982 AUG 20

1021

A Nyíregyházán élő Tóth Sándor Munkácsy-díjas szobrászművész alkotásaiból szabadtéri kiállítás nyílt Békéscsabán, a Munkácsy Mihály Múzeum udvarán. A művész színes márvány- és bronzszobrait mutatják be a nagyközönségnek, augusztus végéig. Felvételünkön a múzeumkerti tárlat részletét mutatjuk be. Ugyanitt nyílt meg augusztus 20-án a magyar alkalmazott grafikusok második biennáléja.

KM HÉTVÉGI MELLÉKLET

Nem szabad elzárkózni az ö

Beszélgetés Tahi Tóth Lás

KELET-MAGYARORSZÁG
1982 SEP 1 7.
1091 BUDAPEST IX., DÉLI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-126
MTI SAJTÓFIGYELŐ

Tahi Tóth László a Házmestersiratóban

Alig néhány perce futott be a Vígszínház öltözőjébe Tahi Tóth László a délelőtti próbára. Könnyed és felszabadult, csaknem gondtalan.

— Mindig így érkezik meg a próbákra?

Egy előadásra való készülődésnek több periódusa van — mondja a színész. — Ez persze a szerep nagyságától is függ, de az ember eleinte még felelőtlenül jár be, lehetőleg későbbre tartogatva energiáit, formáját. Tizenöt éve már, hogy színészkedem a Vígszínház társulatában. Főiskolásként is eltöltöttem két évet, meg kellett hát tanulnom ennyi idő alatt, miként figyeljek oda fokozatosan a szerepre, kevesebb, vagy netán emberfeletti energiát adva a munkába, amire valaha nem is tartottam magam képesnek.

— Mint fiatalembert, mi vezérelte a színészethez?

— A művészi pályák sohasem állnak tőlem távol, hiszen apám festőművész volt, anyám valaha Pozsonyban színésznő; engem meg csellózni tanítottak. Azt hittem, képzőművész leszek. Képzőművészeti gimnáziumba jártam, nem is voltam egészen tehetségtelen. Közben azonlyámra is szívesen gondolok vissza. Szép volt! Nem azért, mintha nem lett volna ez az út göröngyös. Csakhogy időközben az ember megért bizonyos belső törvényszerűségeket, és már nem szólal meg benne a hang: „A fene egye meg, miért nem én kaptam meg azt a szerepet?" Vagy, már nem akar túltengeni a televízió képernyőjén — bár a népszerűség remek érzés —, de tudvalevően megvan a maga böjtje is Megfelelően kell tudni magunkat adagolni.

— Hogyan látja önmagát, a színészt, az embert?

— Milyen vagyok igazában? Nagyon sok hiányzó tulajdonságom van. Nem vagyok, mondjuk olyan színész, mint Robert Redford. Meg kell elégednem azzal, ami van. Mindenesetre, mielőtt valaki felcsap színésznek, nézzen bele a tükörbe. Én láttam magam, ezért őszintén vallom, többet kaptam a pályán, mint amire számítottam.

— Tehát elégedett, kiegyensúlyozott ember?

— Divat lett az elégedetlen színész vallomása! Önmagunkban kell keresni a bajt. Várkonyi Zoltán, aki mesterem volt, és osztályából — büszkeségemre —, idehozott a színházba, azt mondta: „Nem lehet várni a sült galambot, elébe kell menni a szerepeknek..." Én elégedettnek érzem magam. Mindig volt munkám, és rendelkezem azzal az erővel, hogy a jövőben is megoldjam feladataimat. Így hát nem izgulok, hogy netán nem jó pályát választottam. Úgy vélem, minden színházi műfajjal van kapcsolatom, persze csak egyet lehet tökéletesen csinálni, én pedig — ha kell —, akár légtornászmutatványokat is végzek.

— Vannak még nem teljesült színészi vágyai?

— Akad néhány Shakespeare-szerep, amit szeretnék életre kelteni a színpadon; de ha mégsem kapom meg őket, azt sem tartom majd tragédiának.

— Szeretnénk hallani a magánéletéről is.

— Nagyon fontosnak tartom a magánéletet. Harminc éves koromig nőtlen voltam, nem volt igazán családom. Csakhogy sok rossz példa lebeg előttünk: tragédiába torkolló művészpályák, sorsok. A baj gyökere: a megoldatlan háttér, a művész éjszakái. Ahhoz, hogy alkotni tudjunk, élni kell, és nem gyorsan tönkremenni. Szinte fontosabbnak tartom a magánélet harmóniáját, mint az érvényesülést. Szerencsére úgy irányítottam az életemet, hogy az én kezemben legyen a sorsom.

— Mire jut még ideje, energiája a színház mellett?

— Nyáron utazgatom, csak Gyulán vállaltam az utóbbi három évben munkát, mert szép hely, és ott pihenhetek is. Útjaimat összekapcsolom a színházak tanulmányozásával. Idehaza is sokfelé járok, igyekszem elrugaszkodni, megszokott környezetemtől. Szeretek mindenféle játékot, főleg a teniszt, de szeretném, ha minél több dolog érdekelne. Nem szabad elzárkózni az örömtől!

Szémann Béla

A szakmai hiedelem — babona? — szerint a szórakoztató filmek népszerűségét a bennük szereplő nők száma (továbbá minősége, valamint hiányos öltözéke) meghatározhatja. Eszerint könnyű fokozni. Elég néhány szemrevaló hölgyet felvonultatni s máris biztos a siker: a nézők tódulnak a pénztárhoz.

Valójában persze nem ilyen egyszerű a helyzet. Hál' istennek, tegyük hozzá. Mi lenne a világból és a művészetből, ha puszta látvánnyá degradálódna a mozizás s a filmek készítői megfeledkeznének a többi — ugyancsak nem mellékes — hozzávalóról. Néhány lenge öltözetű kisaszszony vagy kacér feleség emelheti a mulatság rangját, de semmiképpen sem helyettesíti az épkézláb történetet, a kalandos fordulatokat, netán, mert ez sem árt, ha van, a társadalmi szokások humoros kritikáját.

Hogy mennyire indokolt a felszín és a lényeg különbözőségére felhívnom a figyelmet, hadd illusztráljam egy párbeszéddel, melyet a minap hallottam egy moziplakát előtt. A színhely mellékes, bár azt megemlítem, hogy két tizenéves cserélt véleményt a csábos reklám előtt. Imigyen tereferéltek: „Nézd csak, csupasz a kicsike." „Ismerem az ilyesmit. Egy villanás az egész, nincs idő arra, hogy szemügyre vegyed, a film összes további részében pedig nyakig be van gombolkozva."

Nem számoltam a perceket, de Francois Leterrier nem csapja be nézőit. Ő tényleg komolyan gondolja azt, amit a magyar cím hirdet — s ennek megfelelően gyakran sétafikálnak a gyengébb nemhez tartozók „anélkül", meg semmiben. Ráadásul nem is egy csinibaba billegeti magát a komédiában, hiszen pontosan arról szól a mese, hogy a világ dolgainak alakítása lényegében szoknyás felebarátainktól függ.

S hogy tényleg jobb-e ma egy nő, mint tegnap három?

Csak elvi választ tudok adni az elméleti kérdésre — felhasználva az ízig-vérig kommersz jellegű látványosság gyakorlati tapasztalatait. —:

1021

Mester és tanítvány

Magyar testvéreink művészete

Több mint három hétig tartott Ungváron a szabadtéri néprajzi múzeumban az a kiállítás, amelyen két magyar szobrászművész, *Tóth Sándor* és *Sebestyén Sándor* — mester és tanítvány — műveit mutatták be. Azokét, akik jelentős szerepet játszanak országunk képzőművészetében. A kiállítás nagy látogatottságnak örvendett, a tárlatot körülbelül 20 ezren tekintették meg. A város lakosai, valamint a Szovjetunió legkülönböző köztársaságaiból és területeiről érkezett turisták.

A két szomszédos ország — a Kárpátontúli terület és Szabolcs-Szatmár megye — közötti cserekiállítások között ez nem az első volt. Az ilyen cserék már szép hagyománnyá váltak, s mint Angyal Gabriella, a múzeum propagandaosztályának vezetője megelégedéssel mondta: sok érdekes tömegrendezvény, meleg hangulatú művész találkozó és barátsági est zajlott le az elmúlt aránylag rövid idő alatt, erősítvén népeink barátságát.

Tóth Sándor Munkácsy-díjas szobrász művészetét a kárpátontúliak már régebbről ismerik. A mai Magyarország más mestereinek munkái között már korábban is szerepeltek alkotásai a Kárpátontúlon. Az Ungváron rendezett kiállításon pedig alkalmunk volt részletesebben megismerkedni sokrétű, eredeti és elmélyült művészetével.

A határozott vonalú formákban, a szobrászat nyelvén szabatosan és kifejezően megalkotott megkapó emberfigurákban tárulnak elénk a bronz mellszobrok, portrék. Az e sorozathoz tartozó művek mélységesen emberiek és gazdag lelkületet sugároznak: a portrészobrászat klasszikus példái. („Anya portréja", „Női portré", „Férfifej" stb.)

Monumentálisak és plasztikusak a domborművű alkotások. Konstrukciójuk egyszerűnek tetszik, de ebben a látszólagos egyszerűségben benne van az alkotói elgondolás fennköltsége, kifejező ereje és anyagszerű megtestesülése. És mindez elsősorban az alkotóművész életfelfogásával függ össze, aki domborműveiben elmélyült és fontos témákat jelenít meg. Ezek lehetnek líraiak és hétköznapiak egyaránt, mint ahogy ezt a „Szerelmesek", a „Várakozás", a „Leendő anya", az „Anya gyermekével", a „Család" című szobrain látható. Más alkotásai heroikusak, mint a „Béke" domborművön, ahol a boldog anya karján gyermekével, gondolatainkat rokonítja az anyaság örök művészeti témájával, a nyugodt békés élet gondolataival. A művésznek a dolgozó ember, s az életben betöltött szerepe iránti érdeklődését figyelhetjük meg a Hengerész című plasztikájában, amely kitűnik szűkszavúságával és ha úgy tetszik a mintázás „festőiségével", valamint a találó fény-árnyék megoldással.

Az alkotó sokoldalúságát és életismeretét, az élettel való közvetlen viszonyt bizonyítja a Kisvárda számára készült „Tavasz" című monumentális szoborterve.

Tóth Sándor rajzai a kiállításon tovább erősítették a róla alkotott képünket, mely egy avatott, örökké kereső, dinamikus mestert ábrázol.

Tóth Sándor a kisplasztika kitűnő mestere, de nem kevésbé jelentős az éremművészetben sem. A szobrászok igazi tehetsége ugyanis talán éppen az érmekben, ezekben a kisméretű szobrászati alkotásokban nyilvánul meg leginkább, minthogy ezek különösen szilárd ismereteket, bőséges tapasztalatokat, pontos rajztudást és kifinomult ízlést követelnek meg. Ilyenek Tóth Sándor plakettjei: dinamikusak, s gazdag változataikban nagyon kifejezőek, jelképesek. A kiállítás díszéül szolgáló néhány száz plakett érzékelteti elmélyült, életigenlő alkotójuk látókörének tágasságát. Ilyennek mutatkozott be nekünk Tóth Sándor, a mester és az ember.

Sebestyén Sándor méltó tanítványa, művészetében lendületesnek, leleményesnek és zabolázhatatlannak tetszett számunkra. Imponálóan bánik a formákkal, a gondolatokkal és érzésekkel. A fiatal, de a művészetben nagyon is otthonosan mozgó művészt az alkotások mély hitelessége jellemzi, vonzza őt a harc hősiessége és mozgalmassága, a mozgás és emberi szenvedélyek ereje, mindaz, ami szembeszáll a gonosszal. A lovakat ábrázoló kisméretű, de bonyolult kompozíciójából mintegy kiérezzük a szerzőt, meglátjuk magát az alkotót, aki a harci hévtől hajtva vágtat szembe az ellenséggel. Szokatlan expresszív hatással és szerencsésen megtalált kompozíciós megoldással, valamint a formák plasztikus kifejező erejével tűnik ki ez a munka, amely méltón forró visszhangra talált a látogatók körében.

A jelenlegi szobrászati megoldások kifejező ereje látható az „Ejtőernyős" című művében. De a bátor sportolónak szentelt alkotás, többről szól. Úgy tűnik, hogy az embernek a boldogság és az ismeretlen felé való örök törekvését jelképezi. Az sem véletlen, hogy sokan azok közül, akik látták Sebestyén Sándor „Ejtőernyős" figuráját, párhuzamot vonnak a legendás hírű Ikarussal.

Sebestyén Sándor művészetében nemcsak a bátor újító és kísérletező fedezhető fel. Jellemzőek rá az igazi művész számára szükséges alkotói jellemvonások, mint a kutatások széles skálája és a széles emberi gondolatok. Természetes, hogy egy egész életpályán át sem lehet mindent felölelni, de ennek a felvetése és az erre való törekvés az alkotói sikerek záloga.

Sebestyén számos alkotásán tükröződik a humor, a fantázia, vagyis, mint ahogy már erről szóltunk, jellemző rá a leleményesség, kezdve az elképzelésen és végezve az eljövendő szobor anyagának kiválasztásán. Éremművészetében megnyilvánul a filozófiai gondolatok mélysége és a szoborkompozíciók formájának szigorúsága. Rendkívül nagyértékű az az érem, amelyen egy erektől duzzadó emberi kezet látunk, amely fát ültet a felszántott és határtalan földbe. A kis mű himnusz az élethez, himnusz azoknak, akik fákat nevelnek, gabonát termesztenek és megvédik a békét.

Ezekben az elgondolásokban, Tóth Sándor és Sebestyén Sándor szobrászok alkotásainak szellemiségében, noha egyéniségük különbözik egymástól, fellelhetőek a hasonló vonások is. Épp ezért tette a nézőre a harmonikus egység benyomását a kiállítás.

A két nagyszerű magyar szobrász műveiben láttuk az útkeresés szintézisét, de egyúttal a magyar- és a világszobrászat, Kisfaludy-Stróbl Zsigmond, Pátzay Pál és a nagy művészet más mesterei legjobb hagyományainak folytatását.

Csernega-Balla Jelena dr.
művészettörténész, a képzőművészeti múzeum igazgatójának helyettese

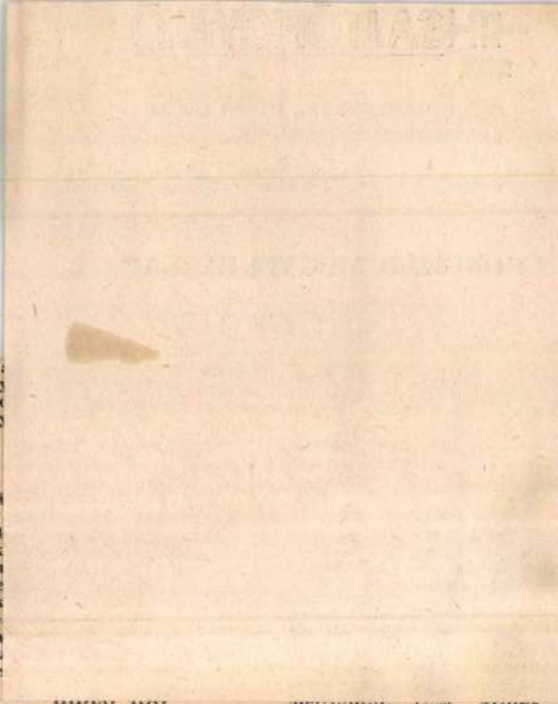

A N
és n
A H
és n

1906.
éves
franci
dós.
dowsk
va k
az
nak
mukk
1903-b
va m
sugár
szerze

Várható időjárás ma estig: Időnként erősen megnövekszik a felhőzet. Szórványosan várható kisebb eső, zápor, főként keleten havas eső, hózápor is valószínű. Az északkeleti, keleti szél helyenként megerősödik. Folytatódik a hideg idő. A várható legmagasabb nappali hőmérséklet vasárnap, 6—11 fok között.

MOZI

Csongrád: Szabadság: Tigriscsapáson. Színes, szovjet kalandfilm. Kezdés: fél 4 órakor. A nagy zsákmány. Színes, francia—olasz filmvígjáték. II. helyárral! Kezdés: fél 6 és háromnegyed 8 órakor. Matiné: Keménykalap és krumpliorr. Színes, magyar ifjúsági film. Hétfőn: Kramer kontra Kramer. Színes, amerikai film. II. helyárral! Kezdés: fél 4 és fél 6 órakor. Négyszer az csapás. Francia film. 16 éven felülieknek! Kezdés: háromnegyed 8 órakor. Kedden: Kramer kontra Kramer. Színes, amerikai film. II. helyárral! Kezdés: fél 4, fél 6 és háromnegyed 8 órakor.

Vásárhely: Béke: Apacsok. Színes, NDK kalandfilm. Kezdés: fél 4 órakor. Az első nagy vonatrablás. Színes, angol bűnügyi film. II. helyárral! Kezdés: háromnegyed 6 és 8 órakor. Matiné: Próbaidősök. Színes,

Metrónóm. 11.50 Színes muzsika. 18.50 A Rádiósz bemutatója: Szamárfül a szásnak — Csalai Forgrácz játéka. 19.57 Házimuzsika nányi Ernő Tallahassee-i nában 1958-ban. Sebestyén nos és Vámosonyi Ildikó mu 2. rész. 20.54 Németh S sanzonestje a Rádió 6-os s jában. 22.10 Sporthírek, jelentés az asztalitenisz V 22.25 Új felvétel: A Bé vonósnégyes és a Magyar és Televízió szimfonikus kara játszik, közreműk Kósa Gábor — ütőhangsz Vezényel: Lionell Friend. A titkos házasság — rés Cimarosa operájából. 0.10 lódiakoktél.

PETŐFI ADÓ

6.00 Népszerű muzsika — ránkelőknek. 7.00 A római tolikus egyház félórája. Orgonamuzsika. 8.05 Mit lunk? 8.30 Miska bácsi le ládája. 9.00 Dzsesszfelvétele 9.34 A Magyar Rádió Kar Színpada: Világtörténelmi naszíroda — írta: Feleki L Az írót megszemélyesíti műsort rendezi: Horváth dar. 10.33 Világvasárnap — diánszky János műsora. 11. ebédhez szól a nóta. 12.4 lentés az asztalitenisz V és az MTK-VM—DMVSC noki labdarúgó-mérkőz

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Tóth Sándor szobrász
[illegible]

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1981 ÁPR 19

1021

TÓTH SÁNDOR: BARTÓK-ÉRME

TÓTH SÁNDOR szobrász

BETHLEN-EMLÉKPÉNZ

A közelmúltban készült el a Bethlen-emlékpénz, Tóth Sándor szobrászművész alkotása. Az erdélyi fejedelem születésének négyszázadik évfordulójára kiírt meghivásos pályázat 12 résztvevőjének munkái közül a Nyíregyházán élő és pénzérmék tervezésével régóta foglalkozó művész nyerte a zsüri első díját.

zzákezdtek a
gmászásához.
góvasban in-

elő a csomagtartóból, a legkiválóbb
csalik között válogathatunk, ragyo-

órakor
városb

KM VASÁRNAPI MI

Miből, mit,

Felkészí

Elöljáróban annyit, hogy nem valamilyen logikai játék a következő:

„Régi tanterv, régi könyv, régi módszer..." „Régi tanterv, új könyv, régi módszer", „Régi tanterv, új könyv, új módszer..." Új tanterv, régi könyv, régi módszer", „Új tanterv, új könyv, új módszer..."

Valószínűleg tovább is folytathatnánk — más-más sorrendben — de nem akarunk visszaélni olvasóink türelmével. Három éve kezdődött el iskoláinkban az új, korszerűsített nevelési-oktatási tervek fokozatos bevezetése. Egyes tantárgyakat már ezek szerint tanítanak, többségében új, kisebb részben a korábbi könyvek, segédeszközök felhasználásával. Más tantárgyakat a régi tantervek alap-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

KELET-MAGYARORSZÁG

1981 SEP 2 7

Tóth Sándor, szobrász-művész

1981. szeptember 27. 8

1021

V. Szabolcsi tárlat

Tóth Sándor: Bellundi katedrális — bronzkaputerv

TÓTH SÁNDOR ÉRMÉI

Tóth Sándor, a Nyíregyházán élő szobrászművész a kisvárdai művelődési központban a napokban megnyílt kiállításán legújabb érmeit mutatja be. Képünkön: Bálint Sándorról, a nemrég elhunyt szegedi néprajztudósról készült érme.

UJ NÉPR 1980/XVII/ 42. sz. 43.o.

Tóth Sándor, [nobrán]

BETHLEN-EMLÉKPÉNZ

Az elmúlt évben és az idén is *Bethlen-évfordulót* ünnepeltünk és ünnepelünk: tavaly volt halálának 350., ebben az évben meg születésének 400. évfordulója. Az Erdély gazdasági életét, kereskedelmét is felvirágoztató fejedelem tiszteletére *1979-ben a Magyar Nemzeti Bank emlékpénzt* készíttetett. A névértéke 200 forint, az átmérője 37 milliméter, a súlya 22 gramm, anyaga 640 ezrelék finomságú ezüst. *Tóth* Sándor a fejedelem kibocsátotta *régi tallérok* mintájára készítette el az emlékpénz tervét. Az érem *előlapján* a magyar és az erdélyi címerelemek a Bethlen család címerét fogják közre. Fölöttük a magyar korona. A köriratban az uralkodó címeinek latin nyelvű rövidítése olvasható. Eszerint: *Gábor, Isten kegyelméből Magyarország, Dalmácia, Horvátország, Szlavónia választott királya, Erdély fejedelme és a Székelyek grófja.* A *hátlapon* Bethlen Gábor mellképe látható.

B. Nánási Éva

B. Nánási Éva: Beth

Élet és Tudomány

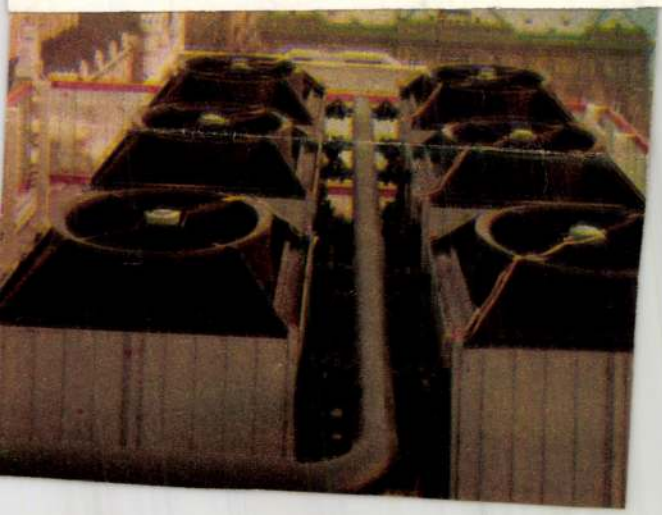

TÓTH SÁNDOR

TÓTH SÁNDOR ÉRMÉI

Tóth Sándor Munkácsy-díjas szobrászművész 121 érméje látható azon a kiállításon, amely a napokban nyílt meg Miskolcon, a Lévay József könyvtárban. Képünkön Löw Immánuel, a tudós szegedi rabbi.

UJ TÜKÖR 1982. XII.évf. 24. sz. 43

kulcsszám, megnevezés:

havi törv. munkaidőnek me

3. A dijazás számitásánál alapulvett mu
4. A jogviszony tartama:
5. A feladat irányitója:
6. A szerződéshez szükséges előzetes e

A kifizetésre kerülő dijból progressziv
levonásra.

Budapest, 197.....

.....

megbizott

természetfeletti valóság, és éltetője a benne me
Szerzetesek 15; Világiak 18 stb.). Arról is bes
krisztusi közösségek lehetnek (pl. Világiak 9, 1
letve hogy az egyház éppen ilyen krisztusi-köz
egyesülés jele" és új reménység forrása az egé
adott arra, hogy korunk mélyedjen el a közö
alapján.

MIT MOND A SZENTÍRÁS A KRISZTU
alapító szavak két szempontot említenek mint a
lét: 1. akik összejönnek, legyenek egyek Istenb
2. Jézus nevében jöjjenek össze (*Mt* 18,20).

Kik „egyek" Istenben? – Jézus a hívek egys
egységéhez hasonlítja. „Legyenek mindnyájan
ned, úgy legyenek ők is egy mibennünk . . ." (*Jn*
ság egységét bármilyen (analóg) értelemben meg
ka az „adás", a szeretet. Krisztus földi életében a
reket, azt mondta, hogy aki ennek megfelelően é[illegible] szeretetben él –, az Istenben él és Isten él benne (vö. *Jn* 14,23; l*Jn* 4,16). A szentháromságos életforma az embereket is elvezeti a szentháromságos egységhez. Minél teljesebben él két emberben ugyanaz az egy Isten, annál teljesebben egyek Istenben, annál teljesebben valósul meg Jézus vágya: „Legyenek ők egy mibennünk". És annál inkább válhat valóra, hogy a világ felismeri az Atyát.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1982 MAJ
VIGILIA
Budapest

in der nachindustriellen Gesellschaft, Econ: Düsseldorf, 1980.

1021

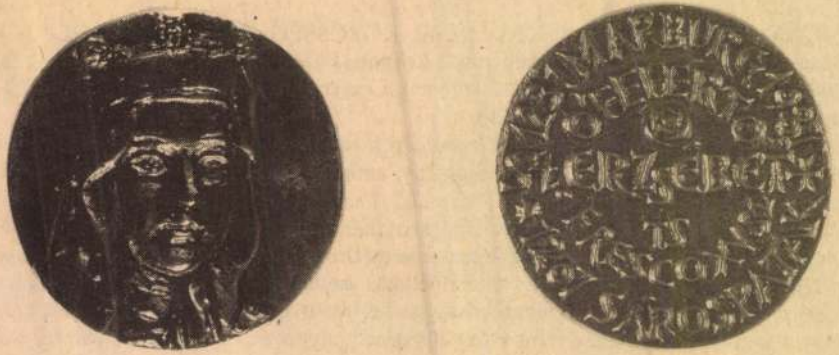

Tóth Sándor nyíregyházi szobrász emlékplakettje

HIR SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Tóth Sándor, Munkácsy-díjas szobrászművész

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1982 JUL 23

1021

A Békéscsabai nyár eseménysorozatának részeként ezekben a napokban, egészen augusztus utolsó napjáig Tóth Sándor szobrászművész alkotásait nézhetik meg az érdeklődők a Munkácsy Mihály Múzeum udvarán. A Nyíregyházán élő művész tizenegy köztéri szobrát, kisplasztikáját, dombormű-vét állították ki

Fotó: Kovács Erzsébet

tás összefüggéseiről, az
lák és közművelődési
mények együttműködés

— A MÁV békéscsaba
móponti Vöröskereszt
szervezete a megyei v
állomással együttmű
önkéntes véradást szer
A csomópont dolgozói
65-en adtak vért, összes
litert. (vj)

— GYOMAENDRŐDÖN a konyhai ismeretek bővítése érdekében „Hideg konyhatechnika" címmel augusztus 3-án 2 hónapos tanfolyam indul a Déryné Művelődési Házban. Az oktatás szakmai előadói a helyi ÁFÉSZ vezető szakácsai lesznek. (szk)

— AZ OROSHÁZI Táncsics Mihály Gimnáziumban július 18-án találkoztak azok az egykori diákok, akik 50, illetve 70 évvel ezelőtt jártak az úgynevezett Keller-iskolába. A találkozó résztvevői megkoszorúzzák Keller Ferenc sírját. (khsné)

— HELYESBÍTÉS. Lapunk július 21-i számának első oldalán megjelent Öntözési szakemberek tanácskozása Szarvason című cikkünk első bekezdésének harmadik mondata hibásan jelent meg. A mondat helyesen: „Hazánkban ma 300 ezer hektár öntözött területen gazdálkodnak a nagyüzemek..."

dég érkezik az agárdi, gárdonyi és a velencei strandra.

— RENDŐRSÉGI HÍREK. Július 17-én, a hajnali órákban a százhalombattai Dunai Hőerőmű Vállalat munkásszállásán holtan találták Robak Jan 33 éves villanyszerelő, hazánkban dolgozó lengyel állampolgárt. Az előzetes vizsgálat megállapítása szerint Robak Jan bűncselekmény áldozata lett. A Pest Megyei Rendőr-főkapitányság bűnüldözési osztálya ismeretlen tettes ellen nyomozást rendelt el. A bűncselekmény felfedezése utáni ötödik napon őrizetbe vették Bali Lajos, 22 éves segédmunkás, százhalombattai lakost, aki a bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható. A Pest Megyei Rendőr-főkapitányság vizsgálati osztálya az emberölés ügyében tovább folytatja a vizsgálatot.

SZARVAS belterületén, a Benka Gyula földes utcában július 21-én, a kora esti órákban súlyos közlekedési baleset történt. Kondacs János, 20 éves szarvasi lakos nem az útviszonyoknak megfelelő sebességgel vezette Simson segédmotor-kerékpárját, és az egyik kátyúba hajtva a levegőbe repült, majd a földre zuhant. A baleset következtében Kondacs János 8 napon túl gyógyuló súlyos, de nem életveszélyes sérülést szenvedett.

TÓTH SÁNDOR SZOBRAI

Békéscsabai kiállítása után Gyulán, az Erkel művelődési házban nyílt tárlat Tóth Sándor Munkácsy-díjas szobrászművész munkáiból. A művész térplasztikái, domborművei a modern szobrászat iránti fogékonyságáról, aktív, kísérletező szellemről árulkodnak, de legjobb eredményeit az éremművészetben érte el. Képünkön az Alvó című szobor.

UJ TÜKÖR 1982.XIX.évf. 42. sz. 43

; E R Z Ő D É S
ló egyéb jogviszony létesitéséhez

Művészettörténeti Kutató Csoport (Bp. I. Uri

kkel:

en:

.

ori besorolás

TÓTH SÁNDOR KIÁLLÍTÁSA

Tóth Sándor szobrászművész alkotásaiból nyílt kiállítás a nyíregyházi Jósa András Múzeumban. Az elsősorban érméiről ismert Munkácsy-díjas művész tárlatát Bereczky Loránd, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója nyitotta meg.

UJ TÜKÖR 1983.XX.évf. 17. szá 43. o.

kulcsszám, megnevezés:

havi törv. munkaidőnek megfele

3. A dijazás számitásánál alapulvett munkaid

4. A jogviszony tartama:

5. A feladat irányitója:

6. A szerződéshez szükséges előzetes enged

A kifizetésre kerülő dijból progressziv jöv.a levonásra.

Budapest, 197.....

.....

megbizott

A Himnusz költőjének ismeretlen végrendelete

Mindig kockázatos vállalkozás azonos sorozaton belül kétszer is szerepeltetni egy-egy szerzőt. Különösen érvényes ez olyan reprezentatív sorozatra, amelyik jól körülhatárolt elv szerint veszi számba lehetőségeit, és a megvalósításban azonosan magas követelményeket támaszt önmagával szemben. A Petőfi Irodalmi Múzeum *Kézirattár* köteteire most mindkét megállapítás érvényes: a kilenc Kölcsey-verset tartalmazó *„Mi az élet tűzfolyása?"* címen közreadott kötet után a *Kölcsey Ferenc testamentoma* jelent meg, egy évvel követve az előbbit; mindkét füzet a sorozatra jellemző mutatós kiállításban és a mondandót sokrétűen kiegészítő képanyaggal látott napvilágot. Joggal kérdezheti bárki is, mi lehet a kockázatos abban, hogy második Kölcsey-kötetként a Himnusz költőjének ismeretlen végrendeletével rukkolt elő a sorozat. A válasz az, hogy amilyen nagy várakozás beteljesedését jelenti a testamentum szövegének közlése, olyan mérsékelt a képanyaggal elért hatás mindazok körében, akik az előző kötetet éppen gazdag reprodukciói miatt vásárolták meg. Alapvető hibáról nincs szó, csak valamiféleképpen bosszantó, hogy az utóbbi Kölcsey-kötetben ismerősként tekint ránk néhány kép. Az 1835-ös Einsle-festmény most a borítóra került, csak nem színesben, az álmosdi lakóház itt is jelen van, de még most sem mutatja a teljes épületet, a csekei udvarház és benne Kölcsey dolgozószobája az előbbi kötetnek is anyaga volt már, ahogyan a második síremlék is, de színesben. Az sem tesz jó hatást ránk, hogy tudjuk, a tarpai zsellérház mása Csekén is áll még, az „Anton Einsle olajfestménye után" feliratú Kölcsey-kép jelzetelése mennyire pontatlan pl. a vele szemközti pozsonyi Fő téri metszetéhez képest, s a költő első síremléke már hosszú évek óta a csekei művelődési ház előtt áll...

A fentieken túl aligha lehet érdemi kifogásunk a kötettel kapcsolatban, talán csak megjelenésének időpontja. Mert igaz, ami igaz, 1972 tavaszán gyorsan elterjedt a hír a napilapok tudósításai nyomán, hogy előkerült Kölcsey eredeti végrendelete, utána azonban „süket hallgatás" vette körül, olykor annyira, hogy nem lehetett tudni, hol van a kézirat, vagy merre kallódik a róla írott tanulmány. A máig elteit több, mint tízéves csendet csak a Népszabadság törte meg 1981 februárjában, amikor közzétette a végrendelet szövegét, de a felfokozott érdeklődést csak az 1983-as év elégítette ki, amikor is méltó módon került a nyilvánosság elé Kölcsey szövege, s ezzel megteremtődött a lehetősége annak, hogy akár jogi alkotásként, akár irodalmi produktumként foglalkozzon vele a tudomány. Bizonyos, hogy sokan és sokszor megteszik majd, hiszen puszta léte is megannyi problémát vet fel vagy éppen old meg!

A végrendelet előkerülésével megválaszolandóvá vált, hogy a „testamentom" 1834. május 25-i és Kölcsey halálának 1838. augusztus 24-i időpontja kö-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Tóth Sándor, Munkácsy-díjas szobrászművész
Szabolcs-Szatmári Szemle
1983 2

Felvétel a megnyitó műsoráról

Kiállításán erről tanúskodik az „Emberiség története" c. sorozata. Ennek a képsornak lágy, aranyakkal csillanó színvilága nem lírát, hanem megrendítő, mementó erejű drámát közvetít. Az emberiség napjainkban zajló, önpusztító tragédiájára figyelmeztet. Halk szavú, ám messzehangzó intelemmel. Jövőbelátó méltósággal.

A bemutatón kitűnik az is, hogy Huszár István nem tagadja az irodalom közvetlen ihletőerejét sem. Azonban mindig csak azt fogadja be misztériumra hajlamos, de drámai indulatú művészi világába, ami néphez, népekhez, népek lelkéhez kötődő. Így születhettek meg a bolgár népballadák képi vetületei, vagy Váci Mihály — a nyírségi nép élete sugallta, ám általános érvényű igazságokat hordozó — költészetétől ihletett alkotásai is.

Nem illusztrációk ezek a képek. Annál sokkal többet jelentenek. Arról szólnak, hogy Huszár Istvánból, milyen festői indulatokat, milyen formába öntött színálmokat, belső átélést, igazán művészi megértést váltottak ki az irodalom remekei. Így, festészete nyelvén tolmácsolva még közelebb kerülhetnek hozzánk a költészet alkotásai.

Egy ország kultúrája, művészete annak különböző tájairól magunkkal hozott jellemvonásokból épül fel, teljesül egésszé. Huszár István szűkebb hazája népének sok évszázados nyomorából fakadó — sokszor misztériumokban, mesékben hordozott — emberi igazságok, népi bölcsességek festői szikrájával járul hozzá ehhez a nagy hazai kulturális egységhez.

Ezt üdvözöljük Sárospatakon rendezett kiállításán is.

Rozványi Márta

Huszár István kiállítása Sárospatakon

Igen jó érzés, hogy az új, hamar országos hírre jutott, Sárospataki Művelődési Ház falai között láthatjuk Huszár István festőművész néhány szép sorozatát.

A szabolcsiak közül olyan festővel ismerkedhet meg itt a környék művészetszerető közönsége, aki országos szinten is nagyobb odafigyelést, elismerést érdemelne.

Huszár István Sárospatakon látott képei nem nagyméretűek. Ám ütőképességük annál erőteljesebb. A tárlat anyaga jó, reális tájékoztatást nyújt művészete legjaváról.

Fiatal korától ismerem, kísérem figyelemmel művészi formálódását, fejlődését. Őszinte szívvel mondhatom, hogy útja töretlen és céltudatos, önismerettel teljes. Olyan személyiség, aki elejétől mindig természetesen, nyíltan vállalta önmagát. Sohasem tekintgetett jobbra-balra, hogy festőtársai mit csinálnak? Nem érdekelték a divatos irányzatok, hanem belső indíttatásaira figyelt. Ma is azt festi, amit a szíve diktál.

Ezt érezzük mostani kiállításán is.

Nagy műveltségű ember. Sokat hordoz magában a világirodalom gazdagságából. Lehet, éppen azért, mert önmagában is igen sok a bölcs, mély gondolatú mondanivaló.

A kiállítás megnyitóján

A kiállítás érmeiből

Arányaival, vonalvezetésével, tartalmi adekvátságával nemcsak elül, de az egyik legjobb szoborrá is avattatik a „Próféta". Ez a kétarasznyi bronz „emberkereszt" szuggesztív, beszédes, tiszta és egyszerű.

Szinte egyetlen gondolatkört ölelnek fel a rézdomborítások. Az anyaság jegyében tiszteletadás az életnek.

Tóth Sándor 1974 óta lakója ennek a megyének. Kiteljesedő művészetére így elkerülhetetlenül hatással van e szűkebb haza embere, az ezerarcú nyírségi táj, hazai és külföldi sikerei ebből a forrásból is táplálkoznak. Nem véletlen tehát — mert ragaszkodott hozzá —, hogy a látogatót a „Sóstói sztélé" fogadja, s végül ennek látványával távozzon.

Hiszem, hogy ez a kiállítás — a kölcsönös megbecsülés jegyében — a művésznek és a közönségnek egyaránt szép születésnapi ajándék.

Fehérvári Béla

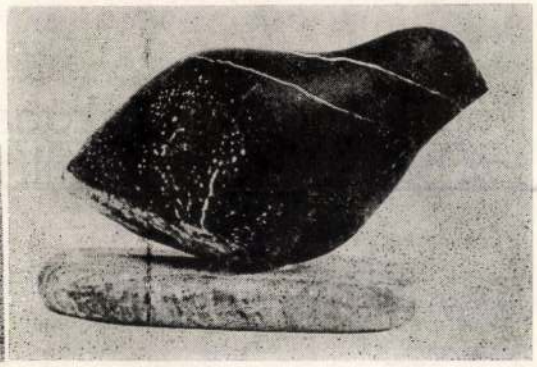

A kiállítás kisplasztikáiból

Vannak azonban vonzóbb, líraibb darabok is. Akár a Dante ihlette játékos, fiatal pár, vagy az elszakíthatatlan egybetartozás jelképévé vált „Daphnisz és Chloe" finom érzékiséggel megmintázott alakjai az örök nagy szenvedélyt, a szerelmet jelenítik meg.

És ott vannak az általam emléklapoknak nevezett plakettek, a művész külföldi barangolásainak lenyomatai! Frisseségük, oldottságuk az impressziók költői letéte. Különös üdeséget árasztanak! Eltűnik a komolykodó ünnepélyesség, lazul a műfaji szigor, csak a lelket átitató derű, a rácsodálkozás, a politikától, stressztől, narkótól, N-bombától mentes tiszta élmény marad. Talán nem is szobrásznak való témák. A festő lát így. De ettől izgalmasabb. (Az igazság kedvéért meg kell jegyeznem, Tóth Sándornak voltak festői ambíciói, néhány képe a kiállításon látható, ahogyan tanulmányrajzok is, melyek — szobrászokra nem mindig jellemzően — kitűnő rajztudásáról győznek meg.)

„Emléklapjai" közül csak néhányra utalnék, cím nélkül, vagy önkényes címadással, ugyanis a művész műveire bízta megneveztetésüket. Joggal, mert minden egyes példány tévedhetetlenül azonos önmagával.

A „Felhők fölött" a szárnyat kapott ember borzongó csodálata a természeti tünemény láttán: a benyúló gépszárnyon túl a felhők dús plasztikai játéka — és a bevillanó nap. Másikon komor, őrző fenyves, a nyíladékban a végtelennel. Feltűnnek meghitt hegyvidéki tájak, rejtőző falucskák, fenséges magaslatok lábánál hangyabolynyi juhnyáj. Amott kavicsok játékos összevisszasága, egy csokor erdei zöld, fényben fürdő sirálycsapat, habzó tengerparton esernyős, futó figura. Vagy egy vétlen ellesett pillanat: ölelkező szerelmespár az ablakban.

Így teljes Tóth Sándor éremművészete, jól megfér egymás mellett a jó és a rossz, az ember és a természet, a ma és a múlt: a Holdra lépő Armstrong, a kommunista Dimitrov, a renaissance Vasari, az ezüst 200 forintos mellett az „Ikrek" puttófigurái.

Szobrai — többségükben portrék. Bennük nem az egyénien esetlegest, hanem az állandót rögzítette. Ezért kissé tartózkodók, befelé fordulók ezek az arcok. Belső fény szépíti meg őket, karakterük tiszta — és tisztázott — jellemeket hordoznak, hitelesek. Lehet, hogy a művész mindegyikben kicsit magát mintázta meg? Kőszobraiban a formák tisztaságát keresi (halak, madár). A „Kapu" monumentalitása lenyűgöző!

1021

Képzőművészet

Tóth Sándor Munkácsy-díjas szobrászművész kiállítása

Döbbenjen meg a látogató!

A Jósa András Múzeum kamaraméretű kiállítótermében 333 művét állította ki az 50. születésnapját ünneplő művész. Ez mesés szám, mégha magam sem venném magamra a csalhatatlanság dicséretét, mert lehet, hogy kettővel több, vagy eggyel kevesebb.

A rendező, de a művész is a bőség zavarával küszködött. Az előbbi azért, mert méltó körülményt kívánt teremteni a műveknek, utóbbi pedig láttatni akarta teremtett műveit. Elfogulatlanul, szeretettel.

Bizonyos, még így sem mondható, hogy a rendkívül termékeny művész teljességében vonultatta fel életművének legjavát. Csak ami kéznél volt, ami elmozdítható. De kétségtelen, ez a „töredék" is egyértelműen bizonyítja Tóth Sándor alkotói pályájának sikerét, mesterség- és gondolkodásbeli sokoldalúságát, művészi kvalitásait.

A kiállítás törzsanyagát — érthetően — a közel háromszáz érme alkotja. A plasztikának ez a kevésbé hivalkodó ága minden jel szerint önkifejezésének legkedveltebb területe. Ez ugyan önmagában még nem elég, de ha tudjuk, hogy érmet mintázni vagy jól szabad, vagy sehogy, akkor azt is tudjuk, hogy Tóth Sándor jogos erények birtokában teszi azt.

Személyisége nemcsak sugallja, de kényszeríti is, hiszen itt pontosság, biztos kéz, lényeglátás és önfegyelmező megfeszítettség hiányában biztos a kudarc.

Öröm végigtallózni a tárlókon! Történelmi nagyságok, irodalmunk kiemelkedő személyiségei, klasszikusok és a tudományok múlhatatlanul jeles képviselői tekintenek vissza ránk. Valóságos történelmi és jelenbeli arcképcsarnok! Az emberben fel sem ötlenek a technikai buktatók, mert mint egy jól hangszerelt zeneműben, minden pontos összhangban van. Nemcsak a félarasznyi — vagy kisebb — bronzkorongokon belül, hanem összességében is. Nem enged helyet az értelmetlen, l'art pour l'art artisztikumoknak, a megvesztegető olcsó látványnak. Mégsem hiányzik művészetéből az izgalmas fordulatosság, amit elsősorban tematikai változatosságában, az embert, mint társadalmi lényt kínzó vagy felemelő aktualitások érzékeny „leírásában" jelölhetünk meg.

Civilizációs anomáliánkból csak néhány példát: az „Abortusz" naturalizmusával is riasztó tiltakozás; — az erőszakot megtestesítő tárgyak együttesének lenyomatai; — az egyre nagyobb figyelmet kívánó környezetvédelmi felhívás: kagylóhéjak között söröskupak.

Stressz, terror, sex, N-bomba, narkó stb. — olvashatjuk egy tenyérnyi bronzon. A kör közepén T alakú rajzolat (akár egy kitárt szárnyú csonka madár), befelé mélyülő, lépcsőzetes kiképzéssel, mely a T közepébe, egy pókháló-cégtáblába vezet. Akár az önpusztítás piktogramja is lehetne, szorító asszociációk sűrítménye: félelem a fegyverektől, a bűnhöz menekülő, rovarrá alacsonyodott, a modern kor csapdájában vergődő emberektől. Kiáltás ellenük és értük.

KM HÉTVÉGI MELLÉKLET

Megyénk irodalmi hagyományaiból

Móricz Zsigmond Érpatakon és Szakolyban

Móricz Zsigmond gyakran járt Szabolcs és Szatmár megyékben. Ezeket a látogatásokat élménygyűjtésre használta fel. Így jutott el *Érpatakra*, régi barátjához, anyai nagybátyja, *Pallagi Gyula* kisújszállási gimnáziumi igazgató keresztkomájához, *Balogh Péter* közjegyzőhöz 1916. őszén. Rendszerint bejelentés nélkül érkezett. Az újfehértói vasútállomásról fiákkeren jött, és a községházára ment, ahonnan a jegyző a kisbírót szalasztotta haza, mert Móricz Zsiga tekintetes úr személyében vendég érkezett, és a tekintetes asszony készítsen ebédet vagy vacsorát.

A délelőttöt és délutánt a községházán töltötte a jegyzővel, ahol hallgatta és figyelte a parasztemberek ügyes-bajos dolgait, melyeket feljegyzett kockásfedelű noteszébe. Mi gyerekek csak az étkezésnél láttuk, ebédnél és vacsoránál, figyeltük beszélgetésüket, ami inkább csak édesapám társalgásából állott, mert Móricz Zsigmond kevés beszédű, szűkszavú ember volt.

Étkezés közben is jegyzett noteszébe. Ritkán sétáltak a faluban, ősszel jött, és ilyenkor sáros volt a falu utcája. A társalgás kettejük között zajlott, ami diákkori debreceni kollégiumi élmények elbeszéléséből és a kisújszállási diákéveiről folyt. Azon kívül nagybátyjáról, Pallagi Gyuláról, akit nagyon szeretett és tisztelt, mert a debreceni diákévek után támogatásban részesítette, annak ellenére, hogy ő maga is vékonypénzű ember volt.

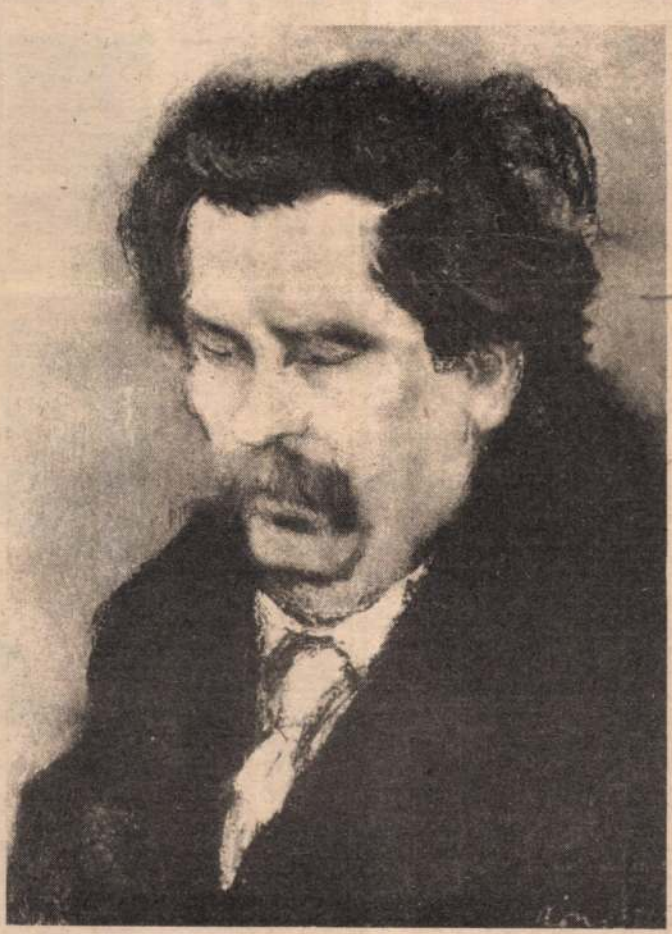

Rippl-Rónai József: Móricz Zsigmond

Jegyző barátjával levelezésben állt, megjelent könyveiből gyakran küldött tiszteletpéldányt. Több novellát írt róla. Egyik novellájában „atyafiúi barátomnak" nevezte és azt írta, hogy „éppen úgy lehetne a megye alispánja, mint ahogy az alispán körjegyző". (A tűznek nem szabad kialudnia című novelláskötet „Amerikai gyorsfénykép a gyenge bárány ítéletéről".)

Egy év múlva, 1917-ben ismét megjelent váratlanul. Rendszerint két napot töltött ott, és miután sokat írt, gondolom sok anyagot gyűjtött. Bőségesen étkezett. Egy ebédből sem hiányzott a töltött káposzta vagy a ludas kása. Bort mérsékelten ivott, inkább csak a koccintás kedvéért, amikor a jegyző mondta hogy igyunk Zsiga. Jólesett a nyíri vinkó a tartalmas, abban az időben szokásos zsíros ételek után.

1917-ben már tizedik évemben jártam, és jól emlékszem, amikor kérdezte édesapámtól, hogy tanulnak a fiúk?

Pista Budapesten másodéves orvostanhallgató, de jelenleg a fronton van, Laci nyolcadikos gimnazista, besorozták katonának, érettségi után Jászberénybe vonul be a 11-ik Honvéd Gyalogezredhez — mondta apám.

Erre mosolyogva bólintott.

A jegyző is érdeklődött Móricz Zsigmond családja iránt. Rövid, mosolygós választ adott, mint általában: megvagyunk. Ritkán előfordult, hogy valamelyik ételt megdicsérte. — Ebéd után szivarozás mellett folyt a társalgás a háborús eseményekről, rekvirálásról, a falu hősi halottairól, a vadászatokról, amit a jegyzőnek kellett rendezni a főszolgabíró kívánságára.

Folyt a beszélgetés a debreceni kollégiumi diákévekről Szívesen átengedte a beszélgetés fonalát jegyző barátjának, aki beszélt a régi diáktársairól. *Újfalussy Dezsőről* és *Gáborról, Jánossy Márton* theológusról, aki a kollégium legerősebb diákja volt és gyakran megtette, hogy fogadásból leugrott a kollégium első emeleti nyitott folyosójáról az udvarra.

Az újfehértói vasútállomásra kétkerekű kordé (talyiga) vitte ki, amikor elutazott a faluból. Az öt kilométerre lévő vasútállomáshoz földút vezetett, s ott esős ősz idején tengelyig érő sár, kátyú volt. Szegény Zsigát jól összerázta a talyiga, mire a vasútállomásra értek. Újfehértón szállt fel a Budapest felé haladó személyvonatra. (Móricz Zsigmond megérdemli, hogy Érpatak község emléktáblával jelölje a volt lakást, ahol több ízben vendégeskedett; vagy a volt községháza falán helyezzenek el emléktáblát.)

Érpataki látogatásai alkalmával mindig szóba került a szakolyi látogatása, amikoris 1897 decemberében legátusként járt nálunk, és egy hétig vendége volt szüleimnek, és onnan látta el legátusi feladatait Szakolyban és Balkányban. (Édesapám, *Balogh Péter* akkor, abban az időben Szakolyban volt körjegyző.)

Móricz Zsiga akkor a kisújszállási gimnázium nyolcadikos tanulója volt, ahol az ő anyai nagybátyja, *Pallagi Gyula* volt a gimnázium igazgatója. Nagyon művelt, kulturált tanárember volt Pallagi Gyula.

Móricz Zsigmond mindig nagyon szegény diák volt, akkor is, amikor nagybátyja levelet intézett keresztkomájához, volt osztálytársához *Balogh Péter* szakolyi körjegyzőhöz, és arra kérte 1897. december elején, hogy unokaöccsét, Móricz Zsigmond nyolcadikos gimnazistát küldje legátusnak az egy legatióba tartozó Szakoly és Balkány községekbe. Ez nem ment símán, mert ez a terület közel lévén Debrecenhez, addig az ottani Református Kollégium küldött nagy ünnepek alkalmával legátust ebbe a két községbe. (A legátus kettős ünnepek alkalmával, húsvétkor és karácsonykor délutánonként prédikált.)

Így került Móricz Zsiga Szakolyba.

A jegyző apósa volt *Kádár István* jószágigazgató, s velük együtt töltötte szilveszter éjszakáját. Ennek az éjszakának ő csendes megfigyelője volt, nem táncolt, a társaságtól is visszahúzódott, leginkább a jegyzővel beszélgetett, főként debreceni kollégiumi életről, mivel mindketten debreceni diákok voltak. Miután 13 év korkülönbség volt köztük, inkább csak a tanárokról esett szó.

A jegyző, aki félig-meddig házigazda is volt, nagy gondott fordított arra, hogy Móricz Zsiga jól érezze magát. De azért az ő csendes természete, a sok ismeretlen hangoskodó földbirtokos és falusi előkelőség nem nyerte meg tetszését, ha csak tehette félrehúzódott. Egyáltalán nem tetszett neki ez a társaság, mint később hallottam. Nem tudott beilleszkedni a társaságba. Lenézte és megvetette a hangoskodó ivós társaságot.

Egy hétig lakott a jegyzőéknél, és onnan indult hivatalos funkcióinak végzésére Balkány és Szakoly között. Ünnepek után a református egyház kurátorai a tehetősebb családoknál önkéntes adományokat szedtek be, jelentős összeggel indult vissza állomáshelyére a gimnazista legátus.

A Kelet-Magyarország 1962-ben egyik példányában nagy terjedelmű cikkében foglalkozik Móricz Zsigával, legfőképpen természetesen irodalmi munkásságával. Ezek közül is a „Kivilágos Kivirradatig" című regényének eredetével. A cikkben említést tesznek róla, hogy „ez az idős jegyző házaspár ma is él Balkányban."

A regényt Móricz Zsigmond nagyapámról, kőhalomszéki—halmágyi *Kádár Istvánról*, a „nyíri grófok" egyikének jószágigazgatójáról írta. A Degenfeld grófoknál volt nagyapám jószágigazgató, azok szakolyi birtokán, amit később *Tisza István* örökölt, mert anyja *Degenfeld Ilona* volt. Az említett szilveszter éjszakának volt csendes szemlélője Móricz Zsigmond, s ennek a szilveszter éjszakának a történetét írta meg valósághíven 26 évvel később emlékezetből, Kivilágos kivirradatig című regényében.

Dr. Balogh Z. György

Tóth Sándor

KELET-MAGYARORSZÁG

vasárnap 1983 okt 16

Munkácsy-díjas

1021

A KM ARCKÉPCSARNOKA

A Munkácsy-díjas szobrászművész

Halk Mozart-zene szól. Bronzérmek és kisplasztikák teszik ünnepélyessé a „másfél szobás" Búza utcai műtermet. A tárlatra hívogató, egész életpályát felvillantó plakátok csak fokozzák a reneszánsz hangulatot. Az ablakon túl, mint múzeumkertben, szobrok a fák között. Most nem zúg a kis villanymotor..

Tóth Sándor szobrászművész készülő érmének előlapján Babits Mihály portréja, a hátoldalon idézet. „Miért nő a fű, hogyha leszárad? S miért szárad le, hogyha újra hő?" A Munkácsy-díjas alkotó, mint más érmein, most is a személyiség lényegét ragadta meg. Az alkotásban a gondolkodó Tóth Sándor éppúgy jelen van, mint a költő Babits Mihály.

— Ez az érem pályázatra készül. Négy művészt kértek fel a munkára, köztük engem is. Majd akkor nézd meg, amikor cizelláltam.

Az ötvenéves művész jelentős művészi múlttal érkezett Szabolcs-Szatmár megyébe.

— 1974 márciusa óta vagyok Nyíregyházán. Az első években — főállásban — a Pedagógus Továbbképző Kabinet művészeti előadója voltam, később önálló, független szobrászművész „lettem". A Képzőművészeti Főiskolán 1959-ben kaptam szobrászművész oklevelet. *Hincz Gyula, Papp Gyula, Barcsay Jenő, Gyenes Tamás* és *Kisfaludy Stróbl Zsigmond* tanítottak a szakmára. Hetvennégyig Szegeden dolgoztam. Mindezt te is tudod!

Igen. És emlékszem arra is, hogy néhány éve még Budapestről is hazautaztál, csakhogy részt vehess a csütörtöki futballedzésen. A pályán is a rend tisztelete vezérelt. Emlékszem a közösen írt cikkre a folyosóvégi kisasztalon, az emlékezetes pedagógus vitaköri foglalkozásokra, a Pedagógiai Műhely körüli beszélgetésekre, ahogy Csermely Tibor mondaná, különös tekintettel a képszerkesztésre...

A jubiláló művész első önálló kiállítása 1964-ben, Hódmezővásárhelyen volt. A bemutatott huszonkét rézdomborítás és tizenhat rajz már akkor a mai Tóth Sándort mutatta.

— A szükség szülte a művészi tetteket. A közlési vágy, a nemes anyagban való kifejezés igénye. A szobrok és rajzok nekem ma is a legkedvesebbet ábrázolják, az örömet adó érzéseket és gondolatokat fejezik ki. Meggyőződésem, a legkisebb közösség — a család — öröme találkozik társadalmunk céljával, s az egész emberiség harmóniáját szolgálja. Hiszem, hogy a békéről, a szerelemről, a családról szoborban megfogalmazott véleményem találkozik mindnyájunk boldogságvágyával.

Tóth Sándor a magyar éremművészet élvonalában foglal helyet, de sikereiről még barátainak is mértékkel beszél. Pedig van miről számot adnia. Önálló kiállítása volt Budapesten, Szegeden, Miskolcon, Debrecenben, Hódmezővásárhelyen, Békéscsabán, Kiskunfélegyházán, Kisvárdán, Hajdúböszörményben, Gyulán, Tiszavasváriban. A nagyobb városokban többször is. Nyíregyházán háromszor állított ki. Most Balatonfüreden, a Balaton Galériában láthatók alkotásai.

Gyakran vesz részt nemzetközi kiállításokon és művésztelepeken: járt *Villányban, Burgaszban* (Bulgária), *Oronszkon, Zamoscban* (Lengyelország), *Plangán* (Litvánia), *Dzintariban* (Lettország), *Zsdennyevon* (Kárpátalja). Birtokosa Szabadka művészeti díjának, VI. Pál pápa ezüstérmének, harmadik helyezettje volt az 1974-es firenzei Giorgio Vasari éremversenynek. Gyakran szerepel hazai és külföldi pályázatokon. Alkotásai — a kiállítótermeken kívül — találhatók lakásokban, intézményekben, középületek falán.

— Budapesten, Miskolcon, Szegeden, Nyíregyházán, Hajdúböszörményben, Kecskeméten, Kaposvárott, Mátészalkán és Makón vannak köztéri munkáim.

Zenei, olvasási és vizuális élmények egyaránt hatnak rá. Egyedi karakterben, szituációban közli azokat az általános és konkrét tartalmakat, amelyeket fontosnak tart elmondani a világról. Olyan derűs harmóniában tudja egyesíteni élményeit és gondolatait, amelyek megkülönböztetik a szakma más művelőitől.

Ihletői a legkiválóbbak, a szellem óriásai, a példaképül választottak. Politikusok, költők, tudósok, a hétköznapok emberei és eseményei. Elkerülte az izmusok világát. Figurális kompozícióiban az arc a legjellemzőbb, az egyéniséget kifejező vonások, egy-egy finom mozdulat vagy a testtartás szépsége. Művészete emberszeretetből, humanizmusból táplálkozik.

Pogány Gábor érmei kapcsán írja a balatonfüredi kiállításra invitáló katalógusban: „... a magyar szobrászművészetben ez apró kerek domborműveket mindig a legkiválóbbak készítették... Ferenczy István, Bech Ö. Fülöp, Reményi József, Ferenczy Béni, Pátzay Pál, Boros Miklós, a fiatal generációból Aszszonyi Tamás, Czinder Antal, Csikszentmihályi Róbert, Ligeti Erika és éppen Tóth Sándor."

— Meggyőződésem, a művészet a személyiség önkifejezésének sajátos formája, mely képes kapcsolatot teremteni térben és időben az emberek között. A szobrász — hitem szerint — képes arra, hogy véges létét az

anyag megmunkálásával a végtelen felé kiteljesítse.

A szobrász találkozása Szabolcs-Szatmárral is szerencsésnek bizonyult. A megye gazdag lehetőséget biztosított az alkotó munkára, s a művész részt vállalt a képzőművészeti élet fellendítésében. Ő a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége kelet-magyarországi szervezetének a titkára.

— Jelenleg négy szövetségi tag és hét művészeti alaptag él a megyében. 1970-ben hárman dolgoztak Nyíregyházán: Berecz András, Pál Gyula s Soltész Albert. Nagyot léptünk tehát előre, de a fele lélekszámú Hódmezővásárhelyen háromszor annyi művész él, mint városunkban, s ez jelzi, hogy van tennivalónk is.

Kezdettől részt vesz a nyíregyháza-sóstói nemzetközi éremművészeti alkotótelep vezetésében és szervezésében. Két alkalommal is írt a művésztelep eredményeiről és a fejlődés útjáról.

— 1970-ben a megyei tanács életre hívta, feltámasztotta a nyíregyházi művésztelepet. 1976-ig nagyobbrészt festők dolgoztak Sóstón, de akadt egy-két szobrász, egy-egy grafikus is, és volt aki falikárpitot szőtt. A munkafeltételek e szerteágazó tevékenységéhez nem voltak biztosítottak. 1977-ben, a FIDEM budapesti kongresszusa idején a művésztelepen csak érmészek dolgoztak. A művészek munkájához az alapvető eszközszerszám-szükséglet biztosított volt. Az eredmény egy szép kiállítás és maradandó érmek, plakettek sora lett...

Berecz András festőművész, a területi szervezet szabolcs-szatmári csoportjának titkára 1979-ben elismerően szólt az éremművésztelepről.

— A sóstói művésztelep résztvevői szétviszik hírünket a nagyvilágban. Öröm volt látni Ravennában Nyíregyházán készült alkotást. Bogumil Nikolov varsói kiállításán is voltak itt készült érmek. Örömmel nyugtáztuk Gorol Edward és Praxmajer Anna sóstói érmeit a lengyel éremművészeti kiállításon, Szabó Gábor, Hadik Magda, Körössényi Tamás Budapesten, Kalmár János Sopronban, Győrfi Sándor, Király Vilmos, Fritz Mihály Hódmezővásárhelyen állított ki Szabolcsban készült alkotásokat. És csak szemelgettem hét év terméséből.

A művész nemcsak alkotott, tanított is. A szegedi művészeti szakközépiskolában — tizennégy esztendő során — sok olyan tanítványa volt, akik ismert művészek lettek. Nyíregyházán, művészeti előadóként bekapcsolódott a pedagógus továbbképzésbe is. A megyei művelődési központ szervezésében működő szobrászszakköréből lett művészeti alaptag Sebestyén Sándor, és többen eljutottak a Képzőművészeti Főiskolára.

— Jó lenne a megyébe egy művészeti szakközépiskola. Egész Tiszántúlon nincs ilyen intézmény.

Tagja a Szabolcs-Szatmári Szemle szerkesztő bizottságának. Rendszeresen publikál. Írása jelent meg „A rajztanítás néhány kérdése" címmel.

— Iskolarendszerünk felismerte a plasztika jelentőségét, bár a dokumentumok mint didaktikai módszert ajánlják, nem pedig mint a világ megismerésének egy sajátos módját. Szükséges, hogy nevelésünk a tanulók plasztikai érzékeit is művelje. Ma hazánkban nem tanítanak mintázást, sem óvónőképző, sem tanítóképző, sem tanárképző főiskolákon. Több éves tanítási múlt áll mögöttem, látom a plasztikai képzés hiányát... Jó lenne, ha Nyíregyházán kiépülne az egész oktatási struktúra: megvalósulna a művészeti szakközépiskola, a tanárképző főiskola és a nemzetközi művésztelep plasztikai egysége.

Tóth László

alföld

12 forint

MP SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Tóth Sándor, Munkácsy-díjas

ALFÖLD
szobrászművész

1983 SEP

1021

4/

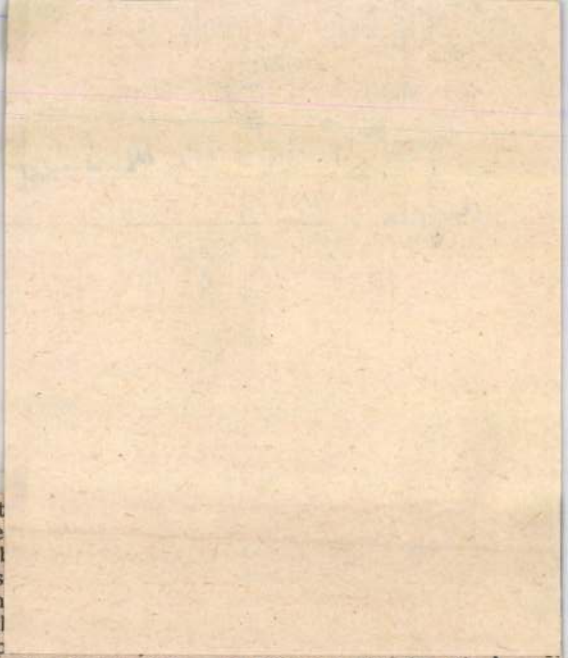

...gyűjtött, gyűjtött... Nem tett le arról, hogy kertész lesz.

— Ezért mentem Bajára a szakiskolába, emlékezik, és ahelyett, hogy a szakma szépségeivel folytatná, hajába túr, nagy lélegzetet vesz és egész másutt folytatja. — Itt kísértett meg a humán pálya, a művészetek szeretete. Verseket írtam, Bak Sándor barátom megzenésítette. Akkor voltam először Pesten, amikor egyik művünket előadták a Zeneakadémia nagytermében. Irodalmi önképzőkörünk volt, pezsgett Baján az élet, habzsoltuk az időt, amely nekünk szolgált. Versenyeztünk a szakmai előrehaladásban is, én nem titkolom: ma is büszke vagyok, hogy Baján kitüntetéssel végeztem.

Vízválasztó? A minap még önképzőkörön verselgető fiatalember, amint végez, máris Schichter Sándor balatonbozsoki faiskolájában találja magát, mégpedig havi 200 pengő fixszel, amelyből ma is tudjuk, hogy akkoriban könnyen lehetett viccelni. Nem sokáig, csak ameddig kitelt egy rend ruhára, meg a beiratkozásra a Kertészeti Főiskolára. Az életpályán most már csak egy cél maradt, a természet szeretete, és benne a szőlő, máig is szent növénye Kozma Pálnak.

A tudományos pálya a háborús évek után tulajdonképpen azonnal elindult. Volt Kecskeméten egy szőlőtermesztési kutató telep, ahol az alapokat megszerezte. Hatalmas fajtagyűjtemény, ahol a nektárt csepegtető cserje teljes univerzuma feltárult a nem csökkenő ambíciójú fiatalember előtt. Megindította a régebben nem kultivált keresztezéseket, és az új fajták előállítása mellett megkezdte azok virágzatának vizsgálatát.

— Valék akkor már elsőosztályú tanársegéd —, vált viccesen „taláros" nyelvre, és innen kezdve már nem gondolkozik a dátumokon és a helyeken Kozma Pál. — Az első nagy eredményem, ami később találmány is lett, az volt, hogy megtaláltam az összefüggést a szőlővirág alakja és az azt viselő tőke értéke között. Sőt, mi több, a levélen is felfedeztem jegyeket, amelyek a virág formájára utaltak. Kitűnő alapnak bizonyult ez a kiválogatással történő nemesítéshez és az egye- vidékek helyi értékes formáinak leírá-

napokig ünneplik" — és látom a virágba öltözött fákat az egyetem épülete melletti parkban. — Cserébe kaptam saját nemesítésű szőlőimért. Diónyi szép nagy lila szirmok; első látásra olyan mint a nálunk honos egybibés galagonya. Tele velük a domboldal.

A szántóföldi növénytermesztésben természetes, hogy évről évre új fajták követik egymást, jobbnál jobb teljesítménnyel. Könnyű, hiszen egyéves növényekről van szó. „Földink" érdeme, hogy ki tudta ezt terjeszteni az akár száz évig is élő szőlőre. A szőlőre, amely ma az almához hasonlóan válságágazat, de itt vannak már az új fajták a túléléshez és az újbóli nekilendüléshez. A magas termőképességű, betegségeknek ellenálló fajták jelentik a kiutat — summázza az Akadémia és a minisztérium kertészeti szakbizottságának elnöke.

Itt aztán az almára is kitér: a borhoz pince kellene, mert alig van jó borunk elérhető áron. Az almához pedig tároló kellene — ezzel foglalja össze a honi helyzetet.

Itthon pedig minden évben várja Kozmáékat a szülőföld. A szép család, amelynek alapításáról az anyakönyvi kivonat a férj 17-ik életévében állíttatott ki, minden évben hazalátogat Gyulaházára, a szülők sírjához. Elszármazott akadémikusunk meghatottan látja a szép emeletes házakat ott, ahol már a földosztáskor mérnök úr volt. Azóta embert nevelt hét gyermekéből és elszorul a torka, ha megpillantja a nyíri homokdombokat.

Siker? Karrier? Annak is nevezhető az egykori ágyrajáró diáké. A nagy monográfiák írójának, a szőlő professzorának is voltak irigyei. Nevet egyet, és így emlékezik rájuk: olyankor mindig a nyíri vírtus jutott eszembe: Ha legény vagy gyere velem, fogd meg az én kaszanyelem! — sose féltem én senkitől...

Csik Sándor

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Tóth Sándor, Munkácsy-díjas művész úr
KELET-MAGYARORSZÁG
1984 MÁJ 5

Nyírgyulaj szülöttéről

1021

A Cseresznyés-emlékérem előlapja.

Cseresznyés-emlékérem

Tóth Sándor szobrászművész alkotása

A Kelet-Magyarország 1982. október 9-i számában jelent meg e sorok írójának a cikke az első magyar fülészeti tankönyvről: „150 éves orvosi könyv" címmel. Az 1832-ben Veszprémben kinyomtatott „A hallás élőműszereiről..." c. könyvnek az kölcsönzött szabolcsi vonatkozást, hogy a szerző, dr. Cseresznyés Sándor, Nyírgyulaj községben született.

A cikk fülészeti szakkörökben nagy érdeklődést váltott ki, hiszen ebben az időszakban (1983) készült 50. éves jubileumára a Magyar Fül-Orr-Gége Orvosok Egyesülete, amely elhatározta, emlékérem alapítását Cseresznyés Sándor tiszteletére. A szép alkotást Tóth Sándor, Munkácsy-díjas szobrászművész készítette el, ez év áprilisában. Az érem előlapján a híres orvos arcképe látható, s a hátlap körfelirata: Magyar Fül-Orr-Gége Orvosok Egyesülete illetve középen ugyanez olvasható angol nyelven.

Így most már nem merülhet a feledés homályába a másfél évszázaddal ezelőtti kitűnő és haladó felfogású magyar fülészeti könyv illetve szerzőjének munkássága. Az eset szép példája a korszerű hagyományápolásnak is. Bízunk benne, hogy dr. Cseresnyés Sándor születésének közelgő 200. évfordulója kapcsán a szülőföld, Nyírgyulaj község is méltóan megemlékezik majd nagy fiáról.

Dr. Fazekas Árpád

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
Tóth Sándor, munkácsy-
ALFÖLD
díjas szobrászművész

alföld

HARMINCNEGYEDIK ÉVFOLYAM — 1983. SZEPTEMBER

Illyés Gyula hátrahagyott versei: Hajónapló, Költöző madarak, Varázsköpeny, Fejem, Hirtelen hajnal, Meglátogatja, Menekülő szabadság, Tavasz, A falevelek végső útja, Omlás és ünnepély 3
Juhász Béla : Illyés Gyula búcsúzása 7
Takács Zsuzsa versei: Nyílt voltam veled, A tigris álruhája = tigris, Játszma 11
Köteles Pál : Az inkamadár (elbeszélés) 13
Oravecz Imre versei: Mint emlékszel, Bevallom, Miután vele 25
Veress Miklós versei: Házi feladat: fütyülni – szőkék, Szó-szóló 26
Hatvani Dániel : Erre csörög a dió (regényrészlet) 28
Ószabó István verse: Kincsvadászok 41

Fórum

Fekete Gyula : Miben időszerű Móricz Zsigmond? 46
Speidl Zoltán : Értelmiség nélküli falvak 50
Kerékgyártó István : Esély az elérhetetlenre? 53

Kilátó

D. Molnár István : Lublin költője (Nyolcvan éve született Józef Czechowicz) 58
Józef Czechowicz versei: Lublin, távolból; A hold a piactéren (*Gömöri György* és *Nagy László Kálmán* fordításai) 62
Németh G. István : Ajánlott küldemények (Magyar költők szlovákul) 63
Péli Árpád : Ioan Alexandru: Szeplőtelen szerelem 65

Kritika

Simon Zoltán : Verziók a Ver(s)ziókról 67
Erdei Sándor : Csukás István: Mintha átvágnánk Tahitin 72
Aczél Géza : Oravecz Imre: A hopik könyve 73
Berta Erzsébet : Takács Zsuzsa: Tükörfolyosó 75
Bertha Zoltán : Ószabó István: A toronykalapos fiú 76

Petőcz András : Két erdélyi költő
jegyek, Palotás Dezső: Inci
Nyilasy Balázs : Pályakezdő költő
leges ablaksor; Gyöngyösi
Hajdú Ferenc: Ketten vagyunk, mindig ketten; Kassa
Új-Altamira pályaudvar; Parti Nagy Lajos: Angyalstop;
Téglásy Imre: Leletmentés; Tábor Ádám: Dánia) 80
János István : Magyar emlékírók, 16–18. század 85
Tóth Béla : Cs. Szabó László: Közel s távol 87

Figyelő

Éles Csaba : Komformizmus és demokratizmus 89
Ablonczy László : Hol van vidék? 91
Sz. Kürti Katalin : 125 éve született a költő édesapja: Tóth András 93
Muraközi Ágota : Tóth Sándor szobrász kiállítása a Jósa András Múzeumban 94
Bakó Endre : Két Hankiss János 96

Képek

Tóth Sándor érmei és kisplasztikái

KÖVETKEZŐ SZÁMAINK TARTALMÁBÓL

Kányádi Sándor, Niklai Ádám, Tandori Dezső versei
Für Lajos : Kodály és a történelmi magyarság
Gunda Béla néprajzi tanulmánya
Berényi Dénes : Kutazóintézet mint alkotóműhely
Vita a közösségi művelődésről
Kritika – Figyelő

Főszerkesztő: JUHÁSZ BÉLA · Helyettes főszerkesztő: MÁRKUS BÉLA
Kiadja a Hajdú megyei Lapkiadó Vállalat – Felelős kiadó: Dr. Szabó Imréné – A Hajdú-Bihar megyei Tanács lapja – Megjelenik havonként – Szerkesztőség: Debrecen, Vörös Hadsereg útja 26/a I. em. Telefon: 12-626 – Postafiók száma: 4001 Debrecen 144. Kéziratot nem őrzünk meg és nem adunk vissza – Kiadóhivatal: Hajdú megyei Lapkiadó Vállalat, Debrecen, Tóthfalusi tér 10. – Terjeszti a Magyar Posta – Előfizethető a Posta Központi Hírlapirodánál (1900 Budapest V., József nádor tér 1.) és bármely kézbesítő hivatalnál – Évi előfizetés 144,– Ft, félévi 72,– Ft, negyedévi 36,– Ft – Átutalás a 215–96 162. sz. MNB-egyszámlára – Befizetéskor minden esetben kérjük feltüntetni az Alföld irodalmi, művelődési és kritikai folyóirat nevét
83.2336.66-20 Alföli Nyomda, Debrecen
Index: 25.901
ISSN 0401-3174

1021

alföld

IRODALMI, MŰVELŐDÉSI ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT

ILLYÉS GYULA
HÁTRAHAGYOTT VERSEI
JUHÁSZ BÉLA
TANULMÁNYÁVAL

HATVANI DÁNIEL
KÖTELES PÁL
ELBESZÉLÉSEI

FEKETE GYULA
MIBEN IDŐSZERŰ
MÓRICZ ZSIGMOND?

VITA A KÖZÖSSÉGI
MŰVELŐDÉSRŐL

SIMON ZOLTÁN
VERZIÓK A VER(S)ZIÓKRÓL

HARMINCNEGYEDIK ÉVFOLYAM

1983/9

KÉPZŐMŰVÉSZET

Kiállításról kiállításra

Esztergomban, a *Keresztény Múzeumban* találkozhattunk tavaly KAPONYA JUDIT festményeivel és grafikáival. Így együtt látva e képeket, óhatatlanul megfogalmazódik a kérdés: mi lehet az oka, hogy műélvezői tudatunkban nehezen foglalja el az őt megillető helyet Kaponya Judit és a vele rokon szellemi indíttatású alkotók művészete? Furcsának tűnhet, de ez a kivételes érzékenységgel és finom hangulatokkal átitatott festészet „mindenek ellenére", valamilyen furcsa paradoxon folytán gyakorta kerül a James Thurber meséjéből ismert, szárnyalása közben üvegtáblának ütközött madár helyzetébe: „Repültem át a mezőn, mikor egyszer csak rámkristályosodott a levegő" – mondta az „eset" után a madár. Kaponya Judit művészete ugyanis az atmoszféra-teremtésre épül. Álmok, emlékek, átélt vagy csak elképzelt-megérzett helyzetek, hangulatok, ízek: mindezek valóságos és erőteljes ihletforrások számára. Álomvilág – megszoktuk a szónak „gyanút keltő", hétköznapi okosságunk tükrében bizonytalan és megfoghatatlan jelentésárnyalatát ugyanúgy, mint felületesen misztifikáló leegyszerűsítését. És bárhogyan is közelítünk a Kaponya Judit teremtette érzékeny és törékeny hangulatokhoz – akár az egyik, akár a másik végleten –, mindent „megnevezni" törekvő fontoskodásunk folytán egyaránt rajta vesztünk. Látható: az emlékek azonosítása, az álmok megfejtése nem üdvözít ebben az esetben. Bizonyára célravezetőbb az a mód, hogy egyszerűen átadjuk magunkat ezeknek a fátyolszerűen áttetsző, lágy sziluetteknek, fényeknek, színeknek; elmerülünk ebben a különös atmoszférában.

A modern magyar művészet folyamában nem túl széles áramlatot képvisel a Kaponya Juditéhoz hasonló alkotásmód. (Gondoljunk a Gulácsy körüli több évtizedes értetlenségre; hogy ezúttal csak a legjelentősebb példával éljünk.) És a kortárs művészetben is lámpással kereshetjük az erre az útra merészkedőket; a legfiatalabbak közül talán egyedül Kárpáti Tamás nevét említhetnénk. De az efféle művészetnek – s így Kaponya Judit festészetének is – jellegzetessége, hogy egyedül, elszigetelten is „megáll a lábán", azaz ekképpen és csakis ekképpen – az alkotó szubjektum természetes magárautaltságában – születhet újjá képről képre az áhítat.

*

Pannonhalma könyvtára 1982-ben – a szokásos látnivalókon kívül – meglepetéssel is szolgált az apátságot megtekintő vendégeknek és turistáknak. A Rómában élő képzőművész, PROKOP PÉTER kamarakiállítására gondolunk, mely ezúttal is festményekből és grafikákból állt. Még ha a művek hátteréül szolgáló alkalmi paravánsor nem is képezhetett olyan természetes és hangulatos környezetet képei számára, mint Cserkút apró román kori temploma, ahol az ünnepélyesség és átszellemültség történetileg más, ám lényegét tekintve mélyen rokon síkjai szembesülhettek e művészet kapcsán – az ötlet szerencsésnek mondható. Ismerve Pannonhalma vonzerejét, érthető, hogy ezúttal közönség és mű találkozásának objektíve kedvező körülményei túlnőttek a rendezés szempontjain.

Prokop Péter festészetének Magyarországon sok ismerője és barátja van. Ennek – feltehetőleg – egyik fő oka az a sajátos szuggesztivitás és erőteljes kifejező erő, mely műveiben még a leggyengédebb és legharmonikusabb témákat is áthatja. Képeivel kapcsolatban elhangzott már, de e helyütt is megismételjük: jellemzőjük egyfajta határozott érzelmi indíttatás, temperamentumos expresszivitás. Mindenekelőtt festményeire gondolunk, ahol mindezt a dús, plasztikus felület is hangsúlyossá teszi. Szinte kísértést érzünk, hogy ne csak tekintetünkkel, hanem ujjainkkal is végigsimítsuk ezt az izgalmas faktúrát. Expresszivitás erőszakos, támadó gesztusok nélkül – ez határozza meg Prokop Péter műveinek hangulatát, így könnyen közelíthet hozzájuk még az ikonológiában kevésbé járatos néző is. Műveinek képi megoldásai: a mértéket szabó formai komponáltság és a természetes-testközeli, emberi léptékű arányok segítenek elkerülni az expresszionizmus buktatóit; ecsete csak olyan – szellemi és valóságos – felületeket jár be, melyeken a koncentráció az élményt, a motívumot maradéktalanul kifejezésre képes juttatni.

*

Miskolcon, a Lévay József Könyvtárban állította ki az elmúlt év nyarán érmeit TÓTH SÁNDOR nyíregyházi szobrászművész. Néhány

darab kivételével – melyek mintegy „előzményként" foghatók fel – ezek a művek az 1970-es évek közepétől az 1982-ben készült legfrissebb munkákig Tóth Sándor másfél évtizedes éremművészeti tevékenységéről adtak számot.

Elméletileg két nagy csoportra oszthatjuk a Miskolcon bemutatott anyagot. Az egyikbe azok a darabok sorolhatók, melyek létükkel demonstrálják és őrzik az éremkészítés hagyományait; szorosan kapcsolódnak a mindennapok gyakorlatához: megrendelésre készültek, valamely többé-kevésbé határozott, művészi munkát áhító igénynek köszönhetik létüket. Másik csoportot alkotnak a független, szabad inspiráció által életre hívott munkák; ezek pedig a XX. században uralkodóvá vált, individuális művészeti gyakorlathoz kapcsolódnak. Furcsa helyzet: elvileg az érem sokkal inkább való a plasztikáját maradéktalanul érzékelni képes tenyerünkbe, mint akár bársonytokba, akár kiállítási tárlók üvege mögé.

Érmei mind tematikailag, mind formailag változatos képet mutatnak. Bőven találhatunk példát a portrészerű megjelenítésre *(Rákóczi, Lőw Immanuel)* ugyanúgy, mint az egyszerű szimbólumokat alkalmazó megmunkálásra *(Színháznyitásra)*. Témái széles skálán mozognak: *Szent Erzsébet*-től, a *Váci Mihály díj*-ig; a *Gyermek Tüdő Osztály*-tól a *Vitorlázó repülő díj*-ig. Idézzük Végvári Lajos sorait a kiállítás katalógusából: Tóth Sándor „érmeinek harmonikus és bensőséges jellegében maradéktalanul megnyilvánul az élet szépségét igénylő akarata, a harmóniára irányuló vágyakozása".

A. G.

*

A *Szentendrei Képtárban* 1982 augusztusában–szeptemberében rendezte meg gyűjteményes kiállítását SZÁNTÓ PIROSKA. A dunaparti kisváros a modern magyar művészet szempontjából valóságos metropolisnak számít. Szellemi „felfedezése" és meghódítása az 1930-as évekre esett; azóta művészgenerációk sorának adott – és ad ma is – otthont. Noha a hazai művészettörténetben közismert gyűjtőfogalomként használatos a „szentendrei festészet" megjelölés, ma – az élő és alakuló szentendrei alkotói pályák szellemi és formai sokszínűsége tükrében – egyre inkább egyféle, immár klasszikus hagyományt idéz. Persze ez a hagyomány is sajátosan egyéni életművekben tört felszínre és őrződött meg. Ezek közé tartozik Szántó Piroska művészete is.

A kiállításon láthattuk munkásságának különböző, a 40-es évek végétől egymást váltókövető periódusait, korszakait. Bármilyen távolra is ragadja olykor kísérletező, változtatásra vágyó kedve – akár technikákra, akár meg-megújuló motívumvilágára, akár képépítésére gondolunk – Szántó Piroska festészete mélyén, „zárvány" módjára őrzi Szentendre szellemi tradícióját. Minduntalan át- meg átsugárzik, szinte észrevétlenül bukkan fel művein a lélek tudattalan régióiból egy-egy „vonalfordulatban", kompozíciós gesztusban. Mindezt még a látszólag „más világot" jelentő, művészetében vissza-visszatérő ihletforrás: Bajót esetében is érvényesnek érezzük. Ez a kis falu nyújtott védelmet a háború éveiben Szántó Piroskának, mikor a politikai helyzet közvetlen életveszélyt jelentett számára. De Bajót nemcsak búvóhely volt, hanem olyan élmények és tapasztalatok megszerzésének színtere is, ahová mindig érdemes visszatérnie. Ezek a bajóti alkotói periódusok – s talán ezek közül is az 1977-es – kiemelkedő jelentőségűek művészetében. Érdemes szólni a képek technikájáról is: Szántó Piroska szerencsésen alkalmazta rajtuk a manapság egyre ritkábban használt, „kisgrafikára" kárhoztatott pasztellt. Méghozzá oly módon, hogy sem színvilágából, sem formaképzéséből nem „engedett"; művei nem foszlottak puha, lágy, impresszionisztikus hangulattá: atmoszférájuk feszesebb, telítetteb *(Bajóti este, Sarokban)*.

Különféle lélekállapotokat, a lírai érzékenységnek más-más hőfokát jelenítik meg a *Magyar Krisztusok* című sorozat darabjai ugyanúgy, ahogy emberi arcokat, helyzeteket, mozgásokat láttatnak a hajladozó-összefonódó, sejtelmesen kanyargó, érzékien burjánzó organikus formák, akár növények (mák, dáliák, mályvák, íriszek), akár titokzatos szárnyú pillangók képében kerülnek a vászonra. Eszünkbe juttatják, hogy a Mindenség „egy lepke szárnyának színes jeleire ugyanannyi gondot fordít, mint egy tejútrendszer csigavonalára" (Karátson Gábor).

*

A *Keresztény Múzeum* kiállítótermei adtak helyet az elmúlt év októberében MIHÁLTZ PÁL festményeinek is. Bátran mondhatjuk: ez a tárlat jó keresztmetszetét nyújtotta a művész

Napirenden

A vasöntöde energiagazdálkodása

A szegedi vas- és fémöntödét 1948. decemberében államosították. 1963-ban budapesti központtal létrehozták az Öntödei Vállalatot, azóta kezdett annak szegedi üzeme gyarapodni. Az országszerte megnőtt *öntvényigény* kielégítésére 1969-ben új típusú formázó gépeket állítottak üzembe, 1970-ben alumíniumot olvasztottak. 1977-ben pedig megkezdték a *nehézfémöntvény — réz és bronz — gyártását.* De a fejlődés itt sem állt meg. A második rekonstrukció időszakában, *1980-ban újabb Foromat—30-as gépsort állítottak üzembe, mely garancia arra, hogy a VI. ötéves terv végére 10 ezer tonna vasöntvényt termeljenek.* Az erőteljes gépesítésre jellemző, hogy 1963-ban még több mint 90 százalékos volt a kéziformázás, napjainkban pedig már 94 százalékban gép végzi ezt a nehéz munkát. A fa- és fémminta készítők *korszerű munkafeltételek között dolgoznak.*

A termelési mutatók a gyáregység dinamikus fejlődésére utalnak. Eredményes munkára vall, hogy a vállalat öntödei között a szegedi üzem az elsők közt van, s *országosan is ismerik termékeiket*

Ilyen a gyár gyorsfényképe. Energiaigényes üzemről van szó, nem közömbös tehát, sikerül-e leszorítani a fogyasztást. Az 1970-es évek eleje óta nőtt az energiahordozók egységára, különösen, ha dollárba számítjuk, de az árkülönbözetet a gyárnak kellett kigazdálkodnia. A gazdasági vezetés és a pártszervezet munkatervében *elsődleges feladatok között szerepel az energiagazdálkodás és a takarékosság*, hogy megszüntethessék azokat. A gazdasági és pártvezetés összefogása tükröződik *a földgázprogram* megvalósításában is. Idén szintén elkészítették az intézkedési tervet, s ennek alapján dolgoznak és ellenőrzik a végrehajtást.

A pártszervezet az ésszerű energiafelhasználás lehetőségeit ajánlásképpen eljuttatta a szocialista brigádokhoz. Ez tükröződik az 1982. évi szocialista brigádmozgalom eredményeiben is. Az olvasztóműnél dolgozó Ganz Ábrahám ezüstkoszorús brigád jelentősen kivette részét az import olvasztókoksz-felhasználás csökkentésében, ami közel kétmillió forint megtakarítást eredményezett.

A gyáregység legnagyobb energiafogyasztója a vasöntöde üzemrész, amely minden tonna jó öntvény előállításához 1982-ben is 364 kiló kokszot emésztett föl. A VI. ötéves terv utolsó évében 10 ezer tonna vasöntvényt kell termelni. Ha csak egy százalékkal csökkentik a kokszfogyasztást, az is 246 ezer forint megtakarítást eredményez. Ugyanakkor tehermentesíteni lehetne a szállítási vállalatokat is. A veszteséghelyek feltárása megmutatta: a leggondosabb rakodás mellett is porlik a koksz, ami már olvasztásra nem alkalmas. Ezért kibetonozták a kokszraktároló területét, s így lehetőség nyílott arra is, hogy a *kokszport* értékesítsék. Tavaly 140 tonna kokszport adtak el 113 ezer forintért. A megfelelő kokszadagolás céljából a vásárhelyi mérleggyárral közösen *új adagolórendszert* fejlesztettek ki. E megoldást tovább kívánják tökéletesíteni.

Az Öntödei Vállalat megbízásából *elkészült a Szegedi Vas- és Fémöntöde vasolvasztás-korszerűsítési terve.* Eszerint korszerű elektromos olvasztókemencét állítanak üzembe. A berendezés költsége az elektromos hálózat bővítésével együtt körülbelül 105 millió forint. *Megvalósításával lehetőség nyílik minőségi és ötvözött vasöntvény gyártására,* ugyanakkor megszűnik a légszennyeződés, ami a környezetvédelem szempontjából igen fontos.

Az algyői olajmező feltárásáig a vasöntödében gázkokszot használtak olvasztásra és fűtésre. *Az olaj és a földgáz új utat nyitott.* 1967-ben elkészült az üzem gázfogadó állomása, s két évvel később már gázzal fűtötték a kazánokat. Az 1970-ben létesült fémöntödében kezdetben gázolajat használtak az alumínium olvasztásához, de *1972-ben áttértek a földgázra.* Ezzel az intézkedéssel megszűnt a gázolaj hordós szállítása, ami gépjárművet és létszámot szabadított föl. De földgázt használnak már a homokszárításnál, az öntődob melegítésénél, a kúpoló előgyűjtő és szifon melegítéséhez, a központi rendszerbe be nem kötött műhelyek és irodák fűtéséhez stb.

Kiemelt feladatnak tekintik *az anyagmozgatás gépesítését is* a fizikai munka könnyítése érdekében. Hisz tavaly 19 ezer 427 tonna fémes anyagot és 9 ezer tonna homokot, 10 ezer tonna salakot és hulladékot mozgattak meg.

Az előző két évtizedhez képest tehát *lényeges mennyiségű energiát takarítot-*

Tóth Sándor

MTI SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

szobrászművész

DÉL-MAGYARORSZÁG

1983 MÁR 24

4 1021

Juhász Gyula és a szegedi színház

A költészetnek, s a színháznak jelképes összhangzása egy érem két oldalán. Tóth Sándor szobrászművész megfogalmazásában: Juhász Gyula és a szegedi színház. egyidősek.

A Tanácsköztársaság útja eklektikus, műemléki szempontból védett, legszebb házsorából emelkedik ki a Tisza-parti sétányon a Nemzeti Színház, a világhírű bécsi Fellner és Helmer építővállalat helyi alkotása. 1883. október 14-én nyitották meg. Szeged első állandó színháza ugyan a mostani Hági-vendéglő helyén. 1856-ban épült faszínház volt, amit a nagy árvíz söpört el a helyéről. Az új kőszínház sem volt sokkal szerencsésebb, mert 1885. április 22-én tűzvész áldozata lett, de a következő évben, október 2-án már újjáépítve nyithatta meg kapuit. A felszabadulás után helyezték el homlokzatán Tápai Antal két alkotását, Erkel Ferenc és Katona József szobrait (1956). A mostani, restaurálás alatt álló épület arról is nevezetes, hogy 1944. december 3-án ebben alakult meg a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front is.

A száz éve, 1883. április 4-én született költőnek egész életén átvonuló kapcsolata a színházzal már 11 éves korában kezdődött, amikor megírta Hódmezővásárhelyen „A gonosz mostoha" c. verses tragédiáját. A „színdarabot", melyhez maga szerkesztette a színlapot is, 10 perc alatt le is játszották — a kor akkori divatja szerint — egy kocsiszínben. Az igazi találkozás azonban Nagyváradhoz fűződik. 1908-ban, mint idehelyezett premontrei gimnáziumi ideiglenes tanár, itt a „Körös-parti Párizsban" találkozik Ady-val, s a Nyugatosokkal, itt látja először — a már öregasszony — Blaha Lujzát, s itt termékenyíti meg költészetét a szerelem is. Itt adják elő „Atalanta" című, az antik mesevilágban játszódó operettjét, amelyben egy epizódszerep (Léda) a szőke, kékszemű színésznőnek, Sárvári Annának jut.

Sem a színpad csillogó fénye, sem Anna szerelme nem lesz a költőnk osztályrésze további életében. A felé irányuló kritikák meglehetősen hűvösek. Juhász Gyula nemcsak színpadi szerző, de színházi „önkritikus" is volt. Nem írt több színpadi művet, de versköltészetének alaphangja az elérhetetlen vágy maradt, amit legszebben talán „Színházi szonett" c. költeményében fejezett ki:

Szeretlek, színház, pompázó hazugság . . .!

Tóth Sándor érme hátlapján is ez az idézet jelenik meg a színházi homlokzat részletével. Felirata: ÉREMGYŰJTŐK SZERVEZETE 1983, SZEGED. Az előlapon pedig: JUHÁSZ GYULA * 1883 + 1937, a költő balra néző portréja látható, körkörös gyöngysor díszítésben.

Eltűnik a színház világa, Anna s Ady is . . . Dübörgő léptekkel jön a forradalom. 1919-ben Szegeden, március 30-án Dettre János „városi népbiztos" megbízza a színházi munkáselőadások szervezésével. Nem sokkal később, április 8-án már a hármastagú színházi direktórium élén (Ocskay Kornéllal s Baróti Józseffel) találjuk költőnket. Juhász Gyula hitet tesz a munkásosztály, a forradalom mellett, mint kultúrpropagandista is. Néhány munkáselőadásnál s egy bemutatónál (Szentivánéji álom) azonban nem jutott többre. Jött az ellenforradalom, elsöpörte a költő újszellemű műsorpolitikáját. Május 7-én a városháza üléstermében tettleg is bántalmazzák őt. Két nap múlva, a régi színházigazgató veszi át a színház vezetését.

A színház véglegesen eltűnik életéből. Költészete még elérkezik a csúcsára, július 7-én, a munkásotthon homlokára írt soraival. További életét azonban már csak saját szavaival jellemezhetjük: „Élhet valaki saját szülővárosában is száműzetésben . . ."

Az évforduló tiszteletére kiadott 42,5 mm nagyságú, bronzpatinázott, vert érmet az éremkedvelők a szegedi szervezet klubfoglalkozásain vásárolhatják meg.

Csongor Győző

Tóth Sándor, Munkácsy-díjas szobrász-éremművész

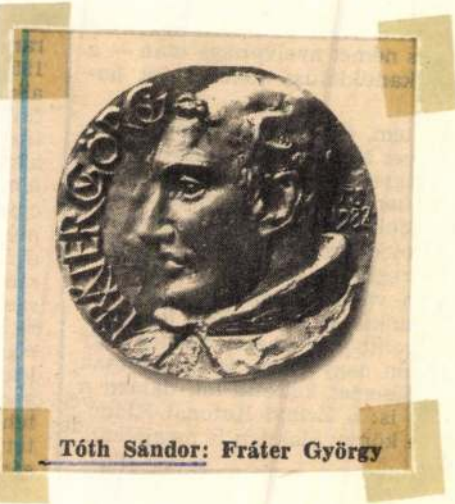

Tóth Sándor: Fráter György

Élet - Magyarország, 1984. szept. 29.

ABDUL-HAK, Sélim: Contribution à l'étude de la verrerie musulmane du VIIIe au XVe siècle. = Annales du 1er Congrès International d'Etude Historique du Verre. Liège, 20-24 aout 1959. Liège, 1960. 79-96. p.

AGRICOLA(Georg Bauer): De re metallica. Basel, 1556.

AITKEN, M.: Physics and Archaeology. Oxford, 1974.

ALBERTI, Leonardo: Descrittione di tutta Italia, nella quale si contiene il sito di essa... Bologna, 1550.

ARADI, Nóra: A katedrálistól az ipari formáig. A képzőművészet elméleti problémái. Bp., 1967.

BAUME, P. : Glas der antike Welt. I. Wissenschaftliche Kataloge der Römisc-Germanischen Museums Köln. Band 1. Köln, 1973.

BEARD, Geoffrey: International Modern Glass. London, 1976.

BECK, Horace: Glass before 1500 B.C. in Ancient Egypt and the Past. London, 1934.

BERNT, Walther: Altes Glas. München, é.n.

BERZEVICZY Gergely:De commercio et industria Hungariae. Leutschoviae, 1797.

TÓTH Sándor

GTóth Sándor érmei és kisplasztikái. Közölve: 1983/9.

alföld

IRODALMI, MŰVELŐDÉSI ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT

ILLYÉS GYULA
HÁTRAHAGYOTT VERSEI
JUHÁSZ BÉLA
TANULMÁNYÁVAL

HATVANI DÁNIEL
KÖTELES PÁL
ELBESZÉLÉSEI

FEKETE GYULA
MIBEN IDŐSZERŰ
MÓRICZ ZSIGMOND?

VITA A KÖZÖSSÉGI
MŰVELŐDÉSRŐL

SIMON ZOLTÁN
VERZIÓK A VER(S)ZIÓKRÓL

HARMINCNEGYEDIK ÉVFOLYAM 1983 /9

el nem vető *Skamander* csoport által kitaposott úton. A folyóirat és kö
nemzeti önállóságát visszaadó I. világháború végén jött létre. (Nevét a ho
folyója után kapta.) Tagjai, mivel hazájuk megoldatlan társadalmi és gaz
ségei már a háború utáni békés évtized elején jelentkeztek, elvesztették k
désüket. Egyre kevésbé bíztak a mindent átható megújulásban, és írói mu
is egyre nagyobb szerephez jutott a hagyományokhoz való visszatérés. A
szerűsítve, kimondhatjuk: a 20-as évek közepétől a Skamander és a mi *Ny*
nagyon hasonlít egymásra.

A zsengéin ekkor túljutó Czechowiczot semmi sem vonzotta e csop
de – bár az új költészetért vívott harc híve lett – az *Awangardá*hoz sem köt
Korábban kétféle költői alapállást tudott elképzelni. A „klasszikus" attit
létező világ igenlését, elfogadását és csupán képének megrajzolását jelentett
tikus" magatartás számára a valósággal való szembeszegülés, egy új világ
követelése, az alkotói kreativitás hangsúlyozása volt. Az utóbbit választot
garde-ot csak lázadása, jövőre irányultsága tekintetében tartotta „rom
ezért első kötete (1927) után külön úton ment tovább. Taszította mind
hagyományfrissítése, mind az *Awangarda* kész egésznek tekintett doktrínáj
„Szabad" költő akart lenni, aki a költészet ősforrásaiig hatol. Arra töreke
jusson a népi kultúra és hagyományok legmélyebb, legeredetibb rétegeihez
a kultúra minden egyes elemének megvan a maga külön és egyben az egés
lódó jelentése, szerepe. Az ősi emberi képzelet struktúrájának elfogadásá
teremtéssel" akarta visszaadni a költészetnek ősi funkcióját.

A két világháború között – a magyartól eltérően – igen nagy szerepet j
avantgarde csoportosuláshoz metaforaalkotásában, kifejezésmódjának „lá
mörségében, a mondattani és verselési normák fellazításában került köze

nály, te is emlékezhetsz rá, szép kurucbajszú legényke volt még akkor.
az, hogyan szerezte a betegségét. Nem sokkal volt túl a kinevezésen,
gyei első titkárnak a titkárnője odatelefonál neki, hogy a magas elv-
t az első titkár, fel fogja keresni, tartózkodjék az irodájában. Embe-
ibújik a bőréből, se lát, se hall, s indul lefelé a kapu elé, hogy ott várja
öt, kint a járdán. De még a saját titkárnőjének is elfelejt szólni. Leg-
gy hová megy. Na most egy jó negyedóra múlva fentről megint oda-
y a nagyfőnök elvtárs ezért meg ezért egy kicsit késni fog, előre is el-
Emberkénk titkárnője nem tud semmiről, kétségbe van esve, hogy
endő, főnököcskéje az imént elrohant. Üzenet? Nem hagyott semmit.
telefonban, s fentről hűvös udvariassággal lemondják a látogatást,
majd legközelebb. Ez volt úgy reggel kilenc tájt. Igazgatónk meg ott
gy délig, végig a szakadó hideg esőben, s még arra sem volt mersze,
igorjék a felöltőjéért, mert hátha pont az idő alatt fut be a nagyfőnök.
adás mellé kapott még egy idegsokkot is, most már a karrierjének
ennyit a szolgálatról.

ez a magyar feudalizmus? – kérdi Ildikó.

egyednek kell tudnia – válaszol Tábori.

omra nem ez a kérdés – tűnődik Judit. – Hanem az, hogy ez az ember
inek tartja magát. S végeredményben az is... Csak éppen az, hogy
cvanas évek elején hogyan jut el idáig egy fiatal kertészmérnök. Ha
lékszem a végzettségére, de azt hiszem, ez mellékes is.

A DANTE MCCLXV-MCCCXXI

is volna? Végighordja tekintetét a társaságon, tűnődik, mielé lepse együtt; bizonyos értelemben – s bizonyos mértékig – Kunbodlár krémje pontatlan így; itt van például a hétpróbás Salkovics, már szinte csak hajdani önmagának – valaki az erdőgazdaságnál egy jugoszláviai ásv Milos hercegnek keresztelte el, roppant találóan –, blöffjeiből lassanké dos minden buborék, a vállalatot is csak a kapcsolatok rozsdásodó pánt össze; de a feleség, az igen, az megalapozta a jövőjét... Jövőjét? Még kei sincsenek... A villával, az ékszerekkel jól jár majd valamelyik oldal leszármazottja, ott valahol a megyei elnökhelyettes tájékán, s akinek van mit a tejbe aprítani, de hát a kutya is a nagyobb csomóhoz kakál. Ida ban egy személyben találkozik a hatalmi és a vagyoni elit. Ha története ben volna is a dolga az urával, neki biztosan derogálna itt lenni, no n kélyke fizikai munka, hanem pusztán a társaság miatt; hozzá a megyei e vezetők, miniszterfélék, más oldalról a Váci utcai nagymenők illené alábbis úgy gondolja... Ő voltaképp tehát nem hiányzik innét. Érdeke hogy az a szál, amelyre Ida asszony fölfűződik, Salkovicsot is életben voltaképp Szikszaiékat is. Elég csak a hetenkénti megyei kártyacsatákr ni... Értelmiségiek volnának, a doktor is, a főpatikus asszony is, de t a saját imádott lényük körül forognak, belemerültek a szexuális tiv s világuk ma már jóformán csak az erogén zónák határáig terjed. Pénz

Részlet a szerző azonos című kisregényéből.

alföld

12 forint

Tóth Sándor kiállítása

A debreceni Déri Múzeum és a Magyar Éremgyűjtők Egyesületének Hajdú-Bihar megyei csoportja *Tóth Sándor* Munkácsy-díjas szobrászművész alkotásaiból rendezett kiállítást kedden a Medgyessy Emlékmúzeumban. A látogatók megtekinthetik a szobrászművész portréit és kisplasztikáit, köztük azokat az emlékérmeket, amelyeket a Magyar Éremgyűjtők Egyesületének megyei csoportja kezdeményezésére készített az erdélyi fejedelmekről. A nyíregyházi műtermében dolgozó művész eddig Bocsaki István, I. Rákóczi György, Báthori Zsigmond, Apafi Mihály és legújabban Thököly Imre arcképével díszített emlékérmet készített. Mindegyik érem hátoldalán a fejedelem család címere és uralkodásának ideje olvasható.

Wajnane
1986. 1. 8.

nak póttagja.

A zöldség- és gyümölcstermesztés, valamint kereskedelem problémáival *Forgács Katalin* írása foglalkozik.

H. B.

101. FUTAKY László: Eredetileg polgári típusú lakóház volt, 140 négyzetméteren. = Könyvtári Levelező Lap, 2. sz. 23—24. p.
Móricz Zsigmond Könyvtár; könyvtártörténet, évforduló.

102. BAKÓ József: Amikor füstölni kezd a víz... = Magyar Horgász, 3. sz. 16. p.
Fehérgyarmat, Tisza; horgásztörténet.

103. FRÁTER Zoltán: Olvasni jó. Napló Móriczról. = Magyar Napló, 5. sz. 26—28. p.
Móricz Zsigmond.

104. MACH Péter, MOCSÁRI Ilona: A lakossági jövedelmek térbeni struktúrájáról 1. = Pénzügyi Szemle, 2. sz. 106—118. p.
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, Nyíregyháza.

105 TOLDI Zoltán: Sziget az Alföldön. A Bereg-hegye. = Természet Búvár, 2. sz. 20—22. p.
Mezőkaszonyi-hegy, Beregi-hegy, Szatmár-beregi Tájvédelmi Körzet; növényritkaság, állatritkaság.

106. SZAKÁLY Sándor: Hadügyminiszterek, honvédelmi miniszterek 1919—1945. Károlyi Gyula gróf. = Új Honvédségi Szemle, 2. sz. mell. 8—9. p.
Károlyi Gyula; Nyírbakta.

107. KOLTAY József: Pusztító víztől az életető vízig. Ünnepségek Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében. = Víztükör, 1—2. sz. 8—9. p.
Közüzem, vízellátás.

108. MISKOLCZI Lajos: Történeti áttekintés Szabolcs-Szatmár-Bereg megye közmű-, vízellátásához. = Víztükör, 1—2. sz. 8—9. p.

109. LEITNER István: A vízgazdálkodási társulatok szerepe Szabolcs-Szatmár-Bereg megye közművesítésében. = Víztükör, 1—2. sz. 9. p.

110. FARKAS Kálmán: Cigányok képviselői. Önkormányzatot választhat a legnagyobb etnikum. = Heti Szó, 6. sz. 4. p.
Magyarországi Cigányok Kulturális Szövetségének Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szervezete; Szatmárcseke; Kocsord; Tunyogmatolcs; Paszab; Fehérgyarmat; Nagycserkesz; Hodász; Mátészalka; Nagykálló; Érpatak; Gávavencsellő; cigányság, érdekvédelem, egyesület.

111. TAR Imre: A termelőszövetkezetek átalakítása Szabolcsban. = Szabadság, 5. sz. 7. p.

112. Fát ültet a falu. =Pesti Riport, 24. sz. 5. p.
Hovánszki György; Nyírlugos; alapítvány.

113. BALOGH Géza: Idegenforgalmi Gyöngyszem lehetne. Udvarház a megye egyik legkisebb falujában. = K. M. 27. sz. 3. p.
Hetefejércse, kúria.

114. BALOGH József: Szabolcs Expo '96 megyénkben. Világkiállítási pályázat, nyíregyházi kutatómérnök sikeres részvételével. = K. M. 31. sz. 3. p.
Kalocsay István.

115. BARAKSÓ Erzsébet: Üzi a feladat, szólítja a munka. Pro Cultura Hungarica a világvándornak. = K. M. 31. sz. 12. p.
Normantas Paulius fotóművész.

116. KOVÁCS Éva: Pilisi pillanatok. = K. M. 31. sz. 15. p.
Nyírpilis, szociográfia.

117. VAJDA Zsuzsa: Magyarországról jövök: Nagyhalász. = Élet és Irodalom, 7. sz. 6. p.
Nyírpolipack Kft.

118. Új színháztermek megyénkben. Számítanak a nyíregyházi társulatra. = Heti Szó, 7. sz. 4. p.
Móricz Zsigmond Színház; kultúra, finanszírozás.

119. J. K-ó.: Privatizálják a Tiszát. A kőkunyhótól a luxusvilláig mindent lehet hasznosítani. = Heti Szó, 7. sz. 17. p.
Falusi Turizmus Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szervezete; Tisza, Tiszahát, Szamoshát, Tisza-tó, Tiszadob, Dél-Nyírség, Mérk, Vállaj, Bátorliget, Tiszabercel, Fényeslitke, Szabolcsveresmart.

120. G. TARI Ágnes: A várakozóművész. = Heti Szó, 7. sz. 14. p.
Krúdy Színpad; Nyíregyháza; színházi bemutató.

121. FEKETE Antal, SZABÓ Ákos: Hej, Rákóczi, Bezerédi... = Heti Szó, 7. sz. 15. p.
Vay Ádám Múzeum; Molnár Mátyás Alapítvány; Vaja.

122. Bioüzemanyag-gyár Szabolcsban. = Magyar Hírlap, 33. sz. 9. p.

123. GALAMBOS Béla: Fejlődni a megyével együtt. Beszélgetés dr. Sinóros-Szabó Botond főigazgatóval. = K. M. 35. sz. 2. p.
Mezőgazdasági Főiskola.

124. CSELÉNYI György: Összefogással a közös célokért. A környezetvédelem nemcsak egy falu, hanem az egész világ ügye. = K. M. 35. sz. 7. p.
Környezetvédő és Községszépítő Egyesület; Beregsurány.

125. TÓTH M. Ildikó: A nagy rohanásban elveszett az egység. Nyíregyháza színházi gondjai. = Magyar Nemzet, 35. sz. 11. p.
Móricz Zsigmond Színház; színházigazgatói pályázat.

126. BALOGH Géza: Hinni az orosi földekben. Barangolás. = K. M. 37. sz. 15. p.
Nyíregyháza-Oros, szociográfia.

127. GÓG László: Út a Kárpáti Eurorégióhoz. Nem hivatalos nemzetközi kapcsolatok. = Pesti Hírlap, 43. sz. 10. p.

128. SZABÓNÉ Cseh Ágnes: Megújult Nagykálló gimnáziuma. = Köznevelés, 8. sz. 10. p.
Korányi Frigyes Gimnázium.

129. —pia—: Magyarországról jövök: Mátészalka. = Élet és Irodalom, 8. sz. 6. p.
Vállalkozás, bűnözés, szolgáltatás.

130. RÁDICS Károly: Móricz Zsigmond a támadások keresztűzében. = Esti Hírlap, 43. sz. Jelenlét mell.

131. Kelet—Nyugat Expót rendeznek a nyáron Nyíregyházán. Nemzetközi kiállítás és vásár a Bujtosi Szabadidő Csarnokban. =K. M. 41. sz. 1. p.

132. KÁLLAI: Országos döntő Móricz — is — meséiből. Jeleskedtek megyeszékhe-

TÓTH Sándor Szobrász

67. KÁLLAI János: Budapesttől Denverig. Tóth Sándor szobrászművész jubileumára. = K. M. 3. sz. 12. p. 1992

68. KOVÁTS Dénes: Vendégjárás hasznonal. Nyíregyháza virágzó külkapcsolatai. = K. M. 7. sz. 2. p.
Amerikai Egyesült Államok, Németország, Spanyolország, Finnország, Olaszország.

69. Hatvan új tsz a Nyírségben. = Heti Hírhozó, 2. sz. 2. p.

70. GALAMBOS Ágnes: Lappangó átdolgozás. Krúdy Gyula Esti Szó c. műve. = Köztársaság, 2. sz. 73—74. p.

71. SZIRA Péter: Cigány Madonna. = Magyar Nők Lapja, 2. sz. 18—19. p.
Cigánytemplom, Hodász.

72. HÁZI Zsuzsa: Katolikus gimnázium a panelvárosban. Interjú Vécsey Antal igazgatóval. = Heti Szó, 3. sz. 15. p.
Szent Imre Katolikus Gimnázium és Kollégium; Nyíregyháza.

73. Megújult a kastély: Székelyben. = Heti Szó, 3. sz. 20. p.
Orosz-kastély

74. DOGOSSY Katalin: Mégis, kinek a gyereke. = Kiskegyed, 3. sz. 6—7. p.
Gyermek- és Ifjúságvédelmi Intézet, Máriapócsi Csecsemőintézet; Nyíregyháza; nevelőszülő, állami gondozás.

75. DÁRDAI Zsuzsa: Belépés csak papucsban. = Magyar Narancs, 3. sz. 42. p.
Városi Galéria; Nyíregyháza.

76. K. G.: Lesz új dohánygyár Szabolcsban. = Szabad Föld, 3. sz. 3. p.
Nyidofer Rt., Dohányfermentáló.

77. NAGY István Attila: Igazgatóváltás a színházban. Nem akadt egyetlen pályázó sem, aztán kiderült: voltak többen is . . . = K. M. 8. sz. 2. p.
Móricz Zsigmond Színház.

78. L. K.: A záhonyi átkelő a nemzetközi kapcsolatok gátja. = Magyar Hírlap, 9. sz. 3. p.

79. Szerveződik a nyíregyházi közgazdászképzés = Új Magyarország, 9. sz. 3. p.
Mezőgazdasági Főiskola.

80. RÁDICS Károly: A fekete ruhás nő. Magoss Olga publikálatlan levele Móricz Zsigmondhoz. = Új Magyarország, 13. sz. 17. p.

81. GYÖRKEI Jenő: Ne sírjatok, nyíri lányok. A magyar királyi 12. honvéd gyalogezred a Donnál. = Új Magyarország, 12. sz. 14. p.
Tóth István; Nyíregyháza, Kopócsapáti, Don-kanyar; második világháború.

82. BODNÁR István: A köd is eloszlik egyszer. Barangolás. = K. M. 13. sz. 15. p.
Tiszadob, szociográfia.

83. SIMKÓ János: Magyarországról jövök. Gáva, Tiszadob. = Élet és Irodalom, 4. sz. 6. p.
Új Erő Termelőszövetkezet, Gávavencsellő, Tiszadob, földárverés.

84. Családsegítők Szabolcsban. = Heti Magyarország, 4. sz. 12. p.
Társadalombiztosítási Intézet; Kisvárda, Mátészalka, Csenger, Nyíregyháza, Nyírbátor, Tiszadob, Ibrány, Vásárosnamény.

85. G. TARI Ágnes: Bolha a fülbe. = Heti szó, 4. sz. 4. p.
Móricz Zsigmond Színház.

86. SI-va: Újra víz borítja a Fehér sziket. = Heti Szó, 4. sz. 14. p.
Tiszavasvári; természetvédelem.

87. FARKAS Valéria: Keleti végvár, de nem Mucsa. Nyírbátori barangolás. = Magyar Fórum, 4. sz. 11. p.

88. CS. K.: Ukrán konzulátust terveznek Nyíregyházán. = K. M. 16. sz. 1. p.

89. BARAKSÓ Erzsébet: Az első és ma még egyetlen az országban. Óvodamúzeum Nyíregyházán, de még nem a végleges helyén. = K. M. 16. sz. 2. p.

90. K. J.: Negyvenéves a megyei könyvtár. Ne „papírhalmaz" legyen. = K. M. 17. sz. 1. p.
Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár, emlékülés.

91. TÓTH M. Ildikó: Nem látszik a jövendő: Márokpapi. = K. M. 19. sz. 15. p.
Szociográfia.

92. LUKÁCSY Sándor: Az első magyar liberális. = Magyar Hírlap, 19. sz. mell. 1. p.
Kölcsey Ferenc.

93. F. T.: Válságkezelés vállalkozókkal. Szabolcsban már elkezdődött. = Népszava, 15. sz. 7. p.
Beruházás, autópálya, vállalkozás.

94. SERLY Ferenc: Nyírtelek. = Magyar Fórum, 5. sz. 19. p.
Kováts Tibor főhadnagy síremléke.

95. MARGÓCSY József: Egy olvasó könyvtári emlékei. = K. M. 25. sz. 12. p.
Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár, könyvtörténet.

96. KOVÁCS Éva: Jéke jobb jövője. Barangolás. = K. M. 25. sz. 15. p.
Szociográfia.

Február

97. CZÉGÉ Zoltánné, NÉMETH Imréné: Óvónő operált gyermekek között = Egészségnevelés, 1—2. sz. 17—18. p.
Jósa András Kórház.

98. VERESS János: Összefüggések feltárása a szomatikus nevelés és a teljesítménymotiváció kapcsolatában. = Egészségnevelés, 1—2. sz. 64—67. p.
Arany János Általános Iskola, Nyíregyháza; szociológiai felmérés.

99. GENCSI Zoltán: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye természeti értékei. = Erdészeti Lapok, 3. sz. 81—24. p.
Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet, Bátorligeti-ősláp, Bátorligeti-legelő, Fényi-erdő, Tiszadobi-ártér, Tiszatelek—tiszaberceli ártér, Tiszavasvári Fehér-szik, Kállósemjéni Mohos-tó, Cégénydányádi kastélypark, Kaszonyi-hegy.

100. TÓTH Erzsébet: Az agrárfoglalkoztatás helyzete, feszültségei és a változás kérdőjelei. = Gazdálkodás, 2. sz. 17—25. p.
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 349-726

Tóth Sándor, Munkácsy-díjas szobrászművész

KELET-MAGYARORSZÁG
1983 FEB 5

1021

Tóth Sándor: Beatrice (érem).

TÓTH Sándor szobrász

Buda visszaf

ld. R.Nánási

INTERBRIGHT
BUDAPEST, H-1476
P.O.BOX 225

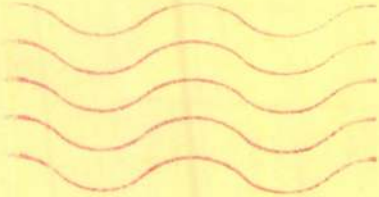

MTA Művészettörténeti Kutatócsoport
Könyvtára
Laczkó Ibolya könyvtárvezetô

Budapest

Pf.:27
1250

DOPPINGGYANÚS PROFI LIGA

Hokishalál a hotelben

Jégkorong

A nyár közelgő kimúlásának általában csalhatatlan jele a jégkoronggal kapcsolatos jelentések szaporodása. Az információk zöme a tél futballját legmagasabb szinten űzők környezetéből, az észak-amerikai profi ligából érkezik, ahol is nagyjából másfél hónap múlva rajtol az 1992–93-as bajnoki szezon. Az újabb két együttessel (amelyek tulajdonosai dollártízmilliókat róttak le az NHL-tagságért!) 24 csapatosra bővült profi ligában minden korábbinál több, az amerikai földrészen kívülről jött idegenlégiós mutatkozik be. Ez akkor is így lesz, ha néhány kiszemelt, szerződtetni kívánt orosz, cseh, szlovák, netán svéd és finn jégkorongozót a sportoló szándékai ellenére sem ereszt el egyesülete. Hogy mennyire megnőtt az igény az öreg kontinens játékosai iránt, azt érzékletesen mutatta az idei *draft*, a hagyományos hokisvásár, ahol rendre a legnagyobb talentumot hordozó amatőröket adják-veszik a profi klubok. A júniusi draftoláson 88 európait foglaltak le NHL-csapatok, s a legkelendőbbnek ismét az exszovjet, hovatartozásuk szerint orosz jégkorongozók bizonyultak, közülük *negyvennek* kínáltak szerződést a tengerentúlról.

A megszerzéshez hasonló művészet megtartani a sztárokat, akár kanadai vagy egyesült államokbeli játékosokról, akár Európából érkezettekről legyen szó. Az egykoron talán legkiválóbb CCCP-mezes csatár, *Szergej Makarov* például 34 évesen is komoly értéke a Calgary Flamesnek, amely a minap jelentette be, hogy szerződést hosszabbít a CSZKA Moszkva és a „szbornaja" valamikori szupertámadójával. A korszakos tehetségnek kikiáltott, Amerikába a múlt évbe költözött, új hullámos *Pavel Bure* már első idényében elnyerte gazdái tetszését, mi több, az egész NHL-ben elismerően fogadták nyitóesztendei teljesítményét, olyannyira, hogy őt választották meg a profi ligában az év újoncának. Ez nagyon nagy szó egy idegen hokis esetében, így érthető, ha a Vancouver Canucks nem óhajtja, hogy Bure tovább álljon, bár a hűségért nyilván mélyebben kell a kluberszénybe nyúlni.

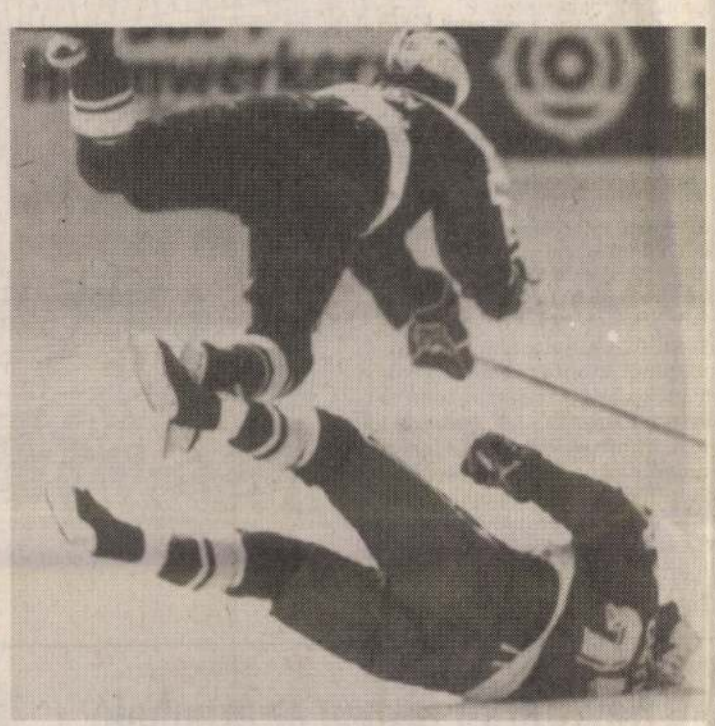

Nemsokára kezdődik az NHL-idény. Ugorjunk neki!

„Némi" pluszdollár ellenében maradásra bírta a Pittsburgh Penguins is az NHL változatlanul kimagasló (ez tudására, termetére egyformán igaz) alakját, *Mario Lemieux-t*, akivel élete, de legalábbis profi karrierje végéig szóló megállapodást kötött. Hiába, ha valaki, mint a Pingvinek vezéralakja, ki-kiújuló hátsérüléssel, gerincbántalmakkal együtt is képes csapatát két egymást követő szezonban Stanley Kupa-sikerrel, vagyis bajnoki győzelemre vezetni, ... nos, attól nem lehet sajnálni a pénzt. Lemieux mellett a jelek szerint marad az acélvárosban a Csehszlovákiából importált ifjonc, a tavaszi rájátszás tán legnagyobb meglepetése, *Jaromir Jagr*, aki végleg bejátszotta magát a Penguins alapcsapatába. A távozás, pontosabban a hazatérés mellett döntött ugyanakkor Jagr honfitársa, az egykoron a csehszlovák válogatottat erősítő *Jiri Hrdina*. A most 34 éves center 1988-ban választotta a szabad világot; előbb a Calgary Flameshez szegődött el, amelynek tagjaként 1989-ben Stanley Kupát nyert, majd ugyanezt megtette még kétszer, de már a Pittsburgh Penguins színeiben. Hrdina csak a pakk kergetésével szakított, a hokival nem: alighanem játékosszerző ügynökként fogja tovább szolgálni az NHL-t, immár Prágából intézve dolgait.

Ami Mario Lemieux a Pittsburghnek, az lehet *Eric Lindros* a Philadelphia Flyersnek. Az idei nyár kétségtelenül legfigyelemreméltóbb átigazolási szenzációját szolgáltatta a fenegyereknek sem utolsó, még húszon inneni kanadai játékos, aki viharos hónapok után talán révbe ér. Annak idején mint tehetségével a legtöbbet ígérő amatőrt draftolta őt az NHL leggyengébb együttese, a Québec Nordiques. Ám Lindros fellázadt, mondván: csakis komoly csapatban hajlandó elkezdeni hivatásos hokis karrierjét. A hosszadalmas huzavona néhány hete úgy ért véget, hogy a Flyers 15 millió dollárral „kiengesztelte", továbbá öt profi játékos átengedésével végleg megpuhította a québecieket, akik lemondtak Lindrosról. Némi jogi húzd meg-ereszd el után júliustól a philadelphiaiak teljes jogú jégkorongozója az óriásbébi (majd' kétméteres, súlya mázsa feletti), aki a legjobban járt a csereberével. A 19 éves titán hat évet írt alá a Repülősökhöz, s egy esztendei átlagkeresetével azonmód az NHL legjobban dotált klasszisainak szűk elitjébe került. Tisztán két és fél millió dollárra becsülik évi várható jövedelmét, nála többet csak a Nagyember, a Los Angeles Kings agytrösztje, *Wayne Gretzky* keres (hárommilliót), viszont Lindros egy szintre került olyan, már hosszú ideje bizonyító ászokkal, mint Mario Lemieux és a Vademberként ismert New York Rangers-sztár, az NHL-ben legutóbb a legértékesebb játékosnak megszavazott *Mark Messier*.

Lindros szakítása a Québec Nordiques-szal nem szorította a hírháttérbe az Északiakat, aminek ők egyáltalán nem örülnek. Nem csoda. *John Kordicra*, a Nordiques 27 éves hokisára ugyanis holtan találtak rá Québecben, egy külvárosi szállodában. A vizsgálat megállapítása szerint kábítószer-túladagolás következtében, erősen ittas állapotban érte a halál. A hotelszobában a rendőrök a sportban tiltott szereket, sztereoidtartalmú doppingkészítményeket is találtak, több tucat egyszer használatos injekciós tű társaságában... Nyomban felerősödött a sajtó hangja, cikkek sora kérdezte: nem általános jelenségről van-e szó? Volt, aki nem kérdezett, hanem kimondta: korántsem Kordic az egyetlen, aki meg nem engedett eszközökkel élt, az NHL-ben felütötte fejét a kábítószerezés, a profi jégkorongozást is utolérte a dopping! *Gil Stein*, az NHL elnöke óvatosan reagált. „Meg nem tudnám mondani, mennyire időszerű problémája a ligának a dopping. Az én feltételezésem szerint korántsem annyira elterjedt a tiltott szerek fogyasztása nálunk, mint az hírlik. De ha kell, ám nézzünk a körmére mindenkinek!" – jelentette ki.

Bizonnyal komolyan gondolta, amit mondott, egyúttal azonban jelezte a cselekvés korlátait is. Egy átfogó doppingellenőrzési rendszernek a kidolgozása és életbe léptetése ugyanis nem csupán elhatározás kérdése, ahhoz maguknak az NHL-játékosoknak a beleegyezése is szükségeltetik. Merthogy Amerikában különösképpen nem szeretik a profi sportolók, ha személyiségi jogaikban bárki is sérteni próbálja őket. S a kontrolltesztek elrendelése ezen az elvi alapon nyilván kapásból elutasításra talál majd a liga jégkorongozói körében. Vagyis doppingügyben az NHL-nél sem könnyű okosnak lenni. Tisztán látni pedig végképp lehetetlen.

Jancsó Kornél

NÉGY NAPPAL UKRAJNA ELŐTT

Válogató forduló

Labdarúgás

Ma játsszák a második forduló mérkőzéseit az első osztályú bajnokságban. A program:

KISPEST–BVSC, Bozsik-stadion, 17.00. Jv.: Huták.

DIÓSGYŐR–MTK, Diósgyőr, 17.00. Jv.: Szilágyi.

VESZPRÉM–VASAS, Veszprém, 17.00. Jv.: Varga L.

PÉCS–NYÍREGYHÁZA, Pécs, 17.00. Jv.: Tóth.

ÚJPEST–CSEPEL, Megyeri út, 19.00. Jv.: Bay.

RÁBA–VÁC, Győr, 19.00. Jv.: Márton.

SIÓFOK–WALTHAM, Siófok, 19.00. Jv.: Molnár.

FERENCVÁROS–BÉKÉSCSABA, Üllői út, 19.30. Jv.: Kovács.

Az A válogatott szerdán Nyíregyházán (16.30) Ukrajna csapatával találkozik barátságos mérkőzésen. A magyar keretet a mai bajnoki forduló után teszi közzé *Jenei Imre* szövetségi kapitány.

1.	MTK	1	1	–	–	4-1	2
	Vasas	1	1	–	–	4-1	2
3.	FTC	1	1	–	–	2-0	2
4.	Vác	1	1	–	–	2-1	2
	Waltham	1	1	–	–	2-1	2
6.	Diósgyőr	1	1	–	–	1-0	2
7.	Békéscs.	1	–	1	–	2-2	1
	Kispest	1	–	1	–	2-2	1
9.	Nyíregyh.	1	–	1	–	1-1	1
	Újpest	1	–	1	–	1-1	1
11.	Pécs	1	–	–	1	1-2	0
	Siófok	1	–	–	1	1-2	0
13.	BVSC	1	–	–	1	0-1	0
14.	Csepel	1	–	–	1	0-2	0
15.	Rába	1	–	–	1	1-4	0
	Veszprém	1	–	–	1	1-4	0

MARADONA MINDHALÁLIG

Nápolyt látni és maradni?

A Napoli elöljárói hivatalos értesítést küldtek a *Diego Maradonát* szerződtetni kívánó Sevilla klubvezetésének, és közölték, nem áll szándékukban átengedni az argentin világsztárt. *Corrado Ferlaino, a Napoli* elnök-tulajdonosa újból hangoztatta, hogy Maradonát 1993 júniusáig szerződés köti az olasz együtteshez, ennek megfelelően a régen látott labdarúgót értesítették: vegyen részt a bajnokság előtti felkészülésben.

„Maradona nem eladó!" – ismétlik a Napoli vezetői. Az argentin játékos viszont nem hajlandó többé a Napoliban játszani az emlékezetes botrányok után, a Sevillához ellenben szívesen elszerződne. Állítólag már a feltételekben is megállapodott a spanyol klub elnökével, *Luis Cuervasszal*. Valószínű, hogy a Sevilla, a Spanyol Labdarúgó Szövetségen keresztül, a FIFA-hoz fordul az ügy megoldása érdekében.

Játszik a nagybácsi

Tenisz

Jimmy Connors nem öregszik... A sportág amerikai „nagybácsija" ezúttal az indianapolisi nemzetközi torna nyolcaddöntőjében bizonyította, hogy még mindig nagyszerűen játszik, hiszen könnyűszerrel múlta felül az ötödik helyen kiemelt dél-afrikai *Ferreirát* (6:3, 6:2). Az első szettben jóval nehezebb dolga volt honfitársának, az elsőként rangsorolt *Couriernek*, aki azonban a második játszmában már igazolta klasszisát a svéd *Engel* ellenében (7:6, 6:2). *Sampras* a szintén amerikai *Witskent* (6:4, 7:5), míg a német *Becker* az ugyancsak az Egyesült Államokat képviselő *Wheatont* győzte le (7:6, 6:3), így a verseny első három kiemeltje egyaránt a legjobb nyolc között van.

Montrealban, a női nemzetközi teniszviadal nyolcaddöntőjében szintén az ötödik helyen rangsorolt játékos járt pórul: a bolgár *Maleeva* simán kikapott a kanadai *Hy* ellenében (6:3, 6:3). Az első három kiemelt itt is továbbjutott: a jugoszláviai *Szeles* megerőltetés nélkül (6:1, 6:2 a japán *Sawamatsuval* szemben), míg a spanyol *Sanchez* és az amerikai *Mary-Joe Fernandez* valamivel nehezebben. Előbbit a dél-afrikai *Coetzer* (7:6, 6:2), utóbbit a FÁK képviseletében versenyző *Zvereva* (6:4, 7:6) szorongatta meg.

New Havenben, a nemzetközi férfitorna második fordulójában az amerikai *O'Brien* legyőzte a hatodik helyen kiemelt holland *Krajiceket* (7:6, 7:6), a francia *Santoro* pedig a 11-ként rangsorolt amerikai *Gilbertet* búcsúztatta (6:0, 7:6).

CÉL: A GUINNESS

Csúcs a rekordmelegben

A rekkenő hőség sem zavarta meg *Proszt Csaba* kerékpárost, hogy kísérletet tegyen a harmincórás nonstop kerekezés rekordjának megjavítására. A fiatalember a Népstadion 1100 méteres külső betonpályáján hajtott körbe-körbe, és – kisebb megszakításokkal – összesen 33 órán át ült a nyeregben, miközben 731 és fél kilométert tett meg.

Proszt Csaba arra számít, hogy bekerül a híres Guinness-könyvbe, amely a legkülönbözőbb rekordokat tartja nyilván.

ÁLLHATATOS MOTOROS

Nem mindig fő az egészség

São Paulo, augusztus 21.

A gyorsasági motorosok világbajnoki pontversenyében az 500 kcm-es kategóriában vezető *Michael Doohan* még nem épült fel sérüléséből, mégis rajthoz akar állni vasárnap, Interlagosban, a Brazil Nagydíjon.

Az ausztrál menő hét héttel ezelőtt, a Német Grand Prix-n súlyos combtörést szenvedett a jobb lábán. A balesetet – egyebek közt – egy olaszországi klinikán végrehajtott bőrátültetés, valamint napi 8-10 órás fizikoterápiás kezelés követte. *Gerry Burgess*, a Honda-csapat vezetője, elmondta, hogy a sérülés sokkal komolyabb annál, mint amire számítottak, ezért is nagy a dilemma most a Honda-team berkeiben.

– Elismerésre méltó Doohan eltökélt indulási szándéka. A törés szépen gyógyult, de a bőrátültetés még gondokat okozhat. Michael tud járni, a törött láb azonban nem viselhet el nagyobb terhelést – nyilatkozta Burgess a Reuter tudósítójának.

Doohan rajtéhségét az is magyarázza, hogy ha távol marad a nagydíjtól, akkor a világbajnoki címért folytatott harcban a második helyen álló amerikai *Wayne Rainey* könnyen utolérheti. Az elsőség pedig – a jelek szerint – még az egészségnél is fontosabb...

Szeles Mónika továbbjutása sokkal könnyebb volt, mint ahogy azt a felvétel mutatja

NÉPSZABADSÁG

EÖTVÖS PÁL, elnök, főszerkesztő

KERESZTY ANDRÁS, felelős szerkesztő
KARCAGI LÁSZLÓ, TAMÁS ERVIN, főszerkesztő-helyettesek
DANISS GYŐZŐ, FRISS RÓBERT, KONCZ ISTVÁN, TRIPOLSZKY LÁSZLÓ lapszerkesztők
CSERKÚTI FERENC, VERES MÁRIA segédszerkesztők

ROVATVEZETŐK:
Gazdaság: LAKATOS MÁRIA, hazai tudósítások: FALUS GÁBOR,
riport, publicisztika: GYENES LÁSZLÓ, hír és információ: VAJDA PÉTER, külföld: ZALAI ISTVÁN,
kultúra: VÖRÖS T. KÁROLY, olvasószolgálat: KOVÁCS GY. ATTILA,
érvek, vélemények: MIKLÓS GÁBOR, sport: JAKAB JÓZSEF, fotó: RÉDEI FERENC.

Kiadja a Népszabadság Részvénytársaság
Felelős kiadó: DR. BREITNER MIKLÓS vezérigazgató
Ügyvezető igazgató: LENGYEL L. LÁSZLÓ
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest III., Bécsi út 122-124. Telefon: 168-6880
Telefax: 168-9098 Hirdetési ügyekben telefax: 188-9567
A Népszabadság Rt. levélcíme: 1960 Budapest

Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, a posta hírlapüzleteiben és a Hírlap-előfizetési és Lapellátási Irodánál (Helir)
Budapest XIII., Lehel utca 10/a 1990, közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a Helir 219-98636 pénzforgalmi jelzőszámra.
Előfizetési díj egy hóra 299, negyedévre 897, félévre 1794, egy évre 3588 Ft.
Szedés: Népszabadság Fényszedő Kft.
Nyomás: Szikra Lapnyomda. Felelős vezető: DR. CSŐNDES ZOLTÁN vezérigazgató
INDEX: 25 001 ISSN 0133-1752 BP. – ISSN 0237-3777 VIDÉK

A mai lapszám külpolitikai szerkesztője: NAGY CSABA,
belpolitikai szerkesztője: UJ PÉTER,
grafikai szerkesztője: HIRSCH LAJOS

2 8

Hétvégi sportműsor

SZOMBAT

Kosárlabda: Férfi ifjúsági Európa-bajnokság, keresztbe játszás, Budapest Sportcsarnok, 10 órától; fiú kadett Európa-bajnoki selejtező, Sopron: Lettország–Románia 9.30, Magyarország–Lengyelország 11; Kanizsa Kupa nemzetközi női torna, Nagykanizsa, 9. **Labdarúgás:** NB II, Keleti csoport: Debrecen–Szeged, Hatvan–Kazincbarcika (mindkettő 17); Nyugati csoport: Sabaria–Pénzügyőr, Szekszárd–Ajka, Tatabánya–Sopron (mind 17), Zalaegerszeg–Paks (19). **Röplabda:** Fesztivál-Szerencsejáték Rt. Kupa nemzetközi női és férfi torna, Szeged, 8.30.

VASÁRNAP

Kosárlabda: Férfi ifjúsági Európa-bajnokság, helyosztók és döntő, Budapest Sportcsarnok, 10.45 és 20; Kanizsa Kupa nemzetközi női torna, Nagykanizsa, 8.30. **Labdarúgás:** NB II, Keleti csoport: Gödöllő– Szarvas, III. ker. TVE–Kiskörös, Hajdúnánás–Tiszavasvári, Kaba–BMTE, Baja–Bag, Eger–SBTC (mind 17); Nyugati csoport: ESMTK–Haladás, Ady Endre utca (16.30), Dorog–Nagykanizsa, Dunaferr–Mohács, BKV Előre–Kaposvár, Sport utca (mind 17); Aranykalász Kupa nemzetközi ifjúsági torna: a 7. és az 5. helyért, Kiskunlacháza, 9 és 11; a 3. és az 1. helyért Ráckeve, 15 és 17.

KÜLFÖLDRŐL JELENTIK

RIESENBECK: Bozsik József a harmadik, a magyar csapat az ötödik helyet foglalja el az első szám, a díjhajtás után a fogathajtó-világbajnokságon. Az egyéni versenyben a holland Chardon, a csapatok mezőnyében a svájci válogatott áll az élen.

BERLIN: Gécsek Tibor (77,96) a negyedik helyet szerezte meg kalapácsvetésben a Mobil Grand Prix atlétikai viadalon. Két kenyai versenyző – 1 mérföldön Kemei (3:48,80), 2000 méteren Kiptanui (4:52,53) – a világ idei legjobb eredményét érte el.

NEM JUTOTT A DÖNTŐBE a magyar ifjúsági labdarúgó-válogatott az Aranykalász Kupán, miután csoportjában csak Ciprus csapatát tudta legyőzni (3-0). Az első helyért vasárnap Ráckevén (17) Svájc és Törökország együttese játszik; a harmadik helyért ugyanott (15) a magyar csapat a bajor tartományi válogatottal mérkőzik.

HÍREK

● EMLÉKMŰAVATÁS. Első és második világháborús emlékművet avattak pénteken Tégláson. Szabad György, az Országgyűlés elnöke beszédében emlékeztetett arra, hogy háborúk dolgában rólunk, mindig nélkülünk döntöttek. Az avatóbeszédet követően leplezték az emlékművet, Tóth Sándor szobrászművész alkotását.

● KOMP. A Mahart Balatoni Hajózási Kft. értesíti az utazóközönséget, hogy 1992. augusztus 24-től a kiadott utónyári menetrend szerint közlekedteti személy- és komphajóit a Balatonon. Az első komp Szántódról 6.40-kor, az utolsó Tihanyrévből 24.00 órakor indul.

● SZÁZADIK születésnapját ünnepelte pénteken Szekszárdon Debreceni Istvánné, aki a lányával él kettesben, hosszú idő óta. Leidecker Jenő szekszárdi alpolgármester köszöntötte az idős hölgyet születésnapján, és átadta neki a köztársasági elnök üdvözlő levelét.

● KALIFORNIÁBAN IS erdőtüzek pusztítanak, igaz sokkal nagyobbak, mint itthon. A Sierra Nevada mintegy 7500 hektárnyi területén ég az erdő. A természeti csapás miatt eddig 14 ezer személynek kellett elhagynia otthonát. A kár meghaladja a kétmillió dollárt.

● NYÁRI MIKULÁS. Grönland felállította hivatalos Mikulás-postahivatalát. Az intézményben pszichológusok segítségével válaszolnak a világ minden tájáról érkező évenkénti közel 100 ezer gyereklevélre, amelyek többnyire „Mikulás – Északi Sark" címzéssel érkeznek.

● MA TÜNTETNEK. A lapunkban megjelenttől eltérően természetesen nem május 22-ére, hanem augusztus 22-re hívja tüntetésre szimpatizánsait a Pofosz. A tévé és a rádió elnökeinek leváltásáért szervezett demonstráció tehát ma 18 órakor, a Parlament előtt lesz.

● HIBAIGAZÍTÁS. Pénteki számunkban a Malévval kapcsolatos tudósításunkba hiba csúszott. A személyi döntések helyesen: O'sváth György került a részvénytársaság igazgatóságának élére, Gálszécsy András pedig a felügyelőbizottság elnöke lett.

Siklósi szerint Romhányi is pótolható

Ultimátumot küldtek a Szent Koronának?

„A mai kor talán egyetlen forradalmi költője vagyok és ez a kemény hang a mai rendszer urainak sem tetszik. A barátaim, ismerőseim úgy tartják, én vagyok az új Petőfi" – nyilatkozta 1990 október 25-én Siklósi András a Jurtában székelő Magyarok Nemzeti Szövetségének elnökségi tagja. Romhányi László letartóztatása után néhány alkalommal ő szerkesztette a Szent Koronát, ám a főszerkesztői címről hamarosan lemondott. Siklósit a Magyarok III. Világkongresszusán kérdeztük.

– Jelen van a Magyarok Nemzeti Szövetségének minden megmozdulásán, láttam már kisgazda nagygyűlésen, most pedig itt találkoztunk a világkongresszuson. Hány szervezetben vállalt tisztséget?

– Az FKGP nagyszegedi szervezetének titkára vagyok, a Magyarok Nemzeti Szövetsége négytagú elnökségébe is beválasztottak a világtalálkozón viszont mint a Magyarok Világszövetségének egyéni tagja veszek részt.

– Hogyan vélekedik arról, amivel Romhányi Lászlót vádolják?

– A konkrét esetről szinte semmit nem tudok, hiszen nem is vagyok pesti. Az viszont biztos, hogy a Romhányi-ügy jól jött az egyre erősebb, összefogottabb baloldali blokknak.

– Azaz?

– Az MSZMP-ben politizáló ortodox kommunistáknak, az átfestett MSZP jó részének, a Fidesz és az SZDSZ jelentős részének, valamint egyes kormányerőknek kapóra jött, hogy el lehet hallgattatni a következő választásokon egyre esélyesebb parlamenten kívüli jobboldalt. Ezek a pártok egyáltalán nem szélsőségesek, mindössze nemzeti alapon kívánnak politizálni. Persze egyre többet támadják valamennyit: a Jurta szervezeteit, a Torgyán-féle kisgazdapártot, vagy a Petrasovits vezette szocdemeket. Az biztos, hogy Romhányi jó időre eltűnik a politikából. De szövetségünkben van, és mindig is lesz ember aki pótolni tudja.

– A gyilkosságra való felbujtással vádolt Jurta-vezér egyik posztját ön vette át, ám alig néhány szám után otthagyta a Szent Korona főszerkesztői tisztét. Miért?

– A lapot egy kft. finanszírozza és ők valószínűleg ultimátumot küldtek a szerkesztőségnek, hogy megszüntetik a Szent Koronát, ha embereik nem írhatnak benne. Én ezért lemondtam a főszerkesztői címről, de a lapba is csak addig írok, amíg a megszokott színvonalú, keménységű és hangvételű írásokat közli.

M. P.

A NAP RAJZA:

ÚJ TÖRTÉNELEMKÖNYVEK

– Koppány feldarabolását és Vazul megvakítását jobb, ha kihagyjuk...

Budapest ötödik a hővilágranglistán

Az AP amerikai hírügynökség világidőjárás-jelentése szerint pénteken a Föld nagyvárosai közül Budapesten mérték az ötödik legmagasabb hőmérsékleti értéket: 37 Celsius-fokot.

Az összesítés szerint a „hőhullámlistát" pénteken az Arábiai-félszigeten lévő Dhahran vezette 42 fokkal. Ezt követi a szaúdi Mekka 41 fokkal, majd az Öböl menti Bahrein és a ciprusi Nicosia következik 39-39 fokkal. Mint az összesítésből kitűnik, a Budapestet megelőző városok mind melegebb égöv-ben fekszenek.

A 75 várost feltüntető listából az is kiderül, hogy a leghidegebbet az új-zélandi Aucklandben és a chilei fővárosban, Santiagóban mérték, mindkét helyen plusz 13 Celsius-fokot.

MELEG HELYZETEK A TŰZOLTÓKNÁL

Tilalomszegők és gyújtogatók

A budapesti tűzijáték eseménytelen volt, legalábbis a tűzoltók szempontjából, ám az elmúlt napokban mégis sok helyre ki kellett vonulniuk. A nagy meleg és a szárazság ellenére sokan megszegik a tűzgyújtási tilalmat, de találkoztak a tűzoltók gyújtogatással is az utóbbi napokban.

– Nagykovácsiban még most is izzik a 20-án kigyulladt fenyőerdő, időnként fellángolnak kisebb-nagyobb tüzek – kaptuk a tájékoztatást a Pest megyei tűzoltóságtól pénteken délután. A tűzoltósághoz 20-án délután három órakor érkezett a hívás: Nagykovácsiban a Zsíros-hegyen ég a fenyőerdő. Három tűzoltóautó indult a helyszínre, de megérkezésük után – távolsági felderítés alapján – veszélyesebbnek vélték a tüzet, így újabb két kocsi ment a helyszínre. Hamarosan megérkezett az erdészettől 30-40 ember és a hegyre sietett a honvédség is.

A tűz oltásához szükség volt munkagépekre is, hamarosan ezek is a helyszínen voltak.

A tűzoltók feltételezése szerint gyújtogatásról lehet szó, hiszen még az oltás során a már eloltott tűzterülethez közel újra fellobbantak a lángok. Hasonló esemény történt, amikor a tűzoltók elindultak Nagykovácsiból, akkor ismét kigyulladt a tűz. Az erdészet becslése szerint Nagykovácsiban a kár 20 hektáron 2,3 millió forint.

Matyuc Péter

*

Az augusztus 20-i esti tűzijáték Békéscsabán nemcsak elkápráztatta, hanem utóbb meg is riasztotta a város lakóit. Egy petárda ugyanis a városi múzeum kertjébe hullott. A tűzoltóságot idejében riasztották, így mindössze 50 ezer forint kár keletkezett.

New York-i révben az expohajó

A hajó székesfehérvári rádióállomásának közvetítésével pénteken reggel kapott információ szerint a budapesti világkiállítás zászlóshajója, a 44 lábas Equator vitorlás, fedélzetén Gál Józseffel és családi csapatával, csütörtökön megérkezett New Yorkba.

A vitorlás Manhattan South Street Seaport kikötőben ért partot, ahol a kint élő magyarok képviselői fogadták a legénységet. A zászlóshajón utazók a Magyar Házban Szent István napi megemlékezésen vettek részt.

Gál József New York polgármesterének, *David N. Dincinsnek* a következő napokban átadja azt a meghívólevelet, mely a budapesti világkiállításra invitálja a vendégeket. New York ugyanis Budapest testvérvárosa. A meghívólevelet *Kádár Béla* külgazdasági miniszter, *Demszky Gábor*, Budapest főpolgármestere és *Barsiné Pataky Etelka*, világkiállítási főbiztos írta alá.

Az Equator-expedíciót Gál József szervezi, aki 1985-87-ben *Fa Nándorral* együtt első magyar sporthajósként a Horn fok megkerülésével körbevitorlázta a Földet. Ezt követően alapította meg az Equator Sportegyesületet és látott hozzá az expedíció előkészítéséhez. Mostani útjukon 50 országba viszik el az expo meghívólevelét, és 1996-ban a budapesti világkiállítás évében térnek haza. (MTI)

A lottó 34. heti nyerőszámai: 12, 20, 44, 81, 82

Írótábor Tokajban

(Megyei tudósítónktól)

Az írói autonómia milyen kísérletei és változatai alakultak, alakulhattak ki az elmúlt évtizedek politikai körülményei között térségünkben? – ennek a kérdésnek a megvitatására vállalkoznak az immár 20. alkalommal megrendezett tokaji írótábor résztvevői. A tegnapi megnyitón köszöntötték a háromnapos találkozó 180 résztvevőjét, akik közül negyvenen a határainkon túlról – Szlovákiából, Kárpátaljáról, Erdélyből és a Vajdaságból – érkeztek.

Még tartja magát a kánikula RAIR A RAIR mindent tud az oroszlánról PEUGEOT

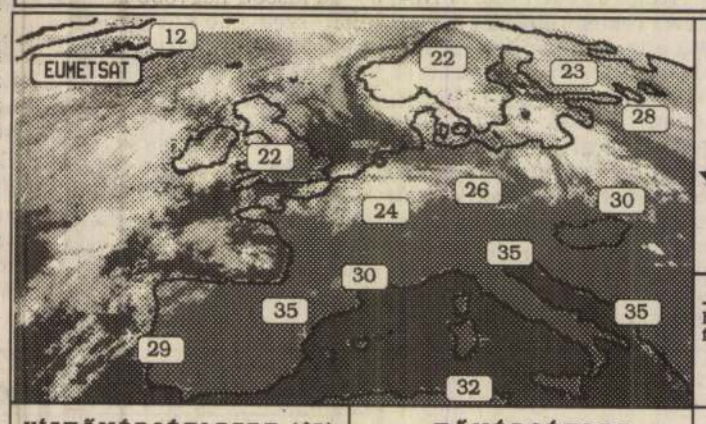

MA KORA DÉLUTÁN

TEXO-MAGÁNMETEOROLÓGIA

hideg front, meleg front, eső, zivatar, hó, szél, napsütés

derült, mérsékelten felhős, erősen felhős, borult

VÍZHŐMÉRSÉKLETEK (°C)

Hazai vizeink		Közeli tengerek	
Balaton:	24-26	Adria:	24-27
Duna:	23-25	Balti-tenger:	16-18
Tisza:	23-27	Fekete-tenger:	23-25
Velencei-tó:	24-26	Földközi-tenger:	24-27

HŐMÉRSÉKLET

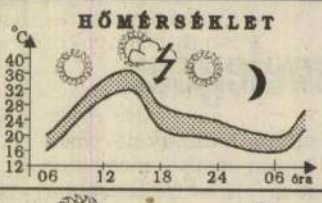

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS:

Ma is hasonlóan nagyon meleg, száraz időre számíthatunk, mint tegnap. A kialakuló gomolyfelhőkből csak néhány helyen várható zápor, zivatar. A szél továbbra is gyenge marad, délután a Dunántúlon megélénkül. A hajnali 16-22 fokról az erős napsütés hatására 31-37 fokig melegszik a levegő.

Vasárnaptól lehűlés kezdődik, kedd-szerdára 30 fok alá esik a maximumhőmérséklet.

A Duna Budapestnél: 115 cm ~ 24 °C

FRONTHATÁS: HIDEG

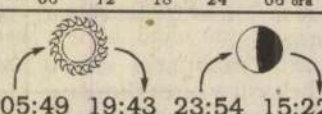

BOLDOG NÉVNAPOT! Menyhért, Mirjam

Peugeot-t részletre
-előleg 35-60%
-évi kamat 12-15%
-futamidő 2év
RAIR 251-4511 252-4877

A csütörtöki előrejelzés sikeressége : 5

LÉGSZENNYEZŐDÉS a nagyvárosok belvárosaiban kissé csökken.

Színházműsor

Sz = Szombat V = Vasárnap

Budai Parkszínpad: Sz: Zengő ABC (4). V: Varietas Varieté (fél 9). **Madách Kamara:** Sz–V: A férfi, akit szeretek (8). **Vidám Színpad a Városmajori Szabadtéri Színpadon:** Sz–V: Leszállás Párizsban (8). **Lézer Színház:** Sz: Genesis (fél 7). Pink Floyd (8). Queen (fél 10). **Merlin Színház:** Sz–V: Álom és valóság. Két egyfelvonásos (8). **Fővárosi Nagycirkusz:** Sz–V: Cirkusz a jégen (SZ: 3, 7, V: 10, 3).

KIRÁLYNŐVÁLASZTÁS VAJÁN

Megyeszépe és vidéke

Éjfélkor indult útjára a megyeszépe. Pénteken este 11 óra után, amikor lapunkat már nyomták, vagy harminc jelentkező és vállalkozó kedvű hölgy közül megválasztották Szabolcs-Szatmár-Bereg megye első szépségkirálynőjét.

A győztes koronázási szertartását éjfél után a szemközti várkastélyban, a Vay Ádám Múzeumban „újrázták", amint az első koronázást is a híres épület Rákóczi-terméből ez alkalomra a kultúrcentrumba áttelepített széken celebrálta a szépségkirálynő-választást rendező *Nagy József* vállalkozó.

Miért éppen Vaján lett Szabolcs első szépségversenye? A közvetlen előzmény annyi, hogy tavaly ilyenkorra – mint országszerte a legtöbb helyen – már csak vegetált a községi művelődési ház. Alkalmanként egy-egy bágyadt filmvetítés, még ritkábban diszkó, amelyen a verekedés rendszerint este fél 11-kor kezdődött: nagyjából ennyi volt a program.

Gödörből húzták ki tavaly augusztusban a létesítményt. Ez szó szerint értendő, mert ekkor nyerte el öt évre a vajai művelődési ház bérleti jogát Nagy József nyíregyházi vállalkozó és felesége, akik a megyeszékhely melletti Oroson nyereségesen működtetik a *Gödör* elnevezésű vendéglátó létesítményt.

Már most fanyaloghatnak a széplelkek azon, hogy ennek matricán is megörökített reklámja így szól: *„Jöjjön a Gödörbe, lesz pia a vödörbe"*, ettől a tény még tény marad: a vajai kultúrcentrum attól működik, hogy az orosi Gödör nyereségét egy esztendeje ide „irányítják".

– Egyelőre nullszaldósak vagyunk – újságolja a tulajdonosné, *Nagyné Gebei Gyöngyi*. – De új diszkót csináltunk, amelynek padlófényeit számítógép adagolja több mint kétezer variációban, s a „fapados" után „párnás" presszónk is lett, sőt éppen most alakítunk ki egy még párnásabbat. Mondhatnám: mindez beruházás a jövőnek, ám egyelőre nem tudjuk, kinek a jövője lesz ez. Nyereséget a vajai kultúrcentrum legfeljebb négy esztendő múlva hoz majd, amikorra lejár a szerződésünk.

– *Ha nekem tőkém lenne, mostanában nem biztos, hogy éppen a kultúrába fektetném be. Maguk miben bíznak?* – kérdezem meg Nagy Józseftől.

– Abban, hogy képesek vagyunk olyat kitalálni, amilyen itt még nem volt. Mint például most a szépségversenyt – válaszol a vállalkozó. – S még abban, hogy spórolni tudunk azon, hogy ebben a csapatban mindenki cipeli a zongorát. A szépségek öltözőjének a tükrét magam metszettem, a feleségem odaállt kiszolgálni a pult mögé, *Tóth Imre* a ház igazgatója pedig kitakarította a termet a rendezvény előtt és majd reggel is megteszi ugyanezt.

Ezen a szépségversenyen, amit csak lehet, ugyanilyen házilagos kivitelezésben működtetnek. Még a zsűritagok fizetsége is amolyan *nullszaldós barterügylet*. Ők értékelnek, vitatkoznak, szavaznak, a cégük pedig reklámhoz jut az esemény és a lányok által. A szépségkirálynő díja egy kétszemélyes, tíznapos görög nyaralás a nyíregyházi MÁV Tourstól.

A legnagyobb „hozam" talán az, hogy a részvevő lányok lakóhelye révén – a városiakon kívül – Nagyecsed, Berkesz, Borbánya, Rohod és Hodász nevét is megismerheti a tágabb pátria.

Rác T. János

Idegenforgalmi vásár Gyulán

(Megyei tudósítónktól)

Ma bezárja kapuit Gyulán a II. idegenforgalmi termékbemutató és vásár.

A Vár-Expo '92 néven megnyílt vásáron csaknem nyolcvan kiállító – köztük a magyar cégek mellett olaszok, németek és románok is – nemcsak idegenforgalmi, turisztikai kínálattal jelentkezett ezen a bemutatón. Az utazási irodák társaságában bemutatkoztak kereskedelmi szolgáltatók, vendéglátók, a térség élelmiszer-termelő üzemei és különböző számítástechnikai vállalkozások is.

A vásár ideje alatt kulturális és szórakoztató rendezvények várták az érdeklődőket. *A térség keresi jövőjét* címmel fórumot rendeztek a vásáron részt vevő idegenforgalmi szakemberek és kiállítók, a körzet országgyűlési képviselői és polgármesterei.

Anzac
Szakipari Kft.
Munkatársakat keresünk kifejezetten minőségi munkákra.
– bádogos
– festő
– hidegburkoló
– üveges
szakmákban.
JELENTKEZÉS:
Budapest XVIII.,
Jegenyefasor út 1–3.
Telefonszám: 178-7928
20080 JP

Új fiókvállalatunk részére **vásárolnánk** vagy **bérelnénk** Budapesten vagy közvetlen körzetében jármű-üzemnek alkalmas telket 300 – 1500 m² között.
Weileder GmbH,
Zeppelinstr. 25, D-8046 Garching bei München
Tel: 0049-89-3291029
Fax: 0049-89-3203087

BÚTORKERESKEDŐK EGYESÜLETE
Alakuló ülés:
1992. augusztus 27., 10 óra
Információ:
Országos Kereskedelmi Szövetség
Tel: 155-9689 (fax is), 202-6574
Postacím:
1012 Budapest, Kuny D. u. 13–15.
19895 JP

TÓTH Sándor szobrász

TÓTH SÁNDOR szobrászművész kiállításának megnyitója ma este fél hatkor lesz a Bolgár Kulturális Intézetben (Budapest VI., Andrássy út 14.).

M.Nemzet, 1993,jan.19.

Kiállítási enteriőr Megyeri

A tér szokatlanul intenzív plasztikai igényű megfog
mazására kerül sor Megyeri műveiben. A szándék egy
telműen szobrászi, és az autonóm plasztikai alkotások

TÓTH Sándor szobrái

Vasárnapi Hírek
1993. máj. 14.

TÓTH SÁNDOR szobrászművész 60. születésnapja alkalmából gyűjteményes kiállítás nyílik — Papp Lajos költő bevezetőjével — a szegedi Móra Ferenc Múzeum képtárában 19-én, pénteken délután fél 5-kor. Nyitva május 2-ig. (Képünkön: Tóth Sándor: Beatrice.)

Szentatyák a szocialistákról, kommunistákról és a szakszervezetekről

Napjaink bonyolult politikai légkörében, amikor a katolikus egyházat is érik támadások, hogy vezetése a pártállam idején „lepaktált" a szocializmussal, kommunizmussal, amikor a kereszténydemokrácia a katolikus társadalomtanítás és politikai gyakorlat hitbizományosának nyilvánítja magát, amikor az MSZP amikor egyes szakszervezeti vezetők képviselőjelöltséget vállalnak – fontos orientálódási pontokat jelenthetnek a katolikus egyház fejeinek a történelem folyamán a szocialistákról, kommunistákról és a szakszervezetekről elhangzott megállapításai.

A liberalizmus szélsőséges hajtása

A szocializmus elméleteinek és mozgalmainak jelentkezése idején, az utolsó „királypápák" (XVI. Gergely 1831–46; IX. Pius 1846–78) konzervatív feudális talajról még a polgárság racionlizmusával, liberalizmusával, individualizmusával vívtak elkeseredett küzdelmet. Nem téve különbséget a szocializmusok között, valamennyit a liberalizmus szélsőséges sarjadásának tartották, és mélyebb elemzés nélkül, egy-egy sommás mondatban, egy kalap alatt ítélték el valamenynyit.

Természetesen az 1864-ben közzétett Syllabusban, a kor téveszméinek összefoglalásában, a szocializmust is ott találjuk az elítélendő tévtanok között, a „veszedelmes ragályok" társaságában.

Változások a századfordulón a szocialista mozgalom megítélésében

XIII. Leónak (1878–1903) a pápai trónra kerülése, a szocialista mozgalom megítélésében is jelentős változást hozott. A pápa nem csupán mellékmondatokban szól a szocializmusról, hanem már pápai trónra kerülésének évében, egy egész enciklikát (Quod Apostolici Muneris kezdettel) szentel elemzésének.

„Halálhozó ragály"-nak nevezi, és éles bonckés alá veszi alaptételeit. Ezek: A társadalom felforgatása, minden eddigi törvénynek, minden tekintélynek, minden alárendeltségnek, a házassági kötéseknek, a tulajdonjognak tagadása. Eredetét a reformációból, a racionalizmusból, a liberalizmusból származtatja. A kereszténységet és a szocializmust ellentétes tannak tekinti, ezért elképzelhetetlennek tartja a köztük tátongó szakadék áthidalását: „Mert van-e közössége az igazságnak az igazságtalansággal? Vagy egyesülhet-e a fény a homállyal?"

Hívő katolikusoknak „a szocializmus eszmerendszere" alatt álló szervezetekhez való csatlakozását határozottan megtiltja. Viszont korábban a szocialista áramlatokkal egy kalap alatt elítélt keresztényszocialista mozgalmat hivatalosan, enciklika szinten is szentesíti.

A Rerum novarum (1891) kezdetű enciklikában a pápa már nem elégszik meg a szocializmus, a szocialista mozgalom bírálatával, elítélésével, hanem a társadalmi bajokra gyógyírt is szolgáltat.

A társadalom bajainak orvoslásában nagy szerepet szán a különféle segélyegyleteknek, szövetkezeteknek, de mindenekelőtt a vallás-erkölcsi alapon álló keresztény munkásszervezeteknek. Az olyan munkásszervezetek létét azonban nem ismeri el, melyek irányvonala „sem a kereszténységgel, sem az állam üdvével meg nem egyezik".

A századforduló idején XIII. Leó pápa tanításának szellemében sorra alakulnak a keresztény jellegű munkás- és tömegszervezetek, de ugyancsak megerősödnek a munkásság világi, főleg a marxizmus eszmerendszere alapján álló szervezetei (szakszervezetek, pártok) is. Mindez azt a nagyon fontos problémát veti föl, hogy részt vehetnek-e katolikus tömegek nem katolikus tömegszervezetekben, főleg a szakszervezetekben. A probléma eldöntésére X. Pius (1903–1914) külön enciklikát bocsát ki 1912-ben, Singulari Quadam kezdettel.

Az enciklika két feltétellel engedi meg a nem katolikus szervezetekben való részvételt:

Ha az ilyen munkásszervezetekben résztvevő katolikus munkások egyúttal a katolikus szervezeteknek is tagjai. Másrészt csak olyan szervezetekben vehetnek részt, amelyek minden olyan tevékenységtől tartózkodnak „ami elméletileg vagy gyakorlatilag az Egyház tanításaival és parancsolataival, vagy a törvényes szellemi fensőbbség tanításaival és parancsolataival nem vág egybe". Itt konkrétan nincs megnevezve, de a föltételek világossá teszik, hogy a pápa a katolikus munkásoknak a szociáldemokrata pártokban és az irányításuk alatt álló szakmai szervezetekben való részvételt megtiltotta.

A szocializmus első világháború utáni új helyzetére reagálás

Az első világháború alatt, illetve a két világháború között, a szocializmus megítélésében az egyházfők új helyzet elé kerültek. A szocializmus két irányzatra szakadt: a mérsékelt, szociáldemokrata irányzatra, és a radikális, kommunista irányzatra.

A korszak nagy egyházi személyisége, XI. Pius (1922– 1939) hat enciklikát szentelt a szocializmus kérdésének. Közülük a két legjelentősebb elemzésére vállalkozunk.

A Quadragesimo anno (1931) mind a szocialista, mind a kommunista irányzatot elemzés alá veszi. A kommunizmussal szemben nagyon éles hangot használ. Elméletében különösen az osztályharcról és a magántulajdon eltörléséről szóló tételt bírálja. Az éles bírálatot a „kommunizmus gyakorlata", a Szovjetunió is megkapja:

„Mennyire ellensége az Egyháznak és magának Istennek, azt a tettei bőségesen bizonyítják, és mindenki tudja. Az egyház jó és hű gyermekeit tehát fölösleges volna az istentelen és igazságtalan kommunizmustól óvni."

A szociáldemokrata irányzattal kapcsolatban a pápa lényegesen enyhébb hangot használ, mivel elismeri, értékeli, hogy a „szocialisták sok programja nagyon közel áll a keresztény társadalmi reform követeléseihez". Különösen azon a területen, melyet olyan élesen bírált a kommunista mozgalomban – a magántulajdon és az osztályharc kérdésében. Részigazságai ellenére azonban elveti a szociáldemokrata irányzatot is, mivel – mint mondja – „az ő sajátos társadalomelmélete eltérő a keresztény tantól." Végkövetkeztetése tehát:

„Jó katolikusnak és ilyen értelemben szocialistának lenni nem lehet."

A nem keresztény jellegű szakszervezetek megítélésében az enciklika X. Piushoz hasonló álláspontot foglal el. Katolikus csak akkor csatlakozhat az ilyen jellegű szervezethez, ha ez a jog és az igazságosság elveit vallja, katolikus tagjainak teljes lelkiismereti szabadságot biztosít, és nekik az egyház utasításainak követését megengedi. A szakszervezeteknek mindenfajta sztrájkakció szervezését megtiltja. Ha munkaadók és munkavállalók nem tudnak megegyezni, az államhatalomnak kell döntenie.

Össztűz a szélsőséges irányzatokra

A harmincas évek közepén a pápa mind a szélsőjobb, mind a szélsőbal irányzataira össztüzet zúdított. A Mit brennender Sorge (1937. márc. 14.) kezdetű enciklikájában az „újpogányság" támadásaira reagált.

A néhány nappal később (1937. márc. 19.) kibocsátott, Divini Redemptoris kezdetű enciklikát pedig a kommunizmus problémájának szentelte.

Milyen lényeges elemét emeli ki, illetve bírálja a kommunista elméletnek és gyakorlatnak?

– Mindenekelőtt materializmusát, mely az emberi társadalmat is az anyag megjelenési formájának tekinti.

– Bírálja az osztályharccal kapcsolatos álláspontját.

– Elítéli a kommunistákat, mert azok nem ismerik el a személy természetes jogait. Nem engedélyeznek az egyénnek semmiféle tulajdonjogot.

– Erkölcsi téren azt emeli ki, hogy a házasságot és családot csupán polgári intézménynek tekinti, és nem tartja felbonthatatlannak.

– A kommunizmus egyik alapvető tévedésének tartja az államról szóló tanítást is, mely szerint az állam a tőkéseknek a munkások fölötti hatalmi eszköze.

A kommunista pártok antifasiszta népfrontpolitikájára (kinyújtott kéz politikája) is határozott nem a pápa válasza.

„A kommunizmus magja rossz. Semmiféle téren nem szabad vele közreműködni, ha a keresztény kultúrát megmenteni akarjuk."

XII. Pius pápa (1939–1958) gyakorlati antikommunizmusa

Elődjének az enciklikákban jelentkező éles bírálatait XII. Pius pápa nem csupán tovább fokozta, hanem a gyakorlati, napi politika síkjára is vitte:

A szovjet közreműködéssel létrejött szocialista országokban élő papoknak és híveknek megtiltotta, hogy e rendszereket akár szóban, akár írásban támogassák.

Közvetlenül bekapcsolódott a nyugat-európai országok választói hadjárataiba is. Kiemelvén a kommunista pártok ateizmusát, szökevénynek és árulónak nyilvánította azokat, akik ilyen pártokra szavaznak.

A pápa – elődjéhez hasonlóan – a szociáldemokratákkal való együttműködést is elvetette, ha nem is ilyen határozott, kemény formában. A pápának ez a gyakorlati síkon mozgó antikommunizmusa azonban nem bizonyult hatékonynak. Éppen a legkatolikusabb országokban (Olaszország, Franciaország) kapták a kommunisták a legtöbb szavazatot, és a nagyszámú kommunista hívő, sőt egyházi személy is, minden lelkiismereti konfliktus nélkül össze tudta egyeztetni hitét és párttagságát.

XXIII. János pápa (1958–63) új irányvonala

A kommunizmus elleni harc hatékonyabb módszereinek kimunkálására először XXIII. János pápa tett kísérletet. Ez azonban nem úgy történt, hogy a régi beidegződések egyik napról a másikra megszűntek volna nála hatni.

Első enciklikájában (Ad Petri cathedram, 1959) még arról ír, hogy aki keresztény akar maradni, az köteles elvetni az előző pápák által is elítélt doktrinákat. Sőt 1959-ben ő maga is dekrétumot bocsát ki a kommunistákat támogató személyeknek az egyházból való kiközösítésére.

Ezek mellett azonban a pápa álláspontjában új vonások is jelentkeztek:

Az 1959-es dekrétum kiadása után röviddel már arról beszél, hogy az egyháznak tartózkodnia kell a kiközösítéstől, kiátkozástól, és más módszereket kell alkalmaznia. A Pacem in terris kezdetű enciklikában (1963) azzal a lehetőséggel is számot vet, hogy a katolikusok és kommunisták egyes kérdésekben gyakorlati együttműködésre lépnek. Az együttműködés megkönnyítése céljából különbséget próbál tenni a szocializmus mint eszme, mint ideológia, és a szocializmus mint politikai mozgalom és társadalmi rendszer között. A hamis filozófiai forrás ellenére elismeri, hogy az utóbbiaknak lehetnek pozitív elemei és érdemei.

A szociáldemokrata mozgalom megítélésével konkrétan, név szerint nem foglalkozik, de rá is gondol, mikor elismerően szól az olyan mozgalmakról, melyek „össze akarják egyeztetni az igazságosságot a szabadsággal, és a magántulajdon kérdésében a közelmúltig negatív álláspontjaikat ma a társadalmi valóság láttán revideálják, és lényegében pozitív álláspontot foglalnak el e joggal kapcsolatban."

A szakmai jellegű szervezeteket illetően „szeretete" és „atyai buzdítása" mindenekelőtt a keresztény jellegű szervezeteknek szól, de pozitívan értékeli az olyan világi jellegű szervezeteket is, „amelyeket az emberi együttélés elvei irányítanak és amelyek tiszteletben tartják a lelkiismeret szabadságát."

A létező szocializmus országaihoz való viszonyában sajátos kettősséget tapasztalunk XXIII. Jánosnál. Egyrészt – elődeihez hasonlóan – ő is bírálja ezeket a rendszereket, ahol „a vallás nem szabad, ahol a papok üldözést szenvednek." Másrészt – főleg a gyakorlati politika síkján – egy másik tendencia is érződik nála. Az ő pápasága idején ismeri el a Vatikán Castro rendszerét, ő indítja meg a tárgyalásokat a jugoszláv és a magyar kormánnyal a katolikusok helyzetének rendezésére, delegációkat fogad a keleti országokból, táviratokat vált az ott élő vezetőkkel.

VI. Pál (1963–78) az együttműködés pápája?!

VI. Pál pápasága úgy indult, mintha XII. Pius kemény hangját akarná visszahozni. Első enciklikájában az Ecclesiam suamban (1964) az „ateista kommunistákkal" való együttműködést csak akkor tartja lehetségesnek, ha a „hamis eszmék bűvkörében tévelygők felhagynak nézeteikkel és elfogadják az egyház igazságát."

A hatvanas évek végén azonban – nem utolsósorban a baloldali tömegmozgalmak hatására – a pápa nézeteiben jelentős változások mennek végbe.

Az Octogesima adveniens kezdetű apostoli levele (1971) az egyházon belüli pluralizmus elvének megfogalmazása: „Ugyanaz a keresztény hit különböző elkötelezettségekhez vezethet."

A hívőknek nem csupán a szocialista áramlatokkal való együttműködését fogadja el, hanem a katolikusoknak a szocialista, kommunista mozgalomban való részvételét is tudomásul veszi. Elődjéhez hasonlóan, ő is elismeri, hogy „e mozgalmakban – amilyen mértékben megegyeznek a tiszta igazság tanításával, és az ember helyes törekvéseit tolmácsolják – vannak pozitív és elfogadható elemek".

A pápa a létező szocializmus országait a valósnál szilárdabbnak ítélve, az ott ténykedő egyházak helyzetének könnyítése érdekében, tesz néhány meghökkentő gyakorlati politikai lépést is: Kapcsolatok helyreállítása Jugoszláviával és Magyarországgal, az Odera-Neisse határ elismerése, keleti vezetők (köztük Kádár János) fogadása.

II. János Pál pápa (1978-) a létező szocializmus válságáról, illetve csődjéről

A létező szocializmus egyik országában (Lengyelország) született, és pápai trónra kerüléséig ott tevékenykedő pápa, minden elődjénél jobban megismerhette – hiszen saját bőrén is érezte – a „szocializmus építésének" gyakorlatát.

Az 1881-ben kiadott Laborem exercens kezdetű enciklikájában, amikor a munka és a tőke közötti összeütközésről beszél, a konfliktust nem tartja osztályjellegűnek, osztályharcnak, hanem azzá, azaz tudatosan irányított, politikai erőkkel és eszközökkel vívott harccá, szerinte a marxizmus transzformálta. A marxizmus szerint ugyanis – mondja – csak az osztályharc az egyedüli út ahhoz, hogy a társadalomban megtalálható osztályigazságtalanságokat és magukat az osztályokat is megszüntessék. E gondolatsorból vonja le aztán a következtetést, hogy a szocializmusban a dolgozók hatalmának nyilvánított és proletárdiktatúrának nevezett hatalom nem más, mint pártdiktatúra.

A tulajdon kérdéskörének (bár a bírálat a „létező kapitalizmusnak" is kijut) ismét erőteljes kritikát kap a „létező szocializmus".

A pápa, aki elismeri a termelőeszközök szocializálásának erkölcsi jogosságát, sőt szükségét, a létező szocializmus szocializálását nem tartja a tulajdon társadalmivá válásának, köztulajdonba vételének, hanem egyszerű államosításnak. Mivel pedig az állam egy párt diktatúrája, így nem történik más – mondja –, mint hogy a tulajdon a magántulajdonosok kezéből egy másik csoport irányítása és közvetlen ellenőrzése alá kerül. A tulajdon és hatalom megkérdőjelezésével a pápa így a szocializmus egészének erkölcsiségét kérdőjelezi meg.

Az enciklika részletesen foglalkozik a szakszervezetek kérdésével is. Mindenekelőtt a szakszervezetek politikai pártjellegét és politikai szerepvállalását tiltja:

„... A szakszervezeteknek nincs „politikai párt" jellege, melynél fogva a hatalomért harcolnának, de nem rendelhetők alá politikai pártok határozatainak, és nem lehetnek velük túlságosan szoros kapcsolatban. Ilyen helyzetben ugyanis könnyen elveszítik a kapcsolatot azzal, ami sajátos feladatuk..."

A sztrájk eszközének alkalmazásával kapcsolatban is hasonló az álláspontja:

„... A sztrájk törvényes eszköz, ugyanakkor hangsúlyozni kell, hogy bizonyos értelemben utolsó eszköz. Nem lehet vele visszaélni, ... különösen „politikai" játszmák érdekében nem lehet vele visszaélni."

A Centesimus annus enciklika (1991) teljesen új körülmények között született: A létező szocializmusok kísérlete kudarcot vallott, a kelet-európai szocialista rendszerek összeomlottak. Az enciklika természetesen részletesen foglalkozik az összeomlás körülményeivel, következményeivel.

II. János Pál pápa a kelet-európai szocialista rendszerek összeomlásának egyik okaként a munkások jogainak megsértését nevezi meg. A rendszer összeomlásának másik összetevőjét a rendszer gazdasági hatékonyságának alacsony fokában látja, amit nem pusztán technikai problémának tart, hanem azt a kezdeményezésre, a tulajdonra, a szabadságra vonatkozó emberi jogok megsértésének, gazdasági téren jelentkező következményének tekinti. A legfőbb okot azonban az Isten tagadása miatt támadt lelki ürességben jelöli meg.

A létező szocializmus kudarcából a pápa nem azt a következtetést vonja le, hogy a jelenlegi kapitalizmus a győztes, a követendő társadalmi forma. Ellenkezőleg, arra figyelmeztet, hogy a kapitalizmus a szocializmussal szemben csupán azt bizonyította, hogy gazdaságilag hatékonyabb, hogy magasabb jólétet tud biztosítani, de jogi, erkölcsi és kulturális téren jelentős korrekciókra szorul.

Pál József

A pápalátogatás bronz-emléke

Tóth Sándor szobrászművész templomkapuja Máriapócson

A pápalátogatás második évfordulóján, az elmúlt év augusztus 18-án avatták fel Máriapócson a XVIII. században épült görög katolikus kegytemplomban azt a bronz domborműves kaput, amelyet Tóth Sándor szegedi szobrászművész készített. A többosztatú díszítmény felső sorában középen X. Pius, a hajdúdorogi egyházmegye létrehozója és II. János Pál domborműves portréja látható, mellettük kétoldalt a templomépítő püspök, Olsavszky Manuel és Dudás Miklós. Alatta két, külső tért ábrázoló részlet: egyik a körmenet, a másik a pápalátogatás ideiglenes oltára. Alatta két belső jelenet: a pápa leborul a máriapócsi Könnyező Madonna kegyképe előtt, mögötte a főpapok, Paskay László bíboros, Acerbi pápai nuncius, Seregély István püspök és Keresztes Szilárd nyíregyházi püspök. A mellettük lévő domborművön a pápa nők társaságában látható, mögöttük a feszülettel. Két épületet is ábrázolt a művész: a Dudás Miklós által alapított Szent Basil rend férfi és női rendházának képét. A kapu két alsó mezejében két oroszlán. A nőstény oroszlán kőkockáján a Könnyező Madonna három csodatévő dátuma, 1696, 1715 és 1905. A hím oroszlánén a templomépítés és az egyházmegye alapításának dátuma: 1756 és 1912.

Tóth Sándor szobrászművész alkotói pályájának jelentős állomása a máriapócsi bronz templomkapu.

TÓTH Sándra szobrán

Centrifugagépbe tettük magunkat

Nemeskürty István a magyar szellemi élet állapotáról

■ ***A választások előtt lépten-nyomon tapasztalni a magyar szellemi élet végletes megosztottságát. Művészek, írók kerültek egyik vagy másik oldalra, a politika beszállt a kultúrába. Ön szerint mi lehet ennek a következménye?***

– Hogy mi lesz a következménye, arra akkor tudnék helyesen válaszolni, ha tudnám, a jelenségnek mi az oka. Azonban nem tudom. Úgy fogalmazott, hogy a politika beszállt a kultúrába. Egyetértek és sajnálom, hogy ez nem fordítva történt. Évek óta töprengek ezen a jelenségen. Én magam is megfigyelem, hogy olyan emberek, művészek, tudósok, akikkel régebben magától értethetődő természetességgel társalogtam, s akikről a mai napig nem tudom, hogy MSZMP-tagok voltak-e vagy sem, most szinte mereven elszigetelődnek. Ismétlem, nem tudom, mi az oka, csupán két végletet mondanék. Az egyik véglet cinikus magyarázatnak tűnik: bizonyos művészeket véleménynyilvánításaikért jól megfizetnek. Kenyérkereset. Végül is ez mindig volt. Az úgynevezett fordulat évei körül 48-49-50-ben a megfelelő hírverésre hajlandó írókat, művészeket sokkal jobban megfizették. A másik véglet: mivel a magyar kultúra a török hódoltság óta történelmi okok miatt mindig létérdekből nemzetileg illetve politikailag elkötelezett, ezért egy magyar művész Európa és a nagyvilág más művészeihez képest inkább érzi hivatásának a közvetlen mindennapi politikai állásfoglalást. Ez szinte kötelező. Vagyis írók, művészek túlzott jelentőséget tulajdonítva önmaguknak a maguk módján úgy politizálnak, ahogyan most tapasztaljuk. Odáig még nem jutottak – jutottunk – hogy észrevették – észrevettük – volna: ez veszélyes és nem azonos a politikával. Természetesen e két véglet között van számtalan árnyalat.

■ ***Míg a politikai közélet csillapodhat a választások után, ugyanez egyáltalán nem biztos, hogy a szellemi életben is megtörténik. Végül is a kultúrában nem lesznek választások...***

– A kérdés az, hogyan lehetne ezt az állapotot megszüntetni. Figyelve ezt az élethalál harcnak látszó választási küzdelmet, attól tartok, nem fog megszűnni. Ősszel pár napot töltöttem Svájcban és a teljesen normális hétköznapi élet során a szálloda tulajdonosa, akivel megbeszélnivalóm volt, egyszer csak azt mondta: egy pillanat, öt perc múlva visszajövök, de most elmegyek szavazni a kantonális választásokon. Egyáltalán semmi izgatottság nem látszott sem a városon sem rajta. Másnap kíváncsian megnéztem az eredményt és bizony elég határozott különbségek jelentkeztek az emberek véleményében, miközben az egymás közti érintkezésüket ez nem zavarta. Ide kellene valahogy eljutnunk. Visszatérve a magyar helyzethez, tartok tőle, hogy csak élesedni fog. Sajnos bármely csoportosulásra szavaz is majd a magyar társadalom, tartok tőle, hogy a győztesek győzelmi mámorba esnek. És talán még ártani is hajlandóak lesznek másoknak. A nem győztesek egy része, amíg lehet, dacból még hangosabb lesz, a másik része pedig belső emigrációba vonul, ami életveszélyes a magyar kultúrára nézve, hiszen ez ment évtizedeken át.

■ ***Ön szerint létezik-e egy magától érthetődő minimum, amiben hallgatólagosan meg lehetne egyezni, és mondjuk nemzeti szellemi érdeknek lehetne hívni? S ha ez létezik, akkor miért nincs szószóló vezéregyénisége?***

– A végén kezdeném, a vezéregyéniséggel. Napjaink történelmileg legnagyobb magyar tragédiája, hogy nincsenek államférfiaink. Nem termelt ki a magyar társadalom országos vezéregyéniségeket, tárgytalanság amit mondok, de ez mindannyiunk „bűne". Bármit beszélnek is innen vagy onnan például *Antall József* miniszterelnökről, őt jelentős tömegek azért gyászolták meg, mert államférfit sejtettek benne, függetlenül politikai hovatartozásától. A halál megakadályozta abban, hogy igazán államférfivá váljon. Ami a minimális megegyezést illeti: van közös nevező. Én csak azt nem értem, hogy ebben a sajátságos, elszigetelt nyelvet beszélő és a nyelv által termelt kultúrát képviselő magyar társadalomban – ami tehát már közös nevező –, miért vannak ma olyan hangok, amelyek a nemzeti szó puszta kiejtését ellenséges megnyilvánulásnak tekintik. Ez annál ijesztőbb, mert nem volt mindig így. Mondok egy példát. Bár 87-ben visszavonultam a filmszakmától s azóta nyugdíjas vagyok – zárójelben jegyzem meg, hogy a televízió elnöki tisztét is nyugdíjasként láttam el –, a magyar filmszakma mint stúdióvezetőt megtisztelt egy életműdíjjal. Ezzel kapcsolatban tiszteletadásként levetítettek egy filmet, amely 87-ben tudtom nélkül készült. Munkatársaim, rendezőim nyilatkoztak rólam. A következőket említem: *Jancsó Mikós,* aki ma az SZDSZ szélsőséges híve, *Csurka István,* aki ugye MDF-alelnök, majd MIÉP-társelnök, *Mészáros Márta,* aki nemzetközileg elismert, családi múltjánál fogva baloldali, de

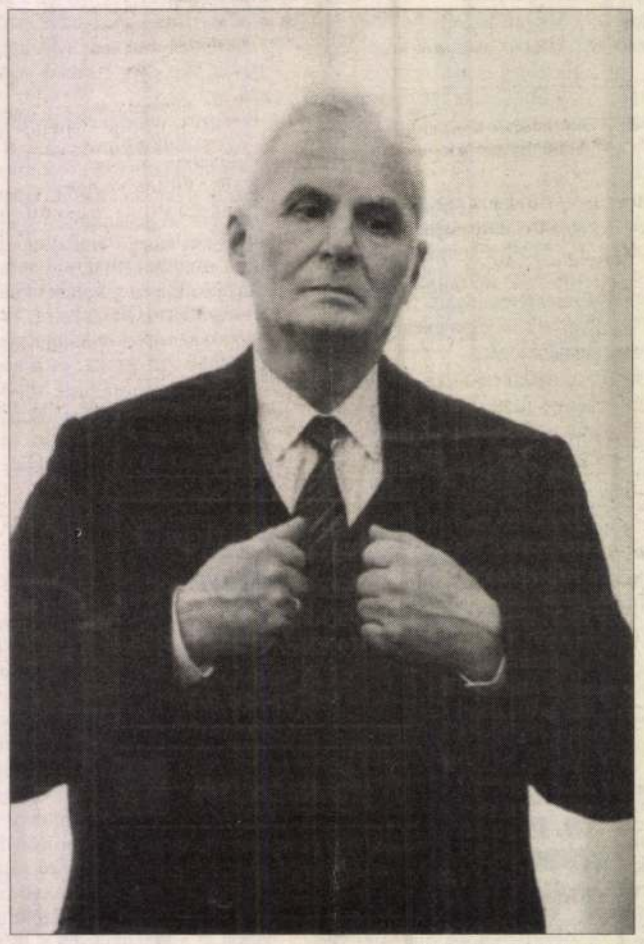

Fotó: Schmidt Andrea

Nemeskürty István író, filmtörténész, majd harminc évet dolgozott a magyar filmszakmában, filmtörténetet tanított a Színház- és Filmművészeti Főiskolán, közben nagy visszhangot keltő történeti munkák sorozatát jelentette meg. Ma nyugdíjasként látja el a Magyar Ösztöndíjbizottság elnöki tisztét, nyugdíjasként volt rövid időre a televízió elnöke is. Az elmúlt hét végén Szegeden nyitotta meg az Aba-Novák Vilmos műveiből készült kiállítást, a magyar szellemi élet állapotáról szóló beszélgetésünk mégsem e kiállítás kapcsán készült.

utáló rendezők fogtak össze középen álló művész. Kell folytatnom? Valaki azt kérdezte tőlem a díjátadás napján: hogy tudtad te akkor ezeket az embereket magad köré gyűjteni? Hogy tudtak ezek egymással szót érteni abban, hogy mindannyian egyetértenek veled? Ezt a példát nem azért hoztam fel, hogy lám én ilyen egyéniség volnék, hanem mert az emberekben megvolt a hajlam. Bukfencet vethettem volna, ha bennük nincs ez a hajlam meg. De megvolt: a közös munkára való egyetértés hajlama. Megint filmgyári példát hozhatok, hiszen 27 évig ott dolgoztam: a szakmát érintő alapvető kérdésekben egymást amúgy kifejezetten feltétel nélkül. Ha a szakma közös érdekéről volt szó, *Keleti Márton,* a párt által megbecsült népszerű szórakoztató rendező és Jancsó Miklós, a művész a szakma kérdéseiben frontot tudott alkotni az úgynevezett hatalommal szemben. Ez ma nincs.

■ ***Lehet-e már történelmi folyamatnak tekinteni a megosztottságot?***

– Nagyon fontos történelmi példa a következő: 1526 és 1552 között megszűnt a magyar állam. Nem meggyengült. Megszűnt. Nem volt központi igazgatás, központi adózás, központi igazságszolgáltatás. Ebből következőleg fokozatosan meg kellett volna szűnnie a nemzeti öntudatnak és a nemzeti kultúra egységének is. Csakhogy nemhogy nem szűnt meg, sőt, összekovácsolódott. Mátyás királynak, bár kísérletet tett rá, nem sikerült Magyarországon a könyvnyomtatást elterjeszteni. Tudósok keresik az okait: pénz, papír, ipar, vásárlóerő hiánya, stb. De a legszörnyűbb török vészidőkben kis falvak is szereztek be nyomdát, ahol magyar könyveket nyomtattak. Ma a térképen meg sem találjuk ezeket a falucskákat. A török hódoltság alatt falvak „pályázat" útján kerestek tanítót és lelkészt, s több jelentkező közül azt választották, aki külföldön végzett. Szeretnék én ma látni egy mai magyar falut, ahol egy tanító, egy általános iskolai tanár külföldi egyetemet végzett. Óriási felelősségérzet volt ez a nemzet iránt, hiszen a magyar nemzet végzetes időben vált egységesebbé. És ilyen volt 1848 is.

■ ***Történelmi esélyekről szólva, ön szerint miért nem lett ilyen 1990 is?***

– Az én legnagyobb csalódásom és fájdalmam, hogy azt vártam, ez a helyzet helyreáll 1990-ben. Nem történt meg, sőt egy centrifúgagépbe kerültünk, illetve tettük bele magunkat. Nem szoktam erről beszélni, mert utálom a panaszkodást, de én akkor többszörösen számkivetett voltam. Származásomat tekintve is, felfogásomat tekintve is, lévén írói pályám egy katolikus folyóiratban, a Vigíliában indult. De megértettem, hogy a marxizmus akkori értelmezésű eszméit őszinte lelkesedéssel elvállaló írók és művészek komolyan gondolják a dolgot, nemcsak a saját érvényesülésük, hanem a haza érdekében is. Ezt a fajta megértést a mai viszonyok közt nem tapasztalom. Itt most cinizmus van.

■ ***Sokat beszélnek a nemzetpropagandáról, az ország külföldi megítélésének kérdéséről. Ön szerint hogyan befolyásolja ez a Magyarországról kialakult képet?***

– Persze, hogy a megosztottság kárt okoz. De én inkább azt veszem észre, hogy az úgynevezett nagyvilág fütyül ránk. Teljesen érdektelenek vagyunk, akármit mondunk. Arról, hogy nálunk antiszemitizmus lenne, meg nacionalizmus lenne, időnként csak azért és akkor írnak a lapok, mert van öt sor hely a hetvennegyedik oldalon. Ennek egyik oka természetesen a nyelvi és történelmi elszigeteltség, másik pedig, hogy valóban, mi semmi kísérletet nem tettünk soha arra, hogy önmagunkat a világgal megismertessük, ellentétben bizonyos szomszédainkkal. Én a magam részéről ezért törekedtem rendkívül konokul és hála istennek sikeresen a magyar film nemzetközi elismertetésére, mert a film független a nyelvi elszigeteltségtől.

■ ***Mint keresztény elkötelezettségű ember, hogyan ítéli meg, a mai Magyarországon van-e történelmi szerepük az egyházaknak?***

– Nem az egyházaknak van történelmi szerepük, hanem a kereszténységnek. Ez mély meggyőződésem. Ijesztő, hogy politikusok milyen felelőtlenül játszanak ezzel a fogalommal. A magyar állam a keresztény hitnek köszönheti a honfoglalás utáni fennmaradását. Egyetlen más sztyeppéről jött nép nem maradt meg, még a hunok sem. Itt katonai erő nem bizonyult elégnek, ide egy tartós ideológia kellett. Véleményem szerint abban a pillanatban, amikor a magyar nemzet elhagyja kereszténységét, elveszett.

■ ***Mit ért a magyar nemzet kereszténységének elvűsége alatt?***

– A kereszténység elsőként mondta ki, hogy Isten előtt minden ember egyenlő. Hogy bizonyos erkölcsi szabályok mindenkire érvényesek. Hogy a szeretettel többet lehet elérni, mint a gyűlölettel. Hogy a bűnök megbánhatók, és a megbánt bűnök megbocsáthatók. Középkori királyi okleveleinkben gyakran találkozunk azzal a fordulattal, hogy én, XY király bánom, hogy ezt és ezt tettem, s most jóvá akarom tenni. Lehet, hogy egy mai materialista kacag azon amit mondok, de akkor is tény, hogy ha 1315-ben egy nyomorult jobbágy a király lába elé vetette magát és azt mondta: Uram, irgalmazz, mert egykor te is Isten ítélőszéke elé kerülsz, s Ő majd meg fog téged büntetni, akkor a király és fejedelem magába szállt, mert ő is ugyanezt hitte. Közös volt a hit, illetve az erkölcs. A hajdan török hódoltságú területek közül Magyarország szinte az egyetlen ország, ahol egy falu sem tért át a mohamedán hitre. Minket a kereszténység tartott meg magyarnak, s hogy ez mennyire nem kirekesztő vallás, sőt államideológia, az a nevezetes tény mutatja, hogy amikor Spanyolországban zsidóüldözések kezdődtek, az erdélyi fejedelem a nagyon messzi Spanyolországból befogadta a zsidókat. Aminek, mint tudjuk, olyan erős hatása volt, hogy néhány székely falu fel is vette a zsidó hitet. Az a véleményem, hogy amikor egy magyar kormány hivatalos ideológiájává teszi a keresztény-ség egyértelmű elutasítását, akkor az halálra ítéli a saját társadalmát. A keresztényelvűség igénye ráadásul nem is függ össze más szociális igényekkel, jó lenne, ha ezt azok a politikusok is megértenék, akik nem keresztények vagy nem istenhívők.

Panek József

Podmaniczky Szilárd

Húsvéti cetlik

– Képzeld, már a múlt héten bejelentette a lányomnak G.-ék legkisebb fia, hogy elő legyenek ám készítve a tojások, mert jön hozzánk locsolni.

– Fantasztikus egy gyerek. Mintha az apját hallanám. És mondd, hogy néz ki a legkisebb G.?

– Csak egyszer láttam, de annyit mondhatok: rém aranyos!

■

Hogy mi volt előbb, a tojás vagy a tyúk, erre egy kisfiú adta meg nekem tavaly a választ:

– Természetesen a nyúl.

■

Egy férfi meséli: Annak idején, mikor még egészen kicsi voltam, olyan hat vagy hét éves, akkor kezdett hozzánk járni egy ember, persze csak húsvétkor, locsolkodni. Járt vagy három évig. Nem csak azért jegyeztem meg ennyire, mert a mai napig nem tudom, hogy ki volt, hanem azért is, mert nem csak anyámat, de engem is mindig megöntözött, hogy nőjek nagyra, meg ilyeneket mondott. Iszonyú büdös kölnie volt, a virágok levelei lekókadtak az „illatától". A negyedik évben már nem jött. Állítólag azért, mert apám megunta, és eltiltotta a háztól. A minap megint éreztem annak a borzalmas kölninek az illatát, és arra gondoltam, hogy ez az ember már csak így marad meg az emlékezetemben, mint egy borzalmas illat, ami lassan azért mégiscsak elszáll.

■

Azt meg egy lány mesélte még évekkel ezelőtt, hogy ő azért szereti a húsvétot, mert ilyenkor frusztrálhatja legkönnyebben a nagyszájú fiúkat meg férfiakat. Képzeld csak el, mondta, hogy milyen „pofát vágnak" a nagylegények, mikor ledarálják a négysoros verseiket, és felteszik nekem azt az egyszerű kérdést, hogy szabad-e locsolkodni, mire én azt válaszolom, hogy: nem.

■

Ismertem egy krapekot, akinek az volt a mániája, hogy zsebébe patronokat rakott, és egy literes szódásszifonnal járta be az ismerős lányok és asszonyok körét. Egyszer aztán eltalálta a konnektort.

mi az alapelv?

— Amikor sokoldalúan megismeri a v
rost, rendszerint több lehetőség között v
laszthat. Meglévő városnál teljesen új te
vezésre nincs lehetőség.

Nyíregyházán?

— A város szerkezetében lévő jó adotts
gokat igyekeztünk kifejleszteni. Így a sug
ras-centrális úthálózatból a sugaras-gyűr
úthálózatot. Jól lehetett gazdálkodni az ipa
területekkel, a lakótelepek helye is term
szetes módon adódott, mint ahogyan a kö
intézmény-hálózatot sem kellett alapvetőe
megváltoztatni.

**Sokszor hallottam: a várostervező v
nalzóval, tollal álmodik újat, lebont
olyan épületsorokat, amelyekért ká
nem építtet oda, ahol nagy szabad teri
letek vannak. Hogyan látja ezt ön?**

— Azt hiszem, részben már válaszoltar
is erre a kérdésre, amikor az előzetes részle
tes vizsgálatokról beszéltem. Azonban a vá
rostervező tevékenysége is kétoldalú, mir
ahogyan a legtöbb alkotó munka az. Elfoga
dom, hogy időnként nagy tehertétel egy-eg
városra a rendezés. De szerintem nem ke
azt nagyon bizonygatni, hogy a városközpon
elhanyagolása költségkímélés címén — mi
vel a város szélén nagy szabad területe
vannak — csak ideig-óráig könnyít, csa
időben tolja hátrább a gondok megoldásá
Volt idő, amikor valóban erőltettük a bon
tásokat, de ha akkor nem igyekeztünk voln
a foghíjtelkek beépítésével, belső korszerű

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1978 MÁR 1.2

KELETMAGYARORSZÁG

Tóth Sándor

1021

Halász. Tóth Sándor alkotása (Fotó: Elek Emil)

illúzió

illúzi

Miért lopták el a kabátot? Érdekes módon, erről az icipici apróságról Sándor Pál: „Szabadíts meg a gonosztól" című filmjének értékelő-elemző műbírálatainál senki nem szól. Írások, szóbeli viták mind úgy kezdődnek: elloptak egy ruhatárból egy ócska kabátot, evvel ellopták a tisztes ruhatárosnő becsületét is, aki, történelmi

pörse
fiata
nőhö
nek
ez
az
van? Hogy – a
szerint – fél
már lebombázva,
mokban hever?
mit a történelem
sok nyomorúság
pénz kell, hogy

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1979 MÁR 1 0

KÉPES ÚJSÁG

Tóth Sándor szobrász-művész

/ 1021

TÓTH SÁNDOR:
ostói Sztélé (Diófa)

TÓTH Sándor szakrai

Tisza Volán I.T.F. RT

A Tisza Volán
Csoport Nemzetközi Fuvarozási és Szállítmányozási Részvénytársaság Igazgatósága
tájékoztatja a **Tisztelt Részvényeseit**, hogy
az 1993. évi rendes közgyűlést
1993. április 23-án 15 órakor
tartja a Hotel Aranylabdában,
6753 Szeged-Tápé, Budai Nagy Antal u. 27. sz. alatt.

A közgyűlés napirendje:

1. Az Igazgatóság jelentése az 1992. üzleti évről, és az Igazgatóság indítványa a mérleg megállapítására, a nyereség felosztására.
2. A Részvénytársaság könyvvizsgálójának beszámolója az 1992. évi mérleg, a vagyon- és az eredménykimutatásról.
3. A Felügyelő Bizottság jelentése.
4. Az 1992. évi mérleg jóváhagyása és határozat a nyereség felosztásáról.
5. Tájékoztató az 1993. évi üzleti tervről.
6. Egyebek.

A szavazati jogot személyesen, vagy meghatalmazott útján lehet gyakorolni, a névre szóló részvény és a meghatalmazás bemutatásával. A meghatalmazást a közgyűlés kitűzött időpontja előtt letétbe kell helyezni.

Tisztelettel az Igazgatóság nevében a
Tisza Volán I. T. F. Rt.
Igazgatóság elnöke

Az 1992. december 31-ei előzetes mérleg kiemelt adatai:

Mérlegfőösszeg:	132 890 E Ft
Mérlegszerinti eredmény:	3 796 E Ft
Alaptő vagyon:	52 300 E Ft

Kórisme

Kortünet vagy kórtünet? Életkori vagy jelenkori sajátosság? Összefüggésbe hozható-e legújabbkori társadalmi változásainkkal? Mindez így együtt vetődött fel bennem a minap, mikor már a sokadik ismerősöm életvitelében hallottam meglepő fordulatokat.

Egy negyven körüli asszony, ki a baptista hitközségben tért meg, s imádta Billy Graham igehirdetéseit, mára kiábrándult az egészből, és csak a családban hisz. Isten, Haza, Család — ötlik eszembe a némely párt által használt szlogen. A sorrend eleve fordítottnak tűnik, és a CSALÁD kellene, hogy az első legyen, ha már az a társadalom alapja mellesleg. A hatvan körüli asszonyt férje halála változtatta meg. Társaság hatására elvont gyógymóddal kezdett foglalkozni, úgy tűnt, megtalálta azt, ami lefoglalja. Nemrég kórházba került eszméletvesztéssel. Azóta hallani sem akar legutóbbi meggyőződéséről. A harminc és negyven közötti, megrögzötten tempolomba járó nő, aki tán egyetlen vasárnapot sem hagyott ki, most beiratkozott egy — vallása által egyébként tiltott — agykontroll tanfolyamra. Az egykori párttitkár, kinek állampártja üldözte a vallást, halálkomoly arccal bizonygatta: megkapják majd „ezek" is a büntetést — és mutat az égre — odafönn! Meglepett kifejezésemre hozzátette: bizony van Isten, mégha akkor tagadtuk is. Egy világéletében öltözködő, társasági életet élő, meglett korú hölgy pedig egyik napról a másikra a túlvilággal foglalkozó irodalmat olvas, és szerinte majd ott sem lesz nyugta.

Mi történhetett az emberekkel? Fogódzkodót keresnek? Netán kevesebb sikerélmény adatik meg nekik? Vagy csak egyszerűen egy változó társadalmi korszakban kórosabbak a kortünetek? Esetleg a kórisme egyszerűen csak ennyi: rendszerváltozás.

m. f.

Utazás '93

Álmok ligetén

Aki a hét végén megnézte az Utazás '93 kiállítást Budapesten, eldönthette, ma már nincs lehetetlen. Csak meg kell fizetni.

A 278 hazai és külföldi utazási iroda száma kevesebb volt ugyan, mint a tavalyi, azelőtti résztvevőké, de az ajánlatok gazdagsága, változatossága jóval felülmúlta a korábbiakat. Szinte

a 70 százalékuk alapútjaikon kívül, amelyek általában Olaszországot és Görögországot célozzák, kirukkolt valami érdekessel, újjal, s persze, itt voltak a külföldiek is.

Az osztrákok síparadicsomaikat, virágos, nyugodt, tiszta levegőjű hegyi falvaikat, és jó sörüket ajánlották. A spanyolok csodálatos tengerpartjuk mellett kulturális emlékeik széles skálájával igyekeztek felkelteni a nézelődők figyelmét. Jöttek irodák Indonéziából, Koreából, a Kanári-szigetekről, Bangkokból, Szingapúrból, Izlandról, Japánból, Egyiptomból, akik már megjelenésükkel, ruházatukkal is feltűnést keltettek, hát még felkínált, számunkra egzotikusnak tűnő ajánlataikkal.

Az izraeliek napot, tengert, sivatagi városokat, kanyonokat, gyönyörű hegyeket, és természetesen magát a Szentföldet kínálták megtekintésre, a hollandok középkori városkáikat, szélmalmaikat, virágkiállításaikat, a görögök ókori romjaikat, s a természet bámulatos, még érintetlen csodáit, melyek pihenésre, sportolásra, kirándulásra egyaránt alkalmasak.

A kiállítás díszvendége Olaszország volt, melynek színességét, gazdagságát szerencsére egyre többünknek van alkalma megismerni. Nekik minden megadatott, ami egy országot gazdaggá, vonzóvá tehet. Az olasz stand mellett a görög utakat kínáló Hellas Irodát vették körül legtöbben, hiszen mindkét cég elfogadható árú, értékes utakkal érkezett, s azokat, akik valami egzotikusat hoztak.

Hiába kerestem viszont a szomszédos országok olcsóbb útjait, egy-egy székelyföldi barangolót, magyar emlékhelyeket végigjáró, burgenlandi, szlovák, ukrán túrát, ilyesmivel foglalkozó iroda alig-alig akadt. A legtöbb iroda indít utakat ugyan Szlovéniába, de azon kívül a környékünkre úgy tűnik,

nincs manapság kereslet, illetve ajánlat az irodák részéről.

Az utazási kiállítást a szervezők sportszer- és hajóbemutatóval is kiegészítették, így, ha az ember kábultan, az elérhetetlen álomutaktól zsongó fejjel kitámolygott a pavilonból, s átment a szomszédba, újabb álomvilágba csöppent. Karcsú, szép testű hajók, tengerj, tavi és hegyi patakos túrákra alkalmas vízi járművek széles skáláját zsúfolták össze a másik épületben. Volt 8 m hosszú luxusjacht 3 millióért, vízi bicikli 80 ezerért, és strandpapucs 120 forintért.

PINTÉR EDINA

Fagyasztással gyógyítható?

Egy új, egyelőre kísérleti stádiumban levő módszerrel eredményesen akadályozható meg a rosszindulatú májtumorok növekedése — közölték nemrégiben amerikai kutatók. Az eddig mintegy negyven betegen elvégzett kísérlet azt mutatja, hogy a májban az operálhatatlan rákos daganatok növekedését fagyasztással meg lehet állítani — állítják a John Wayne Cancer Institute kutatói.

A módszer alapján a páciens, attól függően, hogy hány rosszindulatú tumor keletkezett már májában, négyórás műtéten esik át. Ennek során sebészeti szondát vezetnek a tumorokhoz, s mínusz 80 Celsius fokos folyékony nitrogénnel fagyasztják el a rosszindulatú képződményeket. A szondákat, amelyeket ultrahangos követés mellett vezetnek a kívánt területig, addig hagyják bent, amíg az egyes tumorok körül jéglabdák képződnek. Ezt követően felolvasztják, majd ismét visszafagyasztják a jégburkot.

Ki főz jobban Szegváron?

Szegvár nagyközség képviselő-testülete megtartotta havi rendes ülését, melyet napirendben nem szereplő témával kezdtek, miszerint a nagyközség jelenlegi szociális ellátása nem mindenben megfelelő. A lakosság gyakran panaszkodik, hogy az étel túl zsíros, nem megfelelő. A szociális étkeztetést igénylők és az erre szorulók többsége idős, beteg ember, akiknek diétás, más jellegű és minőségű étkezést kellene biztosítani. A probléma megoldására versenytárgyalást írnak ki, melyet a jövő hónapban bírálnak el, oly módon, hogy a rászorultak április közepétől már az új, a pályázatot megnyert fél főztjét ehetik. A helyi termelőszövetkezetből alakult kft. igény szerint kisadag- és diabetikus élelmezéssel is tudna szolgálni, de telephelyéről a községbe való szállítást a polgármesteri hivatalnak kellene megoldani. A mindszenti Róna vendéglő vezetője vállalná a higiéniai és a tisztiorvosi hivatal által megállapított normák szerint Szegvár központjába történő ebédszállítást. Az étel melegítését és elosztását a központban levő Kurca fogadóban végeznék, melyet rövidesen melegkonyhai munkára is alkalmassá tenne a vállalkozó. Emellett minden héten vendégül látna öt rászorulót, akikkel fehér asztal mellett elbeszélgetve ebédelnének meg. Mindkét jelentkező vállalná ezeken felül, hogy 8 főnek munkalehetőséget biztosít. Sajnálatos, hogy a harmadik vállalkozó, aki jelenleg a közétkeztetést végzi, a meghívás ellenére az ülésen nem jelent meg, bár értesítették. A helyi önkormányzat természetesen őt is értesíti a versenytárgyalásról és annak feltételeiről. A képviselők és a jelen levő két pályázó remél-

te, bárki is nyer, azon csak a rászoruló nyugdíjasok, a szociális otthon lakói nyernek majd.

A következő napirendi téma a szegvári községi könyvtár helyzetéről szóló beszámoló volt. A könyvtárt vezető Kerekesné Bovatsek Ágnes elmondta, a könyvtár idén 80 ezer forinttal kevesebb pénzből kénytelen gazdálkodni, ezért megpróbálnak minden kis pontban takarékoskodni. Az intézmény látogatottsága jó, naponta átlag negyven ember kölcsönöz tőlük. Igyekeznek a többség igényének megfelelő új kiadványokat, folyóiratokat beszerezni. A megcsappant költségvetés ellenére még kb. 100 ezer forint hiányzik a raktározási lehetőségek bővítéséhez, ami régóta gond.

Az elmúlt év költségvetési eredményének és pénzügyi helyzetének elemzése után szó esett még a tavalyi jégverés okozta kártérítésről, melyben az önkormányzat is jelentős szerepet vállalt. A tavalyi jó gazdasági irányítás folytán megmaradt összegből a polgármesteri hivatal 9 millió forinttal támogatja a kárt szenvedetteket, mely a tényleges kárérték egyharmad részét teszi ki.

— vega —

Színésznőnek készül Batida szépe

Rengeteg gyönyörű lány van Csongrád megyében is, ám most úgy hozta a sors, hogy mindössze egyetlen szépség, a hódmezővásárhelyi (batidai) *Kakulya Eszter* jutott be a Miss Universe '93 Hungary március 27-én, szombaton, a budapesti Duna-palotában sorra kerülő döntőjébe. A fekete hajú, 174 centiméter magas, 55 kilogramm súlyú finalista csak *Fási Ádámnak*, a szépségverseny nemzeti igazgatójának az engedélyével nyilatkozhatott lapunknak.

— Eszter, először indulsz szépségversenyen?

— Tavaly részt vettem a *Molnár Tibor* által rendezett Szőke Tisza szépségversenyen, amelyet meg is nyertem. Fási Ádám volt a zsűri elnöke, és győztesként egyből bekerültem a Miss Universe magyarországi döntőjébe.

— Hány éves vagy?

[illegible]úniusban leszek hu-

[illegible]el foglalkozol?

[illegible]di 624. Számú [illegible]nkásképző In[illegible]em fodrász [illegible]ati ismere[illegible] *Tóthné* [illegible]sárhelyi fodrászüzletében sajátítottam el.

— Hány percet töltesz el naponta a tükör előtt?

— A szakmámnak köszönhetően pillanatok alatt rendbe tudom tenni a hajamat.

— Szép, hogy megnyerted a szegedi versenyt, de miért vállalkoztál arra, hogy a Miss Universe-ön is megméresd magad?

— Vonzott a feladat, meg aztán sokat lehet tanulni egy ilyen versenyen.

— Gondolom, nemcsak egy vasat tartasz a tűzben.

— Az idén érettségizem levelező szakon a Bethlen Gábor Gimnáziumban, és jelentkeztem a Színház- és Filmművészeti Főiskola színész szakára.

— Szüleid támogatják az elképzeléseidet?

— Úgy érzem, hogy mind gépkocsivezető édesapám, mind boltvezető édesanyám áldását adta az indulásomra. Tisztának tűnik a Miss Universe, eddig semmi probléma nem merült fel.

— Sok sikert a döntőben, Eszter!

— Köszönöm.

(dányi)

(Fotó: Világosi M. Attila)

Kimondani, amit gondolok — Politikus vagy püspök?

Létminimum alatti plébániák

(Folytatás az 1. oldalról.)

politikai elkötelezettség vádjától?

— Szilárd elhatározásom mindig világosan beszélni, kimondani véleményemet. Egy párt mögött sem állok, nem pártot védek. Saját fejemmel gondolkodom, s kimondom amire jutottam. Egy polgára vagyok nemzetünknek, akit lehet meghallgatni, de nem kötelező követni. Különben is, a politikusoknak hatalmukban áll cselekedni, döntéseket hozni, nekem egyetlen lehetőség kínálkozik: kimondani amit gondolok.

— A népet említette, mint akire figyelni kell. Szokatlan kijelentés.

— Azt várom és remélem, hogy végre fölhagynak a szűk csoportérdek képviseletével, és igenis az egész nép érdekét állítják a politika homlokterébe. Ha a jelenlegi kormány kinyilvánítja álláspontját, a jelenlegi ellenzék tüstént kész az elutasítással. Pedig meg sem kérdezték a népet, választóikat, nem fontolták a sokaság érdekeit, csak a szembeszegülést formázzák. Mint az előbbi példánál, ha az űrhajót felrobbantanák... Pedig a sok hatalmasra nőtt ÉN helyett egyszer végre a MI is megjelenthetne! A többség, aki csak húzza az igát csendben, kitartóan.

— Ebben a kiélezett közéletben mit tehet az egyház?

— Bemutatja, hogy mindenkivel szót tud érteni, és ha módja nyílik rá, úgy nézetek megkülönböztetése nélkül párbeszédet kíván folytatni — azok hordozóival, az emberekkel. Nem az elveikkel egyezünk, hanem az emberekkel váltunk szót. Ezt tekinthetik az érdeklődők útmutatásnak, példaadásnak. Szerintem fontos kitétel a világos, egyenes beszéd, amely félreérthetetlen.

— Mégis táguló szakadékokat vélünk felfedezni sokan, a magyar közéletben. Sokan félnek megint, bár az okok eltérőek..

— Mindig voltak, akik jó szónokként lendületükkel vitték bajba az embereket. Pátosz, tűz és fanatizmus szavai fedték el valós szándékaikat. Ráadásul a szabadság eszméi vonzanak, az ígéretek csábítanak. Pedig ami a tervezhető, kimérhető, s vállalható jövőbe vezet, az a higgadtság, a józanság. Ezek uralmával már előrébb lehetne tartanunk. S ez nem mond ellent a szabadság értékének, éppen nem. Bár mostanában sokszor hallom: évtizede volt a jó! Munka, kenyér, biztonság. És az ára?! Ki beszél az előző rendszer nyújtotta jó áráról? Pedig akkor lenne tisztességes az ellenzék ígérete, ha megneveznék annak valóságfedezetét is!

— Püspök úr, fölkészült erre a nehéz igehirdető feladatra a magyar papság? Hordozzák azt a társadalomismeretet, ami kell?

— Félig igen, félig nem. Papságunk jórészt élt a háború alatt, és végigélte az utána következő évtizedeket. Történeti tapasztalata szinte önmagában hordozza világlátását. Mégis, türelmet és szeretetet hordoz, mint keresztény tanítást. Tanulmányai és tapasztalatai kiegészítik egymást, s ez szolgálhat fogódzóul követőinknek.

— Ha az egyház fontos akar maradni a magyar társadalomban, akkor tudatában van eme felelősségének éppen a nép előtt.

— Nem a fontosságunkról van szó. A küldetésünkről, amit kaptunk összességében és személyenként. Két összecsengő szóval: igazság és szeretet. Nem föladni igazunkat és nem gyűlölni a másikat. Ilyen egyszerű.

— Püspök úr, a magyar egyház úgy mond anyagi helyzete, lehetőségei és korlátai sokakban keltenek kívánciságot. Az egyenetlen tájékoztatás következtében, olykor olyan kép alakulhat ki az érdeklődőben, mintha túlságosan is előtérbe kerülnének a földi javak. Azután a régi századokról is valami olyasmi maradt meg tanulmányainkban, hogy a klérus nagy vagyon fölött rendelkezett. Legalábbis múlt időben. Mi a helyzet manapság hazánk papságával? Gazdag a magyar egyház?

— Büszkén mondhatom, nagyon gazdag a mi egyházunk. Olyan erkölcsi ereje, hitbéli elkötelezettsége van, hogy bizvást remélhetik tagjai az örök élet jutalmát, Krisztus ígérete szerint. Ám, ha mai anyagi helyzetünket nézem, nem ilyen a véleményem. A vidéki plébániák fizetési szintje a létminimum alatt van. Bevételeikből képtelenek a háztartási alkalmazottat fizetni, nincs kántor szintén hasonló okból. Ha nem lenne nyugati segítség, a templomok renoválása is teljesen reménytelen lenne. Mint ismeretes, az 1991-es törvény bizonyos részleges kárpótlást biztosít, ami örvendetes.

— Ez jelenti az iskolák szolgálati lakások, gyülekezési központok visszakerülését egyházi tulajdonba.

— Egy részüket természetesen és főként rettenetes lassúsággal. Még oktatottabban halad a szerzetesrendek és intézményeik házainak visszaadása. Így azt a funkciót, amelyet elvárnak az egyháztól, éppen feltételek hiányában nem tudja betölteni.

— Püspök úr, az Új Ember legutóbbi számában írt cikkében meglehetősen sötét képet rajzolt az ön egyházmegyéjének anyagi helyzetéről.

— Jelzők sorjázása helyett nézzük a tényeket. De előbb egy megjegyzést tennék a visszakapott egyházi ingatlanok állapotáról. Valaki úgy fogalmazott, s egyetértek vele, hogy mi ezeket a lakásokat „szovjet laktanya" állapotban kapjuk vissza. Ami azt is jelenti, hogy sokezer forintos ráfordítással lehetséges csak a helyreállítása is...

— Ez a helyzet nyilván megkeseríti még azt az örömöt is, amit a működési feltételek javulása okoz. Milyen tehát az anyagi helyzet?

— Egyházmegyémben 113 plébánia és 79 filia működik. Az elmúlt évben szociológiai fölmérést végeztünk, 10 plébániát kiemelve, a legjobb helyzetűek és a legszegényebbek bevonásával. Megfelelő statisztikai módszerek betartásával átlagszámításokat végeztünk, s így nyertünk adatokat. Ennek értelmében, ha mindenütt 10 ezer forintos fizetést kaphatna legalább a plebános, 15—15 ezer forintot a kántor és a sekrestyés, és még egy 10 ezer forintos bérű házvezetőnőt is alkalmazhatna a plebánia, ha átlagosan igényelt, elvárt, remélt 470 ezer forint renoválási költség is rendelkezésre állna — akkor egy plebánia éves fönntartásához kellene bérre 800 ezer forint, filia fönntartására 300 ezer forint, meg az említett épület renoválási költség.

— Ez igen tekintélyes summa lehet összesítve...

— Egyházmegyémben az összes bevétel, amely a hívektől származik, nem egészen 22 millió forint. És az alapvető kiadásokra kellene 148 és fél millió forint! Így tehát jelenleg a bevételek és kiadás között elvileg, mintegy 100-120 millió Ft van. Ebben természetesen a társadalombiztosítási kiadások, az adó és egyebek is benne vannak, melyek még terhelik a költségvetésünket. És akkor még nem szóltam a sürgető, új templomok építésének igényéről és szükségéről. Az évenként gyors ütemben növekvő épületfelújítási kiadások üteméről és a váratlan kiadásokról. A szegények megsegítésének növekvő terheiről... Rövidre fogva, ennyire gazdag anyagi, földi javakban az egyház.

(tráser)

Tenyérnyi világ

Meghitt, tenyérben elférő kicsinység, mégis világméretű — méltatta *Tóth Sándor* szobrászművész érmeit *Papp Lajos* költő. Tisztelők, tanítványok és barátok köszöntötték a művészt 60. születésnapján. Ez alkalomból nyílt kiállítás alkotásaiból Szegeden, a Horváth Mihály utcai képtárban.

Érmei herdálódó értékeink megörökítései. Egy korszak kultúrhistóriáját mesélik el. A megnyitó alkalom volt eltűnt ifjúságuk értékelésére is. Generációjuk ország-világban való szétszóródásának okát kutatták. Nem a bizonyítás vágya hajtotta őket, nem is új kihívásoknak akartak megfelelni. A csupasz valóság az, hogy nem tudtak megélni, boldogulni. Nem volt hol laknuk. Tóth Sándor és Papp Lajos is prózai körülmények között, a lakásszövetkezet alakuló ülésén ismerkedett össze, nem divatos irodalmi kávéházban. Az ismeretségből életre szóló barátság lett. És életre szóló küzdelem. Együtt.

Azután a rossz körülményeken enyhítettek a megrendelések, s Tóth Sándor megvalósította önmagát — az éremplasztikákban, amelyek azóta méltó helyükre kerültek. A világ minden táján előfordulnak gyűjteményekben, így például Fiumében, Ravennában, vagy épp a Vatikánban. Az 1982-ben Munkácsy-díjjal kitüntetett művész Berlinben, Lisszabonban és Párizsban is nagy sikereket aratott kiállításaival. Ám érmei mellett — melyek Széchenyitől Farkas Bertalanon át, Dantéig és Bálint Sándorig megörökítik nagy egyéniségeinket — köztéri alkotásai is jelentősek.

(mese)

A vásárhelyi konszenzus műhelyében

Ne feledjük Szabó Magdát!

A közelmúltban a humán értelmiség csoportosulásai voltak soron a polgármesteri meghallgatások programján Vásárhelyen. A Szeremlei Társaság után az Ökumenikus Értelmiségi Kör képviselőit fogadta dr. Rapcsák András polgármester — ez alkalommal a Dózsa György utcai lakásán. A delegáció tagjai szívélyes beszélgetés légkörében ismertették körük célkitűzéseit, művelődési proramjukat, kapcsolatrendszerüket az egyházzal, egyes oktatási intézményekkel, a Magyar Máltai Szeretetszolgálattal. Mint a delegáció vezetője fogalmazta, ha van érdemük, akkor az abban summázható, hogy feszültségektől, viszályoktól megosztott társadalmunkban egy talpalatnyi szigetét képezik a békességnek, a kiengesztelődésnek. De nem pusztán passzív értelemben: munkálkodásuk a társadalmi konszenzus műhelyévé avatja együttlétüket.

Ezt követően áttekintették a közös kérdéseket. A polgármester szólt az egyházi iskolák, ingatlanok reprivatizációjáról, a családi és az iskolai nevelőmunka szemléleti problematikájáról, közéletünk erkölcsi színvonaláról. Természetesen szót ejtett a város előtt álló legfontosabb feladatokról is. A delegáció tagjai több indítványt tettek, egyebek között arról, hogy a Vásárhelyhez több szállal kötődő írónőt, Szabó Magdát, aki tavaly kiemelkedő jubileumát ülte, ha megkésve is, de a város is köszöntse valamilyen formában.

A beszélgetés mindvégig az egyetértés szellemében folyt. A polgármester támogatásáról biztosította az értelmiségi kört, és kérte őket, hogy továbbra is az eddigi szellemben munkálkodjanak a közmegegyezés útjának egyengetésén.

Az ÖÉK soros rendezvényére készül. Március 24-én, fél hat órai kezdettel előadói estre kerül sor az újtemplomi parókia gyülekezeti termében. Két rokon téma szerepel a műsoron. Gyarmati István orosházi evangélikus lelkész Albert Schweitzernek, századunk egyik legnagyobb humanistájának morálfilozófiáját mutatja be. Sipka Rózsa szegedi tanárnő előadásának címe: Max Weber protestáns etikája. A belépés díjtalan, minden érdeklődőt szeretettel várnak.

F. B.

Oktatás — támadások kereszttüzében

Sasvári Szilárd fiatal demokrata országgyűlési képviselő pártjának oktatási ügyekben járatos szóvivője. A tanüggyel kapcsolatos törvényalkotás hosszú ideje húzódik, az eredmény — vagyis egy három jogszabályból (felsőoktatási, közoktatási, szakoktatási törvény) álló csomag megalkotása — azonban várat magára. Az ifjú honatyával először azt próbáltuk tisztázni, hányadik tervezetnél tartunk most.

— Ön szerint, ez a tizennegyedik változat lesz az utolsó, s ebből alkotnak majd törvényt?

— Szerintem, már a tizenötödik variációnál tartunk. Úgy gondolom, ez a három törvény még komoly változásokon megy keresztül addig is, míg a Parlament elé kerül. Az Érdekegyeztető Tanács előtt a közelmúltban a minisztérium képviselői beleegyeztek abba, hogy a közoktatási törvény még egyszer kerüljön az önkormányzatok, a szakszervezetek és a kormány közötti konzultációra. A közoktatásban érdekelt önkormányzatok komoly súllyal rendelkeznek ezen a területen, ők még néhány változtatást keresztül tudnak vinni. Remélem, a miniszter lesz annyira kompromisszumkész, hogy beépíti ezeket a javaslatokat.

— Nagyobb bizalommal vannak Mádl Ferenc iránt, mint az elődjéhez voltak?

— Mádl Ferenc eddig a tudománypolitika területén kompromisszumkész embernek bizonyult. Bízom benne, hogy megtaláljuk vele a közös hangot. Abban már most egyetértünk, hogy nem szükséges — az eredeti felsőoktatási törvény szerint — az összes doktorátust átvilágítani, s újra kérvényezni a doktori címet. Ez felesleges, nem érdemes a tudóstársadalmat ily módon megosztani. Az alkalmasság bizonyításának számos egyéb módja, lehetősége van.

— Milyen érdekek szembesülnek az oktatásról folyó vitákban?

— Komoly koncepcionális nézetkülönbségekről van szó. Nem kaptak elég teret olyan szervek — például a közoktatásban az önkormányzatok —, melyeknek fontos feladataik, jogaik vannak. Miután ezek az elemek nem jelentek meg a törvénytervezetekben, a javaslatok állandó vitáknak, támadásoknak voltak, vannak kitéve. Sőt, az államigazgatási szervek egymás között sem tudtak fontos kérdéseket eldönteni, illetve időben csúsztak a megegyezések.

— A mostani felsőoktatási rendszerben a sokat emlegetett Universitas-egyesülések megvalósíthatók-e?

— Megvalósítható lenne, ha az érintett intézmények komoly változtatásokat vállalnának. Nem elégséges formális nyilatkozatokat tenni a közös célokról, hanem tartalmi oktatási programokat kell indítani, egységesíteni szükséges az adminisztrációt, a gazdálkodást. Ez azzal jár, ha a diák valamely karon felvesz egy kurzust, azt az összes többi intézményben el kell ismerni. Biztosítani kell az átjárási lehetőségeket. Az Universitasok nagyon hasznosak, hiszen összekapcsolnák a különböző oktatási intézményeket, s ebből a hallgatók profitálnának a legtöbbet. Mindez természetesen sok érdekegyeztetéssel és konfliktussal is jár.

— Mit javasolnak a felsőoktatás finanszírozási problémáinak megoldására?

— Javaslatunk három összetevőből áll. Egyrészt tartalmazza a működési költségeket, melybe beleértjük azt is, hogy egy professzor az óráit segéderő igénybevételével tartsa meg. Másik alkotóelem a programfinanszírozás. Aki oktatási, kutatási programot indít, a szükséges pénzt pályázati úton kell, hogy elnyerje, s folyamatosan eredményeket kell felmutatni. Ezt több szinten — központi, regionális, egyetemi szinten — is meg lehetne tenni. Harmadik összetevő a központi képzési normatíva. Vagyis, az egyetem különböző szakjainak képzése más-más lenne költsége. Ezzel szemben állt képzési normatíva. A jó egyetemek pedig tudnának f

A KM vendége

Nyolc nyelven beszélő lektor

Panyko Szergij — SZEKERES TIBOR FELVÉTELE

Kállai János

Nyíregyháza (KM) — **Alig kezdünk el beszélgetni, máris nyelvészkedésre fordul a dolog. A szomszédos Ukrajnából hozzánk került Panyko Szergij, a nyíregyházi főiskola nemrég megalakult Ukrán-Ruszin Filológia Tanszékének a vendéglektora jól „bírja" a magyart, bár akcentusából érezni: nem az anyanyelve. Amint azonban nagy aktatáskájából sorra veszi elő az ukránra fordított magyar regényeket és novellásköteteket, pillanatok alatt kiderül: igencsak elkötelezte magát az irodalmunkkal.**

— Szóval ez az interjú akkor most amolyan „szpovigy" vagyis vallomás lesz? — kérdezi ravaszkásan, finoman célozva arra, észrevette a szándékomat. — Munkácson születtem, 1947-ben — kezd bele az élettörténetébe —, nem magyar környezetben nőttem fel. Persze, a sorsom később úgy alakult, hogy húsz évi, ungvári tartózkodásom és iskolai éveim alatt megtanultam oroszul és magyarul, az ukránnak pedig mind az irodalmi, mind a népi változatát (a ruszint) jól ismerem.

❑ Szergij aztán a Kijevben töltött egyetemi évekről mesél. A *Tarasz Sevcsenko* Egyetem ukrán nyelv és irodalom szakos hallgatója volt, de az alapszakjai mellett a nagy élményt az jelentette a számára, hogy az ottani lektorátuson megtanult magyarul. Kandidátusi értekezése megvédése után Ungvárra került, s amint a múltat idézi, megjegyzi: az lepte meg igazán, hogy a 80-as évek elején alig-alig volt alkalmuk tudományos kutatásokat folytatni. Megemlíti, hogy a jelenlegi, nyíregyházi tanszékvezetője, *Udvari István* már akkoriban elmélyülhetett a XVIII. századi ukrán irodalom rejtelmeiben.

❑ A beszéd fonalát gombolyítva, lassacskán eljutunk a mához. Megtudom, hogy a vendéglektori posztra barátja és kollégája, Udvari tanár úr hívta meg 1992-ben. A mind szorosabb kapcsolatok Ukrajnával indokolttá tették az új tanszék megszervezését, így ez év szeptemberében megkezdhetik a tanulmányaikat az ukrán nyelv és irodalom szakosok, második szakként felvéve az angolt, a magyart vagy az olaszt.

— A műfordításról szólva ismét a kijevi éveket kell idéznem. Nem tudtam, hogy valaha szükségem lesz-e a magyarra, s az az igazság, nem is voltam különösebben szorgalmas egyetemista. De egyszer, sétálgatva a folyosón ráízeledtem a magyar szóra, a nyelv zenéjére. Jó tanárokkal hozott össze a szerencse: a debreceni egyetemről akkoriban „vendégeskedett" Kijevben *Jagusztin László és Takács Lajos*, tőlük tanultam a legtöbbet. Édesapám, *Panyko Szemen* neves kárpátaljai ukrán író, aki szerb és horvát irodalmat fordított. Őmellette tudtam alaposan megfigyelni ezt a nehéz, sok türelmet igénylő és fárasztó munkát. 1975-ben a Vszeszvit — ez ahhoz hasonló, mint a Nagyvilág — című folyóiratban publikáltam az első fordításomat: *Simonffy András* Egykori gödreink című művét „tettem át" ukránra.

❑ A vendéglektor nagy lelkesedéssel beszél több könyvről, melyekkel megajándékozta az ukrán olvasókat. *Túry Zsuzsától* „A legjobb ajándék"-ot harmincezer példányban adták ki, de ugyanennyi fogyott el a Magyar elbeszélők, a Magyar kisregények című kötetekből és Sánta Ferenc „Húsz órá"-jából. A listavezető persze *Mikszáth* Szent Péter esernyője; ebből hatvanötezer kelt el Ukrajnában.

❑ No, persze mint vérbeli tudósemberhez illik, nyelvészeti tárgyú szakcikkeket is gyakorta megjelentet, most pedig készül a leendő főiskolások fogadására. Ukrán nyelvkönyvet ír magyar diákoknak. Részt vesz tudományos konferenciákon, igyekszik minél alaposabban megismerni az országot. Jól érzi magát Nyíregyházán, nem panaszkodik a fizetésre sem. Családos ember. A felesége most éppen az unokát pesztrálja az USA-ban, a lányuk ugyanis oda ment férjhez. Szergij büszkén mondja róla: ő szintén nyelvésznek készül. Angol szakos, de beszél magyarul.

Úgy látszik, a Panyko-családban folytatódik a soknyelvűség szép és nagyon hasznos hagyománya.

Stílusosan, a megfontolt tanárember bölcs intelmével zárja a vendéglektor a beszélgetésünket: a nyíregyházi főiskola ukrán szakára azok jelentkezzenek elsősorban, akiknek jó a nyelvérzékük, akik tudják vállalni a kitartó tanulást, akik egyszer majd talán megismerhetik a tolmácsolás és műfordítás örömét. Mert a nagy próbatételt — Szergij véleménye szerint — ezek jelentik egy igaz nyelvész számára.

Maár Gyula Hoppá-ja

Hamar Péter

Két vetítés közötti szünet idején, őrizve helyemet a filmszemle nyüzsgésében, voltam tanúja egy családi beszélgetésnek. Öreg házaspár érkezett az előttem lévő üres székekre, lányuk és vejük foglalta számukra a nagy helyvadászatban. A fiatalasszony az öregúr kérdésére röviden vázolta, miről is szól az előző nap vetített Maár Gyula-film, a *Hoppá*. Az ismertető távirati stílusú volt, s hozzávetőleg így hangzott: a Törőcsik meg a Garas 60-on felüli nyugdíjas házaspárt játszik, a férj a pártállam idején gyanúsnak bizonyult, ezért nem vitte semmire, de a rendszerváltás után sem változik a sorsa, mert mindenhez jószemű balekként közelít. Erre jegyezte meg az öregúr szó szerint a következőt: — Akkor ez a film rólam szól.

Alkalmasabb példabeszédet kitalálni se lehetne a *tipikus* fogalmának illusztrálására. A nyugdíjasok alkotják ma a magyar társadalom legnépesebb rétegét, s ha járnának moziba, akkor nyilván sokan magukra ismernének ezekben a figurákban, bár az kevéssé valószínű, hogy a helyzetet annyi humorérzékkel venné mindegyikük tudomásul, mint alkalmi nézőpartnerem.

Maár Gyula korábbi filmjeiben, főként az utolsóként forgatott *Malom a pokolban* címűben határozott törekvést mutatott a nézők megnyerésére, és ez a szándék jól érzékelhető a *Hoppá*-ban is. (Egyébként, hogy miért éppen ez a cím, arra olyan magyarázatot nem tudnék adni, ami önmagamat is megnyugtatna, töprengő értelmezés helyett pedig azt mondom, jobb lett volna valami kézenfekvőbb, szellemesebb megoldást találni.) A jó szándék ellenére sem hiszem, hogy igazi közönségsiker válik majd a filmből.

Pedig a főszerepekre alkalmasabb színészeket aligha találhatott volna a rendező, mint Törőcsik Marit és Garas Dezsőt. Annyit játszottak már együtt színpadon is, filmen is, hogy ismerik egymás gondolatát, fizikai reakcióit, és belülről hozzák a figurát. Nemkülönben telitalálat volt Avar István bőrébe bújtatni a pártállami vezetőből nagyvonalú vállalkozóvá átvedlő sógort, Lázár Kati humora számára pedig tökéletes megnyilatkozási lehetőség a leányanya minduntalan dalra fakadó alakja.

Bármennyire élők is a filmben felvetett társadalmi gondok-bajok, bármennyire hitelesek a hősök (színészileg és dramaturgiailag is), a történet maga nem tud igazán érdekessé válni, mert Maár Gyula két irányban is olyan engedményeket tesz, amelyek a mű esztétikai értékei ellen dolgoznak. Az egyik engedmény az, hogy túl sokat szivárogtat a cselekménybe a mostani időszak napi aktualitásaiból, ezért aztán helyenként a *Szomszédok* világába téved, és kiteszi magát annak a veszélynek, hogy néhány év múlva a megértéshez lábjegyzetekre lesz szükség.

A másik, és ez a súlyosabb gond, beleesik a magyar filmdramaturgia akut betegségébe, azaz nem tud mit kezdeni a konfliktusokkal. Szétaprózza ezeket, egyik a másik ellen fejti ki hatását, ezért a vígjátéki fordulatokkal dúsított kisrealizmust kapjuk, amire ma ritkán akad vevő.

Pedig ott volt kéznél az a konfliktus, amelyre az egész filmet rá lehetett volna építeni: a Magyar-Szovjet **Baráti Társaság** műkedvelő **színjátszói**nak körében megismert és elcsábított és négy évtized után az elfeledettségből felbukkanó barátnő, valamint a 41 éves, az apjával korábban soha nem találkozó fiú sorsa, a kényszerű találkozás keltette izgalmak, a családi diplomácia lehetőségei. De ez az egész ügy azért marad súlytalan, mert más, nem igazán lényeges mozzanatok hol elterelik a figyelmet, vagy az egymásba fonódás révén tompítják az életét. Pedig óriási ötlet a Lázár Kati megformálta bugyuta nő rajongását egykori proletkult operettek dalainak énekeltetésével kifejezni. A hatáselemeket ebbe az irányba fejlesztve közönségközelibb film válhatott volna a *Hoppá*-ból. Valamennyiünk örömére.

Kisvárdai városkép — ELEK EMIL FELVÉTELE

Könyvespolcunk

Új csillagászati folyóirat

M. Takács Ferenc

Az egyre népesedő, a csillagászat és rokon tudományok iránt érdeklődők örömére a napokban új csillagászati folyóirat első évfolyamának első számát az Andromeda címűt vehettük kezünkbe.

A földrajzi és csillagászati ismereteket terjesztő több éven keresztül halódó, vegetáló Föld és Ég végül is az utolsó esztendőben a múlt évben Földgömb címen megjelenő folyóirat a májusi 5. számmal kihalt, melyet is megkésve szeptemberben kézbesített a posta. A most megjelenő Andromeda e helyén óhajtja a támadó űrt havonta betölteni, hogy a kultúrának ez a fontos területe jelentőségéhez méltó helyet kapjon műveltségünkben.

A lap nemcsak a tudományos eredményeket kívánja szakmailag hitelesen emberközelbe hozni, hanem bepillantást szeretne nyújtani a tudomány műhelyébe is, különös tekintettel a Magyarországon folyó kutatásokra! Ez vonatkozik nemcsak csillagászati, hanem más természettudományokra is.

A folyóirat hasábjain *Ábrahám Péter* ad a címet adó Andromeda csillagképről és a közelében található Andromeda-ködről mitologikus, majd a csillagászati ismertetést. *Szabados László*: Kettős csillagokról egy konferencia kapcsán címen az elért eredményeken keresztül igyekszik a kutatás fontosságát, történeti összefüggéseit elénk tárni. A műszertechnika fejlődésével foglalkozik *Szécsényi-Nagy Gábor:* Kiűzetés a Paradicsomba, avagy hogyan kerültek óriás távcsövek a vulkánok tetejére? című folytatásos cikksorozata. A legmodernebb témák sem maradhatnak el, *Schuninszki Nándor:* Űrrepülések a világűr nemzetközi évében címmel ad tájékoztatást az űrkutatás legújabb problémáiról. Ennek ellenlábasaként *Pásztor Emília* igyekszik a történelem előtti idők csillagászati vonatkozású dolgaira fényt deríteni, kiemelve a több mint 5000 éves kőépítmények, megalitikus építmények csillagászati magyarázatát.

A továbbiakban *Szatmáry Károly* bemutatja a fényképekkel illusztrált szegedi új csillagvizsgálót. *Patkós László* ismerteti az újdonságokat a régi szupernovákról. *Csaba György Gábor* a januári csillagos égbolt uralkodó csillagképét az Ursa Maiort, Nagy Göncölt írja le mitológiai elképzelésekkel és csillagainak részletes ismertetésével. Több rövid híradás után a Kopernikusz Csillagászati Alapítvány céljáról tájékoztat... „hogy a természettudományok (főképp a csillagászat) klasszikus és modern eredményeivel minél többen ismerkedjenek meg hazánk kulturális felemelkedése érdekében." Valószínű, hogy az új folyóiratot az átlag érdeklődők is megkedvelik.

I. Szolnoki Zenei Fesztivál

Szolnok (MTI) — Hétfőn megkezdődött az I. Szolnoki Zenei Fesztivál a Szigligeti Színházban. A nyitóhangversenyt a Magyar Állami Hangversenyzenekar adta, *Szabadi Vilmos* hegedűművész közreműködésével. A zenekart *Kobayashi Ken Ichiro* vezényelte.

Az április közepéig tartó fesztiválon több más jeles együttes és zenekar is pódiumra lép. A belvárosi római katolikus nagytemplomban orgona- és énekhangversenyt rendeznek a Magyar Rádió Gyermekkórusának közreműködésével. A tiszaligeti sportcsarnokban a Magyar Állami Hangversenyzenekar és a Magyar Állami Énekkar ad koncertet. A fesztivál idején Szolnokon vendégszerepel a Budapesti Liszt Ferenc Kamarazenekar is.

TÓTH Sándor archáu

Kiállítás a háborúról, hadseregről

Budapest (MTI – Press) — A trianoni békeszerződés katonai rendelkezésének végrehajtásától egészen a második világháború befejezéséig szóló kiállítással állt elő a Hadtörténeti Múzeum. A legújabb hadtörténeti kutatások eredményeit és megannyi, a múzeum birtokában lévő dokumentumot, emlékanyagot, de a nagyközönség előtt eddig még be nem mutatott dokumentumot és emlékanyagot felvonultatva.

Lévén a tárgyalt időszak hosszú, az esemény pedig tömérdek, a kiállítás két részletben készül. Így, *A magyar királyi honvédség története 1922-től 45-ig* című tárlat e mostani első része 1943-ig tárgyalja Magyarország fegyveres erejének alakulását és fejlődését.

Hogy a trianoni békeszerződés katonai rendelkezéseit foganatosítsák, Szövetségközi Katonai Bizottság működött Magyarországon is. E szoros ellenőrzés megszűnése után felgyorsult a hadseregszervezés, -fejlesztés, s a „trianon szindróma" békés megoldására törekvő magyar kormány a katonai semlegesség hirdetése mellett megszerezte a fegyverkezési egyenjogúságot. A magyar királyi hadsereg fejlesztése és az újrafelfegyverkezés programmá vált.

Miközben a magyar hadtörténelem eseményeivel részleteiben foglalkozik a kiállítás, az egyetemes hadtörténelem csak érintőlegesen, kronológikusan szerepel. Így ismerhetjük meg, hogy milyen szerepe volt a magyar királyi honvédségnek a területi visszacsatolásokban, a Felvidéken és Kárpátalján, Észak-Erdélyben és a délvidéki hadműveletben.

És már el is érkeztünk a második világháború eseményeihez, a Szovjetunió elleni hadbalépéshez. Részletesen szól a tárlat a 2. magyar hadsereg doni harcairól, a fronton történtekről, az 1942-es nyári, őszi támadásokról, a téli felkészülésről, majd az 1943 januári szovjet áttörésről és a visszavonulásról, az itthoni ünnepélyes fogadtatásról, és a hadsereg további átszervezéséről, az 1943 május 31-ig terjedő időszakig.

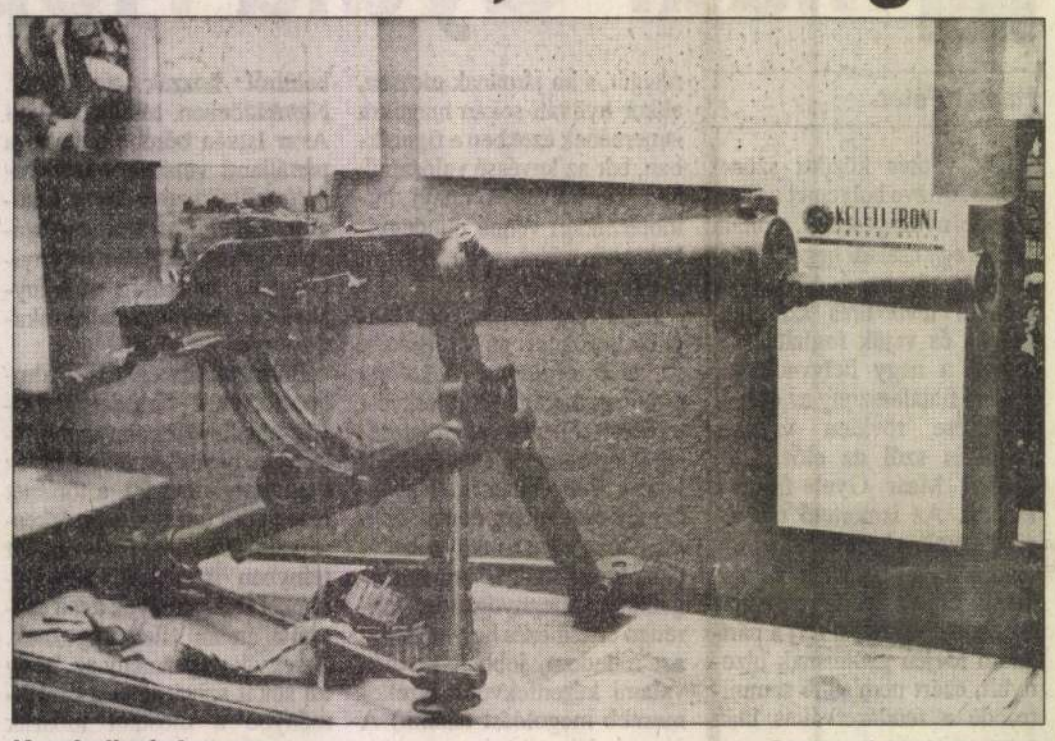

Korabeli gépfegyver

DOLEZSÁL LÁSZLÓ FELVÉTELEI

Ötvenkilenc képi rendszer eleveníti meg a hadsereg történetét. A hadsereg felépítését, fegyvernemeit, s természetesen a világháborús harcokat — katonai oldalról.

Frontharcos automobilok, egyensapkák, fegyverek, térképek sokaságával elevenednek meg a háborús esztendők. S különleges relikviák, hadinapló-jelentések, írásos és fényképes haditudósítások, egy elesett katona utolsó üzenete, egy nyírfakéregre írt levél az otthonmaradottakhoz. Hadtápzászlóaljak, kézirajzolatú szakaszkijelölések a megszálló hatalmaktól. Egy izraelita folyamodvány a magyar országgyűléshez.

És persze megelevenedik a katonák magánélete is. 1925-ből egy báli táncrend, amelynek minden táncosa a királyi hadsereg rangos vitéze. A házasodás szabályozása. És a háborúban is jelentős szerepet játszó család, az itthonmaradottak, akik leveleket kapnak és küldenek, akik jótékonysági egyletekben, gyűjtésekben vesznek részt.

S egy, napjainkban különös aktualitást nyert fotó, a kolozsvári Mátyás-szoborról, magyar felirattal, valamikor a huszas évekből.

Tiszti egyenruha

Tóth Sándor jubileuma

Pogány Ö. Gábor

Budapest — Tiszteletreméltó nagy gyűjteménnyel számolt be munkásságáról Tóth Sándor hatvanadik születésnapján. Körplasztikák, domborművek, érmek hosszú sora adott áttekintést művészi tevékenységéről harmincöt esztendővel annak utána, hogy megrendezte első önálló kiállítását. Azóta vagy húsz tárlaton mutatta be újabb és újabb műveit itthon és külföldön, s mindahány alkalmat felhasználta arra, hogy számot adjon elért eredményeiről, életműve gyarapodásáról.

Tóth Sándor jubileumi számadása azt tanúsítja, hogy egy szobrásznak is lehet szám szerint bőséges termése, sokszáz műve, számos kezdeményezése, váratlan elképzelése.

Vérbeli szobrásznak mondható, mert intellektuális érdeklődése, érzelmi érzékenysége nem jár külön utakon, vagyis nem szakad el az anyagba való belelátás, a kemény anyagban történő véglegesítés képességétől; szobrászként éli világát, alakítja véleményét, fejezi ki nézeteit. Szinte magától értetődően azonosul művészi hivatásával, ami azonban nem valamiféle ezoterikus kivonulás az emberi kapcsolatokból, a szűkebb és tágabb közösségek köréből, inkább készséges vállalása mindannak, ami a valóságban a lelki, szellemi minőséget, vagyis az élet minőségét jelenti. Képzettsége szerint a klaszszikus hagyományok folytatója, ami nemcsak azzal jár, hogy a szobrászat több évezredes tanulságainak az ismerője, megtanulható örökségének kutatója, de azt is, hogy a nagy elődök szemléletének, ideáinak az elemzője, aki egyéni felfogásának, művészi kötelességeinek a gyakorlati értelmezésekor eszményi szándékokat követ.

Legkézenfekvőbbnek az kínálkozna, ha Tóth Sándort a műbarátok a reneszánsz szépségeszmény XX. századvégi letéteményesének neveznék. Indokolja ezt a következtetést néhány életrajzi adata, az, hogy *Kisfaludy Strobl Zsigmond* tanítványa volt, alkotásaira a harmonikus, kiegyensúlyozott formanyelv jellemző. Az általánosítás megint csak félrevezető lenne, mert aki *Verrocchio* bronzaira, *Pisanello* érmeire utalna, nem találna kielégítő magyarázatot Tóth Sándor stílusteremtő lendületének egészére. Biztos, hogy sok minden más is foglalkoztatta stúdiumai során, s nem csupán az örökkévaló világhírükkel sugalmazók készültsége, megoldásaik változatossága, mondjuk *Rodin* ihlető nyugtalansága, *Izsó Miklós* Rodint is megelőző mozgékony érzékletessége, de az architektonikus környezethez idomuló kőfaragópáholyok céhfegyelme, a népi faplasztika önkéntes díszítményező szertartásossága is. A miskolci születésű, nyíregyházi szobrászt úgy tartják számon a műértők, mint a családgyermek-szerelem plasztikai nyelven verselő költőjét, aki a lírai hangulatot bronzban, fában örökíti meg. A meghatottságnak, a hitnek, az elvágyódásnak mindig megtalálja végleges képzetét, s amit térben, felületen megváltoztathatatlannak rögzít, annak is megőrzi vallomásos közvetlenségét. Ez mondható művészete karakterének, ez a magától értetődő őszinteség, ami ugyan korrigálhatatlan formában jelenik meg, mégse kísért a valóság megdermedt látszatának az emlékképével, mert a leánykaarc fémben is simogatnivalóan kedves, a női akt fasztélén kifaragva a kecsesség légies szimbóluma.

Életművének elámítóan nagyszabású fejezete érmeiből áll össze. Nincs abban önellentmondás, hogy a kisplasztikának ez a tenyérben elférő ága nagyszabásúvá bővült. Tóth Sándor életszemléletének, műveltségének úgyszólván minden mozzanata, világnézetének valahány indoka érmekben tükröződik, mintha naplót írna ezeken a parányi felületeken, minireliefeken. Az egyetemes és magyar művelődéstörténet klasszikusai, az eszmetörténet iskolateremtői, művészek, írók, muzsikusok, fontos események, évfordulók sorakoznak fel emlékérmein; a finom betűkkel mintázott köriratok szövegei a kultúrhistória, a köztörténelem antológiájává kerekednek.

Egész termésén félreérthetetlenül megmutatkozik a komponálás biztonságos gyakorlata, a körplasztikák mellett érmein már-már virtuóz formában.

Minden, ami kezei közül nyilvánosság elé kerül, a műgondot dicséri; a mívességben, így a poncolásban, patinázásban, gerüst-ácsolásban is megszerzett jártasság a szobrász megbecsülendő erénye, Tóth Sándor művészete erre a művelődéstörténetileg igazolt szilárd alapra, az ezermesterek anyagtiszteletére épül.

Tóth Sándor érme: Dante Alighieri

Századunk humortárából

Juhász Gyula aforizmái fiatalságról, politikáról, emberségről

Juhász Gyulát sokan halk hangú, szerelmi csalódással kínlódó, az emlékezésekben menedéket kereső lírai költőnek ismerik. Prózai munkásságáról jóval kevesebbet tudnak, holott a publicista Juhász jó háromkötetnyi cikket, tanulmányt írt, kisregényei, elbeszélései is maradandó értékűek. Elmés szellemi forgácsai, az aforizmái sokat elárulnak életfelfogásáról, filozófiájáról. Kár, hogy szinte élve temetkezett bele lelki sérüléseibe, idegbántalmába. Számos öngyilkossági kísérlet után ötvennégy éves korában gyógyszerrel ölte meg magát.

E rövid válogatás csupán ízelítő gazdag hagyatékából amely a ma emberének is tartogat gondolati élményeket.

Aforizmák

A költő az örökélet szenzációinak riportere.

❐

Az Ismeretlen Katona halálát ismerős politikusok okozták.

❐

Isten sohasem unatkozik. Az emberek mindig éppen elég dolgot adnak neki.

❐

Wilde nagyon becsületes méregkeverő volt. Először is magát mérgezte meg.

Az újítókat máglyára viszik. az ő tüzüknél századok múlva pecsenyét pirítanak a hóhéraik utódai.

❐

A királytragédiák főhőse a nép.

❐

Ha valaki elvi ellensége az italnak, attól még egészen vígan berúghat.

❐

Ez nem politika — hangoztatják gyakran a hatalmon lévők, akik legjobban tudják, hogy minden politika.

❐

A hülye azt mondja a lángésznek: bolond.

❐

A női divatban sem a ruha a lényeg, hanem a test.

❐

Az iskolában a gyermek hamarabb megtanulja azt, hogy mi a harmadfokú egyenlet, mint azt, hogy mi az elsőfokú teendő!

❐

Mindnyájan a boldogság trónörökösei vagyunk ezen a földön. És mindnyájan száműzetésben.

❐

Az őseim juhászok lehettek. A nagyapám már asztalos volt: közeledett az íróasztalhoz, amelynél én dolgozom.

A fiatalság szemében minden park Versailles, és minden temető találkahely.

❐

Akik a forradalomban a legsunyibb módon lapultak, azok kiabálnak legbátrabban az ellenforradalomban.

❐

A farkas és bárány meséjét korunk úgy modernizálta, hogy a farkas bárányбőrbe bújt.

❐

A mozi a demokrácia színháza.

❐

Aki nagyon magyarkodik, az nem nagyon magyar!

Az édesapám távírász volt. Én is az vagyok. Jeleket küldök a világba. Kár, hogy kevesen fogják föl őket.

❐

Légy szerény! — mondja a katángkóró az ibolyának.

❐

A korhadt fakeresztek alatt éppen olyan pihenés esik, mint a márványobeliszkek alatt.

❐

Ha a csalánba leüt a mennykő, akkor a csalán nagyzási mániában szenved.

❐

Aki a demokráciától fél, az a jövőtől fél.

A könyvek haszna

Bálint Tibor

Budapest (MTI-Press) — Amíg a külvároson laktam, gyakrabban kopogtattak be hozzám a szomszédok egy-egy könyvért. A férfiak nyíltan megmondták, hogy valami hatlövetűt szeretnének, a nők azonban zavartan topogtak, és föl-fölsóhajtottak: ha lehet, legyen vidám és szórakoztató, vagy olyasmi, amitől jól kisírja magát az ember. S ugyan melyik írót nem kísérti meg ilyenkor a hiúság, hogy a saját portékájának csapjon reklámot. Így hát némelyikükre a novelláskötetemet sóztam rá, és izgatottan vártam a hatást. Az egyik muzsikusné csak jó fél év múlva hozta vissza a könyvet. Mihelyt távozott, fölnyitottam szerény munkáim gyűjteményét, hiszen gyanítottam, hogy a sorok barázdái frissek, s hogy az asszony tekintete még véletlenül se botlott be közéjük. Sejtésemben nem csalódtam, de a borító oldalán, a fülszöveggel átellenben tintaceruzával lemásolt ételreceptet pillantottam meg: BÉLSZÍNSZELET PIRÍTOTT CSIRKEMÁJJAL ÉS GOMBÁVAL.

kialakítását tűzte ki célul. Beck Ö. Fülöp nevéhez kapcsolható ez a fordulat. Az Ő útmutatása nyomán számos művész fordult az éremművészet felé. Egyesek, mint Berán Lajos, Reményi József, Murányi Gyula, legfontosabb kifejezési eszköznek tartották az érmet, mások, különösen Ferenczy Béni, Pátzay Pál és Borsos Miklós rendszeresen készítettek érmeket is.

Mai éremművészetünk egyik legjelentősebb képviselője Tóth Sándor. Művészi tevékenysége és felfogása teljesen egyéni, elkülönül az említett elődöktől, de a nála fiatalabb nyugtalan, kísérletező érmészektől is.

Tóth Sándor hosszú és változatos művészi út megtétele után jutott el az éremművészethez. 1933. március 19-én született Miskolcon, itt végezte középiskolai tanulmányait is. 1951-ben a Képzőművészeti Főiskolára vették fel. Kezdetben a rajzi tanszéken tanult: Hincz Gyula és Papp Gyula voltak első mesterei. Kétévi rajzolás után, felfedezte igazi hivatását a szobrászatot. Gyenes Tamás majd Kisfaludy Stróbi Zsigmond szobrász művészek vezetésével formálódott tehetsége.

A nyarakat 1954-től kezdve a hódmezővásárhelyi művésztelepen töltötte. Ebben a városban telepedett le, 1959-ben a művészdiploma elnyerése után. 1961-ben a szegedi Művészeti Gimnázium tanára lett és a városba költözött. Egy évtizedes rajzpedagógiai tevékenysége után elfogadta Nyíregyháza város meghívását és ott alakította ki műtermét. Érméket az utóbbi másfél évtizedben készített leginkább, ebben a műfajban talált igazán magára. A kézben tartható érem igazi öröm a szem és a tapintás számára. Az érem tulajdonosa vagy megrendelője áhitatos szépséget vár az ilyenfajta alkotásoktól. Ezeknek az igényeknek Tóth Sándor emberi és művészi karaktere következtében maradéktalanul eleget tud tenni. Érmeinek harmonikus és bensőséges jellegében maradéktalanul megnyilvánul az élet szépségét igénylő akarata, a harmóniára irányuló vágyakozása. Rendkívül fejlett karakterérzéke és a kultúra értékei iránti fogékonysága, rezonáló készsége részesek abban, hogy érmei mindig tetszést váltanak ki, és feltétlen sikert akratnak. Különösen nagyra értékelik éremművészetét Itáliában, ahol több díjat is nyert. Ottani sikereinek titka az a sajátos képessége, hogy a modern valóságlátást szintézisbe tudja hozni a klasszikus tradíció idealizáló törekvéseivel. Éremművészete közel sem egyhangú, az itt kiállított munkáin megfigyelhetők a hagyományosabb felfogásra valló erős plasztikájú alakítások és érzékelhetők újabb indirekt megjelenítésre való igények is.

Hiba lenne azonban Tóth Sándort kizárólag érmészként elkönyvelni. Különböző térplasztikáival bebizonyította, hogy aktív, fogékony, kísérletező szellemétől nem idegenek a modern szobrászat kalandjai sem. Ilyen műveivel gyakran szerepelt országos kiállításokon.

VÉGVÁRI LAJOS

TÓTH Sándor művei

VÁSÁRHELYTŐL HATVANIG

Tóth Sándor tárlata elé

Delmagyet No 36 (1994)

Az 1982. évi művészeti díjasok között Tóth Sándor neve is szerepelt. Munkácsy díjjal való kitüntetése eddigi eredményes hazai és külfödli tevékenységének elismerése volt. Bár nagyméretű szobrászattal is foglalkozik és számos domborművet, domborítást készített, legjobb eredményeit az éremművészetben érte el. Az éremművészet a szobrászatnak ez az ága, az antik Görögországban és a Római Birodalomban alakult. Valójában a pénz, a görögök szépmívű fizetési eszközéből fejlesztették ki az ünnepélyes alkalmakra vert pénzeket. Ahhoz hasonlóan, ahogy Görögországban a vázaképfestés önálló művészeti műfajjá vált (s ezáltal a váza használati rendeltetését elvesztette,) ugyanígy a szépen kivitelezett pénzérem is önértékű alkotás lett. A klasszikus érmen általában az érem egyik oldalán egy uralkodó, egy jeles személyiség, vagy valamilyen istenség képe látható, a hátlapon rendszerint az alkalmat jelölőfelírás, esetleg valamely esemény vagy épület rajza foglal helyet. A görög-római pénzek a szobrászat speciális, moondhatni személyhez szóló intim formáját alakították ki. Ezáltal az érem a művészeti ízlés és kulturáltság jelképe lett. Nagy szobrászművészünk Borsos Miklós mondta egyszer, hogy „Ott vannak a humanisztikus-mediterrán humanisztikus kultúra határai, ameddig a szőlőművelés és az éremművészet gyakorlata terjed."

A művészettörténet hagyományos felfogása szerint az éremművészet a reneszánszban vált ismét kedvelt ábrázolási formává. Ennek oka az új korszakra jellemző egyéniségtisztelet, a személyiség sajátos atmoszférája iránti fogékonyság. Az első újkori emlékérmet egy festő, Psanello (1395–1455) készítette. Élete utolsó periódusában portrékat festett és érméket mintázott. Az ő útmutatásait követik a reneszánsz és a barokk éremművészek, akiknek munkáit lelkes gyűjtők őrizték meg.

Valójában azonban, az érmek közé számíthatjuk azokat a mesterien kidolgozott pecséteket, ruha díszeket, amelyeket a román korban és a gótikában készíteték. Azért kell ezt felemlíteni, mert az újkori éremművészetre ezek a korábban kevésbé értékes alkotások is hatottak. Magyarországon régi hagyománya van az éremművészetnek. Sok római pénz és érem került elő az ásatások alkalmával. A magyar ötvösök a középkorban világszínvonalon alkottak, megmaradt remekeik a művészettörténet legbecsesebb kincsei közé tartoznak.

A magyar nemzeti szobrászat tudatos megindítójának, Ferenczy Istvánnak, első sikeres munkái emlékérmek voltak. A XIX. század második felében több érmész működött hazánkban, akik általában a hagyományos látásmódot művelték. A XX. század fordulóján változott meg a magyar éremművészet felfogása, egy olyan korban, amely a személyhez szóló, intim jellegű művészet

TÓTH Sándor

Kelet-Magyarország
96.04.27.

ország

SZÍNES OLDAL

A vajai Vay Ádám Múzeumban a napokban megtartott művészettörténész-történész konferencián emlékeztek meg a múzeum száz esztendővel ezelőtt készült, híres freskójának jubileumáról. A jeles eseménnyel egyidejűleg — mintegy kiegészítő programként — nyitották meg Tóth Sándor, Munkácsy-díjas szobrászművész reprezentatív tárlatát a vármúzeum egyik termében. A kiállításon a nyíregyházi alkotó régebbi és legfrissebb munkái tekinthetők meg — közöttük a képünkön látható a Hegedűs, illetve az Emlékmű-terv című szoborkompozíciók

Elek Emil felvétele

Nagyak

arázs helyett grill

es táplálkozás • Belül puha, kívül pirult és ropogós

nikának, nem más, mint parázs, szabad tűzhely a zárt térben, az egészséges, korszerű táplálkozás egyik eszköze. Optimális és praktikus, ezért legyen a konyhában állandó helye. A grillezett húsfélék kevés zsíradékot tartalmaznak, ezért kevesebb szénhidráttartalmú körettel, sok nyers salátával, zöldségekkel, gyümölcsökkel fogyaszthatók. Az egyéb grillezett ételekben is az állati és növényi fehérjék keverését lehet elérni, s szabályozható a zsír- és szénhidráttartalom aránya anélkül, hogy az így készült ételek élvezeti értéke csökkenne.

latokat ad. Nagyon hasznosak a fűszeres olajak, melyeket az ízlésnek, az alapanyag jellegének megfelelő módon házilag is elkészíthetünk. Kellemes ízt ad szinte minden grillezett ételnek a darált füstöltszalonna, s a tetejére szórt reszelt sajt, zöldpeterezselyem, metélőhagyma.

Mindenfajta húst lehet grillezni. Az előkészített hús legyen szobahőmérsékletű. Ha mégis fagyott lenne, akkor hagyjuk lassan kiengedni, mert a hirtelen hőhatás a rostokat szétroncsolja. Fontos, hogy a grillezendő hús soha ne legyen nedves. A védőréteg [illegible]

kanalat használjunk. A grillezett ételek főleg frissen, melegen jók. A meleg vagy hideg mártásokat külön tálaljuk.

A zöldségek, gyümölcsök grillezésének előnyei megegyeznek az előzőekben leírtakkal, azaz saját víztartalmuknál fogva puhulnak meg. A hőre érzékeny vitaminok vesztesége minimális, ugyanis a belső rész hőmérséklete nem emelkedik 70-80 fok fölé. Ezen esetekben nincs szükség a rácsra, sőt a tálca alkalmasabb is, hiszen csökkenti a párolgást. A nagyobb darabok kerüljenek középre, a kisebbeket köréje rendezzük.

Szokny

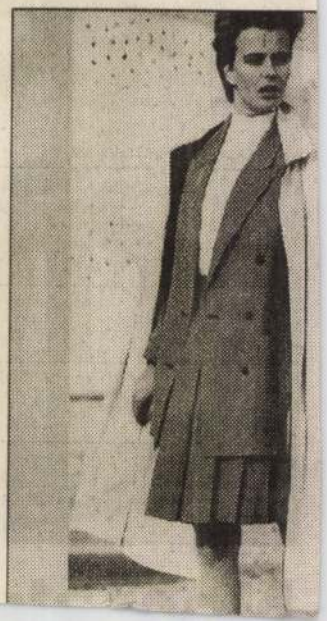

színházi zenét játszott. Ami magyarul Beethoven szimfóniát [illegible] Marica grófnőt, Haydn-oratóriumot, Debus[illegible] calt. Mit tehetnénk hozzá? A város fejlődés[illegible] letével szemben a művészetpolitikai kínálat[illegible] hátat fordított a színháznak, de a koncer[illegible] amennyi élménnyel távozott. Lépten-nyomon[illegible] kán próbál, rutinműsorokat játszik. Ha vár[illegible] vizor, s szólamvizsgát rendelne el, jó néh[illegible] húzott: tartotta a lelket a társulatban, mely[illegible] új arcokat fedezett fel. A zeneiskolából vag[illegible] növendékek a pultok mögé, hogy az együttes[illegible] hangzáskultúra elvárásainak úgy-ahogy meg[illegible] sokasodásával egyre kevesebb próba marad[illegible] előadásai, előkészületei mellett *művészileg* [illegible] tek ügye. A mennyiségi túlterhelés óhatatla[illegible]

A folyamat tipikus. Más városokban is [illegible] ma is. Miskolcon, Győrött régebben kicserélt[illegible] természetesen a pénz. Szeged m. j. Város [illegible] önálló zenekar mellett, s vállalva az anya[illegible] magát. Értesítette a Művelődésügyi Miniszt[illegible] a színházi főosztályt, az országos filharmón[illegible] marosan megkezdődött az elképzelések egy[illegible] zőn tisztázódott: a város zenei életének fejlesztése érdekében a zenekart megosztják *szimfonikus* és *színházi* együttesre. Az előbbi, a tanács felügyeletével, önállóan gazdálkodó művészeti szervként működik, ellátja a színház helyi és gördülő opera-, balettelőadásait, továbbá a szegedi és dél-magyarországi felnőtt- és ifjúsági hangversenyek komolyzenei igényeit. Hatvannégy taggal, évi 352 szolgálattal, amiből 220 színházi, 132 filharmóniai. A másik együttes, a létszámában is mérsékeltebb színházi, könnyebb fajsúlyú darabokat játszik, évi 440 szolgálatszámmal. Eddig az elmélet, amivel mindenki egyetértett.

Az átszervezés elhúzódása sokáig bizonytalanná tette a zenekar-alapítást. Az idő telt, s miközben az együttes soros filharmóniai szerződése lejárt, a muzsikusok

1970 DEC
TISZATÁJ
Szeged
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-774

1021

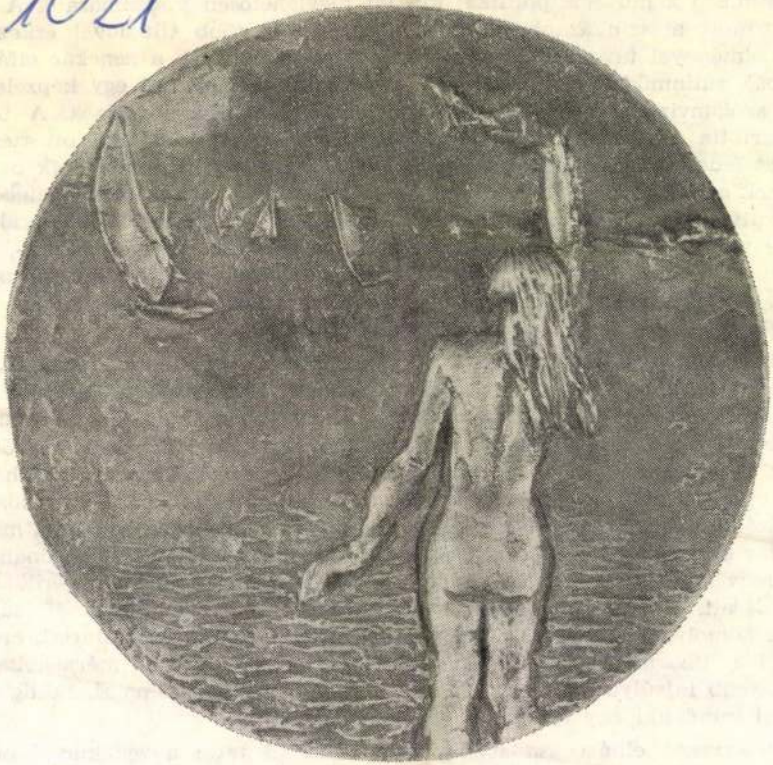

Tóth Sándor

TÓTH SÁNDOR: VITORLÁSVERSENY

szereken belül is lényegesen [illegible] zak pozíciói világviszonylatban visszaszor[illegible] nyomon követ a vallásos tudat széthullás emberek életében mindinkább üres forma zak továbbra is arra törekszenek, hogy gyakoroljanak, saját kereteikbe tömörítsél álló osztályokat, rétegeket, ez azonban a tében egyre inkább reménytelen törekvés nak, de nem is képesek „zárt" rendszerel nye lesz, hogy a vallásos tudatot és maga élmények, s így az emberek vallásos érzel

A vallás, a hagyományos egyházak v mat. A társadalom életének közvetlen ir giai befolyásuk is lényegesen csökkent. köreiben is a különböző filozófiai irányz A materialista filozófiai irányzatok foko körük. De az idealista filozófiák sem k ezek vallási szükségleteket is kielégíten egyetemes ideológiai uralmán. Ezek a elő az egyházak, a vallások mély válság

A társadalom, a hagyományos egyh a szektaegyházak megjelenése. Ezek a közvetlenül az őskeresztény gyülekezet[illegible] életszervezését és hangulatát idézik fel, és zaklatott történelmi időkben sorsukat is újraélik. Ezek a „feltámadt" közösségek a társadalom sajátos képződményei. A társadalomtól hermetikusan elzárkóznak, mégis szüntelenül olyan problémákat kell megoldaniuk, amelyet a társadalom ír elő. Nem élnek a valóságban, de szüntelenül belebotlanak a valóság tárgyaiba.

Amit itt elmondottunk, kitűnő elemzésben megtalálható egy igen érdekes könyvben. Szerzője Kardos László, címe: Egyház és vallásos élet egy mai faluban. Ez a

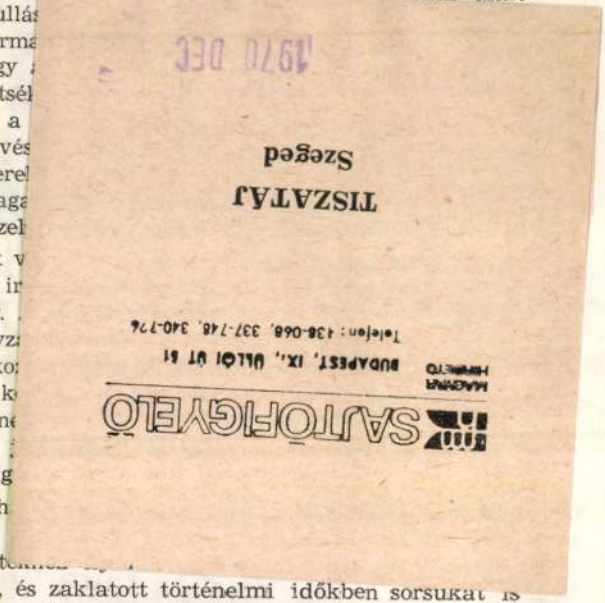

1021

TÓTH SÁNDOR: „VÉRADÁSÉRT"

1133

Tóth Sándor

...orola. Személyére, az elmú-
...ásságára, a
...ak, semmi
...ert a Tisza-
...keserű so-
...rázhatatlan
... mondanom.
...ülső és lát-
...elynek neve
... kezet fog-
...ók, tűnődve
... utak dolgai
...omdába ke-
...szt", de ke-
...halt. A kéz-
... mi, a még
...zet érintünk,
...rsaink között
...lment hát ő
...ik, elpusztít-
...ijjas termete,
..., nyughatat-
...felrikkantásai
...n fizikai erő
...ngédség har-
...y túlél mind-
... meg — 77 év
...dó erők által
... volna: akik
...volt a teljes
...ág, ám a ter-
... ő bölcs meg-
...séges ábrázo-
...lt, hogy októ-
... Pali bácsit.
... bizalmasan —
...Egy nép mély-
...anis, ösztönö-
...vészetével pe-
...-égve. Példá-

len. Hogy egy „kűműveslegény" elin-
d
n
d
t
t
h
l
i
b
it
n
h
v
n
v
P
E
tö
k
k
m
az
k
ro
Sz

megrendítően igaz emléket állítson a Talpalatnyi föld esendően elszánt világának. Most a múlandó test hazatér a szülőfaluba, Biharugrára, zsellérősök, egykori cselédpajtások, szomszédok, parasztácsok, jó cimborák temetőkertjébe — egy falusi irodalmi emlékhellyel megint többünk van —, a dolgos kéz nyoma, a mű azonban köztünk marad s érzéseinkben, gondolkodásunkban, a néplélekben megőrződik a szépség, a hűség, amivel az író a népét megajándékozta.

M. G.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 438-068, 337-748, 340-776
TISZATÁJ
Szeged
1970 DEC

1021 Tóth Sándor

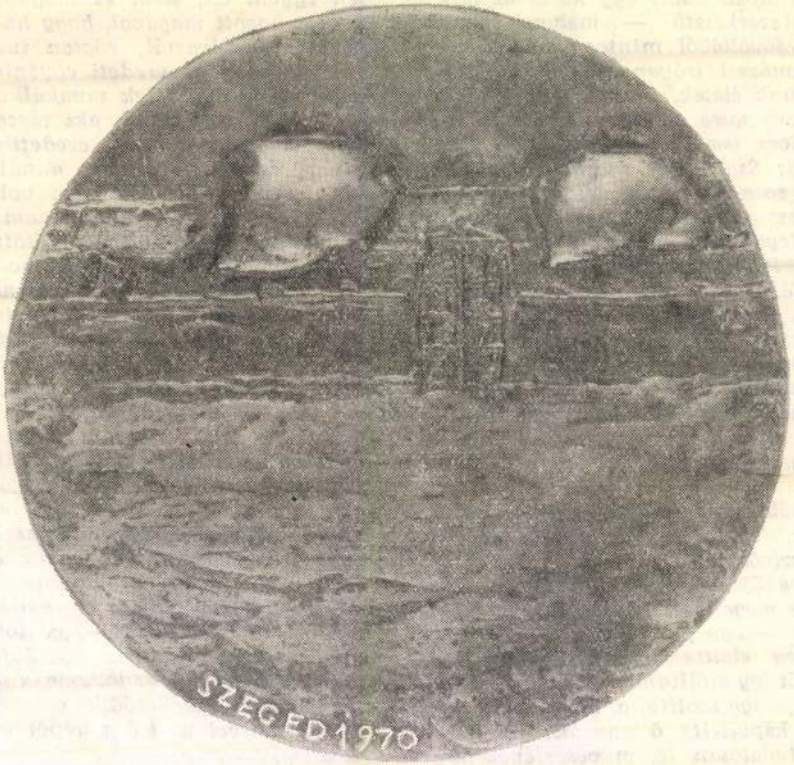

TÓTH SÁNDOR: SZEGED, 1970 — 961 CM

közeledő front elöli tömeges evakuálás 1944-
rajna belső területeire kényszerült az egész
csak évek múlva térhetett haza; a magy
1944-ben Kárpátalján 10 magyar és 9 ruszin
volt —; az 1945 májusában megindult önálló
berében megszűnt, helyébe az ukránból forc
A diszkreditációs politika Kárpátalja 1946
öröklődött bizonyos fokig, s csak lassan köz
nemzetiségi politika normái felé.

Az általános enyhülés első jelei 1954—5
ban, majd fokozatosan falun is megnyitottá
Kárpátalján a 68—69-es tanévben 93 magy
nyolcosztályos és 17 elemi iskola. A tanuló
magyar faluban orosz és ukrán, helyenként
A 37—38-as tanévben itt 121 magyar iskola
a Ragyanszka Skola köztársasági kiadó ungvá
— 1963-ban az ungvári egyetemen magyar ny
tagozatára 10, a levelezőre 10—15 hallgatót
nyelvükön is felvételizhetnek. Az 1970-ben
magyar nemzetiségű. — 1957-ben indult meg
tok behozatala, később a tömeges előfizetés is.
meg (28 500 példányban) a Kárpáti Igaz Szó.
romszor megjelenő *Kárpátontúli Ifjúság* c. teri
laja c. nagyszőllősi kerületi (járási) és a *Kom* [illegible] c. ungvári kerületi
lapok 1967-től, a vegyes szerkesztőségű beregszászi kerületi *Vörös Zászló* lényegében
1957-től eredeti anyagot is közöl irodalmi rovatában. — Az ungvári *Kárpáti Kiadó*
magyar osztálya 1951-ben adta ki az első szépirodalmi könyvet; 1970-ben 14 kiadványt jelentetett meg 72 ív terjedelemben, ebből 1 szépirodalmi, 4 egyéb és 9 ukránból fordított könyvet. — Minden magyar és vegyes lakosú faluban van köz- és iskolai könyvtár, könyvállományuk fele ukrán és orosz nyelvű kiadvány; a városi közkönyvtáraknak magyar osztályuk is van. — Az ungvári rádióstúdió naponta egyórás műsort sugároz magyar nyelven, ebből 10—15 percnyi önálló anyagot. — Az ungvári tv-stúdió hetente egyszer jelentkezik magyar nyelvű hírekkel, ritkán fil-

19/0 DEC
TISZATÁJ
Szegéd
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPKIADÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-774

1021

Tóth Sándor

TÓTH SÁNDOR: ÖNARCKÉP

karma nő a csecsemőnek
hónaljsárga karma

mint kávéskanállal r
szíved

meri karma

*

egy-két málnakör
mit más űrök máksze
tőben férges nyelvec

*

az angyalszárny utols
körmök nőttek
ilyenkor ha egy leesi
a hús mintha gondolk
mit lökjön helyébe
szarut
pehelytollat

emelem az arc savótá
kormos üveged
az űrt szántó lila eke

ha egy leesik
a bolhák
duplaszaltóval érkeznek
a fűrészporpuha szeméremdombra

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
TISZATÁJ
Szeged
DEC

1021

TÓTH SÁNDOR: NÓRA

1095

Tóth Sándor

Az egbolt fekete, sűrű felhők takarják a csillagokat. Lópata a fiú vállára rakja a kezét, némán nézi a tarkóját.

— Lelépek.

— Szóval feladod? — kérdi Lópat
ahogy máskor szokott beszélni. A süv
togása megölik a szavakat.

— Reménytelen — mondja Beda

— Nem tudtad, mikor elindultu

— De.

— Szóval beijedtél?

Beda az utat kémleli. Bal kezével
magát a töltés fölé.

— Az első kanyarban lelépek.

Lópata megrántja a vállát. Ajka eg
orra alatt. Ahogy görnyedten áll az ütk
két méter magas.

— Hol vagyunk? — kérdezi a harr
zik, felsőtestével a vagon falához lapul

Senki sem válaszol. Fél kilenckor
relvényre a rendező pályaudvar körny
tosan, hogy hol vannak. Sötét az éjsza
nának. A két vagon között egyetlen b
ütközőpár.

„Kapaszkodj — ismételgeti János magában öntudatlanul. — Kapaszkodj, ahogy csak bírsz!"

Most ez az egyetlen igazán fontos dolog a világon; kapaszkodni, igazodni a vagonok bukdácsolásához. Ha egyik kezük meggémberedik a szélben, csimpaszkodnak a másikkal tovább. Aki elfárad, az menthetetlenül leesik; széttapossák a kerekek, fejét szétzúzzák a talpfák.

Elnémultan utaznak hárman. A mozdony néha tűzcsóvákat, szikraesőt dob az éjszakába; a fények kihunynak, a szél keserű füstöt csap a vagonok közé.

— Hát nem gondoltam volna — szólal meg Lópata, fogai közt megszűrve a szavakat. — Hittem benned, fiú. Nagy volt a szád. Túl nagy. Jobb is, ha lelépsz. Minél gyorsabban, annál jobb!

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 438-068, 337-748, 340-776
TISZATÁJ
Szeged
1970 DEC

1021 Tóth Sándor

TÓTH SÁNDOR: BARTÓK

1111

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÜJSÁG
Békéscsaba

Bekessamson híres lett erről, nem mintha csak a föld titkai hozták volna hírét, történt ott más egyéb is az elmúlt évszázadokban, de még több a legutolsó két és fél évtizedben, amiről persze, hogy többet tudnak, mint a falu régmúltjáról. Pedig gazdag és érdekes az is! Szerette az ember a Szárazérnek ezt a hajlatát, susogó nádasból emelkedett ki az a domb is, amit Erdőházi-halomnak neveznek a 19. század óta. A tizenötödikben — írják az okmányok — V. László király egy Botos Anna nevű főrangú hölgynek adományozta, de 1552-ben, Egervár ostromának évében Sámsont is felégette a török, és puszta síkság maradt a tizennyolcadik századig. Akkor jöttek errefelé dohánykertész telepesek, megvetették a lábukat az Ér partján, és 1890-ben már 322 ház a falu, 3227 lélek lakja. Ké-

A t

1970 ÁPR 1 9

1021

Tóth Sándor

Rajzórán

Mátyás Ferenc:

naimozódása, ezeknek az értékeknek hagyományozó
emberek között, és a műveltségnek cselekvési normál
tartásban való kifejeződése. Az összetevőknek egy
biztosíthatja a közösségi kultúra meg-megújuló folyá
ményeként hazánk szellemi teljesítményeinek szint
emelkedett példátlanul, hanem sok tekintetben állju
próbáit is, ugyanakkor az ország lakosságának egy
lépni anyagi-kulturális körülményeinek hagyomány
dékenyek tehát, nem engedhetjük, hogy a tudom
alkotómunka, s a tömegek kulturális igénye közöt

Mi akadályozza a kultúrát teremtő takozását? A fő kérdés: az életmód általános tud a dolgozó tömegek és a szellemi alkotók mé hatóteny ezővé válni? De milyen jelenségek fékezik lyen átható folyamatok kiterjesztését? A kongresszu előkészítés idején, sőt némely pártértekezleten is má ha a vitákba a kultúra ügye is beleszövődött, mikér ferdült ironikus mosolyra a jelenlevők arca, különös tájékoztató eszközeink kultúraterjesztő funkciója ker munkánk képezte a megítélés tárgyát. Nem örülten jelenség láttán. Két okból. Mert ha a kulturális élet visszásságaival kell számolni, akkor kellő komolyságot kíván a velük való szembenézés. Nem örültem azért sem, mert éreztem, hogy sikké válik a valóban silányabb kulturális termékek feletti közítélkezés, de e társadalmi magatartás mögött ott sejlett, hogy az emberek jó része hazavonul otthonába, és a képernyő elé telepedve éppen és főleg a kommersz élvezetének adja át magát. Az ironikus mosolyokba valami ilyen is vegyült. A másik kedvezőtlen jelenségnek vitáink menetét tartottam. Nem jellemzi még eszmecseréinket a gondolkodás tágassága és a gondolkodás fegyelme. Leszűkült sokszor a belátható terep, nincs íve az összetartozó kérdések összeköthető pontjainak. Több a görcs és az indulat fűtötte hevület, mint a gondolat szárnyalása, és a szárnyalás áramerejének konstruktív befogása valós céljaink elérésének mechanizmusába. Ha fel-felszökken a viták hőfoka, nem mindig a teremtés parázsló szikrái csiholódnak ki az összecsapásokból, hanem esetleg egymás fejbeverésének gyorsan pernyévé hamvadó tüzei csapnak fel csupán. Ilyenkor több a salak a tanácskozások után. Kulturális vitáinkból gyakran hiányzik a fegyelmezett gondolkodás, a szellemi erők gazdaságosabb összefogása. Mondandóink sokszor csak érintik egymást, majd hozzászólásaink irányának szöge messze eltéríti gondolatainkat. Nem jut kifejezésre eléggé vitapartnereink emberi méltóságának megbecsülése, holott nem is vezet bennünket személyeskedő rossz szándék. A harmadik kedvezőtlen jelenségcsoport viszont a rosszakaratokból, a sandaságból rakódik össze. Gyakran tapasztaltuk az elmúlt években, hogy a hazánk életét jellemző alkotó fő sodor mellett hogyan áramlik, tekerődzik valami furcsa tehetetlenségből táplálkozó hátmögöttiség; valami visszafele tapogatódzó, leplezett szándék. Érthetetlenül befonva hínárjával helyenként még a tehetséges, alkotó tevékenységre kész erőket is. Úgy gondolom, hogy a kongresszusi

TISZATÁJ
Szeged

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMondó
BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-774

1021 Tóth Sándor

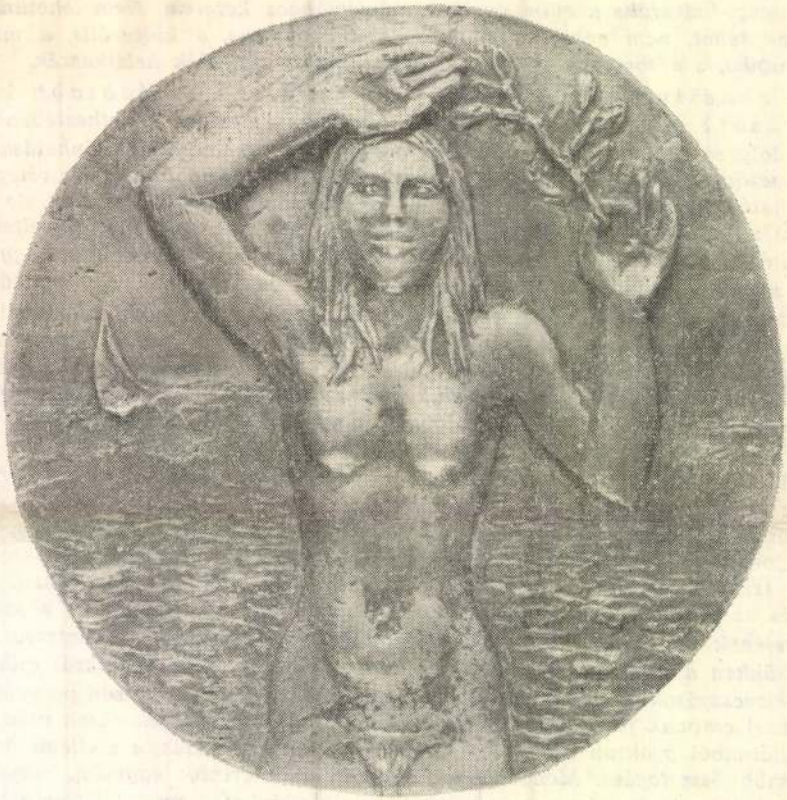

TÓTH SÁNDOR: NYÁR

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMondó BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Rajtavesztett a

Nagy Sándor (Bordány, Meződuló 72.) fizetési napokon szívesen a pohár fenekére nézett. 1969. november 17 óta a MÁV pályafenntartási főnökségnél dolgozott, s amikor nem ivott, szorgalmasan végezte munkáját. Sajnos alig néhány hónap elteltével ismét alaposan felöntött a garatra. Először összeakaszkodott egyik társával, aki agyrázkódást, orrcsonttörést szenvedett. A Hattyú vendéglőben V. Ottó látta az eseményeket, s megkérdezte az áldozattól, hogy mi történt? Kiment a vendéglő elé, lezárt kerékpárját akarta kinyitni, amikor közelébe ért Nagy Sándor. Nagy üvöltözni kezdett, s m
V. Ottót i
után, úgy
te a ver
sához, a sír
zó MÁV-lal
dult...

A rendőrök már a lakókocsiban találták meg Nagy Sándort és igazolásra szólították fel. Nagy kijelentette, nem igazolja magát; dulakodni kezdett. B. László rendőr tizedes mutatóujját megharapta.

A bíróság Nagy Sándort súlyos testi sértésért, garázdaságért és hivatalos személy elleni erőszakért 1 év és 3 hónapi szabadságvesztésre ítélte.

Balesetek figyelmetlenségből

építészmérnököt, vagy 5 éves kivitelezői gyakorlattal építésztechnikust építésvezetői munkakörbe és gyors-gépírót keres szegedi vállalat. „Megegyezünk" DK. 491. jeligére a Sajtóházba.

x

A Szegedi Konzervgyár nyugdíjas ruhatári kiadókat vesz fel. Jelentkezni lehet a vállalat üzemgazdasági osztályán reggel fél 8 órától délután 15 óráig. Szeged, Rókusi ff. 6.

Az Egyetemi Könyvtár kifogástalanul gépelő munkaerőt keres. Gyorsírás nem szükséges. Jelentkezés: Dugonics tér 13. sz.

Ápolókat, betanított munkást és több éves gyakorlattal rendelkező gépkocsivezetőt felvesz a szegedi Mentőállomás: Szilágyi u. 5.

x

Gyakorlott tehergépkocsi-vezetőt keres a Felszabadulás Asztalos Ksz, Szeged, Bárka u. 1. sz. Fizetés megegyezés szerint.

A Szegedi Építő Ktsz azonnali belépéssel felvesz: kőműves,

1021

1971 APR 7

DÉLALFÖLDI TÁRLAT

Tóth Sándor nívódíja

A felszabadulási ünnepségek keretében nyílt meg április 4-én szombaton a békéscsabai Munkácsy Mihály múzeumban az év *első* olyan összefoglaló képzőművészeti kiállításai amelyen Szeged festői és szobrászai is szerepeltek. A *Délalföldi Tárlat*, Békéscsaba, Szolnok, Hódmezővásárhely és Szeged művészeinek fóruma, az év nagy összefoglaló tárlatai között hagyományosan legkorábban nyílik, mintegy azok nyitányaként. Ez a *nyitányjelleg* az idei tárlaton jobban érződik, mint az eddigieken. Elsősorban az anyag színvonalán. Nem mintha nem lennének igen kiemelkedő, színvonalas, szép alkotások a kiállításon, s nem hiányoznak Délalföld reprezentatív mesterei sem. De — valljuk be — gazdagabb anyagot vártunk. Nagyobb kiállítást több képet és több szobrot. Nemcsak a jubileum, az ünnepi esemény miatt, hanem és főképpen azért, mert ez az egyébként rangos tárlat csak nagyobb anyaggal válhat *igazi partnerévé* a szegedi nyári és a vásárhelyi őszi bemutatóknak. A békéscsabai tavaszi seregszemle legalább igényeiben törekedjék egyenrangú társává válni a két utóbb említett tárlatnak.

A szegedi művészetnek a békéscsabai tárlat *szép sikert* hozott. A Békés megyei tanács nagydíját, a Munkácsy-emlékérmet, *Jakuba* János nyerte, de ezenkívül — a hagyományoknak megfelelően — kiosztották még öt nívódíjat. Közülük az egyiket, szegedi művészeknek, a tárlaton igen szép alkotásokkal *szereplő Tóth* Sándornak ítélték. A szegedi szobrász egyebek közt *Feleségem*, *Rajzórán* című szobrait és a népszerű *Ikrek-variációit* mutatta be.

Rajta kívül *Cs. Pataj* Mihály, *Fontos* Sándor, *Papp* György szerepel Szegedről, a hódmezővásárhelyi iskola képviselői közül pedig *Szabó* Iván, *Hézső* Ferenc, *Szurcsik* János állította ki legújabb alkotásait.

Ö. L.

Tóth Sándor

Sasvári Annamária. (Foto: Zelman Ferenc)

minisztrátor. Ez év májusában OSZK-vizsgát szereztem, énekesi „B" kategóriában. Így hát rám lehet fogni, hogy adminisztrátor és másodállásban énekesnő vagyok.

— További tervei?

— Azt hiszem, a színművészetivel felhagyok, és ezt a pályát fogom folytatni. Hozzá kell tennem; imádok énekelni. Készülök a nyári ORI-vizsgára és szeretnék felvételizni a rádió stúdiójába is.

— Sokat énekelt bárban?

— Még nem. Ha viszont hívnak valamilyen haknira, mindig szívesen megyek!

— Hogy tudja összeegyez-

nem kéza
Ha nem fig
gyon rossz é

Annamári
kott hozzá a
hez. Szinte
kor újból é
hívják. Hog
Kedvenc ze
soul. Szeret
Szécsi Pált
Este 10-től,
kel. A délel
Szegeddel ismerkedik. Szabad idejében kedvenceit — Dumast, Stendhallt, Rejtőt, nap mint nap felfedezi. Nem elégedett, mindig többet akar. Még csak 20 éves. Két nyelvet — angolt és a németet — beszél. Egyelőre csak másodállásban bárénekes. Így búcsúzik: „Ez a mindenem!"

BAGAMÉRY LÁSZLÓ

függetlenségi törekvéseket.
arra kéri a kormányokat é
szervezeteket, segítsék a fi
sét a béke, az együttműkö
tás és a nemzetközi jogel
szellemében.

Led Zepp

1968 végén alakultak.
már az egész világ ismert
Zeppelin — Jimmy Page,
Robert Plant, John Paul J
szónikus gyorsasággal jut
ség csúcsára. Leghiresel
„Whole lotta love" túlhala
liós példányszámot. A Le
lenleg a Beatles után
együttes, ma már legyőz
Tündöklésük pedig még
tarthat.

Jimi is dead"

Jimi Hendrix
következtében
ált Nem ő az
beatvilágnak.
salapító, iga-
angol szuper-

group szólógitárosa. *Sokan tudták, hogy* kábítószeren él, mint rajta kívül még na-
gyon sok sztár. Mégsem tettek ellene semmit. Igaz is... Így könnyebben irányítják őket vagy a legjobbakat megvásárolják — mint Bob Dylant —, hiszen csak egy halványkék kábítószer-függöny mögül látják a világot. Ezért ment el Jimi, ezért is nincs többé.

HÍRLAP

Tóth Sándor
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1970 NOV 15

1021

TÓTH SÁNDOR: METAMORPHOSIS

HÍRLAP

ságra. Ez történt az irodalom és a művészetek hivatásá
tékot látok abban is, hogy van a
munkának egy értelemszerű sorren
a tudománypolitikai irányelvek kid
ellenforradalmat követően elvégzett
zött először a hatalom megszilárdít
szervezése, majd a gazdasági irányí
adat. A munka menetében, különös
tudomány problémáinak napirendre
menetének" ebből a sorrendjéből k
vizsgálatra kerülnek a közoktatás és
kettő szerves egységben. Sőt — egy t
turális tevékenység párt- és állami
alakulhat ki. Különösen fontosnak t
egyéniség, a személyiség kibontakozás
is, a termelési kultúra emelkedésének
leninizmus hegemóniájának erősödésé
fokozódását, a szocialista közgondolkod
lyik — nem engedve teret sem elméleti
zionista torzítás kísérleteinek — a hib
magatartással szemben továbbra is tám
nyuló kutatásokat, vizsgálódásokat, törté
szereivel, vagy a művészeti megismeré
felismerés érdekünk.

Nem jellemzi-e valami „enge
a kultúra dolgában? Főleg azok vetik j
hívei lennének inkább ma is, holott tudniuk kellene, hogy a kulturális életben, külö-
nösen a művészeti életben a pártirányítás elsősorban az ideológiai meggyőzés és vita
eszközeivel él, és — gondolom — ezen nem változtat. De egyfajta „engedékenysé-

19/0 DEC
TISZATÁJ
Szeged
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1021

Tóth Sándor

TÓTH SÁNDOR:
„GYERÖK"

1125

keznek még *A szájkosá*
nyörtelenül logikus c
drámájára — azoknak
valamit Alfonso *Sastr*
ve. S ki annak idején
csak látta a tévében,
is olvasta a spanyol
rabját (Nagyvilág, 19
az többet és pontosabb
dott róla, mint a pén
ti tévéjátéka előtti ismer-
tető. A fent említett Nagy-
világ ugyanis az 1926-ban (!)
született szerzőről leírja,
hogy több kitűnő film for-
gatókönyvét készítette el,
hogy „hazája társadalmi
nyugtalanságát kifejező mű-
vei ritkán tudják áttörni a
cenzúra falát", *A szájkosár*
„1954-ben a spanyol színházi
élet szenzációja volt, elő-
adásain zajos tüntetésekre
került sor", s hogy a szín-
darab 1956-ban jelent meg
nyomtatásban Madridban.
Ennyi okvetetlenkedéssel
tartozunk a tényeknek, me-
lyeket — úgy látszik — a
tévéjáték előzetesének össze-
állítója másként ismert.

Kitűnő darab volt *A száj-*
kosár, kitűnő darab a *Hál-*
lóban is. Problematikájuk
rokon: az erőszak, a dikta-
túra fojtó szorításában a
testben szenvedő, lélekben
szüntelen rendet, szabadsá-
got áhító emberek következe-
tesen vállalt harca. Ezek-
ben a drámákban erkölcsi
fölénye dacára sem győz a
jó, hiszen a drámák konk-
rét társadalmi konzekvenciái
is ezt sugallják; ezeknek a
drámáknak végén nem tö-
rik meg az erőszak, nem
tűzik ki a szabadság lobo-
góját, nem ölelkeznek bol-
dogan a szenvedők. A néző
mégis tudja, nyertes harcot
vívnak. Minden elszenvedett

ja a bizalom és bizalmatlan-
ság izgalmas dilemmáját. A
különleges alkalom kínálta
különleges feladatokat (mi-
ként a rendező mondja pár-
szavas nyilatkozatában) más
igényes színészi teljesítmé-
nyek is felismerik: *Ruttkay*
Éváé, *Kálmán* Györgyé,
Tordy Gézáé.

N. I.

rendszerének
megszűnik a
kötelező jóvá
natkozó rend
dőkezelők, h
ban továbbr
hosszú távra
dasági üzemt
dálkodni.

A törvénye

Töltéserősité

Olcsó, de

A vessződ gátőrháztól oldalán készül
északra, Algyő felé nagy homokból há
munka folyik a Tisza jobb- nek. A homok
oldali gátjain. A vízügyi igaz- réből bányáss
gatóság megrendelésére a gyártmányú sz
FOKA emberei és gépei dol- zítja a fenék
goznak itt. Két kilométeres tán csöveken
szakaszon erősítik a gátat. zel együtt a
Két kilométer. Nem nagy tá- sítendő gátsza
volság, csak elenyészően kis ja. A homok
hányada a folyó több száz másfél kilomé
kilométer hosszú gátrendsze- ra is szivatty
rének. De ennek a rövid sza- munka úgy kí
kasznak a megerősítése is a víz elfolyik
hatalmas munkát követel. földmunkagépe
130 ezer köbméter anyagot kel elegyenge
kell beépíteni. mintegy 4—5
anyagot terme

Az erősítés a töltés men- száról.
tett, tehát vízzel ellentétes

Tóth Sándor

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-746, 340-726

DÉL-MAGYARORSZÁG

1970 SEP 20

1021

Tóth Sándor Metamorfózis №1 Tavasz

A
ki
Moszkvaban

A Moszkvában augusztus 20. és szeptember 9. között megrendezésre kerülő jubileumi magyar kiállításra összeállították a közoktatási anyagok gazdag választékát is. Több tucat fényképfelvétel mellett általános és középiskolai, valamint szakmai és egyetemi tankönyvek sorával kívánják bemutatni a látogatóknak a magyar közoktatásügy 25 éves fejlődésének eredményeit.

Kocsmában gyakran kés-
sel akarnak pontot tenni a
legegyszerűbb vita végére
is... Ez történt tavaly Bak-
son is, ahol Farkas Gusztáv
(Kiskundorozsma, Vásártér
5.) és Csurár István (Baks
Kassai utca 231.) próbáltak
elintézni egy nézeteltérést.
Az ügy azzal kezdődött, hogy
Csurár János — Csurár Ist-
ván testvére — összetalálko-
zott a baksi vendéglő udva-
rán Farkas Gusztávval. Far-
kas meglátva Csurár Jánost
odament hozzá és 100 forin-
tot kért tőle. Csurár János

Munkaalkalmak

A Szegedi Konzervgyár felvételre keres villanyszerelőket, valamint vontatóvezetőket MTZ 50 és 3011-es vontatókra. Jelentkezni lehet a gyár üzemgazdasági osztályán reggel 7 órától délután 15 óráig.

KENDERFONÓ ÉS SZÖVŐIPARI VÁLLALAT központi gépműhelyébe (Szeged, Alsókikötő sor 6.) és építőipari csoportjába felveszünk kőműves, ács, tetőfedő, kövező szakmunkásokat és segédmunkásokat, valamint lakatos, bádogos, esztergályos, csőszerelő szakmunkásokat és segédmunkásokat (kezdő szakmunkásokat is). Jelentkezés a vállalat munkaerő-gazdálkodási csoportjánál.

Női segédmunkásokat és takarítónőt felveszünk. Április 4. Cipész és Papucskészítő Ktsz, Szeged, Cserzy M. u. 30/b. x

Géplakatos, vasesztergályos, marós szakmunkásokat, valamint

A Cs. m. Gabonafelvásárló és Feldolgozó V. Szegedi Körzet Üzeme felvesz malomüzembe lisztmerőket, keverő üzembe segédmunkásokat, közraktárhoz rakodókat. Jelentkezés: Vértanúk tere 6. 44 órás munkahét.

Gimnáziumi érettségivel rendelkező fiatalokat műszaki rajzolónak felveszünk. Tervező V. Kossuth L. sgt. 10.

Cs. m. Állatforgalmi és Húsipari Vállalat felvételre keres férfi segédmunkásokat, rakodói munkakörbe Szeged vágóhídi telepére. Ugyanakkor elektroműszerész vagy villanyszerelői szakképzettséggel rendelkező általános műszerészt. Jelentkezés: Szeged, Maros u. 21. Szalámigyár munkaügyi osztálya.

Baromfigondozó, növénytermesztő, gépész, dísznövénytermesztő szakmunkásokat és segédmunkásokat felveszünk. Jelentkezés Mezőgazdasági

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1021 JUN 24.

1021

Szobrok a városnak

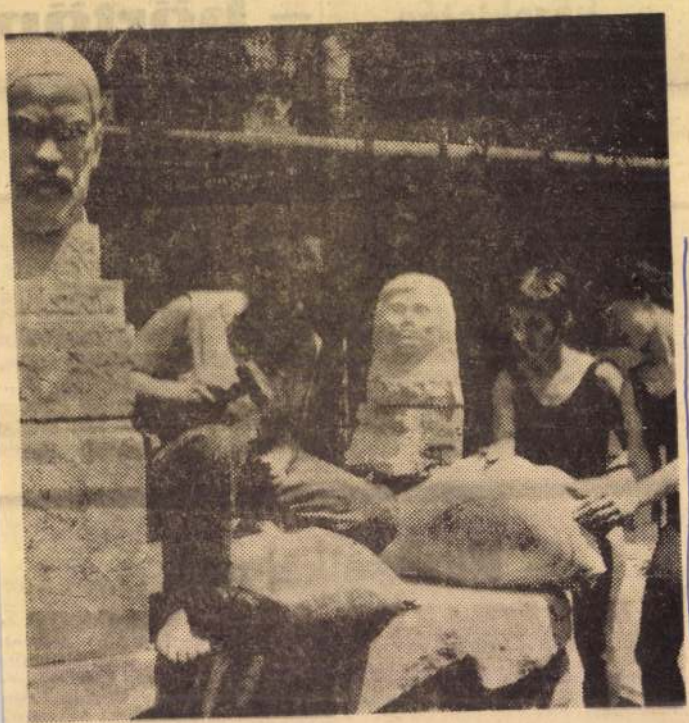

Somogyi Károlyné felvétele

Tóth Sándor

A tanév befejezése után szakmai gyakorlaton vettek részt a Tömörkény Gimnázium és Szakközépiskola tanulói. A képző- és iparművészeti tagozat harmadévesei a városgazdálkodási vállalat számára készítettek díszítőszobrokat, amelyeket a Korányi rakparton helyeznek majd el. Képünk — balról jobbra — Farkas Katalint, Szemők Zsuzsát és Lantos Györgyit mutatja be munka közben. A többségükben absztrakt formákat mutató alkotások Tóth Sándor szobrászművész, az iskola tanárának irányításával készültek.

. péntek

mezőgazdaságának
gépellátása

észhiány országos jelenség

traktor sorsa azon múlik, hogy a külföldi traktorgyárak tudják-e fokozni termelésüket.

— Van-e remény az igényelt mennyiség maradéktalan visszaigazolására?

— Remény mindig van — felelte Szamosvári István —, hiszen baráti országokkal vagyunk kapcsolatban, amelyek közül elsősorban a Szovjetunió mindig kielégíti igényeinket, gyakran soron kívül is.

1971-ben megyénk termelőszövetkezetei 150 új, SZK—4-es (szovjet) kombájnt vásárolnak. Ezt az igényt az AGROKER áprilisig kielégíti. Az új kombájnok behozatala és átadása már el

tás összes művelete biztosítható.

— Hány ilyen kombájnra lesz szükség Borsodban?

— Még nem tudjuk — mondta az AGROKER igazgatója —, de jó lenne, ha a mezőgazdasági üzemek vezetői minél előbb felmérnék kombájnszükségletüket, és időben eljuttatnák hozzánk a megrendeléseket. A kombájn irányára kétszázezer forint, negyvenezerrel több mint az SZK—4-é, de az SZK—5-ös korszerűsége és megnövelt teljesítőképesség ennél sokkal többet ér.

Nagy teljesítményű, komplex munkagépsorokat is fo galmaz az AGROKER 197 ben szálastakarmányok, ku

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉSZAKMAGYARORSZÁG
Miskolc

1971 FEB 19.

1971. fe

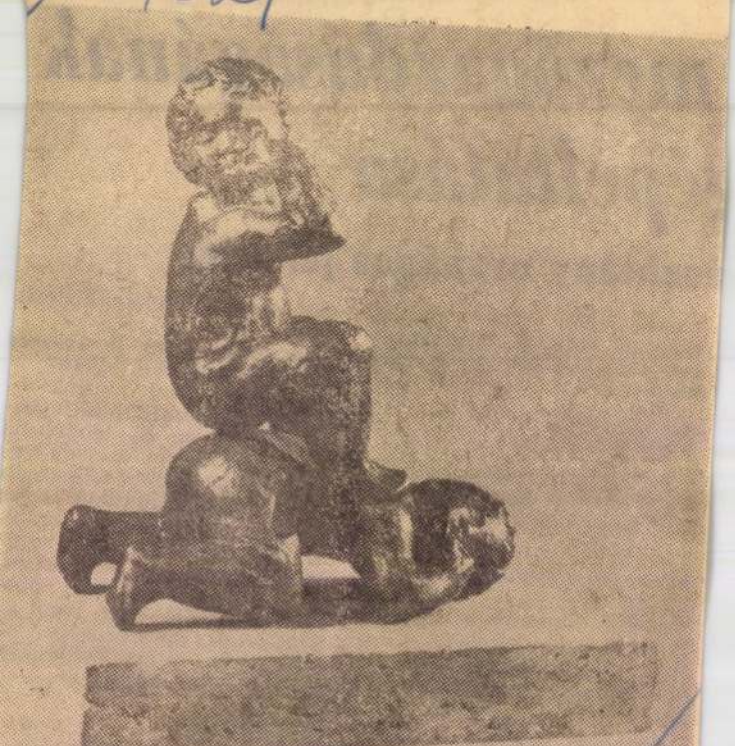

IKREK

Tóth Sándor kisplasztikája.

titas, h
pótlás.
11. T
Brüsszel
fon: 1
házhoz

Bőrkab
kittassa
puhító
sel. C
szítő
Miklós
templo

Lengye
rabos, igényesnek, agy-
neműtartós rekamié, zo-
máncozott tűzhely, szo-
banövények és kaktu-
szok eladók. Szeged,
Kemes u. 10/B, Felső-
város. x

900-as Wartburg műszaki vizsgázott eladó. Ságváritelep, Szabadkai út 21. x

Rossz, elavult rádiót, tv-t veszek tanulás céljára. „Tanulás" 23 856. jeligére a Sajtóházba. x

Körfűrész fúrófejjel, köszörűvel egybeépítve eladó. Újszeged, Dohány u. 6. x

Garázsajtó és 1500-as Opel Rekord gépkocsi eladó. Csonka u. 15.

601-es Trabant Lim. CZ rendszámú eladó, Harmat u. 16. x

Agyneműtartó, tv-szekrény, asztal, kombinált szekrény, diófurnéros saját készítésű eladó. Párizsi krt. 6. asztalos.

Alig használt mély gyermekkocsi eladó. Dankó Pista u. 17.

Eladó új futózással 2 db 600—13-as külsőgumi. Cím: Kossuth L. sgt. 107.

330 és 173 literes prima boroshordók, demizsonok, bárdok, használt és új zsákok, székek, ágytoll, kétajtós fehér szekrény, uborkásüvegek eladók. Tímár u. 9/A.

Trabant alvás ajtók

Budapest.

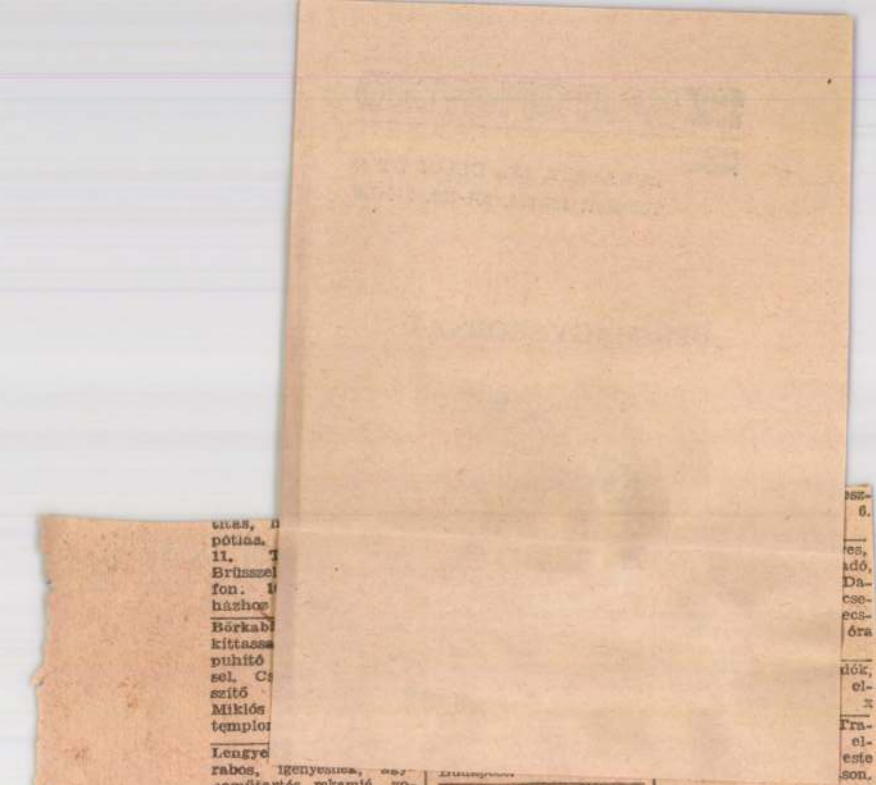

Oszcilloszkóp, hullámalakvizsgáló eladó. Érd. 17 óra után, Újszeged, Fogarasi u. 15. Doralovszki.

Eperpalánta eladó. József A. sgt. 61.

Szőlődaráló, kádak, 700—800 literes hordók jó állapotban eladók. Érdeklődni: Szeged, Odessza XIX. D. 1. vagy a hélyszínen Ásotthalom, Kis sor IV. 408.

Zongora, cselló eladó. Hóbiárt basa u. 35.

Eladó egy hold kukorica talpon, Csongrádi sgt. 1—3. I. 8. ajtó.

Héra földgázégő cserépkályhához eladó. József A. sgt. 44—46., I. em. 2. sz.

Eladó teljesen új 140x170-es hármas ikerablak. Érd.: Apró, Lengyel u. 6.

Festett fürdőkád, márványlapok eladók. Teleki u. 10.

Eladó férfiöltöny, kabát magas alakra, paradicsompasszírozó gép. Kiss Ernő u. 5., II. 3.

Eladó kifogástalan állapotban levő Pacsirta nagy rádió, kismkéretű íróasztal és egy dohányzó asztal. Érd. lehet mindennap 3 órától. Szeged, Pozsonyi Ignác u. 1. sz. III. em.

Boroshordók eladók 500, 266, 312 literes és 50

esz-
6.

es,
adó,
Da-
cse-
ecs-
óra

dók,
el-
x

Tra-
el-
este
son.
x

Pianinó, Rösler, eladó, igényesnek. Szeged, Jakab Lajos u. 6. x

Nagy oldalkocsi, konyhabútor, 350 cm³-es DKW-alkatrészek eladók. Mikszáth K. u. 17. x

Zsiguli eladó. Hódmezővásárhely, Bercsényi u. 20. x

Oroszlán u. 3. kaphatók: faj, sziámi, perzsa mani cicák, mókusok, díszfácánok, egzótikus madarak. Díszállat szaküzletből. x

Villanyszerelési anyagok és különböző női ruhák jutányos áron eladók. Csala Mihály, Hámán Kató u. 24. x

Trabant 500-as személygépkocsi felújítva és egy Opel Rekord 1700-as eladó. Rákóczi u. 9. x

Eladók: íróasztal, hármasszekrény, rekamiék, fotelok, székek, asztalok, falipolc, virágállvány, Varia subiót, könyvállvány, ágyak, matracpárnák. Kossuth L. sgt. 32.

Sztereó lemezjátszó tartalék alkatrésszel olcsón eladó. Temető u. 1/A.

Lemezbetétes kis és nagy vaskapu eladó. Komár Nándor, Ruzsa 224. sz.

5 éves ló eladó. Dorozsma, Szélmalom u. 22.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉL MAGYARORSZÁG

1971 SEP 9

Villányi szoborpark

TÓTH SÁNDOR

1021

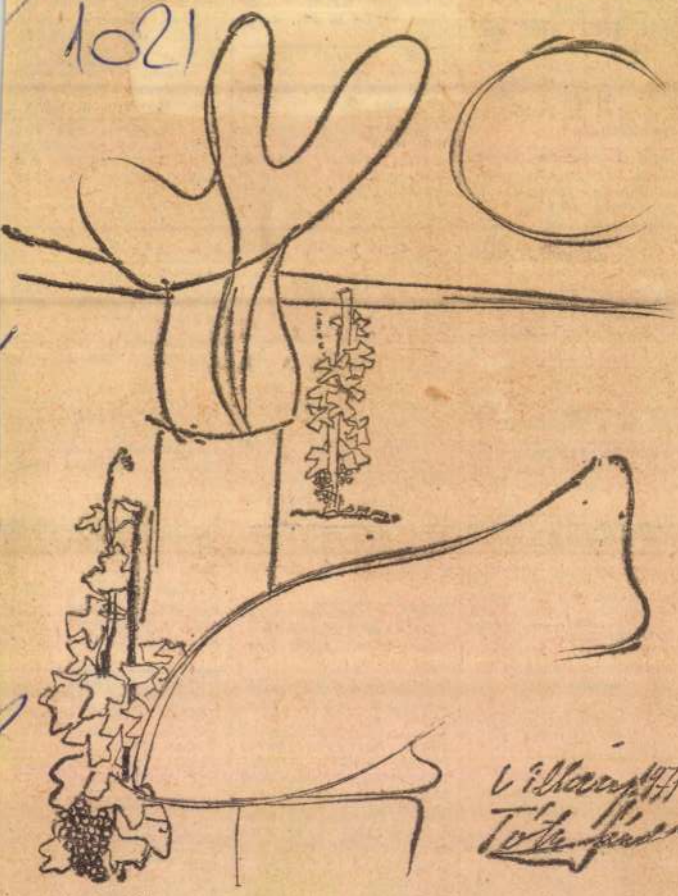

Tóth Sándor rajza

ESZAK-MAGYARORSZAG

Felkészülés a tavaszi munka

Alkatrés... akadályozza a javítást

A MEZŐNAGYMIHÁLYI Állami Gazdaság központi gépjavító műhelyében most van a munka dandárja. Tavaszig kilencven erőgépet, 36 különféle gépkocsit, 24 kombájnt, csaknem 100 pótkocsit, 255 különféle munkagépet és 327 simító boronát kell munkakész állapotba hozniuk. Az állami gazdaságnak a mezőkeresztesi központi gépjavító műhelyén kívül még három kisebb, hasonló egysége van, és összesen csaknem hatvanan — főleg szakmunkások — dolgoznak a különféle gépolyan alkatrészeket, amelyekre pedig tömegesen lenne szükség; erőgépbe való tömítőgyűrűket, csapágyakat, tömítőkarikákat. Ezek általában nem drága cikkek, s igen bosszantó, hogy a kereskedelmi árnál sokkal drágább házi készítésre kell ilyenkor berendezkedniük. A terítés sem lehet a legjobb, hiszen példákat tudnak rá mondani, hogy például gépkocsiba való dugattyút Budapesten a Gogol utcában kaptak, ehhez való gyűrűt pedig a Rákóczi úton. A szakosítás a kereskedelemben is jó dolog, de csak abban az esetben, ha nem alkatrészek, hanem járműtípusok szerint valósul meg. Az alkatrészek után való utazgatás rengeteg időt vesz el, és sokszor eredménytelen, mivel sok az üresjárat.

Munkájuk egy részét ezért arra kell fordítani, hogy házilag gyártsanak, alakítsanak át alkatrészeket. Sok használt alkatrészt felújítanak, ez azonban a javítástól veszi el a szakembereket, az időt, és megdrágítja a munkát.

MOLNÁR KÁROLY műhelyvezető azonban elmondotta azt is, hogy jó szakemberek dolgoznak a műhelyekben, három szocialista brigád is működik, így a munkások lendülete, ötletessége is segít az alkatrészhiányból adódó problémák leküzdésében. Tavaszig a gépjárművek, gépek főjavítását meg kell csinálni, azonban a gazdaság vezetői tudják, hogy a nagy munkák kezdete idején nem számíthatnak kivétel nélkül minden gépre, éppen alkatrészhiány miatt.

O. J.

Gyakorlókert létesül

ESZAKMAGYARORSZAG

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRLAP

BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

19(1972 FEB 9

Tóth Sándor

1024

Számadás a talentumról

Tóth Sándor kiállítása a Miskolci Képtárban

Vasárnap délben nyílt meg Tóth Sándor szobrászművész kiállítása a Miskolci Képtárban. A kiállítást Papp Lajos költő nyitotta meg. Alábbiakban a megnyitóból közlünk részleteket.

TIZENKÉT év mérlegét vonja meg ez a kiállítás. Azok előtt, akiknek — így érzi, s vallja a tíz év óta másutt élő, munkáló művész — számadással tartozik. Szülővárosa, felnevelő városa, őt útjára elindító városa, Miskolc előtt.

Régóta, s tudatosan készült ő erre a számadásra. Az alkalom most érkezett el. S a művek, amelyek a Szegeden töltött tíz évet is elmondják, talán nem is témák konkrétumaiban, mint inkább hangulatalkban, egy-egy gondolat művészi kifejezéséért az alkotóban hevült, s beléjük plántálódott indulatokban, szenvedélyekben.

Egy művészet megértésének, azt hiszem, a művész megértése feltétele. Korunkban, a képzőművészeti műfajokban burjánzó szecessziós szabadosság korában különösen fontos erre figyelnünk. Az alkotó és művészetét elfogadó közege, közönsége közé nem szabadna beékelődnie semmiféle fölösleges, indokolatlan fogaskerék-, vagy szíjáttételnek; a megértés, az elfogadás csak egy közvetlen, spontán és meghitt együttlétben lehet teljes és zavartalan.

Tóth Sándor olyan művész, aki csak azokkal az útjelekkel törődött s törődik, amelyeket ő maga tűzött le a magának kijelölt, a megálmodott-tervezett célhoz vezető út mentén. Ez az egységes, egyértelmű és nagyon egyenes gondolatiság szól az itt látható szobrokból, érmékből, domborításokból és rajzokból, a kiállított mintegy 200 alkotásból. S mert alkotójuk igazi művész, gyönyörködve tanulunk meg az ő szemével látni, az ő gondolataival gondolkodni, az ő érzéseivel érezni, ha tán nem is a teljes világról... A rend, a harmónia, a megbékültség vágya Tóth teljesedő művészetének egyik mozgatója. Ez fordítja figyelmét újra és újra az emberi élet olyan dolgai felé, amelyekben ez a harmónia a létezés, a tettek meghatározó motívuma. A szerelem, a család, a gyermekek, hozzátartozók és barátok biztonságot, nyugalmat, derűt nyújtó köreihez. Egyénisége építő, ellentmondásokban, konfliktusokban a feloldást, a diszharmóniában is a harmóniához vezetőt kutató, érzésekben és viszonyokban az idill tisztaságát, békéjét, s rendjét megvalósítani vágyó egyéniség. Az ő tiltakozása minden rossz, minden romboló és embertelen eszme és tett ellen, hogy kizárja a maga teremtette világból ezeket a tőle idegen, ellenszenves, gyűlöletes tulajdonságokat.

Az ő embere nem megfejthetetlen köd, irracionális mítoszlény, nem is csupa nagybetűs frázissá stilizált absztrakció. Nyugodt, bensőséges áhítata egy bennünk, köztünk élő, nagyon is valóságos, földi ember iránti szeretetéből, a legigazabb és legmélyebb humanizmusból táplálkozik. Ez a humanizmus [illegible]

DÉLI HÍRLAP

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Tegnap a sportcsarnokban nagy küzdelem után, a férfiak ... az Avas-kupát. A végig nyílt harcból végül is az Ózdi Ko... után döntetlent ért el a Miskolci Bányásszal szemben. ...lon.) *(Szabó István felvétele)*

...él

...orsodban ...en út járható

...tt a hideg „utánpótlása" ... Skandináviából

tasági Vállalat főmérnöke — s így 3—4 óra hosszat kellett várni, amíg meg lehetett indítani városunk útjainak tisztítási munkálatait. Fennakadás itt sem volt. Péntek reggeltől kezdve 150 köbméter sós fűrészport szórt le a négy gép.

Az Északmagyarországi Áramszolgáltató Vállalat elektromos- és a Posta távbeszélő hálózatában a hirtelen „téliesre fordult" időjárás nem okozott zavarokat. A Miskolci Közlekedési Vállalat járművei is menetrend szerint indultak ma reggel. Sőt, még a hegyi járatoknál sem történt kimaradás.

A Tiszai pályaudvar állomásfőnöke elmondta, hogy tegnap 5, az éjszaka pedig mindössze 8 vonat késett néhány percet. Ezt az okozta, hogy a csúszós pályatesten óvatosabban, lassabban közlekednek a szerelvények.

A munkásvédelmi verseny eredményei

1971 MÁR 15

Tóth Sándor

1021

VITA

„...fejleszteni a műízlést..."

Még hónapokkal ezelőtt jelent meg a fenti címmel Gyarmati Béla írása ebben a lapban, melyben a Miskolci Galéria és Képtár gyér látogatottságának, illetve a képzőművészet iránt a városban általában megnyilvánuló közöny okait igyekezett feltárni. Cikkét vitaindítónak szánta, e sorok írója azonban egyéb munkái, de főképpen az elégtelennek érzett tényanyag birtokában nem vállalkozott akkor a válaszadásra.

Első ízben talán — már csak azért is, mert ez évben részem volt az összeállításában — a program kérdésével foglalkoznék. „A kiállítások rendezésében... túlságosan nagy szerepet kapott az ötletszerűség" — olvashattuk a lapban. Valóban így van-e? Hogyan jön létre a program? Lehet-e szó egységes koncepcióról? Igen is, meg nem is.

Először talán nézzük meg külön a két intézményt. A képtár programját maga a meglevő anyag határozza meg. A közeljövőben kerül sor a Városi Gyűjtemény bemutatására és reméljük, a jövő évtől kezdve rendszeresen, a képtár új szerzeményeiből rendezett tárlatra. *Egyéb helyiség híján* azonban itt kap helyet a Levéltári Ritkaságok című kiállítás a nyár végén, itt rendeztük meg Tóth Sándor szobrainak és Deméter István festményeinek bemutatóját. A jövőben szükséges lenne egy termünket kizárólag *grafikai anyagunk* bemutatására alkalmassá tenni, hiszen az itt dolgozó, ide látogató kiváló grafikusok munkáiból könnyű lenne állandóan fejleszteni, kiegészíteni színvonalas grafikai gyűjteményünket. Az épület többi részében lehetőség nyílna időnként a városhoz vagy Észak-Magyarországhoz kötődő elhunyt művészeink emlékkiállításainak megrendezésére is.

A galériával nehezebb a helyzet. Itt eleve adott egy sereg olyan körülmény, melyhez mindenféle „koncepció" létrejötte előtt számolnunk kell. Ez voltaképpen a *város egyetlen* komoly méretű *kiállító helyisége*. Ezért itt kívánnak évente bemutatkozni a helyi fotóművészek, az építőművészek. Ez alapjában véve jó, mert segítik a program változatosabbá tételét (a pesti Műcsarnokban is hasonló a helyzet). Viszont rendelkezünk kialakult, periodikusan ismétlődő kiállítások hagyományával: ilyen a grafikai biennálé, az országos képzőművészeti kiállítás (a múlt évtől: Téli Tárlat), a terület művészeinek rajzaiból évente rendezett bemutató egy, a területi szervezet által javasolt művész egyéni tárlata. Mivel erre máshol nincs lehetőség, igény pedig úgy tűnik van rá, ezekhez járul egy-egy szobor- és iparművészeti kiállítás, valamint a városközi megállapodások értelmében egy lengyel és egy szlovák bemutató.

Ha semmi nem jönne közbe, így a művészettörténész a terv készítésekor végül is három, maximum négy kiállításon keresztül „érvényesítheti elképzeléseit". Talán sikerül hagyománnyá tenni, és nem a szó megkopott értelmében, hogy évente legalább három, a *közép-generációhoz* tartozó (harminc-negyven év közötti) művészt lehessen bemutatni. Olyanokat, akiknek még *jelent valamit* Miskolcon kiállítani, de ugyanakkor már létrehoztak figyelemre méltó műveket. Távolabb tekintve: hozzá kellene kezdeni az ötvenéves művésztelep történetét feldolgozó kiállítás vagy kiállítássorozat megvalósításához, egy-egy, a helyhez kötődő művész gyűjteményes tárlatának megrendezéséhez.

Visszatérve a tervezésre: elvben az a művészettörténész feladata. Igen, csakhogy azt megvitatja a Képzőművészek Területi Szervezete, jóvá kell, hogy hagyja a tanács, a Képző- és Iparművészeti Lektorátus. Valamenynyien betoldásokat, módosításokat javasolhatnak, s ha minden jól megy és senki nem mondja le a szereplést év közben, meg lehet valósítani az így létrejött munkatervet..

(A helyi művészek „hozzáállásával", a program praktikus és anyagi kihatásaival, egyéb, az intézmények működésére kiható problémákkal, a látogatók megoszlásával a közeljövőben még foglalkozni

rődzi vissza.

Miért hát a csábi
nosítási készség, hog
denáron kicsi, mérge
urat lássunk benne?
vánvalóan csak az eg
hogy Andrián profess
tartóztatásának körüln
a személyi kultusz évei
sajnos — olyan sza
tárgyismerettel idézhet
mint aki maga is átél

Három kérdés

EGY KORTÁRSRÓL

A három kérdés tulajdonképpen három korszakban foglalható össze.

A három korszak a huszadik század történelmének három korszaka is, és egyben a ma is alakuló életmű három szervesen összefüggő része.

Kevés írónál lelhető ilyen párhuzam kora, művészete, ihletése és témája között.

Legendás élete mellett az irodalomtörténet szinte legendává emelte Lengyel József humanizmusát. Mégis az eddigi életmű tanúsága; különösen igényes, lázadó meg vitatkozó, néha szinte falat döngető humanizmus ez. Pátosza mélázó csend, lírájában udvaralji egyszerű szerelmek élednek munkásdalokkal, s elégiája mindig a kortársakért zeng.

S mindig azokért a kortársakért akikről külön mondatokat fogalmazott a történetírás. S mindig úgy, ahogy emberek voltak: hősök és gyarlók. Ilyen különös a Lengyel József-i humanizmus, ilyen sajátos dialektikájú. Magasztal, meg a porba ránt. Ítél. Vérben fürdeti meg hőseit — miként az élet —, hogy annál tisztábban feküdjenek az emlékezet ravatalán.

1.

Indulása hasonló a kortársakéhoz.

Megmártózik az avantgarde-ban, de értelmes emberi kapcsolatokat keres. Így kerül azok táborába, akiket később proletár Homérosz módján megénekel a *Visegrádi utcában* és a *Prenn Ferencben.* Álljunk meg az utóbbinál! Micsoda anatómiai hitelű rajz, portré és társadalmi tükör! A periféria Kakuk Marcijából hogy nőtt valaki forradalmár magasságúvá. S milyen egyszerű, tapintható közelségben van hozzánk a tizenkilencesek magassága! Kun Béla és Cserny egyénisége. Sikerült azt a folyamatot megrajzolnia, amelyben erények és hibák között csorbítatlan marad az osztály igazsága. Úgy, hogy megismerjük a konyhák szagát, az üres bukszájú kétkezieket esti bénaságát. Úgy, hogy tanúvá avat bennünket, amikor a század második évtizedének végén ebből a csendből, szinte nyomorba kövesült egyszerűségből a hatalmas proletárforradalom folyója eredt.

2.

A második korszak az emigráció ideje.

Az *Igéző* néma fájdalma, a »*Mérges kicsi öregúr*« pattogó vádjai kísérnének bennünket ide.

»*Kun Bélát 1937 végén perbe fogják, s hívei közül többen börtönbe kerülnek. Lengyelt 1938 februárjában tartóztatják le. Évekig vizsgálati fogságban ül, majd a háború kitörésekor Szibériába a Norilszki körzetbe száműzik, az Északi-sarkkörhöz közeli tundravidékre. Később kiszabadul a munkatáborból, s mint száműzött délebbre, a szibériai erdőségek mélyén fekvő kis falucskában telepszik le.*«

Így jegyezte fel az irodalomtörténet. Kort és embert megmérő próbák közepette fogant az Igéző. Itt kell keresnünk az Igéző hatalmas

SOMOGYI NÉPLAP
Kaposvár
1971 AUG 8

1021

Tóth Sándor

SZEGEDI NYÁRI TÁRLAT

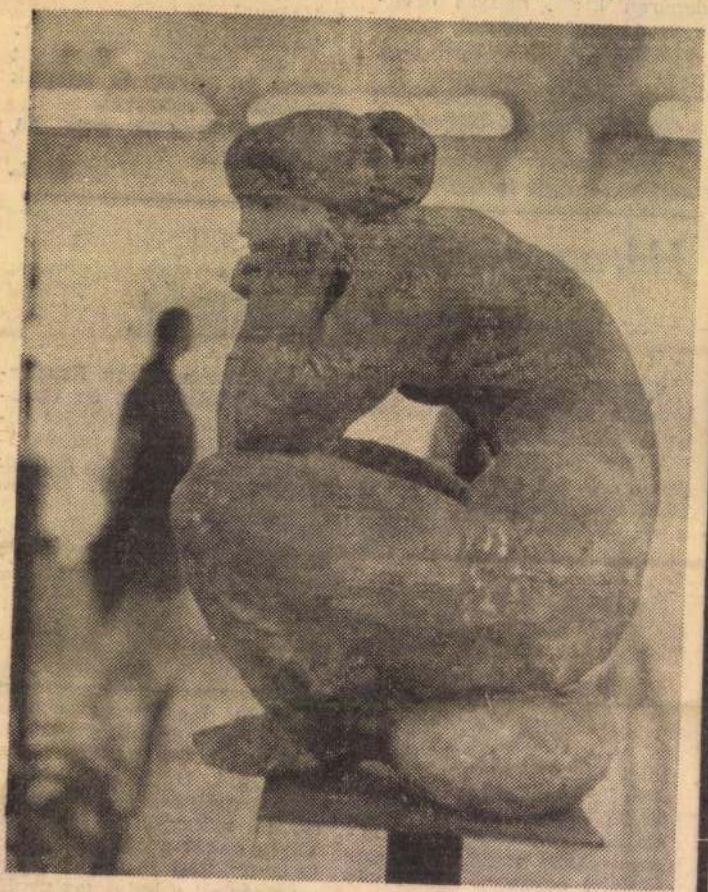

»A gondolkodó.« (Részlet a szeptember 18-ig nyitva tartó XII. szegedi nyári tárlatról.

Tóth Sándor »Szegedi halász« c. szobra és Iresik József »Kendős nő« c. festménye.

(Selmeczi Tóth János felvételei)

TALÁLKOZÁS PETŐFI ÉSZT FORDÍTÓJÁVAL, ELLEN NIITTEL

„Ha nem becsüljük elődeinket,
holnapra bennünket is elfelejtenek . . ."

A budapesti költőtalálkozó nagy, nemzetközi poétaforgatagában, a nyugtalanul felizzó párbeszédek soknyelvű bábelében, már-már feladom a reményt, hogy rátalálok Petőfi észt fordítójára, aztán a véletlen mellém sodorja a csendben nézelődő költőházaspárt: Ellen Niitet és Jaan Krosst. Egyszerűek, kedvesek, közvetlenek. Itteni barátaik nevét sorolják, sőt Ellen elmeséli, hogy Németországban például azt hitték róluk — magyarok.

— Amikor először jártam Magyarországon, engem is meglepett a két nép közötti hasonlóság. Úgy gondoltam, hogy a magyarok sokkal délibbek, magam sem hittem volna, hogy ennyire közel állunk egymáshoz külsőben, gondolkodásban, érzelemben. A nyelvi hasonlóságra pedig akkor figyeltem fel igazán, amikor az első Petőfi-verset kezdtem fordítani: elolvastam többször egymás után magyarul, hogy beleéljem magamat a hangulatába és teljesen lenyűgözött a ritmika azonossága, a szóvégi hosszú magánhangzók sűrűsége, amely a mi nyelvünkre is jellemző. Ez mindenesetre megkönnyíti a fordítást.

Ellen Niit neves költő, nálunk is jelentek meg versei, de azt talán Magyarországon kevesen tudják, amiről a saját hazájában közismert: rendkívül lelkes, odaadó híve a magyar költészetnek és irodalomnak. Férje Az ember tragédiáját fordította észt nyelvre: Madách remeke 1969-ben jelent meg könyvalakban, s a tartui színház is bemutatta. Két éve a kitűnő együttes ezzel a darabbal vendégszerepelt Budapesten. Akik látták, legszebb színházi élményeik között őrzik előadásuk emlékét.

A költőfeleség „szakterülete": Petőfi. Első Petőfi-kötete 1955-ben jelent meg, „Szabadság, szerelem" címmel. Tíz év múlva új, bővített kiadással jelentkezett, majd önálló kötetben, 20 ezer példányban látott napvilágot a János vitéz. Csaknem tízezer sornyi Petőfi-verset fordított eddig. Már nem sok hiányzik költőnk teljes életművéből. Melyik volt a legelső? Mosolyogva válaszol, magyarul:

— Reszket a bokor, mert . . .

— Miért éppen Petőfi-versek tolmácsolására vállalkozott?

— A turkui egyetem észt nyelv és irodalom szakán végeztem. Kiegészítő nyelvként a magyart választottam, mert érdekelt a finnugor nyelvcsalád. A magyar nyelvi órákon Petőfi-verseket olvastunk, akkor kezdtem tulajdonképpen először fordítani, inkább csak a magam szórakoztatására vagy örömére.

— Nem hagy nyugodni a kíváncsiság: milyen módszerrel dolgozik, hogyan fordít magyarból észtre?

— A turkui egyetemen Paula Palmeos docens tanította a magyar nyelvet és irodalmat. Ő az egyetemet Budapesten végezte, és azóta valóságos igehirdetője a magyar irodalomnak. Sokat köszönhetek neki, nemcsak azért, mert felkeltette az én érdeklődésemet is, hanem mert ma is

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Forrás

1973 [illegible] 6

Tóth Sándor
szobrászművész

1021

kájának megbénítása miatt szerdától kezdve megszűnik az MFA haladó szellemű tévé- és rádióműsora, valószínűleg nem jelenik meg az MFA „Április 25." című lapja és szüneteltetik a hadsereg politikai felvilágosító kampányát, amelyet hónapokkal ezelőtt kezdtek el az ország északi és középső részein élő lakosság haladó szellemű nevelésére.

A jobboldali katonai akciót éppen aznap hajtották végre, amikor a „baloldali

Huszár István, Politikai Bizottsá ja a Minisztertan helyettese szerdá megyébe látogat den, a megyei p ban *dr. Komócsi* Csongrád megyei ság első titkára a megye gazdasá ről. A megbeszélé vettek a megye és a város vezetői. Ezután Huszár István a szegedi városi pártszékházban gazdaságpolitikai aktívaértekezletet tartott.

belvízkárokról, az újjáépítés terveiről. A Minisztertanács elnökhelyettese végül felkereste a helyi Uttörő Termelőszövetkezetet is.

Épülő Nyíregyháza, a háttérben a jósavárosi toronyházak. (Elek E

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPTUDÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 AUG 28
Keletmagyarország

Tóth Sándor

1021

Egy a kiállítás szobraiból: Krisztike (bronz)

Hozzászólás:

Régi képek új szemszögből!

Burget Lajos kiállításismertető írásában a szabolcsi képzőművészek II. tárlatán felteszi a kérdést, mit csinálnak művészeink? Csak ennyira futotta erejükből? Más helyütt, a kiállított tárgyak nem újkeletűségén meditál.

A II. szabolcsi tárlat a *megye hivatásos* (Képzőművészeti Alap tagjainak) *művészeinek* kétévenként ismétlődő kiállítási lehetősége. Tehát a kiállított tárgyak is az utóbbi két évben készültek, ezek közül természetesen más tárlatokon már egy-egy szerepelt ez idő alatt. Szobraim közt van régebbi keletű is, de az még Szabolcs megyében nem volt kiállítva, bár a kritikus előtt ismert lehetett képesújságokból, pesti kiállításokról. Három gyermekem márvány- és bronzportréja itt van együtt először kiállítva, itt láttam én is együtt őket, mert eddig vagy egyik, vagy másik más-más kiállításon volt. Kár, hogy a rendezés a három, egy méretű gyermekportrét nem egy magasságba, egymás mellé helyezte, mint éremsorozatom darabjait is szétválasztotta egymástól.

Az „Uj" az újság nem képzőművészeti kategória. Hiába új ha nem jó. Leonardo „Menyétes nő"-je régi és mindig új emóciókat kelt bennem. Szomszédom szabadidőtöltő pótcselekvésként készített vízfestménye új, de minek? nem kép, tizenkettő belőle egy tucat. Kiállított tizenkét érmem közül nyolc most szerepel először Szabolcs megyében kiállításon és mind a tizenkettő itt készült egy éven belül.

A Szegedi Nyári Tárlaton, a budapesti „Mezőgazdaság a képzőművészetben" országos kiállításon, Berecz, Kerülő, Pál és én is szerepelek, ezek a tárgyak nem lehettek természetszerűleg ugyanakkor, a Józsa András Múzeumban is.

Végezetül ismerve a közönség reagálását az elmarasztaló kritikára, köszönöm e nagyszerű zsurnalista fogást, mert így többen lesznek kíváncsiak a tárlatra. Mindannyiunknak az a célja, hogy műveinket minél többen lássák, befogadják, elfogadják. Hiszem, hogy egy látogató sem megy el anélkül, hogy ne találna hozzá szóló egyetlen egy alkotást sem, ha ez így van, akkor *szükség volt e tárlatra is.*

Tóth Sándor

szálló ingázókkal (Hazafelé), és meglátja a gyároldalnak támaszkodó „melósokat" (Beszélgetők I—II.). Rátör egy Alföldi utcai cimbora emléke (T. L. a barátom), és fájó-szép képet fest az öregségről: Nagyanyám c. képén az alsóvárosi öregasszony átlátszóvá vékonyodott arcbőrét és áttetsző kék szemét emeli ki. Érezteti, hogy a test már lehanyatlott, csak a kialvó belső tűz naplemente előtti zümmögése válaszol a külvilágnak. Nem hagyja nyugodni a munka után a Sárkányban találkozó kisemberek látványa, sem akiknek kollektív hajlama a városszéli kiskocsmában vezetődik le. Mozdulatlanságuk mögött az együttlét melengető biztonsága és tétova öröme keveredik valami régi-régi, a tudat mélyén rejlő harc emlékével, amelyet őseik vívtak egymás ellen (Kocsma).

Mondanivalója az általánostól eltérő utat járt be. Mások induktív úton jutnak el mondanivalójuk végső összegezéséhez, ő deduktív úton ért el a hétköznapok festői fölfedezéséhez. De ilyenkor is azt a témát keresi, amely legalkalmasabb összefüggések föltárására, mert — vallomása szerint — minden témát meg lehet szépen festeni, de tudni kell, hogy melyikkel lehet a legtöbbet elmondani.

A fejlődés útját is ez irányban kell keresnie, hiszen korunk bonyolultabb annál, hogy csupán a humánum hirdetése kimerítse a művészi helytállás fogalmát. A jelek arra utalnak, hogy lesz ereje tovább lépni a társadalmi valóság, a szükségszerűen jelentkező társadalmi és egyéni konfliktusok progresszív jellegű ábrázolása irányába.

Zoltánfi fiatal még, elméleti felkészültsége és technikai fegyvertára gazdag, és máris művész, a szó nemes értelmében. Juhász Gyula Szeged egyik legjelentősebb festőjéről, Szöri Józsefről (1878—1914) ezt írta: „... a művészeknek abból a ritka fajtájából való ... akik szentségnek tartják a hivatásukat, akik mélységes komolysággal, egész lélekkel készülnek a pályájukra." — Ugyanez Zoltánfiról is elmondható.

A. F.

Tóth Sándor: Nóra

Szabó Endre

Tóth Sándor

Művészet, Budapest, 1943. aug.

tehát teljesen más helyzetet teremt. Az elnök már nem érthet mindenhez, de a fő-

dig kukoricát kapáltak, és részes kukoricát vittek haza, most munka nélkül ma-

Nőtt a zöldségtermő te
nagyobb a szarvasmarha-teny

Tanácskozott a TESZÖV vásárhelyi küldöttgyűlése

A Hódmezővásárhelyi—Makó Városi és Járási Termelőszövetkezetek Területi Szövetsége tegnap délelőtt a vásárhelyi Dózsa Tsz 1-es számú üzemegységének kultúrtermében tartotta meg idei utolsó ülését. A tanácskozáson többek között megjelent Kangyalka Antal, Makó város országgyűlési képviselője, és dr. Csatordai Antal, Vásárhely tanácselnök-helyettese is.

A küldöttközgyűlést Janovszki József TESZÖV-elnök nyitotta meg.

A küldöttek írásos összefoglalót kaptak a zöldségter-

felismerték az ágazat fejlesztésének jelentőségét, és az árrendezés után tovább növekedett a tenyésztői kedv.

Bizonyítja ezt, hogy az idei állattenyésztési mérleg a szarvasmarha-összlétszám 10—15 százalékos növekedését mutatja. Az ötéves terv záró évében viszont 31 százalékos lesz az állomány növekedésének mértéke 1970-hez viszonyítva.

A kitűzött célok elérésére — összegezte a beszámoló — 1976-ig 100 tehén után 88—90 darab borjút kell leválasztani; a jelenlegi 21 he-

kezeteiben hagyományos gazdálkodási ágazat a zöldségtermesztés, érthetően nagy vita alakult ki a kertészkedés továbbfejlesztésének elképzeléseiről.

Azt állapította meg a közgyűlés, hogy a tagszövetkezetekben 3,5 százalékkal nőtt az idén a zöldségtermő terület, 1971-hez viszonyítva,

de a zöldségprogram megvalósításának további, legfontosabb zálogaként fokozni kellene a termelési biztonságot.

Szorosan vett termelői

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1972 DEC 20

Tóth Sándor

Halak, madarak, emberek

Tóth Sándor kiállítása Szegeden

Vasárnap délben Szegeden, a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai képtárának földszintjén szép számú érdeklődő jelenlétében nyílt meg *Tóth* Sándor kiállítása. Bevezetőt a szűkebb pátriánkból Miskolcra elszármazott *Papp* Lajos SZOT-díjas költő mondott.

Szavaival közelebb akarta hozni a jelenlevőket a művész személyéhez és alkotásaihoz. Mint kifejtette: az itt kiállító szobrász a kísérletezők, az újat akarók, a mindig a nehezebb utat választó és járó elkötelezett, munkájukért és népükért felelősségtudatot érző és vállaló alkotók közé tartozik.

A bevezető után alkalmunk nyílt, hogy körülnézhessünk a szépen megvilágított teremben, ahol az ismert szegedi szobrász akttanulmányrajzait, valamint a halak-madarak összefoglaló kifejezéssel illetett sorozat márványszobrait láthattuk jó, sőt, hatásos elhelyezésben.

Tóth Sándor közel áll az itt élők szívéhez. Hosszú évek óta nyomon kísérjük fejlődésének állomásait, ismerjük, nagyra becsüljük eredményeit, szeretjük benne a megújításra-megújulásra irányuló törekvést.

Akttanulmányai az emberi formák mentől kifejezőbb megragadására tett erőfeszítéseiről tanúskodnak. Van karakterük, ugyanakkor nem nélkülözik a bájt, a kecsességet sem.

Ám nem árulunk el titkot vele, ha kimondjuk, hogy számunkra a halak-madarak sorozat darabjai jelentették az igazi meglepetést. E formavilág fölidézésével minden művészetek őskorába, a természethez kanyarodott vissza. Olyanok ezek a szobrok, mintha évezredeken át hullámot verő folyók csiszolták volna őket ilyenné. S annyival — tehát borzasztóan sokkal — többek, amennyit mindehhez hozzáadott az alkotó világlátásból, a maga emberségéből.

A halak és a madarak az élővilág törzsfejlődése során jóval megelőzték az embert. Némi — laikusra valló — túlzással még tán azt mondhatnánk: egy kicsit ők a mi távoli előképeink. A szobrász is a mi, immár domesztikált világunkat keresi, ábrázolja, véli föllelni bennük, az ősállapotig leegyszerűsített formák mögött.

Szépek ezek a színes márványok, a maguk tömbszerűségében. Amint az alaktalan anyagdarabból kibomlik a forma, a mű körvonala. A kettő azonban összetartozik. S éppen az adja meg részint ezeknek a szobroknak az utánozhatatlan báját, hogy egyszerre él bennük az amorfság és a kiformált esztétikum.

Gondolkodásra, tűnődésre is késztetnek ezek a kis szobrok. Meg kell állni előttük, erőfeszítést kell tenni megértésükért, töprengeni azon, mit is közvetítenek számunkra. Ezért jók. A műélvezőt be akarják vonni a világ megértésének, magyarázatának, átélésének és élvezésének folyamatába.

PAPP ZOLTÁN

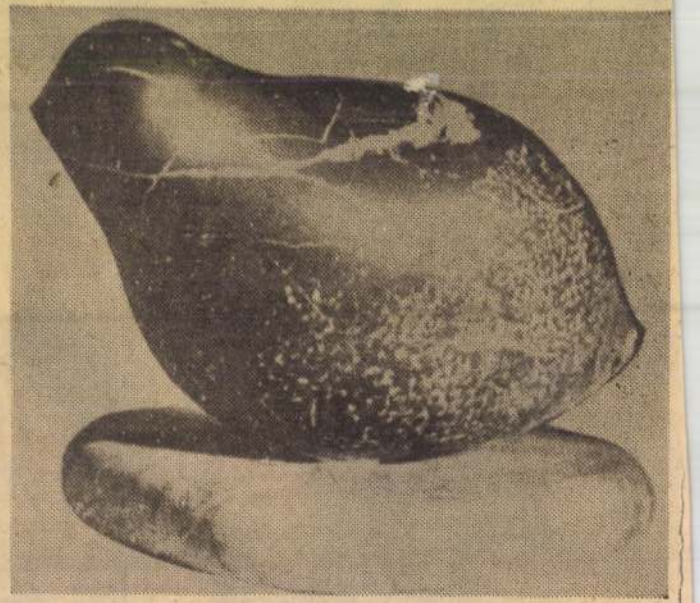

A kiállítás egyik szép állatfigurája

s-
ő-
e-
e-
ja,
gé-
nd-
oro-
leg-
siak vigy...
több éjjeliőr is innen kerül ... s fi-
zetés meglátszik a falun. Évente 50—60 la-
kást húznak fel az építők. Nem is akármi-
lyet, emeleteset. Amolyan kertvárosnak is
hívják Oros nagyközséget, és a jövője is
egyre gazdagabbnak látszik, mert aki nem
vágyódik a város kőrengetegébe, az húzódik
ide a város árnyékába. Hely van bőven
Oroson most is 400 házhely vár beépítésre
Meg aztán a gyárak is erre települnek in-
kább. Lassan összeér a falu meg a város.

Soktéle igény

Nem is kapnak nagy fejlesztést évek ó
Csak aludni járnak ide úgyis — mondjá
De azért nem teljes ez az igazság. Mert
munkáról nem is kell gondoskodni a fal
ban, azért az eljárók sokféle igénye, szüksé
lete itt jelentkezik. Városi igények — de
lehetőségek sok esetben nem városi sz
tűek. A harminc kilométeres úthálózat
csak a főutak vannak lekövezve, a töb
nyáron a nagy homok, ősszel-télen meg
nagy sár teszi járhatatlanná. Gép legyen
javából, ami kikászálódik belőle. Az ellá
is sok szó éri. Igaz, épült mostanában
új ABC, a falu közepén, de oda mégs
járhat fel mindenki a legtávolabbi utcák
is. Van még ezen kívül három élelmis
bolt, kicsi kis apró üzletek, nem oldják
a vásárlók gondját. A falu déli része e
nesen ellátatlan. Pedig nem mindenki
szívesen mindent a városból.

A szolgáltatást kisiparosokkal ol
meg. Nincs pénz szolgáltatóházra, tulaj
képpen nincs is rá szükség. Ami mu
adódik, azt elvégzik a kisiparosok, sok
meg úgyis csak az jó, amit Nyíregyh
csinálnak. Van itt villanyszerelőből egy
cat (még sok is, mondják) fodrász, ci
darálómester — de még pék is. Pékass
Négy mázsa kenyeret süt naponta egy s

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1975 MÁR 16.

Keletmagyarország

Tóth Sándor

1021

TÓTH SÁNDOR: Móra Ferenc-érem

ÓTH SÁNDOR: „Béke 1975"-érem

Tüzünknél csend volt,
csillag hunyorgott.
Reggelre fényes madaraink kirepültek,
szárnyuk csapását hallani.

A Részegekkel háltam egy szobán. —
Te ments meg, háromlábú oltár,
pléhkályha;
te maradj velem,
fenyőpalló,
gerenda,
hallgatás!

IME LEGÚJABB ISTENEM

Te vagy a földből nőtt gyönyör,
gátlás nem taszít szemeidben,
telt ajkaidnak kenyere
a mindennapi Szerelem,
mely izmaidnak, vállaidnak
asszonyi megadást parancsol
mezőn és szőnyegen.

Hunyori népnek barnarózsás
nagy melledet meg nem mutathatom;
ne beszéljen parázs arcomról;
mégis, rugalmas combodnál megragadva
föl akarlak mutatni valami napnak,
népnek,
papnak vagy pápuának:

ime legújabb istenem,
ki vélem ujjong minden gyönyörökben;
belém fogódzik, mint törzsébe az ág
s mint a lángolt bőr, rámtapad,
mint a lángolt bőr, rámtapad.

Tóth Sándor
1021 szobrászművész

Forrás, 1973. dec. 6.

TÓTH SÁNDOR

100 érmet, 50 szobrot és rajzokat bemutató kiállításának előszavából:

„Meggyőződésem, hogy a művészet a személyiség önkifejezésének sajátos formája, mely képes kapcsolatot teremteni térben és időben az emberek között. A szobrász — hitem szerint — képes arra, hogy véges létét az anyag megmunkálásával — talentuma által meghatározott fokon — a végtelen felé kiteljesítse."

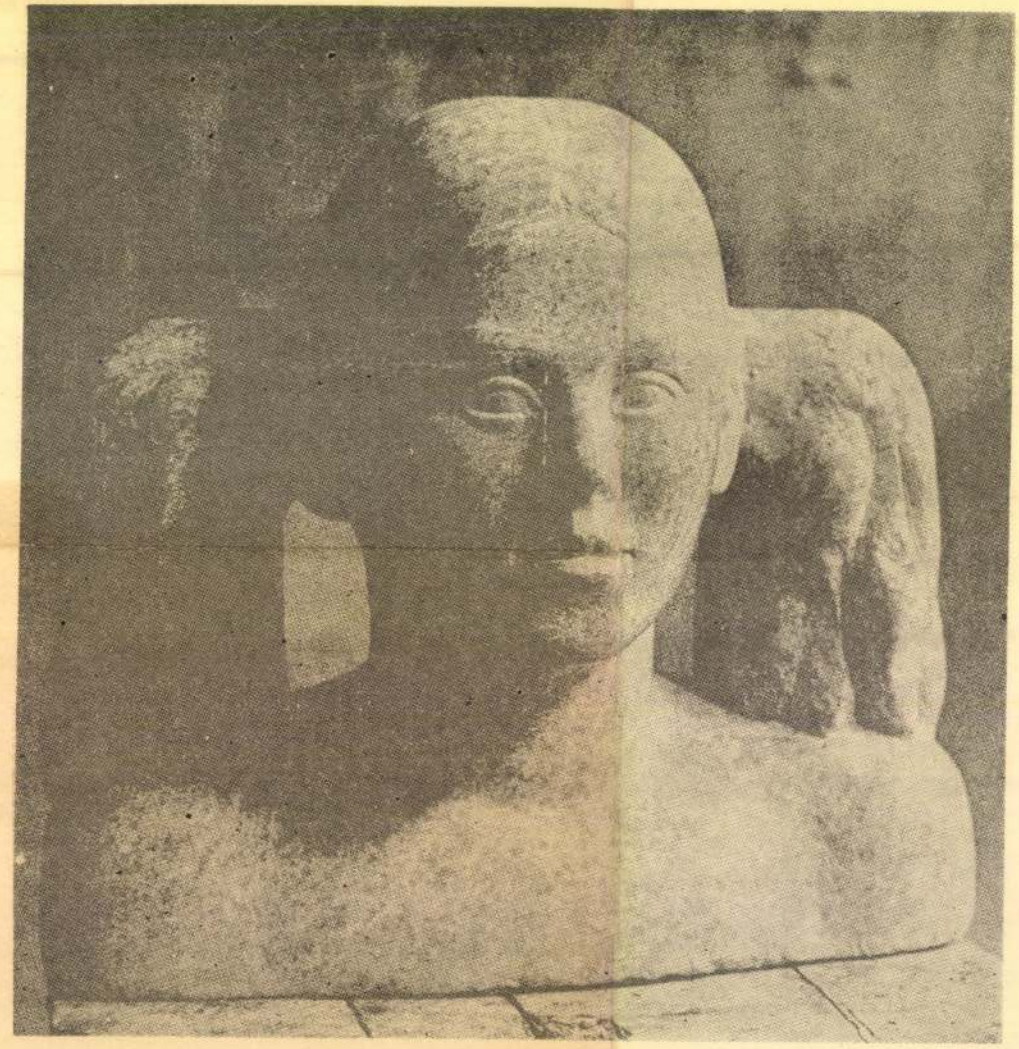

nyíregyház

Napjaink

Érdemes

Most kaptuk a hírt: október első szombatján, illetve vasárnapján kommunista műszakot rendeznek Nyíregyháza város ipari és mezőgazdasági üzemeiben és intézményeiben.

Már megint társadalmi munka — mondhatná erre az, aki csak a saját pihenését és önös érdekeit tekinti. De aki tudja, hogy a cél szép és nemes, hogy a pénzt nagyon is szorító gondok leküzdésére akarja fordítani a város párt- és tanácsi vezetése, az szívesen áldozza fel azt az egy műszakot.

Jó emlékeznünk még arra, hogy két évvel korábban megmozdultak az óvodákért a nyíregyháziak ezrei, sőt tízezrei. Ennek soha nem tapasztalt hatása mutatkozott: negyvenmillió forint gyűlt össze az óvodaakció keretében. És ebből a negyvenmillióból megépültek a gyermekintézmények. A viharos gyorsasággal tető alá hozott óvodákban ma már vidáman játszanak és tanulnak a kicsik. A szülők sokkal, de sokkal kevesebben állnak ma sorba a gyerek óvodai elhelyezése miatt, az édesanyák nyugodtabban dolgozhatnak és mind több édesanya mehet munkába az akció sikere nyomán.

A nyíregyházi KISZ-fiatalok Vietnam egy szakmunkásképző iskolájáért maradtak bent az üzemekben és a vállalatoknál nem is olyan régen. S amikor letelt a műszak — amelyben a társadalmi munkát végezték a tőlünk több mint tízezer kilométer távolságban élő fiatal testvéreikért — akkor azzal a jó érzéssel mehettek otthonukba, illetve a szórakozóhelyekre, hogy valami olyat tettek, amire büszkén gondolhatnak késői nagyapa korukban is.

Azután dolgoztak a nyíregyháziak egy ugyancsak igen nemes célért: a szabolcsi—szatmári tanyai kisdiákok számára épülő diákotthon alapjainak megteremtéséért. Ezt a kommunista műszakot is, — csak úgy mint a többit — siker koronázta. Mert vajon ki ne tudná, hogy mit jelent egy tanyán született gyereknek részesülni a kultúra másokat már régen elért áldásából, s előkészülni a holnap mind nagyobb feladatainak végzésére?

Október 5-én és 6-án újra szép célért mennek műszakba az emberek. Bölcsődéket építeni! — ez most a jelszó Nyíregyházán, s cseppet sem kisebb horderejű, mint a korábbiak közül volt bármelyik. A népesedéspolitikai határozat óta városunkban — milyen öröm ezt kimondani! — rohamosan megnőtt a kismamák száma. A bölcsődei helyek már most sem voltak elegendőek, s ezt azok tudják a legjobban, akik el akarták és el akarják helyezni picinyeiket. Ha pedig rohamos mértékben jön a gyermekáldás, akkor még nagyobb lesz a gond, amin semmilyen más módon nem lehet segíteni, csak újabb és újabb bölcsődék építésével.

Csakhogy az anyagi erő véges (ki tudja hányszor írtuk le már ezen a helyen is) és a tanácsnak nincs annyi ereje, hogy ezen a problémán is megfelelő időben, saját kereteiből segítsen. Így a kommunista műszaktól remélt másfél millió forint megteremtése esetén már jobban lehet mit kezdeni a probléma megoldása érdekében. Hozzáadja a városlakó társadalmi munkájával összegyűlt pénzhez a tanács a sajátját és ennek újra csak a nyíregyháziak látják a nagy hasznát: ha ötven vagy száz gyerekkel helyezhetnek el többet, már az is nagyon nagy dolog.

Amikor a városi pártbizottság egyik vezető munkatársával beszélgettünk erről, akkor ő hangsúlyozta, hogy ha írok az elkövetkező kommunista műszakról, azt semmiképpen ne felejtsem el mondani, hogy minden munkahelyen vigyázzanak az önkéntességre. Mert még oly nemes cél sem kívánhatja meg, hogy valahol is úgy menjenek ezen a szombaton, vasárnapon a munkahelyre a dolgozók, hogy önmagukban ne tisztázták volna: erre szükség van, ezt szívesen és örömmel vállalják.

Szól ez a figyelmeztetés elsősorban a vállalatok, munkahelyek párt-, szakszervezeti, ifjúsági, gazdasági vezetőinek, akiken nagyon sok múlik, hogy megmagyarázzák: érdemes cél szolgálatába szegődik az, aki e két nap valamelyikén időt és munkát áldoz.

K. J.

Kiváló tanár

Karrier hó

Nagyobbik lányát, aki ideggyógyász ts nársegéd a debreceni klinikán, megkérdezté kollegái: valóban ilyen jó pedagógus az édes anyád? Ő így felelt: „Nem tudom milyen pe dagógus, csak arra emlékszem, hogy mé gyermekkoromban az egyik vasárnap délelőt azt mondta nekünk, megfőtt az ebéd, de en gem ne várjatok, gyerekek, el kell mennen egy családhoz a város szélére. Bukásra áll gyerekük, valami baj lehet náluk..."

Két szívdobogás

Csenkér Györgyné azt mondja:

— Életemben kétszer dobogott nagyon szívem. Először Balmazújvároson, amikor az anyakönyvvezető előtt álltam. Másodszor az idei pedagógusnapon, a Parlament kupolacsarnokában, amikor szólítottak és Polinszky minisztertől átvehettem a Kiváló tanár kitüntetést.

Most, hogy ezt felemlíti, máris könnyekben érzi magát — a betegágyán. Ő, aki nem is emlékszik, hogy mikor volt utoljára táppénzen, most pihenésre kényszerül. Ráadásul éppen az évnyitó napján parancsolta ágyba az orvos. A visszérgyulladással nem lehet dacolni, de Csenkérne, a kisdiákok fáradhatatlan Anna nénije azt reméli, talán elég lesz egy hét és újra elindulhat minden reggel a nyíregyházi Damjanich út. 16. szám alatti kertes házból a hatos iskolába.

Csak félig igaz, hogy pedagógus családba született. Katedrán élte le az életét a nagyapja, pedagógus lett a nővére. Az viszont teljesen igaz, hogy a fiatal Molnár Anna minden vágya volt, hogy tanítson.

Balmazújvároson született, Debrecenben a Dózsában érettségizett, majd Szeged következett: az ő évfolyamuk volt az utolsó a háborús évek alatt, amelyik még be tudta fejezni a Polgári iskolai Tanárképző Főiskolát. Ez 1942-ben volt. Molnár Anna földrajz—biológia és testnevelés szakos tanári képesítést nyert. Majd pályázat útján került Nyíregyházára, az államsegélyes kálvineumba, a Búza utcára. A harmadik osztály főnöke lett.

— Hogy telik az idő! Amikor szembetalálkoztam a mostani szakfelügyelőmmel, Veres Gyulánéval, csak néztük egymást, aztán jót nevettünk, mert kiderült, hogy ő is abba az osztályba járt, amelyikben kezdő pedagógusként tanítottam Nyíregyházán.

Pedagógus — otthon

Aztán az esküvő. Vőlegénye, Csenkér György hazajött a frontról, 1944 február közepén mondták ki az igent Balmazújvárosban. Ez nem csak a házasság ténye miatt volt jelentős esemény Molnár Anna életében, hanem a háború miatt is, hiszen a férjét, aki műszaki képesítésű, több helyre szólította a munka. Aztán jöttek a gyerekek. Az első, a nagylány, aki ma már ideggyógyász. Majd a nagyobbik fiú, aki jelenleg üzemmérnök a Közúti Építő Vállalatnál. Aztán a második fiú, aki most harmadéves elektromérnök hallgató Budapesten.

Csenkérné, született Molnár Anna átmenetileg megvált a katedrától. A gyermekek nevelése ezekben a nehéz időkben egész embert kívánt és ő — családon belüli pedagógus lett.

Egy szerencsés véletlennek köszönhette, hogy visszakerült Nyíregyházára és a katedrára.

— A háború után férjem egy pesti cégnél dolgozott, és ingázott, mert lakás nem volt. Rövidebb időre mi is utánaköltöztünk, hogy közelebb legyünk és Jobbágyiban telepedtünk meg. Aztán a Tiszamenti Vízépítő Vállalatnak szakemberre volt szüksége és lakást is kínáltak Nyíregyházán. Jöttünk és azóta itt vagyunk.

Csenkérné elhatározta, hogy ha a legkisebbik fia iskolába indul, ő is tanítani fog. Először azt a választ kapta: mit képzel, ennyi kihagyás után, városban elhelyezkedni? Hiába mondta, hogy ő háromszakos nevelő, az újabb válasz az volt, próbálkozzék vidéken. Apagyot, Baktalórántházát és Ujfehértót ajánlották.

— Akkor még nem volt divatban, de én autóstoppal mentem ki Ujfehértóra. És meglepődtem. Az 1-es számú iskolában tárt karokkal fogadtak, mint testnevelő szakost.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 SEP 18
Keletmagyarország

Tóth Sándor szobrászművész

1021

Minden héten tárlat

Képzőművészetünk rangja

Évente több mint ötven képzőművészeti jellegű kiállítás változatos anyagában válogatnak a megyeszékhely lakói. Minden hétre jut egy, mióta megnyílt a városi kisgaléria a Szabadság téren, a városi művelődési központ gondozásában, s van Benczúr-terem, s létezik egy modern kerengő a tanárképző főiskolán. Ha átlagosan kétszáz nézővel számolunk kiállításonként, akkor is szép látogatottságot mondhatnak magukénak a tárlatok. De a jelentősebbek, mint az őszi megyei tárlat, vagy a sóstói nemzetközi művésztelep zárókiállítása, egymagukban is több ezer érdeklődőt vonzanak. Minden harmadik, negyedik városlakó — tárlatok nézőit számolva — megfordul valamelyik kiállításon, s ez olyan tény, amivel nem minden város dicsekedhet.

Szellemi és tárgyi oldal

Jó ideig arról kellett írni az újságban is, hogy Nyíregyházának nincs egy állandó kiállítóterme. Ez a gond már a múlté, de az is igaz, hogy az igények újabbakat szülnek. Egy-egy reprezentatív és arányaiban is nagyobb képzőművészeti tárlat megrendezése — mint az őszi megyei seregszemle — ma is sok bajjal jár. A megyei művelődési központ korszerűsített nagyterme a korábbiaknál jobb elhelyezési lehetőséggel kecsegtet, de továbbra is a „hiánylistán" kell nyilvántartani egy nagyobb kiállítási termet. Valójában mégsem hiánylistát akarunk adni arról, ami a képzőművészeti életünk tárgyi oldaláról hiányzik.

Túlzás nélkül megállapítható, hogy Nyíregyházán reneszánszát éli a képzőművészet. Folyamatossá vált az itt élő művészek munkássága, rendszeres jelentkezésük a hazai és a távolabbi, olykor külföldi tárlatokon, mint legutóbb Tóth Sándor szobrászművész firenzei szereplése. Meghozta eredményét a közös fáradozás, amelyet a megye és a város tanácsi, művelődési szervei fejtettek ki annak érdekében, hogy a jelenleg is itt élő és alkotóművészek mellett újabb, tehetséges művészek nyíregyházi letelepítését elősegítsék. Így lett városunk lakója Lakatos József és Tóth Sándor. Továbbra is várnak olyan művészeket, akik kedvet és érdeklődést éreznek Szabolcs-Szatmár, Nyíregyháza iránt és gazdagítani akarják az itteni képzőművészeti életet.

Az állandó alkotómag — és a köréjük csoportosuló művészetbarátok, amatőrök és érdeklődők — jelentik a folyamatos forrását a nyíregyházi képzőművészeti életnek. Nem csak mint kiállítók, hanem vendégtárlatok esetében, mint rendezők, szervezők, tárlatvezetők is közreműködnek. Többségük évek óta részt vesz a művészeti ismeretterjesztésben, képzőművészeti szakköröket vezet, foglalkozik az utánpótlás nevelésével is.

Intenzívebbé vált az utóbbi években a művészek és a művelődési intézmények kapcsolata is. Mindez ahhoz vezetett, hogy változatosabbá váltak a képzőművészeti rendezvények, a plakátművészettől a szoborkiállításig, a gyűjteményestől az egyéni kiállításig, a reprodukciós tárlattól a színháztörténeti és karikatúra kiállításig az érdeklődők széles rétegeinek érdeklődését keltette fel és elégítette ki. A színhelyek is tágultak. Otthont ad a színház emeleti kisgalériája, sőt a Krúdy mozi előcsarnoka is a képzőművészeti tárlatoknak.

Változó törzsközönség

Az igényesebb rendezés és a társművészetekkel való ötvözésre való törekvés is hozzájárul a képzőművészeti események népszerűségéhez, melyet a közönség számának alakulása is jelez. Valljuk be, korábban nagyjából ugyanazzal a törzsközönséggel — többségük művelődési dolgozó, hivatalból és illendőségből ottlévő emberekkel — találkozhattunk. Ma más a helyzet, olykor már a megnyitón zsúfolásig megtelik a terem, többségében olyanokkal, akik őszinte érdeklődésből jönnek és most fedezték fel ezeket a lehetőségeket. Az újszerűség is vonzza a közönséget. Nem a formabontás, hanem az elmélyültebb élményszerzés vezeti a rendezőket, amikor egy-egy képzőművészeti tárlaton kórust, irodalmi színpadot is felléptetnek. A tárlatvezetések is közvetlenebbek, közérthetőbbek és a művész-közönség találkozók gyarapodásával kialakulóban van a párbeszéd alkotó és néző között.

A nyíregyházi képzőművészeti programok csemegéje szokott lenni a minden nyár végén Sóstón megrendezésre kerülő nemzetközi művésztelep zárótárlatának bemutatkozása. Sokszínű, sokféle művészeti felfogást, árnyalatot, élményt felvonultató tárlat ez, amelynek megtekintése után többször sajnáltuk, hogy olyan rövid ideig állt nyitva a nagyközönség előtt. Reméljük a valóban csemegének számító tárlat nem egy-két napig nyújt majd lehetőséget az összehasonlításra, a hazai és külföldi alkotók munkáival való ismerkedésre, hanem jelentőségéhez és az érdeklődéshez mérten tartják nyitva. Az alkotók egy-egy munkájából — amely ajándékképpen Nyíregyházán marad — gyarapszik, gazdagodik és „áll össze" nem is olv sokára egy értékes gyűjtemény, amely egy állandó városi galéria anyagaként szerves részévé válik a nyíregyházi képzőművészeti tárháznak.

Kamaratárlatok, beszélgetések

A legnagyobb előrelépés és egyben legnagyobb gond az üzemi, termelőszövetkezeti, intézményi kamaratárlatoknál tapasztalható. Évente — főként a nyíregyházi művészeti hetek idején — tíz-tizenöt kamaratárlatot rendeznek, ahol egy szűkebb kollektíva, egy munkahely művészet iránt érdeklődő dolgozói szereznek közvetlen élményeket, köthetnek ismeretséget a festészettel, szobrászattal. Igen nagy lehetőségeket rejtenek ezek a tárlatok, megérdemlik a támogatást, a gondos szervezést. Ügyelni kellene arra, hogy ne maradjon el, ne váljon esetlegessé az előkészítés, s valamilyen képzőművészeti ismeretterjesztő előadás, filmvetítés előzze meg a tárlatokat. A kiállítások idején pedig legyen alkalom arra, hogy a nézők találkozzanak, beszélgessenek, ha kell vitatkozzanak az alkotókkal. Az előzetes propaganda — helyben — sokszor eldönti a tárlatok sorsát, hisz nem egyszer láttunk már éppen arra járó, vagy munkából „meginvitált" embereket, akik maguk sem tudták, hogyan is kerültek oda.

Az ilyen élmények aligha vezetnek eredményre. Ez a művészek oldaláról is áll; nem egy kiállítást kellett már „tűzoltómunkával", órák alatt „tető alá hozni", mert az alkotót a rendezők elfelejtették időben értesíteni. Az ilyen rendezési hibák a képzőművészek kedvét vehetik el az üzemi és munkahelyi tárlatoktól.

A képzőművészeti kultúra terjesztésére kiváló lehetőségeket teremtenek az örvendetesen szaporodó lakóterületi párt és művelődési házak, melyek különösen az új városnegyedekben jelentenek sokat. A III. kerületi Honvéd utcai párt- és művelődési ház saját jól szervezett képzőművészeti programjaival bizonyítja, hogy van értelme a különféle tárlatoknak, még akkor is, ha azokat többségében az intézménybe leginkább bejáró emberek nézik meg. A párt és művelődési házak látogatottsága a különféle politikai rendezvények, nyilvános pártnapok, klubestek, irodalmi összejövetelek és más alkalmak révén mindjobban növekszik.

Értőbb közönséget

Nyíregyháza képzőművészeti rangját elsősorban az itt alkotó művészek és a folyamatosan sorra kerülő mind rangosabb, változatosabb kiállítások jelzik. Vannak még persze tennivalók, a képzőművészeti alapok lerakásában a jelenleginél nagyobb szerep vár az iskolákra, nemkevésbé a művelődési intézményekre, TIT-re, könyvtárra, művelődési házra, klubra, múzeumra, hogy értőbb közönségre, aktív befogadásra találjanak a kiállított művek. A művészeknek pedig még közelebb kell kerülniük az emberekhez, közönségükhöz, akiknek alkotnak, mert egyetlen művész sem élhet meg tartósan a közönség biztatása, elismerése, olykor pedig kritikája nélkül.

Páll Géza

Képkiállítás a főiskola kerengőjében

gyakorlattal rendelkező fa- és gépipari mérnököt keresünk. Pneumatikában jártas elektrószakos gépipari üzemmérnököt felveszünk. Ipari számvitelben gyakorlattal rendelkező mérlegképes képzettségű dolgozót felveszünk főkönyvelőhelyettesi munkakörbe. Fizetés megegyezés szerint. Lakást biztosítani nem tudunk. Bajai lakosok részére, vasúti közlekedéshez útiköltséget térítünk. Bátaszéki Kádár- és Faipari Szövetkezet. Jelentkezés a szövetkezet személyzeti előadójánál, személyesen vagy írásban. 290

SZIKVÍZ és üdítőital üzemünkbe, felveszünk férfi és női munkaerőket üvegmosásra és üdítőital töltésre. Bérezés megegyezés szerint. Jelentkezés Kecskemét, Mindszenti u. 3. UNIVER Szövetkezet központi telepe, szikvízüzem. 1667

„FÉMMUNKÁS" Vállalat kecskeméti gyára felvesz lakatos szakmunkásokat és betanított lakatosokat, továbbá fiatal segédmunkásokat, akiket átképezünk betanított lakatossá, betanulási idő 6 hónap. A betanulási idő alatt személyi órabért biztosítunk, a 6 hónap eltelte után a betanított dolgozókat teljesítménybérbe foglalkoztatjuk, jó kereseti lehetőséggel. Vidékről bejáróknak útiköltséget térítünk. Jelentkezés: Kecskemét, Izsáki út 2—6. 1534

KÖZLEMÉNYEK

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS! A Kecskemét Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága a városközpont rekonstrukciója során kialakuló üzlet-utcában előnyös feltételek mellett biztosít — részben két szinten elhelyezkedő — összesen 200 négyzetméter üzletteret régi épületben, elsősorban cukrászda, kávézó, esetleg eszpresszó kialakítása céljára. Az ajánlatokat a kereskedelmi csoporthoz kell eljuttatni, f. év május 30-ig. 580

A DÉMÁSZ értesíti a lakosságot, hogy Kecskeméten az Óvónőképző számára létesített VHTR-állomást valamint a Matkói úti AGROKER-telep részére létesített 10 kv-os kábelt és VHTR-állomást 1973. április 18-án feszültség alá helyezi. Fenti időponttól a létesítmények érintése és megközelítése életveszélyes és tilos! 1617

*

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Köszönetet mondunk mindazon rokonoknak, ismerősöknek, akik szeretett édesanya és feleség

TÓTH JÁNOSNÉ

Boros Irén

temetésén megjelentek, sírjára virágot, koszorút helyeztek, mély fájdalmunkat ezzel enyhíteni igyekeztek.

Gyászoló család,
Kecskemét.
24032

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 ÁPR 15

Petőfi Népe

Tóth Sándor szobrász

MŰVELŐD

Művésztelepiek a mozitárlaton

1021

Az utóbbi években a kecskeméti alkotóház — a művésztelep — lakói egyre gyakrabban mutatkoznak be a megyeszékhely közönsége előtt. Ennek a törekvésnek egyik bizonyítéka lesz az a kiállítás is, amelyet holnap nyitnak meg a Városi mozi előcsarnokában, a mozitárlat keretén belül.

Ezúttal a negyvenéves — miskolci származású — Tóth Sándor szobrász és a kecskeméti Goór Imre egy-egy alkotását mutatjuk be olvasóinknak.

1975. március 9.

Megyei tájakon

KABALÁS

Kabalás. Sívó homokdomb mögé bújt, mintha szégyellnie kellene valamit. Nyíregyháza peremén van a település, alig hat kilométerre a nagyváros zajától, ahová négy-öt szolga- és zsellércsaládot vetett ki a sors a harmincas évek végén a Nagyatádi-féle szemfényvesztő földreform nyomán. Ide űzték a szegénységet, sorsukra bízva az embereket, hogy újabb szolgaságot, ilyen viszonyokat szüljenek, teremtsenek. Nem falu ez, nem is tanya. Ez utóbbi ellen meg hosszasan tiltakoznak is a szülőhelyüket kedvelő-szerető, azt ápoló kabalásiak.

Hamvas, harmatos tavaszias reggelen olyan ez a kiváló műúttal körül ölelt, s négy utcájával elhelyezkedő embersziget, mint egy üdítő kis oázis a nagy, lüktető város tőszomszédságában. Pihenőhely, tiszta, kertes, csa-

meg. No, mentünk a lányainkkal a bál Nyírpazonyba Bodnár Janinéval. Ott kérdé ték a lányoktól az udvarolni akaró fiúk, ho valók. Szégyellték azt mondani, hogy a Lói tállóba. Mondjátok azt, hogy Kabalásra."

És kacagja ő is, meg azok is, akik mo hallják először. Kabalás élő település, kilen ven házának többsége modern, komforto családi ház. Lélekszáma közelíti a háromsz zat. S e törvénytámogatta, mert beruházásol kal út, villany stb — is fejlődő, s mégis e dig tilalomfákat is állító kis embersziget é dekeit, élni akarását a falusi „törvényházban a pazonyi községi tanácsban három férfiú kéj viseli. Horváth Ferenc, Rácz László és a t nító úr. Csodálni való a patriotizmus, ahe gyan ez egy ilyen kis közösségben kialakult, é 1958-ban az első iskolájának helyet Révé Pál adott saját házának egyik szobájában. Ic járt Vass Péterné. „Én még ott tanul

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1975 [illegible] 9.

Keletmagyarország

Tóth Sándor
1021

VASÁRNAPI MELLÉKLET 1975. március 9.

A nyíregyházi városi művelődési központ kiállítótermében rendezett rajz- és grafikai kiállításon láttuk. Tóth Sándor: Alvó gyermek (tusrajz)

edményre vezet. Példaként említem Kisvár
szleges közművesítés esetén megállapítható k
tt van. Nyíregyháza városban magas fokú közmű
0 Ft közötti. A forgalmi érték — természetesen kiküszöbölve a konjunkturális té-
ezőket — ezt ugyancsak nem haladja meg.

A kisajátítások tervszerűsége és üteme a forgalmi értékre kedvezően hathat abban
esetben, ha ez egyszerre nagyobb területrészre terjed ki. Gyakorlati tapasztalat
gyanis az, amennyiben több ütemben történik a kisajátítás, a forgalmi érték emel-
dik, mert a kártalanításként kapott összegnél az ugyanazon utcában lévő ingatlano-
t az eladók már magasabb áron adják el. A forgalmi érték emelkedése pedig vissza-
t a kártalanításra, mint értékemelő tényező.

Ezen szempontok mellett még indokolja az egy városrészen egy ütemben történő
sajátítást az is, hogy így nem kerülne sor értékveszteség megállapítására. Előfordul
yan eset, amikor egy ingatlant több ütemben sajátítanak ki, amikor értékveszteség
egállapítására is indok van — mert a visszamaradt terület használhatósága, forgalmi
téke csökkent. Ezt követi a második kisajátítás, amikor a korábbi értékveszteség
ljes összegében nem térül vissza — mert az időközben történt forgalmi érték emel-
édése miatt a kártalanítás a korábbi eljárásban megállapítottnál magasabb.

A fentiekben a kisajátítási kártalanítás néhány — legnagyobb érdeklődésre számot
rtó — kérdésével kívántam foglalkozni és bizonyítani azt, hogy kártalanítás során a
gszabályok betartása mellett biztosítható a két legfontosabb alapelv érvényesülése.

odalom:

ampis—Varga—Varsányi: A kisajátításra vonatkozó jogszabályok.
. Törő Károly: A kisajátítási kártalanítási jogunk időszerű elméleti és gyakorlati kérdései.
. Tanka Endre: A kisajátítási kártalanítási perek bírósági gyakorlatának egyes időszerű kérdése.
. Kovács László: A forgalmi ár szerepe a kisajátítási kártalanításban.

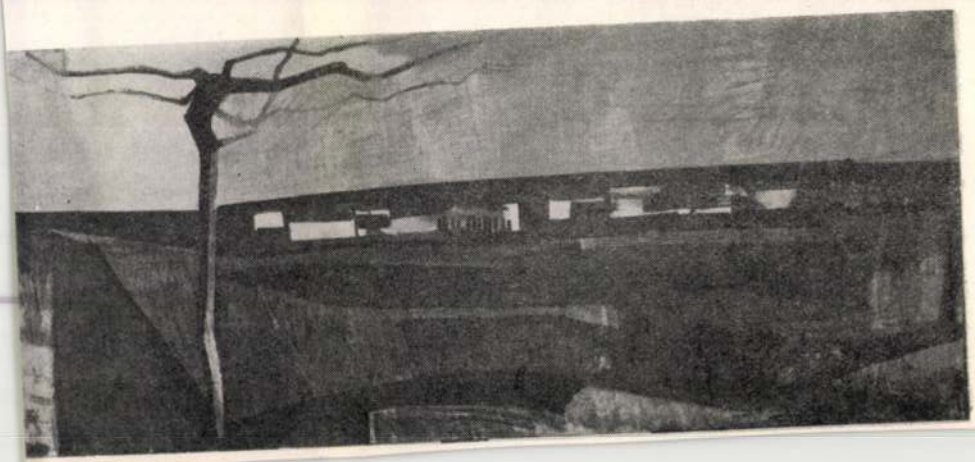

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 3

SZABOLCS SZATMÁRI SZEMLE

Tóth Sándor

1021

Tóth Sándor: Sóstói sztélé. (A II. Szabolcsi Tárlat anyagából.)

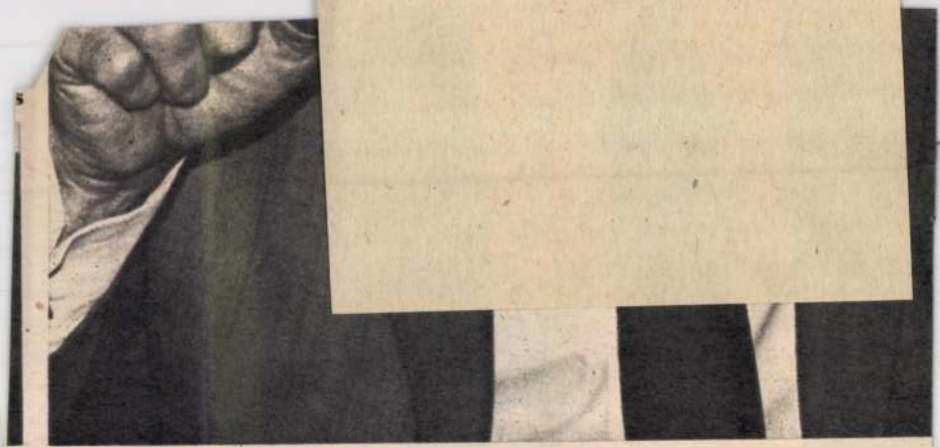

Bitskey Tibor: „Ezúttal kérek elnézést azoktól..."

éje

gálván, a lába előtt nem
elybe beleesett.
ítva a szót, és erről aka-
elmondhatjuk, hogy szá-
elérendő eredmény, or-
: a takarékosság.
illet, figyelmeztet azon-
gy józan, okos, célszerű,
lt, minden áron való ta-
szó.
ajdonképpeni — példám

l Vasműben jártam.
találkozik az ember a
erű takarékosságra való
engem nem is annyira a
örekvései, gazdaságossági
ményei érdekeltek, mint
lődés — a munkásmű-
Vasmű dolgozóinak kö-
yesen folyik. Ezekről az
ről hallván, mégis meg-
zervezeti bizottság agit.-
bizottságának vezetőjét:

— Tessék már mondani... Mibe kerül ez a munkásművelődés a Vasműnek?

Szabó Andrásné pontosan tájékoztatott:

— A munkásotthon vállalati támogatása, a részesedési alapból, hárommillió-háromszázezer forint. A munkásotthon további, szükséges fejlesztése ötven-hatvan milliót igényel.

Bár ez harminckétezer dolgozónak az érdekét érinti a Vasműben, mégis kiszaladt a számon:

— Nem sok ez egy kicsit?

— Az többe kerülne a Vasműnek — nyugtatott meg Szabó Andrásné —, ha nem volna közművelődés.

Erről van szó.

Arról, hogy a közművelődés — a munkásművelődés — vállalati érdek is egyúttal. Szocializmust építeni a gazdaságban is — modern korunkban — csak a „kiművelt emberfők sokaságával" lehet: eredményesen.

Erről elfeledkezni, és ezen takarékoskodni, bizony, oktalanság, elvakultság, előre nem látás volna.

Vagyis: az a bizonyos gödör, amelybe már Thálész is beleesett, mert nem nézett a lába elé, csak felfelé fordította a fejét, állandóan a nagyot, a magasságot — az egeket — vizsgálván.

Simon Gy. Ferenc

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 JAN 17
KÉPES ÚJSÁG
Budapest
Tóth Sándor
1021

Tóth Sándor: BENCE (bronz)

munkaerő-gazdál-
ódásán. (Bp. 3022)

TAURUS
UMIGYÁR

Taurus

felvesz

AKORLATTAL
NDELKEZŐ

vilántartót

rszám-
ytőket

ntkezés a gumi-
r személyzeti
portjánál, Nyír-
háza, Derkovits
07.
(349967)

KUTATÓ
FÚRÓ
LLALAT
BRECEN,

ostorpályi u. 29.
felvesz

LTOZÓ MUN-
AHELYRE GÉP-
ZELŐKET ÉS
GÉDMUNKÁ-
KAT.

ntkezni lehet a
lat munkaügyi
lyán szombat
telével.
(734)

a Presperitás
Budap

Két férfi segédmunkást, egy takarítónőt felvesz a Csemege ABC Kossuth tér 8. (34927)

Hétvégi ház 200 öl termő gyümölcsössel eladó. Villannyal, — hideg-meleg vízzel ellátva, városhoz 3 km-re, autóbuszmegálló mellett. Lakásnak is alkalmas. Északi krt. 58. IV. 20. este 6 után. (34808)

Társasházból kettőszobás lakás OTP-hitelátvállalással eladó. Pince, garázs van. Ugyanitt motorcsónak 250 köbcentiméteres Moszkva motorral. Északi krt. 58. IV. 20. este 6 után. (34807)

Mátészalka, Ságvári Endre út 70. sz. 141 négyszögöl telek napi áron eladó. Levélcím: Budapest. 1086. Karácsony Sándor u. 35. földsz. 2. Gargya Antal. (Bp. 8405)

Egy, vagy másfél szobás OTP. vagy szövetkezeti lakást hitelátvállalással veszek. Cím: Báki Miklós, Nyíregyháza, Toldi u. 26. II em. (34843)

Lemezhajlítót (kézi) sürgősen vennék. Értesítés: Lidák Pál Nyírtelek, Rákóczi u. 58.

Vállalatunk kerámiaüzeme Nyíregyháza, Széchenyi u. 46. női dolgozókat felvesz. Bérezés teljesítményben. Sz. Sz. m. Kéményseprő Vállalat. (755)

Fiatal gyermektelen értelmiségi házaspár üres szobát keres konyhahasználattal. Címeket a kiadóba. (34848)

A Déli alközpontban 2 1/2 szoba + étkezős IV. emeleti összkomfortos OTP. lakás eladó. Érdeklődni du. 6—7-ig. Cím a kiadóban. (34982)

Újtípusú Wartburg de Lux eladó. Balkány, Vörös-hadsereg 10. (349951)

Hálószoba konyhabútor, asztal, székek eladók. Sarkantyú út 34. (349959)

Garázs, régi pianinó eladó. Makláris. Öz köz 61. fsz. 2. Érdeklődni mindennap este 6 órától. Telefon: 18-318. (4844)

1973—74 év legeseményesebb németjuhász kanja, cseh-nyugatnémet vérvonalú 6 hetes kölykei kaphatók. 4400. Nyíregyháza. Sólyom u. 36. Loós Béla. (34828)

UV frsz.. **Trabant** Speciált vennék. Kombi előnyben. Cím a kadóbon. (34980)

UB rendszámú Wartburg Limousine eladó. Szegfű utca 7. Megtekinthető hétfőn, kedden egész nap. (349972)

IG Wartburg de Luxe tolótetős eladó. Napkor, Orosi út 3. (349970)

Két és félszobás kertes családi ház (214 négyszögöl) a város belterületén, Rózsa u. 22. sz. alatti igényesnek eladó. Érdeklődni lehet vasárnap kivételével mindennap 18 órától. (34933)

Első emeleti háromszobás garázsos társasházlakás eladó, vagy másfélszobásra cserélem. Cím a kiadóban. (34713)

Kéttűágyas kötőgép, villanyorgonamagnó eladó. Sóstógyógyfürdő, Fürdő u. 3. Érdeklődni este hat után és vasá nap (34948)

Eladó bajai gyártmányú vízszivattyú hidrofortartállyal 220 voltos világítási áramra. Mátészalka, Dózsa György 9. Kádár villanyszerelő. (741)

Nyíreg
Vidéke
a javítá

Címü

RAMO

Telefo
Nyitva
szomba

A

f

asztalos,
villanysze
betonel
valamin
Mur
Jelent

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720
1975 JUN 8

Keletmagyarország

Tóth Sándor

1021

Tóth Sándor rajza

A műsor a költővé érés folyamatába építi be V
szeket, a költői érzékenység fokozódásának a kétség
betegséggel járó reménytelenség és reménykedés an
ebben a részben is a Váci-írások vallomásai mutatj
Feleségéhez írt önéletrajzi levele). De nagyon árnyal
sorakozik itt fel a szülők és Thury Zsuzsa emlékezés
tunk, hogy a műsor e részében csupán egyetlen verse

Jelentőségének megfelelően központba kerül a r
sága is. A költő-feleség Juhász Mária hallatlanul na
Vácit a szemérmes hallgatásból, s elküldte az első verseket Illyés Gyulának bíralatra.
Illyés már többször, itt is kiemelte okos és ösztönző szerepét a költő életében, s ez minden bizonnyal így van. Sokat veszítettünk azonban azzal, hogy Juhász Mária műsorban elhangzó vallomásai roppant szűkszavúak, visszafogottak voltak.

Ezen a ponton kapcsolódik Vácihoz Illyés Gyula megszólaltatása, a műsor egyik leglényegesebb nyilatkozata. Illyés a maga szerepét roppant szerényen csupán a tehetség felismerésére korlátozza, bár mindenki tudja, máshol Illyés is megírja, hogy kapcsolatuk mélyebb, összetettebb volt. Azonban a tömör vallomás így is kiemeli Váci vonzó költői személyiségének négy legfontosabb vonását: eredendő szerénységét, érték iránti érzékenységét, rátartiságát és alapos műveltségét. Talán éppen azokat a vonásokat, amelyek Illyést magát is a legjobban jellemzik.

A teljes műsoridő második fele, körülbelül másfél órája a szerephez, tollhoz jutott költő hódításainak, szolgálatainak, égéseinek 15 évét öleli körül, azt a folyamatot érzékelteti, melynek során Váci az „ereszalja" szűkebb világából a „mindenütt otthon" gondolatáig, a teljesség vállalásáig jut el. A „magyar irodalom mindenese", a szerkesztő, a képviselő-politikus, a mindennapok forradalmára gazdag portréja bontakozik ki Biszku Béla, Garay Gábor, Galambos Lajos, Lengyel József, Szakonyi Károly, Mátyás Ferenc, Margócsy József, Sipkay Barna és Farkas László visszaemlékezéséből. A műsor e részét Váci közismert 1963. március 26-i képviselőházi felszólalása kristályosítja, hiszen ehhez kapcsolódik a Te bolond című keserű vers, de ehhez a gondolathoz fűzi megjegyzéseit Biszku Béla a megyei iparosodásról, a kulturálódási feltételek szabolcsi előrehaladásáról szóló nyilatkozatával, s így vagy úgy szinte minden vallomást tevő erről beszél: a felelősségről, a bajok feltárásának őszinteségéről, azaz a korszerű szocialista emberi ars poeticáról. Sajnos, Váci költészetének két utolsó fejezete: az Eső a homokra és a posztumusz A sokaság fia c. szakasz eredményei és problematikája már alig került be ebbe a műsorba, s ez feltétlenül hiányérzetet kelt, hiszen

1976 1
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Tóth Sándor

Szabolcs-Szatmári Szemle

1021

Tóth Sándor: Nóra.
A II. Szabolcsi Tárlat anyagából.

L-alakú
vendégl
vagy ba

Láton
alatt pékkenyérrel. Amikor észrevesz, megáll, felém fordul, s erősen figyel.

— Kit keres? — szól át kisvártatva.

Tudtam, hogy ezt fogja kérdezni. Elmondom azt is, miért tudom. Barangolásaim során idegenként sétálgatva a községek utcáin az idős emberek mindenütt leplezetlen, sőt tolakodó érdeklődéssel firtatják, kihez jöttem, egyáltalán mi szél hozott falujukba. A gyerekek, a fiatalok ügyet se vetnek rám. Bezzeg az öregek elszántan rámszállnak. Ők ráérnek, unatkoznak. Esemény, ha idegent látnak, tudni akarják, ki fia, borja. Közben-közben éppen beszélgetőkedvem jóvoltából az érdeklődőktől én kezdtem érdeklődni. Ilyenkor sokmindent megtudtam. Az igazat is, a lényeget is. Azt, hogy a kíváncsi öregeket nem a kíváncsiskodás, egészen más hajtja. Reménykednek, hogy én vagyok a hírhozó, az az ember, aki éppen őket keresi, akit a gyerek itt-ott megkért: úgyis felénk jársz, szólj be az öregemnek, jól vagyunk, hónap végén hazamegyünk, küldjenek néhány tojást és egy kakast.

Sok-sok beszélgetés után rádöbbentem: szüleink az „egyedüllét" nagy-nagy árát fizetik fiaik egzisztenciájáért. Magukra maradtak. Korán és szinte végérvényesen elvesztették városba repülő gyermekeiket, hisz az ott meggyökeresedő lány, vagy fiú annyi, mintha nem is volna. Sokan és sokszor elpanaszolták: fájdal-

lany
őket
majd
szün
dig
semm
a ré

Mi

El
rek
jobb
ik ö
dan
ezen
akba
ják.
ket.
fogla
ne f
a ha
az u
kapu

—
dom

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1976 FEB 15

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Szeged

Tóth Sándor

1021

TÓTH SÁNDOR: BÁRKÁK

te el.

A 34 válasz közül egyetlen érdemelte meg az öt pontot. Elfogadható volt hat. Tizennégy jelölt összekeverte a törvényeket a 12 ponttal, különböző reformjavaslatokkal, fogalma sem lévén egy program és a törvényalkotás közötti különbségről. Nem dolgozta ki a kérdést: egy. Ez eddig 22 dolgozat, ne tessék fáradni a számolással. A továbbiakban sem, mert 38 lenne az összes 34 helyett, egy ember ugyanis több hibát is elkövethet. Három dolgozat szerint a magyar nyelv ekkor vált hivatalos nyelvvé. A trónfosztást ketten írták le — összetévesztvén 1848 és 1849 áprilisát. *Földosztásról* négy, *általános és titkos választójogról* három dolgozat szerint intézkedett a törvény. Négyen úgy vélik, hogy *a nemzetiségek önrendelkezési jogot kaptak.*

Mint mondtam, ők a jobbak. Nyolcan közülük jelesre feleltek a szóbeli vizsgán. De közéjük tartoznak azok is, akik megajándékoztak minket a forradalomtól ózkodó Lenin és az „ahány gyerek, annyi hold föld" meglepő leleményeivel.

Közéjük tartozik az a diák is, aki nemcsak a középiskolából hozott két jelest, hanem a felvételin is mellétett kettőt. Főiskolásként politikai versenyeket nyer, sokat és sikerrel dolgozik a főiskola tudományos diákkörében. Történetesen nálam felvételizett. Önkínzó szokásomnak engedve tőle is megkérdeztem, mint minden jelestől, a jegybe már nem számítva be a választ: hogy mit gondol, mekkora lehetett egy jobbágytelek Magyarországon; s hogy mi volt a különbség az úrbéres és allodiális — vagyis a földesúr saját kezelésében levő földjén, a majorsági birtokon dolgozó — jobbágy között. Nem tudta. Eddig még senki sem tudta. Meg sem lepődtem.

Miért is lepődtem volna meg? A kétéves tapasztalat is elég volt arra, hogy megtanuljam: ebben a kérdésben a legnagyobb a fogalomzavar. A jobbágy elnyomott és kizsák-

Tóth Sándor

II. RÁKÓCZI FERENC **TÓTH SÁNDOR ÉRME**

Napjaink, 1976. Jul.

Cigány-dalok és balladák

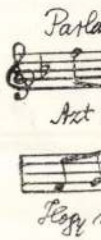

Ternyi romnyi téjle gilasz

Ternyi romnyi téjle gilasz,
ke voj po pányi te thovel.
Ke terno rom pala la gilasz.
– Lesz ma tuke, ternyi romnyi?

– Szár te lav tu, terno romu,
hi man ek phrál, mudárel tu.
– Ke pe kodi sáj zsutinesz:
dzs a'ndo kos vés, hutyi szapesz!

Hutyi szapesz, mirgesónesz,
haj kiráv lesz tye phráleszke.
Andre gilasz o terno rom.
– Szo kirávesz tu, phenyóri?

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Napjaink
1976 FEB

Tóth Sándor

1021

RADNÓTI

TÓTH SÁNDOR ÉRME

zeti hétfő

a „KELET“
Áruház
cipő-
és méterárú-
osztályán

apható:

dál és textil felsőrészes
ersey szövetek, VISOLA
ők, frottir törölközők és
(349984)

CSŐSZERELŐIPARI VÁLLALAT DEBRECENI KIRENDELTSÉGE

FELVESZ
helyi munkákhoz
fűtésszerelőket,
csőszerelőket,
hegesztőket,
lakatosokat,
segédmunkásokat.
Budapesti munkahelyekre víz-gáz-fűtésszerelőket, hegesztőket, lakatosokat és segédmunkásokat. Vidékieknek szállást, kiküldetést biztosítunk. Jelentkezés Debrecen, Mikepércsi út 5.
(Db. 380742)

A NYIRBÁTORI TÖVÁLL

FELVESZ

anyagbeszerzőt,
vb-szerelő,
parkettás,
szobafestő, mázoló,
kőműves
szakmunkásokat,
valamint
segédmunkásokat.

Szakkönyvtár

Madárvédelem

Melyek kertünk, házunk, parkjaink hasznos madarai, s mit tehetünk, hogy a levegőnek ezeket az apró tornászait a közelünkbe szoktassuk — talán csak azért, hogy mozgásukban, létükben gyönyörködjünk, talán azért, hogy tevékenységüket a maguk hasznára fordítsuk. Kell-e télen etetni, s ha igen, mivel és hogy tegyük azt, hogy kis védenceinknek valóban segítsünk és ne kerüljünk közben senkivel se összeütközésbe? Ilyen és ehhez hasonló kérdésekre kapunk választ dr. Vertse Albert könyvéből, melyben részletesen leírja a hasznos madarak megtelepítésének módját. Művét életszerűvé és gyakorlatiassá teszik a szerző éveken keresztül végzett kísérletei és tapasztalatai. A könyv gyakorlati értékét fokozzák a világos magyarázó ábrák, a természetvédelem hazai törvényes előírásaiból a madárvédelemre vonatkozó részek közlése a függelékben.

Dolgozókat alkalmaznak

A NYIRSÉG RUHÁZATI SZÖVETKEZET varrodai munkára kétműszakos munkaidő-beosztással szak- és betanított munkásokat azonnali belépéssel felvesz, az alábbi telephelyekre: Nyíregyháza, Vasvári P. u. 36. Tiszavasvári, Hősök útja 36. Kemecse, Vörös tér 7. Jelentkezés fenti telephelyek vezetőinél, valamint gyors- és gépírói munkakörbe egy dolgozót és egy villanyszerelőt felvesz. Jelentkezés: Nyíregyháza, Vasvári P. u. 36. (303126)

A NYIREGYHÁZI TANÁCSI ÉPÍTŐIPARI VÁLLALAT felvételre keres szobafestő szakmunkást. Jelentkezni lehet: Tokaji út 3. (303103)

A KISVÁRDAI VÁROSI TANÁCS V. B. építőipari költségvetési üzeme Kisvárda, Fáy A. u. 4. sz. azonnali belépéssel felvételre keres **ÉPÍTÉSZMÉRNÖKÖT** építésvezetői munkakör betöltésére. Gyakorlattal rendelkezők előnyben. Fizetés megegyezés szerint. Felvétel esetén lakásról gondoskodunk. Jelentkezés fenti címen. (795)

A NYÍRSÉGI PATYOLAT VÁLLALAT kötöttáru-összeállításhoz betanított vagy szakmunkásokat felvesz. 10/120. DXV. 8/100 DV, 8/80 sikkötőgépek eladók. Érdeklődni: Mártirok t. 9. VII. em. (796)

A VAGÉP VÁLLALAT autószerviz üzeme felvételre keres akkumulátorkezelőt, érettségizett adminisztrátorokat, egyéb munkásokat, gyakorlattal rendelkező autószerelőket. Jelentkezés Nyíregyháza, Lujza utca 1. (Déli ipartelep) (798)

…HÁZI Dohányfer-
…lat egyesített fer-
…e felvesz lakatos
…at. Jelentkezni
…esített fermentáló
…igyi osztály. Fize-
…s szerint. (777)

…ELŐIPARI Vállalat
…lattal rendelkező
…rőnőt. Minden hé-
…mbat. Jelentkezés:
…erkovits u. 99.
Gyuláné irodave-

…technikumi, vagy
…nikumi oklevéllel
…fi dolgozót, ter-
…tői munkakörbe
…szünk. Szolgálati
…nk. Fizetés a kol-
…s szerint. Tégla-
…rmat. (796)

…ÁGI OSZTÁLY-
…kakörbe közgaz-
…i egyetemet vé-
…rt. Agazatvezető
…akakörbe gépész-
…gazdasági képesí-
3 éves gyakor-
…lászt, és bérelszá-
felvételre a Haj-
…mi Gazdaság. Fi-
…zés szerint. Lakás

A PAKSI HALÁSZCSÁRDA cím: 1027 Budapest, II. ker. Mártirok u. 14. sz. Telefon: 358-389, keres női munkaerőket konyhai segédmunkára és takarításra. (Bp. 8678)

KERESKEDELMI szakképesítéssel rendelkező eladókat felveszünk. Jelentkezés az Ezermester és úttörőbolt Nyíregyháza, Szarvas u. 51. (A víztoronynál.) (762)

A KELET TÜZÉP 301-es nyíregyházi telepe felvételre keres fűrészes szakmunkást, tüzifa fűrészeléséhez. Jelentkezés: a Debreceni úti telepvezetőnél. (303081)

TIZEVES GYAKORLATTAL rendelkező géplakatost alkalmazunk karbantartó munkakörbe. Jelentkezés munkaidőben a tangazdaság sertéskombin…ban, Nyíregyháza, Tokaji u. (…)

A MEZŐGÉP VÁLLALAT felvételre keres gyors-gépírókat, valamint műszaki rajzolókat. Fizetés megegyezés szerint. Jelentkezni lehet a vállalat munkaügyi előadójánál. Nyíregyháza, Rákóczi u. 102. (784)

A TISZÁNTULI TALAJJAVITÓ VÁLLALAT megyei Irodája, Szarvas, Budai N. A. u. 5. sz. alatt felvesz: T 100. lánctalpas traktorvezető tanfolyamra tanulógépvezetőket, hegesztő-gépszerelő szakmunkásokat, segédmunkásokat. Jelentkezés személyesen, vagy önéletrajz beküldésével. (786)

SERTÉSGONDOZÓKAT magas fizetéssel azonnal alkalmazunk. Munkásszállást, üzemi étkezést, kedvezményes utazást biztosítunk. Jelentkezés a polgári hizlaldában bármely munkanapon. (787)

EVM-VIZSGÁVAL rendelkező nehézgépkezelőket rakodógépre felveszünk. Jelentkezés az ÉPSZER vállalat gépészeti osztályán. (785)

ÜZEMIGAZGATÓSÁGUNK Erőműve két főállású portást és egy érettségizett férfi dolgozót raktárosi teendők ellátására felvesz. Címünk: TITÁSZ Vállalat nyíregyházi üzemigazgatóság erőműve Nyíregyháza, Bethlen Gábor u. 92. (765)

A HUNNIACOOP Szabolcsi Baromfifeldolgozó és Értékesítő Közös Vállalat baromfikeltető üzeme Nyíregyháza, Tiszavasvári út 35/a. női és férfi segédmunkásokat keres felvételre. Jelentkezés az üzemvezetői irodában munkanapokon 8 és 16 óra között. (782)

NYÍREGYHÁZI 1. SZ. POSTAHIVATAL felvesz hírlapkötegelőnek, hírlapkézbesítőnek és egyesített kézbesítőnek munkaerőket. Jelentkezés az I. em. 57. sz. szobában.

A NAGYKÁLLÓI NAGYKÖZSÉGI TANÁCS V. B. pályázatot

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Keletmagyarország

1975 JUN 15

Tóth Sándor
szobrászművész

1021

1975. június 15. KELET-MAGYARORSZÁG

Mindig elkötelezetten

Tóth Sándor szobrászművész munkájáról

Jubileumi képzőművészeti kiállítás a Műcsarnokban, pécsi országos kisplasztikai biennálé, balatoni és szegedi nyári tárlat, miskolci és hódmezővásárhelyi országos kiállítások, szocialista jelenünk pályázatának díja, részvétel a francia éremművészet megújítására kiírt pályázaton, harmadik díj Firenzében a Vasari-érempályázaton, most: bemutatkozás a ravennai Dante-biennálén meghívásos részvétel a montreáli olimpiai pénzérempályázaton, jelenleg kéthónapos burgaszi tartózkodás az ottani szobrász szimpozionon. Ennyit hirtelen. Milyen érzés így forgalomba jönni? Nem zavaró a nagy népszerűség — szól az első kérdés Tóth Sándorhoz.

— Jó érzés. Öröm, hogy szoborban megfogalmazott énem fórumot kap. Hiszem, hogy a művész mindig korát és tágabb közösségét fejezte ki. Ma ezt elkötelezettségnek nevezik. Szerintem a művész mindig elkötelezett. Örülök, hogy ez a szűkebb világ, közeg, amelyben élek általam fejeződik ki, hogy ráfigyelnek.

— A felsorolásban nem találok megyei vonatkozást. Egy éve élsz itt. Kaptál, s ha igen, milyen megbízatást?

— Az állami lektorátus megbízásaként egy portrét készítettem a Mátészalkai Baross László Szakközépiskolának, a kőbefaragása még hátravan. Amikor idejöttem, több éremfeladatot kaptam. Egyet-egyet a megyei és a Nyíregyházi Városi Tanácstól, valamint a megyei kórháztól, a Kisvárdai Városi Tanácstól és a fotószövetkezettől. Többször volt már szó nagyobb feladatokról, de hát végtére is „verba volent" — azaz a szó elszáll...

— Ismeretes, hogy egy művésznek nem mindig könnyű beilleszkedni művésztársai közösségébe. Hogyan fogadtak azok, akik régen itt élnek, alkotnak?

— A kérdés így talán nem helyes, hiszen egy művészt nem a többi művésztársának, hanem a művészt eltartó közösségnek kell befogadni. Gondolom, ha a közösséget fejezem ki, vállalom a közösséget, ez is vál lal engem. Különben Berecz András és Pá Gyula festőművészek éveken át főiskolás és Derkovits-kollégista társaim voltak. Sántha Lászlóval együtt készültünk az „Olymposz megmászására" Miskolcon gimnazista korunkban, majd a főiskolán. A kollégák egy részét így kétévtizedes, vagy több, negyedszázados ismeretség fűzi hozzám. A többiekkel, Huszár István, Lakatos József, Kerülő Ferenc és Horváth János festőművészekkel itt találkoztam először, különben hogy befogadtak-e, azt ők jobban meg tudnák mondani.

— Igen, sokan látják, hogy Nyíregyházán, de a megye több más településén is számos olyan lehetőség van, aminek kiaknázása művészekre vár. Gondolok térplasztikákra, szobrokra, épületdíszítő képekre, sgrafittókra és így tovább. Nem hiányzik, hogy ezek megvalósítása érdekében olyan kevés történik?

— Úgy vélem, ez a megye most kamaszkorát éli. A kamaszkorban nagy indulatok, elhatározások fészülnek, melyeknek egy részét, ha a körülmények később nem ellenzik, sőt segítik, a felnőtt férfikorban valósítják meg. Sok szép és nemes elhatározással találkoztam, de a realizálásoknál már vannak hibák. Jó lenne egy képzőművészeti kiállító helyiség is (galamb-, kisál-

lat- és TÜZÉP-bemutatók, amatőr festők és szobrászok tárlatai nélkül!). A művészet nem hobby! És nem szabad időt töltő pótcselekvés. Nos erről ennyit.

— Most is hosszabb, kéthónapos útra készülsz. A sok külföldi út, a sok tárlat, pályázat, kiállítás hoz-e valami hasznot, s egyáltalán mit jelent a művésznek. Van-e valami, amit hasznosítani lehet ezekből az utakból?

— Mit jelent? A szétnézés, megismerés, az új információ mind egy-egy ösztöke, mely serkent, hogy úgy csináljak mindent mint eddig, csak egy kicsit jobban — ha tudom. Nem hiszek az állandó változásban, divatban. Az élet rövid, egyet és egyként, de azt tökéletesen — már amennyire lehetséges — ezt vallom. Tanítványaimmal egy ízben Pátzay mesternél voltam. Ő éppen egy régi szobrán dolgozott, amelyet 30 évé kezdett el, s ekkor mondta növendékeimnek: „Nekem nincsenek korszakaim, folytatom ott, ahol abbahagytam." Szeretném én is befejezni 10—20 éve elkezdett szobraimat, megvalósítani szoborálmaimat, vágyaimat. S tehetem hozzá: örülnék, ha ezeket itt Szabolcsban is megismernék, esetleg ne csak egy-egy kiállításon.

B. L.

MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SAJTÓFIGYELŐ

LÁTÓHA

Tervezl

Hazánk népességének egyik legfontosabb demográfiai jellemzője az egyes korosztályok létszámának erős ingadozása. Hatása alól társadalmunk egyetlen intézményrendszere, az iskola sem vonhatja ki magát. Különösen érezhető ez manapság, amikor az általános iskolába lépő gyerekek száma ugrásszerűen megnőtt.

A lökésszerű létszámváltozás megrázkódtatásokat okoz az iskolarendszer működésében. A megnövekedett tanulólétszám következtében vagy több tanulócsoportra van szükség egy-egy évjáratban, vagy nagyobb osztálylétszámokra egy-egy tanulócsoporon belül. A tanulócsoportok iskolát, de nem egyszerre állanak munkába, mert a szakképzés időtartama eltérő. S ráadásul az a kísérlet, hogy az egyszer kialakított továbbtanulási arányokat megtarthassuk, a hullámzó tanulólétszám miatt a különféle iskolatípusokban nagyon is hullámzó létszámokat eredményez. Mégis ez az egyetlen mód annak elkerülésére, hogy a születési év automatikusan egyenlőtlen pályavalasztási esélyekkel járjon.

Távlati tervünk célul tűzte ki a korfa kiegyenlítését, ez azonban egyelőre csupán részlegesen sikerült. A tanulólétszámok ingadozásával országosan még hosszú ideig

KÖZNEVELÉS

1977 SEP 16

1021 – Tóth Sándor

Szeptember 15-én nyílt meg Tóth Sándor éremkiállítása Nyíregyházán. Képünkön az Osztrov Bolsevik (Bulgária) című érem.

Tóth Sándor: Ecsedi eleink emlékére, bronz, 11 cm ø, 1976 (fotók Zsák Z.)

Tóth Sándor

27

Szabolcs-Szatmár

Művészet, 1977. 9.

A cím azonnal kisebb kiigazítá
ugyanis a megyében alkotó művé
kássága zömében a hatvanas évi
izmosodott egyénivé és műveik
időszak meghatározó formajegy
magukon.

A Nyírség művészetének jelle
hatások és kölcsönhatások felt
során a vásárhelyi iskola virágk
mes visszanyúlnunk. Nyíregyház
mezővásárhely kilométerekben u
esik közel egymáshoz, de Németl
Szalay Ferenc festészetének par

Pásztor Gábor: Litográfia I.,
61x85 cm, 1966

Tóth Sándor

Alföld 1976/7

khelyettese, a két ország
zdasági együttműködési ve-
es bizottságának társelnö-
mondtak beszédet.

Tito és Ceausescu elnök
rgyalásai a két ország kap-
olatai és a nemzetközi hely-
t időszerű kérdéseiről
ombat délután kezdődtek

sulásaik kölc
si alapjának
tőségeit. Ors
zös gazdaságo
a területi sz
lett működő
gyénkben a
szövetkezetekn
harmada vesz

200 tonna sót szórtak — Mínusz 2,5 Celsius-fok

Hóátfúvások az utakon

Éjjel-nappal dolgoznak a PM út- és hóügyeletén. A últ éjszaka 37 gép — 17 só-óró és 20 szilieke —, kotorta, sztította és sózta az utakat. Megyénkben szombaton nem olt járhatatlan út. A sószó-ó gépek egyetlen éjszaka özel 200 tonna sót szórtak z utakra. A szombatra vir-adó éjjelen a legnagyobb ondot az úgynevezett átfú-ások okozták: az utakon zakaszosan 30-50 centiméter nagasságra hordta össze a avat a szél.

A fő közlekedési utakat erv szerint sózzák. Ezenkí-ül a Nyíregyháza—Nagyha-ász utat a munkásbuszok za-

lési szakaszát az üzemanyag-ellátás folyamatossága miatt, a Nyíregyháza—Nyírbátor utat a nagy forgalom miatt szintén sózzák. A nem fő közlekedési utak íveit, és az út-vasút kereszteződéseket homokkal szórják fel.

A meterológiai állomáson a szombatra virradó éjszaka —2,5 Celsius-fokot mértek, s 0,3 milliméter vastagságú hó esett. Így már 7 centiméteres hótakaró borítja a földeket. Az utolsó tíz év megfigyelései igazolják: november végén és december elején általában hideghullám érkezik hozzánk. Tavaly decemberben például plusz fokot mérhettek, majd hirtelen

szála mínusz 16 Celsius-fok ra Szilveszter napján.

A meteorológusok akk tartják az időjárást ideáli nak, ha a mostani alacs nyabb hőmérséklet és a h takaró megmarad, s maj tél végén fokozatosan m legszik az idő, nem pedig meleghullám közbeékelőd sével — tavasszal fagy újr

A hírtelen rosszabbra fo dult időjárás ellenére se akadt sok dolguk a mentő nek az előző éjjel. Egy-k olyan eset volt, hogy vala a síkos úton elcsúszott, és s rüléssel szállították a kó házba. Mint az síkos időb gyakran előfordul, kéz-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 DEC 4

KELETMAGYARORSZÁG

Tóth Sándor, szobrász-művész

A modell: Sabin professzor

1021

Egy érem születése

A férfi, akinek az arcmása ezen az érmen látható, joggal viseli „a gyermekek megmentője" nevet. Albert Bruce Sabin professzor, a világszerte áldott Sabin-cseppek megalkotója sok-sok ezer gyereket mentett meg gyógyszerével a néha a halálnál is rosszabb nyomorékságtól, bénaságtól, félélettől.

A gyermekparalizis elleni szérum atyja nemrégiben Magyarországon járt. Rövid látogatása idején Szegeden előadást tartott.

Az orvostudományi egyetem rektora fogadást adott az amerikai tudós tiszteletére. A professzor beszélgetés közben fél szemmel időnként oda pillantott a férfira, aki feszülten figyelte őt egész idő alatt a fogadáson. Aztán az ebéd utáni előadáson is bizonyára észrevette: ezt az embert nem az előadás témája, hanem az ő személye kötötte le...

Amikor kiürült az előadóterem, Sabin professzor kíváncsian lépett hozzá. Ő előrenyújtott tenyerén egy félig kész, viaszba mintázott plakettet. Azonnal magára ismert a tudós, és meglepve kérdezte: „Uram, ezt mikor csinálta? Hiszen csak pár órája vagyok Szegeden..." Tóth Sándor szobrászművész mosolyogva válaszolt: „A fogadáson alaposan megfigyeltem önt, és az ebédszünet idején elkészítettem plasztilinből a plakettet. De még szükséges lenne pár perc... Szeretném, ha modellt ülne a professzor úr!"

Sabin professzor még egyszer megnézte a plakettet, aztán odahúzott egy széket, és leült. Bármenynyire is ki volt számítva az ideje, a kért tíz percből félóra is lett — mert kíváncsian kérdezősködni kezdett a művésztől...

A napokban készült el a bronzöntvény, s azóta már úton van Amerika felé az érem.

Tóth Sándor három gyermek édesapja.

(tarnavölgyi)

KM VASÁRNAPI MELLÉKLET

Képző-
művé-
szetről
képben
és
szavak-
ban

Modern grafika

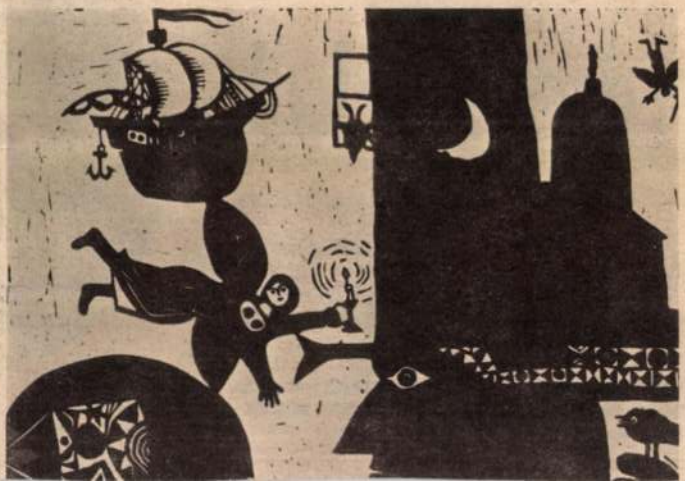

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

KELETMAGYARORSZÁG

1977 DEC 11.

Tóth Sándor
szobrászművész
1021

Vendéglősök, cukrászok, színészek

Nyíregyházi Ady-emlékek

Örömmel olvastuk barátaimmal a Kelet-Magyarország november 22-i számában a híradást „Ady nyíregyházi leánykérése" címmel a költő 1912-es vendégjárásáról. Egy korábbi, szintén nyíregyházi vendégjárásával, illetve azt ezt bizonyító cikkel szeretnénk hozzájárulni az emlékgyűjtéshez.

Ady-plakett. Tóth Sándor szobrászművész alkotása.

Mennyibe kerül egy bányászlakás?

(CIKK AZ 5. OLDALON)

DÉLI

Romesh Chandra látogatásai

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 5.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 JAN 9

DÉLI HÍRLAP
(MISKOLC)

Tóth Sándor szobrász-művész

1027

* Tóth Sándor szobrászművésznek már volt kiállítása a Herman Ottó Múzeum Képtárában. Négy év után most ugyanitt rendezik meg a művész legújabb alkotásaiból összeállított bemutatót. A kiállítás január 10-én, szombaton déli 12 órakor nyílik; megnyitót Papp Lajos költő, a Napjaink főszerkesztője mond. A tárlat február 8-ig tart nyitva; a továbbiakban hétfő kivételével délelőtt 10-től este 6 óráig tekinthető meg.

rdetések

RSZÁLLÁSI telek, hét-zzal eladó. adóban. (21556)

SHÁZ épi-telket kere-ssuth út 31. (21549)

saládi ház elyiségek- négyszögöl össel + 250 öl üres te- Sóstóhegy. ász u. 52/A. (21454)

yszögöl fia- gyümöl- rítve ol- ó (Sóstó- Aranykalász Érdeklődni: Krúdy Gy. de. 12, du.

300 négyszögöl építésre is alkalmas telek Sóstóhegyen eladó. Érdeklődni: Ifjúság u. 52. alatt. (21482)

Eladó Fecske u. 6. sz. alatti kettőszobás, központi fűtéses kertes ház. Érd.: délután. (121129)

Szalonka u. 13. alatt telek építési engedéllyel eladó. (121125)

Háromszobás nyári konyhás, garázsos lakás beköltözhetően eladó. Tarpai M. u. 6. (Damjanich laktanyánál.) (121130)

200 öl közművesített, zárt kert Orosi úton eladó. Érd.: Arany J. u. 27. II/8.

muskotály, szlanka, rizl váni, olasz tramini I. o. 1 Dér, Abasár, u. 2. (21475)

ÓRIÁS gyümölcsű piros, fehér, fekete ribizketövek darabonként 20 Ft, Meistewerk évelő szegfűpalánta több színben, tövenként: 4,— Ft, kaphatók: Toronyi kertészet, Békéscsaba, Sztraka 27. (Bcs. 173339)

2 tábla 1000—2000-es horganylemez, 2 db 200 l-es üzemanyag vashordó, 1 db „Szarvas" vegyes tüzelésű kazán, 150 db pala, 1 köbméter perlit, 1 db 4 hp 960 ford. villanymotor, 1 virágkaró- és parfisnyél-gömbölyítő eladó. Rajk László 30. (21508)

STEREÓ autómagnó japán, originál, 2

MAGYAR gáztűzhely nyomáscsökkentővel, palackkal, „Saci II" gyermekszobabútor eladó. Kállai Éva u. 14. Kusnyérné. (21466)

Bontott cserépkályha eladó. Rajk L. u. 19. Krajecz. (121137)

Kétajtós szekrény, két zöld „TULIPÁN" rekamié, LUCZNIK varrógép eladó. Május 1. tér 13. VI/37. (121131)

Kerti traktor pótkocsival eladó. Kincs u. 31. (Nyírszőlős). (121095)

Eladó antik fotel, kanapé, rekamié. Vasvári Pál u. 85. fsz. 2. (121068)

IR-s Zsiguli eladó, 1981 szeptemberig műszaki vizsgázott. Nyíregyháza, Munkás u. 9. Magera. (21506)

CP-s frsz. 601. Trabant Combi eladó. Nyíregyháza, Ungvár sétány 6. X/60.

ZU Wartburg tolótetős Limousine eladó, Északi körút 28. III/14. (21551)

Kifogástalan állapotban lévő narancsszínű Zsiguli 1300-as eladó. Érdeklődni: du. 17 órától 11—699-es telefonon. Lakáscím: Nyíregyháza, Kun B. u. 3. II/6. (21565)

PB forgalmi rendszámú 1500-as Ladá eladó. Ajánlatokat

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1978 OKT 7
KELETMAGYARORSZÁG

Tóth Sándor szobrász-művész

KELET-MAGYARORSZÁG

1021

Pénteken délután nyílt meg Nyíregyházán, a VMK kiállítótermében a XXII. megyei őszi tárlat. A kiállítást, — melynek megnyitóján Tóth Sándor szobrászművész mondott beszédet — 22-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

Szervác József:

Most nyár van

Ebben az éjben sose jártam,
csak réges-rég magamra zártam.

Szeliden rám sötétül lassan
minden, csak ez a falhatatlan

éhség marad, már magam ellen,
és nem emlékszem, szerepeltem

én, vagy csak megtörtént köröttem
akármi is, vagy meg se történt?

*

Most nyár van, szívtelen eső
strázsálja gyártmányát: a reggelt.
Kukorékolnak kakasok delet,
szüretet rügyeznek a fák.
Kéretlen üzenetei a nyárnak:
vetköznek háthaszerelmek,
nem kellenek.

Élek, magammal megrakottan,
vasalt hittel, vasalt szavakban,
ablakom előtt parádézhat
akármi nyár, szegetlen ifjúságom
elédobom, zabálja —

cinkos poharam int utána.

csak ö
mondo
alább
gért é
okosod

Hogy
van. T
De a k
Hát mé

Szóva
náziumban egyik napról a másikra bejelentettem: elég a bábáskodásból. Dolgozni megyek. Tanáraim kiverték a balhét. A srácok röhögtek: „Na lám, lelép az eminens". Anyám majdnem bedilizett. Apám a haját tépte. — Te szégyene a családnak — mondta —, ide többet be nem teszed a lábad...

Nem azért hagytam abba a tanulást, mert büdös volt. Láttam, hogy oltári előnye van a fizikai munkának. Ha valamit megcsinálok, abban az én kezem munkája van, s nincs ember, aki azt letagadhatja. És láttam a jövőt, amelyet anyámék szántak nekem. Az aktakukacságnak még a gondolatától is borzadok. Szóval ezért lettem melós...

Először kubikos voltam. A föld, kérem, olyan, mint a hit. Vonzza az em-

... hajba beleka
megtelik friss

Nem akarok
tartozni. Pédig
múltkor is mon
van esze, tanul
tünk. Előrehalad
galmi vonalon
Nem iratkozom
lába, és egyeter
ziumba sem, m
végeztem. Vég
könyveken. Csa
„Már pedig an
társ". Ha nem,
mondtam. A pa
gam. Az a lé
van... A mun
rezésnél persze

Felépítettem
gamét még ne
feleségestül, gy
van. Anyámék

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 AUG 7
CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Tóth Sándor

1021

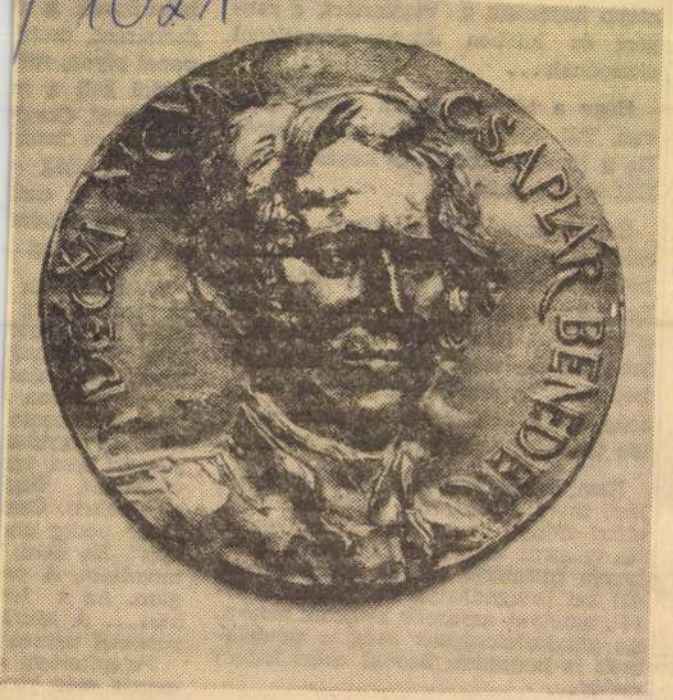

Csaplár Benedek

TÓTH SÁNDOR ÉRMÉIBŐL

Alighieri Dante

16. érme

11. érme

Tóth Sándor

DEBRECENI TÁRLAT

Augusztus 8-ig láthatják az érdeklődők a Képcsarnok debreceni Medgyessy-termében Holb Margit textilművész és Tóth Sándor szobrászművész kiállítását. Képünkön a tárlat két kisplasztikája: Szent-Györgyi Albert újra Szegeden és Terror 1979.

Niemcy, ścisłym pierścieniem, otoczyli teren partyzanckiego zgrupowania, jego dowódca wydał rozkaz o ukryciu broni i polecił, by każdy na własną rękę próbował szczęścia w wydostaniu się z okrążenia. Julek postanowił przeczekać obławę w lesie. Wyszedł na wierzchołek wysokiego drzewa i przywiązał się pasem do pnia. Dlaczego? Ano dlatego, że gdyby dosięgła go hitlerowska kula, to Niemcy, chcąc się dowiedzieć kogo zastrzelili, musieliby się po niego wspinać na drzewo — opowiadał później. Skóra jednak na nim cierpła. Akurat, pod drzewem, przy źródle, dość długo biwakowali żołdacy. W końcu odeszli. Julkowi udało się podstępnie, z garnkiem wypożyczonym u rolnika orzącego ziemię pod lasem, przejść przez kordon otaczających Liwocz wojsk niemieckich. W domu długo miejsca nie zagrzał, bo w grudniu zabrali go Niemcy do budowy umocnień obronnych w Przeczycy nad Wisłoką.

Właśnie święta. Wiązały się z nimi dawniej liczne obrzędy i zwyczaje. Czy w dalszym ciągu są kultywowane — zadaję pytanie.

Okazuje się, że poszły one prawie całkowicie w zapomnienie, a młodzi o drobach, szczodrakach, kolędnikach — przebierańcach dowiadują się z opowiadań starszych. Nikt nie chodzi także z szopką czy gwiazdą. Podobno już tylko w jednym domu gospodarz przynosi ze stodoły wiązkę siana i rozściela je pod stołem przed wieczerzą wigilijną. Gdzie indziej układa się na stole cienką warstewkę siana i nakrywa obrusem.

Tego samego zdania jest mieszkająca nie opodal Radwańska, której mąż, Stanisław, jest jedynym w osadzie rzemieślnikiem — murarzem (chociaż — jak sam powiada — bardziej pilnuje gospodarstwa, aniżeli murarki). Tylko tyle — dodaje — że sąsiedzi w dalszym ciągu zapraszają się na wieczerzę, że wszyscy razem składają sobie życzenia pomyślności. Tradycyjny natomiast jest zestaw potraw: żur z grzybami, uszka z grzybami, karp zapiekany w jajku i bułce na maśle oraz groch jasiek.

A po kolacji? Rozmówczyni powtarza pytanie. Po kolacji nastawiamy adapter i słuchamy kolęd z płyt. Dawniej bywało inaczej — rozlegał się chóralny śpiew.

Istotnie. Cóż, zmieniają się czasy, tradycje i zwyczaje. Przecież jeszcze niedawno któż by przypuszczał, że w Betlejem, gdzie do lasu przysłowiowy krok, mały Grzesio — wnuczek Radwańskich, gdy na niebie ukaże się w wigilię pierwsza gwiazdka, zapali świeczki na choince z... tworzywa sztucznego.

A więc życie biegnie tu podobnie, jak gdzie indziej, współczesnym torem. Nie pozostał również nawet ślad ze starej „betlejemskiej" chałupki.

czyzn, by przygnieść je ciężkim klocem. A odbywało się to w następujący sposób:

75 LAT Teatru w Markowej

W br. minęło 75 lat działalności amatorskiego zespołu teatralnego w Markowej. W okresie tym wystawiono 300 premier, a spektakle teatralne oglądnęło ponad 1,5 mln widzów. Z okazji jubileuszu obliczono, że w pracach zespołu teatralnego uczestniczyło dotychczas ponad 1 000 mieszkańców Markowej. Od kilkunastu lat przedstawienia reżyseruje Sławomir Grzyb, a prezesuje zespołowi Franciszek Ulma.

Na zdjęciach:

1.

Za kulisami przygotowania do kolejnego występu: Zofia Kochmańska, Józef Bąk i Stanisław Kochmański.

2.

Franciszek Ulma (z prawej) już 40 lat występuje w zespole, natomiast jednym z najmłodszych członków zespołu jest Jacek Szylar.

3.

Scena zbiorowa z „Chaty za wsią" Kraszewskiego.

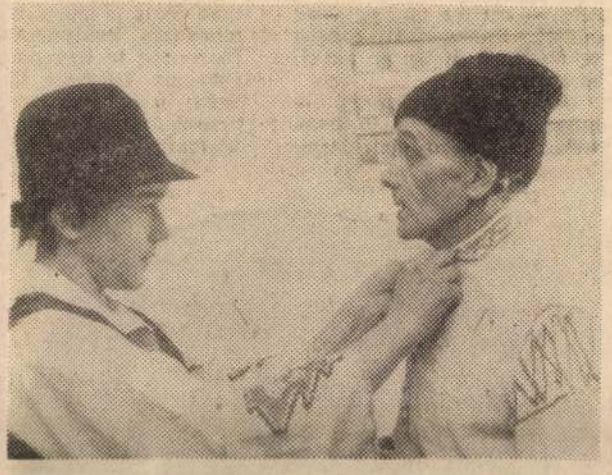

NOWINY
Magazyn A
35-959 Rzeszów, ul. Marchlewskiego 19
wydanie
Nr z dn.
2 9 2 2 4 26 -12-77
BIURO WYCINKÓW PRASOWYCH
Prasowe Wydawnictwo Dokumentacyjne RSW „P-K-R"
Warszawa Pl. Starynkiewicza 7 Tel. 28-59-59
1024

ARTYSTA MÓWI:

POLSKA MOJA MIŁOŚĆ

Sandor Tóth jest znanym i popularnym rzeźbiarzem węgierskim. Odwiedzamy go w jego atelier w Nyiregyhazie. Mamy szczęście — mistrz jest w pracowni. Zazwyczaj często wyjeżdża, i zastać go tutaj, niełatwo.

— Nie przesadzajmy — mówi skromnie — to prawda, że często podróżuję, ale przede wszystkim jestem węgierskim artystą i tu jest moje miejsce. Mieszkam w Nyiregyhazie i od lat wszystkie moje sukcesy miały początek właśnie tutaj.

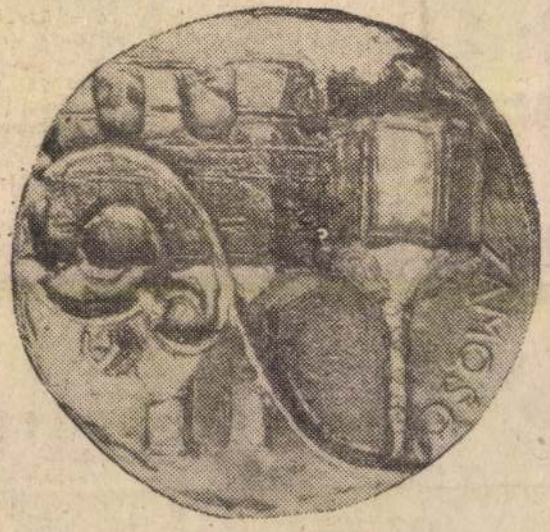

Sukcesy. Tu jedna uwaga: Sandor Tóth jest dobrze znany nie tylko na Węgrzech, ale w całej Europie. Co roku można spotkać jego prace w różnych miastach kontynentu, we Florencji, w Ravennie, Użgorodzie, Berlinie, Odessie, Sofii; jego medale są dobrze znane we Frankfurcie, Wersalu, Montrealu.

— Nie zapominajcie o Polsce — mówi rzeźbiarz. Polska, to moja miłość. Było dla mnie niezwykłym pięknym zadaniem pracować w Orońsku i jestem dumny, że została tam moja rzeźba. Ponadto dwukrotnie byłem w Zamościu. Co roku odbywa się tam plener „Roztocze zimą". Tam właśnie zrobiłem swoje najlepsze medale.

Rzeźbiarz z Nyiregyhazy jest artystą wielostronnym. Wykonuje rzeźby i medale. W październiku ukazała się nowa, 200-forintowa moneta, która jest bita według jego projektu. Wyróżniający się obywatele Nyiregyhazy otrzymują co roku plakietkę Pro urbe, która jest także jego roboty.

Pracuję wiele i z ogromną radością — mówi. Doszedłem do wniosku, że w Nyiregyhazie powinien odbywać się duży plener, który gromadziłby najlepszych artystów Europy, zajmujących się medalierstwem. Udało się. W Sosto, odbyło się latem spotkanie artystów, w którym uczestniczył również nasz drogi kolega z Polski. Chcemy, by co drugi rok Nyiregyhaza gościła najlepszych twórców w tej dziedzinie. W ten sposób udowodnimy, że miasto z tzw. prowincji, może wiele zdziałać dla sztuki.

Tóth kontynuuje najlepsze tradycje artystyczne. Nie uznaje on żadnego „izmu". Uważa, że sztuka jest wieczna, nie można jej zaczynać od nowa, ale twórczo kontynuować. Dlatego jego prace są dobrze pojmowane i przyjmowane.

— Żeby nie było nieporozumień: nie jestem konserwatystą. Przeciwnie. Uważam się za człowieka i artystę nowoczesnego. Ale być nowoczesnym, to nie znaczy tworzyć rzeczy, których nikt nie rozumie. Moim celem jest zyskać sobie wielu, wielu ludzi, jako przyjaciół, i poprowadzić ich przez PIĘKNO do PRAWDY. To brzmi może zbyt patetycznie. Ale sądzę, że PIĘKNO, które jest przez ludzi rozumiane, skłania do dobrych i pięknych myśli.

Młody węgierski artysta ma bardzo dużo roboty. Czeka na niego zaproszenie do Szwecji, praca nad nową monetą, otrzymuje stale zamówienia od instytucji miejskich i wojewódzkich.

— Miasto i województwo, to dobrzy mecenasi. Odczuwam wyraźnie, że w Nyiregyhazie, w województwie Szabolcs-Szatmar, stosunek do mojej pracy jest poważny, dobry, właściwy.

W moich planach specjalne miejsce zajmuje Polska. Mam nadzieję, że w roku 1978 będę mógł znów spotkać się z moimi przyjaciółmi z tego kraju. Sztuka polska jest interesująca i wzruszająca. Wprawdzie nie ze wszystkimi tendencjami w niej się zgadzam, ale to nie jest ważne.

Jeśli przyjedziecie kiedyś do Nyiregyhazy, musicie koniecznie zobaczyć rzeźby i medale Sandora Tótha. Jego atelier jest zawsze otwarte dla przyjaciół.

— Tak powinno być — mówi artysta. Otwarte dla wszystkich przyjaciół. I jeśli można, to przekażę wszystkim moim drogim polskim przyjaciołom i kolegom wiele pozdrowień. Niestety, nie opanowałem jeszcze języka. Ale w naszej sztuce nie jest to konieczne, mówi ona sama za siebie. Tą drogą jednak, chciałbym przekazać moje serdeczne pozdrowienia i życzenia dla wszystkich w Polsce.

Rozmawiał:

A pultnál

Tibor bácsi, a nyugdíjas azért jár a város másik részében lévő ABC-be vásárolni, mert a sarki fűszercsemegében megsértették. „Képzelje el, vénségemre meggyanúsítottak!" Kikérte magának. *Elnézést kértek, de ő nem bocsát.* Évek óta be sem teszi a lábát a boltba. Egyik ABC vezetője újságolta: a minap egy vidéki értelmiségi felháborodva „rontott" be hozzá a kis pecuba — az irodájába —, s amiatt replikázott, hogy őt a sör árával becsapták. Egy másik vásárló ugyancsak sörárügyben *kért bocsánatot* a pénztárnál.

Tudunk tanácsot adni a kereskedelemnek, hogyan oldja meg betegség ese-

Vasárnapi INTERJÚ

Hovánszki Jánossal, a MEDOSZ megyei titkárával

a szakszervezeti munkáról

● **Negyedszázada ismerjük a nevet: MEDOSZ. Megszoktuk. Vajon tudja-e minden ember pontosan, mit jelent a rövidítés?**

— A mezőgazdasági, erdészeti és vízügyi dolgozók biztosan. Egyébként a pontos név: Mezőgazdasági, Erdészeti és Vízügyi Dolgozók Szakszervezete. 1952. január 9-én, az akkor összehívott kongresszuson alakult, kizárólag a bérből és fizetésből élő dolgozókat vette fel soraiba.

● **Ez azt jelenti, hogy 1952 előtt a mező-**

● **Pontosabban?**

— Például az üzemi bizottságok megalakultak — helyenként formailag — de nem tudtak kellő segítséget adni a termelési célok végrehajtásához, többek között a munkafegyelem gyors megszilárdításához, másrészt a gazdasági vezetők egy része nehezen értette meg a szakszervezeti szervek érdekvédelmi tevékenységének fontosságát. A gondokat növelte, hogy a MEDOSZ-tagság nem rendelkezett a szervezeti élethez szükséges ismeretekkel. A munkakörülmények és termelési feltételek akkor az örökölt, elavult és hiányos gépekkel, épületekkel rossz volt. Ha

iskolát, 800-zal több a betanított, illetve szakmunkás, vagy amíg 1970-ben 103 tanfolyamon 2831-en végeztek szakszervezeti, politikai iskolát, addig ugyanebben az oktatási formában az 1976/77-es oktatáson 175 tanfolyamon 3970 fő tanult.

● **Az elmondottak valóban beszédesen bizonyítják a fejlődést, az érdekvédelmi és mozgósító tevékenység sikerét. Szólna néhány szót a további feladatokról**

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 SEP 18
KELETMAGYARORSZÁG
Tóth Sándor, szobrászművész
1021

KÉPZŐ-MŰVÉSZETI VILÁGHÉT

1977

szeptember 17—23

A művész és a társadalom

Ezekben a napokban ismét a képzőművészek felé fordul városunk, megyénk, hazánk és az egész világ figyelme. Országszerte megjelentek a kék-piros hetvenhetes plakátok melyek a helyi rendezvények műsorát közlik. Megyénkben mindennap vagy új kiállítás nyílik vagy képző- és iparművészeti előadásra invitálnak a falragaszok.

Az idei képzőművészeti világhét mottója: „*A művész, mint a társadalom hasznos tagja.*" Az utóbbi időben többször elkongatták a művészet halála felett a lélekharangot. Mondták, hogy meghalt a művészet, mondták, hogy minden művészet — ha ez igaz akkor nincs művészet! — ugyanazt jelenti, mint az előző fázis. Igaz, hogy izmusok születtek, izmusok haltak, de az is igaz, hogy közben állandóan és folyamatosan jelen időben volt, van és lesz művészet.

Lesz és van, amíg a művész a társadalom hasznos tagjává válik, tettével, alkotásával. Történelmünk legutóbbi száz éve is bizonyítja, hogy Munkácsytól Derkovitsig, de mondhatom nyugodtan Kohánig, vagy Ferenczy Istvántól Ferenczy Béniig legjobbjaink mindig a társadalmi haladással egybevágó művészeti értékeket hoztak létre.

A művész képes arra, hogy formát adjon az eszmének, a gondolatot érzékletessé tegye. Nagy felelősség — nagy lehetőség! A képzőművészeti világhét is alkalom arra, hogy a művészi tett eljusson az információ számtalan csatornáján keresztül a közönséghez. Záródjék a befogadó és az alkotó közti kör, kapcsolat keletkezzen ember-ember, nemzet-nemzet között. A képzőművészetnek nincsenek nyelvi határai, korlátai. Michelangelo Mózese ugyanazt a kemény szilárdságot, ugyanazt a dinamikus tetterőt hirdeti minden néző számára.

A képzőművészeti világhét tavalyi műsorában szerepelt egy szoboravató Nyíregyházán. A program egyik, meg nem valósult eseménye volt Lantos György Anya szobrának avatása. Azóta eltelt egy év és azt kell mondanom, hogy e világhétből, képzőművészeti világév lett Nyíregyházán, mert nemcsak a fent nevezett szobrot állították fel, hanem Váci Mihály is emléket kapott ércből, ifj. Szabó Istvántól. A szabadtéri színpad parkjában felavatták Berczeller Rezső Mandolinos nő szobrát. A sóstói szanatóriumban Berecz András nagyméretű mozaikképet készített és a múlt héttől a megyei könyvtár előtt áll névadójának, Móricz Zsigmondnak Kő Páltól mintázott bronzszobra.

Mondják, hogy az asszonyokat nem megérteni, hanem szeretni kell. A képzőművészeti világhéten arra kérem a közönséget, hogy szeretettel közeledjenek a képzőművészeti tettekhez. Ne megérteni akarja, hanem hagyja, hogy hasson rá a mű.

Tóth Sándor
szobrászművész

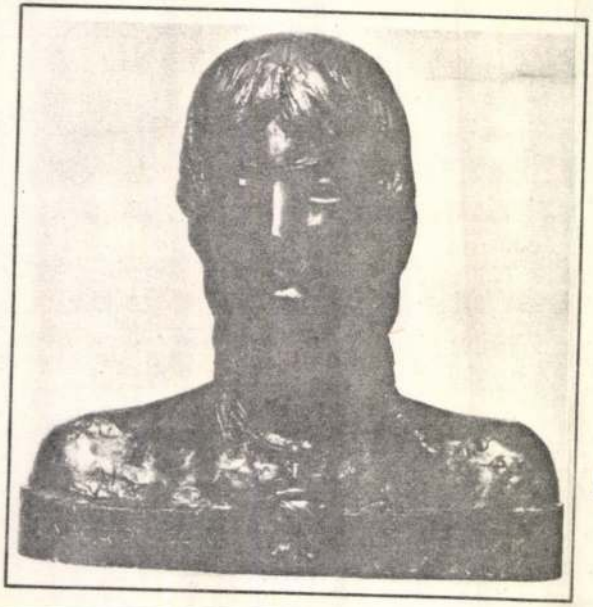

TÓTH SÁNDOR

1933. március 19-én Miskolcon született. A budapesti Képzőművészeti Főiskolán 1951—1959. között Hincz Gyula, Pap Gyula és Kisfaludi Strobl Zsigmond növendékeként tanult. 1964-ben rendezték Hódmezővásárhelyen első kiállítását, ezt számos követte, legutóbb 1977-ben Nyíregyházán állított ki. Köztéren felállították szobrát Kecskeméten, Szegeden, Lengyelországban (Oronsko) és Bulgáriában (Burgas).

Lakcíme: Nyíregyháza, Búza u. 3.

Beatrice, 1975, bronz, 40 cm

Magyar szobrászati Vállalat Bp. Műcsarnok 1978. V.5-28.

nitrov Kolhozában vetés alá ké szítik elő a talajt.

et a tétlenség megemésztene..."

yes ekevas

— Most láttam el a jószágot. Egész nap répát szedtem, azért ilyen fekete — mutatta tenyerét.

A lakásba invitált. Felesége — mosolygó szemű, akárcsak a férje — szívesen hallgatná, miről beszélgetünk, de nem teheti: már így is késik az esti tennivalókkal. Afelől érdeklődöm, milyen hozamot vár szemes kukoricából. 100 hektáron gondozták ezt a növényt az éven.

— Azok a földek megkaptak mindent, ami járt. Istállótrágyát, műtrágyát, gyomirtószert. És kapát is. Nincs azokon egy szál gaz még most sem.

— A kolhozi átlag 70—80 mázsa volt. A mi csoportunkban tavaly is, az előbbi éveken is legalább 20 mázsával termett több minden hektáron.

— Miért terem maguknál több?

Szabadkozó nem tudom a válasz.

Valóban nem tudná? Nagyon is tisztában van vele. De hogy jön az ki, hogy dicsekedjen? *Barta Sándor,* a kolhoz pártszervezeti titkára mondja róla.

— Bacskay mindig decemberben megy szabadságra. Akkor, amikor minden munkaeszközt — traktort, kapáló- és vetőgépet, boronát bet a következő év terméséért.

A gépet, amelyiken dolgoznak, hat éve kapták. Ezt a traktort nem teszik le téli pihenőre. Nem csoda hát, ha nem húz úgy, ahogy a gépkezelő szeretné.

— Hiába, a gép nem bírja velünk a tempót — mondja elgondolkozva Bacskay Sándor.

— És maga mikor pihen? — szegezem neki a kérdést.

— Ha a gyerekekkel foglalkozom — a választ kísérő mosoly mintha elégtételfélét tükrözne: lám, erre is tudtam felelni. Kisvártatva a következőket mondja.

— Ismeri a két ekevas történetét?

Választ se várva folytatja:

— Két ekevas egy tavaszszal egyszerre került ki a gyárból. Az egyikkel egész nyáron szántottak, a másik azzal hencegett ősszel, hogy csak pihent, nem csinált semmit. Mire az első így válaszolt: belőlem nem koptatott el annyit a föld, mint amennyit belőled a rozsda megemésztett.

— Miért mondta ezt el?

— A faluban egyesek megszólnak, hogy miért török magam. Úgy is megélnék, ha nem dolgoznék annyit. Engem a tétlenség

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

KELET-MAGYARORSZÁG

1979. ÁPR. 4

Tóth Sándor festőművész

KM ÜNNEPI MELLÉKLET

1021

Tóth Sándor rajza

Millionyia
rosban. Besz
na bárhol,
nagyjából
kedett voln
Például ott,
városa már

KOVÁCS EDIT

mai is múlttá enyész különösen akkor, ha a kitörés lehetősége nem az elmenetel

ha odahaza nem várja gyerek az embert. De nálunk már van egy fiú: ötéves. Bizony, nehéz szegénykémnek... 1973-ban menten férjhez, amolyan munkahelyi ismeretség ez, ugyanis férjem itt a presszóban, il letve a bárban zenész. Ő éj szaka dolgozik! Én eljövök otthonról reggel kilenckor, a sógornőmékhez viszem gyereket. Ő gyesen van, el vállalta, hogy vigyáz rá. Es te a busznál — tíz körül — aztán „átveszem" a fiút a fér jemtől, úgy megyünk haza... másnap szabadnap következik, de nem könnyű: se nekünk, se a gyereknek.

Komoly, ám mindig kész séges felszolgálónak ismer a vendégek Lakatosnét. Am

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

KELET-MAGYARORSZÁG

Tóth Sándor
szobrászművész

Tóth Sándor nyíregyházi szobrászművész „Pihenő nő" című műve. (Elek Emil felv.)

letről üz
la meg
val előbi
kedés, o
y könyv
ögött vé
szólt — ezt csak tartsa meg magának. Az
ogy milyen jó tippet kaptam. A tulaj úgy
yvbe egy százpengőst csempészett, mint egy
én semmit, de őt sem többé. Ukrajnából
rtán a nyilasok a Dunába lőtték." Gertler
szereplései előtt gyakran felkeresett, és el-
na legszívesebben. S miközben beszélt, szo-
gettem. „Megírod?" — kérdezte már az első
zetesen — mondtam —, hiszen neked első-
nálnod." És később, ahányszor hasonló ten-
bámba lépve így üdvözölt: „Na, öcskös, te
r's Voice-om" — és mellém ülve pedzegette
. Ritkán változtatott a kész szövegen. Olyan
tben gondolkodik, képzettársításokra építve
ben nehéz a szájíze szerint csinálni valamit
Gertler Viktortól is tanulva, az „Ön meste-
A szovjetunióbeli útjáról mindig fellelkesed-
A látottakról, hallottakról, az emberekről,
rvezeti tisztségviselőkről, munkásokról, akik
megtudták, hogy ő készítette a Szovjetunió-
Állami Áruház" című filmet, szinte abban a
a tolmács oroszra fordította a magyar szö-
Univermag!" kiáltások közben, mosolyogva,
szorongatták a kezét. „Tudod, öcskös — né-
szemekkel — ezt sosem lehet elfelejteni."
erről a fenti kép is 1957-ből amikor balján
lencsevégre kapta E. I. *Javno* fotóriporter.

O volt, aki
feráló lépet
(Számtalan
jának tulaj
április 10-é
szervezet a
sos Zenész
munkához
tam, hallot
nokban, s
akkor már
tus mögött
SZOT kult
nyitnom az
litikai tová
A megbízás
hoz illő va
kor — má
egyike „be
mert, és a
pedig akko
nyitóm" al
tam a szót
ben, *Szilág*
Artistaképz
ideírhassan
mű 3/b k

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Tóth Sándor

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT

1979 SEP

1021

Tóth Sándor szobrászművész kiállításán mutatta be többek között Kohán Györgyről készített érmejét

...ljaink megoldása elképzeméteti...
...gi egység érdekelt. Nálunk, a záh...
...nyiségben és minőségben egyaránt...
...okból a mennyiségi adatokat, az e...
...k, hogy a mennyiség mellett a mi...
...g nőnek. Egyre csökkenő létszám...
...nelyet a gépesítés, automatizálás te...
...ból érkező áruknak több mint 65 ...
...szerű gépekkel. Ez áruban millió tonnákat, a gépekben és berendezések-
...dokat jelent. Ez új technológiát, új szervezési módszereket és elsősorban
...t követel nemcsak a vezetőktől, de a dolgozók széles körétől.

... mindannyian, hogy a tudományos-technikai forradalom eredményei le-
...adnak a jó munkához. A tényleges eredmény a dolgozók szakmai felké-
...l, műveltségétől függ. A záhonyi körzetben folyó munkához középvezetői
...evelése vált szükségessé. A számítástechnikához és a korszerű gépekhez
...mberek sokaságát a saját üzemeinkből kellett kinevelni. A megye dolgozói-
...ük őket és lényegében ezek az emberek hozták létre a vasút egyik legkor-
...chnikai színvonalán álló átrakókörzetét.

...űvelődési munkánknak az az alapja, hogy a jövő fejlődését ma kell meg-
... Az üzemekben is nagyon fontos feladat ez. Üzemi pártbizottságunk 1977
...en meghatározta a helyi feladatokat. Ez év januárjában értékelte a meg-
...tapasztalatait. Megállapította, hogy javultak a közművelődési munka sze-
...árgyi feltételei. Négy év alatt 200 fő szerzett politikai végzettséget, 298 fő
...iskolát, 144 pedig a középiskolát fejezte be; 26 felsőfokú, 1241 dolgozó
...esítést szerzett. A párt- és tömegszervezeti oktatásban 5529 fő vesz
...amely az összlétszám 83 százaléka. Ezenkívül különböző ok-
...ek igényeit figyelembe vevő közművelődési lehetőségeket is

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Tóth Sándor

SZABOLCS SZATMÁRI SZEMLE

szobrászművész

1979 4

/1021

Tóth Sándor: Váci Mihály-díj (bronzérem)

Lakatos József: Hajdúböszörmény (olaj)

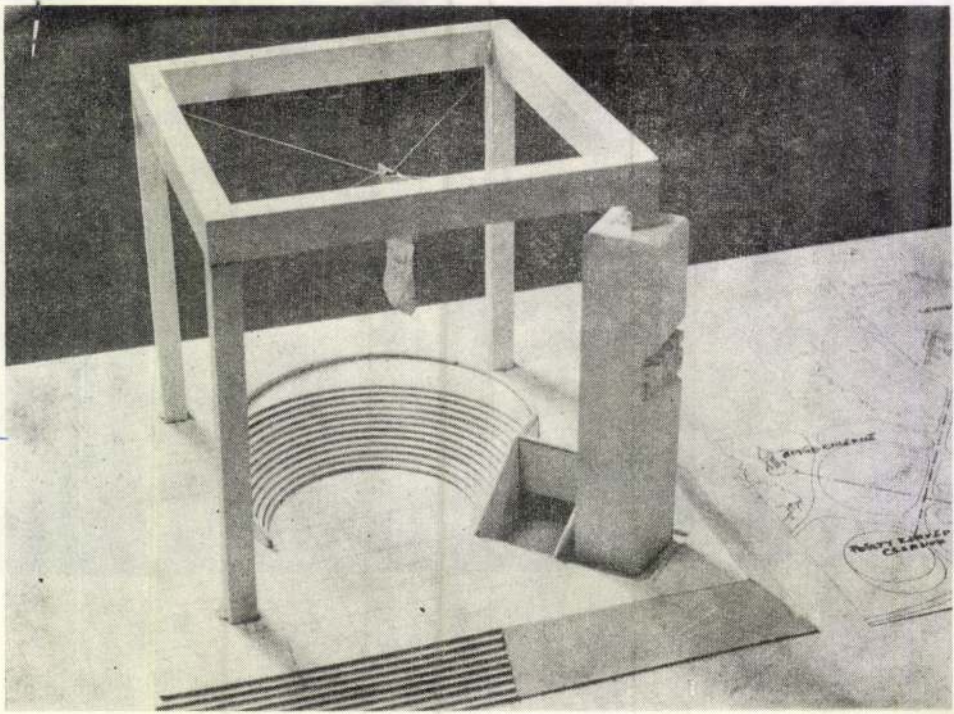

Tóth Sándor: Pusztaszeri felszabadulási és földosztási emlékműterv (gipszmakett)

Sándor Tóth

pévem – nohrásznivé

Sándor Tóth's plaque, paying homage to scientist Albert Bruce Sabin

Daily News

1979 júl. 26

Tóth Sándor
rajzai

Metamorfózis I." -ét
" mutatta be a tárlaton

Szelesi Zoltán: A XI.szegedi tárlat.
Művészet, 1971.január - 29.lap

Tóth Sándor Szobrász

Női portréja és néhányérme szerepel az alábbi tárlaton

N. N: lejmüvek a műcsarnokban

Délmagyarország 1971 III. 2

Tóth Sándor szobrász

Kiállítása nyílt a miskolci Képtárban

Napjaink 1971 3 sz.

Tóth Sándor

44. Önarcmás kappal évem
45. Kálmány Lajos —"—

Szabadkai és szegedi képzőművészek
I. közös kiállítása, 1970.
Szegedi Móra F. Múzeum előtere

Tóth Sándor szobrász

szeptember 14. én Szállítása

nyilvi szabadban

Magyar Nemzet

1969 szeptember 13

4. old.

– Napló –

Tóth Sándor

"Kálmány Lajos" repr.

Szabadkai és szegedi képzőművészet I.
Körös kiállítása, 1970
Szeged, Móra F. Múzeum Képtára

Tóth Sándor

Miut a nyílt absztrakció képviselője szerepelt az 1. Fal- és Térbeli Biennálén Szombathelyen.

Szíj Rezső: 1. Fal- és Térbeli Biennálé Szhelyen; Iparművészet, 1970. IV. 44. l.

Tóth Sándor, szobrász

- portréi az Ernst Múzeumban a Dolgozó emberek között c. kiállításon.

Ujvári Béla: Szándék és tett
Magyar Ifjúság, 1968. 11. 9. 9. e.

Tóth Sándor

42. Balaton II. Vitorlásverseny (érem)

43. Véradásért —"—

Szabadkai és szegedi képzőművészek
I. Közös Kiállítása, 1970.
Szeged, Móra F. Múzeum lépcsőháza

MDK.

Tóth Sándor

Feleségem c. müvének reprodukciója

Délmagyarország 1964.okt.4. lap -

Tóth Sándor

Február emlék, lemezdomb.

Kendős fej, "

Szeretet, "

Szegedi képzőműv. tárlata M.Csal. 1967.aug.

MOK

Tóth Sándor

Család, lemezdomb.

Anya, "

Uj hajtás, "

Szegedi képzőmüv. tárlata M.Gal. 1967.aug.

MDK

Tóth Sándor

Élet, lemezdomb.

Juhász Gyula emlékére, "

Vásárhelyi Madonna, "

Szegedi képzőmüv. tárlata N.Gal. 1967.aug.

MDK

Tóth Sándor

Béke, lemezdomb.

Tavaszköszöntő,"

Apám, "

Szegedi képzőmüv. tárlata N.Gal. 1967.aug.

MDK

Tóth Sándor

repr.:

Béke

Juhász Gyula érem /2 oldala/

Szegedi képzőműv. tárlata. N.Gal. 1967. aug.

MDK

Tóth Sándor

Aphrodite Eris almájával, repr.

Szegedi nyári tárlat, Móra F.Muz. 1967.jul.

MDK

Tóth Sándor

neve az előszóban emlitve

14. vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai J. Muz.
1967. okt.

MDK

Tóth Sándor

Aphrodite Eris almájával, br.

Szegedi nyári tárlat, Móra F.Muz. 1967.jul.

n hallgatnak rájuk. Ennek még más
koalició időszakában a KP olyan
képviselőtestületbe, akik azelőtt
en megfelelő kommunista volt:
gban volt, ott pártiskolát végzett,
rata képviselő lett. A két párt
ották. Neki lett volna befolyása
"rákosista", szektás volt. Önkényes-
rt tekintélyét. Korrupció is volt,
ellenérzést váltott ki a faluban
i biztos egy rendőr volt.
ni párttitkárt Szuhács Jánost egy
ek oka az volt, hogy a begyűjtés-
a magát, és mivel a paraszt nem

MDK

Tóth Sándor

Daphnis és Cloe, br.

Vers, br.

Szegedi nyári tárlat, Móra F.Mus. 1967.jul.

MDK

Tóth Sándor, szobrász

Emlékérmet és 5000 ft -> jutalmat nyert a IX. szegedi nyári tárlaton.

-: Új tárlatok vidéken 6.

Népszabadság, Bp. 1968. aug. 6.

Tóth Sándor
nolvah

M.D.Y.

Részt vett a tárlaton.

Horács Gyula: A XI. Alföldi Tárlat Békéscsabán
Művészet, 1968. julius – 35 lap.

M.D.K.

Tóvári Tóth István

festő.

Méltatás.

Hamar Imre: Művészeti élet Gyór-Sopron megyében

Művészet, 1968. junius - 46 lap.

Tóth Sándor szobrász

Béke; Anya; Családi c. kézdombo-
ritásokkal és Juhász Gyula plakettjé-
vel (eml.)
szerepel a szegedi kép. műv.
kiállításon a Nemzeti Galériában

Tasnádi Attila: Kiállítási jegyzetek

Kortárs 1968 IV. 668 old.

MDK

Tóth Sándor

Kisplasztika, br.

Ikrek, br.

Hegedüs,"

Szegedi képzőmüv. tárlata N.Gal. 1967.aug.

MDK

Tóth Sándor

Kiállitási hir

Délmagyarország 1968 márc. 22.

MDK

Tóth Sándor

Karácsonyi emlék, érem

Bőség, "

Medálos portré, "

Daphnis és Cloe, "

Studió 67. Fiatal képzőm. kiáll. Ernst Muz. 1967.

Tóth Sándor, szobrász

MDK

Az Áll. Népi Együttes produkciójához, a Rapszódiához Tóth Sándor szobrász-művész-tanár és tanítványai készítik a kályhaczem-motívumokat mutató papír-maré-elemeket és botoszobrokat. (Szeged, tűnnepi játékok.)

Lantos Gábor: A János vitéz a sláger 2

ESTI HIRLAP Bp. 1968. júl. 10.

MDK

Tóth Sándor

Kazinczy Ferenc, br.érem

Könyvnapra, ""

Bencze virággal, ""

Szegedi képzőmüv. tárlata. N.Gal. 1967. aug.

P. Tóth Sándor, [építész?] 704

A Bródy S. u. 12. n. sarokház – Gschwindt palota terveinek aláírója. (1901.)

Hatolkay Árpád: A Nemzeti Múzeum körül kialakult palotanegyed története 153–161

Műemlékvédelem, Bp. 1960. 3. n.

M.D.K.

Toth Sándor

Hodmezővásárhelyi szobrászmüvész uj müvén dolgozik.

Népszava 1959. nov.18. 8.old. 271.szám.

Tóth Sándor

szobrán

MDK

Tavasz köszöntő" (repro)

"(Vörösrézdomborítás)

Élet és Irodalom, 1962. febr 17 - 4 l.

mdk

Tóth Sándor

rajza

reprodukcio

Tiszatáj 1962. 7. sz 4. l.

MDK

Tóth Tibor [munkás-festő]

A szolnoki munkás-szakkörben fest.
Foglalkozása címtáblafestő.

Fedor Ágnes: Színek a Tiszaparton.
Nők Lapja, Bp. 1955. augusztus 25. [8-9. l.]

Tóth Sándor
Debrecen

M.D.K.

Részt vesz az V. Miskolci Országos Kiállításon.

Magyar Nemzet, 1959. nov. 3.
Hajdu Béla: Moralikép az V. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállításról

4 l.

Tóth Sándor
szobrász

M.D.K.

A Képzőművészeti Főiskola kiállításán első díjat nyert.

Kiállítás nyílt a Képzőművészeti Főiskolán
Magyar Nemzet, 1959. március 26

7 l.

Tóth Sándor, szobrász MDk.

A Képzőműv. főisk. kiállításán első díjat nyert Tóth Sándor Képzőműv. főisk. hallgató.

–: Kiállítás nyílt a Képzőművészeti főiskolán

Népszabadság, bp. 1959. márc. 26. 8. l

Tóth Sándor
szobrász

M.D.K.

Hódmezővásárhelyen rendezett
tárlatot.

— : Hírek
Művészet, 1964. junius - 47 lap

Tóth Sándor
szobrász

M.D.P.

Feindombormüveiről.

Végh János: A hetedik őszi tárlat Hódmezővásárhelyt – 32 l.
Művészet, 1961. január – 1 szám.

M. D. K

TÓTH Sándor ~~ötvös~~

Részvétel a kiállításon

Béke c. rézmunka

Dezséry László. Vásárhelyi tárlat

nov. 9.

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) 266. sz.

4. l

Tóth Sándor

Fiatalok között.
– sze –

Csongrádmegyei Hírlap
1958 aug. 3.

MDK

Tóth Sándor, festö

Baranski László akvarell-festö tanitványa, emlitésreméltó.

/e.a.j./

A Képzömüv. Föisk. növ. kiáll. -Mücs.
Ujság. 1928 máj. 2o. 22.1.

mdk.

Tóth Sándor

rajza

(reprodukció)

Tisza Táj. 1962. 7. sz. 7. l.

mdk.

Tóth Sándor

Szerelmesek c. dombormű.

reprodukció

3. Nyári Tárlat.

Tiszalaj 1962 S. sz. S. l.

Tóth Sándor
iparművész

M.D.V.

„Rézdomborításaival" jelent-
kezett a kiállításon.

Vehmacher Anna: Kései, de nem elkésett gondolatok ....
Művészet, 1962. szeptember – 36 lap.

mdk.

Tóth Sándor szobrai

művei a kiállításon

L.F. Egy országos hírű szegedi tárlatról

Tiszatáj, 1962. 9. sz. 8. l.

mdk

Tóth Sándor szobrásem.

Műve a tárlaton

Szabó Endre: A IX vasárhelyi őszi tárlat

Tiszatáj 1962. 11. sz H. L

M.D.K.

TÓTH Sándor szobrász

Szeged

résztvett a kiállitáson
Szerelmesek / rézdomboritás/

Gábor István: Szegedi Nyári Tárlat

Magyar Nemzet 1962. augusztus 11. 4.l.

MDK.

Tóth Sándor

Kiállitási hir

Magyar Szó 1967 juni.22.

MDK.

Tóth Sándor

Kiállitási hir

Csongrádmegyei Hirlap 1967 juli.16.

MDK.

Tóth Sándor

Kiállitási hir

Pestmegyei Hirlap 1956 szept.17.

MDK

Tóth Sándor

Feleségem, vör.réz

Fürdetés, " "

Család II., " "

Tavasz, " "

Szegedi Ó. Képzőm. kiáll. 1964, Szeged

MDK

Tóth Sándor festő, Bp.

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1936.

nov.

MDK

Tóth Sándor bp.i festő

a Társaság tagja

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. 23.kiáll.1938. jun.

MDK

Tóth Sándor festő, Bp.

Pécsi Képzőművész és Műbar. Társ. kiáll. 1937. máj.

Tóth Sándor
szobrász

M.D.K.

Részt vett a kiállitáson.

Székely Loltán: A VIII. őszi tárlat Hódmezővásárhelyt
Művészet, 1962. január — 29 l.

Tóth Sándor
immmár szegedinek számitó szobrász

szerpelt a tárlaton.

"Apám", "Szerelmesek", "Leány rózsával"
rézdomboritások.

Lődi Ferenc: Szólni a márol. A III. Szegedi
Nyári Tárlat.

DÉLMAGYARORSZÁG 1962. jul. 28.

Tóth Sándor MDK

e/
szerpelt a tárlaton.

Fiatal nő portréja

Szelesi Zoltán: A III. Szegedi Nyári Tárlat.
Tiszatáj. 1962. aug.

MDK

Tóth Sándor

szobrász

Fiatal Képző és Ip[illegible].ok kiáll. Ernst Mus. 1955. jun.

Tóth Sándor
szobász

M.D.K

Méltatás.

Szelesi Loltán: Képzőművészeti napok Szegeden
Művészet, 1961. október – 44 l.

MDK

Tóth Sándor épitész

Templomépitès Nagykolcson. Vállalkozók Közl. 19o6.ápr.1. 8.1.

Tóth Sándor szobrász

Mürek nem emlitre

1966. jan. 30 Dél-hajjarorszány

Dér Endre: Országos bemutatkozást!

Tóth Sándor

szerepelt a II. dél-alföldi találkozón.

Békésmegyei Népújság 1966. jul. 8.

MDK.

Tóth Sándor

Kiállitási hiradás

Szocialista Müvészetért 1966 jul.

Tóth Sándor

szerepel a II. Alföldi Táblaton Gyulán.

Komáromi Megyei Dolgozók Lapja. 1966. március 26.

Tóth Sándor.

Baranski László tanítványa.

A Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításáról
akvarelljei szerepelnek

Újvidék, 1928. Máj. 20.

M.D.K

Tóth Sándor
szobrász

Domborításait, hörplasztikáit,
és érmeit állította ki a tárlaton.

Szilágyi Miklós: A IX. Alföldi Tárlat Gulán.
Művészet, 1966. augusztus – 46 lap.

Tóth Sándor Sibrán

Szöregben említett műve:
„Anya és gyermeke"
(vázdombovitás)

Bodnár Éva:
A Balaton a képzőművészetben"

Jelenkor 1966 - 8

Tóth Sándor

szobrász

M.D.K.

„Dunyés Ferenc érem"

(repro)

A belső címlapon.

Művészet, 1966. szeptember.

MDK

Tóth Sándor

Fekete fej, cer.

Vörös fej, v. kréta

VIII. Vásárhelyi Őszi Tárlat. Tornyai J. Muzeum Hódmezővásárhely, 1961. okt.

MDK

Tóth Sándor

Portré, v. réz domb.

Tavaszköszöntő, v.réz domb.

Kendős fej, szinezett ter.

VIII. Vásárhelyi Őszi Tárlat. Tornyai J. Muzeum Hódmezővásárhely, 1961. okt.

MDK.

Tóth Sándor

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1966 juli.22.

A Tóth Sándor

Tavaszi kiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel

Ujság 1931.VI.el.

Cincinnati, Ohio, May 15, 1917.

Mr. Hugh Jeffrey,
Secretary,
Cincinnati Chamber of Commerce,
Cincinnati, Ohio.

Dear Mr. Jeffrey:

I am in receipt of your letter of May 14th, and I am very glad to know that the Chamber of Commerce is going to take up the matter of the Cincinnati Exhibit at the Panama-Pacific Exposition.

Yours very truly,

John Hauck

JH:MEK.

MDK.

Tóth Sándor

Kiállitási kritika

Csongrádmegyei Hirlap 1966 juli.21.

MDK

Tóth Sándor szobrász, Szeged

Dél-alföldi képzőm. kiáll. szegedi Móra F.
Muz. 1961. jul.

M.D.K

Tóth Sándor

szobrász

Miskolcról Vásárhelyre, majd
Szegedre került. A pedagógus
munkát a tanácsi funkció
mázniséval cserélte fel.

[illegible]: D. Fekér Zsuzsa: Tóth Sándor kiállásáról
Műveszet, 1966. december - 44 kap

M.D.K

Tóth Sándor
festmény

1933-ban Miskolcon született,
1959-ben a Képző- művészeti
Főiskolán szerzett diplomát
a művész.

D. Fehér Laura: Tóth Sándor kiállításáról
Művészet, 1966. december - 44 lap

M.D.K

Tóth Sándor
szobrász

A szegedi Képcsarnok helyiségé-
ben rendezett kiállítását. —
„Szeplaszlika" (repr)

D. Fehér Ilsursa: Tóth Sándor kiállításáról
Művészet, 1966. december - 44 kep

M.D.K

Tóth Sándor

Nobrasz

A legrégibb munka a diploma ív dátumát viseli. A „Banyász", a „Felesége arcképe", legjobb művei. „Ihrek" cimű kisplasztikája szerepel a tárlaton.

D. Fehér Zsuzsa: Tóth Sándor kiállításáról

Művészet, 1966 december - 44 lap

MDK.

Tóth Sándor

Kiállitái kritika

Délmagyarország 1966 okt.11.

WDK.

MDK.

Tóth Sándor

Kiállitási kritika

Csongrádmegyei Hirlap 1966 juli.21.

M.D.K.

Tóth Sándor, (tiatal szegedi) szobrász

„általában a család („Feleségem", „Anyám", „Gesi" c. műveivel) az intimitást, az emberi vissonyladokat fejezi ki, a gyulai IX. Alföldi tárlatos.

ALFÖLD, Debrecen, 1966.XVII.évf. 7. sz. 78. old.

M.D.K.

Tóth Sándor
festő

Méltatás

Izelen Zoltán: A Szegedi Képtár új állandó kiállítása
Művelet, 1966. szeptember – 32 lap

MDK.

Tóth Sándor

Kiállitási kritika

Tiszatáj 1966 szept. p.75o.

MDK.

Tóth Sándor

Kiállitási kritika

Tiszatáj 1966 szept.p.748.

Tóth Sándor
szobrász

M.D.K.

"Ketten" című szobrát és
"crinéit mutatta be a tár-
laton.

d.j.: A II. Délalföldi Tárlat
Művészet, 1966. szeptember - 34 lap

MDK

Tóth Sándor, Miskolc

Profil, vör.réz

6. Miskolci orsz. képzőm. kiáll. Herman O. Muz. 1960.

M.D.K.

Tóth Sándor, szobrász

nevét, mint Vida Géza mellett a második szobrászét eneliti:

Szilágyi András: Nagybányai festők között

Utunk - Kolozsvár, 1956, márc. 2.

Tátlé Sándor

Szerepelt a II. Dél-Alföldi Tárlaton.

Csongrádmegyei Hírlap 1966. máj. 15.

A II. Dél-Alföldi Tárlat Vásárhelyen. Szabó Endre

Tóth Sándor

A negedi Horváth Mihály
utcai Képtárban megrendezett
II. Dél-alföldi Tárlaton szerepel.

Dél-Magyarország 1966. jún. 1.

MDK.

Tóth Sándor

Kiállitási kritika

Csongrádmegyei Hirlap 1966 máj.14.

MDK.

Tóth Sándor

Kiállitási hiradás

Szocialista Müvészetért 1966 nov.

M.D.K.

Tóth Sándor rajzoló müvész

Rajzai: Gudzij irodalomtörténész professzorról, Vaszilij Parin professzorról, a szovjet delegáció tagjáról, Rákosi Mátyásnéról, Szakasits Árpádról, Tildy Zoltánról, Kabalevszki zeneszerzőről, Kodály Zoltánról, Gyöngyössy külügyminiszterről, Zilahy Lajosról és Rusznyák István professzorról.
Repr.

Szinház, Bp. 1946. julius 17-23. II. évf.
27. sz. 14. lap

M.D.K

Tóth Sándor
szobrász

Nő és gyermek ábrázolásaivel
vett részt a tárlaton. — „Ikrek"
(repro) — Ernei is szépek voltak

Szeleri Zoltán: A III. Szegedi Tárlat.
Művészet, 1967 március – 41 kep

M.D.L.

Tót Sándor, kovács tanuló

1857-ben Kocsisnénál inaskodott

Bodgál Ferenc: A miskolci kovács-kerékgyártó céh. 308.o.

~~Herrmann~~ A Herman Ottó Múz.Évkönyve.V.Miskolc,1965

MDK.

Tóth Sándor

Kiállitási kritika

Csongrádmegyei Hirlap 1966 dec.3o.

MDK

Tóth Sándor

Várakozás, rézdomb.

9. Vásárhelyi őszi tárlat 1962. okt. Tornyai J.Muz. Hmvhely

MDK

Tóth Sándor

Élet, rézdomboritás, repr.

9. Vásárhelyi Őszi tárlat 1962. okt.
Tornyai J.Muz. Hmvhely.

MDK

Tóth Sándor

Anya, vör.rézdomboritás

Fiatal képzőművészek szemléje. Brassó. 1963. jun.

MDK

Tóth Sándor

Szerelmesek, vör.réz domboritás

Fiatal képzőművészek szemléje. Ernst Múz.
1963. jun.

MDK

Tóth Sándor

Élet, rézdomb.

Juhász Gyula emlékére, rézdomb.

9. Vásárhelyi őszi tárlat 1962. okt. Tornyai J.Muz. Hmvhely

MDK.

Tóth Sándor

Kiállitási kritika

Müvészet 1966 dec.p.44.

MDK

Tóth Sándor

Kisplasztika

Müvészet 1966 dec.p.44.

Tóth Sándor

Szerepel a Szegedi Nyári Tárlaton.

Dél-Mo. 1966. VI. 8.

MDK.

Tóth Sándor

Kiállitási kritika

Müvészet 1967 márc. p.43.

MDK

Tóth Sándor szobrász

Lány Rózsával, domboritás

Tavaszhir, "

Tavasz, "

Tóth S. kiáll. Hmvhely, Szeged, 1964.

MDK

Tóth Sándor szobrász

Jegyesek I, domboritás

Portré, "

Apám, "

Tóth S. kiáll. Hmvhely, Szeged, 1964.

MDK

Tóth Sándor szobrai

Szerelmesek, domboritás

Feleségem, "

Élet, "

Tóth S. kiáll. Amvhely, Szeged, 1964.

MDK

Tóth Sándor szobrász

Gagarin, domboritás

Várakozás, "

Juhász Gyula emlékére,"

Tóth S. kiáll. Amvhely, Szeged, 1964.

MDK

Tóth Sándor szobrász

Vásárhelyi Madonna, domborítás

Család I., "

Anya I., "

Tóth S. kiáll. Hmvhely, Szeged 1964.

MDK

Tóth Sándor szobrász

Vásárhelyi Madonna, domboritás

Család I,, "

Anya I., "

Tóth S. kiáll. Hmvhely, Szeged 1964.

MDK

Tóth Sándor szobrász

Feleségem és lányom, domboritás

Anya II., "

Lépegető, "

Tóth S. kiáll. Hmvhely, Szeged 1964.

MDK

Tóth Sándor szobrász

Portré, domboritás

Hegedüs, " tanulm.

Jegyesek II., domb.

Tóth S. kiáll. Mmvhely, Szeged 1964.

MDK

Tóth Sándor szobrász

Ajándék, domboritás

Fürdetés, "

Szonáta, "

Tóth S. kiáll. Emvhely, Szeged 1964.

" II "

MDK

Tóth Sándor szobrász

Család II., domboritás

Merengő I., cer.

" II., "

Tóth S. kiáll. Művház, Szeged 1964.

ADM

MDK

Tóth Sándor szobrász

Alvó feleségem, I., cer.

" " II., "

" " III., "

Tóth S. szobrász kiáll. Hmvhely, Szeged

1964.

MDK

Tóth Sándor szobrász

Alvó feleségem IV., cer.

Várakozás I., cer.

" II., "

Tóth S. szobrász kiáll. Hmvhely, Szeged

1964.

MDK

Tóth Sándor szobrász

Vázlat, cer.

Olvasó I.,"

" II. "

Tóth S. szobrász kiáll. Kmvhely,Szeged

1964.

MDK

Tóth Sándor szobrász

Olvasó III., cer.

" IV. "

Vörös fej, kr.

Tóth S. szobrász kiáll. Szerhely, Szeged

1964.

Tóth Sándor szobrász

Fekete fej, cer.

Portré I, kr.

" II. "

Tóth S. szobrász kiáll. Kmvhely, Szeged

1964.

MDK

Tóth Sándor szobrász

Feleségem I., cer.

" II., "

Kézimunkázó, "

Tóth S. kiáll. Hmvhely, Szeged, 1964.

MDK

Tóth Sándor szobrász

Apám, domboritás, repr.

Tóth S. kiáll. Hmvhely, Szeged, 1964.

MDK

Tóth Sándor szobrász

Feleségem, domboritás, rep.r

Tóth S. kiáll. Hmvhely, Szeged, 1964.

Tóth Sándor szobrász

Vásárhelyi Madonna, domboritás, repr.

Tóth S. kiáll. Kmvhely, Szeged, 1964.

MDK

Tóth Sándor szobrász

Anya II., domb. repr.

Tóth S. kiáll. Hmvhely, Szeged, 1964.

MDK

Tóth Sándor szobrász

Család II., domb. repr.

Tóth S. kiáll. Hmvhely, Szeged, 1964.

MDK

Tóth Sándor szobrász

Olvasó, r. repr.

Tóth S. kiáll. Hmvhely, Szeged, 1964.

MDK

Tóth Sándor szobrász

Alvó feleségem III., r., repr.

Tóth S. kiáll. Hmvhely, Szeged, 1964.

MDK

Tóth Sándor

Anya, réz

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Muz.

1964. máj.

MDK

MDK

Tóth Sándor szobrász

Béke, domboritás

Profil, "

Tavaszköszöntő "

Tóth S. kiáll. Hmvhely, Szeged, 1964.

Tóth Sándor

Részt vett a csongrád megyei rajztanárok kiállitásán, amelyet a szegedi Móra Ferenc Muzeum kupolatermében rendeztek meg mintegy 50 műből.

Rajztanitás 1962. V.sz. 30.l.

MDK.

Tóth Sándor

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1967 juni.20.

MDK.

Tóth Sándor

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1967 juni.2o.

MDK

Tóth Sándor

Jegyesek, rézdomb.

Család, "

Anya, "

lo. Vásárhelyi Őszi Tárlat 1963. Tornyai J.Muz.

MDK

Tóth Sándor

Anya, repr.

lo. Vásárhelyi Őszi Tárlat 1963. Tornyai J.Muz.

MDK.

Tóth Sándor

ikke a vásárhelyi müvészetről

iszatáj 1967 jan.p.57.

Tóth Sándor MDK

Család,vörösrézdomboritás

Kelengyevarró, vörösrézdomboritás

Tornyai János Muz.1964.Vásárhelyi őszi tárlat

Tóth Sándor

Uj hajtás, vörösrézdomboritás

Anya gyermekével, vörösrézdomboritás

Férfifej, vörösrézdomboritás

Tornyai János Muz.1964.Vásárhelyi őszi tárlat

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

M.D.K.

Tóth Sándor
nobrán

Ili c. pöstréját és gyermekfigurát
mutatta be.

Dr. J.: A XII. Alföldi Tárlat
Művészet, 1969. julius - 47 lap.

Tóth Sándor szobrász

Ili c. bronz pasztrájával (emb.)
szerepel az alábbi táslatok

Bojás Iván: X. Szegedi Nyári Tárlat

Magyar Hírlap 1969 VIII. 6

Tóth Sándor

Nobrán

M.D.K

10 érémed és 1 nobarral szerepel.

O. Á: Biennale Pécsett

Dél magyarország, 1969 okt 7.

Tóth Sándor

Tárlata nyílik Szabadkán

Népszabadság, Bo. 1969. szept. 13.

Tóth Sándor

Tárlata nyílt Szabadkán

Magyar Nemzet, Bp 1969. szept. 13.

Tóth Sándor

Kiállít Szabadkán

Kiállítás
Csongrád megyei Hírlap, Szeged 1969. szept. 10.

Tóth Sándor MDK

Tavasz, rézdomboritás

VIII. Miskolci Orsz. Képzőm. Kiáll. 1964

M.D.Ú

Tóth Sándor

szobrán

Aphrodite Eris almájával
"cumi" bronzkisplasztikája
látható a tárlaton.

Szelesi Zoltán: A VIII. Szegedi Nyári Tárlat.
Művészet, 1967. november – 42 lap.

Tóth Sándor, grafikus

M.D.K.

„Békegalamb" és „Anyaság" c. műveivel vett részt az I. Debreceni Ősz - Nyári Tárlaton.

ALFÖLD; Debrecen, 1967. XVII. évf. 10. sz. 79-84. old.

Tóth Sándor
nolrán

M.D.Y

Resit vett a tartalom.

Szelesi Zoltán: A VIII. Szegedi Nyári Tárlat.
Művészet, 1967. november - 42 lap

on

ját /un. horizontális paktum koncep-
etőségekhez képest jó kapcsolatokat
atalmakkal és a kisantant felé is
ug.-ban Horthy és Imrédy németo.-i
edben megegyezett a kisantant államok-
gyenjogusága elismerésének kérdésé-
kívánta a háborus készülődést. 1938.
iszterelnökkel Berchtesgadenbe repült
. területi igények támogatására. 1938.
a komáromi m.-csehszlovák tárgyaláso-
ónak. Miután az 1938. nov. 21-i né-
Kárpát-Ukrajna tervezett megrohanásá-
k el kellett állnia. S lemondott.

MDK

Tóth Sándor

Család, rézdomb.

Téli tárlat 1964. Székesfehérvár

MDK.

Tóth Sándor

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1966 dec.13.

M.D.K.

Tóth Sándor
szobrász

„Anya és gyermeke" véndombo-
vítása szerepel a tárlatom.

Bodnár Éva: Balatoni Tárlat, 1966.
Művészet, 1967. felmár – 45 kep

Tóth Sándor,

Ligeti Erika szobrászok, Zombori László és Szurcsik János festők nyerték az 1968-evi Szegedi Nyári Tárlat díjait.

Szegedi Nyári Tárlat, 1968. (Rideg Gábor)
(Kultura - Tudomány)

Magyar Hírlap, 1968 augustus 10. 9. l.

Tóth Sándor

ének kel szerepelt a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban rendezett IV. dél-alföldi tárlaton. Rendezte: a Magyar Képzőművészek Szövetségének Dél-magyarországi Szervezete.

A IV. dél-alföldi tárlat (Dömötör János cikke)

Magyar Hírlap, 1968 május 31 9. l.

Tóth Sándor

Szegeden él. Szerepel Vásárhelyen az alábbi táslaton

Ö. L.: Dél-Alföldi táslat

Dél-Magyarország 1969 V. 6

Tóth Sándor

Szerepel a 24. megyei őszi Táslaton
Hajdúnánásom

N.N.: ha nyílik a megyei őszi
Táslat

Hajdu Bihari Napló 1969 XI. 30

Tóth Sándor

Résztvesz a VI. Délalföldi Tárlaton

Polner Zoltán: Hagyománytisztelés és Ízsérletezés

Csongrád megyei Hírlap, Szeged 1970. máj. 16

Tóth Sándor

1. Szegedért II. bronzérem 10
2. Szegedért III. — " — 10,5

Délalföldi Tárlat 1969. V.

Tóth Sándor

1. Karácsony 1968. bronzérem 10
2. Nap és hó — " — 9,5
3. Segédlet I. — " — 10,4

Délalföldi Tárlat 1969. V.

Tóth Sándor

Egyik műve a szocialista
családi ünnep emléklapján
látható

Délmagyarország 1969 VI. 15

Tóth Sándor

A vázon tanár nivódíjál kapta a VII. Alföldi Tárlaton Békéscsabán

N.N.: Hősökre emlékeztünk

Békés magyar Népnyság 1970 IV.7

Tóth Sándor szobrász

A nagyon nagyon gátékok díszlet figurái lészíti

N.N.: Szegedi szobrász műhely

Petőfi Népe 1969 VII. 1

Tóth Sándor

4. Bormann Lowell Anders emlék
1968. bron ø 10,7 cm
5. Kórházban, 1968 bron 12 x 10 cm
6. Balaton sonoret I–VI.

11. Országos Kisplasztikai Bienniálé
1969. Pécs

Tóth Sándor

7. Máló, 1969. bron Ø 11 cm
8. Csalóme matonos, 1968. br. Ø 11 cm
9. Vihorkosár, 1968. bron. Ø 11,3 cm

11. Országos Kisplasztikai Bienniálé
Pécs 1969.

Tóth Sándor

1. Ülvő, 1968. bronz, 18 cm
2. Fény, 1967. -"- ø 7,5 cm
3. Kardcsengő -"- ø 10 cm

II. Országos Kisplasztikai Biennálé
1969. Pécs

MDK

Tóth Sándor

érem,plakett,br:

Balatoni emlék

Dugonics András /előlap/

4. Balatoni nyári tárlat. Keszthely, Balatoni Muz. 1968.

MDK

Tóth Sándor

érem, plakett, br.:

Kriszta

Szeptemberi emlék

4. Balatoni nyári tárlat. Keszthely,
Balatoni Muz. 1968.

MDK

Tóth Sándor érem, plakett, br.:

Fény

Juhász Gyula /előlap/

" " /hátlap/

4. Balatoni nyári tárlat. Keszthely, Balatoni Muz. 1968.

Tóth Sándor

Fölyi portré - ismeret mintái.

Művészet, 1968, szept, Kovács Gyula,
Mai Magyar Éremművészetünkről

24

MDK

Tóth Sándor

Fény, érem

Akt medállal, br.

Délalföldi Tárlat 4. 1968. - Hmvhely,
Szeged, Gyula, Szentes

MDK

Tóth Sándor

Kazinczy II., érem

Dugonics, "

Szeptemberi emlék, érem

Délalföldi Tárlat 4. 1968. - Hmvhely,
Szeged, Gyula, Szentes

MDK

Tóth Sándor

érem:

Leány

Boszorkánysziget

Bencze várat épit

Délalföldi Tárlat 4. 1968. - Hmvhely,

Szeged, Gyula, Szentes

MDK

Tóth Sándor

Kamarazene, br.plakett

Délalföldi Tárlat 4. 1968. - Hmvhely,
Szeged, Gyula, Szentes

M.D.K.

Tóth Sándor
szobrász

Főleg portré érmeket mintáz.

Kovács Gyula: Mai magyar érem művészeténdős
Művészet, 1968. szeptember - 22 lap.

Tóth Mándor szobrász

Szepeden él. Több műve szerepel az alábbi tárlatok

Akácz László: A XV. Vásárhelyi Őszi Tárlat

Délmagyarország 1968 X-8

Tóth Sándor

Szerepel a X. miskolci Országos
Képzőművészeti Kiállításon

H. R.: Kiállítás Miskolcon

Délmagyarország 1968 XII. 4.

Tóth Sándor

1. Anyám bronz 34 cm
2. Rózi —4— 30 cm

Szegedi nyári tárlat

Tóth Sándor szobrász

Szegedi él „Rajzóra" és „Hegedűs c. ~~[illegible]~~ műve és Ill. c. portréja (ent.) szerepel az alábbi tárlatok

Rozványi kárta: A X. Szegedi Nyári Tárlatról

Tiszatáj 1969 XII sz. 1111 old.

Tóth Sándor

1. Rajzórán bronz 24 cm
2. Hegedűs —u— 23 cm
3. Ili repr. —u— 37 cm

Szegedi utcai tárlat

Tóth Sándor

nohránmúvész

Videt-Magyarország Tipográfiai Szállítása

mári egyetemen

Déli Krónika

1979 jún 30.

Tóth Sándor

Schéner Mihály a Tihanyi Muzeumban szeptember 30.-ig,
Somogyi Győző a veszprémi Dimitrov Művelődési Központban augusztus 30.-ig,
Perez János a szegedi Gulácsy Lajos Teremben augusztus 18.-ig,
Kocsis Imre a szentendrei Művésztelep Galériában augusztus 15.-ig,
Kiss Attila a Pataky Művelődési Központban augusztus 12.-ig,
Holb Margit és Tóth Sándor a nyiregyházi Medgyessy Teremben augusztus 8.-ig,
Szentirmai Zoltán a szegedi Móra Muzeumban július 31.-től mutatja be műveit fenti kiállító termekben,-közli a kulturális eseményeket ismertető ✗ rovat. Élet és Irodalom, Bp. 1979. juli. 28.XXIII.évf. 30. sz. 8. lap.

Tóth Sándor

közös tárlaton szerepelt Holb Margittal
a Képcsarnok debreceni Madgyessy teremben

Uj tükör 1979/3o/43

Tóth Sándor

Résztvett Debrecenben a Kossuth Tudományegyetemen rendezett nyári tárlaton.

Uj tükör 1979/32/4

Tarczy: Egyetemi nyári tárlat

P. Tóth Sándor építőmester

tervezte a Puskin u. 19. sz. alatti Gschwindt-ház épületét. 1900. V. 17.-én kelt tervrajzok a Fővárosi Tanács Tervtárában.

Dr. Bíza Péter „Aqua Vitae" c. cikkében

Budapest 1980/5

Tóth Sándor, szobrász

L: Mátis K.

Gsór J: Művénteben ... 75-89

Forrás, Kecskemét, 1980. márc. XII/3

Tóth Sándor

"Köteg" c. rajzát hozza a lap.
Repr.

Fenti rajzot lásd: Kiss Zsuzsanna: "Chartres" c. rajzának hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. juni. 23.
XXIII. évf. 25. sz. 3. lap.

Tóth Sándor

Balaton I-IV.

c. érmékkel (emlé) szerepel az alábbi Távlaton Keszthelyen

Tóth Sándor: Balaton. Nyári. Távlat

Déhnapyaro. szóg 1970 VII. 23

Tóth Sándor

Szobrászművész, kiállított a szegedi Képcsarnokban.

B. Varga S.: Szeged. — Műgyűjtő, 1969. 1. sz., 12. l.

TÓTH Sándor

Balatoni nyár, 1983

Képszalagdísz

1983. VI. 7.

Tóth Sándor: Munkácsy-díjas szobrász-éremművész

Gyárfás Péter: Kis méretben. A VI. Országos Érembiennáléról.

1. Apafi Mihály, ezüst, Ø 4 cm. (repr.)

1 Tóth Sándor: Apafi Mihály, ezüst, Ø 4 cm

Művészet, 1987. nov., dec., 78-old.

Tóth Sándor, Munkácsy-díjas szobrászművész:

A debreceni országos képzőművészeti tárlat e művészeti ág seregszemlejének is tekinthető. – A megyénkben élő művészek közül heten szerepelnek az országos tárlaton: Tilles Béla, Tóth Sándor és még többen.

Képzőművészetünk seregszemléje.
Kelet-Magyarország, 1984. 12., 7.

Tóth Sándor.

Kisplasztikai kiáll. Fellbachban.

M. Téglap
1986. VII. 2.

Tóth Sándor, szobrász-éremművész

Vasárnap nyitják meg a XXIV. nyári tárlatot Szegeden. Miközben változatlanul jelen van a Törzsgárda, sok a fiatal, pályája elején tartó művész is. Figyelmet érdemel Tóth Sándor érmei.

Jó reggelt!

1984. VII. 21. Kossuth 4.25

Tóth Sándor, Munkácsy-díjas szolgáltatás-éremművész,
a Hatvani Galériában rendezték meg az országos portré-
biennálet „Arcok és sorsok" címmel. — Gál András,
valamint Tóth Sándor gazdagították a kiállítás érem-
anyagát.

Mucsi András: Arcok és sorsok.
Hevesi Szemle, 1984. márc. 2-5-old.

Tóth Sándor, Munkácsy-díjas szobrászművész

Lapis András szobrászművész műveiből nyílott kiállítás az újszegedi Szövőgyár kultúrtermében, máj. 12-én. Lapis Andrást erre a napjára a Tabot u.-i képzőművész körben Tápai Antal és Tóth Sándor szobrászművésznek készítették fel, a főiskolán Szabó Iván volt a mestere.

Horvay Zsuzsa: Lapis András szobrászművészet munkái az újszegedi gyárban.

Kenderipar, 1983. jún. 26.

Tóth Sándor

Mikroorganizmus .. érme (eml.)

Szerepel az alábbi. Táslaton

Szabó Endre: Megnyílt a XI. Szegedi.
Nyári. Táslat

Csonpród megyei Hírlap 1970 VIII. 4

MDK

A. Tóth Sándor, grafikus

Rajz:

Repr

— : Felolvasás

Hátsó-Külső-borítólap.

A KÖNYVTÁROS, Bp. 1964. felmár

XIV/2

Tóth Sándor

1. Balaton IV. Vikarkosár bronz 11 cm
2. —"— V. Móló —"— 10,7 cm
3. —"— VI. Napés ríz —"— 9,7 cm

V. Balatoni Nyári Tárlat
1970. Keszthely

Tóth Sándor

1. Balaton I. Hullám bronz 10,5 cm
2. Balaton II. Erősítő — " — 11 cm
3. — " — III. Csónak — " — 10,8 cm

V. Balatoni Nyári Tárlat
1970. Keszthely

Tóth Sándor

művével szerepelt a kiállításon.

Kovács Gyula: XIV. Vásárhelyi őszi tárlat.

„Művészet" folyóirat, Bpest, 1968. febr.

2. sz.

471.

Tóth Sándor

Említve

Rácz Lajos: Az új élet sodrában
Csongrád megyei Hírlap 1970. sep. 1.

TÓTH SÁNDOR

„METAMORFÓZIS" C. KOMPOZICIÓJA (EML.) SZEREPEL AZ ALÁBBI TÁRLATON.

AMBRUS TIBOR: VASÁRNAPELYI ŐSZ TÁRLAT.

PETŐFI RÁDIÓ, 1970. OKT. 18.

MDK

Tóth Sándor szobrászművész

Szerepelt a Dél-alföldi Képzőművészek Kiállításán, Szegeden.

Szeleki Zoltán: Dél-alföldi Képzőművészek Kiállítása Szegeden.

Tiszatáj, Szeged 1961. szeptember. 9. l.

MDK

Tóth Sándor szobrászművész

Hódmezővásárhelyen a Tornyai János Múzeum kiállitótermében rend. tárlatán rajzai és rézdomboritásai. Alkotásain az alvó feleség a gyermekváró asszony, a gyermekét szoptató vagy annak első lépéseire féltő gonddal vigyázó anya elevenedik meg.

Papp Lajos: Mitoszvilág és interieur.

Tiszatáj, 1964. jun.

A Műcsarnok meghívja Önt

TÓTH SÁNDOR

textiltervező iparművész kiállításának megnyitására

1986. április 25-én péntek délután 4 órakor

az Ernst Múzeumba

Megnyitja: TORDAY ALIZ újságíró
Közreműködik: KOVÁCS PETRA (fuvola)
A kiállítás megtekinthető:
1986. május 18-ig

ERNST MÚZEUM
Budapest VI., Nagymező utca 8.

MAHIR – Zalai Nyomda Zalaegerszeg 86 712 o

Tóth Sándor

nohránszűrén (Magyarország díjas)

érme „Dr. Jósa András Tórkázalapító"
címmel.

Vidéki Magyarország,
1984. ocsó 25.

25, 46, 52, 65, 68, 113, 149, 150		Weöres Sándor fotó	3	96
A vendégmunkás című sorozatból	2	Weöres Sándor kézirathasonmás	6	9

TÓTH SÁNDOR szobrász

Jósa Andrásról készült dombormüve ld.

Szabolcs-Szatmári-Szemle, XX.évd. 1.sz. 1985 82.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Tót Sándor

dijat kapott a IX. Szergedi Nyári Tárlaton

Magyar Nemzet 1968 aug.6.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Tóth Sándor

dijat kapott a IX;Szegedi Nyári Tárlaton

Magyar Nemzet 1968. jul. 3o.4.o.

Tóth Sándor

Érmékkel szerepel az alábbi tárlaton

Kovács Gyula: IV Balatoni Nyári Tárlat

Művészet 1968 XI. n. 45 old.

Tóth Sándor

Plakettekkel

szerepel az alábbi tárlaton

Havas: A X. miskolci országos
képőművészeti kiállítás

Nagyvarsa 1968 XII. 8.

Tóth Sándor

Érmékkel

szerepel az alábbi tárlaton

Szabó Endre: A V. Dél-alföldi tárlat

Csongrád megyei Hírlap 1969 V. 10

Tóth Sándor szobrász

Portrékkal szerepel a XV. ősz. Tarlatou Vásárhelyen

Szabó Endre: Igazelő remény segek

Tiszatáj 1968 XII n. 1111 old.

Tóth Sándor
nekrológ

M.Dk.

Plakettjeit mutatta be a
tárlaton.

Bajkay Éva: XV. Vásárhelyi Őszi Tárlat.
Művészet, 1969. február – 46 kép.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Tóth Sándor

részt vett a XI. Magyar Képzőművészeti Kiállításon

Horváth György: A XI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás

Magyar Nemzet 1968. ápr. 21. 11. o.

Tóth Sándor

Szerepel az Alföldi Tárlaton Gyulán

Ö. L.: Szepediek az Alföldi Tárlaton

Délmagyarország 1969 IV. 10

90 körül : Jézus születése.

Tóth Sándor
Erzsike, bronz plakett
Fiatal Képzőművészek és Iparművészek kiállitása
Ernst Muzeum, 1955, junius, 28 l.

Tóth Sándor, szobrász

A múlt év őszén a Mezőgazdasági Múzeumban nyílt meg a „Mezőgazdaság a képzőművészetben" c. kiállítás, melyen a halászatot is ábrázolták. — A művész tartalmas egyszerűségével szobrával szerepelt. (említve)

Losonci Miklós: Képek, szobrok a halászatról. Halászat, 1976. dec.

Tóth Sándor

Megírták Tóth Sándort, hogy készítse el Baross László szobrát a mátészalkai Mezőgazdasági Szakközépiskola részére.

-----Köztéri munkák.
Művészet, 1977. július - 48.oldal.

Tóth Sándor, szobrászművész

T. L.: Szobrok térben és térben.

Ölmagyarország, 1977. Máj. 7.

Tóth Sándor, szobrász

E tárlaton szerepelnek munkái:
rajzos érmei érzelemteljesek, gyöngédséggel formázottak: „Tavasz" – „Nyár" – „Ennekek éneke" c. (anlitve)

Dömötör János: A XIX. alföldi tárlat Békéscsabán
Békés Megyei Népújság, 1976. ápr. 25.

Táth Sándor szobrászművész

E hó 10.-én nyílik meg a művész műveinek kiállítása a Miskolci Képtárban.

(makai): Kedden délelőtt a Képtárban.
Déli Hírlap (Miskolc), 1976. jan. 7.

Tóth Sándor

A Miskolci Képtárban kiállítása, volt Herman Lipótnak és Tóth Sándornak, – emlékszik egy teremőr.

Gutorás Annamária: Volt egyszer egy Munkácsy...
Észak-Magyarország, 1976. márc. 28.

Tóth Sándor, nyomdász

A napokban jelent meg a Petőfi Nyomda kiadásában egy kis kötet, amely a Bács-Kiskun címet viseli. Ebben három képzőművész hatvan alkotása látható.

A Szabó Csaba által szerkesztett és Tóth Sándor nyomdász által tipografizált kötet sok mindent elárul e megje három évtizedes fejlődéséről.

V. M.: Hatvan grafika Bács-Kiskunról.

Petőfi Népe, 1977. márc. 10.

Toth Sándorné

Szinte két évtizede szereplője a szakkori bár-
latoknak. Kompozicios készségének fejlődése
ről és múves ahitalaról tanúskodik „Liba-
tömés" cimü kisplasztikája.

Tóth Sándor

A IX. Délalföldi Tárlaton „Várakozás" c. vörösmárvány szobra szerepelt. (említve)

Szabó Endre: Kiállítási krónika.
Gongrád m. Hírlap, 1973. máj. 11.

Toth Sándor
szegedi szobrászművész gyűjteményes kiállítását nyitotta meg vasárnap Papp Lajos költő a művész szülővárosában Miskolcon, a városi tanács által létrehozott képtárban

Magyar Hírlap 1971/39 Sold.

Tóth Sándor

A megújult szegedi téli képzőművészeti tárlaton művei szerepelnek.

Ökrös László: Szegedi képzőművészek tárlata.
Délmagyarország, 1962. dec. 14.

Tóth Sándor festő

Szocialista hagyományok Szeged képzőművészetében" címmel megnyílt kiállításon találkozhatnak munkái.

Kulka Erzsi: Szegedi festők tárlata.

Délmagyarország, 1969. március 21.

Tóth Sándor szobrász

a X. Miskolci Orsz. Képzőművészeti kiállításon érmei szerepelnek.

Szeres János: X. Miskolci Országos Képzőművészeti kiállítás.

Népművelés, 1969. febr. 28-29. old.

Tóth Sándor
nobrán

A szabadkai és szegedi képzőművesek
II. körös kiállításán Szabadka jutalom
díját Tóth Sándor szegedi nobrán nyer-
te.

- . - Hirek
Müvészet, 1973.február - 45.oldal

Tóth Sándor

A Magyar Nemzeti Muzeumban rendezték meg a "Budapest és az éremművészet" c. kiállitást.
Vadas József: "Az érem hiányzó oldala" c. beszámolójában dicsérettel nyilatkozik a müvész munkásságáról, s a tárlaton szereplő müveiről.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. nov. 24.
XVII. évf. 47. sz. 12. lap.

Tóth Sándor

Részt vett a X. Délalföldi Találkozón.

Népszava, 1974. jún. 14. 102évf. 137sz. 4p.

Tóth Sándor

1974. ápr.-ban a békéscsabai Munkácsy Múzeum-ban rendezett XVII. alföldi táslaton részt vett.

Népszava, 1974. ápr. 26. 102 évf. 96 sz. 4 p.

Tóth Sándor

szobrászmüvész.Szobrait,grafikáit,éremgyüjteményét állitja ki a nyiregyházi városi müvelődési központ nagytermében.

Magyar Hirlap 1974/75 13.old.

Tóth Sándor

az idei X. Szegedi Téli Tárlaton szerepelt műve: „Pannon nosztalgia"-ja. (emlétve)

Dér Endre: Noterzlapon – a téli tárlatról
Tiszatáj, 1973. márc. 109. old.

Tóth Sándor (Szeged)

A szabadkai Városi Galéria szervezésében okt. 22.-én megnyílik a szegedi és szabadkai képzőművészek II. közös kiállítása, melyen a művész munkája szerepel.

Magyar Szó, 1972. okt. 20.

Toth Sándor

Szegeden élő szobrász művész bemutatkozott Patzay Pállal annak szegedi műtermében.

Tolnai József: „Az én világom"

Népművelés 1972/5 4 oldal.

Tóth Sándor
a XV. Alföldi Tárlat tegnap nyílt meg
a békéscsabai Munkácsy-Mihály Mú-
zeumban, hat alföldi megye művészeinek
alkotásaiból. Ünnepelhetik a díjakat
is: a megyei tanács egyik művédíját
Tóth Sándor kapta.

Magyar Hírlap 1972/93 12 old.

Tóth Sándor, szobrász

Firenzében III. díjat nyert.

–: Magyar művészek sikere külföldön 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. júl. 11.

Tóth Sándor, iparművész

Esperthen szerepel.

– : Külföldi Kiállítások Magyarországon, magyar Kiállítások külföldön

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. júl. 13.

Tóth Sándor, festmény

Firenzében III. díjat nyert.
([illegible])

– Magyar művének külföldi sikere 4.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. júl. 26.

Tóth Sándor

Halak, madarak, szobor sorozat
1 – 31 – ig
1. márvány 43 x 107
2. — " — 15 x 30

Tóth Sándor szobrászművész
kiállítása Móra F. Múz. Szeged
1973. jan.

Tóth Sándor
nobrász

M.D.Ú

Érmet mutatta be a tárlaton.

Kovács Gyula: IV. Balatoni Nyári Tárlat
Művészet, 1968. november – 45 lap.

Tóth Sándor

3. 15 x 46 márvány

4. 21 x 45 — " —

Tóth Sándor szobrászművész
kiállítása Móra F. Múz. Szeged
1973. jan.

Tóth Sándor

5. 26 x 33 márvány

6. 24 x 37 —"—

Tóth Sándor szobrászművész
kiállítása Móra F. Múz. Szeged
1973. jan.

Tóth Sándor

7. 20x 21 márvány

8. 11 x 25 —"—

Tóth Sándor szobrászművész
kiállítása Móra F. Múz. Szeged
1973. jan.

Tóth Sándor

9. 32 x 41 akvarell

10. 17 x 13 —"—

Tóth Sándor grafikusművész
kiállítása Móra F. Múz. Szeged
1973. jan.

Tóth Sándor

11. 12 × 28 akvarell

12. 38 × 28 〃

Tóth Sándor szobrászművész
kiállítása Móra F. Múz. Szeged
1973. jan.

Tóth Sándor

13. 15 x 27 márvány

14. 14 x 30 —u—

Tóth Sándor szobrászművész
kiállítása Móra F. Könyvtár Szeged
1973. jan.

Tóth Sándor

15. 14 x 35 márvány

16. 15 x 60 —"—

Tóth Sándor szobrászművész
kiállítása Móra F. Könyvtár Szeged
1973. jan.

Tóth Sándor

17. 19 x 56 márvány

18. 10 x 20 —u—

Tóth Sándor szobrászművész
kiállítása Móra F. Múz. Szeged
1973. jan.

Tóth Sándor

19. 10 × 20 bronz

20. 18 × 64 márvány

Tóth Sándor szobrászművész
kiállítása Móra F. Múz. Szeged
1973-ban.

Tóth Sándor

21. 17 × 25 márvány

22. 27 × 43 —"—

Tóth Sándor szobrászművész
kiállítása Móra F. Múz. Szeged
1973. jan.

Tóth Sándor

23. 14 x 52 akvarell

24. 32 x 38 —u—

Tóth Sándor szobrászművész
kiállítása Móra F. Múz. Szeged
1973. jan.

Tóth Sándor

25. 50 x 50 márvány

26. 14 x 56 — " —

Tóth Sándor szobrászművész
kiállítása Móra F. Múz. Szeged
1973. jan.

Tóth Sándor

27. 19×30 márvány

28. 15×36 —"—

Tóth Sándor szobrászművész
kiállítása Móra F. Múz. Szeged
1973. jan.

Tóth Sándor

29. 27 x 42 márvány

30. 41 x 54 —"—

Tóth Sándor szobrászművész
kiállítása Móra F. Múz. Szeged
1973. jan.

Tóth Sándor

31. 48 x 58 márvány

Tóth Sándor szobrászművész
kiállítása Móra I. Múz.
Szeged 19 73. jan.

Tóth Sándor

1. Tanulmányrajzok

1. 45 x 16 ceruza
2. 43,5 x 26,5 tus

Tóth Sándor szobrászművész
kiállítására Móra F. Múz.
Szeged 1973. jan.

Tóth Sándor

3. 46 × 26 cerusa

4. 29 × 29 〃

Tóth Sándor szobrászművész
kiállítása Móra F. Múz.
Szeged 1973. jan.

Tóth Sándor

5. 24,5 x 22,5 ceruza

6. 23 x 45 — " —

Tóth Sándor szokrásműrész
kiállítása Móra I. Múz. Szeged
1973. jan.

Tóth Sándor

7. 24 x 22,5 ceruza

8. 15 x 32 — " —

Tóth Sándor szokrásműrész
kiállítása Móra I. Múz. Szeged
1973. jan.

Tóth Sándor

9. 29,5 x 14 ceruza

10. 24 x 18,5 —"—

Tóth Sándor szokrászműrész
kiállítása Móra F. Múz. Szeged
1973. jan.

Tóth Sándor

11. 11,5 x 32 ceruza

12. 9 x 32 —"—

Tóth Sándor szobrászművész
kiállítása Móra F. Múz. Szeged
1973. jan.

Tóth Sándor

13. 36 x 25 ceruza

14. 39,5 x 22,5 -"-

Tóth Sándor szobrászművész
kiállítása Móra F. Múz. Szeged
1973. jan.

Tóth Sándor

15. 32,5 × 21 ceruza

16. 22 × 25 —u—

Tóth Sándor grafikusművész
kiállítása Móra F. Múz. Szeged
1973. jan.

Tóth Sándor

17. 22,5 x 38 olaj

18. 36 x 26 —"—

Tóth Sándor grafikusművész
kiállítása Móra F. Múz. Szeged
1973. jan.

Tóth Sándor

19. 43 × 61 cm

20. 61 × 43 —"—

Tóth Sándor grafikusművész
kiállítása Móra F. Múz. Szeged
1973. jan.

Tóth Sándor

21. 61 x 43 ceruza

22. 43 x 61 —"—

Tóth Sándor szokrásművész
kiállítása Móra F. Múz. Szeged
1973. Jan.

Tóth Sándor

szobrász kiállitása nyilt Szegeden

Magyar Hirlap 1969/322/8

Táth Sándor

szobrászművész bronzplakettjeit, reździombo-
rihásait, nemes anyagból öntött szobrait
állítja ki Tokajban, a XVII. században
épült templomüzeumban rendezett kiál-
lításán.

Magyar Hírlap 1971/220 Sold.

Tóth Sándor, szobrász

A Budapest körút kapujában helyezték el műveit (mánány tömbök.)
(fénykép.)

↓

– : Modern lakónegyed Szegeden 1,

Népszabadság, Bp. 1974. márc. 10.

Tót Sándor
rajzai

Méltatás

D.Fehér Zsuzsa: Van-e szegedi mühely?
Müvészet, 1973.augusztus 14.oldal

Tóth Sándor
szobrai

„Nóra" (mező)

Szabó Endre: Tóth Sándor
Művészet, 1973. augusztus - 26 oldal

Tóth Sándor

Nekrasz

Tóth Sándor Miskolcon született 1933-ban. A budapesti Képzőművészeti Főiskolán tanulmányait Kisfaludi Stróbl Zsigmond irányításával végezte.

Szabó Endre: Tóth Sándor.
Művészet, 1973. augusztus - 26. oldal

Tóth Sándor
szobrász

Az anya és gyermek hagyomá-
táról számol be a „Játék" című
művében.

Szabó Endre: Tóth Sándor.

Művészet, 1973.augusztus - 26.oldal

Tóth Sándor

szobrász

Tóth Sándor első önálló kiállítása 1964-ben volt. Rajzokat és reidomborításokat mutatott be.

Szabó Endre: Tóth Sándor.

Művészet, 1973.augusztus - 26.oldal

Tóth Sándor
szobrász

Tóth Sándor 1973-ban Villány-
ban faragott. Figuralis kompo-
ziciót csinált, de nem emberi,
hanem hal és madár ábrázolást.

Szabó Endre: Tóth Sándor.

Művészet, 1973.augusztus - 26.oldal

Tóth Sándor

Szobrán

Tóth Sándor néhány évet Vásárhelyen töltött, majd Szegedre költözött, letelepült és tanári állást vállalt. Itt élt és dolgozik most is a városban.

Szabó Endre: Tóth Sándor.

Művészet, 1973. augusztus - 26. oldal

Tóth Sándor

mohán

Tóth Sándor 1954-ben a nyarat Vásárhelyen töltöi s a fiatalembert megegyti a város és környér szép-sége.

Szabó Endre: Tóth Sándor.

Müvészet, 1973.augusztus - 26.oldal

Tóth Sándor

szobrász

Tóth Sándor munkával rend-
szeresen szerepel hazai kiállítá-
sokon. 1973-ban volt ő málló
kiállítása a Szegedi Képtárban.

Szabó Endre: Tóth Sándor.

Müvészet, 1973. augusztus - 26. oldal

Tóth Sándor szobrászművész.

Az MTA újszegedi biológiai központja a nyáron pályázatot írt ki szobrászművészek számára az épület előtti tér díszítésére. Egy kőplasztika kidolgozásával bízták fel a művészt. Az 5 köbméteres kőtömb feldolgozására a beküldött pályázatok alapján kapott megbízást.

Szegedi Napló, 1973. jan. 21.

Tóth Sándor szobrászművész

Gabán a Munkácsy Mihály Múzeumban megnyílt a XVI. alföldi Tárlott, melyen alkotása szerepel. – A megyei tanács Munkácsy-emlékérmet adott át a művésznek dr. Horváth János.

Békésm. Népújság, 1973. ápr. 3.

Táth Sándor

A XIII. szegedi nyári tárlaton, az újrealizmust képviseli, művében a mai városi nőt jelenti meg.

Ács J.: A XIII. Szegedi Nyári Tárlat. Magyar Szó, 1972. aug. 20.

Tóth Sándor szobrászművész

a XIII. szegedi nyári tárlaton
5 ezer ft.-os munkadíjutalom-
ban részesült.
„Kalapos fej" c. művét említve.

Dél Magyarország, 1942. júl. 25.

Tóth Sándor

1. József Attila bronz 9 cm
2. Szegedi halász gipsz 35 cm

XII. Szegedi Nyári Tárlat

Tóth Sándor

Bemutatott művei:

„Dönyvnapro", 8 cm,

„Szegedi Fotoklub", I., 8, 2 cm.

„Szegedi Fotoklub II.", 8.2 cm.

Zola Tibor: XI. magyar képzőművészeti kiállítás, Budapest, 1968.

161

Tóth Sándor

Bemutatott műsei: „Szegedi emberek", (éremtábla); „Papp Lajos", „Dinnyés elő-lap, „Dinnyés hátlap"; „Bence várat épít", Vaszy Viktor; „Bence virággal", 7 cm, bronz.

Zola Tibor: XI. magyar képzőművészeti kiállítás, Budapest, 1968

161

Tóth Sándor

Kiss István/Lovak c. brônzkompozicio/,Tóth Sándor ,Szabó Iván/Horus/,Laborcz Ferenc/Kétalakos Badacson

Cs. Kovács László/Hawai lány c, faszobor/,Varga Imre/Asszony leányával c. bronzszobor/ kiállitottak a X szegedi tárlaton

Magyar Hirlap 2.évf.215/9

Tóth Sándor

szobrainak kiállítása

a Mésa Ferenc Múzeum Képtárában

nyílt meg Szegeden

Népszava 1973 január 12

2. old.

Tóth Sándor

a IX. Dél-alföldi Táblaton érmei szerepelnek.

Rideg Gábor: IX. Dél-alföldi Táblat,
Népszava, 1943. jún. 29.

Tóth Sándor

A Szegeden f. hó 17-én megnyílt IX.-ik Délalföldi Tárlaton ennei szerepettek.

Láttuk, hallottuk.

1973. VI. 30. [Petőfi] 22.23 Ka.

Tóth Sándor szobrász

Szerepel a szegedi művészek téli tárlatán

Ridep Gábor: Év végi tárlatok vidéken

Magyar Hirlap 1968 XII. 23

Tóth Sándor

Fej szobra szerepel az
alábbi: Táslaton

Dömötör János: A XV. Vásárhely
Ősi Táslat

Csongrád megyei Hírlap 1968 X. 20.

Tóth Sándor

1. Akró br. ⌀ 9 cm

2. Balatoni emlék br. ⌀ 15 cm

6. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely 1972.

Tóth Sándor

Kalapos fej bronz 45 cm

Krisztike -"- 30 cm

XIII. Szegedi Nyári Tárlat
1972. jul. – sept.

Tóth Sándor

Szerepel a szegedi művészek szabadkai kiállításán

Szeles Zoltán: Kapcsolatok Szeged és Szabadka képzőművészetében

Tiszatáj 1967. X. n. 922 old.

Tóth Sándor

Ermékkel

szerepel a III. Délalföldi Tárlaton

Szabó Endre: Reménytvesztve – reménykedve

Tiszatáj 1967 III. 647 old.

Tóth Sándor

Szerepel a Szegedi Téli Tárlatos

Papp Lajos: Egy kiállítás képei.

Tiszatáj 1967 II. v. 135 old.

MAGYAR MADÁRTANI INTÉZET OTvH.
BUDAPEST, II., GARAS UTCA 14.
Telefon: 359—123

MDK

Tóth Sándor

Kiállitási kritika

Magyar Hirlap 1968 aug.lo.

MIK

Tóth Sándor

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1968 aug.6.

Tóth Sándor (1933-) szobrász.
A Kaj Főiskolát 1959-ben végezte.
Szegeden él

Szentgyörgyi Kornél: Fiatalok és
szegediek...

Tiszatáj, 1968. VIII. sz. 744. o.

M.D.K.

Tóth Sándor
nobrász

Érmiéwel vesz részt a tárlaton.

Miklós Pál: A XI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás
Élet és Irodalom, 1961. ápr. 20-7 lap.

Tóth Sándor

„Rozika" és „Feleségem" c. pásztói
szobrokkal szemb.!
Rézepel a XIV vásárhelyi őszi
tárlaton

Népművelés 1967 XII. sz. 33 old.

MDK

Tóth Sándor

Kiállitási kritika

Müvészet 1968 febr.p.47.

Tóth Sándor

Miskolci szobrász, az egyetlen aki szerepelt a IV. országos kiállításon Miskolcon. Terrakotta női portré.

Hajdu Béla: Az IV. Miskolci Országos Képzőmüvészeti Kiállitás

Északmagyarország 1958. nov.18. 6.1.

MDK

Tóth Sándor

Feleségem, br.érem

Békegalamb, " "

Kriszta, " "

Várakozás, " "

9. miskolci o. képzőm. kiáll. 1966.

Tóth Sándor
nobrán

M.D.Y.

Szép portrét állitott ki
a tárlaton.

Pogány Ö. Gálor: Dolgozó emberek között
Művészet, 1968. május - 33 kep

Tóth Sándor
szobrász

M.D.V.

Vánahozás" rézdombosítása
"kiemelkedő.

Tóth Endre: Az I. Debreceni Országos Tárlat.
Művészet, 1968. január - 39 lap.

Tóth Sándor

Anya és gyermeke .. Mézdombari Tása (eml.)

Szerepel a Balatoni Nyár.
Tárlaton Keszthelyen

Jelenkor 1966 VIII. n. 741 old.

MDK

Tóth Sándor

Kiállitási kritika

Müvészet 1968 jan.p.4o.

MDK

Tóth Sándor

Kendős fej, repr.

20. s. M.festészet és szobrászat. M.Gal. és Móra F.Muz. Szeged 1966.

MDK

Tóth Sándor

Kendős fej, vör.réz domb.

20.sz. M.festészet és szobrászat. M.Gal. és Móra F.Múz. Szeged 1966.

M.D.V.

Tóth Sándor
szobrász

A szegedi képzőművészetben
mind nagyobb szerepher jut
a művész aki a vásárhelyi
művésztelepről jött.

Vinkler László: Szegedi festészet.
Művészet, 1968. január - 24 lap.

MDK

Tóth Sándor

Feleségem, br.

Játék, pat.gipsz

12. Vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai J.Muz.
1965.okt.

MDK

Tóth Sándor

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1968 jan. 26.

MDK

Tóth Sándor

Kiállitási kritika

Csongrádmegyei Hirlap 1968 jan.31.

MDK

Tóth Sándor

Kendős fej, terr.

Torzó, terr.

Feleségem, br.

Szegedi képzőmüv. tárlata N.Gal. 1967.aug.

MDK

Tóth Sándor

Kiállitási hir

Délmagyarország 1968 juli.7.

Tóth Sándor szobrász

Korábban miskolcon és Vásárhelyen élt.
Lemezdomborításokkal,
Feleségem pozszója és Ikrek c.
szobrával (emlj.)
szerepel a szegedi művészek
kiállításán a Nemzeti galériában

D. Fehér Zsuzsa: A szegedi képzőművészet
problémái a bp-i kiáll. tükrében

Tiszatáj 1967 XII. n. 1185 old

Tóth Sándor

Hegedűs lány (kepkő)

Tiszatáj 1967 V.n. műmell.

Tóth Sándor

Juhász Gyula emlékplakett (repro)

Tiszatáj 1967 IV. n. 37 old.

Tóth Sándor

Rajz (repró)

Tinnedy 1967 I.u. 85 old.

Tóth Sándor szobrán

Vásárhelyen töltötte főiskoláskent a nyarat 1953-tól. Később 3 évig itt élt. most szegeden él

Temesvár 1967 I n. 57 old.

Tóth Sándor szobrász M.D.K.

szerelmesek, dombormü. repr.

Szelesi Zoltán: Szeged uj képzőművészetének bibliográfiája 1945-1960.

Móra Ferenc Muzeum Évkönyve 1960-1962. Szeged, 19x
1962. 185.1.

Tóth Sándor szobrász M.D.K.

Műve a kiállításon

Lemezdomboritások

Vitly Valéria: A XI. Őszi vásárhelyi Őszi tárlat

Magyar Nemzet 1964. október 27. 4.l.

Tóth Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁD MEGYEI HIRLAP

1964 MÁJ 15

< TÓTH SÁNDOR szobrászművész jól sikerült hódmezővásárhelyi tárlata után Szegeden a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai képtárában rendez kiállítást rézdomborításaiból és grafikáiból. A kiállítást 17-én vasárnap délben nyitja meg Tápai Antal szobrász.

Tóth Sándor

[illegible]

M.D.K.

Anya gyermekkel (vörös-
réz domborítás) (repro)

Élet és Irodalom, 1964. dec. 19 - 7 lap

Tóth Sándor
szobrász

M.D.K.

Asszony virággal (vézdombo-
rítás) (repro)

Élet és Irodalom, 1964. nov 7 - 8 lap

Tóth Sándor

Szobraival szerepel a szegedi Orsz. Képzőműv.
Tárlaton.

említve.

Tiszatáj, 1964 9. sz. 1. l.

MDK

Tóth Sándor

Anya vörösréz domboritas 67x46 cm
Szerelmesek vörösréz domboritas 66x34 cm

Fiatal Képzőművészek Studiója IV.Kiállitása
Ernst Múzeum 1963 Június Kat. 40.1.

MDK

Tóth Sándor

szerepelt a tárlaton.

Szelesi Zoltán: A IV. Szegedi Nyári Tárlat.

Keletmagyarország. 1963 aug. 4. 6. lap.

MDK

Tóth Sándor

V. Orsz. Iparm. kiáll. MUcs. 1965.

Tóth Sándor MDK

érmek

Kalmár László, bronz

Feleségem, bronz

Nóri, bronz

Mücsarnok 1965. X. Magy. Képzőm. Kiáll.

Tóth Sándor

szerepelt a VIII. szegedi Nyári Találkozón.

Csongrád megyei Hírlap 1967. aug. 13.

Tóth Sándor

Szerepelt a népi képzőművészek tárlatán
a Nemzeti Galériában.

Csongrádmegyei Hírlap 1967. aug. 13.

Tóth Sándor

szerepelt az I. debreceni nyári tárlaton.

Hajdú-Bihar megyei Nő. 1967. aug. 12.

Tóth Sándor

nohánműrén

Plajettjen (Emlékplajett) az alul
jelzett lap 40. oldalán.

Szabolcs Szatmári Szemle
1980 2. 4.

Tóth Sándor, Munkácsy-díjas szobrászművész
Körterületi alkotások, összeállította: Hollósi Éva
1988. augusztus.

Miskolc, Nagyboldogasszony templom homlokzata:
„Kelemen Diák", portrédombormüves emléktábla, bronz.
(emlitve).

Művészet, 1989., január, 64-old.

BYHAN, A. 1923: Nord-, Mitt
kerkunde. II/1. Hrg. v.
CHANTRE, E. 1887: Recherche
IV. Paris-Lyon.
COMENIUS, J. A. 1661 Janva lingv
gariam Linguam translata
Leutschoviae..
COMENIUS, J. A.

MDK

Tóth Sándor

Tisztán, cer.

7. Vásárhelyi őszi tárlat. Tornyai J.Muz.
Hmvhely, 196o. okt.

Tóth Sándor szobrai

Kiállítása nyílt meg

Szegeden.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1969. nov. 22.

MDK

Tóth Sándor

Emlitve

Szabó Emstre: A X. Szegedi Nyári Tarkatnál

Csongrád megyei Hírlap, Szeged 1969. aug. 17.

6 l

Tóth Sándor
szobrai

Portréi szerepeltek a XV. őszi tárlaton

Szabó Endre: Igazolt remények
Tiszatáj, Szeged 1968. XII. 1113.

Tóth Sándor
szobrász

Érmeket állított ki a XV. őszi tár-
laton

Szabó Endre: Igazolt remémpérek
Tiszatáji Szegedi 1968. XII. 1113.

Tóth Sándor

Díjai sorát az 1918-as Szegedi Nyári Tárlaton

B. Varga József: A Szegedi nyári tárlat tanulsága

Művészet 1969 10 sz. 41 old.

Tóth Sándor
nohrán

Díjat nyert a pécsi biennalen.

Kovács Gyula: Az Országos Kisplasztikai Biennale
Művészet, 1970. felsmár - 36 lap.

Tóth Sándor

„Rajzosán", „Heyedűs", „Ilu" c.
műrés szerepeltek a tárlaton

Szegedi műrés.

Rozsányi Márta: A X. Szegedi Nyári Tárlatról
Tiszatáj, Szeged 1969 XII. 1112.

1) Tóth Sándor
szobrász

1933-ban, Miskolcon született. 1951-ben, az érettségi után a Budapesti Képzőművészeti Főiskola Általános Főtanszakára jelentkezett. Festő akart lenni – a monumentális vonzotta. Hincz Gyula és Papp Gyula vezetésével.

1953-ban átment a szobrász tanszakra, egy, évig Gyenes Tamás, majd Kisfaludi Strobl

Laczó Katalin: Tóth Sándor
Tiszatáj, szeged 1970. II. 161.

2) Tóth Sándor
szobrász

Zsigmond tanítványa lett.

1954-ben került először Hódmezővásárhelyre, a művésztelepre. Öt évben keresztül, minden évben 1-1½ hónapot töltött itt, 1959-ben, szobrászoklevele megszerzése után itt telepedett le, a művésztelepen.

1961-ben meghívták Szegedre, hogy vegyen

Zacsó Katalin: Tóth Sándor
Tiszatáj, Szeged 1970. II. 161.

3) Tóth Sándor
szobrász

részt a képző-művészeti gimnázium megszervezésében. Több Szegeden tanít a Tömörkény István Gimnázium és Művészeti Szakközépiskolában.

1955-ben, az Ernst Múzeumban szerepelt először kiállításon.

1964-ben Hódmezővásárhelyen, Szegeden, Gyu

Kaczó Katalin: Tóth Sándor
Tiszatáj, Szeged 1970. II. 161.

4) Tóth Sándor
szobrász

Kán, 1966-ban Szegeden és Makón, 1969-ben Szabadkán volt önálló kiállítása, sok kollektív kiállításon szerepelt, köztük a X. és XI. Szegedi Nemzeti Tárlaton. / Szeged, Nemzeti Galéria /

1965-ben megkapta a Szegedi Nyári Tárlat díját.

Lemezdombortásai: „Béke" /1960/, „Tavasz",

Kacsó Katalin: Tóth Sándor
Tiszatáj, Szeged 1970. II. 161.

5) Tóth Sándor
szobrász

„Szerelmesek", „Ugyesek", „Varakozás",
„Balád I.", „Balád II", „Fürdetés".
Portrékat készített feleségéről
1953-54 ben készítette az első érmeket.
Rendszeresen 1965 óta foglalkozik érmekkel.
Mintegy 100 érmének nagyrésze portré: „Juhász
Gyula", „Dugonics András", „Kazinczy Ferenc",
Laczó Katalin: Tóth Sándor
Tiszatáj, Szeged 1970. II. 161-162.

6) Tóth Sándor
szobrász

„Vedres István", „Dinnyés Ferenc", „Vaszy Viktor", „Papp Lajos".

Legutóbb Szabadkán mutatkozott be, a kollektív nevekiállításon – ezúttal már harmadszor.

Öt domborítást, 15 kisplasztikát és 30 plakettet állított ki legutóbb.

Laczó Katalin: Tóth Sándor
Tiszatáj, Szeged 1970. II. 162.

7) Tóth Sándor
szobrász

Közteri művei: Szegeden: Rózsa Ferenc, Gellért Albert és Juhász Gyula domborművei; Kecskeméten Kada Elek mészkő mellszobra, Kaposvárott Lenin-domborműve, Perecesen pedig a vájáriskolában látható diplomamunkája, életnagyságú bányászszobra.

Laczó Katalin: Tóth Sándor
Tiszatáj, Szeged 1970. II. 162.

8) Tóth Sándor
szobrász

A amatőr képzőművészeti körök országos versenyén Debrecenben körvezetői jutalmat kapott.

Közéleti tevékenysége is: a vásárhelyi tanárs művészeti főelőadója volt.

Laczó Katalin: Tóth Sándor
Tiszatáj, Szeged 1970. II. 162.

Tóth Sándor

„Motorsónakverseny" Repr. /Érem/
„Hullám" Repr. /Érem/
„Alvó" Repr. /Érem/
„Istvánkvály" Repr. /Érem/

Tiszatáj, szerzed 1970. II. II. műmellék let.

Tóth Sándor
szobrász

A nyári főiskolai műrésztelep ideján
került kapcsolatba tiódmezővásárhelyel.

Dimitrov János: Szabó Iván
Tiszatáj, Szeged 1970. IV. 394.

Tóth Sándor

szobrászművész kiállitása. fregel, Képcsarnok

Ism.: Akácz László, Csongrád Megyei Hirlap, 1966. június 12. - Fehár Zsuzsa, D. Művészet, 1966. 7. évf. 12.sz. 44-45.l. - Papp Lajos, Dél-Magyarország, 1966. május 21. - Papp Lajos, Tiszatáj, 1966. 2o.évf. 7.sz. 557-559. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténéti irodalom bibliográfiája /Művtört.Írt. 1969. 3.sz. 243-284.l./

269. l.

Tóth Sándor

Szerepel a berlini magyar
hírlapban

Dömötör János: Berlini napló

Csongrád megyei Hírlap 1970
IV. 8.

Tóth Sándor

Résztvesz az egyesszeri Kiállítá-
son

Katalógus
[illegible] megjelt Hírlap 1970. úr 19.

Tóth Sándor

Ili c. postrészobra (eml.)
szerepel az alábbi tárlatok

Dömötör János: A VII. Alföldi Tárlat

Kőrösfáy 1969 IV. 27

Tóth Sándor, szobrász

Szegedi művész. Érmeiből csak kevés szerepel a szegedi érem és plakettmüvek felsorolásában, minel ezek lajstromát a szerzők csak kis mértékben tudták összeállitani. 154. old

Csongor Győző-T. Simon Ilona: Szegedi emlékérmek és plakettek 153. old

A Móra Ferenc Múz. Évkönyve. 1969-1. Szeged, 1969
Szegedi Nyomda

Tóth Sándor, szobrász

---

107. Emlékplakett./Vedres István/, V.I. szembenéző reliefje. Körben: VEDRES ISTVAN 1765-18?0. Hátlap sima. Felirat: NEM EGYÉBB EGY VÁROS TSAK EGGY ASZSZONYI KEP, AKI BELE SZERT ÉPPEN TSAK ANNAK SZÉP. Bronz öntvény. 78 mm Készitő: Tóth Sándor. 1965. 1965-ben két példányban készült. egyiket néhai Breinovics Vilmos özvegye vette át a Vedres-ünnepségek során! 177. old

Csongor Győző-T. Simon Ilona: Szegedi emlékérmek és plakettek 151. old

A Móra Ferenc Múz. Évkönyve. 1969-1. Szeged, 1969
Szegedi Nyomda

Tóth Sándor, szobrász

47/a. Emlékérem./Dugonics András/. A szegedi iró-piarista szembenéző reliefje. Körben: SZEMLÉLLYÉTEK KÉSŐ UNOKÁK FIAI/A NAGY GUGONICSNAK A HIV CSOKONAI. 1740-1818-1968. Hátlap sima. Éremkészitő: Tóth Sándor. Bronz öntvény 60 mm. 164. old

Csongor Győző-T. Simon Ilona: Szegedi emlékérmek és plakettek 153. old

A Móra Ferenc Múz. Évkönyve. 1969-1. Szeged, 1969
Szegedi Nyomda

MDR

MDK

Tóth Endre, kolozsi

szerepel Kenthelyen.

Tamási István: V. Balatoni Nyári Tárlat 7.

Népszabadság, Bp. 1970. júl. 15.

Tóth Sándor

nobrán

Érmeivel nerepel.

Kovács Gyula: Ernst Gerely...

Művészet, 1970. május – 24 lap.

Tóth Sándor

Portré ceruza 42 x 33

Tizenkatodik Vásárhelyi Őszi Tárlat

Tornyai János Múzeum

Tóth Sándor szobrász

Szegeden él

Ökrös László: Szeged szellemi
karaktere

Délmagyarország 1969 IV. 9

Tóth Sándor

Résztvesz a Dél-alföldi Tárlatom

Aráz László: Képzőművészet napló

Délmagyarország, Szeged 1970. máj. 12.

Tóth Sándor

Említve

Arácz László: Szegest szabai

Dalmagyarország, Szegest 1970. máj. 24.

Tóth Sándor

grafikával szerepel az alábbi tárlaton

Ambrus Tibor: A várakhelyi Öki Tarlat

Petőfi Rádió 1969 X. 26

BYHAN, A. 1923: Nord-, Mitt
kerkunde. II/1. Hrg. v.
CHANTRE, E. 1887: Recherche
IV. Paris-Lyon.
COMENIUS, J. A. Janva lingv
garian Linguam translata
Leutschoviae.
COMENIUS, J. A.

MDK

Tóth Sándor

Béke, vörösréz

7. Vásárhelyi őszi tárlat. Tornyai J.Muz.
Hmvhely, 196o. okt.

MDK.

Tóth Sándor

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1965 juni.5.

MDK.

Tóth Sándor

Kiállitási kritika

Tiszatáj 1965 nov.860 lap.

M.D.K.

Tóth Sándor

Müve a kiállitáson

Ritly Valéria: Őszi tárlat Vásárhelyen
Magyar Nemzet 1965. nov. 5. 4.l.

MDK.

Tóth Sándor

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1965 szept.26.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Tóth Sándor

NÉPSZAVA

1965 DEC 5

1021

MEGEMLÉKEZÉS SZEGEDEN A MAGYAR SAJTÓ NAPJÁRÓL

A Dél-Magyarország szerkesztősége és a MUOSZ Csongrád megyei csoportja a közelgő magyar sajtó napja alkalmából szombaton emléktáblát avatott az egykori haladó szegedi újságírók — közöttük Juhász Gyula — emlékére a szegedi Tisza Szálló éttermében, ahol 1920—1930 között törzsasztaluk állott. A márványtábla mellett helyezték el Juhász Gyulának, a törzsasztal mindennapos tagjának rézdomborművű portréját, Tóth Sándor szegedi szobrászművész alkotását. Ugyancsak szombaton a helyi Újságíró Klubban levelezőkkel, nyomdászokkal, a lapok terjesztésében közreműködő postásokkal tartottak baráti találkozót a Szegeden megjelenő lapok munkatársai. A megbeszélés részvevői felkeresték Szeged egyik épülő lakónegyedét, ahol a Rózsa Ferenc sugárúton megkoszorúzták az utca névadójának, a mártírhalált halt magyar újságírónak, Rózsa Ferencnek emléktábláját.

Tóth Sándor szobrász M.D.K.

Ármei a kiállitáson

Szobrok

Perneczky Géza: A X Magyar Képzőművészeti Kiállitáson

Magyar Nemzet 1969. szeptember 26. 11. l.

Tóth Sándor
szobrász

M.D.K

Érmével részt vett a Képző-
művészeti tárlaton.

Sós Gyula: Érmek és plakettek a X. Magyar Képzőművé-
szeti Kiállításon.

Művészet, 1966. január - 8 lap

MDK.

Tóth Sándor

Érmeiről

Müvészet 1966 jan.

Tóth Sándor

M.D.K.

Müvei a Tárlaton

Sz .Z.: Szegedi Téli Tárlat

Dél-Magyarország 1965. febr. 21.

MDK.

Tóth Sándor

Müvészképzői tevékenységéről

Csongrádmegyei Hirlap 1965 juni.22.lap 5.

Tóth Sándor

Anya

Önarckép.

2 rézdomborítású reprodukció.

Tiszatáj, 1965. 2. szám, 116, 117. lapon

Tóth Sándor.

Új hajtás.

Rézdomborítás, reprodukció.

Tiszatáj, 1965 2. szám, 115. lap.

Tóth Sándor.

Sz. 1933, Miskolc. Apja vasesztergályos. 1951-ben a képzőműv. Főiskolára kerül. Hincz és Papp a mesterei. 1953-ban átmegy a szobrász-szakra. Gyenes, Kisfaludy-Strobl mesterei és Pátzay. 1959-ben végez. Tanácskoztársasági pályázatot nyer, a fővárosi tanács megveszi szobrát. Hódmezővásárhelyen telepedik le, majd 1961-ben megnősül és végleg Szegedre költözik, ott az Ipari Szakközépiskolában tanár. Első önálló kiállítása Szegeden az 1961-64 évek anyagából. 1964-ben Olaszországban jár.

Említve.

Tiszatáj, 1965 2. szám, 114-118. lap.

Tóth Sándor szobrász

Szerepel a Lepedi Képzőművészek Kiállításán

Tiszatáj, 1964, 4 m., 11 o.

MDK

Tóth Sándor

Ritly V.: Festmények, rajzok, szobrok a X. vásárhelyi őszi tárlaton. Magyar Nemzet 1963. okt. 15. 4.l.

Tóth Sándor

MDK

Szerepelt a Csongrád megyei rajztanár festőművészek szegedi tárlatán/Móra Ferenc Muzeum/.

L. F. : Pedagógus festők kiállitása.

Délmagyarország. 1962. jun. 27.

Tóth Sándor

MDK

Szerepelt a Csongrád megyei rajztanár festőművészek szegedi tárlatán /Móra Ferenc Muzeum/.

"Tavasz"

L. F. Pedagógus festők kiállitása.

Délmagyarország. 1962. jun. 27.

MDK

Tóth Sándor

A párisi őszi szalon. /S. [illegible]cikke/ Képzőművészet, 1929, 25.sz. 235 l.

96

Tóth Sándor szobrászmüvész MDK

Megjelent és a vitában felszólalt.

Csongrád megyei pártvezetők és képzőművészek találkozója.

Csongrádmegyei Hirlap. 1962. jul. 22.

és.

A realizmus talaján állva fejezzék ki képzőművészeink a kor problémáit.

DÉlmagyarország. 1962. jul. 22.

Tóth Sándor

Részt vett a kiállításon.

"Tavasz" rézdomboritása.

L.F.: Rajzpedagógusok műveinek kiállitása a Móra Ferenc Múzeumban.

TISZATÁJ; 1962. jul.

Tóth Sándor

MDK

Részt vett a kiállitáson.

L.F.: Rajzpedagogusok müveinek kiállitása
a Móra Ferenc Muzeumban.

TISZATÁJ. 1962. jul.

MDK

Tóth Sándor

szobrász

Szerepelt a III. szegedi nyári tárlaton /Móra Ferenc Múzeum/.

L.F.: Egy országos hirű nyári szegedi tárlat.

TISZATÁJ. 1962. szept.

MDK

Tóth Sándor

A III. Szegedi Nyári tárlat ra
hirdetett pályázaton III. díjat nyert

Megnyilt a III. Szegedi Nyári tárlat.

Csongrádmegyei Hirlap. 1962. jul. 22.
és Délmagyarország 1962. jul. 22.

Tóth Sándor MDK

szerepelt a tárlaton.

rézdomboritásai:

"Jegyesek"
"Család"
"Anya"

Dömötör János: A X. Vasarhelyi Őszi Tárlat.
Tiszatáj. 1963. 10.

Tóth Sándor MDK

rézdomboritással

szerepelt atárlaton.

-s -n: Gondolatok a X. Vásárhelyi Őszi
Tárlatról.
Csongrádmegyei Hirlap. 1963. okt. 27.

MIK

Tóth Sándor

Szerepelt a tárlaton.

Domboritásai: "Jegyesek", "Család"

Dér István: A X. Vásárhelyi Öszi Tárlat.
Dél-Magyarország. 1963. okt. 15 / A második
szám nem jól ol-
vashat-, lehet 3
vagy 9 is. /

mdk.

Tóth Sándor szobrász

rézdomborításai: Segycsek, Család, Anya c-ek. (Lágy formalás liraiság)

Domötör János: A X. Vásárhelyi Őszi Tárlat
Tiszatáj 1963, 11. sz

5. l

– nyilvános hivatalbéli
bajnoka volt, s amelyek
e megyét..."[196]

1848 nyarán a helyzet
fordult. A Heves megyeie
Blaskovich főispán bejele
ellenséges haderő a magyar
cig visszaszorította. Ezé
július 1-vel Egerből Szol
helyét.[197]

Blaskovich Gyulát erki b
fegyverletétel híre. Villá
mivel mindvégig bízott a ma

TÓTH Sándor szobrász

Menner Ödön: Forradalmáról a morfin-gyártásban – a Kabay háraspárról szerzett újabb szipszörnüvészeti alkotások.
= Orvostörténeti Közlemények, No 117-120 (1987) 299-304. ll

MDK.

Tóth Sándor

Kiállitási kritika

Csongrádmegyei Hirlap 1965 május 9.lap 4.

Tóth Sándor

Rézdombokitásaival (pl.: Tavaszi futtatás) szerepelt a szegedi Téli Tárlaton

Tiszatáj, 1965, 4sz., 302o.

MDK.

Tóth Sándor

Részvétele az I. Délalföldi Kiállitáson

Délmagyarország 1965 május 1.lap -

Tóth Sándor

Művei szerepeltek a XII. vásárhelyi őszi tárlaton.

Magyar Nemzet 1965. nov. 5.

Tóth Sándor
szobrász

M.D.K

„Felszigem" (vepro)

Művészet, 1965. december - 25 lap

Tóth Sándor M.D.K.

Müvei a kiállitáson

Érmek és domboritások

/H.Gy./ Nyári tárlat Szegeden

Magyar Nemzet 1965 júl. 22.4 l

Tóth Sándor M.N.K.

Művei a kiállításon

Akácz László: Téli tárlat Szegeden

Csongrádmegyei Hirlap 1955. febr. 28.

Tóth Sándor
szobrán

MDK

„Kelengyevarró" (Domborm)
repr.

Élet és Irodalom, 1965. aug 21-6 lap

M.D.Y.

Tóth Sándor
szobrász

„Női fej" című lemezdomborításával
"vett részt a tárlaton.

Pogány Ö. Gábor: A Délalföldi Tárlat
Művészet, 1965. aug - 45 kep.

Toth Sándor
szobrász

M.D.K.

Pérdombornításárt állítottak ki a tárlaton.

D Fehér Ilsuzsa: A IX. vásárhelyi őszi tárlat
Művészet, 1963. január – 42 kep

Tóth Sándor
szobrász

M.D.K

Jövendő (részdombosítás)
repr

Élet és Irodalom, 1963. jan 5 – 3 lap

M.D.Y.

Tóth Sándor

~~[illegible]~~ zobrán

A szegedi negyedik nyári tárlat
második díját Juhász Gyula em-
lékére című vérdombovilása nyerte.

Kosács Gyula: A negyedik Szegedi Nyári Tárlat
Művészet, 1963. november – 43 lap

MDK

Tóth Sándor
szegedi müvész

szerepelt az 1962. jul. 2oán megnyilt tárlaton.

Dijat is nyert.

óó:Megnyilt a IV. Szegedi Nyári Tárlat.
Dél-Magyarország. 1963. jul. 21.

MDK

Tóth Sándor

A Pécsi Képzőm. és Műbarátok Társ. művésztagjai 1938.

MDK

Tóth Sándor

szerepelt a Móra Ferenc Muzeumban rendezett kiállitáson.

L.F.:Pedagógusfestők kiállitása.

DéläMagyarország. 1962 nov. 28.

Tóth Sándor

MDK

"Feleségem"

Szerepelt a Szeged városi és Csongrád megyei rajztanárok kiállitásán.

Juhász Antal: Kiállitások.
Pedagógusok Lapja. 1962. nov. 20.

Tóth Sándor M.D.K.

-

Részt vett a kiállitásen

Kitly Valéria: F[illegible]etmények, rajzok, szobrok a X. vásá[illegible]
helyi őszi tárlaton

[illegible]agyar Nemzet 196[illegible]. október 15. 4.l.

Tóth Sándor
nobrán

M.D.K

Család (vérdomboritás)

Élet és Irodalom, 1964. junius 8 - 3 lap

MDK.

Tóth Sándor

Szegedi kiállitáson szerepel réz - domboritásával.

Tiszatáj 1965.ápr. 3o3 lap.

Tóth Sándor

Kada Elek /1911/

mellszobrát a Kecskeméti Katona József Park művészetányán helyezik el.

—:Megkezdik a művészetány kialakitását.

Petőfi Népe. 1964 márc. 1.

Tóth Sándor

MDK

rásztvett a tárlaton.

"Juhász Gyula emlékére"
"Élet"
"Várakozás"

Dömötör János: A IX. Vásárhelyi Őszi Tárlet.
Csongrádmegyei Hirlap. 1962. okt. 21.

MDK

Tóth Sándor

"Juhász Gyula" rézdombormüve

az idei szegedi nyári tárlaton

II. dijat és 3000 forintot kapott.

--: Ötven művész száz képe az idei nyári tárlaton. Délmagyarország 1963. jun. 26.

M.D.K

Tóth Sándor
szobrász

A Studió „Család" pályaratára
a szobrászati III. díjat kapta.

Borgár Kálmán: A Studió „Család" pályázata
Művészet, 1963. április – 24 lap

Tóth Sándor

szobrász

M.D.K.

„Család" rejtő

Bolgár Kálmán: A Studió „Család" pályázata

Művészet, 1963. apkilis – 24 lap

Tóth Sándor MDK

érmek

Öcsi, bronz

Husi, bronz

Műcsarnok 1965. X. Magy. Képzőm. Kiáll.

M.D.K

Tóth Sándor

szobrász

A „Béke" lemezdomborítását, „Ketten" „Anya", „Család" művei valamint a „Feleségem" bronzportréja az „Ihrek" kisplasztikája és ennyit mutatta be.

Szelesi Zoltán: Szegedi képzőművészeti tárlat...

Művészet, 1968. január – 21 lap

M.D.K

Póth Sándor
szobrász

Terrakotta szobrai és cserzasajtai
is részt vettek a tárlaton.

Szelesi Zoltán: Szegedi képzőművészeti tárlat...
Művészet, 1968. január - 21 lap.

MDK.

Tóth Sándor

Kiállitási kritika

Csongrádmegyei Hirlap 1967 ápr. 26.

MDK

Tóth Sándor

Kendős fej, vörösréz domb.

20. sz.i m. festészet és szobrászat N.Gal.
és Móra F. Muz. Szeged 1966.

Tóth Sándor szobrász

Anyaság c. műve (eml.)
szerepel a Fiatal Kép. műv.
Kiállításán az Ernst Museumban

Magyar Hjuság 1963 VI. 15

MDK

Tóth Sándor

Kendős fej, repr.

20.sz.i m. festészet és szobrászat. B.Cal.
és Móra F. Mus. Szeged 1966.

Tóth Sándor

Csorád / kérdombosítás, repró /

Magyar Hírlap 1963 XI. 2

Tóth Sándor

Miskolci szobrász, műve szerepelt az V. miskolci országos kiállításon.

Hajdu Béla: Az V. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállitás
Északmagyarország 1959. okt. 30. 4.l

MDK

Tóth Sándor, szobrász

Kecskeméten állítják fel művét:
Kada Elek mellszobrát.

— : Hír

8.

ESTI HÍRLAP Bp. 1968. febr. 22.

Tóth Sándor

P. Gy.: Szegedi művészek a Nemzeti Galériában.

Magyar Nemzet, 1967. IX. 9. 4. o.

Ügyiratszám:

Ügyintézőnk:

Budapest, 196 _____

ORSZÁGOS TERMÉ
BUDAPEST, V.,
TELEF(

4081 66. FNYV. 9. t. (N)

MDK

Tóth Sándor

Kiállitási hir

Magyar Hirlap 1968 aug.5.

Tóth Sándor nobrás

Szerepel a Tx negedi Nyári Tárlaton

Szelesi Zoltán: 1 Tx negedi Nyári Tárlat

Tiszatáj 1968 Tx n. 824 old.

Tóth Sándor szabrász

Érmékkel szerepel a XI. Alföldi Tárlaton.

Székelyhidi Attila: Gondolatok az idei Alföldi Tárlatról.

Tiszatáj, 1968. VIII. sz. 746. o.

Tóth Sándor szobrász

Rozi c. műve (eml.)
szerepel a „Dolgozó emberek
közöt" c. kiállításon az Ernst
Múzeumban

Vasga Imre: Kiállítás a dolgozó
emberről

Tiszatáj 1968 VI. n. 534 old.

Lemertartó ifjú – bronz
XV. 52.
(magyar ötvös munka)

Esztergom. keresz. Muz.
Kodexminiatura kiöll
katalógus. Mucsi András

TÓTH SÁNDOR

Erzsike bronz plakett

Fiatal. képzőművészek és iparművészek
kiáll. 1955

Halay I

Jóth Sándor

(Szeged

Anya jálnó gyerekkel, gipsz, 100 x 35

Anya gyerekkel, vörös vér domborítás (60 x 57 (reprodukció)

Feleségem, bronzérem, 4

Öcsi " 4

Hugi " 4

Nóri " 6

Anyám " 5,5

Alföldi Tárlat Gyula 1966

Kat. bev. Csoór István 1966

MDK

Tóth Sándor

Kiállitási kritika

Magyar Hirlap 1968 máj.31.

MDK

Tóth Sándor

szerepel a kiállitáson.

"Anya gyermekével" rézdomboritás

--: Szegedi festők kiállitásával megnyilt a Képcsarnok uj bemutatóterme.
Délmagyarország, 1963. ápr. 27.

Tóth Sándor NDK

Rozi, br.

Dolgozó emberek között. képzőm. kiáll.

Ernst Mus. 1968. jan.

MDK

Tóth Sándor

Klári, br.

14. vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai János Muz.

1967. okt.

MDK

Tóth Sándor

Merengő, cer.

Négy figura,"
Tanulmány, "

Szegedi képzőműv. tárlata. M.Csl. 1967. aug.

MDK

Tóth Sándor

Vaszy Viktor, br.érem

Dinnyés Ferenc, ""

Kiss Lajos, ""

Szegedi képzőmüv. tárlata. N.Gal. 1967. aug.

MDK

Tóth Sándor

Ketten, lemezdomb.

Juditka, br.érem

Papp Lajos " "

Szegedi képzőműv. tárlata N.Gal. 1967.aug.

Tóth Sándor

Vedres emlékérem /2 kapró/

Tinatáj 1966 II. n. 152 old.

Tóth Lándos

Bányán (nobor, repkő)
Hegedűs lány " — "
Kiállítása nyílt a szegedi
Képcsarnokban
Említve: Torzó, Fürdés előtt,
Hengerész, Radnóti, Vedres,
Bekegalamb, Várakozás

Papp Lajos: Szobrok és gondolatok.
Tóth Lándos kiáll.

Tiszatáj 1966 VII-n. műmell.

Tóth Sándor

Rézdombos-Tásokkal

szerepel a szepedi Nyár Tárlatos

Pogány Ö. Gábor: Nyár. Tárlat Szepeden

Tiszatáj 1965 XI. 858 old.

Tóth Sándor szobrász

Szerepel a VII kerped Nyári Tárlatos

Popp Lajos: Az ember valósága

Tiszatáj 1966 IX. n. 717 old

Tóth Sándor

1 dombormüve és 6 érme („Keten", Karinczy, Kiss Lajos emb.)

Szerepel a II. Délalföldi Tárlaton.

Dömötöl János: II. Délalföldi Tárlat

Tiszatáj, 1965. VII. sz. 553. l.

Tóth Sándor

Rézdombavitásokkal, nobsokkal, érmékkel nevezel a IX. Alföldi Tárlatom Gyulán

Gádorosi Vass István: IX. Alföldi Tárlat

Tiszatáj 1966 VI n. 458 old.

MDK

Tóth Sándor

Juhász Gyula, br.érem

Daphnis és Cloe, " "

Alvó, cer.

Szegedi képzőműv. tárlata. M.Gal. 1967. aug.

MDK

Tóth Sándor

Kriszta, br.érem

Nórika, " "

Várakozás, " "

Szegedi képzőművv. tárlata. M.Gal. 1967. aug.

Tóth Sándor

Bronzérmekkel

szerepel az alábbi tárlaton

Szepeden

Szelesi Zoltán: Kámvetés a téli
tárlat után

Del-Hajdúvidék 1970 XII. 22

TÓTH SÁNDOR

„Metamorfózis" c. szobrkompozícióját (eml.), szerepel az alábbi tárlaton.

Ambrus Tibor: A XVII. Vásárhelyi Őszi Tárlat.

Alföld, 1971. január

Tóth Sándor szobrász

metamorfózis c. műve (emlj)

szerepel az alábbi tárlaton

Akácz László: A XVII. Vásárhelyi Őri Tárlat

Dél-Magyarország 1970 X. 13

Tóth Sándor szobrász

A miskolci galériában

Kiállítása nyílt

N. N.: Három kiállítás

Eszmagyarország 1971 II. 3

Tóth Sándor ~~festőművész~~ grafikus

Kiállítása nyílt a Miskolci

Képtárban

Esztergomi napló 1971. II. 25

Tóth Sándor ~~[illegible]~~ szobrász

Kiállítása nyílt a miskolci Képtárban

Északmagyarország 1971 II. 24

Tóth Sándor szobrász

Bronzésme

szerepel az alábbi Táslaton

Pálfi Ferenc: Szegedi Téli Táslat

Csongrád megyei Hírlap 1970 XII. 23

Ügyiratszám:

Ügyintézőnk:

Budapest, 196 _____

ORSZÁGOS TERM
BUDAPEST, V.
TELEF

4081 66. FNYV. 9. t. (N)

MDK

Tóth Sándor

Kiállitási kritika

Tiszatáj 1968 aug.p.745.

Tóth sándor szobrász

Kiállítása nyílt a miskolci
Kéztárban

Esztmagyarország 1971 II. 11

Tóth Sándor szobrász

A hiszkolci Képtárban kiállítása nyílt

Erdmagyarország 1971 II. 14

Tóth Sándor szobrász

A hiszkolci Képtárban kiállítása nyílt

Erdmagyarország 1971 II. 2

Tóth Sándor szobrász

Kiállítása nyílt a miskolci Képtárban

Ezredmagyarország 1971 II. 9

Tóth Sándor szobrász

Kiállítása nyílt a miskolci Képtárban.

Eszalmagyarország 1971 II. 7

Tóth Sándor szobrász

Kiállítása nyílt a miskolci Képtárban

Eszaknyugyaro.szog 1971 II. 27

Tóth Sándor

Balatoni nyár kés. 11,5 cm

6. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely 1972.

TÓTH Sándor szobrán

Szuromi Pál: Szépen, plasztikusan
és pontosan. Beszélgetés Tóth Sándor
szobránszerzőnel. = Szeged, 1998, 4. 48-50. ll

Tóth Sándor

rozhrázművén

pályázati munkája „Plage június I"
a Vigadó Galériában

Művének
1982 ott.

Tóth Sándor, Munkácsy-díjas szobrászművész

A hét folyamán a megyei kórház művelődési bizottságának meghívására az orvosszálló előadótermében megtekintették dr. Jákó János belgyógyász orvos éremgyűjteményét. – A gyűjtemény skálája igen széles Tóth Sándortól Pátzay Pálig. A megyében élő Tóth Sándor is vendége volt a találkozónak.

(p): A főorvos éremgyűjteménye.

Kelet-Magyarország, 1984. márc. 4.

Tóth Sándor, Munkácsy-díjas szobrászművész

A Szabolcsi Tárlat '83-c. kiállításra belépve, harmonikus összkép fogadja a belépőt. Az ügyes, átgondolt rendezés lehetővé teszi, hogy egy-egy művész valamennyi, saját képe körében szerepeljen. – Központilag hívja fel magára a figyelmet az ismert Tóth Sándor. A két kerekre formált, erőteljesen domborított portré relief Szent Gellért és Juhász Gyula a művész figyelemre méltó karaktertadó képességének bizonyítéka (említve), csakúgy a Fiú- és Leányportré is. (említve).

Tóth Sándor tanítványa a fiatal Sebestyén Sándor.

Telepy Katalin: Szabolcsi Tárlat '83

Kelet-Magyarország, 1984. jan. 7.

plom festett famennyezete (1526) és a famenny-
..... 86—118
okk ábrázolása Dorffmaister képén ..... 157—158
ményekből ..... 119—130
1987. Ism.: Németh István 164

TÓTH Sándor szobrász

kiáll. Bp.,Bolgár Kulturális Intézet, 1993

Festmények Korondról, szobrok Sóstóról : Páll Lajos és Tóth Sándor kiállítása. = Új Magyarország,1993. január 20.8.

cikk szerző nélküli

TÓTH Sándor szobrász

Levyczky László órásmester síremléke
Kelemen Didák dombormű

FAZEKAS Árpád - SZEKRÉNYES András: Nyiregyháza temetői. Nyiregyháza : Sz-Sz-B.m. Temetkezési Váll., 1990
35-6.p. ill.
218.p.

Tóth Sándor, Munkácsy-díjas szobrászművész

P. Szabó Ernő: „Érzi a kő természetét."

Immár 14 éve vitatkoznak arról a kutatók, hogy Kolnay László által 1974-ben feltárt gótikus szoborleletek mitől sérültek meg, hogyan kerültek a földbe és hogy mikor és mi célból készültek. — Szakál Ernő szobrászművész elképzeléseit újabban a „Budapest Régiségei" XXVI. kötete közölte „Vita" címszó alatt, Entz Géza lektori véleményével, Marosi Ernő és Tóth Sándor hozzászólásával.

Budapest folyóirat, 1988. 7., 43-old.

Tóth Sándor

Emlékül

Szegedi és vásárhelyi művészek a
berlini Kiállításon
Tiszatáj, Szeged 1970. Sept.

Tóth Sándor, szobrászművész

Sebestyén Sándor szobrász Nyíregyházán dolgozik. – Tóth Sándor szobrászművész és Berecz András festőművész nagy gondal kísérik nyomon Sebestyén munkáit. Mesterségbeli és látásmódot cserélő ismeretekkel gazdagítják, ügyelnek arra, hogy az ösztehetségnek számító 30 éves fiatalember önálló világát meg ne bolygassák.

Burget Lajos: Sebestyén 600 centimétere.
Kelet-Magyarország, 1979. ápr. 4.

Tóth Sándor, szobrászművész 1) Folytatás

A következő évtől a zenei napok programja a nemzetkezi zenei tábor létrehozásával egész hónapos koncertprogramma, bővül. – Adni valamit a zenekultúra mellett az ősi település múltjából, ezt kívánta teljesíteni Tóth Sándor a 120 mm ϕ öntött bronz érmének megalkotásakor. A nyírbátori családi sírboltban találjuk Báthori István erdélyi vajda sírládáját. Tetején teljes lovagi páncélban ábrázolt férfialak nyugszik. A rajta levő collage láncrészlete vonul át az érenmező felső harmadán. E kölön con középen medaliont, sárkányfogas kígyócímert látunk, amint egy gyémánt metszésű követ közrefog. A lánc fölött jobbra a muzsika szimbóluma van elhelyezve. Ugyanott alul, öt sorban XI. Nyírbátori Zenei Napok, 1947., fent TS mesterjegy. /emlétve és repr./

Bóna Endre: Nyírbátor Város Ermei A Zenei Napok Tükrében.

Szabolcs Szatmári Szemle, 1979. 3. 69-73-old.-on

Tóth Sándor, szobrászművész. 2) Folytatás

A „Pro Urbe Nyírbátor" öntött bronz érmén olasz koszorúban, a kenyérmezei csatában a török sárkányt legyőző Báthoriak sárkányán belül a város több korszakát kifejező műemlék épületek vannak impozáns elhelyezésben. Alul lent Tóth Sándor mesterjegye. (16. érme).
(említve)

Bóna Endre: Nyírbátor Város Érmei a Zenei Napok Tükrében.

Szabolcs Szatmári Szemle 1979. 3. 70. old. és 74. old.

Tóth Sándor, szobrászművész

A IV. Szabolcsi Tárlaton szerepelnek a művész alkotásai. Tóth Sándort a család szeretete, a család ezer- és ezer arca vezette el a plasztikus ábrázolás más tárgyú lehetőségeinek a megmintázásához. Ezzel a melegséggel formálta meg a kisplasztikák, érmek, emlékérmek alakjait is, Káplár Miklós, Bessenyei György, Váci Mihály portréit. (említve). A Fazekas Jánossal közösen készített és kiállított „Emlékmű-terv"-e a kisplasztikából a monumentálisba, a szobrászatból az építészetbe utal. (említve).

Dankó Imre: A IV. Szabolcsi Tárlat.
Szabolcs Szatmári Szemle, 1979. 4. 88. old.

Szeretne ajándékot

Szeret
reggel

Ha mc
új előf
Kelet-M
kíváns

Válass
ajándé
megre
tárcsáz
ingyen
06 (80

TÓTH SÁNDOR

Második díj Dante városából

Nagyon örülne, ha A Paradicsom kapuját valójában is elkészíthetné

Kállai János

Nyíregyháza (KM) — **Jó hírrel toppant be szerkesztőségünkbe Tóth Sándor, Munkácsy-díjas nyíregyházi szobrászművész. Egyik alkotásáért — melyet jelenleg a Jósa András Múzeumban megrendezett életmű-kiállításán csodálhat meg a közönség — Ravennában II. díjat kapott.**

— A XIII. Nemzetközi Dante Biennálén — ez április 1-jén kezdődött és szeptember 30-ig tart — *Sebestyén Sándor* kollégám társaságában vehettem részt. Nagy örömömre szolgált, hogy a 16 tagú — nemzetközi zsűri — második díjjal ismerte el A Paradicsom kapuja című alkotásomat. A Lions Club díját vehettem át, meg Ravenna város díszérmét.

— Prof. Mons. *Pietro Amato*, a Vatikáni Történeti Múzeum igazgatója, a zsűri elnöke megfogalmazta: A Paradicsom kapuja című, egy a tízhez léptékű bronz-

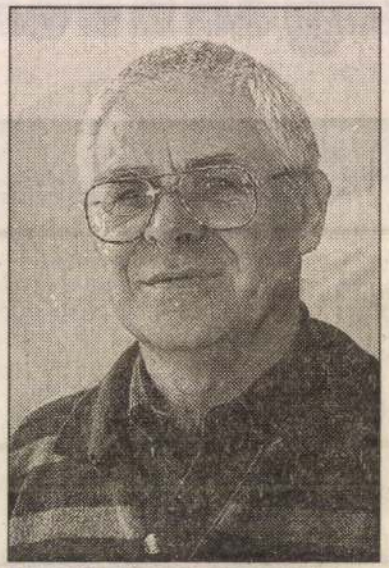

Tóth Sándor szobrászművész

munkában a hagyományok vállalásának és a modern gondolkodásnak, szemléletnek az együttes érvényre juttatását értékelték. Szívesen elkészíteném a kaput oda, ahová megálmodtam: Dante sírja közelében áll a San Francisco-templom, oda szántam.

— Magát a kompozíciót a keresztforma határozza meg. A két kinyitható táblán Mária látható a gyermek Jézussal, illetve Szent Ferenc. Középen, a kereszt alsó szárán Dante és Beatrice találkozását ábrázolta, fölöttük a hét szabad művészet múzsáját, középen Jézust, a hétágú gyertyatartóval, a felső íves részben pedig a hét égi harsonást. A fókuszban helyeztem el az alkotásból mintegy kiröppenő galambot.

A Paradicsom kapuja — a díjnyertes mű
Harasztosi Pál felvételei

TÓTH SÁNDOR Új KELET
1996 IX. 6

Tegnap délután *Szabó Dénes* Liszt-díjas karnagy nyitotta meg *Csizmadia Zoltán* festőművész és *Tóth Sándor* Munkácsy-díjas szobrászművész közös tárlatát a nyíregyházi Városi Galériában. A kiállítás október 6-áig látogatható — hétfő kivételével — naponta 10-től 18 óráig.

Új Kelet

bb cukorrépa

p

lomány jelenleg kedvező képet mutat. A zab vetése befejeződött, termőterülete közel azonos az előző évivel.

A cukorrépa vetésterülete az elmúlt évihez képest 20 százalékkal csökkent. A termelés gyári integrációban történik, viszonylag kedvező feltételek mellett. A cukorgyárak a termelőknek a szerződött répa értékének 40 százalékáig termelési előleget adnak.

A kukoricatáblákon a talajelőkészítési és a vetési munkák jó ütemben haladnak, és várhatóan ezekben a napokban fejeződnek be. A kukorica vetésterülete számottevően nem változott a múlt évhez képest.

dén a szokásosnál is hamarabb unkákkal!

mi díjak

lt idén a Wessely László-díjban, k és műfordítók elismeréséül nyt *Zoltán Attila* nevét viselő ju- is vehette át az Európa Könyvki- i ünnepségen.

gényt és filozófiai értekezést. Nevéhez fűződik például *Robert Merle* Francia história című regényfolyama, Az élet rózsái fordítása *Pór Judit* társaságában, valamint a legújabb kötet, a Liliom és bíbor magyar nyelvű átültetése.

Kappanyos András műfordító, kritikus, esszéista az angol irodalmat szólaltatja meg széles körű költői mesterségbeli ismeretek birtokában. A közelmúltban napvilágot látott T. S. Eliot kötetén évekig dolgozott.

A könyvben szerepelnek a végleges elioti életműből kiha-

Hírről hírre

Palotai István *(Új Kelet)*

Folyik a számolgatás, megy a tilitoli. Húzogatják a táblán a figurákat, hatvanhat variációval hozakodnak elő, de hogy mindehhez mi majd mit szólunk, az csak azon a téren érdekli a pártok főkorifeusait, hogy vajon egy-egy „mezcsere" mennyire fekszi meg a gyomrunkat, vagy éppen ellenkezőleg, mennyire tudnak vele „megetetni". Őket valójában csak az izgatja, hogy „Józsi bácsi" – aki az X pártra szavazott, és jelöltje elvérzett – hajlandó lesz-e az újonnan feltálalt Y pártra szavazni, vagy begorombul, otthon marad, avagy elmegy, és dühében az ABC pártra teszi le a voksát? Azt elvárni, hogy egy még poltikailag nem polarizálódott nemzet „balos" és „jobbos" blokkokban gondolkozzon, és fegyelmezetten így is szavazzon – egyszerűen badarság!

Ha az első fordulóban megfigyelhettük, hogy a szavazók nagy többsége az egyéni listán is többnyire pártokra voksolt, akkor a második fordulóban – mivel az emberek általában csak az első fordulóban beikszelt párt programját ismerik, és csak azzal szimpatizálnak – tíz nap múlva nem követik szolgai módon a felkínált „variánst", hanem a jelöltek iránt érzett szimpátia alapján teszik majd oda a keresztet.

A másik terület a kormányképes koalíció összehozásának számolgatása. A kérdések kérdése a jelenlegi ellenzék elvi „játékintelligenciájának" mértéke, mert ha képesek az összefogásra, és sutba tudják dobni kicsinyes személyi ellentéteiket, akkor könnyedén lemoshatják a pályáról a jelenlegi koalíciót. Ehhez viszont a pártprogramok azonnali egyeztetése, politikai konszenzus szükséges és az, hogy azonnal nyilvánítsák ki elhatárolódásukat az esetleges szélsőségektől.

Egy azonban minden kétséget kizáróan biztos: ha a „koalíciózás" során valamilyen módon megismétlődnék az 1994-es baloldali és polgári „összefogás", akkor 2002-ben az embereknek legfeljebb ha húsz százaléka megy majd el szavazni! Ha az ország „kormányozhatósága érdekében" ez megismétlődnék most – mondjuk – az MSZP és egy polgári párt között (az SZDSZ-t kivéve), az romba döntené az emberek poltikába vetett hitének még a maradványait is! Nyíltan bizonyítaná, hogy az el-

TÓTH SÁNDOR 1998. OT. 15.

Új Kelet

Életműkiállítás

Május 15-én, pénteken délelőtt tizenegy órakor nyílik a Jósa András Múzeumban *Tóth Sándor* Munkácsy-díjas szobrászművész életmű-kiállítása. Megnyitóbeszédet *dr. Keresztes Szilárd* hajdúdorogi megyéspüspök mond, közreműködik *Császár Angela* színművész, a Nemzeti Színház tagja.

Levél – egy kiállítás ürügyén

Kedves Barátom, Sándor!

Valamikor, hatvan esztendővel ezelőtt együtt léptünk be a miskolci római katolikus elemi iskolába. Farkas Ilonka igazgató néni elé jártunk mind a ketten. Hogy ez valami nagyon nagy élmény lehetett számodra is, azt mi sem bizonyítja jobban, mint az: sose mulasztod el tanáraid és mestereid között elsőnek említeni azt a csodálatos, csepp tanítónőt. Ebben én jelképet látok. A hűség jelét, azt, hogy nem tudod Te sem feledni azt, akitől a tisztesség és okosság első ajándékait megkaptuk. Hűséges maradtál nemcsak egy emlékhez, de egy magatartáshoz is. Művészeted, amit igen nagy szerencsémre végig tudtam követni, mi több, láttalak az alkotás kínjában, gyönyörében is, ennek a tisztességnek és hűségnek a jegyében fogant és teljesedett ki.

Hű maradtál, mert minden alkotásod készítésekor gondoltál arra, hogy az legyen mindenki számára érthető gyönyörűség. Első nyíregyházi beszélgetésünk alkalmával mondtad, ha egy szobrodat vagy érmedet nem érti meg egy pásztor, akkor az rossz. Ennél is tovább mentél. Azt fejtegetted, hogy csak simogassák, vegyék kézbe a művet, hiszen csak akkor válik érthetővé, ha a szemen kívül a tapintás is vezeti a megismerést. Hű maradtál ahhoz az eszményhez, amit kitűztél magad elé. Nem tagadtad meg soha, hogy a reneszánsz mai folytatójának érzed magad, soha nem érintett meg semmilyen izmus, semmilyen divat. Talán ezért is tartanak nagyra Itáliában, ezért kapod Ravenna-díjaid, ezért örvend a pápa érmednek, ezért tisztel Bécs, Colorado Springs, és kis hazánk meg a világ megannyi városa.

Hű maradtál ahhoz a városhoz, ahová 25 évvel ezelőtt érkeztél, pedig nem kényeztetett el. Alapítottál itt nemzetközi éremművésztábort, készítettél megannyi érmet, de köztéren csak egy alkotásod áll. Mégis hű maradtál, kikerülted a sok piti intrikát. Mert Ilonka néni egykor úgy tanított, hogy sose engedjük át magunkat a kicsinyességeknek, higgyünk magunkban. Talán fura, hogy mindezt most sorolom Neked, mégpedig a nyilvánosság előtt, de nem tudok kitérni előle, mert legalább olyan fontosnak tartom Tóth Sándort, az embert idézni, mint azt, hogy a műveket méltatja valaki. A művekről sok mindent el lehet mondani, de bizony kevesen vállalkoznak arra, hogy abból kibontsák az alkotót, aki legalább olyan érdekes és nagyszerű lehet, mint amit létrehozott.

Ha végigrohanok a hat évtizeden, amióta ismerjük egymást, előjönnek közös csínjeink, a gimnáziumi évek, a háború utáni robbantgatások, a közös barátok (de kevesen maradtak!), a miskolci Szentpéteri kapu, édesanyád törékeny alakja, gyönyörű családod. Nem tudok, de nem is akarok elfogulatlan lenni. Szeretném, ha megtudná mindenki, akit illet, hogy remek ember vagy, Sándor! Ezt mondják tanítványaid is, igen sokan vannak, akiket nemcsak mesterségre, művészetre tanítottál, hanem magas erkölcsiséggel indítottál útnak. Nagy dolog ez, Barátom, ha mostani kiállításod életmű, bizony ide kívánkoznának ők, a szegediek, a nyíregyháziak, az egriek és mindazok, akik mesterüknek tekintenek. Elhiszem, hogy sokan irigyelnek. A sikerekért, a családodért, a tehetségedért, a hazai és nemzetközi ismertségedért, brilliáns alkotókészségedért és erődért. Pedig az irigység a hét fő bűn egyike. Igaz, még mindig jobb, ha irigyelnek, mintha sajnálnának. Én se nem irigyellek, se nem sajnállak. Becsüllek mint barátot, mint művészt és mint embert. Ezt szerettem volna Veled közölni most, amikor kiállításodon alkotásaid révén mutatod meg pőre önmagad.

Igazi barátsággal köszöntelek:
Burget Lajos

Tóth Sándor
Új Kelet
1996. X. 1

Tóth Sándor Munkácsy-díjas szobrászművész legújabb köztéri alkotását nemrégiben leplezték le a szegedi Dóm téren.

A márvány felületre applikált bronz féldombormű *Bay Zoltánt*, a nagy műszaki gondolkodót ábrázolja. Az avatáskor beszédet mondott a Magyar Tudományos Akadémia, a JATE és a Tungsram Rt. képviselője. A szobrot *Szalay István*, Szeged polgármestere, *Bay Zoltánné*, *Pungor Ernő* akadémikus, valamint *Ványai Éva* alpolgármester vette át, és koszorúzta meg.

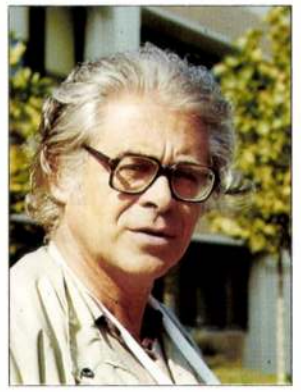

Tóth Sándor Munkácsy-díjas szobrász három város (Miskolc–Nyíregyháza–Szeged) vonzásában él, de otthon van egész Európában. Igyekszik eljutni minden jelentős képtárba, múzeumba, szobrászati kiállításra, de ha ezt nem teheti, nagyköveteit, műveit küldi el. Kisplasztikái, domborművei, érmei, plakettjei eljutottak Berlinbe és Odesszába, Lisszabonba és Montreálba. Legutóbb Bécsben, a Kunsthistorisches Múzeumban (1988), Iserlohnban a Városi Színházban (1989), és Párizsban a Magyar Intézetben (1991) rendezett egyéni kiállítást. Különösen Itáliához, a művészetek bölcsőjéhez vonzódik, ahol több sikert ért el. Elnyerte VI. Pál pápa ezüstérmét, Firenze város Giorgio Vasari érempályázatának III. díját. Művei megtalálhatók a legnagyobb magyar múzeumokban, a firenzei városi levéltárban, a ravennai Dante centrumban és a Vatikánban.

Szobrai feltétlen életigenlésről tanúskodnak, s ebbe beletartozik a torz, a gonosz elleni harc éppúgy, mint a szeretet, a szerelem, a féltés, az összetartozás kifejezése (Felesége, ikrei ábrázolása, Énekek éneke, Daphnis és Cloe, Jegyesek, Szerelmesek, Család).

Munkássága zömét érmei és emlékpénzei adják. Akár saját kedvtelésből választja a témát, a modellt, akár megrendelést teljesít, egyénien, biztos ízléssel, invenciózusan, színvonalbeli engedményt sohasem téve oldja meg feladatát. Egész kiállításnyi kollekciója van művelődéstörténeti érmekből, amelyeken emléket állít eszményképeinek (Dante, G. Vasari), íróknak, költőknek, zeneszerzőknek (Kodály, Bartók, Babits, Kölcsey, Radnóti, József Attila, Móra Ferenc), tudósoknak (Albert Sabin, Szentgyörgyi Albert, Hatvani István, Korányi Frigyes, Bálint Sándor). Ezek az apró, de minden esetben monumentális hatású remekek nemcsak tisztelgését jelzik az ábrázolt felé, hanem elárulják műveltségét, tájékozottságát, széleskörű érdeklődését is. Így van az emlékpénzei esetében is (Nemzeti Múzeum, Bethlen Gábor, Buda visszavívása-ezüst, Mátyás király, II. János Pál pápa Magyarországon-arany) és emlékérmeinél (erdélyi fejedelmek 16 darabos sorozat), amelyet a Magyar Éremgyűjtők Egyesülete Hajdú-Bihar Megyei Szervezete rendelt meg.

Érmein az ábrázolt plasztikai részletek (arc, kosztüm, heraldikai elemek) mindig összhangban vannak a betűtípussal, a felirattal. Ez, valamint a kis felületen alkalmazott mesteri térszerkesztés adja művei erényét, hatását. Ha a téma úgy kívánja, finoman, cizelláltan, a numizmatikai hagyományok színvonalán „fogalmaz", ha az újszerű tárgy úgy kívánja, áttöri a műfaji határokat, magas-reliefet, bronzettőkat hoz létre, különös faktúrát, pop-art elemeket alkalmaz (Terror, Nyírterv nívódíj).

Kiállítása felvillantja az emberi kultúra, a teljes élet nagy erővonalait, hiszen egy teremtőművész képes erre. Tóth Sándor ars poetikája már tizenöt évvel ezelőtt így fogalmazódott meg: „A szobrász képes arra, hogy véges létét az anyag megmunkálásával – talentuma által meghatározott fokon – a végtelen felé kiteljesítse". Ezt régen úgy mondtuk, hogy „Ars longa, vita brevis est": az élet rövid, a művészet örök!

Sz. Kürti Katalin

DEBRECEN, DÉRI FRIGYES MÚZEUM

Nyitva: hétfő kivételével 10-18 óráig
1991. december 31-ig.

TÓTH SÁNDOR
4400 Nyíregyháza, Őz utca 21.
Telefon, fax: (36) 42/18-366
Pf.: 201

6726 Szeged, Középfasor 40.

Tóth Sándor

A Miskolci Galéria meghívja
Önt és kedves családját

TÓTH SÁNDOR

Munkácsy-díjas szobrászművész

életmű-kiállításának
megnyitójára

2000. február 10-én,
délután 5 órára,
a **Miskolci Galéria Rákóczi-házába**
(Miskolc, Rákóczi u. 2.)

A kiállítást megnyitja:
DR. KARTAL ERNŐ OFM. Conv.
minorita tartományfőnök

A kiállítás megtekinthető
2000. március 26-ig,

•

Fő támogatók:
Westel 900 GSM
Nemzeti Kulturális Alapprogram

MISKOLCI GALÉRIA

Mikrokapcsolók
Műszerbiztosítók
Készülék csatlakozók
Egysarkú csatlakozók
Többsarkú csatlakozó sávok
Tárcsáskapcsolók
Világító nyomógombos kapcsolók
Miniatűr jelzőlámpák
Világító testek
Fénycsőfoglalatok
Csatlakozó aljazatok
Csatlakozó dugók
Süllyesztő dobozok
Kapcsolók
Nyomók

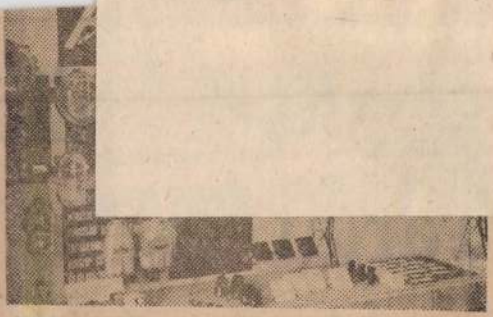

Gyártmányaink szabványos kivitelűek, megfelelnek a vonatkozó KGST, IEC és CEE előírásoknak

Megrendelés szerint az érinkezők EZÜST, ARANY, PALLÁDIUM bevonattal készülnek

---

Tekintse meg a Budapesti Nemzetközi Vásáron

a könnyűipari pavilonban kiállításunkat

BEMUTATJUK LEGÚJABB CIKKEINKET IS

FOLTEX SZÖVETEK
FOLTEX ZSINEGEK
FOLTEX KÖTELEK
KÜLÖNLEGES HÁLÓK
PONYVAFÉLESÉGEK
MŰSZAKI SZÖVETEK
ZSÁKOK
FUTÓSZŐNYEGEK
KÁRPITOSKELLÉKEK
CIPŐSZÖVETEK
CAMPINGCIKKEK

Kenderfonó- és Szövőipari V.,

SZEGED, ALSÓ KIKÖTŐ SOR 6. Telefon: 126-20. Telex: 08-22-54.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296; 188-307

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

A IV. Dél-alföldi Tárlat

A megyénkben megrendezett Képzőművészeti hét keretében Hódmezővásárhelyen megnyílt IV. Dél-alföldi Tárlat anyaga a tavalyihoz képest színvonal-emelkedést mutat. A kiállítás mintegy ötven résztvevőjének közel száz alkotása tanúskodik arról, hogy Csongrád és Békés megye, valamint Szeged képzőművészei szorgalmasan dolgoznak, alkotó műhelyeikben új és újabb kísérleteket tesznek mondanivalójuk megfogalmazására, szín- és formavilágúk kiteljesítésére, a táj és ember életének tükröztetésére. Ezt érzi a közönség is, aminek bizonyítéka a tárlat látogatottsága. A kép- és szoboranyag világos, tiszta és áttekinthető elrendezése — a rendezők: *Koszta* Rozália, *Szalai* Ferenc, *Pintér* József, *Szelesi* Zoltán és *Dömötör* János munkája — nagyban hozzásegíti a nézőt az alkotások megértéséhez, az elmélyüléshez.

A szobor és kerámia anyag az, amivel — számszerűségét tekintve — nem lehetünk teljes mértékben megelégedve, még pedig azért, mert itt többre telik. Mégis szólni kell *Fekete* János két kiállított munkájáról: az *Ülő nő*-ben a rézdomborítás adta lehetőségek finom alkalmazása, a *Béke* című faszobrában humanizmusának lírai hangvétele igazán dicséretre méltó. *Tóth* Sándor érméi közül a *Fény* az, amelyen átsüt egy csaknem tragikus végű élmény hatása.

Noha grafikákban sem túl gazdag az anyag *Németh* József pasztellképeiben (*Bori Pulykák*), *Szalay* Ferenc tollrajzaiban (*Csősz*), *Alexin* Andor linóiban (*Hazafelé*, *Vásárhelyi udvar*) igazi élvezetet találni.

Annak ellenére, hogy a táblaképek számszerűen uralkodnak a kiállításon, és biztosítják a kiállítás elég magas színvonalát, nincs olyan mű, amely „kiugrana" az egészből. Mégis feltűnően jól szerepel *Zombori* László, akinek *Virágöntöző* és *Aszszonyok* című kompozíciója magára vonja a figyelmet. Kompozíció-készsége és színvilága újat hoz a dél-alföldi tárlatok sorában. *Álló nő*-jét már nem tudtuk olyan zavartalanul élvezni agyonrajzoltsága miatt. Ami előbb említett képeiben erény, itt — dúsan adagolva — hiba. Új látásmódjával *Szűcs* Árpád is gazdagítja a tárlatot, noha példaképét felismerni a *Tiszapart*-on, egyéni stílusa nem tagadható. Kérdés: tud-e majd még egyénibbé válni?

A kiállítók zömének alkotásai a tőlük megszokott művészi szintet képviselik. Ha néhány nevet mégis e „derékhadból" kiemelünk, azt eddigi munkásságukkal szembeni nehány jelzés indokolja. Például érdekes *Hézső* Ferenc hideg színeinek felmelegedése; — *Udvar*-a sok belső hangulatot tartalmaz. *Fodor* József *Istálló*-ja is előrelépést jelent, bár az ajtó nagy barna felületéből hiányzik az élettelítettség, *Pintér* József *Gyertyák, lámpák*-jában találunk emberi melegséget.

A tárlat — amely Hódmezővásárhely után Szegeden, Gyulán és Szentesen is bemutatásra kerül —, érdemes a megtekintésre, mert abban sok jó szándék, kísérletezés, magas fokú kifejezésbeli igényesség tükröződik.

E. SZ.

kel szeretne helyettesíteni, s megteremtettek egy hajlékony, könnyed, mégis emelkedett irodalmi nyelvet, mely — egy klaszszika-filológussal szólva — szinte »helyettünk költ és gondolkodik«. Devecseri Gábor megengedhette már magának, hogy utat törjön egy új irányba: az immár teljesen zárt formák, a metrikai korrektség és abszolút tartalmi hűség igényét támasztotta elsősorban saját műfordításaival szemben, de barátainak munkáival szemben is. Szó sincs róla: nem a költőiség rovására! Ellenkezőleg: a tökéletesebb költőiség jegyében. Hogy néha akadnak félresikerült sorok? Ellaposított, szürkévé bágyasztott versek? Gyengébb tehetségek és gyengébb pillanatai az ihletnek? S hogy Vas Istvánnak néhány ilyen sort sikerült több ezer közül kibányásznia? Ez az irodalom.

Egy nyári vasárnap délelőttre emlékezem befejezésül. Devecserivel és Szilágyi János György barátunkkal sétálgattam a Béla király úti domboldal egyik bokrokkal szegélyezett ösvényén. Szilágyi akkoriban fogalmazta azt a cikkét, amelyben élesen kettéválasztotta a filológus- és költő-műfordítók táborát. Vitatkoztunk. Én ellene voltam ennek a kategorikus kettéválasztásnak. De a köves ösvény szürkésbarna sávjára a lombok közül átvillódzó fényben akkor még egyikünk sem láthatta, hová vezet ez az út. Ma már tudjuk. Vas István cikke tanulságos cikk volt. Megerősített bennünket abban a meggyőződésünkben, hogy Devecseri elvei — a mi elveink —, a tartalmi és formai hűségre törekvés a Ma műfordítóinak egyetlen lehetséges útja, mert *a műfordítás »korszerűen determinált«*.

Tóth Sándor

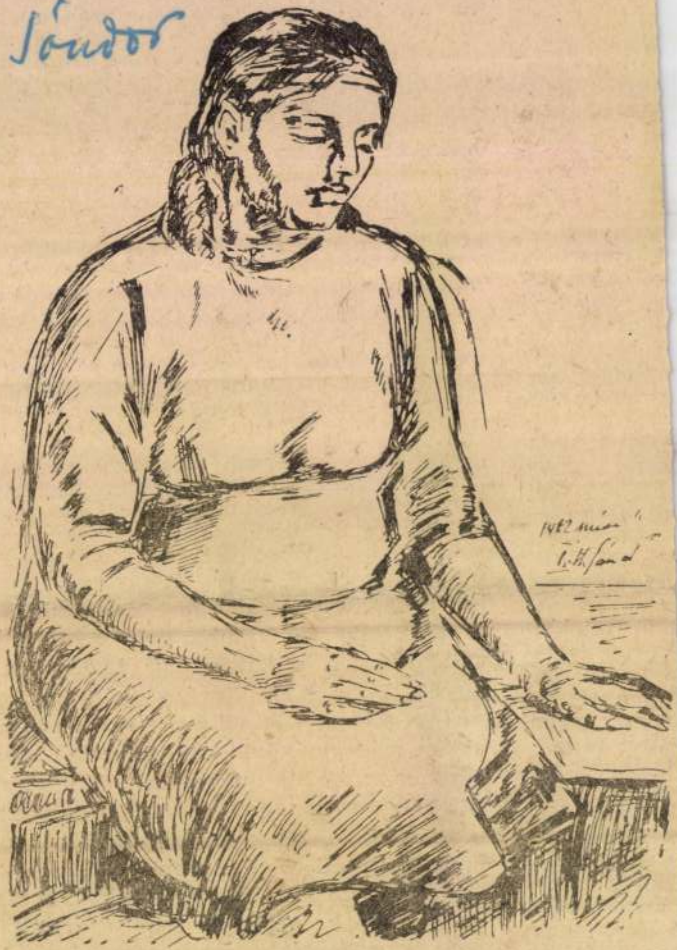

Tóth Sándor rajza

Tiszatáj 1962. jul.

DELMAGYARORSZÁG
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Baj van a bútor

— de talán mégsem zárja vesz a bútor- és hangszerkészítő

Sokszor hírt adtunk róla, hogy a Szegedi Bútor- és Hangszerkészítő Vállalat milyen újfajta, modern bútorgarnitúrákat szállít a budapesti lakásművészeti boltnak, vagy a bútorértékesítőnek, s arról is, hogy hegedűi, gitárjai nemcsak belföldön keresett árucikkek, hanem külföldön is. Egyik legújabb gyártmányuk, a villanyorgona, éppen most mutatkozik be Moszkvában, s teremt talán alapot egy újabb exportlehetőség számára. Csakhogy amíg a hangszergyártás fejlődése évek óta töretlennek mondható, a dekorációs részleget nem is olyan régen fel kellett számolni, a bútorgyártás pedig számtalan súlyos gonddal küszködik.

Mostoha körülmények között

Mielőtt még elemezni kezdenénk, hogy miből származnak a nehézségek, a tárgyilagosság kedvéért feltétlenül meg kell jegyezni, hogy koránt sincsenek olyan körülmények között e vállalat asztalos- és kárpitosrészlegeinek dolgozói, mint amit általában üzemszerűnek szokás nevezni. Az aprócska műhelyek a város legkülönbözőbb részén találhatók, s emiatt igen nagy körültekintést kíván a munkaszervezés, költséges az anyagmozgatás, nehézkes az ellenőrzés. Azok a bajok, melyek felütötték fejüket a vállalatnál, ha nem lású dolgozók számára elsőrangú feladattá vált a gazdálkodás gyökeres megjavítása, a készletek normaszinten tartása.

A Szentes szekrények helyett más típusú, modern könyvállványok gyártását tervezték és készítették elő. Ezt a terméket már korábban is gyártotta a vállalat, s bár nem hozott nagy nyereséget, legalább nem volt veszteséges. A Szél utcai műhelyben, ahol ezt a szekrényt készítik, új szervezési intézkedéseket léptettek életbe.

Az átállással és különösen a hangszergyártással kapcsolatban felmerülő igények azonban még nem teszik bizonyossá, hogy miből és mennyit gyárt majd a vállalat, sikerül-e év végére helyreállítani a termelés egyensúlyát.

A hangszerkészítésé a jövő

Közben ugyanis a hangszernagykereskedelmi vállalat megváltoztatta rendelésének összetételét, s az új rendelés elfogadása azért lenne különösen fontos az üzem szempontjából, mert a hangszer sokkal nyereségesebb gyártmány, mint a bútor. Talán nem túlzás, ha megállapítjuk: a hangszergyártás fejlesztése jelenti számukra a jövőt. Csak helyeselhető, hogy még az egyik asztalosműhelyt is hangszerkészítésre rendezik be, de ehhez az

1962 OKT 21

1021

KENYÉR

TÓTH SÁNDOR RAJZA

Garai Gábor:

Kis csodák

A várva várt nagy csodák többnyire
— mire beteljesednek —
elvesztik gyöngéd hamvasságukat;
fénylő, pikkelyes felhámjukat levedlik,
akár a kígyóbőrt, és nem marad más,
csak a test laza csontozata, véres húsa, zsigerei, —
aztán a jóllakottság lomha virágai kifakadnak
— közönyös füst-virágok —
és az
„ennyi-csupán-az-egész"
görcsös kérdőjele
?
kunkorodik fel egy
keserves ásításban.

De áldottak a köznapi kis csodák,
a váratlanok, a gyermekiek.

Egy idegen asszony fagylaltot vesz
neked, az idegen gyereknek,
s mire megköszönnéd,
eltűnik a tömegben:
fejed fölé hajlik egy katona-orvos:
azt mondja, beteg vagy, pedig
tudja, pihenni vágysz csak;
feléd röppen egy lány és nyomban elszáll,
csak annyit kér, ne felejtsd el őt soha...

Az áldott kis csodák
holdjai békén alusznak fölötted,
s ami a lélekben marad,
az már csupa csend vagy fényes duruzsolás,
gyöngéd hullámverése apályos tengereknek.

Mert szép a szenvedélyek villámló vihara,
de még szebb embernek megmaradni
vonzások és féltések hullám-tajtéka fölött:
hálát adva a jóért, amit csak
önmagunkkal tudtunk viszonozni,
önmagunkkal:
gyermeki vágyainkig
lemeztelenítve:
egy elkésett
köszönő mosolyban, sóhajban, kézfogásban...
...míg emlékké szilárdult
a mámor, mint a
kristály,
hogy tű-hegyére holnapunkat fölépítsük megint,
mint rádió-adót ringó talapzatára;
hadd szórja szét a hanggá
duzzasztható hullámokat:
— Élek még, itt vagyok,
és újjá-születek
naponként!

És:
— El ne hagyjatok,
én is
veletek maradok örökre.

A költő Kis csodák című verseskötete a könyvhéten jelenik meg.

Tóth Béla

Olaszok a szegedi vá

13 A parancsnok köpenyén rándítva, szavai árját elapasztva, helyet adott egy hetyke vasas cukszfűrernek, ki is az új szabályok zörgő papírjairól a tengernyi szöveget hangos szóval olvasta mindenkinek, akit illetett. Órákig tartott a kinyilatkozás, melynek minden bekezdése úgy kezdődött: *megparancsolom*, a vége pedig mindig arra ütött ki: *megtiltom* és *elrendelem*. A szabályokat meg nem tartókat, kenyérre, vízre szorítjuk, korbáccsal, vesszővel megcsapatjuk, kalodába zárjuk, lyukáristomba, tömlöcbe vetjük.

Az altiszt a hosszúra sikerült törvénykezést befejezve, öklével bajuszát kétfelé törölve jelentett.

A parancsnok előre lép, s a mondottakhoz még néhány gondolatot ragasztott.

— A túszokat pedig, kiket előző parancsnok uratok a szökevényekért megtorlásul szedett, ezúttal cellájukba visszaeresztem.

— Bravó, bravó! — kiált valaki a rabok sorából, könnyen hevülő szívvel, bizakodva, de lehurrogták, s a parancsnok folytatta gondolatát.

— Azonban számukat nyilvántartjuk, s netalán újabb szökés esetén szemetek láttára vétetem fejüket!

Újabb szünetet tartott beszédében, de erre már senki sem kezdett el bravózni.

— Ezt ne tekintsétek egyébnek, mint, hogy szolgálatomat nem akarom azonnal megtorlással kezdeni. Jól vegyétek eszetekbe. Ezentúl a legkisebb szabálytalanságért igaztévő és könyört nem ismerő kézzel sújtok le. Most menjetek bék ra.

Hidegtől és hall ménytelenséggel osz a sötét munkaterm a posztosok, az őrök hatatlan buzgalom bok minden mozd szeretnének rászolg Ha csak nem erő egy, de száz nap a kalmuk. A szabály hatnak, ha parancs dés és engedély né vagy egyéb haszo szik. De a rab, szemekkel vigyázz nem szól, nem han szontlankodik. Nen de tekintetét sem járól. Gondolkodni bács között is lehe

Amikor az új p mak záporával igaz ta a négyszázhetv korbácsát suhogva, vel lépve a kőgr díszpalota felé vett bár négy-öt napja nek, ma látták elő gős a találkozás. szívűségének jele, különített rabokat szont újabb szökés telével fenyegető: szi-e? Ezért szava és fiatalos lépteit, rezdülését zsákmá kezetükbe, egészen nyarig, amely a mennyország kap

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296; 188-307

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
1303 MAJ 26.

1021 Tóth Sándor

Vendégünk:

Tóth Sándor

Gyakori vendég Tóth Sándor szobrászművész szerkesztőségünkben. Ha meglátogat, nem mulasztja el egyik rajzát megnézni, ami a titkárság szobájában függ. Kedves élménye kötődik hozzá. Hadd mondja el, mert jellemző egyéniségére és művészetére.

— Leendő feleségem Szilvásváradon tanított, én Miskolcról gyalog mentem át a Bükkön, hogy hamarabb odaérjek, mint vonaton kerülővel és a fennsíkon szedtem egy csokor hóvirágot. Ezt vittem neki — a fehér szirmokat. Azóta mindig rajzolok, domborítok, mintázok tavasszal egy hóvirágos motívumot. Az első ilyen rajzom van a szerkesztőségben...

Nem ez az egyetlen kapcsolata a Hírlappal. Előttem egy újságoldal: 1957. július 28. Az olvasható az egyik cikkben, hogy a főiskolások kiállításán feltűnt Tóth Sándor IV. éves lendületes agyagfigurája. A cikk azzal fejeződik be, hogy évek múltán bizonyára találkozunk nevével a magyar szobrászok között.

A jóslás igaznak bizonyult...

Érdekes Tóth Sándor életútja. Mindjárt pályaválasztása. Érettségi után 1951-ben beiratkozott a Budapesti Képzőművészeti Főiskola Általános (rajz) Főtanszakára, ahol Hincz Gyula és Papp Gyula tanítványaként kezdte el tanulmányait. Húszéves, amikor egy portrét mintázott, és ezzel jelentkezett a szobrász főtanszakra és — felvették. Itt Gyenes Tamás, majd öt éven át Kisfaludi Stróbl Zsigmond növendéke volt, míg 1959-ben szobrászművészi oklevéllel a kezében kilépett az életbe.

Mint annyi fiatalé, Tóth Sándor útja is Vásárhelyre vezetett. Az ok kézenfekvő: 1954-től, az első főiskolás csoporttal, amit Szabó Iván azóta is vezet, Vásárhelyre jött. A város légköre, nyugalma, hangulata őt is megejtette, s a fiatal művész itt telepedett le. Néhány év múlva — 1961-ben — Túri Géza, a szegedi városi tanács művelődésügyi osztályának vezetője felkéri, hogy Szegeden szervezze meg a művészeti szakközépiskolát. Elvállalta. Azóta itt él és az általa szervezett tanintézetnek tanára. Kapcsolata természetesen nem szakadt meg legfiatalabb éveinek kedves városával, hiszen mindennapos kapcsolata van azokkal a vásárhelyi művészekkel, akik szintén tanárai a szakközépiskolának.

— Sokan megkérdezik tőlem, hogy miért nem készítek több köztéri szobrot, miután kecskeméti megbízásra most készült el egy portrém. Prózai oka van: *műterem hiánya*. Egy bérház III. emeletén aligha lehet nagyméretű alkotásokat létrehozni. De van más oka is: eddigi alkotásaimat a felkészülés időszaka termékeinek tekintem. Nem sietek, — úgy vélem még van időm. Két évvel ezelőttig sok rézdomborításom volt, mert bronzöntésre nem volt pénzem, de mégis ki kellett fejeznem magam maradandó anyagban. Jelenleg kissé hűtlen lettem a rézdomborításokhoz, érmékre, kisplasztikákra esik a hangsúly, miután ezeket otthon is elkészíthetem. Nem mindig könnyű egy szobrász dolga...

A nehézségek ellenére panaszra nincs oka Tóth Sándornak. Művészetének elismerése — tárlatokon való állandó szereplése. Már mint főiskolás részt vett az 1958-as Vásárhelyi Őszi Tárlaton. Azóta állandó résztvevője a vásárhelyi őszi és a szegedi nyári tárlatoknak, a budapesti és más vidéki kiállításoknak. Önálló kiállítása 1964-ben Vásárhelyen és 1966-ban Szegeden komoly siker volt. Pillanatnyilag munkái hét kiállításon szerepelnek...

— Meggyőződésem, hogy a szobrász is ember, és azok az emberi problémák foglalkoztatják, amik kivétel nélkül mindenkit. Mióta világ a világ, születünk, kiteljesedünk, meghalunk. S mindez egy zárt körben, a legkisebb társadalmi egységben, a családban zajlik le. Az emberi kapcsolatok között ez a legbiztosabb, és hozzáteszem: örök is. Úgy vélem, ha művészetemben ezekkel a kapcsolatokkal foglalkozom, akkor nemcsak a *ma*, hanem a *holnap* emberéhez is érthetően szólok. Sok szó esik mostanában az elidegenedésről, ami mint állapot új formai megnyilatkozásokat igényel. Ezek gyakran érthetetlenek az én számomra. *En* mindenkihez szólni szeretnék érthetően, realista módon. Formarendem is a fentiek szellemében alakult ki. Ebben a formarendben szeretném elmondani azt a mást, ami bennem él, alkotásra serkent, erőfeszítésre késztet. A divat múló, s ki tagadná, hogy vannak örök vonásai a művészetnek. Szeretném hinni, hogy a békéről, a szerelemről szoborban megfogalmazott véleményem megegyezik mindnyájunk boldogságvágyával. Nehéz egy szobrásznak a szavak összerakása. Hadd idézzem Weöres Sándor egy sorát, ami megkapott: *„... létrehozni a velem született, a szerzett képességtől telhető legjobbat"*. Ezt vallom én is a költővel együtt. Nevezzük ezt ars poeticának...? Ha akarod — igen!

Jelenleg érméken, portrékon, kisplasztikai alkotásokon dolgozik. Az érméken szegedi és általa nagyra becsült vásárhelyi elődök és kortársak portréi elevenednek meg. Dugonics, Juhász Gyula, Kiss Lajos, Kohán György és számosan az élő alkotók közül. (Szükségszerű, hogy kifejezési módjában, stílusában felbukkanjanak újabb és újabb elemek, de ezek nem robbanásszerűek. Nem is szeret ezekről beszélni. Igaza van, majd eldönti az idő, a nagy rangsoroló...

— Munkámban pedagógiai munkásságom nem zavar. Sőt! Itt meg kell fogalmaznom a megérzett világot, hogy tanítványaim számára érthetővé váljanak. Ezzel a magam számára is tisztázódnak mind elméleti, mind szakmai problémák. Hiszen micsoda öröm Verocchiónak vagy Girlandájónak lenni, hogy tanítványaim között egy Leonardót vagy Michelangelót üdvözölhetek.

Mélyre ágyazódott Tóth Sándor művészete e tájban, s e táj hozzásegíthetné művészete teljesebbé válásához. Megérdemelné!

SZABÓ ENDRE

Két új szoborral gazdagodott Szeged az elmúlt hetekben. *Zalka Máté* rézbe kalapált domborművét a róla elnevezett általános iskola földszinti előcsarnokában avatták fel. A legendás Lukács tábornok alakját, a nagyszerű internacionalista portréját *Tóth Sándor* szobrászművész készítette. Kis plasztikai értékekkel éppen csak megmozgatta a rézlemez felületét. Az alkotáson Zalka Máté kissé teátrális pózba merevedve áll, a spanyol polgárháborúban készült fotóról jól ismert tányérsapkában, egyik kezében távcső, másik oldaltáskáján pihen. Profilban ábrázolt arca fölött kissé erőszakolt jelképként leveles ágak.

gyalta, és elsimította... igaz is, két NB I-re esélyes csapatról van szó. Nem úgy, mint alig három éve, a KOMÉP esetében. Kiscsapat, durr... Azonnal példát statuált az MLSZ. Visszaminősítették a KOMÉP gárdáját, alapos bundagyanú miatt. Pedig akkor még a mérkőzést sem fújta le a játékvezető, csak később derült fény a turpisságra.

Pécsett mindenki láthatta, hogyan lehet *komolytalanná tenni a feljutás kérdését*, hogyan lehet *semmibe venni a magyar labdarúgás fejlődésére vonatkozó határozatot*, és kivenni a szurkolók zsebéből a mérkőzésjegyek árát, mérkőzés nélkül. Az MLSZ Fegyelmi

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296; 188-307

1983 MÁR 21.

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Tóth Sándor

MEGYEI TANÁCSTAGI FOGADÓÓRA

Török László, a megyei tanács vb-elnöke március 28-án, csütörtökön délután 3—5 óráig fogadóórát tart választóinak Szentesen, a városi tanácsházán.

FIATAL MŰVÉSZEK BEMUTATKOZÓ ESTJE

Fiatal művészek a pódium címmel bemutatkozó estet rendez a Magyar Írók Szövetsége Dél-magyarországi Csoportja ma, szerdán délután 6 órakor Szegeden, a November 7. Művelődési Otthonban. Az esten bemutatkozó fiatalok: Akácz László, Kassai Kelemen János, Ördögh Szilveszter, Petri Ferenc, Szepesi Attila, Veress Miklós, Gulay István, László Anna, Veres Mihály, Zoltánffy István, Paku István, Papp János, Szabó Ferenc, Ágai Katalin, Konter László, Molnár Judit, Szegvári Menyhért.

Az esten bevezetőt mond Mocsár Gábor, az írócsoport titkára, a képzőművész fiatalokat Tóth Sándor szobrászművész mutatja be, a műsort Nikolényi István újságíró vezeti.

(Foto: Bálint Gy.)

Tóth Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉL-MAGYARORSZÁG

1964 JUL 6.

1021

TÓTH SÁNDOR
RÉZDOMBORÍTÁSA

Erősebb lesz a Petőfi-adó

Az Egyesült Izzó adócsőgyárában elkészült a Petőfi Rádió új 20 kilowattos adóberendezése, amely az 1946-ban épült, kiöregedett 8 kilowattos adót váltja majd fel. Az új adó már a legkorszerűbb elektroncsövekből készült, így az adás minősége lényegesen javul. Hűtését is újszerűen oldották meg, nem kellenek hozzá szivattyúk, motorok, így körülbelül fele annyi áramot fogyaszt, mint a hagyományos 20 kilowattos adók. A réginél két és félszer nagyobb teljesítményű adó üzembehelyezésével az adás minősége, tisztasága javul. Előreláthatólag még az év vége előtt üzembe helyezhetik a Petőfi Rádió korszerű új adóberendezését.

---

ati ülés
nzeti Színházban

Gyula szinművészeti díjait

5 tek Megyei Tanácsának el-
a nöksége *Juhász Gyula szín-*
. *művészeti díjat* alapított. Az
- egyenként *ezerforintos* díjat
, az idén a színház három tag-
a jának ítélték. *Mentes* József
- a Holnap folytatjuk című
t drámában, *Gyimesi* Kálmán
i- a Varázsfuvola és a Danton
n halála című operákban nyújk tott magas színvonalú alakí-
st tásért, *Horváth* Anna pedig a
ü- színház és a szakszervezeti
a mozgalom kapcsolatainak
e- megszilárdításában kifejtett
et munkájáért kapta a díjat. A
megtisztelő kitüntetéseket
a *Oláh* Mihály, az SZMT elnö-
e- ke adta át a három díjazott
az művésznek.
r- A társulati ülésen felszólalt *Kovács* József, a városi

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DELMAGYARORSZÁG

...zerek, ...sek

...imia pavilonjában

...irányításával működő intézet két másik kutatója, dr. Somogyi István adjunktus és Török Attila fizikus mérési elvei alapján épült meg a programvezérlésű reakcióidőmérő készülék. Pszichológiai kísérleteknél alkalmazzák, amikor is a vizsgált személy részére különböző színű fény- és hangmagasságú akusztikus ingert ad, melyre gomb lenyomásával válaszol. A programozás lehetővé teszi, hogy egyforma ritmusú ingerekkel több embert is megvizsgáljanak vagy ugyanazzal a ritmusú ingerrel vizsgáljanak meg később egyszer valakit. A berendezés nemcsak a betegek megfigyelésére alkalmas, jól hasznosítható például a gépkocsivezetők reakcióidejének mérésére is.

A szövethomogenizátor prototípusának sorozatgyártásáról már tárgyalnak, a reakcióidő-mérő első példánya alapján pedig hasonló mérési elvekkel épített magának műszert a Szegedi Tanárképző Főiskola lélektani tanszéke, valamint a Budapesti Ideg- és Elmeklinika.

F. K.

...szögöl ...se legyen!

...vvédelemben

...tásos Hungária Dl—40 elnevezésű szert használják a barackmoly ellen.

Képzett szakemberekkel

A szervezett növényvédelem tehát megvalósult Kisteleken. *Szénási* József növényvédő brigádvezető elmondja, a mérgek ellen teljes védelmet nyújtó felszerelésekkel ellátott, jól képzett szakemberekkel lát ismét a soros munkához. A földművesszövetkezet elnöke viszont egy kérdéssel szeretné tovább vinni a közös ügyet. Állami ellenőrzés ugyanis még nem történik azon, hogy minden ...zikertben gyümölcsösben

Karaml

A magyar filmipar új gyá... mánya nem az igényes közönség számára készült, ennek ellenére tartalmilag pozitív. Egy — városunk utcáin is látható — fogyatékos értelmű típus jólfejlett példáját veszi lencse elé: a tahóságára büszke vagányt. Olykor szórakoztató is a butaságnak ekkora tömege, ami egy ilyen trabális testbe fér. Alakítója, *Bujtor* István jól vizsgázott első filmszerepében. A Terpinkóénál egy csöppet is magasabb értelmi képességű nézőben nem hagy rokonszenvet a beleéléssel ábrázolt figura iránt. Hogy az alakot mégsem »készíti ki« teljesen, egyáltalán nem az ő hibája, hanem a művészi anyagé, melyet a *Máriássy* házaspár írt és rendezett. Két lehetőség van egy jellem ábrázolásánál: vagy következetesen végigvezetjük a saját belső törvényei diktálta íven, vagy kívülről visszük bele a jellemtől idegen anyagot, hogy egy tetszőleges befejezést nyerjünk, amikor a kívánt méterszám megvan. Ez a giccs. Ilyen giccses megoldás e filmé is. A tahó vagány éppen azért az, ami, mert valami hiányzik emberségéből: az, hogy meglássa az embert másban is, hogy ne csak vegetatív érzelmei legyenek. Mindaddig ilyen is hősünk, amíg a végkifejlet felé nem közelítünk — akkor megbicsaklik és más jellem lesz, hogy az utolsó kockán katarzist, talán önvádat érezve — *Illés* György operatőrnek egy önmagában remek fotójában ...llete. A művészet nélkülözhetetlen követelményének: *a kíméletlen következetességnek a hiánya megtöri a jellemet* és a tartalmi pozitívumot is. Erőteljesebb, határozottabb és a nézőre is mélyebben ható lett volna további elidegenítése ellenszenves hősünknek.

Emellett a szándék tisztázatlansága is zavaróan hat a kibontakozásban. A rendezés helyesen a vagányra összpontosít, azonban az Évát kedvesen, értelmesen — s talán érzelmileg nem eléggé tisztázottan — alakító *Balogh* Zsuzsa főiskolás beállításában néhol akarva, vagy akaratlanul egy másik témát sejtet: a férj elfoglaltsága magára hagyja és érzelmileg kiszolgáltatja az asszonyt. Ez azonban ebben a sztoriban ellentétes a fő témával, s noha csak csírájában van meg itt, így is zavaró motívumot jelent.

Latinovits Zoltán vázlatos szerepét életre keltette pár gesztussal és karakterisztikus arcával, mely úgy látszik az újúlni akaró magyar filmek Mastroiannijává predesztinálja. A rendezők újat produkáló szándéka *Máriássy* Félixnél a nagyon csiszolt rutint nem tudta áttörni. Így aztán a Karambol a giccses szórakoztatás és a realista társadalomábrázolás összvére lett.

N. F.

Dühöngő ifjúság

Arról, hogy »dühöng« az angol ifjúság, legelőször Osborne drámájából értesültünk. Ő volt az első, aki az elégedetlenségnek és a lázadásnak erről a sajátos formájáról *szépirodalmi* műben beszámolt. Letagadhatatlan, hogy voltak ennek a jelentkezésnek zavaró felhangjai, érdes kísérőjelenségei. Mégis érdeklődéssel figyeltük. Amikor a drámát olvastuk, s később amikor előadását láttuk, már tudtuk, nemcsak egy színdarabról és egy szerzőről van itt szó, hanem egy erőteljesen társadalmi színezetű mozgalomról, amelynek törekvései ...behatoltak a színházba ...teljesedtek. Osborne még csak egy életérzést fogalmazott meg, problematikája alig haladt túl az egyénen és a magánéleten. A későbbi művek sokkal határozottabban, erőteljesebben vették célba a kapitalista társadalmat, újszerű, nyers realizmusuk könyörtelenül leplezte le az angol kispolgári élet kilátástalanságát, fonákságait.

A mozgalom tehát túljutott Osborne első kiáltásán Angliában: most már egy egész kórus énekel. De mi is túljutottunk már azon, hogy az a problematika, amelyet Osborne ábrázolt, ma igazi, magas feszültségű

1021

Tóth Sándor tárlata

Juhász Gyula emlékére

Megható, amikor egy kibontakozó tehetségű fiatal művészt, valamely elismert mester ajánl a közönség figyelmébe. Hasonló, meleg érzés járt át bennünket Tóth Sándor kiállításának megnyitóján, ahol *Tápai* Antal, ismert szegedi szobrászművész szeretettel méltatta ifjú pályatársának érdemeit, s a tapasztalt kolléga örömre-nehézségre egyaránt kitérő szavaival indította el őt további sikeres alkotó útjára.

A rajzokkal és rézdomborításokkal szereplő művész kiállításának legfeltűnőbb vonása — s lehet mondani érdeme is —, hogy tárlatán *egy meghatározott, zárt gondolatkör jegyében fogant alkotásokat mutat be,* melyek nemcsak témájukban, de megjelenítésükben is konkrét egyértelműségről tanúskodnak. A tiszta szerelem és a családi boldogság szépségét Tóth Sándor boldog hangon énekli meg, úgy mint, aki maga is részese ennek a nagyszerű emberi érzésnek. A férfi és nő eszményi kapcsolatát finom variációkban fejezi ki. *Mondanivalói a görög-reneszánsz formakultúrán alapuló realista szemléletmóddal vannak ábrázolva.* A *Szerelmesek, Élet* és *Család* című három kisebb méretű domborításában szinte önön törekvéseinek arc poeticá-ját adja. Éppen ezért kár, hogy e — szárnyasoltárszerű — szétválaszthatatlan mű egy-egy darabja más-más tulajdonba került.

Rajzait, és domborításait *a gondos művesség* jellemzi. Gazdag részlethűséggel megmunkált alkotásain érződik az a felelősségteljes mesterségbeli igény, mely nem enged meg semmilyen olcsó ötletességet vagy üres hatásvadászást. A régi szobrászműhelyek szigorú erkölcsi szellemisége tükröződik stúdium-rajzain is, melyeknek négy-öt — fekvő nőt ábrázoló — változatát a teljes azonosságtól, alig észrevehető —, de a lényeget kutató szobrász számára fontos — mozdulatkülönbség választja csak el.

Az anyaság magasztos érzését több művén — mint a *Vásárhelyi madonna, Lépegető, Fürdetés* és más munkáin — eltérő testhelyzetű formamegoldással és a tartalomhoz méltó áhítattal fejezte ki. Sikerült érzékeltetnie azt az elszakíthatatlan hús-vér kapcsolatot, mely az egymást szívvel-lélekkel szerető anya és gyermeke közt van. Négyszögletes vagy téglányalakú lemezeinek síkjában biztos arányérzékkel szerkesztette meg ülő, álló, fekvő, vagy ölelkező alakjait. Domborításain mint finom kalapács-ütötte sebhelyek, a művész alakító-formáló kezének nyomai láthatók. A meleg, barnás színű fémfelületet nemcsak a figurákat megjelenítő rajz hajlékony kontúrja futja be, hanem a lemez bőrsima testén, a rajta ütött apró gödröcskékben néha penészszürke patina is van, mely a réz kemény anyagszerűségét tompítja és a mű időt álló hatását elősegíti.

Portréi közül kiemelkednek feleségéről és önmagáról készített arcmásai, melyek lényegretörő egyszerűséggel sugallják a megörökítettek külső és belső vonásait. Kompozíciói többnyire *szimbólikus jellegűek.* Ilyenek a méreteikben és színvonalukban egyaránt figyelemre méltó *Béke, Tavasz* és *Jegyesek* című alkotásai, melyeken a tartalmi mondanivalót a nemes anyagban történt ábrázolás híven tolmácsolja.

Ami a lelkes törekvésű Tóth Sándor első gyűjteményes tárlatát illeti, ez már magában véve, műfajilag is, *a szokottnál nagyobb érdeklődésre tarthat számot.* Ugyanis plasztikai kiállításokat meglehetősen ritkán láthatunk. Ha a művészetszerető szegedi közönség nagy megbecsüléssel tudta fogadni az olyan egész életművet felölelő szobrászati kiállítást, mint amilyen néhány évvel ezelőtt Tápai Antalé volt; akkor úgy hisszük, Tóth Sándor mostani bemutatkozó tárlatát is a jól dolgozó fiataloknak kijáró megelégedéssel szemléli és biztatva serkenti őt eddigi eredményeinek fokozására.

Szelesi Zoltán

Az új falusi munkásélet küszöbén

Hol kapnak állást a fiatal mezőgazdasági gépszerelők?

Néhány hét múlva háromévi tanulás után 60 fiatal mezőgazdasági gépszerelő hagyja el a Móra Ferenc 600-as Iparitanuló Intézetet. S nyomukban máris ott vannak az utódok: összesen 300 leendő szakmunkás. S a fiatalabbak kíváncsian figyelik, ki hova kerül a »kirepülő öregek« közül?

A 60 harmadéves tanuló három helyen sajátítja el a gyakorlati munkát. Egy csoport az intézet tanműhelyében, másik két csoport pedig a Deszki és a Dorozsmai Gépállomáson. Sokoldalúan képezik őket: értenek az összes mezőgazdasági erő- és munkagépekhez, tudnak motort szerelni, hegeszteni, s nagy jártasságra tesznek szert a géplakatosságban is.

— Ezért is kapkodnak a mi fiainkért, akik kiválóan elsajátítják a szakmájukat — mondja László Nándor, az intézet igazgatója, majd így folytatja:

A tanúttatás: 30 ezer forint

— Szeretném, ha valamennyien visszamennének a mezőgazdaságba, ahonnan jöttek. Hiszen egy-egy mezőgazdasági gépszerelő kitaníttatása 30 ezer forintjába kerül az államnak. Az ipar azonban nagyon sokat elcsábít közülük. Ők is szívesebben maradnának a városban. Nekünk pedig nem lehet közömbös, hogy közülük menynyien foglalják el helyüket a gépállomásokon és a tszekben.

Állás nélkül senkisem marad e fiatal szakemberek közül. Valamennyien két-három helyre is mehetnének egyszerre, annyira nagy szükség van rájuk. A szegedi járásból 30 parasztfiatal tanult itt szakmát három éven át. Ezek a szüleiknél laktak, és úgy jártak be tanulni az iskolába, illetve a műhelyekre. E fiúk szinte valamennyien visszamennek most a falujukba vagy az ahhoz közelebb eső másik községbe. Nyolcan maradnak a Dorozsmai Gépállomáson. Igaz, hogy itt is 15 fiatal szakmunkásra lenne szükség, dehát akit hív a falu, azt nem tarthatják vissza.

Masa Szilveszter a mórahalmi Vörös Október, Csipak István az ásotthalmi Szabadságharcos, Oeskó Zoltán a domaszéki Rákóczi, Kiri József a domaszéki Szőlőskert, Túri Zoltán a csengelei Honfoglalás, Kakuszi István a sándorfalvi Rózsa Ferenc, Galiba István a forráskúti Ezüstkalász, Ungi Mihály a csengelei Kelőpatak Tsz-be megy most mezőgazdasági gépszerelőnek. Az intézet egyik legjobb tanulója, Csepi Antal pedig a Kisteleki Gépállomáson áll munkába.

Az oktató sokat vár tőlük

A fiúk oktatója, Ökrös Mihály elmondotta, hogy sokat vár a mos kikerülő fiatal szakmunkásoktól. Rajtuk is múlik termelőszövetkezeteink felvirágzása. Persze van olyan fiatal, akit már megbabonázott a város, mint például az Orosházáról itt tanuló és most végző Szigeti Bélát, aki a Szegedi Konzervgyárba megy majd állásba. Az orosházi Gépállomás is kérte ezt a fiút és szívesen alkalmazta volna.

Az intézet tanárai mindenkitől megkérdezték: ki, hol szeretne dolgozni? S a válasz alapján kinek-kinek a munkakönyvét már elküldték jövendő munkahelyére. Leginkább oda kérik magukat e fiatalok, ahol a nyári termelési gyakorlaton is dolgoztak. Az intézet legkiválóbb tanulója, Ilesik István, aki az ország másik részéből jött el tanulni, s az országos szakmai versenyben a második helyen végzett, máris a Fehértói Halgazdaságban dolgozik. A szakmai versenyen tanúsított kitűnő helyezéséért ugyanis egy fél évvel hamarabb szabadult, mint a társai. Igaz, ő sem ment vissza a falujába, viszont megmaradt a mezőgazdaság területén, nem akart mindenáron a városban maradni.

A kulturált élet rajtuk is múlik

A Dorozsmai Gépállomáson tanulók elmondották, hogy miért vonzza közülük egyiket-másikat a különböző városi munkahely. A faluról bekerült fiatalokat az intézetben nyújtott kulturált életmód egyszerre megtanította arra, hogy miképpen kell élni. Azt szeretnénk, ha már most nyújthatná nekik mindezt a falu is. Azonban, hogy olyan legyen az élet a községekben, mint a városon, ahhoz nekik is hozzá kell adniuk a maguk lelkiismeretes munkáját. Némely most végzős tanuló viszont attól tart, hogy munkakedvét, nagy ambícióját nem elégíti ki a tsz-ek jelenlegi gépparkja. Azt mondják, hogy a tsz-ek gépjavító műhelyei nincsenek úgy felszerelve, mint eddigi tanulóműhelyeik. Ez igaz. E fiúk mindegyike viszont azt is tudja, hogy ez csak átmeneti jelenség, hiszen a tsz-ek gépi felszerelésekben és műhelyberendezésekben is évről évre fejlődnek, erősödnek. Nem kell sok idő ahhoz, hogy egy-egy tsz, egy-egy falu ugyanazt a kulturált életmódot nyújtsa fiatal szakembereinek, mint amilyent most nyújt a városi munkahely.

L. F.

Az óvatosság nem elég!

HÉTFŐN délelőtt a Ke-

A következő években hazánkban az eddigieknél sokkal gyorsabb ütemben növekszik a gépkocsiforgalom (s a teher-, személy-, főleg a magángépkocsik száma). Itt már az óvatosság kevés, a felelősségre nagyobb szükség van, s

ödött a hangversenyévad

litották az új műsortervet

Tóth Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

DÉL-MAGYARORSZÁG

1963 JUN 14.

6 1011

Szegedi művészek:

Tóth Sándor

Ha egyáltalán igaz s nem csupán képzeletünk kivetítése az, hogy a mesterség rányomja bélyegét az emberre, akkor most volóban ezt érzem. *Tóth Sándor*ban van valami hasonló szobrai és dombormüvei erőteljes nyugalmához, kifejezésben gazdag harmóniájához. Mesterséget mondtam, noha a hivatás szót kellett volna használnom, mert ez fejezi ki azt a többletet, ami a művész munkáiban anyagi formát ölt. De hol is a határ a kettő között? Kálvin téri lakásában rézdomborításai, kis méretükben monumentális igényű szobrai között egy váza vonzotta magára figyelmem művészi vonalaival.

— *Nagyon szép* — mondtam.

— *Ugye?* — nézett rám örömmel. — *Apám készítette egy ágyúlövedék hüvelyéből. Lakatos volt.*

Jelképesnek érzem ezt a vázát. Az ágyúlövedék hüvelyéből művészi vázát készítő egyszerű emberi humanizmus és vele rokon művesség jelképének. Ez a szűkebb családi hagyomány bontakozik ki a mindennapi élet békés boldogságát sugárzó művészetében.

Lakása — amelyből régi épületek architektúrájára, kődíszítéseire nyílik kilátás — maga is egy kis tárlat, mely fejlődésében mutatja pályáját. *A hengerész* kétaraszos szobra — melyet mihelyt módja lesz, nagy méretben s fejlettebben szeretne újra alkotni — még a főiskolán készült, ahol 1959-ig öt éven át *Kisfaludy Strobl Zsigmond* tanítványa volt, akit változatlan tisztelettel vall mesterének.

Megmutatja legkedvesebb munkáját, egy ugyancsak két araszos, gipszbe öntött fekvő szoboralakot, mely az *Anyaság* címet viselhetné. Vágya, hogy ezt hárommétéres vörös márványba faraghassa meg.

S milyen kár, hogy a főiskola elvégzése óta eredeti műfajában, a szobrászatban alig tud dolgozni. Egykori munkái és szerszámai jórészét is a főiskolán őrzi még, nem tudván hova rakni. Jobbadán csak dombormüveket készít. A falakon körben láthatók remek rézdomborításai, melyeket többnyire ismerünk a különböző kiállításokról. Különben most is szerepel két domborítása Budapesten az Ernst Múzeumban a fiatal képzőművészek kiállításán, másik kettő pedig a nagyon szigorúan zsürizett IV. Szegedi Nyári Tárlaton lesz látható. Miközben gyönyörködöm a munkákban, érdekes történetet hallok az egyik hódmezővásárhelyi kiállításon bemutatott *Élet* című rézdomborítása kapcsán, melynek képét közölte a külföldre járó Magyar Hírek. Ezt a képet meglátta Hollywoodban egy 87 éves öregember s eszébe jutott egy élménye. Az első világháború idején egy szerepet alakított,

Tóth Sándor munka közben

amelynek gondolata az emberséget, férfi és nő hűséges kapcsolatát és a születendő gyermek iránti magasztosabb kötelességet állította előtérbe a háborúval, az embert semmibe vevő nacionalizmussal, a németek militarizmusával szemben. Ez az öreg ember *Beregi* Oszkár, a magyar színjátszás kimagasló alakja, ki magyar színész létére ugyanolyan jól beszélt és játszott németül is — többek között Reinhardt színpadán. Az idős művész, aki a német fasizmus elől bújdosott el — s menekületseiben egy ideig Szegeden is otthonra talált —, saját küzdelmes és gazdag pályafutásából tanulta a művészetet becsülni. Nem sajnálva a fáradságot, levélben köszönte meg a mű rá tett hatását.

A lakás persze csak kiállítás, de nem műterem. Arra a kérdésre, hogy hol dolgozik, azt kellene mondanunk: mindenhol és sehol. Ahol tanít, a Tömörkény István Gimnázium pincéjében, a Tábor utcai kollektív műteremben. De hol fogja például kőbe faragni kecskeméti megbízásra készülő szobrát? Ha megengedik — az iskola udvarán. Hol készítheti el másik meghívásos pályázatra szánt húsz négyzetméteres rézdomborítását? Sehol. Sajnos, Szeged nem bővelkedik műtermekben. Igaz, egy szobrásznak nem is „égre nyíló ablakokra" van szüksége, hanem földszinti műhelyre, ahova a néhány tonnás „követ" viszonylag könnyebb beemelni. Ilyen helyet szeretne s úgy látszik, minden elutasítás ellenére bízik, hogy egyszer majd hozzájut. Máként nem érteném, miért nem ment el nagyobb városokba, ahol épp azzal csábították.

— *Szeretem Szegedet* — mondja —, *ezt a „mediterrán" vidéket s hiszem, hogy lehet itt jó művészetet csinálni. Van egyetem, van ifjúság, aki kivánja. Én magyar szobrászatot akarok csinálni, nem azt utánozni, ami külföldön tíz, húsz vagy ötven évvel ezelőtt volt modern.*

Talán ez lehetne a körvonala Tóth Sándor programjának, „ars poeticájának".

Németh Ferenc

VEGYEN RÉSZT

...ttukon, amilyenek Bertha ...kjai maguk is, ernyedt ...osztalgiákkal, görcsös, még... megnevezhetetlen kényszeresességeikkel: az élet ellensé...es, vagy legalábbis idegen ...özegként veszi körül őket, s ...egnagyobb tettük, ha egyáltalán tudomást vesznek arról, ...mi *van*, de lelkiállapotuk ...önrezgése" többnyire még ...lyenkor is túlzúgja való helyetüket. És olykor-olykor ...lyan érzésünk támad, mintha erről már olvastunk volna ...alahol.

Aztán, a tárgyi bizonyítékokat keresve, a „második olvasásban" sem jutunk a döntéshez, csak újabb zavarig. Én legalábbis így jártam: a „kulcs" után böngészve egy kép ötlött elém, szinte megfogható tárgyi valóságként.

...várlak

...kétajel
... a sötétre
...ohog közel
... látlak

...r a gyújtózsinór
...a fájdalom-szilánk
... az utcán Hát mikor
...get kormoz

...azom
...yazott reggel
...ak beszél
...zédba tojott el"
...g a falon
...ezdeni a hírekkel
... hogy nem volt eső
...y gyarmat szabad
... az ajtó előtt

... csókolsz
...kocsikra
...tudod

...mhoz vissza

—

...járt Máté, a munkáját végző kisfiú". Hasztalan tette mi... időbe a mondatot a szerző: kicsi lábnyomok ott marad...nak, eltörölhetetlenül, felfi... gesztve a megállított pil... natban.

SEMMISÉG, MONDHA...NÁNK, mégis valami belé... nyilall. Talán, hogy belőlü... sem marad több a világban. Talán, hogy mégis mélyebb nyomot hagyott maga mögött a kis Máté, mint az égbolton csatázó repülők kondenzcsíkjai. Mint a novella sejtelmes címe mondja: a halakat nem lehet kipusztítani, s a lét misztériumában ott rejlik, iszapba fúrva magát, az értelem. S észrevétlen is azonosulni kezdünk az fróval, vagy a zavarával, ha tetszik. Tiltakozunk, de már bizonyos tisztelettel. Mert a kötet belső sugárzása, melege erősebb, mint a habzó és zavaros felszíne. Bertha képekben látja a világot, eleven valóságában, s ez éles elelntétben áll a homállyal s a bizonytalansággal, amit írásai a maguk egészében sugallnak.

DE HONNAN EZ A HOMÁLY? Az irodalmi hatások, olvasmányélmények tetszetős, de gyanús nyomozása helyett jobb, ha Bertha vállalkozásának és teljesítményének határait rögzítjük. Ez az első kötet bevallottan: kísérlet. Az fró, úgy tetszik, egyelőre lemondott a nagy összefüggések megragadásáról; a kavargó és kiismerhetetlennek tetsző világ robajában a lélek halk cirpelésére kíváncsi, azt erősíti föl a maga izoláltságában. Nem véletlen, hogy a kötet legjobb novellája is egy sajátos „mikroklímát" talál el megejtő biztonsággal. A címadó novella három napfürdőző lánya előtt, miután valaki megleste őket, elveszíti varázsát a félrehúzódás, a maguk kedvire való játék: véget ér valami, talán a lányságuk.

Az észrevétlen belső változások észrevétetése érdekli elsősorban Berthát. Egy másik novellájában, a *Hőségben* a folyó mellé visszavágyó kazánfűtő minden éjszaka titokban megfürdik a vízmű életveszélyes betonmedencéjében. ...szférájában vannak, mint a *Novella a ködről* outcast futballistája, vagy az *Egy ember megmozdul* kallódó diákja. Ők ketten nagyobb terheket cipelnek, s nagyobb föladatok megoldására hivatottak, mint amennyit a novella csattanójára változnak. Ők már nem érthetők meg „önmagukban". Izoláltságuk külső eredetű — tehát csak egész világképük átalakulása, rendeződése lehetne válasz a fölvetődött problémákra. Itt az „action gratuité" bizony nem visz messzire, ha a „köd" valamiképp továbbra is ott marad a hősben.

BIZONYOSNAK TETSZIK, hogy ha Berthát valóban „a munkamorál, az emberek, a gépek és a munka viszonylatai, a fiatalok tudatváltozásai, s az olyan jelenségek" érdeklik, „amikor egy álló, mozdulatlan embert megmozdít a közösség ereje", tágítani kellene írói technikáját is. Nem nélkülözhetjük a magasabb tudatformák, az *intellektus* szerepét az ember belső változásaiban. Bertha annál inkább nem, mert lényegében intellektuális író; nála a másoknál is tapasztalt redukció legelemibb tehetségének csonkítása is. Egy mondatban megfogalmazva: Bertha nem egészen azt csinálja, amire termett. S az ember, kivált ha tehetséges, sok mindenhez hozzáidomíthatja magát, még számára idegen dolgokhoz is, mégis jobb, ha való adottságait edzi ki. Minderre pedig azért kell nyomatékosan fölhívni a figyelmet, mert új irodalmunkban már jó néhány tartós görcs keletkezett az ellenkezőjéből. Kár lenne, ha Bertha ezeknek az elődöknek, vagy társaknak a nyomába lépne. *(Szépirodalmi)*

B. NAGY LÁSZLÓ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Tóth Sándor.
ÉLET ÉS IRODALOM
1963 MÁR - 9
1021

Tóth Sándor: Juhász Gyula: Anna örök

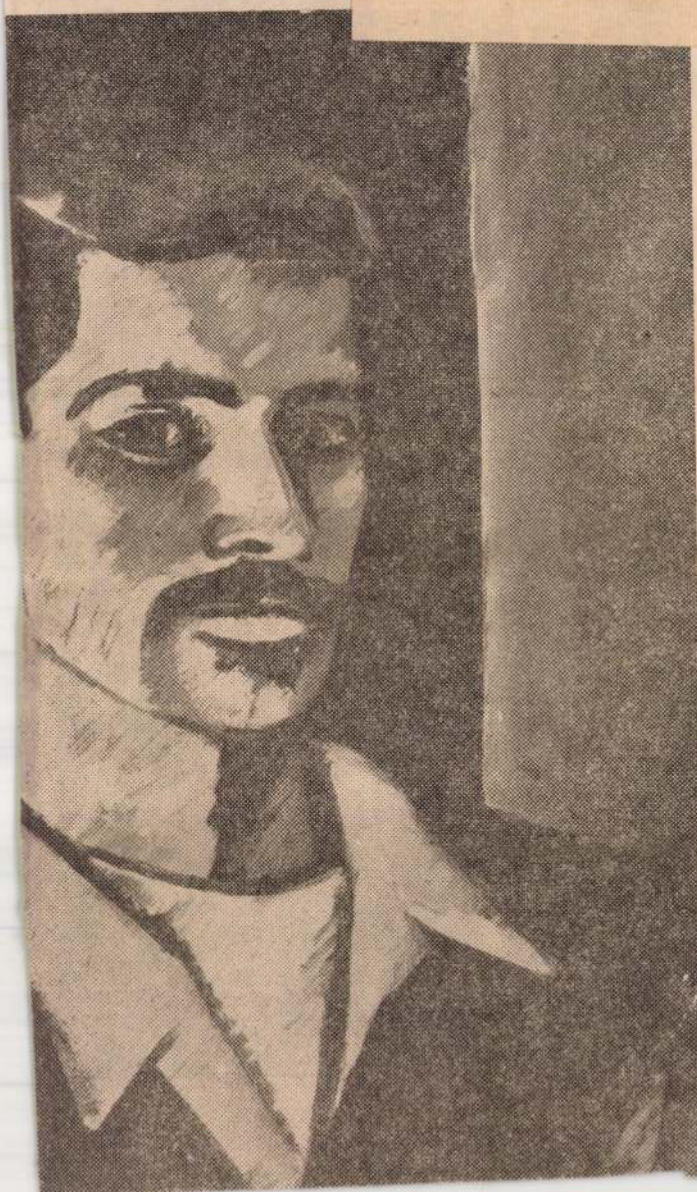

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Tóth Sándor
TISZATÁJ

1964 JAN

1021

TÓTH SÁNDOR: JEGYESEK

közlekedés

s Vásárhelyen idezési tervről

szen 600 társasházat lehet kialakítani. Ez egyben lehetővé teszi majd a parkerdőként számításba vett, a szentesi vasútvonal által határolt erdő bekapcsolását is a város zöldterületeibe. A tervezők elgondolása korántsem jelenti a kertes családi házak építésének elhanyagoltságát és a készülő tervben megfelelő területekről gondoskodnak ehhez is. Így például a Kincsestelep, a Serház tér, a Kutasi és a Rárósi út menti, e célra kijelölt terület, valamint a Halasitelep jöhet számításba elsősorban.

Amint az várható volt, igen nagy vitát váltott ki a város korántsem megoldott közlekedési helyzete. A város igen nagymértékű átmenőforgalma miatt számos útteszten keletkeznek időnként a közlekedést zavaró »dugók«, míg az útkereszteződések nem megfelelő kilátása nagymértékben növeli a baleseteveszélyt. Főleg azokra az utcákra áll ez, amelyekbe a környező városokból vezető utak torkollnak. Ezért a tervezők számításba vették a város központja átmenőforgalmának csökkentését, s több elgondolást ismertettek.

Vásárhelyi tanácstagok fogadóórái

November 19-én, kedden: Rostás Sándorné a Csomorkányi utcai iskolában 18, Székely Sándor a Klauzál utcai alsó iskolában 18, özv. Pálinkó Istvánné a Dózsa György utcai óvodában 18 órakor;

november 20-án, szerdán: Szénási Péter a Kertészeti Vállalatnál 17, Janovszky József a gépállomáson 16, Mihály Jánosné a Határ u. 8. szám alatt 19, Patócs József a Fémipari Vállalatnál 17, Szántó Sándor a Damjanich utcai iskolában 18 órakor;

november 21-én, csütörtökön: Csorba Gusztáv a Vörös lobogó utcai iskolában 18, Kócsó István a Hódtó 39. sz. alatt 18, Hecskó János a Bocskai utca 13. szám alatt 14, dr. Erdős Mihály a Lenin utcai iskolában 18 órakor;

november 23-án, pénteken: Keresztes Imre a Botond u. 51. szám alatt 19 órakor;

november 24-én, vasárnap: Kádár Mihály a belső erzsébeti olvasókörben 16 órakor tart fogadóórát.

*

A jövő héten több vásárhelyi tanácstag megtartja II. félévi beszámolóját is, egy részük a fogadóórával együtt. Alábbiakban a tanácstagi beszámolók idejét, helyét ismertetjük:

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Tóth Sándor

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

1963 NOV 1 1.

1021

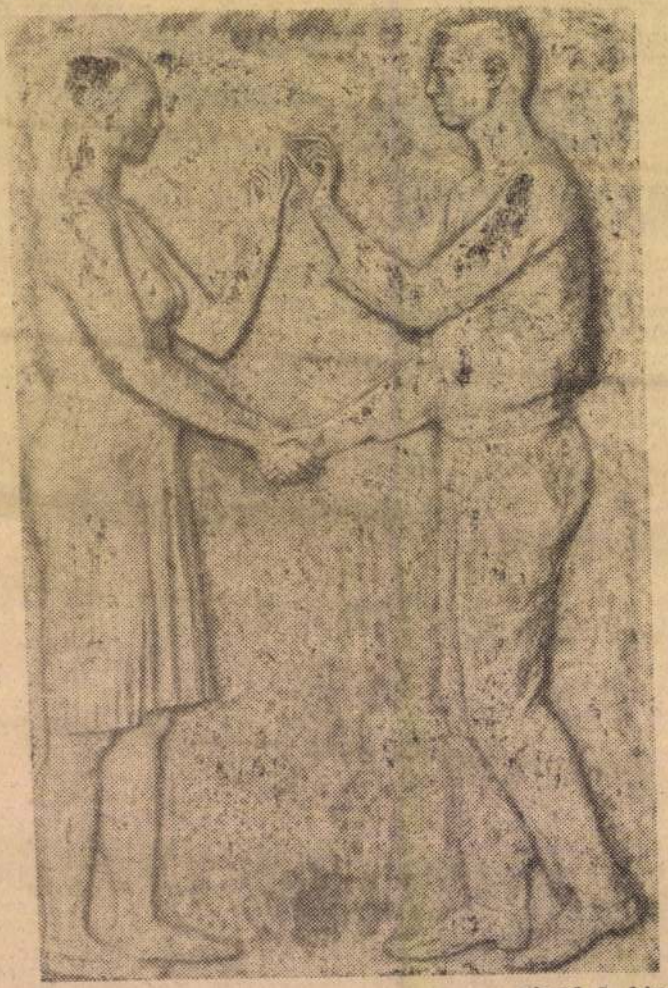

(Egető J. felv.)

A Vásárhelyi Őszi Tárlat anyagából

TÓTH SÁNDOR: JEGYESEK

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

THURZÓ

CSAK EGY K

Beauty — mert így hívták, angol kutya angol névvel: Beauty, vagyis a Szépség — már megöregedett. De illett rá a neve most is, szép volt, nemes tartású, az öregedéssel járó fogyatékosságait hiún leplező. És meddő volt, mint minden hiábavaló szépség. Nem sok ideje volt már hátra, semmi hasznot nem hajtott; ha távozik a mennyei vadászmezőkre, nem hagy maga után mást, csak annyit: végleges és kikezdhetetlen szépsége ámulatot keltett, rajongást és csodálatot. Ha megjelent valahol gazdája pórázán, nagyfülű, ragyogó vörös szemű, göndör fekete szépsége a maga színére alkította környezetét. Szép volt, és megszépített mindent. És ez talán — ha meggondoljuk — elég lett volna ahhoz, hogy érvelemmel fejezze be az életét. Ez mégiscsak valami, ha nem is sok. Mert meg kell vallani, a Szépség igen buta volt, semmire sem használható, még arra sem, hogy ivadékaival benépesítse a világot. Csak tündökölt, csillogott, mint egy meggyújtott karácsonyfa. De ha eloltják a gyertyákat, lekopasztják a díszeket, ezüstpapírba bújtatott cukrokat — mi marad? Egy vedlő, tűleveleit hullató seprű.

Öreg volt Beauty, fáradt. Naphosszat kimerülten heverészett; lomhán, többször nekirugaszkodva tudott csak felugrani a díványra, lihegett. Minden kis otthoni megerőltetéstől bolondul, ijesztően vert injekciókkal erősített szíve. De ha gazdája sétára invitálta, összeszedte magát. Az lett, akinek a világ ismerte — múlhatatlan, szeplőtlen, kikezdhetetlen szépség. Hogy aztán ennek hatalmas, hosszú alvással is alig csillapítható kimerültség lett a vége, az már nem tartozott a világra.

— Meddig élsz még? — kérdezte egyszer a gazdája.

És Beauty mintha megértette volna. Felcsillant tekintete, nekilódult, hogy gazdája mellé ugorjon, aztán feladta a harcot, elterült a szőnyegen. A gazdája pedig tovább faggatta:

— Ugye, már nem sokáig? És felelj nekem, kutya, miért éltél?

Beauty most tanácstalanul, és — gazdája

Beauty viss
sem tudott.

Szonyatos
nagy, id
hajzat. Homlo
lan, homályos,
te elveszett, l
mutató szája f
ez a fej, alatta
ta, vaskos karik
töztették, világo
ingbe. Ahogy ü
tett volna szá
amennyi nyilvár
szülött nyújtoga
látta-e a kutyát
De nyilvánvaló
borzadva és ug
talta, hogy a gy
sége, meg sem

— Kutya — l
asszony —, kuty

Úgy beszélt a
telve, ahogy ga
egy szó talán r
képzettársítások
semmire se mer

A gyerek bu
nyújtogatta két

— Gyere, ku

— Nézd, Leven

Beauty legyő
külésre készen
zalmatlan volt
taszította. De
a bugyborékol
a gyerek előtt,
képpen nem v
hatott volna vi
pillanatra a fia
döbbentő hasor
mert védekező
ta elegáns, hegy
csoknak.

1963 JAN - 5
1021

Tóth Sándor: Jövendő (rézdomborítás)

Jiofilia pedig állja

URBÁN ERNŐ

ALUDTTEJ D

Délután négyre jár, a hőség tikkasztó, hogy csak úgy vibrál tőle a horizont pereme, és mi egy paraszti önigazgató gazdaság kísérleti parcelláit járjuk Palikao határában. Nehéz napunk van: mióta *Madun Benaumaor*, a mascarai FLN-titkár és *Benzagon Musztafa* alprefektus a kerület határáig elibénk jött, és testvéri fogadtatásban részesített — percnyi megállásunk sincs, egyik villámlátogatás a másikat kergeti, és valósággal megváltásnak hangzik, amidőn vendéglátóink a tűző napról a pálmák és platánok árnyékába hívnak.

A fák alatt, egy vígan csörgedező csatorna partján kecskelábú asztal áll. Az asztalon hímzett terítő, egy jókora lábas, benne merőkanál, egy fonott kosár és vagy másfél tucat porcelán bögre.

Az igazgató tanács elnökének szíves kínálását Madun Benaumaor tolmácsolja.

— Ahogy egyes országokban sót és kenyeret, nálunk aludttejet és datolyát kap a szívünk szerint való vendég. Üdítő is, egészséges is, tessék megkóstolni.

Jómagam, mint bizonyos ideje ádázul bornemissza férfiú, szót is fogadok a szíves kínálásnak, mi több: élvezem is a hideg aludttej és a frissen szedett datolya valóban üdítő egyvelegét. Bezzeg szegény delegátus társaim, P. T. és L. L! Előzőleg két óriási, katedrális-forma borospincében is helytálltak inni és ízlelni tudásból, most aztán saját gyomrúlag kell megfelelniök a kérdésre: vajon az aludttej és a különféle borok tiszteletben tartják-e a békés együttélés elvét?

A tréfálkozás [illegible]

Mármint a *gazdag* vidéken.

Ugyanis a 2 millió 205 ezer négyzetkilométer területű Algériának (ebből 1 millió 875 ezer négyzetkilométer szaharai rész) vannak *szegény*, sőt *nyomorgó* vidékei is. Továbbá: a franciáktól „megörökölt" és az együttműködőktől kisajátított síkság birtokokat (kb. 3 millió hektár) javarészt állami gazdaságok és paraszti önigazgató gazdaságok művelik, de rosszul vagy csak alig-alig művelhető magas fennsíkokon és hegyi földeken (kb. 6—7 millió hektár) tovább is a fellahok folytatnak egyéni gazdálkodást. Magyarán tengődnek, és már az is segítség számba megy nekik, hogy az új hatóság nem kíméli be tőlük szigorúan a adót.

A témát egy csodálatos fekvésű fürdőhely: Bu Hanifa kikeleti termében kezdtük el feszegetni kábítóan szagos dormenta-tea mellett, folytattuk végig az országot, hogy Bejaja (Bougie) és a világ egyik legszebb szirtfokán — alattunk félkörben a tenger, szemben a kabilok gendás Babor hegyláncai még mindig újabb és újabb kérdéseket tegyünk föl.

A probléma kulcsát a francia hódítás előtti időkben kell keresni. Akkoriban a feudális viszonyokat rögzítő mohamedán törvény és szokásjog szerint nem volt föld magántulajdon.

A hódítók egész Algériát úgy tekintették, mint szabad prédát. Erre mi sem jellemzőbb, mint a már többször fölemlegetett Bugeaud generális szakvéleménye, amely

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Tóth Sándor

ÉLET ÉS IRODALOM

1965 AUG 21.
1021

Tóth Sándor: Kelengyevarró (Dombormű)

1964 NOV 7.
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ÉLET ÉS IRODALOM

ket a riasztó
színezett „ki
hiszi el, hogy
baj van, még
Megint má
szerűen a le
rossz házassá
rágcserepet t
sége fején a
jelenlétében, p
az emberi együ
beri érintkezési
séges megnyilat
anya szeretője i
mossa, mert van
a férje fizetés
nem elhanyagolható szempont. Még olyan is van, hogy

GYEREKEK

a szülők a lehető legharmónikusabb családi életet élik az alkohol jegyében, az anya oda nyilatkozik, hogy ilyenkor az apa nagyon barátságos a gyerekkel, kedvesen eljátszanak — egyik ilyen családban, mint kiderült, túlságosan is kedvesen —, s a

-gyekszik, majd büntet. Sajnos nehéz a dolga, mert a négy falon belül történő dolgoknak éppen az a karakterisztikumuk, hogy nem hívnak hozzájuk tanúkat. Olykor a kihallgatott gyerek riadtan falaz a szülőnek, máskor meg, ha nemcsak áldozat, hanem tettes is, önvédő ösztöneiből következően.

— Mi van a gyógypedagógiával? — kérdi az iskolai ügyekben kevéssé verzátus olvasó. — A felsorolt gyerekügyek nem kis része olyan, hogy talán nem elsősorban a szociális körülményeket, hanem a pszichológiai — mondhatni pszichopatológiai — rugókat kellene szemrevételezni.

Féligazság, mert azonos sorsteher mellett nagyon is különféle irányokba futhat ki a gyerek: a különleges

1021

Tóth Sándor: Asszony virággal (Vörösrézdomborítás)

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

Szombat, 1964. április

Már 1965-re a mérleg

A Hódmezővásárhelyi Mérleggyár egyre fontosabb szerepet tölt be országunk iparában. Az üzem minden eszköben jelentkezik új típusú mérlegekkel, így 1963-ban öt új típusú mérleg sorozatgyártását kezdték meg. Ebben az évben is két új mérlegtípus kerül forgalomba.

Az 1964-es esztendőt a megnövekedett termelési feladatok mellett az átmenet évé-

Bizonytalan a rendszeres

A Magyar Országos Söripari Vállalat hódmezővásárhelyi kirendeltségén palackozták eddig a város ellátásához szükséges »Kőbányai« sört, de a gép korszerűtlensége miatt, továbbá az üvegek mosásához szükséges vízellátás zavarai következtében leálltak a palackozással. Így

Tóth Sándor

1021

TÓTH SÁNDOR:
ANYA (RÉZDOMBORÍTÁS)

észség

ítanak a súlyosabb betegek
setleges szövődményes meg-
etegedéseinek megelőzésére.

Az időjárási frontok isme-
etében magyarázatát ad-
atjuk annak is, hogy egyes
dőszakokban, évszakokban
ziért gyakoribbak bizonyos
egbetegedések. A gyomor-
ékélyes fájdalmak közis-
erten a tavaszi és őszi év-
zakban gyakoribbak, me-
yeknek oka az, hogy ebben
periódusban leggyakoribb-
ak az időjárási frontátvo-
ulások is.

A meteorológiai tényezők-
ek az emberi szervezetre
yakorolt hatását újabban a
apfoltok tevékenységével is
apcsolatba hozzák. A nap
evékenysége meghatározott
ltalában tizenegy éves) idő-
özökben növekszik, illetve
ökken. Egyes orvosi sta-
sztikák bizonyos megbete-
edések, például a szívtrom-
ózisok számának szaporo-
ását észlelték a napfolttevé-
enység periódusainak meg-
elelően. Ennek magyarázá-
át az eruptív periódusban
egnövekvő légköri elektro-
os tevékenységben látják.

Őszibo

Befejeződtek a

A szabadtéri játékok ide-
jén érdekesnek ígérkező *ker-*
tészeti kiállításokat rendez-
nek Szegeden. A kiállításokra
most fejeződtek be a nevezé-
sek. Hazánk valamennyi szá-
mottevő őszibarack-termelő
vidéke képviselteti magát az
őszibarack-kiállításon, ame-
lyet a Kamaraszínházban jú-
lius 24-től 10 napig tartanak
nyitva. Természetesen kiállít-
ják az ízes gyümölcsöket
Szatymazról és környékéről
is. Az őszibarack-kiállítást
növényvédelmi bemutatóval
is egybekötik.

A közlek

— az

A balesetet, bárhol történ-
jék is, tiszta szívből sajnál-
lom. Egyenesen kétségbeejt
azonban, hogy a mi kis or-
szágunkban az autók számá-
hoz viszonyítva a hetedik
helyre kerültünk — amint
arról a Népszabadság má-
jus 21-én megjelent „*Saját*
mű cikkében

Tóth Sándor

Délmagyar
ordag
1964 jun 7

TOTH SANDOR: PORTRE

1964 JUN
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
TISZATÁJ

...szép-ről egyáltalán meg sem kíséreltek fogalmat kialakítani bennük. Azt hiszem, cél-

képpen az ... amelyeknek ... ja elsősorba... használat.

A modern tetszik, de a rég...

Öt kérdéssel próbálkoztam ízlésüket megközelíteni ez utóbbi területen. Egyrészt az építészettel kapcsolatban (milyen stílusú épületek tetszenek, nevezzen meg ilyen épületeket, milyen házban lakna legszívesebben), másrészt a használati tárgyakkal kapcsolatban (milyen bútorok tetszenek, otthon ilyen bútorok vannak-e?). Az építészettel kapcsolatos válaszok érdekes képletet mutatnak. 68 közölte, hogy neki a modern épületek tetszenek, többségük igazolta is ízlését ilyen épületek megnevezésével. (Szegeden az új, megyei tanácsház, a Tisza-parti „Sellőház" és az épülő újszegedi Ogyessza városrész.) Viszont csak 39-en adták jelét, hogy ilyen házakban laknának; egy töredék közömbös volt („ahol lehet"); míg a többség: 53 fő családi, illetve magánházban kíván lakni. Alig lehet különbséget tenni e tekintetben falusiak és városiak vagy érettségizettek és csak általános iskolát jártak között. Viszont úgy tűnik, a férfiak közül többen vannak a magánház mellett, míg a nőknél többen érdeklődnek a modern társasházak és szövetkezeti lakások iránt. (Amely nyilván kevesebb házimunkát kívánna tőlük.) Azt hiszem, *kisvárosias szemléletnek* nevezhetnénk ezt a jelenséget legtalálóbban, s ez kissé érzékelteti, hogy nem független egy kispolgári életeszménytől.

A másik kérdésre érkezett ...

ja, hogy a ... tetszenek ... még azt is, ... ben ilyen ... szón mást ... Vannak, al... nált szekrény a modern, vannak, akiknek a csőbútor, olyan is van, aki direkt „modern variá"-t írt. Ez a fogalomzavar is mutatja a tájékozatlanságot, az ízlés kialakulatlanságát, alapnélküliségét ezen a területen. De jelzi (az életszínvonal mellett) *az igény változását, a meghatározatlan modern iránti növekedését is.* Tapasztalatom szerint a többség nagy érdeklődéssel fogadná a modernbútor- és iparművészeti kiállításokat, tájékoztatókat, a fogalom tisztázását célzó illusztrált előadásokat is. Egy-egy elkészült impozáns modern épületet napsütéses vasárnapokon ezren keresnek fel, mintegy szervezetlen, természetes kiállításként. Ezt az általános érdeklődést kielégítve *fokozottabban kellene segíteni az ízlés fejlődését a normák kialakításával, megalapozásával bennük.* S a jövőben ennek is az iskolai oktatásban kellene kezdődnie, mert noha alapvetően fontos, mégsem az az esztétikai nevelés, hogy milyen tiszta egy osztály vagy a füzetek. Mivel ezek a közhasznú művészeti ágak legközelebb a rajzzal kapcsolatosak, célszerűbbnek tűnne abban a tantárgyban, s nem pl. a történelemben ...

... a művet tartják legszebbnek. Nehéz volt a „csak"-nál többet hallani — ami ízlésük spontán voltára mutat —, s egy választípus, az egyik lánnyal beszélgetve, kapta a legpregnánsabb formát. Ő az

Értelmi vagy érzel...

Ezzel kapcsolatban egy ponton részben ellent kell mondanom Mesterházinak, vagy legalábbis megjegyzéssel kísérnem fogalmazását. Egyetértek abban, hogy veszélyes jelenségnek tartja az érzelmi kultúra általános elmaradását az élet követelményei mögött, ezt támasztotta alá az is, amit film, irodalom és színház kapcsán a romantikus-kalandos művek népszerűsége folytán ható avult szemléletről mondtam. (Talán kifejezőbb lett volna a szemlélet helyett érzületet mondani.) Egészében ugyancsak helyeslem nevelési rendszerünkkel kapcsolatos ellenvetéseit, ezen belül azonban egy megfogalmazást problematikusnak érzek, illetve a mögötte rejlő problémát bonyolultabbnak. „Egész nevelési rendszerünk viszont elsősorban az értelemre hat, és az esztétikai tudatot csak közvetve formálja — írja —... az irodalomtanítás módszerében még a tanulók szépérzé-

1021

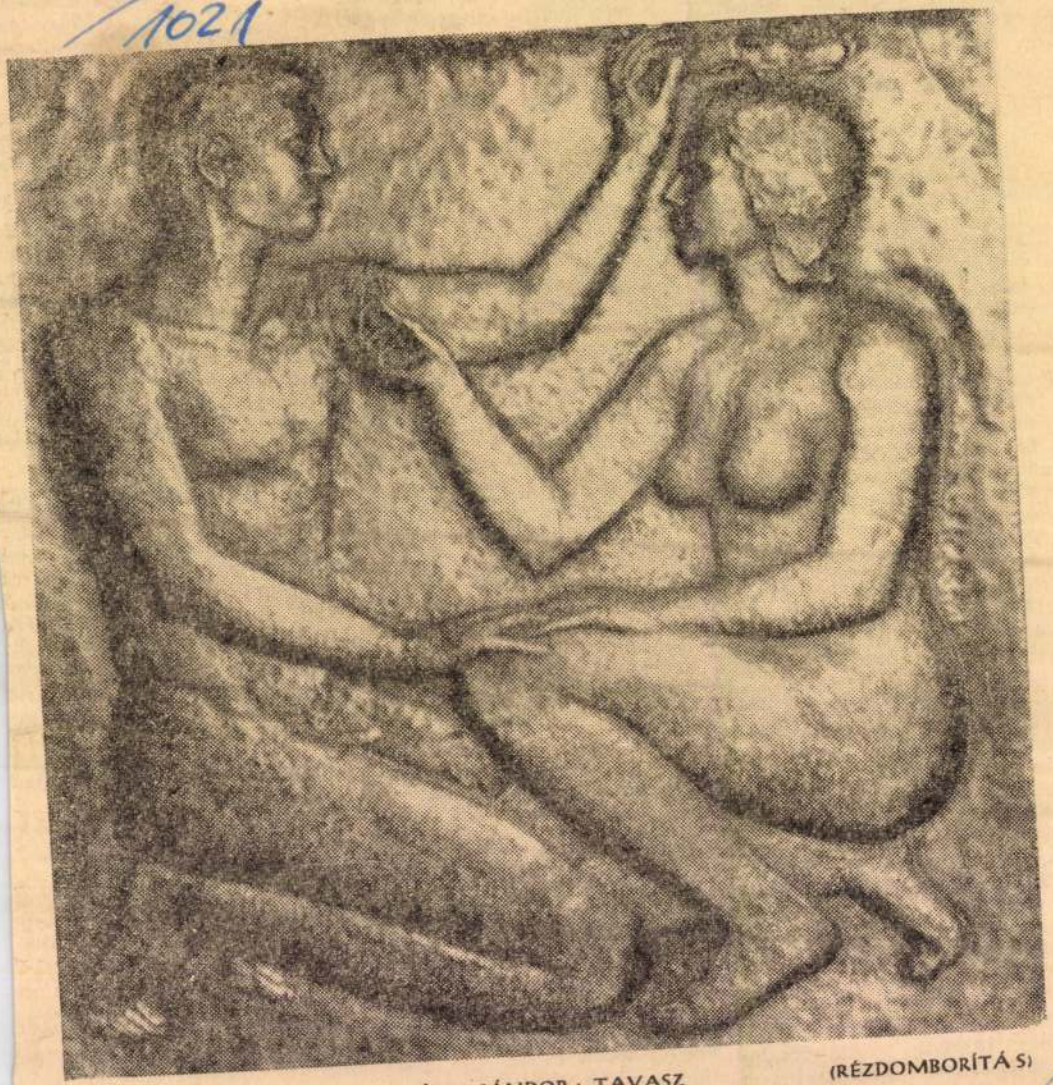

TÓTH SÁNDOR : TAVASZ (RÉZDOMBORÍTÁS)

…arcod kitetel már
g képi változata az el
ellékmondatnak. A „m
ly sűrű lett a fény”
eljesen képi jellegű, a „h
ászáradtak az erdők a f
e” már egész távol van
redeti gondolattól, de azért
Orbán még gyorsan egy ha-
onlattal „plasztikusabbá”
vagy inkább zavarosabbá
eszi. A gondos elemzés meg-
értheti a költő mondaniva-
ját, de verset normálisan
élvező, azaz olvasó ember
nem tudja tudatával követni
ezt a képkavargást, és el-
süllyed a képek között. Ezek
a képek csak meghökkenteni
tudnak, de a meghökkentés-
nek csupán riasztó formája-
ban. Egységes gondolat hor-
dozására alkalmatlanok.

Az a képanyag túlburjánzása gondolatszegénységhez vezet — vagy más oldalról azt jelöl. Ennek a költészetnek gondolati analízise igen nehéz probléma. Ugyanis analizálni csupán kifejezett vagy tükrözött gondolatokkal lehet. Viszont igen sok eszköz árulkodik közvetve a költő gondolatvilágáról, amely eszközök legnagyobb része a képalkotás körébe tartozik. A képmotívum-anyag homogenitásának hiánya megakadályozza verseinek képi egésszé alakulását, ugyanis ez az egység

…világlátása. Szerencsére egy helyen általánosabban is kifejezi. „mert nincs nagyobb válaszom a létre, / mint a létezés vadállati ösztöne, / mert nincs az észnek oly virága, mely egy mosollyal felérne.”

Nem akarom vitatni Orbán tehetségét. Tiszteletreméltó, mesterségbeli tudása kitűnő. Vannak olyan versei is, amelyek a mi ügyünket szolgálják. (Nem a legjobbak). Tiltakozik a barbárság, a háború, sőt még társadalmunk némely visszássága ellen is. Nem feladatom a költő megfelelő skatulyázása előre gyártott sémák alapján. Azonkívül a szocialista realizmus is inkább eszmeiségében és létében meghatározott esztétikai kategória. De verseinek alkotó módszere és a bennük kifejezett, és a belőlük kiolvasható eszmeiség miatt nyugodtan megállapítható, hogy a szocialista realizmusnak nincs olyan tág értelmezése, ahová Orbán Ottó beférne. *(Magvető Könyvkiadó, 1963.)*

RIGÓ BÉLA

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Tóth Sándor
TISZATÁJ
1964 ÁPR

1021

TÓTH SÁNDOR: RÉZDOMBORÍTÁS

Magyar Hírlető
SAJTÓIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

Vívódás és útra-találás

Világ füstje
(Szépirodalmi)

Benjámin László verseiről

BENJÁMIN LÁSZLÓ válogatott verseinek megjelenése fontos alkalom, hogy a felszabadulás utáni magyar szocialista költészet fejlődésének néhány alapvető problémáját felvessük, illetve tisztázzuk. Benjámin költői portréja ugyanis egyik legfontosabb része ennek a poézisnek: eredményeiben, gazdag örömeiben, mélyen ható tragédiáiban — egyaránt a mi világunkat fedezzük fel. Ez az életmű már része — tagadhatatlanul — a történelemnek, s a költőnek is igénye ez, magáénak vállalni, életének legjelentősebb, meghatározó eseményévé avatni a „tavaszi Magyarország" „vérző zászlókkal" súlyosbított történelmét, melyhez természetes előzményként kapcsolódik a tanúság a tegnapról, a tél és a háború idejéről. „Szívedbe gyűjtsd ezt a világot" — írta egyszer embert-próbáló kétségei közepette. Benjámin sohasem volt hideg szemlélője a társadalom változásainak, cselekvő együttműködést vállalt vele. Éppen ezért örömei harsányabbak, mint másoké, kétségei kínzóbbak, megtorpanásai feltűnőbbek.

HUSZONÖT ESZTENDŐ termésének javát, mintegy kétszáz verset olvashatunk most végig. A kiindulási pont: 1938. Más költők esetében talán csak a tudományosság protokollja követeli meg a hivatkozást a történelemre s annak viharaira. Benjáminnál nem lehet ettől elvonatkoztatni. A *Krisztus a piacon* víziója, ahol „zsibongott [illegible]

dalmat. „Ember az emberek között..." — vallja magáról Benjámin. És lehetetlen fel nem figyelnünk arra, hogy a gondolat, ellentétével miként rímel Ady négy évtizeddel korábbi sorával: „ember az embertelenségben". Ez a változás határozza meg Benjámin költői alapállását, szembenézését a világgal. A kényszerű idegenség feloldása már megtörtént — társakkal kell a harcot megvívni, s nem szívetszorító magányban. És ha mégis, időlegesen elszigetelődik, mint erre nem egy példa adódott Benjáminnál —, akkor is a kétségbeesésen túl, a bűn, a szenny, a szomorúság ködfüggönyén átcsillan a remény.

Benned bízom, mindent kibíró
és mindent-lebíró közösség,
ismeretlen vészekre nyíló
századokért szilárd kezesség!

Egy másik verse már azt is meghatározza, hogy e „kezesség" az óvó-védő, egymásért élő társak, a pestlőrinci, a csepeli közösség mi végre él, mi az, ami összeköti őket:

... nem lehet
beérni már a munka lát-
szatával!
S cél úgyse lehet kevesebb:
Meghódítani földet és eget
az élet hű szolgálatával.

AZ IDÉZETT VERS, az űrhajóst köszönti — s voltaképpen kilábolás egy nagyon súlyos korszakból, mely Benjámin pályáján alighanem a legnagyobb

Vérző zászlók alatt címűt, de el kell vetnünk mondjuk a *Kezességet*, mint „hamis utat". (A legvilágosabban *Fehér Ferenc* fejtette ki ezt az álláspontot.)

BENJÁMIN megrendülésének mélypontján is így írt, egy olyan költeményben *(Köznapi dolgok igézete)*, melyet ars poeticájának tekinthetünk:

Minden élet: szolgálat. Ez
becses még —
törvényem, sorsommal kötött
egyezség.

És e szolgálatnak, e sokszor említett és állandóan vállalt kötelességnek része az az adósság is, hogy:

Nem mondtam el megannyi
bűjét-mézét
az életnek, mit kuporgat öt
érzék
s a szív mélyében születő
zenét —
a köznapi dolgok igézetét.

Benjáminról elmondottuk már, hogy szocialista költészetünk jelentős egyénisége. Nem lenne teljes e megállapítás, ha nem egészítenénk ki rögtön e megállapítást azzal, hogy a József Attila utáni, József Attilát egészében vállaló szocialista poézisről beszélünk. Nem mellékes körülmény, hogy pályafutását a „munkásírókkal" együtt kezdte, a fordulat éve táján az elsők között volt, akik felismerték a közéleti költészet új lehetőségeit. Az elsők között volt, akik az ellenzéki magatartást, a gazda tartására tudták átváltani. „Min[illegible]

1964 JUN 6.

/1021

Tóth Sándor: Család (rézlemezdomboritás)

algériai uralkodó kapitulált a francia túlerő előtt: a több mint 130 esztendős gyarmatosítás öröksége ugyanis rányomta bélyegét a független Algéria első két esztendejére is. Amikor a két év alatt megtett út eredményeit mérlegre tesszük, nem lehet másból kiindulni, mint abból a drámai helyzetből, amelyben Algéria az államépítés munkáját, a szuverenitás első lépéseit megkezdte. A függetlenség kivívásáról tudósító jelentések annak idején nemcsak a nép örömujjongásáról számoltak be, hanem arról is, hogy például Orán-ban a „fekete lábúak", a hódító katonák utódai és örökösei, az „elkésett" ultrák még tűzharcban álltak a városba behatoló algériai csapatokkal; még füstöltek az OAS terroristái által felgyújtott üzemanyagraktárak... A városok utcáit még eltorlaszolták a plasztikbombákkal felrobbantott iskolák, kórházak, középületek romjai. A közigazgatás megbénult. A gyárak bezártak, a függetlenség kivívása után az országból eltávozó európaiak zűrzavart hagytak maguk után. A követendő út meghatározása kiélezte a belpolitikai viszályokat, ami természetesen csak növelte az új állam meklépteinek bizonytalans:

És nem szabad feledni: ború másfél millió áldozat ratta Algéria, több mint fé lió hadiözvegy maradt ma a kóborló hadiárvák számá ezerre becsülték. Kétmillió kanélkülit tartottak nyilvá további kétmillió keresett kát, akiket a háború utols kaszában a gyarmatosítók nevezett „átcsoportosítási rokba" gyűjtöttek össze.

Az új Algéria népe két tendő leforgása alatt te megváltoztatta ezt a Nincs többé föld idegen ké a legtermékenyebb földek, lyeket a „colonok", a tele kaparintottak meg, jogos donosuk, a fellahok kezébe rültek. Több mint háromi hektárnyi birtokon az al parasztok megalakították ü tező bizottságaikat, és a fel önkormányzatainak irány val a kolonialisták hajdani tokain dús termést arattal algériai földbirtokosok azt dolták, hogy a függetlensé vén meggazdagodhatnak, hetnek a kolonialisták elha gazdaságaiba. A fellah azo nemcsak a függetlenségért, nem a földért is harcolt.

szocializmus, mint cél, az egész népet lelkesítő és mozgósító feladat lett.

Algériában komolyan veszik — tettekkel építik a szocializmust. Ben Bella kormányát támogatják a néptömegek, amelyek a szocializmustól várják gyors felemelkedésüket, a földreformot, az iparosítást, a kizsákmányolás megszüntetését. A függetlenségi harcot vezető hazafias egységszervezet, a Nemzeti Felszabadítási Front párttá alakult. Most áprilisban megtartott első kongresszusán az FLN elkötelezte magát a szocializmus mellett. „Ezt az utat választottuk és ettől semmi sem téríthet el bennünket" — hangsúlyozta a kongresszus határozata. Az új FLN létrehozásában az algériai kommunistáknak fontos szerepük van: gazdag szervezési tapasztalatuk, a tudományos szocializmus ismerete, áldozatkész forradalmi munkájuk számottevő hozzájárulást jelent ahhoz, hogy az FLN meg is valósíthassa a kongresszuson meghatározott politikát.

Az algériai nép meghiúsítja és visszaveri az ellenforradalmi kísérleteket. Nemrég merényle-

---

Dél-vietnami

Egy dél-vietnami partizán ség szombaton a hajnali órá rohamot intézett a kontumi tonai tábor ellen, amely a rostól 250 mérföldre északke fekszik. A táborban külön egységet képeztek ki parti elhárításra. A Reuter jelen ből kitűnik, hogy a hazafia

Johnson amerika sült Államok ner függetlenség nap

BELGRÁD

Szombaton egé megemlékeztek j goszláv népfels harcosainak nap rom évvel ezelő határozta el a Ju nista Párt kibőv zottsága, hogy ki fel az ország nép szállók elleni Három nappal a tétele után a k községben eldörd tizán-fegyverek.

Az évforduló a szandr Rankovic elnök, a Jugoszl vetségének elnök zett az egykori népfelszabadító hoz.

MOSZKVA

A Japán Szoci döttsége Tomom vezetésével pénte városba érkezett.

A japán küldö SZKP Központ meghívására ér unióba, előzőleg

Tóth Sándor kiállítása Gyulán

Tóth Sándor szegedi művész gyulai kiállítását nagy érdeklődés előzte meg. A megnyitó mégsem sikerült, mert az éppen akkor keletkezett hatalmas vihar elmosta az ünnepséget. Alig néhányan jelentek meg ekkor, de annál többen nézték meg aztán másnap és azóta is, a kiállítás minden napján.

Érthető is a nagy érdeklődés. Hiszen nemcsak egy vidéki, méghozzá nagyvárosi művész kiállításáról van szó, hanem arról is, hogy művészünk egy új, szokatlan műfajjal jelentkezett: a rézdomborítással. Tóth Sándor szobrász. A plaszticitás mutatkozik meg a rézdomborításokkal együtt bemutatott rajzain is. Ezek is majdnem szobrok, merevek, domborúaknak hatnak, egyáltalán nem elmosottak. Éppen ezért, mint rajzok, nem is hatnak újaknak, moderneknek, formabontásról például szó sincsen náluk. Ezek a rajzok voltaképpen előtanulmányok a rézdomborításokhoz. A kalapáccsal kiverendő alakok, formák előrajzolásai; s mint ilyenek értékelendők. Nagy jelentőségük az is, hogy közelebb visznek a művész rézdomborítási műhelytitkaihoz; láthatjuk a domborítást megelőző problémafelvetéseket, a formák plaszticitásának fokozatosságát, a művész mérlegelő vonásait, a próbálgatás nyomait.

A rézdomborítás nem új műfaj, nálunk azonban nem vált általánossá. Szobrászaink, ha csináltak is egyet-kettőt, azokat domborművek előtanulmányainak tekintették vagy keretbe építve domborműként kezelték. Tóth Sándor rézdomborításaiban az az új, hogy képként jelennek meg. Keretezetlenül, falra függesztve a kép funkcióját töltik be, nemcsak hivatalokban, közhelyeken, hanem magánlakásokban is; szobákban, gyerekszobákban, mindenütt. Tóth Sándor hétköznapivá tette ezt a nagy pátoszú műfajt, beiktatta a lakáskultúra elemei közé. Természetesen úgy iktatta be, hogy a rézdomborítás semmit sem vesztett nemes művészi, nagyratörő mivoltából. Ezt nemcsak nemesen klasszikus technikájával érte el, hanem azzal is, hogy a rézdomborításain ábrázolt, régről jól ismert, de éppen ezért el is koptatott témáknak: mint például a szerelem, a nyugalom, a családi béke, az összhang, az öröm stb. új értéket adott. Igen szépen, szinte költői szintű megfogalmazással mondta el magáról a meghívóban közölt önéletrajzában: „a szobrok a nekem legkedvesebbeket ábrázolják, és a sok örömet adó érzéseket, gondolatokat fejezik ki. Igaz, ezek magánügyek, de meggyőződésem, hogy ha a legkisebb közösség, a család öröme találkozik társadalmunk céljával, az egész emberiség harmóniáját szolgálja. Szeretném hinni, hogy a békéről, szerelemről szoborban megfogalmazott véleményem megegyezik mindnyájunk boldogságvágyával."

Tóth Sándor művészetét az itt idézett szavak jellemzik legjobban. A béke, a boldogság énekese ő. Nagy érdeme, hogy a megtalált boldogságot nem zárja el, nem tekinti csak a magáénak, nem igyekszik kisajátítani, hanem közre adja, mindenkiének tekinti. Az igaz, hogy minden művésznek ez volna a feladata, ez lenne a művészet általános célja is; csak életünk differenciáltságából, az eredeti célok, rendeltetések, tartalmak szem elől tévesztése miatt hatnak ezek újaknak, nagyszerűeknek, forradalmiaknak. Tóth Sándor visszatért művészetével az ősforráshoz: a széphez, jóhoz, igazhoz; ezt nézzük, lássuk, tiszteljük kiállításában.

Dankó Imre

Békés megyei Népújság 1964 jún 5

Rosszcsont és társa

A bábjáték a szocialista államokban éli reneszánszát. Az új mondanivaló itt szétfeszítette a hagyományos formákat, és új kifejezési lehetőségeket kerestek a művészek: a valaha egyeduralkodó kesztyűs bábu, a bibabo háttérbe szorult.

Úgy látszik azonban, a legjobb bábosok nem szívesen mondanak le a kesztyűs báburól. Joggal. A kesztyűs báb dinamizmusa és komikai ereje bőven kárpótol a korlátozott kifejezési lehetőségekért. Igy érthető, hogy az olyan bábmúlttal rendelkező országokban, mint amilyen Csehszlovákia: újra és újra fölfedezik a kesztyűs bábot.

Ennek az újra-fölfedezésnek vagyunk tanúi Állami Bábszínházunk legutóbbi produkciójában, a *Rosszcsont Peti*-ben. A darabot két cseh szerző, J. *Pohr* és L. *Spácil* írta, magyarra *Hárs* László ültette át sok kedves ötlettel és bábos játékossággal. A játék rendezését erősen fo-

amikor az önmagukban holt tárgyak új viszonylatokban életre kelve, merőben mást jelentenek, mint addigi életükben. S az életre kelt bábuk rögtön magasfokú érzelmi-akarati életet élnek. Rosszcsont Peti intrikusi lendületét, elementáris gonoszságát bármelyik élőszínpadi kollégája megirigyelhetné éppen úgy, mint Pindur Panni báját s lefegyverző kedvességét. Még a szegény, jó fiúnak szánt Rendes Endre szerepe is pontosan olyan szürke, mint az élőszínpadi jó embereké.

A bábúk világában zajló történet fölé magasodik két élő színész: mókás kedvű színigazgató és Bunyó Bálint, a jószívű, ám feletteébb balkezes plakátragasztó alakja. Egy kicsit az embersorsokba avatkozó színpadi végzet, a görög Ananké megtestesítői ők még akkor is, ha a műfaj törvényeinek engedelmeskedve, szerepüket burleszktrükkökkel játsszák. Hiszen éppúgy segítik révbe

Film · Szín

NAGY PÉTER SZ

Hősökről beszélek, a min-
dennap, az észrevétlen ál-
dozat, a Kőmíves Kelemen
né méretű önfeláldozás hő
seiről. S jellemző, hogy er
ről is majdnem véletlenü
számolok be: inkább a ba
ráti figyelmeztetés, mint
hírverés dobja, s harsoná
ja vitt el a Déryné Színhá
s az Egyetemi Színpad be
mutatójára.

Mert hősök a Déryn
Színház művészei, aki
névadójuk nyomán a ma
gyar falvak sarát autóbu
szokon járják: sem anyas

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Tóth Sándor

ÉLET ÉS IRODALOM

1964 DEC 19.

1021

Tóth Sándor: Anya gyermekkel (vörösréz domborítás)

sfejlesztes — lakásépités

szítés szintjén, utóbb azonban, egyik évről a másikra, valóra is válik. A közlekedési igények növekedése és a lakóházszintek átlagának rohamos emelkedése nálunk is nagy erővel hat. Szükségessé vált nagy, összefüggő területek rekonstrukciója és a magánlakásépítési igényeket is a többszintes beépítési módok és a szervezett formák felé kell terelnünk.

Rendkívül nehéz már most is *a családiház övezeteket* biztosítani. Ezeket is célszerű szervezetten lebonyolítani. Városunk területének végesek a határai. Ezeken belül kellett elhelyezni a lakóházakat, a lakosság fenntartásához, igényeihez szükséges városi és országos létesítményeket, melyek a lakosság számának és szükségleteinek

baj nincs velük, sőt százezrek jutottak bennük sokkal magasabb kultúrájú lakásokba.

2. Az ösztön, hogy önmaga kényére-kedvére alakítsa ki lakását. Pedig saját ízléssel inkább lakása berendezését, a ház belső tereit kell alakítania az embernek. E tervek változatosságát a típustervek alternatívái kellően biztosítják, válogatni lehet belőlük.

3. A magántervezők zöme meg sem kísérelt ilyet átvenni, alkalmazni. Országos vizsgálatok eredménye szerint figyelemre méltó, hogy a magántervezők zöme maga alakított ki típusokat, hogy a viszonylag kevés pénzért ne kelljen sokat dolgozni.

4. A hatóságok sem vették maguknak fáradságot, hogy a típusterveket ismertessék, vagy odahassanak, hogy ezek épüljenek föl. Pedig nekik, a községi, járási, kerületi épí-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Tóth Sándor

DÉL-MAGYARORSZÁG

1965 FEB 2 8.

1021

TÓTH SÁNDOR NŐI ARCKÉP

melyik a legjobb melegtartó, legkevésbé légáteresztő szövet. Itt kiderül, hogy a közhiedelemmel ellentétben nem mindig az a legmelegebb, ami a legvastagabb. A légáteresztőképesség ugyanis függ az alapanyag-fajtától, a szövetszerkezettől, a szövés sűrűségétől, bolyhosságától is.

A nyári meleg napokra be a tervezők. Anyaguk átt madeira és könnyű nyári szi gyományos csíkos kalapok r széles Dior-rózsával vagy v fedő«. *Újdonság* a pettyes, k vonaláig ér. Ezt jobbára az Képünkön: választék a kánik

A helyes nyári táplá

Néhány tanács az étrend összeá

Nagy Endrét, a Szegedi Szálloda és Vendéglátóipari Vállalat Hági Éttermének konyhafőnökét kértük meg, hogy *segítsen* a háziasszonyoknak, s adjon néhány jó tanácsot a nyári étrend összeállításához.

A konyhafőnök elmondta, a tudomány *sokat* foglalkozik a helyes táplálkozással, hiszen közismert, hogy mi, magyarok sok nehezen emészthető zsírt, húst fogyasztunk. Ez minden évszakban egyaránt egészségtelen, de különösen ilyenkor nyáron a zsíros ételek *megnehezítik* a gyomor munkáját, s fáradtságérzést válnak ki.

Minden étkezésnél!

ba a vajjal, olajjal, tejfellel készített főzelék és körítés. Az étrend egyhangúságától nem kell félni, hiszen a nyári zöldséget sokféleképpen lehet elkészíteni. Nagy Endre példaként csupán a kelvirág elkészítési módját sorolta fel. Az étlapon szerepelhet rántott kelvirág, rakott karfiol, főtt kelvirág, vajban pirított zsemlemorzsával tejfelesen, vagy főtt karfiol apró kockára vágott vajban hevített sonkakockával tejfelesen.

Fontos kiegészítő

A könnyen emészthető ételek közé tartoznak a gombák, a szárnyasok, a halak

TÓTH SÁNDOR — VÁSÁRHELYI MADONNA

IPARI TANULÓKÉPZÉS
Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

nehéz
pen „b
nem
nyitván
vizsgák

A
szerzett
százan
tanfolya
méghozz
gára.

Már a tanév elején meglepően sok volt a felnőtt jelentkező, de ahányan, annyiféle szakmában, így nem gondolhattunk tanfolyafolyamok indítására. Döntően megváltozott a helyzet a rendelet megjelenése után.

A szervezés első lépése mindjárt jól sikerült, mert az év elején megtartott munkáltatói értekezleteken — amit más célból hívott össze intézetünk — beszélhettünk a vállalatvezetőkkel vagy azok megbízottaival. Azután a helyi lapban két tájékoztató újságcikket közöltünk a szervezendő tanfolyamokról, majd az intézetek körzetébe tartozó vállalatokhoz küldtünk ki felhívást és kértük, mérjék fel és tájékoztassák intézetünket az igényekről.

get tenni minde
korábban — 196
beindult tanfoly
tek a jelentkez
tanfolyamok in
ben nem volt le
tanár, oktató —
elégséges. A rö
miatt — júliusig
ni — csak kétsz
mokat indíthatt
anyagismereti, s
tika és politika
elektrotechnika
60 + 40 + 40
arányában.

Ez az idő elé
hogy — a megs
gyakorlat mellet
mumot adja
amely lelkiismer
sel, egyéni tanu
szakmunkás-bizo
szerzéséhez. N

1964

1021

Olvasó fiú. Tóth Sándor rajza

Tóth Sándor

A MÓRA FERENC MÚZEUM MEGHÍVJA ÖNT

Tóth Sándor

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

MEGNYITÓBESZÉDET MOND

TÁPAI ANTAL

SZOBRASZMŰVÉSZ

1964. MÁJUS 17-ÉN. VASÁRNAP DÉLI 12 ÓRAKOR,

A MÓRA FERENC MÚZEUM

HORVÁTH MIHÁLY UTCAI KÉPTÁRÁBAN

Fk. Dr. Bálint Alajos

SZSZ

Tóth Sándor

SPORT

SZEAC—Pécs

SZEAC—Pécs NB I-es labdarúgó-mérkőzés lesz holnap Szegeden a felső Tisza-parti stadionban délután 4 órai kezdettel.

Egy győzelem és egy vereség kosárlabdában

A férfi kosárlabda NB I küzdelmei kettős fordulóval kezdődtek meg. A SZEAC szombaton idehaza mérkőzött meg a Bajai Bácskával, és 83:74 (47:38) arányban nyert. Az egyetemisták vasárnap Szigetszentmiklósra utaztak el, ahol a Csepel Autótól 63:58 (29:27) arányú vereséget szenvedtek. Az első két forduló után a tizennégyes mezőnyben a SZEAC a hetedik helyet foglalja el.

etések
ságban

dorfalva. Vezette: Szopori. Kemény mérkőzésen a gyári csapat többet támadott. Góllövő: Vincze.

Szegedi Honvéd—Szőreg 3:1 (0:1). Szabadság tér. Vezette: Honfi. A második félidő közepéig a szőregiek vezettek. Góllövő: Zádori 2, Kun, illetve: Tóth

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-397

DÉLMAGYARORSZÁG

Tóth Sándor

1964 ÁPR. 7.

1021

Tóth Sándor önálló kiállítása Vásárhelyen

Április 4-én, szombaton délben nyitották meg Tóth Sándor szegedi szobrászművész első önálló kiállítását Hódmezővásárhelyen, a Tornyai János Múzeumban. A szegedi szobrászművész rézdomborításait és grafikáit mutatják itt be, melyek — mint Dömötör János múzeumigazgató megnyitó beszédében mondotta — sajátságosan kapcsolódnak az alföldi művészethez, ennek a tájnak és emberének arculatát tükrözik. Sajátságos líraj realizmus jellemzi Tóth Sándor bemutatott alkotásait, melyeknek megtekintésére méltán tart igényt a szegedi közönség is.

A szegedi szobrászművész vásárhelyi kiállítása már az első napokon sok érdeklődőt vonzott. Szegedről is számosan utaztak át a Tornyai János Múzeumba, hogy megtekinthessék a kiállítás anyagát.

Értesüléseink szerint a vásárhelyi kiállítás után még a tavaszi hónapokban Szegeden is bemutatják önálló kiállítás keretében Tóth Sándor rézdomborításait és grafikáit.

Tél sikerült

dolgozzák ki az é
feltételeit, s mivel h
időről van szó, kéthe

BNV

1965 MAJ 3 0.

DÉL-MAGYARORSZÁG

Magyar Hirdető
SAJTÓIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

A könnyűipari pavilonban nagy helyet foglal el, impozáns látványt nyújt a Kenderfonó- és Szövőipari Vállalat áruinak a bemutatója. A vállalat hagyományos termékei, a szőnyeg, a ponyva, s a hálóféleségek mellett megtalálhatók a nagy érdeklődésre számot tartó új ké

1021

·aszban

mber szívét.

ı középisko-
gnyitásán a
an álló fia-
képregény-
ötelező volt
n. Kíváncsi
i kiállított
Mindeneset-
váncsi, amit
megnyitójá-
eumigazgató
rról beszél,
jelent fiatal
gja segítője

lehet egykor — kell is, hogy legyen — annak a szent feladatnak, melynek célja a széles tömegek ízlésének, képzőművészeti műveltségének fejlesztése, fokozása. Tehát a felelősségről beszél, a fiatalok, a közönség soraiban álló fiatalember felelősségéről. De ez már nem érdekli őt.

Ez a tél a mi tavaszunkban. Sajnos, ennek a tavasznak végső győzelmét nem várhatjuk a napsugártól...

CSERHALMI IMRE

csületesen teljesítette. Elve
en rejlő lehetőségekkel,
t, zöldségféléket termeltek
sával, melyek akármelyik
állításon rangot szereztek
ar mezőgazdaságnak.

tésznek híre ment a megyé-
ı nem ment, akkor a szó jó
te ő maga. A járástól a
futkosott újabb beruházá-
ıoldas kertészet helyett egy
ılmodott. S ezzel hívta fel
elmet. Valahol megszületett
hogy egyesíteni kell a volt
a községi párttitkár szö-
lóban a két közös gazdaság
rősebb, ütőképesebb üzem
megrökönyödése ott kezdő-
egyesítő közgyűlésen a fel-
képviselői mint egyetlen
ökjelöltet, a főkertészt jelen-
ben tiltakoztak is. Mondták:
ye továbbra is, de maradjon
nek.
ıaga a tanácselnökből lett
nyszerült szólásra. Tudta,

L SARTRE

emutató a Szegedi Nem

duló Frantz-ot a félelem — kiszolgálás — hit — szadizmus útján háborús bűnössé tette. A színpadon is láthatott emlékképekben Sartre könyörtelen hitellel mutatja be Frantz fejlődésének ezt a vonalát. Sajnos, e jeleneteket a lehetetlenül naturális, rossz kompozíciójú díszlet funkciótlanná, betétszerűvé tette, pedig önmagukban ezek voltak az előadás legjobb mozzanatai. Nem véletlenül, hiszen Sartre jobb író, mint filozófus és éppen ebben a néhány részletben volt *csak író*, akinek nemcsak kérdéseivel, hanem válaszadásával is egyetérthetünk.

A GERLACH CSALÁD háború utáni életének színpadraállítása — a dráma tulajdonképpeni cselekménye — már kevésbé megoldottnak tűnik. Előtérbe kerül a filozófus-Sartre és a személyek inkább a fantázia, mint a valóság alakjaivá, Frantz, Leni, Werner és Johanna inkább Sartre, mint Altona foglyaivá válnak. Túlságosan sok az indokolatlan cselekedet, a váratlan, olykor hatásvadászó helyzet, s dramaturgiailag fölösleges — csak a filozófusnak kellő — a pár-

arra, hogy költő vagyok. Én
olyan ember, aki tollát ennek
ságnak szolgálatába állította...
szavam a mai nap eszméinek
megértem, hogy a mozi millió
képességemet a filmgyártásba f
könyvíró és a költő mesterségét
a lényeges, és én értek ehhez
fogom magukat. Én tanítani
könyvírás problémáira. Én mag
száz forgatókönyvet..." (A vita
a szovjet filmgyártásnak, hogy
száz filmforgatókönyvre lenne
arra, hogy költő vagyok." „K
engem a költészet maga" — írj
célja a gyakorlati igazság" —
vallom a harcot is, költő vagyo
Radnóti szavait.

MAJAKOVSZKIJ n

ıogy a fiatal szovjet művészet t
vészettől. Európai és amerikai
egy egész sor avantgardista
volt Becherrel (aki a Százötv
gonnal és feleségével, Elsa Tri
költő feleségén keresztül rokon
megismerkedett Diego Riverá
művésszel és még igen sok m
gel. Ezekre — sokszor a LEF
ben is — állandóan felhívta a
oldali festészetnek olyan munl
a kommunista kultúrának, a
Például Diego Rivera. Ez az
legutóbbi eredményein nevelőd
kommunista Georg Groszt, aki
oldalibb irányzatából származi

Nemegyszer leplezte le azt
lyel jobbról is, balról is támad
lon a tömegekre apelláltak. Ho
jakovszkijra, hogy nem érthe
szerű a tömegek között. Mint
ban: „Soha egyetlen szerkeszt

1964 MÁJ

1021 Tél a tav

Mire e sorok az olvasó elé kerülnek, talán kitartóbb társa lesz életünknek az áhított napfény, mely könnyen felejteti majd, hogy az idei, megkésett tavasz gyakran a télre hasonlított inkább. Pedig tavasz volt így is, előretörő, előbb-utóbb diadalmaskodó, de nagyon is érezhetően, a mi bőrünkön kellett megküzdeni győzelméért a tél még itt maradt vagy visszavisszatérő „hadállásai" ellen.

Így alakult mindez azokkal a más természetű élményeimmel is, amelyeknek éppen az idei tavaszon lettem birtokosává. Április 4-én két kiállítást nyitottak meg Dél-Magyarországon. Az egyiket a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban, ahol a fiatal szegedi szobrászművész, Tóth Sándor első önálló kiállítása — érdeklődőkkel zsúfolt termekben — már az első napon nagy közönségsikert aratott. Grafikáit és rézdomborításait mutatta be a művész, akinek elsősorban lírájára kellett felfigyelnünk. Tavasz volt, odakinn sütött a nap. Talán nem is lenne szabad más évszakot választani fiatal művész pályája első jelentős állomásának időpontjául.

Ugyanígy sütött a nap aznap a gyönyörű, példamutatóan rendben tartott gyulai várra is. Termeiben megnyílt a VII. alföldi tárlat. A Békés megyei tanács által alapított Munkácsy Emlékérmet ezúttal Józsa János debreceni művész nyerte el, akinek tehetségét leginkább fametszetei (Brecht-illusztrációk) dokumentálták. De díjat kapott a békéscsabai Ezüst György is, akinek Építkezés és Tehénvásár című műve a mai valóság iránti fogékonyságról, őszinte érdeklődésről, az orosházi Fülöp Erzsébet, kinek Varrónő című olajfestménye magabiztos lényeglátásról, a gyulai Hajdik Antal, akinek Hemingway-portréja (olaj) drámai erőről, és a miskei Tóth Menyhért, akinek valamennyi festménye eredeti látásmódról, szinte áttetsző derűről vallott. Rézdomborításaival a már említett szegedi Tóth Sándor is díjat nyert Gyulán.

Dehogy akarom én elsietett lelkendezésre buzdítani az olvasót. De alig telt el három nap, újabb megnyitóra került sor a vásárhelyi múzeumban. Eléggé nem is dicsérhető a kezdeményezés: megrendezték a megye középiskolásainak képzőművészeti kiállítását. Micsoda műfaji változatosság, jó szem, ízlés, mennyi tehetség, mennyi fiatal! Akvarell és kerámia, grafika, intarzia, szobor és olajfestmény. Legtöbbjük messze túl mutat a „középiskolás fokon" és — legyünk őszinték! — az előző teremben látható, Az ember és a munka című kiállítás sok konvencionálisat tartalmazó, gondolatokban sem nagyon bővelkedő anyagának színvonalán is. Hát mi a tavasz, ha ez nem?!

Folytatni lehet, könnyen. Akár azzal a fotokiállítással, mely Makón nyílt meg, s amelyre Csongrád határain túlról is elküldték esetenként meghökkentően szép képeiket az amatőrök, akik már nemcsak hívei, hanem létrehozói is a szépnek. És menynyi, e napokban fogant művészi szándékról, alkotó tervről szólhatnánk még, hogy bizonyítsuk, amit a tények ismeretében felesleges, tudniillik hogy kulturális, művészeti életünknek is jellemzője a tavasz, a pezsgés, a forrongás, a tettvágy, az örökös megújulás.

Ámde... Igen, az a bizonyos „de". Délután fél négy, a szegedi Szabadság Moziban a Sodrásban-t játszszák, ezt a kirobbanó tehetséggel készített, nagyon igényes és nagyon őszinte filmet. A nézőtéren jobbára fiatalok, életkoruk átlaga 15—17 év. A film róluk szól, felelősségérzetükről, felnőtté érésükről, világra-eszmélésükről. A nézőtér vihog, mocorog, egyesek idétlenül hangoskodnak, s akad hálás közönség. Amikor Mezey Mária — egy kritikus joggal írta, hogy „művészete csúcsain" — a siratóéneket adja elő, a nézőtéren kirobban a nevetés. Elkoptatott a kifejezés, de találó: jeges fuvallat

érinti meg az e
A tél.

Vásárhelyen a
lás kiállítás me
közönség soraib
talember francia
újságot olvas. K
ide jönnie? Ne
volt csztálytársa
műveire? Lehet.
re arra nem kí
rövid, magvas
ban a múz
mond. Pedig a
hogy az itt meg
sereg minden ta

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

is szervezkedésre biztatta, bátor ellenállásra tüzelte az uralkodó osztály elnyomó szerveivel szemben, tanáccsal látta el őket és május 1. megünnepelésére hívta fel a makói munkásegylet mintegy 800 tagját.

Szinte az egész déli Tiszántúlon forrósodott a légkör 1894. tavaszán. Különösen Hódmezővásárhelyen, ahol a közhangulatot nemcsak a mozgalomnak élére állt veeztője, Szántó Kovács János alakította ki, hanem az a vásárhelyi sajátos viszonyok közt keresendő. Itt csomósodtak ugyanis a különböző ellentétek a gazdák és zsellérek között. Ehhez hasonlóak voltak a viszonyok Makón is, csupán annyiban tértek el némileg, hogy a kertészkedés sok embernek adott bérleti l[illegible]éget és ezért kevesebb [illegible] egész évben nem foglalkoztatottak száma.

A MAKÓI PIACTÉREN több száz mezei munkás tartózkodott 1894. március 27-én. Néhány csoportban füzetekből olvastak fel. A felolvasók és a füzetek terjesztői azok a munkások voltak, akik előző napon Hódmezővásárhelyen részt vettek a munkásegylet gyűlésén. A makóiakat a gyűlésre Szántó Kovács egyleti elnök nevében, Hegedűs Bálint az egylet korábbi elnöke hívta meg. Ezt megelőzőleg egy vásárhelyi munkás, Török Ézsiás, aki az árvaházi építkezéseknél dolgozott, a piactéren és a korcsmákban terjesztette a tanokat. A rendőrség tudomást szerzett az esetről. Megállapították, hogy *13-an voltak Vásárhe-*

ték, hogy ő mint a [illegible] va levelezője, nyilvá[illegible] ra fogja hozni a velü[illegible] tént jogtalanságot. Kovács március 29-én [illegible] szolt. Megírta, hogy a [illegible] őrkapitánynak tudnia [illegible] volna, hogy nekik a [illegible] jokat és az erőszakosokat kell meggátolniok. Ahelyett, hogy azt tenné, erőszakot alkalmaz azzal, hogy elrabolta azt, amit »*igaz pénzükön*« vásároltak. Ha a kapitány tanulmányozni akarja a köteteket, kérje el azoktól, akiknek megvan, vagy vegye meg, »*de pénzért ám, mert, aki más munkáját ingyen kívánja, ez is a törvény értelmében szemtelenség*«.

Szántó Kovács a makóiak önbizalmát akarta erősíteni, a levelében közölt gondolatokkal. Volt abban olyan is, ami nem fedte a valóságot. Azt írta, hogy a füzeteket máshol szabadon terjeszthetik, csak Makón nem. Néhány hét múlva neki is tapasztalnia kellett, hogy *a szervezkedést és agitációt Hódmezővásárhelyen is úgy akarták befagyasztani, ahogy Makón.* Áprilisban Vásárhelyen is összeszedték a füzeteket és erre Szántó Kovácsot igazságérzete és törvénytudása vitte arra az útra, hogy az erőszak alkalmazásával szemben ő is és társai is az erőszakhoz folyamodtak. A makóiakhoz írott első levelében benne van harcos meggyőződése, amely megnyilvánult az április 22-i események alkalmával és később a bírósági tárgyalások közben is, sőt büntetése letöltése után életén keresztül is végigkísérte.

ÁPRILIS 8-ÁN Mogyorósi Imre, a makóiak vezetője magát Szántó Kovács Jánost tájékoztatta a makói eseményekről. Közölte, hogy amikor április 4-én Vásárhelyről társaival együtt hazatért, út-

[illegible] János aziránt is érdeklődött, hogy a rendőrség visszaadta-e már az elkobzott füzeteket? Ha nem, tartsanak értekezletet, azon beszéljék meg a „*néppel*" az ügyet és együtt vonuljanak a hatósághoz. Azon legyenek, hogy minél nagyobb számmal jelenjenek meg: „*. . . a nagy tömegnek meglátásától győzedelmet arat a nép.*"

Szántó Kovács János két levele, a március 29-i és az április 16-i és a makóiak hozzá intézett levelei is eljutottak a címzettekhez. Azokat mind Hódmezővásárhelyen, mind Makón a rendőrség elkobozta. Ezekből tájékozódott arról, hogy Szántó Kovács Jánosnak mennyire jelentékeny szerepe volt a makói mozgalmak befolyásolásában is. A két munkáskör között csak két tárgyról volt szó, éspedig: a füzetek rendeléséről, terjesztésükről, majd elkobzásuk után a visszaszerzésükről, azután pedig a május elseje megünnepléséről. Hódmezővásárhelyen is és Makón is *ekkor* ezek voltak a fő kérdések. Ezekben tudott Szántó Kovács János értékes támogatást nyújtani makói elvtársainak.

A MAKÓIAK levélváltása Szántó Kovács Jánossal a makói munkásmozgalom történetének kezdeti időszakából való. Azt mutatják a levelek, hogy *a város munkásmozgalma bölcsőjénél olyan egyén állott, aki hű volt eszméihez* és azok győzelmét a bíróság előtt is jövőbe látó hittel hirdette.

Oltvai Ferenc
levéltári igazgató

---

nak bevonásával

g-termesztési rét rendeztek sáron

a beállított fajtakísérleteket. A gyakorlati bemutatókat megbeszélés követi a délutáni órákban.

A makói járás, Makó város, Hódmezővásárhely, Szentes, Csongrád és a szentesi járás területéről meghívottak számára különjáratú autóbuszt indítanak. Makóról a Korona Szálló elől 5 órakor, Hódmezővásárhelyről a tanácsháza elől háromnegyed hatkor, Szentesről a járásbíróság elől fél 7 órakor indulnak a különjáratú autóbuszok.

Jugoszláviába utazott a Magyar Partizánszövetség küldöttsége

A Magyar Partizánszövetség küldöttsége Gábor István főtitkár vezetésével szombaton a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaságba utazott. *A delegáció részt vesz a bori bányákban elpusztult munkaszolgálatosok Zomborban állított emlékmű-vének avatóünnepségén.* A Partizánszövetség képviselői ellátogatnak Belgrádba is, ahol baráti eszmecserét folytatnak a jugoszláv testvérszervezet és a Magyar Partizánszövetség közötti együttműködés szorosabbá tételéről.

1964 APR 19.

1021

Tóth Sándor szobrászművész kiállítása Vásárhelyen

Tóth Sándor szobrászművész neve és munkássága nem ismeretlen a tárlatlátogató közönség előtt. Mostani, a vásárhelyi Tornyai János Múzeumban rajzaiból és lemezdomborításaiból megrendezett kiállítása mégis sajátos, új élményt nyújt a néző számára.

A lemezdomborítás évszázados hagyományokra tekinthet vissza elsősorban az ötvösművészetben. Ma azonban — a régi negatív formáktól elválva — új reneszánszát éli a plasztikában. Ennek oka a szobrászok nemes anyag iránti vágya és anyagi lehetőségei közötti ellentmondásban kereshető. Ezt a könnyebben megszerezhető, nem drága lemez megmunkálása, művészi formálása oldja fel és nyújt új lehetőséget, egyben feladatot is szobrászaink számára.

A kiállítás új élménye abból fakad, hogy ilyen egységben még nem volt eddig módja lemezdomborításokat látni a tárlatlátogatóknak. A rendezés éppen a lemezdomborítások egységének hatására épített, amikor a rajzokat és a domborításokat különválasztotta. A bronzok barna felületeiből így egybeálló összhatás komoly és ünnepélyes. Ez az ünnepélyesség azonban nem hivatalos feszességből, hanem a téma bensőségéből és a költői, elégikus hangvételből nyeri forrását.

Tóth Sándor fiatal művész. A kiállításon bemutatott művei három év termését ölelik fel. Ennek a három évnek az élményvilága

(Égető János felv.)

KÉZIMUNKÁZÓ

döntően a szerelem, házasság, a születendő, majd megszületett gyermek és a család megvalósult harmóniája. Ezek voltak élete utóbbi szakának legnagyobb eseményei és mert Tóth Sándor őszinte művész, domborító kalapácsát és ceruzáját nem a spekuláció, hanem az élmény megrendültsége és öröme irányította. Ezért jelennek meg a kiállított művekben túlnyomórészt azok, akik számára legkedvesebbek, felesége, gyermeke, családja.

Műveinek sorát az 1960-ban készült sima, nagy felületekből komponált »Béke« nyitja meg. A felület pontos, érzékletes megmunkálásából fakadó karakterizáló erő jut érvényre »Apám és Feleségem és kisfiam« című domborításában. A rajz és a kompozíciós egység gyöngédsége az érdesebb felületű megmunkálás mellett is megőrzi az alkotás líraj jellegét a »Család«-ban.

Az anyag fölötti uralmát biztos rajztudása, térbeli látása és nagyfokú technikai készsége teszik könnyeddé. (Juhász Gyula emlékére, Tavaszhír.) Alig egy-két művén érzik a »két és fél« dimenzió nehézségéből fakadó küzdelem nyoma. (Család II.) Egészséges érzékiség sugárzik a görög pásztor jelenetek hangulatát idéző elégikus Tavasz-ban. Születő új élet fölötti öröme nyert himnikusan magasztos megfogalmazást az »Élet«-ben anélkül, hogy alakjait a valóságtól eltávolítva hamis pátosszal idealizálta volna. Örömmel látjuk az utolsó év (1963) tematikai továbblépését és a bonyolultabb térbeli problémák megoldásának vállalását és eredményeit. (Ajándék, Szonáta.)

Rajzkészsége, melyet a fémlemez sajátos adottságai korlátoztak, grafikai műveiben felszabadul és nagyvonalú határozottsággal, a lényeges vonalak kiemelő hangsúlyával gazdagítják tovább művészetét. Egy témára »írt« változatai (Alvó feleségem, I—IV.) a részletmegoldások finomságát és ötletességét mutatják.

Tóth Sándor realista művész. Plasztikában valósítja meg azt, amit a »vásárhelyi műhely« festőivel kapcsolatban líraj realizmusnak nevez a művészeti irodalom: a valóság tiszteletét és az érzelem teljes, őszinte ábrázolását.

dj.

üzemi munka után a legkiválóbb mesterek válhatnak ki közülük. S a hozzájuk fűzött remény még ennél jóval több, nemcsak annyi, amit az ő két kezük elbír. Művelt, igényes, a szépet értő és szerető míves mesterek lesznek, akik elviszik más emberek közé is az igényesség „kórokozóit", s talán „meg is fertőzik" majd velük környezetüket. Ha itt jó kovászt kevernek e szakmák jövőjének, több lehet a kamat a már most is mérhető számszerűségnél.

Siratja még valaki, hogy művészi középiskolának hirdették, és ipari szakközépiskola lett? Az egyértelmű „nem"-mel becsapnánk magunkat. Díszítőszobrásznak készült sok gyerek — és kőfaragó lesz; grafikusnak egy másik tucat — és kéziszedő lesz; keramikusművésznek a harmadik csoport — és keramikus szakmunkás lesz. Ide nagy álmokkal jöttek — s innen egy mesterlevéllel mennek. A felnőtt ember megérzi és felfogja ennek a változásnak a logikáját, az embernyi ember, akiben még fegyelmezetlenebbül dolgoznak az indulatok, lassan hangolódik át. De ha a kérdést így kapja: lehet-e művész valaki csak úgy, az iskola jogán? — megrázza a fejét. A művészethez még az izmos tehetség sem elég egymagában.

És tegyük fel a kérdést: mi jobb, mi ad nagyobb nyugalmat az embernek — ha a mesterség művésze, vagy ha a művészet iparosa?

A
tüze
Ar
láttam, hogy Dankó Pista márványhegedűjének gipsznyakát már megint megirigyelte egy barbár kéz, és leütötte. S eszembe jutott, hogy Szegeden évek óta a város legöregebb és legnevesebb szobrászművészének kellett rászánnia magát, hogy ezt kis munkát megcsinálja. Egyszerűen nem volt rá ember. S még mi minden nem volt! A színház lemezből szabott külső díszítőelemeit nehéz, súlyos kőből faragták ki, mert nem volt egy míves bádogos az egész megyében. De ez egy percre se nyugtasson bennünket, mert oda nem tonnányi terheket terveztek, hanem könnyű bádogot. Majdnem a guta ütött meg, mikor pár éve láttam, hogy Szeged szobrait lelkes, de ehhez laikus kezek „tatarozzák". Mikor Kner híres-szép könyveit lapozgattam, sajnáltam, hogy fogyatkoznak a nyomdaművészek, a tipográfia avatott szakemberei.

Ebben a panaszsivatagban jólesett annak a két délutánnak az oázisa, amit az iskolában töltöttem. A mesterségek iskolájában, melynek nevét már mesterkezek vésték kőbe. Nem híre, nagysága miatt, s nem is hencegésből, egyszerűen azért, mert így stílszerű . . .

SZ. SIMON ISTVÁN

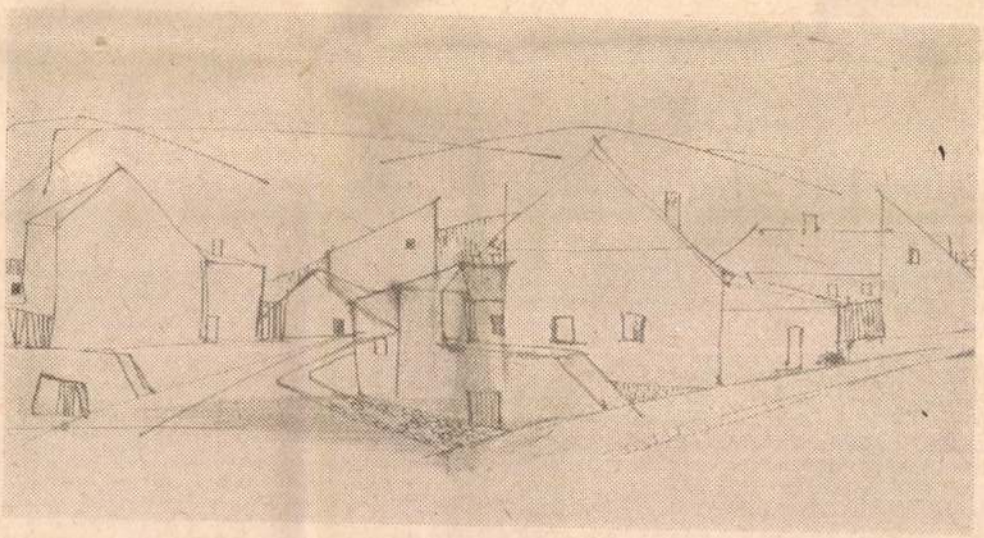

Zombori László rajza

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307
Tóth Sándor
TISZATÁJ

Ez volt az első, ami megkapott a Tisza-parti „üvegházban". Hogy itt, 14—18 éves gyerekek között, milyen szép rangja van a munkának.

Tápai Antal szobrászművész, igazgatóhelyettes művész-tanár egy kedves epizóddal frissítette fel a beszélgetést, amikor megkockáztattam, hogy mégis, nem unalmas napokig egy kemény márvánnyal babrálni, csak azért, hogy abból szabályos kocka legyen, remek élekkell?

Lele bácsi meg a szobrász

— Egyszer otthon, egy fa alatt dolgoztam a kertben. Kéttenyérnyi fára terveztem egy sokalakos kompozíciót. Egész nap késeltem a fát, s közben elnéztem, hogy Lele bácsi ássa a kertet. Szúrt, nyomott, fordított..., szúrt, nyomott, fordított... Hogy nem unja? — tűnődtem. Ugyanaz a mozdulat, ugyanaz a beidegzés. Aztán estefelé odaleselkedett hozzám. Nézte, nézte a szerszám járását, és egyszer csak megkérdezte: „Ugyan, Tápai, hogy nem unja el?"

A modern példabeszédet akkor sikerült igazán megérteni, mikor láttam, hogy tízszer és százszor emeli a vékonyka lány a kalapácsot a kőtömb fölött; tízszer és százszor pörgetik a gyerekek újra a korongot, és a rajzórán korrigálnak, korrigálnak, hogy tökéletes legyen a formák aránya és helyzete a térben. Nincs unalom, fáradtság, elernyedés, minden addig megy, amíg a tökéletes, helyes mozdulatra újból és újból rá nem áll a kéz, akár becsukott szemmel is. Mert ez olyan dolog: a szobrász elnézi, milyen egyhangú az ásás; a kerti munkás azon tűnődik, hogy lehet egész nap farigcsálni; a kőfaragótanuló meg menten elszaladna, ha csak ötvenszer kellene neki ugyanazt egy másik mesterségben sorjázni. A magunkét, ha szeretjük, sose unjuk, hiszen csak a türelem fizet tapasztalattal.

Ide pedig végtelen türelem kell tanártól és diáktól, mert ezek a gyerekek nem közönséges szakma nem mindennapi iparosai lesznek. Nemcsak azért, mert mesterségük eleve ízlést és képességet követel, hanem azért is, mert még szakmai fogásokra is művészek okítják őket — *Tápai* Antal, *Tóth* Sándor, *Kopasz* Márta, *Samu* Katalin, *Szalai* Ferenc, *dr. Huszák* Istvánné, *Tasnádi* Róbertné. Tőlük megtanulhatják a szép áhítatát, szeretetét és szakszerű, tudatos szolgálatát. De ugyanígy a kéziszedők is, akik a szakma jeles mestereitől — *Vincze* György nyomdaigazgatótól, *Erményi* Lajos műszaki vezetőtől, *Priskin* Sándortól és *Léber* Istvántól — tanulhatják el a tipográfia rejtelmeit.

Az első és a századik

Lehet, hogy egyszerű szemléltető példa, amit most elmondok, de nekem valódi történetként adták elő. Az iparművész megtervezett egy vázát a vásárhelyi majolikagyárban, s minthogy arra alkalmasnak találták, kiadták sorozatgyártásra. Az első tíz után még csak apró észrevételekkel kopogtatott a tervező a keramikus szakmunkásoknál, az ötvenediknél már háborgott, szentségelt, s mikor a századikat az eredeti mellé tette, formában és színben is teljesen „újat" lelt. A sorozatban éppen az tűnt el, ami eredetileg a sokszorosítást indokolta.

— Mi ennek az oka?

— Ha közönséges figyelmetlenség vagy fegyelmezetlenség lenne, könnyen lehetne rajta segíteni. A szakmunkás azonban nem értette meg a művészi szándékot, így nem is azonosulhatott vele, beérte tehát a hasonlósággal, majd fokozatosan attól is eltávolodott.

S bár a példát a kerámiaművészet kínálja, az igazsága sok olyan iparra áll, amely kapcsolatban van a művészetekkel. Ezért üdvös ez a képzés, melynek oktatási célját hivatalosan ilyesformán fogalmazzák meg: művészi tervek megértett és átérzett kivitelezésére alkalmas szakmunkásképzés.

Anekdoták tucatjai keringenek olyan esetekről, amikor a művész munkája vált fuserrá dilettáns mester kezében, de manapság már annál kevesebb az epizód igazi aranykezű mesterekről. Hát ebben az oktatási és pedagógiai műhelyben képletesen és valóságosan is ilyeneket akarnak faragni, s talán faragnak is, minthogy az első évfolyam — kilenc kőfaragó, hat keramikus és nyolc kéziszedő — nyár elején már megkaphatja az érettségi és szakmunkás-bizonyítványt.

— És ezek mind az iparba mennek?

— Nem... Ők még művészeti gimnáziumban kezdték, művészi ambíciókkal... Közülük sokan jelentkeznek művészeti felsőiskolába... Lesz is közöttük több olyan, aki sikerrel pályázhat, de ha ez mégsem menne, a maradékkal együtt ők is mind-mind a szakmában kívánnak dolgozni. Ezeket a gyerekeket már erőszakkal sem lehetne eltépni mesterségüktől.

Az igényesség „kórokozói"

Néhány esztendő múltán sok helyre jut majd ezekből a gyerekekből. Egy-két évi

Sienában, Assisiben, Peruggiában és Firenzében. Láttam Michelangelo 280 rajzát a Casa Buonarotti-ban és összes itáliai szobrait, a milánói Pieta híján. Donatello és Quercia remekét Sienában. Megcsodáltam Ducciót és a legtisztábbat, Fra Giovanni da Fiesolét a firenzei San Marco-ban. Meggyőződtem, hogy a művészet lényege emberhez szólni, egyszerűen, őszintén, emberi hangon, emberi érzésekről, emberközeli dolgokról, problémákról. Olaszországi élményeimen kívül, mint a családi élet keretén belül témát választó művész szeretném megemlíteni, hogy tavaly decemberben egy kisfiú és leány ikerrel szaporodva, öttagú nagycsalád lettünk. Ezzel egy időben leplezték le első közteri munkámat Szegeden, a Rózsa Ferenc-emléktáblát.

Tóth Sándorról szóló ismertetésemet azzal fejezem be, hogy biztos vagyok abban — s hiszem, véleményemmel nem állok egyedül —, hogy úgy az itáliai benyomások, mint az újabb családi örömök tartalmilag és kifejezés tekintetében egyaránt mélyebbé, gazdagabbá teszik szépen fejlődő szobrászati munkásságát. Sőt azt is remélni merem, hogy az ő példáját egyre több szobrászfiatal követi, s ittenj letelepedésük által Szeged egyszer nemcsak a szobrok, de a szobrászok városa is lesz.

SZELESI ZOLTÁN

Mesterségek iskolája

Az iskola nevét már kőbe vésték. Nem híre, nagysága miatt, s nem is hencegésből, egyszerűen azért, mert így stílszerű. A mészkő tábla mögött ugyanis — melyen ez sorakozik komoly betűkből: Tömörkény István szakközépiskola — kőfaragó, keramikus és kéziszedő diákok birkóznak a kemény vagy túlontúl engedelmes anyaggal, márványnyal, kővel, gipsszel, ólommal, agyaggal. Birkóznak, a szó köznapi és nemesebb értelmében egyformán, mert a kalapács emelgetéséhez, a véső forgatásához, a fazekaskorong pörgetéséhez meg a szedőszekrény kitartó kerülgetéséhez nemcsak fizikai erő, kéz és láb kell, hanem szem, szív és ideg is. Itt ugyanis nem műtermek sorakoznak, még ha oly esztétikus és ihlető is minden az üveghomlokzat mögött, hanem műhelyek. A munka ütött tanyát a Tiszapart öreg gimnáziumában, a maga zajával, lázával. Az a fajta munka, amit mívességnek hívtunk régen, amikor még volt...

Farkas Pali naplójából

Egyik gyerek eltört egy kalapácsnyelet. Nekiállt és újat faragott bele. De milyet! Száz iparos közül kilencven nem ad annyit a szerszámjára! Farkas Pali pedig ilyesformán emlékezett meg munkanaplójában, harmadikos korában, négy vésőjéről:

Száz négyzetméternyi területet kaptunk a kőfaragó telepen. Gaz, mohos kövek, szemét... Ahogy elrendeztük, acél- és vasdarabokat leltünk. Aztán vittünk egy tábori kohót, az acél nemesebbjét kiválogattuk, megkalapáltuk, kireszeltük és megedzettük. Nekem négy véső jutott. Ezek az én legkedvesebb vésőim...

Talán érzik ennek a két epizódnak a *szellemét.* Hogy csúnya szóval éljek: a munkához való viszonyt sejtetik. Mert *a munka szeretete a szerszám becsületénél kezdődik.*

— Melyik a legkedvesebb, legszebb szakma?

— *Mindegyik szép... de talán az enyém a legszebb* — így felelnek, és így esküsznek a gyerekek jövendő mesterségükre, ki-ki a magáéra. S ezt is érdemes lenne kőbe vésni. Meg azt: ezek a gyerekek nem azért várták a karácsonyi szünetet, hogy kikapcsolódjanak, s lazábbra vehessék a gyeplőt. Napokkal előbb ott kerülgették *Diós* József igazgató ajtaját, hogy a szünetben is dolgozhassanak.

első ábrázolásaihoz képest, ezeken már jóval gazdagabb felületmegmunkálás tapasztalható. A megjelenítettek árnyaltan süppedő és emelkedő formái a rézlap síkját szinte háromdimenziós térré változtatják. Portréi közül kiemelkednek feleségéről és önmagáról készített arcmásai, melyek lényegre törő egyszerűséggel tükrözik az adott személyek külső és belső vonásait. Néhány — 1964-ben készült — domborításán (Anya II., Nyár), a régi keleti, főleg az egyiptomi szobrászat hatása érződik. Részleteket mellőző, monumentális formálású, cselekvéstelen és szemlélődő alakjai szimbolikus áttétellel örökérvényű gondolatokat és időtlen emberi érzéseket fejeznek ki. Ilyen — többek között — egyik legutóbbi műve, az Új hajtás. Tavalyi munkái közül a Család II. c. reliefje mondható legsikerültebbnek. Téglány alakú lemezén biztos arányérzékkel szerkesztette meg az apa, anya és a gyermek egymás iránti szeretetüktől összeforrott családi együttesét. Tóth Sándor szóban forgó — több városban megrendezett — sikeres kiállításától számított elmúlt fél évben, a fiatal szobrásszal jelentős dolgok történtek, melyekről így vall:

Tóth Sándor: Önarckép

— Életem nagy vágya tavaly nyáron megvalósult, eljutottam Olaszországba. Láttam a Sixtinát, jártam Arezzóban,

zölnivalót igyekezett kifejezni. A Mártélyon készült Béke c. lemeze már egy lépés volt előbbre, de a gyakorlatlan ütések által ez a reliefje kissé eldeformálódott. További munkáinak témáját feleségével való kezdeti kapcsolatai adták meg. Hóvirágot tartó fiatal lányábrázolásai, a termékenység finom sugallóivá váltak. Azonban e domborításai is magukon viselték a kísérletezés jegyeit. A művész még nem volt ura a mereven ellenálló anyagnak. A formákat csak „körüldrótozva", kemény kontúrokban tudta kikalapálni. Az ezt követő kompozíciók, mint a Tavasz és a Szerelmesek, az emberi egymásra találás lélekemelő pillanatát örökítik meg. A vonalak itt már szabadabban, lágyabban futnak, s a mintázás görcsös merevsége feloldódott. A mű tartalmának megfelelően az előadás is érzékletesebbé, harmonikusabbá lett. E műveken keresztül Tóth megtalálta önnön hangját: vagyis a számára szépet és boldogságot jelentő érzések adekvát plasztikai kifejezését. Rajzai és rézdomborításai ettől kezdve egy meghatározott gondolatkör — a tiszta szerelem és a családi öröm — jegyében fogannak, melyek nemcsak témájukban, de megjelenítésükben is konkrét egyértelműségről tanúskodnak. Mondanivalói a görög-reneszánsz formakultúrán alapuló realista szemléletmóddal vannak ábrázolva, s klasszikus eszményképeit a modernista törekvések nem zavarják meg. Szobrászatának szellemiségét áthatja — a vásárhelyi művészekkel való szoros kapcsolata révén — a nyugati absztrakt tendenciákkal élesen szemben álló hazai dél-alföldi műhely valóságfelfogása. Alakjai bármennyire is személyes jellegűek, magatartásukban öntudatosan paraszti kiállásúak.

Legszebb domborításait, a várandós fiatalasszony előtt térdelő férjet (Élet) és a világra jött apróságukat boldogan magukhoz ölelő szülőket (Család I.) ábrázoló reliefjeit — saját házastársi eseményeiként megörökítve — 1962-ben hozta létre. Külön szót érdemelnek azon alkotásai, melyeken az anyaság magasztos érzését a tartalomhoz méltó áhítattal fejezte ki. A Feleségem és lányom, a Vásárhelyi madonna, a Lépegető és a Fürdetés c. lemezein sikerült érzékeltetnie azt az elszakíthatatlan köteléket, mely az anya és gyermeke közt van. Indokolatlan az a vélemény, hogy Tóth nem igyekszik témakörét szélesíteni. Ha csak a Juhász Gyula emlékére (1962) és a Szonáta (1963) c. kompozícióira utalunk, már ezzel is megcáfoltuk e nézetet. Mindkét művet a fiatal szobrász legigényesebb domborításai közé számíthatjuk. Éppen rajtuk konstatálható, hogy mennyivel sokrétűbbé vált a mintázása, mint a pár év előtti próbalemezeken. A csak körvonalakra redukált

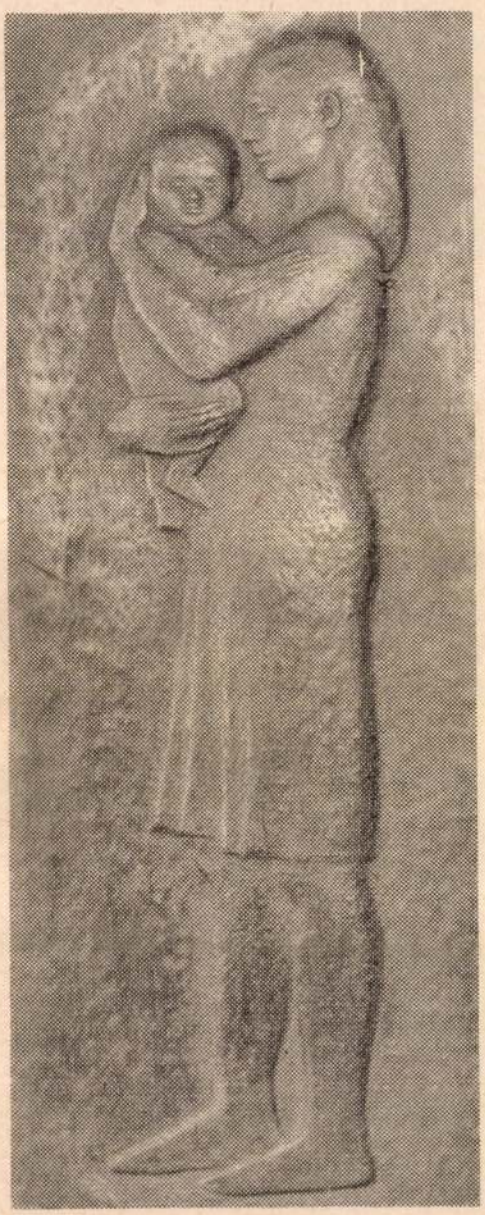

Tóth Sándor: Anya

Ugyanis, minthogy sem műtermem, sem elegendő időm nem volt: a mázsás kő- vagy bronzszobrok helyett rézlemezeket kezdtem el domborítani. Persze nem ment könnyen a dolog. Az indítást Borsos Miklós Nemzeti Galériában látott domborításai adták, melyeknek fortélyait titkon próbáltam ellesni. Azonban a lemezkalapálás technikai fogásait csak hosszas kísérletezés után sajátítottam el. Ma már úgy érzem, viszonylag elég jól tudom formálni a hajlékony fémlemezt, s ütőszerszámaimmal sikerül a rézköpeny síkján reliefszerű alakjaimat megjelenítenem. Gondolom, a domborítások mellett is eléggé szembetűnő a ceruza-, szén- és krétarajzaim sokasága, melyekből azért tartottam lényegesnek néhány stúdiumot kiállítani, hogy érzékeltessem velük a vonalkultúra és az ábrázolási igény szerepének fontosságát tevékenységemben. Voltak, akiknek úgy tűnt, hogy rajztanulmányaim helyzetazonos megoldásúak. Pedig ezek sohasem szó szerinti formaismétlések, hanem egy-egy döntő mozdulat gondosan elemzett grafikai variációi.

Tóth Sándor: Új hajtás

— Munkásságomra jellemző, hogy érdeklődési területem meglehetősen zárt, mert főleg az ifjúság, a szerelem és az anyaság köré csoportosuló gondolataimat igyekszem kifejezni. Ezért többen leszűkített, szubjektív tematikájúnak ítélik meg domborításaimat. Mi tagadás, rajzaim és plasztikáim kétségtelen a nekem legkedvesebbeket ábrázolják, s abban az értelemben valóban magánügyek, minthogy a saját — a feleségem és gyermekemmel kapcsolatos — érzéseimet tolmácsolják. De meggyőződésem, hogy ha a legkisebb közösség — a család — öröme találkozik társadalmunk céljával, az egész emberiség harmóniáját szolgálja. Szeretném hinni, hogy a békéről, szerelemről szoborban megfogalmazott véleményem megegyezik mindnyájunk boldogságával.

Tóth Sándor ezzel befejezte életéről és művészi útjáról szóló mondandóját. A kis asztalka mellől — ahol beszéd közben üldögéltünk — felkeltünk. Végigsétáltunk a kiállítóteremben, s szemlét tartottunk a falakon díszlő rajzok és rézdomborítások felett. Egy-egy jelentősebb vagy fejlődést jelző alkotás előtt megálltunk. Fiatal szobrász barátomat ugyanis arra kértem, hogy tárlatvezetése során ismertesse velem munkásságának néhány műben különösen tükröző alakulását.

Legelső domborítását — 1960-ban — természetesen önmagáról készítette, minthogy a formálandó anyag, a rugalmas testű rézlemez tulajdonságainak bátortalan megismerésénél a modell csak zavarta volna. A próbálkozás biztatónak mutatkozott, amely újabb, nehezebb feladatokra serkentette. Az óvatos stúdiumprofil után már meghatározott kö-

tőle egy prózai mű női főszerepét. Mi történt vele most, hogy Pék Mária ilyen remekbe szabottan elevenedett meg tehetsége által? „Csak" annyi, hogy feladatot kapott, nagy feladatot, „csak" fenntartás nélkül bíztak benne, biztatták és segítették. Számomra szinte hihetetlen, hogy fiatal művésznő ennyire sallangmentesen, ilyen egyszerű eszközökkel, szinte már a stilizáltság izzásával tudjon megeleveníteni egy figurát, aki ráadásul a színpadi játékidő alatt évtizedeket öregszik is. Talán jellemző alakítására, ha bátran összehasonlíthatónak érzem a magyar színjátszás egyik kitűnő, eredeti művészének, Horváth Terinek ugyanebben a szerepben nyújtott teljesítményével. A budapesti művésznő valószínűleg jobban bírta a darab utolsó percéig fizikai-idegi kondícióval a szerep súlyos építményét, Hőgye Zsuzsa alakítása viszont mentes volt mindenfajta modorosságtól. Hogyan is lehetnének még modorosságai?!...

Ha kritikát írnék, felsorolhatnám a színlapon szereplő csaknem valamennyi színész nevét. Csíkos Gábort, Torday Teriét, Sárosdy Rezsőét, Mentes Józsefét, Bordás Dezsőét elsősorban, s a többiekét is, akik mindannyian jó színésznek, pontos fogaskeréknek bizonyultak az előadás nagyon is bonyolult művészi mechanizmusában. Kritika hiányában, elemzés helyett Sándor János rendezői munkájáról is csak azt a régi színházi igazságot említeném meg, amely szerint igazi rendezők produkcióinál mindig rádöbben az ember, hogy milyen sok jó színészünk van...

Hanem visszatérnék — ahogy a címben is jeleztem: rapszodikusan — ahhoz az augusztusi Tiszatáj-cikkhez, melyben elsősorban a színházat hibáztattam azért, mert közönsége annyira elhidegült. Azt hiszem, igazam volt, mert ezt még a művészek sem vitatták. Most örömmel írhatom, hogy a Rozsdatemető előadása színház a javából, nagy pillanatokkal, mélységgel, megrendülésekkel, szépségekkel, gondolatokkal, igazságokkal. Szeretném, ha az idő és ezúttal a szegedi közönség adna igazat e cikknek.

Mert Szeged kulturális gócpont, büszkén vallja ezt minden szegedi. És való igaz, hogy ez a város tudott „operettsikert" csinálni a Nabucco-ból, ebben a városban országos hírű színvonalon játszották Gorkij Éjjeli menedékhelyét, és volt már itt sok szép és sok jó. Nem vagyok szegedi, csak harminc hónapja élek a városban. Harminc hónap egy város életében nem hosszú idő (nekem igen), de talán megengedik, hogy a szegedi lokálpatrióta őszinte és jó szándékú hevületével mondjam: ha ennek a Rozsdatemető előadásnak nem lesz Szegeden sikere, az már nem a színház, hanem a közönség szégyene lesz. Mert többé nem mondhatja szegedi egyetemista és főiskolás, hogy a színházban nincs mai mondanivaló és jó alakítás, hogy nincs ott új és szép, amiért lelkesedni lehet és érdemes. Ki tudja, talán vízválasztó is lesz ez a Rozsdatemető. Kiderülhet általa, hogy a színháztól korábban többé-kevésbé jogosan „elidegenült" szegedi értelmiségit például csupán a rossz előadások tartották-e otthon, vagy sokkal inkább a televízió és a hájas tunyaságra hajlamos lélek papucsos kényelme?...

Mert, úgy látszik, már nemcsak klórszagú, fehér műtőkben van feltámadás, hanem a művészet hajlékában is, ahol — ha felmegy a függöny — ugyan díszletek enyvszaga terjeng a levegőben, mégis: te és én és mi hinni tudjuk, hogy az ott nem festett furnér, hanem Hábetlerék szobájának három fala,

És ha egy társulat, ha egy színház fel tud támadni, miért ne tudna a közönsége is? Nem lehet okunk, hogy kételkedjünk benne. És abban sem, hogy ily módon előbb-utóbb az értő kritika is megtanul — és nem szégyell! — lelkesedni.

CSERHALMI IMRE

1965 FEB
1021

ALFÖLDI MŰVÉSZEK KÖZÖTT

Tóth Sándor rézdomborításai

„Szeged, a szobrok városa..." Mily sokszor olvastam e büszkélkedő megállapítást, kezdve az évtizedekkel ezelőtti, könyvtárakban sárguló helyi újságoktól a mostanság kiadott, színes képekkel korszerűvé tett idegenforgalmi prospektusokig, melyek főleg a „Napfény városá"-nak szépségeire hívják fel a Szeged iránt érdeklődő kül- és belföldiek figyelmét.

Mindezt nem azért említem, hogy netán kétségbe merjem vonni az itteni plasztikai alkotások számának és színvonalának azt a magas mértékét, mely által Szeged valóban a szobrok városa rangjára emelkedett. Csupán azt az ehhez tartozó paradoxont szeretném — a teljesség kedvéért — szóvá tenni, hogy bár Tisza menti pátriánkban jóllehet sok szobor áll, mellyel nem szégyen eldicsekednünk. De ugyanakkor legalább nekünk, itt élőknek azt is tudnunk kell, hogy kőfaragókban s egyéb mintázgató művészekben — a nagyobb számú festőkhöz képest —, sajnos, bizony mindig szegény volt alföldi metropolisunk. Az az egy-egy szál szobrász, aki az idők során városunk falain belül dolgozott, a céhbeliek szakmai örökségeként hagyta utódjára a szépmesterségek eme ágának sok kitartást igénylő művelését.

Ilyesfajta „stafétabot-átadás"-nak éreztem azt az ünnepélyes pillanatot, amikor a múlt év tavaszán a fiatal Tóth Sándor szegedi kiállításának megnyitásán voltam. A szónokló Tápai Antal, a régi szegedi szobrászgeneráció utolsó tagja, szeretettel méltatta ifjú pályatársának érdemeit, s az idősödő mester örömre-nehézségre egyaránt kitérő tapasztalt szavaival indította el őt további sikeres alkotó útjára. Azóta — bár nem hosszú idő telt el — Tóth első gyűjteményes tárlata Vásárhelyen és Szegeden kívül Gyulán is elismerést váltott ki. Az erőteljes törekvésű, tervekkel teli szobrásszal — miután műterme még nem lévén — saját kiállításán beszélgettem el, egy látogatás mentes hétfői napon, a Móra Ferenc Múzeum képtárában. A bejárati ajtó zárt biztonsága nemcsak egyedüllétünk zavartalanságát felől nyugtatott meg bennünket, de a teremben felsorakoztatott lemezdomborítások és rajzok között egyben kedvező hangulat is teremtődött az őszinte, sokszor mélyről jövő emberi-művészi megnyilatkozások számára. Miután papírt és ceruzát vettem elő, kérésemre Tóth Sándor beszélni kezdett életéről, pályájáról, munkásságáról vagyis arról, hogy honnan jött, meddig jutott el és merrefelé tart.

— 1933. március 19-én, Miskolcon születtem. Apám vasesztergályos volt. Diósgyőri munkahelyére naponta nyolc kilométert kellett bicikliznie. Sajnos, korán elhunyt. Kitartó munkabirását sohasem felejtem el, mely nagy ösztönző erőt nyújt törekvéseimhez. Négygyermekes családunk neveltetése teljesen anyám nyakába szakadt, aki mindent megtett, hogy testvéreimet s engem kitaníttasson. Művészi hajlamom már diákkoromban megnyilvánult. Mire leérettségiztem, tudtam, hogy tanulmányaimat a Képzőművészeti Főiskolán kell folytatnom. 1951 őszén az általános rajztanszakra kerültem, ahol két évig Hincz és Papp voltak a mestereim. Ez összefüggött azzal, hogy kezdetben a monumentális művészet iránt éreztem vágyat. 1953-ban átmentem a szobrász főtanszakra, itt — a fiatalon elhunyt — Gyenes Tamás, majd öt évig Kisfaludi Stróbl Zsigmond irányítása mellett mintáztam, de közvetve Pátzay Páltól is sokat profitáltam. 1959-ben, végzős növendékként, Tanácsköztársasági pályázatot nyertem a főiskolán, s ez alkalommal készült szobromat a fővárosi tanács vette meg. Ugyanebben az évben szereztem meg szobrászművészi oklevelemet. Mivel otthon, Miskolcon nem sikerült elhelyezkednem, a mai alföldi művészet centrumában, Hódmezővásárhelyen telepedtem le. E patinás múltú városka nem volt ismeretlen számomra, mert főiskolásként a nyarakat Szabó Iván vezetése alatti itteni művésztelepen töltöttem. 1961-ben Szegeden, az Ipari Szakközépiskolában tanári állást vállaltam, és még ez évben megnősültem. Fiatal házasként 1962 legelején végleg Szegedre költöztem. Azóta is itt élek és dolgozom mind pedagógiai, mind szobrászati vonatkozásban.

— Első önálló kiállításomon szereplő munkáim, az elmúlt négy esztendő — vagyis 1961—64-ig terjedő időszak — terméséből lettek összeválogatva. Rajzaimat és reliefjeimet a szükség szülte.

égrehajtó szakáról

gazdasági együttműködés néhány más kérdését is megvizsgálta.

natermés tunióban

jet mezőgazdasági napját

1970-ig meg kell határozni minden kolhoz és szovhoz fejlesztésének irányát, hogy az azt követő ötéves időszakban megvalósíthassák a szovjet mezőgazdaság szakosítását — fejezte be beszédét a miniszter.

Podgornij hétfőn érkezik hivatalos látogatásra Ausztriába

* BÉCS — MTI

Nyikolaj *Podgornij*nak, a Szovjetunió Legfelső Tanácsa elnöksége elnökének hétfőn kezdődő ausztriai látogatásával a hét végén vezető helyen foglalkozik az osztrák sajtó. *A lapok egybehangzóan rámutatnak, hogy a szovjet államfő látogatásának jelentősége túlmegy a protokoláris kereteken.*

Az út, amely *Schärf* néhai osztrák köztársasági elnök 1959-es moszkvai látogatásának viszonzása, egy teljes hétig tart. *A szovjet államfő programjába amellett, hogy megismerkedik az ország több városával, felkeres üzemeket, a vendég kérésére politikai, gazdasági és kulturális tárgyú eszmecserét is felvettek az osztrák kormány tagjaival.*

Amint a hét végi bécsi és moszkvai kommentárokból kitűnik, *az eszmecserék egyik központi kérdésének Ausztria és a Közös Piac viszonya igérkezik.*

Az amerikaiak szándékait a vietnami háború alapján kell megítélni

Mi a háttere Johnson pénteki esti nyilatkozatának?

Johnson amerikai elnök énteken, New Yorkban, az merikai lapszerkesztők orzágos értekezletén elmonott beszédében egyebek köött kijelentette: az Egyesült Államok nem akarja, ogy a vietnami háború akadályává váljon a béke ehetősége felkutatásának és elhasználásának" Európában s a világ más részein. Az gyesült Államok „békés apcsolatokat kíván kiépíteni a Szovjetunióval és a kelet-európai országokkal, hajandó lépésről lépésre előrealadni e kapcsolatok megeremtésében" — hangoztata az elnök.

Johnson hozzátette, hogy az amerikai kormány ennek érdekében csökkenteni kívánja a kelet—nyugati kereskedelemben jelenleg fennálló korlátozásokat.

Johnson különösen nagy teret szentelt beszédében a szovjet—amerikai kapcsolatoknak,

hangoztatva, hogy „az Egyesült Államok e kapcsolatok megjavítására törekszik".

Utalt arra a lehetőségre, hogy az Egyesült Államok esetleg csökkenti Nyugat-Európában levő csapatainak létszámát, de ezt bizonyos értelemben a szocialista országok magatartásától tette függővé.

Amerikai lapok véleménye szerint

Johnson elnöknek az európai kérdésekkel foglalkozó beszéde nem tartalmazott lényegesen új elemeket,

hangvétele azonban bizonyos módosulást tükröz az amerikai politikában.

Ami a kelet—nyugati kapcsolatokat illeti, a Washington Post című amerikai lap szerint Johnson most lényegében visszatért arra az álláspontra, amit — röviddel halála előtt — Kennedy elnök fejtett ki a két rendszer békés versenyének lehetőségeiről. A lap azt írja, hogy különösen a német kérdésben Johnson beszéde az amerikai magatartás kisebb változását tükrözi:

az elnök elismerte, hogy Németország egyesítése csak a „megbékélt Európában" lehetséges, a Kelet és Nyugat közeledése alapján.

Szocialista politikai megfigyelők szerint Johnsonnak a kelet—nyugati kapcsolatokkal foglalkozó megállapításai kisebb módosulást tükröznek az amerikai politikában, azonban változatlanul kísérletet jelentenek arra, hogy a vietnami háborút mintegy elválasszák más nemzetközi kérdésektől.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP
1966 OKT 9

1021

Somlyó György:

RÓZSA

Az izzó magma és a hideg űr
sugárzása között szökken virágba,
bújik a porzó és borul a párta,
aztán lehull s az időbe kövül.

Ártatlan így él puszta gyönyörűl.
Méh, légy porozza, csimasz, tetű rágja,
de őrzi fátyolka s katibogárka,
öntudatlan és rendületlenül.

A lét törvénye és szeszélye szülte.
De mégis, ő is nem emberi mű-e?
Hány gyöngéd-késű kertész-nemzedék

szemezte és ojtotta, óvta, nyeste,
hogy belé is, mint a szoborba, versbe,
belémentse menthetetlen szívét!

TÓTH SÁNDOR: TAVASZ
(rézdom borítás)

Otthoni ég alatt

1.
Az ember alakoskodik olykor
anyja előtt is.
Hazatérvén
dicséri főztjét, pedig a hús,
s a grízestészta is ugyanaz
Kamcsatkában és Pusztaszaboleson,
s nem keserűbb az ital másutt.
Mégis:
valamit mondani kell,
amit elhisz. Hát
dicséri a főztjét.
Kér kétszer is, telegyomorra,
pedig csak az ég,
az otthoni esti világ
vonz újra meg újra haza,
mert távolabb van a csillag,
s ragyogóbb otthon.

Ez igaz!

2.

Emlékszem:
kölyökkoromban mindig
kisdolog-ürügyén mentem a kertbe,
ha éjszaka ujjai motoztak a fákon,
s zajtalan felhők
csiszolták ragyogóra
a szép üvegég kirakatsorát,
— s mit bántam akkor és a vacsorát! —
Megállítam futóhomokján az útnak
fájásig meredő nyakkal
bámulni kékfényű ékszereit
az otthoni égnek.

3.

Egyszer sírva fakadtam:
lehullt az egyik.
Kavicsot dobtam helyette — kettőt —
maszatos kézzel az égre,
s hinni akartam, hogy felérve kifényesedik.

4.

Azóta három X állt elibém,
s ritkábban kopogtatok otthon.
De az ég,
az otthoni ég vonz vissza ma is,
mert körkörös ott a horizont,
s belefér szemeim látómezejébe.

5.

Az esti ég alatt sokáig állok
valahányszor hazavisz az utam;
számlálom újra,
konok türelemmel, a csillagokat,
mint nyáját a juhász,
mint rideg barmait a pásztor a hegyben.
Mert élni itt:
tűhegynyi csöpp világunk
rengetegében másként nem lehet,
csak otthoni égbolt távlataival,
s otthoni csillagok múlhatatlan
varázsával a szívben.

KÁTAY ANTAL

DÉL-MAGYARORSZÁG
Magyar Hírlapkiadó
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Az Egyes... a... semmi keresnivaló Vietnamba...

Gromiko párizsi sajtóértek...

● **Párizs (MTI)**

Andrej Gromiko pénteken délelőtt elutazott Párizsból. Elutazása előtt a szovjet nagykövetségen sajtóértekezletet tartott. Elmondotta: párizsi látogatásának az volt a célja, hogy a francia kormány képviselőivel megbeszélje a két országot érdeklő kérdéseket, nemzetközi problémákat éppen úgy, mint a szovjet—francia kapcsolatok alakulását. Franciaországot és a Szovjetuniót összeköti érdekeinek azonossága a békéért folytatott harcban és az európai biztonság kérdésében — mondta —, majd hozzáfűzte: kétségtelen, hogy a két kormány a világpolitika egyes vonatkozásait eltérő módon értékeli, ez azonban nem akadályozhatja meg, hogy több nemzetközi kérdésben és a két ország közötti kapcsolatok fejlesztésében egyesítsék erőfeszítéseiket.

Gromiko ezután kiemelte, hogy a szovjet kormány igen nagy fontosságot tulajdonít az európai biztonság kérdésének, amelynek kulcsa a német probléma békés rendezése. A Szovjetunió abból indul ki, hogy amíg a német kérdés meg nem oldódik, Európa békéje nincs biztosítva. A szovjet—francia viszonyban beállt javulás ennek a kérdésnek a rendezését is elősegíti. Úgy hiszem — mondta —, a francia kormány is abból indul ki, hogy két német állam van. Ennek a nyilvánvaló ténynek az el... francia kormány álláspontja találkozik abban, hogy a második világháború végén megállapított német határok véglegesek és hogy Németország nem rendelkezhet atomfegyverrel.

Gromiko a továbbiakban a szovjet és a francia kormány álláspontja között más fontos nemzetközi kérdésekben mutatkozó közeledésről beszélt. Megelégedéssel állapította meg, hogy ez tapasztalható a délkelet-ázsiai helyzet megítélésében is. A francia kormány ugyancsak megengedhetetlennek tartja az indokínai országok belső ügyeibe történő beavatkozást és a vietnami kérdés megoldását az 1954. évi genfi egyezményhez való visszatérésben látja.

A szovjet külügyminiszter ezután kifejtette: a Szovjetuniónak az a véleménye, hogy az Egyesült Államoknak semmi keresnivalója sincs a tőle sok ezer kilométernyire fekvő Vietnamban. A vietnami kér-

Már négyezernél katona van

● **Santo Domingó (MTI)**

Az Egyesült Államok fegyverrel avatkozik bele a dominikai polgárháborúba. A washingtoni kormány láthatólag attól tart, hogy ... Bosch, volt elnök uralmán...

1021

MÁJUS — TÓTH SÁNDOR RAJZA

Ez az első szereped idén. Milyen érzés most színrelépni?

— Janek láttál; tigrist oda-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

SZEGEDI EGYETEM
1044 KPR 4

rab kor- és stílushű előadásáról. Az előadást Hamburgt mű Kalidásza, a nagy klasszikus indiai író Shakuntala A képet az Indiai Köztársaság budapesti követsége bofőiskolai irodalmi színpad rendelkezésére.

Zenélők

1021

Tóth Sándor rézdomborítása

Men
egy bölcs
— Ha

Mennyit ér egy bölcsé diploma? — kérd Zsugán István az Élet Irodalomban két folytatá ban. Akik az elmúlt időb meg-megálltak a Bölcs szettudományi Kar hirdetőtáblája előtt és hallgatták, mit beszélnek az álláslehetőségeket fürkésző végzős hallgatók, azok ezt a kérdést néha cinikusan, néha nekikeseredve ilyen megfogalmazásában hallhatták: Mennyit ér egy szegedi diploma? Nem idén történt először, hogy két álláshirdetéssel teli füzet lógott egymás mellett: az eleve

1966 JUN 23

SZEGEDI EGYETEM

Magyar Hirdető
SAJTÓVÁLLALAT
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

két füzetecskébe, érdekes összehasonlításokat tehetett, és joggal kérdezheti: milyen jogalapon kerül olyan helyzeti előnybe a fővárosi hallgató, hogy visszautasítja, visszautasíthatja az orosházi gimnáziumi állást, amikor Békés megyétől a szegediek Orosháza—Ujcséka osztatlan iskoláját kapják több más falusi állás mellett.

Hasonlóképpen panaszkodtak a TTK biológia—földrajz szakos hallgatói. Harmincöten vannak és közülük csak ötnek volt e sorok írása idején tanári állása.

Mindössze öt gimnáziumi állás jutott ennek az átlagban jóképességű társaságnak, akik közül többtől kitűnő államvizsgát várnak. Négy társadalmi ösztöndíjasuk közül kettő kerül gimnáziumba, egy tanyai iskolába, egynek még nem tudott megyéje állást ajánlani.

Annyi bizonyos, hogy amennyiben az egye-

1021

HEGEDŰS
Tóth Sándor kisplasztikája

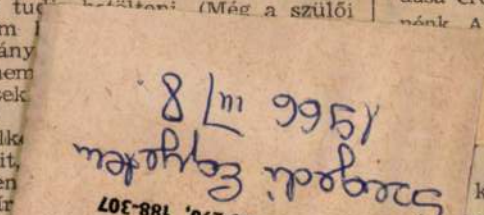

...hogy pl. Romániában
... csak ma — milyen pompá-
...eszkedik egymás mellé, mi-
...ér egymás mellett, sőt, ösz-
Párizsban szerzett doktorá-
...koros földik, egykori iskola-
...bajtások szeretete. A nép-
...l süket fülekre, a népitán-
...zemű, büszke emberek né-
...k. Járták és énekelték dok-
...ők, tanárok is. (Vagy hivat-
...ekvőbb példára?) Nos! Egy
...nk időt, hallgassuk végig a
... zenei műsorát!) Nálunk?
...népszínműveket előadásra
... pedagógus értette — és
...ta — Julis néni panaszát.
...m is volt értelmiségi. (Az
...ge is inkább csak gyógyí-
... megértette volna a falusi
...ját. Kodályt, Bartókot ke-
... — és kevés emberben volt
... hogy megértsék — a Sze-
...majd a népi írók gyengék
...ogy lendítsenek, mozdítsa-
...eken az állapotokon. Mert
...parasztgyerek, akinek sze-
...tthagyni a kapát, s orvos-
..., tanárnak készült „meg-
... szüleit", mert így tudta,
...hirdette a korabeli falusi

...olyan nagy mértékben ki-
tágította látókörüket, hogy azt a falu már
többé nem tud... betölteni. (Még a szülői
szeretet sem ...
és más hiány...
mat már nem...
beszélgetések...
latcseréje?
ezen csodálk...
meg szüleit, ...
szakadt ben...
sem, ha sír...
szülők és ...
egymáshoz ...
lönösen ma...
— törvény...
ló is bem...
legfőbb fen... falu
és város ellentéte. A modern ...etformához
ragaszkodó fiatal a maradibb felfogású
szüleivel előbb-utóbb szembekerül. (A
szembekerülés formája igen különböző le-
het. Legjobb esetben csak a szülők és a
gyerekek veszik észre, sajnálkozva ugyan,
de szinte tehetetlenül.) Ez lenne azonban
a kisebbik baj. A nagyobb akkor kezdő-
dik, ha megtagadja a szüleit, a falut, a
parasztokat. Konkrétabban: ha a gimná-
ziumban tanító tanár a dadogó, egyszerű
beszédű, de végtelenül szorgalmas parasz-
tgyerekekben nem fedezi fel egykori ön-
magát, ha a fél millió forint költséggel
berendezett orvosi lakás rendelőjében dr.

Szegedi Egyetem
1966 III 8
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

volna annyi...
dása érdeké...
nénk. A nép...
...olkl...
...mán...
... a
...vé ...
... ha
... kiút?
...lőbb ...
...szágo...
...értelm...
... — va...
történelmi h...
nem lenne k...
kérdést. Szó...
ban megvan...
a népi erec...
fogva, alkotó...
va megszünt...
L. részletese...
akadályok, a...
beteljesülésé...
egyet tennén...
ügyüknek te...
problémát, a...
den erővel ...
berségesebb...
kulását.

1021

Tavaszi futtatás

Tóth Sándor rézdomborítása

Magyar Hírlető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

SZEGEDI EGYETEM

Nyár tanulmányút táborélet munkalehetőség pihenés

Nyár. Még egy hónap és az egyetemisták is hozzálátnak, hogy kipihenjék a vizsgaidőszak fáradalmait. Vagy mégse?... Hirdetőtábla az Orvostudományi Egyetem rektori hivatala előtt: I. éves orvos- és fogorvostanhallgatók egy hónapos (július 4—30) ápolástani, a III. évfolyam hallgatói egy hónapos belgyógyászati, a IV. évfolyam hallgatói sebészeti, fogorvoshallgatók rendelőintézeti gyakorlaton vesznek részt. Elsősorban Csongrád, Bács-Kiskun, Békés és Szolnok megyében. Szigorlókkal együtt nyolcszáz hallgató.

A orvostanhallgatók egy részének tehát így kezdődik a nyár, de kéthetes gyakorlaton vesznek részt a harmadéves tanárszakosok, akik kötelező úttörővezetői tapasztalatszerzésüket fejezik így be. A nyári ifjúságmozgalmi gyakorlat új vonása, hogy egyes hallgatókat régi iskolájuk kérésére az illető intézmény nyári táborában helyeznek el. A hallgatók nagyrésze Csongrád, Békés, Bács-Kiskun és Szolnok megye úttörő, illetve KISZ táboraiba utazik. Az orosz és német szakosok közül többen vesznek részt német és orosz pionírnoknak fenntartott táborokban, amelyek Békéscsabán, illetve Fonyódligeten lesznek. Vannak, akik SZOT és MÁV üdülőtelepen nevelőtanárként működnek majd, napi harminchárom forintos juttatás mellett. Nehezen ment a szervezés, mert a ttk-soknak szakmai gyakorlatuk is lesz.

A szegedi felsőoktatás hallgatói közül öt és félszázan vesznek részt nyári építőtáborban. A Martos Flóra nemzetközi táborban százhúsz egyetemista lány dolgozik Szegedről július 17—30 között. Nem ilyen kedvező a helyzet a tatai tó mellett létesítendő Rózsa Ferenc nemzetközi táborban ahová csak ötven férfi hallgatót tudtak adni az egyetemek, holott az NDK-ba négyszer intézmény százharminc lányt küld. Greifswaldból és a BUNA művekből is érkeznek ide fiatalok. A szegedi építőtábor építőipari jellegű lesz. A JATE helyi tábora, amely négy turnusban körülbelül kétszázötven főt fogad be a nyáron július 3—augusztus 28-ig, jelenleg még a szervezés szakaszában áll, mert egyes hibás elképzelések, szervezésbeli pontatlanságok miatt nehezen konkretizálódik az a szándék, hogy olyan építőtábort alakíthassanak ki, ahol kedvező körülmények között dolgoznak és szórakoznak a fiatalok. Az már bizonyos, hogy a klub nyáron az építőtáboré lesz, melybe több más városbeli csoportot is várnak.

Több mint kétszáz egyetemista utazik Szegedről idén nyáron az NDK-ba. A főiskoláról egy tizenöt fős csoport a dreiwerdeni papírgyárba megy, öten utaznak a JATE-ról a dresdai írógépgyárba, két, negyven hallgatóból álló csoport pedig a BUNA művekbe készül utazni, Rostock-Marienehe és Schwerin harminc-harminc, Demmin harmincegy, Prerow összesen harmincnégy szegedi hallgatót lát vendégül. Ugyanakkor a Csongrád megyei KISZ-bizottság kilencven német fiatalt fogad. Harmincat Greifswaldból, harmincat a BUNA művekből és ugyancsak harmincat a hallei körzetből.

Öt egyetemi hallgató idén is Olaszországban tölti a nyár egy részét, ahova tanulmányútra küldi államunk a legkiválóbb olasz szakosokat.

Nyár — munka — pihenés. Persze lesznek, akik pihenés helyett könyvekbe bújva készülnek a pótvizsgára. Vagy nyáron ilyet nem lehet látni?

Végül, akik ennyi lehetőséget is keveselnek, azok számára újabb tábla és hirdetés:

A Csongrád megyei vállalatok közül nyári munkavállalásra nyújtanak lehetőséget az alábbiak:

Csongrád megyei Építőipari Vállalat	60 fő
Szegedi Építőipari V.	30 fő
Szegedi Kendergyár	20 fő
Szegedi Konzervgyár	20 fő
MESZÖV kirendeltség	96 fő
Felszabadulás Tsz	100 fő
Szegedi Gázművek	80 fő

részére nyújt munkalehetőséget.

Szegedi bölcsészek a Szovjetunióban

A József Attila Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának orosz szakos hallgatói évről évre nagyobb lehetőséget kapnak nyelvtudásuk fejlesztésére. Az egyetem egyéves szovjet ösztöndíjra javasolta *Ferincz* István gyakornokot, valamint *Fogarasi* Margit, *Bánfy* Julianna, *Farkas* Anna, *Pfeiffer* Julianna, *Balázs* Éva, *Berényi* Erika, *Joó Ferencné Selmeczi* Sarolta harmadéves hallgatókat. Egyhónapos nyelvgyakorlatra utazhatnak *Pörnye* Etelka, *Gulyás* Irén, *Baróti* Tibor, *Kelemen* Magdolna, *Karaba* György, *Anderle* Ádámné, *Kránitz* Imre, *Nagy* Erna, *Straub* Boldizsár, *Tóth* Aladár negyedéves, *Bárdos* Jenő, *Gál* Mária és *Balázs* Klára harmadéves hallgatók.

A harmincnégy napos nyári Komszomol táborba *Kormányos* András, *Szalóki* Teréz, *Gonda* Julianna, *Paróczi* Ibolya, *dr. Koncz* Jánosné ötödéves, valamint *Hodár* Mária, *Csepecz* Etelka, *Urffy* Anna, *Keszthelyi* Judit, *Budai* Lajos és *Nagy* Mária negyedéves hallgatókat küldi az egyetem.

---

l, mint a szakmunkákból.
a a társadalmi, politikai
riszonylatokhoz, szervesen
élnek ezek az összefüggé-
kötelező színezést jelentik.
ez az alkotó alkalmazása
módik azzal a telibetaláló
lyet a polgári történet-
mely polémia végighúzó-
észen, és amely sohasem
gé divatos — primitív jel-
nem bőven indokolt el-

helyénvaló és feltétlenül
hasonló munkáknál is
élet" bemutatása (váro-
s, lakás, öltözködés, táp-
élet, férfi-nő kapcsolata,
stb.), ez is szerves ré-
nek, alkotóeleme a tár-

1966 JUN 8

1021

A szobrok költészete

IKREK

Tóth Sándor szobrászművész képcsarnoki kiállításának egyik szép kisplasztikai kompozíciója. A fiatal szegedi művész kiállítása nagy sikert aratott.

A fiatal szobrászművész, Tóth Sándor második önálló kiállítását rendezte meg a Képzőművészeti Alap szegedi képcsarnokában. Két évvel ezelőtt — miután a Képzőművészeti Főiskola elvégzését követően Szegedre költözött — mutatkozott be Hódmezővásárhelyen, majd Szegeden is, első önálló tárlatán. Azóta szinte minden csoportos kiállításon szerepelt munkáival, elsősorban rézdomborításokkal.

Maga is nagyon kedveli a rézdomborítás műfaját. Az ellen azonban határozottan hadakozik, hogy a közvélemény afféle egy-műfajú, „domborító" művészként könyvelje el emlékezetében. Ez a mostani kiállítás ennek a belső tiltakozásnak a dokumentuma is egyben. Hiszen bronz, vörösmárvány és terrakotta kisplasztika, érmék, fafaragás mellett kitűnő tanulmányrajzokat is láthat az érdeklődő, s nyerhet most már kiegészült képet a rézdomborításokból megismert művészetéről.

A képcsarnok körülményeiből eredően kamarakiállítás ez a mostani, s az a kiállított művek formai jegyei alapján is. Kisméretű, de hallatlanul nagy gonddal megmunkált, művés alkotások sorakoznak a látogató elé. A kisplasztikák közül a bronz „Hegedülő nő" és az „Ikrek" harmonikus szépsége, gyengéd bája, az „Anya" című fafaragás, a vörösmárvány „Kis fej" és a terakotta „Torzó" különösen megfogó, hatásos. A tanulmányrajzok, noha a szobrászi munka melléktermékei, „műhelyforgácsok", imponáló vonalvezetésükkel, fölényes rajztudást elárulóan könnyedségükkel értékes részét adják a tárlatnak, s önálló alkotásokként is megállnak.

Az érmék a kifejezés újabb nagy lehetőségeként jelentkeznek Tóth Sándor munkásságában. Maga is nagy kedvvel próbálgatja ízlelgeti ezt a műfajt, mint mutatja a kiállított érmék nagy számán túl azok sokfélesége (méret, kompozíció stb.) is. Portréi (köztük egyetemünk professzora, Kalmár László portréja) az arc legjellemzőbb, az egyéniséget kifejező vonásait kutatják. Figurális kompozíciói (Várakozás, Könyvnapra) egy-egy finom mozdulat, a testtartás szépsége megragadásával lesznek emlékezetessé. Összességében: nem láttunk most világot megmozgatni akaróan nagy horderejű, monumentalitásra törő művészetet. Tóth mintha tudatosan is lemondana erről. Eszközei épp úgy egyszerűek, sallangtalanok, mint a műveiből elénk rajzolódó életszemlélete. A művek lírai ihletettsége, költői érzelemgazdagsága azonban élménnyé tette ezt a tárlatot a szépségek iránt fogékony látogató számára.

—pp.

Magyar Hírlető
SAJTÓTIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

...ETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

...LAP

XXIII. ÉVFOLYAM
234. SZÁM

...gi munkákról

...vidéken
...tás-vetés

zett 89 526 holdból 18 055 holdat.

A rozs és búza vetése járásonként és városonként a következőképpen áll:

Rozs		Búza	
...t elvetett	tervezett	elvetett	
—	13800	1158	
—	7950	977	
1296	27276	7591	
56	5370	1416	
11832	15930	873	
—	14900	5120	
86	4300	920	

terheli a gazdaságokat, amelyen az illetékes szerveknek segíteni kellene. Az első ilyen gond az, hogy igen vontatott a műtrágya-szállítás. A megrendelt mennyiségből 570 vagon műtrágya nem érkezett meg a gyáraktól a megyébe. Több gazdaságban panaszkodnak a cseremotoros javítások rossz minősége miatt. Ezeket a Szolnoki Gépjavító Vállalat végezte. Súlyos gondot okoz a gumiabroncs-ellátás is, aminek következtében jelentős mennyiségű MZT és pótkocsi áll. Időnként a most szükséges lánctalpas gépek alkatrész-ellátása is akadozik.

Megyeszerte aratják a rizst

Megyeszerte megkezdődött a rizs aratása, amelyből különösen a szentesi járásban termelnek nagyobb mennyiséget.

Terven felül

110 ezer fűszerpap...

(Enyedi Z. felv.)

A Szegedi Paprikafeldolgozó Vállalat első szocialista üzemrészének dolgozói más gyártórészlegek munkásaival összefogva, kongresszusi versenyben arra vállalkoztak, hogy hazai szükségletre még az idén terven felül 110 ezer kilogramm fűszerpaprika-őrleményt gyártanak, csomagolnak és adnak át a kereskedelemnek. Már elhangzott olyan javaslat is, hogy ezt a mennyiséget az MSZMP IX. kongresszusa napjáig csomagolják be, készítik elő szállításra. Szeretnének már októberben nagy mennyiségű árut átadni a kereskedelemnek, hogy minden fűszer- és csemegeboltban legyen bő választék a szegedi fűszerpaprikából.

Új, eme...
...ép...

Sok éves kívánságot teljesítve a helyi földművesszövetkezet új, emeletes ABC-áruházat építtet a Marx téren. Az elhatározás igen szerencsés, mert e segítség nélkül a város rendelkezésére álló beruházási járulék kevés lett volna — a szanálások miatt — egy új áruház építésére. A földművesszövetkezet a mostani irodaépületének helyén épít-teti az ABC-...

1966 OKT 4.

1021

Múzeum és művészet

Gondolatok Tóth Sándor makói kiállításának megnyitásán

Öt esztendeje minden októberben Országos Múzeumi Hónapot tartanak. Ebben az időszakban különösen megélénkül az emberek érdeklődése az elmúlt korok anyagi kultúrája és művészeti emlékei iránt. Nyilvánvaló, hogy a különböző múzeumi kiállítások és szakelőadások ezekben a hetekben nemcsak nemzetközileg, de hazai, sőt helyi vonatkozásban is jelentékenyen megsűrűsödnek. Valamiféle kollektív rádöbbenés vesz ilyenkor az embereken erőt, hogy azokat az értékeket, melyeket számukra a múzeumok hosszú időn át megőriztek, újra és újra felfedezzék, örüljenek nekik, s mindennapi életüket általuk szebbé, értelmesebbé tegyék. Abban a feszült hangulatban, melyben a világ népe ma él, még inkább megnövekedett a múzeumok aktív humanizmust terjesztő, békeharcra serkentő társadalmi feladata.

A képtárak és a tárlatokat bemutató múzeumok szerepe jelentős az emberek eszmei, világnézeti tudatformálásában, mert az általuk rendezett képzőművészeti kiállítások jelentős hatással vannak a közönség ízlésbeli, esztétikai fejlődésére is. Így nem véletlen, hogy a múzeumlátogatókat leggyakrabban művészeti gyűjtemény fogadja. Az azonban már a ritkább események közé tartozik, hogy plasztikai alkotásokat láthatunk együtt, mivel alig néhány szobrász él vidéken. Éppen ezért örvendetes, hogy a makói József Attila Múzeum vállalkozott arra, hogy az Országos Múzeumi Hónap első napján történő új tárlatnyitással megismertesse a város közönségét Tóth Sándor szobrászművész munkásságával.

Tóth Sándornak e bemutatkozója immár második önálló kiállítása. Mostani makói anyaga azért is érdekes, mert eddigi törekvéseit viszonylag ez az összeállítás érzékelteti híven. Pályájának áttekintésére ugyanis a vásárhelyi, gyulai és a szegedi tárlatai nem nyújtottak ilyen retrospektív lehetőséget.

Tóth alkotó tevékenységének 1959—64-ig terjedő szakaszában rézdomborításokat készített. Ábrázolásainak szellemiségét kezdettől fogva — a vásárhelyi művészekkel való szoros kapcsolata révén — a valóságfelfogás hatja át. Az anyag és az azt formáló művész harca tükröződik a korai Béke (1960) és a Tavasz (1961) c. munkáin. Az ezt követő kompozíciók, mint — többek között — a Juhász Gyula emlékére (1962) és a Szonáta (1963) c. alkotásain a vonalak már szabadabban, lágyabban futnak, s a mintázás görcsös merevsége feloldódott. Még későbbi domborításain, mint pl. a Család (1964) c. művén, már jóval gazdagabb a felületmegmunkálás és a mondanivaló árnyaltabban fejeződik ki. Fejlődésének első periódusát mind tematikai, mind műfaji vonatkozásban a zárt keretek jellemzik. Érdeklődési köre a szerelem, az anyaság és a családi boldogság hármas szintézisének határain nem terjedt túl.

Az elmúlt másfél-két esztendő szobrászati eredményei határozott tartalmi-formai továbblépést jeleznek Tóth Sándor művészetében. A régebben létrehozott terakotta nőfejek és egyes figurák után, bronzból készült érmek és kisplasztikák sorozatával gyarapította műtárgyállományát. Alkotásainak feltűnő sajátosságot a lírai belső hang és kemény, férfias mintázás által teremtődött érzelmi-formai feszültség ad. Egyszerű beszédű szobraival a szépítés nélküli igazságot keresi. Követendő példázatul katalógusát Leonardo e híres mondásával díszítette: „... Aki nem a természetet, a mesterek mesterét választja mintaképül, hiába fáradozik..."

Végül az Országos Múzeumi Hónappal kapcsolatban szólanunk kell röviden megyei múzeumaink életéről, munkájáról, közönségkapcsolatáról. Helyi közgyűjteményeink tevékenységét három alapvető feladat: a gyűjtés, megőrzés és tudományos feldolgozás komplexuma határozza meg. A számok beszédessége ez esetben is minden méltatásnál többet mond. Így, ha figyelembe vesszük azt, hogy az elmúlt évben a Csongrád megyei múzeumok 9747 tárggyal gyarapodtak; 99 időszakos kiállítást rendeztek, valamint 106 ismeretterjesztő előadást és 346 tárlatvezetést tartottak, akkor fogalmat alkothatunk helyi múzeumaink eredményeiről. Ehhez kapcsolódik még a Szegedi Móra Ferenc Múzeum Évkönyvének közelmúltban történt megjelenése, amely egyik kötetében a megyei muzeológusok és más kutatók tanulmányait tartalmazza, a másik kötetben pedig a szegedi régészeti tudományos ülésszak előadásait rögzítették. E kiadvánnyal értékes cserét bonyolítanak le közel 300 külföldi tudományos intézménnyel. A Csongrád Megyei Tanulmányok füzetsorozat pedig az érdekes helyi témájú dolgozatokat népszerűsíti. A megrendezésre került színvonalas állandó kiállítások és a változatos időszaki tárlatok egy év alatt 208 000 látogatót vonzottak megyei múzeumainkba.

Az Országos Múzeumi Hónapnak az a célja, hogy egyrészt ráirányítsa a közfigyelmet a tudományos és művészeti kiállítások által nyújtott műveltségemelő, ízlésfejlesztő lehetőségekre; másrészt, hogy hangsúlyt adjon azoknak a lényeges feladatoknak, melyek az emberek szocialista tudatformálásában a múzeumokra hárulnak.

SZELESI ZOLTÁN

Olvasóink leveleiből

MIT NÉZZÜNK MEG?

Vörös sivatag

Michelangelo Antonioni, a nagynevű olasz filmrendező fáradhatatlan és következetes vizsgálója a hazája polgári társadalmában tapasztalható emberi magánynak, elidegenedési folyamatnak. Mint formai újító valamennyi neo-realista rendezőnél tovább megy, ars poetica-ának egyik sarkalatos tételét grotesz kérdőalakban így fogalmazta meg: ha filmet írni lehet, miért ne lehetne festeni is?

Ebben a színes filmjében is az elmagányosodásról, az életidegenségről vall egy jómódú fiatalasszony erkölcsi és érzelmi eredetű idegbetegségének ábrázolása révén. S rendezői eszközeiben, híven ars poeticajának említett tételéhez, gazdagon él festői elemekkel. Filmjének nincs szokványos értelemben vett története, meseszövése. Hősnőjének és többi alakjának érzelmi és indulati megrezdüléseit, érzelmi és érzéki örvénylését világítja meg. S mindezt szoros összefüggésben a környezetükkel, egy ultramodern ipari tájjal. Filmje valójában azt példázza: a technika szédületes fejlődése rendkívül kihat az emberi lélekre, közérzetre, tudatra; magához idomítja, elgépiesíti az embert, ha nincsenek magasabb rendű életeszményei. Giuliana férje jól kereső elektromérnök egy hatalmas ipari kombinátban, a házaspárnak szép gyermeke van, kényelmes otthona, gépkocsija stb., azaz minden külső adottsággal rendelkeznek ahhoz, hogy boldo[g] gyenek. Az asszony mégis [k]kosságot is megkísérelt, amik[or] autóbaleset következtében kó[rh]került. A balesetből felépült, neurózisa azonban mindinkább elhatalmasodik rajta. Miért? Mert úgy érzi, hogy légüres térben él, senkinek sincs szüksége reá, senki és semmi sem táplál benne valamiféle szép és termékeny céltudatosságot. S ez így is van. Férje csupán langymeleg hozzá, látja vergődését, de szánalmon kívül nem nyújt neki többet. A gyermekéről is tudja: inkább neki van rá szüksége, mint a gyermeknek őrá. Egy másik férfi megértő közeledése, majd érzéki fellobbanása sem tudja feloldani a magány okozta gyötrelmes szorongásait. S érzéketlen marad a baráti társaságának nyers és üres élvkeresésével szemben is. Tehát nincs menekülés, továbbvonszolja magát egy számára teljesen értelmetlen életforma sivatagában, melynek vörös fényektől és füsttől tarkított kereteit egy hatalmas lepárló üzem modern gépóriásai adják.

Antonioni (a forgatókönyv egyik írója is, a másik Tonino Guerra) mint olyan rendező, aki alakjainak belső életét boncolgatja, lélektani szépségekkel teli helyzetek megteremtésével remekel. A legodaadóbb figyelmet természetesen hősnőjének szenteli. Antonioni egész művészi munkásságára, valamennyi filmjére jellemző, hogy központi helyet biztosít a női lélek ábrázolásának, abból a felfogásából kiindulva: a nők érzékenységüknél fogva őszintébben és erőteljesebben reagálnak emberi és társadalmi jelenségekre. Ebben a filmjében is végtelen gyöngédséggel figyeli hősnőjének életútját, és részletezi sikertelen törekvéseit magányosságának leküzdésére. Környezetfestése valóban festői hatású: mintha a színek is minduntalan beleszólnának az emberek párbeszédébe, mintha a színeknek is a legelhatározóbb közük volna ahhoz, hogy az emberek miként látnak, éreznek és gondolkodnak.

Ki kell emelni a film főszereplőit is. Elsősorban Monica Vittit. Nagy színésznő. Riadalmait, ellágyulásait, kétségbeesett kitöréseit mindig más és más színösszetételben fejezi ki. Egész játékát elmélyült átélés és műgond jellemzi. A férj szerepében Carlo Chionetti intellektuális hidegségével, ésszerűségével fölényesen meggyőző mai férfitípust állít elénk. Vele ellentétben a férfias érzelmes-

Kötélen

Ezt a csehszlovák filmet kiváltképpen a mondanivalója, de bizonyos mértékig a mondanivaló művészi megvalósítása is figyelemre méltóvá, rokonszenvessé teszi. A Jan Prohazka és Ivo Novak által írt és az utóbbi rendezésében készült film is az Antonionéhoz hasonlóan az elmagányosodás veszélyének problémáját ábrázolja, nyomon követve egy prágai munkáscsalád fiúgyermekének számos buktatóval és összeütközéssel terhes útkeresését. De amint látni fogjuk: ez az útkeresés merőben más végkifejletű, mint az olasz film szerencsétlen asszonyalakjáé.

A 19 éves Kája aggasztó családi körülmények között él. Apja alkoholista, édesanyja megkeseredett teremtés, nincs egyetlen jó szava sem a kisebbik fiához. Azzal gyanusítja Káját, hogy magára költi keresetét, holott apja zsarolja ki tőle minden alkalommal. Kája az álszent és erőszakos bátyja miatt is szenved, a bátyja juttatta egy időre ideggyógyintézetbe. Barátai szeretik Káját és ő is szereti őket, de az egyik elhódítja szerelmét, ezért a társaságától is kissé elidegenedik. Időközben munkahelyről munkahelyre hányódik; jóindulatú és törekvő, de zűrzavaros magánéletének hatása kiütközik viselkedéséből, cselekedeteiből s valahogy mindig a rövidebbet húzza. Egy alkalommal csatornamázolóként sikerül elhelyezkednie. Barátai meglátogatják munkahelyén és ő tiszteletükre kézenállást csinál a tetőn, mire azonnal felmondanak neki. De ez a példa csak egy a sok közül, hogy mindig félreértik, mindig pórul jár. Végül egy nehézipari üzembe kerül kőművesnek bizalmatlan és vaskosan trefálkozó emberek közé, de ezek az emberek lassanként felismerik jószívűségét, munkaszeretetét, és a hóna alá nyúlnak, önbizalmat, életkedvet plántálnak bele. Fiatalságát tekintve egész természetes, hogy szerelmi csalódása is elöszlik, és beleszeret egy csinos lánykába, aki viszonozza érzelmeit. Kája egyenesbe jut, iszákos apja halálával a családi élete is úgy-ahogy rendeződik; derülátóan nézhet a jövőbe.

Mint említettük: figyelemre méltó fontos téma. A mondanivalót széles sodrású, fordulatos történet kelti életre. A bonyodalmak bár nem valamennyi leleményes, általában hitelesek, valószerűek. Némelyek azonban túlságosan is külső hatáskeltésre építenek, ami annál sajnálatosabb, mert szemet szúró ellentétben vannak az igazán finoman és költőien megragadott lélektani mozzanatokkal. Kissé jellemző az egész filmre, hogy keverednek benne a sablonos és merész meglátásokból született képsorok, a magyarázó irodalmiaskodás és a legjobb értelemben vett modern filmszerűség. Mindamellett a film hibáival együtt is érdekfeszítő, magvas, tanulságos.

Kája alakítója Ladislav Jansky szerepénél fogva szeles, zaklatott viselkedésű, de soha semmi fölösség, semmi rikító benne. Sem a mozgásában, sem az arcjátékában. Az egyszerűség, a természetesség a legkifejezőbb, a legvonzóbb művészi vonása.

F. R. K.

Ifjú Kommunista

A KISZ KB folyóirata, a KISZ-vezetők és aktívák részére

MEGJELENIK HAVONTA

X. ÉVFOLYAM.

3.

MÁRCIUS

Szerkeszti: A SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG. Verbai Lajos, a szerkesztő bizottság vezetője. Gerő János főszerkesztő, Borovitz Tamás, Borsós György, Mészáros Zoltán, Misi Sándor, Nádor György, Novák György, Orosz László, Szabó László, Szunyogh László. Kiadja: az Ifjúsági Lapkiadó V. Felelős kiadó: Tóth László, Szerkesztőség: V., Nádor u. 15. Telefon: 125—245. Kiadóhivatal: VI., Révay u. 16. Telefon: 116—660. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető: a Posta Központi Hírlapirodánál (Budapest, V., József nádor tér 1. szám) vagy bármely postahivatalnál. Előfizetési díj: 1 évre 24.— forint. Csekkszámlaszám: egyéni 61.253, közületi 61 056, vagy átutalás az MNB 8. sz. folyószámlára. (Beküldött kéziratokat és rajzokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.) Szikra Lapnyomda. Budapest. A fedél az Egyetemi Nyomda mélynyomása. Index: 25 393.

MÁR

TO HUU:

SZAVAIMRA EMLÉKEZZETEK!

Van pillanat, mely krónikába illő.
Van oly halál, mely csillaggá emel.
Vannak szavak, szép dalnál gyönyörűbbek
És férfiak, Igazságtól született fiúk.

Habár megöltek
NGUYEN VAN TROI,
Mienk maradsz te mégis.
Igaz emberként éltél, s úgy haltál, mint a hősök.

Ó, Testvér ajkadon a szigorú pecsét már,
De kiáltásod most is visszazeng még:
Szavaimra emlékezzetek!
Micsoda tűz volt akkor a szemedben!

Unokáink is megtudják ki voltál
S emlegetik majd a tegnapot:
A Chi-hoai börtön udvarán, egy ólmos, őszi reggel
Kísér két porkoláb,
Mögötted pap halad.

Zúzott lábbal, talpig fehérben érkezel
A tisztaság színébe öltözötten.
Rokkant tested, a könnyen törhető
Emberfölötti küzdelmeket él át.

Sorakoznak szuronyos pribékek,
Tülekednek hazug zsurnaliszták.
Mintha nem is elítélt, de bírájuk te volnál,
Nézed őket nyugodtan, szigorúan.

Oly kék az ég, s a kert füvének oly zöld bársonya
Friss szél hozza feléd dús rétek illatát.
Ime a föld, amelyért halni kell
E megváltandó táj a te hazád.

Ki mondja meg, hogy mit vétettem én?
Kiáltod, míg a póznához kötöznek
De a rádszegzett tíz puska csövét
Nem látod már; fekete kendő fedi arcod.

Minek a kendő! Sorsod vállalod.
Hogy szemtől szembe légy a fegyverekkel,
Hogy elbúcsúzz, hogy mindent újra láthass
Egy mozdulattal letéped szemedről.

Két szolgalélek farkasként rohan rád
Hurok szorul, csuklódon fölszakad a bőr
Remegsz, kiszáradt, égő torkod vizet áhít
De tartod magad, mint a különös anyagból faragottak...

Első sor térdre! — nincsen kegyelem
Oly jó mégegyszer hangod hallani:
Emlékezzetek szavaimra!

Jön még idő:
Minden hódítók megtöretnek
És csakazértis Ho Chi Minh vivát!...
Vesszen a jenki szolgaság!

Dördül a sortűz, tíz sebből vérezel;
Elzuhansz, de mégegyszer fölemelkedsz,
S Hazád nevét kiáltod, mint utolsó imát.
Szíved vére festi a földet, hol összeestél...

Meghaltál testvér, ó, tudod-e hogy
Oly korban élünk, hol vért kíván a vér!
Egy jenkit máris elfogtak miattad
Karakasz hű partizánjai
Bosszúból a város közepén.

A lángoló Dél végső győzelmét
Már nem látod meg testvérünk TROI
Te lobogónak tiszta gyolcs, te tűz,
Te legendásan lezuhanó csillag.

Szavaimra emlékezzetek!...
Nem felejtünk NGUYEN VAN TROI,
Parancs nekünk utolsó lobbanásod
Ahogyan éltél, s haltál
Számunkra az a mérték!

(Fordította: Papp László)

Rendezői tanácsok:

A közölt műsor lényegében egységes egészet képez, ami nem zárja ki a helyenkénti változtatás lehetőségét. A szereplők mozgatását nem jelöltük, mert úgy véljük, az logikusan következik az anyag jellegéből. Talán csak annyit: a „FÉRFI" és „NŐ" lehetőleg mellőzze a teátrális megoldásokat, mind a szövegmondást, mind a megjelenést az egyszerűség jellemezze. A „SAKA" című drámai költemény előadásánál viszont legalább jelzés-szerűen érzékeltetni kell „SAKA" és „FEHÉR HANG" bőrszínének elütő voltát. Ugyanitt az „ISZANUSSZI JÓS" és „EGY HANG" nem jelenik meg a színen, csak a színfal mögül szólnak. A díszlet- és világításmegoldásokra nem térünk ki, minthogy azokat determinálják a helyi lehetőségek.

A fametszeteket Kondor Béla készítette az „ÉBREDŐ AFRIKA" c versantológiához.

TÓTH SÁNDOR: **ALVÓ FELESÉGEM**

Afrikában járok már, a szívem együgyű gyermekdalokért és
pásztori énekekért sajdul
— dalok, közömbös zöld levelek alatt csúfolódva döngicsélő dalocskák,
de bennük a gyermek papagájtarka karikáinak és a
Franciaországban is oly szívesen játszott szembekötősdinek
bája és szépsége reszket,
dalok, melyek az átizzó szén zöldes ragyogását is felidéző vörösszemű
néger s mulatt leányok emlőinek és combjainak gödreit idézik; —
Afrikában maradt szívemmel
már Afrikában bolyongok e város ködös utcáin,
Afrikáért sajgó szívemmel s a be-bop-be ritmusával a számon.
S közben körben suttognak és rám mutogatnak:
Nini, egy néger. — Ragyogó —
Nézd, mint a szén, fekete. — De muris!
Egy mulatt. — Á, dehogy az.
Lám, ez jól lebarnult. — Micsoda hecc!
És én, a néger, a rakpart szűkre zárt látóhatárán
messzi tengeröblök és messzi fövenyek illatát kutatom szimatommal,
messzi partokét, ahol a délutáni fáradt légrezdülésben
suttogó pálmafák körvonala fénylik.
Afrikában maradt a szívem. Ott maradt a szívem
egy piszkos néger mellett:
a rakparton térdepel és
sorsjegyet árul az útkanyarokban, eldugott néger viskókban házal,
megőszült hajától nem tud elszakadni a szívem;
nem tud elszakadni a szívem a rémítően sziklaszerű végtagjaitól,
melyek alaktalanok,
mint Portinári képein a rakodómunkások keze-lába,
vagy Pomár látomásaiban a bujasággal telt, karimásszemű és
takonykóros fiúk keze lába.
Így él bennem a föld minden feketéje,
bőrük sötétebb
a fehér és sárga, a barna vagy kevertszínű emberek árnyalatánál.
Akikben sír a lélek Európa partvidékei mentén,
Európa partvidékei mentén, ahol én is bolyongok, Afrikához
húzó szívemmel.
Felsír a lélek, s közben az órák lázában kihull az ujjak közül a toll,
siratja keservesen keserűn, hogy az ember rabszolgája lehet,
hogy emberi lények rabszolgává alázták a nőket,
rabszolgává silányították a gyermekeket,
rabszolgává igázták a négert,
rabszolgává nyomorították fehéret és feketét, fehéreket és sárgákat
és feketéket,
s mindazokat kikről hallgat a szám, de szívem, a néger szíve
nem feledi sosem őket,
Puebló lakóit, a xavantákat, ainiket és eszkimókat,
meg a végtelen számú többieket:
jaj, annyian vannak és rabszolgává satnyult valamennyi.
Zokogj szívem, zokogj, pusztulj s hasadj meg,
ó szív, te női szerv a férfiú-testben;
szakadj meg szívem, szívem. Vagy élj, csak egy percig élj,
egy percig élj, hogy még egyszer, csak egyszer Afrikába szállj velem.
Hagyd, hogy reméljem: nem jár körben az idő egy évnél többször,
s feltámad a monszun,
s megöntözi a gépfegyverek keserűségétől repedezett mezőket,
a mezőket, melyeket Taslicky kiszáradt csontjainak
mészerei termékenyítenek;
hagyd, hadd reméljem: a nap teherbe ejti majd a kalászokat
s megfertőzött testű fiúk örömére,
s tengeri is lesz, messze, a föld legelátkozottabb sarkaiban is lesz
kukorica a tépett-tetejű kunyhókban,
és lesz kenyér és bor és olaj is lesz, oly fölösen, hogy a passzát
hordja majd szerte szanaszéjjel;
hagyd, hogy higgyem: akad majd egy köcsög tej s egy szelet sápadt sajt
mellyel megcsillapíthatja éhét s életért sóvárgását a fiú,
ki talpával fordul talpaim felé
a földnek tulsó oldalán.
Óh, hagyj, engedj, zaklatott szívem,
engedj hinnem a remény kiáltásában, amely Rivera ébredő vásznairól,
s Neruda friss ódáinak viharzó tengeréről süvölt!
Óh engedj hinnem: Picasso férfias kétségbeeséséből
galambok rebbennek fel az égre,
s röpdösnek, fehérlő foszlányok fehér felhői között a világnak,
repdesnek, Afrikáért repeső szívekkel.

(Maróti Lajos fordítása)

FÉRFI: És változni kezdett a térkép. Száz éve még csak egy kis afrikai ország, Libéria volt szabad, fekete állam Afrika földjén. Ma már csak néhány államban tartják magukat a gyarmatosítók, de állásaik egyre gyengülnek mindenütt. Igaz, az út nagyon nehéz. Pusztítás és vérözön jelzi a szabadság útját szerte a földtekén, melyet az újgyarmatosítók ontanak, Afrikától Mexikóig, s Dominikától Vietnamig, mindenütt. De a kiontott vér, a hősök vére nem folyik hiába: az eszmélő világ lerázza magáról az elnyomatás vasbilincseit!

A TE LAPOD
A
Magyar Ifjúság
TERJESZD! OLVASD!

Rendelkezés a „SZAKMA IFJÚ MESTERE" címért folyó verseny JUTALMAZÁSÁRÓL az élelmiszeriparban

Az Elelmiszeripari Ertesítőben olvastuk, hogy megjelent a „Szakma Ifjú Mestere" címért folyó verseny jutalmazásáról szóló miniszteri rendelkezés.

A „Szakma Ifjú Mestere" mozgalom elismerésének, a címet elnyert ifjúmunkások jutalmazásának ezt a módját örvendetesnek és követendő példának tartjuk, mert elősegíti a mozgalom nagyarányú kiszélesítését.

Az alábbiakban ismertetjük az „Elelmezésügyi miniszter, a Kommunista Ifjúsági Szövetség, az Elelmezési Ipari Dolgozók Szakszervezete által hozott és a „Szakma Ifjú Mestere" címért folyó ifjúsági verseny szervezéséről szóló közös határozat „Melléklet"-ének kiegészítését.

A „Szakma Ifjú Mestere" címért folyó ifjúsági verseny szervezéséről szóló határozat (1961. augusztus 31.) „Melléklet"-ének 7. pontját a következő rendelkezéssel egészítjük ki:

7/a. Azok részére, akiknek — elért eredményeik alapján — a bizottság a „Szakma Ifjú Mestere" kitüntető jelvényt odaítélte

— Aranyfokozat esetén 1000 Ft
— Ezüstfokozat esetén 700 Ft
— Bronzfokozat esetén 500 Ft

jutalomösszeget kell a vállalat igazgatói alapja terhére kifizetni.

Budapest 1966. február 8.

Kovács Imre sk.,
élelmezésügyi miniszter

Pataki László sk.,
a KISZ KB titkára

Csutorka Lajos sk.,
ÉDOSZ főtitkára

SZERKESZTŐSÉGÜNK

ÚJ CÍME

BUDAPEST V.

Nádor utca 15.

Telefon: 125-245

FRANCISKO JOSÉ TENREIRO:

AFRIKAI NOSZTALGIA

Európában bolyongok, de a szívem
ott maradt, Afrikában... Nyomorban konok sóvárgás vörös-zöld-sárga pálmafák után,
konok sóvárgás a kubista paletta érett színeiért
miket a buja nap fest a mezőkre:
sóvárgó, Afrikába húzó szívvel a mellben
járom Európa végeláthatatlan gabonatábláit,
s az örömtelen utcákat, ahol a házakon Európa s Amerika
gépfegyverei szaggattak vak lyukakat,
ott járok én, a néger, Afrikába húzó szívemmel.
Afrikában maradt szívvel olvasom a vasárnapi újság nyomdafestéktől még forró betűit,
lapokat, rajtuk a városok, cityk, bulvárok és perifériák rikkancsnyomorának ujjlenyomata,
itt járunk mi ketten a városban, én, a néger és ő, a rikkancs.
Éneklő hanghordozásával kiáltom szerte a költségvetések melankóliáját,
a költségvetésekét, melyek soha nincsenek egyensúlyban;
éneklem, hogy a Benfica legyőzte a Sportingot, vagy fordítva éppen
s éneklem legerősebb hangomon azt, hogy ezúttal
talán nem lesz háború
és a béke meleg virágai kinyílnak
a fekete bársonyszalagok s fenyőfakoporsók emléke felett.
Ó, a világ összes újságjának végtelen sok a lapja;
gyászjelentéshez hasonló lapok
rajtuk a külvárosi verekedések és a torreádor-mészárszékek hírei tenyésznek,
köztük három sorban a hír (fájóbban fájók Afrikáért, amikor látom):
Mac Gee-t, az amerikai adófizetőt s a demokrácia állampolgárát,
Mac Gee-t, a néger polgárt, a fekete faj tagját,
Mac Gee-t, Amerika fekete polgárát s a fekete világ fekete tagját,
Mac Gee-t a könyörtelen szív villáma, a villanyszék letaglózta.
(Óh, Mac Gee hamvaiból s Afrikában hagyott élő szívéből vörös virágok fakadnak,
és kék és zöld és sárga virágok fakadnak,
a néger igazság ezer árnyalatú szivárvány színeivel gazdag
virágok fakadnak: Mac Gee ártatlan.)
Három sor az újságban, három sornyi hírbe csempészett gyászjelentés...
Európába utazom, de a szívem
ott maradt Afrikában.
Afrikában dobban a szívem s miközben Guillen költeményeinek életnedveit fröccsenti számon a kiáltás,
Afrikával dobban a szívem míg férfias lángokra gyúlok mondván:
„I am too America",
Afrikáért dobban a szívem, az év minden szakában újjászületö fákért, ahogy ezt Diop versei zengik,
Afrikában maradt a szívem, együtt lüktet a négerek ismerte folyamok hömpölygésével; Chaga-Senghor titkai közt reszket a szívem,
Afrikának hagytam a szívem és néked Joachim, Jóbarátom, aki lázadó ritmusokban
dalolod a távoli Kongót, vágyaim földjét, Afrikában, ahol otthogytam örökre a szívem.
És ime, Afrikában járok már a déli ragyogásban
— Afrikában maradt a szívem —
Afrikában járok, gyönyörében az ég magasára ültetett napkorongnak,
mely ponttá zsugorítja a néger árnyát,
s az éjnek évadján gyilkos-égetőn mardosó moszkitókat is pilledt hőség-álomra bágyasztja;
Afrikában járok már, az álomtalan és rádiók varázsszemét látomássá növesztő éjszakákban
— Afrikában maradt a szívem —
hol Amstrong dallamtalan harmóniái hörögnek;

MAJAKOVSZKIJ:

BLACK AND WHITE

Részlet

Odanézz:
Habana földje
ring ott —
álomföld,
párja nincs, mennyi — jó.
Pálmák alatt
kecses
flamingók.
Virít
a Vedadón
a kollárió.
Itt minden szabatosan
el van osztva:
feketének semmi,
fehérnek dollár.
Ezért örök
a söprűs Willy
posztja
a Henry Clay and Bock-nál.
Egy élet
telt el már,
hogy ott a
poros
pallókat
sikálja —
kihullt
a haja,
s berogyott
az árva
Willy
hasa tája.
A Willy agyán
gyéren szánt
tekervény,
s hol ritkán hull mag,
a termés se sók,
De egyet ő is megtanult,
s e törvény
szilárdabb,
mint a gránit —
oszlopok:
„Érett ananászt esznek a fehérek,
a feketék
a szutykosa belét.
Az élete is fehér
a fehérnek,
a feketének
annál feketébb."
Willyt bizony nem sok probléma fúrta.
De volt egy:
bogos,
bizarr,
bonyolult,
s ha kobakjában
felhorgadt
e furcsa,
a markából
a seprű is
kihullt.
S egyszer
hogy az esze éppen erre jár,
a szivarkirály—
eljő Henry Clayhez
a legfelségesebb
cukorkirály,
ki fehérebb,
mint fenn
egy falka felhő.
S Willy
kiáll
a hajtorony elé:
„I beg your pardon, mister Bragg!
A cukrot,
amely, mint a hó,
fehér,
miért csinálják
fekete négerek?
S a szivarjához
sem vág
a bajusza,
négernek illik
fekete szivar.
S ha ön a kávét
csak cukorral
issza,
miért nem gyárt
cukrot
ön-mancsaival?"
Az arcátlan
kérdésnek
ára van,
a fehér arc
átjátszik
sárgába-zöldbe.
Mister Bragg
odabokszol,
mister Bragg hangtalan
eltávozik,
kesztyűit félrelökve.

A botanika
száz csodát
virágzik.
A banán
lombja, fönn, lugasba ért.
A Willy orra
forró vérben ázik,
s ő gatyájához
mázolja a vért.
Szipog kissé, azután türelemmel
előhalássza
söprűjét
a porbul.
Mit tudja ő, hogy ilyen
kérdéssel az ember
csak Moszkvában,
a Kominternhez
fordul?

NŐ: A színesbőrűek kivívott jogai látszólagosak voltak. A szabadságot a fehér ember biztosította, a rabszolgaságot felváltotta a bérrabszolgaság, a teljes kiszolgáltatottság. Nem vették emberszámba, nem szavazhatott, kirekesztették a civilizáció számtalan áldásából, de elfogadták tőle azt, amire a fehér embernek szüksége volt, munkaerejét, tehetségét. Fekete zenészek és sportolók képviselik a világban azt az amerikát, amely ugyanezeket a feketéket nem engedi szavazni, a fehérekkel egy étteremben enni, egy kocsiban utazni.

jószággal kereskedik Don Ramon?

DON RAMON: Nem, már hosszabb ideje felhagytam vele. Rossz üzlet, az árak alacsonyak. Egy idő óta sokkal jobb üzelettel foglalkozom. Többet hoz, biztosabb is, és kisebb a veszteség. A monteriák, s némelykor a kávéültetvények ügynöke vagyok. Én toborzom a peonokat, a szerződéses munkásokat. Minden emberért, akit Hucutsinba viszek és ott a Candelaria szent ünnepén leszállítok és szerződéskötésre átadok, harminc fényes pesót kapok a társaságtól. De, ha az embereket egészen a monteriákig viszem, akkor fejenként ötven pesó üti a markom. Kiadás csak az élelmezésem, s veszteségem csak akkor van, ha a dzsungelokon át vezető úton meghal valamelyik, vagy olyan sikeresen lóg meg, hogy többé nem tudom kézrekapni. Fényes üzlet, én mondom önnek, Don Gabriel. A peonok egyharmada, sőt néha fele, egy éven belül elpusztul az ültetvényeken. Tehát pótlásról kell gondoskodni. Biztos üzlet egész éven át. Százszorta jobb, mint marhákkal, disznókkal vagy lovakkal és öszvérekkel kereskedni. *(Leveri a hamut).* És mit csinál ön, most hombre?

DON GABRIEL: Secretario vagyok Bujvilumban, egy kis faluban.

DON RAMON: Rossz üzlet amigo, nagyon rossz üzlet. Ezekben az indián falvakban nem lehet egy lyukas pesót sem keresni. Hogyan találja meg itt egy secretario a számítását?

DON GABRIEL: Szinte sehogy. De hát nem akadt jobb.

DON RAMON: Hát itt, Cahancuban mit csinál?

DON GABRIEL: Átutazóban vagyok. Van egy legényem, akit Jovelba, a járási székhelyre kell vinnem, hogy elítéljék. Agyonvert valakit. A helyszínen akartam rendezni a dolgot, de nem lehetett.

DON RAMON: Hány éves a legény, akit ön Jovelba visz?

DON GABRIEL: Huszonnyolcra becsülöm.

DON RAMON: Erős és egészséges?

DON GABRIEL: Mint egy ökör.

DON RAMON: Mennyire akarta büntetni falujában, azaz mennyi a váltságdíj?

DON GABRIEL: Ötven pesó ellenében szívesem elengedtem volna, de még öt pesója sem volt, s nem volt sem eladó disznaja, sem juha, a kukoricának meg nincs ára.

DON RAMON: Amigo, adott róla jelentést, hogy Jovelba viszi elítéltetni?

DON GABRIEL: Nem, ezt nem tettem.

DON RAMON: Akkor jó. Köthetnénk egy üzletet. Adja el nekem a legényt a váltságdíjért, tíz pesót még rá is adok, felmerült költségeinek fedezésére. Én azt az embert a monteriába küldöm egy csapattal. A hatvan pesó, amit érte fizetek önnek, nem az én zsebemből megy, az ő számlájára írják, mint ahogy az ötven pesó toborzópénzt, amit én kapok, szintén az ő számlájára írják. Nos, áll az alkú?

DON GABRIEL: Meg kéne őt kérdeznem?

DON RAMON: Ugyan! Egy indiánt?

DON GABRIEL: Tudja amigo, a lelkiismeretem. Mit szólna a Szűzanya...

DON RAMON: Kérdezze hát.

DON GABRIEL: Gregorio! *(A peon, rongyos öltözékben bejön, megáll előttük.)*

GREGORIO: Szólított, secretario?

DON GABRIEL: Tudod-e ugye, michacho, mi lesz veled Jovelban. Valószínűleg főbelőnek.

GREGARIO: Tudom, patroncito.

DON GABRIEL: És ha nem lőnek főbe, akkor húsz évre carcelba zárnak. Ott sem az eget, sem a napot nem látod. Azonkívül még Meg is korbácsolnak.

GREGORIO: Mit, cebarello?

DON GABRIEL: Itt van egy cebarello, Gregorio, aki hajlandó téged a monteriára vinni. Ott mindig a szabadban vagy. Az erdőben. Látod az állatokat és a madarakat.. És ott együtt dolgozol legényekkel, akik szintén indiánok, mint te. Munkáddal letörleszted a váltságdíjat és a szerződéspénzt. Három esztendő múlva szabad vagy, és megint hazamehetsz a családodhoz.

GREGORIO: Igen, gazdám.

DON GABRIEL: Akkor beleegyezel, hogy elmégy a monteriára, ezzel a cebarellóval, Don Ramonnal?

GREGORIO: Igen, patron.

DON RAMON: Vállalod az adóskötelezettséget?

GREGORIO: Mit, carabello?

DON RAMON: Adóskötelezettséget. hogy tartozol addig dolgozni, amíg mindent le nem törlesztettél a társaságnak.

GREGORIO: Mi mást tehetnék, uram.

DON RAMON: *(Szerződéspapírt vesz elő, s tollat).* Úgy, akkor ide rajzold a kézjegyedet. Gregorio *(A peon rajzol, visszaadja a tollat).* Jól van fickó, most itt egy fél pesó, menj igyál valamit új gazdád egészségére.

GREGORIO: Köszönöm, cabarello. (el)

DON RAMON: *(Don Gabrielhez):* No látja, amigo mio, az állatokkal való kereskedés sokkal kegyetlenebb és könyörtelenebb dolog. Például valahol egy szép bárányszelíd ló hozzászokott a jó bánásmódhoz, a barátságos szavakhoz. Jön egy vevő, egy nyers, brutális fickó, tudja mindenki róla, hogy kegyetlenül bánik állataival. Végigtapogatja a lovat. Az állat ösztönösen érzi a vevő tapogató kezén az illető testi brutalitását. Reszket és kiveri a verejték. De nem kérdezik meg tőle, akar-e a vevőhöz menni, vagy sem. Nem kérdezhetem meg az öszvéreket és lovakat, hogy akarnak-e annak az embernek a kezére jutni, vagy sem. Ez nevetséges lenne. De megkérdezek minden peont, akar-e a monteriára menni, vagy sem. Hát nem kérdeztük meg mindenekelőtt Gregoriot, hogy hova menne inkább, a börtönbe, vagy a monteriára? Mi, megkérdeztük őt. És mit válaszolt Gregorio?

DON GABRIEL: Hogy inkább megy a monteriára.

DON RAMON: Úgy van. És látja kedves barátom, így van ezzel az üzlettel. Egészen becsületes dolog. Mi, senkit sem kényszerítünk. De be kell látniuk, hogy ha valakinek adóssága van, meg kell fizesse. Az üzlet lényege: az embereket meggyőzni arról, hogy adósságaikat meg kell fizetniök, és ajánlatunkkal alkalmat adunk nekik arra, hogy adósságaikat megfizessék. Önnek is vannak bizonyára adósai. És mint secretario, elítélhet pénzbírságra embereket. S az adósságot meg kell fizetni. Érti már, amigo.

DON GABRIEL: Értem, Don Ramon. Tökéletesen értem.

DON RAMON: A falvak előljáróinak is élni kell, nem igaz? S én erről sohasem feledkezem meg. Érdekes egyáltalán egy ilyen tetves indián? Hogy él, vagy hal, nem okoz senkinek se fájást. Hogy dolgozzék, már sokkal lényegesebb.

DON GABRIEL: Igaz, színtiszta igaz, Don Ramon. S ahogy gondolkodom a dolgon, amikor maga az üzletet elmagyarázta, eszembe jutott, nem kellene magának valakivel társulnia?

DON RAMON: Társulni? Kivel?

DON GABRIEL: Például... velem.

DON RAMON: Önnel?

DON GABRIEL: Velem. Szűz területen vagyok secretario, amit még nem értek el a társaságok ügynökei. És sok az adós... Nagyon sok az adós...

DON RAMON: Mond valamit, amigo.

DON GABRIEL: Nos?

DON RAMON: Nem bánom. Csapjon a tenyerembe, amigo, és menjünk, erre iszunk egyet.

NŐ: S az emberek mennek és nem tudják, hová viszik őket. S így van ez minden földrészen, ahol gyarmatosítás folyt és folyik.

FÉRFI: A felvilágosult fehérek és feketék együtt harcoltak a rabszolgaság eltörléséért. A győzelem amelyet kivívtak, csak papíron szabadította fel a négereket, fehér gazdáik ha kellett, fegyverrel védték tulajdonukat. És hiába lett „szabad" a néger, munkájáért kevesebb bért kapott, kirekesztették az iskolákból, s csak a megaláztatás várt rá.

Fehér hang

A gyönyörűséged...

Saka

A kálváriám.
Álmomban láttam minden országot a horizont négy sarkán a szabály, a szögmérő meg a körző bilincseiben,
az erdőket lekaszálva, a dombokat elpusztítva, láncra verve a völgyeket s a folyókat.
A horizont négy sarkán láttam az országokat börtönökben, vasútak sínpárjaiból volt rajtuk a rács
Láttam Dél népeit csöndben dolgozni, mint egy néma hangyabolyt
A munka szent, de a muka már nem zengő mozdulat többé,
sem a tam-tam sem a hang nem szépíti meg az évszakok mozdulatait.
Dél népei a hajóács-műhelyekben, a kikötőkben, a bányákban és gyárakban
és este a nyomor cölöpkerítéses falvaiban kuporogva.
És a népek fekete aranyhegyeket vágnak át, vörös aranyhegyeket — és éhen döglenek.
És láttam egy reggel, kilépve a hajnali ködből, a gyapjas fejek irdatlan erdejét
a fonnyadt karokat horpadt hasakat, a roppant nagyra tágult szemekket s puffadt ajkakat amint egy lehetetlen istenhez könyörögtek.
Nézhettem-e süketen ennyi megcsúfolt szenvedést?

Fehér hang

Hangod pirosan izzik a gyűlölettől, Saka...

Saka

Nem gyűlöltem semmi mást csak az elnyomást...

Fehér hang

És ezzel a gyűlölettel, amely megperzseli a szívet.
A szív gyengesége szent, nem ez a forgószél hátán robogó tűz.

Saka

Nem gyűlölet az, hogy népemet szeretem.
Bizony mondom, hogy nincs fegyveres béke, nincs béke az elnyomatásban, egyenlőség nélkül nincs testvériség. Én azt akartam, hogy minden ember testvér legyen.

Fehér hang

Te mozgósítottad Dél népeit a Fehérek ellen...
Hát íme ez vagy te, Fehér hang, álomba duruzsodó hang.
Az erősek hangja vagy te a gyengék ellen, a tengerentúli birtokolók lelkiismerete vagy.
Nem gyűlöltem én a Rózsaszín-fülüeket. Úgy fogadtuk őket mint az istenek hírnökeit
Kedves szavakkal érkeztek ezek s pompás italokkal.
Árúinkat akarták, s mi mindent odaadtunk: elefántcsontot, mézet, szivárványszínű bőröket
fűszereket, aranyat, drágaköveket, papagájokat és majmokat — mit tudom én?
Elmondjam-e, hogy ajándékaik rozsdás ócskavasak, hogy üveggyöngyeik poros lim-lomok?
Mikor meghallottam ágyúikat, elszántam magamat,
szenvedés lett a sorsom, a mell és a szellem szenvedése.

Fehér hang

A kegyes szívvel fogadott szenvedés megváltja az embert.

Saka

Úgy fogadtam én az enyémet...

Fehér hang

Gyötrődő szívvel...

Saka

Eltelve szerelemmel fekete népem iránt.

Fehér hang

Szerelemmel Nolivé iránt s azok iránt, akik a Halál Völgyében lefeküdtek?

Saka

Igen. Eltelve szerelemmel Nolivé iránt. Minek hánytorgatod annyit? Minden halál az én halálom volt. Elő kellett készítenem az eljövendő aratásokat
és a malomkövet, mely megőrli majd a fekete gyöngédségek hófehér lisztjét.

(Képes Géza fordítása)

H. CAREY THOMAS:

A TAM-TAMOK TÖBBÉ NEM DOBOLNAK

A riadalmas dobszó,
A dzsungel soha csődöt nem mondó rádiója,
Többé nem döng a dombokon át;
A riadó
A lármaszó
Néma az őserdő vadonában.

Hova lettek a dobok,
A nagy mélyhangú dobok,
Miket atyáink vadbőrből csináltak
S felrázó visszhangjaiktól
Az alvó harcos talpraugrott
S gyorsan kapott
A lándzsája után.

A tam-tamok nem döngnek többé!
Az nem lehet,
Hogy az izmos karok
A dobverőknek
Tévedhetetlen jártatói
Őrködésükbe belefáradtak volna.

Az nem lehet,
Hogy a sáppadt emberek ajka
Oly igéző varázst mondott volna —
Fel! Verjétek a verőket!
Riasszátok a törzsek tagjait
Távol s közel,
Mert sápadtarcú idegenek
Tiporják tisztátalan lábbal
Atyáink örökét.

(Jékely Zoltán fordítása)

FÉRFI: 1492-ben Kolombus felfedezte Amerikát. S nyomában jöttek a véres kezű hódítók. Arannyal, ezüsttel telt gályák úsznak a spanyol kikötőkbe, s rabszolgahajók kezdik járni a végtelen óceánokat.

EMBERVÁSÁR MEXIKÓBAN

Jelenet Traven regényéből

TÖRTÉNIK: egy mexikói kisvárosban, egy padon, ahol két régi barát épp most találkozott.
SZEREPLŐK: Don Gabriel secretario (jegyző),
Don Ramon kereskedő.

DON RAMON: Hát önt igazán nem vártam volna itt. Kivel is lehetne itt, az Isten tág világában találkozni, akinek civilizált ábrázata van a kalapja alatt, mint az én régi üzletfelemmel, Don Gabriellel. Parancsol egy cigarettát? *(Kínálja).*
DON GABRIEL: Gracias. *(Vesz, tüzet ad, rágyújtanak).* Még mindig

Fehér hang

Mi ez? A megbánás egyetlen szava sem...

Saka

Nem kell megbánnunk, csak a rosszat.

Fehér hang

Az a legfőbb rossz, ha az élet édes lehelletét az emberek orrából kilopod.

Saka

Legfőbb rossz a zsigerek gyengesége.

Fehér hang

A szív gyengesége bocsánatos bűn.

Saka

A szív gyengesége szent...
Ó, te azt hiszed, hogy nem szerettem őt
a néger lányt, kinek szőkesége mint a pálmaolaj, termete mint a tölgy,
combja sima mint a vidra bőre, mint a hó a Kilimandzsáró csúcsain,
mellei mint érett rizsföldek, mint akácos dombok a keleti szélben,
Nolivé, a boa-karú, a kígyózó-perc-ajkú Nolivé
Csillagzat-szemű ő — nem kell a hold, sem a tam-tam
Az ő hangja és az éjszaka lázas pulzusa lüktet agyamban...
Ó, te azt hiszed, hogy nem szerettem őt!
De ezek a hosszú évek, ez a felnégyelés az évek kerekén, ez a nyak-vas,
amely megfojtott minden testet,
ez a hosszú, álomtalan éj... Bolyongtam mint a zambézi igás ló,
amely futtában kirúg a csillagokra,
roncsolja valami név nélküli betegség, mintha a marjába csimpaszkodna
egy leopárd.
Nem öltem volna meg, ha nem szerettem volna annyira.
Menekülnöm kellett a kétségtől,
ajka tejének mámorától, vérem éjszakai tam-tamjának nyilaló
fájdalmaitól,
forró lávájú beleimtől szívem uránium-bányáitól, menekülnöm
négerségem örvényeibe,
menekülnöm szerelmemtől Nolivétől,
ezt súgta szerelmem fekete népem iránt.

Fehér hang

Szavamra, költő vagy te, Saka... vagy szónok...; államférfi!

Saka

Ezt mondták a futárok:
„Hajóikból kirakodnak, szabályaikkal, szögmérőikkel, körzőikkel,
szextánsaikkal"
„Bőrük fehér, szemük világos színű, beszédük meztelen, szájuk keskeny"
„Mennydörgés a hajóikon".
Fej lettem mely nem tétovázik, kar, mely nem remeg, nem harcos és nem
mészáros,
államférfi, te mondád — megöltem a költőt — a cselekvés embere csak
ember csak és már halott, már azok előtt.
akik miatt panaszra fakadsz.
Mit fog tudni a szenvedélyem?

Fehér hang

Eszes ember vagy, aki különös módon elfelejt bizonyos dolgokat.
De figyelj, Saka és emlékezz.

Iszanusszi Jósnak a hangja (távolról)

Gondolkozz, Saka, nem kényszerítlek: én csak jós vagyok, aki járatos az
élet dolgaiban.
A hatalmat nem lehet megszerezni áldozat nélkül, a teljes hatalom
legdrágább kedvesünk vérét követeli.

Egy hang (mint a Saka hangja, messziről)

Végül is meg kell hallnunk ahhoz, hogy mindenbe beletörődjünk...
Holnap az ő vére öntözi majd gyógyító füveidet, mint kuszkusz
szárazságát a tej.
Jós, tűnj el előlem! Minden elítélt kap néhány órát, mi alatt átadja
magát a feledésnek

Saka (felriad álmából)

Nem nem Fehér hang, hiszen jól tudod...

Fehér hang

Hogy célod a hatalom volt...

Saka

Csak eszköz...

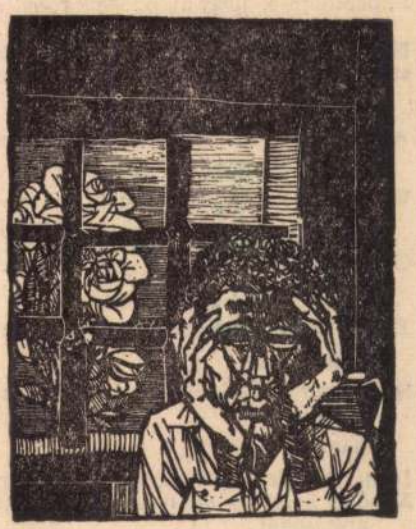

Játék

Afrikától Vietnamig

Irodalmi műsor a Gyarmati Ifjúság Szolidaritási Napjára

Összeállította:
Ivanics István

1946. február 21-én sortűz dördült a bombay-i öbölben. Az indiai nép függetlenségi harca során felkeltek a brit flotta indiai matrózai, igazságot követeltek maguknak, egyenlő jogot és elbánást a brit flotta angol nemzetiségű matrózaival. A fiatal indiai matrózok jogos követeléseire — sortűz volt a válasz.

E naptól kezdve a haladó világ minden évben emléknapot ül a gyarmati ifjúság napját. A napot, évek hosszú során át február 21-én, a bombay-i sortűz évfordulóján ünnepelték, majd 1955 óta április 24-én, a bandungi értekezlet megnyitásának napján, ezzel is aláhúzva annak a történelmi korszaknak a jelentőségét, amely a két dátum között a gyarmati országok életében lezajlott.

A gyarmati ifjúság napján nagy útat tesz meg az emlékezés. Leszáll az emberi szenvedés mérhetetlen mélységeibe, és felemelkedik a gyarmati sors elleni harc magaslataira, hosszan elidőzve a harc egyre növekvő diadalainál.

E napon az egész haladó emberiség szívből együttérez sok millió harcos fiatallal, akik bár sok nyelven, de egy szívvel, egy akarattal, közös érzéssel követelik a gyarmatosítás végleges felszámolását, a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett élését, a nemzeti függetlenség és a népek önrendelkezési jogának tiszteletben tartását. Nemre, fajra és bőrük színére való tekintet nélkül, együttesen lépnek fel az imperialista agresszió és intervenció ellen, a gyarmatosítás maradványainak felszámolásáért, a neokolonizmus minden formája és megnyilvánulása ellen, a népek gazdaságának és kultúrájának felvirágoztatásáért. Minden kontinens fiataljai felemelik szavukat az idegen területekre telepített katonai támaszpontok és támadó jellegű katonai paktumok ellen, a nukleáris fegyverkísérletek azonnali megszüntetéséért, az atom- és hidrogénfegyverek megsemmisítéséért, és azért, hogy megvalósuljon az általános, teljes és ellenőrzött leszerelés és ezzel az emberiségre egy boldog, fegyvernélküli világ köszöntsön.

Az egész magyar ifjúság csatlakozik a Demokratikus Ifjúsági Világszövetség felhívásához, s a világ valamennyi jó szándékú fiataljával együtt követeli a gyarmati rendszer végleges felszámolását és váll-váll mellett harcol a különböző társadalmi berendezkedésű országok békés egymás mellett éléséért.

Különösen időszerűvé teszi ezt a követelést az amerikai imperializmus gátlástalan agressziója a vietnami nép ellen, amelyben felhasználják a modern gyilkolás csaknem valamennyi eszközét. Így a magyar fiatalok számára április 24. nem egyszerűen a szolidaritás napja, hanem erélyes tiltakozás a nemzetközi — és mindenekelőtt az amerikai — imperializmus bűnös agressziója ellen, amelynek gátlástalansága csak a gyarmatosítás legsötétebb korszakaihoz hasonlítható.

A gyarmati ifjúság szoalidaritási napja alkalmából célszerű, ha minél több KISZ-alapszervezetben — de a nagyobbakban mindenképpen —, megemlékeznek erről a napról.

Még a legkisebb helyen is megemlékezhetnek a KISZ-faliújságon, ahová cikket, s a mellékelt műsoranyagból egy-két verset, szemelvényt tesznek ki, szépen dekorált kivitelben.

Olyan KISZ-szervezetben, amely színjátszócsoporttal rendelkezik, rendezzünk műsoros klubnapot. A klubnap programjául javasolunk egy rövid bevezető beszédet — az előbb ismertetett szöveg alapján —, amely méltatja a napot, utána pedig a közölt műsoranyagból összeállított félórás, egyórás műsort. Miután a felkészülési idő viszonylag rövid, a mellékelt műsoranyag jellege is olyan, hogy kisebb csoportok rövid felkészülési idővel is színvonalasan oldhatják meg.

A klubnap műsorát — miután a helyi körülmények nagyon különbözőek — nem állítottuk meghatározott keretbe, hanem inkább bőséges és szabad választékot biztosítunk, amelyből a helyi erőket és körülményeket figyelembe véve a klubnap rendezője maga állíthatja össze műsorát.

A budapesti, vagy Budapesthez közel levő KISZ-szervezetek helyes, ha meghívnak ünnepségükre Budapesten élő, tanuló külföldi — afrikai, latin-amerikai — diákokat, kubai ifjúmunkásokat, akik közül jó néhányan már akár magyarul is beszámolhatnak hazájuk, népük, ifjúságuk életéről, harcairól. A meghívást a felsőbb KISZ-szervekkel egyeztetve bonyolítsuk le, hogy a fellépő igényeket egyeztetni tudják, a központilag szervezett rendezvényekkel.

Ezek után közöljük a javasolt műsoranyagot, amelyből mindenki tetszése szerint válogathat.

1021

A gyarmatosítás történetéből

NŐ: Ezer meg ezer éve élnek a négerek Afrika földjén. Történelmük mély és titokzatos. Birodalmaikat betemette az őserdő, királyaik nevét nem őrizték meg feliratok, de a szobrok és a legendák még beszélnek az afrikai népek múltjáról. Ők tették termővé a folyók partjait, küzdöttek meg az őserdő vadállataival és szelíd tehéncsordáikat terelték a végtelen füves szavannákon. S ha leszállt az est, megszólaltak a dobok, a fiatalok táncolni kezdtek, az apáiktól, nagyapáiktól hallott meséket mondták fiaiknak.

FÉRFI: Am egyszer hajók kötöttek ki a nyugati partokon. A portugál hajók elérik Afrika legnyugatibb partját, a Zöldfokot, s nemsokára még délebbre jutnak, egészen a Sierra Leonéig, ahol a hulhámverés úgy hangzik, mint az oroszlánok üvöltése. A tengerészeknek tátva marad a szájuk a csodálkozástól; ilyen dús növényzetet európai szem még nem látott. Emellett majdnem egészen fekete bőrű embereket is találtak ott, akik valószínűleg sohasem érintkeztek még a kontinens északi részén lakó arabokkal sem. A látottak mindenesetre ellentmondtak annak a középkorban elterjedt tudományos nézetnek, mely szerint a Nap ezen a szélességi fokon, az egyenlítő közelében megöl és eléget minden élőlényt, növényt, állatot, embert egyaránt.

NŐ: A nagy számú fekete bőrű lakosság szívélyesen fogadja a fehér jövevényeket, nem is sejtik, hogy hóhéraikat látják vendégül. Ettől kezdve ugyanis a portugál karavellék messzi útjukról fekete rabszolgákat hoznak magukkal, akiket elutazásuk előtt egyszerűen a fedélzetre hurcoltak, hogy azután Lisszabonban magas áron eladják őket.

FÉRFI: A néger keresett áru lett Amerikában, a megfontolt fehér kereskedők pedig szakkönyveket írtak a hajók gazdaságos helykihasználásáról; hogyan lehet minél több embert egy hajón összezsúfolni. A rabszolgakereskedők milliókat kerestek az ingyen munkaerővel, és hiába emelte fel szavát Európa számos kiválósága, az emberkereskedelem a mai napig sem szűnt meg teljesen.

NŐ: És akkor elkezdődött a harc!

LÉOPOLD SÉDAR SENGHOR:

SAKA

Drámai költemény több hangra Dél-Afrika bantu mártírjainak

Részlet

(a gyász-tam-tam hangjait hallani közben)

Fehér hang

Saka, hát íme itt vagy mint a ragadozó szájú párduc vagy hiéna
három dárdával földre szegezve, odadobva a szűkölő semminek.
Ime ez lett a vége a féktelen lobogásnak. Ez a vérfolyó, fürödhetsz
benne, hogy ez legyen büntetése bűnödnek.

Saka (nyugodt arccal)

Hát igen, íme itt vagyok, atyámfia közt, két áruló, két lator közt,
két ostoba közt, hah de nem ám mint a hiéna,
hanem mint Ethiópia oroszlánja, megemelt fővel.
Íme visszaadtak a földnek. Milyen ragyogó a gyermekkor Birodalma!
És szenvedélyem végére jutottam.

Fehér hang

Saka, te remegsz Dél legvégső fokán és a Nap az ég csúcsán nevetésre
fakad.
Te árnyék vagy a fényben, ó, Saka, nem hallod a vadgalambok oboáját,
Semmi más, csak a hangom tiszta pengéje, mely át-meg-átjárja
hét szívedet.

Saka

Ó, hang, tengeren túli fehér hang, bensőm szemei bevilágítják
a gyémánt éjszakát.
Nem kell a hamis nap. Mellem paizs, melyen szétporlik a te mennyköved.
Hajnali harmat csillan a tamariszkusokon és a napom jelenti magát
az üveg-horizonton.
Hallom Nolivé forró burukkolását,
újjongok csontjaim bensejében.

Fehér hang

Ha-ha-ha-ha! Saka, éppen te beszélsz Nolivéről, a te szép-és-jó
jegyesedről,
a vajszívűről, kinek szeme vízi-tündérrózsa-szirom
és szava mint forrás vize édes.
Te ölted meg a szépet a jót, hogy megmenekülj lelkiismeretedtől.

Saka

Hé! Mit beszélsz nekem itt ismeretről?...
Hát igen, én öltem meg, míg a kék országokról mesélt.
én öltem meg, igen! és a kezem nem remegett,
Finom acélvillám hónalja illatos bokrában.

Fehér hang

Bevallod hát, Saka! Bevallod-e majd akiket miattad írtottak ki,
az emberek millióit,
Ezreit a terhes asszonyoknak és csecsemőknek?
Te, nagy táplálója a dögkeselyűknek és a hiénáknak, te, a hallottak
völgyének dalnoka,
Harcost várna az ember, de te csak mészáros vagy.
A hegyszakadékok: vérpatakok, vérrel fakadnak fel a kutak,
a vadkutyák szünet-szakadatlan üvöltöznek a síkon, hol a halál keselyűje
köröz.
Ó, Saka, te zulu, te pusztítóbb vagy mint a pestis vagy a futótűz,
mely végigvágtat a pusztán!

Saka

Csak sirasd ezt a gágogó baromfi-udvart, a tyúkketrec árpa-lesőt süket
csapatát!
Fényesre pucolt száz regimentet, arany és bársoly rongyaikat, selyem
kócsag-forgóikat s ő magukat, kik ragyogtak a zsírtól mint a
vörösréz.
Én vetettem a fejszét erre a halott erdőre, tűzvészt támasztva a
terméketlen puszta mezőkön,
mint az okos gazda. Hamvaik trágya lesz az őszi vetések alá.

— Ma este közvetíti a Kossuth-adó — 7 órai kezdettel — a szegedi Egyetemi Színpad színjátszóinak előadásában Mrozek Piotr Ohey mártíromsága című darabját. Az előadás, amelyet Paál István rendezett, a nemrég megtartott országos egyetemi művészeti fesztiválon aranyérmet kapott.

— **Fiatalkorú lányára vetette a szemét** Csatlós Já-

nem lesz.

Várható legmagasabb nappali hőmérséklet 19—24 fok között. (MTI)

A Nap kél 4 óra 00 perckor és nyugszik 19 óra 22 perckor
A Hold kél 4 óra 28 perckor és nyugszik 20 óra 57 perckor

VÍZÁLLÁS

A Tisza vízállása Szegednél pénteken 152 cm. (Apadó.)

ÖTVEN ÉVE

halt meg Görgey Artúr (1818—1916), a szabadságharc tábornoka és fővezére, hadügyminiszter, és végül diktátora. Kossuthtal való politikai szembenállása a szabadságharc bukásának egyik tényezője, sietttője volt. A világosi fegyverletétel után ő volt az egyetlen itthon maradt vezető, akit nem végeztek ki. A kiegyezésig Klagenfurtban volt internálva, utána Visegrádon élt visszavonultan, szerepét magyarázó, mentő emlékezéseit írva. A közhangulat árulónak nyilvánította; a népköltészet s néhány író (Vörösmarty) szenvedélyesen elátkozta, sokan azonban (Gyulai Pál, Arany László) védelmükbe vették. Az új magyar történetírás bár szerepét árnyaltabban ítéli meg, szintén elmarasztalja.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Este 7 órakor: A bűvös szekrény — Metamorfózis — IV. Brandenburgi v. Bemutató előadás. Vége kb. este 10 órakor.

A BÁBSZÍNHÁZ VASÁRNAPI MŰSORA

Délelőtt 11 órakor Kinizsi-bért, délután 3 órakor bérletszünet: Citromka.

KULTÚRPARK

Nyitva 13 órától 21 óráig.

MOZIK

Vörös Csillag: Minden

tartják, s ekkor osztják ki az évvégi bizonyítványt. Az új első osztályosok beiratására június 20-án és 21-én kerül sor.

— **Rajtavesztett a zsebtolvaj.** Tizenkilenc éves fejjel másodszor került már bíróság elé Dékány Anna Balástya, Gajgonya 174. szám alatti lakos. Mint fiatalkorút korábban öthónapi felfüggesztett szabadságvesztésre ítélték zsebtolvajlásért. Egy alkalmi férfiismerősével napokon át utazgatott, s annak levetett zakójából emelt ki több száz forintot. Meglopta egy férfi lakásán barátnőjét is, akivel együtt szórakoztak és kötöttek ismeretséget különböző férfiakkal. Lopott egy szakmunkásképző iskolán is. Jogerősen másfél évi szabadságvesztésre ítélték, s előző büntetését is le kell töltenie.

DÉL-MAGYARORSZÁG

A Magyar Szocialista Munkáspárt Csongrád megyei és Szeged városi bizottsága és a tanács lapja.

Megjelenik hétfő kivételével mindennap.

Szerkeszti a szerkesztő bizottság.
Főszerkesztő: dr. Lőkös Zoltán.
Szerkesztőség:
Szeged, Magyar Tanácsköztársaság útja 10.
Telefon: 35-35, 30-03
Éjszakai telefon: 35-06
Kiadja a Csongrád Megyei Lapkiadó Vállalat
Felelős kiadó: Kovács László
Kiadóhivatal:
Szeged, Magyar Tanácsköztársaság útja 10.
Telefon: 35-60, 31-10
(Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza.)
A lapot nyomja a Szegedi Nyomda, Szeged, Bajcsy-Zsilinszky u. 28. sz.

INDEX 25 053

Terjesztik a Csongrád megyei postahivatalok. Előfizetési díj egy hónapra 12 Ft. Előfizethető bármely postahivatalnál és kézbesítőnél.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Tóth Sándor

DÉLMAGYARORSZÁG

1968 MÁJ 21.

1021

Tóth Sándor kiállítása a képcsarnokban

Tegnap délután nyitották meg a szegedi képcsarnokban Tóth Sándor szobrászművész önálló kiállítását. A Szegeden élő művésznek ez a mostani kamarakiállítás második önálló tárlata. Az elsőt két évvel ezelőtt rendezte Hódmezővásárhelyen.

Első kiállításán rokonszenves művészegyéniséget ismertünk meg Tóth Sándorban. Olyan művészt, aki kozmikus értelmetlenségek és egyetemes semmitmondás helyett az ember világát, az ember szépségét és igazságait, egy mindannyiunkhoz közelálló, hozzánk tartozó világot jelenít meg műveiben. Számára idegenek és ellenszenvesek az eredetieskedő pózok: nála minden ceruzavonás, minden ábrázolt gesztus és arcvonás lényegessé egyszerűsödik a megörökítendő látomás, vagy gondolat szolgálatában.

Művészete költői fogantatású. Nem véletlen, hogy mily gonddal, aprólékos szeretettel mintáz arcokat és kezeket — az emberi lélek, az érzések kifejezőit — szobrain és rézdomborításain.

Ez a mostani tárlat mindenekelőtt azért örvendetes a művészetkedvelő néző számára, mert meggyőző képet ad a művész mesterségbeli sokoldalúságáról. Tóth Sándort — talán nem is mindig az ő hibájából — eddigi szereplései alapján mint megrögzött „domborítót" skatulyázta be a közvélemény. Ez a tárlat hatásos tiltakozás a beskatulyázás ellen! S nemcsak kifejezésbeli eszközökben, műfajokban (fafaragás, bronz, vörösmárvány és terrakotta kisplasztika, plaketek és grafikai munkák) sokféle és színvonalasan változatos, de szembetűnő a tematika látókörének kibővülése is.

Kisplasztikái közül néhány különösen szép, élményt jelentő alkotás. Kis méretei ellenére is a nagyság érzetét keltő a geometrikus szigorúsággal megkomponált „Hegedűs", ahol az ülő figura mértani szabályossággal elrendezett pozitúrája és a vonót tartó kéz laza kecsessége, az átszellemült női arc oldott szépsége mintegy ellenpontozva egymást ad dinamikus harmóniát, adja magát a zenét. S az „Ikrek" két kisdedének bájos sutasága szinte szülői szeretetet kelt bennünk védelemért esdő mackós gyámoltalanságával.

Terrakotta-kisplasztikái közül sajátos módon éppen a „Torzó" tűnt legérettebb, szobrászatilag leginkább kidolgozott alkotásnak a női test harmonikus vonalainak, íveinek torzóban is a teljességet érzékeltető megmutatásával.

Különösen gazdag a tárlat éremanyaga. Karakteres portrék mellett figurális kompozíciói is vannak a plaketteknek között, amik gondos, aprólékos és nagyon igényes művészi munka termékei.

Városunk képzőművészei között Tóth Sándor életkorára és munkásságára egyaránt fiatalabbak közé tartozik. Második önálló kiállítása, a két évvel ezelőtti bemutatkozás után meggyőzött most bennünket arról, hogy kibontakozó művészete Szeged képzőművészeti életének örvendetes nyeresége.

Papp Lajos

Külpolitikai figyelő

A szovjet választások és a nemzetközi politikai helyzet

ÚJSÁGHÍR: Ma, vasárnap választják meg a Szovjetunió Legfelső Tanácsa két házának, a Szövetségi Tanácsnak és a Nemzetiségi Tanácsának képviselőit.

Több, mint százhetvenkilenc millió, tizennyolcadik életévét betöltött szovjet állampolgár él ma szavazati jogával, hogy megválassza a Szovjetunió parlamentje két házának: a Szövetségi Tanácsnak és a Nemzetiségi Tanácsnak képviselőit.

Április 23-án kezdődött meg és pénteken, június 10-én fejeződött be az a választási kampány, amelynek során a választópolgárok kijelölték a Szövetségi, illetve a Nemzetiségi Tanács tagságára érdemes dolgozókat, közéleti személyiségeket. *Összesen 1517 választási körzet jelöltjei vesznek részt a választásokon.* A Szövetségi Tanácsnak 767 képviselője lesz, míg a Nemzetiségi Tanács tagjainak sorában 750 delegátus foglal majd helyet.

A Legfelső Tanács két háza jogilag teljesen egyenlő. A Szövetségi Tanácsba a köztársaságok és területek minden 300 ezer lakós után küldenek be egy képviselőt. Ezzel szemben a Nemzetiségi Tanácsban a szövetségi köztársaságok 32–32, az autonóm köztársaságok 11–11, az autonóm területek 5–5 és a nemzetiségi körzetek 1–1 képviselőt választanak és delegálnak. *A Nemzetiségi Tanács képviselőinek a létszáma a mai választások után lényegesen nagyobb lesz,* amennyiben a szövetségi köztársaságok a korábbi 25–25 helyett 32–32 képviselőt választanak. *Így a két törvényhozó testület tagjainak a száma az 1962-beni 1443-al szemben a továbbiakban 1517 lesz.*

A szavazás fehér, kék és piros szavazólapokkal történik. A szavazólapokon fel vannak tüntetve a jelöltek nevei. — *„A szavazócédulán annak az egy jelöltnek a nevét hagyja, akire szavaz, a többit húzza át"* — ez a szöveg olvasható mindegyik lapon. A választási szabályzat megengedi a tetszés szerinti számú jelölt [illegible] egy-egy választási szavazatoknak több mint felét megkapja a kérdéses választókerületben, ha ott a választásra jogosultaknak több, mint fele leszavazott.

Figyelemreméltó a jelöltek foglalkozás szerinti összetétele: *körülbelül hétszáz munkás és kolhozparaszt, valamint ötszáz mérnök, technikus és mezőgazdasági szakember van közöttük.* Kiváló, elismert szakemberek, akik területük problémáit, adottságait is jól ismerik s így eredményesen működhetnek közre a szovjet nép előtt álló nagy feladatok megoldásában.

A választási kampány alkalmat adott a szovjet vezetőknek arra, hogy az egyes területek lakosságát részletesen megismertessék azokkal a célokkal, amelyek megvalósításából a szövetséges köztársaságoknak ki kell venniök részüket. *Más vonatkozásban a választási gyűlések lehetővé tették a lakosság számára, hogy a legilletékesebbek tájékoztatása során közelebbről is megismerhessék, mit kell tenniök* közösségük, illetve területük adottságaiból következően a kongresszusi határozatok és az új ötéves gazdasági tervek megvalósításáért mindennapi munkájuk során. Emellett részletes és átfogó képet kaptak a Szovjetuniónak a nemzetközi politikai életben és a világgazdaságban betöltött szerepéről, elért eredményeiről. *Így méginkább tudatában lehetnek annak, hogy munkájuknak mennyire meghatározó szerepe van a szovjet nép további fejlődésében.*

A Szovjetunió legfelső szintű törvényhozó testülete tagjainak megválasztása nemzetközi politikai vonatkozásban is igen fontos időszakra esik. *Olyan időszakra, amikor még inkább, mint eddig, a Szovjetunióé a kezdeményező és a meghatározó szerep.* Erre az időszakra esik a NATO minden eddiginél mélyebb válsága és válik egyre nyilvánvalóbbá, hogy Európa az áhított és remélt biztonság megteremtésében a Szovjetunió javaslatai alapján érhet el eredményeket. Az sem szorul további bizonyításra, hogy Vietnam esetében is a Szovjetunió által indítványozott lépések révén lehet eljutni a tárgyalásokhoz, a fegyverszünethez, illetve a végleges rendezéshez.

Nincs a történelemben példa arra, hogy egy ország négy év alatt — tehát a legutóbbi és ma sorra kerülő választások közötti időszakban — akkora fejlődést ért volna el, mint a Szovjetunió. *Bizonyos, hogy a ma megtartandó választások eredményeként létrejövő új szovjet parlament tevékenysége a fontos feltételek egész sorát teremti meg a legnagyobb szocialista ország s rajta keresztül az egész emberiség előrehaladásának.*

PERÉNYI ISTVÁN

Túl az egymilliárd márkán...

* BERLIN – MTI

A „Der Morgen", az NDK-beli német Liberális Demokrata Párt központi lapja közli Hermann Grossenak, a magyar—német gazdasági bizottság német szekciója elnökének az 1962-ben megalakult bizottság tevékenységéről szóló cikkét.

Grosse többek között megállapítja, hogy 1950 óta Magyarország és az NDK árucseréje hét és félszeresére nőtt, s 1965-ben túllépte az egymilliárd márkás határt, továbbá a két baráti ország árucseréje az 1966—70. évi hosszú lejáratú egyezmény értelmében a legközelebbi öt év alatt további 43 százalékkal növekszik.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Tóth Sándor

CSONGRÁD MEGYEI HIRLAP

1960 JUN 1 2

B 1021

Tóth Sándor tárlata Szegeden

(Hernádi Oszkár felv.)

TÓTH SÁNDOR: IKREK

Első kötetes írónkról szólván a recenzensek szinte minden alkalommal felvetik a továbblépéssel járó gondokat; pontosabban szólva azt a megnövekedett felelősséget, amellyel az irodalomba belépett szerzőnek a következő művét vagy műveit meg kell alkotnia.

A felfokozott igény nemcsak a hivatott bírálókra, de a művészi alkotások élvezőire is jellemző, és az is, hogy nemcsak jobbat, de mást is várnak.

Lényegében ilyen első kötetes írónak fogható fel bizonyos műfaji szerinti korrekciókkal minden olyan alkotó művész, aki a maga eszközeivel egyszer már reprezentatív módon bizonyította képességeit.

Tóth Sándor, Szegeden élő és alkotó, éveit tekintve fiatal szobrászművészünk „első kötetét", azaz első, bemutatkozó tárlatát két évvel ezelőtt a vásárhelyi múzeumban, majd a szegedi képtárban láthatta az érdeklődő közönség. Ez a bemutatkozás mindenképpen sikeres volt. A művész kétséget kizáróan bizonyította képességeit, rézdomborításai karakteres alkotói egyéniséget mutattak be. Ezek a művek kiérlelt formakultúrájukkal, a családi élet, a szerelem szépségét, harmóniáját bemutató tematikájukkal valóban egy „első kötet" hamvas őszinteségével fogták meg a nézőt.

Ez a világ azonban a maga zártságával egy olyan érzést is keltett, hogy a művésznek igen nehéz lesz „megírnia a második kötetét", azaz, neki amellett, hogy ezt a magas színvonalat megtartja, elsősorban mást kell adnia.

Az első kiállítás után Tóth Sándortól a különböző tárlatokon többnyire plaketteket láttunk. Ezek az alkotások a műfaj kvalitásos darabjai voltak, a kiállításokról szóló kritikák is mindig elismerő szavakkal méltatták értékeiket.

Ezek az érmek azonban mégsem adták egészen azt a „mást", amit tőle joggal el lehetett várni.

Ezt a „mást" a mostani, a Képcsarnok Vállalat szegedi (Kárász utcai) kiállítótermében láthatják az érdeklődők.

Teljesen új arcát mutatja itt Tóth Sándor művészete. A korábban reá oly jellemző rézdomborítások helyett zömében kisplasztikákat láthatunk.

E kisplasztikák megőrizték Tóth Sándor művészetének lírai jegyeit, ám ezt a lírát már tágabb tematikájú művek közvetítik. Szerencsés módon éppen azok az alkotások jelentik a legtöbb örömet, amelyek mindenképpen újak. Elsősorban a kis méretei ellenére is monumentálisnak tűnő Hegedűs, amely szigorúan zárt kompozíciójával a kiállításnak egyik legszebb darabja. A Tóth Sándor művészetét alapvetően meghatározó család-motívum is „másként", például egy kedves, suta, csak egy művészapától várható nagy szeretettel megkomponált kétalakos ikerszoborban jelentkezik.

Ami a tárlat igazi értékét megadja — véleményünk szerint — a Torzó címet viselő terrakotta. Ebben sűrűsödik össze a sikeres továbblépés minden eredménye, ez mutatja leginkább a művész ábrázolásbeli elmélyülését, s azt az utat, amelyen következőkben minden bizonnyal járni fog. Ez az alkotás mentes a művész némely munkájára jellemző — feltehetőleg a témák érthetően nagy szeretetéből fakadó — romantikus jegyektől. Összefogott, lezárt, torzó mivoltában is az egész szépségét idéző alkotás.

A tárlaton a művész számos rajza is látható. Ezek a munkái erőteljes vonalvezetésükkel, kimunkált rajzosságukkal jól jelzik, hogy egy nagy indulatokat formába kényszerítő, az anyaggal nehéz csatát vívó szobrászkéz készítette őket. Az alvó feleséget vagy a különböző helyzetekben megörökített férfitestet ábrázoló grafikák azonban minden műhelytanulmány-jellegük ellenére is önálló művészi alkotások.

Tóth Sándor szegedi kiállítását végső soron a magas színvonalon megoldott „más" jellemzi. Műveinek megtekintése maradandó művészi élményt ad.

AKÁCZ LÁSZLÓ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
DÉLMAGYARORSZÁG

len

etők tanácskozása

zeged ifjúsági klubvezetői szá-st vasárnap délelőtt 9 órai művelési Tanácsadó Klubjá-ezetői megbeszélték a kiváló séért indított pályázat tenni-s a Képzőművészet a klubban tót. A mintegy 50 részvevővel élénk vitával zárult.

Eltemették Vlasics Károlyt

Tegnap délben a szegedi belvárosi temetőben nagy rézsvéttel kísérték utolsó útjára családjának tagjai, barátai, művésztársai és tisztelői a szegedi festők napokban elhunyt nesztorát, a 86 éves Vlasics Károlyt. A szegedi művésztársadalom és a közönség nevében Tápai Antal szobrászművész vett búcsút az elhunyttól.

— **Országos bélyegkiállítás nyílt** vasárnap a BNV 43-as számú pavilonjában. A 41. magyar bélyegnap eseményeként nyitotta meg a bemutatót dr. Jánossy Lajos akadémikus, a szövetség elnöke. A megnyitón díjakat adtak át a bélyeggyűjtők fotopályázatára beérkezett legjobb munkákért, s kitüntették a legrégibb filatelistákat. A kiállításról adott rövid értékelésben dr. Ortutay Gyula, a MABEOSZ alelnöke a rendezvényt amolyan előfutamnak mondta az 1971-es Budapesten sorra kerülő bélyeg világkiállításhoz, amelyet a Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetsége rendez.

Figyelmesség

A XV

A Vásárhelyi dezvénysorozata vasárnap délben *XV. Vásárhelyi*

A Tornyai János Múzeum földszinti termében *dr. Dömötör* János múzeumigazgató, országgyűlési képviselő mondott megnyitó beszédet, majd *Sajti* Imre, a városi tanács vb elnöke ismertette a végrehajtó bizottság döntését arról, hogy az idei őszi tárlat Tornyai-plakettjét Tornyai János egykori tanítványa, a most 85 éves *Kovács* Mária kapta eddigi munkássága elismeréseként. Ugyancsak Tornyai-plakettel tüntették ki J. A. *Furceva* asszonyt, a Szovjetunió művelődésügyi miniszterét azért a tevékenységéért, amelyet a magyar és a szovjet nép kulturális kapcsolatainak fejlesztésében fejtett ki. Munkajutalmak átadására is sor került: 5—5 ezer forintos díjat kapott *Németh* József festőművész, *Csohány* Kálmán grafikus és *Szalay* Ferenc festőművész, valamint *Meszlényi* János szobrászművész; ez utóbbiak megosztva kapták a díjat.

*

A Vásárhelyi Őszi Tárlat — *ünnep*. Kiállító művészek és műveik nézőinek-csodálóinak közös ünnepe; akár így is mondhatnánk: *ritus, szertartás*.

A fenti minősítés talán túlzónak, elfogultnak hangzik, ám az, aki már évek óta részese ennek az október eleji nagy összetalálkozásnak, aligha mondhat egyebet. Csak a legemelkedettebb — legszebb percekkel teljes — eseményeknek kijáró minősítés illetheti.

Alkotót és nézőt egy érzés kapcsolja össze ezen a napon: az új művek születése felett érzett őszinte *öröm;* a jó szándékkal életre hívott s a valóban jóra s szépre sikerült művek keltette őszinte öröm.

Az idei tárlatnyitó — ha lehet — még a korábbiaknál is teljesebb volt ebben az örömben. Azzá tette az a körülmény, hogy immár *tizenötödik* alkalommal

Meszlényi János: Profán oltár (részlet)

figyelnünk: a kiállító művészek jó alkotói közérzetét — és, egyáltalán, friss életszeretetét — dokumentálandó, a korábbiakhoz képest több a *vidámabb motívum*, a *friss szín*. Akár úgyis mondhatjuk, hogy az őszi tárlat egy észrevehető árnyalattal *kivilágosodott*.

A jelzett „világosságot" leginkább magukon viselő *képekről* szólva: tehetségének szívesen látott bizonyítékaival jelentkezett a kiállításon az őszi tárlatokat legrégebben jegyző idősebb generáció. Három megejtően tiszta s a népdalok keresetlen hangján szóló vásznával bizonyítja a késői éveiben egyre jobban kiteljesedő képességeit az új Tornyai-plakettes *Kovács* Mári; főképp tán *Őszi szántás* című, a pihenésre ké-

Tóth Sándor

1024

Emléktábla-avatás az orvostudományi egyetemen

Beiktatták az anatómiai intézet új tanszékvezetőjét

Rendkívüli ülést tartott tegnap délelőtt a Szegedi Orvostudományi Egyetem tanácsa az egyetem Kossuth Lajos sugárúti anatómiai intézetében, hogy ünnepélyes külsőségek közepette leplezze le az épület földszinti folyosóján a közelmúltban elhunyt *dr. Gellért* Albert egyetemi tanár emléktábláját. Ebből az alkalomból eljött az anatómiai intézet néhai vezető-professzorának özvegye, ott voltak a világhírű szegedi tudós tisztelői, barátai, munkatársai is.

Dr. Tóth Károly egyetemi tanár, a SZOTE rektora avató beszédében meleg szavakkal emlékezett meg dr. Gellért Albertről, a tudósról, a pedagógusról, az emberről, a felejthetetlen „Berci bácsiról", aki 46 esztendőn keresztül dolgozott a szegedi orvosegyetemen, 30 évig vezette az anatómiai intézetet, s aki, többek között, a paraffin-impregnációs módszerrel készült preparátumokból világviszonylatban először alkotott teljes anatómiai gyűjteményt, elsőnek állítva elő ízületi, izom-, zsigeri, ér-, és idegkészítményeket. Dr. Gellért professzor munkatársaival 1934 óta 450 darab ilyen paraffinos készítményt konstruált, melyet az intézet erre a célra berendezett termében eddig több mint 12 ezren láttak, s amiről dr. Tóth Károly bejelentette: *az Egészségügyi Minisztérium hozzájárulásával a „Gellért-gyűjtemény" elnevezést kapta.* Az egyetem rektora ezt követően leleplezte dr. Gellért Albert emléktábláját, *Tóth* Sándor szegedi szobrászművész alkotását.

A rendkívüli tanácsülés második napirendi pontjaként iktatták be dr. Gellért Albert utódját, *dr. Csillik* Bertalan professzort az anatómiai intézet tanszékvezetői tisztségébe. *Dr. Szontágh* Ferenc egyetemi tanár, a SZOTE prodékánja ismertette dr. Csillik Bertalan munkásságát: két évtizede dolgozott a néhai Gellért professzor munkatársaként, 12 év alatt készítette el kandidátusi dolgozatát, számos külföldi folyóiratban publikál, a Magyar Anatómiai Társaság főtitkára, s két külföldi anatómus társaság is tagjai közé választotta.

Dr. Csillik Bertalan elhangzott tanszékfoglaló előadásában (A synaptikus ingerületáttétel molekuláris anatómiája) beszámolt munkatársaival végzett kísérleteiről. Dr. Csillik Bertalant az egyetem rektora fogadta a professzori kar tagjai közé.

N. L

Somogyi Károlyné felvételei

Az egyetem rektora felavatja az emléktáblát

legújabbak pedig 1966-ban íródtak. A cikkek f
ből, fele az utóbbi két évtizedből származik.

A válogatás során — mint az előszó helyet
Gyula szándéka, hogy kisebb néprajzi, folklori
állítson össze egy kötetrevalót az ismeretterjes
sítés céljára. Ezt az igényt a gyűjtemény minde
ki, ugyanúgy, mint a számos kiadásban közké
Magyar Néprajz. A *Halhatatlan népköltészet*
hogy eleve hézagosan, de fő színeiben mégis v
ható *„ars poeticája", önarcképe is a magyar társadalomtudományok egyik legkitűnőbb művelőjének*. A kötet élére helyezett *Tudomány és politika* című vallomásában kifejti: „...az igazi kutató rangja szerint nemcsak megismerni akar, de ismeretét alkotó, változtató tényezőnek tekinti, hogy mind a maga kisebb hazája, mind az egész világ teljesebb, igazabb legyen általa". Ortutay Gyula most megjelent munkája, ugyanúgy, mint a dolgozó magyar tömegeket és a haladó emberiséget szolgáló egész gazdag életműve bizonyíték arra, hogy mindig ez hatotta át tevékenységét. Falukutató diák korában éppúgy, mint a miniszteri székben vagy az egyetemi katedrán, számos országra terjedő tudományos tekintéllyel, közéletünk kiemelkedő vezetőjeként.

A múlt század második harmadától egyre szélesedő és lassanként önálló tudományággá váló hazai népismereti kutatásunk eredményei a felszabadulásig nem tudtak közkinccsé válni. Erdélyi Jánostól, Kriza Jánostól kezdve Herman Ottón, Katona Lajoson, Kálmány Lajoson (és még néhány nagyszerű tudósunkon!) át Györffy Istvánig a nemegyszer teljes magára hagyottsággal és közönnyel is hősiesen megküzdő gyűjtés és publikálás önfeláldozó munkásai bámulatos teljesítményeket mutattak fel. A külsőséges magyarkodás összes kellékeire oly gondosan ügyelő soviniszta uraknak azonban nem kellett a pórnéppel foglalkozó tudományos kutatás. A népköltészet, népélet feltárása hosszú időn át alig volt több az értelmiség szűkebb csoportjának ügyénél. Ennek részben oka volt talán az is, hogy a sok tudós népleíró munka között aránylag kevés olyan színesen, a laikus számára is vonzóan megírt kötet akadt, mint Györffy István *Nagykunsági krónikā*-ja vagy Kiss Lajos művei. A harmincas évektől számíthatjuk a változás kezdeteit ezen a téren, jórészt a falukutatás virágba szökkenése és Bartók—Kodály úttörő munkájának beérése nyomán.

A felszabadulás óta eltelt két termékeny évtized hozta meg a népzene, a népi tánc, a népmese, a népszokások, egyszóval az egész népi kultúra tudatos megbecsülését, az etnográfia tudományának erőteljesebb állami támogatását. A néphagyományok felélesztése, ápolása, intézményes feltárása a hivatalos művelődéspolitika tartalmi része lett, véglegesen bevonult az iskolába, a tömegek szemléletébe, tudatába, s számos jel arra mutat, hogy a gyorsan korszerűsödő életviszonyok sem törölhetik ki onnan. Elegendő távlatunk van már ahhoz, hogy az igazsághoz híven megállapíthassuk: Ennek a gyökeres, a magyar néprajzi búvárkodás és néphagyományfelhasználás társadalmi és kultúrpolitikai hátterét kiszélesítő változásnak az előkészítésében és véghezvitelében, amelyre csak az új Magyarországon kerülhetett

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

TISZATÁJ

1987 JAN

1021

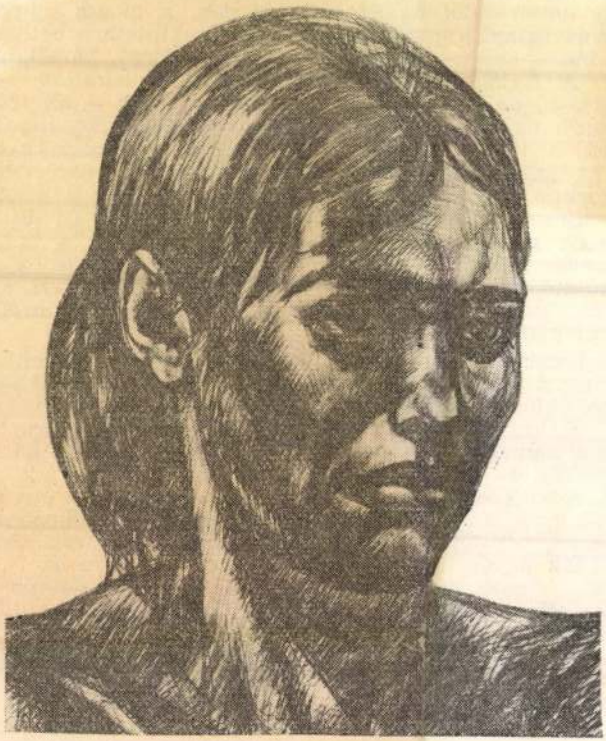

Tóth Sándor rajza

Szombathely az első ellenfél

A labdarúgó NB I sorsolása

A Magyar Labdarúgók Szövetsége tegnap kiadta az 1967. évi NB I tavaszi idényének sorsolását. A küzdelmek március 5-én kezdődnek.

I. forduló (március 5): Szegedi EAC—Szombathelyi Haladás, Egri Dózsa SC—Magyarországi Testedzők Köre, Komlói Bányász—Bp. Honvéd SE, Dunaújvárosi Kohász—Vasas SC, Ferencvárosi Torna Club—Diósgyőri VTK, Csepel SC—Pécsi Dózsa, Újpesti Dózsa—Salgótarjáni Bányász Torna Club, Győri Vasas ETO—Tatabányai Bányász.

II. forduló (március 12): Győr—Újpesti Dózsa, Salgótarján—Csepel, Pécs—Ferencváros, Diósgyőr—Dunaújváros, Vasas—Komló, Bp. Honvéd—Eger, MTK—Szeged, Szombathely—Tatabánya.

III. forduló (március 19): Szeged—Bp. Honvéd, Eger—Vasas, Komló—Diósgyőr, Dunaújváros—Pécs, Ferencváros—Salgótarján, Csepel—Győr, Újpesti Dózsa—Tatabánya, Szombathely—MTK.

IV. forduló (március 26): Újpesti Dózsa—Szombathely, Tatabánya—Csepel, Győr—Ferencváros, Salgótarján—Dunaújváros, Pécs—Komló, Diósgyőr—Eger, Vasas—Szeged, Bp. Honvéd—MTK.

V. forduló (április 2): Szeged—Diósgyőr, Eger—Pécs, Komló—Salgótarján, Dunaújváros—Győr, Ferencváros—Tatabánya, Csepel—Újpesti Dózsa, MTK—Vasas, Szombathely—Bp. Honvéd.

VI. forduló (április 9): Szeged—Salgótarján, Eger—Győr, Komló—Tatabánya, Dunaújváros—Újpesti Dózsa, Ferencváros—Csepel, Bp. Honvéd—Diósgyőr, MTK—Pécs, Szombathely—Vasas.

VII. forduló (április 16): Csepel—Szombathely, Újpesti Dózsa—Ferencváros, Tatabánya—Dunaújváros, Győr—Komló, Salgótarján—Eger, Pécs—Szeged, Diósgyőr—MTK, Vasas—Bp. Honvéd.

VIII. forduló (április 30): Újpesti Dózsa—Komló, Ferencváros—Szombathely, Csepel—Dunaújváros, Tatabánya—Eger, Győr—Szeged, Salgótarján—MTK, Pécs—Bp. Honvéd, Diósgyőr—Vasas.

IX. forduló (május 3): Szeged—Tatabánya, Eger—Újpesti Dózsa, Komló—Csepel, Vasas—Pécs, Dunaújváros—Ferencváros, Bp. Honvéd—Salgótarján, MTK—Győr, Szombathely—Diósgyőr.

X. forduló (május 14): Szeged—Csepel, Eger—Ferencváros, Komló—Dunaújváros, Vasas—Győr, Diósgyőr—Salgótarján, Bp. Honvéd—Tatabánya, MTK—Újpesti Dózsa, Szombathely—Pécs.

XI. forduló (május 17): Ferencváros—Komló, Dunaújváros—Szombathely, Csepel—Eger, Újpesti Dózsa—Szeged, Tatabánya—MTK, Győr—Bp. Honvéd, Salgótarján—Vasas, Pécs—Diósgyőr.

XII. forduló (május 28): Szeged—Dunaújváros, Eger—Komló, Pécs—Győr, Diósgyőr—Tatabánya, Vasas—Újpesti Dózsa, Bp. Honvéd—Csepel, MTK—Ferencváros, Szombathely—Salgótarján.

XIII. forduló (június 4): Eger—Szombathely, Komló—Szeged, Dunaújváros—MTK, Ferencváros—Bp. Honvéd, Csepel—Vasas, Újpesti Dózsa—Diósgyőr, Tatabánya—Pécs, Győr—Salgótarján.

XIV. forduló (június 18): Szeged—Eger, Salgótarján—Tatabánya, Pécs—Újpesti Dózsa, Diósgyőr—Csepel, Vasas—Ferencváros, Bp. Honvéd—Dunaújváros, MTK—Komló, Szombathely—Győr.

XV. forduló (június 25): Komló—Szombathely, Dunaújváros—Eger, Ferencváros—Szeged, Csepel—MTK, Újpesti Dózsa—Bp. Honvéd, Tatabánya—Vasas, Győr—Diósgyőr, Salgótarján—Pécs.

Válogatott labdarúgó-mérkőzések lesznek a következő napokon: április 23: Magyarország—Jugoszlávia, május 10: Magyarország—Hollandia, május 24: Dánia—Magyarország, június 11: Magyarország—Románia.

Elkészült a labdarúgó NB I B tavaszi műsora is. Itt is március 5-én kezdődnek a küzdelmek. Az első fordulóban a következő mérkőzéseket játsszák: Budafok—Oroszlány, Várpalota—Szállítók, Kecskemét—Egyetértés, Pécs—Bp. Spartacus, BVSC—Nyíregyháza, Miskolc—Ganz-MÁVAG, Autóbusz—Székesfehérvár, Bp. Előre—Ózd, Debrecen—Dorog.

K=B=A=N

A Real Madrid az Internazionale elleni BEK nevezőmérkőzésének eldöntő első időpontjául február 8-at ajánlotta Milánóban, a visszavágó termin pedig február 22-ben Madridban. Ha harmadik mérkőzést kellene játszani, akkor a Real Madrid javaslata március 8. Az már biztos, hogy az első mérkőzést a magyar Zsolt, a madridi találkozót pedig a svájci Dienst vezeti.

*

A Békéscsabán a Csongrád megyei vívóválogatott a Békés megyei válogatott ellen 14:2 arányban győzött. A nők 12:4-re, a férfi tőrözők 9:7-re, a kardozók pedig 9:3-ra nyertek.

A békéscsabai országos II. osztályú női egyéni tőrversenyben Ferenczi Éva (Bcs. MTSK) győzött, második Kiss Ágnes, harmadik Tánczos Julianna (mindkettő Szegedi Postás).

Pelé Európába jön?

Könyve kiadatása miatt napok óta Münchenben tartózkodik Pelé, a brazil labdarúgó-válogatott szemefénye. Vele kapcsolatosan szerdán este szenzációs hírt röppentett fel Roland Endler, a müncheni gyáros, akinek vendéglátását élvezi Pelé.

Endler arról nyilatkozott, lehetséges, hogy megegyezés jön létre közte és a Santos között annak érdekében, hogy Pelé egy évet az NSZK-ban töltsön. A cél elsősorban az volna, hogy Pelé Endler rajna-westfáliai nagy vasgyárában kellő tapasztalatot szerezzen az üzemvezetésből és a hegesztőgépek gyártásáról. Ezen idő alatt pedig alkalma volna a labdarúgást is folytatni, valamelyik általa kiválasztott Ruhr-vidéki csapatban.

Pelé még nem nyilatkozott ebben a kérdésben, mindössze azt közölte, hogy csütörtökön Párizson keresztül hazautazik Brazíliába.

ogy a ratlan örökséget, első dolga az volt, hogy száz
erre a arany jutalmat tűzött ki egy történelmi drámá-
; sem- ra. A fejedelmi díjat a zsüri két pályázó kö-
ak, de zött osztotta meg. Jókai Mór „Könyves Kál-
lörröm- mán" című drámáját és Hegedűs Lajos erdélyi
évsze- színész „Bíbor és gyász" című színművét jutal-
a Mi- mazta vele.
Loson-
re, jó Amikor kézhez kapta dús örökségét, termé-
szetesen lemondott tanári állásáról és Buda-
ő őszi pestre költözött, de Nagykőröstől, az öreg gim-
nagy- náziumtól sohasem szakadt el. Haláláig arra
z volt volt legbüszkébb, hogy lemondása után a kő-
annyi rösi presbitérium a gimnázium tiszteletbeli
egy- professzorává választotta, és egykori tanártár-
legna- sai továbbra is leghívebb barátai maradtak.
lt va- Gyakran utazott le Kőrösre, hogy együtt le-
ezést, hessen velük. Jókai is egyik ilyen kiránduló-
van- suk emlékét örökítette meg idézett írásában.
de A koldusszegény mérnökből a magyar iro-
dalom bőkezű mecénása lett. Neki köszönhető,
Társaság kiadásában már
k Shakespeare összes drá-
legnagyobb magyar költők
rdításában. Tomori vállalta
ordítók tiszteletdíján kívül
kiadás minden más költsé-
tséggel, étékes pályadíjak
bőkezűen támogatta az élő
segítő keze elért még az
os anyagi helyzetbe került
oz is. Ó építtetett sírboltot
Ma már kevesen tudják,
átható

TERMÉKENZILABDA-BAJNOKSÁG NŐK

Alapfok

A-csoport

1. Rókusi ált. isk.	3	50: 8	6
2. Erdészeti Tech.	2	35:10	4
3. Rost SE	3	45:23	4
4. Tipográfia	3	12:42	2
5. Gyufagyár	2	2:15	2
6. Ifjú Gárda III.	2	5:31	-
7. Haladás Tsz	3	3:25	-

B-csoport

1. Tömörkény Gimn.	3	58: 6	6
2. Bőrösök	3	40:14	6
3. Vasútforg. Tech. II.	3	26:18	6
4. Kender	3	26:11	5
5. Ifjú Gárda II.	3	8:28	1
6. Szőtme	3	19:36	-
7. Konzervgyár	3	14:43	-
8. IKV	3	8:43	-

DÉL-MAGYARORSZÁG

A Magyar Szocialista Munkáspárt Csongrád megyei és Szeged [illegible] bizottsága és a tanács

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Tóth Sándor
Dél-Magyarország

1966 DEC 30

1021

TISZATÁJ — 1966

Vita a folyóirat idei munkájáról

Dél-Alföld folyóirata, a Tiszatáj idén megjelent 12 számának értékelésére hívta meg lapunk szerkesztőségének kulturális rovata a város kulturális életének munkásait, hogy az elmúlt év karácsonyán megrendezett vitához hasonlóan ezúttal is megbeszéljék, az évi eredményeket, hibákat, s hasznos tanácsokkal, észrevételekkel segítsék a soron következő feladatok megvalósítását. Mint tavaly, ez alkalommal is Havasi Zoltánt, a Szeged városi pártbizottság tagját, az Egyetemi Könyvtár igazgatóját kértük fel bevezető előadásra, aki az 1966-os évfolyam rövid kritikai elemzését elvégezve hasznos szempontokat nyújtott a vitához.

Mint ismeretes, az addig napilap alakjában megjelenő Tiszatáj 1965-ben tért át a folyóirat formára, s a tavaly decemberi összejövetel még azt summázta: az új formátumú lap, már bizonyos objektív nehézségek miatt sem teljesíthette tervezett programját, nem tudta kamatoztatni a a változás jelentette lehetőségeket úgy, miként szerette volna. A próza sovány, jellegtelen volt, melyet kevés gondolatiság, langyos szenvedély jellemzett, s általában a rovatok egészét valami bizonytalanság hatotta át, melynek oka nem utolsó sorban, hogy jelentősebb szépprózaírói inkább alkottak, mintsem publikáltak. Több vállalkozás, nagyobb bátorság kell, eredetiség, s a profiltágítás lehetőleg ne menjen a szépirolalom rovására — volt akkor az általános vélemény.

Most viszont magasabb színvonalon történhetett az értékelés. A vitaalap sem a rovatok aránya, azok funkciójának kérdése volt már, hanem a folyóirat egészének tartalmi vizsgálata, ami természetszerűleg mélyebb, felelősségteljesebb tanulmányozást kíván.

Mit lát ma a gondosan szemlélő olvasó a Tiszatájban? Mindenekelőtt, hogy a sokat emlegetett közéletiség igénye *határozottan kialakulófélben van*, oly módon, hogy ez nem történik a szépirolalmi jelleg rovására. *Magasabb fokú problémalátás, vállalkozó kedv jellemzi a folyóirat munkáját*, a kritikai tevékenység tovább gazdagodott, s ha színvonalban nem is emelkedett, minden esetre jobban koncentrált az általános közgondolkodásra, közízlésre, a helyi kulturális értékekre, ugyanakkor a társművészetek felé is szélesedő nézőponttal tekintett.

A *prózai rovat* is levetkőzte a témaszegénységet: a regények, novellák, elbeszélések többnyire a Tiszatáj régi íróinak tollából születtek, akiknek művészi fejlődését is nyomon követhette az olvasó. *Időszerű, valós társadalmi problémából fakadtak ezek az írások*, s rendeltetésük sem annyi volt csupán, hogy lám, a vidék is lát országos gondokat, hanem *bátrabb tollal merészebb gondolatok is felszínre kerültek.* Az ankéton kialakult álláspont szerint a jövőben kellő körültekintéssel és higgadtsággal továbbra is határozottan támogatni kell a fiatal tehetségek szárnypróbálgatásait — éppen egy erős törzsgárda kialakításának céljából.

Izmosabb, tekintélyesebb lett a *versrovat munkája* is, ami elsősorban helyi értékekkel gazdagodott, de éppen itt van még tennivaló. Egészséges jellemzője viszont a rovatnak, hogy egyre inkább kiszorítja az öncélú bravúrművészeket, s nagyobb teret ad a természetes, emberi hangon éneklő lírának.

Említettük, hogy a *kritikai rovat*, közelebbről annak irodalomelméleti színvonala általában nem emelkedett. Talán azért is, mert nem a legkitűnőbb szakemberekhez fordult a lap, hanem e helyütt is inkább fiatal tehetségek tollának biztosított érvényesülési lehetőséget. Annyi bizonyos, ha ezekből az ígéretekből — mert szép számmal vannak — sikerül komoly színvonalú kritikusgárdát kovácsolni, biztosan megérte a próbálkozás. Jelenleg azonban sokszor nem látni a fáktól az erdőt éppúgy, mint a művészi oldalakon, ahol tavaly kevés volt a szerző, ma pedig nem eléggé válogatott a gárda.

Feltétlen pozitívuma, érdekessége viszont ennek a rovatnak, hogy *a társművészetek közeledését jelzi*, mikor különböző művészetek képviselői írnak egymásról ismertetőket vagy kritikai észrevételeket.

Havasi Zoltán bevezető referátuma után érdekes vita alakult ki részben a lap közéletiségét, részben egyes rovatainak tartalmi munkáját illetően. *Andrássy* Lajos, a lap főszerkesztője elmondotta, a művészeti rovatnál valóban jelentkezett fésületlenség, dilettantizmus, talán éppen az egyébként komoly vállalkozást jelentő *Vásárhely- és a művészet* úttörő kezdeményezésén belül. Jó volt ez a vita, kellett, hiszen a hódmezővásárhelyi festészetről meglehetősen ellentmondó vélemények hangzanak el. Legközelebb — ugyancsak a közéletiség igényének szellemében — ennek szerves folytatásaként közlik *rendszeres tárlatlátogatók* írásait, s nem feltétlenül fordulnak minden alkalommal neves szakemberekhez. Annyi mindenesetre megállapítható, a kísérleti év munkája beért, s a lap szerkezete olyan stabillá vált, hogy a jövőben egyes rovatok időnként elmaradhatnak.

Jelenleg határozott lépteklkel folyik *az új generáció kinevelése*, olyan nemzedéké, mely megtanult látni és bizonyos értelemben írni is. Feltétlenül támogatni kell a fiatalokat.

Ezzel kapcsolatban szó esett a vitában a folyóirat decemberi számának *Forrás* rovatában megjelent írásokról is. Mindenekelőtt a legproblematikusabb, ellentmondásos, több részletében hibás műről, *Ördögh* Szilveszter *Osztályfénykép* című novellájáról. A vitaindító előadás és több felszólalás egyöntetűen megállapította, hogy a fiatal szerző novellája szokatlanul nagy visszhangot váltott ki. Az értékelések javarésze felelősségteljes, meggondolt, józan és jogosan bíráló. Némelyek azonban elvtelenül rosszízű szenzációt is kavartak az írásmű körül.

Tóth Sándor szobrászművész a stabil olvasógárda hiányára panaszkodott. Véleménye szerint, ha a lap egyes szerzőit koncentráltabban szerepeltetnék bizonyos oldalakon, s az olvasó körülbelül tudná, kitől várhat valamit a következő számban, nagyobb érdeklődés mutatkozna a Tiszatáj iránt. Több helyet érdemelnek a szegedi költők is, akiknek nem jelentéktelen táborából valamennyi számban kellene egyet-egyet foglalkoztatni. Fokozottabban ápoljuk saját hagyományainkat, nagyobb előszeretettel gondozzuk értékeinket.

Kovács Miklós, a Somogyi könyvtár munkatársa a Dél-Magyarország és a Tiszatáj szorosabb együttműködését javasolta ennek a célnak érdekében. Azoknak is megbízást kellene adni, akik maguktól nem minden esetben jelentkeznek, de tehetségük közismert. Sokan olvasnának például a tavalyihoz hasonló színvonalas sorozatot *Tóth* Bélától és másoktól.

Értékes gondolatokat mondott *Kovács Sándor* Iván, a kritikai rovat vezetője arról a kérdésről, merre tovább. A kialakult, ígéretes gárda egyfelől biztosítja az esztétizáló, elméleti színvonalat, másfelől viszont változatlanul számolni kell a népszerűség, a popularitás követelményeivel. Minden valószínűség szerint a *kettő egyszerre kell, hogy jellemezze a további munkát.* Olyan kritikai írások kellenek, melyeket az egyszerű munkásember is megért, de az egyetemi tanár sem becsül le. Legközelebb a történeti regényről indul vita — közelebbről *Sánta* Ferenc, *Déry* Tibor, *Passuth* László munkáiról —, s a hozzászólásokat már ezen igényeknek megfelelően akarják irányítani.

Végül a folyóirat versrovatának vezetője *Ilia* Mihály vázolta néhány mondattal a lírai anyag megválogatásának problémáit. Jelenleg rengeteg kézirat érkezik, mégis mindössze hat-nyolc szegedi költőre számíthatnak. Kevés ez a gárda egy folyóirat apparátusához. Ráadásul olyan közönségigény is jelentkezik, mely nem mindig ugyanattól a szerzőtől vár olvasnivalót.

A folyóirat elmúlt évi munkáját értékelő és a jövőre néhány hasznos megjegyzéssel szolgáló ankét tapasztalatait Havasi Zoltán, a vitaindító referens foglalta össze.

Schaár Erzsébet: Fal előtt, fal mögött
Devant le mur, derrière le mur
Перед стеной, за стеной

vényt, hogy annál hitelesebben fejezhesse ki a művészet parcellázhatatlan nyelvén hitét, meggyőződését az élet, a humánum minden akadályt legyőző örök erejében.

S végül, ha Schaár Erzsébetnek rokonát keressük mai művészetünkben, azt nem festők és szobrászok, hanem költők között találjuk meg. Nem térhetünk ki Pilinszky János Harmadnapon c. versének idézése elől, mert ez a kiállítás egészében és a szobrok egyenként ugyanezt a gondolatot illusztrálják, fogalmazzák meg a plasztika nyelvén:

„És fölzúgnak a hamuszín egek,
hajnal fele a ravensbrücki fák.
És megérzik a fényt a gyökerek.
És szél támad. És fölzeng a világ.

Mert megölhették hitvány zsoldosok,
és megszünhetett dobogni szive —
Harmadnapra legyőzte a halált.
Et resurrexit tertia die."

Kovács Péter

Kiállítás Esztergomban
szentendrei festők munkáiból

Az októberi múzeumi hónap alkalmából „Szentendrei festészet" címmel kiállítás nyílt az esztergomi Balassa Bálint Múzeumban; a bemutatott művek a múzeum anyagából, valamint esztergomi magángyűjteményekből kerültek ki.

A tárlat mindenekelőtt az *élő* szentendrei mesterek munkásságáról kívánt képet adni, — két kiváló elhunyt művésztől, *Vajda Lajos*tól és *Ámos Imré*től azonban szerepelt egy-egy mű (Vajdától egy 1937-es szentendrei kollázs, Ámostól egy ülő nőt ábrázoló finom tusrajz), azt jelezve, hogy napjaink legkülönb szentendrei festőinek zömét mily szoros szálak fűzik e két művészhez, elsősorban Vajdához.

Féltucat jelentős alkotást — női alakokat, virágcsendéletet, kisvárosi utcarészletet, egy pipázó önarcképet — láthattunk *Czóbel Béla*tól; közöttük volt az 1932-es „Olvasó nő", amelyet — Czóbelről írott könyvecskéjében — Genthon István „cirógatott fényekkel festett remekmű"-ként emleget. Helyet kapott a kiállításon egy rendkívül szép Czóbel-szénrajz is, — Kernstok Károlyról készült Berlinben, a 20-as években.

Czóbel nemzedéktársának, *Kmetty János*nak egy 1918/20 körüli festménye („Hegyi Beszéd") — fegyelmezettségével, szűkszavúságával, architektonikus jellegével — emlékezetes darabja a kiállításnak. Kmetty e periódusáról írta annakidején a *Nyugat*-ban a kiváló művészeti kritikus, Bálint Aladár: „Képeit nem halmozza túl színekkel, de színei mindig tartalmasak. Amit csinál, az magasan fölötte áll a puszta ábrázolásnak; célja magasabb egység, a jelenségek törvényszerű összefüggésének kifejtése. Kmetty megérdemli, hogy erőkifejtését azzal a szeretettel, megértéssel értékeljük, mint amely életbevágó komolyság, önmegtagadás jellemzi őt."

A *Barcsay Jenő*től szereplő festmények közül kettő — robusztus művek — a 30-as évek ből való („Álló asszony" és „Házfalak"), a többi a művész 1945 utáni munkásságáról ad fogalmat. Legkiemelkedőbb talán ezek közül a „Gyár" című konstruktív szemléletű mű egyik változata, és a mester festőállványos ciklusának két darabja. Barcsay kivételes rajzművészetéről egy tanulmánylap — rajta nyolc-kilenc női fej — nyújt ízelítőt.

A tárlat egyik főhelyén függött *Korniss Dezső* „Tücsöklakodalom" című nagyméretű kompozíciója. Játékos képzelet, színgazdagság, mesteri anyagkezelés a jellemzői e — Weöres Sándor egyik költeménye ihlette — képn
de az úja
rezentati
Bálint
és álmokb
rai-noszta
hető művé
dögök", „T
ctoral", „Kompozíció petróleumlámpával" stb.) és két Biblia-illusztrációja képviselte, míg *Modok Máriát* két nemes hangú kép („Kisleány galambbal" és „Szentendrei háztetők"), *Szántó Piroskát* pedig egy korábbi, szuggesztív színezett tusrajza („Öreg fa", a 40-es évekből) és egy ezüst-rózsaszín-kék kerti kompozíciója az elmúlt esztendőkből. Szántó Piroska ilyen jellegű munkáiról állapította meg — igen találóan — Rózsa Gyula: „A művésznő legfőbb ihletője a természet, elsősorban a virágok, amelyek ezernyi témát, ötletet adnak festészetéhez, s ezernyi lehetőséget költői mondanivalójának közvetítéséhez."

A kvalitásos művekben igen gazdag esztergomi kiállítás anyagát *Mihál tz Pál* egy kis temperaképe („Beszélgető asszonyok"), *Anna Margit* néhány piciny festménye — erősen színes, ízes, groteszk darabok — és *Vajda Júliá*nak egy tisztán fogalmazott, nonfiguratív munkája, valamint *Ország Lili* „Kövek" és „Régi város" című művei egészítették ki.

A kiállítást *Mucsi András* művészettörténész rendezte meg szeretettel, gonddal, nagy hozzáértéssel.

Dévényi Iván

*

Tafner Vidor (1881—1966)

Október 11-én meghalt ötvösművészetünk jeles mestere, a régi magyar ötvösművesség hagyományainak folytatója. Miként folyóiratunk áprilisi számában, a székesfehérvári gyűjteményes kiállításáról megjelent méltatás kiemelte, a sokirányú kísérleteiről is széleskörűen ismert kémikus-ötvösművész alkotásait különleges hely illeti meg művészetünkben.

Döbröczöni Kálmán (1899—1966)

Október 25-én meghalt Miskolcon a hatvanhét éves festőművész, aki nemcsak alkotómunkásságával, de lelkes pedagógiai tevékenységével is érdemeket szerzett szocialista kultúránk magvetőinek sorában. Tragikus véletlen, hogy ez év nyarán bemutatott műveinek miskolci kiállításáról mindössze két hónappal ezelőtt emlékezett meg folyóiratunk.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
MŰVÉSZET

MŰVÉSZET

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:
ARADI NÓRA, D. FEHÉR ZSUZSA, ÉK SÁNDOR, FARKAS ZOLTÁN, GÁBRIEL FRIGYES, POGÁNY Ö. GÁBOR
Kiadja a Lapkiadó Vállalat. Budapest VII., Lenin körút 9—11. Telefon: 221-285. Felelős kiadó: SALA SÁNDOR igazgató
Felelős szerkesztő: POGÁNY Ö. GÁBOR * Szerkesztő: SOLYMÁR ISTVÁN * Műszaki szerkesztő: SÜTŐ LÁSZLÓ
A szerkesztőség címe: Budapest V., Szent István tér 15. Telefon: 125-022
66.3149 Athenaeum Nyomda, Budapest. Felelős vezető: Soproni Béla igazgató. A képanyag mély-, a szöveg magasnyomással készült
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a Posta Központi Hírlap Irodánál (Bp. V., József nádor tér 1.) és a postahivataloknál
Előfizetési díj ¼ évre 30,— Ft. Csekkszámlaszám: egyéni 61 280, közületi 61 066
INDEX 25602

den művészi szándék és kiéli magát a festő néhány gusztusos faktúrában, de úgy, ahogy van ez a csoport nagy nyeresége az újabb magyar festészetnek, mert szélesítik, gazdagítják azt. Racionálisabb gondolkodást visznek a túlnyomórészt lírai piktúránkba, hangsúlyozzák a szerkesztés fontosságát, a halkan dúdoló, tört színek helyett, harsányan kiáltozó kolorittal közelítik témájukat. Szabó István lassan érlelte legjobb művét, az Önarcképet. Szűkszavúan, határozottan fogalmaz, tömörít, törvényt és rendet keres.

Más utakon, de szintén szerkesztett dekoratív módszerrel építi képeit Vecsési Sándor, bár ezúttal nem váltak a feszített formálás által drámai erejűvé művei. Elérte viszont ezt a célt Szurcsik János és Sváby Lajos. Csak annyi a közös művészetükben, hogy a látványi szépért nem áldoznak fel semmit mondanivalójukból. Szurcsik képétől hőkölnek a nézők, sőt egyik kritikusunk ujból eltemeti, nem veszi észre, hogy épen feltámad, megújul. Sváby Tóth Árpádja a kiállítás egyik legelismertebb darabja volt, én Aktját tartom fontosabbnak. A korpust festette, amely tárgyként is felfogható, viszonylat kérdése, hogy vonzó élet lüktet-e benne, vagy a halál hidege süt át a bőrön. Értéke, hogy e kettősséget fel tudta mutatni.

Igazságtalanok lennénk, ha nem említenénk meg Bartl Józsefet, Benedek Györgyöt, Berki Violát, Klimó Károlyt, Papp Gábort és Veress Sándort, akiknek munkái nélkül nem lett volna olyan rangos ez a kiállítás.

A grafikai anyagba becsúszott egy-egy kirívóan gyenge mű, de az átlag színvonal igen magas. Barczi Pál, Gacs Gábor, Gyulai Livius, Lenkey Zoltán, Major János és Rékássy Csaba egy-egy lapja múzeumi értékű. Két alkotó még ebből az elitből is kimagaslik. Gy. Molnár István és Pásztor Gábor. Gy. Molnár rézkarcai hihetetlen finomak, a formai bravúr azonban nem szemgyönyörködtetésért született, hanem a művész aggódó, problémát látó érzéseinek kivetülése miatt. Munkássága évek óta határmezsgyén mozog. Néha átcsúszik egy elvontabb világba, ahol csak sejtelmek vannak, szeretnénk követni őt oda is, de nyomába lépni ott lehetetlen. Máskor — mint a tárlaton — erősebb benne a megértetés vágya, ekkor motívumait felfoghatjuk, gondolatait elfogadhatjuk. Pásztor jeleket keres. Litográf képet készít, hanyagolja a látványt, mert az szűkreszabja a képzelet terét, ugyanakkor szeretne az önkényes, szubjektív, átírt, már-már felismerhetetlen motívumok helyett pontosan értelmezhető jeleket adni. Vissza-visszatérnek a motívumok, az írásjeleket is segítségül hívja. Programmja nagyon jelentős, számos részletben eredményei jók, de még nincs munkája végén.

*

Igyekeztem felidézni a Stúdió 66 kiállítást. Időben, ahogy távolodunk tőle, egy-egy szenzációja feledésbe merült, időszerűsége feledésbe merült. De az a jelentősége nem csökkent, hogy friss erővel, ha tetszik erőszakosan mutatta a művészet és az élet nagyobb igazságát, mint amennyit az előző tárlatok hirdettek. Sok tennivalónk van még, gondolatban is és szervezésben is több problémát el kell rendezni. A vitaalapot a kiállítás magas színvonalon adta meg.

Bolgár Kálmán

Schaár Erzsébet

A történelem még soha nem jegyezte fel az embertelenségnek olyan infernóját, amilyet századunk produkált. De az emberségnek sem ismerték úgy soha az értékét, mint ahogy mi megismertük.

Schaár Erzsébet szobrászatának hőse az egyedül maradt ember. A pusztulásban, fájdalomban egyedül maradt ember, aki csak egyetlen kincsét, méltóságát őrizte meg. A fehérvári kiállítás egyszerre nyújtja a mély megrendültség és az ünnepélyes felemelkedettség érzetét. Álló, ülő és fekvő figurák. Magányosságra ítélt szoborfejek. Lányok és fiúk, nők és férfiak mind, mind egyedül. Akkor is egyedül, ha a szobrász keze nyomán csoportos kompozícióba áll össze soruk. Nincs kapcsolatuk egymással, legfeljebb a tárgyakkal. Egy fallal, amelynek támaszkodnak, egy kopár fával, vagy éppen a puszta földdel. Egyetlen mosolya sincs ennek a kiállításnak, mégis, tán sosem találkoztunk ennyire „optimista" művészettel. Schaár szobrászatának pusztasága nem valami becketti nihilhez vezet. Sőt!

A bejáratnál *Bartók* tiszta tekintete s a *Károlyi portré* céltudatos arcéle fogadja a látogatót, s ők búcsúztatják is. Az emberségnek, a minden fájdalmon és pusztuláson is győzedelmeskedő életnek tudatos hirdetői e bronz fejek. Jelképei és összefoglalói a kiállítás egész mondanivalójának. Mert ugyanezt mondja el a *Kóré* életnagyságú, hihetetlenül elvékonyult, szinte szellemivé fogyott bronzfigurája, aki talán épp a halál kapuján lép be egyedül és kifosztottan, de csöndesen és méltósággal és hittel tisztaságában, ember voltában, s végső soron halhatatlansága tudatában. S ezt mondja el a *Halott katonák* domborműve is. Már foszló tetemek, ruha helyett rongyok, törött puska, elgurult rohamsisak. Végleges és befejezett pusztulás. És mégsem. A pusztulás utáni némaságban a felismerhetetlen hullák mintha átlényegülnének. Már nem egyszerűen fekszenek, hanem visszanyerve, vagy méginkább: megtartva emberségüket szárnyalnak: hirdetik a béke jogát, bátorságot, erőt adva az élőknek.

És sorolhatnánk a többit is. Az elárvult *Bundás nők*-et, a falnak támaszkodó, keskeny ablakon fényhez jutó testetlen alakot, a megbontott ágyon elterült terrakotta-figurát, az *Emlékműterv* felemelt tenyerét. Változatos technikák, meglepő és mégis — vagy nagyonis — hiteles kompozíciós megoldások. Schaár nem ismeri az olyan műfaji megkötéseket, mint a grafikus, vagy festői vagy szobrászi téma. Azt tudja, hogy mit akar mondani, és azt el is mondja. Keze nyomán igazi, erőteljes plasztika lesz a leggrafikusabb kompozícióból is *(Szék)*, térplasztikát épít relief-figurákból *(Kórus)*, felrúg minden tör-

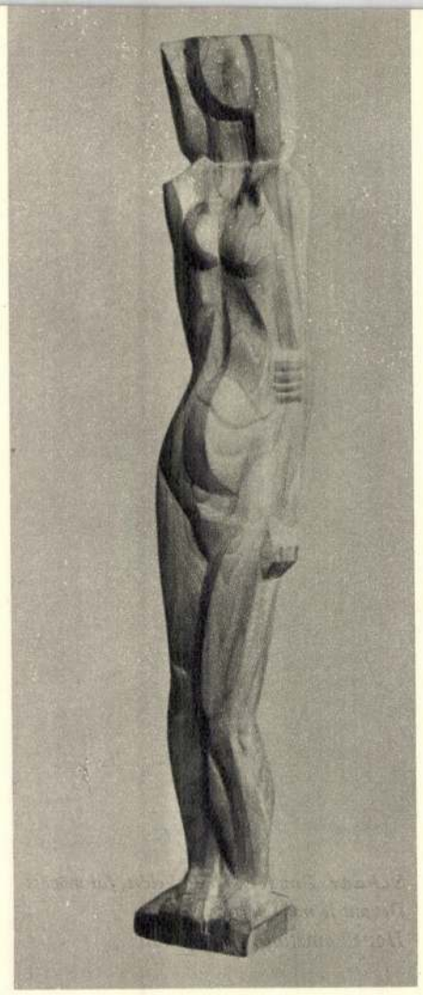

Bányai József: Álló alak
Figure debout — Стоящая

Kiss Nagy András: Esernyős
Femme avec parapluie — С зонтиком

Demény Miklós
Barokk szék palóc ládával
Chaise baroque, avec un bahut palotz
Стул барокк с палоцким сундуком

adott periódus legfontosabb korproblémáit nagyobb közösség számára megfogalmazzák, kifejezik. Vajúdó korunkban, amikor nemcsak ideológiai csatározások, hanem véres háborúk is vannak, a társadalomnak hatványozottabban szüksége van a kor lényeges, legfőbb gondolatait, érzéseit felmutató művek sokaságára. Ugyanakkor azonban társadalmunk van olyan szilárd, elméletünk olyan magabiztos, hogy a kritika és a kulturális politika megfelelően értékelje, jelenlétét tűrje a mellékes, korunkban nem olyan jelentős tartalmat hordozó törekvéseket is. Illusztrálva ezt a gondolatmenetet vegyünk két példát: Egy olyan nonfiguratív mű, amely forma, szín, faktúra vagy vonalszerkezetével vizuális élményt nyújt (és vállalkozásánál fogva csak ezt nyújtja, mert bár tartalmas nézőben felkelthet ugyan összetettebb asszociációs sort, de ez nem a műben levő tartalom egyenes következménye) haszonnal jár, benne esztétikai érték van, csak nem irányítja az élménynyújtás során keletkezett érzelmi, tudati energiát, politikailag fontos, aktuális probléma átgondolására, átélésére. Viszont egy olyan természetelvű ábrázoló mű, amely vagy indulat nélkülin közönyös, idillikus vagy elandalító, szintén másod- vagy harmadvonalban tartja érdeklődésünket, hatása semmivel sem lesz politikailag kamatoztathatóbb, mint az előbbi példáé.

Egyedi esetként tehát súlyos hiba lenne, bármely fajtájú művet ellenségesnek tartani, ezt akkor kéne tennünk, ha képzőművészetünk egészét elborítaná akár egyik akár másik véglet, mert az valóban gondolatelterelő, tudatot leszerelő, dekadens hatású lenne. Amíg a művészetben megfelelő arányban vannak jelen a megfelelő szemléletek és irányzatok, addig azt természetesnek és egészségesnek tarthatjuk.

A Stúdió 66 a kívánt jó arányokat dokumentálta.

A kérdés ilyen művészetszerkezetbeli felvetése mellett a nonfiguratív műveket együttesen és egyénenként is mérlegre kell tennünk. Kétségtelen, hogy korunkra igen jellemző az ennyire elvonatkoztatott művészet és jogos művészeinknek az az igénye, hogy ők is egyenrangú alkotókként mutathassák meg a nyilvánosság előtt munkáikat, de ugyanakkor hamis az az érvelés, hogy ez lenne az igazi, és egyetlen korszerű művészet. Igaz, hatnak gondolkodásunkra, főleg ízlésünkre, közvetve dokumentálnak filozófiát, életérzést, de olyan párbeszéd az alkotó és néző között nem alakulhat ki önkényes, szubjektív nyelvezete miatt, ahol pontosan érthető és átérezhető a művészi szándék és eredmény minden vonatkozása. Ez elvitathatatlan tulajdonsága a nonfiguratív művészetnek, amely korlátok közt tartja. Ezt nem oldja fel az sem, hogyha az alkotó útbaigazító címet ad művének, mert még ilyen segítséggel nem lehet szinkronban követni az alkotó szándékot egyezményes, köztudott jelek hiányában.

Ismeretes olyan vélemény, amelyek szerint a nonfiguratív művészet díszítő funkcióban létjogosult a szocializmusban, de semmi esetre sem táblakép műfajában. A táblakép figuratív, természetelvű stílusban is lehet csak díszítő jellegű, és ez nem politikai magatartás, hanem művészi érték következménye. Technikától és műfajtól nem változik meg a mű társadalmi értéke, hatása. Igény van a lakásba vihető, falra akasztható dísztárgyra, s ezt a funkciót a nonfiguratív táblakép remekül betöltheti a szocializmusban is.

A kiállítás-látogatók megállapíthatták, hogy az a terem, ahol a nonfiguratív művek voltak, összhatásában derűs, mondhatni optimista hangulatot árasztott. Keserű Ilona és Karácsony Gábor gazdag színvilágára örőm volt ránézni, s talán tanulságul szolgál néhány koloritszegény festőnek, hogy érdemes a palettát kibővíteni és kihasználni.

A közönség körében a Népművelési Intézet közvélemény-kutatása alapján a legnagyobb sikert az újnaturalista csoport képei aratták. Lakner László esetében a szakvélemény és a népszerűség egybeesik. Mély gondolatiság, igényes formaadás, ötletgazdagság és erős politikum jellemzi munkáit. Sajnos a nézők nagy részére mély benyomással volt Korga György (kissé lemaradva Kóka, Altorjai, Záborszky) tarkabarka festménye. Piros tollak a Hirosimák emlékezetére cím úgy hangzik és a képpel összevetve úgy hat, mint egy varázsló mágikus szövege. Ez a képzőművészeti hókuszpókusz a laikus nézőt lenyűgözi milliónyi motívumával. Az ilyen közízlésű állapot ellen nem tehetünk mást, mint a talmi értékekkel szemben ellenpéldaként állítjuk a hasonló stílusú kvalitásos műveket. Jól szolgálta ezt a célt a kiállítás rendezése, mert az ilyen jellegű problémákat is kiélezte, polarizálta. Nem szolgálja sem a népművelést sem a művészetfejlesztést azt, ha elkenjük és megkíséreljük feloldani az ellentéteket jó és utánzat, stílus és törekvés, szemlélet és magatartás között.

Nézetem szerint e kiállításra a természetelvű művészek az előző évekkel szemben, nem küldtek rendkívüli minőségű munkákat. Ugyanis, ha eddig a zsüri megfelelően lefejtette volna a valóban realistáktól a csak természetelvűeket, akkor nem fullad középszerűségbe, unalomba sok-sok tárlatunk. Ezúttal az összkép mégis jobb volt, szintén a rendezés jóvoltából. Egyéniségek bontakoztak ki és a gazdaság, sokféleség jobban visszaadta az élet dinamikus mozgását. Egy művész gondolatvilágát műveinek együttesében jobban felmérhettük, értékelhettük. Melocco Miklós három portréja láttán megerősödött az a meggyőződésünk, hogy van kivezető út a sokszor unalmas, akadémikus beruházási munkák szokványából. A gondos, saját kezűleg kivitelezett kövek külső szépsége egy bizonyos belső rendet fed, amely az esztétikai ítéleten alapszik. Az átélt témáról az alkotónak hiteles, sajátos véleménye van. Ez vezeti megingás nélkül a szobor készítés során, nem a művészi normára, hanem a mondanivalóra koncentrálva. Melocco intellektuális művészete mellett a tárlat másik szobrászati csúcspontja Papachristos Andreas érzéki figuráiban volt. Az alakzatok sziluett kompozíciója a jól megértett plasztikai korszellemből alakult ki. Zárt világ, amely a térben határozottan tagozódik. E nagyobb formákon belül érzékeny, néhol már-már buja érzékiséggel bomlanak ki a kisebb motívumok.

Más stílussal fejezi ki magát Bányai József, Laczkovich Alice, Meszes Tóth Gyula, Samu Katalin. Valamennyien a kiteljesedés küszöbén állnak, talán csak egy jól megválasztott téma, vagy szerencsés hangulat hiányzik ahhoz, hogy végkép beérkezzenek. A felsoroltakon kívül Kiss Nagy András, Ligeti Erika és Czinder Antal érmei jelentik a plasztika első osztályú értékeit. Ez a szám ezúttal aránytalanul kisebb volt, mint amennyi jó kvalitást és elismerendő eredményt a festészetben találunk.

A piktúra területéről szóljunk elsősorban egy konstruktív alapú iskoláról, amelynek legjobb tagjai Gerzson Pál, Baska József, Csik István, Deim Pál, Szabó István és még ide kapcsolható Fóth Ernő és Paizs László is. Dekoratív, intenzív színvilág, síkban tartott ábrázoló módszer jellemzi munkásságukat. Egyszer-egyszer úrrá lesz rajtuk a díszítményesség, néha a felületre tolakszik min-

biztosítja. Soron következő kis bronzaiban is a kompozíciós elemek egyensúlyi helyzetét kísérletezi ki, a bonyolulttól jut el a lényegesig. Portréiban viszont a több oldalról tanulmányozott, nyugalmi helyzetében megfogott modell telítődik szobrászi izgalommal. A formálás során mindkét esetben nagy szerep jut a felületnek, a mozgalmas mintázás nyomának, a fénnyel és árnyékkal telehintett apró domborulatoknak. Legjobb műveiben a valóságból kiinduló összefoglalást, lényegi kiemelést végzi el. Felesége arcképén már a klasszikus és modern felfogás egészséges ötvözetét üdvözölhetjük. S ami a legfontosabb, Tóth Sándornál az érzelmi tartalom fokozódása állandó, a formai egyszerűsítés nem szegényíti, nem hidegíti el munkáit.

Kisplasztikái közül az Ikrek című emelem ki, amely két azonos mozgású és felépítésű figurát eredeti kompozíciós ötlettel helyez egymás mellé. Kitűnően érzékelteti azt a folyamatot, amelyben a közös mozdulat játékos jelentése szigorú belső plasztikai törvények alkalmazásával egyértelművé és meggyőzővé válik.

Az utóbbi év termésében az érzelem szordinósabb hangot kap. Az élet titkainak elragadtatott csodálata helyébe — amely a lemezeken még gátlástalanul érvényesült — megfontoltabb és sűrítettebb, frissebb formává érett pszichológiai tartalom lépett. Az ülő és zenélő figuráknál az ábrázolást kiegészítő, de a formaritmus megteremtésében nélkülözhetetlen tárgyak kompozíciós harmóniájára ügyel. Ezekben jól megfigyelhető az előadásmód sűrűsödése, egyszerűsödése. Sok rajztanulmány és szoborvázlat előzi meg a kisbronzokat, s ezek önállóan megállják a helyüket, különleges rajzi készséget bizonyítanak. Érmei, akár portréigénnyel, akár szimbolikus mondanivalóval készültek, a tenyérnyi felületnél jóval szélesebben fogják be a teret, intenzivitásukat fokozza a míves megmunkálás. Hasonló jelenséget látunk az Ikreknél, ahol a figurákat körülölelő levegő is részt kér a kompozícióból. A testek téri összefüggéseinek kimunkálása, a csoportok harmonikus fűzése adja gazdagon árnyalt rajzainak értékét.

Miskolcról Vásárhelyre, majd Szegedre került. A pedagógus munkát a tanácsi funkcionáriuséval cserélte fel. Eseményekben nem szűkölködött tehát ez a hét esztendő. Legnagyobb eredménye mégis az, hogy e nehéz szakaszban is jó művekben vizsgáztatta határozott alkotói elképzeléseit.

D. Fehér Zsuzsa

Tóth Sándor: Kisplasztika
Petite sculpture — Мелкая пластика

Gondolatok a Stúdió 66-ról*

Az Ernst Múzeumban ez évben rendezett fiatal képzőművészek kiállítása meglehetős szenzációt keltett. A fokozott érdeklődést az váltotta ki, hogy e tárlaton egy kabinetnyi nonfiguratív mű is szerepelt; az anyag úgy volt rendezve, hogy az egyes, határozottan megkülönböztethető stílustörekvések egy-egy terembe kerültek, sőt lehetőleg egy művész több munkája egymás mellett szerepelt; továbbá a kiállítást a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának vezetősége válogatta ki és szinte már készen, megrendezett állapotban mutatta be a Képző- és Iparművészeti Lektorátus zsűrijének, amely a válogatást öt nem jelentős változtatás mellett elfogadta. Ez utóbbi, természetesen a szakmai berkekben okozott furcsa izgalmat, mintha ez a módszer nem lenne természetes, mások által is hasznosan járható út.

Mielőtt választ keresnénk arra, hogy a jövő szempontjából mi a jelentősége a Stúdió 66 „szenzációs" kiállításának, számolnunk kell még néhány olyan faktorral, amely részben meghatározza, részben színezi ítéletünket. Ezek közül elsőként kell említenem, hogy a magyar közönség általában nem ismeri a legújabb képzőművészeti stílustörekvéseket és szenzációként hat egy-egy formai különlegesség. A nézők nagy részére a művek külsődleges, felületi jelei hatnak, azt vagy rögtön elutasítják anélkül, hogy megkísérelnék megérteni, értelmezni, vagy pedig hívévé szegődnek a mű kvalitásától függetlenül azért, mert divat a modern követése. A tényleges helyzet hatásvizsgálatát súlyosan befolyásolja, hogy bizonyos irányzatokról előítéletszerű köz- és kritikai vélemény van, például a nonfiguratív forma a szocializmustól idegen eszméket hordoz, a természetelvűség pedig egyenlő a realizmussal, és az a szocializmus irányába hat. Ez a primitív kategorizálás politikai álláspontú csoportosulást eredményez a képzőművészetben önálló véleményalkotásra még éretlen közönségben, azaz például a nem progresszív nyugatimádók lelkesen tapsolnak a különleges formáknak, mások pedig kizárólagos témákat kérnek számon.

Ilyen jellegű megnyilvánulás volt a Magyar Ifjúság szerkesztőségi cikke, amikor elemzés, megnevezés, bizonyítás nélkül súlyosan elmarasztalta a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának vezetőségét, amiért a szocializmustól idegen törekvéseknek helyt adott, sőt „magas piedesztálra" helyezett a kiállításon és ezzel a Budapesti Ifjúsági Napok eseményei közé becsempészett valami gonoszat.

Az újabb képzőművészeti törekvésekről nem mondták ki még az utolsó szót, sőt aligalig hangzott el érdemleges elemzés a magyar szaksajtóban, elsősorban azért, mert nem voltak ilyen művek láthatók kiállításaink falán. A Stúdió vezetősége ismerve azt a helyzetet, hogy az alkotók között volt és van néhány jó indulatú és tehetséges festő, szobrász és grafikus, akik természeti formák ábrázolása nélkül próbálják kifejezni korukat és magukat, továbbá a reprodukciókat vagy a külföldi tárlatokat ismerő közönség látott már hatásos, izgalmas nonfiguratív műveket, ezért a képzőművészeti mozgást ilyen vonalon is érdeklődéssel figyelik, nem vonják meg a szélsőségesen fogalmazóktól azt a bizalmat, hogy hátha kikerekedik ebből a dinamikus próbálkozásból valami olyan új ábrázolásbeli és kifejezésbeli áramlat, amely termékenyítőleg hat és megújítja a hazai képzőművészetet; érdekes inspiráló művekkel gazdagítja majd a szocialista kultúrát. Ilyen helyzetben a Stúdió vezetőségének arra az álláspontra kellett helyezkednie, hogy a megjelenés lehetőségét minden jóhiszemű törekvésnek meg kell adni, és a kiállítás rendezősége bánjon egyenlően a különböző stílusú alkotásokkal, végezetül pedig serkenteni kell, hogy a látható példák alapján meginduljon a társadalmi vita a művek értékéről, hasznáról. (A Magyar Képzőművészek Szövetsége közgyűlésén hasonló elképzeléseket hangoztattak.)

Megállapíthatjuk, hogy a Stúdió ezzel a kiállítással tudatosan jó szolgálatot tett az egész magyar képzőművészetnek, a kultúrának, mert mozgásba hozta az álmos értékelést, vitára késztette a sablonos megítélést azzal, hogy nyilvánosságra hozta a szélső pontokat. Letagadhatatlan, hogy mű és mű között, irány és irányzat között versengés, küzdelem folyik. A tudományban ismert tétel, hogy egy adott problémának csak egyetlen helyes megoldása van, viszont a művészet számtalan helyes megoldást feltételez. Különböző indulatú, témájú, formájú művek egyaránt kifejezhetik a társadalom szellemi arculatát, annak egy részét, érzelmi állapotát, sőt a legfőbb igazság az, hogy az élet sokkal gazdagabb, semhogy azt valaha bármilyen sokrétű művészet is kimerítse. Mindezek ellenére a különböző szemléletek és stílusok nem békésen rétegződnek egymás mellé, hanem az újért, a tökéletesebbért, a reveláció felé haladtukban egymást tagadják, áthatva egymásba hanyatlanak vagy megújulnak, változnak, fejlődnek. Tekintettel arra, hogy egy társadalom sohasem lehet olyan homogén, hogy abban különböző tudati, pszichológiai, hangulati és ízlésbeli különbség ne legyen az emberek között, ezért a különböző jellegű művek, különböző embercsoportok számára lesznek hasznosak, kedvesek. A kultúra ezért tűri meg, sőt feltételezi a differenciált művészetet.

Mindennek van egy másik oldala is. Egy feltételezett harmonikus világban is vannak (kell, hogy majd legyenek) időszakonként jelentősebb művészi áramlatok, amelyek az

* Szerkesztőség szívesen adna helyet további gondolatok közlésének a fiatalok legutóbbi tárlatairól.

Viorel Marginean: Télvége
Fin d'hiver — Конец зимы

nyi a közös vonás, mint az eltérés. Ha a körülmények eltérőek is, az alapfeltétel ugyanaz: a nép érzés- és gondolatvilágát, vágyait, örömeit és bánatait kell kifejeznünk a képzőművészet sajátos eszközeivel. Ha ez a kifejezés egyéni vallomás jellegű is — hiszen ezt nem is nélkülözheti — mégis magán hordja azt a kulturális légkört, amiben fogant. Magánviseli társadalmának, népének jellegét is. Egyedi és tipikus is egyszerre minden igaz műalkotás. A jelentős kultúra pedig a népek közkincse. Ezért érdemes és fontos az egymás megismerése. Az igazi érték megismerése pedig rokonszenvet és barátságot szül. Az elemzés: az azonosságok és különbözőségek felfedése, gazdagítja önismeretünket, tanulságot, bátorítást jelenthet. Szemléletünk gazdagsága függ hagyománytól és tájékozottságtól, lehetőségektől és igényektől. Ezekben a kérdésekben pedig szintén meg kell találnunk egymás kezét.

E kiállítás azt bizonyítja, hogy román barátaink képzőművészete erőteljes lendülettel bátran kezdeményező periódusába lépett. Jelentős eredményeket ért el a korszerű kifejezési eszközök kialakításában. Az itt kiállító 9 festő és 6 szobrász munkássága ha nem is lép fel a teljes keresztmetszet igényével, mégis meggyőző képet ad arról, hogy színvonalas, széles skálájú és további lehetőségeket magában rejtő a mai román képzőművészet. Alkotásaikra humanizmus és elmélyült mesterségbeliség jellemző. Szobrászatuk az anyagot: fát, követ, fémet jól ismerő is tiszteletben tartó, festészetük szín- és rajzkultúrára valló, s mindkettő eszmeiséggel telített.

E kiállításon egy-két idősebb művészük is szerepel. Rájuk természetesen még a század eleji szemlélet jellemző. Ez mutatja a román festészet XX. századi kiinduló pontját. A kiállítók többsége azonban a fiatalabb vagy középgenerációhoz tartozik. Az ő műveikből a közelmúltat, jelent és a jövő lehetőségeit ismerhetjük meg.

Nagyon rokonszenves az a mód, ahogy e művészek egy része kapcsolódik a román népművészethez, annak szín- és formavilágához, és ennek elengedhetetlen részeként szellemiségéhez. Ez a népi hangvétel többféle változatban is jelentkezik. Vannak művészek, ahol a nép tartalmi és témavilága nemesen ötvöződik századunk korszerű, európai formai törekvésével. Van művész, kinek elvontabbnak tűnő műveiből a román népballadák költői víziója csendül ki. Megtaláljuk e kiállításon a lírai kifejezési eszközöktől a kontrasztosabbig azt a skálát, amely nemzeti képzőművészetüket jellemzi. Realisztikus, a látvány elemeire épített művek mellett dekoratív műveket épp úgy meglelünk itt, mint elvontabb, inkább a kép törvényszerűségeire építetteket. Ugyanez a gazdagság jellemzi e tárlat témavilágát is. Ismétlem: mindezt egy friss, örömteli lendületben, igényességben.

Amit e megnyitó szűk keretein belül említhettem, az csak a jelenség. A mélyebb elemzés műkritikánk feladata.

A nagytétényi Bútormúzeum új kiállítása

Az Iparművészeti Múzeum az ország egyik legnagyobb kulturális tárháza, mégis kincseinek jó részét kénytelen raktárban tartani, vagy csak váltakozó kiállításokon bemutatni és azután a fájdalmas szükségszerűségnek engedve — ismét lebontani. Annál nagyobb öröm, hogy egyik legjelentősebb gyűjteményének, a bútorosztálynak külön és állandó hajlék alakult ki a nagytétényi kastélyban.

A bútor különleges műfaj: a legérzékenyebben követi az építészeti stílusokat, épületbelsőben, intérieurben gyökerezik, mindazonáltal az otthonokban gyakorlati feladatokat tölt be, a mindennapi élet szükségleteit elégíti ki. Ez a kettősség határozza meg a bútorkiállítás előfeltételeit. A bútor architektonikus keretet kíván és az otthon melegét, hogy necsak tudományos preparatum legyen, hanem az egykori élet beszédes, közvetlen tanúja. Az új kiállításban ezek a problémák a legszerencsésebben oldódtak meg.

Az Iparművészeti Múzeum hatalmas pionír munkát végzett, amikor a nagytétényi kastély keretében bútormúzeum megszervezését és rendezését vállalta. A feladat bonyolult és nehéz volt, sok odaadást, és kitartást kívánt. Romeltakarítással kezdődött és a szép barokk kastély fokozatos restaurálásával folytatódott, hogy évről évre egyre több termet és teremsorokat állíthassanak helyre a kiállítások céljaira. Csak ezután következhetett a további munka, a kiállítások megrendezése. A kívülálló nem is sejti, hogy egy-egy kiállítás megrendezése mennyi küzdelemmel, fáradsággal jár, hány tudományos és gyakorlati problémát kell megoldani, mígnem a kiállítás anyaga tudományos és esztétikai szempontból megnyugtatóan elrendeződik.

Az Iparművészeti Múzeum kitartó és küzdelmes munkájának szép eredménye, gazdag gyümölcse a nagytétényi kastély múzeum. Erről tanúskodik mind a régebbi kiállítás, az első emelet teremsora a XVIII. századi bútorokkal, mind pedig a mostani kiállítás új sorozata három évszázad bútorremekeivel a XV. századtól a XVII. század végéig. A gyönyörű építészeti milieuben a bútorok meleg otthonra találtak, ahol egyenként és zártabb együttesben is kiválóan érvényesülnek. A korai darabok a sík mennyezetű nagy teremben, a későbbiek pedig a nagyon hangulatos boltozatos szobákban.

Az első terem gazdagon és szép, harmonikus együttesben tárja elénk a gótikus és renaissance bútorművesség alkotásait. A hatalmas kétszárnyú tiroli szekrény, dúsan faragott gótikus lombdíszével reprezentatív módon mutatja be az északi gótikát, de nem kevésbé tanulságosak az egyszerűbb külsejű, mégis igen jellegzetes gótikus ládák. Az olasz renaissance otthon kifinomult kultúráját érzékeltetik a nagy hátasszékek, karosszékek, a kis ládapad, és a szebbnél szebb cassonek. Utólérhetetlenül nemes faragott ornamentikájuk, finom intarziáik különösen lebilincselik a szemlélőt.

Egészen más jellegű a spanyol renaissance terem. A bútorok alapformái súlyosabbak, díszítésük pedig keletiesen gazdag. A különféle anyagok is fokozzák a hatást. A hátasszékek aranyozott bőrkárpitja, a pompázatos kabinettszekrény ébenfa és csont részletei, egy másik szekrényke aranynyomásos bőrborítása különleges jelleget adnak az általános korstílushoz igazodó tipikus bútordaraboknak.

XVII. századi magyarországi bútorok – Meubles. Hongrie, XVIIe siècle – Мебель. Венгрия, XVII в.

A spanyol színesség után jólesően hat a németalföldi bútorok színben és formában egyszerűbb, nyugodtabb stílusa, a késő renaissance újabb változata. A díszítő anyagok: gyöngyház, teknőc, elefántcsont jobban belesimulnak az alapanyagba, a fába, csupán csak annak alig hangsúlyos kísérői.

Nagyon változatos a német késő renaissance szoba berendezése. Stílusukon feltűnő az architektonikus elemek bőséges alkalmazása. A nagy szekrény kettős ajtaját késő renaissance fülke-architektúra tagolja, de túlhangsúlyosan. Sokkal mértéktartóbb a menynyezetes ágy felépítése és különösen vonzóak, a szép, intarziás svájci ládák.

Külön kell szólni a hazai bútorművesség kitűnő darabjairól, melyek mind szépségükre, mind megmunkálásukra nézve a külföldiekkel egy színvonalon állnak, azokkal teljesen egyenrangúak. Az első nagy teremben kitűnik a szép erdélyi asztal, és a gyönyörű intarziás ajtó. A teremsor végén pedig két szoba eleveníti meg előttünk a XVII. századi magyar otthont. Kedves ülőbútorok népesítik be a boltozatos szobákat, ablakfülkéket: a nagy füles karosszék, a színes bőrkárpittal bevont karosszék, meg a ritka teljes ülő garnitúra, színes hímzett kárpitozással. Mellettük családi címerekkel ékes szekrények meg ládák egészítik ki a nagyon szemléletes képet.

Valamennyi teremben a bútorokon imitt-amott elhelyezett egykorú kisebb tárgyak, ón- és fayence edények, kis festett ládikók idézik vissza a régi interieurök hatását. Ugyanezt a célt szolgálják a falakon elhelyezett képek, családi arcképek, tükrök, keretek.

A kiállítás rendezése alapos tudással, nagy gonddal, odaadással, szeretettel és mértéktartó jó stílusérzékkel készült. Batári Ferenc, az Iparművészeti Múzeum fiatal munkatársa, nagyon szép és jó munkát végzett, melyben sokan találnak majd örömet és tanulságot.

Balogh Jolán

Tóth Sándor kiállításáról

A fiatal szegedi szobrász katalógusában egy Leonardo-idézet olvasható: „Aki nem a természetet, a mesterek mesteret választja mintaképül, hiába fáradozik". — A mottóhoz híven Tóth Sándor szegedi bemutatója következetes és komoly művészi munkáról adott számot.

1933-ban Miskolcon született s 1959-ben a Képzőművészeti Főiskolán szerzett diplomát. Több mester osztályán is megfordult, nem restelli azokat az éveket sem, amikor a pontos mintázást tanulta, a természet formáinak közvetlen megfigyelésével. De nem is sietett elfeledteni azt, ami az ifjú művészek kibontakozásában segítséget adhat: a valósághoz simuló, odaadó plasztikai megjelenítést. Munkásságának hét esztendeje nem szolgál vitát szító meglepetésekkel. Fejlődését a formai egyszerűsödés belső törvénye diktálta. Az első időben lemezdomborításaira figyeltek fel a lírai tartalom és a formaérzékenység hívei, s a kiállításokat látogató közönség is szeretettel emlegette bensőséges jeleneteket bemutató kompozícióit. Érdeklődése központjába a szerelem, két ember összetartozása, majd a születés nagy misztériuma került. S miközben hírt adott a családi élet eseményeiről, s megörökítette áldott állapotban levő asszonyát, a feleség lábánál térdeplő önmagát és az anyához húzódó gyermekeket, szobrászi hite is erősebb lett. Megértette, hogy az élet minden mozzanata a művészi kifejezés páratlan lehetőségeit hordozza magában.

A szegedi Képcsarnok helyiségeiben rendezett kiállításán lemezeit nem láthattuk, helyettük másfél tucat kisplasztikát és egy sereg érmet. A legrégebbi munka a diploma év dátumát viseli. A Bányász című kisplasztikában felfedezhetők az egyéni formálás jegyei, nevezetesen, hogy a nyugalmas alapállás a mozgást csak sejteti, s a feszültséget a karok, lábak, munkaeszközök elhelyezése

körében. Látni ebből, hogy az a népiesség, melyet Faludi mellett Dugonics indított el, lassan, mondhatnám lomhán nyomult fel, és mert nemesi-feudális népiesség volt, úton-útfélen tisztelegni kényszerült a feudális mentalitásnak igazán megfelelő latinság előtt. Elmaradt tehát némileg a felvilágosult élcsapat mögött.

Az 1780-ban megjelent *Ulisses történetei*-ben mégis figyelmeztet egy és más arra, hogy az *Etelka* világa, stílusa, ábrázolásmódja felé vezet Dugonics írói fejlődése: leginkább az, hogy az Odüsszeia regénnyé alakul át, és hogy Dugonics népiessége kezd kibontakozni. Homérosz pásztorvilága és a magyar vagy szegedi pásztor-paraszt világ közt most tünedezik fel a rokonság, a réginek a népiességen keresztül történő ábrázolása, mint tudatos gyakorlat, kezd megvalósulni. Az eredeti cselekményétől ott távolodik el az író, ahol beömlesztheti a résekbe saját, főleg gyermekkori, szegedi élményeit, ahol a rikító, harsány színezés iránti vágyát teljesen kielégítheti a népnyelvi fordulatok alkalmazásával, a népszokások felidézésével. Nincs kétség afelől, hogy Dugonics nagyszerűen megfigyelte és leírta a népélet külső formáit, a pásztorélet hierarchiáját, az emberi érintkezés, párbeszéd elemi formáit. Korlátozott kör ez, igaz, nem is megy mélyre, szintúgy igaz. De valódi, szemléletes, egy elsüllyedő világot tartogat fenn: s ez még igazabb.

Még egy pár év, és itt az országos siker, az *Etelka*. Toldozott-foldozott Odüsszeia? Nem! hanem a magyar ősidőnek, a honfoglalásnak képe egy oly — aktuális — nemesi oppozíció szempontjából, mely a népi magyar nyelv végtelen bőségébe, közmondáskoszorúkba, szólásfüzérekbe öltözik, tárgyi, szakmai szókészletekbe rendezhető gazdagsággal, ami az írói felkészülés okosságát, tudatosságát is mutatja. Ez a honfoglalás nem a csatáké, hanem a berendezkedésé: a jó piarista, szegedi polgársarj hogyan is vállalkozhatnék őrjöngő harcok leírására, mikor az ő meggyőződése az, hogy a *jelenlegi népi* nyelv a társas kapcsolatok, az ünnepek, a vadászatok, a halászatok, a beszélgetések és udvarlások, vagy az erős pörlekedések szintjén tartotta fenn az *ősit*, a *honfoglalás korit*?

Mégsem volt könnyű kiadatnia az Etelká-t. 1786-ban befejezte, de még két évig „simogatta", mint írja, vagyis: a fiókjában tartogatta s javítgatta. Várt az alkalomra, és hosszú ideig másolgatnia is kellett szövegét. Aztán Pestről felküldette — Budára. Méghozzá egy kicsapott jezsuitával vitette fel — írja, hátha az jobban forgolódik a helytartótanács körül. De csak fektették a kéziratot. Mikor aztán az élelmes kiadó, Füskuti Landerer Mihály megsürgette, Dugonics maga ment fel, s azt kapta válaszul, hogy tetszik ugyan a budai cenzornak a mű, de nem meri approbálni, küldje csak fel Bécsbe, ott bátrabbak a magyar cenzorok. Így is történt. Három nap alatt engedélyezte a bécsi cenzúra. Dugonics írja: „Így tehát azon Etelkám, kit a magyarok Budán el akartak sikkasztani, a bécsi németektől megszerettetett és napvilágra méltónak ítéltetett." Ebben csak az a szemernyi hamisság, hogy Bécsben németek szerették volna meg az Etelkát. Nem: magyarok engedélyezték, akik nem voltak oly szűk látókörűek, mint a pest-budaiak. Mint ahogy a Bécsben kialakuló magyar sziget, a Bessenyei körüli is előtte járt annak a mozgolódásnak, mely a hazai területen lassabban, nehézkesebben jött lendületbe.

Dugonics ekkor az egyetem rektori méltóságát viselte Pesten, mert oda helyezték át az egyetemet a budai várpalotából. Népszerű professzor: bár jól tud németül, magyar és latin nyelven tanít. Diákjai nem jelentik fel, pedig tehetnék. Aztán jön a siker: pénz nem sok, mert a kedves kis metszetekért is fizetnie kell. 80 példányt adnak neki tiszteletdíj fejében, à 2 rénes forint, ami 160-at tesz, de abból 70 forintot vissza kell fizetnie a metszetekért. A második kiadásért 100 forintot kapott. Ha figyelembe vesszük, hogy nyugdíjazásakor, nagy nehezen elismert érdemeiért, elnyerte az évi 800 forintot, ami havonkéti kb. 66 forintnak felelt meg, akkor kiderül, hogy az Etelká-ért, ami egy kis vagyont hozott be a kiadónak, még a kéthavi fizetését sem kapta meg az író, ami bizony azt mutatja, hogy az 1780-as és 1790-es években kapitalista kizsákmányolás is volt már Magyarországon a könyvek kifizetése körül, és Dugonics, az első magyar könyvsiker országos nevű szerzője, éppoly békésen fejet hajtott e gonoszság előtt, mint a többiek, akik utána jöttek.

Nyilván azért, mert kiszolgáltatva érezte magát a kiadóknak. Azok pedig jó szerzőt találtak fel Dugonicsban. Csoda-e, ha meg akarta hosszabbítani az Etelka sikerét? Írt tehát új regényt, *Az arany perecek*-et (1790), de abban már nem az országnak, hanem csak „egy különös nemesi háznak zűrzavarjaiba" avatkozott bele. Megkérte aztán a legfőbb hivataloktól a magyar nemességet is. Ám furcsamód elutasították, talán nem volt elég erős protekciója Szeged város ajánló levelében. Vagy talán a monarchia, melynek annyi ostoba tagja uralkodott Magyarországon, *ez* a monarchia visszaijedt volna szolgalelkű tanácsosainak referálása alapján az igazán nem forradalmár, de nyugtalankodó Dugonicstól? Nem tudhatjuk. Az áhított nemességet nem kapta meg.

Aztán műve, saját akaratából is, átment a színpadra. Rengeteget írt még, de egyik írása sem közelítette meg az *Etelka* érdemeit és szépségét. Még az eredetiségét sem: amit az *Etelka* eszmei összetevőiről elmondottunk, azt nem mondhatjuk el a *Jeles történetek* c. drámasorozatról (1794) vagy az *Etelka Karjelben* c. szomorkás történetről, mely tk. dráma, a híres regénynek a folytatása. Dugonics *Toldi Miklós*-a, *Kun László*-ja pedig megannyi rossz, utolsórangú német eredetiből való magyarítás. Legsikerültebb drámai műve, a *Báthori Mária*, szintén német minta nyomán készült, de van benne valami, ami megragadta az utókort: Erkel ily című operája Dugonics drámájának szövegén alapul. Mindez mégis mögötte maradt az *Etelká*-nak.

Csokonai már tisztelgett előtte — s elgondolkozunk most: tudta-e vajon Dugonics, hogy a magyar irodalom egyik legnagyobb költője ölelte át őt? Bizonyosan nem. Csokonainak *Dugonics oszlopa* című versét a *Szerecsenyek* c. könyvének második kötetében (1798-ban) adatta ki. Mondanom se kell, hogy ezek a szerecsenek (Heliodorosz Aithiopikájának hősei) már felettébb szögediesen beszéltek.

Kazinczy is elismerte Dugonics érdemeit, éspedig a Pályám emlékezetének készülő változatában. Drámaírásának stílusa még Katona Józsefet is befolyásolta első műveiben. Ha a hivatalosaktól nem is, a hazaiaktól minden elismerést megkapott.

Talán ezért is, mindhalálig dolgozott. Jolánka című regényével pedig (1803-ban) még egyszer s utoljára makacsul meg akarta ismételni az Etelka sikerét. De csak egy másfélezer lapnyi kalandos, igen bonyolult történetet szőtt össze benne Etelka lányának és Gyula vezér fiának képtelen kalandjairól. Elég említeni, hogy Voltaire Zadig-ját is megmagyarította egy német átdolgozás nyomán, de arról az ifjú, 18 éves Kölcsey valami nem kegyeletes bírálatot írt: „Elmésségе ezen könyvnek a magyarban is szembetűnő, noha azt az Öreg a maga caprice-jainak feláldozta." Az Öreg — szabad-e így emlegetni egy csakugyan öreg, de tisztelt írót? Jó, hogy Dugonics erről már nem szerzett tudomást. Hát még a szeszélyek? De akkor már felhagyott a szépirodalommal. Történelmi műveivel a regényirodalom káros hatását akarta ellensúlyozni, kedve szerint csak a magyarok szittyai történetein dolgozott, tegyük hozzá, reménytelenül. Mert utolérni önmagát, az Etelka sikerét megismételnie nem sikerült. Lehetett még hatása a romantika oly kitűnő nacionalista történetíróira, mint Horvát István, de többre nem futotta energiájából: Kölcsey, Vörösmarty tisztelte az emlékét, de egy kicsit mosolygott is rajta.

Élete utolsó éveiben, amikor Szegeden élt, 1808-tól 1818-ig, családi körben, csak egy művön dolgozott, és az Etelka után alighanem a legfontosabbikon: a *Magyar példabeszédek*-en. Két kötetében óriási anyagot halmozott fel, mely nyelvészeti és néprajzi szempontból talán még ma sincs kellőképp feldolgozva. Látom ilyenkor az öreg, hetven-egynéhány éves Dugonicsot, amint elvegyül a nép közé; ott van a vásárban, beül a készülő hajómederbe a superok közé, s nyugodtan jegyezgeti, ami érdekeset, jellegzeteset e hajóépítők beszéde a felszínre vet. 1818 júliusában, 150 évvel ezelőtt, csöndesen, lankadó erővel, fájdalmak nélkül hunyt el.

Szerették s ezért mélyen gyászolták az egész országban, még a német újságok is.

Dugonics vitte be a magyar nyelvű közvéleménybe — Attila helyett — az Árpád nevéhez fűződő honfoglalásnak és a vele összekapcsolt berendezkedésnek egész költőies világát.

Dugonics támasztotta fel, egy nemesi, egyoldalú, szűkös szemléletű magyar ellenzék védelmében azt a tarka, de gazdag, ritka szépségű magyar nyelvi örökséget, és azt a magyar folklorisztikus hagyományt, mely aztán előbb-utóbb elvált a reakciós nemesség emlékétől.

Dugonics volt a magyar példabeszédek és jeles közmondások első és legsúlyosabb gyűjtője, ránk testálva hagyatékát.

Végül: adni egy nevet a leánygyermekeknek egy furcsa, 18. századi ötlet szerint — idáig csak Dugonicsnak sikerült. Igaz, hogy ő csak egy érdekes regényalakjára gondolt ezzel a névvel. A névadást tőle függetlenül folytatta a hálás utókor.

Fejezzük be tehát Kazinczy szép szavaival: „Nagy szerencsével hatott a tömegre Dugonics, maradjon örök áldásban emlékezete! Neki senki nem köszöné meg, amit adott, legalább nem a nemzet nevében, de hányan keresztelték leánygyermekeiket Etelkának! Az közhála vala!"

MOCSÁR GÁBOR

DUGONICS SZOBRA KÖRÜL

Mostanában ritkán kerül szóba a jó öreg: vannak immár szegediek is szép számmal, akik csak annyit tudnak, hogy van egy Dugonics tér, ahol a Dugonics-szobor áll, de akit a szobor formáz — bizony bronzzá dermedt és valami bizonytalan fogalommá: volt valaki a régi időkben, s nem lehetett akárki, ha szobrot kapott Szeged városától, és a szobor ma is áll. Pedig, ha belegondolunk, hány de hány szobrot ledöntöttek, leléptettek a talapzatáról az elmúlt száz évben a változó idők változó ítélkezői. De az övé áll.

Tanulságos és meghökkentő Dugonics útja az emberi emlékezetben. Még nincs száz éve, hogy — épp e szobor felállítását szorgalmazó társadalmi akció során — egy emlékbeszéd még így méltatta az akkor már ötven éve halott Dugonicsot: „...ki ne ismerné Szegeden Dugonics műveit: az Etelkát, Az arany pereceket, Jolánkát, a Gyapjas vitézeket, Szerecsenyeket, a színre alkalmazott Báthory Máriát, stb., melyek még ma is csak azon szegedi könyves családok könyvtáraiból hiányzanak, melyekből az újabb nemzedék megnőtt olvasásvágya s az úgynevezett kiköl-csönzés elemésztették". Vagyis: a kilencven-száz évvel ezelőtti ifjú nemzedék még oly rajongással búj ta Dugonics könyveit, hogy kölcsönkérték, de vissza nem adták, mint ahogy manapság is a ritka becsű, alig kapható könyvekkel szokás cselekedni. Pedig akkor, mint említettem, ötven esztendeje halott volt már Dugonics. Vajon némelyik mostani zajos sikerű írónk, halála után ötven évvel jut-e ilyen népszerűségre a könyveivel?

De eltelvén újabb pár évtized: ki olvassa azután már az Etelká-t? A Szerecsenyeket? Kinek jutna eszébe színpadra vinni Báthory Máriát? Egy nevezetes olvasója azért még akad. Móra Ferenc azzal kezdte a jó öreg Dugonics emlegetését, hogy elmondta: első igazi olvasmányélménye gyerek korában Dugonics kétkötetes regénye, a Szerecsenyek volt — s hozzátette, alighanem ő volt a könyv utolsó olvasója. Ő ötször olvasta el, de hol az a mai szegedi iskolás gyerek, aki, ha netán belekezdene, öt oldalt el tudna olvasni Teagénes és Karikléa barokkosan kalandos történetéből? Így múlik el az író dicsősége.

De elmúlik-e? Szabad-e, jogos-e épp Dugonicsot emlegetve így beszélni a múlandóságról? Az ő hírének múlandóságáról? Hisz halálának százötvenedik évfordulójánál tartunk, és íme, beszélünk róla, emlegetjük őt. Százötven év a magyar irodalomban felér egy kicsi halhatatlansággal — hány de hány egykori pályatársának mennyi évfordulója múlik el úgy, hogy egy biccentésre sem állunk meg mellette. Kellett legyen Dugonicsban valami — példa? magatartás? belső erő? —, ami fenntartotta eddig, s ha már eddig fennmaradt, talán lehet hozzá bízni a távolabbi jövőben is. Azért „talán", mert ha ezek a fenntartó erők megvoltak is, ott van mindjárt velük egy műben, Dugonics teljes munkásságában, mint fény mellett az árnyék, az érdem mellett a kétkedés, a maradandóság mellett a múlandóság, a példa mellett az ellenpélda.

Már első méltatója és összefoglalója, Toldy Ferenc is rámutat ezekre, amikor elmondja róla — innen-onnan szedem össze —, hogy miközben művei „kiterjedt és mély hatással voltak az összes nemzetre; iránya, mely a magyar név minden tekintetbeni felmagasztalása volt, kész fogékonyságot lelt legtöbb olvasói elővéleményei és óhajtásaiban, miknek ő folyvást hízelkedett: ezáltal a hazafi érzést, a nemzeti büszke tudatot hathatósan felélesztette vagy táplálta; s alig sikerült írónak ily mértékben költeni fel a nemzeti történet tiszteletét, s annyi magyar archeológiai ismeretet terjeszteni, mint mikkel ő regényeit, hosszas és számos jegyzéseiben is átszőtte..." — aközben azonban „...a történelmet gyermekes módon csinálta, a világot s embereket inkább színpadról s könyvekből ismerve, hogysem élő tapasztalásból, erkölcsei és jellemei szintoly anachronistikaiak, mint legragyogóbb festései majd lélektanilag valótlanok, majd a torzításig túlzottak". Kimondja, hogy „Dugonics nem közönséges költői tehetség volt. A feltalálásban gazdag, lelki állapotok festésében széles és hatályos ecsettel élő" — ám azt is megmondja róla a ma már szintén jó öreg Toldy, hogy „mívelőleg nem hatott ő, mert egyáltalán tiszteletes érzülete mellett, erkölcsei meglehetősen nyersek, ízlése zordon volt, s e nyerseség sok helyt a botrányig patvarkodik: hol a kifejezésben, úgyhogy női közönségnek is szánt regényeit nő nem mindenkor olvashatja neheztelés nélkül, hol ismét türelmetlenségben, mellyel más ajkú népek iránt viseltetik, s mit mai nap a legbuzgóbb

doznak és veszekednek? S bárki megtekintheti, hogy abban a korban, melyben Dugonics oly bizarrul vegyítette el egymással az ősit, a honfoglalót, a karéliait és a jellegzetesen 18. századit, nem egy igen híres festő ugyanilyen hihetetlennek tűnő, de akkor még elfogadott kontrasztokat mert egybehalmozni képein. Appiani pl. a milánói királyi palotában úgy festette meg az ifjú Napóleont, amint antik praetextába öltözve papiruszos ládikó fölé hajlik, s mögötte modern tüzérség tűnik fel; más képein antik klamiszokat hordanak Napóleon katonái, kezükben bajonettes puskákkal, arról nem is beszélve, amikor Napóleon csapatai, mint megannyi félmeztelen római katona, nagy tollas sisakkal a fején, pisztolyokat sütögetnek rá a lelógó bajszú, kalpagos keleti barbárokra. Valljuk meg tehát, nem pusztán magyar provincializmus volt ez a bizarr stílvegyülék Dugonicsnál, hanem része egy európai stíluszavarnak is, mely azt hiszem, a festőkkel végeztette el Napóleon gránátosainak alighanem legnagyobb teljesítményét: lejátszatva velük a Trajanus-oszlop antik csatáit, végül Osszián paradicsomában pipáztatta együtt az árnyakat.

Bár voltak még súlyos és igen érdemes vállalkozásai, Dugonics neve az Etelka nélkül elsüllyedt volna. Ezért kellett e megemlékezésnek középpontjába a főművet állítanom.

De ne feledkezzünk meg az alkotóról, ha már főművéről és a korhoz való viszonyáról beszéltünk is. Ha egy kis időre is, idézzük magunk elé végül Dugonics András, életét, karakterét, pályáját is.

Nagyapja még Dalmáciában született; apja, bár anyanyelve még dalmát volt, már tisztségviselő polgár Szegeden; a fiú a magyarságnak egyik legtüzesebb, szinte türelmetlen hirdetője lett. A dalmaták beolvadása könnyebben ment Szegeden, mint a szerbeké vagy a németeké; de azért a dalmata vér néha kiütközött s bajba is vitte a Dugonicsokat. Az öreget pl. egyszer istenkáromlásért nyelvének kivágására és fővesztésre ítélték, amit csak jókora pénzbüntetésre váltva át úszott meg. Fiát, aki 1740-ben született, magyar tanítóhoz adja, s az, amit András a felsővárosi pásztor-paraszti magyar környezetben, a búcsúkon és a népünnepélyeken is, most kezd megismerni az életből, mély és gazdag alaprétege lesz egész kultúrájának. Nem tudom, nem vette-e körül őt valami különös levegő is, nem néztek-e rá egy kissé görbén: a hagyomány szerint ugyanis egyik közeli ősét boszorkányként égették meg a hírhedtté vált szegedi boszorkányperben. No nem az anyját, mint ahogy egy eleven legenda, főleg Jósika rémregény-írásának jóvoltából, századunkig fenntartotta; talán a dédapa, Dugonya Mihály és felesége (Barak Margit) körül kell kereskednünk.

1750-ben Dugonics András beiratkozott a piarista gimnáziumba. E lépésével jó úton indult el: a kor magas, felvilágosult műveltségét is biztosító rendnek lett végül a tagjává, mikor 1766-ban felszentelték. 1758-tól 1766-ig tartó tanulóévei során bejárta az egész országot, Privigyétől kezdve Nyitrán, Nagykárolyon, Vácon és Medgyesen keresztül, alig pihenve meg egyszer-egyszer Szegeden. Medgyesen fogott hozzá a vers és a próza, valamint az eposz és regény határmezsgyéjén járó eposzkísérleteinek, a *Trója veszedelmé*-nek és az *Ulisses történetei*-nek megírásához. Az előbbi (1767-ben készen volt) 1774-ben jelent meg, Pozsonyban, az utóbbit fektetni kényszerült, mert 1774-ben a nagyszombati egyetem professzorává nevezték ki a matematikából (és nem a fizikából, amit inkább szeretett volna). Az egyetemi munka, majd az egyetem átköltözése Budára hosszú ideig feledtette vele a félig kész művet, közben kiadatta egyetlen latin nyelvű művét, az *Argonauticon*-t (1778) — ez megdöbbentően mutatja, hogy a magyar nyelv ily végletes, érte ölni kész szerelmese is mily mélyen gyökerezett a deákosságban.

Ez a Dugonics már átélte élete és műveltsége három nagy mozgósító élményét: az elsőt: bekerülését a piarista rendbe; a másodikat: őstörténeti tanulságainak és egyben kuruckodó magyaros vonzalmainak hatását (ezek az 1760-as évektől kimutathatók); a harmadikat, melyet a legfontosabbnak kell tartanunk, a nép szólásainak, hagyományainak gyűjtése felé való fordulatát, mely az 1770-es évek derekától számítható (így következtetjük ki Szólásgyűjteményének 1810-es előszavából). Így hát 1778-ban már azt várnók tőle, hogy az ősi iránti forró érdeklődése ölelkezzék össze már a népivel, és írjon valami az Etelkához hasonlót, valami mozgósítót. De nem: ő még mindig benne él az antikvitásban, sőt tartja még a latin nyelvet is.

Bessenyei 1778-ban adja ki döbbenetesen riasztó Magyarság című füzetét, s Dugonics ugyanebben az évben az Argonauticon-t latinul. Bessenyei új, felvilágosult, modern és magyar művelődési programot ad, és senki sem nagyobb, féltőbb szerelmese akkor a magyar nyelvűségnek, mint ő. Dugonics egy unalmas latin nyelvű epikumot ad ugyanekkor a közönségnek, szigorúan az iskolás műveltség

és tárgyi népiességgel való egyesítése, a jelennek, éspedig a 18. századi parasztipolgári miliőnek az ősibe való átvetítése nélkül a politikai irányzatosság egymagában nem emelte volna „Etelká"-t a század legnevezetesebb magyar könyvei közé.

Mindazt a nagyszerű, népi nyelven, közmondásfüzérekben elhangzó szónoklatot, panaszt, vádat vagy pörlekedést, amit a mai olvasó is élvez a regényben, Dugonics tehát egy erősen nacionalista, hetyke, sőt gőgös rendi nemesi fellépés érdekében mozgósította. Előkelő nemesurak, honfoglalók, uralkodók, főpapok beszélnek ezen a zsúfolt népi nyelven, és amit mondanak, az politikailag teljesen egybevág az 1780-as évek nemesi-nemzeti eszméivel.

Nem vitás egy percig sem, hogy Dugonicsnak ez a szélsőséges nemesi és nacionalista irányzata eszmeileg messze elmarad a felvilágosodás tisztultabb, polgáribb és egyetemesebb szemléletű gondolkozóiétól. Jól mondta tehát Révai József, a politikus, hogy Dugonics az idegen behatolás, főleg a németség ellen küzdve fordult a nép felé, ámde rendi, feudális alapon. A regényben azonban ez a tendencia egy oly összetett közegen keresztül érvényesül, amelynek nagyobb a maradandósága és emberi értéke, mint a pusztán időhöz kötött, bár akkor igen jelentős politikai irányzatosságnak. S ez a maradandóbb valami éppen az, amiről úgy beszéltünk már, mint a mű keletkezésének mélyebb rétegeiről: az Árpád-téma ez és a népnyelv gyönyörűségében való dúskálás. Mert lehetett persze az Árpád-témát feudális tendenciák szolgálatába állítani: ámde az a tény, hogy Árpád korát idézni és regényesíteni 1788-ban, a hagyományihlet egyik nagy tartományának megnyitásával jelent egyet, sőt, ha úgy tetszik, az információ és a művészeti formák újabb dimenzióját tárta fel, ez a tény túlmegy, túlmutat a feudális kötöttségeken. Nem árt hangsúlyozni, hogy Dugonicsnak és igen gyönge versfaragó követőinek ily honfoglalási vagy általában ősi magyar tárgyú írásaiból, mint kezdeményekből sok átment a honfoglalási eposzba, sőt van oly elemük is, melynek teljes kifejlése csak Buda Halálá-val érlelődött meg (Horváth János). És természetesen nincs kötve a 18. századi nemesi mozgalomhoz az Etelka és általában Dugonics pompás népi nyelve sem. Kétségtelen, hogy nem tudta művészi szerkezetbe, jellemrajzba zárni ezt, de hát az ő célja nem is az volt, hanem a politikai támadás és a tanítás. Ezért öntötte bele papirosfiguráiba a legelevenebb, leggazdagabb nyelvkincset, mintegy ezt is alárendelve politikai célzatának. Végül is azonban a sematikus figurák megfulladtak e szóözönben, s ami messze túlélte őket, az maga e nyelv maradt. Zsigmond Ferenc írta: „A nagybeteg Árpád fejedelemnek legalábbis búváröltözetet kellett volna magára vennie s lemerülnie a Tisza vizébe, hogy meg tudhassa különböztetni egymástól azt a sokféle halfajtát, amelyeknek pontos megfigyelését neki tulajdonítja Dugonics. De nem is efféle naiv túlzás a fontos, hanem az, hogy egy magyar író a 18. század végén mily tudatos mohósággal bányássza kifelé a népnyelvnek, sőt a tájnyelvnek kiaknázatlanul heverő szókincsét, s garmadával hord össze olyan néprajzi érdekű elnevezéseket és műszavakul kínálkozó szinomin szókat, amelyeknek kellő értékelésére az egykorú magyar közvélemény még nem is volt illetékes." (Dugonics stílusa.)

És még valami. Egy név, mely mögül hiányzik a határozott arc, az egyetlen művészi profil, mert e név viselőjére Dugonics válogatás nélkül ruházta rá az összes őneki kedves viselkedésformát és nyelvi megnyilatkozást. E név hordozója helyzeteként változtatja arculatát és stílusát: hol szemérmes leányzó, hol szentimentális kisasszony, hol kacér szerelmes, hol hősies nőszemély, hol durván perelő perszóna. Ő Etelka, és ez a név is méltán élte túl alkotóját.

Mindez túlélte tehát az alkotót, akinek műve — mégannyira éretlen is a klasszikus alkotás szempontjából — még sincs művészi invenció és nyelvi művészet nélkül. S még az a bizarr egyveleg is, melyet a mai olvasó mosolyogva fogad a könyv lapjain, a réginek és a 18. századinak, Anonymusnak és a barokkos-rokokónak szüntelen vegyítése, Etelka kisasszonynak, Árpád vezér lányának rokokó ruhája, vagy aranymedailonja, melyben úgy nézegeti Etelka képmását, mint egy francia szalonbeli dáma, vagy érzékenységei, melyek néha szinte polgáriassá teszik viselkedését, ez a furcsa egyveleg is talán csak a 19. századi realizmus felől visszatekintve zagyvaság. Ha művészi alkotásnak nem mondhatjuk is az Etelkát, eléggé érthető és elfogadható ez a vegyülék abban a 18. században (s akkor is kivált Magyarországon), amikor kitisztult történelmi szemlélet, történelmi hűség az ily tárgyú művekben is igen kevéssé volt még jelen. Nem Metastasióról mutatta-e ki az egyik nagy olasz irodalomtörténész, hogy Dido-ja vagy Aeneas-a csak álarc, amelyben a 18. század bizonyos udvari köreinek szeszélyes-játékos érzelmei kerültek színpadra, hogy e melodrámahősök vagy antik maszkjaiban 18. századi szalonok dámái, nemesurai, esetleg nyelves szolgálólányai ágálnak, kacérkodnak, ájul-

olvasó is megsokallana. Nyelve „... most már, kivált a közönség bizonyos osztályaira nézve, olvashatatlanná teszi a munkákat". Mindez bizony igaz volt — még igazabb ma. Ráadásul az a rossz fátum is kísérte Dugonicsot, hogy hívei, követői, kik az ő általa elsőnek kitűzött zászlót, az irodalmi népiességet továbbvitték, vakbuzgó tanítványok módjára mesterüknek inkább megrögzött egyoldalúságát tanulták el és növesztették tovább, hogy elkülönülésüket fenntarthassák. Így hát még az is igaz, hogy „Dugonics sok tekintetben maradandó, bár nem minden irányban üdvös hatást gyakorlott irodalmunkra" — mint ugyancsak Toldy Ferenc kimondja róla. Ám — mégsem ilyen egyszerű dolog ez.

Történelmi szemlélete bizony naiv és ködkergető — „puszta boldog álmodozás" —, de azokban a naiv és éretlen időkben épp ezáltal lehetett annyira hatásos. De hogy a maga idejében ezt a szemléletet és hatását megérthessük, a kort magát is ismernünk és értenünk kellene. Legnagyobb hatású könyve az *Etelka* volt, amiről ő maga mondja *Etelkának kulcsa* című magyarázó írásában: „Ezen könyvem írásának főoka vala Magyarországnak ekkori siralmas állapotja második József császárnak igazgatása alatt." (Ez a pompás kis magyarázkodás, a könyvhöz adott „kulcs" olyannyira tanulságos, hogy akár hozzászólás is lehetne a Tiszatáj-ban mostanában a történelmi regényről folydogáló vitához.) Dugonics sorra veszi a bajokat, sérelmeket, megaláztatásokat, miket a magát megkoronáztatni nem akaró II. József okozott a magyarságnak, s részről részre haladva, beavat a titokba, közli velünk, hogy a II. József alatti dolgokat, viszonyokat miként bújtatta el az Árpád idejéről szóló regényében, az Etelká-ban. „Császárunk megkoronázatlan fejét eleven festékkel leírtam Etelkámban, és abból következhetendő rosszakat az ország eleibe terjesztettem, az első könyvben, negyedik szakaszban, harmadik részben, ezen szavakkal kezdvén: Árpádnak eltemetése után stb." Nem mondja azonban, hogy minden bajnak oka a császár maga lenne, hanem — mint a királypárti mesékben szokás — a rossz tanácsadókra keríti a sort. Felemlegeti például gróf Niczky Kristófot, a király második tanácsosát. „Gróf Niczkynek erkölcsei, tanácsadásai és más fortélyai egészében le vannak írva Etelkában Rókának címe alatt, ki Árpádnak titkosa vala". Aki tehát Etelká-t a kezébe vette, s a Róka nevezetű Árpád-kori tanácsos viselt dolgairól olvasott benne, minduntalan arra a gróf Niczkyre pillogott lelki szemeivel, aki a valóságos korban valóságosan is utált és gyűlölt személy volt Magyarországon. S a korabeli olvasó még azt az elégtételt is megélhette — s megértette —, hogy ennek a gyűlölt királyi tanácsosnak csúfos végét is nyomról nyomra követhette a könyvben. A valóságos gróf Niczky ugyanis úgy múlt ki a világból, hogy bélbántalmai ellen „magának krisztélyt adatott; a csőnek alfelibe dugásával megsértődött véghurkája, és ebbe belehalt" — nos, ezt a végsorsot a találékony Dugonics úgy hasznosította, hogy „Ezt Etelkámba tettem azon alkalmatossággal, midőn Rókát a második könyvben felnyársoltattam".

És így tovább, végig elmagyarázza, miként kell értelmezni az Etelká-t, amely pedig rejtett vonatkozásai nélkül is — az Árpádok dicső korának képzelgések által megszépített világát a sanyarú korban az olvasó elé vetítve —, puszta tárgya miatt is rendkívül népszerű olvasmánya volt az olvasni tudó, tehát nemesi, műveltebb nemzetnek. Az első magyar bestseller, pár év alatt három kiadást ért meg a könyv. De a míveltebb s politikusabb olvasó a regényesen csillogó történelmi legendázás mögött felérzett a „korszerű" titkokra, s így vált az Etelka, olvasmányon túl, afféle kulcsregénnyé. „A császárnak azon igyekezetét, melylyel az országot szegényebbé akarta tenni, noha annak módiairól nem mertem emlékezni, de mégis úgy, hogy az okosabbak észrevehették, előadtam Etelkámban, második könyvben, harmadik szakaszban, harmadik részben. A szavaknak eleje ez: A harmadik tanú s. a. t." Az olvasó kikereste a megjelölt részt, odatette az ujját, s elolvashatta az Árpád-korabeli legendából, miként akarta II. József, a kalapos király elszegényíteni a magyarok országát. Valóban, ez a ritka hatású könyv erőteljes nemesi-nemzeti visszahatást keltett a germanizáló törekvések ellen, s ebben a vonatkozásban a szemnyitogató érdemet tőle el nem vitathatjuk.

Voltaképpen vele, Dugonics Etelká-jával nemcsak a magyar regény kezdődött el, hanem az a fajta barokkos őskor imádat is, amely még sokáig gyarló művek tömegét termékenyítette meg — de megihletett igazi művészi nagyságokat is. Sőt, vele kezdődött az a fajta írói magatartás is, amely régi korok, netán más országok, történelmek példázataival szól az időszerű dolgokról. Ez is, nálunk magyaroknál, határozottan megrajzolható irodalmi vonal, gondoljunk a nemesebb példákra, Csokonai Konstancinápolyára, a Walesi bárdokra, vagy akár Babits Jónására. Magyar írói magatartás ez, a magyar történelmi út és sors produktuma; mindez már benne bujkál az Etelká-ban s a jó öreg Dugonics más munkáiban is. Véle tehát sok min-

den kezdődött, s tudjuk, a kezdet, a kezdés nem minden kockázat nélkül való, s tiszteletet érdemel akkor is, ha mint általában lenni szokott, nincsen kezdet előzmény nélkül. A tiszteletet megérdemli akkor is, ha sejtjük, hogy az ő kezdései nem voltak annyira kockázatosak, mint forradalmi újítóinké, akikből, sajnos, történelmünk hosszú és tragikus listát tud felsorolni. Sok mindent elkezdett, nyelvet is újított, korának nemzeti, történelmi sorsproblémái izgatták — mi az oka, hogy az Etelká-t mégsem tartjuk számon azok között a korszakos művek között, amelyek a magyar haladás, a társadalmi útkeresés gondolatait egybefogják, példázzák, olykor a politikát irodalomban fogalmazva meg?

Az évforduló táján Dugonics szűkebb pátriájában, Szegeden nem kevés lokálpatriotizmussal mondott vélemény hallható arról — nyilván a Magyar Példabeszédek s Jeles Mondások ad erre indítékot —, hogy ő volt az első olyan író, aki a néppel foglalkozott, a nép szavajárását kutatta, észjárását figyelte, vele kezdődik tehát az az irodalmi folyamat, ami a népiségben aztán jelentős társadalmi jelenséggé vált, szinte mozgalommá nőtt. Dugonics tehát az első népi író Magyarországon. Még egy újabb *elkezdés* tehát! Nos, ha a magam számára most Dugonics ürügyén megpróbálok eligazítókat keresni, nemcsak Dugonics szobrát tudom — a magam számára — pontosabban betájolt koordináták közé helyezni, hanem egyúttal a népiesség-népiség máig is vitatöltettel teli fogalompár dolgát is — megint csak a magam használatára — árnyaltabban, sarkosabban tudom tisztázni.

Voltaképpen miről van szó? Arról, aminek más fogalmak fejlődéstörténetében is gyakorta tanúi lehetünk: az idők teltével-múltával a fogalmak eredeti belső tartalma átszíneződik, új fogalmak társulnak hozzá, az új fogalmak együvé tapadása új elemeket hoz a régiek értelmezésébe. Jelen esetben az történt, hogy a *népiesség* egykori és mai értelmezése vált homályossá és zavarossá azáltal, hogy a csak hallomásszerűen odafülelők ítéletében egybekeveredett a későbbi indíttatású és merőben más tartalmú *népiség* fogalommal. Ahogy a népiesség fogalmához hozzákeveredött a népiség, a népiséghez is hozzáérezték a népiességet. A régebbit, a népiességet megemelte, időállóvá izmosította, a népiséget pedig rekvizitumokkal, gyanúba ejtő rokonításokkal majdhogynem múzeumi tárlók alá utalta. Szóhasználat is megbizonyosít erről: a népi írókról szólva, fenntartásos idézőjel zárta elöl-hátul a *népi* jelzőt, idézőjel nélkül mondva őket viszont *népieseknek;* volt idő — talán ma is tart még —, amikor mindenki úgy használta a jelzőket, fenntartásos idézőjeleket, ahogy az elfogult egyoldalúság vagy az óvatos belátás szerinti szempontjainak megfelelt. (Ez az eljárás már amiatt is lehetséges volt, mert maga a népi írói mozgalom és magatartás — eszmei és esztétikai sokoldalúságával, majdhogy azt nem mondtam, tarkaságával erre módot is adott: hát még nem is egy pontról nézve!) Bizonyos, hogy a hozzáértők, a felelősen ítélkezők körében ezek már rég lezárt és elintézett kérdések, így hát fölösleges a meditáció, ám nem szabad elfelejtkezni arról a meglehetősen széles irodalmi-kulturális érdeklődésű laikusabb közvéleményről, amely máig sem jutott el a tisztázott és világos nézetek befogadásához, megzavarják lokálpatrióta indulatok, megkeverik időszerű irodalmi és nem irodalmi viták, vélemények, a meditáció tehát mégsem fölösleges. Nem afféle kései homousion—homoiusion vita. Nem idézőjelek vitája ez.

Visszatérve Dugonicshoz, az ő népiessége aligha vitatható. A népiességhez ugyanis elég, ha a *népit* a *régi*vel azonosítjuk — a népiséghez azonban már nem elég. Elég, ha lehajlunk a néphez, hogy ellessük észjárását, nyelvét, hagyományait — a népiséghez ez sem elég. Elég, ha hátranyúlunk a múlt dolgaihoz a megőrzés, a felmutatás mozdulatával — a népiség azonban nem lehet meg és nem állhat meg a továbbtekintés, a társadalmi érdekű programigény nélkül. Dugonicsból pedig épp ez hiányzik: a továbblépés, a társadalmi progresszió igénye, a felvilágosodás korában (!) a felvilágosodás iránti érzék, maga az *érzék* hiányzik. S épp ez teszi Dugonicsot amolyan tisztes, jó öreggé, aki felemlegeti a régi időket, de akit mi már szintén csak felemlegetünk anélkül, hogy példáját elevennek látnánk.

Mennyire más Csokonai „népiessége" — én hadd használjam így az idézőjelet — voltaképpen a népisége. Már csak amiatt is épp őt kell megidéznünk, mert bár Dugonicsot Csokonai elődjének emlegetik, s időrendben megelőző korban tárgyalja az irodalomtörténet, egy kor levegőjét szívták. Sőt, mi több, Dugonics tizenhárom évvel túlélte Csokonait. Emez már a Hatvan utcai temetőben porladt, amikor Dugonics még szorgalmasan írja és adja ki *Szittyai történetek*-ét, a *Cserei*-t, a Taksony vezér korában játszódó regényét, meg a *Radnai történetek*-et, amit a csodás kápolnát látogató búcsújárók számára írt, meg a *Nevezetes hadivezérek*-et, írja a *Magyarországi várak*-at, gyűjti a magyar példabeszédeket s jeles mondásokat. Az *„elől"* munkásságának tehát jelentős része született az *„utód"* halála után. A jel-

hogyan építette át Dugonics a regény ősi magyar világába a 18. századi Szeged pompásnál pompásabb folklorisztikus elemeit, a szegedi foglalkozások és földrajzi nevek, népi szokások és játékok töméntelen, és valóban ízes, igazán szórakoztató vonásait, nem is kellene mást tennem, mint elmesélni, hogyan megy ki a sátorból a kertbe Etelka, megöntözni a virágokat, hogyan ül tükre elé s fésüli magát, hogyan száll meg Zoltán fejedelem a Nap-kocsmában, hogyan kerül sor Szeged címerére, a kőbáránra, hogyan kapta nevét a ballagi tó, hogyan és mit mesélnek a fonóban és így tovább.

Azt világítottuk meg most, hogy mi is rejlik Kazinczy és Csokonai elismerése mögött, mi rejlik Kazinczy ama mondatában, hogy Dugonics az ősi időkre akart visszavinni bennünket és adagiumainkat megmentette az elveszéstől. Azt a két tendenciát ismerték el tehát, mely hatásosan összeilleszkedett Dugonics regényében: egyrészt a honfoglalási témának Árpád személye és a rokonság körüli kidolgozását, másrészt az ősi múltnak és a napi jelennek gátlástalan egymásbavetítését. Amikor Kazinczy az adagiumok megmentését említi, közel jár a regény keletkezése és hatása alapelvének felfedezéséhez. Az adagium ugyanis, mely közmondást, velős mondást jelent, már a humanizmus óta nagy megbecsülésnek örvendett: úgy gondolták ugyanis, hogy a velős mondások, közmondások, szólásmódok egy régi nagy filozófiai rendszer kiszakított darabjai, mintegy maradványai egy ősi nagy bölcsességnek, mely szétszóródott. Vagyis: leszálltak a nép közé, s csak a nép közt találhatók meg ismét. Természetesen a régi nagy írók, akik még közel voltak az ősforráshoz, sokat megőriztek műveikben ebből az ősi bölcsességből. Nos: *ma* a népnél és *régen* a nagy íróknál: *régi* és *népi* így vegyül össze az adagium, vagyis az életbölcsességet kifejező közmondás megítélésekor. Még tömörebben: mélyen hitték, hogy ami *népi*, az *régi* is egyúttal: amit a nép ajkáról jegyez fel a gyűjtő, az méltó a legműveltebb ember érdeklődésére is, mert ősi filozófia van benne.

Ez volt Dugonics gondolkozásának legmélyebb, alapvető és az Etelka egész regényes világképét kisarjasztó csírája. A mai irodalomtudomány is elismeri ennek a régit a népivel összekapcsoló 18. századi koncepciónak rendkívüli jelentőségét, romantikus nemzeti mozgalmunk s egész népiességünk egyik igen korai és hatékony indítékát.

Azt kell mondanunk tehát, hogy Dugonicsban kezdettől élt ez a humanisztikus, a közmondásgyűjteményektől csak erősített felfogás arról, hogy ami népi, az egyben ősi is. Ebből a meggyőződéséből konkrétabb irányba fordították írói képzeletét Anonymus és a nyelvrokonsággal meg az őshazával kapcsolatos felfedezések. Mindez az 1770-es évekre esett. A regény írásához azonban csak 1786 februárjában fogott hozzá, s akkor aztán, rendkívüli teljesítménnyel, másfél hónapi munka után el is készült vele. Csak olyan valaki képes ily mértékben önteni ki magából a regény fejezeteit, akinek csordultig tele van a lelke, és elméje már mindent jó előre eltervezett. De hogy a lélek szinte ily megszállottan öntse ki magát, ahhoz egy egészen közvetlen lökés is kellett: II. Józsefnek a nemesi szabadságok ellen irányuló reformintézkedései adták meg ezt a lökést.

Dugonics maga írja „Följegyzései"-ben: „Etelka nevezetű könyvem írásának főoka vala Magyarország ekkori siralmas állapotja második József császárnak igazgatása alatt" és folytatja azoknak a vádpontoknak elősorolásával, melyek a II. Józseffel szembeforduló nemesi ellenzék politikus közhelyei voltak és országszerte ellenállásra tüzelték a megyéket. Ilyen vádpontok ezek: II. József nem koronáztatta meg magát, az országgyűlés nélkül mert új törvényeket szabni, a német nyelvet akarta elterjeszteni az országban, németre fordítani a magyar ruhát, eltörülte majd mindegyik szerzetesrendet stb. Nos, mindez a vádpont belekerült a regénybe. Most mindaz, amit Dugonics élettapasztalata és emlékezete szülővárosának népi-polgári életéről halmozott fel, mindaz, ami így a *népi: egyenlő: régi* elve szerint rangot is kapott előtte, mindaz, amit kora történet- és nyelvtudományának eredményeiből frissen szűrt le képzeletébe, Árpádról, a nyelvrokonságról, az őshazáról — nos, mindez egyszerre rohamosan elrendeződni, kikristályosodni kezdett. Most már nemcsak a magyar, szegedi kortárs lépett át az őstörténeti regénybe, hanem II. József császár és gonosz tanácsnokai is. Az persze, hogy Zoltán fejedelem alakjába ültette át II. Józsefét, hogy a Róka nevű gonosz tanácsadó II. József két, a nemességtől gyűlölt főemberét személyesíti meg, a következetes művészi ábrázolást, az egységes jellemrajzot lehetetlenné teszi, miközben persze kiteljesíti a propagandisztikus szándékot, az agitációs irányregény szinte ökölléi magyarázó fogásaival. A regény bizarr egyvelege, rikító tarkasága ezzel a politikai célzattal vált teljessé, és mondani sem kell, hatásának közvetlen oka, legmozgékonyabb eleme éppen ez az irányzatosság volt. Ne felejtsük el azonban, hogy az Árpád-korias őstörténetnek a nyelvi

nemzeti múltjáról is. A honalapítás tényét ködös módon Attila nevéhez fűzte, nemességünk ebben a hiszemben Anonymus krónikájának 1746-i kiadásáig meg is maradt. Az addigi történeti kutatás Bonfinit vette alapul, mikor az őstörténeti részeket tárgyalta, s Bonfini Attilával indította el a magyar történelmet. Az őstörténeti kutatásban két igen jeles mű kiadása hozott korszakalkotó fordulatot: a már említett Anonymus-kiadás (1746), melyben Bél Mátyás szorgoskodott Schwandtner mellett és Sajnovics Demonstráció-ja 1770-ben. Az előbbiből az derül ki, hogy a honalapító Árpád volt — ezentúl szerepel úgy Árpád, mint a magyar történelem első kimagasló alakja. A Demonstráció-ban pedig Sajnovics János mutatta ki, hogy a magyarság a lappok és finnek nyelvével rokon. Hell Miksa továbbá, aki Sajnoviccsal együtt járt Norvégiában, egyik latin nyelvű művében a magyar őshazát Karéliába tette. Így alakult ki a szaktudományban a honalapításról, a nyelvrokonságról és az őshazáról egy olyan összefüggő vélemény, melynek két első tagja mindmáig érvényes.

Nem tudjuk, hány ember gondolta át azt az összefüggést az őshazáról, a nyelvrokonságról és az árpádi honalapításról. Azt azonban tudjuk, hogy csak Dugonics látta át, zseniálisan, miféle nemzeti köztudat kialakítására nyílik lehetőség azzal, ha Árpádot az őshazával és egy távoli, de a szűkös kis magyarságot mégiscsak szélesítő rokonsággal hozza szoros, lehetőleg hatásos, regényes kapcsolatba. Ne higgyük, hogy a tényeknek ez az összekapcsolása egyszerű, könnyű művelet lett volna. Anonymust ugyan többször is kiadták latinul, de ez a szöveg a század második felében növekvő magyar nyelvű közönséghez, a nőkhöz és a polgárokhoz nem érkezett el. A nyelvrokonság ténye ellen pedig nemességünk tekintélyes része tiltakozott: méltóságát védve szólalt fel — mint a költőnek jeles Barcsay írta —, hogy „Sajnovits jármától ójjuk nemzetünket, Ki Lapponiából hurcolja nyelvünket" (Bessenyeihez, 1772. márc. 24). Valljuk meg: irtóztak a halzsíros rokonságtól. De miért irtózott volna attól Dugonics, a polgárból lett értelmiségi, aki tudta élvezni és leírni is élvezetesen a szegedi Tisza halait és halászai munkáját? Sokszor mondják, hogy Dugonics történetszemlélete a nemesi nemzet-tudatot propagálta, ami igaz is; de sajátos módon épp akkor, amikor a nemességtől alávalónak bélyegzett halzsíros északi rokonságot szíves örömest üdvözölte és regénybe tette át, meg szoktak feledkezni arról, hogy ezt egy polgári-paraszti érzésű íróember cselekedte, egy eléggé rideg, még a Kazinczynál is finnyásabb nemesúri vélekedéssel ellentétben.

Nos, Kazinczy és Csokonai részben éppen ezt a Dugonicsot ünnepelte, azt az írót, aki „atyáinknak régi idejekre" vitt vissza, mint Kazinczy írta, azt az írót, aki „a feledékenység setét barlangjából" hozta elő, elevenítette fel a múltat. Bizonyosan azt a Dugonicsot dicsérték, aki végre valami hitelesebbet mondott el a magyarság ősi idejéről, regényes főszövegben és hozzá hangolt anonymusi vagy sajnovicsi lábjegyzetekben, mint addig bárki más. Ez pedig tény: ha ma közhelynél közhelyszerűbb tudomásunk van az Árpád nevéhez fűződő honfoglalásról és a finnekkel, lappokkal való nyelvrokonságról, az a széles közvéleménybe Dugonics regényes találmányán keresztül hatolt be legelőször. És ha az Attila-témának pusztán költőivé tétele, a szorosan nemzetitől való elválasztása, tehát szimbolikussá avatása annak tulajdonítható, hogy Árpád végre felváltotta Attilát: e témaváltásban; a honfoglaló személyének regényesítésében Dugonicsé volt az oroszlánrész.

A hősök cseréje a honfoglalási témán belül, a nyelv és néprokonság propagálása, az őshazával való érintkezés — mindez igen ügyes gondolati találmány, de hogyan lehet ezt elhihetővé, a tömegek olvasmányává alakítani? Dugonics okossága és nem mindennapi írótehetsége ezen a ponton válik világossá: merészen aktualizálta a témát, mindennemű válaszfalat lebontott az ősi múlt és saját kora, jelene között, valami közvetlen érzelmi viszonyt teremtve meg a mai és az ősi között, s olvasójában, ahogy az egyre előbbre haladt az érdekes cselekményű, intrikákkal teli könyvben, valami büszke meggyőződés áradt el: lám, ezek az ősi magyarok, a dicső honfoglalók, csak olyanok voltak mint mi magunk, hibáik és főleg erényeik, szokásaik és beszédjük mind a miénk, ami megfordítva persze egyenest hízelgő: mi magunk vagyunk olyanok, mint ezek az ősi magyarok, az ő útjukat folytatjuk, mai ruháink, mai beszédünk, mai életszokásaink, erkölcseink az ősiektől hitelesek. Röviden: az olvasó Dugonics korának magyar nemesébe, kiváltképp a szegedi emberbe érezhette át akkor Etele, a karjeli lovag és Etelka, az igen ritka magyar kisasszony alakját, mozgását, erényeit.

Nem is kell nagyon részletezni, mennyire egy tűzről pattant 18. századi szegedi menyecske ugrik elő az őstörténeti Etelka neve mögül — egész tartásával, szeszélyességével, érzékenykedésével és kemény közmondásokat pergető nyelvével Dugonics korát és szegedi nyelvezetét hurcolja át a honfoglaló magyarok idejébe. Dugonics legtehetségesebb fiatal kutatója, a korán meghalt Kordé Imre, szépen megírta,

zők, ha a két életmű természete megengedné, akár fordítva is használhatók volnának, azonban műveik természete nem hagy kétséget: a besorolás igazságos. Akárhogy is áll a helyzet a munkára adatott évekkel, Dugonics akár két irodalomtörténeti generációval is öregebbnek mondható, mint Csokonai.

Nem az öregíti meg a szemünkben, ami benne és Csokonaiban még egyaránt megvan; a népi ízek, kifejezések, a népnyelv tudatos bevitele az irodalomba, az egyszerű nép felé forduló figyelem irodalmári gesztusa. Ha csak ennyiben vetnénk össze őket, nem tűnne elő a *különbség*, vagyis ami az egyikben megvan, a másikból hiányzik — maga a lényeg. Csokonait azért is érdemes továbbá megidézni, mert épp most, a százötvenedik évfordulón gyakran elővesszük Csokonait, elolvassuk és felolvassuk a verset, amelyben a nagy Dugonicsot dicsőíti a hív Csokonai. Itt a bizonyíték — mondják —, miképpen magasztalja a példaképet, miként vall nagyságáról. A megidézett Csokonai vall és hitelesít. De mit és hogyan?

Bevallom, restellkedve hozom szóba a dolgot, hiszen mindkét irányban ünneprontásként hat, ha elmondom, hogy a verset az ifjú poéta akkoriban írta, amikor elesettségében is, poétai érvényesülése érdekében is, a kor szokása szerint is a hatalmasokhoz, a tekintélyesekhez esedezett támogatásért — sorozatban írott versekkel. 1795 tavaszán született a Dugonicshoz írott vers, amikor a sovány diák először Pestre ment, hogy mecénásokat szerezzen verseinek kiadásához. Ekkor fordult Dugonics Andráshoz, az egyetem tekintélyes tanárához és rektorához, de fordult például — kálvinista nevelésű diák létére — a hercegprímáshoz is. De még a helytartótanács elnökéhez, gróf Zichy Károlyhoz is írt olyan dicsőítő, alázkodó verset, amely mellett a *Dugonics oszlopa* sápadt, erőtlen iparkodás csupán. Gróf Károlyihoz, a szatmári főispánhoz például így kezdi a versét: „A nagy gróf Károly Józsefet s isteni / Fényű virtusait kezdem énekleni..." Nos, mindezzel nem azt akarom mondani, mintha Dugonics, akár Csokonai szemében is, (akár az én szememben is) egy napon volna említhető a helytartótanás elnökével, más főúri hatalmasságokkal, s hogy nem érdemelte ki Csokonaitól az oszlopos verset. Kiérdemelte. Csupán arra figyelmeztetek, mily bonyolult a XVIII. század, s benne mily szövevényesek a századvég magyar közéleti és emberi viszonyai, mennyire nem szabad egyszerűsíteni, „aktualizálni" ezeket az ellentmondásos és bonyolult viszonyokat, kapcsolatokat. Magának Csokonainak a plebejus népiségét is alaposan és zavarbaejtően megkuszálja ez a magatartás vonal: mivel magyarázzuk? Egzisztenciális elesettséggel? Emelkedett, felvilágosult világnézetével, amelynek magaslatán könnyedén „túltette" magát azon a — ma a mi szemünkben mégiscsak fontosnak látszó — meggondoláson, hogy kálvinista nevelésű, s kálvinistának is szabadgondolkozású diák létére katolikus egyházi tekintélyekhez, népnyúzó hatalmasságokhoz folyamodik pártfogásért — ő, a Voltaire-rajongó, Rousseau-hivő felvilágosult népfi. Valóban, mivel magyarázzuk a XVIII. század végi magyar ellentmondásokat? Bonyolult a század, éretlen és tisztázatlan magyar viszonyokkal — voltaképpen alig ismert tája a magyar közgondolkozásnak.

Annyi azonban teljesen világos, hogy Csokonai a Dugonics iránti méltó és jogos tisztelet köreit túllépve, a Dugonics-iskola hatásai ellen védekezve, ezeken felülemelkedve, új tartalmak befogadásával és kifejezésével válhatott csakis azzá, akinek ma is tiszteljük: a radikális és következetes plebejus népiség igazi elindítójává. Nem is lehetett másként: a Rousseau-, Voltaire-olvasó, örökké Ferneybe vágyó, Holbach materializmusán nevelkedő, *a francia felvilágosodás eszményeire érzékeny* Csokonai, meg az udvarnál a nemesi címért esdeklő, *a nemesi rendi kiváltságokra érzékeny*, s e kiváltságokat a született nemeseknél is hathatósabban tisztelő és védelmező Dugonics között — bár, ismétlem, egy kor levegőjét szívták — feszül annyi távolság, mintha két, egymással ellentétes programú pártnak lettek volna tagjai. Ismeretes, hogy a Martinovics-féle összeesküvés véres megtorlása (Csokonai végignézte Martinovicsék kivégzését a Generális kaszálón, a mostani Vérmezőn) menynyire megrendítette, megfélemlítette s következményeiben — kicsapatása a debreceni kollégiumból — mennyire kilendítette korábbi egyensúlyából, önmaga világából Csokonait. A francia felvilágosodásnak ez a hazai felemás — és emberileg alantas érdekekkel aláaknázott — lecsapódása, a Martinovics-féle összeesküvés viszont ilyen szavak leírására ösztönözte Dugonicsot: „Fútta a követ [Martinovics] a királya ellen és valami közönséges maga-megboszulásáról gondolkodott. Olvasta azon könyveket, melyek Franciaországban a királyok ellen kijöttek, kik őket az egész világ döghalálának nevezik. Olvasta azokat is, melyek de jure hominis et civis, az ember és polgár jussairól írattattak... Martinovicsnak fejében egy nagy pócra felhágván ezen pogány gondolatok, lejött Bécsből Pestre s Budára, alattomban szedegette magának cinkosait..."

Ez is mennyire bonyolult képlet: a szerzetes tanár Dugonics becsmérli így a szerzetes tanár Martinovicsot. Az a Dugonics veti szemére Martinovicsnak, hogy fútta a követ királya ellen, aki Etelká-jában, a maga elmondása szerint igen heves lélegzettel „fútta a követ királya ellen". A látszatellentét nem magyarázza az igazi ellentétet. Az igazi, mélyebb különbség, vagyis a lényeg: a francia felvilágosodáshoz, a progresszióhoz, a kor eszméihez fűződő viszonyukban van. Rendiség és polgárosodás, feudalizmus és polgári köztársaság, royalizmus és respublika, reakció és forradalom — ez a különbség kettejük között. S hogy a bonyolultság még teljesebb legyen: Dugonics heves indulattal és meggyőző tényszerűséggel festi meg Martinovics személyes hitványságát, számító, karrierista érvényesülési dühét, s ezzel elindított egy vitát, amely ma is tart még, ma is indulatokat kavar. (Élet és Irodalom 1968. máj. 11. és 18. sz.) A perdöntő ebben a kérdéskörben mégsem az, hogy Dugonicsnak igaza van-e Martinovics jellemének megítélésében, hanem az, hogy nem volt igaza a Martinovics-féle jakobinus összeesküvés, valójában a francia felvilágosodás eszméinek elítélésében.

De minek ezt emlegetni? Minek ezt most a szemére hányni? Nem illetlenség-e, épp most, az emlékezés alkalmával felidézni a Dugonics alakja mögött komorló történelem árnyait? A már említett Magyar Példabeszédek egyik gyöngye-mondása bölcsen így figyelmeztet: „A ledőlt fának fejét a gyermek is ráncigállya." Mentségemre mondom: nem mindig az övét, többször inkább a magunk fejét ráncigáltam, a magunk olykor oktalanul okoskodó fejét, azokét, akik oly könnyen ítélkeznek ide is, oda is, szükségtelen érdemeket írva oda is, ahova már csak amiatt is fölösleges, mert van ott elég. Azt is a magunk számára kellett hangsúlyozni: mily ellentmondásos, mily szövevényes a magyar XVIII. század, annak is a második fele s különösen az utolsó negyede — Dugonics kora. Mindenfajta egyszerűsítés, „aktualizálás" haszontalan, meddő, azt mondhatnám: hiba.

Dugonicsnak valóban nincs szüksége rá, hogy olyan érdemekkel díszítsük, amelyek nem illenek rá. Ha mást nem tett volna le a nemzet asztalára ez a szegedi születésű és százötven év óta szegedi földben porladó hazafi, mint a Magyar Példabeszédek s Jeles Mondások pompás gyűjteményét, akkor is, ezért is tisztelettel kellene megállnunk szobra előtt. Ez a tízezernél több szólást, mondást, közmondást tartalmazó gyűjtemény (megjelent először és sajnos mindmáig utoljára Szegeden 1820-ban) a megjelenése óta valóságos kincsestára a magyar nyelv, a szellemi néprajz, a műveltségtörténet kutatóinak és művelőinek, a népismeretnek. Valóban páratlan, hangyaszorgalommal egybehordott gyűjtemény ez, nem méltatni kellene, hanem valami módon újra kiadni, újabb századok épülésére. Mások az Etelká-t mondják, én a Magyar Példabeszédek-et tartom Dugonis főművének. Már csak amiatt is, mert ha egyéb munkáiban fellelhetők is olyan formai és eszmei tartalmak, melyekből nem éppen üdvös hatások maradtak az utókorra, erről a kétkötetes, sajátosképpen nem is írói, hanem inkább szellemi néprajzi pompás műről elmondhatjuk: belőle irodalmunk egy részét hasznosan termékenyítő hatások sugároztak ki. És főként: egy rokonszenves írói magatartás is elénk lép.

Szegeden különösképpen fel kell ezt emlegetni. Ahogy elnézzük Dugonics szobrát, megfigyelhetjük a fej kissé megbillent tartását, amint elgondolkozva a kézfejre hajlik, a kinyújtott mutatóujjra támaszkodik. Egy másik szegedi író szoborján — nem különös? — ugyanezt a mozdulatot figyelhetjük meg. Tömörkényé a másik szobor, s a mozdulat hasonlósága nem csupán két — időben és térben is távoli — szobrász egybevágó megoldására utal. A hasonlóság, mondhatnám: lényegi. A két író bensőjéből jön. Az elmélkedő, gondolkodó literátus ember odafigyelő, magafeledkező mozdulata ez, amint az író az egyszerű emberre lefigyel, a nép szavát, eszejárását lesi el, gondolatait, okos és gyarló magatartását, célszerű logikáját figyeli meg, hogy aztán leírva, megörökíthesse. Ez a mozdulat, ez a magatartás — jellegzetesen szegedi mozdulat és magatartás. *Kálmány Lajos, Cserzy Mihály, Tömörkény, Móra* és más szegediek mozdulata ez, de az első odafigyelő, töprengő mozdulat a Dugonicsé volt. Abban a korban — amelyben mint láttuk, mily nehéz eligazodni — sokatmondó, tartalmas, szép mozdulat, és ráadásul, íme, maradandó is. Igaz, hogy a népet kívülről és felülről figyelve hajlik oda ez a figyelő fej, de odahajlik és a népre figyel. Inkább a stíluskutatók dolga lenne kimutatni, hogyan jön Dugonicstól *maga a hang is;* az az édesen-kesernyésen elmélkedő, komótosan körülményeskedő, a népi ízeket láthatóan élvezettel szemelgető írói modor, amely a későbbi, említett szegediekben is megvan, annyira, hogy egy-egy Dugonics-mondatnál felpillantunk: írhatta volna akár Tömörkény is. És megfordítva. Ezért is mondom, hogy Dugonicsnak nem más, hanem a Példabeszédek a főműve: ma is érvényes a hatása, és rokonszenvesen őrzi és emeli meg a százötven éve halott Dugonics szoboralakját emlékezetünkben máig. És még sokáig.

arra tér át a szerző, hogy Árpád különösen kedvezett Hubának, mert szerette lányát, Világost, és bizony — idézem „Szégyenlették Vénushoz hajlott lágy Fejedelmeknek meg-üszögöltt erkölcsét a Márssal társalkodó kemény Magyarok". A szerelmes, lágyszívű, iszákos, ingatag Árpád fejedelem alakját, mint jellemrajzot a kortársi jámbor olvasó nemigen kifogásolta még, de a későbbi, aki már csak romantikus szobor pózban tudja elképzelni Árpádot, hősnek és semmi másnak, bizony rossz néven venné az irodalomtörténésztől, ha nem bírálná meg ezért szigorúan Dugonicsot. Hát meg is bírálták. S kapott kritikát — utóbb — főhősének, Etelkának ez „igen ritka magyar Kis asszony"-nak jellemképe miatt, és mert ő hol szentimentálisan ájuldozik a szemérmetességtől, hol pedig úgy káromkodik, mint egy feletébb illetlen modorú piaci kofa. Hiányzik a jellem egysége és ennek megfelelően a nyelvi egység is: a népnyelvnek az a pazar készlete, melyet Dugonics szerteszór regényében, szinte öncélú füzérekbe fonódik, egy-egy ömledező beszédű hős vagy hősnő ajkán, nincs igazi, regénybeli, művészi funkciója. Dugonics nem követ művészi célokat, nem keres népiességével formahagyományt, mint Faludi Ferenc tette, hanem inkább anyagi hagyományokat ment, gyűjt és propagál (Horváth J.).

Ezek után azt hihetnők, hogy a könyv, lévén bizarr zagyvaság, senkinek sem kellett. Tudjuk viszont, hogy éppen ellenkezőleg: az Etelka hozta meg az első magyar könyvsikert, az 1788-ban megjelent könyv 1000 példányát két év alatt szétkapkodták, hamarosan második, majd harmadik kiadására is sor került. Egyáltalán nem túlzás azt mondanom, hogy könyv olvasására tanítani meg a magyarokat Jókai előtt igazában Dugonicsnak sikerült.

Vajon aratható-e ilyen osztatlan sikert egy művészi szempontból teljesen elhibázott alkotás? Alig hihető. Osztatlan sikerről beszéltem, számba véve a legkényesebb ízlésű kortársakat is. Mennyire jellemző a kor legnagyobb írójának, az írás igazi szakértőjének, Kazinczynak ingadozása, majd egyre pozitívabb állásfoglalása, mikor Dugonicsról beszél! 1788-ban, kocsin ülve, mohón nyitotta ki az Etelkát, nagyon megörült neki, mert hazafiúi elragadtatást, ősökre jellemző fenséges együgyűséget remélt tőle, ámde hamar elszomorodott, írja Ráday Gedeonnak, „midőn a legízetlenebb galantériát, a legalacsonyabb popularitást s gyermeki affectatiót, hogy Magyar vagyok, találta(m) benne". Ez bizony lesújtó, ez az ítélet rögvest rátalált a bizarr, összehangolhatatlan, rikító egyvelegre. Csakhogy két évvel később, az Etelka második kiadását jelentve be, folyóiratában, az Orpheusban már így írt: „Azok, akik úgy nézik, mint közönséges romant, mely szerelmet tanítani, vagy csak némely munkára nem született elmét egynéhány unalmas óráitól dajkai dallás formán megszabadítani akar, erről a munkáról igen kancsalul ítélnek. De nem ez volt az író szándéka. Ő bennünket atyáinknak régi idejekre akart visszavinni, azoknak szokásokat, életek módját, országlásokat sat. tette eleinkbe, adagiuminkat (vagyis: jeles mondásainkat) mentette meg az elveszéstől. Némelyek durvák és a mostani kényes füleket megsértik: de Árpád idejében nem éppen illetlenek. Az, aki ítélve olvas, az ilyeneken nem akad fel, hanem inkább szívére szorítja lélekben maga előtt lebegő magyar Dugonicsát." Kazinczy érdekes módon ugyanazt értékeli most Dugonics művében, mint amit a Dugonics emlékoszlopát megéneklő Csokonai is néhány évvel később: azt az írót, aki merészen behatolt — Csokonai szavával — „a feledékenység setét barlangjába" és a „hív emlékezet"-nek felhozta a múltat, triumfálni „az idő elmúlandó voltán". Talán nem tudta — Kazinczy és Csokonai! —, hogy ez a Dugonicstól felidézett magyar előidő a történetírói hitelesség szempontjából hamis? De bizony tudták, legalábbis sejtették, különben nem írta volna Kazinczy az előbb idézett levelében, hogy ízetlen galantériát, meg nacionalista affektációt talált a regényben. Vagy azt kell gondolnunk, hogy a nemesi-nemzeti mozgalom előnyomulásának hatására Kazinczy 1790-ben jobbnak látta mást írni, meggyőződése ellenére, mint amit 1788-ban mondott ki ugyanarról a könyvről?

Nem kell Kazinczyt hamissággal vádolni, már csak azért sem, mert ez esetben Csokonait viszont vagy tudatlansággal vagy hízelgéssel kellene vádolni: pedig a nagy költő éppoly jól tudta, mint Kazinczy, hogy Dugonics őstörténete nemigen állná ki a tudomány próbáját, azokkal a figurákkal.

Nem is abban látták ők Dugonics történelmi víziójának értékét, a „feledékenység setét barlangjából" való történelmi evokációjának igazságát, amiben a történetíró keresné: hanem a honalapítás történetével kapcsolatos témaváltáson túl ama sajátos lelki és nyelvi viszonynak megteremtésében, mely a jelenvalót saját történelméhez, messzi múltjához kell hogy fűzze, mintegy a közösség önmagát erősítő és jóleső emlékezetével.

Dugonics könyvének sikere előtt nemcsak szélesebb magyar olvasóközönség nem volt, hanem e gyér olvasóközönség fejében vajmi kevés tényszerű ismeret élt saját

SZAUDER JÓZSEF

DUGONICS ANDRÁS

Tegyük magunk elé Dugonics András könyvét, az *Etelká*-t. A legelső sorokból kiderül: a honfoglalás koráról szól a könyv, és az országban való berendezkedésnek, a vezérek tartományainak száraz leírásával kezdődik. E sorokhoz lapalji jegyzet csatlakozik: tudóskodó jegyzet, mely a szöveg történetírói hitelét hivatott emelni. Ez így kezdődik: „Magyarországban egynihány vármegyénknek elejeket Árpád ideire vihettyük... mint Anonymus megírta." Tudóskodó, szinte archeologikus célzattal megírt honfoglaláskori tárgyú elbeszélés van előttünk, gondolja az olvasó, de a jegyzet utolsó mondata szöget üt a fejébe: „A szükség úgy hozván magával, Vár megyéinknek régi szer tartásaikat meg-változtatta második József Császár 1785-ik Esztendőben" (3. l.). Itt már valami politikai célzást gyanít az olvasó, s ezért nagyjából így összegezi a legelső lapok tanulságát: a fenti szövegben *honfoglaláskori elbeszélés* kezdődik, alatta, a jegyzetben, *történetírói tudóskodás* tűnik fel, ez alatt pedig, a lapalji jegyzetnek is a mélyén valami aktuális *politikai célzat* bujkál. Azután feljebb tekint, s a szöveg fölötti fejlécként kis képeket lát: az egyik egy téglafalak fölé tornyosuló, már fűvel benőtt várromot ábrázol, a másik két kis medaillonformába foglalt páros mellképet mutat: az egyik egy sisakos hősét, aki Árpád, a másik egy jóképű, 18. századi divat szerint dekoltált hölgyét, akinek neve szintén oda van írva: Világos-nak hívják. Valami regényesség is bujkál itt a honfoglaláskori, tudóskodó és politikus célzatú regényben, sejti az olvasó, és ebben a sejtelmében megerősíti a kedves, nem mindennapi címlapkép is: itt egy igen csinos, harangszoknyás, medaillonos, nyakékes, dekoltált és jól fésült fiatal hölgy tekint jobb felé egy kissé elfogódottan álló férfiúra (ez azért áll ily ügyetlenül, mert jobbjával egy buzogányt fog, balját a kard markolatán nyugtatja), s kettejük közt egy kis csonka kőpillér van; rajta egy csákó, s e csákó mögött egy keresztes markolatú kard, beleszúrva a pillérbe; ám a kard markolatja már egy a háttérben emelkedő domb tetején terpeszkedő várrom rajzáig vezeti fel a tekintetet, a várrom pedig — omladozó bástyákkal, füves-fás falakkal — a felhős égbe nyújtózik, mintha a viharfelhős magyar égboltot, romos romantikát, kardos hazafiasságot és kedveskedő szerelmi kettőst egyazon képen, egyazon pillanatban kívánnák ábrázolni. Az olvasó itt már a fejét csóválja, mondván: ez már romantika. Pedig nem az. Ha letakarjuk a címlapkép alsó felét, csak a dombot, a várromot és a felhős eget látjuk, s azt mondjuk rá: romantika; ha a felső részét fedjük el: csak a kedves, divatosan öltözött szerelmespárt látjuk, s erre inkább azt mondjuk, hogy: rokokó. Ilyen is, olyan is ez a kép: a rokokó és a romantika együtt van jelen rajta, anélkül, hogy különösebb gondot okozott volna ez egyveleggel az olvasónak, aki akkor igazán jámbor volt.

Áruljuk el: ez a címlapkép az Etelka című regény legutolsó jelenetét ábrázolja, a regény utolsó szavai szerint ezt: „Hogy pedig annak a nagy istennek (ki őket [ti. Etelét és Etelkát] a sok veszedelemből kisegítette) örök hálát adjanak, kőből egy oltárt építettek Rákos mezején. Fölibe szúrták Attilának kardját. Melléje faragtatták Etelének buzogányát s kalpagját. Az oltárnak azon lapjára, mely Buda felé fordult, e szavakat vésették: A MAGYAROK ISTENÉNEK."

Ez a vége a regénynek, melynek első sorairól már beszéltünk.

Ezt aligha tudja az az olvasó, aki nem jutott el a könyv végére, és így nem is vetheti Dugonics szemére, hogy a Rákos mezején épített oltár Buda felől nézve nem kerülhet romantikus várromok előterébe. E fikció azonban mégis elgondolkoztat, s egy oly költői képet juttat eszünkbe, mely évtizedekkel később is ehhez hasonlóan, de nagyobb erővel dobbantotta meg a szíveket, Berzsenyi sorait: „Sok századoknak vérzivatarja közt Rongált Budának tornyai állanak". Dugonicsnak előkelő helye van e romantikus képzet előkészítői között. A Világos várát ábrázoló képről a könyv bevezetésében maga írta: „e rajzzal is örök emlékezetét akartam adni eme világ csudálta szép várnak, melynek töredékjein a gyíkok futkosnak, a hollók krákognak és a baglyok huhognak, holott ennek előtte vitéz magyaraink nagy gyönyörűségben, nagy vigasságban éltenek".

Mindez együttvéve elég sok és bizony vegyes, bajosan összeegyeztethető elem: honfoglaláskori elbeszéléstárgy, tudós-oktató igény, a jelenből belevitt politikai tendencia, ugyane jelen társadalom és divat szerinti szerelmi históriával, romemlékekkel és egy erős nacionalista érzületetet sugárzó „magyarok istenével". S a bizarr egyveleget még inkább érzi az olvasó, amikor, mindjárt a földrajzi leírás után,

DUGONICS ANDRÁS ÜNNEPLÉSE SZEGEDEN

A szülőváros Tanácsa szép meghívót nyomtattatott a másfél százada sírba szállt Dugonics professzor ünneplésére. Az elegáns, karcsú füzet nemcsak a műsort tartalmazza: megékesítették jubileumi plakettel, szemelvényekkel, reflexiókkal, bibliográfiával is, úgy hogy elkerüli a meghívók sorsát: odaállítjuk Dugonics-könyveink közé, megőrizzük. Nem azért persze, hogy belőle citáljuk Vitéz Mihálynak *A Dugonics oszlopa* c. versét, mert az bizony az 1967-es *Összes versek* szövegközléséhez képest (lásd az I. kötet 313—314. lapját) éppen tíz, s nemcsak a betűhívségből adódó eltéréssel jelent meg kiragadott részlete; s nem is azért, hogy az utolsó lapon beígért Dugonics-kiadványra emlékeztessen bennünket, mert az meg eddig meg sem jelent, de azért feltétlenül, mert *Illyés Gyula* szép köszöntője is gazdagítja a füzetkét. Köszönet Illyésnek, hogy miként a Tömörkény-jubileum alkalmával, vagy Juhász Gyula ünneplésekor, most is hallatta szavát, s besorolta Dugonicsunkat „föltámadásképes" íróink közé, sürgetvén műveinek új kiadását.

Hogy Dugonics András valóban menynyire „föltámadásképes írónk", arról a költői szó igazát erősítve, a tudomány nyelvén és igazságaival vallott *Szauder József*, egyetemünk egykori professzora, aki vastapsot kapott emlékbeszédével a Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiumának Dugonics-ébresztése óta az első komoly Dugonics-tanulmányt tette a magyar tudomány asztalára. Nincs terünk, s nem is feladatunk méltatni e hasábjainkon olvasható dolgozatot, egyetlen érdemes apróság erejéig szabad legyen mégis kommentálnunk! Irodalomtörténet-írásunkban a XIX. század második fele óta köztudott, hogy Dugonics az *Etelká*-ban elfogadta és népszerűsítette a nagy jezsuita szerzetestanár, nyelvtudós és csillagász Sajnovics János tudományosan már 1770-ben bizonyított tételét a finn—magyar rokonságról. Baróti Dezső 1934-ben megjelent kismonográfiája az Európaszerte divatos korabeli északkultusz szemszögéből tovább építette e tudománytörténetileg rendkívül értékes motívumot, s noha Szerb Antalnak egy szép szuggesztív esszéje (*Karjel, Finomország, Esthonnya*, 1939. Lásd *A varázsló eltöri pálcáját* c. kötetében, 1961. 472—477. lap) ugyancsak nagy erővel adott hangot eme Dugonicsnál új gondolatnak, a nagy újítás mintha lassan mégis elsikkadt volna, hisz a magyar felvilágosodás történetszemléletéről értekező Mezei Márta 1958-ban már csak futólagosan érinti. Szauder József most véglegesen igazságot szolgáltat Dugonicsnak, s *Etelká*-jában jelöli meg a finn—magyar rokonságról való közképünk ősforrását. A lapp-atyafiságot még legműveltebb eleink is fantazmagóriának minősítették. Egy Barcsay írta egy Bessenyeinek, hogy „Sajnovits jármától ójjuk nemzetünket, Ki Lapponiából hurcolja nyelvünket" —, ám Dugonics hitet tett a „halzsíros atyafiság" gondolata mellett, s a közvélekedés (ismét bizonyítván, hogy a költői, művészi tudatosítás mindig életrevalóbb a szaktudományosnál) őrá esküdött. Eleddig semmiféle Dugonics-tanulmányban nem olvastuk, viszont amit mindezzel kapcsolatban Szauder most magyarázatul — többek között — megemlít, hogy ti. a paraszt-polgár ivadék szegedi Dugonics az ősi testvériség propagálására eleve predesztinált volt! Halászok, pákászok, hajóácsok, superek körében naphosszakat ődöngött ő a Tisza partján, s halakban tudósabb férfiú — *Etelká*-ja is tanúsíthatja! — nem volt nála akkor széles e hazában, hogyne mondott volna hát igent a halzsíros, halszagú északi atyafiságra, s hogyne hittek volna ebben első renden Szeged XVIII. századi polgárai! Ez az életszerű, hitelesítő mozzanat a tanulmány mondott tételének felfokozó, erős emeltyűje, s bizonyosan nem tévedünk, ha azt mondjuk, hogy megérzésére — Szegeden töltött évei kapcsán, a város múltjával való ismerkedései eredményeként — a szerző is predesztinálva volt.

Ez az emlékbeszéd 1968. május 6-án este, az egyetem aulájában rendezett emlékesten hangzott el, ahol még két korreferátum méltatta az ünnepeltet: *Szathmári István* egyetemi docens a nyelvtudomány, *Szendrei János* főiskolai tanár a matematika nevében idézte Dugonics emlékét. Ennek előtte több rendbeli koszorúzás volt Szegeden. Május 5-én a Dugonics-temetőben álló emlékoszlopnál *Diós József*, a Dugonics utcai általános iskola emléktáblája előtt *Oltvai Ferenc*, a belvárosi Dugonics-szobornál *Mocsár Gábor* koszorúzott és mondott emlékbeszédet. Az ünnepségeket kísérő művészi műsorban *Csernák Árpád, Kovács János* és *Gregor József* szerepeltek.

Külön említjük meg, hogy az emlékest előtt megnyitott kiállításra *Nyíri Antal* nyelvész professzor köszöntője kalauzolta az érdeklődőket. Nem szokványos orációt mondott ő sem: pusz-

tuló Dugonics-relikviákról, elromló, szétszóródott kéziratokról, kiadatlanul heverő művekről, csonka kiadásokról beszélt, figyelmeztetvén halaszthatatlan kötelességünkre: ne csak a kegyelet, de a tudomány koszorúit helyezzük el Dugonics oszlopánál. E feladatokról még néhány szót! A modern szegedi irodalom Dugonics talárjából bújt ki, de a mester irodalomtörténeti sorsa még helyi vonatkozásban is feltáratlan, megíratlan. Nagyon sürgősen születnie kell hát Szegeden legalább egy szakdolgozatnak, ami felméri a szegedi Dugonics-hagyománynak nemcsak bibliográfiai, filológiai emlékeit, de azt is, mit merített tudományos anyagban, nyelvben, stílusban, magatartásban Dugonicsból Kálmány Lajos, a szegedi parasztnovella, Tömörkény és Móra Ferenc. A Somogyi-könyvtárban

TISZATÁJ
1968 JUL
Budapest V., Petőfi Sándor
Telefon: 188-296, 188-307
SAJTÓH

sa — zatban (Reg. — halaszthatatlan
Mindezt persze ne
Tessék fellapozni *A Dugon*
ötven éve (1892—1944) ötven terje
titkári jelentését — Tömörkény, Móra, Banner János írták többek között azokat —, e feladatok ott már rég kijelöltettek. „Szemléljétek, késő unokák fiai": mivel tartozunk „A nagy Dugonicsnak"!

(KSI)

LIEBER ÉVA RAJZA

1021

150 ÉVE HALT MEG DUGONICS ANDRÁS

TÓTH SÁNDOR PLAKETTJE

Nemrégi a pöstélmondás-lépés iránt! Dugonicsot első sorban ezek közé sorom. Éppen ezért, mert - részben - mivel ezek nemzedékemben is alapját vetették irodalomtörténetéből is merem.

De mennyi is rejlik a nemzedékemben. Mennyi élhető - újra mindig - szó! S mennyi elvégzendő más irányú területében.

A mi „nagy" népiesünk - Petőfi, Arany - csúcsot és sírt, mert megfejtett. A népiesség emberi ideje a tisztánlátás: Burns. Valami Gulyás Dugonics korunkra. A „nagy" korral mellett a szerény mégis a „kis" közelinek kell nevezzünk. Olyan elfogulatlan vagy, ahol valahogy a helyzetnek érvetek. újrolás

Boldog átértelmezése lennél Dugonics művei új kiadásának.

Illyés Gyula

Cg 58. III. 13.

„Móra Ferenc őrizte ezt a zászlót...“

Jubileumi emlékkiállítás a szegedi képtárban

A Móra Ferenc Múzeum képtárában tegnap délben ünnepélyesen nyitották meg a Nagy Októberi Forradalom 50. évfordulójának tiszteletére rendezett kiállítást, a forradalom, a polgárháború és a szovjet szocialista építés emlékeiről. A megnyitón részt vett *dr. Bozó Sándor*, az MSZBT Csongrád megyei elnöke, a megyei tanács vb titkára, *Deák Béla*, az MSZMP Szeged városi végrehajtó bizottságának tagja, a pártbizottság osztályvezetője, *Papp Gyula*, a Szeged városi tanács vb elnökhelyettese, *Lacsán Mihályné* szegedi országgyűlési képviselő. Ott volt a felszabadulás előtti forradalmi mozgalom számos kiemelkedő szegedi harcosa, s a népes közönség soraiban igen sok fiatal.

Dr. Bálint Alajos, a Csongrád megyei múzeumok igazgatója köszöntötte a megnyitó közönségét, majd *Eitlerné Szilágyi Júlia*, az MSZMP Csongrád megyei végrehajtó bizottságának tagja, a megyei pártbizottság osztályvezetője mondott ünnepi megnyitó beszédet. Megemlékezett az Októberi Forradalom történelmi jelentőségéről, a forradalom és a polgárháború éveiben fogant magyar—szovjet barátságról, és elismerő, meleg szavakkal méltatta a kiállítás értékeit. Megnyitója után *dr. Csongor Győző* muzeológus vezette végig a közönséget a kiállításon.

Képek, dokumentumok, írásos és tárgyi emlékek sorakoznak a tablókon. Nem versenyezhetnek ezek egy moszkvai vagy leningrádi kiállítással, ahol a dokumentumok tömegét tudták összegyűjteni és megőrizni. De ha arra gondolunk, hogy a forradalommal együttérző szegedi, Csongrád megyei munkások olyan történelmi korszakban sem hanyagolták el emléktárgyaik megőrzését, amelyben még a forradalom szó kiejtése is társadalmi és politikai vétség volt, meghatóan gazdag kiállítási anyaggal találkozunk.

Vörös zászló Ukrajnából

Egy szegedi zsákoló munkás, akit Ukrajnában ért annak idején a forradalom viharа, magával hozott onnan, örök emlékül egy vörös zászlót. Valamelyik ukrán forradalmi híradós egységé lehetett, erre utal a híradósok jelvénye, és az is, hogy a zászlóval írt szöveget a távírógépek fehér papírszalagjával ragasztották a vörös lobogóra. A ma már foszladozó vörös textilre ezt írták az ukrán forradalmárok: *„Harc a világbékéért és a nemzetek szabadságáért!”*

A zászló története sem mindennapi. *Horváth* Mihály hozta haza Ukrajnából, majd a szegedi múzeumba került. *Móra* Ferenc őrizte ezt a zászlót a múzeum limbusában, s most mutatják be először.

Jelszó a bankjegyen

A kiállításon szerepel egy gazdag bankjegy-gyűjtemény is, dr. Csongor Győző gyűjteménye. A szovjet hatalom által nyomtatott első bankjegyek is láthatók itt. Közöttük is különösen érdekes és figyelemre méltó az a bankó, amelyen nemcsak a számjegyek olvashatók, hanem a győztes forradalom, a kommunista világmozgalom egyik leghíresebb jelszava is, hét nyelven: *„Világ proletárjai, egyesüljetek!”*

A nagy gonddal és szeretettel összegyűjtött anyag, melyhez a szegedi és a szentesi levéltár is sok dokumentumot szolgáltatott, dr. Csongor Győző és *Muncz* Károly, a TIT szegedi szervezetének titkára rendezésében került a közönség elé. Több olyan emlék is szerepel itt, amelynek méltó rangja volna hasonló témájú szovjet kiállításon is. Csak egyet említünk közülük: a breszt-litovszki vár cári címerét, amelyet magyar és orosz forradalmár katonák vertek le a várkapuról, s kalandos úton hazakerülve, most a forradalom emlékeinek szegedi gyűjteményét gazdagítja.

Lenin bronzszobra

A forradalom fél évszázados jubileumára egy szegedi szobrászművész, *Tóth Sándor* is portrét készített Leninről. *A kiállítás egyik érdekessége ez a Lenin-szobor:* markánsan fejezi ki a forradalom óriásának erős hitét, magávalragadó fanatizmusát. S különösen a Leninről készült eredeti fotók és festmény reprodukciók társaságában érdekes ez a Lenin-portré. Itt meggyőződhetünk arról, hogy a forradalom vezére nemcsak nagy álmodozó, s ugyanakkor páratlan realista volt, hanem egyszersmind a forradalom fanatikusa és az emberiség sorsára rendkívül érzékeny, azért nagyon aggódó, érzelmekben rendkívül gazdag egyéniség.

A képek és tárgyi emlékek azt bizonyítják: *népünk mindig szeretettel őrizte a történelmi forradalom emlékét és emléktárgyait.* Ez a szeretet tükröződik a kiállítás elrendezésében, a szorgalmas gyűjtő és rendszerező munkában is.

SZ. S. I.

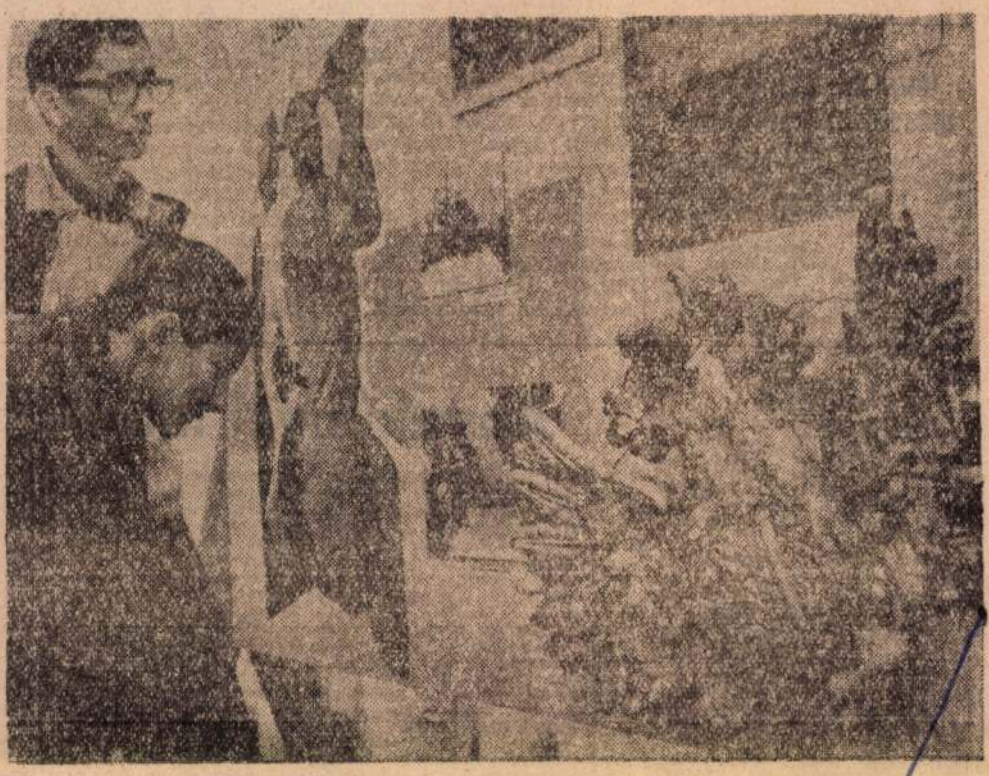

A breszt-litovszki vár kapujáról magyar internacionalisták által Szegedre hozott cári címer a szegedi emlékkiállításon

1967. NOVEMBER 7., KEDD

A NAGY OKTÓBERI SZOCIALISTA FORRADALOM 50. ÉVFORDULÓJA

FELHŐS, PÁRÁS IDŐ

Várható időjárás kedden estig: túlnyomóan felhős, párás idő, többfelé esővel. Elénk, helyenként erős délies, később a Dunántúlon nyugati, északnyugatira forduló szél. Várható legmagasabb nappali hőmérséklet 11—16 fok között. (MTI)

A Nap kél 6 óra 36 perckor, és nyugszik 16 óra 20 perckor. A Hold kél 11 óra 59 perckor, és nyugszik 19 óra 33 perckor.

1967. NOVEMBER 8., SZERDA
NÉVNAP: GOTTFRIED

A Nap kél 6 óra 37 perckor, és nyugszik 16 óra 19 perckor. A Hold kél 12 óra 46 perckor, és nyugszik 20 óra 47 perckor.

SZEGEDI NEMZETI SZÍNHÁZ

Ma, kedden este 7 órakor: **A parancs.** Bemutató előadás. Szerdán nincs előadás.

KAMARASZÍNHÁZ

Ma nincs előadás.

MOZIK

Szabadság: Háború és béke. Színes, szélesvásznú díjnyertes szovjet film. Szerdán: Háború és béke. Előadások kezdése mindennap: fél 5 és fél 8 órakor.

Vörös Csillag: Csillagosok, katonák. Szélesvásznú magyar—szovjet koprodukciós film. Csak 16 éven felülieknek. Szerdán: Csillagosok, katonák. Előadások kezdése: negyed 6 és fél 8 órakor.

Fáklya: Gyilkosok szabadságon. Szélesvásznú NDK—jugoszláv bűnügyi film. Szerdán: Gyilkosok szabadságon. Előadások kezdése: fél 6 és háromnegyed 8 órakor.

Nyugdíjas Szakmaközi Művelődési Otthon, Kossuth Lajos sugárút 53.: A kis özvegy. Olasz filmszatíra. Csak 18 éven felülieknek. 5 és 7 órakor.

Postás Mozi szerdán: Tízezer nap. Magyar film. Fél 6 és fél 8 órakor.

INSPEKCIÓS ÁLLATORVOSI SZOLGÁLAT

Szeged város területére

November 4-től 11-ig este 6 órától reggel 6 óráig (vasárnap nappal is) elsősegély és nehézellés esetére ügyeletes dr. Szűcs László állami állatorvos. Lakása Szeged, Párizsi krt. 45., I. ép. I. emelet 3., II. lépcsőház. Az állatorvos kiszállításáról a hívó köteles gondoskodni.

— **Pusztít az Emma.** A Fülöp-szigetek térségében pusztító Emma tájfun felkorbácsolta háborgó tengeren, Romblon és Panay szigetek között szombaton elsüllyedt a 300 tonnás Mindoro utasszállító hajó. Az első jelentések szerint a katasztrófát csupán húsz személy élte túl, a hajó többi 200 utasa valószínűleg a vízbe fulladt.

Munkásokat, alkalmazottakat keresnek

Jutalékos könyvterjesztőt, mozgóárust felvesz a Művelt Nép Könyvterjesztő Vállalat Üzemellátó Könyvesbolt, Szeged, Április 4. u. 49.

Ez évben érettségizett fiút, könyvesboltí gyakornoknak felvesz a Művelt Nép Könyvterjesztő Vállalat Üzemellátó Könyvesbolt, Szeged, Április 4. u. 49.

rövid

LAPUNK KÖVETKEZŐ SZÁMA NOVEMBER 9-ÉN, CSÜTÖRTÖKÖN A SZOKOTT IDŐBEN, 6 OLDALAS TERJEDELEMBEN JELENIK MEG.

— **Áradj, te keleti fény** — címmel írt kantátát a forradalom jubileumára dr. Mihálka György, a szegedi Tömörkény gimnázium tanára. A művet a Tisza-parti általános iskola és a Tömörkény gimnázium egyesített kórusa mutatta be november 5-én a Szabadság moziban — a szerző vezényletével. Ma este, a szabadkai Népszínházban, a helyi központi ünnepségen lesz a mű énekzenekari ősbemutatója.

— **Hat kiló dohány a tüdőben.** Nemrég Ausztriában nemzetközi orvoskongresszus volt, amelyen sok szó esett a dohányzás ártalmáról. Az egyik bécsi specialista érdekes bejelentést tett a dohányfüst összetételéről: egyetlen cigaretta füstje 80 millió mikroszkópikus szilárd részecskét tartalmaz. Az átlagdohányos húsz év alatt körülbelül 6 kilogramm ilyen parányt nyel el! A szervezetnek valamiképpen meg kell birkóznia a terheléssel, s szívósan harcol is a tüdőt támadó dohányhamu ellen. Végül azonban elérkezik az a pillanat, amikor az egyenlőtlen küzdelemben a tüdő kénytelen meghátrálni.

— **Tanulmányútra** indult tegnap, hétfőn egyhónapos időtartamra Oltvai Ferenc, a szegedi városi levéltár igazgatója Jugoszláviába. A vajdasági levéltárakban az 1917—19-es eseményeket, a tengerparton pedig az egykori városi köztársaságok tanácsainak levéltárait tanulmányozza.

— **A kolumbiai Manizalesben** a több napos heves esőzések következtében több ezer tonnányi meglazult föld zúdult a város szélén fekvő házakra. A föld 30 embert maga alá temetett.

— **Elhunyt Kornfeld Móric.** Egy georgetowni kórházban vasárnap, 84 éves korában elhunyt Kornfeld Móric báró, volt felsőházi tag. A Kornfeld család egyike volt azoknak a gazdag zsidó családoknak, akiket a nácik a csepeli gyárak tulajdonjoga ellenében kiengedtek és 1944-ben maguk szállítottak repülőgépen Portugáliába. A Kornfeld, Chorin és Weisz családoknak 14 millió dollárnyi vagyonát sikerült Amerikába kimenteniük.

A „megedzett"

Szovjet tudósok hosszas ták, hogy vannak olyan nö hőmérséklet mellett is életi sérletek során „megedzették s mindkét növény a fenti levelek és virágok képződtei

— **A világos színű kocsi veszélytelenebb.** A kutatások kiderítették, hogy a világos színű kocsik kevésbé veszélyesek, mint a sötétek. A közúti balesetek statisztikájában világos színű kocsik 6 százalékban, a sötét színűek 61 százalékban szerepelnek. A balesetek fennmaradó 33 százaléka kétszínű kocsikkal fordul elő. A szakértők szerint a gépkocsivezetők a színtől függően különféleképpen becslik a közeledő kocsi és a köztük levő távolságot.

— **Összecsukható kerékpár, elektromos cipőkefe.** A KGM és a Belkereskedelmi Minisztérium bemutatta a közszükségleti cikkek kiállítását. Ezúttal a KGM 25 vállalata 550 féle terméket állítja ki: ezeknek egy része már forgalomban van, a többinek a gyártását ez év végén, vagy jövőre kezdik meg. Az 550 cikk közül 68 most kerül először nyilvánosság elé. Egész sor olyan terméket is bemutatnak, s rövidesen gyártanak is, amit a tavalyi kiállítás közönsége hiányolt. Lényegesen nagyobb a választék magnetofonból, porszívóból, modernebbek a zománcedények, megjelentek az újtípusú olajkályhák, a régóta várt barkácsoló szerszámkészletek. Bemutatnak komplett színes fürdőszoba-berendezést, igen sok rádió- és tv-készüléket. A kiállításon látható a Csepel Művek szétszedhető és összecsukható víkendkerékpárja, a Fémbútorgyár forgó-fotele, s a Hajdúsági Iparművek elektromos cipőkeféje.

— **Potyautasok.** A Franciaországot és Olaszországot összekötő alpesi alagút nemcsak az autósok útját rövidíti meg. Franciaországból a költözőmadarak, melegebb tájakat keresve, ma már nem az Alpok felett repülnek, mint eddig, hanem az alagúton át vezető rövid utat választják. Sőt, már annyira megszokták az alagutat, hogy „potyautasként" a gépkocsik tetejére telepednek.

Vasúti szerencs

London közelében vasárnap este kisiklott a hastingsi gyorsvonat. A Dieselexpressz tengerparti víkendezőket szállított vissza a fővárosba és zsúfolt volt. Mindeddig ismeretlen okokból a motorkocsi és a hozzászerelt vagon Londontól 10 percnyire leszakadt a szerelvényről. Ez a két kocsi még ötszáz métert gurult és baj nélkül megállt. A következő tíz vasúti kocsi azonban kiugrott a sí-

Anyakönyvi hírek

I. KERÜLET

Házasság: Engi Imre és Farkas Erzsébet, Erdei János és Verebes Éva, Temesvári Károly és Kovács Irén, Illés István és Dudás Terézia, Kiss Sándor és Szalóki Mária, Katona János Antal és Szabó Klára házasságot kötöttek.

Születés: Tóth Jánosnak és Barna Margitnak Zoltán János, Jánosnak és Varga Máriának Tamás, Szécsi Jánosnak és Kiss Annának Ildikó, Farkas Ferencnek és Bezzeg Margitnak Ágnes, Tóth Andrásnak és Bíró Magdolnának Éva, Juhász Józsefnek és Rádóczi Gizellának György Pál, Domokos Tamásnak és György Erzsébetnek Tamás Zsolt, Fekete Istvánnak és Vízhányó Máriának Zsolt Béla, Brutyó Ferencnek és Figura Máriának Ferenc László, Végvári Józsefnek és Virág Klárának Klára, Gyivicsán Pálnak és Császár Magdolnának András, Takács Józsefnek és Pongrácz

kovics Katalinnak Tamás Mihály, Gál Pálnak és Szekeres Ilonának Tibor, Konkoly Lászlónak és Ecseki Katalinnak László, Szecskó Lászlónak és Bertényi Katalinnak András László, Baranyi Andrásnak és Kovács Máriának András, Papp Ferencnek és Szabó Eszternek Andrea, Samu Józsefnek és György Annának József Ottó, Makra Jánosnak és Németh Piroskának Erika, Fischer Andrásnak és Németh Máriának Katalin, dr. Móricz Ferencnek és Fazekas Katalinnak Henriette Katalin, Daróczi Sándornak és Daróczi Ilonának Ágnes, Körösi Mihálynak és Bencsik Rozáliának Ilona Erika, Szástvárosi Józsefnek és Vadász Ilonának Sándor, Horváth Sándornak és Puskás Etelkának László, Petrás Jánosnak és Mánik Anikónak Erika, Ökrös Zoltán-

Halálozás: Vígh Gyuláné Szvetkó Mária, Mari Kálmán, Haris István, Dorogi Imre Józsefné Farkas Mária, Sárnyai János, Ábrahám Ferenc, Rácz Béláné Gera Erzsébet, Bulla Lajosné Szaszkó Rozália, Ördögh Vincéné Janas Ilona, Macska Imre, Pavlai Károly, Korom Mihályné Podonyi Ilona, Buzás Lajosné Galambos Julianna, Sutya Péterné Láda Jusztina, Latinca Virgilné Héjja Viktória, Onozó Sándorné Farkas Piroska, Csorba Zsuzsanna, Szalkai Géza, Szalma Bálintné Laczi Julianna, Leidecker Ferencné Gönczi Irén, Gyapjas József elhunytak.

II. KERÜLET

Házasság: Zsótér Jenő Dezső és Bakacsi Erzsébet, Dunai János és Terhes Anna, Vígh Sándor Gáspár és Kiss Erzsébet, dr. Lambert István Miklós és Bá-

EGY hold szőlő eladó, **vagy** megmunkálásra kiadó, kedvezményes feltétellel. Érdeklődni: Kecskemét, Puskin utca 24. 2901

OTP-S, kétszobás lakásomat eladom. Boncz, Dunaújváros, Szórád Márton u. 19. I. em. 6. 2913

SZÁZÖTVEN hektoliter fehérbort termő pirtói (Bács megye) tanyaszőlőmet, vasútállomástól négy perc, magas korom miatt eladom, terméssel vagy anélkül. Székely Ferenc, Budapest, Lenin krt. 85. 2919

[K]IADÓ 2 hold föld, a Műkerti [t]egálló mellett. Értekezés: [K]ecskemét, Sarkantyú

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kalocsa és Kiléte

Tóth Sándor

1968. április 19. péntek

Szobor Kada Elekről

A városi tanács megbízásából Tóth Sándor szegedi művész elkészítette Kecskemét egykori polgármestere, Kada Elek portrészobrát. A műalkotást rövidesen fölállítják az állomáspark szoborsétányán.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Tóth Sándor

DÉL
MAGYARORSZÁG

1968 APR 21

1021

Szegedi művész új szobra

Az idén 600 éves Kecskemét ünnepségeire Tóth Sándor, az ismert szegedi szobrászművész a jubiláló város megrendelésére elkészítette Kada Eleknek, Kecskemét egykori polgármesterének mellszobrát. Kada Elek 1897 és 1913 között állt a város élén és nagy része volt Kecskemét modern fejlődésének elindításában. Tóth ... r művét a jubileumi ...égek keretében az ...ett szoborsétányon majd el.

A mai műsor

Labdarúgás. NB I: SZEAC—Győri ETO, Tisza-parti stadion, fél 5 (Szegedi). Előtte SZEAC—Győr tartalékbajnoki mérkőzés, háromnegyed 3. NB III: Sz. Spartacus—Mezőhegyesi Kinizsi, Hunyadi tér, 10 óra (Kocsondi). Előtte Spartacus—Dózsa ifibajnoki, fél 9. Megyei bajnokság: Móravárosi Kinizsi—Makói TVSE, Ady tér, fél 11 (dr. Cseh). Dorozsma—Csongrádi Petőfi, Dorozsma, fél 5 (dr. Forián). Előttük ifjúsági bajnoki mérkőzés. Ifjúsági bajnokság: Szőreg—SZAK, Szőreg, fél 11.

Asztaltenisz. NB II női: Sz. Kender—Bp. Építők, Dugonics utcai iskola, fél 10.

Atlétika. Fiatalok megyei jellegű minősítő versenye, Tisza-parti stadion, 9 óra.

Kézilabda. NB II-es idénynyitó mérkőzések a Kisstadionban: Sz. Építők—Hunyadi SE férfi, 10 óra (Láng). Sz. Tanárképző Főiskola—Bp. KÖZÉRT női, negyed 12 (Össze). Megyei bajnoki mérkőzések. A Kisstadionban: Sz. Kender—Csanádpalota férfi, háromnegyed 9 (Tárnok). Sz. Spartacus—Szegedi MEDOSZ férfi, 9 óra (Dr. Kiss). Sz. Tanárképző Főiskola—Dorozsma férfi, 10 óra (Hornyik).

Kosárlabda. NB II női: SZEAC—Pécsi VSK, Rókusi Tornacsarnok, fél 12.

Röplabda. NB I női: Sz. Kender—Vasas Izzó (Bp.), Rókusi Tornacsarnok, 9 óra. NB II női: Sz. Spartacus—Gyula, Tisza-parti Gimnázium udvara, 11.

Teke. NB II férfi: Sz. —Szolnoki MÁV, Postás 11 óra. SZAK—Kecskemét SZAK-pálya, 11 óra.

Vívás. Szegedi város egyéni bajnokság, kard vajtóverseny. Radnó

több neves amerikai szenátor is. És változtatni kell az USA „legméltóbb" partnerének, az NSZK-nak is provokációs magatartásán. Az NDK és a Szovjetunió kormánya figyelmeztető jegyzéket küldött az NSZK-nak, tiltakozva az ellen, hogy a Bundestag elnökválasztását rövidesen Nyugat-Berlinben akarják megrendezni. Ez összeegyeztethetetlen a nemzetközi szerződésekkel és megfelelő ellenlépést tenne szükségessé, ha az NDK szívében folytatja le az NSZK az elnökválasztási ceremóniát. Kiesinger múlt heti újabb „aggályai" az atomsorompó-szerződéssel szemben és az újfasiszták melletti kiállása ismét csak bizonyította, hogy az európai biztonság megteremtésének legfőbb akadályozója az NSZK militarista törekvése.

Markovits Tibor

tok szerint az e
alatt van.

Az Egyesült
években számo
ról, hogy kiknek a kezeb
gyon. A legújabb adatokat Ferdinand Lundberg professzor szolgáltatja tanulmányában, amelynek címe: „A gazdagok és szupergazdagok; tanulmány a pénz hatalmáról ma". Lundberg professzor megállapította, hogy a lakosság 2,7 százalékának birtokában van az Egyesült Államok nemzeti vagyonának kétharmada.

Néhány család dönt

A milliomosok száma az utóbbi tíz évben ugyan százezerre emelkedett, azonban mit számít egy közönséges millomos a Du Pontok és Rockefelle-

Itt van tová
amely több mint 20
vagyonával többek
gyobb amerikai ol
őrzi, mint amilyen
(New Jersey).

A szupergazdagok
két nagy politikai
Lundberg: „A repub
mokraták egyaránt
talmas pártjainak
nyai." A két párt
hozzájárulásukat a
„befektetéseknek" te

Az amerikai gaz
lentékeny súlyhoz j

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Tóth Sándor szobrász-tanár

DÉL MAGYARORSZÁG

1021

Szfinx és fáraó

A Tömörkény István művészeti szakközépiskola díszítő-szobrász tagozata második osztályos tanulóinak ez az első nyilvános bemutatkozása. Tóth Sándor szobrász-tanár vezetésével emeletnyi magas hószobrokat készítettek iskolájuk elé. A látványossággal nagy sikert arattak!

Somogyi Károlyné felvétele

osztályon. XDK. 1628.

DELMAGYARORSZÁG
Szeged
NOV 1969
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-724

agánház lakásátadás-
eladó. Szeged, Föld-
ives u. 20. sz. Érd.:
mbaton délután 4-től
egész vasárnap. x

nizsi u. 5. sz. fél ház
ásátadással eladó.
.: bármikor.

tona u. 37. sz. ház
nnal beköltözhetően,
tészkedésre alkalmas
gházzal eladó. Érd.:
tona u. 39. x

zobás, kertes magán-
lakásátadással el-
. Nemestakács u. 49.
x

zaszigeten fél ház
ttel, mellékhelyiség-
eladó. Érd.: Tisza-
et, Móra F. u. 4.,
. Ballai Ferencnénál.
x

zobás megosztható
eladó. Tápéi sor
sz.

ófitelep mellett a
ár útnál a Becsey-
ya eladó. Lakással,
ézi kúttal, esetleg
tárhelyiségnek is ki-
. Érd.: József Attila
13.

ri övezetben kitele-
ni készülő vállalatok-
, tsz-nek nagy rak-
helyiséggel, istállóval,
utcára szóló telek-
ház eladó. Vagy bér-
kiadó. „Főútvonalon"
3. jeligére a Sajtó-
zba.

kh föld, melyben van
szőlő és gyümölcsös
tjáradékra vagy bérbe
adó, szántóval. Fele
prikának való. „Jó
mka" 24 996. jeligére
Sajtóházba.

adó kétszobás ma-
nház, készpénzért. Te-
tő u. 1.

adó tanya 900 n-öl
ld, elcsén, kövesút
ellett, gazdálkodónak,
lattartónak. Érdek-
dni: Klárafalva, Áb-
hámné.

rsasház, két szoba,
llos, készpénzért el-
ó. Megtekinthető szom-
t, vasárnap. Egressy
u. 16., emelet.

lfi u. 6. számú, több
lyiségből álló fél ház
adó. Nagyállomás mel-
t.

iszobás új családi ház
adó fizetési kedvez-
ménnyel. Petőfitelep, Sí-
ly u. 12/a.

atona József u. 50. sz.
z azonnali beköltözhe-
állapotban eladó. Ér-
klődni lehet: Katona
ssef u. 61.

...elosztható. Érdeklődni: Kiskundorozsma, Marx u. 10.

Szőreg, Árpád u. 95. sz. alatti ház 227 n-öl telekkel szabadkézből eladó. Azonnali beköltözéssel. Érd.: ugyanott 14 órától

Orosházán, központban levő 2 szoba összkomfortos magánházamat elcserélném szegedi 2 és fél szobás társas- vagy szövetkezeti lakásért. — „Megegyezünk" 101 647 jeligére a Hirdetőbe.

Újszegeden háromszobás társasházrész egy és fél vagy 2 szobás szövetkezeti lakásért elcserélem. „Megéri" 2007 jeligére a Sajtóházba.

Domaszék 809. sz. tanya 1 kh szőlő, gyümölcsössel eladó. Érd.: Szeged, Fecske u. 13.

2 hold belterületi földet adnánk cserébe házrészért. A föld Ságváritelepen van. Szent Antal u. 8. Alsóváros.

Kiskundorozsma, Hámán Kató u. 7. sz. ház azonnal beköltözhetően eladó.

Pille utca 26/b sz. ház azonnali átadással eladó. Érd.: 3 óra után, vasárnap egész nap.

Fél ház eladó melletti lakásátadással. Telek fele beépítésre alkalmas. Érdeklődni szombaton és vasárnap délután Francia u. 9.

Belváros központjában fél házamat 2 szobás, hallos összkomfortos lakásátadással eladom. Egy- vagy másfél szobás „Cserelakás szükséges" 1292. jeligére a Sajtóházba.

Azonnal beköltözhető szoba, konyha, spájzos, fáskamra, udvarból álló ingatlan eladó. Teréz u. 28/a.

Makón, Szirbik Miklós u. 18. számú kétszobás fél ház 200 n-öles telekkel eladó. Ugyanott bútorok kaphatók. Megtekinthető november 30., vasárnap délelőtt.

1970 decemberig beköltözhető 2 vagy 3 szobás szövetkezeti lakást vennék. „Készpénz plusz OTP-átvállalás 101 616" jeligére a Hirdetőbe.

629 n-öl föld eladó. Gázgyár mögött. Érd.: Korda u. 15. sz.

házimunkák elvégzéséért „Lakást adok" 101 703 jeligére a Hirdetőbe.

Deszken 7 kh szántóföld haszonbérbe kiadó. 2x2 méter téglafalazatú cseréptetős kunyhó lebontásra eladó. Érdeklődni: Szeged, Körtöltés u. 55. (Puskás u. végén.)

Felesbe adnánk, hozzáértő szorgalmasnak. Csongrádi sugárúton 248 n-öl gyümölcsös kertünk. Érd.: Lenin krt. 50., II. emelet 8.

Iparoskertben 208 n-öl gyümölcsöskert művelésre kiadó. Ódesszai krt. 56. II. 3. 18 óra után.

Garázsrak vagy raktárnak helyiség kiadó. — Csongrádi sgt. 54.

Somogy megyében juh legeltetésre alkalmas 15 kat. hold föld bérbe kiadó. Harangozó Ferenc, Kisbajom.

Keresek Szegeden, főút mentén üzlet-, vagy műhelyhelyiséget. Esetleg Székesfehérváron 2x6 méteres kibetonozott vízvezetékkel. III. fázisú villany, gázzal ellátott helyiséget átadok. „Velence" 1210. jeligére a Sajtóházba.

Jánosszálláson 1200 n-öl szőlő-gyümölcsös kiadó. Szeged, Rózsa u. 2.

Egy hold föld kiadó Teásban. Petőfi Sándor sgt. 83.

...lőket keresünk egyezés szerint. Egyértetés ...sz, ...Petőfi u. 51. ...

Tóth Sándor kiállítása

1971

Tóth Sándor — idősebb pályatársa, *Tóth* Antal mellett — „a" szegedi szobrász. Jó tíz év előtti idetelepülése óta teljesen szegedivé lényegült, amely átalakulását mind oktató, művészetszervező tevékenysége, mind pedig az itt kiteljesedő munkássága jól jelzi.

Noha önálló tárlattal először — még 1964-ben — *Hódmezővásárhelyen* jelentkezett, azóta már többször mutatta be műveit az otthont adó város értő és érdeklődő lakói előtt is — saját kézzel kiállított bizonyítványként, minősítésre átnyújtott passzusként.

Tegnap, *pénteken* délután ismét tömeges véleménykérésre vállalkozott Tóth Sándor: a *Képcsarnok Vállalat* Kárász utcai kiállító termében megnyitotta újabb műveit felsorakoztató kiállítását.

Mint azt már jó néhány „közös" tárlaton tapasztalhattunk, a *Tömörkény Gimnázium és Szakközépiskola* művésztanárának munkásságát újabban — szó szerint is értve — az *érmek* fémjelzik. A különben is nagy megújulását élő éremművészetben próbálgatja már jó ideje erejét, s meg kell mondani: nem kis sikerrel.

A Kárász utcai kiállító terem vendégei jó néhány remekbe készült „bronzkorongot" láthatnak. Inkább az egyéni ízlés, mint a közvélemény íratja ide többek között a *Balaton-sorozat* néhány darabjának — *Hullám, Ezüsthíd, Nap és víz* — címét, és hasonlóképp a pillanatnyi benyomás hatására említjük még meg a *Sárgulásra* című munkát, amelynek parányi méretei is a végtelen határ nagy-nagy tágasságát mutatják.

Érdekes módon ezek a *figura nélküli érmek* tartalmasabbak, egyetemesebb érvényűek, mint amelyeket portré vagy jól kivehető alak díszít. Ez utóbbiak ugyanis nem egy esetben magát az „egyszeri" látványt, mint annak átlényegített, a zavaró részletektől megfosztott mását mutatják.

Meglehet persze, hogy az érméken is előtűnő figurák egy része már túlon-túl ismerősnek hat, s így a kelleténél kevesebb meglepetéssel szolgál. *Nőalakjaira, asszonyportréira* gondolunk itt elsősorban, amelyek több dimenziós változata ugyancsak meglelhető a kiállítási teremben.

S ez utóbbi megjegyzéssel máris utaltunk az érmeken „túli" anyagra. Ez a válogatás nemcsak darabszám, de a benne rejlő teljesítmény szerint is kevesebbet ad az előbb említett — 50 darabos — gyűjteménynél. Minden darabja meggyőz ugyan Tóth Sándor *emberábrázoló* tehetségéről, ám e képesség *csiszolódására, alakulására* a vártnál kevesebb példát ad.

De hát *nem is ez* a lényeg! Mivel azokban leljük igazán örömünket — az érmeket kell dícsérnünk, s jólesően nyugtáznunk, hogy itt, körünkben is készülnek olyan „korongok", amelyek a műfaj igazi értékeit hordozzák.

Tóth Sándor kiállítását *Papp* Lajos, SZOT-díjas költő adta át a közönségnek.

A. L.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Csongrád megyei Hírlap

8 JUN 1969

Szepesi Attila:

llag fordul

er László „Tápai lakodalom" című képe alá)

öklő magányhoz fehér virág
ülik földed eső patája döng
madárfejű zenészeid savanyú bor
te más csillag fénye vagy

uljon hamvad ne vesd le ezüst ruhát
ne lessék fénylő bőrödet a hold
álmaiddal eszelős körmenet
zörnyeiből ne induljon érted soha

allgatás ki szabadít meg madarat csillagot
an az éledő reményt ki váltja meg
ted virágát veszti szirmait
ncol ablakod világító ezüstjén

a záduló téli esték fehér lovon
cimborák viszik urad keserű bál
eholdig a bámész-örömű hazatérőt
között vigasztalan királyné

sz de vicsorog rád fogatlan düh fekete asszony
szétkuszált fekhelyén térde összekoccan
lesi a hajnal öröm-öblét füstkarikáit
endülő dalodba könnyek keserednek

ábeli ricsajban ünnepeltté fölcicomázva
rgataga ártók böfögők babonázók
a fák hegyére álmaiddal ne népesüljön
ító magányhoz szél zúdul reggel fehér virá

Petri Ferenc:

Utazás

részt sugarak szigonyát
vízben
em azt az egyszál zongorát sem
a dalt batári sándor
ost is rámsütött kialudt szemed
örül a ragályos zene
két okból önt fel a garatra az ember
gy bánatában
ládák tetején utazom
ütközőjén utazom senki után utánad
kebokor részeg dongó aranyhátú nyár
ntomban zsigereimben
ládák tetején utazom
ütközőjén suhanni látlak vetkező
ék-kocka paraszthaz forogni látlak

ZOMBO

A kritiku
fi

Legalábbis ezt látszik bizonyítani az *Élet és Irodalom* új rovata. Népszerű hetilapunk ugyanis immár másodízben közöl kolumnás összeállítást ezzel a fejléccel: *Fiatal kritikusok fóruma.* Beidegződöttségeimet és aggályaimat tolmácso-

ikor elárulom

Tóth Sándor

1021

A „Gellért-múzeum" Szegeden

Bár az elmúlt másfél évtized alatt mintegy 12 ezer ember (nem szakmabeli!) nézte meg a Gellért-gyűjteményt az orvostudományi egyetem anatómiai és fejlődéstani intézetében Szegeden, mégis kevesen tudják, hogy ez a gyűjtemény világviszonylatban is jelentős. A különleges és értékes preparátumok a két évvel ezelőtt meghalt *dr. Gellért* Albert professzor nevéhez fűződnek, aki 1934 óta rendszeresen fejlesztette a gyűjteményt. A praffinbeágyazást 1876-ban alkalmazátk először, majd ez a módszer feledésbe merült. Ötven évvel később azonban a bécsi anatómiai intézetben néhány agyi, -zsigeri készítményt konzerváltak paraffinnal. Később pedig az arcvonások megőrzésére is felhasználták a paraffint.

Dr. Gellért Albert professzor alkotott első ízben teljes anatómiai gyűjteményt, amelynek mintegy 450 készítménye most Szegeden segíti az orvosképzést, a tudományos ismeretterjesztést.

A hagyatéki anyagot *Csernovszki* Erzsébet dolgozza fel „A paraffintechnika alkalmazása anatómiai készítmények előállítására" címmel. A könyv az orvosegyetem kiadványaként jelenik meg, természetesen illusztrációkkal.

Dr. Csillik Bertalan, az anatómiai, szövet- és fejlődéstani intézet professzora elmondotta, hogy a „múzeumot" továbbra is nyitva tartják az érdeklődők előtt, hogy megismerhessék ezt az érdekes, értékes gyűjteményt.

Szöveg: **POLNER ZOLTÁN**
Fotó: **ENYEDI ZOLTÁN**

Tóth Sándor szegedi szobrászművész domborítása az intézet folyosóján

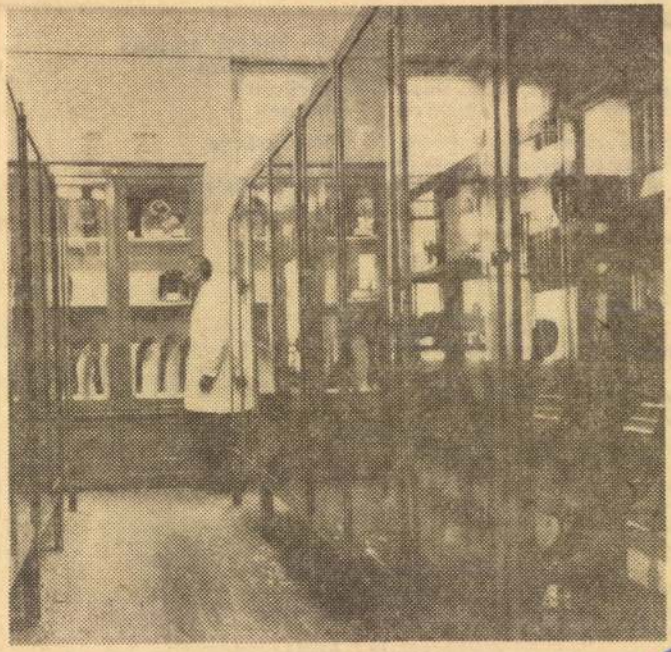

A „Gellért-múzeum" egyik részlete

skedők!
ER KFT.
tember 9. és 21. között,
etek erejéig
nálja Önöknek
ÁRON!

VEGYI ÁRUK:

— Ariel 3,6 kg utánt.	940,—
— Tix 3,6 kg utántölt.	790,—
— Dosia 2,4 kg utánt.	420,—
— Biopon aztató 700 g	184,—
— Floraszept 700 g	192,—
— Biopon folyékony 0,5 l	229,—
— Trisó 500 g	82,—
— Coccolino öblítő 1 l	156,—
— Coccolino öbl. konc. 250 ml	102,—
— Bip öblítő 0,5 lit	77,50
— WU—2 l literes sampon	249,—
— Camilla kéz- és testáp.	208,—
— BAM sodabic. fogkrém 75 ml	199,—
— Kolynos fogkrém 50 ml	61,50
— Denim tusfürdő 400 ml	229,—
— Kália tusfürdő 300 ml	124,—
— Limara desodorok	309,—
— TEXOR keményítő	129,—

Á-t tartalmazzák!
ÁS KIRÁLY U. 102.

Nyitva tartás: naponta 9.00–17.00-ig
Telefon: 06-42/402-173 06-60/355-783
Nyíri Rövidáru Méteráru Nagykereskedés
Kereskedők, készítők!
Teljes választékban kaphatók
szabó-varró kellékek
kész és előrajzolt
kézimunkák — gobelinek
egyéb rövidáruk
dísz-, gyászzsebkendők, kendők, cipőfűzők, nadrágtartók, fonalak stb.
Méteráruk: selymek, szövetek, buklék, szabadidőanyagok,divatanyagok stb. kis- és nagykeráron.
Nyíregyháza, Rákóczi u. 3.

DINAMIKUS marketingmunkánk eredményeként növekszik magyar leányvállalatunk piaci részesedése, ezért olyan, önálló munkára képes, gyakorlott
üzletkötőket keresünk,
akiknek esélyt biztosítunk a közös felemelkedésre. Piacvezető európai cégként rátermett embereknek lehetőséget adunk, hogy kitartásukkal és szorgalmukkal átlagon felüli sikereket érjenek el.
Feladatuk, hogy a partner sportegyesületekkel együttműködve, reklámhordozóink (plakát, információs vitrin, reklámtábla) optimális értékesítését biztosítsák.
A betanítás után
magas jutalékot fizetünk!
A német nyelv tudása, valamint saját személygépkocsi előny!
Ha hirdetésünk felkeltette érdeklődését, várjuk önéletrajzzal, fényképpel ellátott írásos jelentkezését.
FORTUNA SPORTHIRDETŐ Kft.

AMERIKAI TÁRO GÁZ
A QUA bizható rendkívü
Boros Györ

Tóth Sándor

szobrász

Kettős tárlat nyílt tegnap a nyíregyházi Városi Galériában. A mátészalkai származású Csizmadia Zoltán festőművész és a nyíregyházi Tóth Sándor Munkácsy-díjas szobrászművész közös kiállításán közel negyven festmény (olaj- és pasztellképek), több szoborportré, kisplasztika és sok-sok éremművészeti alkotás látható. A közszemlére tett, kvalitásos, gazdag tartalmú anyagban a festményekre esett a nagyobb hangsúly. Csizmadia Zoltán alapvetően realista fogantatású tájképei, csendéletei magasfokú meterségbeli tudásról, következetesen vállalt ars poeticáról tanúskodnak. Tóth Sándor műveinek válogatásában a régebbi és a legfrissebb termés darabjai egyaránt helyet kaptak

Harasztosi Pál felvétele

MEGHÍVÓ

Szeged Megyei Jogú Város
Önkormányzata
tisztelettel meghívja Önt és barátait

Mikszáth Kálmán születésének
150. évfordulója tiszteletére
rendezett

Mikszáth Emlékév
szegedi záró-rendezvényére
1997. december 19-én
pénteken du. 2 órakor

Mikszáth-emléktábla avatás
az egykori Hungária Szálló, a jelenlegi
Akadémiai Székház épületén
Szeged, Somogyi u. 7.

Avatóbeszédet mond:

Dr. Praznovszky Mihály

a Petőfi Irodalmi Múzeum igazgatója,
a Mikszáth Társaság elnöke

Az emléktáblát a város közönsége nevében átveszi, s a Mikszáth Emlékév szegedi eseményeit értékeli:

Dr. Szalay István

polgármester,
az Országos Mikszáth Emlékbizottság tagja

Az emléktábla alkotója:

Tóth Sándor

Munkácsy-díjas
szobrászművész

Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

Officina Nyomda, Szeged

TÁRLAT

Feigel Viktor képei

Fiú kutyával

A nagykállói városi könyvtár galériájában a napokban nyílt meg a nyíregyházi születésű (1967) Feigel Viktor olajfestményeinek tárlata. Az alkotó középiskolai tanulmányait a Zrínyi Ilona Gimnáziumban végezte; majd felsőfokú újságírói, illetve fogtechnikusi képesítést szerzett. Fő érdeklődési köre — tudhatjuk meg önéletrajzából — gyermekkora óta a képzőművészet. Atyai tanítómestrének Veress Zoltán festőművészt tartja. Magáról, amolyan ars poeticaként így vall: „Mindig a festészetet tekintettem fő foglalkozásomnak, ezért már hat éve hivatásos képzőművészként tevékenykedem. Tagja vagyok a megyei képzőművészek egyesületének, melynek kiállításain rendszeresen részt veszek." Feigel Viktor mintegy harminc kompozícióját két héten át tekintheti meg a közönség.

Nyírségi táj

Túlélte a halálát

Cservenyák Katalin

Harminchét éves, magas, feltűnően csinos és jól öltözött, határozott fellépésű. Ahogy belép a szobába, leül a fotelba, észrevétlen megigazítja kiskabátját, elsimítja nadrágján a ráncot, és elkezd beszélni, gesztikulálni, az ember első gondolata: hamisítatlan nő.

Meggyőződése, azért vagyunk kétneműek, hogy a férfiak férfiként, a nők pedig nőként viselkedjenek.

— Legalább egyszer meg kellene próbálnia minden hölgynek, hogy női mivoltát hangsúlyozza. Szerintem sokkal sikeresebb lenne az életben — kezdi Szalóki Zsuzsánna. Nem tévedés, Zsuzsánna, így anyakönyvezték, á-val.

Eredeti szakmája női szabó, de volt manöken, aztán hat évig dolgozott a kereskedelemben. „Rőfös" boltjában ruhaanyagot, gombot és cérnát árult. A finom kelmék között azonban egyre erősebb vágyat érzett, hogy ruhákat tervezzen. Természetesen nőies ruhákat, amelyekben a lányok, asszonyok jól érzik magukat.

> **Tizenhat napig volt kómában az egri kórházban.**

Ahhoz azonban, hogy ezt a álmot megvalósíthassa, előbb meg kellett halnia...

❤❤❤

Mikrobusszal utazott Pest felé, amikor a hortobágyi elágazásnál kivágódott elé egy Zsiguli. Zsuzsa arccal a földre zuhant a kocsiból. Fájdalmasan hideg, mínusz tizenöt fok volt. Két öreg juhász takarta be bárányбőrökkel. A többire nem emlékszik. Tizenhat napig volt kómában, az egri kórházban. Valójában senki nem hitt a felépülésében. Nagyobbik fia akkor volt 11, kisebbik alig múlt 4 éves.

Műtétek sorozatán esett át, az egri után a debreceni klinika következett, majd átszállították Nyíregyházára. Súlyos fejsérülése miatt teljesen megbénult a beszédközpontja, gondolkodni tudott, de szólni nem. És azt sem értette, ha hozzá beszéltek. Azt sem tudta, ő kicsoda, viszont folyton mosolygott. Valami belső késztetése volt erre. Ezen meg az orvosok és a betegtársak csodálkoztak. Mert hiszen, mi oka lehet mosolyogni annak, aki egyszer már meghalt?

Neki azonban más sem járt a fejében, mint hogy újra olyan akar lenni, amilyen volt.

> **Megállt a tükör előtt, belenézett és hátratántorodott.**

Nem értették. Senki nem értette. A család, a barátok, az ismerősök lemondtak róla. Általános emberi reakció: akiről lemondanak, attól egy kicsit el is fordulnak.

❤❤❤

Először akkor kelt fel az ágyból, amikor meglátta, az ápoló, aki végigmosdatja a betegeket, férfi.

— Na, nem! — gondolta, ezt a szégyent nem éli túl... Felkelt, és kibotorkált a fürdőszobába. Megállt a tükör előtt, belenézett és hátratántorodott:

— Úristen! Ki ez a nő? — riadt vissza képmásától. Az érzéketlen tükörben vállára omló, dús, barna haja helyett megpillantotta félig leborotvált fejét.

— Olyan akarok lenni, mint voltam — ismételgette magában, és megtanult járni.

Beszélni még akkor sem tudott, amikor hazaengedték a kórházból. Ha vendégek jöttek, ült az asztalnál, s bár az arcok ismerősek voltak, ő azt hitte, japánul beszélnek.

Lassan visszaemlékezett arra is, mire való a kés, a villa, és mire a kanál. Órákig töprengett egy szón az újság fölött, míg végre összeolvasta a betűket. Aztán, mint a friss forrás, amelyik az utat keresi a csermely felé, úgy találta meg az utat ő is az emberekhez: újra beszélni kezdett.

Minden érdekelte. Előadásokra, rendezvényekre járt, mindenhová elment, ahol okosodhatott, tanulhatott. Nem volt hajlandó elfogadni, amit a kórházi zárójelentésében elolvasott szinte minden nap. Eszerint ugyanis nagyon csekély esélye volt a teljes gyógyulásra. Később megtudta azt is: ezer emberből egy ha felépül egy ilyen súlyos betegségből.

Iszonyatos akaraterővel, hittel küzdött, hogy ő az az egy legyen. Segített ebben a természetgyógyászat és az asztrológia. S ami korábban nem volt jellemző rá, olvasni kezdte a Bibliát.

— Én vezetek — mondta később barátnőjének, aki csak nagy nehezen adta be a derekát. S mert az utca végéig elment, maradhatott a volán mögött Kisvárdáig... Barátnője végigzokogta az utat, ő pedig hatvanas tempóval, boldogan hajtott a 4-esen.

❤❤❤

És felállt. Azért, hogy az álmait megvalósíthassa. Ma már nyoma sem látszik arcán, kezein a balesetnek, tartása egyenes, járása könnyed.

Egymás után teszi elém a maga tervezte ruhákat. Szépek, finomak. A legtöbb vajszínű és barna. Ezek a kedvencei. Aztán van néhány zöld, arany és bordó, meg pár kék holmi. Természetesen valamennyi ruhához kiegészítőt is tervez: sapkát, sálat, rövid kabátkát, pelerint, hosszú kabátot. Legtöbbször ugyanabból az anyagból. Méretenként egy-két darab készül mindenből.

> **Imádok tervezni, s örömet szerezni vele nő társaimnak.**

Hisz tudjuk, mi nők: arra aztán fölöttébb kényesek vagyunk, ha ugyanaz a kollekció szembejön velünk az utcán.

— Meleg színekkel dolgozom: a nyerstől a barnáig. Imádok tervezni, s örömet szerezni vele nő társaimnak. Szeretem, ha jól érzik magukat a ruháimban — magyarázza. — Én azt akarom, hogy aki nálam vásárol, ne úgy vigye haza a holmit: „na, vettem egy ruhát", s beakasztja a szekrénybe. Akkor inkább el sem adom. Arra törekszem, ha valaki felpróbál egy ruhát, találja meg a harmóniát. Érezze, hogy jól áll a szeme színéhez, a hajához, az arcához, az alakjához. Viselje. Érezze, hogy

NORMAN MAILER:

A kemény fickók nem táncolnak

TÓTH SÁNDOR
KELET - MAGYARORSZÁG

Tárlatnyitás harangszóra

Tóth Sándor szobrászművész szegedi kiállításának krónikája

Matits Ferenc

A Móra Ferenc Múzeum második emeleti reprezentatív kiállítótermében február elsején a szegedi dóm déli harangzúgása közepette nyílott meg Tóth Sándor Munkácsy-díjas szobrászművész nagyszabású tárlata. A 65 éve Miskolcon született és 40 éve alkotó művész pályájának kezdetén Hódmezővásárhelyen és Szegeden élt, majd délalföldi jelenlétét fenntartva költözött mintegy negyedszázada Nyíregyházára. Nem volt meglepő tehát, hogy a méretes terem zsúfolásig megtelt érdeklődőkkel. Tóth Béla író, nyugalmazott könyvtárigazgató gondolatébresztő megnyitó beszédében a mellette álló művész nevét ki nem mondva, kitért arra, hogy bizony szomorú, ha egy város nem tudja megbecsülni a falai között élő tehetségeket.

A század 70-es éveiben működő szűkkeblű szegedi vezetők súlyosan latba eső felelősségének hangsúlyozása mellett megállapította, hogy a Tisza-parti metropoliszban a művészélet megkeserítésének bizonyos tradíciói vannak. Példaként említette Móra Ferenc és Tömörkény István esetét, akik bizony hallatlan energiákat fecséreltek el megélhetési gondjaik leküzdése érdekében. A kultúrát csupán rentabilitásuk szerint értékelő és támogató fiskális szemléletű bürokraták — általánosítva a problémát — sokfelé töltenek be hivatalt, fontos tehát elgondolkodni valamennyiünknek azon, vajon meddig is terjedhet önkényük és hogyan érvényesíthetők velük szemben közérdekű társadalmi igények.

Portré

Nem szeretnénk a grandiózus kiállításon — melyen Tóth Sándor tehetségéről 560 érem és 72 szobormű tanúskodik — mérleget készíteni arról, mekkora veszteség érte Szegedet, mennyit nyert ideköltözésével Nyíregyháza, de fontos felhívnunk a figyelmet arra, hogy a kiállított anyag híven tükrözi azt a tényt, hogy a művész 15 évig élt a Délalföldön és mintegy negyedszázadig Nyíregyházán.

Az arányeltolódást az afrikai primitív szobrászat lényegretörésével és az antik művészet bájával felruházott Sóstói sztelé című faszobra hirdeti talán legdiadalmasabban. Számot ad erről továbbá a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei megbízás alapján elkészített nagyszámú érem, valamint köztéri plasztika is. Utóbbiakról az egyik tárlóban pontos kimutatás és fényképfelvételek nyújtanak tájékoztatást. Mellettük sorakoznak kitüntetései, melyek között Szabolcs-Szatmár-Bereg megyeiket is felfedeztünk. A kiállítás kuriózuma, hogy a művész a költségeket nem sajnálva, néhány olyan kisplasztikáját is kiöntötte, melyek 25 éve gipszformában várták megszületésüket. A kiállított anyag korai részét képezte továbbá az a 12 db rézlemezdomborítás, melynek alaptémájául rendszerint a művész saját családját választotta és a még Szegeden kifaragott Madarak, halak sorozat néhány műve is.

A Magyar Nemzeti Galéria és a Jósa András Múzeum fontos művek kölcsönzésével járult hozzá a kiállítás sikeréhez. A 21 tárlóban elhelyezett éremkollekcióban örömmel fedeztük fel a mester legújabb munkáit, melyek között az egyik éremmel a szegedi kulturális közélet egyik méltatlanul mellőzött alakjára hívta fel a figyelmet. A Móra Ferenc és Juhász Gyula barátjaként tisztelt dr. Szalay József — akinek koporsóját 60 éve ravatalozták fel a szegedi Kultúrpalotában (a mai Móra Ferenc Múzeumban) — főkapitány, híres művészetbarát ugyanis eddig még nem nyerte el helyét a szegedi pantheonban.

A megnyitó ünnepi záróakkordjaként Császár Angéla, a Nemzeti Színház művésznője tolmácsolta magávalragadó, igaz átéléssel Babits Mihály egy művét. A kiállítás megnyitására érkezett közéleti személyiségek között számos művészt fedeztem fel, akikkel megelégedéssel nyugtáztuk, hogy a művészet presztizsét növelő művészeti eseményen vehettünk részt. A háromrészesre tervezett vándorkiállítás szegeden április 5-ig látható. A rendezvény következő helyszíne a szülőváros, Miskolc lesz és ősszel Nyíregyházán kerül majd bemutatásra az anyag.

Fésülködő lány

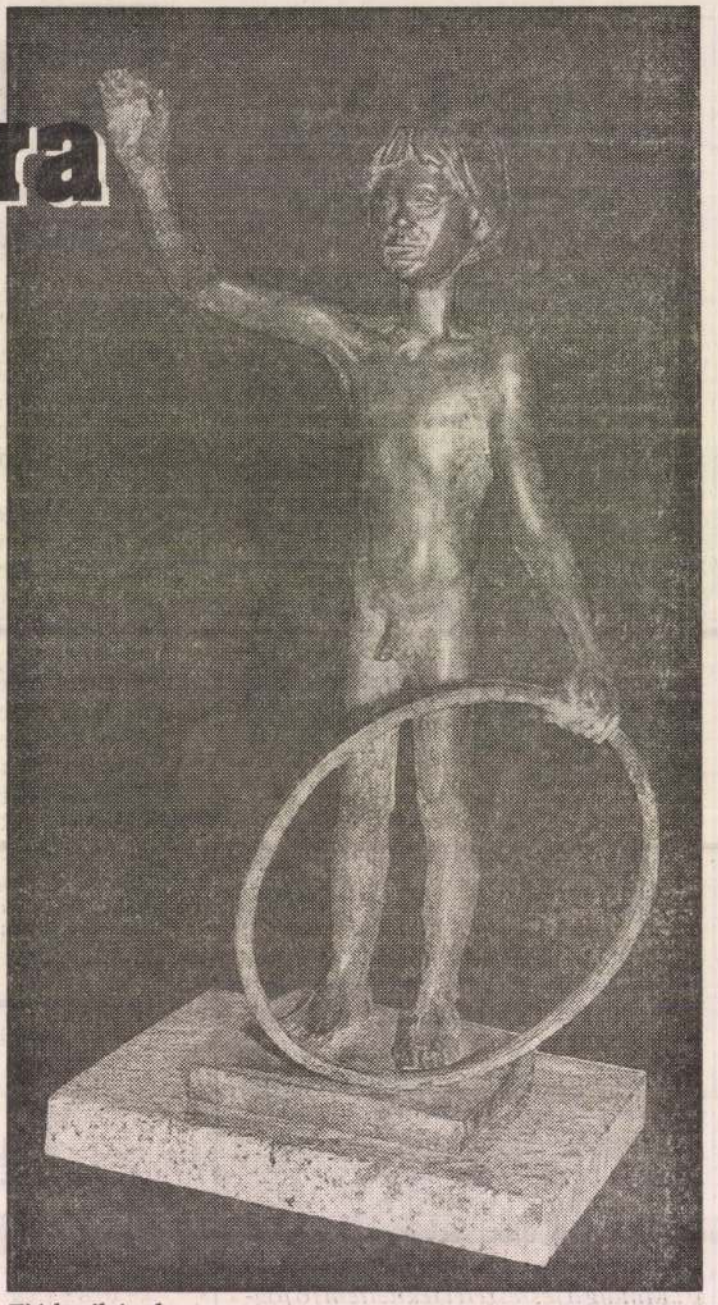

Fiú karikával

Hétvégi beszélg

Szoboszlai Endre szék

Újságíró, szerkesztő, csillagász, és egyben a Vitézi Rend kelet-magyarországi megbízott székkapitánya *vitéz Szoboszlai Endre*. A sokoldalú, lelkes férfi maximálisan elzárkózik a napi politika arcátlan, csak az önös érdekeket előtérbe helyező megnyilvánulásaitól, s meggyőződésesen hisz abban, hogy át lehet menteni a mai káosz időszakában a konzervatív erkölcsiséget, meg lehet őrizni és újra lehet teremteni a család szentségét. Véleménye szerint, a Vitézi Rend elérkezett fejlődésének abba a szakaszába, amelyet a nyitás korának lehet nevezni, amikor a nemzeti érzelmű, szélsőségektől mentes, körültekintően mérlegelő szellemi elitnek egymásra kell találnia.

ezt a közel háromezer embert érintő rendezvényt.

Külön megtiszteltetésnek érzem a mai, debreceni vitézzé avatást, mert éppen 75 éve, 1921-ben volt a legelső, s idén ez összekapcsolódik a millecentenáriumi megemlékezéssel. A református nagytemplomba várt, legalább háromezer emberből 540 az avatandó jelölt. Ilyen sok jelölt még soha sem volt a vitézavatások történetében.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyének megbízott székkapitánya vagyok. Itt, a mintegy hatvanfős tagság élén a korábban nagyon

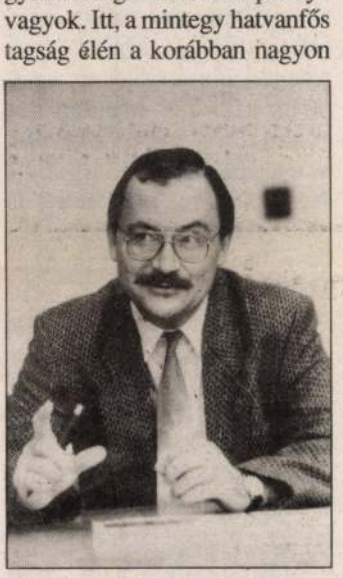

„Ma nem létezik hazánkban erkölcsi fék"

aktív, lelkes, de mára tiszteletre méltó korú vitéz *Tihanyi Ferenc* székkapitány állt, aki egészségügyi okok miatt lemondott. Ő megtartja örökös székkapitányi címét, de a munka oroszlánrészét átvállaltam tőle.

— A mai magyarországi társadalmi hierarchiában hol helyezkedik el és milyen szerepet tölt be a Rend?

— Ma a Rend a hagyományok megőrzése mellett alapvetően más, mint a Horthy-korszakban volt, társadalmi egyesületként bejegyzett, a tisztességes, becsületes életre neveléssel foglalkozó szervezet. A tagok ma nem rendelkeznek kiváltságokkal. A vitézi cím gyakorlatilag névleges, ugyanis nem lehet bevezetni az anyakönyvbe. E formaságról azt tartjuk, hogy semmilyen jelentősége sincs. Mi a szívünkben hordjuk a tiszta, becsületes élet eszméjét. Nekünk a hétköznapokban kell vitézül helytállnunk. Feladatunk, hogy becsülettel végezzük a munkánkat, társadalmi elfoglaltságainkat pedig az a cél vezérelje, hogy ezt az országot előbbre vigyük, erkölcseiben megerősítsük. Meggyőződésünk, hogy a magyar nép sokkal többre érdemes, mint ahová önhibáján kívül a történelem vihara és a nagyhatalmak önkénye sodorta. Szerintem nem itt tartanánk, ha az elmúlt 40—50 év despotizmusa nem telepszik ránk.

— Mit szeretnének és mit tudnak tenni Önök az ország sorsának megváltoztatásáért?

— Ahol szellemi elit létezik Magyarországon, ott lenne szükséges a nemzeti érzelmű embereket kicsit sarkallni. Például egy egyetemi, főiskolai hallgatóságnak, az értelmiségnek a Vitézi Rend üzenete: nem igaz, hogy csak az MSZP és az SZDSZ berkeiben belül van lehetőség a kibontakozásra. A konzervatív oldalon is egy erős és művelt csapat áll ugrásra készen, hogy bekerüljön a magyar közéletbe. A Vitézi Rend a napi pártpolitikától mentes, efölött álló szervezetnek vallja magát, de azt soha nem tagadtuk, hogy hozzánk értelemszerűen a nemzeti érzelmű pártok állnak közel.

Voltak tapogatózásaink, félresikerült, felszámolt kapcsolataink, s az sem titok, hogy 1994-ben parlamenti képviselőjelölt voltam. Egy erőteljesen nemzeti érzelmű párt színeiben indultam, emiatt vereséget szenvedtem. Megszakadt a kapcsolatunk, mert a párt azóta gyakorolt stílusa messze áll az általam elfogadhatótól, így elváltak útjaink. A feladatommal összeegyeztethetetlen, hogy olyanokat mondjanak rám az emberek, mint amit az adott párt néhány képviselője miatt a szervezetről vallanak.

A Vitézi Rend égisze alatt lehet, hogy többet politizálok, mint a többi megyei vezető. Ezt vállaltam, s elkereszteltem a folyamatot a közélet felé nyitásnak. Ez a keleti régióból indult el, és szerintem jól haladunk. A névlegesen kitűzött cél szerint, a nemzeti érzelmű pártokkal keressük a kapcsolatot. A napi pártpolitika öncélú küzdelmeiben továbbra sem vagyunk hajlandók részt venni. A kereszténydemokrata néppárttal kellemes kapcsolatot alakítottunk ki. *Giczy György* kifejtette azt a véleményét, hogy örömmel venné, ha a legközelebbi országgyűlési és önkormányzati választásokon kölcsönösen tudnánk egymást segíteni. Egy ilyen ajánlat elől nem szabad elzárkóznunk. A KDNP képviselőjével folytatott tárgyalás mellett sok kérdésben azonos véleményt alakítottunk ki *G. Nagyné dr. Maczó Ágnes* képviselő asszonnyal, *Für Lajossal*, illetve a Magyarok Világszövetségének vezetőjével, *Csoóri Sándorral* is.

— Milyen véleményt fogalmaz meg a Rend az ország uniós és NATO-orientációjáról?

— A mai magyar külpolitikát csak mérsékelt lelkesedéssel tudom megítélni. Egy esetleges európai uniós és NATO-s csatlakozásnak a magyar népre mért komoly terhe aggaszt. Ez óvatos-

„Ahol szellemi elit létezik, ott l érzelmű embereket sarkallni."

ságra int. Magyarországon nem beszélnek sokat ezek hátrányaikról, csak az előnyöket hangsúlyozzák a vezető politikusok. Nagy valószínűséggel ennek a korszaknak ez lesz a kihívása, mert ha nem tesszük meg, akkor még jobban lemaradunk. De a hátrányokról mélyen hallgat mindenki... Történelmi léptékekben számolva, egyik pillanatról a másikra akar váltani az ország. Egyszer az oroszok, most az amerikaiak pártjára állunk. Ott, ahol a két világhatalom közül az egyik jelen van, ne mondja senki, hogy az az állam független. Papíron lehet, de a valóság kicsit más. A teljes elkötelezettségben veszély rejlik, mert szomszédainkkal rettenetesen

„Morális alapok nélkül mindig ingatag az állam..."

éles vitákat folytatunk, a trianoni békediktátumból adódóan. Meggyőződésem, hogy bárki bármit ígér a nagyhatalmak közül, ha bajba kerülnénk, akkor nem lenne senki, aki segítsen, ugyanúgy magunkra maradnánk, mint már sokszor a történelem során.

Ettől függetlenül, egészen biztos, hogy a csatlakozás kérdésének megválaszolása a kor legnagyobb feladata. Ennek a társadalmi, politikai helyzetnek csak ez lehet a végkifejlete. Szerintem a kormányzatilag sugalmazott gyors csatlakozás egy álom, egy hatalmas kábítás, egy ügyes választási fogás.

Tóth Sándor

Új Kelet

1996. IX. 21

Művészet

Szupertárlat a Városi Galériában

Két művész — egy szellem

***Burget Lajos** tárlatvezetése*

A képzőművészeti főiskola kollégiumában egy szobában lakott *Tóth Sándor* és *Csizmadia Zoltán*. Tóth szobrásznak készült, Csizmadia festőnek. Tóth Miskolcról, Csizmadia Mátészalkáról indult. Mindketten tervekkel telten, olyan hittel, hogy nekik valamit folytatni kell.

Tóth vallotta — és vallja ma is —, hogy legyen bármilyen kor, egy művésznek hűnek kell lenni az évszázadok hagyományához, bátran kell vállalnia azt, hogy gyökereit valahol a reneszánszban találja meg. Csizmadia már akkor úgy gondolta, hogy az absztrakt általánosságokért nem szabad feladni a konkrét egyediséget, a konkrét történetiséget, vállalni kell a néphagyományt, és a ráépülő nemzeti kultúrát.

Miután mindketten tisztességesek, tartották magukat ahhoz, amit fiatalon hitvallásként megfogalmaztak. Ma biztosan vannak, akik egyszerűen csak realistának nevezik őket, hadd tegyem hozzá, nem dicsérő célzattal. Ebben az abrakadabra világban, amikor a kóklerek tehetségtelenségét kiáltják ki művészetnek, ők — és sajnos velük együtt csak kevesek — kövületnek számítanak, ahelyett, hogy olyan kőnek tekintenék őket, amelyre lehet építeni.

A nyíregyházi Városi Galériában most ismét együtt vannak. Tóth kisplasztikái, érmei, pénztervei és Csizmadia képei. Talán eddig nem is volt ebben a házban ilyen rangos, szép, érthető és magas színvonalú bemutatkozás, mint éppen ez a mostani. Az ember itt szívesen időzik el, sétál a termekben, meg-megáll, gyönyörködik, gondolkodik, és megtelik szépséggel. Még az értő is elcsodálkozik, miként lehet ennyire légies a bronzszobor. Aztán megáll, és földbe gyökerezett lábbal múlatja az időt egy téli festmény előtt, melynek minden részlete egy harmóniává áll össze.

Tóth Sándor és Csizmadia Zoltán mindent tud, amit egy művésznek tudnia kell. Ezért magabiztosak, ezért nem kell valamiféle hamis modernség leplébe bújniuk, hogy így rejtsék el szegénységüket. Csizmadiánál *Tornyai*, *Rudnay* és *Medgyessi* zsenije volt a tudás forrása, Tóthnak *Kisfaludi Stróbl Zsigmond*, *Hincz Gyula* és *Pátzay Pál* adott esztétikát, etikát, mesterségbeli tudást. Mindez eleve eldöntötte, hogy ez a két ember, ez a két művész nem fogja soha elhagyni az egyetemes értékeket, nem lesz hűtlen a történeti és a magyar hagyományokhoz. Láthatóan egyik rendszer sem kedveli őket különösképpen, hiszen erkölcsiségük és művészi hitvallásuk éppúgy idegen volt a szocializmus idején, mint a mai kozmopolita linkségek korszakában.

A tárlatlátogató jól érezheti magát. A művek arról szólnak, amit mutatnak. A roskadozó tanya a festményen az, ami, a szoborként megjelenő ikrek pedig kisdedek. Nem kell keresni hátsó gondolatot, nem kell rejtvényként megfejteni a megfejthetetlent. És mégis, ezek a művek egyszerre adnak látványt és szellemiséget. A szép, a jó és az igaz egyidejűsége annak is élményt kínál, aki nincs rafinált művészeti ismeretek birtokában. Ez pedig nagyon nagy dolog. Mint ahogy hatalmas öröm megsimogatni egy kis szobrot, érzeni a fán a festéket, a papíron a krétát. Minden nagyon emberi, embernek szóló, hihetetlen szakmai tudást elárúló. De ami még ennél is több: visszaadja az ember hitét a festészetben, a szobrászatban.

Tóth Sándor és Csizmadia Zoltán szuverén, autonóm személyiségek. Megengedték maguknak azt a luxust, hogy nem hódoltak be korok irányzatainak, modernkedésnek tűnő szélhámosságoknak, az igazi tehetség hiányát leplező ákombákomvilágnak. Tóth nem szégyelli, hogy számára a reneszánsz etalon. Csizmadia nem tagadja, hogy a nemzeti szellem lényegét keresi, hiszen Európa ezt kéri számon tőlük. Az az egy óra, amit a Városi Galéria termeiben töltöttem, arról győzött meg, hogy hiába tolul az agyontámogatott, nemzetietlen, manipulatív művészetnek titulált áramlat, az ítélő idő igazságot szolgáltat azoknak, akik az értékteremtő alkotás hagyományait folytatva egy korszaknak nem üzengetnek, hanem adnak.

Fogadjuk el.

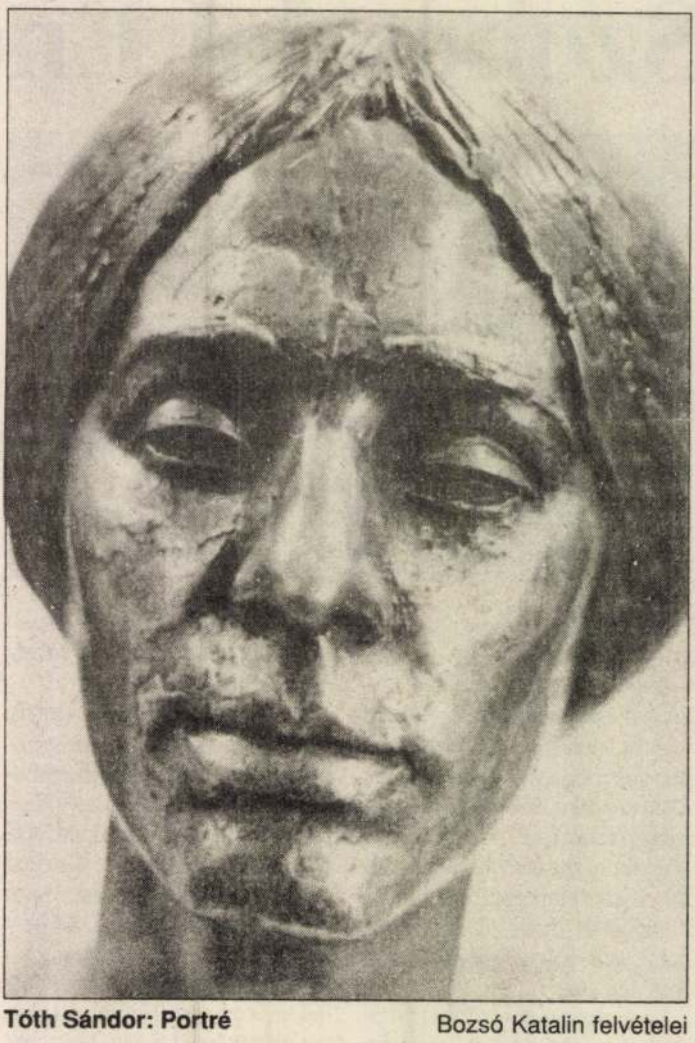

Tóth Sándor: Portré

Bozsó Katalin felvételei

Csizmadia Zoltán alkotása

Török József: Szent László király alakja a múlt századi egyháztörténet-írásban 261
Lukácsy Sándor: Prédikációk Szent László királyról 267
Kerny Terézia: „Emléklombok Szent László sírján." (Szent László sírjának és a temetéséhez fűződő legendáinak kutatása a 19. században) 273
Komárik Dénes: A kőbányai Szent László templom első terve. Feszl Frigyes és Kőbánya 281
Szabó Júlia: Szent László, a magyar romantika hőse. (Adalék egy téma történetéhez) 293
Gellér Katalin: Szent László ábrázolások a 19. század végén és a 20. század elején 299
Jékely Zsombor: A középkori Szent László-falképek másolatai, 1863-1914 305
Szent László-irodalom 1994-1995 315

SZEMLE 317

TÓTH Sándor szobrász

Kelet-Magyarország
1996. május 6.

Rendezvények

Mozi

KRÚDY MOZI: Angyalok háborúja. Az emberek és az égiek összecsapása immár elkerülhetetlen... Előadások kezdete: 16, 18 és 20 óra.

BÉKE MOZI: Toy story — Játékháború. Az előadások kezdete 16 óra. A halál napja. Ea: 18 és 20.30

MONTÁZS MOZI: Hagyjállógva, Vászka! Az előadások kezdete: 18 és 20 óra. Angyalok háborúja. Ea: 22 óra.

Kiállítások

„A magyar görög katolikus egyház művészeti értékei" címmel nyílt kiállítás a nyíregyházi Jósa András Múzeumban. Ugyanitt május végéig *Szabó Iván* szobrászművész tárlatát láthatják az érdeklődők.

A nyíregyházi Városi Galériában A Magyar Keramikusok Társasága a honfoglalás 1100. évfordulója tiszteletére rendezett kiállítássorozat alkalmából bemutatott munkáik május 10-éig tekinthetők meg. A földszinten Pál Gyula festményeit nézhetik meg az érdeklődők.

Péter Gábor fotókiállítása látható Nyíregyházán a városi művelődési központ fotógalériájában.

„Rajzolj történelmet" című rajzkiállítás május 17-éig tekinthető meg a Nyíregyházi Móricz Zsigmond Könyvtár előadótermében.

Tóth Sándor szobrászművész tárlata május 18-áig tekinthető meg a vajai Vay Ádám Múzeumban.

Színház

A nyíregyházi Móricz Zsigmond Színházban hétfőn este 19 órától az ismerősök című színmű látható.

A kiállítás megtekinthető:
1998. február 1–április 5.
naponta 10–17 óráig
(hétfő szünnap, kedden 10–15.)

F. k.: Pap János mb. igazgató

Officina Nyomda, Szeged

MEGHÍVÓ

A Móra Ferenc Múzeum
tisztelettel meghívja Önt és Barátait
a múzeum II. emeleti kiállítótermébe
(Szeged, Roosevelt tér 1–3.)

TÓTH SÁNDOR

Munkácsy-díjas szobrászművész
kiállításának megnyitására

A tárlatot 1998. február 1-jén,
vasárnap déli 12 órakor

Tóth Béla
író, ny. könyvtárigazgató nyitja meg.

Közreműködik
Császár Angela
színművésznő, a Nemzeti Színház tagja

OTP
BANK
GALÉRIA

Meghívó

Az OTP Bank Rt. tisztelettel meghívja Önt
1999. április 19-én (hétfőn) 17 órára
az OTP Bank Galériába.
(Budapest, Szabadság tér 7-9. Bank Center épület)

Tóth Sándor
szobrászművész

kiállításának megnyitására.

A kiállítást megnyitja:
Dr. Béza Dániel az OTP Bank Rt. főosztályvezetője
és
Dr. Matits Ferenc művészettörténész

Közreműködik:
Császár Angéla színművésznő

A kiállítás megtekinthető április 19 - től - május 2 - ig
naponta 10 - től 18 óráig, szombaton és vasárnap is.

A kiállítást támogatja az OTP Bank Rt.
Észak-Alföldi Régiója Hajdú-Bihar megye

OTP
BANK
GALÉRIA

Meghívó

Az OTP Bank Rt. tisztelettel meghívja Önt
1999. április 19-én (hétfőn) 17 órára
az OTP Bank Galériába.
(Budapest, Szabadság tér 7-9. Bank Center épület)

Tóth Sándor

szobrászművész

kiállításának megnyitására.

A kiállítást megnyitja:
Dr. Béza Dániel az OTP Bank Rt. főosztályvezetője
és
Dr. Matits Ferenc művészettörténész

Közreműködik:
Császár Angéla színművésznő

A kiállítás megtekinthető április 19 - től - május 2 - ig
naponta 10 - től 18 óráig, szombaton és vasárnap is.

A kiállítást támogatja az OTP Bank Rt.
Észak-Alföldi Régiója Hajdú-Bihar megye

Washingtonban, Párizsban láttam számos divatos, etalonnak hitt modern szobrászt, akiknek a munkáinál hazai kollégáim sokkal jobbakat csinálnak hasonló stílusban. Teljes értékzavar van, ami a szakmai műveletlenség következménye.

– Három város, Miskolc, Nyíregyháza és Szeged között oszlik meg az élete. Melyiket tartja most igazi otthonának?

– Roppant egyszerű a válasz: három unokám van, és mindannyian Szegeden élnek. Amikor eljön a kisunokám a műtermembe, és segít kitakarítani, az számomra mindennél többet jelent. Persze Miskolc továbbra is fontos az életemben, mert két húgom és unokahúgaim is ott élnek. Ott vannak eltemetve apám, anyám és a nagyszüleim is. Negyvenöt éves érettségi találkozónk óta már minden évben összejövünk gimnáziumi osztálytársaimmal. A mostani miskolci téli tárlatra is elküldtem a munkáimat. Elképzelhető, hogy életművem valamikori összegyűjtése is Miskolcon lesz. Nyíregyházát hamarosan elhagyom, mert nem tudom az ottani műtermemet is fenntartani. Hetvenéves kor fölött az utazgatás egyre nagyobb teher. Én nem vagyok olyan politikus, mint Gregor Jóska barátom, aki mindig elmondja, hogy számára Szeged a világ közepe. Szobrászként csak azt mondhatom, ami a valóság. Ezért is hangsúlyozom: Szegeden ma a szobrászat országosan nagyszerű, a festészet a közelében sincs. Csak senki nem meri kimondani.

– Miért van az, hogy a szegedi szobrászok elismerésében, szakmai díjaiban ez nem tükröződik?

– Mit lehet tenni, amikor az előző ciklusban kihúzták a Munkácsy-díjra javasolt művészek közül Fritz Mihályt, mert a bátyja vezette az MSZP megyei szervezetét; a mostani ciklusban pedig Kligl Sándort törölték a listáról, mert az élettársa fideszes főtisztviselő volt? Mindketten megérdemelték volna az elismerést országosan, de helyileg is. A helyi politika gáncsolja el a szegedi művészeket. Korábban sem volt ez másként. Annak idején szegedi hivatalnokok akadályozták meg azt is, hogy Vaszy Viktor Kossuth-díjat kaphasson. Amikor a tanácsnál dolgoztam, a városi végrehajtó bizottság a szakmai javaslatainkat kivétel nélkül áthúzta, és saját pártfogoltjairól rendelt a kitüntetésekhez jellemzést. Ezért mondom, hogy nem volt rendszerváltás, hiszen a fontos dolgokban semmi sem változott. Tort ül a középszer.

Kollósi Zsolt

szobrásza, és azok kapják a legnagyobb megbízásokat. Előfordul, hogy a politikusok meg tudnak nyerni maguknak egy olyan művészt, aki tényleg jó, és olyankor jó szobrok születnek. Ha nem értenek hozzá, akkor nem a legjobb alkotót kérik fel, és akkor nem a legjobb szobrok születnek. Ilyen egyszerű. Azt hiszem, Szeged városa a Dóm téri panteonnal nem európai, hanem világszám. Ferenczy Istvántól Stróbl Alajoson és Kisfaludi Strobl Zsigmondon át Varga Imréig a magyar szobrászat legkiemelkedőbb alkotói mind szerepelnek egy-egy művükkel. Sajnos ebbe a csodálatos panteonba az utóbbi időben egészen dilettáns munkák is bekerültek. Például Bibó István szobrát nem szabad lett volna oda így elhelyezni. A panteon további fejlesztésénél az lenne a helyes, ha csak a legjobb szobrászok alkotásai kerülhetnének oda. Petri Pick Lajos csodálatos Juhász Gyula szobrának is ott lenne a helye. Több olyan szobor is van már ott, amit le kellene cserélni. Ki merem jelenteni, hogy Schaár Erzsébet Vedres István-szobra rossz alkotás. Ez nem azt jelenti, hogy Schaár rossz szobrász, csak az a munkája nem sikerült, méltatlan a panteonhoz.

– Ha szabadon választhatna, hová és milyen szobrot készítene Szegeden?

– Profi szobrásznak tartom magam, nem olyannak, aki szeret szobrokat csinálni. A dilettáns, az autodidakta majd megvesz érte, hogy mintázzon, mert imádja a művészetet. Nagyképűen hangzik, ha azt mondom: én nem szeretek, hanem tudok szobrot alkotni. Ha konkrét felkérést, feladatot kapnék meghatározott témával és összeggel, akkor tudnám a dolgom. Michelangelónak is megadták a feladatot. Bachnak, Haydnnak és Mozartnak is mindennapra meg volt a feladata, Shakespeare-nek és Molière-nek is új darabokat kellett írnia, mert a színháznak működnie kellett. Nekem is kedvem volna bármihez, lovas szoborhoz, díszkúthoz, ha megrendelést kapnék rá.

– Milyennek tartja a szegedi szobrászokat?

– Sokan nem tudják, hogy a művészeti középiskolának köszönhetően Budapesten kívül ma Szegeden és Csongrád megyében él a legtöbb szobrász. Köztük nagyon jók is vannak. Csongrádon dolgozik Tóth Béla, aki zseniális lovas szobrokat készít, valamint a Máté–Lantos házaspár. Makón Kiss Jenő, Hódmezővásárhelyen Albert Ildikó és Návai Sándor nevét kell megemlítenem. A tizenhárom szobrász nevét tartalmazó szegedi névsor pedig országos figyelmet érdemel. A mesterek: Mihály Árpád, Lapis András, Kligl Sándor, Kalmár Márton, Fritz Mihály. A tanítványok: Popovics Lőrinc, Fűz Vera, Józsa Gábor, Balogh Sándor, Beliczay Mária, Bánvölgyi László, Barta András és Makk József. Egyik volt tanítványom, Balogh Sándor engem kért meg, hogy áprilisban nyissam meg a kiállítását a Bartók Béla Művelődési Központ B Galériájában. Állítom, hogy ez egy olyan tárlat lesz, amire oda kell figyelni. Ki kell mondanom: létezik egy szegedi szobrásziskola, mint művészettörténeti kategória. Ennek ez egyik ismérve nem egy olyan stiláris egység, mint a nagybányai vagy a szentendrei iskoláé, hanem egészen más dolog: a szakma tudásának egysége és a mesterség tisztelete. Stilárisan Fritz Mihály és Popovics Lőrinc egészen mást csinálnak, de szakmailag a lehető legjobban. Nagyszerűnek tartom Popovics köveit, ilyeneket ma kevesen készítenek. Fűz Vera sem járt a képzőművészeti főiskolára, ő is teljesen a szegedi szobrászati iskola neveltjének tekinthető. A Szegedről indult hallgatók a képzőművészetin sem futottak mellékvágányra. Mindegyikükben megmaradt a mesterségbeli tudás igényessége, és valamennyien az évezredes szobrászati hagyományok folytatói. Nem tartom szobrásznak a hókuszpókusz marhaságokat készítő, felkapott autodidaktákat. New Yorkban,

készítették, akik még sohasem mintáztak korábban élő portrét. Tanultak struktúrát, faktúrát, textúrát, technikát, architektúrát és anatómiát, mindent, csak éppen mintázást nem, mert nem volt senki, aki tanítani tudta volna nekik. A tanszékvezető műtermében láttam egy hatalmas, pop-art stílusú, Chicagóba készülő krómacél hatlövetű coltot, amelynek körülbelül négyméteres csöve volt. Eszembe jutott, hogy én is mintázhatnék egy óriási pop-artos almát Nyíregyházára, az alma fővárosába. Már négy éve elkészült a gipszminta az ottani műtermemben, de máig sem sikerült bronzból kiöntetnem. Mutattam a polgármester asszonynak is, aki azt mondta: ma már nem az alma az érdekes, hanem a Flextronics. Hol lesz már a Flextronics, amikor alma még mindig lesz – feleltem neki. Igazam lett, a Flextronics már részben átköltözött Ukrajnába.

– Szegedi műtermében most egy nem mindennapi feladaton dolgozik: az egri székesegyház főbejáratának hatalmas domborműves kapuját készíti.

– Olyan ez számomra, mint egy színésznek a jutalomjáték. A székesegyházzal szemben áll az egri tanárképző főiskola épülete, ahol a nyolcvanas években tanítottam. Sokszor eszembe jutott annak idején, hogy milyen jó lenne a bazilika kapuját megmintázni. Akkor már kész volt a szegedi templomkapum. Azóta Máriapócsra és Miskolcra is készítettem bronzkaput. Tavalyelőtt váratlanul kaptam egy levelet Egerből, amelyben megkérdezték, vállalnám-e a kapu megmintázását. Természetesen nemcsak engem kerestek meg, hanem másokat is, többek között kiváló kollégámat, Rieger Tibor szobrászművészt, aki a pannonhalmi bencés apátság bazilikájának gyönyörű millenniumi bronzkapuját készítette. Beadtam a terveimet, és vártam. Egy nappal a hetvenedik születésnapom előtt, tavaly március 18-án írtam alá Seregély István egri érsek úrral a szerződést. Ez volt a legnagyobb születésnapi ajándék, amit valaha is kaptam.

– Milyen lesz ez a kapu?

– Tizenkét kazettából áll, természetesen a megrendelő határozta meg, hogy mit kell ábrázolniuk. Sokat gondolkoztam rajta, mert óriási felületről van szó. Több mint hét méter magas, nagyobb, mint Ghiberti híres firenzei Paradicsom kapuja. Úgy gondoltam, nem szabad apró, míves figurákat terveznem, mert nem látják majd az emberek. Ezért minden portré életnagyságú lesz rajta. Ezzel fekszem és kelek, éjjel, ha felébredek, akkor is csak ezen jár az eszem. Négy kazetta már elkészült, bronzba öntve kerettel együtt ott várnak a sekrestyében. Az érsek úr elégedett volt velük, május 9-én lesz a kapu megáldása.

– Melyik a nagyobb kihívás: elkészíteni egy ilyen sok részből álló kompozíciót, vagy egy nagy köztéri szobrot?

– A templomkapu is köztéri alkotás. Jó domborművet nehezebb készíteni, mint teljes plasztikát. Nagy rajztudás kell ahhoz, hogy valaki jó érmeket és domborműveket csináljon. A valóságos, tapintható formát könnyebb lemásolni, mint a domborművet megmintázni, ami tulajdonképpen térbeli csalás.

– Szeged rendszerváltás utáni szobrai sok vitára adtak alkalmat. Mit gondol róluk?

– Az 1956-os szobor pályázatán én is részt vettem. A zsűriben volt Melocco Miklós, aki eldöntötte, hogy egyetlen pályamunka sem elég jó, majd utána ő csinálta meg. Erről nem kell többet mondani. Klebelsberget is ő mintázta meg, mert az előző ciklusban ő volt a soros szobrász. Nincs semmi probléma ezzel, minden kurzusnak van egy-két kiemelkedő

– Pályája szempontjából mennyire voltak meghatározóak a külföldi tanulmányutak?

– Kezdetben Michelangelóért rajongtam, de amikor először jártam Itáliában, és megláttam Donatello szobrait, a természetességükkel lenyűgöztek. Michelangelót szinte istenként tiszteltem, Donatello viszont nagyszerűsége mellett nagyon emberi. Mindenkitől igyekeztem eltanulni azt, amit a saját munkásságomba beépíthettem. A külföldi tanulmányutak sokat jelentettek, Szamarkandtól New Yorkig sorra jártam a világ legnagyobb múzeumait. Jó volt, mert sok mindenben megerősített. Sohasem fordult elő, hogy valamelyik kiállítóteremben rácsodálkoztam volna valami olyan dologra, ami alapvetően megváltoztatta volna az elképzelésemet a szobrászatról. Inkább mindig megerősítést kaptam. Soha nem törekedtem saját stílus kialakítására, sajnálom is azokat a kollégáimat, akiknek ez a legfőbb törekvésük. Ez ugyanis tévedés. Ha az alkotó a lehető legtökéletesebbet akarja létrehozni, akkor talán jót csinál. Ha azon gondolkodik, hogy a saját stílusának kell megfelelnie, akkor már megette a fene az egészet. Az önmanír kialakulása is 20. századi jelenség, és az individualizmus számlájára írható.

– 1974 után milyen kapcsolata maradt Szegeddel?

– Bár mindig kaptam meghívást, éveken keresztül nem vettem részt a szegedi tárlatokon. Hétvégenként mindig hazajártam Nyíregyházáról, hiszen itt volt az igazi otthonom, itt élt a feleségem a három gyermekemmel. A távolmaradás egészen addig tartott, amíg Papp Gyuláék regnáltak Szegeden. Azóta vagyok jelen újra a munkáimmal, amióta – állítólag – volt egy rendszerváltás. Azért mondom így, mert sok tekintetben én nem tapasztaltam.

– Mit jelentettek a külföldi sikerek?

– 1974-ben Firenzében Kossuth-díjas kollégákat megelőzve elnyertem a nemzetközi Giorgio Vasari érempályázat harmadik díját. Anonim pályázat volt, a világ minden tájáról több mint ötszázan vettek részt rajta. Nagy élmény volt számomra, amikor a bécsi Kunsthistorisches Museum éremtárában rendeztek kiállítást számomra. Colorado Sprigsben, az Amerikai Numizmatikai Múzeumban évente három kiállítást rendeznek, mindegyik négy hónapig tart nyitva. 1994-ben előttem a pápa denveri látogatásához kapcsolódva a Vatikán pénzeiből és érmeiből rendeztek tárlatot, utánam pedig a Szlovák Nemzeti Bank és a Körmöci Éremmúzeum közös kiállításaként Károly Róbert aranyaitól a mai pénzekig a legnagyobb magyar pénztörténeti gyűjteményt mutatták be szlovákként. Colorado Springsben sem volt másnak egyéni tárlata, én viszont négy hónapon keresztül több mint négyszáz érmemet mutathattam be az 1987-es FIDEM világkongresszus helyszínén. Ezek a külföldi sikerek megerősítettek abban, hogy nem lehet nagyon rossz, amit csinálok.

– Hogyan éli meg, hogy a nemzetközi elismerések ellenére sem kapott túl sok köztéri felkérést Szegeden?

– Nemcsak Szegeden, Nyíregyházán sem. Harminc éve dolgozom ott, és nincs egyetlen jelentős köztéri szobrom a városban. Pedig mintáztam már egy hatalmas almát is Nyíregyházának. Amikor Toledóban meghívott az ohiói állami egyetem szobrász tanszékének vezetője, hogy nézzem meg a fantasztikusan felszerelt, mindennel ellátott iskolájukat, bevitt egy terembe, ahol bűn rossz portrék sorakoztak. Megkérdeztem tőle, kik csinálták. Kiderült, hogy kilencedik szemeszteres, azaz a mi fogalmaink szerint harmadéves hallgatók

tanítottam, minden munkát alaposan megnéztem, korrigáltam, vitatkoztam a növendékeimmel. 1974-re már ismertté váltam a szakmában, számos díjat nyertem, és annyira felhalmozódtak a szobrászi feladataim, hogy terhessé vált a tanítás. Nem tudtam mindkettőt ugyanolyan felelősséggel tovább csinálni.

– Ezért hagyta el Szegedet?

– Nem, hanem azért, mert nem adtak műtermet. Elmentem a tanácselnökhöz, aki azt felelte: kérjem attól, aki Szegedre hozott. Az egyik már a temetőben feküdt, a másik pedig más munkakörben, az egyetemen dolgozott. Ezek után elfogadtam a Nyíregyházán felkínált műtermet. Amikor Papp Gyula megtudta, hogy elmegyek, behívatott, és azt mondta, holnapra lesz műtermem. Azt feleltem neki: elkésett. Én voltam az első, aki távozott Szegedről. Utánam ment el többek között Papp Lajos, a Bárdos–Fenákel házaspár. A tanácsi vezetők akkor döbbentek rá, hogy valami baj van, és próbáltak az alkotó embereknek sanszot adni.

– Mi a fontosabb egy szobrász számára: az invenció vagy a mesterségbeli tudás?

– A szobrászat egy olyan mesterség, amit meg kell tanulni. Minden feladatot el kell tudni végezni. A mai képzőművészet individualista felfogását nem szeretem. Azt vallom, hogy a művészet a szubjektum és a közösség közötti kapcsolat lehetősége. Teljesen lényegtelen, hogy melyik művészetről, irodalomról, zenéről vagy a szépművészetekről beszélünk. Ha pedig a közösség és az egyén közötti kapcsolat, akkor az nem lehet annyira szubjektív, hogy a közösséget semmibe vegye. Nem lehet a hasfájásom a téma, mert az nem a közösség felé való megnyilvánulás. A közösséget térben és időben is gondolom. Amikor még tanítottam, azt mondtam a gyerekeknek: amit mi csinálunk, az egy olyan faramuci teremtés, aminek csak kezdete van, de vége nincs. Hiszen megalkotunk valamit, és ha remekművet hoztunk létre, akkor az akár az idők végezetéig megmaradhat. A liberális, individualista művészetfelfogás tőlem teljesen idegen. Nem tartom szoboranyagnak a papírt, a textilt és mindenféle kacatot, amiből mostanában úgynevezett puha, lágy szobrokat csinálnak. Láttam például Oldenburg kiállítását a New York-i Guggenheim Múzeumban, amelynek az volt a lényege, hogy ő a humánus szobrász, aki csak természetes, meleg anyagokból készíti a műveit. Marhaságoknak tartottam a munkáit. Amikor kijöttünk a múzeumból, azt mondtam a feleségemnek: itt nekem soha ne legyen kiállításom, mert olyan szennyáradatot láttam, amit nem tartok művészetnek. Számomra a művészet feladatok teljesítése. A suszter cipőt csinál, a szobrász szobrot. Mégpedig olyat, amilyet a megrendelő kér tőle.

– Mondhatják erre: hol a művészi önállóság és az önkifejezés?

– Ilyen nincs. A művész egy meghatározott helyen és időben, egy adott társadalomban él, a történelmi ismeretanyag, a földrajzi koordináták, a hagyományok, a közösség műveltsége behatárolják a lehetőségeit. Véleményem szerint ma azért Varga Imre Magyarország első szobrásza, mert közülünk ő a legműveltebb, és ő sajátította el legjobban a szakmát. Nincsenek véletlenek.

ját. Az induló évfolyamba bekerült többek között Fritz Mihály, Kalmár Márton és László Anna is. Tantervet, tanmenetet készítettem. Az iskola másik alapító tanára, a szegedi szobrászat atyamestere, Tápai Antal a képzőművészeti főiskola rendkívüli szakára járt, ezért nem kapott rajztanári oklevelet. Ezzel magyarázható, hogy rám esett a választás.

– Jóban voltak Tápaival?

– Tápairól ma is csak a legnagyobb tisztelettel tudok beszélni. Tizennyolc éves koromban elvesztettem az apámat, elvitte a rák. Tápai ugyanúgy 1902-es születésű volt, mint az apám, és ugyanúgy lakatosként kezdte. Nagyra becsültem az életművét, és azt is, ahogyan felnevelte, iskoláztatta a két lányát. Évek óta szorgalmazom, hogy Tóth Béla írjon róla egy könyvet, de a város egyszerűen nem képes egy díjjal, ösztöndíjjal vagy szerződéssel megadni neki a sanszot erre. Pedig ő tudna a leghitelesebben írni róla, hiszen ugyanúgy került az irodalomba, ahogyan Tápai a szobrászatba. Annak idején a képzőművészeti főiskolán csak két szegedi alkotóról hallottunk: Vinklerről és Tápairól. Mindketten benne voltak a magyar képzőművészeti köztudatban.

– Mekkora kihívás volt a szegedi képzőművészeti gimnázium megteremtése?

– Sok éjjelem és nappalom ment rá, rengeteget szorongtam miatta. Sok fogalommal, adminisztrációs kötelezettséggel akkor találkoztam először. A tantervet és a tanmenetet az alapján állítottam össze, amit mi tanultunk a főiskolán, csak alacsonyabb szinten fogalmaztam meg a követelményeket. A szakma megtanítását tűztem ki célul.

– A tanítás mellett hogyan bontakozott ki az alkotóművészi pályája?

– Nehezen, mivel nem volt saját műtermem. Az iskolában dolgoztam, illetve Tápai Antal és Vlasits Károly után évekig én vezettem a Tábor utcai szabadiskolát. Az alap kollektív műtermét is én vezettem, mert minden pénzre szükségem volt a családom eltartásához. 1967-ben a városi tanácshoz is azért mentem el művészeti előadónak, mert dupláját kínálták a tanári fizetésemnek. Egyszer bejött hozzám Dér Pista, és hőbörögve mondta: „Te azért vagy itt, hogy a művészeket szolgáld." Ez kicsit sok volt nekem, de nem ez adta a végső lökést a távozáshoz, hanem az, hogy Papp Gyula arra utasított: közöljem a kiváló énektanárral és karvezetővel, Szécsi Jóskával, minden tisztségéről mondjon le. Azt mondták, az az ember nem méltó az ifjúság nevelésére, aki nem tudja megakadályozni, hogy a saját fia, a Ságvári gimnázium egyik legkiválóbb tanulója, akit minden egyetemre örömmel felvennének, a Hittudományi Főiskolára felvételizzen. Szécsi Jóskát rettenetesen meghurcolták, minden állásából kirúgták. Azokban az években ennyire egyházellenes volt a politika. Ez a feladat számomra öv alatti ütés volt. Otthagytam a tanácsot, visszamentem tanítani.

– Mit profitált a tanításból?

– Hiába voltak korábban nagyszerű mestereim, tulajdonképpen tanítás közben tanultam meg a szakmát. A főiskola utolsó két évében már felelőtlenül csak a szobrászatnak élhettem. A gimnáziumban viszont úgy kellett megfogalmaznom a szakmával kapcsolatos tudnivalókat, hogy a tanítványaim is megértsék. Sokkal konkrétabb, összeszedettebb fogalmazásra volt szükség ehhez. Ezt adta a tanítás, amit mindig úgy csináltam, hogy tisztában voltam vele: a növendékeim előbb-utóbb kollégáim lesznek. Nem szerettem volna megélni, hogy évek múltán elfordítják a fejüket, ha találkozunk az utcán. Lelkiismeretesen

mi újság Amerikában, mondtam neki, hogy most nem voltam Amerikában, de van újság. Megkaptam a Történeti Hivataltól a dossziémat, amiben az ő neve gyakran szerepel, és jól nyomon lehet követni, hogyan haladt felfelé századosként indulva a ranglétrán. Zavarba jött, és csak annyit mondott: „Sanyikám, te olyan nagy művész vagy, hogy mi vigyáztunk rád." A Gergely fedőnévvel jelentéseket író ügynök pedig – akinek ma '56-os hősként már a negyedik kötete jelenik meg a kitelepítésekről és az ÁVO rémtetteiről – maga hívott fel, hogy bevallja, éveken át azért adott információkat rólam, mert kényszerítették. Nekem nincsenek '56-os kitüntetéseim, a főiskola forradalmi emlékkönyvébe sem voltam hajlandó írni.

– *Visszakanyarodva a pályakezdéséhez: a diploma után Pátzay Pál javaslatára ment vidékre, de először nem Szegedre, hanem Hódmezővásárhelyre. Miért éppen oda?*

– 1954 nyarán jártam először ott, amikor a képzőművészeti főiskola első vásárhelyi művésztelepét megszervezték. Akkor még működött a méntelep, ahol megtanultam lovagolni. Mi négyen, Szalay Ferenc, Németh József, Keserű Ilona és én télen is, a vizsgaidőszak után lementünk egy hétre. A méntelepen az istállóban, a lovak között egy leválasztott blokkban szénán, lópokrócokkal takarózva aludtunk. Minden reggel a porzó hóban lovagoltunk ki Mártély felé. Óriási élmény volt, nagyon megszerettem Hódmezővásárhelyt. Két barátom, Szalay Ferenc festőművész és Németh József – aki korábban festőként évfolyamtársam, a kollégiumban pedig szobatársam volt – már Vásárhelyen élt, amikor én szobrászként diplomáztam. A Művészeti Alap működtetett ott egy művésztelepet, és aki diplomát kapott, annak fél évig a minisztérium fizette a művésztelepi „beutalót". Miután Pesten nem adtak műtermet, kértem szülővárosomtól, Miskolctól is. Egy elutasító levelet kaptam, amelyben azt állt: ellenforradalmi magatartásommal zavarnám a közrendet, ezért nem javasolják, hogy Miskolcon telepedjek le. Egyébként sok sikert kívánnak a pályán.

– *Meg tud bocsátani?*

– Ez nem megbocsátás kérdése. Örülök, hogy túléltem ezt a korszakot. Különben három haszna is volt annak, hogy nem voltam a rendszer kegyeltje: mindenhol azonnal kaptam telefont, mert ha nem vezették volna be, nem lett volna mit lehallgatniuk. Márpedig akkoriban hosszú éveket, évtizedeket kellett várni telefonra. Nem döntötték le a szobraimat 1989 után, mert nem kaptam politikai jellegű megbízásokat. Ezekért egyébként annyit fizettek, amiből legalább egy évig kényelmesen meg lehetett élni. Rá voltam kényszerítve a folyamatos munkára, és arra is, hogy olyan szobrokat készítsek, amelyeket elfogadnak a megrendelők. Ezért nem tudtam elszállni, és különböző stílusokat majmolni. Három gyermekemet fel kellett nevelnem. A rendszerváltás idején a kollégáim egy része halálra itta magát, mások öngyilkosok lettek vagy munka nélkül, a változásba bele nem törődve élnek.

– *Hogyan került egy év után Hódmezővásárhelyről Szegedre?*

– Beszédes Kornél, Szeged főépítésze és Túri Géza, a tanács művelődésügyi osztályának vezetője átjött Vásárhelyre, mert Kajári Gyula grafikusművész azt mondta, én vagyok egy olyan ember, aki meg tudná szervezni a művészeti gimnáziumot Szegeden. Fölkértek, hogy segítsek létrehozni az iskolát, menjek át Szegedre, ahol majd lakást és műtermet is adnak. Akkor már majdnem harmincéves voltam, nősülni szerettem volna, ezért elvállaltam ezt a munkát. 1961. március 1-jén megcsináltam a leendő iskola első felvételi vizsgá-

nak is ma. Szereplésemnek az lett a következménye, hogy – mint nemrégiben megtudtam – 1959. január 13-tól jelentéseket írtak rólam.

– *Megkérte az iratait a Történeti Hivataltól?*

– Igen, de csak töredékét adták ki. Felfigyelt rám a belügyi hatóság, amikor 1957 márciusában a főiskola ifjúsági szervezetének vezetősége lemondott. Ez olvasható a III/III-as jelentésben: „... nem voltak hajlandók elfogadni az MSZMP irányvonalát. A hallgatókat a Szovjetunió ellen hangolták, kihasználva azt, hogy négy személy meghalt közülük." A társaink nem egyszerűen meghaltak, hanem 1956. november 6-án a főiskola épületében lelőtték őket az oroszok. Nem voltam hajlandó ünnepi beszédet mondani 1957. április 4-én. Nem vettünk részt a május 1-jei felvonuláson sem, amellyel Kádár azt kívánta demonstrálni, hogy győzött, és megkezdődhet a konszolidáció. „Tóth Sándor szobrászhallgató megmintázta a Dáviddal küzdő Góliátot" – fogalmazott rosszallóan a jelentés. Ha Góliátot mintáztam volna meg, akkor vörös zászló érdemrendet kellett volna kapnom. Egy Dávid-szobrot készítettem a lelőtt kollégiumi szobatársaink és évfolyamtársaink emlékére. A Történeti Hivataltól megkapott iratokban az is olvasható rólam: „Nevezett tagja volt a Nemzetőrségnek. A párttitkár elmondása szerint jelenleg is ellenséges kijelentéseket tesz. Nevezett operatív nyilvántartásban nem szerepel, szükséges hálózati úton való feldolgozása abból a célból, hogy annak alapján nyilvántartásba vehessük." Mint a rendelkezésemre bocsátott dokumentumokból kiderült, 1959-től egészen 1986. november 4-ig tartott az állandó megfigyelésem. Nagy szerencsém volt, mert 1959-ben a művészeti főiskolák számára kiírt Tanácsköztársaság-pályázat nagydíját az én szobrom nyerte el. Egy zászlót vivő, lépő fiatal fiú volt, amit Pátzay Pál biztatására készítettem el. A KISZ-esek ledöntötték és összetörték, mert szerintük az ellenforradalmat dicsőítette. Pátzay mester azért szorgalmazta, hogy vegyek részt a pályázaton, mert úgy gondolkodott: ha megnyerem a nagydíjat, akkor kénytelenek lesznek megadni a szobrászdiplomát. Márpedig az übereli a rajztanárit, azaz taníthatok is vele. Az összetört munkám helyett diplomamunkaként hat hét alatt készítettem egy életnagyságú bányászfigurát. Mai napig ez az egyetlen életnagyságú szobrom. Megvette a Pereces bányatelep, a kisplasztikai változatát pedig a Fővárosi Tanács. Annyi pénzzel jöttem ki a főiskoláról, hogy egy szövetkezeti lakást meg egy bőrkabátot tudtam rajta venni. Be akartam fizetni egy külföldi útra, hogy világot lássak. Pátzay mester azt mondta erre: lesz még annyi külföldi utam, hogy nem győzöm lemondani; fontosabb, hogy vegyek magamnak egy öltönyt és egy kalapot, mert mostantól szobrászművész vagyok. Pályakezdőként a következő években rendszeresen elindultam a Fiatal Művészek Stúdiójának pályázatain, amelyeken általában második, harmadik díjat nyertem, a kiállításokon is gyakran kaptam pénzjutalmakat.

– *Gyanította, hogy megfigyelik?*

– Nem. Ha Ilia Mihály barátom nem mutatja meg a saját anyagát, akkor meg sem fordult volna a fejemben, hogy kutassak utána, rólam készültek-e hasonló feljegyzések. A III/III egyik utolsó főnökével Nyíregyházán találkoztam, tőle tudtam meg, hogy én is célszemély voltam.

– *Milyen meglepetést tartalmaztak a megkapott iratok?*

– Ismertem azt a nyíregyházi rendőrtisztet, akinek az aláírása folyamatosan szerepel a dokumentumokon. Amikor két évvel ezelőtt találkoztam vele az utcán, és megkérdezte,

got. Megmintáztam a modellt, Pátzay mester megnézte, majd megkérdezte, mennyit mintáztam már. Amikor mondtam, hogy ez az első munkám, azt felelte: nehéz lesz harmadévben rögtön életnagyságú, egész alakos mintázással kezdeni. Dehogy akarok én harmadéven kezdeni – válaszoltam neki. Felvett, és szeptemberben elsőéves szobrászként újra kezdhettem a szakmai képzést. Az elméleti tárgyakat harmadévesként folytathattam, így másodéves szobrászként államvizsgáztam, utána még négy évig tanultam a szakmát.

– Végül nem Pátzay Pál, hanem Kisfaludi Strobl Zsigmond lett a mestere a főiskolán. Az ő művészetét halála után meglehetősen ellentmondásosan értékelték. Hogyan tanított?

– Óriási szerencsénk volt, mert akkor jártunk főiskolára, amikor még az igazi, nagy mesterek tanítottak. Manapság divat Zsdanov- és Aczél-féle főiskoláról, meg szocialista realizmusról beszélni, ha az ötvenes évek kerülnek szóba. Pedig véleményem szerint akkoriban a Magyar Képzőművészeti Főiskola a virágkorát élte. Berény Róbert, Bernáth Aurél és Szőnyi István tanítottak festészetet, Barcsay Jenő akkoriban írta az anatómiakötetét, amelyben a mi rajzaink is benne vannak. Kisfaludi Strobl Zsigmond és Pátzay Pál – hogy csak a legnevesebb szobrászokat említsem –, tanították a szakmát. Kisfaludi Strobl mester másodévben vett át bennünket. Emberileg és szakmailag is csak a legjobbakat tudom mondani róla. Eljött meglátogatni, amikor vakbél-operáció után a János Kórházban lábadoztam. Huszonvalahányan feküdtünk a kórteremben, de miután nálam járt, különszobába tettek. A mester nagyon dicsért mindenkinek, ezért azt gondolták, ha a hírneves szobrász személyesen látogatja meg egy tanítványát, akkor az illető csak egy zseni lehet. Kisfaludi Strobl Zsigmond hihetetlen élettapasztalattal és bölcsességgel szemlélte a világot. Amikor bennünket tanított, már olyan idős volt, mint én most. Hatalmas életmű állt mögötte. Megmintázta a kis Erzsébetet, a későbbi angol királynőt. Elmesélte, hogy mindig ki kellett mennie, amikor ráültették a bilire Erzsébetet, mert nem láthatta meg a fenség fenekét. Csak miután elrendezték a ruháját, folytathatta a mintázást. Persze nem bilin, hanem pónilovon ülve ábrázolta a szobor. Kisfaludi Strobl mester Mussolinitól is kapott kitüntetést, Hitler is meghívta egy fogadásra, sőt Vorosilov marsallt is megmintázta. Én őt a világ legnagyobb portréistái közé sorolom. Híres Bernard Shaw-portréjáról maga az író nyilatkozta, hogy jobb, mint Rodiné és Epsteiné. Számos olyan nagyszerű portrét készített – például Görgeyről, Somerset Maughamról és a kenti hercegről –, amit napjainkban nem értékelnek eléggé. Fantasztikus készséggel mintázott, született őstehetség volt, és meg is tanult mindent, amit csak lehetett. A korrektúrái nem szövegelések voltak, hanem mindenbe belenyúlt és megmutatta, mit, hogyan kellene. Egyszer azt mondta nekem: „Édes fiam, te az epigonnak vagy az epigonja. Somogyi Jóskát majmolod, az meg a Kerényit." Igaza lehetett, mert Somogyit valóban istenítettem akkoriban, például a Martinászt zseniális szobornak tartom ma is.

– Hogyan kezdte a pályát?

– Nyolcan indultunk a szobrász szakon, négyen jutottunk el hatodévig, de csak ketten szereztünk diplomát. Csoporttársaim közül hárman is műtermet kaptak Budapesten, én nem. Nem értettem, hogy miért. Pátzay mester azt javasolta: menjek el vidékre.

– Szerepet vállalt az 1956-os forradalomban?

– Vidékről jött kollégistaként tagja voltam nemcsak a főiskolai, hanem az összegyetemi forradalmi bizottságnak is. 1956-ot mi, az egyetemi ifjúság csináltuk, bármit állíta-

viselőjének tartják. Hatalmas életműve több mint ezer éremből, hetvennél is több köztéri alkotásból és félszáz portrészoborból, kisplasztikából áll. Idén májusban avatják fel az egri székesegyházban több mint hét méter magas, tizenkét kazettából álló bronz domború kapuját, amely a bazilika főbejáratát díszíti.

– 1933-ban Miskolcon született. Milyen családi háttérrel, milyen indíttatásból választotta a képzőművész pályát?

– Anyai nagyszüleim a miskolci református deszkatemetőben, az apai nagyszüleim ugyancsak Miskolcon, de a mindszenti katolikus temetőben nyugszanak. Anyám lutheránus, a nagyapám református, a másik nagyapám katolikus volt. Nagyanyám Podolinban született, anyám a Gömör vármegyei Páskaházán. Tehát felvidéki származásúnak mondhatom magam, ami főiskolás koromban nagyon tetszett, mert kiderült, hogy a magyar szobrászat nagyjai, Ferenczy Istvántól Fadrusz Jánoson keresztül Stróbl Alajosig, mind a Felvidékről származnak. Szüleim családjában földműves, nadrágos ember egy sem akadt, mindenki iparos volt. Anyámnak mind a tíz testvére mesterember lett, apám és két bátyja is a fémiparban dolgozott. Apám felső-ipariskolát végzett, ami a későbbi gépipari technikum elődjének tekinthető. Vasesztergályos, lakatos és gépész volt. Valójában egész életében a diósgyőri vasgyárban, a hadiüzemben dolgozott, és a Boforts légvédelmi ágyú huzagolását készítette egy vertikális gépen. Négy gyermeke született, mindannyian egyetemet végeztünk. Két testvérem ügyvéd, egy pedig közgazdász.

– Azt mesélte egyszer, hogy eredetileg nem is szobrász, hanem színházi rendező szeretett volna lenni...

– Gimnazista koromban sokat jártam színházba, sőt Nyilas Misi hülyegyerek tanítványát, Sanyikát játszottam abban a miskolci előadásban, amelynek rendezője és főszereplője Gobbi Hilda volt. Sok öregasszonyt hallottam már káromkodni, de úgy, ahogyan Gobbi tudta cifrázni, egyet sem. A miskolci katolikus gimnáziumban Nagy Attila, a későbbi kiváló színész volt a padtársam. Hetedikes gimnazistaként együtt mentünk a színművészeti főiskolára felvételizni. Major Tamás fel is vett rendező szakra, de visszaküldött Miskolcra, hogy előbb végezzem el az utolsó évet a gimnáziumban, és tegyem le az érettségit. Közben azonban egyik barátom elcsábított a miskolci képzőművészeti szakkörbe, ahol megtetszett a rajzolás, és rájöttem, nekem jobban megy, mint másoknak. Amikor eljöttek a Magyar Képzőművészeti Főiskoláról ifjú tehetségeket keresni, Hincz Gyula rám is felfigyelt. Egy döbbenetes színházi élmény is hozzájárult ahhoz, hogy végül megváltoztattam az eredeti elképzelésemet: akkoriban Miskolcon játszott Tímár József, akit én akkor a világ legjobb színészének tartottam. Tudni lehetett, hogy azért ott játszott, mert Budapesten nem léphetett színpadra. Végiggondoltam: hiába lennék én a világ legjobb rendezője, ha nem kapnék színházat, lehetőségeket, nem tudnám megmutatni, hogy mit tudok. Ezért végül freskófestőnek jelentkeztem a képzőművészeti főiskolára.

– Akkor hogyan lett mégis szobrász?

– Másodév végén, amikor szakosodni kellett, nem indult freskófestő szak, festő szakra pedig nem vettek fel. Mehettem volna grafikusnak, rajztanárnak vagy restaurátornak. Egyiket sem akartam. Megkérdeztem Pátzay mestert, átvenne-e szobrásznak. A mester beállított egy modellt, és magamra hagyott. A szobrászatról fogalmam sem volt, a hivatalsegédnek kellett megmutatnia, hogyan kell kereszteket csinálni, és arra felrakni az agya-

„A Tisza-parton mit keresek?"

„Sokszor a helyi politika gáncsolta el a szegedi alkotókat"

Beszélgetés Tóth Sándor szobrászművésszel

A szobrászat évezredes hagyományainak folytatója Tóth Sándor szobrászművész, aki Miskolcról indulva a nagy mester, Kisfaludi Strobl Zsigmond növendékeként 1959-ben diplomázott a Magyar Képzőművészeti Főiskolán. Budapesten nem kapott műtermet, ezért Hódmezővásárhelyen kezdte pályáját, ahonnan 1961-ben Szegedre hívták, hogy irányítsa az akkor alakuló művészeti gimnázium megszervezését. A tanítással párhuzamosan alkotóművészi pályafutása is kibontakozott, sorra nyerte a különböző pályázatok, tárlatok díjait. 1974-ben megkapta a firenzei Giorgio Vasari Nemzetközi Éremverseny harmadik díját. Ugyanabban az esztendőben Nyíregyházán kapott műteremlakást, amire Szegeden tizenhárom éven át hiába várt. Bár alkotómunkája ezután inkább a szabolcsi megyeszékhelyhez kötötte, valójában szegedi maradt, hiszen családjával nem költözött el a Tisza partjáról. Számos hazai és külföldi művésztelepen dolgozott, 1977-ben kezdeményezésére hozták létre a Nyíregyháza-sóstói Nemzetközi Éremművészeti és Kisplasztikai Alkotótelepet. Szegedi templomkapujáért megkapta VI. Pál pápa ezüstérmét, 1982-ben Munkácsy-díjjal tüntették ki. 1988-ban a bécsi Kunsthistorisches Museumban rendezték meg kiállítását, ahol az éremtárban ő volt az első élő magyar művész, aki önálló tárlatra kapott lehetőséget. 1993-ban szentelték fel egyik legjelentősebb művét, a máriapócsi görög katolikus kegytemplom bronz domborműves kapuját. 1994-ben Colorado Sprigsben, az Amerikai Numizmatikai Múzeum hívta meg önálló tárlattal. 1995-ben elnyerte Ravenna aranyérmét. Munkáit a Magyar Nemzeti Galériától a Vatikáni Pápai Műgyűjteményekig számos rangos múzeum őrzi. A szegedi dómban áll veretes bronz püspöki széke. Mai éremművészetünk egyik legjelesebb, a világ élvonalába tartozó kép-

Tóth Sándor olvasó

nész pályatársak köteteiről. Vasy Géza a kortárs magyar költészet egyik legaktívabb értő tolmácsolója ma is. Egy helyütt hivatásos olvasónak tekinti a kritikust, akinek „illik mindenevőnek lennie, legalábbis erre törekednie". Valóban szinte páratlan az a könyvmennyiség, amelyre alapos ismerettel hivatkozik. Szelíd lelkű, de szigorú, újraolvasva korábbi írásait, értékelései évtizedek múltán is helytállóaknak bizonyulnak, kritikai észrevételei azonban sohasem bántóak, bárha általa nagyra becsült alkotóról, netán barátról szóljon is. Benjámin László értékét illetően Domokos Mátyással is, Alföldy Jenővel is vitázik, előbbivel az alulértékelés, az utóbbival a túlértékelés tekintetében; Kalász László költészetével négy írása is foglalkozik, örömmel fedezi fel eredményeit, de rámutat az inflálódás, az önismétlés veszélyére. Juhász Ferenc olyan fontos darabjait elemzi nagyfokú versérzékenységgel, mint a *Babonák napja...*, *Ady Endre utolsó fényképe*, *Krisztus levétele a keresztről* címűek; Devecseri Gábor ellentmondásos ötvenes évekbeli költői magatartását vizsgálja, rövidportré értékű kritikákat olvashatunk Csorba Győző versesköteteiről, Simonyi Imréről (egy-egy telitalálat minősítéssel: „sikerült Krúdy mester epikus tapasztalatait Simonyi Imrének a lírában alkalmaznia"), Bertók Lászlóról, a tragikusan fiatalon meghalt Herbszt Zoltánról; hozzájárul Székely János költői rehabilitációjához; a hetvenes évek naplói kapcsán tiszteleg Fodor András közéleti-művészetszervezői munkássága előtt; pontosan interpretálja Tornai József esszékötetének gondolatvilágát. Legteljesebb képet az elégikus hangvételű lírai költő, Ágh István költészetéről és prózájáról rajzol – a kilenc írás három évtizedet fog át, az első 1971-es, a legutóbbi 2001-es keltezésű, melyek várhatóan egy monográfia előtanulmányainak is tekinthetők.

„Minden újítás előbb-utóbb hagyománnyá válik" – az ilyesféle alapigazságokat Vasy Géza nemcsak kimondja, igazolja is. A szeretet, az érintettség derűs hangján szól, számára az irodalom szent ügy (Domokos Mátyásról írja ezt), írásainak azonban időben a mához közeledve egyre keserűbb a tónusa, és tán reményvesztettebb is. „A harcot, amelyet mi vívunk, békévé oldja majd szintén az emlékezés? Bizonyára így lesz. Ám sokkal bölcsebb dolog volna valóban rendezni közös dolgainkat, mint megvárni, hogy az egyik lövészárok sírgödörré váljon. Igaz, hogy a mai irodalmi életnek van talán két-háromezer résztvevője, s ez egyesek szerint túl sok egy ilyen kicsiny országnak, de engedtessék meg mindegyikünknek a természetes halálig tartó próba: maradandó művet alkotni."

Pécsi György

határozat szerint tört
alkotmány említett ci
következő szöveget: s
gároknak joguk van a
«szabadon megnyil
teljes mértékben .kif
ményüket, nagy vitá
nek és nagybetűs faliú
janak».." A közlemény
által hangoztatja: „«A
munista Párt politikáj
az, hogy fejleszteni
cialista demokráciát és tökéletesí-
teni kell a törvényességet.»"

MÁRCIUS 2., VASÁRNAP:

Még mindig nem írták meg Jászi Oszkár biográfiáját. A magyar tudományosság neki-nekilendül e feladatnak, vitatkoznak munkásságáról, s mindig egy-egy részlet kerül élesebb megvilágításba, de az egyéniség ereje, ennek a *teljes* hatása valahogyan rejtve marad. Bizonyos, hogy roppant ellentmondások feszültek benne. Szabó Ervin úgy tartotta vele a legszorosabb barátságot, hogy közben mindketten tudatában voltak a nézeteik közötti nem lényegtelen különbségeknek. Ady és Jászi kölcsönös tisztelete közismert. Károlyi Mihályhoz már jóval bonyolultabb viszony fűzte, amely a politikai és eszmei fegyverbarátságtól a szakításig vezetett. „Bár pa-

szit. Az agrárkérdés, a nemzet
ségi probléma, a polgárosulás fo
lyamata, a munkásság eljövend
szerepe a nemzet életében, a nem
zet és a szocializmus kapcsolat
„Szocializmus és hazafiság" cím
esszéjének nyitó gondolatát idé
zem: „Nem lehet ma már kétsége
— az elméleti kutató előtt éppol
kevéssé, mint a tisztánlátó gya
korlati politikus előtt —, hogy
közeljövő történetét két hatalma
társadalmi irányzat egymásho
való viszonya fogja meghatározni
a nemzeti és a szocializmus." K
vonhatná kétségbe e szavak mesz
szevilágító igazát, még abban a
esetben is, ha Jászi *válasza*
ugyancsak kétélyekkel fogadható
el csupán. Ha egyáltalán elfogad
hatók. Nem volt marxista, a mar
xizmus néhány alapvető igazságá
azonban felismerte és hasznosí
totta. „Művészet és erkölcs" cím
könyvének előszavában, 1904-ben

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Tóth Sándor,

ÉLET ÉS IRODALOM

1980 MÁR 8

1021

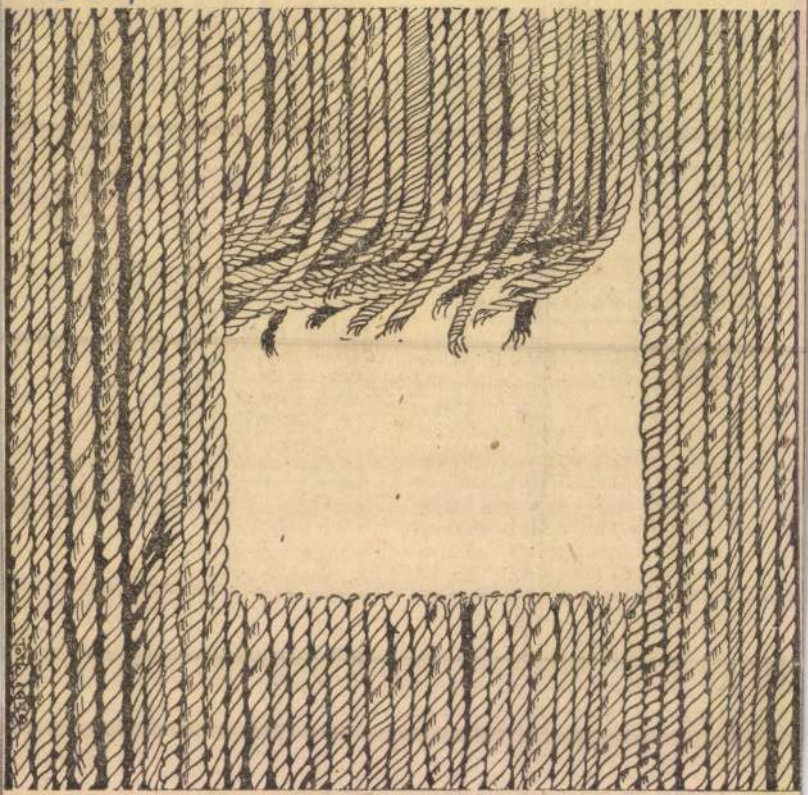

Tóth Sándor: Kötéltánc

KROÓ GYÖRGY:

Tran Van Khe

Úton a repülőtérről a szállódába elmesélte: harminc év után másodszor jár Budapesten. Tran Van Khe Vietnamból 1949 májusában érkezett Párizsba s augusztusban első európai útja a VITre vezetett. A népi hangszerek versenyében indult, és nyert második díjat. Ez adott önbizalmat az akkor 28 éves, helyi hagyományok szerint képzett ázsiai muzsikusnak, hogy a zenei pályán maradjon. Sokáig habozott előadóművészet és zenetudomány között. *„Hangszeren sokan játszanak, gondoltam végül is, európai tudományos vértezettséggel a mi otthoni zenénket közülünk senki sem vizsgálta, ezen a téren hasznosabb lehetek."*

Chailley professzor egykori növendéke, aki a vietnami tradicionális zenéről írott doktori értekezését 1958-ban védte meg (egy másik jeles írása Konfucius és a zene kapcsolatát vizsgálja), ma a párizsi *Centre National de la Recherche Scientifique* zenei osztályának igazgatója. De nincs életének egyetlen napja sem, amikor ne venne hangszert a kezébe, hogy legalább magának játsszon, s nem fekszik le anélkül, hogy egy dallammal ne gyarapította volna énekes-repertoárját. Hány dallamot tud? — kérdeztem s Tian Van Khe azzal a formulával válaszol, amivel az ő kérdésére felelt annak idején egyik nagy indiai tanítója: *„Ha megmondom, lesznek, akik soknak vélik, és beképzeltnek tartanak majd, hiszen dallam több van, mint nap az életünkben; akik meg kevésnek tartják, majd azt gondolják, milyen zenész az ilyen? Ezért így válaszolok: Nem számoltam meg."* A keleti bölcsesség, a tanítást történetbe ágyazó módszer és az európai iskolában ragyogóan kimüvelt fülű-fejű, filológiai érzékű tudós egzaktsága együtt, egymásba játszva adja Tran Van Khe személyének varázsát. Elmélet és gyakorlat, zenetörténet-ethnomuzikológia, illetve pódiumképes énekes-, hangszeres-, sőt operaszínészi előadóművészet egyéniségének két összehangolt húrja és életének vonója — mint a dan co nevű ázsiai viellán — a két húr között jár fel-alá. Egyszer Ravi Shankar, aki korábban csak muzikológusként ismerte, mikor egy hangversenyen véletlenül citerázni hallotta, öltözőjébe siettett, hogy átölelje: *„Maga zenél is, nemcsak beszél róla, testvérem?!"* Tran Van Khe hatalmasat kacag, keleties arcából kigítségével bevezetett az ázsiai rögtönzések művészetének előszobájába, amikor leleplezte az Ázsiára hivatkozó nyugati zeneszerzés megdöbbentő járatlanságát az óriás kontinens improvizációs kultúrájában, szembeállítva a feldobott és a zongora hurjai közé eső macska által keltett véletlen hanghatásokat az ázsiai rögtönzések szigorú és szilárd kommunikációs rendjével, a többórás rögtönzést hangszerrel-rimussal „meózó" ázsiai közönség zeneértésével. A helyszínről jött, éreztük mindannyian, s azt is, hogy amit mond, ahogyan kifejezi magát, ahogyan zenél, az összetéveszthetetlenül hiteles és eredeti. Például néhány óra alatt felrajzolta Ázsia zenei térképét, kijelölve a citera, a kör alakban rögzített, illetve a négyszögletes keretre helyezett gongok, végül negyedikként a lant kontinens-régióit, majd e tipikus hangszerekkel meghatározott területekhez rendelve a zenei gondolkodásmódra jellemző hangsorokat, végül a jellegzetes előadásmódot; s Ázsia égtájai máris világosan körvonalazott zenetájakká váltak. Minden megemlített hangszerhez, dallamfajtához, ritmustípushoz történet járt, a legendás feltalálóról, az ajándékozóról, a szokás kezdeményezőjéről, a zenei intonációt kiváltó eseményről. Azután „mélyfúrás" következett a vietnami zene talajába. *„Hogyan tudta így megőrizni, amit gyermekkorában hallott-tanult? Többet tud rólunk, mint mi magunkról" szegezik nekem gyakran a kérdést otthon* —, meséli — *és én így válaszolok: Aki messze került, annak szüksége van arra, hogy megkapaszkodjék."*

Lelkesen számol be arról, hogy zeneakadémiai pihenőnapján többszáz Magyarországon tanuló vietnami diák előtt tartott háromórás előadást, s hogy milyen mély figyelemmel hallgatták. Amikor munkabírását említem, szinte gyermekesen dicsekszik: *„Ez semmi. Amikor, évente három hónapig otthon vagyok, sokszor napi három előadást tartok, vezetem a népzenekutató csoport munkáját, tanítok a Hanoi-i Egyetemen."* (Télen a Sorbonne tanára.) *„S mindehhez járulnak a rendszeres gyűjtőutak."*

Kicsinek és éretlennek éreztük magunkat a társaságában. Gyermekeknek, akiknek végre igazi felnőtt fogja a kezét és bevezeti a világba vagy inkább vissza a forrás előtti rétre, ahonnan ismét

Tóth Sándor

Tóth Sándor rajza

Élet és Irodalom, 1979. május 12.
XXIII. évf. 19. sz. 14. lap.

ELŐADÁS

Esik az eső. A fűtőtest hideg. A ádióból nyugtalanító hírek szól-ak. Rosszkedvű az este is.

Egyszercsak megüti a fülemet gy ízes, dunántúliasan csengő fér-hang. S azt mondja:

SERTÉSAKTÍV KÖRNYEZET

Képzeletemben máris aktív disz-ók rázzák magukat a rock and oll ütemére. Malackák kérdik a örnyezettől: hogy tetszik lenni, ertéspasszívan vagy sertésaktívan? örnyezetek telefonálnak a stúdió-a, hogy kikérjék maguknak, ők mberaktívak, senki ne gyalázza set, ha nem használ a szép szó, ennek a bíróságra.

Az eső jót tesz az őszi vetésnek. ár nincs is hideg.

Sertésaktív környezet! Nincs ebb dolog a nyelvújításnál.

M. J.

Meglehet, esetleg hisz a VÉGEKEN, alap-magyarázatok kutatom, ahol is, látni a vad-feketé s makulátlan a tiszta-fehéret. Meglehet: ott a vi másképpen bonyol hiszen arra nem t a hivatalos agy-p meg az összekuszá a pemzli-fejűek,

rők.

— Végezetül, ama Kárpátok beli „sáncra„ kiállva, és letekintve az általad emlegetett micsodára: mondhatom, édesöcsém, a TE hóka világod nem bonyolult, hanem éppen mani-de-mani-de manipulált!

kor a menyecske fölfedezi a P *Flamm*-os dobozokat.

— Te — böki meg az urát ebből a flammból is vigyünk.

— Mi az? — kérdi a férj id sen.

— Nem tudom, party flamm betűzi az asszony.

— Party? — húzza föl szemö két a vadász. — Vegyél.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
Tóth Sándor,
ÉLET ÉS IRODALOM
1979 NOV 17
1021

Tóth 1979

Tóth Sándor: Kertem

vulról

fizikai állomány minden erkölcsi és anyagi ösztönzése. Hiszen ma a legtöbb túlóra, de még a legtöbb kommunista szombat is arra megy, amit a fizikaiak, *önhibájukon kívül*, az alapmunkaidőben nem végeztek el. S munkásöntudatot, közösségi helytállást, munkamorált hogyan is erősíthetünk meg ott, ahol a tervek mennyiségi feszítése mechanikus, ahol a minőségi átvétel szigora vagy a bizonylati fegyelem többnyire a tervmutatók függvénye: fordított arányban áll a teljesítés százalékával.

És itt az újabb nyugtalanító tényező: a látszatok tobzódása, a fiktivitás eluralkodása, az adatok manipulálásának meghökkentően széles körű gyakorlata. Halmos Ferenc, „illő alázattal", fantasztikus tohuvabohuját mutatja be a még félig sem kész termékek raktári készletté kebelezésének, ami után keményen végigdolgozott, papíron mégis teljesítmény nélküli idő következik, amikor a műhelyből bizonylatilag már kiszállított terméket valóban megcsinálják. S ez a színjáték hónapról hónapra visszatér. A papír és a valóság csak a hónapok közepe táján egyezik.

Mindezközben azután az okok és az okozatok éppúgy összekuszálódnak, mint az emberi viszonylatok. Ha a munkás rajtakapja irányítóit, hogy munkájuk „selejtje" miatt utasítják őt rendkívüli túlórára vagy hétvégi műszakra, akkor a művezető rajtakaphatja-e a munkást e különidőkben a fröccsözésen? Ha elvárják a munkástól, hogy segítsen a munkahely egészségi ártalmainak eltitkolásában, amikor munkavédelmi vizsgálat folyik, akkor hogyan szorítható ez a cinkos nagyobb fegyelemre? Ha a kül-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748. 340-726

Tóth Sándor
grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1979 ÁPR 14

1021

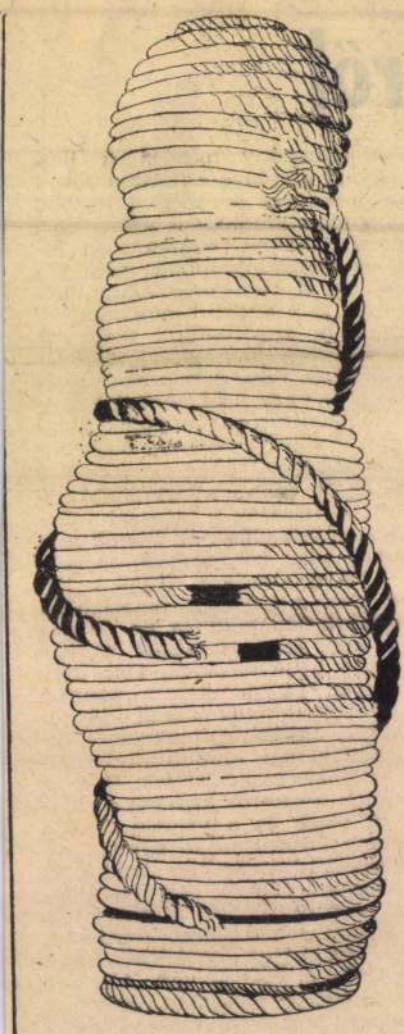

1975 Tóth

Tóth Sándor: Kötél-kaptár

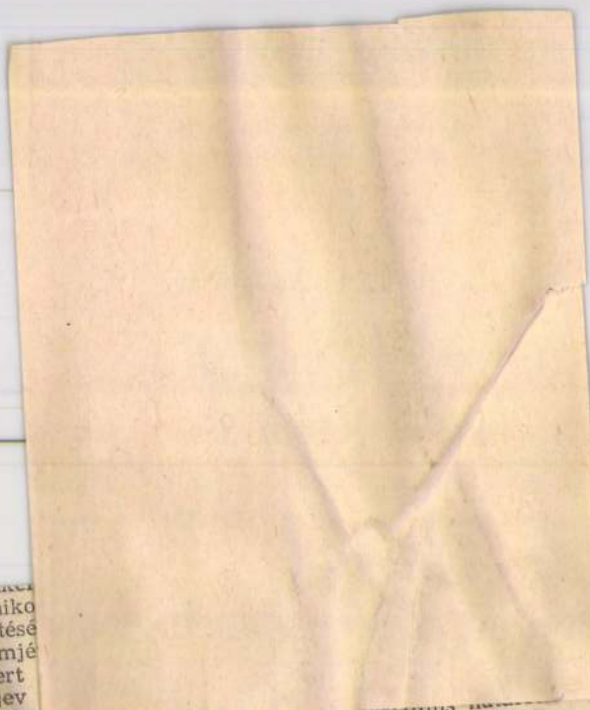

okkal) szemben, amiko
ténycímének elferdítésé
n *Fejér Tamás* filmjé
élyes játékokat. Mert
sonlíthatnám Katajev
z, A távolban egy fehé
z, vagy a távolabbi és magyar
iltban játszódó művek közül
ldául Lengyel Balázs regényé-
z, A szebeni fiúkhoz. Még az
ri csillagokhoz is.

Ezeknek az ifjúsági regények-
k (filmeknek, színdaraboknak)
az alaphelyzete, hogy bennük
történelmi — s többnyire há-
rús — események következté-
n a gyerekek hamarabb válnak
lnőttekké, illetve kénytelenek
lnőttként viselkedni. Életük ki-
kken a megszokott kerékvágás-
l, s a gyerekek a felnőttekkel
yütt, olykor helyettük teszik azt,
nit kell. És mert gyerekek kerül-
k veszélyes kalandokba, az if-
ság számára ez sokkal izgalma-
bb, mintha felnőttekről olvas-
nak hasonló történeteket. Ugyan-
kor az effajta könyvek a didak-
zusság veszélye nélkül nevelhet-
k egészséges hazafiságra, hősies-
gre, forradalmiságra, miközben
iberközelbe — gyerekközelbe —
znak fontos történelmi korsza-
kat.

Ugyanez a szándék vezette Fe-
. Tamás rendezőt és a magyar-

li: egy évvel a fasiszta
ra jutása után. A főszereplő Pe-
ter Klamm tízéves kisfiú, édesap-
ja munkanélküli, sőt kommunista.
Az egyre nagyobb létszámú és
egyre elégedetlenebb munkanélkü-
liek között valaki Hitler-ellenes
röpcédulákat osztogat, mire a rend-
őrség szétveri a lázadókat, a gya-
nús elemeket pedig elviszi. Peter
édesapját is.

A házban, ahol laknak, mun-
kásokon kívül „úri emberek" és
katonatisztek is élnek. A gyere-
kek természetesen mindenben utá-
nozzák szüleiket. Az úri, tiszti cse-
meték Hitler-ifjak; rövidnadrágos
egyenruhában randalíroznak — a
munkások vagy munkanélküliek
gyerekei pedig szegények és éhe-
sek; a szüleik kiszabadításáról
ábrándoznak. A két tábor Peter
kutyájának temetésén csap össze
látványosan; e kutyát a rendőr
lőtték agyon egy házkutatás a
mával. A csetepaté után
már nem mehetnek vissz
sukba; édesanyja illegali
nul, őt pedig Csehszlovákiáb
tetik, ahol új gyere
talál.

össégre

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1980 MÁJ 3

Tóth Sándor

1021

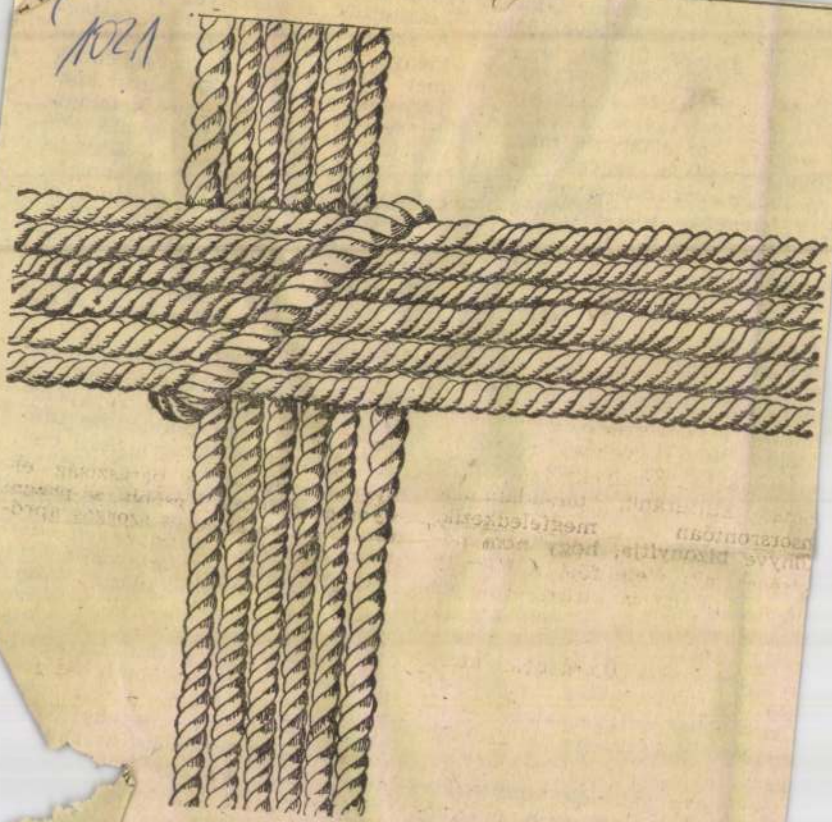

Tóth Sándor: Kereszteződés

...nasza

dent
osti-
rke-
bált
osti-
- és
adas
kö-
áról,
és
Ez
erű-
óján
nek,
A
észe-
lyó-
álto-
vele
in-

sik „külső" érdeme tudniillik az, hogy elfeledett, számunkra önveszélyesen elfeledett szerzőket, gondolatokat kikutatva és felidézve felvesz egy elejtett vitaszálat, felkelti a szakmai és nem szakmai közgondolkodás felelősségérzetét. Az igen csekély iparművészeti szakirodalmunkkal ellentétben nem fogadja el természetesnek — s még kevésbé oknak valami nemzeti büszkeségre —, hogy a magyar iparművészet e századi története azonos a magyar kézműves-iparművészet történetével.

Nem a dizájn-szakirodalomra gondolok: az a dizájn-elmélettel és a dizájn-gyakorlattal együtt fejlődik, él, vitázik — egy szűk táborban. De közben, és az előzőtől tel-

Futó Mariann

Futó Mariann rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1979. juli. 14.
XXIII.évf. 28. sz. 4. lap.

~~WISINGER ISTVÁN~~

Gyógyítható-e

Tóth Sándor

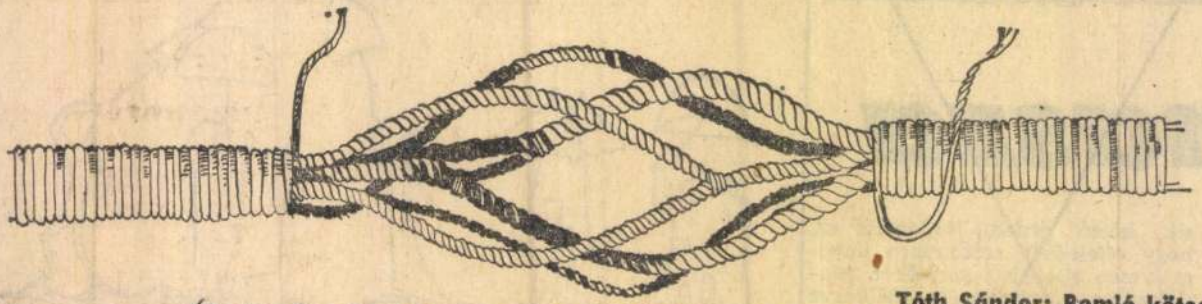

Tóth Sándor: Bomló köteg

Élet és Irodalom, Bp. 1979. juli. 14.

XXIII. évf. 28. sz. 3. lap.

A tuloldalon lásd: Futó Mariann rajzát.

NAPTAR

Nem tudom, a következő háborút milyen

~~1979. III. 25. CARTER ELNÖK: „A SALT szivesség részünkről, amit a Szovjetunió nek teszünk ... Tökéletlen világ SALT 2-vel, vagy tökéletlen és még veszélyesebb világ SALT nélkül ...”~~

~~— Mi a különbség a SALT egyetmény és a feleség között?~~

~~— Semmi. Ez van, ezt kell szeretni.~~

~~NÉPSZAVA, 1979. III. 25. SERFŐZŐ LÁSZLÓ: „Az Egyesült Államok a második világháború óta legalább ezybillió dollárt költött nukleáris buta-~~

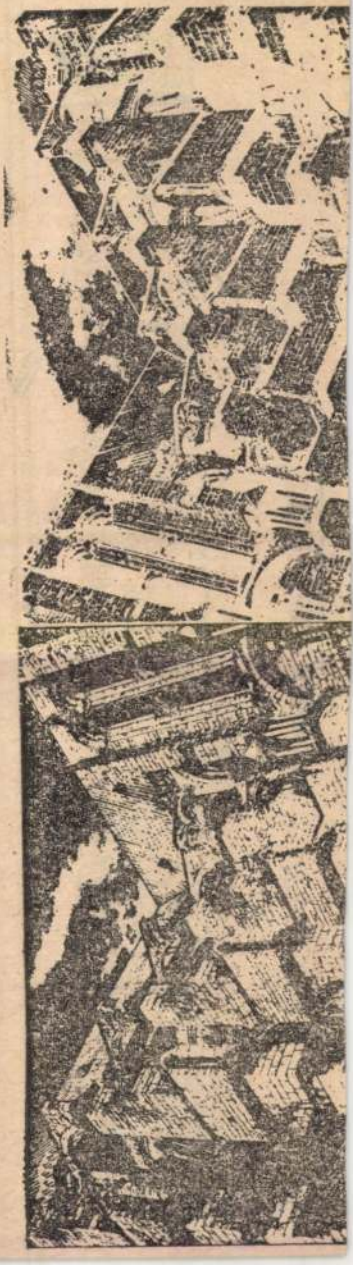

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM
Tóth Sándor
avatt művész
1979 JUN 23

1021

Tóth Sándor: Köteg

OÓ GYÖRGY:

Tran Van Khe

ton a repülőtérről a szállódá-
elmesélte: hárminc év után
sodszor jár Budapesten. Tran
Khe Vietnamból 1949 máju-
an érkezett Párizsba s auguszt-
an első európai útja a VIT-
vezetett. A népi hangszerek
enyében indult, és nyert má-
k díjat. Ez adott önbizalmat
kkor 28 éves, helyi hagyomá-
k szerint képzett ázsiai muzsi-
nak, hogy a zenei pályán ma-
jon. Sokáig habozott előadó-
vészet és zenetudomány között.
*ngszeren sokan játszanak, gon-
am végül is, európai tudomá-
s vértezettséggel a mi otthoni
énket közülünk senki sem vizs-
a, ezen a téren hasznosabb
tek.*"
nailley professzor egykori nö-
déke, aki a vietnami tradicio-
s zenéről írott doktori értekez-
t 1958-ban védte meg (egy
ik jeles írása Konfucius és a
kapcsolatát vizsgálja), ma
árizsi *Centre National de la
herche Scientifique* zenei osz-
ának igazgatója. De nincs éle-
k egyetlen napja sem, amikor
enne hangszert a kezébe, hogy
lább magának játsszon, s nem
zik le anélkül, hogy egy dal-
nal ne gyarapította volna éne-
repertoárját. Hány dallamot
— kérdeztem s Tian Van
azzal a formulával válaszol,
el az ő kérdésére felelt an-
idején egyik nagy indiai ta-
a: *„Ha megmondom, lesznek,
soknak vélik, és beképzelt-
tartanak majd, hiszen dallam
van, mint nap az életünkben;
meg kevésnek tartják, majd
gondolják, milyen zenész az
? Ezért így válaszolok: Nem
oltam meg."* A keleti bölcses-
a tanítást történetbe ágyazó
szer és az európai iskolában
ogában kiművelt fülű-fejű, fi-
iai érzékű tudós egzaktsága
, egymásba játszva adja
Van Khe személyének vará-
Elmélet és gyakorlat, zene-
net-ethnomuzikológia, illetve
mképes énekes-, hangszeres-,
operaszínészi előadóművészet
niségének két összehangolt
és életének vonója — mint
n co nevű ázsiai viellán —
húr között jár fel-alá. Egy-
Ravi Shankar, aki korábban
muzikológusként ismerte, mi-
gítségével bevezetett az ázsiai rögtönzések művészetének előszobájába, amikor leleplezte az Ázsiára hivatkozó nyugati zeneszerzés megdöbbentő járatlanságát az óriás kontinens improvizációs kultúrájában, szembeállítva a feldobott és a zongora hurjai közé eső macska által keltett véletlen hanghatásokat az ázsiai rögtönzések szigorú és szilárd kommunikációs rendjével, a többórás rögtönzést hangszerrel-rimussal „meózó" ázsiai közönség zeneértésével. A helyszínről jött, éreztük mindannyian, s azt is, hogy amit mond, ahogyan kifejezi magát, ahogyan zenél, az összetéveszthetetlenül hiteles és eredeti. Például néhány óra alatt felrajzolta Ázsia zenei térképét, kijelölve a citera, a kör alakban rögzített, illetve a négyszögletes keretre helyezett gongok, végül negyedikként a lant kontinens-régióit, majd e tipikus hangszerekkel meghatározott területekhez rendelve a zenei gondolkodásmódra jellemző hangsorokat, végül a jellegzetes előadásmódot; s Ázsia égtájai máris világosan körvonalazott zenetájakká váltak. Minden megemlített hangszerhez, dallamfajtához, ritmustípushoz történet járt, a legendás feltalálóról, az ajándékozóról, a szokás kezdeményezőjéről, a zenei intonációt kiváltó eseményről. Azután „mélyfúrás" következett a vietnami zene talajába. *„Hogyan tudta így megőrizni, amit gyermekkorában hallott-tanult? Többet tud rólunk, mint mi magunkról" szegezik nekem gyakran a kérdést otthon* —, meséli — *és én így válaszolok: Aki messze került, annak szüksége van arra, hogy megkapaszkodjék."*

Lelkesen számol be arról, hogy zeneakadémiai pihenőnapján többszáz Magyarországon tanuló vietnami diák előtt tartott háromórás előadást, s hogy milyen mély figyelemmel hallgatták. Amikor munkabírását említem, szinte gyermekesen dicsekszik: *„Ez semmi. Amikor, évente három hónapig otthon vagyok, sokszor napi három előadást tartok, vezetem a népzenekutató csoport munkáját, tanítok a Hanoi-i Egyetemen."* (Télen a Sorbonne tanára.) *„S mindehhez járulnak a rendszeres gyűjtőutak."*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Tóth Sándor

ÉLET ÉS IRODALOM

1979 MÁJ 12

grafikusművész

1021

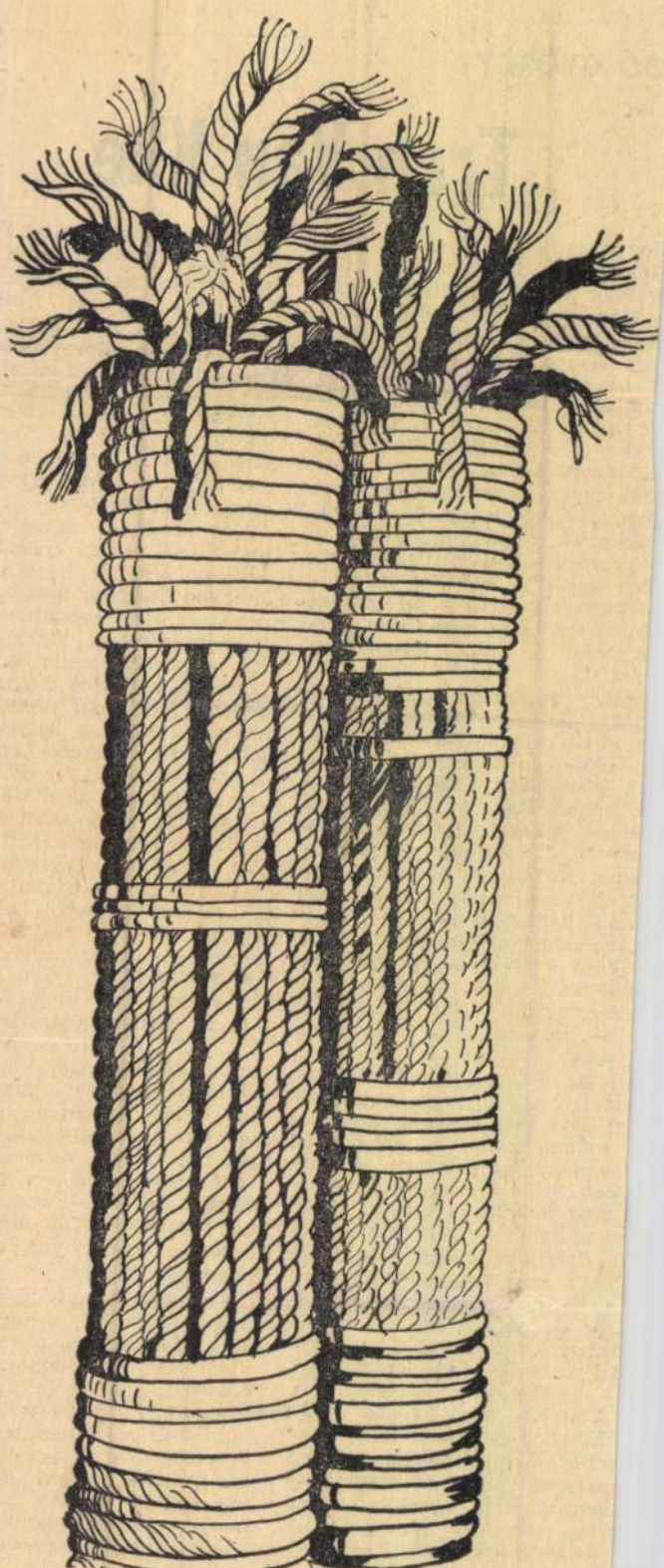

Tóth Sándor rajza

lyik óceánra vagy egy hegyi patakra
nyíló tágas teraszán
a volna
köztudomású
érlel a repülőtéri csomagmegőrzőkben
ető

empózása a cápák közt

persben
s
arra való
rengető botránytól
eivel
e minket

cukában idézi a teljes embert

lanánk
ria fölött köröző madarak
lik
esztett csata
elenség
egfőbb bölcsessége
cban a nyár
lényeg
urkában osztódó suhanás

ban.

Helyesen jegyzi meg ehelyütt magában az olvasó, hogy e gondolatok nem újak. Lépten-nyomon találkozhatunk velük a sajtóban. Ha mégsem röstelltem újra leírni őket, annak — túl a fölrázás nem titkolt célján — az az oka, hogy nem tudom véka alá rejteni *derűlátásomat.*

Ezúttal nem ironizálok. A téma semmiféle gunyoros szellemeskedést nem tűr. Bármily hihetetlen is, én valóban derűlátó vagyok. Pontosabban: nem tudom kizárni a dolgok boldogító kimenetelét. Még arra az esetre sem, ha a közönnyel megvert, a jelen fájától a jövendő erdejét nem látó emberiség könnyelműen kockára tenné ivadékai számára a folytatódás lehetőségét.

Az élet már sokszor bizonyult erősebbnek a kataklizmáknál. A biohistóriában egy-egy váratlan akadály mindig új minőségi ugrásnak lett a trambulinja. Ki tudja, nem áll-e az emberiség — s vele a földi növény- és állatvilág — új mutáció előtt? Mai tudásunk alapján azt kell feltételeznünk, hogy a fölgyülemlő stroncium 90 egy bizonyos ponton túl lehetetlenné teszi a szaporodást, mert tönkreteszi az ivarsejteket. De mert egyelőre egyikünk sem érte meg ezt a telítettségi pillanatot, nem állíthatjuk tel-

vén
i cs
iató
ébe
hog
plus
zet)
kett
nag
kis
dom
1907
tek
vára
2007
ta v
som
senk

T
Ha
állít
runk
alig
min
De
mat
nag
nak
sem
meg

M
szük
ját
nag
ötsz
pusz
gére
tudj
leti
maj
font
hoz?

N
a m

ÁRA: 4,– FT

állást foglalnak: *jól gondolják meg,* *igazgató*

Tóth Sándor

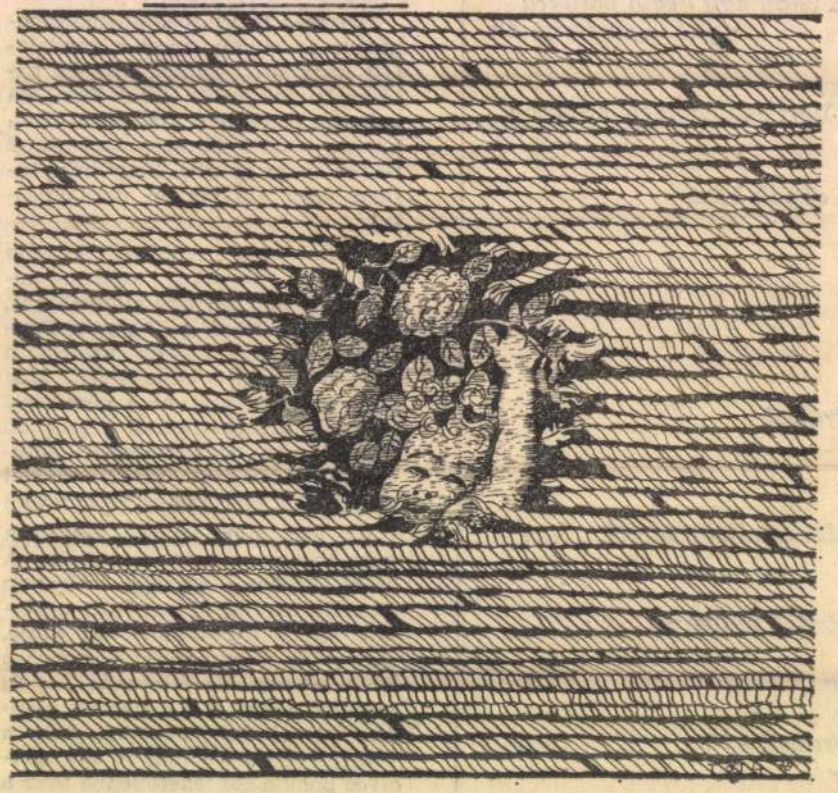

Tóth Sándor: Nosztalgia

Élet és Irodalom, Bp. 1979. szept. 8.
XXIII. évf. 36. sz. 2. lap.

Esik az eső. A fűtőtest hideg. A rádióból nyugtalanító hírek szólnak. Rosszkedvű az este is.

Egyszercsak megüti a fülemet egy ízes, dunántúliasan csengő férfihang. S azt mondja:

SERTÉSAKTÍV KÖRNYEZET

Képzeletemben máris aktív disznók rázzák magukat a rock and roll ütemére. Malackák kérdik a Környezettől: hogy tetszik lenni, sertéspasszívan vagy sertésaktívan? Környezetek telefonálnak a stúdióba, hogy kikérjék maguknak, ők emberaktívak, senki ne gyalázza őket, ha nem használ a szép szó, mennek a bíróságra.

Az eső jót tesz az őszi vetésnek. Már nincs is hideg.

Sertésaktív környezet! Nincs szebb dolog a nyelvújításnál.

M. J.

alap-magyarázatokat
kutatom, ahol is, még
látni a vad-feketét
s makulátlan a
tiszta-fehéret.
Meglehet: ott a világ is
másképpen bonyolult,
hiszen arra nem tekeregnek
a hivatalos agy-programozók,
meg az összekuszálók,
a pemzli-fejűek, a szarkeverők.

— Végezetül, ama Kárpátok
beli „sáncra„ kiállva,
és letekintve az általad
emlegetett mocsodára:
mondhatom, édesöcsém,
a TE hóka világod
nem bonyolult, hanem éppen
mani-de-mani-de
manipulált!

asszonyka
mellett járom — kaphatatlan aprócikkért — a műszaki áruház szabadpolcait. Asszonya oldalán vadászkalapos és zöldnyakkendős, ám vadonatúj terrakotta-feketekockás átmeneti kabátba öltözött férj rakosgat mindenfélét bevásárlókosarába: römertopfot, porcelánkülsejű jénai edényeket, Prestige konyhakészleteket stb.

Már roskadoznak a cucctól, mikor a menyecske fölfedezi a *Party Flamm*-os dobozokat.

— Te — böki meg az urát —, ebből a flammból is vigyünk.

— Mi az? — kérdi a férj idegesen.

— Nem tudom, party flamm — betűzi az asszony.

— Party? — húzza föl szemöldökét a vadász. — Vegyél.

dalóguscsk is épp annyit érnek, mint a tárgyak, legfeljebb még ön-

tő és izgalmas. Horribilis dictu: szó-rakoztató.

Sükösd György

Tóth Sándor

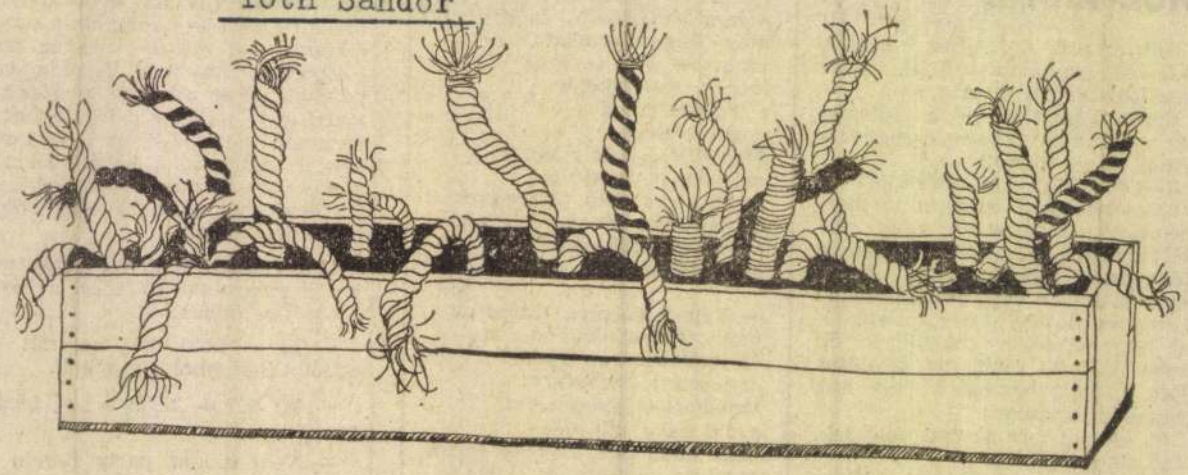

Tóth Sándor: Kertem

Élet és Irodalom. Bp. 1979. nov. 17.

10

XXIII. évf. 46. sz. 10. lap.

BERKES ERZSÉBET:

Két út van előttem...

■ *Fenákel Judit: Egy bizonyos Remény utca (Szépirodalmi, 358 old.); Nádas Péter: Leírás (Szépirodalmi, 218 old.)*

Két útról van szó: *Fenákel Juditot* a „középnemzedék" realistáihoz sorolja az irodalmi köztudat, *Nádas*

lálható szituációk *közvetlen* realitása a huszadik század hatvanas-hetvenes éveire utal, de erre a hitelre keveset hederít Nádas. Egyszerűen azért, mert a valóságnak nem ezt a vonatkozását akarja ábrázolni. Írásra késztető impulzusai ugyanabból a meghatározottságból erednek, mint kortársaié, akár Fe-

rekvéssel járó személyes fiaskóval Nádas Péter is tisztában van: mindenik írását pontosan datálja, s így nem gond fölismernünk, hogy írásai az *Egy családregény vége* előtt keletkeztek. Az előtt a műve előtt, amelyben visszatér a típusokhoz, vissza a társadalmi közeg ábrázolásához, konkrétságra is

szabad-

innen

Tóth Sándor

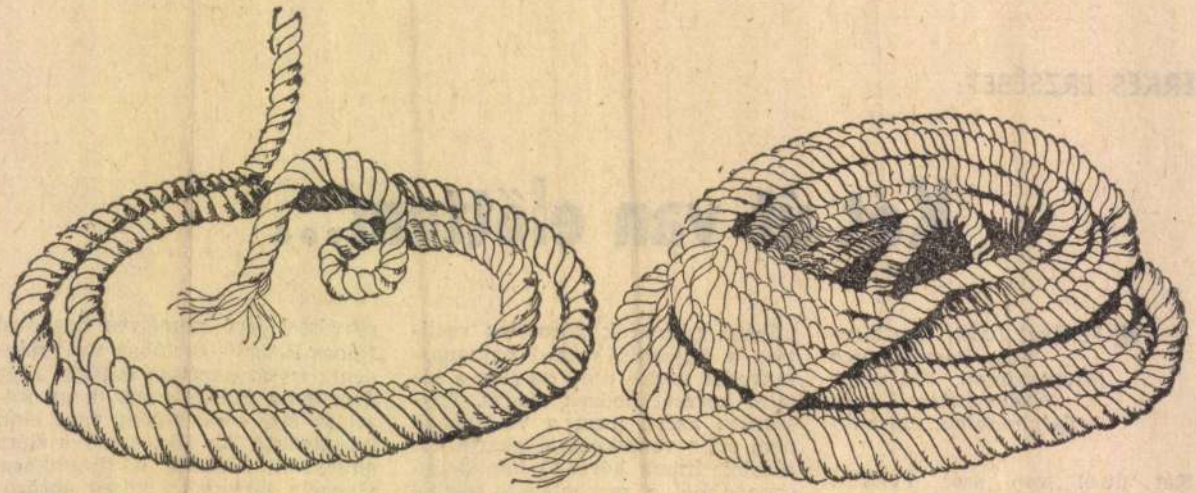

Tóth Sándor: Leereszkedő kötél

Élet és Irodalom, Bp. 1979. okt. 6.
XXIII. évf. 40. sz. 12. lap.

JELENSÉGEK

vak, bürge. Kislánykoromban én etettem a disznókat. Nagyon szeretett az édesapám. Mindig azt mondta, hogy a Bözsi a legügyesebb. Én voltam a Bözsi, értik? Baromfi meg annyi volt, ha a róka elvitt egy párat, észre sem vettük. Az én jó urammal is kint éltünk a tanyán, mígnem a fődek odalettek.

— Beléptek a téeszbe?

— Hogy léptünk volna be? Szegény uram akkor már nem bírt dolgozni, én csináltam mindent. Amikor aztán meghalt, bementem lakni a majsai házba, amit korában az uram örökölt.

— Nyáron Majsán lakik a néni, télre meg feljön a városba a gyerekekhez?

Néz ránk az öregasszony, majd a botját tanulmányozza. Mozdul egy kicsit mintha menne, de megszólal újra:

— A majsai ház is odalett. Azt mondták a gyerekek, hogy nem lehet engem ott egyedül hagyni. Eladták a házat. Most aztán hol egyiknél vagyok, hol a másiknál.

— Meddig lesz itt a néni?

— Azt én nem tudom. Majd ha értem jönnek, akkor megyek Kiskunfélegyházára a lányomékhoz. Autóval jönnek értem. De hogy mikor jönnek, azt én nem tudom... Én akkor megyek, elfáradtam...

Arca mosolytalan. Furcsán, oldalazva lépdel a jeges havon. Megvárjuk, amíg a kéményes lakótelep szélverte bokrai között elfúnik, aztán haladunk tovább az önmagába visszatérő úton.

Kőszegen élő festőművész barátomtól kaptam egy képet, melyet egy hóviharban elakadt, majd kot is lehetne itt játszani, de azt nem írok. Kár, mert itt vannak hangok. Az üvegvágás neszei, aztán az ajtót is lehet nyitálni, és itt a telefon. Novellahelyszínnek lenne a legjobb. Ezzel a szőke nővel történhetne valami... De mi? Mi szokott történni a szőke nőkkel?

Nyílik az ajtó. Idős nő lép a pulthoz.

— Örököltem egy velencei tükröt, kellene bele négy lyukat fúrni. Vállalják?

— Csak a megrendelő felelősségére.

— Eltörhet?

— Ritkán törik el, de mi nem vállalhatjuk a felelősséget.

— Akkor köszönöm...

Ezt is bele lehetne írni. A nő nem sokat ér, de a tükör jó lenne. Blondelkertben egy velencei tükör, és a szőke nő belenéz, aztán felsikolt. Miért sikolt fel?

A műhely felé pillantok. Meddig tart vajon egy darab üveget méretre vágni?

Újra nyílik az ajtó, alacsony, mozgékony asszony lép az üzletbe. Nem is köszön, csak a falra mutat és felkiált:

— Szilvásvárad, gyönyörű!

Odanézek. Színes fényképreprodukció, tapétányi méretben. Négy deres táncol a hintó előtt, a kocsis díszes ruhában ül a bakon, a hátsó ülésen egyenruhás férfiak.

A nő átnyújtja a blokkot, és áradni kezd belőle a szó.

— Gyönyörű hely, és az a patak. Felejthetetlen. Háromszor voltam Szilvásváradon. És mind a háromszor beutalóval. A közelben van a vállalatunk üdülője. Egy huszonöt éves dolgozó kaphat három-

— Megfelelnek

— Nagyon jó, pezeltem.

A szőke nő csorrít a pultra, és be ket.

— Még egyszer menni Szilvásvára szor jártam o Mondtam már, h kaptam beutalót?

Hallgatunk. Én hogy az asszony álló szőke nő üz neki beszél. De a reagál. Időnként i lant, mintha úgy mozgékony asszon szél. De az is lehe váncsi, milyen tü kozom a képkerete dolog, hogy megér novellámból, mely hetne, ha valaha mű. Aligha készül rossz, hogy belenéz körbe, megérez v az élet abszurdun kolt.

— Gyönyörűek a a levegő tiszta, e lovász, aki a barát gadta el az ötven ta, hogy a lovak is olyan szépek Szilv

A szőke nő hel utolsó ragasztószal nyújtja a becsoma

— Tessék parano

— Mondja kedv már Szilvásvárado

— Nem jártam határozott mozdul a csomagot.

Később aztán én a képkeretemet, s ros hömpölygő er az üveget védelm felé igyekeztem, a hogy milliók között be az embert a ma

ÁRA: 4.– FT

k „lobogónk-
tényt hang-
József Attila
rülése, elhall-
ban személye
az is!), ennél
nemzeti, vi-
öncsonkítás.
zentül hiszem
yok ellenére,
kiforrja ma-
an, nekünk
, hanem *ma*
rá. Éppen rá.
akadna olyan
zség és buk-
agy elvi ta-
azolhatná en-
zerű költői és
k a skartban
erősítése, akár
évén — *általa*
okosodhatunk
leg, esztétikai-
ngó, de nem
zó irodalmi és
kben. Talán
egyik magya-
ila körüli gya-
Költészeti és
övé, és vélhe-
pörhalasztást,
(és elméleti-
ban) a kettő
ató. A világ-
(hogy kellő
n) igen elter-
rtása kedveli
et. Márpedig
lentőségű élet-
milyen József
suba alatt el-
en remélem —
Tóth Ferenc
tatást, értéke-
ráfiát sürget
is tudja, hogy
et meg gyor-

megjelenését illetően, kénytelenek vagyunk ezt csupán a képzeletünkre bízni. Egy bizonyos: Shakespeare sem itt, sem máshol nem állította, hogy Hamlet kövér lett volna.

Végeredményben: egy irodalmi nagysággal megcsappant ugyan az elhízás veszélyeit hirdetők tábora, viszont Hamletet tudatunkban végre megszabadíthatjuk fölösleges kilóitól.

Péter Balázs

Lírai viszonosság

Hanák Péter az Élet és Irodalom 1979. január 27-i számában, *Ausztria felfedezése* című cikkében tanulmányba is beillő alapossággal elemzi a címben jelzett folyamat történelmi, lélektani okait és jelenkori megnyilatkozásait. Cikke nem irodalmi tárgyú, ennél szélesebb perspektívájú, mégis, a cikk hangsúlya, ha nem is terjedelemben, de logikai felépítésében az osztrák kultúrára, ezen belül az osztrák irodalom napjainkban végbemenő újrafelfedezésére, befogadására esik. A témába vágó legjelentősebb magyar történelmi munkákat, az utóbbi mintegy húsz év alatt hazánkban újra felfedezett osztrák filozófusokat és a zeneszerzőket is érinti a cikk. A szerző az ausztrofóbiát, a „jogos sérelmekből és előítéletekből font ellenérzést" felváltó orientációváltásnak tekinti „a kevéssé ismert vagy ismeretlen osztrák irodalmi értékek felkutatását". A felfedezés örömének fontos megnyilvánulásaként értékeli az osztrák művek fordí-

Tóth Sándor

Tóth Sándor rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1979.
febr. lo. XXIII.évf. 6. sz. 2.lap.

BERKES ERZSÉBET:

Két út van előttem...

■ *Fenákel Judit: Egy bizonyos Remény utca (Szépirodalmi, 358 old.); Nádas Péter: Leírás (Szépirodalmi, 218 old.)*

Két útról van szó: *Fenákel Juditot* a „középnemzedék" realistáihoz sorolja az irodalmi köztudat, *Nádas Pétert* a „fiatal" írónemzedékhez, amelyről szólva dehogyis mondatik ki, hogy realista. Pedig lálható szituációk *közvetlen* realitása a huszadik század hatvanas-hetvenes éveire utal, de erre a hitelre keveset hederít Nádas. Egyszerűen azért, mert a valóságnak nem ezt a vonatkozását akarja ábrázolni. Írásra késztető impulzusai ugyanabból a meghatározottságból erednek, mint kortársaié, akár Fenákelé is, akiről, ha más nemzedékbe soroljuk is, bajos elfeledni, hogy alig hat esztendővel idősebb

rekvéssel járó személyes fiaskóval Nádas Péter is tisztában van: mindenik írását pontosan datálja, s így nem gond fölismernünk, hogy írásai az *Egy családregény vége* előtt keletkeztek. Az előtt a műve előtt, amelyben visszatér a típusokhoz, vissza a társadalmi közeg ábrázolásához, ahhoz a konkrétságra is igényt tartó realizmushoz, amelynek nem korlátját, hanem szabadságát jelentik a szómágián *innen*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1979 OKT 6
ÉLET ÉS IRODALOM

Tóth Sándor
avagy Művész

1021

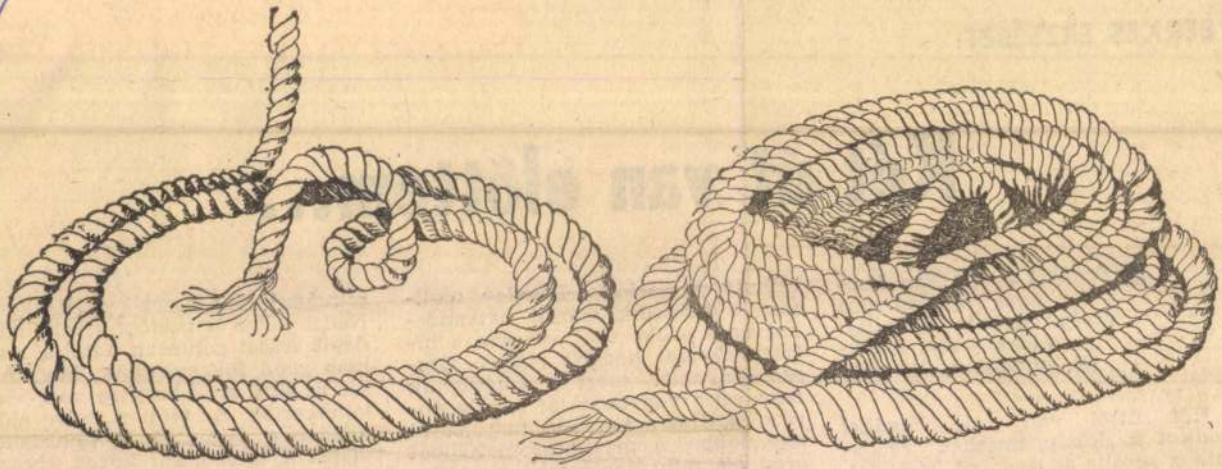

Tóth Sándor: Leereszkedő kötél

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Tóth Sándor

1970 FEB 1 01

ÉLET ÉS IRODALOM

grafikusművész

1021

Tóth Sándor rajza

ebb. En voltam a Bözsi, értik? Baromfi meg annyi volt, ha a róta elvitt egy párat, észre sem vettük. Az én jó urammal is kint éltünk a tanyán, mígnem a fődek odalettek.

— Beléptek a téeszbe?

— Hogy léptünk volna be? Szegény uram akkor már nem bírt dolgozni, én csináltam mindent. Amikor aztán meghalt, bementem lakni a majsai házba, amit korábban az uram örökölt.

— Nyáron Majsán lakik a néni, télre meg feljön a városba a gyerekekhez?

Néz ránk az öregasszony, majd a botját tanulmányozza. Mozdul egy kicsit mintha menne, de megszólal újra:

— A majsai ház is odalett. Azt mondták a gyerekek, hogy nem lehet engem ott egyedül hagyni. Eladták a házat. Most aztán hol egyiknél vagyok, hol a másiknál.

— Meddig lesz itt a néni?

— Azt én nem tudom. Majd ha értem jönnek, akkor megyek Kiskunfélegyházára a lányomékhoz. Autóval jönnek értem. De hogy mikor jönnek, azt én nem tudom... Én akkor megyek, elfáradtam...

Arca mosolytalan. Furcsán, oldalazva lépdel a jeges havon. Megvárjuk, amíg a kéményes lakótelep szélverte bokrai között eltűnik, aztán haladunk tovább az önmagába visszatérő úton.

Kőszegen élő festőművész barátomtól kaptam egy képet, melyet egy hóviharban elakadt, majd

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR KIADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Tóth Sándor

ÉLET ÉS IRODALOM

grafi Mennivén

1021

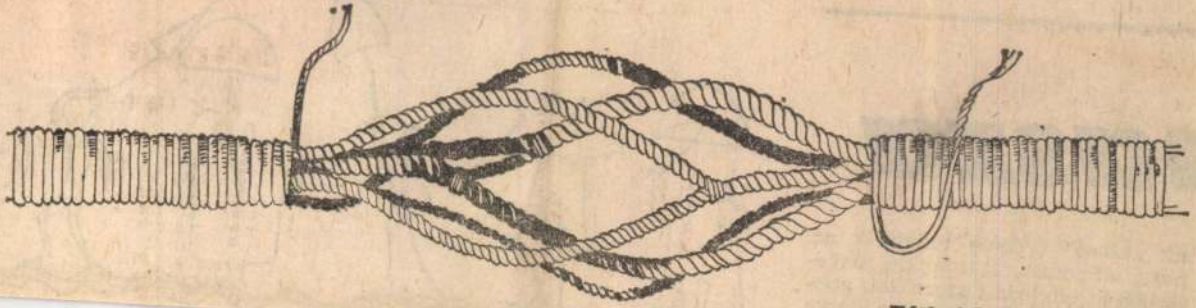

Tóth Sándor: Bomló köteg

nasza

sik „külső" érdeme tudniillik az, hogy elfeledett, számunkra önveszélyesen elfeledett szerzőket, gondolatokat kikutatva és felidézve felvesz egy elejtett vitaszálat, fel-

Tóth Sándor, textilművész

6 Tóth Sándor: Felhőszakadás, kender, szizál, 180×260 cm, 1974

Művészet, 1980. máj. 26. old.

Textilművészetünk virágzásának ideje volt a címben jelzett évtized. A kérdés, hogy tudniillik miért éppen a *motívum*ot választottam az e korszakban való vizsgálódás tárgyául, jogos. A motívum ugyanis formai elem. Ám a jelzett időszakra éppen a motívumválasztás sokkal jellemzőbb, mint akár az anyag, akár a feldolgozás módja, technikája, bár ez sem mellőzhető, különösen mert a motívum is valamilyen anyagból, valamilyen technikával készül – sőt a téma, a tartalom is valamilyen motívum révén jelenik meg. Legfőképpen pedig: mert a motívum támpont, amiben meg lehet kapaszkodni. A vizsgálódás legfontosabb és legégetőbb gondja: a megítélés.

A textilművészet tárgyilagos megítélésénél ugyanis nem sokra megyünk a hagyományos szempontokkal; ugyanakkor valamilyen szempontot minden ítész használ. Szükségesnek tartom közreadni ezért saját megítélési támpontjaimat. Nem vagyok kritikus, nem levágni vagy felmagasztalni szeretném a textileket, hanem olyan tájékozódási pontokat – nem merném azt mondani: mércét – kijelölni, amelyek alapján szembenézhetünk a hetvenes évek felvirágzásával.

Talán a legfontosabb számomra a *textilszerűség*. Vagyis: mennyire azonosul a művész saját kifejezőeszközével, mennyire textilben mondja el szándékát, mennyire csak a textil képzelhető el kifejezőeszközeként, illetve ennek a próbája: megvalósítható-e a mű törés nélkül más műfajban

Mavlinet, Budapest, 1974. Jul.

Tóth Sándor: „Sisál relief"

1021

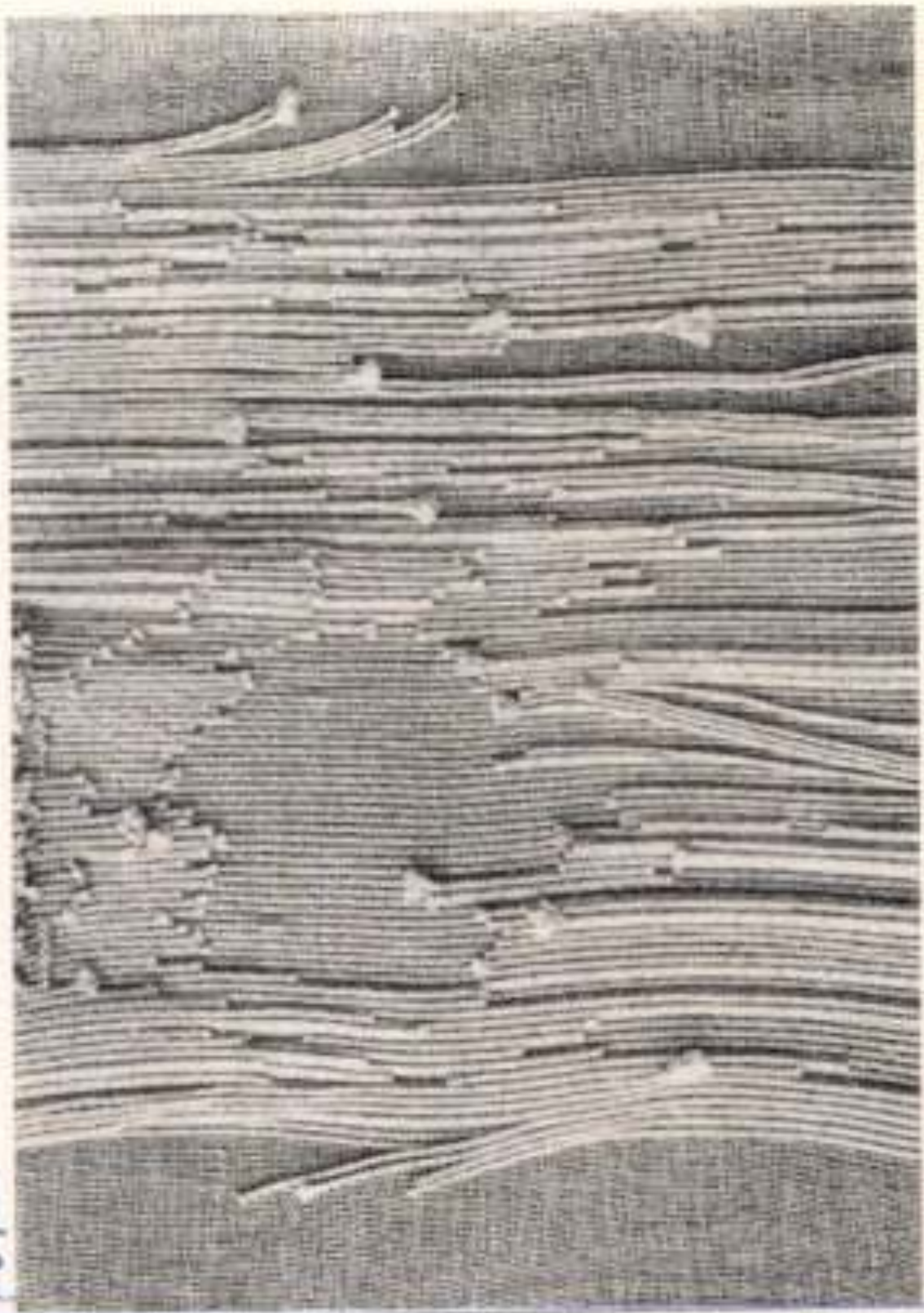

I. Iparművészeti Világkiállítás Torontó, 1974

Péter Márta

Tóth Sándor

Pénteken az Ernst Múzeumban megnyílt Tóth Sándor textiltervező iparművész kiállítása. A tárlaton szövött-fonott faliszőnyegek, textilszobrok, minitextilek és tollrajzok láthatók. A kiállítás május 18-ig tekinthető meg.

Magyar Nemzet 1986. 10. 29.

Tóth Sándor, grafikus

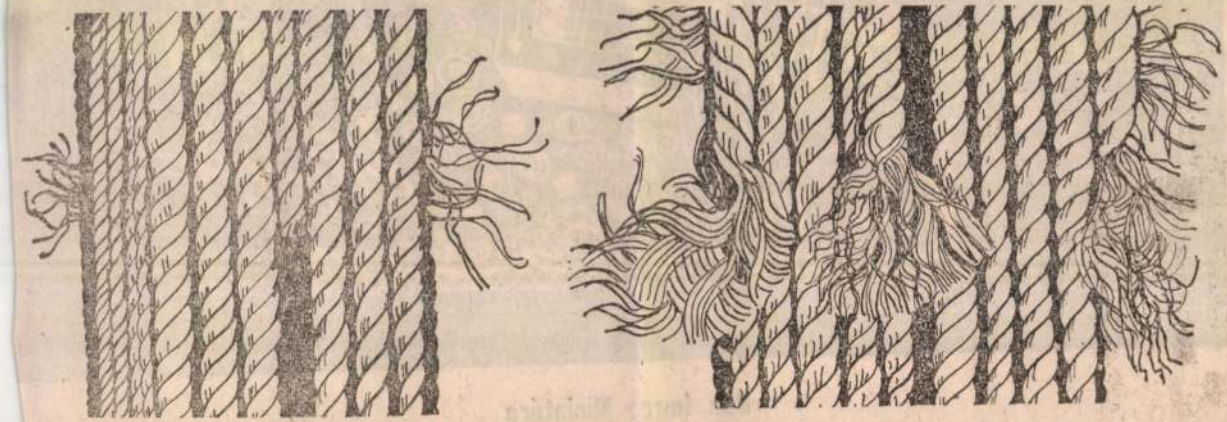

Tóth Sándor: Erdő

1.

Élet és Irodalom, Bp. 1985 aug. 2. XXIX/31

Tóth Sándor, kézi művész

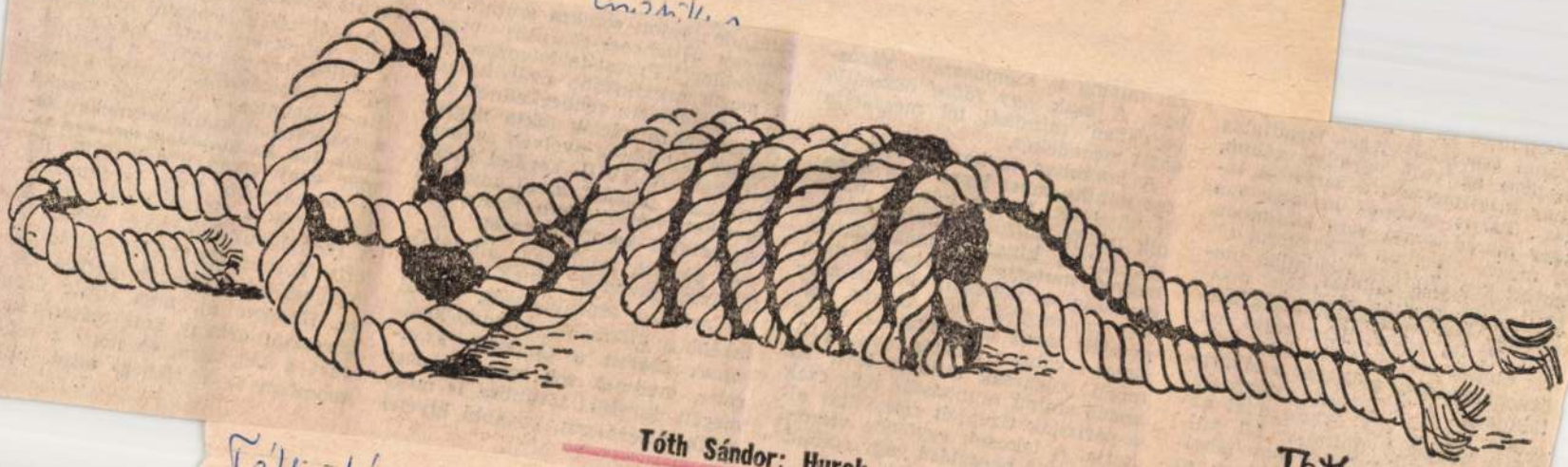

Tóth Sándor: Hurok

Tóth

Tóth Sándor: Hurok

Élet és Irodalom. Bp. 1985 máj. 5.

XXIX/10

sítónál tapasztalt jeges
ellenére az volt egyetl
hogy megismerjem a vá
kóit. Párizs nevének ha
sem marad senki sem
A mozgó világban a Pá
kotott kép szinte mozdu
radt. Ám közelről mir
képpen fest. A statiszti
rint Párizs növekedése
Az elmúlt másfél évtize
ötvenezer fővel csökken
lakossága. A belterülete
adata így az egy évsz
előtti állapotot mutatj
lió lakost. Az Eiffel-to
tól mind többen költö
elővárosok zöldjébe. Pá
zethetetlenül drága lett

sonajtozott, hol
a kanadai sztárral.
látogatói között sa-
egosztás alakult ki.
elmennek a Louvre-
ázba, esetleg a Ro-
, a párizsiak viszont
kiállítótermeket ke-
utóbbiak egy-egy té-
tutat dolgoznak föl.
ilyen szakosodott
Grand Palais-ben és
központban voltak. A
estészetét bemutató
minden párizsi lát-
át, napi nyolc órán
ány száz méteres sor
isra, és hogy a mú-
tömeg miatt alig

Tóth Sándor, kézhímzés
grafikus

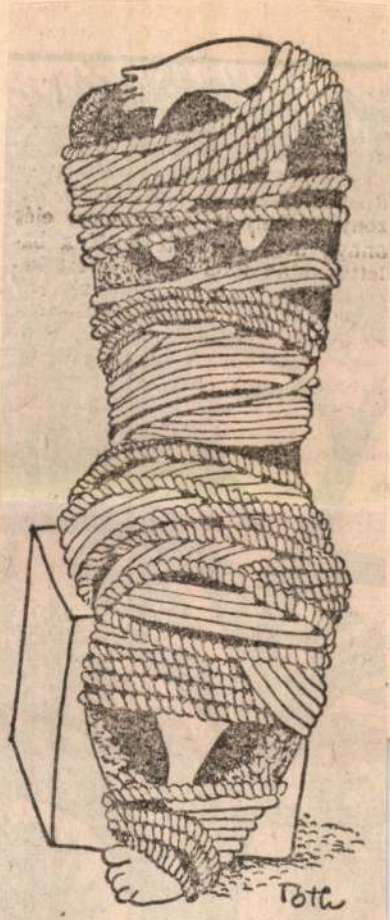

Tóth Sándor: Megkötözött

Tóth Sándor: Megkötözött.

4.

Élet és irodalom Br

XIX/9

Tóth Sándor, textilművész
grafikus

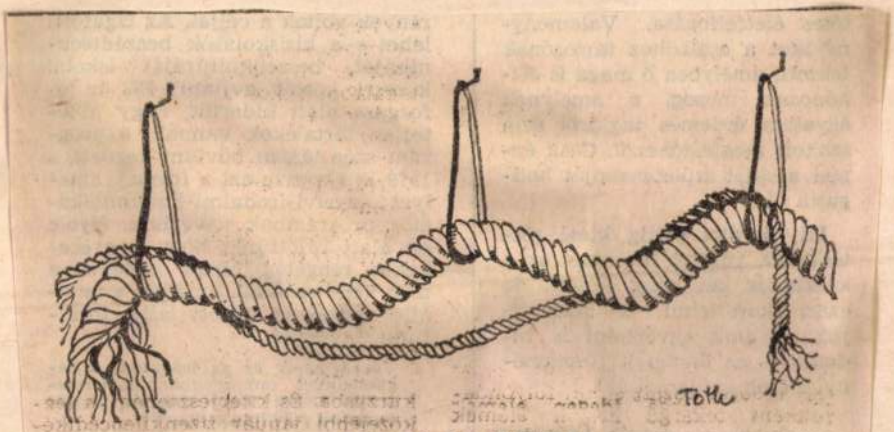

Tóth Sándor: Kötelek

Tóth — kötelek 8

Élet és Irodalom, Bp. 1985. jún. 8. XXIX/6

Tóth Sándor, textil művész
grafikus

Bemutatjuk Tóth Sándor grafikáit

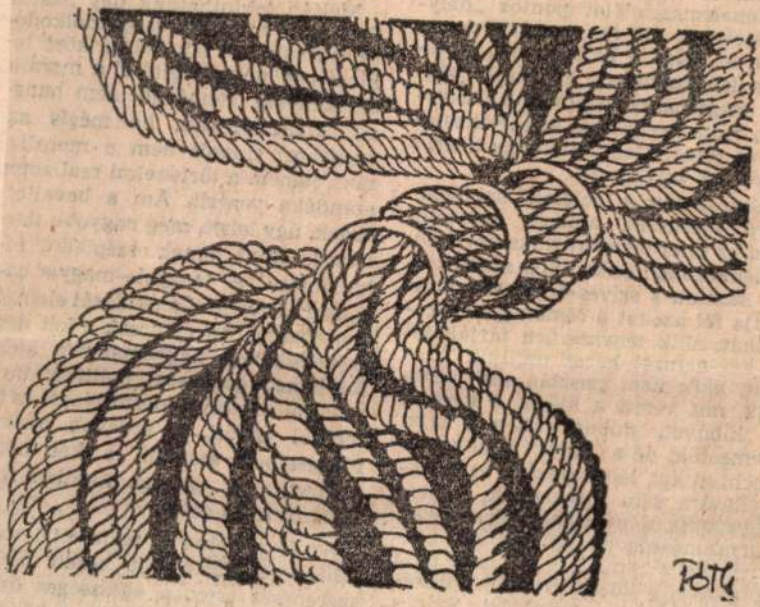

Szenes Zsuzs
Élet és T

12.
12

Már jó néhány éve, hogy Tóth Sándor textiles a kenderkötelet, mint anyagot megtalálta magának, s azt csaknem minden művében — így vagy úgy — nagy előszeretettel alkalmazza. Egyik régebbi kiállításán (amelyen a különböző vastagságú természetes és artisztikus kenderkötelek mint tértextilek voltak kiállítva) az volt az érzésem, hogy a gyermekkor fehérre meszelt falain láthatta lógva-csavarintva ezeket a köteleket. Megfigyelte az erős sodrás alól ki-kibuggyanó kócot és foszlottságot (s mintha olykor-olykor egy mezei pocok is besegített volna az anyag jobb megismerésébe).

Miközben az anyagot addig-addig próbálgatta, illesztgette, kísérletezve vele, valami olyan lehetőséget is felfedezett benne, hogy ha ugyanezt leképezi, lerajzolja, eszköztelenebbül s így szabadabban tud hatni. Tóth Sándor tehát a maga „kötelességévé" tette, hogy ezzel a kötélmotívummal a rajzaiban is foglalkozzék.

De hát hogyan tud úgy látni, „mintha minden kötélből lenne"?

A szép, plasztikában gazdag, erős és nyers kötelek mint huzalok vagy kábelek tekeregnek a rajzokon, átszelik tájait, kinagyított kötélhurkok szimbolizálják az előttünk álló akadályokat, összekötik a meghasadt antik szobrot, szoros kötelékbe vonják össze a testeket, lekötözik az álmodót, és feszesen csavarják körül a mozdulni vágyót. A szó: „kötél" — szerteágazó asszociációs gyökereket ereszt a szemünk láttára.

Szenes Zsuzsa

egyeztetik a kölcsönös sérelmeket, sorsazonosságokat, a múltbeli összefogás alkamait, s itt meg nem torpanva, a közös jövendő érdekében keresik a megoldást. Száraz György korántsem „galambepéjű" vitapartner; a harag és keserűség érezhetően elönti, ha tapasztalja, hogy még mindig a tegnapi, tegnapelőtti ellentétek és előítéletek miatt nem tudunk megbirkózni mai gondokkal. De düheit — kicsit körmönfont szóval — eltárgyiasítja; intellektuális szenvedélyként kamatoztatja. „Létkérdés számunkra, hogy megteremtsük az önismereten alapuló egységes történelmi szemléletet; világosan kell meghatározni helyünket a világban", és „együtt kell képviselnünk népünk érdekeit és az internacionalizmus eszméit. Ez az egyetlen lehetőség" — mondja ki summázatként a tennivalót.

Létezik olyan történelemszemlélet, melynek „vaslogikája" önmarcangoló, értékromboló nemzettudatba torkoll; ennek kulcsszava a „végső fokon" (akár így hangzik, akár máshogy). Ez a „végső fokon" nem ismer el árnyalatokat és ellenpéldákat, hanem azt mondja

konszenvtörténetét.

Az érzelmekre is tekintettel van tehát; realitásokként kezeli őket, szerencsés esetben egészséges öntönzésként; az összefogást, a közösségi szellemet erősítő tényezőkként bánik velük. S ahogy vitacikkeiben nem az olvasó rosszmájúságát, kárörömét akarja „megnyerni", hanem egyetértését, úgy a nemzeti hagyományokkal összefüggő érzéseket is a jóindulat, rokonszenv és barátság irányában igyekszik tartani.

Képessége van arra, ami ritka erény a közírásban: meg tudja nyerni bizalmunkat. Lehet, hogy vannak nála sziporkázóbb stiliszták, szórakoztatóbban villogó elmeélű intellektuális clownok (ő a vigjátékaira tartogatja humorát), és — ha például költőkről beszél — nála érzékenyebb műelemzők is akadnak; de a közgondolkodásban az a fajta publicisztika érhet el tartós eredményeket, amelyet Száraz György, a korszerű aufklárista művel.

Tóth Sándor, grafikus

SIMON EMIL:

RÉSEK

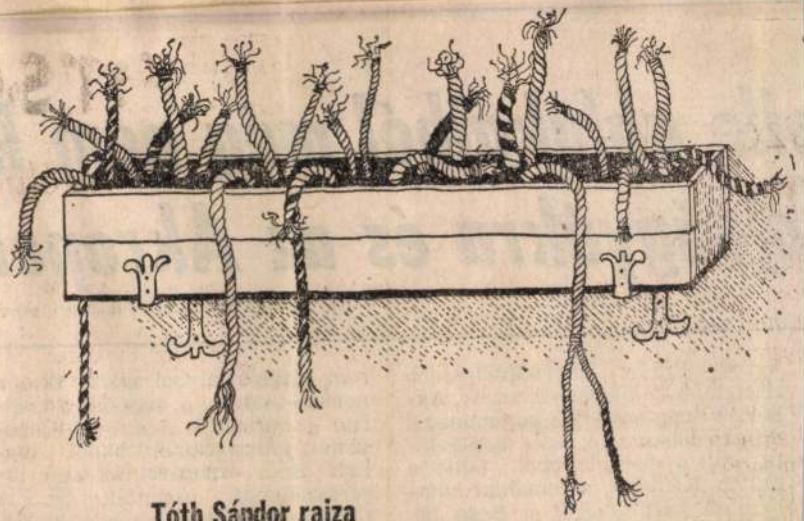

Tóth Sándor rajza

Tóth Sándor: Rajz

Élet és Irodalom, Bp. 1985. szept 13. XXIX/37

6.

pile abla
ajóágyúk

kezett Erdély legt
újsága, a kolozsvári F
kortájt még nem volt
de szocialista sem. La
ta volt a mozgalomn
Müller Kálmánt, a ro
munista párt titkárát
nost, a vasasszakszerv

en. Kérte Fogomolov-
a Szovjetunióba mehes-
övid várakozás után
l megjött az igenlő vá-
novemberében Constan-
öjéből hajóval vágtak
nak, és Teheránban vet-
a szovjet hadsereg.
etunióban hat hónapos
pző iskola következett.
már az afrikai táborban
1944. júniusában a II.
nt hadműveleti törzsébe
be kapitányi ranggal a
mestert. Ekkor már Ro-
iletén folytak a harcok,
ttörés után Erdélyben. A
az a szerencse érte, hogy
rös csillagos páncéloson
t be szülővárosába,
ülöit hét esztendeje nem

Tóth Sándor, grafikus

Tóth Sándor: Spirál

Tóth Sándor: S

4.

Élet és Iro

5. szept. 20. XXIX/38

[illegible] ebben a magyar
nyelvű antológiában te is sze-

Tóth Sándor, grafikus

Tóth Sándor: Kirándulók

15

1.20. XXVIII/16

bűnözőnek! Lehet, hogy Teri csak elgondolkozott, és nem fi- elt rá, hova rakja a cigarettát.

Negyedik megközelítés

D. Károlyné egykori beosztottja enhat éve ül ugyanannál az asz- inál. Ő úgy találja, hogy volt fő- ke értett munkájához, csak erő- bben fogalmazott, ami a szívén, a száján — és ezt még a szak- ervezetnél sem veszi mindenki ivesen.

— Igaz, hogy Terikének nem lt apparátusi múltja, de pótol- k ezt közvetlen gyári tapasztala- i — hangsúlyozza a politikai unkatárs. — Lelkiismeretesen gezte dolgát, s hónapról hónap- mélyült el a tudnivalókban. llanatnyi rövidzárlat lehetett az lopás! Itt mindig kifizette a ká- ját, sőt gyakran minket is meg- vott feketézni...

D. Károlyné először zaklatott degállapotával magyarázta a tör- ténteket. Később azt vallotta: félt hogy a zacskós tejtől átázik a ci- garetta, ezért tette a négy doboz a táskájába, de megfeledkezett ró- la. Vétlenségét bizonyítani nem le- het, és találkozásunkkor kiderül

bere így is sokkal alacsonyabb, mint az övé.

A könyvtárosok annó éppen D. Károlyné osztályához tartoztak. Úgy mondják: fellengzős, nagyképű asszony, aki szeret mindenkit kioktatni. Ők sem hitték, hogy elvállalja e furcsa megbízatást, mi- ban is kiemelhetők a gép mögül az értelmes káderek, a mozgalomnak szüksége van rájuk... Terikének lehetőséget adtunk, de ő ezt föltranszponálta magában: azt hitte, hogy olyan sínre került, amelyen nincs váltó. Nem hallgatott

Tóth Sándor, grafikus

Tóth Sándor: Seb

Tóth

Élet

14

XXVIII/13

ismét sugárzott a képer-

azt az esőt tudnám feled-
hiányzott a filmből, ami

ezt (az egész közönséggel együtt)
végighahotáztam. Hanem precíz,
minden apró részlet közt kapcso-
latot teremtő kidolgozottsága
miatt.

mattá re
ségről, m
felvonás
meg a m

Tóth Sándor, grafikus

Tóth Sándor: Törött szobor

Tóth
Élet

II.
XXIX/39

nyakába varrni a felelősséget. Mindez csak tünet, amely most egy kilencrészes látványsorozat moziváltozata ürügyén említtetik meg. Maradjunk hát az egy és háromnegyed órás Süsünél!

Nekem a következőket sugallta: Sárkányországban, ahol Nagy Sándor kedvenc lova, Bikefalosz is rendhagyónak számított volna, reménytelenül bolyong az egyfejű Süsü. Deviáns az istenadta, mert ahelyett, hogy nem létező hét szájából tüzet okádna és szörnyhöz méltó tettekkel tündökölne, lepkét kerget — legföljebb az ottani béketanács titkárának volna jó. Száműzik, emberek közé kerül; kissé nagyobb egyfejű, mint a többi egyfejű, de nem lesz nagyfejű: lassanként elfogadtatja magát. Békésen dolgozgat az *emberek helyett*, mígnem — ez már a második epizód — Torzonborz király cselt sző a megszerzésére. (Nyilván az ő alattvalóinak sem akaródzik dolgozniuk.) Ez a kaland is öregbíti Süsü hírét-nevét, következhet az érzelmi konfliktus: a sárkánylegény megérett a házasságra. A harmadik epizódban megleli párját, a hasonlóképpen egyfejű és deviáns sárkánylányt, majd visszatér az övéi közé, azzal az ígérettel, hogy ha majd az embereknek ismét szükségük lesz a segítségére, örömest jön... Lefordítom: az átlagtól nagyon eltérőnek nem kedveznek a hazai körülmények, diszszidál, kint magára talál, magyar lányt hozat ki feleségnek, végül azonban honvágya hazahozza; talán már nem lóg ki annyira a sor-

[illegible] van ugyanis egy lényeges különbség a tévésorozat meg a moziváltozat között: a felnőtt hiánya, illetve jelenléte. Otthon, amikor szobafókuszba gyűlnek a mesefigurák, a gyerek egyedül nézheti és többnyire egyedül is nézi a harminc-negyven perces epizódokat. A tévédramaturgia szemlátomást a gyermeki asszociációrendszer sajátosságaira épít. Moziba viszont ritkán engedjük el magukban a gyerekeket, melléjük telepedünk. És nemcsak azzal zavarjuk őket, hogy eltakarjuk a kilátást a mögöttük ülőktől, hanem azzal is, hogy a mi felfogókészségünkhöz igazítjuk a látottakat. (Ráadásul egy merőben más közegben, ahol a filmidő még csak véletlenül sem azonos a tévéidővel.) A konfliktus nyilvánvaló: a felnőtt számára úgy tűnik fel, mintha az egyébként ötletesen egyénített bábok rock and roll-ütemre tangót járnának. A tévésorozatból kiemelt három epizód ráérősen terjeng a mozivásznon, s az unatkozó felnőtt — kínjában — aktualizálja a mesét.

Meglehet, okoskodásnak tetszik az iménti eszmefuttatás. Mégis félő, hogy a vizuális kultúra formálói nem gondolták végig ezeket az összefüggéseket. Nem gondolták végig, hogy miként kell átörökíteni egy tévéműsort a moziba, hogyan kell a gyerekfilmből családi filmet csinálni. A *Süsü, a sárkány* csak azt bizonyítja, hogy miként lesz az egyértelmű gyerekműsorból többféleképpen is értelmezhető divatjelenség.

Tóth Sándor, grafikus

Tóth Sándor: Táj

4.

11. XXIX/41

CEM

ek ugyan nyáron se izgalmas
a három traktorgumi, melyeket
eszesek — messzemenő jóindu-
al — a földbe süllyesztettek,
d ugráljanak rajta a srácok.
csolyapálya? Szabadidőközpont?
król itt szó sem lehet! Nyaran-
a csatornatisztításkor kivájt
ében hancúroznak a kölykök

Tóth Sándor, grafikus

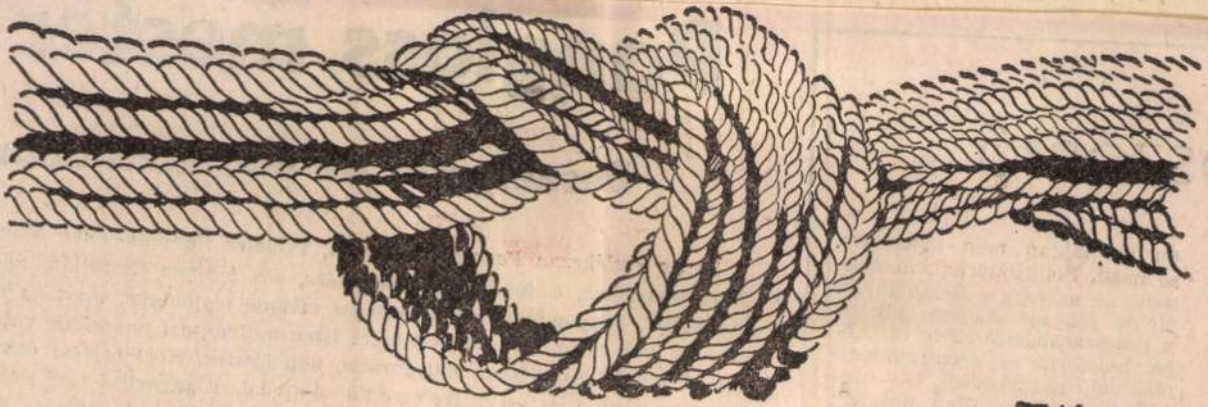

Tóth Sándor: Csomó

Tóth Sandor: Csomo

8.

Élet és Irodalom Bp. 1985. júl. 5

XXIX/27

mester

irodalomtudon

Voltaire Candide-jának klasz-
', aki Leibniz filozófiája nyo-
ilágok legjobbika, mert ha lé-
en nyilván azt teremtette volna
gy látszik, most sajátos össze
r p á d, a szegedi József Attil
lományos főmunkatársa és d
izponti fogalomként használjá

Tóth Sándor, grafikus

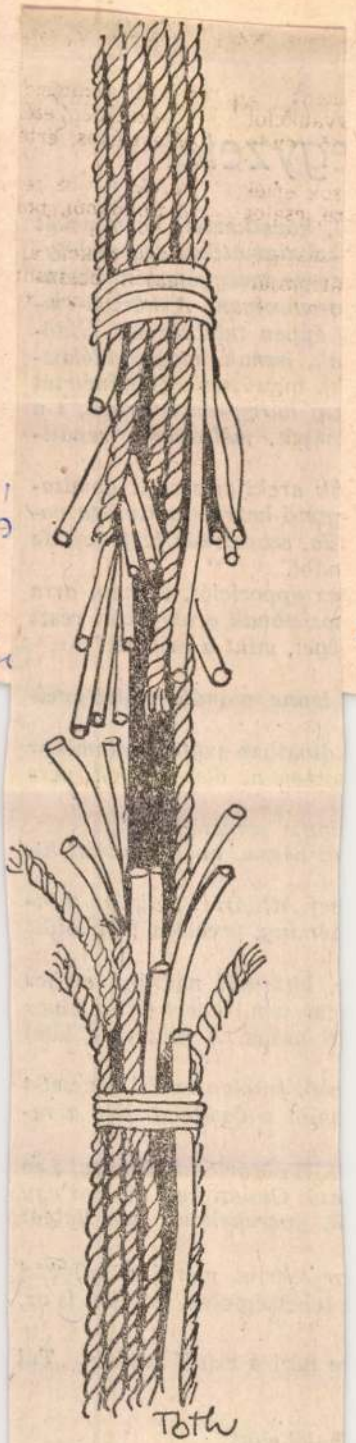

Tóth Sándor: Törés

Tóth Sándor: Törés

8.

Élet és Irodal .máj. 31. XXIX/22.

. tenne, mondta utolsó évei-

divatban voltak valamikor
annak az álszegények, per-

lávia szegényháza.
k benne, hogy a pokol hi-

sef Attiláról: „Mintha min-
ér ing, precízen megkötött

, kitérdelt nadrágú ember
nai sem.) Ezért (is) a kinos
tlansága. A kint és a bent

csak futólag említi Musset-t
mint a dadának. Írja a re-

ÉRT. Már csak Tolsztoj Leo
ató. Onnan kell kitépni egy
k, gyerekeknek kamillateát

or szerint mérni a művészi
tehetségtelen, fiatalon is az,

e nézi a zsiráf futását. „Túl

halál előtt
elünk

Tóth Sándor, grafikus

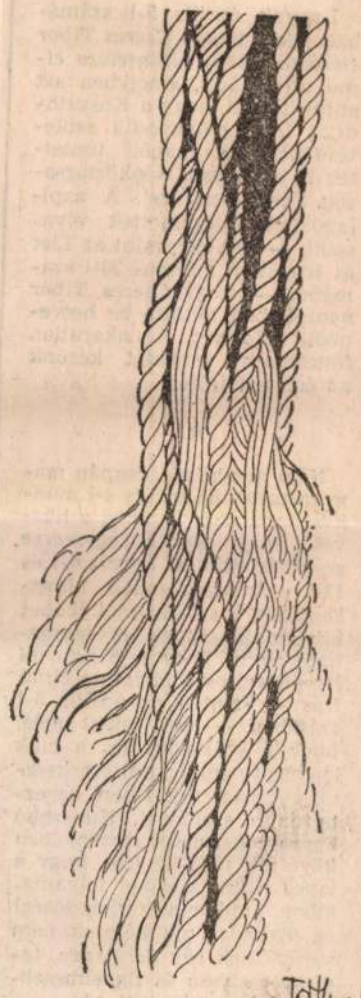

Tóth Sándor: Bomlás

Tóth Sándor: Bomlás

Élet és Irodalom

1.

XIX/15

hibáztunk. Ezzel magyarázható az is, hogy a *Széchenyi István második férfikora* című írás — szintén az április 5-i számban — úgy jelent meg, hogy a szükséges (és a cikk lényegét nem érintő) szerkesztői változtatásokat nem egyeztettük a szerzővel, Kunszabó Ferenccel. Annak reményében követjük meg az írót, hogy a lapelőállítás köznapi folyamatában, amikor a szerkesztőségi és nyomdai munkálatok nem sűrűsödnek egy délutánra, tapintatosabban és figyelmesebben dolgozunk.

ÉS

Tóth Sándor, grafikus

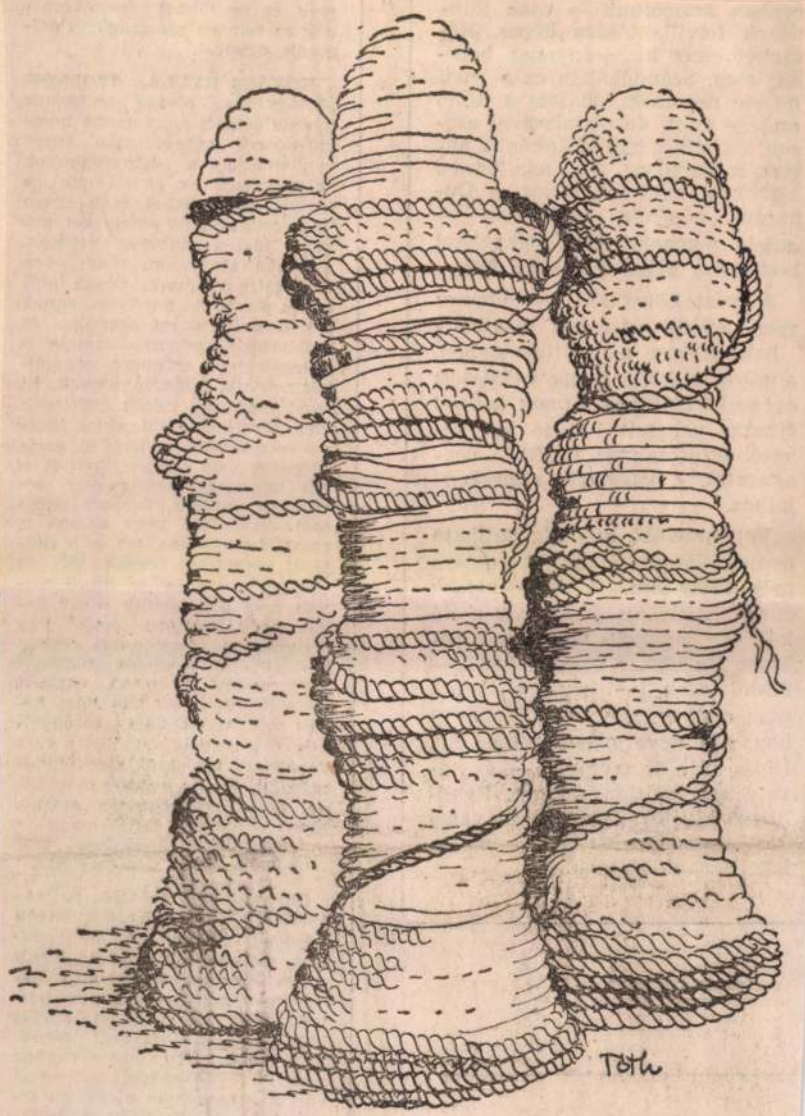

Tóth Sándor: Hármas figura

Tóth

Élet

1.

XXI/17

logat. Ha olykor bele is kerül — fájdalmasan — egy-egy halott, csak egyszer, a halált követő évben, s a neve gyászkeretben áll. Illyés idén is szerepel — és tavaly sem volt gyászkeret. Rendhagyó kivétel? Nem. Igaza van a szerkesztőnek. Ma sincs élőbb, izgalmasabb költőnk.

máról, amely nagy érdeklődést váltott ki (a Magyar Nemzetben is lehetett olvasni róla). A lakosság

bennük, az véleményem szerint kétségtelen." Legjobb tudomásunk szerint az írónő említett Naplóia eddig valóban nem került elő. Ami Gulácsy regényeinek újbóli kiadását illeti: erre vonatkozó tervekről nincs tudomásunk. Ha ilyesmire sor kerülne, lapunk feladatának érezné, hogy kritikában foglalkozzék e művekkel, mint ahogy ezt már több hasonló esetben megtette.

DR. KEMÉNY CSABA, BUDAPEST. Levélírónk **Kulcsár István Naplopásvédelem** (Élet és Irodalom, március 22.), illetve **Makk Attila Hogyan óvják testi épségünket a munkavédelmi rendeletek?** (Élet és Irodalom, április 12.) című cikkéhez szól hozzá. Amint írja: „Tizenöt éve vagyok »profi« munkavédelmis. Sok változást megéltem e szakma területén a tizenöt év alatt, és bizony sok és sokféle tapasztalatot szereztem." Értékes észrevételeit köszönjük, de úgy érezzük,

Tóth Sándor, grafikus

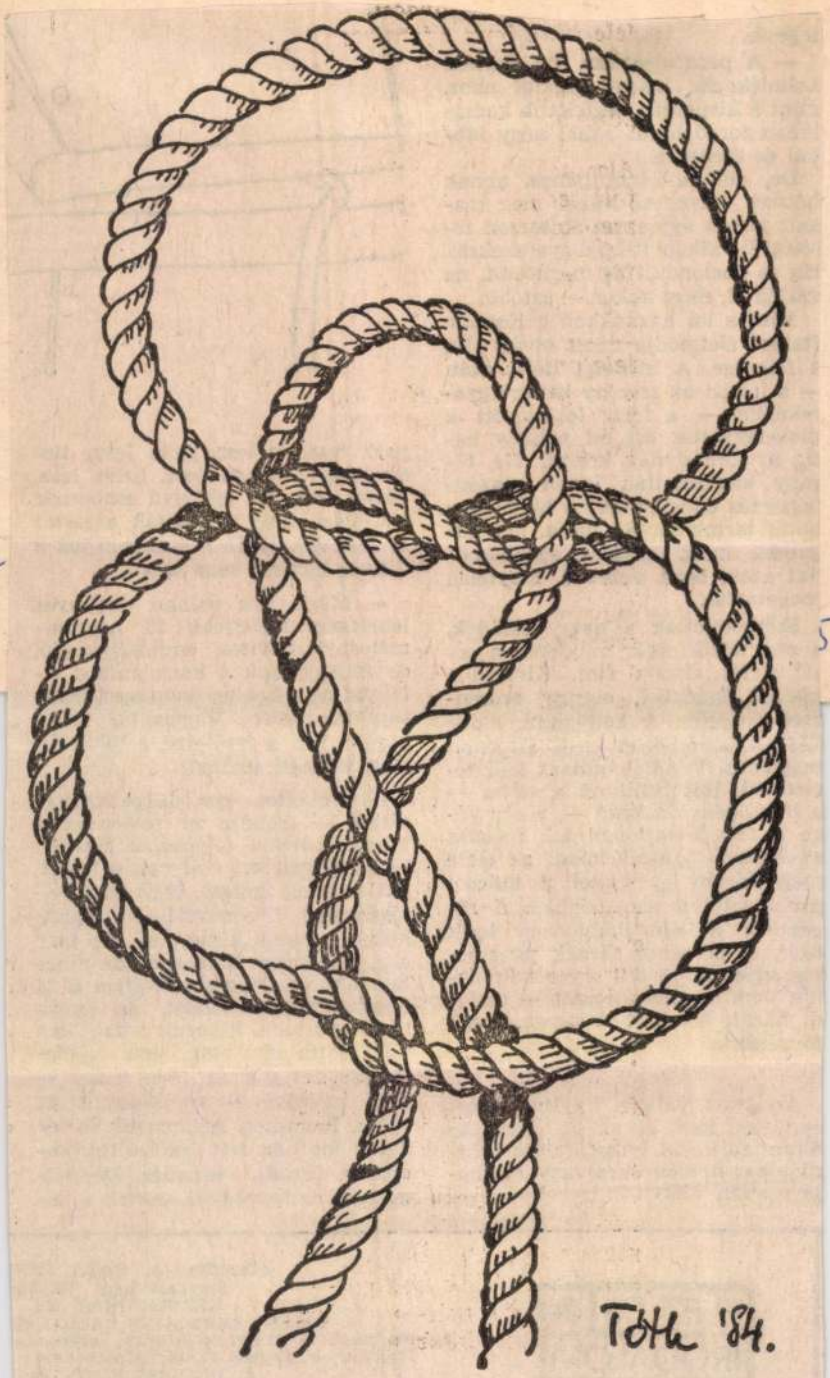

Tóth Sándor: Hurok

15.

XXIX/11

csét próbálni. A kollégium, munkásszállás, albérlet csak átmeneti megoldás. Valahol otthont kell teremteni. Hát beállunk a sorba — a lakásigénylők közé —, a sor vége a templomajtóban áll, fogadja az esküvői gratulációkat, az eleje meg három gyerekkel a kulcsot próbálgatja a panelházban. A régebbiek a kémlelőnyíláson lesik őket, és orvoshoz járnak panelbetegséggel. A körzeti orvos felír nekik némi levegőváltozást — családi házat, kis kert közepén, kerti törpékkel.

•

Ahogyan valaha hajózni, most építkezni kell, ez az új jelszó. Az állam ad hozzá telket, tartós használatba: hetven évre vagy meghatározatlan időre.

— Örököltem egy rozoga vályogviskót — mondja el történetét a tanácsi hivatal folyosóján Károly. — A nagyapámé volt még a tanya. Ott se lehet építeni, csak ha hivatásszerűen földműveléssel foglalkozol, ugyanis külterület. Én már a gumigyárban dolgozom, de nincs hol laknom. Megterveztettem a 25 négyzetméteres toldást, de ahogy hozzányúltunk, kiborult a fal. Nem volt alatta sem alap, sem szigetelés. Segítettünk is neki néhol — nem mondom — és kiborult az egész. Rendesen lealapoztuk és takaros kis ház lett belőle. Háromszobás, fürdős, verandás. De dolgoztunk is keményen. Jöttek a ha-

ÉLET ÉS IRODALOM
IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

Főszerkesztő: BATA IMRI
Szerkesztőség: Budape
KÉZIRATOKAT ÉS
Kiadja: LAPKIADÓ VÁLLALAT
Felelős kiadó: SIKLÓSI NORBERT vezérigazg
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető:
a „Kultúra" Könyv és
Előfizetési díj havonta 3

Tóth Sándor textilművei

VADAS JÓZSEF:

Képzőművészet

Gondolatfonál

A forradalom összerázza az embereket. Közös akaratban, közös cselekedetekben. A textil forradalma is, amely a hatvanas-hetvenes évek fordulóján zajlott le Magyarországon, és amelyről Frank János tesz említést *Tóth Sándor Ernst Múzeumban* rendezett kiállításának katalógusában. Jó helyen. Miközben ugyanis a textil túllépett a textilen (hadd ne bocsátkozzam ezúttal a jelenség részletezésébe), Tóth Sándor máig hű az eredeti — kollektív — elképzelésekhez. A fonalra bontott felület és a fonalból a térbe indázó textil eszményéhez.

Titka mégis az egyénisége.

A múló divatok korában erkölcsi erő kell a következetességhez. Hogy valaki kitartson önmaga mellett. Ezt látjuk Tóth Sándornál. Nem szakított a lennel, a kenderrel, a szizállal pusztán csak azért, mert az nem sikk. Mert a textil utáni textil (ez nem gúnyolódó paradoxon, hanem szakkifejezés) a fémszálat, a műanyagot, a papírt részesíti előnyben. Maradt jól bevált anyagainál és technikájánál. S ez azt jelenti: a stílusánál is. A festetlen anyag, a nyers szín finom árnyalatait kutatja, hajlékony domborművekre és áttetsző függönyökre emlékeztető, a megművelt föld rendhez szoktatott vegetációját idéző kompozícióiban.

A megrekedő életművek korában lelki erő kell a megújuláshoz. Hogy valaki ismétlés — manír és modor — nélkül legyen hű korábbi önmagához. Ez történt Tóth Sándorral. Ő nem változott, hanem fejlődött. Gazdagabb lett a világa. A korai művek puritán modora maradt; változatlanul a bézs, a fakó halványsárga bűvöletében dolgozik (alighanem gyermekkorából hozta az alföldi homok szépségének igézetét), de a képzeletbeli függöny, amit a felületeken sodródó ívek formáznak, idővel szétnyílt, és mesés jelenetek tűntek elő. A századvég-századelő még régebbi korokat idéző édeskés kompozíciói, amelyek iránt oly erős a nosztalgia, hogy művészek — főként textilesek — sora fordult hozzá ihlető példáért. Egész megújuló gobelinművészetünk forrása ez az akadémikus szecesszió. Mint látjuk, Tóth Sándor sem érzéketlen, de benne ez a múlt csupán emlékoszlány. *Lelet*, hogy egyik művének címét kölcsönözzem, amely a jelen felől, történelmi perspektívában nyeri el értelmét.

A nemzetközivé váló művészetben alkotóerő kell az önállósághoz. Hogy valaki eredetit hozzon létre. Tóth Sándorral valami ilyesmi történt. A régi és az új textilt kompromisszum nélkül házasította össze. Frank János említi azt a művét, amely a feszes szálak átvágásával keletkezett — tudatos beavatkozással, mégis spontán módon. A hirtelen szabaddá váló fonalköteg az erők játéka nyomán öltött ugyanis formát. Ez a munka, sajnos, elveszett, látható viszont a kiállításon egy plakát, amely a modern magyar textil aubussoni kiállítására készült: rajta a fő motívum Tóth Sándor egy másik darabja, amely sokban rokon a Frank által leírt művével. Amit azonban lényegesebbnek érzek: ez a sodródó fonálköteg jelképpé vált. Egy olyan szellemi mozgalomé, amely a mai magyar textilt naggyá tette.

Helyben vagyunk. Bizonyos, hogy több olyan pályatársa van, aki látványosabb és invenciózusabb, nyelvezetében gazdagabb és stílusában bravúrosabb. Mellettük az ő tompa sárgái majdhogynem szürkének hatnak. Ám, miközben a fonalon babrál, Tóth Sándor az agyát járatja. Nem is hiába.

12
XXX/13

ékeket, is, amelyek „a levi-
osztály" felszámolásakor ve-
ibe mentek. A boldog né
nem látja át a történelem
lódásának törvényeit, az
san tudja, hogy a koncepciós
, kitelepítések, a volt értel-
ek kiiktatása, faji, osztály-
yéb érdekek összecsapása,
ri felesleges veszteséget, alan-
got szült. Élete nagy boldog-
közepette — mint kísérő mo-
okról — ezekről is szót ejt,
lassacskán már nem is az ő
örömmámoros életét, hanem
a háttérül elmondott, másik
énysort figyeljük. S mert egy
nyke emberi tudaton átszűr-
gyeljük, a Nagy Eseményekről
nikus képet kapunk. Az egész
vataros negyedszázad szív-
ányi tartalommá zsugorodik,
„sajátunknak csak annyit
lhatunk".

★

Talán nem véletlen, hogy egymás szomszédságában olvasva a két asszony történetét, párhuzamosságok jutnak az eszünkbe, meg ellentétes irányok és az, hogy ha végérvényesen elmúlt is két osztály — a földbirtokosok és a kisparasztok — világa, azért megőrizni nemcsak a győztesek örömét, de az elmúltak emberségét is érdemes.

tiszteletben tartotta
Nem megzavarta, hanem megmutatkozni segítette őke.

Csalog a legtöbbről ad számot, amire tényeket összegyűjtő ember csak vállalkozhatik: a tárgyilagosságról. Olyannak mutatja meg ezt a középparaszt asszonyt, amilyen valójában volt, s nem olyannak, amilyennek Muharosné láttatni akarta magát, illetve amilyennek Csalog látni szerette volna. E kö-

korabeli osztálytagolódás merőben másik pólusáról indult el, hogy megélje ugyanazt a történelmet, ugyanazt az átalakulást, mint Muharos Bálintné. Ugyanazt? Merőben mást? Vélnénk, egy dunántúli földbirtokos-kisasszonynak jobbak az esélyei, mint egy Tiszamenti parasztlányé. Nem jobbak. Bár az Angolkisasszonyok nevelik, szakmát nem választhat — csor-

szám első személyben előadott riportmozaikok annyira összeálltak, hogy az író novellává szerkeszthette hősei élményvilágát.

A vallomások az emberi nyomorúság megnyilvánulási formáiról, az átélt háborúkról, hadifogságról, forradalomról, padlásseprésről és életformaváltásról szólnak. És természetesen az örök élményekről; születésről, szerelemről, halálról. S mert Csalog Zsolt alaposan ismeri a meghallgatottakat — nemcsak sorsukat, de gondolkodásmódjukat, nyelvüket is —, novelláiban sikerült az előbeszéd hitelességét, a közös sors sodrását és az egyéni előadásmód ízét-zamatát megőriznie. Az elénk táruló világ részleteiből így épül-alakul ki olvasás közben, szinte egy faluvégi rozsdatemető.

Csalog Zsolt szegényemberei nagyrészt többszörösen is hátrányos helyzetűek. Pénztelenek, tudatlanok, többnyire cigányok, és néha (mindezek tetejébe) még asszonynak is születtek. Akadnak köztük szépek, szenvedélyesek és a mások szenvedélyének kiszolgáltatottak, sokat próbált özvegyek, évről évre temetni kényszerülő anyák. Szerencsés Csalog írói rátermettségének, tehetségének bizonyítéka.

Felkészült, tárgyilagos, szenvedélyes, tudatos írót ismerünk meg a kötetből, aki képes arra, hogy hősei szavából világot teremtsen. Mintha bennük önmagánál — leíró, ábrázolóerejénél — is jobban bízna: makacs következetességgel alkalmazza, vállalja a hitelesség élményét kínáló monológ-formát. Elbeszélésmódjának ez az erőssége — ha a témától, gondolattól függetlenül is ragaszkodik hozzá — mégis könnyen tehetsége korlátjává válhat. Egyrészt, mert a történelemalatti mikrokozmosz mégoly pontos metszetei is monotóniával fenyegetnek, másrészt, mert a tágabb érvényű valóságábrázolásnál elengedhetetlen az az intellektuális elemzésmód, esetenként a hősök fölé is emelkedő tudatszint távlata, amelytől Csalog egyelőre idegenkedik.

Felkészültsége és tehetsége ma már vitathatatlan. Csalog Zsolt csak prózaírónak fiatal. Valóságkutatónak van olyan érett, hogy kötete legjobb írásait fogadja el önmaga mércéjének.

költő szakkifejezésével élve: Titok, mely koldusbottal díja: megfejtőjét. Az ilyen Titok n vészileg ábrázolható, tudomán san körülírható, publicisztikai érzékeltethető és kiaknázható, csak ha boncolgatva is megőr zük. Én magam még arra a kok előszobájába vezető kérd re sem mernék válaszolni, hc miként alakulhatott ki és mar hatott fellépésétől számítva cs nem másfél évtizedig életben Ady-típusú, tehát tipizálhatatl mindenféleképpen végletes, ön világ-emésztő zseni? Vezér Erz bet könyve tiszta eltökéltség mutatja fel e zseniség tünet mégpedig nem csak szövegele zések segítségével, hanem az e lített végletek feltárásával is. A az egymással összeférhetet „leg"-ek embere: a legindivid listább individuum, akiben l erősebb a közösségi tudat, a l forradalmibb forradalmár, leggyötrőbben birkózik az ist gondolattal, de Erosszal is, me nek legelszántabb úzője és ül

Szép régi tudománytörténet

■ *Az ősi társadalom magyar kutatói (Gondolat, 423 old.)*

Szép a tudománytörténet, de nagyon nehéz és háládatlan.

A magyar néprajz sorozatának kötetei idevágnak. A harmadik kötetben (*Az ősi társadalom magyar kutatói* címűben) a régi néprajztudósok közül most négyet mutat be a válogató-szerkesztő, *Zsigmond Gábor*.

Mi a meglepetés, vagy mondjuk inkább újdonság annak, aki e tárgykörben nem járatlan, de szakembernek mégse mondható? Az, hogy a múlt század második felében, s éppen a levert szabadságharchoz csak néhány esztendőnyi távolban európai, azaz világszínvonalon jelentkeztek a magyar etnológia — az egyetemes összehasonlító néprajz.

Ez a korszerűség nem volt szembeszökő a kiadványsorozat első kötetében. Az ősi magyar hitvilág XVIII—XIX. századi kutatásai között tallózva Kállay Ferencnek a pogány magyarok vallásáról írott műve, Ipolyi Arnoldnak vagy Kandra Kabosnak magyar mitológiái az európai tudománytól független hazai fejlemények tetszhettek. Noha — természetesen — nem voltak azok.

Még a második kötetben is, az őshaza XIX—XX. századi kutatóit is szemlélhettük úgy (persze tévesen), mint akik eredményeik mellett módszerüket is maguk kovácsolták. Bár a többiek között Reguly Antal, Nagy Géza, Gombocz Zoltán és Zsiray Miklós tudományosságáról egyébként a legjobbakat gondolhattuk. Ám lehetséges, hogy illúzióinkat a könyv első közleménye a Juliánus féle utazásról szóló Ricardus jelentés okozhatta, mely XIII. századiságában eleve elhárítja magától a tudományoskodás illetését.

Itt a harmadik kötetben Beöthy Leó már Morganra, Tylorra, Bachofenre épít, velük, kortársaival vitázva lép tovább. Szintúgy Lánczy Gyula — akárcsak a tudományos szocializmus megalapítói, az ugyancsak kortárs Marx és Engels. Beöthy a társadalmi fejlődés kezdeteiről, Lánczy a faluközösség eredetéről, s az ősi családról és tulajdonról értekezik és töpreng.

A földközösség története Magyarországon a címe Tagányi Károly tanulmányának, melyet újabb kiadásban már olvashattunk, de most is méltán keri válogatásba. S ugyanígy negy kül Somló Bódognak, a nagy radi Jogakadémia egykori által megvédett tanárának szadik Századbeli szép, a n korában úttörő tanulmánya: gazdaság őskorából.

Nem üres szólam itt a kor rűség és a tudományos színv emlegetése. Somló esete bizon ja (kinek az a szerencse ju hogy munkái a magyar kiadá kal egy időben németül is me lenhettek), hogy az európai t mány áramában okkal szár tak a magyar kutatások ered nyeivel, ha erre mód nyílt.

Hogy ez mennyire volt vagy lehetett volna így többi dósainkat illetően (gondolok előző gyűjtemények szerzőire ma már aligha állapíthatjuk r Egyet azonban megteheti Nyomon követhetjük a tudo nyos stílus, a társadalomtu mány, a néprajztudomány gyar nyelvének változásait, kö nyed alkalmazkodását, lendül fejlődését.

Cseres Tibor

Szövött cső

Tóth Sándor a kisebbségben lévő férfiak közé tartozik — pedig a takácsok férfiak voltak — az elnőiesedett textiltervező művészetben. Három éve együtt utaztunk Lengyelországba, a *lodzi triennáléra*, a delegációnkban mi ketten

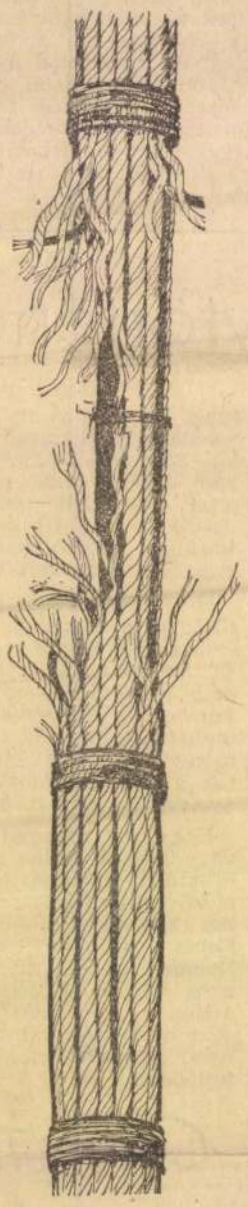

TÓTH SÁNDOR

fiúk, tíz kolléganő mellett; azóta is úgy emlegetem ezt a kirándulást, hogy egy nőküldöttség tagjai voltunk. Tóth 1963-ban végzett az *Iparművészeti Főiskolán*, hat évig gyári tervező volt, csak 1970-ben, megkésve, de annál éhesebben fogott az önálló munkához. A művészeti életben való szerény fellépése éles ellentéte volt annak, ahogy a textilművészet körébe berobbant: a nehéznek tartott kezdet első évében „falra került" az előkelő *szombathelyi biennálén*, sőt egy év múlva már — nem is akárhol — a *lausanne-i biennálén* szerepelt. Volt önálló kiállítása is *Újpesten*, a legtöbb tárlaton részt vesz, és — hadd említsem — azon a lodzi triennálén, a kegyetlenül nehéz nemzetközi mezőnyben, lengyelek közt, japánok közt — megvásárolták az egyik nagy faliképét.

Tóth olyan művész, aki — betű szerint — a leghűségesebb magához a textilhez; puritán, ragaszkodik a nyers, festetlen kenderhez, lenhez, jutához, szizálhoz (tengerentúli kötél, spárgaanyag ez), mert jól tudja, hogy a színtelenség a hideg és a meleg színeknek milyen széles spektrumát nyújtja. „Amikor a gyárban dolgoztam — mondja — rájöttem, hogy a természetes lennek mennyi sok színe van: *beige* (szürkéssárga, homokszín), zöldes és egészen világos, nyers. Alföldi vagyok, egyszerre csak eszembe jutott, hogy a puszta is beige; sőt, ha jobban megnézem, tulajdonképpen ez is színes. Ha sík kárpit helyett formát csinálok, csakis színtelenül tudom elképzelni. Megpróbáltam: abban a pillanatban, amikor színt használok, a formám elveszti az erejét. Jó példák nekem azok a tárgyak, amiket az aratáskor, a parasztok csinálnak szalmából, feszületet, figurát stb. Ezek is színtelen plasztikák."

Ennek a *par excellence* textilesnek tradíciótisztelete együtt jár a hagyományokkal való gyökeres szakítással. Áttört szövésű faliképekkel kezdte, a fonás már akkor is egyenrangú volt munkájában a szövetével, sajátos applikációival. Faliképeinek, vagy az újabb tárgyainak a konstruktivitás a jellemzője: hiszen a szó szoros értelmében építette őket. (Ritkán jut eszünkbe, hogy a szövet soronként, emeletenként épül a szövőszéken, akár a kőfal, téglafal.) „Már a szövésnél is a plasztikára gondoltam" — vallja a művész.

Most már évek óta a térforma, a textilplasztika — úgy is mondhatnám: textilszobor — izgatja. Ezek a szobrai általában forgástestek; Tóth elvonatkoztatásaiban is szereti a halványan asszociatív kifejezéseket. Formái a legtöbbször jezéseket.

Az *Ösmének*, ha az alakját nézem, akár kuglibaba, vagy erkélybaluszter is lehetne, vagyis — mint Tóthnál legtöbbször — forgástest. Ebben a konstrukcióban csigavonalban halad fölfelé a kötél — akár az agyaghurkákból rakott ősi kerámia —, míg elnyeri ezt a kaptáralakot. Az elve hármas, akár az antik oszlopé: láb, törzs, fej. Nagyon egyszerű, naiv darab: ezért olyan szuggesztív.

Mondtam már, hogy ne féljünk Tóth Sándor hagyománytiszteletétől. Az 1975-ös szombathelyi minitextil kiállításon bemutatott *Szövött cső* címe egyúttal a műleírást is pótolja. Szőtte ő ezt a csövet, csakhogy éppenséggel nem fonalból, hanem vörösrézdrótból, vékony gyengeáramú vezetékből. Ha valaki stílustörésre gyanakodnék, gondoljon arra, hogy — például — a francia mind a fonalat, mind a drótot úgy mondja: *„fil"*. Ez a törpetextil is egyszerű hengerforma, mértanias alakját csak a tetején enyhítik szabálytalan drótnyalábok, fa lombjának vagy növény termésének a képzetét keltve.

A *Törés* című művét reprodukáljuk is, nem fényképről, ezt az ES papírja nem látná szívesen, de a remekül rajzoló Tóth Sándor a kedvünkért áttette a textilművét tusrajzba. Ugye, ez sem valami hagyományos falikárpit? Inkább a póréhagymára, vagy akármilyen növénynek a rostos, szívós szárára, csüggő kötélre emlékeztet ez a munka. Hosszú stangli. Sárgásszürkés szizál kötélnyaláb ez, Törés a címe, de úgy érzem, több ennél: történés. Annak a pillanatnak a rögzítése — vagyis folyamat állókép stációja —, amikor egy kifeszített vastag kötélbe belemetszett az ember, s a feszítéstől megszabadult szálak kipattannak, gazdátlanná válnak. Kivillan ennek a hosszú darabnak a belseje is a sárgás szizál közül, egy közönséges szürke, durván szőtt kender anyaggal behúzott esztergályozott bot. (Azért részletezem, mert a rajz ezt nem adhatja vissza.) Csakis a beige szizál, csakis a szürke kender van színen a Tóth-féle színszegénység dokumentumaként.

„A két legutóbbi munkám már színes — szól utánam a művész az ajtóból, amikor haza indulok —, de még nem mutatom meg."

Frank János

Élet és Irodalom, Bp. 1977. juli. 2.

XXI. évf. 27. sz. 12. lap. 1977. JÚLIUS 2.

Tóth Sándor textilművész

A lódzi triennálé

Berlin, Krakkó, Budapest és Besztercebánya után ismét egy kelet-európai város, ezúttal a lengyelországi *Lódz* iratkozott fel azoknak a városoknak a listájára, amelyek egy-egy művészeti ág fejlődését előmozdítandó, két vagy három évenként *közös kiállításra* invitálják a különböző országok alkotóit. Ezeknek a nemzetközi seregszemléknek, azért van különleges jelentőségük, mert a legfrissebb törekvések felsorakoztatásával *eleven kapcsolatot* teremtenek a társadalom és a kortársi művészet között. És azért is, mert kereteikben tág lehetőség nyílik *egymás eredményeinek a megismerésére*, amit a szakmai értékelés csakúgy kiaknázhat, mint a népek kulturális közeledésén munkálkodó szándék.

Lengyel barátaink új kezdeményezése, a lódzi triennálé, a *textilművészet* mai törekvéseit hivatott összefogni és prezentálni nemzetközi jelleggel. Bevallottan a műfaj patinás rendezvénye, a lausanne-i biennálé versenytársát igyekeztek megteremteni benne, amely — különösen az utóbbi években — elszakadt a kárpit funkcionális, használati szempontjaitól. Lausanne-ban, amint ezt az idei VII. biennálé is bizonyította, elsősorban a textilműfaj *autonómiáját* hangoztató törekvések és kísérletek kerültek előtérbe, melyek az anyagokban és a technikákban rejlő esztétikai értékek kiaknázásával döntően képzőművészeti tartalmak hordozójává tették a faliszőnyeget.

Lódz azokat az irányzatokat szándékozik támogatni, amelyek számolnak a kárpit *iparművészeti, alkalmazotti minőségével* is, de ezt úgy valósítják meg, hogy a textil „lausanne-i szemlélete" se szenvedjen csorbát. A lódzi triennálé valamiféle olyan kiegyensúlyozottságot szorgalmaz céljaiban, amely *egyszerre* hangsúlyozza a művészi jelleget és a rendeltetést is, pontosabban: *a kettő szoros kapcsolatát.*

Az elképzelés, a célkitűzés jogosult, sőt gyakorlati fedezete is van: a világhírű lengyel kárpitművészet. Az országban kiterjedt textilművészeti munkálkodás folyik, s az egyik fő irány éppen a hagyományok és az újítás összeegyeztetésén, a kereső alapállás és a múltbeli tradíciók dialektikus kapcsolatán alapszik.

Már az is jelképes, hogy éppen Lódzot jelölték ki a triennálé színhelyéül, azt a várost, amely köztudottan a lengyel *textilipar fellegvára.* Lódzot szellemi téren is fiatalos mozgékonyság, dinamizmus jellemzi; nem idegenkedik az ipari forradalom nyomában járó művészeti forradalmaktól. Mi sem jelzi ezt jobban, mint az a tény, hogy a triennálé színhelye, a *Központi Textiltörténeti Múzeum* a lehető legstílusosabb környezetben: egy használaton kívül helyezett textilgyárban kapott otthont. A szőnyegeket a kiállítási célra átalakított üzemcsarnokokban függesztették fel.

Az október végétől december elejéig nyitva tartó rendezvény összképének *sikerült* tükröznie a kezdeményezés fentebb körvonalazott szándékát: *a síkbeli és dimenzionális törekvések modern szempontú összebékítését.* A rendezőség kizárta a szélsőséges elképzeléseket, de méltányolta a korszerű textilszemlélet lehetőségeivel élő alkotásokat. Az nyilván a kezdeményezés újdonságából fakadó szervezési nehézségekből fakadt, hogy a dokumentálás zömmel a lengyel művészek munkáira támaszkodott, akiknek aránya többszörösen meghaladta a külföldiekét. A 80 lengyellel szemben egy-egy brazil, bolgár, cseh, finn, spanyol, kanadai, román, illetve két belga, angol és szovjet, három svájci, öt japán és hat magyar vette fel a küzdelmet. Így a tárlat — bár keresztmetszete a kárpitművészet általános problémáiba is betekintést engedett — teljes képet csak a lengyelekről adhatott, s valamelyest rólunk, mert a bemutatkozó hat művész: *Csáky Klára, Pászthy Magda, Szabó Éva, Szenes Zsuzsa, Szelvitzky Margit* és *Tóth Sándor* alkotásai szinte a magyar falikárpit minden irányzatát felvonultatták. A legmegnyerőbbnek Tóth Sándor mértéktartását éreztem: felülethatásainak artisztikuma szerencsésen egybeesik a művek közlő szándékával.

Ami a lengyelek munkáit illeti: közös tulajdonságuk, hogy nemcsak tervezőjük, de kivitelezőjük is maga a művész, előadásmódjuk így rendkívül gazdag az *improvizálásban.* A szőnyegek többsége élményi és természeti indíttatású, megformálásukban nyomatékos szerepet kap az anyagok sokfélesége és a technikai művesség. A legtöbb újdonsággal *Teresa Muszynska* szolgált, szakaitókra, kasokra emlékeztető alakzataiból érdekes galériája kerekedett ki a textilplasztikáknak.

Tasnádi Attila

megütközést; hogyan lehet az, hogy én még csak nem is gondolkoztam a dologról? Lám, neki már régóta fő a feje, de tanácstalan. Pedig igen szeretne valami szépet, valami „értékeset" adni a bátyjának, a világért sem akar lemaradni az ünneplésből.

Inkább érzi, mint tudja, hogy az ünnep akkor is igazi, ha fontoskodva, fejtöréssel, sugdosással, felnőttes titoktartással készülünk rá. Gondterhelt arccal megy tovább, miután nem kapott szíve szerinti eligazítást. Mert azzal szerinte nincs elintézve a dolog, hogy *„kap majd egy szál virágot meg csokit mindannyiunk nevében"*. Nem, ez nem elég. Személy szerinti, komoly ajándékot akar adni.

A névnapot „dolgos szombat" előzi meg, és egyéb elfoglaltságok, este vetődöm csak haza. Gergely és Anna lányom, akiben a fiú megfelelő szövetségest talál, izgatottan pusmognak, s fontoskodó arccal jönnek-mennek. Merre van selyempapír? Hol van az a múltkori gyönyörű selyemszalag, amit a szülinapi bonbonodról eltettél? Van-e rendes, kisebbfajta dobozod? És aranyzsinór?

Amit csak lehet, adandók

lak párkányán teljesített szolgálatot, mindaddig, míg kiderült, hogy „valódi réz" és „valódi török". Akkor kunyerálta el magának, és amikor a nagyanyjától egy ugyancsak cirádás mintájú, réz papírvágót könyörgött ki, a két darabot kifényesítette, s egymás mellé helyezte, mint „készletet" a gyerekszoba íróasztalára.

Vajon András méltányolja-e ezt az áldozatot? Látszólag nem nagyon, mert a selyempapír-vatta ágyból kiemelt tárgyakon csak átfut tekintete.

Hátrarakott kezünk felé pislog, onnan várja az „igazi" ajándékot.

Egy könyv, amit sebtiben vásároltam. Nagyon megörül neki, kézbe veszi, lapozgatja. Közben félresöpri a sok papírt, vattát, szalagot, félre a hamutartót és a papírvágót. Belém nyilall: én nem a legkedvesebb holmimtól válok meg, ajándékomban nincs izgatott készülődés, az örömszerzés felemelő öröme. Én egyszerűen *csak*

volt, hogy egy polgármester, akkor volt igazi polgármester, ha megfestette az alispáni kart, meg müvészt is tartott,szóval ha mecénássá vált. Most nem szabad, hogy ez a jószándék valami ilyen polgári értelemben megmaradt, vagy furcsa módon szakmailag nem teljesen végiggondolva, ujra éledve kapjon teret.

- Ha mi várospolitikát és teljes tartalmu várospolitikát óhajtunk itt folytatni Nagyatádon, akkor ahogy az első mondatokban szó volt róla, a müvészettel éppugy kell foglalkozni, mint a városi élet összes többi területével és itt nem lehet különbséget tenni egyik vagy másik között.

- Azt hiszem ez a terület, ahol igazán bátran kell lépni, ahol a demokratikus körbe kérdezés mellett,azért nagyon határozottan tudatositani kell, hogy mi is ennek a célja.

- Nem biztos, hogy valamelyik üzemnek az igazgatója az ugy képes megitélni, hogy a város tervszerü, arányos fejlesztéshez a müvelődési területen mit kell tenni, mint ahogy meg tudja itélni egy pártbizottság, vagy egy párt végrehajtó bizottság, vagy éppen egy tanácsi végrehajtó bizottság. Következésképp az a természetes, hogyha ezek a testületek megfogalmazzák a feladatokat azok számára is, előre látóam az összes körülmény, az összes összefüggés figyelembe vételével, akik ezen a területen nem láthatnak annyira távol és nem ismerhetik az összefüggéseket.részletesen.

- Egészséges módon igény támadt a képzőmüvészetre, mint a kultura részére és ilyen módon kialakult egy olyanfajta mecenatura,létrejött egy olyanfajta mecenatura, ami spontán. Tehát a magyarországi városok, városi tanácsok vezetői mindenfajta felszólitás nélkül kezdenek egyre többet foglalkozni azzal, hogy miképpen lehetne a helyi kulturát a"magas müvészetekkel" idézőjelbe téve, gazdggitani.

- Kedves hallgatóink! Szabó Orsolya riportját hallották.
A müsort szerkesztette Bán András.

1976. november 8. Petőfi 12.33 / K. Gyné.
Ki a mecénás?

a közvetlen terepet nem vállalták. Hogy a müvészek tevékenysége bármennyire is népszerü mint müvészet, a mindennapi életét zavarja a gyár technológiájának, tehát inkább egy olyan megállapodás született, hogy Siklóson létrejött maga a mühely és a finom kerámia ipari müvek pedig valamennyi alapanyagát és márga anyagát rendelkezésre bocsátja ennek a müvésztelepnek,mindig az igények szerint. Ez önmagában óriási eredmény, mert olyan anyag választékot és olyan máz választékot nyujt az odaérkező kerámikusoknak, amellyel különben nem találkozhatnak sem megbizatási munkában, sem saját mühelyben, de még egy adott gyárban sem. Tppasztalatom szerint ezeket a müvésztelepeket támogatja az ipar, de az ipar keretein kivül és az ipar feladatain kivüli feladatokra támogatja és ezen a helyzeten pillanatnyilag a meglévő müvésztelepek nem nagyon tudnak változtatni. Akkor lehet rajta változtatni, hogyha olyan alkotó telepeket hoznak létre, amelyeket egy adott gyár technológiai feltételeire egy adott müfaj technológiai feltételeire hivnak létre.
Talán a Bándi Gábor féle koncepciónak egy másik tanulságát is le tudjuk most már vonni.A Janus Pannónius muzeummel közösen együttmüködve gyüjtjük az anyagot. Ezek a kerámiák az ország muzeumi gyüjteményét nagyon jelentősen gyarapitják, azonban a kiállitási helységek hiánya oda vezetett, hogy ezek az értékek raktárban maradnak az év legnagyobb részében,sem a közönség, sem a szakma nem tud belőle folyamatosan tanulni.
Meg próbáltunk azért kitörni ebből a raktár és kiállitás körből és legalább a saját kereteinken belül alkalmazott feladatokat létrehozni és erre inspirálni a müvészeket.

- Feltétlenül fontos, hogy a képzőmüvészeti szövetség necsak örüljön egy-egy jelentkező lehetőségnek, hanem igenis próbáljon irányitani, hogy hol legyen, Itt most arra gondolok,hogy ne Győrben legyen grafika, hanem éppen brőr, ahol meg van mondjuk a grabonának a feltétele.

- Hozzá kell tenni, hogy ezek alakuló formák. Tehát 5 évvel ezelőtt a szövetség nem adhatott olyan tanácsot, amelyik ma érvényes és aktuálisan nem tudták,hogy mi a jó.Ma ellenben nagyjából pontosan kialakult az, hogy a müvésztelepek ~~nyilt~~ milyen funkciókat tudnak ellátni a magyar társadalomban, igy a szövetség mint szakmai tanácsadó testület, központi szakmai tanácsadó testület tétovázás nélkül mindig azt tanácsolja, hogy hogy olyan anyaggal foglalkozó müvésztelepeket hozzon létre egy-egy város, vagy megye, amelyiknek meg van az ipari bázisa. Egyébként müködtethetetlenek.

- Azok a szimpóziumok, azok az alkotó mühelyek, az életképesek és a meggondoltabbak, amelyek a terület müvészeti profiljához ,választott müvészeti profiljához, hagyománnyal, vagy uram Isten hagyomány nélkül, de választott, hosszu távra választott profiljához kapcsolódnak szerves része a muzeum és a muzeumpolitikának a terület meggondolt kulturpolitikájának. Valaha az

- Tóth Sándor vagyok. Textilekkel foglalkoztam, főleg kötelekkel. Most itt pont az ellenkezőjét csinálom, mint, amit eddig csináltam egész vékony szállal csak a szinekre koncentrálok.

- Az alkotótábornak egyik nagyon jelentős összetevője az,hogy nem egyedül van a művész a problémájával, hanem meg is beszélhetik.

- Igen. Ez nagyon jó, mert itt fonal festésről ,festésről van szó, szinekről, ehhez mindenki hozzá tud szólni. Pld. itt már festettünk inget, meg ruhát, természetesen csak játék,de a játékból születhetnek jó ötletek.

- Ez a táj annyira sajátos és olyan sokféle növény van,egészen érdekes vegetáció van tulajdonképpen.

- Esetleg motivumokban fel is használta?

- Nem ugy konkrétan, hogy a motivum megszületik, hanem ezeknek a tiszta virágoknak a forma kapcsolata később esetleg olyan forma kapcsolatokat szül, amelyben nem a virágok ismétlődnek, hanem az a rend, ami ott nagyon szép.

- Nem kész munkákat, nem nagy alkotásokat, nem kiállitási darabokat kérünk. Tehát nem azt, hogy ljól érzed magad 6 hétig és aztán adj egy művet. Mi azt kérjük, hogy a textil otthonában gondolkozzon és spekuláljon és tervezzen a textilről, a textilben és próbáljon a muzeum gyüjteményéhez olyan adatokat adni, amelyik ennek a müfajnak az életét, legfrissebb gondolatait változásait, kisérleteit rögziti egy muzeumban.

- Csemkei Éva, a siklósi alkotótelepek irodájának vezetője vagyok.

- Nem tulzás azt hizem, hogyha az alkotó táborok egyik feladatának azt is tekintjük,hogy magát a művészetet kicsit közelebb hozni az élethez. Na, de ehhez kell az ipari háttér is. Vajon keresték-e a siklósiakat a gyárak? Ott van a közelben a pécsi porcelángyár. Milyen támogatást adott, vagy milyen hozzáállás volt?

- Azért került Siklósra a kerámia szimpózium,mert a gyárak ezt

Nem fontos, miket írtam utoljára." (hatodfeles)
(mesterszonett 1. vsz.)

A sort lehetne folytatni. Találomra megnézem a XIV. szonett tercinájának záró három sorát:

„Versekben eredményeim nem nagyok,
pedig az tény, hogy a legvégén ragyog,
akár a véres csöpp, a fénylő meggy."

Lehet, hogy csak a magam számára sikerült bebizonyítanom, hogy Buharáj Ravil, ha „kerülő úton" is, de betartotta a magyar hagyományok formálta szonett formai előírásait. E tizenöt szonett, ha „vadszonett" is, de s z o n e t t .

Ami a koszorút illeti: egyedül az meglepő, hogy a mesterszonettel kezd, 0. sorszámmal ellátva. Minden egyébben pontosan üti a mértéket!

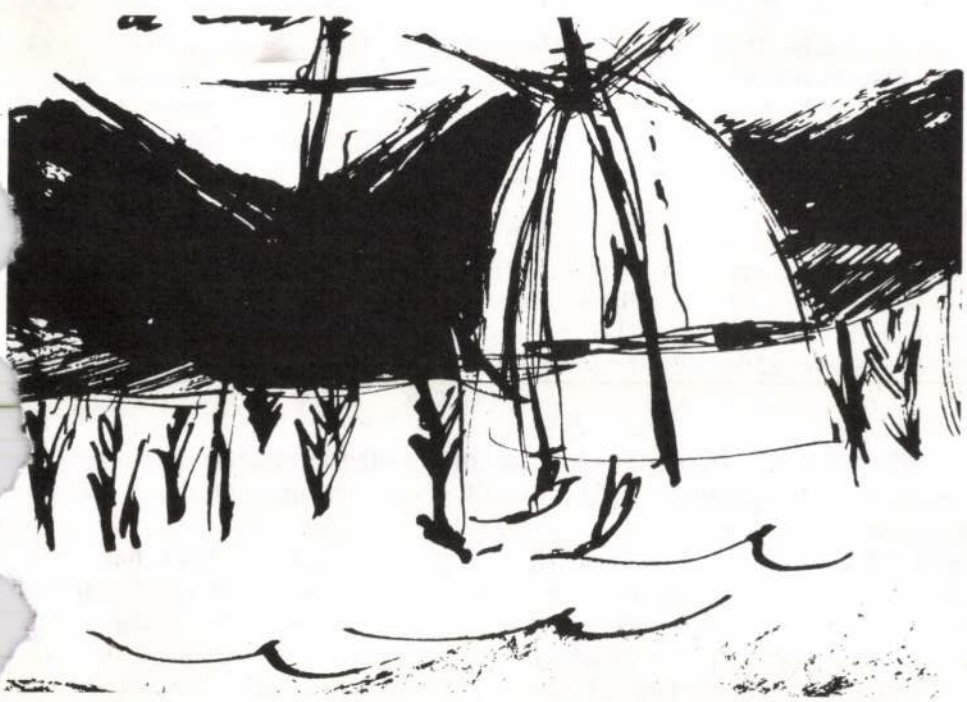

Kőváry E. Péter

Hosszú az út Jeruzsálemig

Sose hittem volna, hogy családom szlovák fele "segít" majd hozzá a famíla másik ágának eredet-vidékére eljutni.

Békéscsabán, anyai nagyszüleim házában ívódtak belém a Felvidékről hozott tót szavak, s tették természetszerűleg könnyeddé nekem az orosz nyelv elsajátítását, a napi közhelyek szintjén. Így azután, mikor most tavasszal az egyik főszerkesztő-helyettes a sok közül azzal a kérdéssel állított meg a Népszabadság folyosóján, hogy tudok-e oroszul, gondolkodás nélkül mondhattam igent, nem is sejtve, mi áll a faggatózás hátterében.

- Mit szólnál egy Moszkva-Tel-Aviv riportúthoz?
- A zsidójárattal? - kapcsoltam azonnal.
- Vállalnád?
- Feltétlenül - vágtam rá megint, minden megfontolás nélkül.

Régről megfogalmazódott már bennem az, hogy életem nagy tartozása: ellátogatni, eljutni a Szent Földre, tiszteletére annak az asszonynak, az apámat felnevelő mostohanagymamámnak, akit 1944 nyarán hurcoltak el Csabáról Auschwitz-be, nagyapámmal, a pékkel együtt, ki ugyan már nem esett a rettenetes törvények hatálya alá, de külön engedélyt harcolt ki magának, osztozni hitvese mártíriumában.

Nem tudja a balkéz...

A vállalkozás tételes megszervezését már a kezdetektől valami sejtelmes, keletiés homály hátráltatta, és lelkesültséget lohasztó lassúdadság lankasztotta.

Az ötletgazda főszerkesztő-helyettes és a budapesti izraeli nagykövet előzetes megbeszélése nyomán személyesen is tiszteletemet tettem a láthatatlan irányítók által működtetett, elektromos ajtózárakkal gazdagon felszerelt Fullánk utcai követségen.

A nagykövet arcán a rövidre fogott beszélgetés alatt - melynek során tőle telhető segítséget megígért - hiába is kerestem az elragadtatás jeleit. Kikérdezett a tervezett riport előzetes céljairól és az én, témával kapcsolatos előfeltevéseimről, majd lelkemre kötve, hogy az írásban a repülőtársaságról külön szó ne essék, azzal bocsátott útra, hogy egy hét múlva hívjam fel. Addig megpróbál valamit tenni azért, hogy Tel-Avivban olyanok várjanak bennünket, akik hozzájárulnak majd a riport érdemi befejezéséhez.

A jelzett hét múltán, a telefonban elölről el kellett mondanom mindent. Igaz, a nagykövet elnézést kért, amiért a gondok sokasodása miatt már nem pontosan emlékezett megállapodásunkra. Javasolta, hogy az általa megadott számon vegyem föl a kapcsolatot a Jewish Agency, az alia-t, azaz a zsidók hazatérését szervező ügynökség budapesti irodájának vezetőjével. Az irodavezetőt napokon át nem sikerült elérni, s mikor végre egy, a munkatársai által elárult, újabb telefonszám meghozta az eredményt, abban sem volt igazi köszönet.

- Tudja, ez nálunk is úgy van, mint maguknál - mondta az irodavezető, tör-

gyógyító közeledni érzi a halálát, a kezével megérint valakit, akire rászáll a tudománya.

A néphit csodálatos mesevilága átszövi az emberek életét. Bőséges csemegézni való akad itt az érdeklődőknek. Tisztelnek mindent, ami él és mozog. Az életet tisztelik leginkább. Nem taposnak el egy hangyát sem. Azt tartják: szerencsétlenné válik a ház, amelyet elhagynak a hangyák. A fogolymadárról és a pókról az alábbi mesét kerekítették: Amikor Hazreti Ali (a siita szekta alapítója) a hitetlenek elől menekült, felmászott egy nyárfára. Éppen ott volt egy fogolykakas, és énekelni kezdett:„Ali a nyárfán van! Ali a nyárfán van! Fűrészt! Fűrészt! Azóta a világ ellensége a fogolynak, és az Isten kitagadta:

„Tarajod vérszínű legyen,
és átok verje gyermeked,
üldözzön örök gyűlölet!" A fogoly kicsinyei alighogy világrajönnek, elhagyják anyjukat és szétszóródnak. Csőrük vérvörös, és üldözik őket a vadászok... Hazreti Ali leugrott a nyárfáról, és félretolva útjából a pókhálót, a közeli romok közé menekült. Alighogy belépett, a pókok újraszőtték hálójukat. Így mentették meg Ali szent életét. A pókok megölése a legnagyobb bűnök közé tartozik. Aki pedig egy macskát megöl, hét hidat kell építenie, hogy bűnétől szabaduljon.

Azt mondják, hogy amikor Isten teremtett bennünket, jeleket tett azok homlokára, kiknek zarándokútra kell térniük. Aki megjárta Mekkát, hadzsi lesz belőle. Amolyan szent ember, aki mentesül az utolsó ítélettől.

Olyan volt nekem a két anatóliai utam, mint a mohamedánoknak Mekka. Zarándoklat, amely után más emberként tértem haza. Anatólia. Éppen csak megvillantotta előttem a kincseit. Már tudom, hogy kevés lesz az életem ahhoz, hogy elmerüljek benne. Mohón gyűjtöttem mindent, amit láttam, hallottam. Akit a keleti kultúra egyszer megérint, nem tud tőle szabadulni. Anatólia. Napkeleti ország! Szelámünalejkum...

(1989 augusztusa)

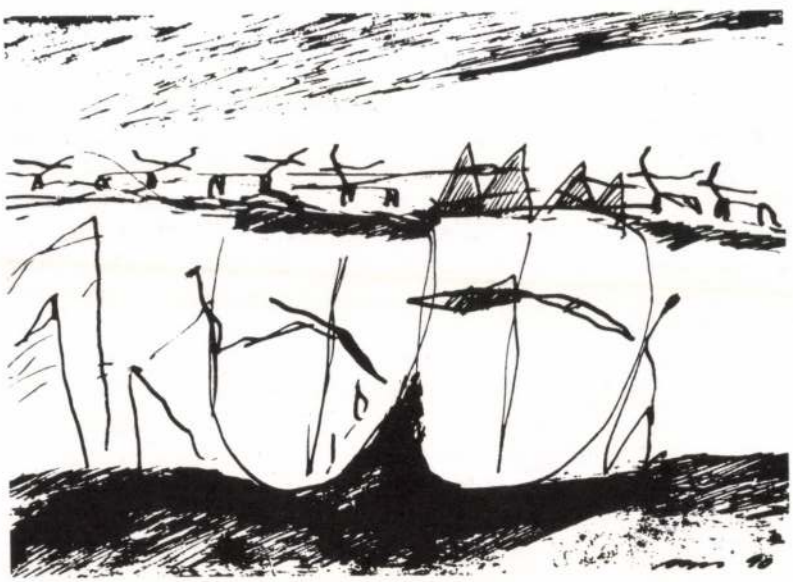

köti" szegény férj tehetségét. Ha a madzagot tűzbe veti, az ifjú férjet csak egy igen tekintélyes hodzsa megpillantása oldozhatja fel a varázslat alól. Gyakran járnak így szegény fiúk, de az emberek semmiféle józan indokot nem hajlandók figyelembe venni. Egyik hodzsától a másikig hurcolják, míg szégyenében elmegy a kedve az élettől is. Sokszor végződik öngyilkossággal a tortúra. Amíg a fiatalok együtt vannak, a férj egyik rokona puskával kezében várakozik kint, s mihelyt a férj teljesítette a kötelességét, meghúzza a ravaszt. A lövés adja hírül, hogy a menyasszony szűz volt, a férj pedig nem impotens. A fiataloknak nincs idejük dédelgetni egymást, igyekezniük kell, hogy a kint várakozóknak felmutassák a véres lepedőt, és végre mindenki nyugovóra térhessen. Egy-egy lakodalom sokáig beszédtéma a faluban. A városi esküvők persze másként zajlanak. Az autók tülkölve adják hírül a járókelőknek, hogy nagy esemény szemtanúi lehetnek. A szélvédőre kiírják: evleniyoruz - házasodunk.

Többször szót ejtettem a muhtárról, a falugazdáról. Annak, hogy valaki ezt a tisztséget betöltse, az a feltétele, hogy vagyonos legyen, és köztiszteletben álljon. A nomád falvakban különösen nagy a felelőssége, ugyanis a férfiak, miután kihajtják az állatokat a legelőre, a falvakban nem marad más, csak az asszonyok, gyerekek és az idős férfiak. Bármilyen probléma adódik, a muhtár aki megmondja, mi a teendő. Ha idegen érkezik a faluba, először őt kell keresnie, aki a falu szobájába vezeti. Ez egy közös helyiség, ahol az ügyes-bajos dolgokat megtárgyalják. Általában a falu középpontjában van. Berendezése csak egy-két lóca és szőnyegek. Kép sehol sincs a falon. A hivatalos helyiségekben is legfeljebb csak Atatürk képét láthatjuk. A lakásokban meg egyáltalán nincs, mert a mohamedán vallás tiltja az emberábrázolást. Azt tartják, átok nehezedik a házra, amelynek falára képeket akasztanak.

A falusi házak berendezése nagyon egyszerű. A falak mentén ülőpárnák vannak, és szőnyeg mindenütt. Az európai ember számára oly nélkülözhetetlen asztal itt teljesen felesleges. Pótolja a „szini", egy kör alakú nagy tálca, ami rézből vagy fából készül. Körülbelül 20 cm-es lábakra teszik, ezzel egy kissé megemelik a földtől. Erre terítik az abroszt, és erre teszik az ételt. A rézből vagy ónból készült tálcák igen cifrák. A középminta „Szulejmán pecsétjét" ábrázolja. (Háromszögekből álló hatágú csillaghoz hasonlítható minta.) A rontástól védi az ételt. Szulejmán pecsétjének mintájára hajtogatják a muszkát, a talizmánt is. Minden baj ellen és minden örömre van egy-egy talizmán. Nem más ez, mint egy tenyérnyi darabka selyemkendő, vagy papírszelet, amelyre bűvös jeleket ír a muszkadzsi. Rendszerint a Koránból idéznek, vagy valami ráolvasást vetnek papírra, amit aztán háromszögletűre hajtogatnak, és bőrszíjon lógó talizmántartóban a jobb hónuk alatt viselik azok, akik hisznek az erejében. A bűbájosok mindenre tudnak gyógymódot. A népi gyógyászok hatalma apáról fiúra száll. Ha fáj az ember térde, hályog van a szemén, vagy bármi baja van, elmegy egy fészekbe. (Fészeknek nevezik a kuruzslók családját.) A vérzések fészke Kizilkajában van, a láz fészke Yuva. Oda jár a legtöbb ember. Az ember nem véletlenül választja ki a fészket, hanem a sorsra bízza a döntést. Vizet öntenek egy edénybe, és tűket helyeznek bele úgy, hogy mindegyik hegye egy-egy olyan falu felé mutat, ahol fészek van. A gyógyító fészek felé az a tű mutatja az irányt, amelyik hegye először rozsdásodik meg. Legjobb, ha a beteg azonnal útra kél. Feltéve, ha tud mozdulni. Ha nem, úgy elég, ha ingjét vagy nadrágját küldi el... Ha egy

és enyészett el? Hány állam jött létre és hányat romboltak szét? Valamennyien részesei voltunk ilyen változásoknak; mégis fájlaljuk őket, mert szinte minden olyan szubsztanciától megfosztják életünket, amelyre biztonsággal támaszkodhatnánk". (*Leszek Kolakowski:* A modernség: egy végtelen per. Hiány, 1990. 16. sz. 7. o.) Egyre inkább csak a bizonytalanság érzését lehet megállapítani; azt az érzést, hogy az igazi változás esetleg túl későn következik be, s a fejlődés nem vezet sehová. Vagy óriási kerülőkkel visszavezet az eredeti kiindulás pontjaihoz, és újabb hatalmas kerülők után megint vissza oda. De talán az elhatalmasodó bizonytalanság ellenére mégis tudjuk, mi volt a kiindulópont és mi volt a kerülőút. És minél mélyebben ismerjük ennek okait, annál nagyobb eséllyel kerülhetjük el a társadalmi fejlődés zsákutcáit.

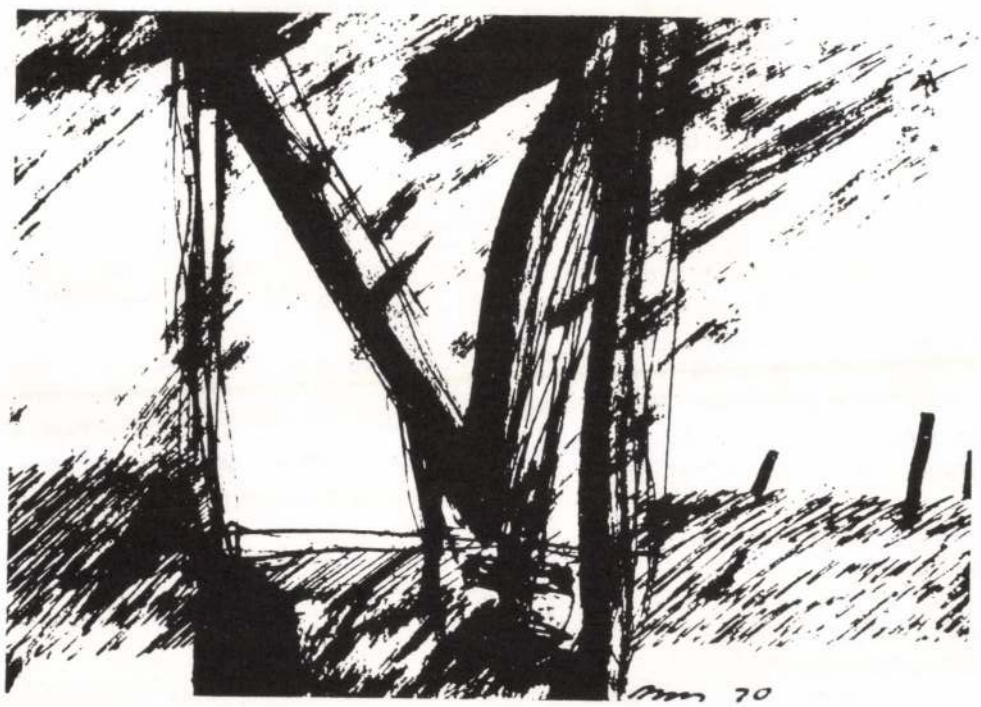

Varga Gyöngyi

Beszállás

Lassan megy még ez az autó. A nyugati csodautakon ötször ilyen sebességgel is lehet haladni. De előbb meg kell tanulni vezetni. Biztonságosan, hogy más is bele merjen ülni. A nagy kocsit máshogy kell kormányozni. A mienk sokkal kisebb; vannak műszerek, amelyek azonosak, de egy részük teljesen más. Annak, aki már korábban is próbálgatta, még nehezebb a dolga. Először a beidegződött mozdulatokról kell leszokni, s az újakat úgy elsajátítani, hogy aztán már önállóan is bolgoguljon az ember. Reméljük, lesz üzemanyag, s egyre több jó út is. Még az is lehet, hogy a hazai tehetséges kutatók előbb-utóbb kifejlesztenek valami egészségesebb, elegánsabb, egyedi megoldást. Egyelőre gyalog meg biciklivel járok, azt már megszoktam, baj nem lehet belőle. Nem szabad türelmetlenkedni.

Azért képzeletemben már szép zöld erdők, mezők, rendezett városok mellett száguldok, és ott állok meg, ahol akarok. Van időm körülnézni, beszélgetni, játszadozni, kikapcsolódni és olvasgatni is. A legkülönösebb az, hogy mások is ráérnek. Nyugodtak, derűsek, magabiztosak, lerí róluk, hogy jól élnek.

Aztán amint tovább kell indulni, a volán mellett jól oda kell figyelni, egyszerre több dologra is. Egészen kicsi hiba is katasztrofális következményekkel járhat. Aki előzékeny és segítőkész, másoktól is ezt kapja vissza. Van, ahol az elsőbbséget is tiszteletben kell tartani. Tilos szeszesitalt fogyasztani, nem ajánlatos dohányozni meg másokat folyton leckéztetni. Nálunk is becsúszhat néha hiba, de igyekszünk hamar kijavítani. Feltehetően egyre kevesebb ilyen lesz. Már a kezdet kezdetén jól meg kell gondolni, kik ülhetnek mellénk, mögénk.

Voltak, akik már jártak erre, de akkor még más szelek fújtak. Vajon milyennek találnák az útviszonyokat most? El merjenek-e indulni, s ha igen, hogyan? Vigyázat, a tükörbe mindenképpen bele kell nézni: a bent lévőbe is és a kintibe is. Még mielőtt az irányjelzőt bekapcsoljuk. Nem mindegy, merre. Ki kell oldani a féket, és indulás. Szerencsés utazást!

Takács Jánosné /Julia Taskó/, Martfű, (1990. március)

1981-ben, tizennyolc éves koromban jöttem Angliából Magyarországra, így össze tudom hasonlítani a két országot, s ami még fontosabb, szemtanúja vagyok Magyarország megváltozásának és fejlődésének.

Amikor összehasonlítom a „régi" Magyarországot és az új demokratikus Magyar Köztársaságot, úgy érzem, bámulatos, hogy milyen nagyok a változások ilyen rövid idő alatt. De úgy tűnik, sok magyar nem értékeli ezeket a változásokat. Sokan semmi mást nem látnak, csak a gazdasági válságot, amelyet most Magyarországon átélünk, és talán nem is hiszik, hogy a mai Magyarország jobb, mint az elmúlt negyven év Magyarországa. Türelmetlenül máris ugyanolyan virágzónak szeretnék látni, mint amilyen a Nyugat, és elvárnák, hogy minden egyszerre megváltozzon. Nincsenek tisztában azzal, hogy az elégedetlenségnek ugyanezek az érzései Nyugaton is léteznek, és hogy a Nyugatnak is megvannak a maga problémái.

Ugyanakkor a magyarok gyanakvóak és félnek az itt, Közép-Európában tör-

dorral együtt - Károli fordítását figyelembevéve - lefordította és 1938-ban megjelentette a teljes Bibliát. Ez az „újonnan átdolgozott kiadás" élénk visszhangot váltott ki, a Brit és Külföldi Bibliatársulat megbízásából - a beérkezett megjegyzések figyelembevételével - elkészítették az új fordítást gépírással. Ennek az átnézését két bizottság: Ószövetségi és Újszövetségi Szakbizottság a második világháború után végezte el, és jelentette meg az Újszövetséget előbb 11, majd 3 füzetben; az Ószövetséget pedig együttesen 18 füzetben. Ezeknek a füzeteknek a szuperrevíziója tulajdonképpen az újfordítású Biblia, amely 1975-ben jelent meg. A kiadást a Magyar Bibliatanács (megalakult 1949-ben) megbízása alapján a Református Sajtóosztály végezte el. (Bartha T. Theologiai Szemle 1976 p. 134-37; Tóth K. Reformátusok Lapja 1977 42; B. Lőrinczy É. Élet és Irodalom 1976/6).

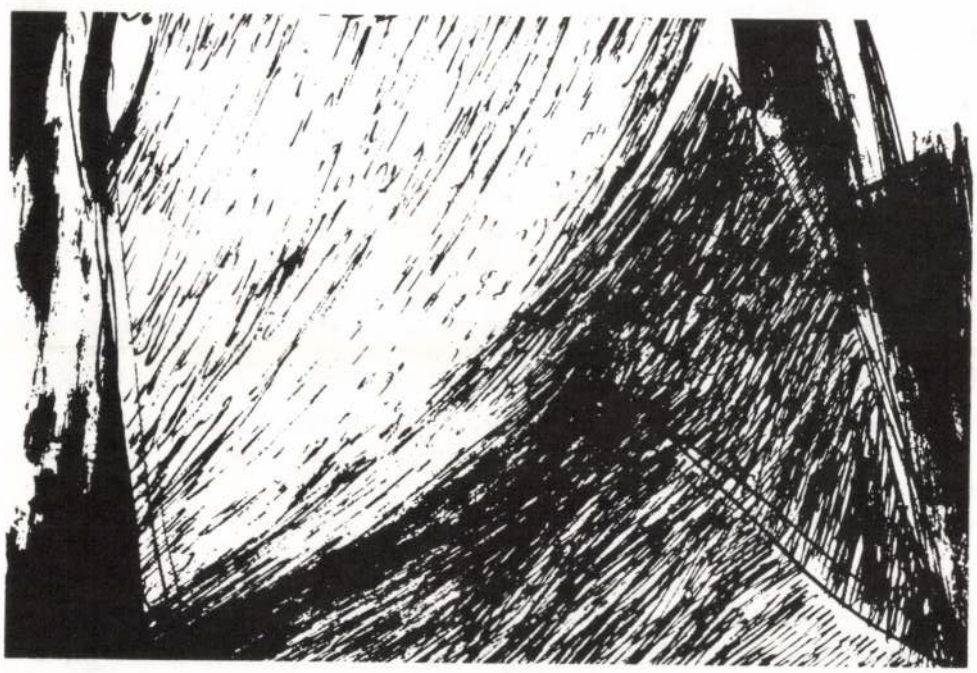

Oláh Anna

Bolyai Farkas a közjó szolgálatában

A XIX. század előestéjén érkezett haza Erdélybe külföldi tanulmányútjáról a garabonciás diák - Bolyai Farkas. Az új század előhírnökeként az alkotás, tenni vágyás lendületét, a tudás fényét hozta magával. Bécstől nyugatra már ismeretes a kezdődő műszaki forradalom számos csodája. Ismerik a gőzgépet, az olyan "... fonómasinákat, hol egy fehérnép 120 orsóval is fontja a gyapottat." /1./ Lóvasút szeli át az angliai kövezett utcákat, és írógéppel is írnak, távíróval híreket továbbíthatnak ötven mérföldnyi távolságra, és Onedin vitorlásait gőzhajók váltják fel. Ismerik a kokszot, amely a gázlámpákban elégve új, "vakító" fénnyel világítja az utcákat, házakat, és a Blanchard házaspár már elkápráztatta a világot az első 1000 méteres ejtőernyős ugrással.

Ebből a világból, Göttingából indul haza Bolyai Farkas 1799. június 5-én, Bécstől hajóval, aztán kocsival, gyalogszerrel utazik, késő ősszel érkezik haza. Ahogy közeledik szülőföldjéhez, a "csodavilág" fényei egyre halványodnak, a kövezett utakat elhagyja, az országúton majd elnyeli a sár. Domáldon tűzvész, áradás sújtotta vidéket lát viszont, II. Ferenc császár és király birodalmának a peremével érkezett.

A Habsburgok az iparosodás folyamatában Erdélynek alárendelt szerepet osztottak ki: nyersanyagait kiaknázták, de a monarchia fejlett tartományaiban dolgozták fel. A politikai függőség mellett késleltették az iparosodást, a haladást, a civilizálódást a hazai feudális viszonyok is. J. Watt és társa, Murdock 1785-ben befejezte a gőzgép tökéletesítését, amely az új század elején már teret hódított minden iparágban. Erdélyben azonban még 50 év múlva sem használtak gőzgépet. Az elsőt 1838-ban hozták a zalatnai kohókhoz. A szellemi világosságot terjesztő nyomdászat feltalálásának csak a harmadik évszázadában, 1786-ban jutott el a székely "fővárosba". Egy nyomdafelszerelés 1802-ben a kollégium tulajdonába kerül, elavult szerkezete miatt azonban nem elégítheti ki a korigényt. Marosvásárhelyen népújság csak 1866-ban indult.

A gazdasági, szellemi elmaradottságot jelzik azok a közállapotok, amelyeket a következő számadatok tükröznek a század derekán is: "... Minden 8,5 ezer lakóra esik egy orvos, 7,5 ezerre egy sebész, 4 3/4 ezerre egy bába, 17 2/4 ezerre egy gyógyszerész, 57 1/4 ezer baromra egy állatorvos..." /2/

Mit érezhet a Göttingából érkező utas, miközben kifut a lába alól a kövezett út, és az őszi sártengerben "a paraszt járhatott közepin az utcának ... fát kötve lábának?" /3./ Látva hazájának, népének elmaradottságát, mit érezhet a világot látott honfi, és mit szándékszik tenni érte? Azért a népért, amely valaha ugyanolyan fejlődőképes volt, mint bármelyik európai ország népe. Már az 1400-as évektől kezdve céhekbe tömörült például, lépést tartva a kor leghaladóbb termelési formájával, de még 400 év múlva is csak ugyanott tart?

Talán már ekkor - szemtől szemben az áldatlan hazai állapotokkal - felbuzog benne a segíteni akarás: oktatni, orvosolni, "mechanikákat" gyártani, gazdaságos meleget osztani - "tízfélének is mestere" lenni - ezt kell itt, most tenni.

Bolyai Farkas a hazaérkezésétől tanári kinevezéséig eltelt négy év folyamán

JEGYZETEK

1. Fogarasi Sámuel: Marosvásárhely és Göttinga. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1974.
2. Mentovich Ferenc: Marosvásárhelyi füzetek III. M.V. 1858.
3. Borosnyói Lukáts János: Régi és Új Vásárhely. M.V. 1836.
4. 9. Szénássy Barna: Bolyai Farkas. Akadémiai Kiadó, Bp. 1975.
5., 6., 7., 8., 11., 13., 15., 16., 19., 21. Bolyai Farkas Kéziratok. Teleki Téka. M.V.
10. Koncz József: A marosvásárhelyi evang. ref. kollégium története. M.V. 1896.
12. Kővári László: Székelyhonról. Kolozsvár, 1842.
14., 18. Bolyai-levelek. Benkő Samu válogatása. Kriterion Könyvkiadó. Bukarest 1975. /Téka/
17. Vállyi János levele Bolyai Farkashoz. Kézirat. Teleki Téka. M.V.
20. Az utazás divatja. Egyed Ákos válogatása. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest 1973 /Téka/
22. Benkő Samu: Sorsformáló értelem. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest 1971.

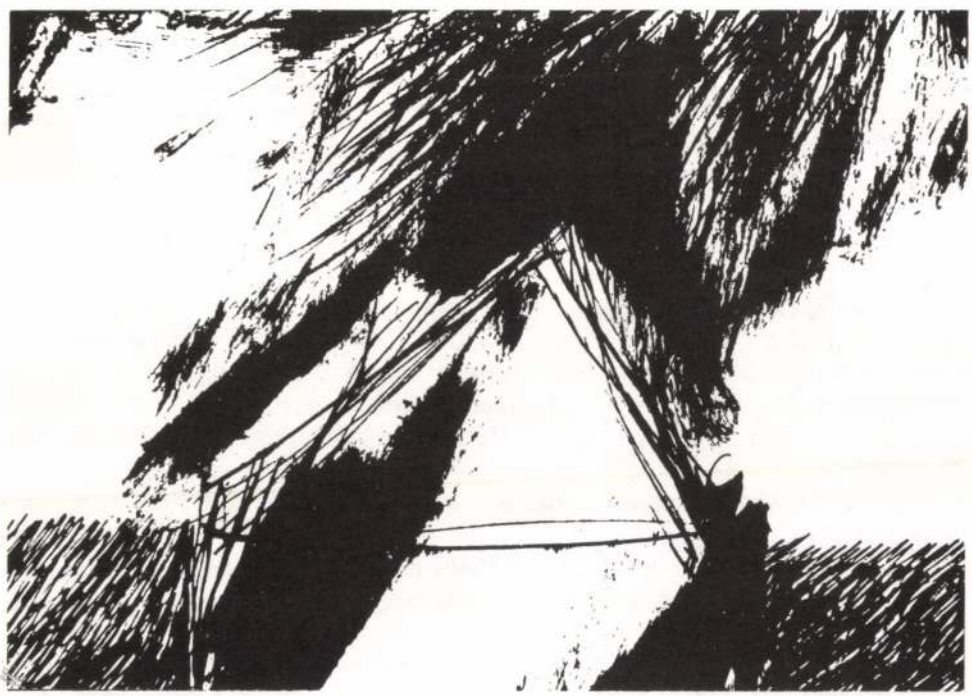

Elek György

"A nagy Kun Kardszag Városa tűz által esett romlásáról" és a megégett városrész újjáépítéséről /1834-1835/

A szakirodalom az alföldi településeknek két alaptípusát ismeri: a régibb, nagy hagyományú halmaztelepülést, és a 18. századtól nyomon követhető modernebb, szabályos osztású, utcás telekszervezetet. Amíg a török világ után újból benépesülő községek az ősibb - eredetileg családonként (hadanként) felépített - halmaz formát követik, addig a kincstár által telepített községekben a másik, a hatóság által támogatott, mérnöki osztással szabályozott településszerkezet a jellemző. A hatóság ugyanis a 18. századtól kezdve a modernebb, szabályosan beépített településforma elterjedését igyekezett elősegíteni, s az újonnan telepített falvak utcáit és telkeit előre kimérette, a halmaztelepüléseken pedig a gyakori tűzvészektől elpusztított részek szabályozását rendelte el, azzal a szándékkal, hogy a további égések után a város más részeiben is ezt a formát valósítja meg. A várt tüzek azonban elmaradtak, s így egyes települések mai képe a halmaztelepülés mellett egy másik településtípus emlékét is őrzi. /1/

A török-tatár-kuruc világ után Karcagra visszatérő lakosok vérségi, rokonsági szervezetben szállták meg és népesítették be a város területét, vagyis a rokon nagycsaládok egymás mellé telepedtek, egymás közelében hasítottak ki maguknak portákat az akkor még bőségesen rendelkezésre álló, beépítésre alkalmas földterületből. A halmazosan települt városrészeket nevezték zugoknak. Györffy István a századfordulón a következő zugokat írta össze Karcagon: Pernyészug, Fanzug, Sereszug, Birizlózug, Kis- és Nagyrétoldal, ezeken belül van a Bundizug és a Nadrágzug. A zugok belsejében a telkek és a házak teljes összevisszaságban állottak. A közöttük lévő girbegurba utcák mellett számát sem lehetne felsorolni a zugok mélyébe vezető zsákutcáknak vagy zugutcáknak, melyeknek rendes utcává alakítására, "kitörésére" csak az 1860-as években került sor. /2/ A települést átszelő szélesebb utak a nagyobb városokba vezető országutak /postautak/ és a csordahajtó utak voltak, melyek a kihajtott csorda növekedésének, illetve fogyásának megfelelően a város belsejében elkeskenyedtek, városszéli végükön pedig kiszélesedtek.

A városi beltelkek méretére vonatkozóan a karcagi tanács 1775-ben azt a határozatot hozta, hogy a vagyoni helyzet szerint három csoportba osztott lakosság részére 750, 600 és 450 négyszögöl nagyságú porta adandó. 1808-ban már erősen mérsékelt területű, 450 és 360 négyszögöles portákat állapítanak meg /3/, de még ezek a telekméretek is túlzottnak tűnnek a későbbi állapotokhoz képest. A lakosság számának növekedésével és a portának kiosztható földterület csökkenésével ugyanis a telkek elaprózódtak, annyira, hogy a nagy égés utáni mérnöki felmérés szerint (1834-ben) már "30 és 35 négyszögöles fundusok is léteztek". /4/ Vagyis igen nagy volt a zsúfoltság. Az egymástól nádkerítéssel elválasztott telkeken állott a lakóház, valamint az ólak, aklok a jószág számára.

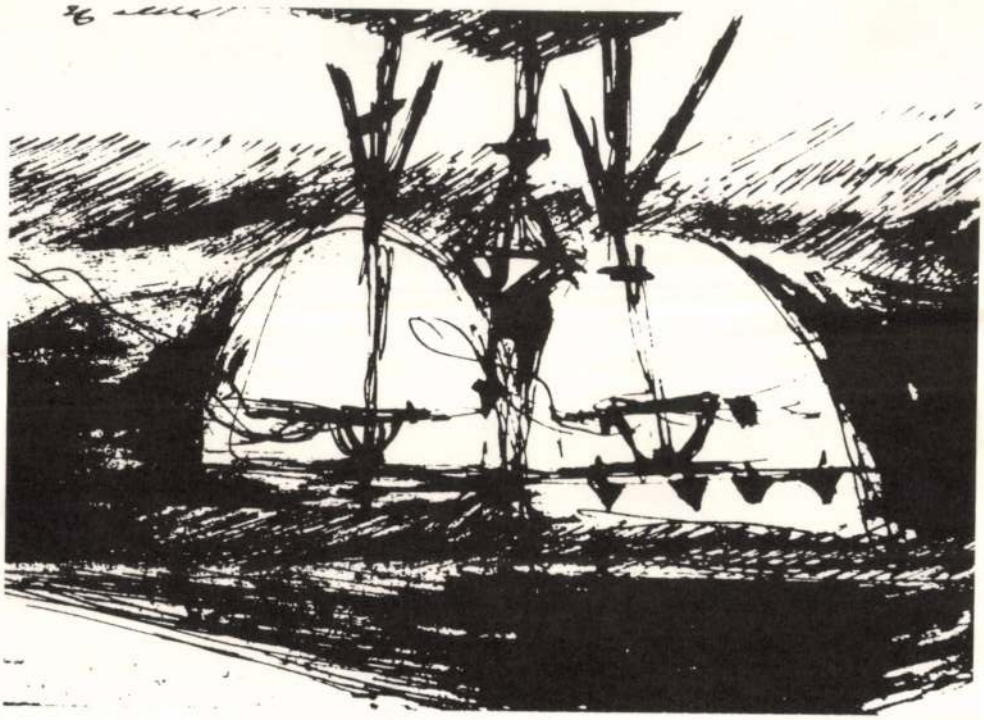

JÁSZKUNSÁG

5

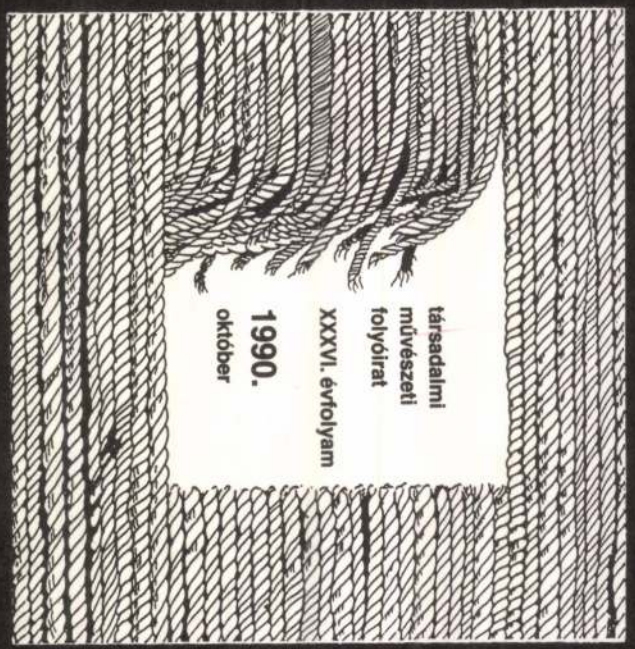

társadalmi
művészeti
folyóirat
XXXVI. évfolyam
1990.
október

Ára: 24,—Ft

TARTALOM

KÖZELKÉP

Buharáj Ravil költeményei 1

Dorkovics Ágnes: „Mit tudsz te rólam..." (elemzés) 11

UTAZÁS

Kőváry E. Péter: Hosszú az út Jeruzsálemig (riport) 14

Ökrösné Bartha Júlia: Boldog barangolás
Belső-Anatóliában (útijegyzetek) 27

Kazáni tatár népköltészet (Körmendi Lajos fordításai) 35

Csuvas népköltészet (Körmendi Lajos fordításai) 38

Bella József: Kína... rizspor nélkül (útinapló) 41

Árpás Károly: Az észtek nemzeti eposza (tanulmány) 49

Kerékgyártó T. István: A meghívás fennáll (esszé) 59

Varga Gyöngyi: Beszállás (dokumentum) 64

ITT VAGYOK HONN

Ötvös László: Károli Gáspár bibliafordításának kiadásai (tanulmány) 72

Oláh Anna: Bolyai Farkas a közjó szolgálatában (tanulmány) 78

Elek György: „A nagy Kun Kardszag Városa tűz által esett romlásáról"
és a megégett városrész újjáépítéséről (1834-1835) (tanulmány) 84

A Hosszú az út Jeruzsálemig című riport illusztrálására
Szabó Barnabás fotóit közöljük.

Ebben a számunkban Reija Remes finn festőművésznő rajzait közöljük.
A reprodukciókat Mészáros János készítette.

A borítót Tóth Sándor rajzának felhasználásával Bíró József tervezte.

TOTH SÁNDOR grafikus

Ára: 24,– Ft

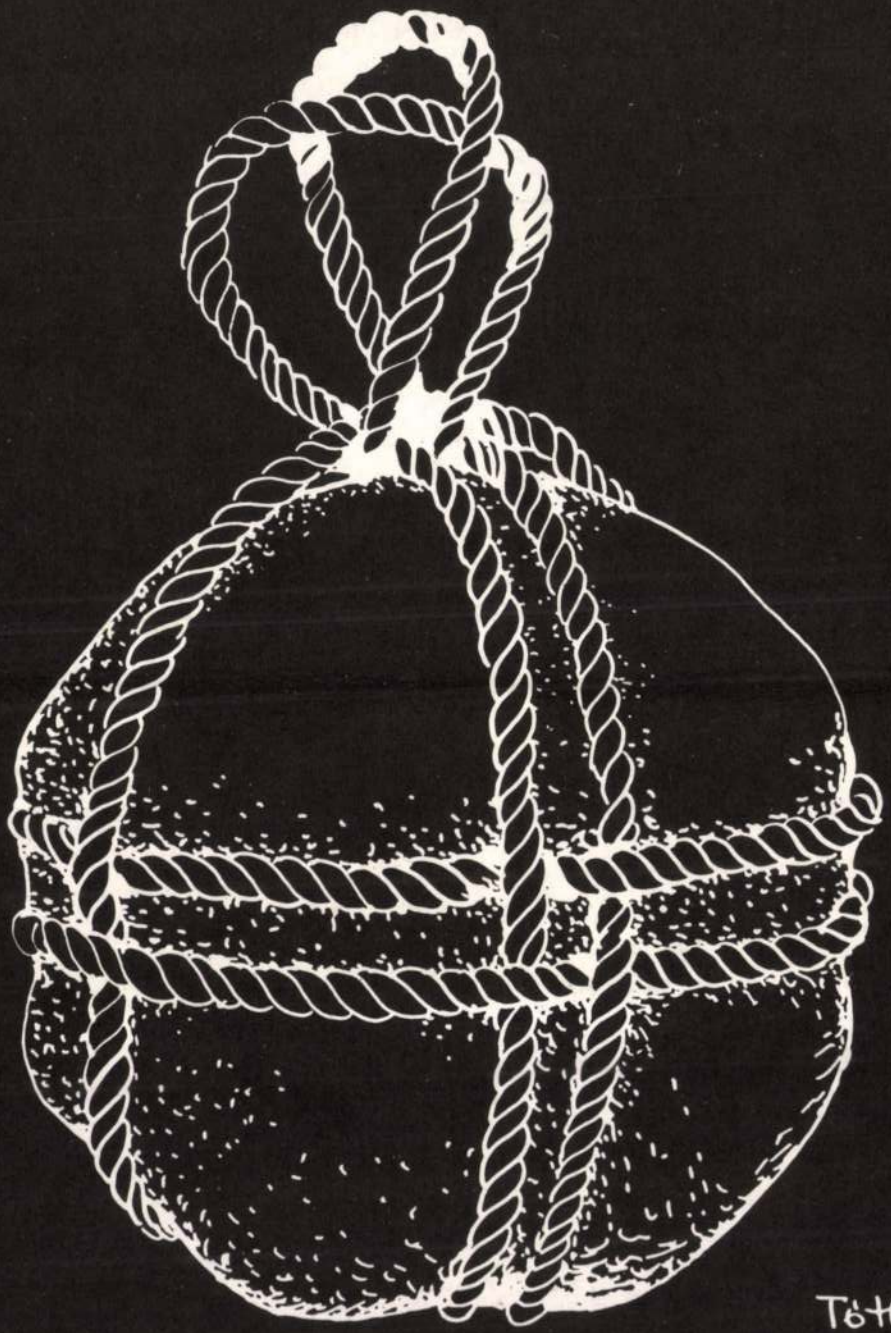

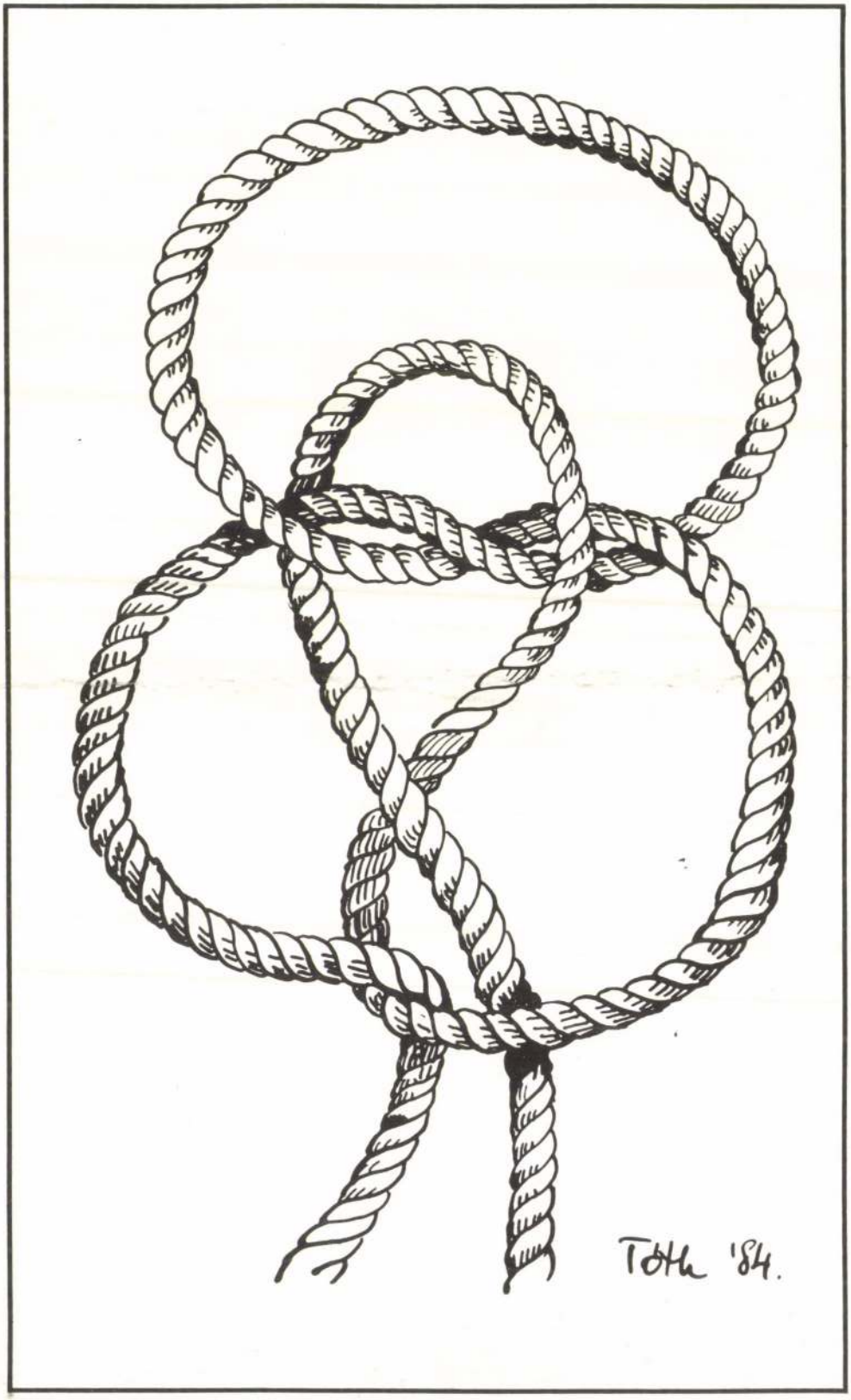
Tóth '84.

JÁSZKUNSÁG

4

nem, minden maradt a régiben, csak dőlt belőle a füst, mintha a "Kalor" a hosszú várakozásban elfelejtette volna, ilyen esetben mit is kell tennie. De addigra Valuska jövendő fészke úgy festett, mint egy csatatér, kormos deszkadarabok borították a padlót, és hamu és hamu mindenütt, ő meg csak kínlódott tovább a gomolygó füstben, friss levegőért a szalonba szinte percenként járva át, s hogy útközben egyszer, végignézve a kényes házikabáton, a konyhában felejtett köpeny is eszébe jutott, már annak sem tudott igazán örülni, amikor fülét - épp ismét a szalon felé haladtában - fellobbanó tűz moraja ütötte meg, s ő visszafordulván megállapíthatta: küzdelme mégsem volt hiábavaló, a "Kalor", mintha a kéményből hirtelen kihúztak volna egy dugót, működik. Az itt is az utcára nyíló ablakról leszedni a léceket, úgy vélte, már a begyújtás elhúzódása miatt sincs elég idő, ezért - az összes ajtót sarkig kitárva hátul - a füstöt az innen is megközelíthető cselédszobán s a konyhán keresztül a folyosóra szellőztette ki, aztán - a kormot inkább csak elkenve rajta - megpróbálta letisztogatni a köntösét, majd néhány percnyi melegedés után, már Harrerné köpenyében persze, egyik kezében ronggyal, seprűvel, lapáttal a másikban szemetesvödörrel Valuska szobájába a nyomokat eltakarítani sietve visszatért. Ha a helyiség a körben álló vitrinek porcelánjaitól és evőeszközeitől, a csiga- és kagylógyűjteményektől meg a faragott ebédlőasztaltól és ágytól Harrerné teremőrletével eddig mintegy az Eszterek családi örökségének a múzeuma volt, akkor most egy megpörkölődött múzeum benyomását keltette inkább, ahonnan a tűzoltók, kissé bánatosan, mert nagy dolguk azért nem akadt, még csak az imént vonultak el, mindent korom és hamu borított ugyanis, s ha valamit mégsem, arról seprűvel, majd ronggyal a kézben, mintha Harrerné átka ülne rajta, ő maga gondoskodott, noha pontosan tudta, nem Harrerné átka mindez, hanem saját izgatottságától, ahogy oda sem figyelve, mit csinál, minden egyes mozdulat után arra fülel, általános megállapodásuk szerint, mely az esti kapuzárás utáni helyzetre vonatkozott, nem épp most kocogtatja-e meg a várva várt vendég a szalon ablakát. Még lesöpörte nagyjából az ágyat, s jól megpakolván a "Kalor"-t, úgy döntött, a haszontalan munkát abbahagyja hát, majd reggel folytatják közösen, azzal visszament a szalonba, fogott egy széket, és odaült a kályhához melegedni. Percenként nézte az órát, hol úgy gondolta, "már fél három", hol meg úgy, hogy " még mindig nincs háromnegyed", attól függően, mi járt a fejében éppen, az időpont hol túl későinek, hol meg túlságosan is korainak bizonyult. Néha biztosra vette, hogy barátja már nem jön, mert vagy teljesen elfelejtette, mit ígért, vagy úgy ítélte, ha már idejében megérkezni nem tudott, az éjszaka közepén semmiképp nem zavarja, néha pedig meg volt győződve róla, hogy még mindig az újságelosztóban ül az állomáson, vagy a hotelportással a Komlóban, ahová betérni éjjeli járatai közben a másik nem mulasztott el soha, és számolgatni kezdte, ha így van, s épp most jutna a dolog az eszébe, vajon meddig tart, míg onnan ideér. Aztán később volt olyan is, hogy sem arra nem gondolt, "már háromnegyed", sem arra, hogy "még mindig nincs négy", mert úgy hallotta, valaki kopogtat az ablakon, gyorsan kisietett hát a kaput kinyitni, kinézett, megállapította, hogy az a bizonyos farsang, a mozi és a Komló magasságában látható világosságból, s egy nagy csapat körülötte ácsorgóból ítélve, tényleg nem maradt el, csalódottan visszatért, s elfoglalta a helyét megint. Megfordult benne olykor az is,

hogy talán míg őt elnyomta az álom, Valuska itt járt, de mert a kopogásra senki nem felelt, nem erőltette a dolgot, és hazament; vagy, töprengett Eszter, mint nagy ritkán megesett, leitatták a "farsangon", vagy - ahová mindennap eljárt - a Hagelmayerben, s szégyellt volna így állni elé. Figyelte a hol vánszorgó, hol meg túlságosan is sokat jelző mutatókat, lefeküdt, felkelt, időnként megrakta a két kályhát, aztán a szemeit dörzsölve, nehogy elaludjon ismét, abba a karosszékbe telepedett, ahol délutánonként Valuska ült. De nem bírta sokáig, fájni kezdett a dereka, sebesült bal keze égett, ezért hamarosan úgy döntött, nem vár tovább, majd nem sokkal utána meg: hogy ha mégis, csak addig, míg a nagymutató a tizenkettéshez ér - amikor egyszer csak arra riadt föl, hogy az óra hét után kilenc percen áll, s hogy ugyanakkor mintha valaki most tényleg megzörgette volna odakint az ablaküveget. Felállt, visszafojtott lélegzettel belefülelt a csendbe, mert ezúttal határozottan meg akart bizonyosodni afelől, hogy nem képzelődik, s hogy nemcsak elcsigázott érzékei játszanak vele megint, de a második kopogtatás minden kétségét eloszlatta, sőt szinte elsöpörte a virrasztás fáradalmait is, így, amikor kilépett a szalonból, és a kulcsot máris előhúzva a zsebéből végigsietett a folyosón, küzdelmes ébrenléte újból visszanyerte az értelmét, s ő olyan frissen és boldog izgalommal ért ki a kapuhoz a lélegzetelállító fagyban, mintha a várakozás végtelennek tűnő órái most már csak arra volnának jók, hogy beszámoljon majd róluk a vendégnek, aki - mit sem tudván arról, hogy nem vendég lesz itt, hanem maga is lakó - lám, fordította el a kapuzárban a kulcsot, mégis megérkezett.

KL: - Hát, ha súlyosabb tárgy nincs magánál, mint a lúdtalpbetétje, és azt se veszi elő ...

- Nem, nem. Tréfán kívül csak néhány kérdést. Először a körülményekről. Biztosan megérti, hogy egy olvasó számára az apróságok is érdekesek. Tehát hogy mettől meddig tartott Az ellenállás melankóliája, s hogy például hol írta. Itt, ebben a padlásszobában?

KL: - Itt kezdtem, igen, és itt is fejeztem be, azazhogy az utolsó hónapokban leköltöztem a földszintre egy másik szobába, mert ott legalább be lehetett csukni az ajtót, itt nem lehet, és pont ez az a hely, az úgynevezett dolgozószobám, ahová minden ricsaj felhallatszik a környékről, de maga is hallja, itt mindig ilyen szörnyű ricsaj van. '85-ben kezdtem az egészet, közben éltem közel másfél évet Nyugat-Berlinben, ott legalább jól be lehetett csukni az ajtót, és ricsaj se volt.

- Nyugat-Berlinben?

KL: - Igen, a Német Akadémiának működik ott egy úgynevezett "Künstlerprogramm" -ja, az ő vendégük voltam, aztán tavaly nyáron visszatértem abból az oázisból, és itt folytattam tovább a mondatokat, azazhogy a földszinten, abban a másik szobában, ahol mint mondtam , legalább az ajtót úgy-ahogy be lehetett csukni.

- Megmagyarázná, mit takar ez a Künstlerprogramm?

KL: - Létezik ott ez az intézmény, a világ különböző részeiből meghívnak hosszabb időre írókat, költőket, képzőművészeket, zeneszerzőket és filmrendezőket, ellátják őket a szükséges földi javakkal, s hagyják őket dolgozni. Európában, úgy tudom, példátlan ez így.

- S ez azt jelenti, hogy németül is kiadták a műveit?

KL: - Ez ilyen közvetlenül nem függ össze ezzel a szervezettel, de ők igyekeznek erejükhöz képest támogatni a publikációkat. A Kegyelmi viszonyokat például az ő segítségükkel jelentette meg a berlini Literarisches Colloquium, egy jobb válogatást tudtunk összeállítani, mint a magyar, mert kivettem két reménytelen szöveget, és megváltoztattam az elbeszélések sorrendjét is. S volt szerepük abban is, hogy a Sátántangó a jövő év elején megjelenik a Rowohlt Verlagnál.

- Akkor most vissza "Az ellenállásra..." . Ön szerint van valami döntő különbség a Sátántangó és az új regénye között?

KL: - Szívem szerint azt mondanám, hogy az ég adta világon semmi, ott is egy rakás mondat, meg itt is egy rakás, dehát nem egészen így van, mert a Sátántangó heroizmusát igyekeztem teljesen kiírtani "Az ellenállás ..." - ból, ebben persze a Kegyelmi viszonyok törmelékei segítettek, elviselni ugyanis az érzelmességet, hiszen valójában másról sincsen szó, mint az érzelmekről. "Az ellenállás melankóliájá"-ban már semmi sincsen a Sátántangót átitató heroizmusból, nyilván emlékszik például a Tangóból a doktorra, ahogy ül az ablaka előtt, és jegyzetel, valójában az egész univerzumot, hogy megőrizze az ép eszét. A kérdés természetesen ugyanaz volt most is, mint a Sátántangó idején, vagyis hogy el lehet-e egymástól különíteni a tényeket és az interpretációkat, és ez a vizsgálat megkövetelte, hogy a szerző, ellentétben a Sátántangóval, a legszigorúbb értelemben egy semleges mezőbe vonuljon vissza. A regény maga, az egész, semmit nem dönt el,

és nem ítél meg semmit, ábrázol egy konfliktust, s mindezt a legmélyebb tisztelettel a prózaírás régi hagyományai iránt. Számomra ugyanis ezek a hagyományok egyáltalán nem problematikusak.

- Igen, eddigi műveiben is érezhető volt ez, bár nehezen lehetett eldönteni, mi a meglepőbb bennük, a konzervativizmusuk, mint tüntető bejelentések arra, hogy Ön erősen ragaszkodik, egy hagyományhoz, vagy a konzervativizmusuk mint provokációk.

KL: - Az elbeszélőművészetnek azért vannak meghaladhatatlan hagyományai, mert az a tárgy, amire a kérdéseink vonatkoznak, meghaladhatatlan.

- Meg tudná mondani, mit ért azalatt, hogy "tárgy"?

KL: - A művészet nem "válaszol" valamire, csupán megfogalmazza a mi örökös kérdéseinket, és kifejezi - elutasítóan vagy egyetértően - azt a kiirthatatlan sóvárgást, hogy ha nem is "válasz", de legalább magyarázat ezekre a kérdésekre, mégis létezzen valahol. Hogy ugyanis miért tesszük föl ezeket újra és újra.

- Az következik ebből, hogy a művészet tehát kutatás volna, nyomozás, felfedezés?

KL: - Bizonyos szempontból igen. Felfedezése annak, hogy újra meg újra lépre megyünk egy-egy vadonatújnak tetsző, ám hamis vigasznak.

- Eszerint tehát a művészet: vigasztalás?

KL: - Ha jól értem magát, és maga is jól ért engem, akkor igen.

A művészet története a vigasztalás története. De nem a hazug vigaszoké.

Köszönöm a beszélgetést.

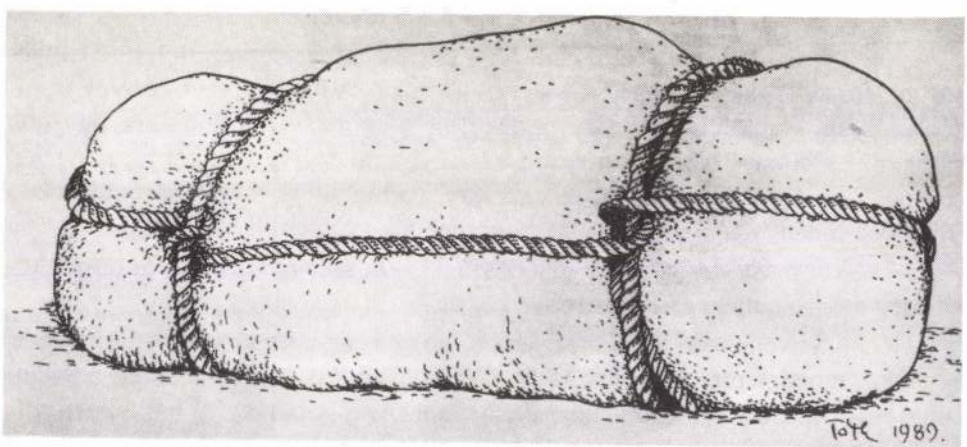

Megkértünk egy civilt, hogy jöjjön el velünk a kövesút felé, ha minket lelőnek, legalább hírt küldjön haza. Kiléptünk a kövesútra, remegve, hogy mi lesz velünk. Szembe es jön velünk egy orosz tiszt lóháton, és azt kérdi tőlem: "Szkolko kilométer Tirgu Okan?" Én ijedtemben nem tudtam szólni, csak felemeltem a két kezem, és mutattam neki ötször, azt jelentette, hogy ötven kilométer, amit meg es értett. Azt mondja: "Szpasziva!", köszönöm, és ment tovább. Erre mi megvígasztalódtunk, hogy nem bántanak.

Vettük az irányt az erdőn keresztül Bákó felé. Ahogy az erdőből kiértünk, egy faluba jutottunk. Itt már szembe mentünk egy részeg orosz katonával, aki járt házról házra, és megállít minket. Azt mondja oroszul: "Ti szoldát?", ti katonák vagytok. Mondom, nem, de szembe jön velem, és azt mondja: "Az inged elárulja, hogy katona voltál." És kérdezi: "Antonescu Bukarestben van?" Mondom, valószínű. "Antonescut agyonlőjük." Mondom, én nem bánom, csak minket engedj el. Erre azt mondja: "Háj pasli le házjáika!" Mi megértettük, hogy menjünk haza a feleségekhez. Így ezt es megúsztuk semmi bántódás nélkül.

Továbbra es a kukoricásokon mentünk, ne találkozzunk velük. Egyszer a kukoricásban ránk lőnek, a fejünk felett repülnek a golyók. Lefeküdtünk, és felénk szalad egy román civil. Meglát minket, lefekszik ő es mellénk. Kérdezem, mi van veled. "Jaj, testvér!" - mondja - "Kivettem a lovaimat kocsival a kukoricásba, és rám találtak. Rám lőttek. De az é lett. A román tisztek mind hazahordták a fát ingyen. Engem hazaengedtek végleg, hogy jó munkát végeztem. Így tevém én le a román katonaruhát végleg. 1938-1945. május 9-ig. Hazaérkeztem, méghozzá jócskán tele pénzzel.

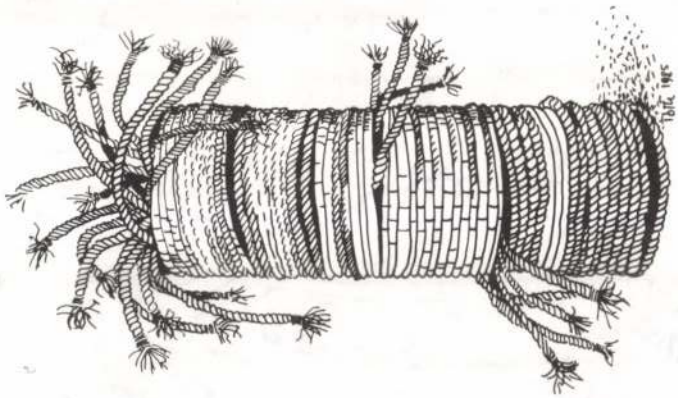

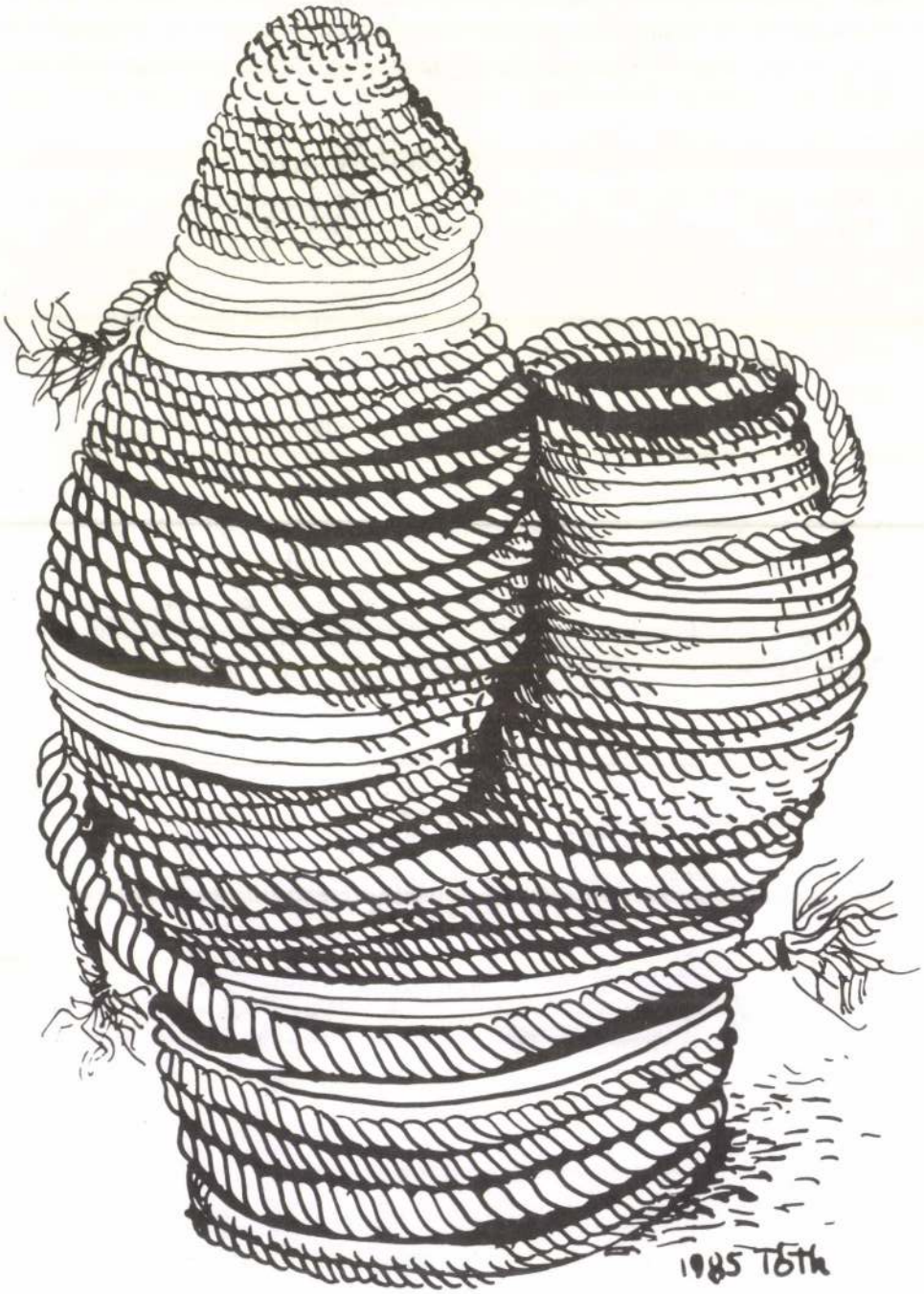
1985 TÓTH

kor a következő héten sem zárták be, mentél lefelé a hegyen, mások jöttek felfelé és kérdezték: na, be van zárva? És akkor mondtad, hogy nincsen. És akkor futás, örvendeztek, hogy még nincs bezárva. Aztán el is felejtették, hogy volt egy ilyen zsuga, hogy esetleg be akarták zárni. Hogy kitől indult el? Ezt máig se lehet tudni. De jó volt, hi-hi, mert óriásit nőtt a forgalom és az elárusítás. Ez egy jó pszichológiai zsuga volt. Ki tudja, hi-hi, kit biztattak fel erre, hi-hi, az elárusítók?...

- Mi nem biztattunk fel senkit, a kereskedelmi igazgatóságtól szóltak, hogy máshova helyeznek minket, mert ezt bezárják. Azért, mert a Bolyai igazgatója felvetette a problémát, hogy a diákok állandóan itt ülnek és nem az órákon. Aztán olyan változat is volt, hogy teázó lesz a Tutun helyén. De akkor más lenne, akkor nem tudom, hogyan tudnánk teljesíteni az eladási tervet. Végül is a kereskedelmi igazgatóság azt a választ adta az iskola igazgatójának, hogy ha majd nem lesz Tutun, akkor máshova mennek, száz méteres körzetben még három cukrászda van, nem szüntethetik meg valamennyit, úgyhogy maradt minden, ahogy volt.

- Azt hiszem, a Bolyai líceumból jött a fúrás, hogy a tanítványok bejárnak a suliból, és nem tanulnak, tekergőkké válnak. A valóság viszont rácáfolt erre, mert a bolyaisták nagy része nem maradt ki a továbbtanulásból, még a sportosztályosok sem, egészen jók az érettségi médiák, és egészen jó iskola a Bolyai. Bizonyíték az is, hogy az idei felvételizők közül egy nagy csomó gyermek jutott be mindenhova, és aki nem jutott be, annál is századokon múlott...

- A bolyais tanárok panaszkodtak, hogy a tanulók ellógnak az órákról. Igaz, megtörtént velem is, hogy bementem délelőtt a Tutunba, óriási zsúfoltság, kértem egy kávét, abban a pillanatban jött egy diák és szólt, hogy a XI. b azonnal menjen vissza történelem órára. Két perc múlva én maradtam a Tutunban és a kiszolgálónő. Viszont: ugyanezzel a bandával történt meg, hogy filmvetítés közben felgyújtották a villanyt az Arta moziban, és megint kiparancsolták az osztályt, akik el is mentek, az ajtó előtt várta őket a tanár. Ha a diákok lógni akarnak, nemcsak a Tutunban lóghatnak.

- Szóval: a tanárok részéről jöhetett a fúrás. Szó volt arról, hogy a főtérre helyezik az egészet, ebből nem lett semmi. Egyszer három napig nem adtak kávét, nem volt meg a működési engedély, de a törzstagok továbbra is következetesen bejártak ide találkozni, beszélgetni. Aztán győzött a józan vagy a számító kereskedelmi szempont, hiszen a városban a legtöbb kávét itt fogyasztják, és a napi bevétel viszonylag magas. A kereskedelmi igazgatóság visszaadta a működési engedélyt.

- Meleg, otthonias ez a hely. Talán a világítás vacak, de ezen lehet segíteni. Szerintem ez maradjon ilyen, ahogy van, így jó. Ha nagyobb, akkor nagyobb tömeget vesz fel, jobban felhígulna, a társaság felbomlik kisebb csoportokra. Nem vagyok arisztokratikus gondolkozású, de ez a társaság így, ahogy van, így jó, vagy így rossz. Ha ennek a jellegét megbontják, ugyanolyan lesz, mint bármelyik vacak kocsma, hova csak beállnak az emberek, tíz perc alatt megisszák a kávéjukat, és elrohannak.

- A Tutun arra kell, hogy ne érezzük egyedül magunkat, és el tudjunk beszélgetni valamiről, találkozzunk valakikkel. Házibulin nem megy, mert ott zaj

van, zene van, smárolás van, ez más kérdés. De itt a Tutunban végre lehet beszélgetni!

- Szóval, valamiféle törzskávéház ez a Tutun, ez a fiatalok parlamentje, ha akarod. Más intézményesített forma a teljes ismeretlenségnek örvend. Kellett egy kávézó, ami a diákoké legyen, ami olcsó is legyen.

- Nekem a fiatalságomat jelenti a Tutun. Azt, hogy nem vénültem meg, nem tokosodtam be, nem lettem tojásfej, azt a Tutunnak köszönhetem. Itt tudom lemérni, hogy hozzá tudok-e még állni a teenagerek kérdéseihez, tudok-e velük beszélgetni anélkül, hogy érződne köztünk az évek távolsága, anélkül, hogy az apáik generációjához, illetve a fölöttük lévő elrothadt harmincasokhoz sorolnának. Szóval, én itt tudom lemérni, mennyire vagyok fiatal, és mennyire vagyok érzékeny egy csomó dologra. Azért hiszem, hogy számomra ez az ifjúságot jelenti, vagy az ifjúság meghosszabbítását. Én ezt veszíteném el, ha bezárnák a Tutunt.

- Miért zárnák be? Maradjon meg a Tutun ilyennek, járjon ide ez a törzsközönség! Ne féljünk a törzskávézóktól, kell ilyen is...

Mindezt az 1976-os esztendő augusztus havának vége felé mondta el egy történész-kutató, egy orvostanhallgató, egy sofőr, egy líceumi diák és az egyik eladósítónő. Néhány nap múlva - mindannyiunk számára váratlanul, hirtelenül, hihetetlenül és tragikusan - hét éves korában megszűnt létezni a Cafe Tutun. Nem enyhít a fájdalmon a helyén létesített, Teázó és Palacsintaboltnak keresztelt, cigarettát és virslit kínáló utód. A kulisszák mögé lesve kerestem a bezárás hivatalos indokait. Sejthető volt: a döntnökök úgy ítélték meg, hogy ez a kávézó így ahogy van, nem jó. A beépített "tagok" fontosabb észrevételei, azaz a főbb kifogások: a törzsgárda túlnyomó többsége magyar; az itt véletlenül - és csakis szám szerint! - kisebbségben létező románság tanulja a magyar nyelvet, és - minő oktondiság! - barátkozik az "alacsonyabbrendűekkel"; itt a fiatalok beszélgetnek, gondolatok ébrednek bennük, és van magánvéleményük - mindez szöges ellentétben áll a magas politika törekvéseivel. Tehát: a felszámolás politikai ügy, sőt: államérdek.

Azóta többnyire csendes és szomorúan kihalt a most már túlságosan tágasnak bizonyuló helyiség. A tizenegy órai nagyszünet végén a diákok egykedvűen baktatnak visszafelé a Bolyai líceumba, kezükben langyos kolbász...

/1989-es utóirat: Hol az a régi jó kolbász?/

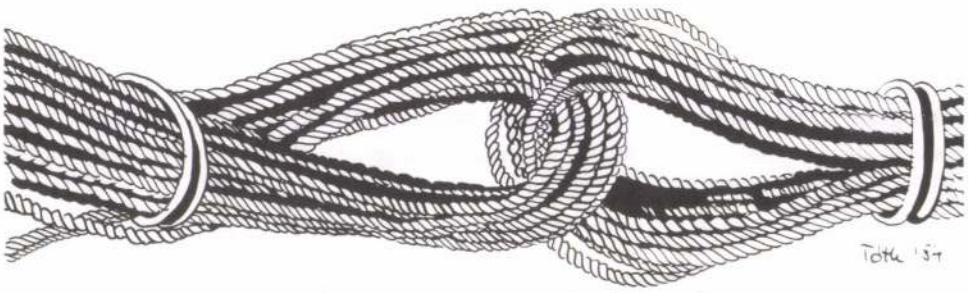

Tóth Sándor, textiltervező művész

Nagy Zoltán: Egy egész meg két fél, Textilbiennálék Szombathelyen.

6.

6 Tóth Sándor: Három emlékoszlop/Three Commemorative Columns, len, kender, spirálszövés, 3 db, 185 cm, ∅22 cm

6

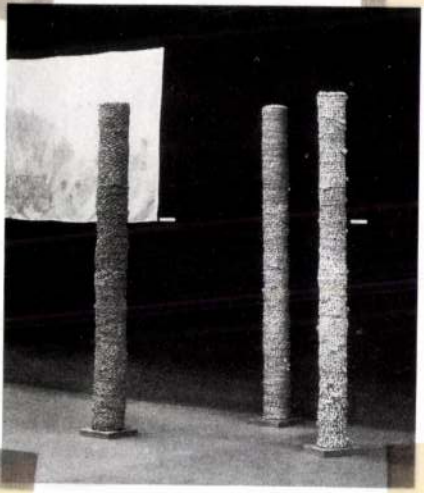

Művészet, 1988., 11-12, 38-old.

az 50-es évek
annyira szűk
vetlenebb mun-
sikolás közben
egőrizni a há-
t; hogy a pik-
nép) vagy Elv-
vagy közönyös
ofőrökből állt;
kádernek kel-
val a zászlóci-
ar dramaturgia
a gyengébbek
sintás), akkor
om, hogy tet-
író *Kapás De-*
van monda-
t már a sok-
el bizonyított-
pergő rit-
cseh újhul-
rendezett,
ői munkája
Ferenc nem
figurát, de
honti Ildikót
az ember,
tletes belső
ott a képer-

dnám feled-
ilmből, ami
ányzik.

veg nélküli játékokkal halmozta tele az előadást, a konfliktusok kisszerű realitását egy abszurd bohóctréfához közelítve. A mérleg egyik serpenyőjében egy klasszicizált romantikus, a másikban egy abszurdizált kisrealista. Shakespeare-ben kifejezve: mintha a Szentivánéji álom lenne kettébontva: a tündéri-arisztokratikus, illetve a mesteremberekről szóló részre.

Mindkét előadás megfelel a maga vállalta stiláris eszményeknek. Ha mégis a pesti színházi Gothár-rendezést érzem jobbnak, korántsem csak azért, mert ezt (az egész közönséggel együtt) végighahotáztam. Hanem precíz, minden apró részlet közt kapcsolatot teremtő kidolgozottsága miatt.

jelzésként
ban. Az
vény ilyen
nem a tö
viszonyai
színpadi
műgondda
gószínpad
munkája.

Gothár
ha éppen
a jellemv
tuációs b
közelítvér
lekmény
folyamatá
len ötlete
mattá rer
ségről, m
felvonás
meg a m

MH SAJTOFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Tóth Sándor,

ÉLET ÉS IRODALOM

1984 MAR 3 01

1021

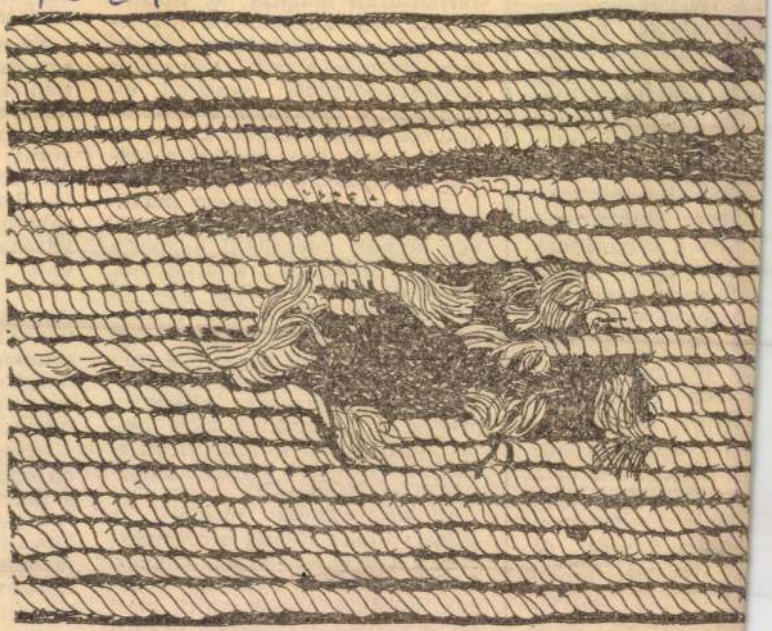

Tóth Sándor: Seb

A Szolnok Városi Művelődési Központ
szeretettel meghívja Önt
1993. december 17-én (pénteken) 17 órára

Tóth Sándor

iparművész

kiállítására

Megnyitó beszédet mond:

Körmendi Lajos

író

a Jászkunság főszerkesztője

❖

A kiállítás megtekinthető: 1994. január 09-ig

a VMK II. emeleti Galériájában, naponta 13—18 óráig

TÓTH Sándor ifjú

CIFI Nyomda Kft. Szolnok

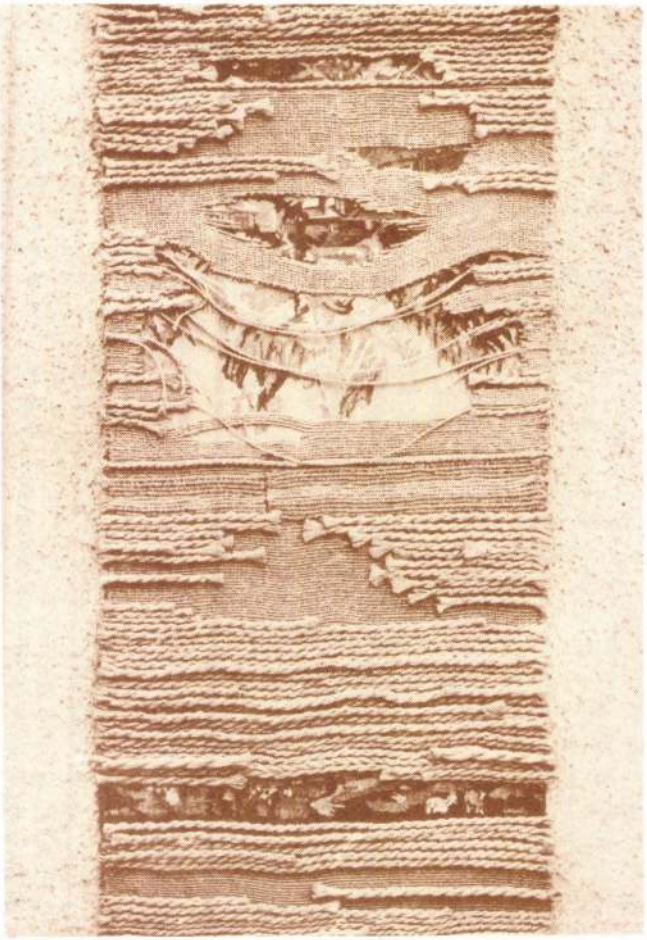

Meghívó

Tóth Sándor, grafikái

—: Heti ajánlat

Új Tükör, B p., 1986. máj. 18.

4.

XXIII/20

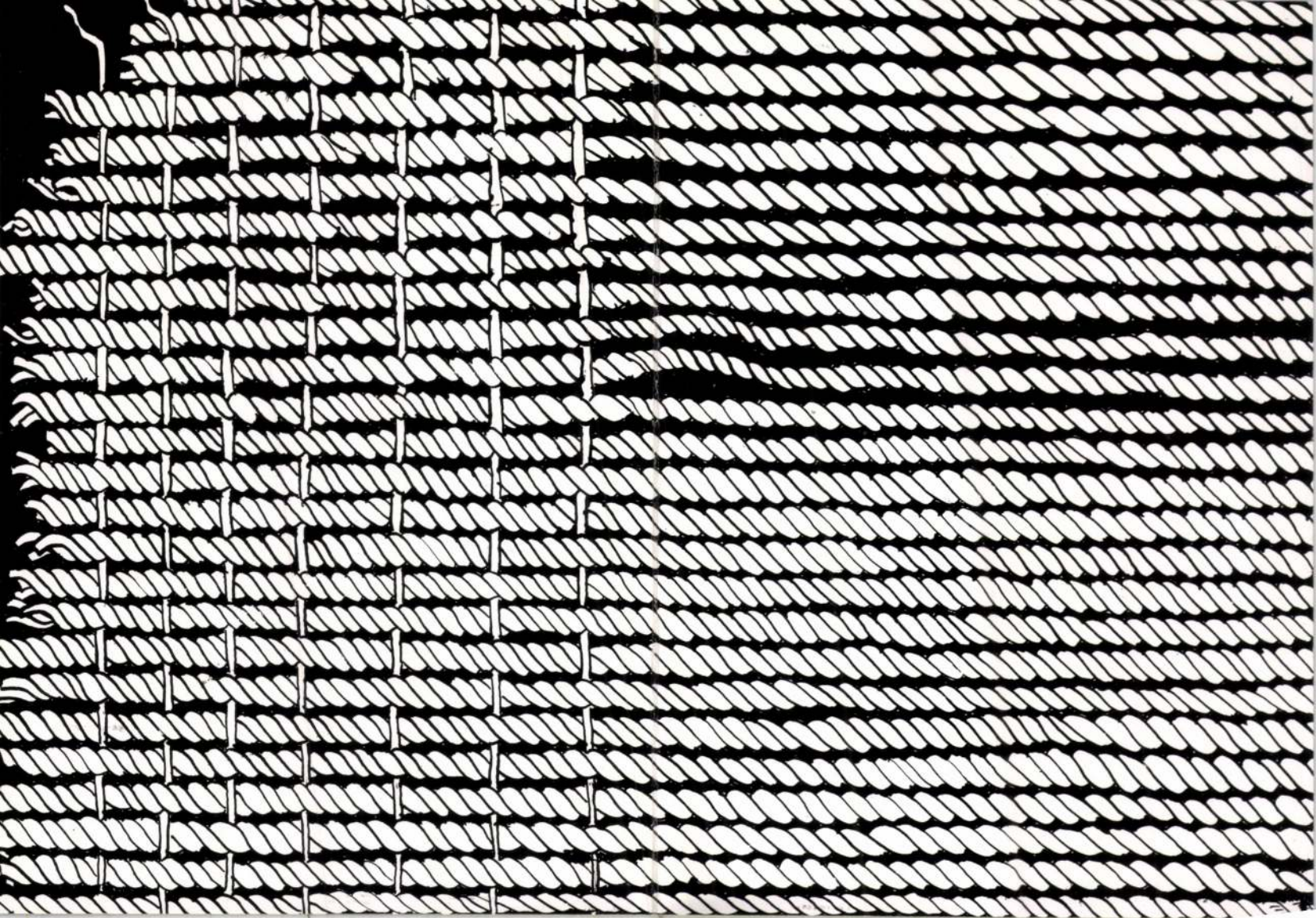

TÓTH Sándor

VIGADÓ GALÉRIA
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

MT REKLÁMIRODA

A Vigadó Galéria
tisztelettel meghívja Önt

TÓTH SÁNDOR
textilművész

kiállításának megnyitójára
1995. június 8-án 17 órára
(Budapest V., Vigadó tér 2.)

Megnyitja:
Wehner Tibor
művészettörténész

A tárlat megtekinthető: június 8-tól június 25-ig
hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig.

Tóth Sándor

Művészi textíliák

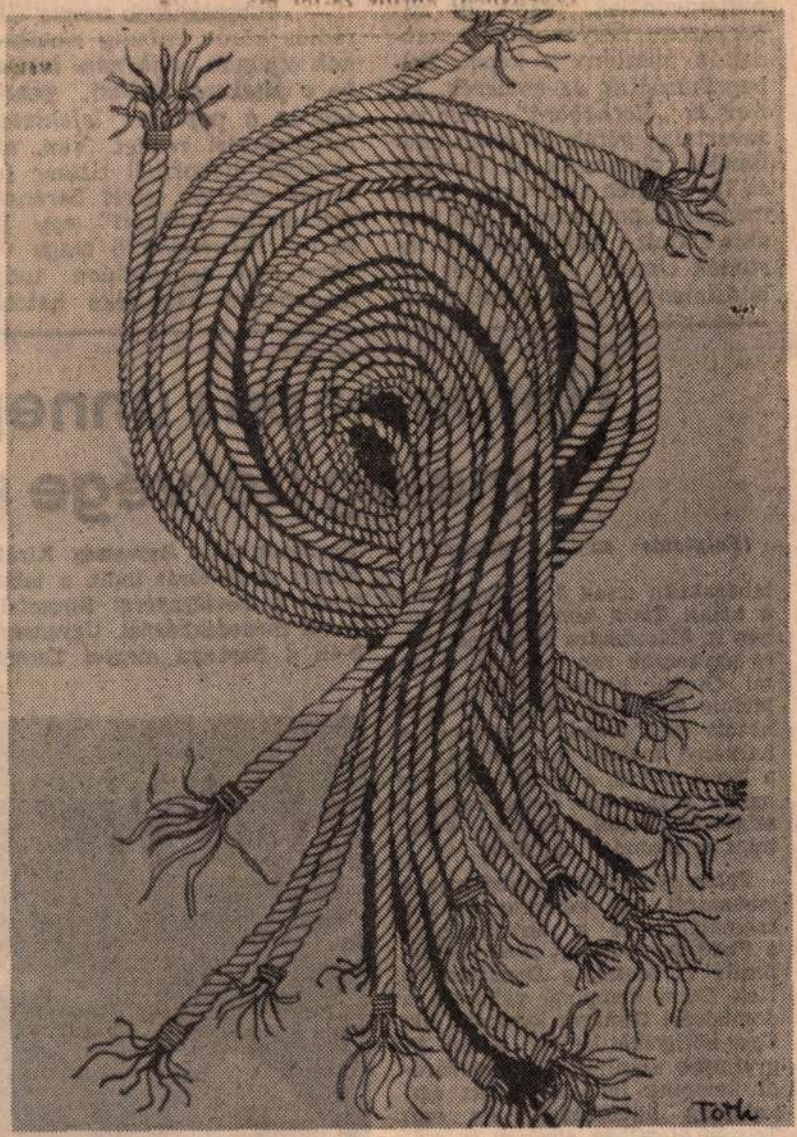

Tóth Sándor textiltervező kiállítása pénteken nyílt meg az Ernst Múzeumban. A tárlaton szövött-fonott faliszőnyegek, textilszobrok, minitextilek és tollrajzok láthatók

MTI Fotó: Földi Imre

(Folytatás az 1. oldalról.)

taházakban (csak 3-án), valamint a tokaji Tisza kemping faházaiban is. Másodikára és harmadikára ugyancsak van még hely a tatai Öregtó kempingjében és a Malom Szállóban. Május 1. és 3. között még fogad vendégeket a harkányi fogadó, a turistaház és a Hotel Dráva, a pécsi Mandulás motel, a mohácsi Hotel Csele, a szigetvári Hotel Oroszlán, valamint a sikondai üdülőház.

Tolna megyében szabad még a szekszárdi Sió kemping néhány lakosztálya és a turistaház, a a Fadd-Domboriban lévő Hullám Szálló és Motel, a Dunaföldvári Kék Duna kemping, valamint a dombóvári Gunaras kemping. Aki *Eger* környékét kedveli, annak figyelmébe ajánljuk a szilvásváradi kemping faházait és az egri kemping üdülőházait. Az egri Tourist Hotelben elsejére és másodikára van *még* szabad szoba.

A Tourinformtól kapott programajánlataink: *május elsejére:* Természetbarát Szövetség Király Albert emléktúrát indít, a találkozás a kevélynyergi Stromfeld Aurél menedékháznál. Ugyancsak 3-án a Baranya megyei Termé-

SZOT-DÍJASOK, 1983

Portrévázlat Moór Mariannról

Moór Mariann rendkívül korán kezdte a színi pályát: 14 éves volt, amikor Ranódy László rendező rábízta *A tettes ismeretlen* című filmjének női főszerepét. Ettől kezdve számos film- és televíziós szerepet játszott, többek között *Az ember tragédiája* televíziós változatának Éváját Szinetár Miklós rendezésében. A színpad csak később hódította meg. 1965-ben végezte el a Színház- és Filmművészeti Főiskolát, és vidékre, a kecskeméti Katona József Színházhoz szerződött. 1969-ben az ország első színháza, a Nemzeti Színház hívta, és hűséges típus lévén immár másfél évtizede ennek a színháznak a tagja.

Pályáját naívaszerepekkel kezdte: előnyös megjelenése, alkata, hamvas bájossága erre predesztinálta. Julika volt Molnár Ferenc *Liliomában* és Melinda a *Bánk bánban*. Színészi fejlődésére talán az lehetne a legjobb példa, hogy egy mai Bánk bán előadásban Gertrudist kellene játszania — nem az eltelt idő miatt, hanem a színésznő belső érettsége, alkatának változása miatt. Hamar kiderült ugyanis, hogy Moór Mariann szépsége mögött több van, mint egy fiatal lány naív bája: humora van, szenvedélyes temperamentuma, drámai ereje és némi harcosság, amely negatív szerepek eljátszására is alkalmassá teszi. Ennyi adottságot kár beskatulyázni egyetlen szerepkörre, ahogy számtalan filmjében tették. Moór Mariann ugyanis nem naívaalkat. Erőteljes drámai színésznő, akinek külső adottságai belső képességekkel párosulnak. Szerencsére az utóbbi évek során alkalma nyílott a Nemzeti Színház színpadán ennek bizonyítására is. Sütő András *A szuzai menyegzőjében* igazi drámai szerepet kapott: Roxánét, a tragikus sorsú Dareiosz király özvegyét. Moór Mariann alakításában ez az uralkodásra termett királynő számításból, női ravaszságból megy hozzá a hódító Nagy Sándorhoz, akit a nászéjszakán megmérgez: női csellel vet véget egy nagyratörő álomnak.

Legújabb szerepében egészen másfajta asszonyt alakít. Spiró György *Esti műsor* című darabjának hősnője tipikus mai asszony átlagkörülményekkel: férjjel, kétszoba összkomfortos lakótelepi lakással, használt Trabanttal és televízióval. Ez a színpad közepén elhelyezett készülék meghatározza Spiró alakjainak életét, helyzetét, sőt még a szövegüket is: a szereplők ugyanis rögtönözve reagálnak az egész előadás alatt működő televízió esténként változó műsoraira. Kétségtelen, hogy a Nemzeti Színház színpadán szokatlan ez a vállalkozás, hiszen színészeink cseppet sincsenek felkészülve erre a fajta színjátszásra. Moór Mariannról azonban kiderül, hogy remekül tud rögtönözni, s a férjét alakító Nagy Zoltánnal együtt parázs veszekedésekkel és váratlan bemondásokkal tarkítják az esti televíziózást. Ez az átlagos pesti nő a maga kisstílűségével, korlátoltságával, apró-cseprő ügyeivel és felszínes kis életével rendkívül ismerős típus: itt él közöttünk. Moór Mariann legfrissebb szerepében is azt bizonyítja, hogy a kezdő évek szép színésznőjéből mára jó színésznő lett.

75 éves a XX. század mérnök-festője

Vasarely

Vásárhelyi Győző, akit a világ Vasarely néven is-

szetet a környezetkultúrába integrálja, s ezzel lehe-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Tóth Sándor Munkácsy-díjas szobrászművész
KELET-MAGYARORSZÁG
1983 MÁJ 07

A harmónia művésze

Tóth Sándor szobrász kiállítása a Jósa András Múzeumban

Tóth Sándor Munkácsy-díjas szobrász, mintegy *330 alkotását* láthatjuk a Jósa András Múzeum április 15-én megnyílt kamara-kiállításán. A művész *három évtizedes* szakmai munkásságának műfajokban is gazdag állomásairól ad vázlatos áttekintést a kamaratárlat.

A szakmai és a közvélemény elsősorban érmészként tartja számon Tóth Sándort, most szinte meglepetésként hatottak — sorozatban kiállítva — kitűnő plasztikai érzékkel megformált szobrai, közöttük is a mély emberismeretről tanúskodó portrészobrok.

Mindig is tudtuk, hogy a sokat dolgozó, termékeny alkotók közé tartozik, de ezzel a kiállítással szemünk előtt vált érzékelhetővé szorgalma, alkotói pályáját tudatosan formáló művészarculata. Alkotói teljessége érmein, plakettjein valósul meg, ezekkel a tenyérbe zárható jelképekkel, mindazt ki tudja fejezni, amit az *európai kultúrából magába szívott történelmi örökségként és szakmai ismeretként.*

Hazánkban nincs nagy múltja az éremművészetnek, jószerint, a harmadik szobrászgeneráció műveli. Az Éremkedvelők Egyesülete, amely a művészet terjesztését, megkedveltetését tűzte ki céljául — is csak 1905-ben létesült, a három évvel korábban — inkább tudományos céllal — megalakított Magyar Numizmatikai Társaság nyomdokain haladva. (Mindezek mellett érdemes megjegyezni, hogy az új éremművészet klasszikus hazájában Franciaországban is csak 1890 óta adtak helyet az éremnek, plakettnek a nagy állami művészeti gyűjteményekben.)

A kezdetek óta eltelt évtizedekben legjobb szobrászaink emelték rangját, és tették sajátosan „magyar" szobrászi kifejezési formává az *éremplasztikát.*

Az ábrázolás gazdagsága és a mintázás rendkívüli finomsága — a francia éremművészet értékeinek, tanulságainak felhasználása legjobb érmein kimutatható. Messze eltér attól a bécsies éremstílustól, amelynek hagyományai máig nyomot hagytak érmészeink többségének alkotásain. Persze ezek a hatások nem közvetlenül jelentkeznek, hanem korábbi kiváló érmészeink örökségének továbbvitelében — *Beck Ö. Fülöp, Ferenczy István, Ferenczy Béni, Reményi József.* —. Mestereinek vallja *Pátzay Pált, Bortnyik Sándort, Borsos Miklóst* és *Somogyi Józsefet.* Elmélyült természettanulmány és mértéktartás jellemzi.

Magas szintű *mesterségbeli tudás, a megmunkálandó anyag feltétlen tisztelete* éppúgy sugárzik klasszikus szépségű *szobraiból, lemezdomborításaiból,* mint lélekláttató *emberismerete.* Más munkáin egyszerűsödés, formai redukálás „az elhagyni tudás folyamata" figyelhető meg új szépségeszmények meghódításaként.

Az alföldi festőiskola hagyományait felmutató festményei arról is meggyőznek bennünket, hogy a *színek öröme* a szobrászt is áthatja. Rajztanulmányai szabatos rajzolói készségének látletei.

Figyeljük meg, érmein mennyire „kitapintható" a modern ember egész kálváriája, ereje s gyengesége. Témájához mindig megtalálja a *legkifejezőbb, legsűrítettebb tartalmat hordozó jelképeket (Chemizálás, Pres, Drog, Abortus, Terror, Dante pokla* c. érmek). Több kötöttséget jelentő emlékérmein — a megbízók kívánságaihoz alkalmazkodva — is tud eredetit, egyénit alkotni. *Művésztársakról, családtagjairól* készített érmek a sablonoktól való megszabadulást jelentik számára, *friss ösztönös művészet érzetét* tudják bennünk kelteni. *Emlékpénzein* szakmai *pontosságát* csodálhatjuk.

El tudja hitetni velünk, hogy az éremplasztika szobrászi nyelvének nem az egyik

Erato

kifejezési formája, hanem *érdeklődésének, alkatának legmegfelelőbb, énjének legbensőbb művészi megnyilatkozása (Giorgio Vasari, Dante, Beatrice, Fráter György, Milom Péter* stb. c. érmek). Intellektusának ragyogó sziporkái a kis méretű érmek (adress-érmek, újévi üdvözletek) — és nem kevésebbé a szakmai bravuré is. Szinte tobzódik a játékos ötletekben, reneszánsz életöröm támad fel bennük szemünk láttára.

Sokoldalú művészi tevékenysége túlnőtt az országhatárokon. Olasz, német, bolgár, lengyel és szovjet érmei —, 1974-ben a firenzei Giorgio Vasari éremverseny III. díja, VI. Pál pápa ezüstérme, a szabadkai városi tanács díja és több hazai megbízás, díj (a Magyar Nemzeti Múzeum által meghirdetett jubileumi 200,— forintos pénzérempályázat nyertese) — méltán bizonyítják ezt. Műveit számos múzeum őrzi. Munkásságának elismeréseként 1982-ben Munkácsy-díjat kapott.

Tóth Sándor alkotásaival, három évtizedet felölelő munkásságával a legfontosabbat nyújtja számunkra, amit leginkább nélkülözünk, *a megalkotott harmóniát, a megteremtett egyensúlyt.*

Muraközi Ágota

Fotó

ÖKÉR

va a
ehe-
llat-
olk-
Tör-
neg-
un-
ról
zét-
és
dó

val-
to-
ra-
ri-
sé-
sé-
g-
a
a,
n-
e-
a
tt
y
-
-
-
-
-

A rendezés koncepciója nem egészen világos. A tér eleve alkalmatlan arra, hogy tematikus sorrendben helyezzenek el benne fotókat. Összességében kifli alakú, de a kiflin belül még külön kerengők zavarják össze a gyanútlan látogatót, aki egy-egy térrészlet megtekintésekor soha nem tudhatja, vajon jó irányba indult-e. Arról nem is beszélve, hogy az ember nem kezdi el a közepén enni a kiflit, márpedig a kiállítás éppen a kifli közepén kezdődik. A helyzetet tovább bonyolítja, hogy a tematikában a naptárhoz kapcsolódó ünnepek keverednek az életesemények ünnepeivel, és ezt fűszerezik az egyes személyiségeket bemutató képek. Ezzel tetőzik a koncepció és térbeli zűrzavar, és a látogató, elvesztvén a fonalat, nyugodtan átadhatja magát a szemlélődésnek.

A kiállítás címe — Keserű gyökér — egyszerre utal a húsvéti lakoma egyik rituális kellékére, amely a zsidók hányattatásaira emlékeztet, és a mai zsidó identitás múltból táplálkozó gyökérszálára. Kárpátaljára ötven év után először rabbi került. A hagyományos kultúra sok eleme eltűnik ugyan, de a közösség új lehetőséget kapott a túlélésre.

MIKES ÉVA:

Kazetta, CD

Emlékek bálja

■ Szeretem Zoránt. Mostanában szomorú vagyok.

E kettő most jól összesimul egy lemeznyi hangulatban.

Nem tudom, hogy csinálják a régi nagyok, hogy még mindig jók, ugyanolyan jók, kicsit még jobbak, mint régen. Még jobbak, annyival, amennyit a megszerzett tapasztalat, megszenvedett élet, öröm és bánat, kín és szerelem, csalódás és öröm érlelt rajtuk. Előadásmódjuk ezért gazdagabb, mélyebb, mindentudóbb, hangjuk pedig nem veszít hatásából. Koncz Zsuzsa szép és szuggesztív, elvarázsolja a hallgatóságot, nézőket, még inkább, mint régen. Presser szomorúan, szívfájdítón dörmögi busongó dalait, Bródy őrzi tinis báját, Kovács Kati színes és felkavaró, Zorán pedig megtanult énekelni, kiköpte a gombócot és eldobta az orrdugaszt. Stílusát megtalálta régen, amikor leült, maga elé nézett, és mélázva dúdolni kezdett. Magának. Meg a gitárjának.

Zorán most tíz dalt mond el. Első hallgatásra azt gondoltam, túl egyhangú, túl egyforma ez a lemez. Aztán több dolog történt. Mint mindig, ha zenéről írni akarok, ezerszer meghallgatom, hogy enyém legyen a hangulata. Közben beleszerettem a záró, címadó dalba. Aztán a többibe. A „régimódi dalokba". Meg végiggondoltam Zoránt. Mit is várnék tőle mást? Vad táncdallamot? Romantikus szerelmi őrjöngést? Harsogó dallamokat? Kiabálást? Új ritmusokat? Zorán ilyen. Beszélve énekel, énekelve beszél, mesél, gondolkodik, töpreng, halkan döngicsél, meditál. Ez az ő stílusa, ezt tudja, ez neki való, ezzel a mienk, ezzel bújik be a bőrünk alá. Zorán a halk, a szelíd, a nyugalmas, az elmerengő és elgondolkodtató. Presser pedig, aki ötöt írt a tízből, pontosan tudja ezt. Neki írt, olyat, amilyen ő maga is. Zoránost-Presserest. Szomorúak ezek a dalok, de hisz mi is azok vagyunk többnyire. Csalódottak, szorongók, kiábrándultak, búcsúzkodók, néha, átmenetileg, boldogok. Aztán mindent elvesztünk, s „Ami elvész, fáj nagyon."

WEHNER TIBOR:

Tárlat

Szövődnek a dolgok

■ Az „eleven textil" évtizedének meghatározó jelentőségű művészegyéniségeit felsorakoztató, az ágazat, a műfaj megújítóinak portréit megrajzoló, 1980-ban megjelent könyvében Frank János azt írta Tóth Sándor munkásságát elemezvén, hogy ez a művész hűséges a hagyományos anyagokhoz és megmunkálásmódokhoz, s hogy ragaszkodik a nyers, festetlen kenderhez, jutához, szizálhoz. A magyar textilművészet forradalmának krónikása regisztrálta azt is, hogy a színtelen, s mégis számtalan árnyalatban játszó Tóth Sándor-alkotta faliképek szelíd domborművekként jelennek meg, s a kisplasztikák — mintegy szürrealisztikus atmoszférát teremtvén — üreges formákként szervezik a teret.

E jellemzés megszületése, közreadása óta pontosan másfél évtized telt el; az idő múlásával az „eleven textil" klasszicizálódásának korszaka köszöntött ránk, az apróbb lépések, a lassúbb változások, a sokoldalúbb kutatások, az aprólékosabb megfontolás-kényszerek periódusát éljük. Tóth Sándor a Vigadó Galériában közönség elé tárt régi-új műveivel, az elmúlt tíz évben született alkotásaival egy szívós következetességgel felépített és követett alkotói programról vall: textilplasztikái szervesen kapcsolódnak a hetvenes évek kompozícióihoz, megőrizték, de ugyanakkor elmélyítették a jelenségszinten manifesztált gondolatiságot. Ezúttal nem kerültek a paravánokra faliképek, és nem kaptak bemutatóteret a különös-leleményes kötetek sem: csak textilszobrok szerepelnek ezen a tárlaton a grafikák — a rajzok és a kollázsok korántsem mellérendelt szerepű — együttese társaságában.

A csőszerű formák, a talán kasokra, burkokra és furókra-bunkókra emlékeztető alakzatok kapcsán a paraszti világ tárgyaira, eszközeire hivatkozhatnánk és organikus formációk — például kaktuszok, virágok — emlékképeit, áttételes fogalmi és vizuális foszlányait idézhetnénk meg. A textiltárgyak természetesen funkciótlanok és különállók: semmi közük eszközökhöz és célszerű tárgyakhoz, s lényegük nem valamifajta rekonstrukciós szándék realizálása, és nem is valaminek a leképezése, megjelenítése. A Tóth Sándor-kompozíciók asszociatív utalásrendszerében felmerülnek ugyan bábu- és fallosszerű formák, de leginkább talán — az általánosságok szférájába lépve — a torony-idézések nevezhetők meg. (Zárójelben jegyezzük csak meg, hogy ha Tatliné az orosz, vagy a szovjet torony volt, akkor Tóth Sándoré a magyar: kicsi, mokány, tömzsi — semmi vakmerő magasbatörés —, be-behorpadva vagy meg-megvastagodva már-már önmaga toronyszerűségét szünteti meg.) A textilplasztikák szemlélése, vizsgálata, analizálási kísérlete során tehát mérlegelnünk kell a vertikális hangsúlyok fontosságát és jelentőségét, a furcsa arányokat, a megmegdöccenő ritmusképleteket, az építkezésmódot — a fonott és a spirálisan szőtt matériát —, figyelnünk kell az anyagokra és az anyagfelületekre — a textúrákra és a faktúrákra —, a szétugrasztott, egykor teljes-volt formákra, a feszültséget oldó felvágásokra, a zártságokra és a nyitottságokra, a bezáruló és a kinyíló rendszerekre. A szakadáshoz vezető feszültségekre és a biztonságos konstrukciókra, az összefüggésekre. És talán tapasztalati úton is érzékelnünk kell, kellene a puha bolyhosságot és a kemény, merev szálak által keltett szúrósságot, s ugyanilyen fontossággal a lágyság és a durvaság, a gyengédség és a keménység közötti átmenetek területeit, közegeit. És ha számba vettük e mű-jellemzőket is, akkor valóban csodálkozva összegezhetjük tapasztalatainkat: ezen érzékenységeken, bumfordi finomságokon, visszafogott anyag-gazdagságokon, forma-fantáziákon túl ezek a munkák nem próbálnak rádöbbenteni semmire, nem szeretnének felismertetni semmit és nem közölnek kódolt információkat sem: lényegük a tartózkodó létezés, a hallatlan nyugalmú megjelenés, az önértékű térbe illeszkedés.

Ugyanez a tűnődő, meditatív szemlélet, ugyanez a sejtésszerűségekben villódzó atmoszféra-sugárzás lengi át az aprólékosan megrajzolt, vonalakból szőtt grafikákat, amelyek mi mást jeleníthetnének meg, mint textilplasztikákat, fonalkötegeket, és ugyanez az érzékenység élteti a régi okiratokkal, szerződésekkel, receptúrákkal, levelekkel ötvözött-gazdagított, izgalmas kollázsokká szervezett, a múltra (is) hivatkozó grafikai lapokat.

Akár a textilplasztikákat, akár a rajzokat, akár a kollázsokat szemléljük — talán a művész szándékaitól függetlenül, talán azokkal összhangban — bombasztikus közhellyel vívódunk: szövevényessé szövődnek a dolgok. S miközben döbbenten és töprengve nézzük ezeket a teremtményeket, felismeréssé érik: lényegében nem változik semmi, ám közben könnyedén és súlyosan pereg, pereg a megfoghatatlan idő.

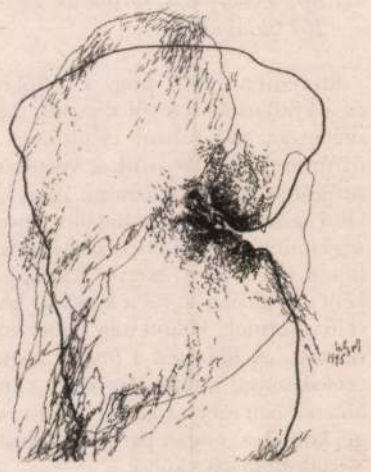

Sulyok Gabriella rajza

BOZSIK PÉTER: **Könyv**

Kávai M.: Emlékversek

■ *(Vár ucca tizenhét könyvek 2., 1994.)*

Talán nem árulok el titkot, ha elmondom, hogy ilyen nevű szerző nem létezik a magyar irodalomban; illetve hát mégis. Szóval Kávai M. egy alteregó, Ladányi István alteregója. Mint ahogy az gyanítható is annak, aki föllapozza a kötetet, hiszen az első nyolc vers a szerző valódi nevén van jegyezve. De mi a szerepe, mi lehet a szerepe az alteregónak? A költő egy idő után elkezdte szégyelleni, hogy verseket fabrikál ahelyett, hogy „komoly dolgokkal foglalkozna"? Vagy inkább így próbál mítoszt csinálni magának, magából? Esetleg skizofrén? Azt hiszem, egyik sem igazán. Vagy mindegyik egy kicsit; valójában mégis az indokolta, indokolhatta Ladányi Istvánnál az alteregó létrejöttét, hogy el akarta távolítani saját személyétől a verset. Azt akarván ezzel jelezni, hogy semmi közöm ahhoz az alakhoz, aki bennem, általam verseket ír, élhessem csak én a magam kispolgári életét, a felelősség meg legyen ezé a Kávaié! Hát ez bizony ellentmondás a javából. Hogyan is vall erről maga az alteregó a könyv elején? „Régi könyvek mintájára mentegetőzéssel kezdem. Nem kell különösebb logikai bukfencet vetnem, nem kell színlelnem ahhoz, hogy egy ilyen régimódi pózt fölvehessek. Valóban barátaim unszolásának engedtem, amikor összeállítottam ezt a versfüzetet, és beleegyeztem nyomtatásába. És nem vagyok meggyőződve arról, hogy ez az unszolás valóban jószándékuk jele. Kissé úgy érzem, mintha tisztességtelen dologra vettek volna rá. Hogy én se maradjak kívülálló. Hogy cinkosuk legyek. Legalább azt tudnám, hogy ez a félelem azt jelenti-e, hogy még nem tudok valamit, ami mások tudnak, vagy azt, hogy már nem tudom azt. Vagy egészen másról van szó. Hogy ennél is egyszerűbb ez." És a könyv végén *a szerző*: „Akkori dilemmáimról szól alteregóm a könyv elején. (...) Mostani dilemmáimról inkább nem beszélek. A könyv címe az akkor visszafogottnak vélt *Költemények* volt. Most ezt túl hivalkodónak találtam. Mostani választásomat nem magyarázom. Valóban ilyen egyszerű."

Azért tartom fontosnak idézni a szerző/alteregó dilemmáit, mert az egész kötetet ez a tanácstalanság, tétovázás kíséri végig. A szerző ha valamit állít, annak rögtön látja a fonákját is, ezért rögtön *visszaszívja*. Mintha rettegne a dolgok kimondásától. Mert a dolgok kimondása a vátesz dolga. Ő viszont csak költő. S mégis — a sorok közül – mintha valami megfoghatatlan rettegés vasmarka nyúlna ki és szorítaná meg e versek olvasóinak torkát. Különösen az *Ex Ponto* című ciklus és az *1990. augusztus 2.* verseiben.

Kávai-Ladányi versei az apróhoz, a tárgyakhoz való vonzódásukban Tolnai Ottó, míg megszerkesztettségükben és „morális tartásukban" Koncz István lírájára emlékeztetnek. A tárgyak roppant fontosak e költészet világában. Neszesszer, zsebkés, toll, térkép, kézirat, könyv, és még sorolhatnám a nem mindig önszántából útra kész költő rekvizítumait. És az állandó (ön)reflexió a leírás, a kimondás esélytelenségére.

A kötetből hiányzik egy vers, mint ahogy azt a szerzőtől megtudhatjuk. A vers Kávai M. haláláról szólt volna. De az alteregó így is, úgy is meghalt. Pontosabban kihalt abból a közegből (a Vajdaságból), ahol létrejött. Béke poraira! — mondhatnánk némi cinizmussal. Addig olvassuk azt, ami megmaradt abból a lehetőségből, fikcióból, amivé az a közeg végül is nem lett. A múlt, az emlékek versei az ő története, az a jelen pedig már másoké. Más költőkre vár.

Kávai M. Emlékversek c. könyvét Szajkó István biciklimotívumokkal átszőtt, kitűnő grafikái illusztrálják.

(A könyv legnagyobb hibája, hogy — tudomásom szerint — Veszprémen kívül sehol másutt nem lehet megvásárolni.)

*

Adalék a kötet hatástörténetéhez

Az egyik helyi (veszprémi) képviselő az önkormányzat ülésén fölszólalt, és nehezményezte, hogy a város milyen ostobaságokra költi a pénzét. A pletyka szerint nehezményezésének egyik tárgya Kávai M. nemrégiben megjelent verseskönyve volt, pontosabban annak egyik verse, *A költő pöcse* című. A verset állítólag föl is olvasta az egybegyűlteknek, aztán megállapította, hogy hány méter járdát lehetett volna építeni a kötet nyomdaköltségének árából.

BODOR PÁL:

Szabad
hogy

Csöndes a sátán. Bevackolt
jogcím nélküli rosszhiszemű
lakóként jókat alszik saját éjsza
Közben Orbán olykor lábujjhe
a halálba, ellesi édességét, hisz
édes néha a félelem íze, honvá
lunk ugye az ismerős félelemre.
Félelem-honvágy.

Orbán Ottót olvassa az, aki
véglegestől, a lelkére tetovált
verssoroktól.
Nem készítek magamnak (fá
orbánottót, erre csak neki van
jogosítványa, a többi orbánott
Talán jobb is így. Az (Or)Bá
nacionalistája vagyok ma este,
és őbenne nincs gyűlölet lé
sem, csak az eszével haragszik -
vers végül gyakran megbocsá

Nincsenek kirendelt védők.

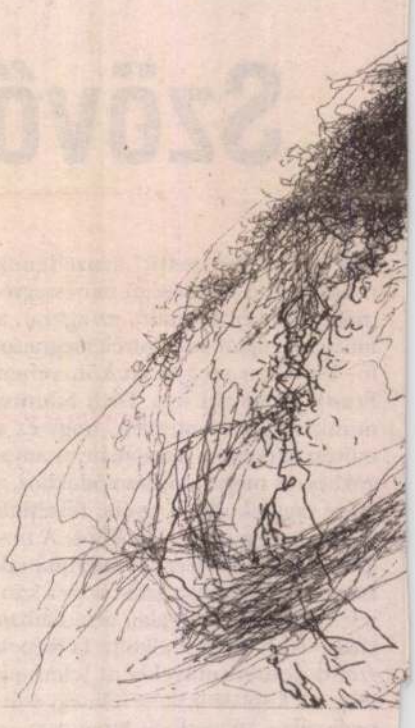

HEGEDŰS MÁRIA: **Könyv**

Útban Délnek maszkot cserélünk

■ *(Ladik Katalin: Jegyesség Bp.: Fekete Sas, Orpheus, 1994., 101 oldal, 240 Ft)*

Szeretném hinni, hogy a költőkön és a kritikusokon kívül vagyunk még néhányan, akik rohanó életünkben is örömmel vállalkozunk a költészet nyújtotta szellemi kalandra. Ilyen kaland számomra Ladik Katalin *Jegyesség* című kötete, amely a tavalyi könyvhéten jelent meg, szerves folytatásaként az előzőknek; túl a kutyákat heccelő „gyermek" költött vagy valódi botrányain. „A *Kiűzetést* a *Bukott angyal* versciklusával zártam. *Jegyesség* című kötetemben ezek az angyalok jegyességet kötnek az ember lányaival, fiaival." — tudósít maga a költő.

Egyéni, eredeti nyelvezetét építi tovább most is, régi és új Ladik-emblémák szövik át ezt a könyvet is: Fehérlófia; Kis piros buldózer; Jin-Jang; Uroborosz...

Útban Délnek — a legnagyobb magasságnak, a legnagyobb mélységnek — maszkot cserélünk, miközben megpróbálom fölfedni a maszk mögöttit, az én olvasatomat.

A két ciklus — a *Jin-Jang* és az *Uroborosz* — összesen hetvenhárom verset tartalmaz, hetvenegy: kettő arányban. A költemények többsége, legalább negyven-ötven a Ladikra olyannyira jellemző két-nyolcsoros rövid vers. Különös, szigorú szerkesztésű, tiszta versek ezek, nyelvileg, képileg erőteljesen artikulált kompozíciókkal. Talán leginkább meditációs verseknek nevezhetők, mert minél szabadabban, többféleképpen és minél tovább elmélkedünk fölöttük, annál nagyobb összefüggésrendszerbe, holdudvarba engednek betekintést.

A felhasznált szavak, szószerkezetek jelentései gyakran esnek távol egymástól, alig *jelentenek*. A szintaxis meszszibb: ellenpontozott, távol eső költői képek, mint üvegfalak — megkettőzve, ám mégis átláthatóan — szikráznak föl. A költő és műve így lesz külön lévő és mégis önmagával azonos a *Jin és Jang*ban: „Egyedül vagyok a moziteremben, / A vetítővásznon magamat nézem. / Rajtam kívül csak ő néz engem."; a *Vihar*ban: „Lovak csapkodnak az égen. / Villámsújtotta hattyúk nyerítenek:"; és az *Üveghattyú az előszobában*: „Bennem a tükrök összetörnek, / a tükrökbe pedig én török bele."

A címadó vers is egy háromsoros: „Árnyéktalanul bolyongunk / Nőből nőbe, / Férfiból férfiba" — íme a Mennyei jegyesség, az örök elkötelezettség a szellemi szabadsággal, bolyongó, önmagunkkal azonos szellemekkel, a múlt és a jelen fontos személyiségeivel: Kassákkal, Erdéllyel, Hamvassal, Beckettel, Dobaival.

„Itt nem nyílnak belőlem ajtók, ablakok, / itthon vagyok magamban" — szólal meg maga Kassák, (vagy talán a Kassák verseiben megmártózott Ladik) s üzeni onnan, ahol már ő van: „Itt a lovak nem halnak meg / acélgyeplőssen vágtatnak velem a hajnali égen." S emblémák rögtön a másik oldalon Kassáknak: a Rózsakeresztesnek, az Egyszarvúnak,

EGYED JUDIT

Sz: 1954. V. 15. Nagyvárad (Oradea)

T: KKA 1977.

C: 3700 Oradea, Piata 23. August nr. 9. Ap. 4. Tel.: 40.91. 33101

M:

1. A hegy kristály álma (gipsz + k. - 74/44/110 cm - 1988.)
2. Alapzatok lovasszobornak (- 70/60/85 cm - 1985.)

EGYED JUDIT

Sz: 1954. V. 15. Nagyvárad (Oradea)

T: KKA 1977.

C: 3700 Oradea, Piata 23. August nr. 9. Ap. 4. Tel.: 40.91. 33101

M:

1. A hegy kristály álma (gipsz + k. - 74/44/110 cm - 1988.)
2. Alapzatok lovasszobornak (- 70/60/85 cm - 1985.)

GROSU ALEXANDRU

Sz: 1956. VI. 20. Burdujeni Suceava

T: IKA 1983.

C: Bucuresti, str. Nicolae Iorga nr. 21.

M:

1. Lánc (fa - 250/500/300 cm - 1988.)
2. Kapu (fa - 90/85/44 cm - 1988.)
3. Útszéli feszület (fa - 63/155/59 cm - 1988.)

GROSU ALEXANDRU

Geb: 20.06.1956 Burdujeni Suceava

S: ABKI 1983.

A: Bucuresti, str. Nicolai Iorga nr. 21.

L:

1. Kette /Holz - 250/500/300 Cm - 1988/
2. Tor /Holz - 90/85/44 Cm - 1988/
3. Kruzufix am Strassenrand /Holz - 63/155/59 Cm - 1988/

IULIAN ANGHEL

Sz: 1967. I. 6. Salcia - Teleorman

T: BKA 1987.

C: 3700 Oradea, str. Piata 23 August nr. 9. ap. 20.

M:

1. Az élet hintája (fa - 1988.)
2. Osiris (fa - 1988.)

IULIAN ANGHEL

Geb: 6.01.1967 Salcia-Teleorman

S: ABKB 1987

A: 3700 Oradea, str. Paita 23 August nr. 9. ap. 20.

L:

1. Schaukel des Lebens /Holz - 1988/
2. Osiris /Holz - 1988/

POP ZOE

Sz: 1953. V. 28. Nagyvárad (Oradea)

T: KKA 1977.

C: Bucuresti, Piata Cosmonautilor, nr. 5A, et. VII. Tel.: 40.0.593918

M:

1. Kapu (gipsz + patina - 14/176/84 cm - 1988.)
2. Triptichon (gipsz + patina - 3 db - 20/53/40 cm - 1989. - 15/62/47 cm - 1989. - 19/56/43 cm - 1989.)
3. Az ártó tündérek éjszakája (gipsz + patina - 5 db - 1989.)

POP ZOE

Geb: 28.05.1953 Oradea

S: ABKC 1977

A: Bucuresti, Piata Cosmonautilor, nr. 5A, et. VII. Tel: 40-0-593918

L:

1. Tor /Gips + Patina - 14/175/84 Cm - 1988/
2. Triptichon /Gips + Patina - 3 St. - 20/53/40 Cm - 1989 - 15/62/47 Cm - 1989 - 19/56/43 Cm - 1989/
3. Die Nacht der schadlichen Feen /Gips + Patina - 5 St. - 1989/

UJVÁROSSY LÁSZLÓ

Sz: 1955. I. 1. Ditró (Ditrau, Hargita)

T: KKA 1980.

C: 3700 Oradea, str. Milcovului, nr. 8., bl. 6., Tel.: 40.91.57524

M:

1. Kelengye (9 metszet + tárgy -)

UJVÁROSSY LÁSZLÓ

Geb: 1.01.1955. Ditro, Ditrau Hargita

S: ABKC 1980.

A: 3700 Oradea, str. Milcovului, nr. 8. bl. 6. Tel: 40-91-57524

L:

1. Staffierung /9 Stich + Gegenstand - /

VREME SORIN

Sz: 1962. V. 16. Temesvár (Timisoara)

T: BKA 1987.

C: 1900 Timisoara, Bul. Republicií, nr. 8. ap. 5., Tel.: 40.61.30405

M:

1. A művész feltámad I. (sz. - 100/70 cm - 1990.)
2. A művész feltámad II. (sz. - 100/70 cm - 1990.)
3. A művész feltámad III. (sz. - 100/70 cm - 1990.)

VREME SORIN

Geb: 16.05.1962. Timisoara

S: ABKB 1987.

A: 1900 Timisoara, Bul. Republicií, nr. 8. ap. 5. Tel: 40-61-30405

L:

1. Der Künstler steht auf I. /K - 100/70 Cm - 1990/
2. Der Künstler steht auf II. /K - 100/70 Cm - 1990/
3. Der Künstler steht auf III. /K - 100/70 Cm - 1990/

TRESTIOREANU ROXANA

Sz: 1957. I. 31. Bucuresti

T: BKA 1981.

C: Bucuresti, str. Louis Blank, nr. 17. Tel.: 40.0.330396

M:

1. Önarckép (vt. - 29,8/21 cm - 6 db - 1990.)
2. Szerzői könyv (vt. - 32/21 cm -)

TRESTIOREANU ROXANA

Geb: 31.01.1957. Bucuresti

S: ABKB 1981.

A: Bucuresti, str. Louis Blank, nr. 17. Tel: 40-0-330396/

L:

1. Selbstbildnis /GT - 29,8/21 Cm - 6 St. - 1990/
2. Urheberbuch /GT - 32/21 Cm - - 1990/

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM
MŰHELYSAROK 1994. JANUÁR

TÓTH SZILVIA
iparművész 1053 Budapest, Veres Pálné u. 30 T.: 1-378-476

Kalap. Megkoronáz. Elrejt, megmutat. Elegáns. Humoros. Bolondos. Kihívó, erotikus maszk. Karneváli hangulatot teremt. Titokzatos, sejtelmes, játékos.

Ilyenek Tóth Szilvia művei. Megmutatják magukat és elrejtőznek. A forma életre kel, a technika, a precíz kidolgozás rejtve marad. Csak értő szem fedezi fel a finomságokat, a stilizált részleteket, az ötlet rafináltságát. Minden porcikájukban nőiesek.
Ábrándos, romantikus puttók selymes tollszárnyai simogatva megérintenek. Majd pillanatok alatt vampos, igéző asszonyos formát öltenek nemes bőr fejfedők.
A kalap szoborrá válik. Antik sisak? Vagy természeti népek sámánisztikus állatbőr maszkja? A szabadon ívelő fantázia sokféle és sokrétű inspirációt finoman stilizálva sajátos dekorativitást, autonóm világot teremt.

Egyéni darabok ezek, személyes tárgyak. Viselésük kiszakítja a nőt uniformizált világunkból. E speciális kalap-szobrokhoz lehetetlen farmert húzni. Önmagunk vizsgálatára, újrakreálására késztetnek. Invenciókat adnak és ezáltal alkotótárssá teszik a viselőt is. A játék maga maszkkal, kesztyűvel, applikált díszitésekkel, tollakkal, kiegészítőkkel teljesedik ki egészen.
Tóth Szilvia világába lépve önmagunk világát teremthetjük meg.

Lovay Zsuzsanna

Tóth Szilvia Iparművészeti Főiskola után - 1987-től - egy vidéki cipőgyár számára tervezett, ám ez nem elégítette ki aktivitását, új utakat, új anyagokat keresett. A kalapkészítés gyártástechnológiája megegyezik a cipőgyártás egy fázisával és ez új formák felé nyitotta meg a teret. Tárgyaihoz sokféle anyagot használ - bőrt, filcet, tollat, üveget, fémet. Kísérletező kedvét nem a divat változásai inspirálják, hanem az anyag lehetőségeit, technológiai korlátait próbálja szétfeszíteni. És minden eddig megszerzett tudását át is adja tanítványainak.
Szenvedélyesen tanít - 1991 óta - a Nyíregyházi Művészeti Szakközépiskolában, nevelőotthonokban élő gyerekeknek tart kézműves foglalkozásokat. A Fejér megyei Dégen részt vett az alternatív nevelési módszerekkel dolgozó, többszörösen hátrányos helyzetű, nevelőotthoni, munkanélküli fiatalok átképzését, szocializációját szolgáló program kialakításában és megvalósításában. Most Cákon egy új alternatív munkahelyet biztosító bőrműves műhely létrehozásán fáradozik, mely színházi kivitelező munkát is vállal.

Kiállítások, díjak:

1987 - Artexpo, Budapest
1988 - Fiatal Iparművészek Stúdiója - ösztöndíj
VII. Nemzetközi Miniatűrtextil Biennálé, Savaria Múzeum, Szombathely
Cuire et Creation, Bőrmúzeum, Millau, Párizs
Önálló kiállítás - Városi Hangverseny- és Kiállítóterem, Zalaegerszeg
1989 - Fiatal Iparművészek Stúdiójának kiállítása, Művészetek Háza, Pécs
Fiatal Művészek Fesztiválja - divatbemutató, Almássy téri Szabadidőközpont, Budapest
Magyar Divat Intézet őszi divatbemutatója, Atrium Hyatt, Budapest
Római Magyar Akadémia - divatbemutató
1990 - Fiatal Iparművészek Stúdiójának kiállítása, Vigadó Galéria, Budapest
Magyar Divat Intézet tavaszi divatbemutatója, Hilton, Budapest
Divat és Látvány, Ernst Múzeum, Budapest
VIII. Nemzetközi Miniatűrtextil Biennálé, Savaria Múzeum, Szombathely
1991 - Kozma Lajos kézműves iparművész ösztöndíj
1992 - Nyári Textiltárlat, Csók István Galéria, Budapest
Tetőtől - talpig, Munkácsy Mihály Galéria, Békéscsaba
1993 - Kozma Lajos ösztöndíjasok kiállítása, Tölgyfa Galéria, Budapest
Önálló kiállítás, Pincegaléria, Gyöngyös
Önálló kiállítás, Csontváry Kamaragaléria, Nyíregyháza
Tradíció alapítvány különdíja, Zagyva László ötvösművésszel

TÓTH Szilvia

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MŰVÉSZETTÖRTÉNETI BIZOTTSÁGA

Beke László, Buzási Enikő, Czére Andrea, Dávid Ferenc, Ember Ildikó, Eörsi Anna, Farbaky Péter (titkár), Galavics Géza (mb. elnök), Garas Klára, Gerszi Teréz, Jávor Anna, Kelényi György, Komárik Dénes, Kovalovszky Márta, Lővei Pál (alelnök), Marosi Ernő, Mikó Árpád, Néray Katalin, Passuth Krisztina, Prékopa Ágnes, Rózsa György, Sisa József, Szabó Júlia, Timár Árpád, Urbach Zsuzsa

Cím: MTA Művészettörténeti Kutatóintézet, 1014 Budapest I. Úri u. 49.
Telefon: 375-90-11, fax: 356-1849

MEGHÍVÓ

a Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Bizottsága

2002. április 26-án, pénteken 14,30 órakor

az MTA Székházában (V. Roosevelt tér), a III. emeleti Akadémiai Képtárban
adja át az "OPUS MIRABILE 2001" művészettörténeti díjait.

A Művészettörténeti Bizottság a díjat nyolc évvel ezelőtt alapította, s évente adja ki az előző év művészettörténeti munkáiból titkos szavazással kiválasztott munkákért. A díj két, erre az alkalomra készített plakett, amelyeket az idén – reményeink szerint a Soros Alapítvány támogatásával – Csikszentmihályi Róbert szobrászművész készített.

Az egyik érem kiállításokért és katalógusokért jár, amelyek legtöbbször team-munkában készülnek, a másikkal az adott év egy kiváló művészettörténeti tanulmányára kívánjuk felhívni a figyelmet. Erre az alkalomra hívjuk meg a kollégákat s barátokat.

A 2002. évi Opus mirabile kollektív díját az idén

az "ÁRKÁDIA TÁJAIN. SZŐNYI ISTVÁN ÉS KÖRE 1918-1928" című kiállítás kapta. A Magyar Nemzeti Galériában 2001-ben megrendezett, nagysikerű kiállítás és katalógus Zwickl András, valamint Zsákovics Ferenc és Szücs György közös munkája. A díjjal a kiállítás és katalógus valamennyi közreműködőjét köszöntjük.

A 2001-es év tanulmányai közül a legtöbbb szavazatot s így az Opus mirabile egyéni díját TÓTH SÁNDOR: A 11-12. századi Magyarország Benedek-rendi templomainak maradványai. (tanulmány és épületleírások) című tanulmánya kapta (in: Paradisum plantavit. Bencés monostorok a középkori Magyarországon. Pannonhalma, 2001. Kiállításkatalógus. 229-266.)

Őket, s mellettük a legtöbb szavazatot kapott kollégákat köszöntjük az ünnepélyes díjátadáson, melyre a Művészettörténeti Bizottság nevében szeretettel meghívom.

Galavics Géza s.k.
az MTA Művészettörténeti Bizottság
elnöke

Budapest, 2002. április 12.

TÓTH SÁNDOR

TÓTH SÁNDOR

A

K O S S U T H K L U B
(Budapest VIII., Múzeum u.7.)

tisztelettel meghívja Önt, kedves családját
és ismerőseit

T Ó T H S Á N D O R
festőművész

kiállításának megnyitójára
1999. május 28-án 18.00 órára

A kiállítást megnyitja:

SÜLE SÁNDOR
ny. igazgató

A kiállítás megtekinthető:
1999. május 28-tól június 26-ig
hétfőtől péntekig 8-18 óráig,
hétvégeken és ünnepnapokon
a Kossuth Klub egyéb rendezvényeitől
függően

Előfizető szervez előfi

TÓTH SÁNDOR – festő

KITÜNTETETTEK

Nem érzi, hogy nyugdíjas, csak tudja...

Berettyóújfalu (HBN – A. L.) – A kréta és az ecset – a tanítás és a festészet – között osztotta meg mindeddig az energiáját és idejét Tóth Sándor, akit augusztus 20-án Kölcsey-díjjal tüntettek ki.

Tóth Sándor Fotó: Iklódy János

Ha újrakezdené, akkor is pedagógus lenne. S a tanítás mellett festene. A nyugalmazott évek persze áthelyezik majd a súlypontot, több ideje lesz az ecsetet kezébe venni. Nem ért egyet azzal a gondolattal, hogy akit az istenek meg akartak büntetni, azt teremtették pedagógusnak. Mert Tóth Sándor sosem érezte büntetésnek ezt a pályát, amelyen 38 éve dolgozik.

„Nem az anyagiakat néztem; úgy látszik, a hivatástudat túltengett bennem... Betölthettem volna más munkakört, amely többet fizet, de az ifjúság még abban a három kimaradt évben is nagyon hiányzott. És a későbbiekben is ők fognak a legjobban hiányozni. Mert ifjak között élni azt jelenti: azt hisszük, hogy mi is azok vagyunk és maradunk." Azzal a közszájon forgó véleménnyel sem azonosul, miszerint ma itthon nem érdemes tanítani, mert anyagilag és erkölcsileg is alábecsült a pálya. Tóth Sándor sosem érezett efféle megalázottságot. Mert mindig szeretettel vették körül a diákok, s ő igyekezett ugyanezt nyújtani nekik. S „van valami belső szenvedély, ami a pedagógust fűti e tevékenység végzésére. S e belső motivációtól nem lehet megszabadulni." Hogy mi ennek titka, ő sem tudja. Mindenesetre jóleső érzés számára a gyerekeknek átadni, amit tud, amit ismer. Tudja, egyre fontosabbak manapság az anyagiak. De „ha senki nem vállalná ezt a munkát, hogyan művelődne az ország lakossága?"

Ő vállalta. Nem maradtak el a közvetett és közvetlen visszajelzések sem: több ezer diákot indított útnak az életbe, közülük a tanár úr szakjait követve félszázan diplomáztak. Régi növendékei gyakran élményszerűen elevenítik fel órái eseményeit, amelyek számukra meghatározó útravalót nyújtottak. Tóth Sándor nem hisz abban, hogy romlana az ifjúság. Ő nagyon elégedett azokkal, akiket közvetlenül ismer. Sőt meggyőződése, a felnőttekkel nehezebb dolgozni. Ő minden korosztállyal régtől együttműködik. „A közoktatás és a kulturális élet területén több évtizeden át végzett kiemelkedő tevékenységét" ismerte el a megyei önkormányzat a Kölcsey-díjjal; pályája kezdetétől az ifjúságért és a felnőttvilágért egyaránt sokat tett: éppúgy benne élt a gimnázium sűrűjében, mint a hencidai kulturális életben. Sok más tevékenysége mellett szerette a diákoknak a helyszínen bemutatni az európai kultúra klasszikus értékeit – évekig járt tanulóival Görögországba és Olaszországba.

„Nem érzem, hogy nyugdíjas vagyok, csak tudom" – mondja. Kissé furcsán is hangzik még számára ez a szó.

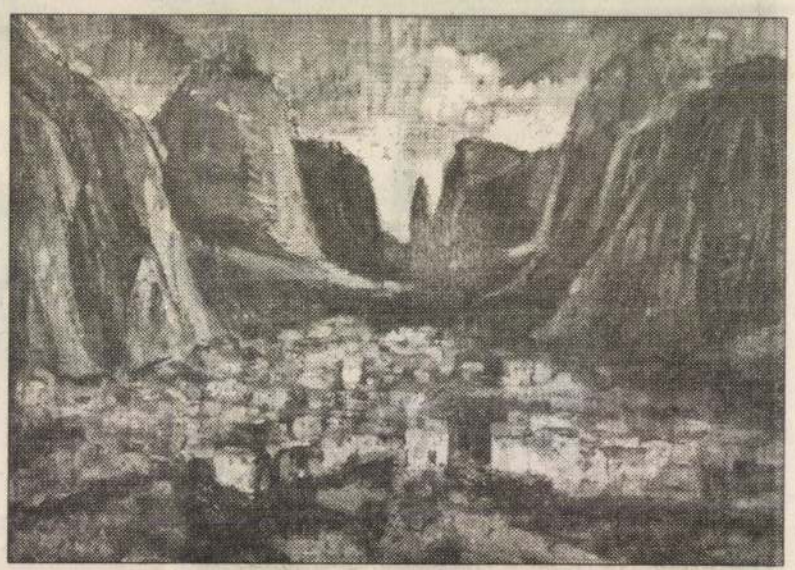

Tóth Sándor: Meteorák (olaj) Fotó: Napló-reprodukció

NÉVJEGY

Tóth Sándor 1937-ben született Hencidán. A szegedi tanárképző főiskola földrajz–rajz szakának elvégzése után kérte, szülőfalujában taníthasson. 1960-ban ott kezdte a pedagógusi pályáját, s egyben azóta fest is. Második diplomáját a József Attila Tudományegyetem biológia–földrajz szakán szerezte, majd Berettyóújfaluban közművelődési felügyelőként dolgozott. Három év után visszatért a pedagóguspályára: nagyon hiányoztak neki a gyerekek. Mikor tehát egykori iskolaigazgatója, Falucskai Jenő visszahívta, szívesen ment. Azóta sem hagyta el a pályát. Huszonöt éve tanít – s január óta nyugalmazott pedagógusként továbbra is rajzórákat tart – az Arany János Gimnázium, Egészségügyi Szakképző és Közgazdasági Szakközépiskolában. Alapítója a Bihari Galéria alkotóközösségének. Felesége pedagógus, lánya óvónő, egy négyéves unokája van.

Az élet vizének titkát őrző palota

A Gschwindt likőrgyáros Bródy Sándor utcai házában gyakran tartottak szimfonikus hangversenyeket is

Gschwindt Ernő 20 évesen bejárat fölött

A „várkastély stílusú" épület

FOTÓ: TEKNŐS MIKLÓS

A Bródy Sándor utca és a Puskin utca sarkán található Gschwindt-ház több mint száz éve áll szemben a Nemzeti Múzeum kertjével, a híres józsefvárosi palotanegyed központjában. Építtetője, Gschwindt György 1900-ban bízta meg P. Tóth Sándor építőmestert, hogy az akkor még üresen álló telek adottságaihoz alkalmazkodó „várkastély stílusú" épületet tervezzen. Két év sem kellett hozzá, és készen állt a háromszintes, díszes homlokzatú saroképület, amely kényelmes, világos emeleti helyiségekkel várta az első lakók beköltözését.

Gschwindt György a századforduló egyik legsikeresebb budapesti vállalkozója volt: jómódú polgár, aki megengedhette magának, hogy a kiépülőfélben lévő „mágnásfertály" kellős közepén építtessen magának házat. A hatalmas családi vagyont még édesapja, a Győrből Pestre költözött Gschwindt Mihály alapozta meg az 1850-es évek derekán azzal, hogy létrehozta az ország első, szeszfinomításra is berendezkedett üzemét. A Gschwindt-féle szesz-, élesztő-, likőr- és rumgyár két utcára néző hatalmas épülete a mai József körút és Üllői út sarkán állt, nagyjából ott, ahol ma a Corvin mozi. A gyár egyre többet jövedelmezett, vezetőinek elsődleges célja pedig az volt, hogy a részvények szépen lassan a család kezébe kerüljenek. Az így szerzett vagyont azután különböző ipari vállalkozásokba fektették. Gschwindt Mihály elnökségi tagja volt egy bőrgyári, valamint egy vasútépítő részvénytársaságnak, egy banknak és két gőzmalomnak. Élelmességét mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a gyártás során keletkező melléktermékek hasznosítására is nagy figyelmet fordított: a lepárlás során keletkezett forró vízzel 1869-ben a gyár területén megalapította Józsefváros első tisztasági közfürdőjét. A nyolcvanas évekre a közkedvelt fürdő vendégforgalma meghaladta az évi 70 ezret, ez a korabeli viszonyokhoz képest elég figyelemre méltó számadat. Az akkoriban még újdonságnak számító fenyőfürdő, az iszapos zuhany és a hideg vízzel gyógyító részleg mind a fiatalok, mind az idősebbek körében nagy népszerűségre tett szert.

A Gschwindt-cég vezetői nemcsak eredeti ötletekkel, hanem különleges italokkal is gyakran előrukkoltak. A legkedveltebb az Aqua Vitae, az élet vize volt, amelyet „zárdatitkok felhasználásával, különös füvekből" készítettek, és kis üvegcsékben palackoztak a józsefvárosi gyár avatatlan szemek elől elzárt helyiségeiben. A város azonban gyorsan terjeszkedett, és nem kímélte az egyre többet jövedelmező, jó hírnévnek örvendő üzemet sem. A század közepén még külvárosnak minősülő környéken gomba módra szaporodó lakóházak már-már fojtogatták a gyártelepet, amelyet 1908-ban le kellett bontani. Az új telephelyek az Ipar utcában és Budafokon épültek fel. Többszöri tulajdonosváltás után, és persze más néven, de itt működnek azóta is (akárcsak az 1894-ben alapított nagykőrösi pálinkafőzde – azzal a különbséggel, hogy annak üzemeiben már régóta nem szeszes italokat, hanem konzerveket gyártanak).

De térjünk vissza az alapító, Gschwindt Mihály szűkebb családjához. Az évek folyamán felhalmozódó vagyon és a virágzó üzlet örököse György lett, édesapja halála után. Nem kis tulajdon fölött rendelkezhetett ezután, amit az is jól mutat, hogy 14. helyen állt a főváros virilistáinak – vagyis legtöbb adót fizető személyeinek – listáján, és 17 fővárosi, többségében VIII. kerületi ingatlan szerepelt a nevén. Ám Gschwindt György nemcsak jómódú gyártulajdonos és befolyásos vállalkozó, hanem közismerten nagy zenebarát is volt. Józsefvárosi palotájának alagsorában különtermet alakíttatott ki, ahová keskeny, szőnyeges lejáró vezetett, és ahol nemegyszer tartottak szimfonikus zenekari hangversenyt. Gschwindt gyakran meghívta ide barátait: arisztokratákat, tekintélyes politikusokat, nagytőkéseket is. Közülük többen – mint például gróf Szapáry Lajos vagy Felsőeöri Nagy Pál, Fejér megye főispánjának fia – a ház lakói voltak. Szintén neves bérlő volt Teleki Tibor, az utolsó koronaőrök egyike, akinek unokája ma is a házban él.

A Gschwindt família négy generáción át viruló vállalkozását a házasságok is tovább erősítették. György a jómódú polgárcsaládból származó Fauser Ernesztinát vette el, míg fia, Ernő – aki 1923-tól 1931-ig volt a Ferencvárosi Torna Club elnöke – Tőry Gusztáv igazságügy-minisztériumi államtitkár lányát vezette oltár elé. György nővére, Emília nagy múltú pesti könyvkereskedő dinasztia utolsó tagjához, Kilián Frigyeshez ment nőül. A Bródy Sándor utcai ház homlokzata ma is őrzi a Gschwindt família emlékét. György ugyanis kőbe faragtatta húszéves fia portréját, amely kissé megkopva bár, de ma is ott őrködik a bejárat felett. Szerencsére sem a háborús ostrom, sem az 1956-os események nem okoztak helyrehozhatatlan károkat az épületben, amelyet legutóbb több mint harminc éve tataroztak. Időszerű lenne már ismét egy felújítás, amely nemcsak visszaadná ennek a gyönyörű sarokháznak a régi pompáját, hanem azt is mutatná, hogy ma is méltóképpen őrizzük a főváros egyik legnevesebb gyártulajdonosának emlékét.

Prusinszki István

P. Tóth Sándor élete

PALETTA

A SAN NICOLAS-SZIGET INDIÁNJAIT mutatja be az Egy kis világ nagy túlélői című időszaki kiállítás, amely kedd délután két órakor nyílik a százhalombattai Matrica Múzeumban (Százhalombatta, Gesztenyés út 1–3.).

KITEKINTÉS A VILÁGBÓL címmel mutatja be képeit a nagyközönségnek Károlyi Éva festőművész, Újlaky Károly színész pedig saját verseit adja elő kedd este hét órakor a Rátkai Márton Klubban (VI. kerület, Városligeti fasor 38.).

NÁDASDY ANDRÁS grafikusművész kiállítását tekinthetik meg az érdeklődők február 8-ig, mindennap, délután egy és öt óra között Dunaharasztin, a Művelődési Ház Városi Galériájában (Dunaharaszti, Táncsics utca 2.).

SZÍNHÁZMŰSOR

Budapesti Kamaraszínház a Tivoliban: A pókaszszony csókja (7). **Budapesti Kamaraszínház Ericsson Stúdió:** Lefelé a hegyről (7). **Budapest Bábszínház Játszó-tér:** A kislány és a medve (10). **Budapesti Operettszínház:** Muskétások (fél 8 – ExperiDance Produkció vj.). **Buda Stage:** Isteni show (fél 8). **József Attila Színház:** Made in Hungária (7). **Katona József Színház:** Szent György és a sárkány (7). **Kamra:** Dadaisták (7). **Kolibri Színház:** Csimpi szülinapja (10). **Kolibri Fészek:** Alice Csodaországban (fél 11). **Komédium Színház Kávézó-Szalon:** Kováts Kriszta klubja (7). **Korona Pódium:** „Európainak lenni" – Márai-est (7). **Lézerszínház:** Apocalyptica 3D (fél 8). **Madách Színház:** Hegedűs a háztetőn (7). **Madách Kamara:** Vacsora négyesben (7). **Magyar Állami Operaház:** Filharmóniai Társaság koncertje (fél 8 – Dohnányi/3. ea.). **Merlin Színház Kamarateremben:** Médea (fél 8 – ZugSzínház ea.). **Pesti Magyar Színház:** A hattyú (7). **Pesti Magyar Színház Sinkovits Imre Színpad:** Kétágyas szoba (7). **Nemzeti Táncszínház:** A csodálatos mandarin (7 – Szegedi Kortárs Balett ea.). **Radnóti Színház:** Anconai szerelmesek (7). **Térszínház:** Godot-ra várva (fél 7). **Thália Színház:** Amadeus (7 – Szolnoki Szigligeti Színház ea.). **Thália Színház Új Stúdió:** El nem küldött levelek (fél 8). **Vígszínház:** Bűn és bűnhődés (7 – Kapás-bérl., 3. ea.). **Pesti Színház:** Elsötétítés (7). **Új Színház:** A Fábry (7 – Fábry Sándor önálló estje). **Zeneakadémia:** A Vujicsics Együttes hangversenye (fél 8).

Költő bottal, és az angyalok

Zongorázás helyett maradt a szavak zenéje

A költők és a prózaírók egyaránt szeretik az angyalokat. Anélkül, hogy összebeszélnének, köteteiknek is szívesen adnak olyan címet, amelyben angyal szerepel. Angyal a lépcsőn. Szárny angyal nélkül. A gyöngéd angyalok nálam maradnak.

Az angyalokat a hétköznapi ember is szeretné, csak neki jóval ritkábban jelennek meg. Képzeletben is alig. Talán, mert a képzelete képzetlenebb, mint a költőké és íróké, ennél fogva elalvás előtt sem bír angyalszárny zizegésére gondolni, főleg ha aznap egyszerre hozták a villany- és gázszámlát.

Galambos Pál, akinek A gyöngéd angyalok nálam maradnak című verseskötete 1997-ben jelent meg, kifejezetten jóban van az angyalokkal. Nem tudom, hogyan csinálja.

Nyitott gerinccel született, gyerekkora műtétek egymásutánjában telt, a legutolsó háromnak köszönhetően igen nehezen, de két bottal mégiscsak képes járni. Ifjúkorát sorstársainak közelségében, intézetben töltötte. Akkor még úgy gondolta, a zenéhez kell, hogy legyen valami köze. Zenével egészen biztosan szebb és elviselhetőbb minden. Egy zongora mellé leülni – ez volt akkoriban az álma, de még csak zongora közelébe sem jutott soha.

Leérettségizett, hazakerült Felsőnyáregyházára, a Csengő utcába.

Kenyeret kellett keresnie valahogy, arra pedig a szomszédos Vasadon kínálkozott alkalom. Előbb egy finommechanikai vállalat minőségellenőreként, aztán a szakszövetkezet telefonközpontosaként dolgozott, végül klubkönyvtárosként kapott munkát.

Mindhárom munkahely kiúszott rég alóla, 1994 óta rokkantnyugdíjat kap. Most már harmincegyezer forintot, de isten ments, hogy panaszkodjon, azt mondja, körülötte a faluban sok idős ember kap ennél jóval kevesebbet, harminc-negyven év munkaviszony után.

Vigasztalásnak ott vannak az angyalok. És a versek.

Az első angyal valóságos személyként jelent meg Galambos Pálnak, amikor a negyvenvonalas telefonközpontot kezelte. Akkor már verseket írt, amelyek

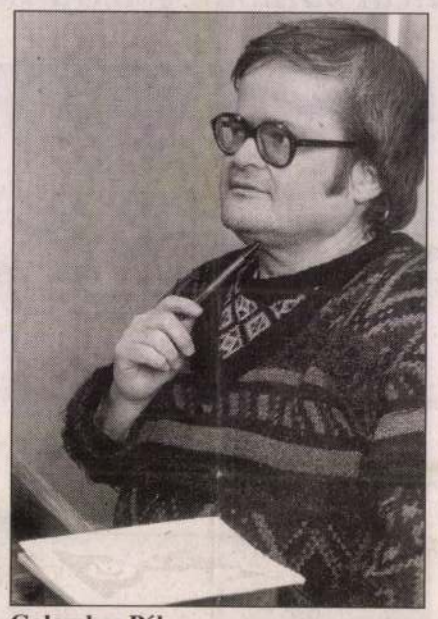

Galambos Pál FOTÓ: KOVÁTS ZSOLT

lapokban is megjelentek, irodalmi díjat nyert a Rokkant Személyek Nemzetközi Kulturális Fesztiváljának pályázatán, legszebb darabjait antológiákba válogatták be. És az angyal vállalkozott rá, hogy versmondó lány legyen belőle. Előadóesteket tartottak tehát, először csak a környékbeli községekben, majd már Pesten is.

Aztán kis csönd lett Galambos Pál körül, habár a versek születtek szépen, egymás után a Csengő utcában, amelyik utca onnan kapta nevét, hogy Galambos Pál apja tartott fenn ott csengő-bongó kovácsműhelyt addig, amíg az adót már nem bírta utána fizetni, s lebontotta az egészet inkább.

Nem jutott őrző angyal Galambos Pál testvérbátyjainak, meghalt fiatalon mind a kettő, elment az édesanyja is. Elfogyott a család, maradt egyedül a legsérülékenyebb, a legfiatalabb, akire mindig vigyázni akartak.

Dehogyis egyedül. Gyöngéd angyalnak ugyan a rejtvényfejtő klubok tagsága nemigen nevezhető – habár mit lehessen tudni – mindenesetre közöttük talált valakire a rejtvényt fejteni maga is szerető költő, s ez a valaki osztálytársa volt annak idején egy neves színművésznek. Aki – gondolták – talán hajlandó lesz itt-ott elmondani Galambos Pál verseit.

A neves színművész elolvasta a verseket, és hajlandó volt. Mi több: alkotójukat is barátságába fogadta, rendszeresen elautózik hozzá a Csengő utcába. A tőle kapott tiszteletjegyek révén lehettek gyakori színházlátogatók Galambos Pál és barátai, neki köszönhető a számítógép, és számos, amúgy elképzelhetetlen esemény. Hogy bezörög például egy autó egy estén az utcába, rossz a fűtése is, de hozza Pestről a mecénásnak is nevezhető jó barát a pokrócot meg a pálinkásüveget: „Palikám, megyünk egy bemutatóra, ezzel valahogy bírd ki odáig."

A verseskötet egy bank és egy magát megnevezni nem kívánó alapítvány jóvoltából jelenhetett meg. A monori gimnázium színháztermében tartották a könyvbemutatót, Bolcsó Gusztáv tanár úr színjátszó diákjainak műsoros köszöntőjével. A városi tévé is jelen volt az eseményen, Galambos Pál úgy érezhette: most talán szárnyakat kapnak a szavai.

Szép szavai vannak, megérdemlik a szárnyakat.

„Éji
hajamban
fürösztelek
hajnali hajammal
szárítkozol
nappali
hajam
ujjaidé"

Egymagában él mégis, aki ilyet tud írni, egyedül a Csengő utcai szülőházban. Ahol most éppen rárogyni készül a tető. Egy ács ugyan azt mondta, „Palikám, szerezz pénzt valami alapítványtól, bárhonnan, megcsinálom neked háromszázhatvanezerért." De hol van ilyen alapítvány, ki adna jó szóért ennyi pénzt, ki tudja.

Angyalok persze vannak, és időnként olyan emberek is, akik igazán azok. Itt most kis időre szükség lenne rájuk megint.

Koblencz Zsuzsa

Elhagyott helyek szabadságáról

Gilles Raynaldyról keveset árul el akár az internet, akár a Francia Intézetben rendezett fotókiállítása. A harminc év körüli fiatalember a képei elé csak rövid előszót írt, amelyből kiderül, hogy Város-füzetek címmel képsorozatokat készít nagyvárosokról. Nem turistalátványosságokat, hanem a városok szürke, mindennapos részleteit örökíti meg. Van már füzete Párizsról, Stockholmról, Montrealról, Marseille-ről. És most már a mi fővárosunkról is.

„Engem elsősorban Budapest rejtett zugai érdekelnek, azok az eldugott helyek, amelyek kívül rekednek a turistaútvonalakon, mert nem ítéltetnek elég szépnek vagy érdekesnek. Épp ezeken a helyeken találni a legköltőibb hangulatot" – írja útmutatásul. Legfontosabb, legköltőibb mondata azonban a következő: „Az elhagyott helyek szabadsága engem is felszabadít." Ebből az ars poeticából kiindulva tessék nézegetni képeit, ha az olvasó véletlenül elvetődik mostanában a Francia Intézetbe.

Budapesti felvételei 1999 telén készültek, de ez tulajdonképpen majdnem mindegy is. Talán egyetlen képen van jelentősége az időpontnak: amelyen az 1999-es karácsonyi Zámbó Jimmy-koncertet hirdeti egy kisplakát az üresen ásítozó óriáshirdető mellett. Ez a kép mintha tudott volna valamit előre. De akkor még teljesen jelentéktelen volt. Talán tudnak valamit a metró lábtörlőjében heverő csikktömegek is, vagy az iparnegyedek betonfala mellett konokul növő bálványfák. És vajon mi lehet abban, amikor egy kopott józsefvárosi utcasarkon elmegy egymás mellett egy csaj meg egy srác? Mi következik? Mit üzennek a sárga villamosok a Gellért téren, 1999 telén? És a télikabátok?

Próbálom megfejteni, pontosan hol is készültek a képek. Nem mintha ez fontos lenne, de mégis. Csak nem nagyon sikerül. Pesterzsébet, Kőbánya, Külső-Ferencváros. Talán. És a Deák tér, de úgy, ahogy még sosem láttam. Elhagyott helyek mindenütt. Üzenetek egy másik dimenzióból.

Cs. L.

Boldogító muzsika

Pest Megyéért emlékérmet kapott a szentendrei vegyes kórus

Kristó Nagy István

A népiség első óriása

(Gergely Mihály: Bruegel varázslatai, Hét Krajcár Kiadó)

Olvasónapló – mondhatnám e több mint másfél évtizeden át írott könyvecskéről, ha olvasmányról, könyvekről szólna. Ám így is olvasónapló, mert képek olvasatát tárja elénk – a látványról számol be, azt elemzi, értelmezi, mégpedig az odaadó, lelkes szemlélő látásával. A "lelkes" szó itt nem csupán a néző rajongó elfogultságára vonatkozik, hanem arra is, hogy az olvasó-néző-író miként fedezi fel a művész lelkét s adja hozzá a sajátját. Pieter Bruegelről van szó s a képek szemlélete fordítódik le szöveggé: egy nem "szakember" (éppen ezért) hiteles beszámolójává s elmélkedésévé. No persze, eddig is tudtuk, hogy Bruegel óriás, azt is, hogy miért, de Gergely Mihály szemrevételezésében a megpillantás első friss benyomásától az odaadó elmerülésen át a végső summázatig követjük a látás és látomás egész folyamatát. Itt nemcsak egy festő életművéről van szó, hanem a művészet látásának példájáról – mert ugyanezt a csodálatot el lehetne (s kellene, – olykor meg is teszik) más alkotókkal, műveikkel kapcsolatban is, de ez a példa számunkra, akik már a (magyar) népiség (és nem népiség) jegyében nőttünk fel (akár paraszti vagy munkás, akár a dolgozó néppel szolidáris értelmiségiek vagyunk) különösen fontos, mert épp ez, a népiség a képzőművészetben jóformán hiányzik. Nemhogy a 16. században lett-lehetett volna (hiszen Bruegel Mohács előtt egy évvel született). Jelen van viszont Medgyessy szobraiban, Nagy István, Tornyai képeiben, Bartók és Kodály zenéjében és Móricz nyomán a népi írók műveiben, node mikor? Századunkban! Ám a végső azonosság: a paraszti élet primitívségének, kelletlen voltának, ugyanakkor emberségének s a vele való azonosulásnak, együtt érzésnek kifejezése itt és most (mármint a 20. században) éppoly aktuális, mint a messzi múltban, Bruegel idejében volt. Parasztnak lenni nem "szép" dolog, nem "kellemes", még kevésbé idilli, mint a romantika és biedermeier ábrázolja, meg szinte máig a rossz lelkiismeretű úri művészet egy-egy nem is tehetségtelen, épp csak (alkotói tekintetben) romlott festő, Glatz, Nyilasy s egyáltalán a népiesek. Bruegel és utána a népiség sosem a "szép" felé stilizál, még ha a viszonylagos szépséget, örömet is (pl. egy édes-bús, szegényes parasztlakodalomét) fölfedezi. Az irodalomban először ez majd Burnsnél tűnik fel, a zenében Muszorgszkijnál.

A paraszti élet rútságának ábrázolása, amely rúttól való megszabadulás minden népi politika, demokratizmus, liberalizmus célja, Bruegel zsenialitásának kétségkívül fontos tényezője s hogy Gergely erre rámutatott, könyvének legfőbb érdeme. A realizmus diadala ez, – anélkül, hogy a realizmust (ötven év gyakorlatától eltérően!) fölé helyeznők a többi (fantasztikus, morbid, absztrakt, stb.) ábrázolásnak, hiszen pl. a preszürrealista Bosch éppoly bámulatosan szép számunkra. Ám épp az akkori élet abszurditásának tudomásulvétele és ábrázolása fontos eleme Bruegel Bosch hatást tükröző művészetének: a halálos fenyegetettség a mindig jelenlevő akasztófával éppúgy, mint Ikarusz jelképes zuhanásában (kár, hogy nem idézi erről Auden nagyszerű versét, századunk költészetének egyik kiemelkedő remeklését). És mindebben: a társadalmi valóság visszatükrözése (parasztnak lenni közösségi s mélyen emberi, de nem "kellemes" állapot, amelytől meg kell szabadulni) és a flamand felszabadító küzdelmekkel való párhuzamok érzékeltetése éppoly lényegbevágó, mint a képek önmagukban való szemlélete: a kisgyermekeket legyilkoló zsoldosok rémtette éppúgy, mint az akasztófa alatti tánc. Ebben a történelmi helyzetben a parasztságra való letekintés a feltörekvő s az egész népet képviselő fiatal polgárság nemes gesztusa: ez is a bruegeli életmű alapvető tényezője. Gergely Mihály ui. meggyőzően mutatja meg, hogy a művész nem volt paraszt, hiszen elemi földművelői munkafolyamatokat "helytelenül" ábrázolt, ami persze a festmény művészi értékét nem csökkenti, csak azt jelzi, hogy egy fölemelkedő polgár akarja magához emelni a bumfordi parasztot. És Bruegel ebben épp annyival előzi meg a kelet-európai művészeket (Medgyessyt, Maestrovicot, Muhinát és az írókat, zenészeket is), amennyivel a flamand polgárosodás megelőzte az itteni parasztság felszabadulását, – amely felszabadulás egyben a paraszti lét megszűnése volt (vagy lesz).

Gergely Mihály gazdag könyvének csak néhány motívumát emeltem ki, hangsúlyoztam, sőt tán túlhangsúlyoztam, de a könyv gazdagsága épp abban van, hogy a bruegeli gazdagságot fedezi fel számunkra.

...ban vett észre 1945-ben, s az ajánlott Lepesinszkája helyett Róla mintázta meg emlékművét. 1969-ben végzett textiltervezőként a Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban, – évtizedek óta fest, – két fő motívuma Keszthely és Tenerife, a Kanári-szigetek. Nincs a földkerekségnek olyan pontja, melyet Ausztráliától Kanadáig ne érintett és értelmezett volna a magyar festészet. Thuránszky Éva az óceánba pottyant gyöngy – Tenerife festője. Spanyol szenvedély, magyar temperamentum, buja mediterrán növényzet mozgatja képzeletét – Puerto de la Crus, a bősz tenger –, steriziák. A színek vulkánikus lobogása plasztikus hatást kelt, – a sík felület domborműnek tűnik távolról. Áthatja a táj, a dörgő tengerpart, a tüzes villanásokban életre kelő "Papagájok". Heves színtűzük hang, szinte kiáltás. Sejtelmes hangulat árad a "Sziklás part" szegélyéről, "A titkos kert" nyüzsgő növényeiből – ez a Casta Norte varázsos világa. A környezet különleges szépsége a festő energiáit is föllobbantja, az ámulás értéket teremt. Tenerife ugyanúgy festményeket kezdeményező motívumlehetőség, mint a Balaton, Szentendre, a Dunakanyar.

Ingajáratban utazik Keszthelyről a Kanári-szigetekre, Teneriféből a Balaton-partra. Ez a két forrása. A találkozás azért izgalmas, mert az óceánpart délszaki vegetációja kötődik Thuránszky Éva impulzív festői egyéniségéhez. Szenvedély és báj ötvöződik a "Lila virágos ház" ábrázolásában, rajztudása megörökíti nemcsak a saját önarcképét, hanem az egykori spanyol armada hajóját. Több kiállítása nyílt immár nemcsak a Kanári-szigeteken, hanem Keszthelyen is. Adott a lehetőség, hogy tengeri tájai a Balaton-melléki benyomásoktól szelidülnek, keszthelyi témái pedig a tenerifei élmények nyomán válnak szilajabbá. Úgy, ahogy ez az 1910-es években Tahsin bej török festő életművében történt. Ő Ráckevén a Dunát szélesebbnek festette, hiszen ifjúkori emlékei a Boszporuszhoz fűzték képzeletét, de amikor Isztambuli ciklusát komponálta, a földrészeket elválasztó tengerszoros keskennyé módosult és szelíddé, mert akkor a ráckevei Duna-partra emlékezett.

Losonci Miklós

* * *

Tisztelt Vendégek! Kedves ünneplő Bihariak!

Nehezen jönnek hozzám a szavak. Nagy feladat bízatott rájuk. Baráti kérés Tóth Sándor művészúrtól, hogy itt Budapesten, az ország szívében nyissam meg kiállítását. Szeretnék megfelelni a kérésnek ő előtte és Önök előtt is. Remélem jóindulatú akaratom nem csak szándék marad.

Tóth Sándor képeivel egy kicsit idehozunk valamit e homloknyi ország bal feléről, a "szív tája ez, hol ütések jobban fájnak" írta a költő. Onnan jöttünk, Trianon fájó sebei égnek, hol egy kemény országvonal véget vetett útnak, sínnek, rónának, ahol nincsenek híres kővárak, márványlépcsők, ahol vályogba, fába, cserépbe és nádba omlott a hajlékteremtő verejték minden országdúlás után. E táj jelképe a Református Kollégium híres mondata: "Orlando et Laborando", e tájba fogant Kölcsey paranézise. E tájban fogant, gyarapodott életünk, szellemi, tárgyi értékeink: jeles bihari írónk egyszer így sóhajtott fel: "Sok írója, mégtöbb költője van Biharnak, de igazán festőművésze nincs!". Immár van. Most itt Önök előtt egy szeletet adunk az Ő művészetéből – kinek úgyszintén, mint nekem is – szülőföldem Biharország. De ő már eljutott az értől az óceánig.

Ez a mai kiállítás olyan sétára hív bennünket, amelyben Tóth Sándor üzeneteket küld hozzánk, egy-egy kép, egy-egy üzenet arról, ahogy ő látja a világot. Ebben az általa tiszta világban gyönyörködhetünk, mert a szép gyönyörködtet, érzelmeket, indulatokat kavar. Az érzelem ebben a színkavalkádban, formavilágban juttat el bennünket a tájhoz, az emberhez.

Ha birtokában vagyunk a két alapvetően szükséges eszköznek, a szemnek és a szívnek, akkor ez a tárlat egy magasztos érzés befogadására hangol. Így lesznek e képek lelki élmények, mert ott az a ház Hencidán, az a táj Berettyóújfaluban vagy Párizsban, vagy a tengerparton abban a pillanatban, amikor a művészt megfogta, a legszentebb szentéllyé lett, mert akkor odatelepedett az élet valamely problémájával, ideákat hajszoló epizódjával, gondjaival. Így ad esszenciát arról, amit lát, amit érez. Ezen fordul meg stílusa. Ebben látom az ő jövőképét is, amikor túllép a lokális élményeken, jelzi az egyetemességét művészetének. Az ember hajlamos arra, hogy a szó, a szín, a zenei hang kényelmesebb befogadásával jusson művészi élményhez. A képzőművészet, a festészet nem adja olyan könnyen magát, de ha ilyen kiállításra jövünk ez együtt adja a dallamot, a színt. Az ilyen tiszta, őszinte, rendezett világú ember művei által az ő léleknyomata nyomán eljutunk az igazi műélvezethez. Ő itt olyan humanizált hiányt közöl, amelyben benne van az "itt születtem én, ezen a tájon" ritmusa, az "én nem mehetek innen" népiesek makacssága, a népzene tiszta üzenete éppen úgy, mint Beethoven örömódája. Ezt vállalja Tóth Sándor, ezt a lélekbemarkoló szándékot, akaratot. Indulatai is lecsillapodnak, bájos szeretet-tolmácsolás, kézfogásra hívás lesz a nekifeszült indulatokból.

Kedves Vendégeink! Tóth Sándor nemcsak festőként áll Önök előtt, hanem mint Bihar szülötte. Hencidai gyermekévek, újfalusi diákévek, pályakezdés szülőfalujában, majd Berettyóújfaluban. Ő nem lett hűtlen a tájhoz, az itt élő világ, elődeink formálta életében gyökerezik egyénisége, tiszta, őszinte hitelessége.

"... gondjaim itt húznak e táj porába,
vágyaim itt emelnek a fellegek fölé..."

Csak együtt, szetetetben, kézenfogva vághatunk unokáink számára a jövőformálásba! Legyen időnk egymásra, a szépre. Pótoljuk a kapu elől elveszett kispadot, jöjjön olyan világ, hogy üljenek egymás mellé a fiatalok, vének; legyen zsoltár, nóta, ének, így szálljuk meg az estéket.

Amikor Tóth Sándor képeit nézegetem, ilyen gondolatok jutnak eszembe. Helyettünk, nekünk és értünk szól. Íme, lássuk meg a szépet! Itteni képein az elődeink világát, távolról hozott képein a szépség varázsát, a harmóniát. Látom a szénakazlat, a levágott rendet, a rozzant kerítést. Mind-mind elindít egy folyamatot bennem – hogy is volt, milyen is volt? Aki nem élte meg, azt kíváncsivá teszi. Igen, ilyen volt? Hogy volt?

Kívánom, éljék át gazdagon e tárlat szemlélését. Van Gogh azt vallja: "A szépség élvezete a végtelenség átélésének pillanata". Tegyenek úgy, mint a jó fényképész, a képeket nézve tárolják az emlékeket, és otthon hívják elő azokat újra.

Azt írtam katalógusában, hogy fogadja meg Sütő András intelmeit:

"Úgy cselekedjünk, hogy hasznosak maradjunk,
meglelve helyünket a világban..."

Úgy gondolom, Tóth Sándor megcselekedte, meglelte helyét, örömünkre alkot, személyiségével nevel. Hitet tett amellett, hogy szereti szülőföldjét – bízom benne, hogy a szülőföld is büszke hű fiára!

Azt mondta egy bölcs: "Minden cselekedet becsének az idő és a hely a mértéke". Azt vallom, a hely mértéket szabott, az idő távlatot adott Tóth Sándornak. Kötődése pedig garancia, hogy újabb élményekkel gazdagít még bennünket.

Tisztelt Jelenlévők! Gratuláljunk közösen Tóth Sándornak, köszönjük, hogy láthatjuk ezt a kiállítást, ezt a bemutatkozást, hogy a budapestiek is gyönyörködhetnek alkotásaiban!

Dr. Matolcsi Lajos
c. főiskolai docens

(1998. április 6-án a Művészetbarátok Galériájában)

TÓTH SÁNDOR

Mélyen tisztelt Közönség!

Tékozló ország vagyunk?

Amit létrehoz, Isten áldotta tehetséggel, vasakarattal, megalkot az egyén, azt elherdálja vagy alig veszi tudomásul a nagyobb közönség, az ország, a világ. Főleg, ha nincs lármás reklámozója.

Ady jut eszembe, aki az Értől indult el és befutott a szent nagy Óceánba. Ő Ady lett, fogalom, de ahhoz csatáznia kellett a disznófejű Nagyúrral. **Tóth Sándor** a Berettyó mellől indult, ám ő nem csatázott, de ecsetével közli a mondandóját. De figyel-e rá és értékének megfelelően méltatja-e munkásságát a szakma, a hivatal?

Az igaz, hogy az 1757-ben huszárjaival a Berlint megsarcoló Hadik András még aligha gondolhatta, hogy 1989-ben, és most 1999-ben, ebben a palotában, a Hencidáról indult Tóth Sándor festményeit szemlélheti az érdeklődő.

Vagy hát mégsem lennénk tehetségeinket tékozló ország? Nézzünk csak körül, hányadán is vagyunk a művészi érték, de nemcsak a festészet, hanem a szobrászat, a zene, az irodalom világában a maradandóság és a szép fogalomkörének változásaival? És a becsültségükkel.

Századunk az izmusok kora. Volt.

Szinte megdermed az ember, ha az avantgard torzulásaira gondol. De voltak támogatóik. Vannak még ma is.

Marinettiék már 1909-ben Párizsban közzétették híreshírhedett kiáltványukat, melyben a szennycsatornák tartalmát kívánták rázúdítani a képtárakra, könyvtárakra. Ady alig három évvel ezelőtt írta meg nagy versét a Nagyúrral, a pénzzel folytatott ádáz harcáról, dilemmáiról. Fenyő Miksáék, Hatvani Lajosék körül elég sok tisztáznivaló van még. Ne kerülgessük a valóságot, a titokzatos nemzetközi szabadkőművesség pumpálta a pénzt az izmusokba, és a marxizmusba is, végül a szocialista realizmus is, az új embert formálni akaró hírhedett szocreál is avittá vonaglódott. A mai modernség bűvölete a családot, a tiszta erkölcsöt, a becsületes helytállást, az adott szó szent jelentését mintha züllészteni akarná. A sok neo... és poszt... nemcsak a képzőművészetben, irodalomban, zenében, de a történelmi egyházak bomlasztásában is részes.

És mi az, ami ma divat? A torz, a beteges. Pár hete a Spektrum televízióban az emberi anyagcsere végtermékét láthattuk festővászonra kerülni.

A vér, a szadizmus, a gyilok miért uralja a televíziókban látható thrillerek, akciófilmek zömét, a másságot sugalló torzulásokat?

A módszerek képesek alkalmazkodni. Korunk agymosásai micsoda félelmetes folyamatokat idéznek elő.

Mégis, az egészséges emberi ész, az igény, a nemesebb látás és gondolat igyekszik felülkerekedni az embert elvadító szándékokon. Ezért higgyük megnyugtatónak, vigaszt adónak ezt a most megnyíló tárlatot is. Van még remény a józan realizmusra, a mindenkori szépre, a mindenkori jóra.

Tóth Sándor itt látható képei a kóros zsákutcákat is hivatottak cáfolni. Ezek a festmények reményt adnak, biztatnak.

Érzékeny szemű festőnek is mondják. De kevés lenne a jó szem, ha a lélek, az igaz ember hiányozna. Természetelvű festőnek vallja magát, mint ahogy Matisse és társai is a természet előtt festettek. Igaz, ők a "Vadak", a fauvizmus képviselői is inkább dekoratív-kifejezők mint természetutánzók. Igaz, a fauvizmusnak olyan magyar képviselői ismeretesek, mint Márffy Ödön, Czóbel Béla. Bárki számára vállalható nevek.

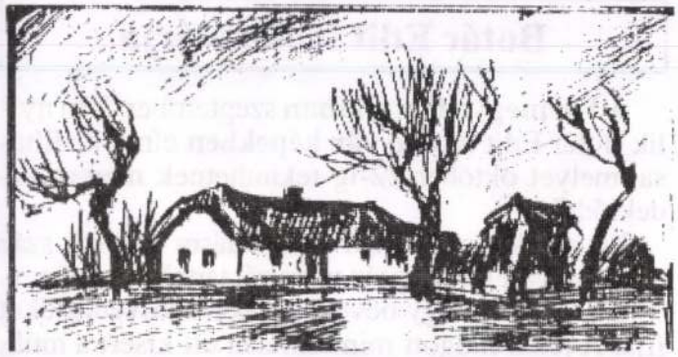

Tóth Sándor: Tanya

Tóth Sándor azt is vallja, hogy ő a látványt mindig átfogalmazza, úgy komponálja meg a kiszűrt lényeget, így csinál képet a látványból. Arany Jánossal szólva: *"Nem a való hát: annak égi mása / Lesz, amitől függ az ének varázsa..."*

Tessék megnézni a nagyobb íveket átfogó festményeit, mit látunk: mindehhez még valami csodásan szikrázó-sziporkázó színkeverést is ad. Ez nagy erőssége művészetének.

Tudok arról, hogy Tóth Sándor korai festményein egyes elemzők Tornyai János párhuzamot véltek felismerni. Soha jobb társat, hisz Tornyait a magyar kritikai realista festészet egyik nagy képviselőjeként tartja számon a művészettörténet. A "Magyar sors"-nál, vagy a "Bús magyar sors"-nál kevés megrázóbb képet ismerek. Ez a sorsábrázolás, ez a szemlélet Tóth Sándor tanyáiban, korhadozó, rogyadozó kerítéseiben, kukoricagóréiban maiságával ismerhető fel. Leletmentő funkciónak is merném nevezni ezt a nemes festői szándékot.

Olyan véleményről is hallottam, hogy idősebb Markó Károly is hatással volt rá. Hát ha annak három fia és lánya is követték apjuk stílusát, az helyén van. De Tóth Sándor a markó-i úgynevezett mérnöki látástól eléggé távol áll. Markó a "Visegrád", az "Alföldi táj" után később a klasszikо-romantikus tájképfestészet nagy alakja. Több mint másfél századdal ezelőtt alkotott. Nem volna szerencsés csupa hatásokat kimutatgatni, mert akkor talán Leonardót, Ajtósi Dürert is elővonszolhatjuk, ők is festettek.

Vallomásában úgy fogalmazott, hogy olykor ugyan hatással van rá a modern festészet egy-egy irányzata, és néha elvont formákat is alkalmaz, nonfiguratívvá válik. Ám ezek csak rövid kiruccanások és mindig visszatér az érthetőbb kifejezési módokhoz.

Az athéni, mükénéi, római, pompeii, isztambuli, firenzei, velencei, párizsi festményeit "szent" képeknek nevezi. Világos, helyes értelmezés. Az egyetemes és a magyar elválaszthatatlan egymástól.

Ismét Adyra utalok, aki föl-földobott kő módján mindig hazatért kicsiny országába. Pedig akkor még csak készülődtek a trianoni csonkítás tervezői. Kicsi országunk mégis áll, és a művészeteknek is bőségesen akad téma. Áll Hencida, folyik a Berettyó, Konyár felől telenként ma is dermesztő szél fúj Hencida felé, Pusztaszer viszont ma már nem az Ady-kori szimbólumot jelenti, hanem nemzeti nagymúltunkat.

Ne legyünk tékozló ország. Ezt a tárlatot is nemzeti értékünk gyanánt becsüljük. Egy ember önzetlen, elhivatott nagyszerű vállalására, vigyük el jó hírét. Van még szépet, felemelőt is adó kultúránk, művészetünk.

Süle Nándor

Elhangzott 1999. május 28-án a Kossuth Klubban.

Botár Edit Kolozsvárja

A **Vármegye Galériában** szeptember 7-én nyílik Botár Edit **Kolozsvár képekben** című kiállítása, melyet október 22-ig tekinthetnek meg az érdeklődők.

Ez alkalommal kerül bemutatásra a festő száz színes akvarelljét és száz tusrajzát tartalmazó album.

Dr. Gaál György bevezetőjében a következőket írja: A jelen mögött minduntalan ott kísért a múlt, az elpusztított épületek, levert cégtáblák kontúrjai, egy bontásra ítélt utcasor vagy negyed fájdalmas emlékei is vissza-visszatérnek. Az alábbiakban Botár Edit a kötetben megjelent vallomását közöljük:

Évtizedekig éltem, tanultam és dolgoztam ebben a csodálatos történelmi városban, ahol Kelemen Lajos történész a városi sétáin megismertette és megszerettette velünk e történelmi várost, ahol az idők folyamán sok minden megváltozott és eltűnt.

Már diákkoromban kezdtem rajzolni és festeni a város utcáit, templomait... s ezt a mai napig sem fejeztem be. Túl nagy albumot kellene ahhoz csinálni, hogy minden akvarell beleférjen, amit festettem és szerettem. Így kiválasztottam száz (akvarellt) képet.

Egy lírai hangulatú emléket szeretnék átadni arról a Kolozsvárról, ahol sokan éltek, dolgoztak, tanultak vagy csak éppen átutazóban megcsodálták a főtéri Szent Mihály templomot és mellette Mátyás király monumentális szobrát.

Botár Edit: Kolozsvár, Farkas utcai református templom

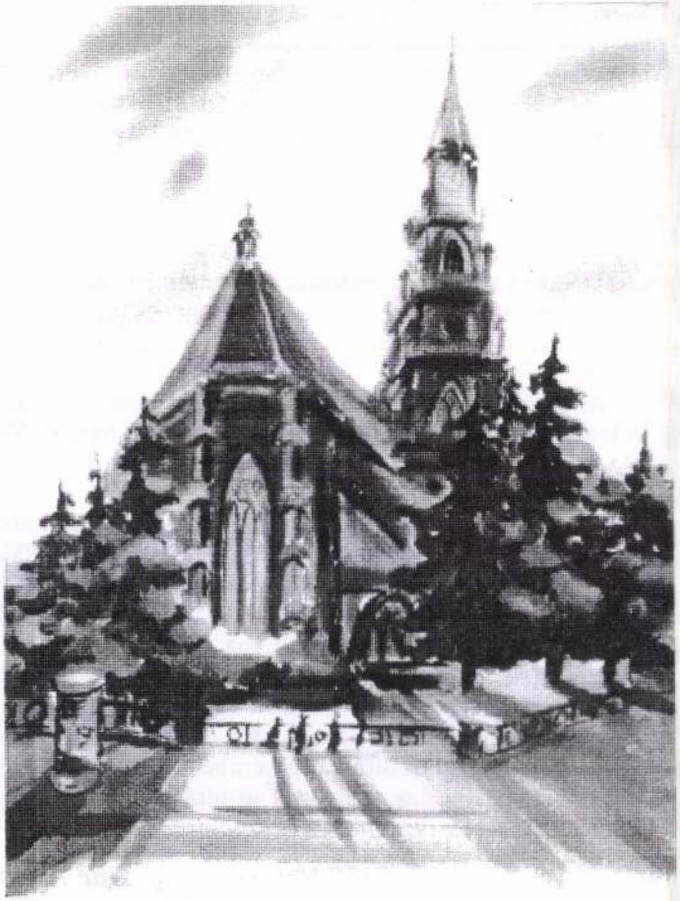

Botár Edit: Kolozsvár, Szent Mihály templom

Nem történelmi jellegű dokumentum akar lenni ez az album, hiszen ilyen sok készült már az évek során.

Ez csak egy lírai hangulatú album lesz, mindazoknak, akik ma is ott élnek és még emlékeznek a régi utcákra, s mindazoknak, akiket szétszórt a sors a nagyvilágba és nosztalgiával gondolnak ifjúságuk városára, a tavaszi sétákra a fellegváron s az öreg lépcső utcáin, amiből csak a lépcső maradt. S ahogy lassan felsétálok, megelevenedik előttem sok-sok kép s a város, amit kitörölhetetlenül a szívembe zártam.

Ezeket a felejthetetlen képeket szeretném megosztani a nagyvilággal. A festmények sok kiállításon szerepeltek, de addig nem akartam megválni tőlük, míg ezt a régen dédelgetett álmomat meg nem valósíthatom.

Utána szétszóródhatnak a nagyvilágban, követve a többi festményem útját, amelyeknek zöme a "Szűkebb hazám, Erdély" tájait örökítették meg.

Remélem sok barát és ismeretlen ember örül, hogy ezt a csodálatos várost újra láthatja, és hajdani emlékeit felelevenítheti a képek között lapozgatva.

Fogadják szeretettel és őrizzék meg ennek a régi városnak a még megmaradt szépségét.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MŰVÉSZETTÖRTÉNETI BIZOTTSÁGA

Beke László, Buzási Enikő, Czére Andrea, Dávid Ferenc, Ember Ildikó, Eörsi Anna, Farbaky Péter (titkár), Galavics Géza (mb. elnök), Garas Klára, Gerszi Teréz, Jávor Anna, Kelényi György, Komárik Dénes, Kovalovszky Márta, Lővei Pál (alelnök), Marosi Ernő, Mikó Árpád, Néray Katalin, Passuth Krisztina, Prékopa Ágnes, Rózsa György, Sisa József, Szabó Júlia, Timár Árpád, Urbach Zsuzsa

Cím: MTA Művészettörténeti Kutatóintézet, 1014 Budapest I. Úri u. 49.
Telefon: 375-90-11, fax: 356-1849

MEGHÍVÓ

a Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Bizottsága

2002. április 26-án, pénteken 14,30 órakor

az MTA Székházában (V. Roosevelt tér), a III. emeleti Akadémiai Képtárban
adja át az "OPUS MIRABILE 2001" művészettörténeti díjait.

A Művészettörténeti Bizottság a díjat nyolc évvel ezelőtt alapította, s évente adja ki az előző év művészettörténeti munkáiból titkos szavazással kiválasztott munkákért. A díj két, erre az alkalomra készített plakett, amelyeket az idén – reményeink szerint a Soros Alapítvány támogatásával – Csikszentmihályi Róbert szobrászművész készített.

Az egyik érem kiállításokért és katalógusokért jár, amelyek legtöbbször team-munkában készülnek, a másikkal az adott év egy kiváló művészettörténeti tanulmányára kívánjuk felhívni a figyelmet. Erre az alkalomra hívjuk meg a kollégákat s barátokat.

A 2002. évi Opus mirabile kollektív díját az idén

az "ÁRKÁDIA TÁJAIN. SZŐNYI ISTVÁN ÉS KÖRE 1918-1928" című kiállítás kapta. A Magyar Nemzeti Galériában 2001-ben megrendezett, nagysikerű kiállítás és katalógus Zwickl András, valamint Zsákovics Ferenc és Szücs György közös munkája. A díjjal a kiállítás és katalógus valamennyi közreműködőjét köszöntjük.

A 2001-es év tanulmányai közül a legtöbbb szavazatot s így az Opus mirabile egyéni díját TÓTH SÁNDOR: A 11-12. századi Magyarország Benedek-rendi templomainak maradványai. (tanulmány és épületleírások) című tanulmánya kapta (in: Paradisum plantavit. Bencés monostorok a középkori Magyarországon. Pannonhalma, 2001. Kiállításkatalógus. 229-266.)

Őket, s mellettük a legtöbb szavazatot kapott kollégákat köszöntjük az ünnepélyes díjátadáson, melyre a Művészettörténeti Bizottság nevében szeretettel meghívom.

Galavics Géza s.k.
az MTA Művészettörténeti Bizottság
elnöke

Budapest, 2002. április 12.

TÓTH Sándor

Urbán László

1947-ben született Békéscsabán
Végzettség: Iparművészeti Főiskola
Tevékenységi terület: könyv- és reklámgrafika
Lakcím: 1113 Budapest, Tormavár u. 22.

Tóth Sándor

1941-ben született Budapesten.
Végzettség: érettségi
Tevékenységi terület: alkalmazott grafika valamennyi területe
Lakcím: 6000 Kecskemét, Stádium u. 10.

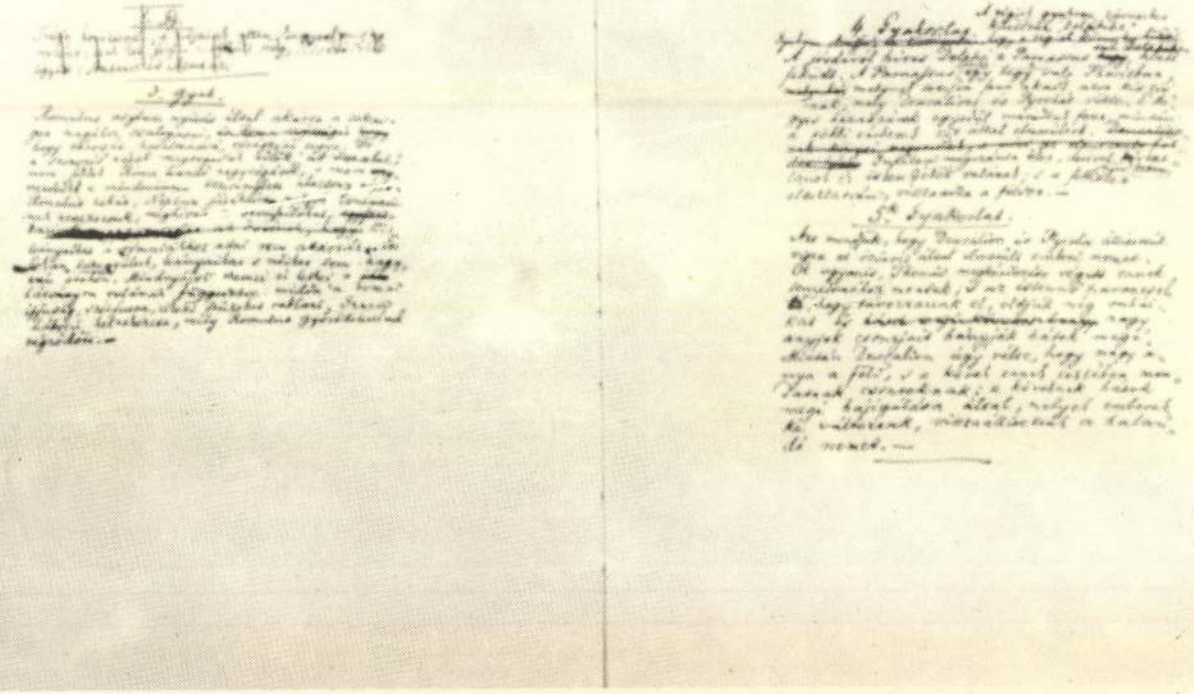

vállalunk vászonredőny-készítést,
-javítást és minden egyéb
kárpitosmunka
készítését és javítását.

•

DEBRECENI
TALOS ÉS KÁRPITOS JAVÍTÓ
IPARI SZÖVETKEZET
brecen, Galamb utca 23—29. szám.
Telefon: 12-285.

54 éves korában, v
lenséggel elhunyt.
halottunkat április
délután fél 3 óra
örök nyugalomra
o. ravatalozójából
tás szerint.

A g

Lakás: Debrecen, 1

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett gondozottunk, nagynénk, keresztanyánk, sógornőnk és jó rokonunk

ÖZV. SZILÁGYI IMRÉNÉ
Szőke Julianna

84 éves korában, hosszú, súlyos szenvedés után elhunyt. Felejthetetlen halottunkat április 1-én, hétfőn délután fél 2 órakor fogjuk a Köztemető I. o. ravatalozójából a ref. egyház szertartása szerint, örök nyugalomra helyezni.

Gondozói: Dobi Bálint
és családja és rokonai

Lakás: Brassai u. 1.

Köszönetet mondok mindazoknak, akik bánatomban őszintén osztoztak.

özv. Kósa Lajosné
Kun Béla u. 10.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

HAJDÚ B. N.
13/4 MÁR 29

Tóth Sándor

Tóth Sándor: Szentendrei épületek

1029

TÓTH SÁNDOR KIÁLLÍTÁSA

Március 26-án nyitották meg Berettyóújfaluban a Nagyközségi és Járási Művelődési Központban Tóth Sándor kiállítását. *Tóth Sándornak*, aki a berettyóújfalui járásban a népművelési felügyelői teendőket látja el, s aki számos közös kiállításon vett már részt — művésztelepi kollektív tárlatokon Keszthelyen, Hajdúböszörményben, Hajdúnánáson, 1969-ben a pedagógusok országos tárlatán Debrecenben, ugyanebben az évben a hajdúnánási megyei őszi tárlaton, négy évvel később a debreceni megyei seregszemlén, ugyanekkor a XVI. alföldi tárlaton Békéscsabán, majd *Kovács Gyula* és *Sebestyén József András* komádi rajztanárokkal közös kiállítása volt a berettyóújfalui, majd a derecskei járási művelődési otthonban — ez az első önálló bemutatkozása. Az olajfestményeket felvonultató tárlatot *Kovács Lajos*, a berettyóújfalui nagyközségi tanács elnöke nyitotta meg, tárlatvezetést *Bényi Árpád* festőművész tartott. A kiállítást április 6-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

Ház beköltözhetően eladó tes. Vécsei Károly utca

Ház sürgősen eladó. H vásárhely, Jókai utca 17

Kincsestelepen 148 n-öl t adó. Érd.: Hódmezővá Béke u. 4.

Beköltözhető ház eladó. H zővásárhely, Fürst Sándo 47. Érd.: szombat délután sárnap délelőtt.

Házrész eladó sürgősen. Szeged, Pásztor utca 7. sz. Horváth.

Eladó Szentesen, Batthyány utca 3. számú ház cserével vagy átalakítással. Beköltözhető. Érd. Horváth Mihály utca 5., vagy Kántor Imre, Budapest, II. kerület, Horváth u. 4. x

Két szoba összkomfortos ház eladó 165 000 + 28 000 OTP. Szeged, Agyagos utca 37.

Hódmezővásárhelyen Népkertnél telek eladó. Építésre alkalmas „188 n-öl 60 091" jeligére a szegedi Hirdetőbe.

Ház eladó. Makó, Széchenyi utca 18. Ugyanott bútorok is. x

Családi ház, nagy portával eladó. Szentes, Klára u. 7. x

Tanya jó állapotban, műúthoz közel, nagy kerttel eladó. Balástya 203. Sávai.

Idős férfi egyedülálló nő gondviselőt, lehetőleg nyugdíjast keres. Házam van. Értesítést „Nyugdíjas" jeligére a csongrádi Hirdetőbe.

Két család részére alkalmas ház eladó. Szentes, Mészáros Lázár utca 13.

ács, vasbetonszer

szak- és segédmu

Jelentkezni Budapest, I alatti részlegünknél leh

Ugyancsak felveszünk l szaszederkényi, berent helyre. Jelentkezés t főépítés-vezetőségünkn mázi út 31. sz. ÁÉV te

24-én, hétfő

újjáalakított és

Házt

Lenin és Petőf

Tóth Sándorné

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI HÍRLAP
1967 ÁPR 22

1021

Kamaratárlat

Örömmel és elégedetten jön ki a látogató arról a kis kamaratárlatról, amelyet a *hódmezővásárhelyi Petőfi Művelődési Ház* két szakköre — a rajz- és a szobrászszakkör — rendezett a művelődési ház egyik emeleti helyiségében.

Az öröm és az elégedettség okául természetesen a látottak szolgálnak, azok a grafikák, akvarellek, szobrok, amelyek ott sorakoznak szép rendben a táblókon, az állványokon...

A bemutatott grafikák, akvarellek, szobrok többsége ugyanis szemet gyönyörködtető alkotás, sőt egynémelyik még a rendszeresen kiállító művészeknek is dicséretére válna.

Tóth Sándorné szobrai például nyugodtan helyet kaphatnának valamelyik „igazi" tárlaton. Ahogy vaskos bivalypárja unottan-lustán nyújtózkodik, ahogy libatömő asszonya a kezét emeli, lábát hajlítja, mint formába öntött megfigyelés, igazi művészre vall. De *Antal* László munkái között is számos igazán értékes darab akad, s a többiek, *Csikós* Endre, *Göcs* Edit, *Szűcs* László, *Borsos* Józsefné, a 13 éves *Hegedűs* Ilona, a 12 éves *Horváth* László, *Kiss* Anna, *Molnár* Edit, *Kávási* Jolán, *Kovács* Etelka, *Varró* Jolán, *K. Tóth* Erzsébet képei között is nem egy rangos alkotás akad...

Hogy mi a magyarázata a tárlat sikerének?

Alighanem az, hogy a szobrok *Samu* Katalin szobrászművész, a képek pedig *Füstös* Zoltán festőművész irányításával, tanácsaival készültek.

Gratulálunk!

A. L.

...nik hétfő kivételével hétköznap 6, vasárnap 12 oldalon. Szer... 27-16. A főszerkesztő telefonszáma: 1-26-02. Az éjszakai ügyelet ...efon: 44 Szentesi szerkesztőség: Kossuth Lajos utca 8. sz.. fszt ...ács László. Kiadóhivatal: Szeged Magyar Tanácsköztársa... ...si díj egy hóra 12 forint. Előfizethető bármely postahiva... ...tőség nem őriz meg és nem ad vissza. Indexszám: 25 052

● *A Tóth házaspár, Vásárhelyen*

Nem törődnek a megszállottakkal

Egy végtelenül kedves, idős házaspár vendége lehettem a napokban Vásárhelyen. A bácsi, Tóth Sándor fafaragó, felesége, Orosz Anna pedig amatőr festő, illetve szobrász. A Lázár utcai kis ház kapuját a törékeny testalkatú Anna néni nyitotta ki és olyan közvetlenséggel fogadott, mintha régi ismerősök lennénk. Rögtön meg is mutatta a ház körüli, virágokkal borított kertjét, amelyek szépségében maga is szívesen gyönyörködik. Mégis beljebb invitált a házba, amelyet végigjárva olyan érzése támad az embernek, mintha egy minimúzeumban lenne. Valamennyi helyiséget ugyanis festmények, szobrok, citerák, különféle faragott dísz- és használati tárgyak teszik egyedivé.

– Sajnos, az amatőröknek nincs hol bemutatniuk alkotásaikat, ezért itthon kell azoknak helyet találni – mondta Anna néni. – Mindig elszomorodok, ha arra gondolok, mennyire nem törődik senki sem a hozzánk hasonló „megszállottakkal". Persze gondolom, ez nemcsak Vásárhelyen van így, hanem az ország legtöbb településén. Mi már csakcsak beletörődünk ebbe, de mi lesz a fiatalabb generációval? Miért nem foglalkozik velük senki egy ilyen városban, ahol sok művész él? Szerintem ösztönözni kellene a tehetségeket, hogy ne kallódjanak el ebben a rohanó világban. És emellett szüksége van az embereknek – nekünk időseknek is – arra az örömre, amit munkáink kiállítása okoz, ha az tetszést arat. Ugyanakkor az érdeklődő látogató figyelmét is elvonhatja a terhes napi gondoktól. Legalábbis én így gondolom, hiszen engem a festés, vagy a szoborkészítés mindig átalakít egy kicsit, megfeledkezem a bajaimról, és ez nagyon jó.

● *Anna néni, mikor kezdett el festeni, illetve szobrászattal foglalkozni?*

– El kell mondanom, hogy elég nehéz, küzdelmes élet van mögöttem. Ám, már gyermekként, a kisborjú legeltetése közben, pálcával rajzolgattam a porba. Amikor pedig családi okok miatt ott kellett hagynom az iskolát, a kutasi útra szegődtem el. Ott találtam agyagot és elkészítettem az első szobrocskáimat. Arra nem emlékszem, milyenek voltak, mert ott maradtak mindig a fa alatt és elmosta őket az eső, vagy szétégette a nap. Később visszakerültem Vásárhelyre, ahol cseléd, majd inas lettem, de még ha néha meg is szidtak érte, akkor sem mondtam le a rajzolásra. Ez volt számomra a legkedvesebb időtöltés. Utólag, visszatekintve gyakran mondtam, hogy a művészet már talán akkor is a lelkemben volt.

Fotó: Révész Róbert

● *Soha senki nem tanította Anna nénit a „mesterfogásokra"?*

– De igen, 1944 táján, a pontos dátumra nem emlékszem, Kohán György nyitott a városban képzőművész iskolát, amelyre jelentkeztem. Végtelen örömmel fogadtam Kohán tanácsait, aki egyébként mindig biztatott és dicsérte tehetségemet. Ezt, amíg a polgáriba járhattam, a nővérek is sokszor mondták nekem. Legnagyobb bánatomra azonban a Kohán-iskola nem tartott sokáig. Igaz, a művész megígérte, hogy az én munkáimon továbbra is rajta tartja a szemét, szívesen korrigálja a hibákat. Így is tett egészen a haláláig. Persze, ezután sem élhettem igazán a művészetnek, hiszen mindig dolgoznom kellett. A férjemet ugyanis 1944-ben elvitték a háborúba, itt maradtam egyedül az akkor négyéves kisfiammal, és meg kellett élnünk valamiből. Az uram cipész volt, a szakmát én is kitanultam, így cipőfelsőrészeket készítettem. Sokszor éjjel dolgoztam, hogy nappal festhessek. Három nehéz esztendő telt el, amikorra hazajött a férjem a fogságból. Nagyon beteg volt, egy évig feküdt gipszágyban Kakasszéken. Ez idő alatt szerveztek Vásárhelyen ismét egy képzőművész-iskolát. Persze oda is eljártam. Mindig szerettem tanulni, ezért nemcsak a festészettel, hanem ekkor már a szobrászattal is foglalkoztam. Örök rohanás lett az életem, hogy a munka, a gyerek, a beteg férj mellett még erre is szakítsak néha egy-két órát. Ekkortájt egy pillanatig tartó nagy öröm is ért. Budapestről, a Képzőművészeti Főiskoláról jöttek látogatók a foglalkozásokra és miután megnézték a munkáimat, felajánlották, hogy felvesznek a főiskolára. De nem fogadhattam el, bármennyire szerettem volna, mivel nem hagyhattam magára a férjemet és a fiamat. Így ismét csak a saját szorgalmamra voltam utalva.

● *Sanyi bácsi hogyan fogadta, hogy felesége szabad idejében festett, vagy éppen szobrot készített? – kérdeztem a kevés beszédű idős embertől.*

– Ez számomra sohasem jelentett problémát. Sőt, elgyönyörködtem az alkotásaiban. Amikor pedig nyugdíjas lettem, már rendszeresen el is kísértem Pannikát oda, ahol valamit le akart festeni. Korábban erre csak ritkán volt időm. Miután sokat kijártam vele Mártélyra, a Tisza partjára, nekem is keresni kellett valami elfoglaltságot. Kezembe vettem hát egy darab fát és elkezdtem faragni. Ráérezve a fafaragás élményt nyújtó szépségére, finomítani kezdtem az addig csupán ösztönös tudásomat. A fiamtól, aki egyébként itt tanít Vásárhelyen, kaptam szakkönyveket, azokat tanulmányoztam.

– A férjem édesapjától, aki Kopáncson ezermester hírében állt, örökölhette a kézügyességét – vette át a szót ismét Anna néni. – Ezért bánt, hogy nem tanulhattunk kedvünk szerint, talán többre is vihettük volna. Így viszont – szinte eltemetve mindazt, amit évtizedek alatt alkottunk, hiszen alig láthatja valaki – sokszor kérdezem magamtól: mi értelme volt az erőfeszítésnek, az igyekezetnek?

● *De én úgy tudom, voltak kiállításon a képek, a szobrok és Sanyi bácsi faragásai is.*

– Így igaz. Együtt és különkülön is részt vettünk kiállításokon, az én munkáim még Lengyelországba is eljutottak, és legalább nyolcszor volt anyáknapi képkiállításon. A fiatalok miatt tartanám inkább fontosnak, hogy legyen Vásárhelyen egy állandó kiállítási hely, ahol rendszeresen bemutathatnák munkáikat, persze ott helyet kaphatnának az idősebb amatőr művészek is. Így nem azt a megoldást választanák majd mint én, hogy alkotásaik tekintélyes részét elajándékozzák. Természetesen adni a világon a legszebb dolgok közé tartozik, és engem is mindig boldoggá tett, ha egy-egy képemmel vagy szobrocskámmal örömet okozhattam valakinek. Talán már ezért is érdemes volt dolgozni. Ugyanakkor, azt hiszem nem túlzás, ha azt mondom, egy kis megbecsülést kapni legalább annyira jó, és ez célt adhat az embernek, még a nehéz pillanatokban is.

N. RÁCZ JUDIT

Lóbitó

Bitó volt az valamikor, a lovat nem tették hozzá, mert mindenki értette, én viszont azért teszem elé, mert mondani akarom, hogy lóról van szó.

Hiába hirdettem meg nyilvánosan is, hogy egy forint üti a markát, aki megmondja, mi volt a neve annak a fának, amihez a csárdába járók a lovukat kötötték, eddig senki nem jelentkezett, pedig áfával értettem az egy forintot. Évtizedek óta nyomoztam, néprajzostól és lótartótól egyformán kérdeztem, de senki nem hallotta. Mindenki hozzátette azonban: biztosan volt annak külön neve. Lótámasztó nem lehetett, mert a lovat nem lehet hozzátámasztani semminek, ahogy a biciklit hozzátámasztják kései utódához. Zsanán mondta az egyik gazdálkodó, megizzadva a fejtörésben, hogy talán lóálló lehetett.

Soha nem gondoltam volna, hogy egyik neve időtlen idők óta benne van a szótáraimban, csak nem tudtam, hol keressem. Baráti szó hívta föl rá a figyelmemet, hogy Tápén bitónak mondták azt az oszlopot, ami a kocsmák előtt állt, és arra szolgált, hogy a lovat hozzá kössék.

– Nem akasztófa a bitó?

– Onnan kapta a bitófa a nevét. A bent mulató betyárokat mindjárt fölhúzták a bitóra.

Az Új Magyar Tájszótár is ismeri a csárdák mellett leásott kétméteres oszlopokat, ahová a vendégek a lovaikat kötötték.

Megcsillagozta Bálint Sándor is a Szegedi Szárban, ami azt jelenti, „nemrég még élő szó, de már nem hallottam". A pásztorcserény mögött levert karó volt a bitó, amelyhez a bitangolva talált jószágot kötötték. Más neve: bitókaró. Értelmező szótárunk azt mondja, általában oszlop, cölöp, cövek, amelyhez például a mészárosok a levágandó állatot kötik. Néprajzi lexikonunk nyilván a Szegedi Szótárhoz igazodva szintén csak a bitókaró változatot ismeri, de kiegészíti avval, a látogatóba érkező pásztor is ide kötötte a lovát, és avval még, hogy csikósok tanyáin lókarónak is nevezték.

Ahogy kiment a divatból a lóháton közlekedés, és ahogy elszaporodott a bitófára való fölakasztás, mint hivatalos kivégzési módozat, úgy homályosult el az előző jelentés, és lett általános a második. A bosszúból vagy öngyilkossági szándékkal szokásos akasztás azonban nem bitófára történt, ezért mutatták meg némely föntről kiutalt téeszelnöknek is annak idején, melyik fára akasztják majd föl, de ennek se volt köze a lótartáshoz.

Erős a gyanúm, lenni kellene más szónak is, ami a várakozó lovak elbitangolása ellen szolgáló alkalmatosságot jelölte, a régi alku tehát változatlanul áll. Akinek eszébe jut, és nem lusta rá, szóljon.

HORVÁTH DEZSŐ

„Gyógyító pokolgéppel" a rákos sejtek ellen?

Laboratóriumi állatkísérleteket végző amerikai kutatók azt állítják: sikerült kifejleszteniük egy „intelligens gyógyászati bombát", amely felkutatja a rákot a szervezetben, s csak azután helyezi működésbe a magával vitt, rákos sejteket elpusztító vegyületet. Pamela Trail, a princetoni (N.Y.) Bristol-Myers Squibb Gyógyszerészeti Kutatóközpont munkatársa újságíróknak előadta, hogy az „intelligens bomba" valójában egy olyan antitest, amelyhez vegyi úton hozzákapcsoltak egy doxorubicin elnevezésű rákgyógyszert. Az antitest és a gyógyszer együtt kombinált hatást, egyfajta immunkonjugációt fejt ki, aminek a kutatók a BR96-DOX nevet adták. Az eddigi eredmények azt mutatják, hogy a gyógyszer 70, illetve 90 százalékban képes meggyógyítani a kísérleti egereket és patkányokat, amelyeket a kutatók emberi tüdő-, vastagbél- vagy mellrákkal fertőztek meg.

A pályázók még nem tudják

– Máskor is előfordult már Vásárhelyen, hogy a különböző oktatási intézmények igazgatói pályázatáról nem született döntés – mondta Hegedűs Imre, az önkormányzat oktatási referense. – Ilyenkor, mint ahogy az történt legutóbb a Központi Általános Iskola esetében is, a munkáltató – élve a törvény adta lehetőséggel – ideiglenesen, egy évre megbízza az általa választott személyt az igazgatói teendők ellátásával, s újra kiírja a pályázatot. Ebben nincs semmi rendkívüli dolog.

● *Megbízható információink szerint az egyik kompetens, véleményezési joggal bíró testületben azok is szavaztak, akik nem tartoznak igazán szorosan a testülethez. Mennyiben befolyásolta ez a végeredményt?*

– A nevelőtestület – amely áll az iskola oktató-nevelő munkáját végző szakembergárdából, valamint az őket kiszolgáló, segítő személyzetből – szavazásán, mint a jegyző megbízottja, én voltam jelen. Arról, hogyan döntött a testület, tehát a számarányról, a titoktartás miatt nem nyilatkozom. A nevelőtestület – erre van egy hatályos kormányrendelet – nyílt szavazáson döntheti el, hogy kik vehetnek részt a titkos szavazáson, ahol, és itt hozzáteszem: nem választanak igazgatót, csak véleményt nyilvánítanak a pályázókról. A két szélső megoldás: 1. csak a tanári diplomával rendelkezők szavazhatnak; 2. mindenki, aki az iskola dolgozója.

● *Itt melyik eset állt fenn?*

– Erről szintén nem nyilatkozom. Annyit elárulok: vannak közbülső megoldások is.

A hétfői közgyűlési döntés után a két jelentkező elmondta lapunknak: még nem tudnak arról nyilatkozni, hogy beadják-e újra a pályázatukat.

-szcsz-

TÓTH Sándra orvosán
Delivláj

● *Eldőlt a nézőtéri vita Szegeden*

Kétszer nyert a Compack

Több hónapig tartó huzavona után a szegedi közgyűlés úgy döntött, hogy a hazai Compack céget bízza meg a Szegedi Szabadtéri Játékok új nézőterének elkészítésével.

A Compack az idén egyszer már megnyerte a pályázatot a svájci Nüssli céggel szemben, majd, miután a Nüssli reklamált, a bíráló bizottság megváltoztatta véleményét. Ezután a Compack lépett, s a nézőtéri vita már-már botrányossá fajult a Tisza-parti városban. A magyar cég terve lényegesen kevesebb pénzből – 4 ezer személyes nézőtér esetén 74 millió, 5 ezresnél 93 millió forintért – valósítható meg, a svájciak költségterve 154, illetve 185 millió volt a nagyságtól függően. Az önkormányzat 150 milliót szavazott meg e célra.

A közgyűlés a magyar tervet támogatta a nézőtéri harc utolsó menetében. Így – a tervek szerint – a jövő nyári évadban az eddigi elhasználódott, 6 ezer személyes nézőtér helyett már az új, 4000 személyes mobil lelátó fogadja a Játékok közönségét.

Munkatársunk sikere

Az Állami Vagyonügynökség Sajtó és Marketing Igazgatósága által meghirdetett privatizációs témájú sajtópályázaton a vidéki lapok kategóriájában lapunk főmunkatársa, Rafai Gábor nyerte az I. díjat, amelyet tegnap vehetett át Budapesten.

Pozsgay Imre válasza a Fidesznek

Pozsgay Imre, a Nemzeti Demokrata Szövetség elnöke visszautasítja a Fidesz csütörtöki sajtótájékoztatóján személyével kapcsolatban elhangzott állításokat.

A politikus pénteken reggel az MTI-nek elmondta, hogy minden szó valótlanság, amit a fiataldemokraták mondtak, csak annyi igaz, hogy Belgrádban járt, és találkozott Milosevic szerb elnökkel. Pozsgay hangsúlyozta, hogy semmiféle közös közleményt nem fogadtak el, és nem érti, mit jelent az, hogy hátba támadta volna a vajdasági magyarokat. Mint mondta: tárgyalásai után valóban adott több nyilatkozatot, de közös kommüniké nem született. Jószolgálati humanitárius célokat szolgáló úton járt Bíró Zoltán társelnökkel Belgrádban annak érdekében, hogy elősegítsék a segélyszállítmányok gyors eljutását a Vajdaságban és Szerbiában élő gyermekeknek. Ezen kívül politikai tájékozódó jellegű megbeszéléseket folytattak Kis-Jugoszlávia fővárosában. Az MTI kérdésére, hogy találkozott-e a szerbiai ellenzékkel is, elmondta, hogy Vuk Draskovic helyettesével kellett volna tárgyalniuk, de a politikus betegségre hivatkozva lemondta a találkozót.

Pozsgay Imre szerint az sem igaz, hogy Thürmer Gyula, a Munkáspárt elnöke után találkozott Miloseviccsel, ugyanis Thürmer nem találkozott a jugoszláv elnökkel.

Végül megjegyezte: riadtan gondol a választási kampány közeledtére, mert ez a stílus már ma sem engedhető meg a pártok közötti viszonyban.

Rektorok és egyetemi tanárok kinevezése

A Magyar Köztársaság elnöke pénteken a Parlament Kupolacsarnokában rektorokat és egyetemi tanárokat nevezett ki. Többek között – a népjóléti miniszter javaslatára – ismét megbízta a rektori teendők ellátásával a szegedi Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetemen Fráter Lórándot.

A művelődési miniszter javaslatára 71, a népjóléti és a földművelésügyi miniszter előterjesztésére 35 illetve 23 egyetemi tanárt nevezett ki az államfő.

„Tájékoztatom, hogy korábbi megbeszélésünknek megfelelően a Csongrád Megyei Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat hódmezővásárhelyi malmának és két gabonatároló telepének megvásárlásáról tanácskoztam a Hódmezővásárhely és vidéke mezőgazdasági üzemeinek, valamint a térség gazdasági egyesületi, gazdakör vezetőivel. A három egység együttes megvásárlására megvan az akarat és a reális feltétel.

Nemcsak a térség gazdálkodói számára hasznos, de a koalíciós pártok és a mezőgazdasági bizottság támogatását is élvezi a kormányzat által sokat hangoztatott, de eddig még nem mutatkozó vertikális integráció példaértékű megvalósítását. Kérem a tisztelt államtitkár urat, támogassa a térség termelőinek vásárlási szándékát. A gabonaipar hódmezővásárhelyi vagyonának megvásárlása ügyében 1993. július 14-én 9 órakor az érdekeltek megbeszélést tartanak Hódmezővásárhelyen, a Mátyás utca 8. szám alatt lévő Gazdasági Egyesület székházában. Megkérem államtitkár urat, szíveskedjen a megbeszélésen részt venni, vagy magát képviseltetni és a privatizációs lehetőségekről tájékoztatást adni.

Dr. Szabó Lajos
országgyűlési képviselő"

A levélben megfogalmazott szándékról *dr. Tráser Ferenc*, a Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat igazgatója a következőket mondta:

– A képviselő úr megkeresését és kezdeményezését nagyon pozitívnak és konstruktívnak tartom. Vállalatunk részéről teljes odaadással, szakmai háttérrel támogatjuk a terv megvalósítását. Mi is reméljük, hogy a nagy teljesítményű – 135 tonna/24 óra – malom és a három tárolótér, amelyek Székkutason, a Makói úton vannak, illetve Vásárhely belterületén, a Széchenyi téri raktár is végre visszakerül az egykori tulajdonosok leszármazottaihoz. Ezért is értünk egyet az elképzeléssel és a vagyonértékelést, a pályázati feltételeket készséggel ismertetem majd a jövő hétre tervezett megbeszélésünkön. Reméljük, hogy gazdára találnak ezek az ingatlanok a malommal együtt, amely jelenleg nagyon jó minőségű lisztet őröl. Korábbi megbeszélésünk alkalmával azért is javasoltuk a malom megvásárlását, mert a tárolók önálló, gazdaságos hasznosítása kétséges lenne. Viszonylag nagy ugyanis a készletfinanszírozás költsége, azt a búza ára nem, de a liszté már elbírja. Természetesen csak nyilvános pályázat útján kerülhet sor a tulajdonváltásra. Ez a társulás azonban talán a legesélyesebb pályázatot adhatja be, hiszen igen jelentős tőkecsoportosulást képvisel. Az említett április 14-i tárgyalás miatt persze különösebb előnyt nem élvezhetnek, sőt, el kell mondanom, hogy az idő nagyon sürget mindannyiunkat, mert most hétfőn zárul az a pályázat, amelyen a raktártereket is meghirdettük. Ezért ha július 12-én lesz egy érvényes, jó ajánlatot tevő pályázat, akkor lehet, hogy a raktárak ügyében szerdán már hiába találkozunk.

N. RÁCZ JUDIT

Fotó: Enyedi Zoltán

● *A gabonaipar támogatja*

Malmot vennének a vásárhelyiek

Hódmezővásárhely egyik országgyűlési képviselője, dr. Szabó Lajos – tizenöt helyi, illetve környékbeli mezőgazdasági szervezet, valamint termelőegység egyetértésével – július 2-i keltezéssel az alábbi levelet küldte a Földművelésügyi Minisztériumnak, az Állami Vagyonügynökségnek, továbbá a Csongrád Megyei Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat igazgatójának.

● *Forog az idegen*

Spórolósabbak lettünk

Folyamatosan növekszik a hazánkba érkező külföldiek száma. A legtöbb turista az európai országokból érkezik, ők elsősorban a szállodai szolgáltatásokat veszik igénybe. A Központi Statisztikai Hivatal felmérése szerint a magyar turisták viszont spórolósabbak lettek, kevesebbet utaznak külföldre. A visszaesés az 1992-es év eleji adatokhoz képest mintegy 10 százalék.

A magyarok úticélja továbbra is elsősorban Ausztria, de jelentős a látogatások száma északi szomszédainknál és a jugoszláv utódállamokban is. A környező országokból a korábbinál jóval többen érkeznek hazánkba, de növekedett a tengerentúli turisták érdeklődése is. E tekintetben Japán és az Amerikai Egyesült Államok jár elöl. A múlt évben 20 millió turista érkezett az országba, közülük 2 millió 800 ezren Németországból, 2,5 millió látogató a jugoszláv utódállamokból. Ausztria viszont a múlt évben a harmadik helyre szorult.

A külföldi vendégek a szállodákat részesítik előnyben, de a nyári hónapokban keresik a kempingeket is.

● *Szabad az áremelés, de...*

Csökkenteni is kell!

A kormány az általános forgalmi adó módosításával összefüggésben rendeletben szabályozta a termékek és szolgáltatások árát – jelentette be Juhász Judit a pénteki kormányszóvivői tájékoztatón.

A hatósági áras termékeket gyártó, illetve szolgáltatást nyújtó vállalkozókat a rendelet felhatalmazza arra, hogy az áfa-kötelezettség növekedésével összhangban megemeljék az áfá-t tartalmazó árakat, függetlenül attól, hogy az ármegállapító minisztérium vagy önkormányzat arról külön rendeletben intézkedett-e vagy sem. Az intézkedés különösen abban a körben jelentős, ahol a hatósági árat a helyi önkormányzatok szabják meg. Aligha várható ugyanis, hogy a helyi hatóságok minden egyes jogszabályt határidőre módosítsanak. A szabad árak körében a rendelet a vevőt, a fogyasztót védi. Előírja ugyanis, hogy az adóváltozással összefüggésben az ár csak annak megfelelően emelhető. Nem fagyasztja be azonban az árakat: új, illetve módosított szerződés mellett módot ad az indokolt ármódosításokra. Rendelkezett a kabinet arról is, hogy adócsökkenéskor – azzal összhangban – az árakat is csökkenteni kell.

Az áfa-törvénnyel egy napon fogadta el az Országgyűlés a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló törvényt. Ennek jelentőségét méltatta a tájékoztatón Wolfart János és Entz Géza, a témában illetékes két címzetes államtitkár. Az új jogszabály megalkotása, mint hangsúlyozták, alkotmányos kötelezettségből fakad, s ezzel összhangban kimondja: a hazánkban élő kisebbségek államalapító tényezők. Azokat kívánja védelmezni, akik a Kárpát-medencében régóta együtt élnek a magyarsággal, s értékeiket az egész ország magáénak vallja. A törvény – amely meglátásuk szerint Európában egyedülállóan átfogó és mélyreható – az egyéni jogok mellett kiemelten foglalkozik a közösségi jogokkal is, s azokhoz magas szintű állami garanciákat társít. – A jogszabály nem helyettesítheti a kisebbségek aktivitását, ám alkalmas a kisebbségi létből adódó hátrányok kiegyenlítésére, segíti anyanyelvük, kultúrájuk, önazonosságuk megőrzését. Hosszabb távon tehát jó eszköz és alap a kisebbségek közösségként való fennmaradásához – hangsúlyozták.

Kiemelkedő jelentőséget tulajdonítottak annak, hogy a törvényt nem a szükséges kétharmados, hanem azt jóval meghaladó: 96 százalékos többséggel fogadta el az Országgyűlés. Mindezt az tette lehetővé, hogy a kisebbségek képviselői egyenrangú partnerként mindvégig részt vettek az előkészítésben.

Autóval a Marson

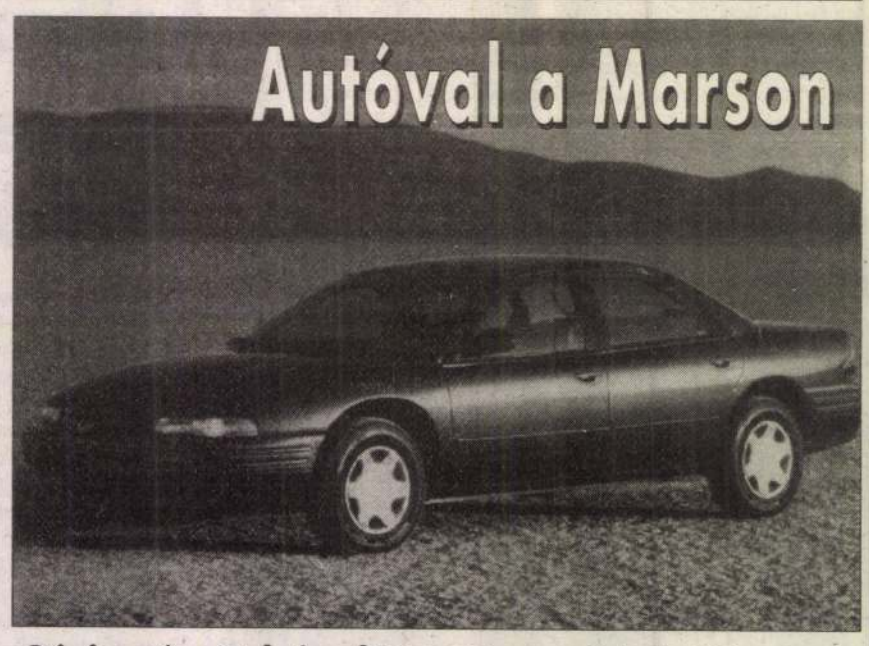

Óázis után, Cabrio előtt

Félidejéhez érkezett a 4x4 nap a Marson című kiállítássorozat, s a tegnapi sajtótájékoztatón Csonka Gábor vásárigazgató először a nemrégiben befejeződött Óázist értékelte. A régió szakkiállításán elsődlegesen magánvállalkozások mutatták be termékeiket, mintegy tízezer négyzetméteren. Csütörtökön és pénteken inkább a szakemberek látogatták az Óázist, szombaton és vasárnap a nagyközönség is aktívan érdeklődött. Négy nap alatt húszezren keresték fel a Mars téri kiállítást, egyedül vasárnap nyolcezren váltottak belépőjegyet. A vásári programokba a konkurencia is besegített, színesebbnél színesebb műsorokkal csalogatták saját standjukhoz a nagyérdeműt. Üzleti szemponból is sikeres volt az Óázis, a kiadásokat a bevételből levonva maradt pénz a vásárkasszában.

A jövő heti, hagyományosan csütörtöktől vasárnapig tartó Cabrio Autó és Járműtechnikai Szakvásáron hetven cég állít ki, körülbelül tízezer négyzetméteren. A Volvón és a Renault-n kívül szinte az összes ismertebb személygépkocsi márka képviselteti magát a Mars téren. A személyautók, haszongépjárművek, motorkerékpárok, terepjárók, mellett lesz autóápolás, garázstechnika és természetesen sok-sok alkatrész. Gyermekprogrammal, egyebek mellett mini motor bemutatóval is készülnek a rendezők.

A Cabrio főszponzora a Neményi Rt nem aprózza el magát, egyetlen modellt állít ki, a BMW Z-1-et. Igaz ez egyik nagy attrakciója lehet a vásárnak. További szponzorok az Europeer Kft., valamint a Volkswagen és Audi márkákat szegedre hozó Autó Ottó Kft. A Nissan bemutatja az év autóját, a Micrát, illetve terepjáróit, a Terrano-t és a Patrolt. Itt lesz az új kis Mercedes, valamint Európában még soha nem látott modellt hoz Szegedre az amerikai Chrysler.

Kovács

Derű és harmónia Tóth Sándor festőművész képein

KIÁLLÍTÁS A KOSSUTH MŰVELŐDÉSI HÁZBAN

Lírai szépségű képek kerültek a Kossuth Művelődési Ház kiállítótermének falaira. A Fehér Akác Termelőszövetkezet és a Budapesti Művészbarátok Egyesületének közös rendezésében *Tóth Sándor berettyóújfalui* festőművész hozta el képeit a május 5-én nyílt kiállítására. Ám ahhoz, hogy a kiállítás a budapesti Kossuth Klub után *Dabasra* kerüljön, nagy szerepe volt *Dancsházy Nagy Mártonnak*, az egyesület elnökségi tagjának. A művész munkásságát, a kiállítás jelentőségét *Geröly Tibor*, az egyesület főtitkára méltatta.

A gyönyörű alföldi tájak, a változó világ egyes mozzanatai elevenednek meg Tóth Sándor képein, olyan nemes egyszerűséggel, hogy az mindenki számára elérhető, valamennyi nézőt lelkét gyönyörködtető. Dokumentumként szolgálnak ezek a képek az utókornak is, mert a lázas gyorsasággal változó vidék olyan mozzanatait örökíti meg a festő, amelyek a művészszemszögéből mindenkor láttatják majd, milyen volt a múlt, a bihari táj.

– *Tóth Sándor Erdélyt is megörökíti* – mondta Geröly Tibor. – Gyönyörű képei, székelykapui fájdalmas történésekre emlékeztetnek bennünket. Nagy kár, hogy most ezek a képek nem juthatnak el oda, arra a vidékre, amely megihlette a festőt. Pedig a művészetnek össze kell kötni a népeket. Nálunk most is kiállít a *budapesti* Jurta Színházban két *bécsi* művész, *Kunner Sylvia* és *Trendl Albert*. Ugyanakkor a magyar művészek kollektív kiállítása után *Prokop Peter* és *Urbán Annamária*, az ausztriai *Mödlingben* kapott kiállítási lehetőséget.

Geröly Tibor méltatta a Fehér Akác termelőszövetkezet által nyújtott lehetőséget, a kapcsolatot az egyesülettel, így minél több kortárs festő művei kerülnek Dabasra. – *nehéz világunkban is örömet szereznek az itt élőknek*, sok fiatal tekintheti meg a bemutatókat.

A megnyitó után Tóth Sándor festőművészt kérdeztem: mit tapasztalt, miként fogadta a dabasi közönség képeit?

– Örültem, mikor meghívtak, szívesen hoztam a képeimet és jöttem magam is ide. Most már azt is tudom, *jó közönségre találtam. Festészetem közel áll az itteni emberekhez is. Szándékom, hogy derűt és harmóniát vigyek a képeimen keresztül az emberek életébe – remélem sikerül.* Bízom abban, hogy közel kerültünk egymáshoz a dabasiakkal.

L. V.

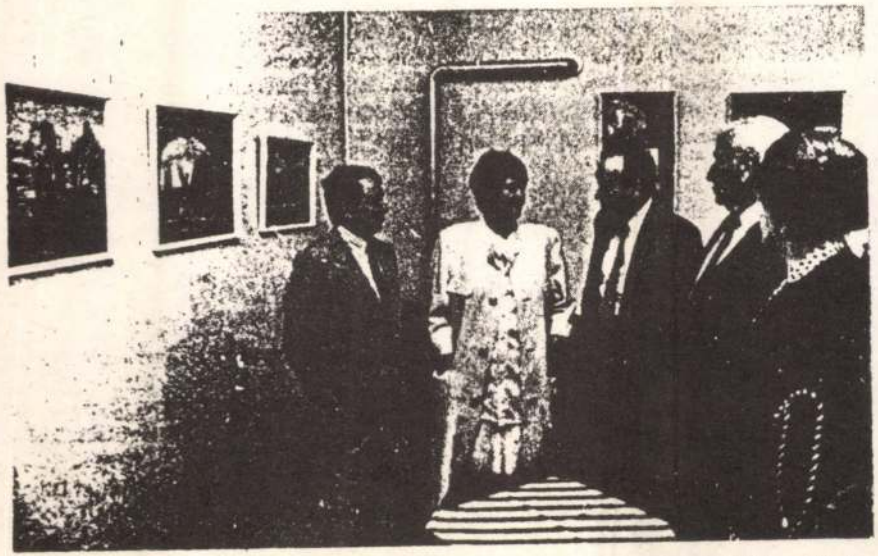

Megnyitó előtt a Kossuth Művelődési Házban. A képen jobbról balra Dancsházi Nagy Márton és felesége, Geröly Tibor, dr. Kakucsi Gabriella és a művész: Tóth Sándor

TÓTH Sándor festő

A Toboz Kft. üdülési ajánlata

II. negyedév

Hely	Üdülő	szobaár	pótágy	TPfelár
GYULA		Erkel A ép.		
	E	13.356.-	4.749.-	1.654.-
	F	16.324.-	5.491.-	1.654.-
		D ép.		
	E	11.130.-	-	1.654.-
	F	13.356.-	-	1.654.-
SZEGED		Forrás		
	E+F	18.847.-	7.019.-	2.544.-
BALATONBOGLÁR		Boglárka		
	E	11.130.-	4.081.-	954.-
		Liget üd.		
	E	11.130.-	4.081.-	954.-
		Liget 40. ép.		
	E	11.130.-	3.339.-	954.-
BALATONFÖLDVÁR		Balaton D és H ép.		
	E	11.130.-	4.823.-	954.-
		E ép.		
	E	12.614.-	4.823.-	954.-
		Park üd.		
	E	11.872.-	4.823.-	954.-
	E(2+2)	16.324.-	4.823.-	954.-
		Sólya B ép.		
	E	10.388.-	4.081.-	954.-
		Ibolya üd. B ép.		
	E	10.388.-	4.823.-	954.-
		C ép. (1 főre)		
	E	5.936.-	-	954.-
		E ép.		
	E	10.388.-	-	954.-
BALATONLELLE		Selló 2. ép.		
	E	12.614.-	-	954.-
		Nárcisz üd. C ép.		
	E	12.614.-	4.452.-	954.-
		Giuseppe üd. Főép.		
	E	14.098.-	-	954.-
PÉCS		Kikelet A ép.+B ép.		
	F	11.130.-	4.081.-	954.-
		C ép.(1 főre)		
	F	6.307.-	-	954.-
SIÓFOK		Azúr IV. ép.		
	E	14.098.-	5.565.-	954.-
		Viola		
	E	11.130.-	-	954.-
		Tengerszem 9.ép.		
	E	15.582.-	4.452.-	954.-
		Rózsa II. ép.		
	E	11.130.-	4.452.-	954.-
		Orgona A ép.+ C ép.		
	E	9.646.-	4.452.-	954.-
		FIMÜ V.		
	E	12.614.-	4.452.-	954.-
		Moló		
	E	9.646.-	4.452.-	954.-
		Moló 1 főre		
	E	5.194.-	-	954.-
		Ezüstpart II. ép.		
	E	14.098.-	5.565.-	954.-
		V. ép.		
	E	15.582.-	5.194.-	954.-
	F	18.550.-	5.194.-	954.-
	Kiemelt	23.744.-	6.678.-	954.-
SZÁNTÓD		Panoráma		
	E	11.130.-	4.823.-	954.-
		Aranyhíd üd.		
	E	11.130.-	4.823.-	954.-
		Rév üd.		
	E	10.759.-	4.081.-	954.-
BAKONYBÉL		Bakony 06 ép.		
	E	9.275.-	3.599.-	1.113.-
	F	12.985.-	4.712.-	1.113.-
		A ép.		
	E	10.759.-	4.044.-	1.113.-
	F	11.501.-	4.267.-	1.113.-
BALATONALMÁDI		Árnyas panzió		
	F	10.759.-	4.044.-	1.113.-
HÉVÍZ		Postás A ép.		
	F	11.575.-	-	1.336.-
		E ép.		
	F	16.027.-	-	1.336.-
		Panoráma A ép.		
	F	14.914.-	-	1.336.-

Jelmagyarázat

E előszezon
F főszezon
FP félpanzió
TP teljes panzió

Fogadóórák:
munkanapokon 14-től 16 óráig
pénteken 13-tól 15 óráig

Nyugdíjas vendégeink kedvezményhez az alábbi módon juthatnak:l egutóbbi nyugdíjas szelvényük bemutatása mellett 10.000 forint alatti nyugdíj esetén 4.000 forint-/hét/fő támogatás, 15.000 forint alatt 3.000 forint/hét/fő, 20.000 forint alatt 2.000 forint/hét/fő és 20.000 forint fölött 1.000 forint/hét/fő összeget vonun k le a bruttó árból. (Munkanélküliek hasonlóan.)
Aktív munkaváállalók számára jogi személyiségű munkahelyük vásárolhat üdülési utalványokat, vagy adhat meghatalmazást alkalmazottjának ilyen utalvány vásárlására, cégszerű aláírással és bélyegzővel ellátva.

Felsőzsolcai fegyvergyűjtő

Encs (ÉM - NyI) — Az encsi március 15-i ünnepségsorozat nagy szenzációja volt az egri Tóth Sándor magán fegyvergyűjteményének kiállítása a Kazinczy Ferenc Általános Iskolában. Itt találkoztunk és beszélgettünk a szimpatikus fiatalemberrel nem mindennapi hobbijáról, s remek gyűjteményéről.

– Felsőzsolcai születésű vagyok - mondotta magáról -, ott éltem 12 éves koromig. Egerbe nősülésem után kerültem, s azóta is Dobó városában lakom családommal. Eredeti foglalkozásom autószerelő és karosszérialakatos.

– Innen talán a vonzódás a vas, az acél e különleges megjelenési formája, vagyis a fegyverek iránt?

– Nem egészen, hiszen rajongásom a kardok, lándzsák, pisztolyok iránt régebbi keletű. Nagyapáim végigharcolták a világháborúkat, s néhány érdekes fegyver megmaradt utánuk. Ezek megcsodálásával, birtokbavételével kezdtem komolyabban foglalkozni velük. Ma már több mint száz darabból áll a gyűjtemény, amelyet egyébként otthon tartok, de ha felkérnek rá, szívesen bemutatom őket. Az idén májustól több hónapon át megtekinthetők majd a Szerencsi Vármúzeumban és Sátoraljaújhelyen is.

– Milyen fegyverek ezek tulajdonképpen?

– A lovagkorból, a törökvilágból, a napóleoni háborúkból, vagy például a magyar szabadságharcból valók. Vannak köztük harci és díszfegyverek, ötvös remekmunkák, sőt büszkén mondhatom, európai ritkaságok is. Ilyen például a reneszánszkori, a XVII. századból származó pajzs, néhány 700-800 éves lovagkori kard, vagy a XVI. századból megmaradt német fegyverek. Megszerzésük, karbantartásuk igen sok utánajárást és időt igényel, de hát én nagy örömmel csinálom ezt... Szerencsémre feleségem sem ellenzi, 12 éves fiam és 7 éves kislányom pedig már valósággal szakértőknek számítanak, egy kis túlzással persze.

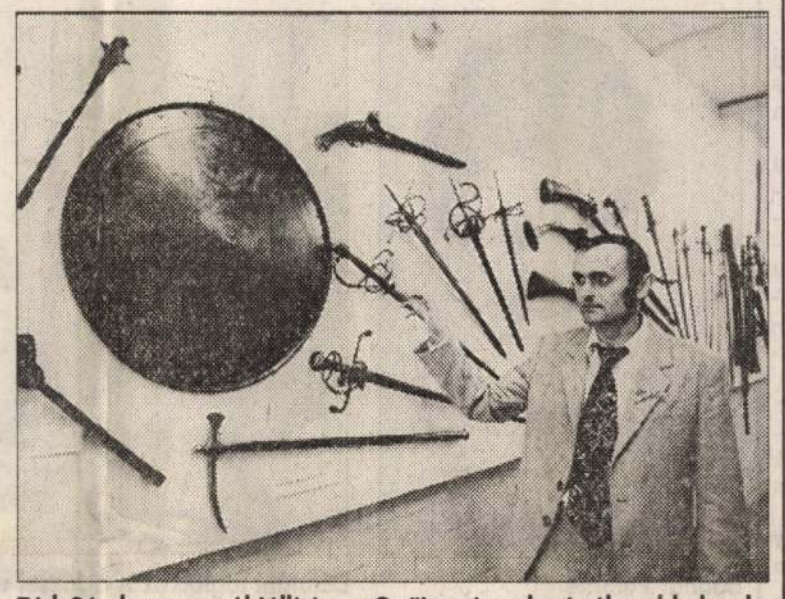

Tóth Sándor az encsi kiállításon. Gyűjteménye legértékesebb darabjának a felvételen látható reneszánszkori, európai ritkaságnak számító pajzsot tartja.

– A történelmi levegőjű Egerben nyilván megbecsülik ...

– Nagy tévedés. Hiába ajánlottam már gyűjteményem bemutatását, nem tartanak rá igényt. Talán mert szegényesnek tartják még a vármúzeumához viszonyítva, vagy talán azért, mert nem egri születésű vagyok és ott, a sok lokálpatrióta városában még ez is számít... Ezért is örülök, hogy idén szülőföldem, Borsod-Abaúj-Zemplén megye mellém állt, s három helyen is , kiállíthatok. Ez nagy lökést ad számomra a további kutató-gyűjtő munkához.

A mérges hamiskártyás esete

Miskolc (ÉM-BG) — B. János negyvenhárom éves koráig egyszer sem ült a vádlottak padján, de akkor aztán beindult. Hat évvel ezelőtt tartás elmulasztásának vétsége miatt kapott felfüggesztett ítéletet. Négy hónappal később kétrendbeli tiltott határátlépés bűntette miatt még mindig csak felfüggesztett büntetést kapott, de még ez a két figyelmeztetés sem volt elég, egy fél év múlva a sikkasztás miatt kirótt büntetését a másik két felfüggesztett büntetéssel együtt már le is kellett töltenie.

Szabadulása után úgy tűnt, minden visszatér a rendes kerékvágásba. Gyermekeivel és azok családjával szűkösen éldegéltek. Az egyébként is szűk helyet még tovább szűkítette tavaly ősztől B. Sándor, aki állami gondozottként élt nevelőszülőknél. Ha már így összegyűltek, nem volt akadálya annak, hogy időnként hatalmas kártyacsatákat rendezzenek.

No nem éppen Fekete Pétert, meg Csapd le csacsi!-t játszottak, hanem kemény pénzekért verték a blattot.

Ahol pedig pénz, meg kártya, meg ital van, ott nem ritka a nézeteltérés. Október közepén B. János, fia, lánya és B. Sándor társaságában forgatta az ördög bibliáját. Egészen addig simán mentek a körök, amíg egyszer B. János besöpörte a játszma végén a pénzt, holott B. Sándornak volt a legmagasabb a lapja. Ez szóba is került, ki is alakult a vita, míg annak egyik résztvevője kijelentette, ilyen feltételekkel nem hajlandó tovább játszani, és bevonult a másik szobába.

B. János a maga részéről nem tekintette a vitát lezártnak, a fiatalember után ment. A zűrzavar ekkor még elhárult, mert B. László kivezette apját a szobából. Az események ezután megsűrűsödtek, mert B. János két gyermeke között alakult ki ökölpárbaj, ennek vesztese az ifjabbik B. János lett, aki beleesett a konyhában elhelyezett gyerekágyba.

Amíg a többiek B. Lászlót igyekeztek lefogni, addig B. Sándor kisegítette az ifjabbik B. fiút az ágyból. Ezt a ramazurit kihasználva a családfő elővette zsebkését, és hasba szúrta B. Sándort, akinek életét csak a gyors és szakszerű kórházi ellátás mentette meg.

A megyei bíróság bűnösnek találta B. Jánost életveszélyt okozó testi sértés bűntettében, ezért négyévi börtönbüntetésre és négyévi közügyektől való eltiltásra ítélte. Az ítélet jogerős.

Tavaszi séta Miskolctapolcán

Visszavonhatatlanul itt a tavasz. Nem csupán az utal erre, hogy a hó eltakarodásával megjelentek a kikelet első virágai, de az is, hogy vasárnap előre kell majd állítanunk az óránkat. A legbiztosabb jel azonban, hogy a kismamák kiviszik az első tavaszi napfényes sétára az újszülötteket, akik ekkor ismerkednek életükben először a tavasz ízével, színeivel, aminél nincs csodálatosabb...

Fotók: Laczó József

Mégis lebukott a fóliás csaló

Miskolc (ÉM - FB) — Egy kusza, szerteágazó gazdasági bűncselekmény végére tettek pontot a megyei főkapitányság gazdaságvédelmi osztályának nyomozói, a BRFK segítségével. A nagykártételű csalási ügy hátteréről Balázs Sándor százados számolt be lapunk munkatársának.

Fizetési haladék

– Az egyik zord januári napon, a kazincbarcikai Borsodchem Rt. Műanyag-feldolgozó kereskedelmi osztályán megjelent a Chemipex Kft. képviseletében egy férfi és 60 ezer darab folpack fóliát rendelt 3.425 millió forint értékben. A Tomor Istvánként bemutatkozó ügyvezető személyigazolványával hitelesítette önmagát, az érdemi üzletkötést később egy fax-szal is megerősítette. Ezek után igénybejelentését semmi nem zárta ki és tíznapos számlakiegyenlítési haladékot kapott. Ennek ellenére csak 30 ezer fóliatekercset vihetett el, tehergépkocsival. Az aláírt szállítólevélre rányomott bélyegzőn bank és adószám, címként Orbottyán Ady E. út 20. volt megjelölve. A Borsodchem Rt. újabb faxot kapott és február 2-án ismét megjelent a fuvarozó, de most már az ügyvezető nélkül és elvitte a második 30 ezres tételt is. Tíz nap elteltével a bélyegzőn megadott címre Kazincbarcikáról elküldték a számlát, ami rövid idő után viszsza is jött a következő megjegyzéssel: a címzett ismeretlen!

Hamis igazolvánnyal

A cégbíróságon a kft. nem volt bejegyezve, a bank pedig közölte: csak két hétig vezettek számlát Tomor István nevén. Kazincbarcikán éltek a feljelentés lehetőségével, s innen már a gazdaságvédelmisek folytatták a kutatást. Mint kiderült, egy ellopott személyigazolvánnyal, de eredeti fényképpel követte el a nagyértékű csalást az ismeretlen. Ám Kazincbarcikán szemfüles volt a portás, felírta a teherkocsi számát, de az is kiderült hogy egy budapesti kft. és egy müncheni üzletember segítségével érkezett a két fax.

Tizennégy cég bánja

Megkerült a fuvarozó, s jelentkezett a folpackot forgalmazni kívánó kereskedő is. Egyre szűkült a kör. A fénykép alapján megtalálták Tomor Istvánt azaz Varga Zoltánt, akit már az ország négy kapitánysága hasonló cselekmények elkövetéséért körözött. Kártételét eddig 14 cég bánja, s a hasolló módszerrel begyűjtött áruk értéke megközelíti a tízmillió forintot.

A BRFK nyomozói a rendelkezésre álló eddigi bizonyítékhalmaz után elfogták a csalót, aki jelenleg is előzetes letartóztatásban van.Felmerült a gyanú, hogy tovább „nőhet" a becsapott cégek sora a felderítés során. Azt még senki sem tudja, ki egyenlíti ki a kárvallottak számláit...

Kedvezmény a nyugdíjasoknak

Miskolc (ÉM) – A miskolci Centrum Áruház szeretne minél jobban a náluk vásárló nyugdíjasok kedvében járni. Húsvéttól indul új akciójuk: az a vevő, aki legutóbbi nyugdíjasszelvényét felmutatja, úgy a most átadott Szupermarketben, mint az áruház többi osztályán 10 százalék árkedvezményben részesül.

Péteri tervek

Sajószentpéter (ÉM) — A város önkormányzata ebben az esztendőben 448 millió 249 ezer forint bevétellel számol. A kiadások összege szinte fillére ugyanennyi, s az önkormányzat határozata szerint a tervezet fő összegeit túllépni nem lehet. A saját bevételek között a működési ár- és díjbevételek ebben az esztendőben közel 40 millió forintot tesznek ki. A személyi jövedelemadóból az államtól visszajuttatott pénz 35,8 millió forint.

TÓTH Sándor gyűjtő

Igazi garanciát – csak dealerektől

Miskolc (ÉM - NYI) — Jött, látott és győzött a Ford autók új generációjának reprezentáns képviselője, a Mondeo Miskolcon is.

Az elmúlt héten Miskolcon, az Autó- Tester „M" Kft. Ford-udvarában megtartott Mondeo bemutatót sok-sok érdeklődő tekintette meg. Itt találkoztunk az európai Ford-gyár magyarországi vezérképviselete, a Ford Hungária Kft. kereskedelmi igazgatójával, Jutasi Dezső úrral.

❑ *Igazgató úr, itt a József Attila utcában valóságos kis Ford-birodalom alakult ki. Elégedettek Önök ezzel a márkaszervizzel és márkakereskedéssel?*

● Ahhoz képest, hogy tavaly kezdték meg működésüket, igen sokra jutottak. Mind a szerviz, mind a bemutatóterem példamutató, büszkék lehetnek rá a kft. tulajdonosai, vezetői és dolgozói.

S igen szépek a gazdasági-kereskedelmi eredményeik is. Ellenőrzési rendszerünk, amely igen szigorú követelményeket támaszt a hivatalos Ford-képviseletekkel szemben, nem talált eddig kifogásolni valót.

❑ *Netán így vannak ezzel Önök, a vezérképviselet is külföld felé? Milyen sikerrel működik a Ford Hungária Kft.?*

● Szerintem eredményesen. Igazolja ezt, hogy az idei gazdasági évre 4250 darab új Ford autó forgalmazása a tervünk. S mivel igen sok kedvezményt érvényesítünk, szerintem ez megoldható.

❑ *Mi is írtunk már róla, hogy devizáért vám- és áfa mentesen kínálják a Fordokat. Kiterjesztik ezt a devizaszámlán tartott pénzekkel rendelkezőkre is?*

● Ebben nem mi döntünk, de nem hiszem, hogy aki nem külföldi munkán kereste a devizát, így elköltheti. Ám, ki tudja?... Mindenesetre mindig a mindenkor érvényben lévő jogszabályok döntenek.

❑ *Mi a véleménye arról, hogy már Miskolcon is négy cég foglalkozik Forddal?*

● A fentebb említett, az idei évre általunk eladásra tervezett darabszám szerintem a teljes forgalom fele. Igen sok magánimportőr is tevékenykedik. Felhívom azonban a Fordot vásárlók figyelmét arra, hogy ha nem hivatalos Ford márka-kereskedőtől vásárolnak, kérjék számon a vételnél, tud-e az eladó szerződéses garanciát biztosítani. Mert ha nem, s baj van a megvásárolt autóval, vajon hol érvényesíti a vásárló a garanciát, hol, kinél fog reklamálni?!..

Betöréssorozat egy óvodában

Bodnár Péterné

Délutáni foglalkozás a József utcai óvodában Fotók: Farkas Maya

UDVARDY JÓZSEF

Miskolc (ÉM) — Pitiáner tolvajok, kicsinyes betörők tavaly nyáron kiszemeltek egy óvodát Miskolcon. Gyermeknek, óvónőnek szülőnek azóta nincs nyugta.

A máig sajnos még ismeretlen tettesek folyamatosan fosztogatják, dézsmálják a prédául szolgáló intézmény vagyontárgyait. A kisstílű bűnözők körében kedvelt célpontnak számítanak a bölcsődék, az óvodák, az iskolák, de ami a József utcában lezajlott és most is folyik, az talán példa nélkül álló. Az elmúlt évben ötször, ebben az esztendőben pedig már nyolc (!) alkalommal hatoltak be az óvoda épületébe, s vitték el mindazt, ami a legcsekélyebb értékkel is bírt, ami egyáltalában mozdítható volt.

Közömbössé, egykedvűvé váltak

Az egymást követő bűncselekményekről az egyik óvodás édesanyjától, Szabó Józsefnétől szereztünk tudomást. Valószínűleg zaklatott állapotban fogalmazott levelében megírja, hogy a betörők az óvodából már az összes magnót ellopták, s csak egy maradt meg, amelyet az egyik dolgozó javításra hazavitt. Megemlíti, hogy a porszívók, a vasalók, a szőnyegek egyaránt lábra kelnek, de a tolvajok magukkal viszik a gyermekjátékokat, az asztalterítőket, de még a kicsinyek papírzsebkendőit, szalvétáit is. A tettesek a kis ágyneműhuzatokba rejtik zsákmányukat, s a naposköténykék pertlijét használják a tolvajzsákká alakított paplanhuzatok szájának elkötésére. Az óvodában mozgássérült gyermekek számára is indítottak két csoportot. A betörők még az ő holmijukat, speciális eszközeiket, fürdőlepedőiket is képesek voltak összeszedni.

A bűncselekménysorozat megmérgezi a kisgyermekek lelkét. Kezdetben még eseménynek számított, ha reggelenként megtudták, hogy betörők kutatták át a helyiségeket, és készségesen segítettek az óvónéniknek a lopott holmik leltárának elkészítésében.

Később már közömbösen szemlélgették a helyszínelő rendőrök munkáját, s ma már egykedvűen veszik hírét az újabb betöréseknek.

Mindenki tehetetlen?

A legszomorúbb az - olvashatjuk a levélben - hogy a betörések megelőzésére semmilyen intézkedés sem történt. Az ablakokon nincs rács. Az óvoda vezetése vajon miért jár behunyt szemmel, miért tűri tétlenül a tolvajok garázdálkodását?

A levelet tizenhárom óvodás édesanyja írta alá. Szabó Józsefné szerint szinte valamennyi szülő egyetértett azzal, hogy lapunkhoz forduljanak panaszukkal. Egymás között a hatóságok, a rendőrség, az önkormányzat és az óvoda tehetetlenségéről morgolódnak, ugyanakkor féltek kézjegyükkel ellátni a csípős hangú levelet, amelyben tétlenséggel vádolják a vezetőnőt. Vajon mitől tartanak, tarthatnak egyáltalában?

A József utcai óvoda vezetője, Bodnár Péterné arcára fagy a mosoly, amikor kézbe veszi és elolvassa a levelet.

- Méltánytalan és fájó számomra ez a támadás. Különösen pedig az esik rosszul, hogy a panaszosok meg sem kerestek, nem mondták el véleményüket. A szabadidőmön kívül szinte minden percemet az óvodában töltöm, engem bármikor megtalálhatnak. Én már valósággal betege vagyok az eseményeknek. Igazságtalanul gyanúsítanak, mert amit lehetetett, megtettem az óvodáért, gyakran már a szemtelenség határát súrolták intézkedéseim, lépéseim. Bizonylatokkal igazolhatom, hogy a földszinti ablakokra már megrendeltem a rácsokat, s az egyéb védelmi berendezések felszerelésének munkálataihoz is hozzákezdtünk, annak ellenére, hogy erre az esztendőre jóváhagyott költségvetéssel még nem rendelkezünk.

Sajnos már ott tartunk, hogy önmagunkat kell bebörtönöznünk, vasrácsokat kell felszerelnünk az óvoda szép, nagy ablakaira, hogy védekezzünk lelkiismeretlen emberek támadásai ellen.

Ismétlem: rosszul esik ez az igazságtalan levél, mert inkább támogatást vártam, semmint ellenséges hangulat kíséretét a munkámhoz, amelybe lassan belerokkanok.

Értekezlet előtt

A szülők és a szakmabeliek véleménye szerint az óvodai hálózat az elmúlt időszakban az állam mostohagyerekévé vált. Fenntartásukra is alig-alig jut az adófizetők pénzéből, a kifejezetten drága védelmi felszerelések, rácsozatok beszerzésére pedig nyilvánvalóan nem telik a patikamérlegen kiegyensúlyozott, és következetesen számonkért költségvetésükből. A József utcai óvoda most súlyos százezreket költ biztonságának megteremtésére, de a pénz előteremtése még igencsak kérdéses.

INNEN SZÓLVA

A pult belső oldalán

NYIKES IMRE

Miközben az árak csöppet sem csökkenő irányzata miatt teljes joggal támasztanak, támasztanának jogosan fokozott követelményeket a vásárlók a kereskedelemmel szemben, utóbbiaknak is sok okuk van a panaszra. A pult belső oldalán sem könnyű! A számtalan, felsorolható észrevétel közül most hadd említessék meg csupán egy.

Nemrégiben még úgy volt, hogy a piacokon, a boltok közelében nem lehetett szeszes italt árusítani, kimérni, fogyasztani. Köztudott, hogy ennek vége. Ma a Búza téren, a Vasgyári piacon, vagy a nagyobb gyárkapuk mellett annyi italkimérés, kocsma működik, hogy egymásba érnek... Önmagában azt is sérelmezhetnék a még állami tulajdonban lévő üzletek, hogy az ott italozók pénzét eleve megcsapolják a mindezeken felül létező zugkimérések. Ezt a békát azonban már régen és sokszor lenyelték. Amellett azonban nehéz elmenni szó nélkül, hogy a piacokon, gyárkapuk mellett leittasodott egyének betérnek a boltokba a Búza téren lévő Kertész Áruházba, a Vasgyárban a Konzumba és így tovább - s ott illuminált állapotban botrányt botrányra halmoznak. Lehetne rendőrt hívni, de egy boltvezető számára az csak a legvégső eszköz lehet. A részeg pedig vélt sérelmét megtorlandó beír a Vásárlók könyvébe, bemegy a szerkesztőségekbe panaszkodni, ír fűhöz-fához, mindent és mindenkit megmozgatva.

Az ilyen magatartás ellen a kocsmákközeli boltok szinte tehetetlenek. Legfeljebb az védhetné meg őket, ha a piacokon, a gyárkapuk környékén ismét betiltanák az italárusítást, az italozást. De a mai világban vajon melyik piacfelügyelőség, vagy önkormányzat meri ezt vállalni?! Gyanítjuk, egyik sem...

ÉM-portré

Fotó: Laczó József

Dósa Károly

Miskolc (ÉM - K.L.) — Elemi iskoláit szülőfalujában, a Bükk lábánál, festői környezetben lévő Cserépfaluban végezte, majd tanulmányait Miskolcon, az Avas alján lévő akkori Lévay József református gimnáziumban folytatta, s a mezőkövesdi Szent László Gimnáziumban fejezte be Dósa Károly.

Így hát tulajdonképpen „haza jött", 1958-ban a Budapesti Műszaki Egyetemen szerzett építészmérnöki diplomájával. Tevékenységét az akkori Miskolci Tervező Vállalatnál kezdte.

Első munkája a Kilián-déli lakótelepen lévő Építőipari Szakmunkásképző Intézet volt - s aztán ezt követte számos más létesítmény, amely tervezői elgondolása alapján valósult meg a munkásságának immár 35 éve alatt.Miskolcon maradva, keze nyomát őrzik a Derkovits utcai lakóházak csakúgy, mint az általa tervezett Kós Károly utcai lakóházegyüttes. Mindkét lakótelep üde színfoltja a városnak, villaszerű, emberléptékű beépítésével. Több elképzelése valósult meg Ózd városban is, de nem feledkezett meg szülőfalujáról sem, ahová új általános iskolát tervezett, tornateremmel. A tervezői struktúra átszerveződése nyomán hozta létre a Térmű Építőipari Tervező, Szervező, Kivitelező Kft.-t, amelynek ügyvezető igazgatója, s egyben vezető tervezője.

Megyénkből

Alpolgármesteri fogadóóra

Miskolc (ÉM) - Halász Rózsa, Miskolc város alpolgármestere fogadóórát tart március 24-én, szerdán délután 14-19 óra között a Városházán. Sorszámosztás érkezési sorrendben, 13 órától, 30 fő részére.

A magyarság esélyei

Miskolc (ÉM) — „A magyarság esélyei ma" címmel tart előadást Fekete Gyula író március 23-án, kedden 17 órától Miskolcon, a református egyház Kossuth u. 17. szám alatti dísztermében.

A Kereszténydemokrata Néppárt miskolci szervezete ezúton is tisztelettel meghívja tagjait és az érdeklődőket az előadásra.

Közúti balesetek

Miskolc (ÉM - FB) — A megyei rendőr-főkapitányság közlekedési osztályának jelentése szerint március 19-21. között Borsod-Abaúj-Zemplén közútjain 19 baleset történt. Ebből 1 halálos, 9 súlyos és 14 könnyű sérülés volt. Öt baleset ittas vezetés miatt következett be. Ugyanezen időszak alatt az ORFK tájékoztatása szerint hazánk közútjain 68 személyt ért baleset. Tízen meghaltak, 24-en súlyos, 34-en könnyű sérülést szenvedtek.

Matematikai feladatlapok kerestetnek

Miskolc (ÉM) — Több ezer középiskolai matematikai feladat-megoldást vesztett el egy miskolci tanárnő március 18-án a déli órákban Miskolcon, vagy a 32-es autóbuszon, vagy az Ady híd, Centrum Áruház környékén. A mások számára értéktelen feladatlapok számára pótolhatatlanok, épp ezért kéri a becsületes megtalálót, juttassa el hozzá. Címe: Kállai Edit, Miskolc, Kulich Gy. u. 8. V/3. Telefon: 369-540.

Vigyázat, hibás fénysorompók

Miskolc (ÉM - FB) — A MÁV miskolci üzletvezetőség területén március 21-én 15 óra és 22-én 15 óra között az alábbi vasúti vonalszakaszokon észleltek fénysorompó meghibásodást: Forró-Encs-Halmaj, Forró-Encs-Novajidrány, Kál-Kápolna-Erdőstelek.

A felsorolt helyeken műszaki meghibásodás, illetve rongálás gátolta a fénysorompók működését. Az észlelt hibákat a MÁV műszaki részlege folyamatosan kijavítja. Ennek ellenére az e térségben közúton közlekedők, fokozott óvatossággal vezessenek.

Pernyertes bölcsészek

Miskolc (ÉM) — A Miskolci Bölcsész Egyesületet még 1991 augusztusában kilakoltatták a Nemzetközi Kereskedelmi Központ 10-11. és a 4. emeletéről.

Nemcsak a szintet záratták le a NKK vezetői, hanem a lift sem állhatott meg az említett szinten. Kilátásba helyezték továbbá, hogy az ötödik emeletet is elzárják a diákok és tanárok elől.

A „zárlat" nagyon kellemetlenül érintette az egyesületet, hiszen 23 szobát, termet kellett valamiképpen pótolni és nem férhettek hozzá a 45 ezer kötetes könyvtárhoz sem. A kilakoltatás után az egyesület a megyei könyvtárban, a Borsodterv, az Agrober épületében, az Árnyaskertben és különböző iskolákban folytatta munkáját. Az egyesület és a kereskedelmi központ a vita eldöntéséért a bírósághoz fordult. A NNK jogi képviselője azzal érvelt, hogy szeretne egy kft-nek helyt adni, ezért van szüksége a helyiségekre. A bölcsészek ezzel szemben kifejtették, hogy a házban sok üres helyiség van, s a volt pártbizottságok hasznosításánál az előírt célok között szerepel, hogy oktatási intézményeknek adjanak helyet. A megyei bíróság elsőfokon a bölcsészek javára döntött, az ítéletet másodfokon a Legfelsőbb Bíróság megerősítette. Az erről szóló értesítést már megkapta az egyesület.

Ha szűkösen is, de ismét van helyük, megáll a negyediken a lift, jó a hangulat, az oktatás folyamatos.

Suzuki-szalon nyílt Szerencsen

Szerencs (ÉM) — A Szerencsi Autójavító Kisvállalatból alakult Szerencsi Autó Kft. egy régi álma öltött testet pénteken délután, amikor is ünnepélyes keretek között átadták az ország ötvennegyedik Suzuki Autószalonját.

A megnyitón beszédet mondott Magda Gábor, Szerencs polgármestere, Lastofka Péter, a Suzuki esztergomi gyáregységének képviselője, valamint Plávenszky József, a Szerencsi Autó Kft. igazgatója.

Első és egyetlen gyár Ausztriában és Magyarországon.

TRIESZTI

LINOLEUM

LINKRUSTA

Legjobb minőség

Nélkülözhetetlen lakásokban, irodákban, bolthelyiségekben, szállodákban, fürdőkben, kórházakban, iskolákban, tornatermekben, színházakban, kaszárnyákban, templomokban, waggonokban, hajókban stb., legtisztább és egészségügyi szempontból legalkalmasabb és legolcsóbb padlóburkolat, por- és hézagmentes. **Egyszinü barna, oliv- és teracottában.** Azonkivül „**Granit**" (keresztül mintázott.) Továbbá a **legkülönfélébb és legelegánsabb mintákban nyomatott áru. Előtétek, szőnyegek** stb.

Magyarországi telep: **BIRÓ HENRIK V., Vécsey-utca 4. sz. Telefon 12 32.**

tartott árlejtés alapján 9 pályázó közül Szücs Ede bajai mérnök nyerte el 2000 koronáért.

Vasutépitészet.

Előmunkálati engedélyek. A kereskedelemügyi m. kir. minister a losonc-vidéki h. é. vasutrészvénytársaságnak a társaság vasutjának Poltár vagy Zelene állomásától Sóslehota, Csehbrező, Zlatnó- és Kókova községek érintésével az ujantalvölgyi üveggyártelepig vezetendő rendes, esetleg 0·70 m.-es keskeny nyomtávu gőzmozdonyu h. é. vasutvonalra; Deutsch Emil, Deutsch Lipót és Erdélyi Mihály szegedi lakosoknak, mint érdektársaknak a szegedi tiszai pályaudvarból kiindulólag a közraktárak érintésével a rendező pályaudvar végén nyugot felé kanyarodva, a szeged—szabadkai törvényhatósági közuton és Szentmihálytelkén át a szeged-szabadkai vasutvonal átszelésével a bojárhalmi iskola mellett a domaszéki, zákányi és csorvai kapitányságokon át a Pálfi Ferenc tanyáig, továbbá ezen vonalból egyfelől a bojárhalmi iskolánál kiágazólag a mórahalmi és királyhalmi kapitányságokon át az alsó tanyai központ érintésével a m. kir. erdőőri szakiskoláig, másfelől ugyanazon vonalból kiágazólag Szeged alsóvárosnál a m. kir. államvasutak budapest-orsovai fővonalának átszelésével Szeged szab. kir. város Dugonics-téreig vezetendő keskeny nyomtávu (0·70 méteres) helyi érdekü vasutvonalra; a „Részvénytársaság villamos és közlekedési vállalatok számára" budapesti cégnek Győr szab. kir. város területén az első cs. kir. szab. Dunagőzhajózási társaság kikötőjétől a Felső-Duna-, Kazinczy- és Deák-utcákon át a m. kir. államvasutak pályaudvaráig vezetendő fővonalra s ebből kiágazólag egyfelől a Karmelita-téren, Sétatéren és a Kossuth Lajos utcán át a Vadász-laktanyáig, másfelől a Széchényi-téren és Megyeház-utcán át a megyeházig, mint szárnyvonalakként vezetendő s villamos üzemre berendezendő közuti vasutvonalakra az előmunkálati engedély érvényét a lejárattól számitandó további egy év tartamára meghosszabbitotta; Réthey Ferenc budapesti lakosnak a m. kir. államvasutak Kőbölkut állomásától Magyarszölgyén, Németszölgyén és Nagyölved községek érintésével Farnád községig vezetendő szabványos, esetleg keskeny nyomtávu gőzüzemü h. é. vasutvonalra; dr. Krisztl Gyula ügyvéd. szigetvári lakosnak a Baranya-Szent-Lőrinctől Siklósig tervezett vasutvonal siklós-kisvarjasgerdei részére vonatkozólag kiadott előmunkálati engedély érvényét a lejárattól számitandó további egy év tartamára meghosszabbitotta és ez utóbbi vonalrészen tervezett Kisvarjas-Gerde állomástól Szabadszentkirály, Kisbicsérd, Nagybicsérd, Zók, Párdány és Pellérd községek határain át a m. kir. államvasutak Pécs állomásáig vezetendő szabványos nyomtávu gőzüzemü helyi érdekü vasutvonalra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta; Biró József mérnök budapesti lakosnak a m. kir. államvasutak Bázin állomásától Csukárd, Modor, Kralova, Dubova, Cseszte, Ompitál, Alsódiós, Felsődiós, Jánostelek és Szomolány községek érintésével a magyar északnyugoti helyi érdekü vasut Nádas-Szomolány állomásáig, valamint Bázin állomástól Bázin városon át a bazini fürdőtelepig vezetendő 0·70 keskeny nyomtávu motoros üzemü h. é. vasutvonalra; Gfrerer, Schoch és Grossmann budapesti vállalkozó cégnek a m. kir. államvasutak Vukovár állomásából kiágazólag Negoslavci, Miklusevci, Tompojevci és Tovarnik községek érintésével a m. kir. államvasutak Sid állomásáig, s folytatólag Adasevci és Morovic községek érintésével Racáig, illetve a racai Szávaparton levő kaviesmezőkig vezetendő szabványos nyomtávu gőzüzemü helyi érdekü vasutvonalra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta.

A fehértemplom—szászkabányai vasut. Gregersen G. és fiai vállalkozó cég a Fehértemplomtól Jablonicáig vezetendő keskenyvágányú helyi érdekü vasut tervezésével foglakozik és a vasut első részének — a 35 kilométer hosszú fehértemplom—szászkabányai vonalnak a — terveit is kidolgozta. A kereskedelemügyi minister a vonal közigazgatási bejárását dr. Hegyeshalmy Lajos ministeri osztálytanácsos vezetése alatt elrendelte és a bejárás megkezdésének időpontjául f. évi április 18-ik napjának délelőtti ½ 10 óráját, összejöveteli helyül pedig a fehértemplomi városház üléstermét tűzte ki.

A miskolc—mezőcsáthi vasut. A kereskedelemügyi minister a miskolc-mezőcsáthi h. é. vasut épitési munkáinak foganatbavételére az engedélyt megadta, egyszersmind a Heőpapi és Nemesbikk községek határaiba eső vonalrészre, miután az épitési terv ide vonatkozó részeiben eltér a közigazgatásilag bejárt vonalvezetéstől, közigazgatási pótbejárást rendelt el. A pótbejárást a minister rendeletéhez képest f. évi április 24-én d. e. 9 órakor kezdik meg a mezőcsáthi községházánál.

A debrecen—hajdusámsoni vasut engedélyokiratát a napokban adta ki a kereskedelemügyi minister a magyar vasuti forgalmi részvénytársaság budapesti cégnek. Az engedélyezés a m. kir. államvasutak Debrecen állomásától kiágazólag Debrecen sz. kir. város területén a Hajduszoboszlói uton, a Salétrom-, Nyugoti- és Pesti-utcákon, a Böszörményi-, Ferenc József és Simonyi-utakon, a Debreceni h. é. vasut közbeeső vonalszakaszainak együttes használata mellett a Nagyerdőig és innét Pallagon át Sámson község területére vezetendő helyi érdekű gőz és motorüzemü vasut megépitésére szól. A engedélyezett vasut megépitéséhez és üzleti megfelelő berendezéséhez szükséges tényleges tőke 1,246.000 koronában állapittatott meg, mely tőkéből forgalmi eszközök beszerzésére engedélyes társaság 298.500 koronát tartozik forditani. A vasutat Révész és Cinner budapesti vállalkozó cég épiti.

A neravölgyi vasut tárgyában az előkészületek serényen folynak. Rosiu János, Fehértemplom város polgármestere a napokban értekezletet hivott egybe, melyen számos bizottsági tagon kivül résztvett Gregersen Miklós budapesti vállalkozó és Schlick mérnök. Gregersen vállalkozó ezután részletesen ösmertette az uj fehértemplom—szászkabányai vasuti vonalat, mely később Bozovicsig volna kiépitendő. Az egész vonal 78 kilométer hosszu, tekintve azonban az épitkezés nehézségeit körülbelül hét millió koronába kerül, melyhez a város tiz éven át 25·000 koronával hozzájárulna s ezért törzsrészvényeket kapna. Az uj vonal keskenyvágányu lesz és e szerint is szól a költségvetés. Az értekezlet elhatározta, hogy tizenkéttagu bizottságot választ, mely azután elaborátumát a legközelebbi városi közgyülés elé terjeszti végleges döntés végett.

A temesvár—varjasi vasut közigazgatási bejárását március 22-én tartották meg. A kereskedelemügyi minisierium részéről dr. Képessy Árpád min. osztálytanácsos, mint a bizottság vezetője és Bene György állam vasuti felügyelő vettek részt. A m. kir. államvasutak igazgatóságát Gönczy Béla főmérnök és Szende Zsigmond főellenőr képviselték. A szóban levő vasutvonal a tervezet szerint a m. kir. államvasutak aradtemesvári vonalának Szentandrás nevű állomásából ágazik ki és Hodony, Knéz, Kétfél községek érintésével általában véve északnyugoti irányban halad és végül a valkány-varjasi h. é. vasut Varjas állomásához csatlakozik. Az arad—temesvári fővonalnak Temesvártól Szentandrásig terjedő 14 km. hosszú részét a m. kir. államvasutakkal együttesen használná. Rendes nyomtávú, sikföldi jellegü vasut. Épitési hossza kereken 28 km.; üzleti hossza a péage-vonal folytán 42 km. A tervezett legnagyobb emelkedés 6‰, a legkisebb kanyarulati sugár 300 m. hosszú. Állomásokat: Hodony, Knéz, Borocháza és Kétfél elnevezéssel terveznek. A vonalon összesen 51 műtárgy szükséges, melyeknek nyilásai 0·6—6·0 m. között változnak. A vasutat gőzmozdonyú és motorkocsi forgalomra szándékoznak berendezni.

A kézdivásárhely—berecki vasut. A bassó—háromszéki h. é. vasut részvénytársaság brassó—kézdivásárhelyi vasutvonalának folytatásaként tervezett kézdivásárhely—berecki h. e. vasutra vonatkozó engedélyező tárgyalást Nedeczky Gyula ministeri tanácsos elnöklete alatt f. évi március 28-án tartották meg a kereskedelemügyi ministeriumban. A tervezett 22 km. hosszú szabványos nyomtávú gőzmozdonyú h. é. vasut a brassó—háromszéki h. é. vasut Kézdivásárhely végállomásának északi végéből ágazik ki: Bélafalváig északi irányt, onnan tovább végig pedig keleti irányt követ. A Csikhegység déli szélén dombos vidéken haladva, Kézdiszentlélek, Kézdipolyán, Bélafalva, Kézdialmás, Lemhény és Bereck községeket érinti. Állomásokat: Kézdiszentlélek, Bélafalva, Lemhény és Bereck, megállóhelyeket: Kézdipolyán és Kézdialmás elnevezéssel állapitották meg. Kézdivásárhely csatlakozó állomás megfelelően bővitendő lesz. Minthogy Bereck végállomás a román határtól csak 22 km. távolságban van, azért a végállomás elhelyezésénél és magasságának megállapitásánál figyelembe vétetett az az eshetőség, hogy a h. é. vasutat valamikor az országhatárig folytatják. A vasut dombos jellegére való tekintettel az alkalmazható legnagyobb emelkedés, illetőleg esés 10‰-ben, a legkisebb kanyarulati sugár pedig 250 méterben állapittatott meg. A vasut épitési tőkéjét a bizottság 1.787,000 koronával, vagyis kilométerenként 81,600 koronával hozta javaslatba.

A szabadka—cservenka—gombosi vasut kiépitésére az érdekelt községek eddig a következő hozzájárulásokat szavazták meg: Cservenka 80.000 koronát, Omoravica 200.000 koronát, Veprovaia 80.000 koronát, Bácskeresztur 160.000 koronát és Szabadka város 50 éven át évi 18.000 koronát, vagyis összesen 900.000 koronát.

„SATORIN"-KŐHABARCS-ANYAG olcsóbb a mésznél, fagymentes, szintartó, kőkemény plasztikus.
Több szinben szállitja: SÁTORI-GYÁR BUDAPEST, IX., Dandár-utca 25.

Iparvágány épités Györben. A győri vasuti teherpályaudvarba vezető iparvágányok közelebb egygyel ismét szaporodnak. A város ugyanis a Kolb-gyárhoz készittet a fenálló egyezség értelmében szárnyvasutat. A vasutépités költségvetése most érkezett a tanácshoz, 6200 kor. végösszeggel.

Vizépitészet és szabályozás.

A Vág szabályozása. A Vág szabályozási költségeinek a kormány 70—75% át szándékozik viselni, mig a többi részt a érdekelt parti birtokosok viselnék. A hozzájárulás arányának megállapitása iránt most folynak a tárgyalások. Az eredmény nem igen kecsegtető, mert az érdekeltség a szükséges hozzájárulás megajánlásától vonakodik, a minek az lehet a következménye, hogy a kormány, látva az érdekeltség közönyösségét, a Vág szabályozás kérdését leveszi a napirendről.

Épitő munkálatok.

A fővárosban.

Templom és rendház helyreállitás. A kapucinusok budai rendházának és templomának helyreállitása alkalmával teljesitendő összes munkálatokkal a vallás- és közoktatásügyi minister a f. é. március 20-án megtartott árlejtés alapján Számek Sándor és Spitzer Illés társvállalkozókat bizta meg 6529 kor. 51 fillér vállalati összeg mellett.

Kereskedők menháza. A budapesti kereskedelmi testület a fővárostól nagyobb telket kapott a Zuglóban a tervbe vett kereskedők menháza épitésére, de a telket most visszaadta a fővárosnak. A testület ugyanis saját pénzén a budai oldalon megfelelőbb telket vásárolt, melyen az épitkezést még a tavaszszal megkezdik. Az intézményt egyelőre 40 ember elhelyezésére tervezik, de később 250-re bővitik ki. Az intézetnek 1.200.000 korona áll rendelkezésére.

A Kereskedelmi Bank uj épülete. Devecis Ferenc székesfővárosi müszaki tanácsos megfölebbezte a belügyministerhez a Kereskedelmi Banknak az V. ker. Fürdő-utcai uj háza épitésével kapcsolatos utcaszabályozás tervét. A belügyministeriumtól tegnap érkezett le az erre vonatkozó határozat, amely szerint a felebbezést elutasitja. Kijelenti a belügyminister leiratában, hogy a tervbe vett szabályozás az Andrássy-ut meghosszabbitásának akadályául nem szolgál.

Légszesz, vizvezeték és csatornacsövek helyreállitása. A budapesti törvénykezési épületben légszesz, vizvezeték és csatornacsövek helyreállitási, burkoló és különféle más javitási munkának kivitelével a március 2-án megtartott árlejtés alapján Szilágyi György bizatott meg 19·4% arengedés mellett.

Takaréktüzhelyek szállitása. A IX. k. Ferenc-körúton épülő fővárosi bérház felépitésénél szükséges takaréktüzhelyek szállitására a a tanácsi pénzügyi és gazdasági ügyosztály a f. hó 3-án megtartott árlejtés alapján Molnár Lajos 6463 koronás ajánlatát ajánlja elfogadásra a tanácsnak.

Asztalos javitási munka. Budapest székesfőváros a tulajdonát képező vagy rendelkezése alatt álló épületeknél 1906. május 1-től 1907. december végéig terjedő idő alatt előforduló asztalos javitási munkák biztositására árlejtést hirdet. Az ajánlatok a tanácsi pénzügyi és gazdasági ügyosztályban f. é. április 23-án d. e. 10 óráig nyujthatók be.

A vidéken.

Iskola épités Homolicon. A Torontál megyében levő Homolic község előljárósága f. é. április 26-án d. e. 10 órára árlejtést hirdet a községben létesitendő iskola épület épitésére. Előirányzott költség összeg 23.903 korona 55 fillér.

Templomépités Nagykolcson. A Szatmármegyében levő nagykolcsi ev. ref. egyház egy uj templom felépitésének munkálataira árlejtést hirdet. Az ajánlatok a nagykolcsi ev. ref. egyház lelkészi hivatalához f. é. április 22-én d. e. 10 óráig nyujtandók be. A templom terveit Tóth Sándor szatmári épitőmester készitette. Ugyancsak ő készitette a lapunk legutóbbi és mai számában hirdetett józsefházi templom tervét is.

Közkórház épités Gyöngyösön. A gyöngyösi alapitványi közkórházi bizottság a közkórház felépitéséhez, kibővitéséhez és átalakitásához szükséges összes munkálatokra 220.000 korona költségelőirányzattal árlejtést hirdet. Az ajánlatok f. évi április 23-án d. u. 3 óráig Gyöngyös város polgármesteréhez adandók be.

A pivnicai állomás bővitése. A barcs-pakráci vasut pivnicai állomását 11,500 korona költséggel egy negyedik átmenővágánnyal szerelik fel és egyéb vágánybővitéseket is hajtanak végre.

Árvahid épités. A podbjeli vasuti államáshoz vezető Árvahid helyszini bejárása mult hó 29-én történt meg, mely alkalommal a vármegye, az államépitészeti és kulturmérnöki hivatalok, valamint a vasut képviselőiből álló bizottság három, egyenkint 25 méteres nyilásu hid épitése mellett döntött vasfelszerkezettel.

Lóvágóhid épités Pápán. Pápa város tanácsa lóvágóhidat létesit, melynek épitésével Besenbach Károly pápai épitészt bizta meg.

A makoi polgári leányiskola átalakitása ügyében a minister rendeletileg utasitotta Makó városát, hogy a polgári leányiskolában épittessen kézimunkának megfelelő tantermet, a jelenlegi disztermet pedig rajzteremnek rendezze be. Meghagyja még a minister a városnak, hogy a polgári leányiskola hiányos felszerelését egészitse ki, valamint szigoruan meghagyja, hogy a városi jégverem a polgári leányiskola udvaráról eltávolittassék. A város legközelebbi közgyülésén fogja tárgyalni a minister rendeletét.

Utcakövezés Szegeden. A Tavasz-utca kövezésére március 16-án kiirt árlejtésen ketten pályáztak: Sebestyén József, ki négyszögméterenként 3 korona 20 fillér egységárban és Tauszig Dávid, a ki 3 kor. 30 fillér árban tett ajánlatot. Az árlejtési bizottság erre ujabb árlejtést tüzött ki, amelyen egyedül Tauszig tett ajánlatot 3 korona 16 fillér egységárral. A bizottság azt is drágálja és Peternelly Lajos szerződéses vállalkozót szándékozik a kövezéssel megbizni.

A temesvári dohánygyár kibővitése. A temesvári dohánygyár vezetősége tárgyalásokat folytatott a dohánygyárral szomszédos ház megvétele iránt. A dohányjövedéki központi igazgatóság most értesitette a dohánygyár vezetőségét, hogy a háznak 30.000 koronáért való megvételére hajlandó s utasitotta a szerződés megkötésére. A dohánygyár nagyobbodásával az üzem is ki fog bővülni, s az ujonnan emelendő épületrészben a cigaretta- és szivarkahüvely-gyártás helyeztetik el.

Templomépités Zalaegerszegen. A zalaegerszegi ág. ev. hivők régi óhaja valósul meg a nyár folyamán. Uj templomot kapnak, melynek terveit az elmult évben már kidolgozta Gerey Ernő budapesti épitész. Az uj templom körülbelül 500 hivő befogadására lesz alkalmas és mintegy 32 méter magas toronnyal, góthikus stilben épül mintegy 25000 korona költségen. A kivitellel Gerey részlettervei alapján Morandini Tamás zalaegerszegi épitőmester van megbizva, ki a napokban meg is kezdte már az alapozási munkákat.

Körjegyzői lak épitése Kisvaszaron. A kisvaszari körjegyzőség községei elhatározták, hogy a régi körjegyzői lakot eladják, s ujat épitenek. A régi körjegyzői lak eladási ára 6000 korona, az uj 7230 koronába kerül, mely összeg a régi ház eladásából és ezenfelül az egyes községek egyenlő hozzájárulásából nyer fedezetet. A határozathoz a megyei állandó választmány hozzájárult.

Hidépités Hunyad vármegyében. A dévabrád-abrudbányai állami közut 45—46 km. szakaszán Zdrapc és Mihalény községek közelében ujjáépitendő 12·0 m. nyilásu és 6·0 m. használható szélességgel biró hid vasfelszerkezeti munkáinak kivitelével a kereskedelemügyi ministeriumban f. é. februárius 3-án megtartott árlejtés eredményéhez képest a Budapesti szivattyu és gépgyár bizatott meg 195 mm. suly mellett métermázsánkint 37 kor. 95 fillér árban.

A Barcs állomáson tervezett raktárépitkezések kivitelével a déli vasut üzletigazgatósága a megtartott árlejtés alapján 91.000 kor. vállalati árban Müller Ede szombathelyi épitészt bizta meg.

Villamos világitás Németujvárott. Németujvár képviselőtestülete a napokban tartott gyülésén elhatározta, hogy átiratot intéz azokhoz a városokhoz, amelyek már villamosvilágitásra vannak berendezve, hogy tőlük a szükséges felvilágositásokat beszerezze.

Katonai őrház épitése Kőszegen. Az 1. hadtestparancsnokság felhivására Kőszeg városa elhatározta, hogy a katonai lőszerraktár mellett uj őrházat épit. A város az épitésre pályázatot hirdetett, amelynek eredményeként Müller Ede szombathelyi épitész mint legolcsóbb ajánlattevő nyerte el a munkálatot.

Iskola épités Szentesen. A szentesi izr. hitközség uj iskolát épittet és az épitkezés foganatositásával a f. é. februárius hó 20-án megtartott árlejtés alapján Mészáros Sándor és Kátai Pál és fia csongrádi épitőmestereket bizta meg 26.000 korona vállalati árban. Az iskola terveit Dobóczky József szentesi épitész készitette.

A trencsén-teplici villamos központi telep kibővitésével a megtartott árlejtés alapján a Hazai villamossági részvénytársaságot bizták meg.

Gyártelep épités Érsekujvárott. A Magyar kender- és lenipar részvénytársaság az Érsekujvárott tervezett gyártelepének felépitésével Robelly Aladár szegedi épitészt bizta meg.

Bérház épités Temesvárott. Az Első magyar általános biztositó társaság Temesvárott épitendő bérpalotájára a következő épitészek pályáztak: Potocsán János (Temesvár) 291.584 koronával, Merbl Arnold (Temesvár) 294.294 kor. 68 fill., Fodor és Reisinger (Arad) 304.367 kor. 58 fill., Fogl Ernő (Temesvár) 311.608 kor. 52 fill., Csimár Károly (Budapest) 337.241 kor. 29 fillérrel. Az ajánlatok döntés alatt állanak.

Szeged város kövezési programmja. Tóth Mihály városi főmérnök elkészitette az 1906. és 1907. évi kövezési programmot. Mindkét évre 200,000—200,000 bkorona költségelőirányzat keretében szabja meg a városrendezési munkálatok programmját. A tervezetet a főmérnök beterjesztette a tanácshoz.

Az érsekujvári főgimnázium épitésének tárgyában a városi tanács már megallapodott hogy az uj épület céljaira az ugynevezett plébánia kertet fogja megszerezni. Az uj épület felépitése most már annyival is sürgősebb, mert a régi főgimnáziumi épület már olyan állapotban van, hogy rendeltetésének sehogy sem felel meg, de meg az utca el nem

acomo da Verona.

† 1536 augusztus 12-én.

balra hajlott fejjel ábrázolt
fogja a térdén ülő gyermek
ézzel álló ker. szent Jánosnak
nek mondatszalagján »ECCE
ók. Fejöket dicsfény övezi.

— Lelt. sz. 1037. — Vétetett az
z. leirat alapján Luigi Plessini-
zettetett 1891 november 21-én
deczember 1-jén (189–92). —
január 18-iki 1226 sz. hatá-

III
23 (1037)
625 (295).

: 23

Tóth Sándor

hangszerkészítő
Szegeden

Kiviteli piaca a
Balkán

Kul Szeged

638. l.

Eladó 350 lrs oldalkocsis üzemképes motorkerékpár. Major u. 100. 2669

175 köbcentis Tünde robogó eladó. Érdeklődni lehet egésznap. Dózsa György u. 5. Holis.

Eladó két ruhásszekrény, vitrin, egy asztal, három kárpitozott szék; tálaló, állólámpa; külön-külön is. MÁV-telep 16/3. Simonyi.

Bordó rekamié 2 székkel és 2 fotelszékkel, ebédlőbútor eladó. Szabó Lajós u. 49. 2727

Tükröt vennék 40x150 cm vagy nagyobbat. Deák tér 4.

Jó állapotban levő fekete Pannónia eladó. Miskolc, Muszkás oldal 19. 2720

LAKÁS—INGATLAN

Egy vagy kétszobás lakást keresek költségmegtérítéssel vagy kisebb beköltözhető házat vennék készpénzzel és egy részét törlesztéssel. Cím a Kiadóhivatalban.

Mátyás király utca 96. sz. kertes ház olcsón eladó. Érdeklődni du., Zombori u. 5. 62403

Eladó beköltözhetően 2 szoba, konyhás, udvaros házrész. Miskolc, Sarolta u. 6. sz. alatt.

Értelmiségi gyermektelen házaspárnak üres albérleti szoba, konyha és fürdőszoba használattal kiadó. Ugyanott gyermekgondozást vállalok. Kilián-dél, Gagarin u. 4. III/3. 62211

Utcai nagy szoba, konyha, speiz, verandás, kertes, rendes melléképülettel ellátott lakásomat — víz az udvarban — elcserélném bérházi szoba-konyhásért. Bocskai u. 34. Kovács. 62193

Miskolc, II., Kabók Lajos u. 7. sz. alatti házból eladó 2x1 szoba, konyha, speiz, 220 négyszögöl telekkel. Felerészben azonnal beköltözhető. 2786

Kettőszobás családi ház mellékhelyiségekkel, beköltözéssel eladó. Hejőcsaba, Békési Imre u. 30. 2732

Eladó beköltözhető kettő szoba, összkomfortos családi ház, tapolcai központi fekvésű telek. Lévay József u. 25. 2747

Eladó belváros központjában beköltözhető kettő szoba, összkomfortos családi ház, tapolcai központi fekvésű telek. Érdeklődni: Széchenyi u. 36. I. em. 1.

Magános, kertes kétszobás ház cserebeköltözéssel, olcsón eladó. Kovácsné, Petőfi u. 53.

Mályi, Petőfi u. 26. sz. alatti ház eladó. Azonnal beköltözhető.

60 éven felüli magános asszonynak főbérleti szobát keresek költségmegtérítéssel Diósgyőrben vagy Vasgyárban. Borsvezér u. 22. Székely. 2652

Költségmegtérítéssel 2 szoba; összkomfortos bérházi lakást keresek. Cím: Besenyői u. 2. fodrászüzlet. 2657

2 szoba, összkomfortos lakásom elcserélném 2 és fél vagy háromszobásért. Érdeklődni: 36-297.

Két rendes nőt albérletbe fogadok. Érdeklődni este fél 6-tól. III. ker.; Bálint u. 8. I. em. 4/a. (Déli oldal.) 2666

Szoba-konyhás, speizos lakást magas költségmegtérítéssel keresek. Telefon: 34-614. 2724

VEGYES

Az ÉM. Északmagyarországi Kőbánya Vállalat, Tarcal, tállyai üzemében elfekvő Z. 5/15-ös és Z 10/25-ös zuzottkő, a tarcali üzemében elfekvő NZ o/5-ös és Z 25/40-es zuzottkő-féleségeket ajánlja fel megvételre, diszpozíció nélkül közvetlen megrendeléssel. Egyes anyagféleségek vétele esetén árengedményt ad. Megrendeléseket a vállalat központja fogad el. 62336

29 éves nőtlen férfi házasság céljából megismerkedne korban hozzáillő leánnyal vagy elvált asszonnyal. Egy gyermek nem akadály. Leveleket: „Megértés 62226" jeligére kér a Hírdetőbe, Széchenyi u. 83. számra.

Magas, 32 éves diplomás; csökkentlátó házasság céljából keresi 28—38 éves jólelkű művelt nő ismeretségét „Béke" jeligére.

Intelligens magános nyugdíjas nővel társulnék balatoni nyaralásra június 1-től hosszabb időre. Miskolc, IV. ker.; Templom u. 39.

A Felsőzsolcai Gépállomás

gépészmérnököt,
technikust,
műhelyvezetőt,
lakatosokat,
motorszerelőket,
kőműveseket,
segédmunkásokat,
gyors- és gépírót,
TMK lakatost
és hálózati
villanyszerelőt felvesz.

Jelentkezés személyesen a gépállomás igazgatójánál.

Fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk, hogy a szeretett feleség, édesanya, testvér és rokon

KACZKÓ GYÖRGYNÉ
Szabó Margit

életének 38. évében hosszú szenvedés után elhunyt. Temetése május hó 7-én háromnegyed 4 órakor a Szent Anna temető ravatalozójából.

A gyászoló család

Mély részvéttel tudatjuk, hogy a MÁV Ujmiskolci Pft. Főnökség dolgozója, kedves barátunk

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Tóth Sándor

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1965 MÁJ. 1.

1021

Ismét hódítanak külföldön a régi herendi porcelánok

A Herendi Porcelángyárban a megrendelők kívánságára ismét gyártják a 60—70 évvel ezelőtti dísztárgyakat, kandallóvázákat. A porcelán festők és tervezők muzeális értékű dísztárgyak alapján készítik ismét a külföldön közkedvelt herendi porcelánokat.

Tóth Sándor porcelán-festő egy 70 évvel ezelőtt divatos kandallóvázára tájképet fest.

Tóth János porcelán-tervező régi herendi figurát tervez újra.

TÓTH VALÉRIA - szobrász

nknak.
kelve –
adtunk

proble-
y tulaj-
sak pa-
etkezeti
ztérium
donosok
üket?
em tu-
nk segí-
ottságok
lépünk
tság nem
10 száza-
a felada-
70 száza-
elvégzik.
ileg kell
i, állami
d igazán
má-ré

Kiállítás Simontornyán

Tóth Valéria Munkácsy-díjas szobrászművész kiállításának megnyitójára május 23-án, délután négy órakor kerül sor Simontornyán, a Vármúzeumban. A kiállítás július 28-ig tekinthető meg.

Tolnai Népújság 1996. 05. 18.

házban.

Minimális változás lesz a kölesdi körjegyzőség munkarendjében a jövőben. Hétfőtől csütörtökig továbbra is 7.30-tól 16 óráig, (közben ebédidő) tart a munkaideje az itt dolgozó köztisztviselőknek. Pénteken, a korábbiaktól eltérően 7.30-tól 13 óráig tart a munkaidő, ebédidő nélkül.

Tájékoztatjuk olvasóinkat, megrendelőinket a Tolnai Népújság hirdetésfelvevő helyeiről:

Tolna. Fadd és Vidéke Takarékszövetkezet Fadd 7133. **Tengelic és Vidéke Takarékszövetkezet** Tengelic 7054. **Tengelic és Vidéke Takarékszövetkezet Kölesdi Kirendeltsége** Kölesd 7052, Kölesd, Dózsa Gy. u. 8. Telefon: 74/436–010. **Bencze József**, Tolna, Telefon: 74/442–469, Sajtóház: 74/416–211.

—

nyen.
vatalos
foglalt
után.

— *E*
csináln
edzések

— N
kell
meg
szokni
formát,
a mode
és jó r
is. Az i
vágás
pedig m
széljük,
hol, ho
mennyit
vágni
élesben.

— *Me*
nyire m
fodrászs
lonban
zett mun
a vers
készített
zura?

ég egyszer a hazai aluminiumgyártásról

A Hét 17. számában olvastunk a hazai uminiumipar útjáról és nyersanyagá-, a bauxitról. Érdemes tudni, hogy az ő világháború idején, a Drágan völ-ébe:: (Csucsa mellett) a német császári dviselés sok tízezer tonna bauxitot bá-ászott ki és szállított Németországba; a lőle gyártott alumíniumot hadi célokra sználták. 1928-ban még láttam ott rozs-sodó csilléket, elgörbült síneket. Alumíniumtermelésünk 1965-ben mind-ze 9000 tonna volt. 1975-ben már 204 000 nára növekedett, s ezzel a rangos alu-niumgyártó országok sorába léptünk. szehasonlításul: Franciaország (az első rópai ország, ahol aluminiumot ter-eltek) 1974-ben 518 000 tonnát állított ó. Más országok termelése (ugyancsak 74-ben): Ausztria 174 000 tonna; Olasz-ság 147 000 tonna; Svédország 82 400 nna; Magyarország 69 000 tonna.

BARBU VASILE
Bukarest

rest kétszer fárad, avagy: megcsúfolt a nyomda ördöge?

Földünk gigantikus kéregsebei című :kembe (**A Hét**, 21. szám) a szerkesztés :án látszólag kicsi, de mint később ki-rült, igen lényeges hiba csúszott. A ziratban többek közt ezt írtam: .igaz, nem sikerült **tisztáznom**, hogy vas- vagy a kőmeteoritok kategóriájá-tartoznak". A tisztáznom-ból **tisztázni** t. Ezt azon nyomban szóvá akartam ni, de — vesztemre — nem tettem.

Minaketto a légzőszerve a tüdőre veszélyes. Mind szerveken és nem a gy hat. Márpedig a szódavíz resztül hat, méghozzá j nösképpen az ásványvíz mert fokozza a gyomor és így az étvágyat. Ami víz megivását illeti, a ajánlom, de nem az ilye vezetbe jutott szén-dioxi morba jutott tíz liter v miatt.

Továbbra is

A fogalmak tisztázásá magyarázatával valóban volna a kép. Az eredet mondatban (**...a szénég zó szén-dioxid sokkal** van az a fogalom, ame — úgy látszik — jobban világítani. **A szénégetés: gő kizárásával végzett h desztillációja, amelynek a fából az illó részek el megmaradó fa elszenese válják"** — olvashatjuk az tárban.

Szénégetéskor tehát, a ban nem tévesztendő öss tésével, **szén-monoxid** vegyület lévén a tökéletle Végül is az eredeti ké — és kellő komolysággal zászólás (általunk) kieme za. Ezt akarta kifejezni

Magyar Hirdető
Sajtófigyelő

1977 JUL 15
Hét

Tóth Szücs Ilona

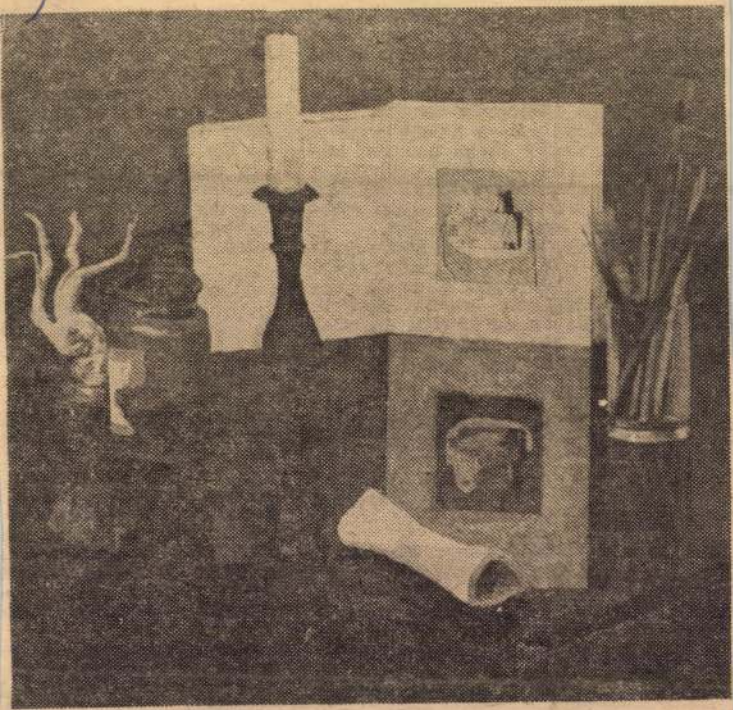

TÓTH SZÜCS ILONA

Csendélet gyertyatartóval

rendezett munkaverseny kiállításon, ahol a jobb szimatúak már gőzkalapácscsal és egyéb üzemi témákkal demonstráltak, gyanakodva nézték a nyakas paraszt bajuszát. „Vidd el, vagy széttöröm" – fakadt ki aztán a megkeseredett alkotó. Így kapott nálam menedéket. S azóta a Summás paraszt (én neveztem el így), tisztalelkiismeretű világoskék szemével jól megnéz mindenkit, aki szobámba lép. Bízom benne, egyszer azoknak is veséjébe lát, akik készítője jelentőségével – met az érvényesülés csavaros ösvényein az egyenes út – úgy látszik – rossz ajánlólevél – nem akarnak érdeme szerint elszámolni.

A plaketteket sem gyűjtöm, de már minden könyv és levélcsomóra jut belőlük íróasztalomon. Néhány közülük Borsos Miklóstól való. Ezt a szerény kis érmet azért emelem a többi elé, mert példányát másutt nem láttam. Tetszik, hogy Weöres Sanyi van ráírva és 1949, amikor ezen a néven a megábrázolt engem is pártfogásába, barátságába fogadott.

Könyveim a tágas lakásban is szorongatnak. Ritkításukra nehezen számom

N
fi
te
sz
ba
szégyenkezve mint
büszkén dedikálom,
csak negyvenedik
életévemben megjelent
első nagyobbszabású
művemnek ezt a
példányát

Colin

1963 okt 26

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 5
KORTÁRS

Tóth-Szücs Ilona

1021

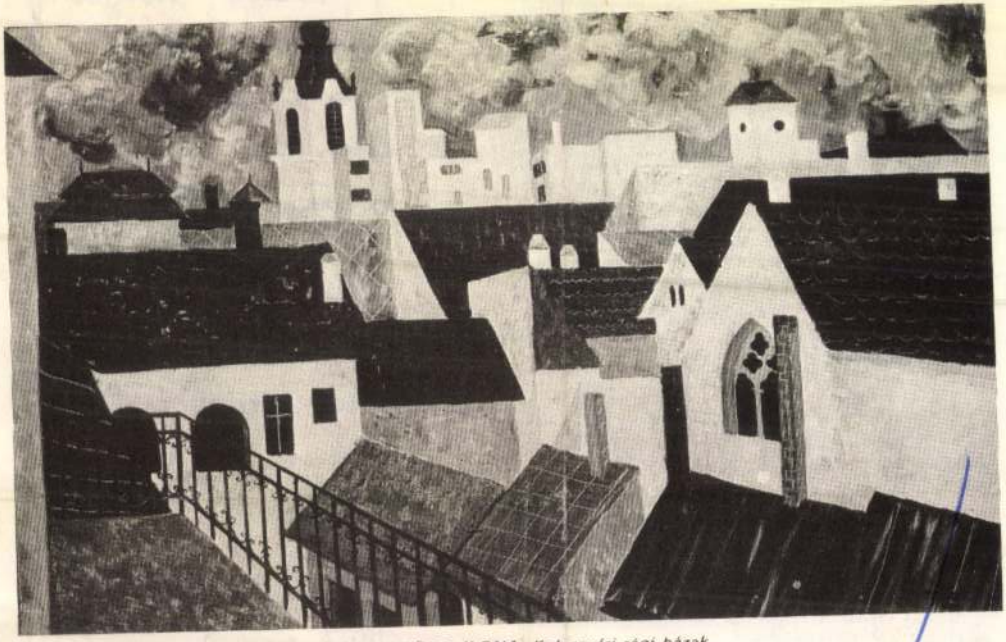

TÓTH-SZÜCS ILONA: Kolozsvári régi házak

Az ágya mellett ült. Nézte az ágydeszkát, a sz
lyeit, ábráit.

Egyenként vonultak el szeme előtt a csal

Az öregasszony, aki kicsavarta a villanykö
nált a szobában, kezében lobogtatta műfogsorá

Zárainé háttal állt neki. A válla fölött néze
zott, akár a tűzkő.

A fiatalember egyenruhában volt. Négy friss
alá, egy könnyű kis dallamot dúdolt, majd bő
mozdulatával magához intette a hóhért, súgot

Hanák elkámpicsorodva nézte.

– Sok – mondta maga elé.

Zúgott a feje.

Felállt, kívánszorgott a konyhába. Maga sem tudta, mit keres itt. Sírásra görbült ábrázattal, elhagyottan állt a konyha közepén. Megtántorodott egy pillanatra, úgy érezte, elvágódik, de fennakadt a gázrezsóban. Rádöntötte homlokát a kredenc üveges ajtajára, egész testét rázta a most már ellenállhatatlan zokogás.

Kezével egy bögrét markolt az asztalon. Hirtelen megvonaglott, mintha áramütés érte volna.

A bögre a kőre vágódott. Hatalmas volt a csattanás, de senki nem kereste a tettest. Minden jel arra mutatott, hogy a ház lakói gyanútlanul pihennek.

Kinyitotta a kredenc ajtaját, összetört három poharat. Aztán egy levesestálat. A vízvezetékhez lépett. Alátartotta a fejét, ivott néhány kortyot, majd alul elzárta a kereket. Később – beleizzadva az erőlködésbe – magát a csapot is lecsavarta, és bevágta a szemeteslavórba.

– Ez hiányzik? – lihegte.

Belépett a cselédszobába. A fiatalember az ágyon feküdt. Nem horkolt, de lélegzése annyira hallható volt, hogy mély álmához nem fért kétség. Hanák leemelte állványáról a televíziót, kétszer is belerúgott a képernyőbe, de nem sikerült betörnie.

– Ez hiányzik? – lihegte. – Ez?

Meglátta a rugós kést. Kihúzta az ablakkeretből, kereste, miben vehetné hasznát. Valamit fel akart hasítani. Elindult a rádió felé. Aztán visszalépett, tétovázott. Megbotlott a sámliban, ráesett a fiatalember egyenletesen szuszogó mellére. Most már két szuszogást is hallott. Bal kezével kinyúlt, a macska szőrös, vézna testét érezte. Ebben a pillanatban már döfött is. Meglepően puhán hatolt be a kés, mintha valami vattaszerű anyagba szúrta volna. Az egyik szuszogás abbamaradt, majd gyönge, bugyborékoló hangra változott át.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1975 5

KORTÁRS

Tóth-Szücs Ilona

Kiatást eltorlaszolt a mélytengerek véres és zavaros vize.

1021

TÓTH-SZÜCS ILONA: Csendélet I.

TÓTH LÍVIA

Budapest, Páva u. 28. H-1097

1963-ban született Vasszécsényben. 1990-ben fejezte be tanulmányait a Magyar Iparmvűészeti Főiskolán, Mesterképző Intézet /Textiltervező Stúdió/.

Önálló kiállításai:
1989 Tölgyfa Galéria, Budapest
1990 Nádasdy Vár, Sárvár
Forgó Klub, Szombathely
LATEX Tanácsterem /Fehér Erikával/, Szombathely

Csoportos kiállítások:
1988 Diplomamunkák kiállítása, Tölgyfa Galéria, Budapest
1989 Fiatal Iparművészek Stúdiójának fesztiválja, Almássy Téri Szabadidőközpont, Budapest
Kézműves Vásár, München
Jugend Gestaltet, München
1990 Diplomamunkák kiállítása, Tölgyfa Galéria, Budapest

Fotó: Hübner Teodóra

TÓTH SZILVIA

Régi korok viseletét tanulmányozva mai tárgyakat készítek.

TÓTH SZILVIA

Budapest, Veres Pálné u. 3o.
H-1053

1960-ban született Gyöngyösön.
1987-ben fejezte be tanulmányait a Magyar Iprművészeti Főiskolán /Textiltervező szak/.
1987-ben a martfűi Tisza Cipőgyár tervezője.

Önálló kiállítása:
1988 Városi hangverseny- és kiállítóterem, Zalaegerszeg

Csoportos kiállítások:
1987 Stúdió kiállítás, Nemzetközi Vásár, Budapest
1988 VII. Nemzetközi Miniatürtextil Biennále, Savaria Múzeum, Szombathely, Cuir et Creation, Hôtel Pégayrolles musée place du marché, Millau, Magyar Intézet Párizs Ferencvárosi Pincegaléria, Budapest
1989 Stúdió kiállítás, Pécsi Galéria, Pécs Fiatal Művészek Fesztiválja - divatbemutató, Almássy Téri Szabadidőközpont, Budapest

Fotó: Pácser Attila

DIVAT ÉS LÁTVÁNY 1990 június 25 – július 8

Tóth Sándor

Szegedi festő. Képei (Anya gyermekével, Hegedülő nő, portré) a VII. Alföldi Tárlaton.

említve.

Alföld, 1964 6. sz. 570. lap.

7

155, 488
341

TÓTH Sándor nohán

Gyúró Imre: Tóth Sándor vajai kiállításának megnyitója

In: Szár éves a vajai fesztó.
Vaja, Vay Ádám Múzeum
Baráti Kör, 1997 39-41.

érett, már a korai modern építészet felé
ntes, négy tengelyes utcai homlokzat
szinteken megmutatkozik. Az épület,
egybefüggő, a második-harmadik szinten
dszint üzletportáljai között, a homlokzat
jzú, homlokoldalán színes-üveg borítású előtető
ometrikus mustrás és stilizált tulipánmintás,
z üzletrészeket választja el a lakószinttől. Az
attal borított 4-6 szint egyenes záródású
nyait a homlokzaton **végigfutó vékony, színes,**
pezik. A hetedik szint hátrébb ugratott

TISTA Sándor, Nyíregyháza

~~[illegible]~~ Kiállítás

Kiáll. Nyíregyháza, Jósa András Múzeum 1989. január

cml. = Szabolcs-Szatmári Szemle 24 1989, 2, 238.

XXm 45n / Mesterek

helyezkedik el. A második szakaszt konzolos

ttausch és Sohn üzletportál)

épület. A Hercegprímási utcai 6 tengelyes
orított üzletportál alkotja, bejáratai mellett
t **levélformákkal díszített félpálca** zárja. A
gyedik szint négy tengelyt átfogó, ívelt végű,
t kosáríves kiképzése (3-5. szint, 3.tengely),
gely) tagolja. A hasonlóképp hat tengelyes
lyezkedik el az **eredetileg sarki helyiségeket**

Tóth Sándor, volván

Lesibon

Kitüntetés

v. [Szabolcs-Szatmári megyei tanács alkotódíját kapta 1989. március 30.] = Szabolcs-Szatmári Szemle 24. 1989., 2., 240.

VXn 115n / Mestenk

schriftelijk zijn de meest

koncertreerde en rijkste v

konstruktivisme tot heden

Vertaling J.P.

TÓTH Sándor, orvostörténész

cikk

cikk. KOVÁCS-CSOMA Mária: Medals of Nobel Laureates in the Medal Cabinet of the Semmelweis Museum of History of Medicine. = Orvostörténeti Közlemények 125-132., 1989-1990., 173.

XX sz. / Irodalom

agische konflikten en katastro-
gen der bandelooze begeestering
dt den strakken ononderbroken
ogen, hun verband en uiterste
nder heroieke gebaren, uit-
scheiden achtergronden, treedt
een wetenschappelijken en tech-
en eene zakelijkheid, onzen
at een tot het einde gedacht
met eene uitsluitelijke
vreden stellen kan. Het moet
uurpolitieke perspektiven en
ktivisme is als kunstrichting

TÓTH Sándor, szokrász

eml.

BODNÁR István: Tóth Sándor szokrászkrűvész.

Kelet-Magyarország 1989. február 4., 10. eml.: Szabolcs-Szatmár megye irodalma, bibliográfia és repertórium.

1989 január 1 – március 31. = Szabolcs-Szatmári Szemle

24 1989., 2., 234.

XXn. 45n / Mesterek

Tóth Sándor, szobrán

MDK

Szabadkai kiállításon szerepel.

— : Kulturális hírek

7.

Népszabadság, Bp. 1969 szept. 13.

Tóth Sándor

Tóth Sándor a szöveg új technikájával illetve art-művével kísérletezett.

Forgács Éva: Művészetek, művészeti ágak...
Művészet, 1979. ~~augusztus~~ szeptember - 34. lap.

Tóth Sándor

A jelenleg dolgozó textil mú-
vészek sorába tartozik a mú-
vész is.

Forgács Éva: Művészetek, művészeti ágak...
Művészet, 1979. szeptember – 34. lap.

Tóth Sándor

Rajzbiennálé Salgótarjánban

Magyar Nemzet, 1986. XI. 18.

TÓTH SÁNDOR

Heves megye amatőr képzőművészeinek pályázatára érkezett be Édesanyám c. ímű festménye (fényképen)

Amatőrök bemutatója

Népújság (Heves) 1984 február 05.

Tóth Ibolya, textilművész

l. Csiky Tibor

Frank János: 3. Fellbachi Kisplasztikai Triennále 13.

Élet és Irodalom Bp. 1986. szept. 5 XXX/36

Tóth Sándor

szerepel az alábbi
kiállaton Debrecenben

Pernecky Géza: Textil-biennálé

Élet és Irodalom 1970 VII. 25

Tóth Sándor

Faliképe

szerepel az alábbi tárlaton

Horváth György: Textilbiennálé
Szombathelyen

Magyar Nemzet 1970 IX. 9

Tóth Sándor

"Érdekesen vegyitette az alapot és az eléje függesztett ornamens-hálót" -irja kritikájában Perneczky Géza a Szombathelyen rendezett kiállitásról "Textil-biennálé" cimmel.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. juli. 25.
XIV. évf. 3o. sz. 12. lap.

Tóth Sándor textiltervező

Szombathelyen megnyílt a III. Fal és Tér-Textil Biennálé, melyen szerepel műve szövött sisal és kenderfélképe: „Fellőszakadás" c. (említve)

Bereczky Lóránd: A III. Fal- és Tértextil Biennálé.
Kritika, 1974. 10. 31. old.

Tóth Sándor, textilművész

Kiállítása nyílt meg a Derkovits Ifj. Klubban márc. 14-én. (IV. ker.)

– : Hír 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. márc. 15.

Tóth Sándor, textilművész

Kiállít Bejrutban.

— : Hír

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. márc. 15.

Tóth Sándor, festőművész

A Derkovits Ifj. Klubban
nyílik meg kiállítása márc.
15-én.

—: Hallottuk

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. márc. 10.

Tóth Sándor

A Derkovits Ifjusági Klubban rendezett kiállitásáról Vadas József: "Cérnaember és kötélvirág" cimmel ir. A két kiállitást ismertető kritikában a "kötélvirág" c. vonatkozik a művészre, s hivatkozva textiltervező iparművész diplomájára, mintegy magyarázatul arra, hogy művészetében a kender játsza a főszerepet. Virágokat készit. A beszámoló hivatkozik a katalógusra: A "Piros virág," a "Kötélvirág", "Ősméhes", "Szalmavirág", "Őserdő", "Bomló kötél" c. művekre.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. márc. 29. XIX. évf. 13. sz. 12. lap.

Tóth Sándor

Alkotásaiban nem a látvány megvalósitására törekszik, arra ügyel, hogy mire és mikép használhatja fel a nyersszinü, durva kötél anyagát. A kritika szerint a mult felé fordul, "az emberiségnek az a korszaka igézte meg, amikor a kötél volt az egyik legfontosabb anyag." Beszél a ház és a kaptár, valamint az őserdő és az ajtóra akasztott függöny azonos anyagáról illetve formájáról. „Az ősi népmüvészet érdekli; azok az egyszerü épitkezési törvények, amelyek minden nép folklórjában tovább éltek" s élnek a modern technika ujitásai folytán.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. márc. 29. XIX. évf. 13. sz. 12. lap.

Tóth Sándor

A kritika végül arra figyelmezteti a művészt, hogy ügyelnie kell arra, hogy az emberiség a mesterséges világával elszakadt és el is idegenedett természetes környezetétől. Müveit plasztikai ötleteknek, ideálterveknek nevezi és bár a "szó minden értelmében természetes alakzatok" mégis arra hivják fel a figyelmet, hogy az eszmét formába öntve, a bennünket körülvevő világgal is rendezni kell a kapcsolatunkat.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. márc. 29.
XIX. évf. 13. sz. 12. lap.

Tóth Sándor

A textilművészek számára alapitott Velemi Alkotó Műhely munkájáról ir Frank János: "Egy kerti ünnepély – Velem" cimmel, s felsorolja és ismerteti a jelenleg ott résztvevők müveit: Attalai Gábor, Bajkó Anikó textilművész, Bánáti János belsőépitész, Bárkányi Attila formatervező, Bodnár Eszter, Erdős Julia, Gulyás Kati Harsai Ilona, Holb Margit, Kele Judit, Kelecsényi Csilla, Lovas Ilona, Sándor Eszter textilművészek, Schrammel Imre kerámikus, Szenes Zsuzsa, Tábori Gabriella, Szilasi Anna textilművészek, Somogyi Pál belsőépitész, Tóth Sándor textilművész. A szombathelyi Savaria Muzeum három éve hozta létre ezt az alkotó műhelyt. Fenti cimü kritikát lsd: Schrammel Imre nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. nov. 26. XXI. évf. 48. sz. 12. lap.

Tóth Sándor

A Lausanne-ban megrendezett textilművészeti kiállitást Vadas József ismerteti "Textilbörze" cimmel.
A cikk szerint 1962 óta itt rendezik a nemzetközi textilművészeti tárlatokat s az eddigi nyolc esetben bemutatott művek seregszemléjén hat magyar művész szerepelt: Bán István, Széchenyi Lenke, Hajnal Gabriella, Czágoly Klára, Tóth Sándor, s a legutóbbin Droppa Judit, akit harminchárom magyar közül választottak ki.
A magyar textil megujhódásának kezdeményezőit is megemliti: Szilvitzky Margit, Attalai Gábor és Szenes Zsuzsa művészeket.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. juni. 25. XXI. évf 26.sz. 12. lap.

Fenti cikket lásd: Droppa Judit nevénél.

Tóth Sándor textilművész

Márc. 15.-én a Derkovits Ifjúsági Klubban nyílik meg kiállítása.

Esti Hírlap, 1975. márc. 10.

Tóth Sándor

„Felhőszakadás"
szövött sisal és kender
180 x 260 cm

III. Fal és Téstextil Biennálé
Szombathely Savaria Múz.
1974. Jul-Sept.

Tóth Sándor

Részt vesz a kiállításon

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás
Mucsarnok, 1975. jún – júl.

Tóth Sándor

az ujpesti Derkovits Ifjusági klubban,fiatal textilmüvész.,faliszönyegeket állitott ki. Szerepelt többek között a Kötélhid és Őserdő c. faliképe is.

Magyar Hirlap 1974 85/6

Tóth Sándor

Az öktöberi lódrí triennalen
hat magyar művész szerepelt.
Ezek közül az egyik a fent ne-
vezett művész.

----: Hírek.

Művészet, 1976. január - 42.oldal.

Tóth Sándor

A letisztult intellektuális és
magas szintű formakultú-
zát hordozó művei összhatá-
sukban feszesek és dinamikusak.

Fongács Éva. Magyar textilkiállítás Aalborgban.
Művészet, 1978. november - 22. lap.

Táth Sándor, textiltervező

a IV. Fal és Tértextil Biennálén szerepel a műrész munkája, textile a falhoz igazodik, azt díszíti fel egyszerűen, puritánul. (említve)

Láttuk, hallottuk...

1976. szept. 5. Petőfi 19.30, V.Oné.

Tóth Sándor

Ardai Ildikó, Attalai Gábor, Balázs Irén, Buzás Árpád, Cságoly Klára, Farkas Gabriella, Gecser Lujza, Kele Judit, Pauli Anna, Pécsi László, Preiser Klára, Szilvitzky Margit, Szuppán Irén, Tóth Sándor művészek -a IV. Fal- és Tértextil Biennálén- szerepelnek.
Vadas József: "Magányos textil" cimmel ir a résztvevő művészek munkájáról, melyek a szombathelyi Savaria Muzeumban kerültek bemutatásra.
Végül megemliti Feket György és Somogyi Pál belsőépitészek nevét, mint akiknek munkáját megkönnyitették a tárlaton bemutatott kismérétü textilmüvek.
Fenti c. kritikát lásd: Gecser Lujza nevénél. Élet és Irodalom, Bp. 1976. azept. 11. XX. évf. 37. sz. 13. lap.

Tóth Sándor, iparműnész

L: kalontai Éno-

P. kűrs J: Címek néltül

7

Népszabadság, Bp. 1976. nov. 16.

Tóth Sándor textilművész

A szombathelyi Savaria Múzeumban
júl. 12.-én nyílik meg a III. Fal- és Kőr-
textil Biennálé, melyen szerepel műve.
Szizálból és kendérből alakította ki nagy-
méretű kompozícióját. (említve).

Képes Krónika

1974. VI. 6. TV. 11.35 Ka.

Tóth Sándor

Műve szerepel a szombathelyi

fal- és tértextil biennálén

Magyar Nemzet 1972 augusztus 20

11. old.

Tóth Sándor

"Transzparens 9." c. op-art műve „éppugy fárasztja a szemet, mint a napfényben fürdő hullámok szertelen játéka, vagy Bridget Riley nagyszabásu festészete," -irja Vadas József: A „tér -textiltől a „tér" -képig" c. beszámolójában a szombathelyi Savaria Muzeum-V. Textilbiennálén szereplő művek bemutatása során.

V-ban rendezett

Élet és Irodalom, Bp. 1972. aug. 12.
XVI. évf. 33. sz. 12. lap.

Tóth Sándor

Karcagon született 1940. Végzettsége: Magyar Iparművészeti Főiskola 1963. Kiállításai: I. Fal- és Tértextil Biennálé, Szombathely 1970. Lausanne 1971.

Kortárs László: I. Fal- és Tértextil Biennálé, Szombathely, 1972.

Tóth Sándor

Bemutatott műve: 33. sz. reprodukció, „Transzparens 9," sisal, vegyes technika, 280 x 190 x 120 cm.

Katona László: II. Fal és tértextil Bienndlé, Szombathely, 1972

Tóth Sándor
ipari művész

Tóth Sándor Karcagon született
1940-ben, most Budapesten la-
kik. Szimetrikus felépítésű mű-
vével vett részt a biennálen.

A.Tóth Sándor: Az 5.nemzetközi kárpit biennálén.
Müvészet, 1971.december - 39.oldal

Tóth Sándor
iparművész

A lausanne-i biennalen bemutatott egy 350 x 150 cm-es spárgából és omozott alkotást, a cime a műnek „Rhytmus".

A.Tóth Sándor: Az 5.nemzetközi kárpit biennálén.
Müvészet, 1971.december - 39.oldal

Tóth Sándor
iparművész

Ritmus" (terv)

Tóth Sándor: Az 5.nemzetközi kárpit biennálén.
vészet, 1971.december - 39.oldal

Tóth Sándor

Műve szerepel a szombathelyi
III.Fal-és tértextil biennálén

Népszava 1972 augusztus 24
2.old.

Tóth Sándor
textilterve

Transzparens"-ét mutatta
" be a tárlaton.

Molnár László: II.fal és tértextil biennálé.
MŰVÉSZET, 1972.augusztus - 38.oldal

Tóth Sándor
ipanüvész

„Sisál relief" (repro)

Bereszky Loránd: Az ipanüvészet feladatai és...
Művészet, 1974. julius - 33 lap.

Tóth Sándor

„Falikép" len, vegyv.

I. Fal- é Textil Biennálé
Szombathely, Savaria Múzeum, 1970

Tóth Sándor

Térben elhelyezett, kilenc darabból álló sisal függőgyrendszerét elismeréssel említi a kozzászóló.

Fal- és tértextil művészetünk; Mihály Mária kozzászólása a II. Szombathelyi Fal- és Tértextil Biennálét Követő anketan; Ipari Művészet, 1973/1. sz. 15. l.

Tóth Sándor

A II. Szombathelyi Fal- és Térkerítő Biennálén szereplő alkotásaival nem a lakást tekintette céljának. A Transzparens 9 sorozatgyártásra sem alkalmatlan.

Fal- és Térkerítő művészetünk (Kovács Ákos hozzászólása a biennálét követő vitán); Ipari Művészet, 1973/1. sz. 11. l

Tóth Sándor, iparművész

Szerepel a III. szombathelyi biennálén.
(Kiemelve: felhőszakadás c. szizálkender szövetén a téma és a stilizálás bravúros egysége.)

Rózsa Gyula: A textil gazdát keres

7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974 aug. 14.

Tóth Sándor,

Attalai Gábor, Béres Erzsébet, Cságoly Klára, Farkas Gabriella, Kovács Péter, Pauli Anna, Pászthy Magda, Pécsi László, Szücs József müvészek részt vesznek a szombathelyi Savaria Muzeumban rendezett III. Fal és Tértextil Biennálén.
"Kapucnik a májusfán" cimmel Vadas József ismerteti a kiállitást és idézi a tárlat katalógusának előszavából Frank János megállapitását: "A tárlat jellemzője a monochróma, a tudatos szinszegénység."
Vadas József ugyanezt látja, hogy az itt felsorolt müvészek munkáit a fehér és a nyers szinek uralják.
Élet és Irodalom, Bp. 1974. aug. 31.
XVIII. évf. 35. sz. 13. lap.

Tóth Sándor

A vonalritmus az alapja Tóth Sándor Törekvés című kárpitjának. Szellemes finom plasztikai játékra épült mű és a vetett arányik tónuskülönbségeit használja ki.

B. PÁLOS JUDIT: I. NEMZETKÖZI TEXTIL...
Művészet, 1976. augusztus – 22 oldal.

Tóth Sándor

Tóth Sándor részt vett a szombathelyi Minitextil kiállításon.

Tasmádi Ottilia: Minitextil kiállítás

Népszava, 1976. február 1 – 9 oldal

Tóth Sándor

A lodzi I. nemzetközi kárpittriennáléról Frank János számol be: "Lodzban, a triennálén" cimmel.
A Központi Textiltörténeti Muzeumban rendezett kiállitáson szerepel hat magyar művész is:
Szilvitzky Margit, Tóth Sándor, Szenes Zsuzsa, Szabó Éva, Pászthy Magda és Cságoly Klára.

A kiállitásról szóló kritikát, -Frank János cikkét- lásd: Szilvitzky Margit nevénél.
Élet és Irodalom, Bp. 1975. nov. 15.
XIX. évf. 46. sz. 12. lap.

Tóth Sándor Textilnüvész

P. Szücs Julianna: Egy életérzés dokumentumai

Művészet, 1983. február

Tóth Sándor, textilnűvesz

L. Gulyás Kati

Torday Aliz: Iarmerben a textilképen 2.

Esti Hirlap, Bp. 1979 jún. 8.

Tóth Sándor

Az ötödik éve eredményesen müködő Velem-i alkotómühelynek tagja
Tóth Sándor is.

Forgács Éva: Válasz Menyhárt Lászlónak.
MÜVESZET, 1980. február - 46. lap.

Tóth Sándor, textilművész

L. Nagy Judit

Torday Aliz: A rózsa - életmód 2.
Esti Hírlap, Bp. 1980 aug. 12.

Tóth Sándor

Az 1974-es Fal és Tértexil Biennalen szerepel a művész „Felhőszakadás" című műve.

Torday Aliz: Textilművészünk motívum választása. Művészet, 1980. május - 26. lap.

Tóth Sándor

Tóth Sándor „Felhőszakadás"-a a szövés anyagszerűségében megvalósult motívum szép-ségét jelenti.

Torday Aliz: Textilművészeink motívumválasztása...
Művészet, 1980. május - 25. lap.

Tóth Sándor

Tóth Sándor műve a
„Felhőszakadás".

Torday Aliz: Textilművészeink motívumválasztása
Művészet, 1980. május – 25. lap.

Tóth Sándor

Tóth Sándor „Felhőszakadás"-a a kiállítás legjelentősebb műve. Faliképeinek rendezővonala a vízszintes. Ritmust és harmoniát fejeznek ki a hendervfelületen húzódó szirálcsíkok.

Torday Aliz: Textilművészeink motívumválasztása..., Művészet, 1980. május – 26. lap.

Tóth Sándor, grafikus

14 rajz: repr.

14, 15, oldalon

Tóth Sándor: Rajzai 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11,

Élet és Irodalom Bp. 1985. jan. 11. XXIX/2

tokra alapozott véleményét: "A népi
: nem élő. Bartóknak, Kodálynak, s
adatott, hogy élőnek ismerjék; ma már
t. S a tegnap annyi, mint ezer év,
ami nem él, nem támasztható föl...
neg, akik nem ismerik."

TÓTH Sándor textilművész

Vadas József

Gondolatfonál

[Tóth Sándor textilm. Ernst M.]

Élet és Irodalom, 1986. máj. 2. 12.

Tóth Sándor

textiltervező iparművész

a Visegrádi Salamon-Toronyban kender-len-szállól készített faliszőnyegei, textilgyűrűi és a szövött, fonott, csomózott technikák gondolatához kapcsolódó tollrajzai láthatók, 1987. máj. 23–jún. 28-ig. – a művész, legutóbbi gyűjteménye kiállítását 1986-ban láthattuk az Ernst Múzeumban.
a kiállítást rendezte Gelencsér Éva.

Műszaros és Ti állítótermei

1987 június

Goldschmiedekunst
der Photographie

he Facette
tionen
arum
A századforduló

estők
téri szobrai
vo

30-1990
szeti kiállítások
et
etre parlanti

umov
tinesi

velvű fényképészeti szaksajtó
velvű fényképészeti szaksajtó
tóművészek

itektur

TÓTH SZILVIA

BiEnnálé Békéscsaba

2002

den stofflichen
schwunghaften
Einen einzige
und abstrakte Ra
Die in unbestim
Flächenmäßigk
reinster Kubism
die organische
ist zur Funktion
Als läge in ihre
Energiegewebe
einer wahrhafte
schen Kubisten.
die Energie der
oder Léger wirk
bewahrt. Ihnen
und passiv. Ihre
lisierenden Idea
der verwandt, t
türlich grundve
Geist und Seel
Natur, und daß
ten geistigen Sp
diesen eine sin
und plastische
seinen abstrakte
lenden Malerei
Vorstellungen v
lebende Wilhel

P. TÓTH Sándor építőmester

VIII. Puskin u. 19.

Keresztényi S.: Mo. napjai. Bp. 1948. 35.

TÓTH Tamás építész

DIÓS István: Pápai oltár a Hősök terén, 1991. =
Magyar Építőművészet, 83, 1992.6. 30-31. ill.E

Bp. Hősök tere

5. Úrmutató, XVII. századbeli talpa gót típusú ékítményes, XIX. sz. beli teste sugaras.

6. Pacificale, czopfstílű, 1808.

Emeleti oratóriumban régi miseruhák között:

7. Hordozható mennyezet pompásan hímzett kárp zöld selyemből arany és selyem hímzéssel, XVIII.

Olaszka R. k. pléb. templom

A XVII-XVIII. sz.-ban átalakított csúcsívesk nyugati toronnyal s ennek sarkain sgraffitó Szentélyében 3 oldalú apszis. A templom előtti ká kálvária csoportozat, Ipolyi középkori szobrásza művében említve, XVIII. sz. beli, silány fafaragvá

Osztroluka Osztroluczky Miklós főispán kastélya

TÓTH Tibor építész

MÉpIp. 1998/3-4. 102-103. ill.

MDK

Tóth S.: Thaly Kálmán emlékplakettje.19o6.ón

Árverési Kötlöny 1937. okt.rk.sz.

Tóth Sándorné

Libatömés c. kisplasztikája (emli)

szerepel az alábbi Tárlaton

Moldvay Győző: Csongrád képző és diszítőművész köreinek kiállítása

Nagy Mintelés 1970 VII. s. 42 ld.

MDK

Tóth Sándorné, [bálos?]
[bábkészítő?]

A Népművészet mestere lett.

— : Átmyújtották 7

Népszabadság Bp, 1967, aug. 19.

MDK

Tóth Sándorné

V. Orsz. Ipart. kiáll. Műcs. 1965.

Tóth Sándorné

MNK

Endrédi vert csipke I-II.

Műcsarnok 1960.Képző- és Iparművészeti körök kiáll.

vellenül; mert azt mondák: a' földes-ur, főleg a' kis föld' ura, honunk' egyéb szabad vagyonu lakosával a' versenyt sehogy sem állja ki; mint igaz is, hogy például csak a' pozsonyi takarék-pénztárnál, kölcsön' dolgában, háttérbe szoritatott, vagy épen kiszoritatott a' nemesi birtok. A' váltótörvény által tehát leginkább engesztelődhetnek ki az ősiség' gyámjai annak eltörlését sürgetőkkel; de ha ez a' rendeltetése azoknak a' biztositási végrehajtásoknak és ollykor uzsora-biztositásoknak; ha a' váltótörvénynek kell az ősiséget láb alól eltenni, nem visszás dolog e annyi vértanut áldozni fel a' capacitatiónak?

A' közmunkatörvény is talán szintugy következtetni fogja a' közlekedési eszközök, jelesül, az utak' fentartásának czélszerűbb módját; és mivel közönségesen állitatik az: hogy a' ki ábrándos reményekben nem él, nem csalatkozik meg, azoknak tetemes megjavulásában ne higyjen. Mához egy hétre gyülésünk lesz; az érdekest és köztudo-

tartathasson az árvame
zet' 'stb. fölsegélézére.
tartatni a' kereskedő-se
tőkéjök' öregbitésére i
Közelgetvén a' hidbérl
nyal, hogy hajóhidunk
kibérelni, minek haszu
kiszámithatlan. F. hó' 1
ryné' javára adatik: Kal
Zsigm. A' mü' jelessége,
egyik szorgalmas tagja'
san számos közönséget

Vegyes

A' NÉPNEVELÉS'
LETI VÁLASZTMÁNY'
dos Ignácz). (Foty

TÓTH Sándor

Lenes Zuzsa

Bemutatjuk Tóth Sándor
grafikáit

Élet és Irodalom 1985
...és Irodalom 1985 jan. 11. 12.

M.D.K.

Tóth Sebestyén, kőműves

nevét 1824-ben említi
az egri adókönyv.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál.
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó. 413. old.

mányok száma.....(db)

.....(db)
.....(db)

.....(db)

.....(db)
.....(db)

.....(db)

ek, fejlesztések:.....(db)

t díjak száma:.....(db)

.....(db)
jezetek száma:.....(db)
kkek, tanulmányok száma:.....(db)

....(db)
....(db)

A. Tóth Sándor, felv.

Új Mix. 2001. 01. p. 2.

1482

TÓTH SÁNDOR

Magyar Spartacus.

2003/3.

8. old.

TÓTH Sándor épitész (Szatmár)

Kispalád, reft. 1908

VÁRADY József: Tiszántúl református templomai. I-II.köt. Debrecen [Sajószentpéter] : Borsodi Református Egyházmegye, 1991 688 . 689., ill.

1384

TÓTH SÁNDOR

Németh F.: A bánáti fényk.

2002.

154.o.

M. D. A

P. TÓTH Sándor építőmester

Bp. Bródy Sándor u. 12. ill. Puszin u. 19. Sarozkás, Gschwindt-palota tervének alóírója (1901)

Hatolkay Aspára: A Nemzeti Múzeum körül kialakult palota nagyd története

Műemlékvédelem 1960. 3. sz. 156. l.

Tóth Sándor

N.L.: Lakóépület, Kecskemét, Széchenyi tér. Építész: Neuhauser László, belsőépitész: Tóth Tamás, statikusok: Sántha Gyula, Tóth Sándor. Képes ismertetés.

Magyar építőművészet, 1969.3.sz. 16-18.l

muv.

2:69

1 köt. 4r

Iparmüvészet

Az — 1896-ban.

Millénniumi ~~év~~ emlék könyv.

A Magyar Iparmüvészeti Társulat megbizásából
szerkesztette Ráth György.

Szerkesztőtárs: György Kálmán

1.-426. ll., 15 képes tábla

Tóth Sándor

III. e. ép. hallg.

1938/39.

Kotsis-tanszék

Egészséghár.

Technika 1940. 51. l.

munszak: rajzokkal

s különféle segélyekben részesült hallgatókról.

en részesült	
	30
	25
	20
	15
	10

	s ó
	30
Absolutoriumi segélyben részesült	20
	15

	penző
Gyógykezeltetési segélyben részesült	50
	20
	10

Felruházási segélyben részesült		
télikabát	p e n g ő	67·66
		55·68
ruha		150·—
		84·14
fehérnemű és cipő		72.65
fehérnemű		69,80
cipő		40.—
		29,80

Tanfelszerelési segélyben részesült	
	40
	30
	26
	24
	20
	11

Mérési gyakorlati s	p e n

Tóth Sándor

okl. építészmérnök

szül. Kisdobsza 1914.

Oklevelet nyert 1941.

József nádor 1940/41

178. l.

Tóth Sándor

Jareras Dées

l.

Kel 1885

III k. 2. f. 210 l.

(Kétner)

ATHENAEUM

JACK LONDON

Tóth Sándor

műfarezas

Dés

l.

Ezredévéskiáll

XIII cs. 20. l.

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Tóth Sándor ifj.

hegedűkészítő.

Geb. 1868 in Szegedin

Sohn eines Saitenmachers;

Schüler von W. J. Schunda,

bei dem er von 1880–1887

war. Er arbeitete als

Gehilfe bei Voigt und

Lembock in Wien, darauf

von 1891–1894 bei Riechers

in Berlin, ferner in Prag

und Budapest und machte

sich um 1895 in Szegedin

selbständig. Im Jahre 1900

wurde er von der Regierung

zum Studium der Weltaus-

stellung nach Paris geschickt.

Er ist einer der besten unter

den jüngeren ungarischen Gei-

genmachern.

Lütgendorff 6/20. 1.

M. D. K.

TÓTH Sándor építész

megvételt nyert terve (Repr.)

Társterveső: Szrogh György

Hegedűs Béla: 350 személyes filmszínházi terapályázata

Magyar Építőművészet 1960. 6. sz. 32. l.

M. D. K

TÓTH Sándor építész

Részvétel a pályázatok

Társkerülő ~~Sáfa~~. Szrogh György - ~~Tóth~~

Víztorony-pályázat

Rácz Péter: Százhöbméteres víztorony

tervpályázata

Magyar Épílő"művészet 1956. (V.) 2. sz. 46. 48. o.

MDK

Tóth Sándor

Karl József és Fia szfvári cég az O.M. Iparművészeti Társulat közvetitésével szükebb pályázatot hirdetett a cég gyártmányainak forgalomba hozatalára szükséges palackok, majolikakorsók és cimkék terveire a Képzőm. Főisk. az Iparmüv. Isk. és a Főv. Iparrajziskola növendékei között. Ezen tervpályázaton pályamunkáját félmillió koronáért megvásárolták

Érdekes Tervpályázat. Magyar Iparművészet 1925. 35.l.

aláírással és bélyegzéssel ellátva kell benyújtani.
atni tilos!

FORRÁSOK FELHASZNÁLÁSA
MOGATÁS IGÉNYLÉSE
ntatványként kezelendő

Támogatást nyújtó:

Oktatási Minisztérium, Kutatás-fejlesztési Helyettes Államtitkárság

címe: 1052 Budapest, Szervita tér 8.

MÁK-nál vezetett számla
megnevezése: KMÜFA
száma: 10032000-01220328-54001008

AHT azonosító: 030317

hó nap	Támogatásigénylő bizonylat sorszáma:

és .....számú mellékletében vagy megvalósítási
eladat teljesítésének ráfordításai táblázatosan

ráfordítás (Ft)	Egyéb külső forrás (Ft)	Összesen (Ft)
----------	----------	----------

Tóth Attila

Új Hír. 2003. 11. p. 2.

Tóth Sűcs Ilona

Szabadelső (fotó)

A Hét, 1974. aug. 9. 5. uf. 32 n. 7 p.

Tóth Szász Ilona

„Táj"-Repr.

Kovacsk, Kolozsvár 1968. XII. 1788.

Tóth Szücs Ilona

„Szőkek" c. Zépének reprodukciója a Zépmellék-letben

Igaz Szó 1972 november

Tóth Szücs Julianna [ ]

L: fülöp Antal Andor

Pomogáts B.: Beszélgetés .... 20-26.

TISZATÁJ, Szeged 10. 1976. május XXX/5.

TÓTH SZŰCS Ilona *143, 144*
Szászmeggyes, 1930. szeptember 12.
IA Képz. Főisk. Kvár, festő
(1985 óta az NSZK-ban él.)

Banner Erdély

Tóth Tamás

N.L.: Lakóépület, Kecskemét, Széchenyi tér. Épitész: Neuhauser László, belsőépitész: Tóth Tamás, statikusok: Sántha Gyula, Tóth Sándor. Képes ismertetés.

Magyar épitőművészet, 1969.3.sz. 16-18.l

TÓTH Sebestyén egri kőműves. Az 1824. évi adóösszeírás említi nevét.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

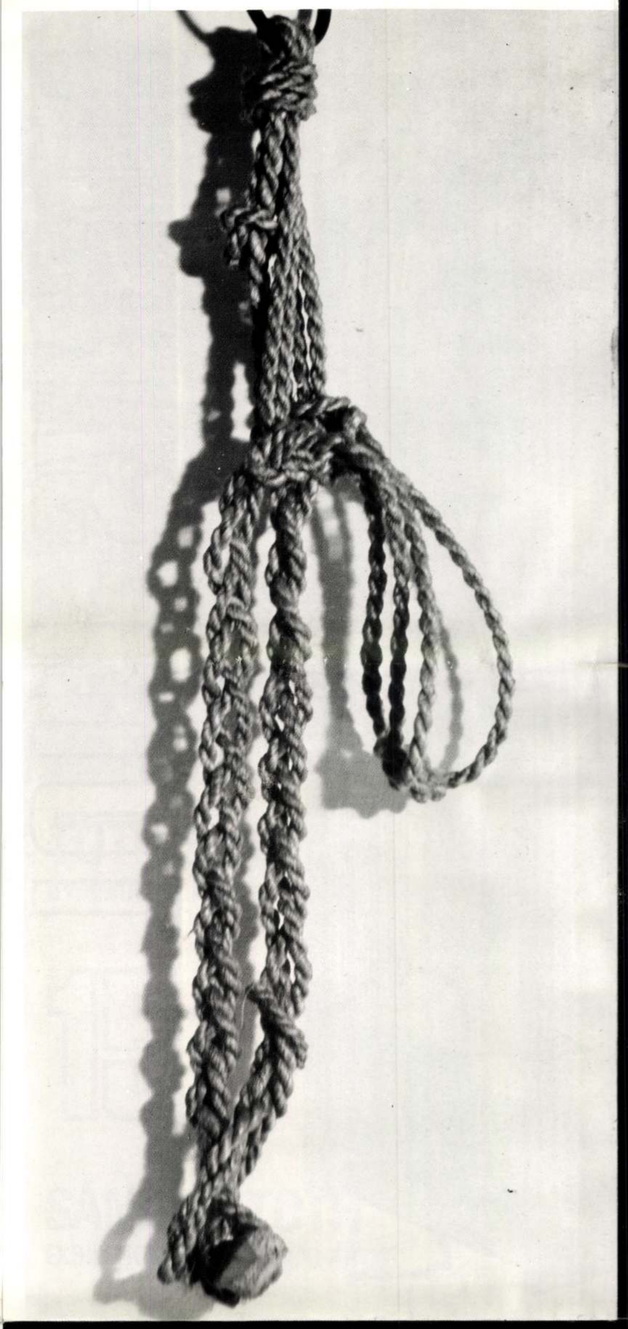

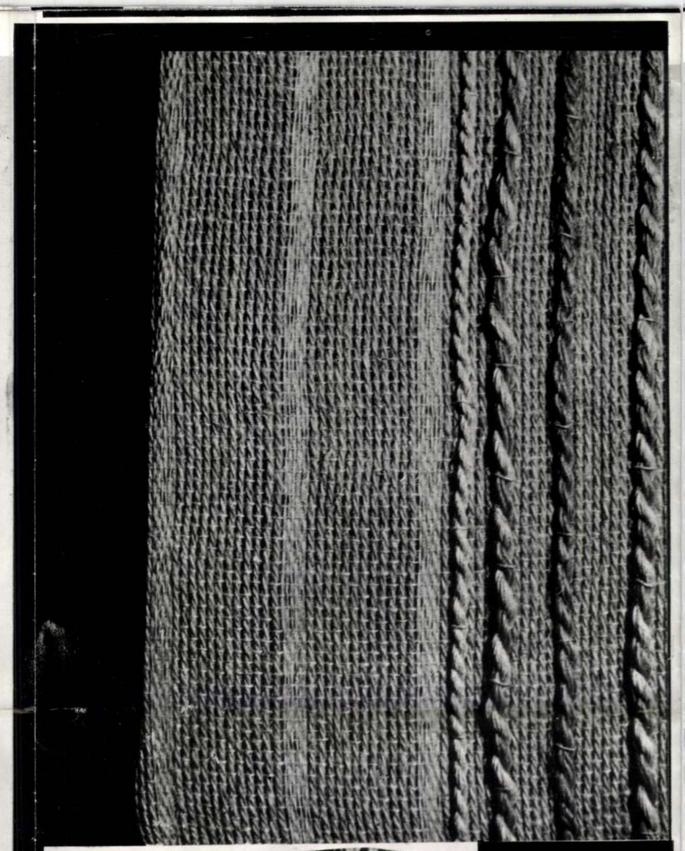

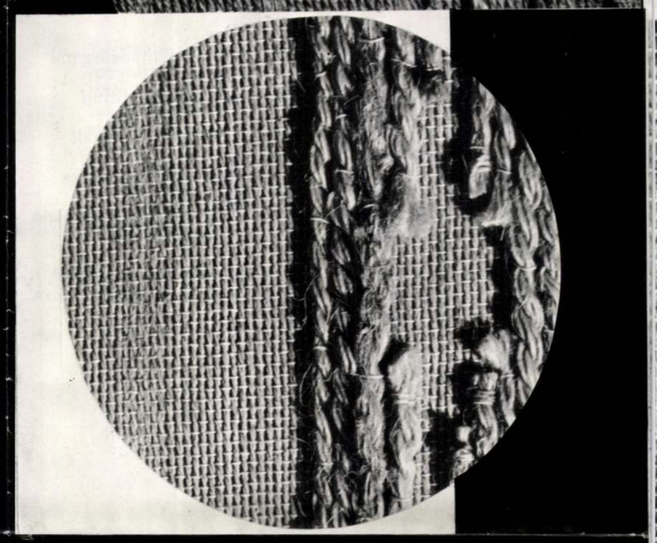

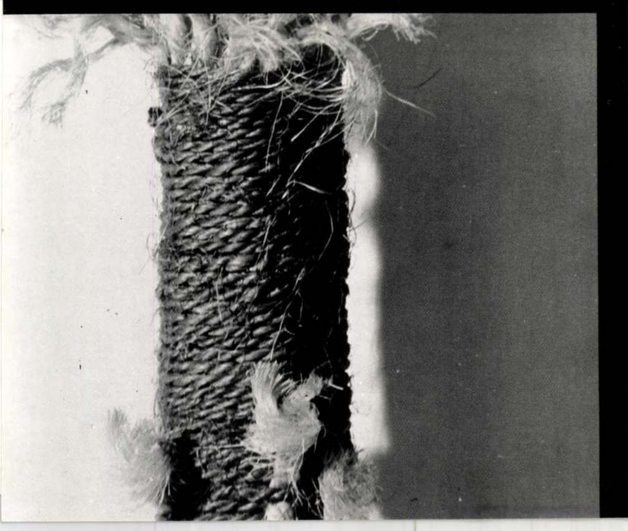

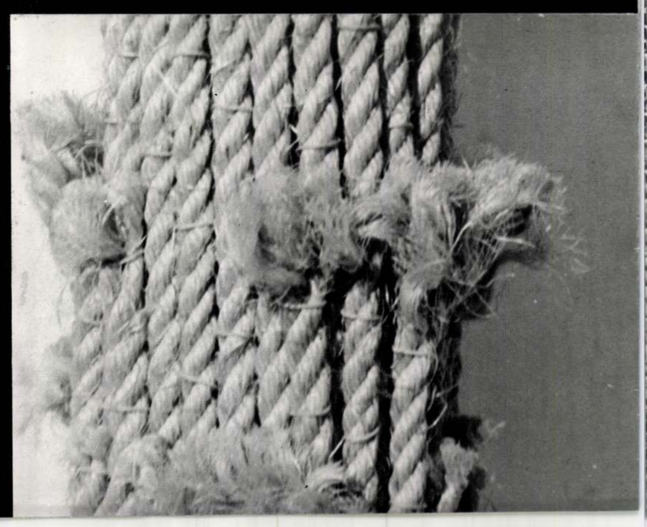

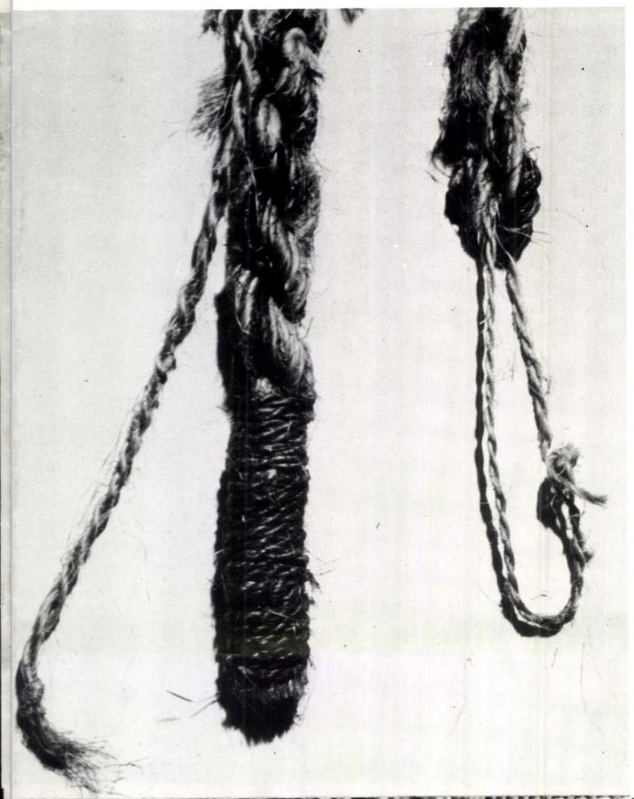

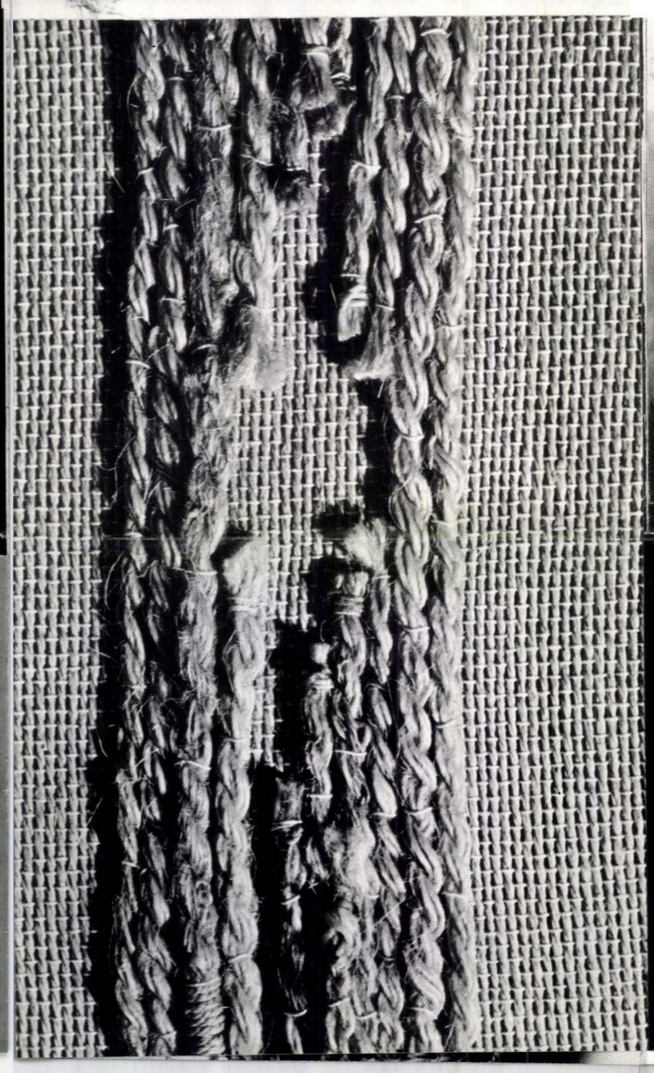

TÓTH SÁNDOR 1940-ben született Karcagon. 1963-ban szerzett diplomát a Magyar Iparművészeti Főiskola textil szakán. 1970 óta rendszeresen részt vesz a hazai országos iparművészeti bemutatókon, valamint a külföldi magyar iparművészeti, illetve textil kiállításokon.
1971-ben részt vett az V. Nemzetközi Textil Biennálén Lausanne-ban, 1975-ben önálló kiállítása volt Budapesten a Derkovits Klubban. Mind a négy Fal- és Tértextil Biennálén szerepelt műveivel Szombathelyen, és a Magyar Miniatűr Textilek 1975 című kiállításon. Részt vett az I. Nemzetközi Textil Triennálén Lodzban és a Magyar Miniatűr Textilek varsói kiállításán 1977-ben.

SÁNDOR TÓTH was born at Karcag in 1940.
1963: obtains his diploma at the textile faculty of the Hungarian High School of Applied Arts
From 1970 on he has taken part in the home applied art'sshows as well as in the Hungarian applied art'sresp. textile exhibitons organized abroad
1971: V. International Textile Biennial at Lausanne
1975: one-man show at the Derkovits Club, Budapest
Took part in all the four Biennials of Wall- and Space textiles held at Szombathely
1975: exhibition of the Hungarian Textile Miniatures
1977: I. International Textile Triennial in Lódz Hungarian Textile Miniatures Show, Warsaw.

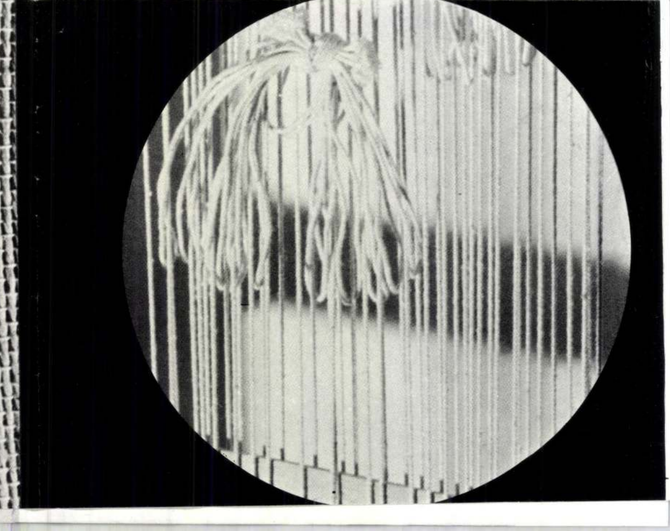

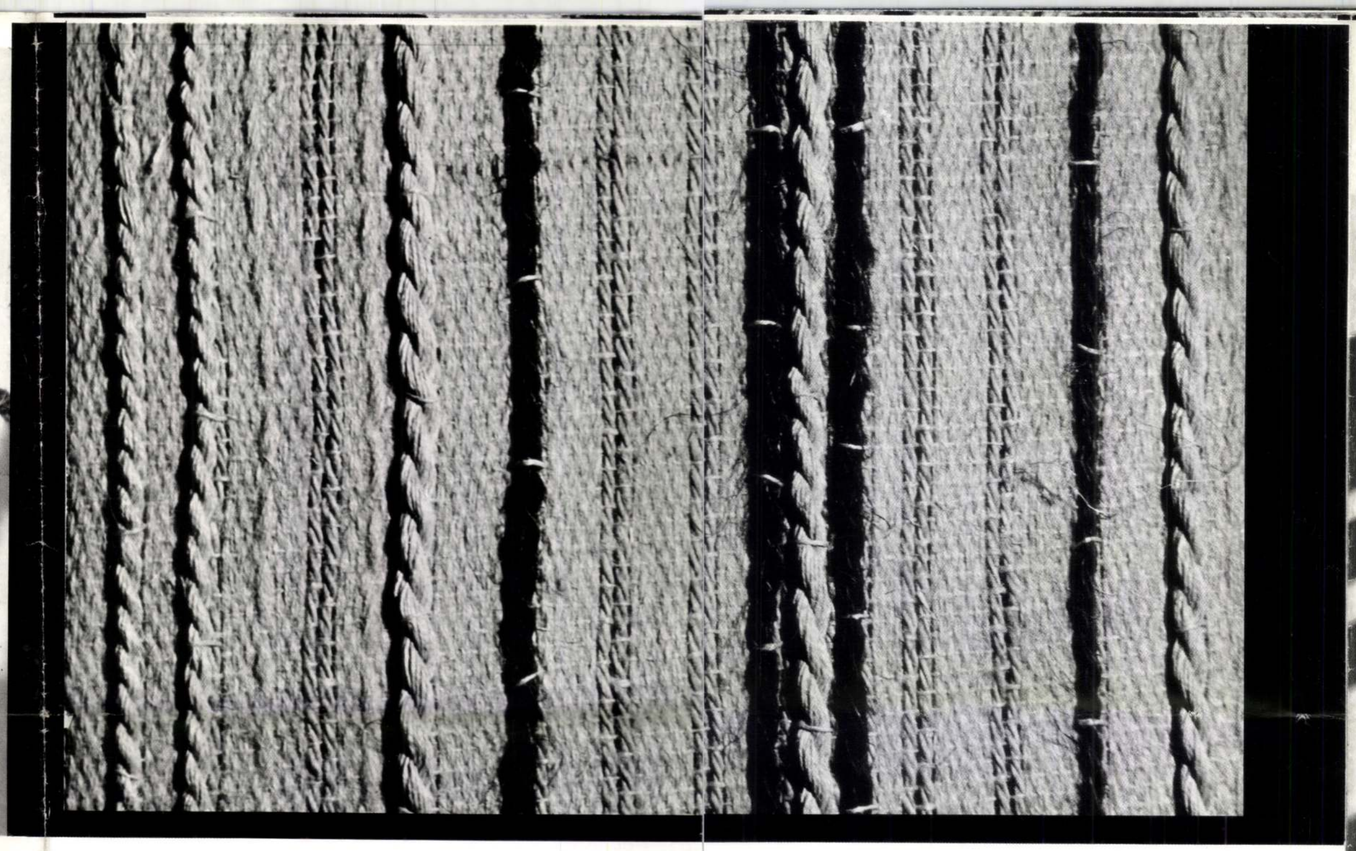

TÓTH SÁNDOR
IPARMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA

15.

SÁNDOR TÓTH
EXHIBITION of the APPLIED ARTIST

Textiljeimnél felhasznált anyagok a kender és a sisal. Általában megtartom az anyagok természetes színét, amely sok árnyalatot képvisel. Munkáimnak egy része dekoratív, falhoz kötődő textil, mások térbeli formák. A viszonylag durva és vastag szálat a szövés konstrukciójának figyelembevételével komponálom. A vastagabb szálakat – kötelet – magam fonom és a plasztikusságát használom fel a felület mozgalmasságának kialakítására. Alapgondolataim a természet formáiból és jelenségeiből indulnak ki és alakulnak át olyan kompozíciókká, melyek a szövés szabályainak megfelelően formálódnak újjá.

Tóth Sándor

„I make use of sisal and of sisal hemp when composing my works.
In general I keep the natural colour thereof, presenting many hues and nuances.
A part of my compositions is made up by decorative wall textiles; there ara space forms, too.
The relatively harsh and thick thread comes composed as needed by the construction of the weaving.
The thicker threads – rope – I used to spin myself, and shape the dramaticity of the construction by means of its own innate plasticity.
My basic ideas emerge from the forms and phenomena of Nature, and then become tranformed into compositions born according to the rules of weaving."

Sándor Tóth

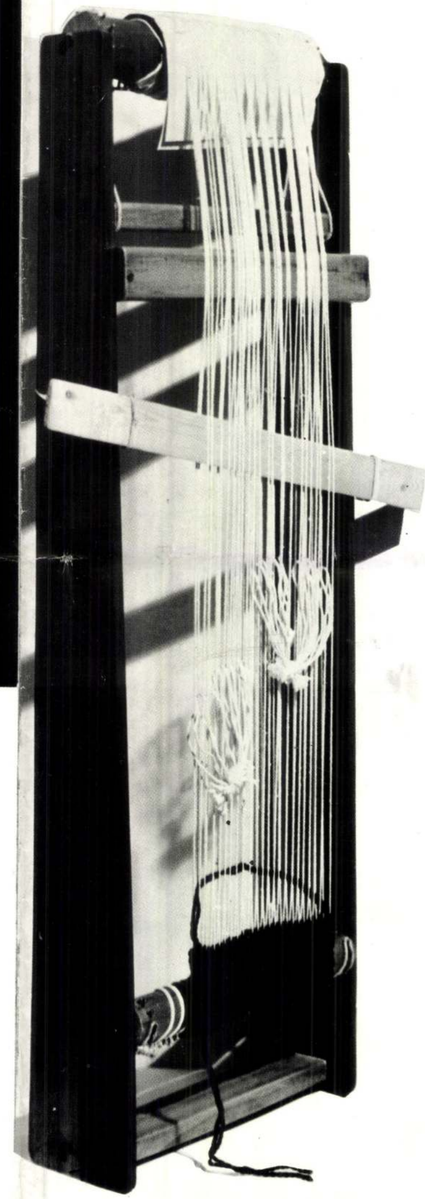

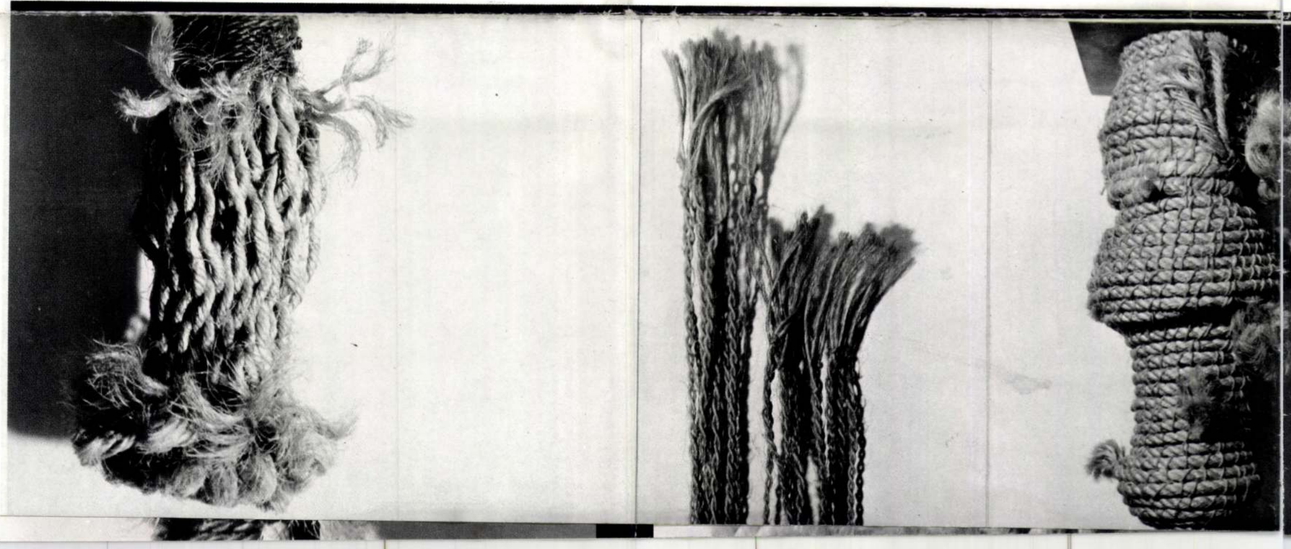

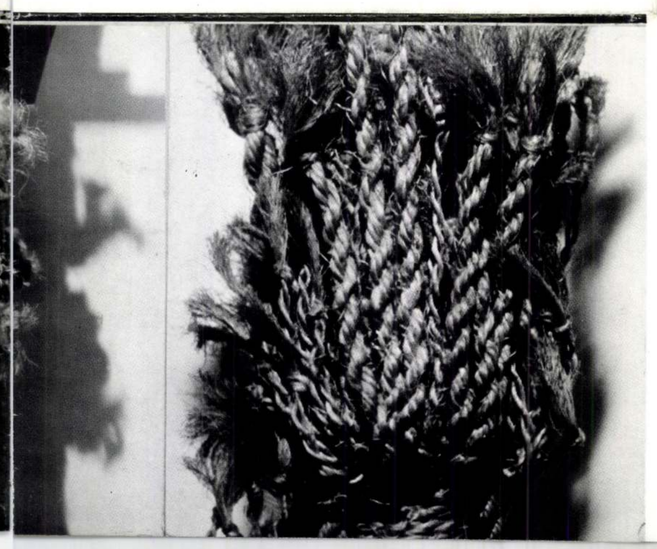

A KUNY DOMOKOS MÚZEUM KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSAI 15

TÓTH SÁNDOR
IPARMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA
TATA, VÁR, 1978. MÁRCIUS 26—ÁPRILIS 23.
A kiállítást rendezte: WEHNER TIBOR

Katalógusterv: Horváth Ferenc / Fotó: Varga Edit
Felelős kiadó: Bíró Endre / Zrínyi Nyomda, Budapest

FINE ARTS EXHIBITIONS OF THE KUNY DOMOOS MUSEUM 15

SÁNDOR TÓTH
EXHIBITION OF THE APPLIED ARTIST
TATA, CASTLE, MARC 26—APRIL 23, 1978.
Directed by TIBOR WEHNER

Draft catalogue by Ferenc HORVÁTH / Photographs Edit VARGA
Responsible editor: Endre BÍRÓ / Printing House Zrínyi, Budapest